

Jaarstukken 2020

Home

Pagina 1

De gemeente Rotterdam presenteert de Jaarstukken 2020. Met de jaarstukken legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid in 2020. Ook onze inwoners krijgen hiermee inzicht in hoe zorgvuldig het gemeentelijk geld vorig jaar is besteed. De [leeswijzer](#) bevat informatie over hoe de website is opgebouwd. De jaarstukken zijn aangevuld met een [oplegger](#) waarin ingegaan wordt op de beleidsmatig relevante ontwikkelingen, indicatoren en resultaten in 2020.

Hoofdpijnen

Pagina 2

Hoofdpijnen

[Bestuurlijke hoofdpijnen](#)

[Voortgang Jaarstukken 2020](#)

[Collegetargets](#)

[Coalitieakkoord](#)

[Raadsbehandeling](#)

[Commissies](#)

[Leeswijzer](#)

Bestuurlijke hoofdpijnen

Pagina 3

Bestuurlijke hoofdpijnen

[Bestuurlijke hoofdpijnen jaarstukken 2020](#)

Voortgang Jaarstukken 2020

Pagina 4

Voortgang Jaarstukken 2020

De financiële en beleidsmatige hoofdpijnen van de Jaarstukken 2020 zijn opgenomen in de bijgaande [link](#).

Collegetargets

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.
4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.
5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.
6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:
 - Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%).
 - De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%
 - voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
 - voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
 - Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

- Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021.

7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers.

9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

13. Veiligheid:

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108.
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

Coalitieakkoord

Pagina 6

Coalitieakkoord - Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -, scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers,

de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die kansen is goed voor Rotterdam en alle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen

we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afsprake is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar

samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afstudeerders die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken. Met voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook

dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. De stijging van de CO₂-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO₂-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. Ons doel met al deze maatregelen is schone lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Raadsbehandeling

Pagina 7

Raadsbehandeling

Raadsbesluit

Het raadsbesluit over de Jaarstukken 2020 is hier te vinden.

De link volgt na de raadsbehandeling op 17 juni.

Moties en amendementen

Link volgt na de raadsbehandeling.

Commissies

Pagina 8

Commissies

In de commissies wordt de besluitvorming over de tweede herziening 2020 en de begroting 2021 voorbereid. Iedere commissie behandelt daarin zijn eigen onderwerpen.

[Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte](#)[Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport](#)[Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding](#)[Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit](#)[Commissie Veiligheid en Bestuur](#)[Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën](#)[Commissie tot Onderzoek van de Rekening](#)

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Wonen:**
 - [Taakveld Wonen en bouwen](#)
- **Ruimtelijke ordening:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Beheer](#)
- **Omgevingswet:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- **Grondbeleid:**
 - [Taakveld Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)
 - [Paragraaf Grondbeleid](#)
- **Vastgoed:**
 - [Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden](#)
- **Welstand en monumenten:**
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten](#)
- **Buitenruimte:**
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten](#)
 - [Taakveld Begraafplaatsen en crematorium](#)
 - [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#)

- **Afval:**
 - [Taakveld Afval - Grondstoffen](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel](#)
- **Water:**
 - [Taakveld Riolering](#)
- **Dierenwelzijn:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Jeugd:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- **Jeugdhulp:**
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18-](#)
- **Zorg:**
 - [Taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#)
 - [Taakveld Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#)
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ -Wmo](#)
- **Informele zorg:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Welzijn**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Volksgezondheid:**
 - [Taakveld Volksgezondheid](#)
- **Onderwijs:**
 - [Taakveld Onderwijshuisvesting](#)
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)
- **Taal:**
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen](#)
- **Cultuur:**
 - [Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Cultuur](#)
 - [Taakveld Media](#)
- **Sport:**
 - [Taakveld Sportbeleid en activering](#)
 - [Taakveld Sportaccommodaties](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Werk:**

- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Werk](#)
- [Taakveld Begeleide participatie](#)
- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)

- **Inkomen:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Inkomen](#)
- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Integratie:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Discriminatiebestrijding:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Armoedebestrijding:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Schuldenaanpak:**

- [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening](#)

Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Metropool Regio Rotterdam Den Haag (MRDH) (inhoudelijk)**

- **Haven (inhoudelijk)**

- **Economie:**

- [Taakveld Economische ontwikkeling](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)
- [Taakveld Economische promotie](#)

- **Horeca**

- **Toerisme**

- **Evenementen**

- **Mobiliteit:**

- [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
- [Taakveld Verkeer en vervoer - Beheer](#)
- [Taakveld Openbaar vervoer](#)

- **Parkeren:**

- [Taakveld Parkeren](#)
- [Taakveld Parkeerbelasting](#)

- **Verkeersveiligheid:**

- [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)

- **Energietransitie:**

- [Paragraaf Energietransitie](#)

- **Duurzaamheid:**

- [Taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)
- [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

- **Luchthaven**

Commissie Veiligheid en Bestuur

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Openbare orde**
 - [Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsactiviteiten](#)
- **Veiligheid**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)
- **Overlast en handhaving**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Handhaving en toezicht](#)
- **Radicalisering**
- **(Inter)nationale betrekkingen**
- **Bestuur**
 - [Taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)
 - [Taakveld Bestuur – College](#)
- **Metropoolregio Rotterdam Den Haag (bestuurlijk)**

- **Bestuurlijke vernieuwing**
 - [Taakveld Bestuur – Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie](#)
- **Gebiedsgerichte programma's**
- **Kleine kernen**

Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Organisatie**
 - [Taakveld Overhead – Concernondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Clusterondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Audits en Control](#)
 - [Taakveld Overhead – Activering overhead](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen](#)
 - [Paragraaf Bedrijfsvoering](#)
- **Dienstverlening**
 - [Taakveld Burgerzaken](#)
 - [Taakveld Musea – Stadsarchief](#)
- **Financiën**
 - [Taakveld Treasury](#)
 - [Taakveld OZB Woningen](#)
 - [Taakveld OZB niet-woningen](#)
 - [Taakveld Belastingen overig](#)
 - [Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#)
 - [Taakveld Vennootschapsbelasting](#)
 - [Taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting](#)
 - [Paragraaf Financiering](#)
 - [Paragraaf Financiële kengetallen](#)
 - [Paragraaf Investerings](#)
 - [Paragraaf Lokale heffingen](#)
 - [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
- **Deelnemingen**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Haven (aandeelhouderschap)**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)**
 - [Paragraaf Nationaal Programma Rotterdam Zuid \(NPRZ\)](#)
- **Feijenoord City**
- **Hoekse Lijn**

- Coolsingel
- Maastunnel

Commissie tot Onderzoek van de Rekening

Het onderzoek richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-) gemeenterekening, de rekeningen van de individuele gemeentelijke diensten en kostenplaatsen en de bevindingen van de (externe) accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Op dit moment zijn er geen specifieke taakvelden die worden besproken in deze commissie.

Leeswijzer

Pagina 9

Leeswijzer

[Leeswijzer](#)

Leeswijzer

In de Jaarstukken legt het college verantwoording af over het jaar 2020. De Begroting 2020, inclusief de bijstellingen die hier gedurende het jaar op zijn gedaan, is de basis voor deze verantwoording. Dit betreft bijstellingen in:

de 1e herziening
de 2e herziening
en de 10-maandsrapportage

Opbouw website

De website van de Jaarstukken bevat alle verplichte onderdelen die zijn voorgeschreven vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en daarnaast aanvullende informatie. De website van de Jaarstukken 2020 bestaat uit de volgende onderdelen:

Hoofdlijnen

De hoofdlijnen bevatten een samenvatting van de jaarstukken zowel beleidsmatig als financieel. De beleidsmatige samenvatting bevat de vastgestelde college targets die voor deze collegeperiode vastgesteld zijn. In de programma's wordt gerapporteerd over de voortgang.

Programma's

De gemeente Rotterdam kent 13 programma's. Een programma is een geheel van activiteiten om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. De programma's zijn verder onderverdeeld in taakvelden.

Paragrafen

Het onderdeel Paragrafen bevat alle verplichte BBV paragrafen en een aantal aanvullende overkoepelende onderwerpen.

Financiën

Het onderdeel Financiën geeft een overzicht van de financiële situatie van de gemeente Rotterdam.

Wijken

Een beschrijving van alle gebieden en de wijken daarbinnen en verwijzingen naar wijkprofielen en jaarverslagen.

Weergave in 1000-tallen

Het is belangrijk om te weten dat alle bedragen in 1000-tallen worden weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen door afrondingsverschillen.

Gebruik hyperlinks

De hyperlinks op de website hebben enkel en alleen ten doel om de transparantie te verhogen door de Jaarstukken te koppelen aan door de raad vastgestelde beleidsnota's.

Jaarverslag - Programma's

Pagina 10

Jaarverslag - Programma's

Algemene middelen	Beheer van de stad	Bestuur en dienstverlening
Begroting: € 2.218.948	Begroting: € - 129.049	Begroting: € - 65.143
Realisatie: € 2.227.301	Realisatie: € - 131.133	Realisatie: € - 68.884
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Afval - Grondstoffen	Bestuur - College
Belastingen overig	Begraafplaatsen en crematorium	Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie
Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting	Cultureel erfgoed - Archeologie	Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer	Burgerzaken
OZB niet-woningen	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Musea - Stadsarchief
OZB woningen	Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	
Treasury	Overige baten en lasten - Vervoer en materieel	
Vennootschapsbelasting (Vpb)	Riolering	
	Ruimtelijke ordening - Beheer	
	Verkeer en vervoer - Beheer	
Cultuur, sport en recreatie	Economische Zaken	Maatschappelijke Ondersteuning
Begroting: € - 248.862	Begroting: € - 27.415	Begroting: € - 191.527
Realisatie: € - 242.606	Realisatie: € - 26.721	Realisatie: € - 188.372
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie	Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
Media	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten	Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding
Musea - Cultuur	Economische ontwikkeling	Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Economische promotie	Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen
Sportaccommodaties		Samenkracht en burgerparticipatie
Sportbeleid en activering		

Onderwijs

Begroting: € - 130.341

Realisatie: € - 125.684

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijshuisvesting

Openbare orde en veiligheid

Begroting: € - 141.718

Realisatie: € - 137.653

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Overhead

Begroting: € - 441.577

Realisatie: € - 434.640

Overhead - Activering overhead

Overhead - Audits en control

Overhead - Clusterondersteuning

Overhead - Concernondersteuning

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Begroting: € - 48.430

Realisatie: € - 18.532

Beheer overige gebouwen en gronden

Cultureel erfgoed - Monumenten

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Wonen en bouwen

Verkeer en Vervoer

Begroting: € 39.252

Realisatie: € 38.602

Openbaar vervoer

Parkeerbelasting

Parkeren

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Volksgezondheid en zorg

Begroting: € - 668.337

Realisatie: € - 662.652

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Maatwerkdienstverlening 18-

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Volksgezondheid

Wijkteams en Wmo-loketten

Begroting: € - 165.802

Realisatie: € - 142.853

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 11

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 2

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 3

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 5

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 6

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 7

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 8

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 668,00	COELO
	Realisatie 2020	€ 689,46	
	Prognose 2021	€ 704,80	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 742,00	COELO
	Realisatie 2020	€ 774,36	
	Prognose 2021	€ 791,10	

Toelichting BBV-indicatoren

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in 2020 ligt in Rotterdam (€ 222.000) onder het landelijke gemiddelde (€ 399.000). In Rotterdam is sinds 2017 weer sprake van een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde van woningen. Wanneer deze stijging de komende jaren relatief hoger is dan in de rest van Nederland zal de indicator dichter naar het landelijk gemiddelde groeien. Deze indicator is landelijk verplicht en betreft geen streefwaarde waar de gemeente Rotterdam op stuurt (zie voor een nadere toelichting de [paragraaf Lokale Heffingen](#)).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelastingen, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het programma [Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het taakveld [Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het taakveld [Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021
Lokale heffingen	363.214	372.351	378.465	397.088
Algemene uitkeringen gemeentefonds	1.681.897	1.835.656	1.837.486	1.787.688
Dividend	146.169	116.891	116.896	87.004
Saldo financieringsfunctie	-29.989	-16.536	-14.502	-14.777
Totaal	2.161.291	2.308.362	2.318.345	2.257.003

(1) Stand na de 10-maandsrapportage 2020

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden om te beginnen de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de roerendzaakbelasting, de logiesbelasting, de reclame- en precariobelasting en de parkeerbelasting. Dit is

exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. In de paragraaf [Lokale heffingen](#) is een toelichting opgenomen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 *	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Programma
Onroerend zaakbelasting**	245.537	258.027	266.721	260.855	Algemene middelen
Logiesbelasting	10.063	4.088	3.822	13.216	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	24.636	26.111	25.836	25.460	Algemene middelen
Parkeerbelasting	82.978	84.125	82.086	97.557	Verkeer en Vervoer
Totaal	363.214	372.351	378.465	397.088	
(*) Stand na de 10-maandsrapportage 2020					
(**) Inclusief intragemeentelijke aanslagen OZB					

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Vervolgens worden de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkeringen. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het taakveld [Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, Overhead en Bestuur en Dienstverlening.

Dividend	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	916	408	408	500	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	8.959	7.590	7.593	7.286	Algemene middelen
Eneco Holding NV	21.548	21.548	21.548	0	Algemene middelen
Stedin Holding NV	14.460	16.476	16.476	2.500	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	68.335	69.741	69.741	76.568	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	2.585	0	0	0	Algemene middelen
Erasmus MC Biomedical Fund	41	0	0	0	Algemene middelen
Sportbedrijf	150	150	152	150	Algemene middelen

RET	27.500	0	0	0	Algemene middelen
Multidiensten	1.000	0	0	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	0	0	Overhead
SSC Flex	675	978	978	0	Overhead
Totaal	146.169	116.891	116.896	87.004	

(1) Stand na de 10-maandsrapportage 2020

Saldo financieringsfunctie

Ten slotte wordt het saldo van de financieringsfunctie tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit saldo betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Stedelijke inrichting en ontwikkeling.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 (1)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021
Baten	7.382	6.288	8.897	5.701
Lasten	37.371	22.824	23.398	20.478
Saldo	-29.989	-16.536	-14.502	-14.777

(1) Stand na de 10-maandsrapportage 2020

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.196.880	3.542.732	3.558.598	15.866
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.782.611	1.835.656	1.837.534	1.878
Belastingen	266.138	262.238	270.727	8.489
Dividenden	108.785	115.914	115.918	4
Financieringsbaten	6.373	1.295.762	1.299.291	3.529
Overige opbrengsten derden	33.691	33.309	34.930	1.621
Overige baten	-718	-147	197	344
Lasten exclusief reserves	12.962	46.473	52.728	6.255
Apparaatslasten	15.493	15.938	15.722	-217

Inhuur	487	876	777	-99
Overige apparaatslasten	531	466	601	135
Personeel	14.475	14.596	14.343	-253
Intern resultaat	-12.240	-13.502	-13.354	148
Intern resultaat	-12.240	-13.502	-13.354	148
Programmalasten	9.708	44.036	50.360	6.324
Financieringslasten	43.232	22.824	22.839	15
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.394	9.329	4.086	-5.243
Kapitaallasten	-53.915	-51.799	-51.273	526
Overige programmalasten	7.095	59.779	70.805	11.026
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	3.903	3.903	0
Saldo voor vpb en reserveringen	2.183.918	3.496.259	3.505.870	9.611
Vennootschapsbelasting	800	1.440	1.704	264
Saldo voor reserveringen	2.183.118	3.494.819	3.504.166	9.347
Reserves	-14.136	-1.275.870	-1.276.865	-994
Onttrekking reserves	9.863	81.610	80.616	-994
Toevoeging reserves	39.188	1.424.670	1.424.670	0
Vrijval reserves	15.188	67.190	67.190	0
Saldo	2.168.982	2.218.948	2.227.301	8.353

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Algemene middelen	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	2.168.982
Eerste herziening 2020	2.238.500
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	2.218.987
10-maandsrapportage 2020	2.218.948
Realisatie 2020	2.227.301

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Decembercirculaire Gemeentefonds	1.829	0	0	1.829
2. Financieringsbaten	3.529	0	0	3.529
3. Verkoop deelneming Tower Hotel Rotterdam	344	0	0	344
4. Opbrengsten OZB niet woningen	8.049	0	0	8.049
5. Opbrengsten OZB waardeontwikkeling van de stad	644	0	0	644
6. Opbrengsten Logiesbelasting	-266	0	0	-266
7. Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten	1.806	0	0	1.806
8. Vrijval rentevergoeding Warmtebedrijf Rotterdam	0	-2.800	0	2.800
9. Rentetoerekening	0	526	0	-526
10. Dotatie voorziening Warmtebedrijf Rotterdam	0	8.933	0	-8.933
11. Dotatie voorziening dubieuze debiteuren OZB niet woningen	0	2.168	0	-2.168
12. Diverse afwijkingen	-69	-2.572	0	2.503
Totaal afwijkingen voor vpb en reserveringen	15.866	6.255	0	9.611
13. Reserves	0	0	-994	-994
14. Vennootschapsbelasting	0	264	0	-264
Totaal afwijkingen	15.866	6.519	-994	8.353

Het saldo van dit programma bedraagt € 8,3 mln voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Decembercirculaire Gemeentefonds

De afwijking van de begroting 2020 'gemeentefonds' bedraagt ca. € 1,8 mln. Dit is € 7 mln lager dan verwacht omdat Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) halverwege 2020 had aangegeven gederfde baten voor logiesbelasting en parkeerbelasting middels de decembercirculaire 2020 uit te keren. Dit was de basis voor het opnemen van € 7 mln in de tweede herziening 2020 als onderdeel van het tweede compensatiepakket corona.

De commissie BBV heeft op 26 januari 2021 een uitspraak gedaan over de verwerking van het aanvullende corona compensatiepakket 2020. Gemeenten dienen het financiële effect van het aanvullende compensatiepakket als opbrengst verwerken in de jaarrekening 2021, alhoewel de lasten en/of gederfde baten in de jaarrekening 2020 zijn opgenomen.

De exacte verdeling en daarmee het bedrag per gemeente is nog niet bekend omdat bijvoorbeeld voor het bepalen van de definitieve compensatie van de inkomstenderving over 2020 de afspraak geldt dat dit in 2021

gebeurt op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020. Het gaat om de volgende compensatiemaatregelen: inkomstenderving na 1 juni, extra beschikbaar voor inkomstenderving en afvalinzameling. Uitgangspunt van Rijk is reële compensatie. Voor logiesbelasting en parkeerleges is voor 2020 € 7 mln als compensatie berekend, voor afvalinzameling € 3 mln. Deze € 10 mln nog te ontvangen compensatie 2020 is input voor de Voorjaarnota 2021.

In de decembercirculaire 2020 is ca. € 7,9 mln toegekend als -aanvullende- (taak) uitkeringen. Zonder deze aanvullingen en de nog niet gerealiseerde baat van 7 mln bedraagt de afwijking ten opzichte van de 10-maandsbrief ca. € 900. De € 900 is het gevolg van het actualiseren van waarden van maatstaven en een herziening van de uitkeringsfactoren voor de jaren 2018 tot en met 2020.

2. Financieringsbaten

De financieringsbaten komen € 3,5 mln hoger uit dan geraamd. De woningbouwcorporatie Vestia heeft ultimo 2020 enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen in één keer te voldoen. Dit heeft geleid tot een eenmalig extra bate van € 1,5 mln.

Daarnaast heeft in het laatste kwartaal 2020 de afwikkeling van de voormalig deelneming Beurs N.V. plaats gevonden. Hierbij is een hoger slotdividend van € 1,5 mln ontvangen dan geraamd. Ten slotte heeft € 518 betrekking op de vordering van de gemeente op het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR). De gemeente heeft deze vordering van € 101,6 mln verkregen nadat de gemeente de lening van WbR aan Bank Nederlandse Gemeenten heeft afgelost. Hierover betaalt het WbR de wettelijke rente. De rente hierover wordt opgeteld bij de totale vordering. De toegevoegde rente in 2020 bedraagt € 518 (zie punt 10. Dotatie voorziening Warmtebedrijf Rotterdam).

3. Verkoop deelneming Tower Hotel Rotterdam

In december jl. is vanwege de verkoop van de deelneming Tower Hotel Rotterdam een bedrag van € 344 ontvangen. In de 10-maandsrapportage is de stand van het verkoopproces gemeld. Op dat moment was de verkoop nog niet geheel afgerond en daarmee konden de opbrengsten nog niet verwerkt worden.

4. Opbrengsten OZB-niet woningen

Bij de Onroerendezaakbelasting niet woningen zien we per saldo een hogere opbrengst van € 8 mln. Deze meeropbrengst wordt voor € 6 mln. veroorzaakt door de afwikkeling van een meerjarig dossier. De overige € 2,1 mln. is het gevolg van een hogere waardeontwikkeling dan in eerste instantie werd verwacht.

5. Opbrengsten OZB waardeontwikkeling van de stad

Bij de Onroerendezaakbelasting zien we een hogere opbrengst van € 644. Deze hogere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door een positieve waardeontwikkeling van de stad.

6. Opbrengsten Logiesbelasting

De coronamaatregelen die wereldwijd genomen zijn hebben een grote impact op de hotelbranche. Dit heeft geresulteerd in een minderopbrengst logiesbelasting van € 266 (ten opzichte van de herziene begroting). Deze minderopbrengst komt bovenop de bijstelling van de eerste en tweede herziening van € 7,9 mln.

7. Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten

De aanmanings- en vervolgingsopbrengsten in 2020 hebben geresulteerd in een voordeel van € 1,8 mln. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door de forse toename in het aantal opgelegde naheffingsaanslagen Parkeren in 2020.

8. Vrijval rentevergoeding Warmtebedrijf Rotterdam

In de begroting 2019 en 2020 is een post begroot van totaal € 2,8 mln om de door het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) te betalen rente aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te vergoeden over de openstaande lening bij de BNG. Inmiddels heeft de gemeente aanvullend middelen ter beschikking gesteld in de vorm van kapitaalstorting en een lening. Hierdoor is deze rentevergoeding vervallen.

9. Rentetoerekening

De gemiddelde omvang van de totale investeringen door het concern in 2020 is lager dan geraamd (zie paragraaf Investerings). Hierdoor is de rentetoerekening aan diverse gemeentelijke taakvelden en projecten ook lager dan geraamd. Per saldo resulteert dit in een nadelig effect ad € 526 op het taakveld Treasury. Dit is reeds in de 10-maandsrapportage als onzekerheid vermeld.

10. Dotatie voorziening Warmtebedrijf Rotterdam

In de verdere doorontwikkelingen van het Warmtebedrijf Rotterdam is bij begroting 2021/ Tweede herziening 2020 een voorziening gevormd van € 52 mln. O.b.v. de meest actuele analyse van het voorkeursscenario is een voorziening van € 60,9 mln ultimo 2020 nodig. Hierdoor wordt deze voorziening verhoogd met € 8,9 mln waarvan € 518 wettelijke rente (zie punt 2. Financieringsbaten).

11. Dotatie voorziening dubieuze debiteuren OZB niet woningen

De benodigde voorziening dubieuze debiteuren is in 2020 € 2,2 mln. hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gevolgen van de coronamaatregelen, waardoor sprake is van een verslechtering van het betaalgedrag ten opzichte van 2019 met name in de categorie ondernemers.

12. Diverse afwijkingen

De diverse afwijkingen zijn onder andere veroorzaakt door onderbesteding kosten derden en ICT (€ 502), de post onvoorzien (€ 600) die in 2020 niet ingezet behoefde te worden, lagere lasten aan kapitaalstorting (€ 360), lagere incassokosten door stillegging van het invorderingsproces (€ 115), lagere kosten project Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Wet waardering onroerende zaken (WOZ) door het niet tijdig kunnen vinden van een

gekwalficeerd personeel (€ 144), niet volledige uitnutting van middelen die bij de voorjaarsnota zijn toegekend aan o.a. een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen met als doel een toekomstbestendige organisatie (€ 415) en diverse kleinere afwijkingen (€ 368).

13. Reserves

In het coalitieakkoord 2018 – 2022 is in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) en de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO) een bedrag gereserveerd voor het koppelen aan nog te benoemen projecten uit het coalitieakkoord. In de begroting 2020 is hiervoor een onttrekking van € 850 verwerkt. In 2020 zijn geen projecten gekoppeld en er heeft dan ook geen onttrekking plaatsgevonden. Conform de spelregels valt dit bedrag geheel vrij binnen het IFR.

De doelstelling van het project Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Wet waardering onroerende zaken (WOZ) is om de oppervlakten tussen de systemen BAG en WOZ te synchroniseren. Voor het onderdeel niet-woningen is in overleg met de Waarderingskamer een plan opgesteld. Om dit plan tot uitvoering te kunnen brengen was extra capaciteit benodigd. Het vinden van gekwalficeerd personeel heeft langer geduurd dan eerder gedacht. Dit heeft in 2020 geleid tot minder onttrekking van € 144. Deze kosten zullen in 2021 wel gemaakt worden.

14. Vennootschapsbelasting

In 2020 heeft een correctie plaats gevonden op de aangifte voor de jaren 2018 – 2020 voor het onderdeel Vervoer en Materieel. Na de correctie hebben wij van de Rijksbelastingdienst een voorlopige aanslag (€ 34) voor de jaren 2018 en 2019 ontvangen en verwerkt in de exploitatie.

De voorziening VpB is bij de jaarrekening 2019 gevormd met betrekking tot naheffing VpB voor het onderdeel reclame-uitingen. Om deze voorziening op peil te houden heeft een toevoeging (€ 230) plaats gevonden.

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen
- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In het [Financieel Beeld 2020 - 2024](#) en in de paragrafen [Lokale heffingen](#), [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#), [Verbonden partijen](#), [Financiering](#) en [Financiële kengetallen](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen
- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Pagina 12

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2020

Fixatie gemeentefonds 2020 en 2021

Als onderdeel van het compensatiepakket coronamaatregelen van medio 2020 zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de fondsbeheerders van het gemeentefonds (ministeries van BZK en Financiën) overeengekomen de accressen van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te fixeren op de stand van de meicirculaire gemeentefonds 2020. Voor deze jaren wordt dat dus ook de afrekening tenzij zich

grote afwijkingen voordoen. Schommelingen doen zich nog wel voor door veranderingen van waarden van maatstaven én daadwerkelijke declaraties van gemeenten op het BTW-compensatiefonds.

Compensatie Coronakosten

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen heeft het kabinet in overleg met de medeoverheden (w.o. VNG) tot een aantal compensatiepakketten besloten. In de tweede herziening is voor coronacompensatie € 59,9 mln opgenomen. In de jaarrekening is dit bedrag door een dwingende uitspraak van de commissie BBV op 26 januari 2021 bijgesteld naar € 52,9 mln. Nadere informatie hierover is opgenomen bij de toelichting overzicht afwijkingen. In de decembercirculaire is aanvullend € 7,5 mln coronacompensatie beschikbaar gesteld, waarmee de totale coronacompensatie in het gemeentefonds voor 2020 € 60,4 mln bedraagt.

Herziening gemeentefonds

In 2018 zijn de fondsbeheerders van het gemeentefonds (de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Financiën) gestart met een complete herijking van het gemeentefonds. De fondsbeheerders beogen hiermee een nieuwe, geactualiseerde en verbeterde verdeling van het gemeentefonds. Dit onderzoek richt zich uitsluitend op een nieuwe verdeling, en niet op de vraag of de beschikbare middelen voldoende zijn.

Het doel van de fondsbeheerders was om de herijking vóór de zomer van 2020 af te ronden en per 2021 in te voeren. Om verschillende redenen is vertraging opgelopen. Meest recente aanleiding voor uitstel was de – door gemeenten breed ondersteunde – eis van de VNG om alleen over de herverdeling te besluiten indien er ook extra middelen aan het gemeentefonds worden toegevoegd. Al vóór het aftreden van het kabinet is daarom door de fondsbeheerders besloten de definitieve besluitvorming over de nieuwe verdeling aan een nieuw kabinet te laten. De extra tijd die hiermee ontstaat benutten de fondsbeheerders om de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies te vragen voordat het voorstel voor consultatie aan de VNG wordt aangeboden. Deze adviesaanvraag is tegelijk met de kamerbrief gepubliceerd (2 februari 2021). Onderdeel van de adviesaanvraag is een overzicht van de voorlopige herverdeeleffecten.

Op het moment dat de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hun advies hebben gepubliceerd en het ministerie van BZK de consequenties van de herijking heeft doorgerekend naar actuele begrotingscijfers wordt een actuele inschatting van de financiële effecten voor de Voorjaarsnota 2021 worden gemaakt.

Nadat de ROB advies heeft uitgebracht wordt het (aangepaste) voorstel – vermoedelijk de tweede helft maart – ter consultatie aan de VNG voorgelegd. De uitkomsten hiervan zijn onderdeel van de formatie van een nieuw kabinet – samen met de uitdrukkelijke wens van gemeenten voor voldoende middelen voor de uitvoering van onze taken, en meer specifiek de bestaande tekorten in het sociaal domein weg te nemen. Indien een nieuw kabinet besluit tot invoering over te gaan, wordt de nieuwe verdeling per 1 januari 2023 van kracht.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	1.782.611	1.835.656	1.837.486	1.829
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.782.611	1.835.656	1.837.486	1.829
Lasten exclusief reserves	7	7	6	-1
Programmalasten	7	7	6	-1
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7	7	6	-1
Overige programmalasten	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.782.604	1.835.649	1.837.479	1.830
Saldo voor reserveringen	1.782.604	1.835.649	1.837.479	1.830
Saldo	1.782.604	1.835.649	1.837.479	1.830

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Decemercirculaire Gemeentefonds	1.829	0	0	1.829
2. Diverse afwijkingen	0	-1	0	1
Totaal afwijkingen	1.829	-1	0	1.830

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Decemercirculaire Gemeentefonds

De afwijking van de begroting 2020 'gemeentefonds' bedraagt ca. € 1,8 mln. Dit is € 7 mln lager dan verwacht omdat Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) halverwege 2020 had aangegeven gederfde baten voor logiesbelasting en parkeerbelasting middels de decemercirculaire 2020 uit te keren. Dit was de basis voor

het opnemen van € 7 mln in de tweede herziening 2020 als onderdeel van het tweede compensatiepakket corona.

De commissie BBV heeft op 26 januari 2021 een uitspraak gedaan over de verwerking van het aanvullende corona compensatiepakket 2020. Gemeenten dienen het financiële effect van het aanvullende compensatiepakket als opbrengst verwerken in de jaarrekening 2021, alhoewel de lasten en/of gederfde baten in de jaarrekening 2020 zijn opgenomen.

De exacte verdeling en daarmee het bedrag per gemeente is nog niet bekend omdat bijvoorbeeld voor het bepalen van de definitieve compensatie van de inkomstenderving over 2020 de afspraak geldt dat dit in 2021

gebeurt op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020. Het gaat om de volgende compensatiemaatregelen: inkomstenderving na 1 juni, extra beschikbaar voor inkomstenderving en afvalinzameling. Uitgangspunt van Rijk is reële compensatie. Voor logiesbelasting en parkeerleges is voor 2020 € 7 mln als compensatie berekend, voor afvalinzameling € 3 mln. Deze € 10 mln nog te ontvangen compensatie 2020 is input voor de Voorjaarsnota 2021.

In de decembercirculaire 2020 is ca. € 7,9 mln toegekend als -aanvullende- (taak)uitkeringen. Zonder deze aanvullingen en de nog niet gerealiseerde baat van 7 mln bedraagt de afwijking ten opzichte van de 10-maandsbrief ca. € 900. De € 900 is het gevolg van het actualiseren van waarden van maatstaven en een herziening van de uitkeringsfactoren voor de jaren 2018 tot en met 2020.

2. Diverse afwijkingen

De afwijking betreft overige materiële kosten waarvan de realisatie lager is dan geraamd.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk
- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 13

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). In de eerste maanden van 2020 heeft dit geleid tot een tijdelijke opschorting van de invordering. En vanaf het herstarten van de invordering in augustus heeft dit geleid tot ruimhartige maatwerkafspraken met belastingplichtigen die vorderingen niet of niet volledig konden betalen. Dit uiteraard wel binnen de geldende wet- en regelgeving.

Het aantal verzoeken voor betalingsregelingen is in 2020 gestegen met circa 9.500 (15%) ten opzichte van 2019. In de cijfers van 2020 is nog geen stijging in faillissementen te zien maar de verwachting is dat deze stijging in 2021 zal plaatsvinden. Daarnaast laten de eerste cijfers uit de toegepaste invorderingsstrategieën wel een verslechtering van het betaalgedrag zien van circa 5% ten opzichte van 2019. Het laatste heeft geleid tot een extra dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van € 2,2 mln.

Bij precariobelasting voor terrassen hebben we een nultarief gehanteerd voor de periode waarin de terrassen verplicht gesloten waren in 2020. Door covid-19 en de eisen die hieruit voortvloeien, hebben veel horecaondernemers hun terrassen moeten uitbreiden om dezelfde capaciteit te behouden; deze extra meters zijn niet belast. Deze heffing over 2020 wordt opgelegd in 2021. Ook voor reclamebelasting geldt een nultarief voor de periode van de eerste lockdown in 2020 waarin reclame weinig tot geen nut had.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	33.790	33.408	35.104	1.696
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	18	18
Belastingen	122	122	185	63
Overige opbrengsten derden	33.668	33.286	34.901	1.615
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-2.439	-953	-2.016	-1.064

Apparaatslasten	6.274	5.808	5.729	-79
Inhuur	197	319	283	-36
Overige apparaatslasten	215	170	219	49
Personeel	5.862	5.319	5.227	-92
Intern resultaat	-12.250	-13.528	-13.499	29
Intern resultaat	-12.250	-13.528	-13.499	29
Programmalasten	3.537	6.768	5.754	-1.014
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.470	3.363	2.410	-954
Kapitaallasten	1.079	1.082	1.082	0
Overige programmalasten	989	2.323	2.262	-60
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	36.229	34.360	37.120	2.760
Saldo voor reserveringen	36.229	34.360	37.120	2.760
Reserves	0	197	53	-144
Onttrekking reserves	0	197	53	-144
Saldo	36.229	34.557	37.172	2.615

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten	1.806	0	0	1.806
2. Middelen voorjaarsnota	0	-415	0	415
3. Incassokosten	0	-115	0	115
4. Diverse afwijkingen	-110	-534	-144	280
Totaal afwijkingen	1.696	-1.064	-144	2.615

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten

De aanmanings- en vervolgingsopbrengsten in 2020 hebben geresulteerd in een voordeel van € 1,8 mln. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door de forse toename in het aantal opgelegde naheffingsaanslagen Parkeren in 2020.

2. Middelen voorjaarsnota

De middelen die bij de voorjaarsnota zijn toegekend aan o.a. een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen met als doel een toekomstbestendige organisatie zijn voor € 415 niet uitgenut. Deze onderbesteding wordt veroorzaakt door aanpassingen in de aanpak door coronamaatregelen. Dit heeft geleid tot een vertraging in bijvoorbeeld de start van lean-opleidingen.

3. Incassokosten

Het drie maanden stilleggen van het invorderingsproces, o.a. deurwaarders activiteiten, door de genomen coronamaatregelen heeft geleid tot € 115 minder incassokosten.

4. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen waaronder een onderbesteding bij de bestemmingsreserve project Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Het vinden van gekwalificeerd personeel voor project BAG WOZ heeft langer geduurd dan eerder gedacht. Dit heeft in 2020 geleid tot minder onttrekking van € 144. Deze kosten zullen in 2021 wel gemaakt worden.

Voor de reserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening is een bestemmingsvoorstel ingediend van € 400.

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerende zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Pagina 14

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met covid-19 hebben een grote impact op de hotelbranche gehad in 2020. De bezettingsgraad is aanzienlijk afgenomen en als gevolg hiervan zijn de opbrengsten voor logies gedaald met 70% tot € 8,2 mln.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	11.988	4.088	3.823	-265
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	1	1
Belastingen	11.988	4.088	3.822	-266
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	311	320	319	-1
Apparaatslasten	311	319	314	-4
Inhuur	10	18	16	-2
Overige apparaatslasten	11	9	12	3
Personeel	290	292	287	-5
Intern resultaat	0	1	5	4
Intern resultaat	0	1	5	4
Saldo voor vpb en reserveringen	11.677	3.768	3.504	-264
Saldo voor reserveringen	11.677	3.768	3.504	-264
Saldo	11.677	3.768	3.504	-264

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Logiesbelasting	-266	0	0	-266
2. Diverse afwijkingen	1	-1	0	2

Totaal afwijkingen	-265	-1	0	-264

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Logiesbelasting

De coronamaatregelen die wereldwijd zijn genomen hebben een grote impact op de hotelbranche. Dit heeft geresulteerd in een minderopbrengst logiesbelasting van € 266 (ten opzichte van de herziene begroting). Deze minderopbrengst komt bovenop de bijstelling van de eerste en tweede herziening van € 7,9 mln.

2. Diverse afwijkingen

Dit betreft een saldo van een aantal kleinere afwijkingen.

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Pagina 15

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer Algemene Middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief. Dit taakveld bevat de Algemene reserve, bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam / Rotterdamse Investeringsmotor, bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco, bestemmingsreserve taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

Voortgang 2020

Weerstandsvermogen

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 bedraagt. Hiervoor wordt verwezen naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). Omwille van een sluitend financieel meerjarenbeeld is op dit taakveld tot toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve besloten.

Nieuw investeringsbeleid: herziening IFR en de RIM

Op 25 november 2019 is de raad geïnformeerd over de contouren van het nieuw investeringsbeleid. Daarbij is aangekondigd ook te willen bezien hoe de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) hierbij op passende wijze een rol kan vervullen. Voorjaar 2020 bereikte de raad een voorstel daartoe. Hiermee wordt ook gevolg gegeven aan de opdracht uit het coalitieakkoord om de scope van het IFR te verbreden om aanvullend ruimte te creëren voor investeringen ten behoeve van de (energie-)transitie. Het uitgangspunt moest daarmee 'bezit voor bezit' blijven. Aan de basis van het nieuwe investeringsbeleid staat de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) die met ingang van 2021 het IFR vervangt. Basisprincipe van de RIM is het storten van alle investeringsmiddelen, waaronder de verkoopopbrengsten Eneco, in een hoofdreserve. De investeringsmiddelen worden vervolgens verdeeld over zes verschillende reserves, die elk een type investering van dekking voorzien. Zo komen investeringen die leiden tot financiële activa in een aparte reserve, evenals de middelen die nodig zijn om schommelingen in investeringslasten te egaliseren. Om zicht te blijven houden op de verkoopopbrengsten en deze maximaal te laten renderen, worden de Eneco-middelen ook in een aparte reserve geplaatst. Hierdoor ontstaat meer transparantie. Om recht te doen aan het principe 'bezit-voor-bezit' en een bepaalde mate van investerend vermogen te borgen, worden in aparte reserves middelen gereserveerd die als doel hebben rente te genereren. De raad heeft met dit voorstel op 16 juli 2020 ingestemd (zie https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/8993949/1/s20bb007590_3_38233_tds). Om ervoor te zorgen dat de RIM blijft draaien en alle investeringen betaald kunnen worden, heeft de raad voor het gebruik van de Investeringsmotor op 12 november 2020 een aantal spelregels vastgesteld (zie https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/8993949/1/s20bb007590_3_38233_tds).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	7.154	58.478	57.889	-588
Programmalasten	7.154	58.478	57.889	-588
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.251	2.575	1.987	-588
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	52.000	52.000	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	3.903	3.903	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-7.154	-58.478	-57.889	588
Saldo voor reserveringen	-7.154	-58.478	-57.889	588
Reserves	6.864	-1.233.656	-1.234.506	-850
Onttrekking reserves	9.863	81.413	80.563	-850
Toevoeging reserves	18.188	1.382.258	1.382.258	0
Vrijval reserves	15.188	67.190	67.190	0
Saldo	-290	-1.292.133	-1.292.395	-262

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Post onvoorzien	0	-600	0	600
2. Onttrekking Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	0	0	-850	-850
3. Diverse afwijkingen	0	12	0	-12
Totaal afwijkingen	0	-588	-850	-262

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Post onvoorzien

De post onvoorzien hoefde in 2020 niet ingezet te worden.

2. Onttrekking Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

In het coalitieakkoord 2018 – 2022 is in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) en de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO) een bedrag gereserveerd voor het koppelen aan nog te benoemen projecten uit het coalitieakkoord. In de begroting 2020 is hiervoor een onttrekking van € 850 verwerkt. In 2020 zijn geen projecten gekoppeld en er heeft dan ook geen onttrekking plaatsgevonden. Conform de spelregels valt dit bedrag geheel vrij binnen het IFR.

3. Diverse afwijkingen

Diverse afwijkingen betreffen meer gerealiseerde materiële kosten dan geraamd.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten 2016](#)

- [Financiële Verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2013](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam / Rotterdamse Investeringsmotor, bestemmingsreserve Verkoopopbrengsten Eneco, bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Het IFR (Investeringsfonds Rotterdam) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Pagina 16

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). In de eerste maanden van 2020 heeft dit geleid tot een tijdelijke opschorting van de invordering. En vanaf het herstarten van de invordering in augustus heeft dit geleid tot ruimhartige maatwerkafspraken met belastingplichtigen die vorderingen niet of niet volledig konden betalen. Dit uiteraard wel binnen de geldende wet- en regelgeving.

Het aantal verzoeken voor betalingsregelingen is in 2020 gestegen met circa 9.500 (15%) ten opzichte van 2019. In de cijfers van 2020 is nog geen stijging in faillissementen te zien maar de verwachting is dat deze stijging in 2021 zal plaatsvinden. Daarnaast laten de eerste cijfers uit de toegepaste invorderingsstrategieën wel een verslechtering van het betaalgedrag zien van circa 5% ten opzichte van 2019. Het laatste heeft geleid tot een extra dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van 2,2 miljoen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	190.515	197.975	206.046	8.070
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	18	18
Belastingen	190.515	197.975	206.024	8.049
Overige opbrengsten derden	0	0	3	3
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.765	9.881	12.038	2.157
Apparaatslasten	4.464	5.893	5.812	-80
Inhuur	128	324	287	-37
Overige apparaatslasten	150	172	222	50
Personeel	4.187	5.396	5.303	-93
Intern resultaat	4	15	85	69
Intern resultaat	4	15	85	69
Programmalasten	5.297	3.973	6.141	2.168
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	5.297	3.973	6.141	2.168
Saldo voor vpb en reserveringen	180.750	188.095	194.008	5.913
Saldo voor reserveringen	180.750	188.095	194.008	5.913
Saldo	180.750	188.095	194.008	5.913

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Opbrengsten OZB niet woningen	8.049	0	0	8.049
2. Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	0	2.168	0	-2.168
3. Diverse afwijkingen	21	-11	0	32
Totaal afwijkingen	8.070	2.157	0	5.913

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Opbrengsten OZB niet woningen

Bij de Onroerendezaakbelasting niet woningen zien we per saldo een hogere opbrengst van € 8,1 mln. Deze meeropbrengst wordt voor € 6 mln veroorzaakt door de afwikkeling van een meerjarig dossier. De overige € 2,1 mln is het gevolg van een hogere waardeontwikkeling dan in eerste instantie werd verwacht.

2. Dotatie voorziening dubieuze debiteuren

De benodigde voorziening dubieuze debiteuren is in 2020 € 2,2 mln hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gevolgen van de coronamaatregelen, waardoor sprake is van een verslechtering van het betaalgedrag ten opzichte van 2019 met name in de categorie ondernemers.

3. Diverse afwijkingen

Dit betreft een saldo van een aantal kleinere afwijkingen.

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarden van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2020

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). In de eerste maanden van 2020 heeft dit geleid tot een tijdelijke opschorting van de invordering. En vanaf het herstarten van de invordering in augustus heeft dit geleid tot ruimhartige maatwerkafspraken met belastingplichtigen die vorderingen niet of niet volledig konden betalen. Dit uiteraard wel binnen de geldende wet- en regelgeving.

Het aantal verzoeken voor betalingsregelingen is in 2020 gestegen met circa 9.500 (15%) ten opzichte van 2019. In de cijfers van 2020 is nog geen stijging in faillissementen te zien maar de verwachting is dat deze stijging in 2021 zal plaatsvinden. Daarnaast laten de eerste cijfers uit de toegepaste invorderingsstrategieën wel een verslechtering van het betaalgedrag zien van circa 5% ten opzichte van 2019. Het laatste heeft geleid tot een extra dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van 2,2 miljoen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	63.512	60.052	60.711	658
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	12	12
Belastingen	63.512	60.052	60.696	644
Overige opbrengsten derden	0	0	2	2
Lasten exclusief reserves	4.449	5.253	5.246	-7
Apparaatslasten	4.444	3.919	3.866	-53
Inhuur	152	215	191	-24
Overige apparaatslasten	155	115	148	33
Personeel	4.136	3.589	3.527	-62
Intern resultaat	5	10	56	46
Intern resultaat	5	10	56	46

Programmalasten	0	1.324	1.324	0
Overige programmalasten	0	1.324	1.324	0
Saldo voor vpb en reserveringen	59.063	54.799	55.464	666
Saldo voor reserveringen	59.063	54.799	55.464	666
Saldo	59.063	54.799	55.464	666

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Opbrengsten OZB	644	0	0	644
2. Diverse afwijkingen	14	-7	0	21
Totaal afwijkingen	658	-7	0	666

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Opbrengsten OZB

Bij de Onroerendezaakbelasting zien we een hogere opbrengst van € 644. Deze hogere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door een positieve waardeontwikkeling van de stad.

2. Diverse afwijkingen

Dit betreft een saldo van een aantal kleinere afwijkingen.

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2020

Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties

Begin 2020 heeft de raad het 'Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties vastgesteld waarin de leidende principes van de raad over het aangaan, beheren en afstoten van verbonden partijen zijn vastgesteld. Ook biedt het beleidskader handvatten voor het vormgeven van de governance van diverse partijen waarmee de gemeente samenwerkt, bijvoorbeeld vanwege een subsidie- of inkooprelatie.

Ontwikkelingen in deelnemingenportefeuille

Voor wat betreft onze deelnemingenportefeuille is 2020 een belangrijk jaar geweest. Naast het afronden van de verkoop van de Eneco-aandelen, is de voorgenomen beëindiging in een aantal andere vennootschappen geheel afgerond dan wel zijn in 2020 belangrijke stappen in dat proces gezet. In dit verband kunnen NV Gemeentewerken, Beurs Rotterdam NV, Guide Plus Sustainable Investment Fund B.V. en Tower Hotel Rotterdam BV genoemd worden. In 2020 kon onze deelname in het Energietransitiefonds aan de deelnemingenportefeuille toegevoegd worden.

Verder heeft in 2020 de doorontwikkeling van het Warmtebedrijf (WbR) centraal gestaan. Daartoe is een drietal toekomstscenario's voor WbR opgesteld. Op 12 november 2020 heeft de raad zich uitgesproken voor een voorkeursscenario (Warmtelinq+) en het college mandaat gegeven om binnen een geschetst kader verder te onderhandelen met partners. Bij het opstellen van deze jaarstukken lopen de onderhandelingen nog. Daarnaast heeft in 2020 een raadsenquête naar het beheer van de deelneming plaatsgevonden. De conclusies en aanbevelingen uit deze enquête zijn belangrijke uitgangspunten voor de verdere professionalisering van het deelnemingenbeheer.

WBR had bij BNG een kredietfaciliteit van maximaal €101,4 mln. De gemeente stond borg voor deze faciliteit tot een maximum van €104 mln. De faciliteit eindigde op 1 oktober 2020. BNG had eerder al aangegeven geen mogelijkheid tot verlenging te zien. Met BNG en WBR is besloten dat de kredietfaciliteit terugbetaald zou worden door de gemeente op grond van de borg. Dit heeft tot een betaling van €101,6 mln. geleid (€101,4 mln. voor het opgenomen krediet, €0,2 mln. rentekosten). Door betaling onder de borg heeft de gemeente een regresvordering op WBR verkregen.

De vordering kan echter maar gedeeltelijk worden terugverdiend met de voorliggende business case. O.b.v. een actuele analyse zou een voorziening van €60,9 mln. nodig zijn. Dit is inclusief de voorziening voor de opgebouwde

rente. Het voorstel is daarom om de reeds bij begroting 2021/2e Herziening voorziening van €52 mln. te verhogen met een bedrag van €8,9 mln. Gegeven het belang van het Havenbedrijf voor de stad is tevens vermeldenswaardig dat eind 2020 de aandeelhouders de herijkte Ondernemingsstrategie van het Havenbedrijf hebben vastgesteld.

In de [paragraaf verbonden partijen](#) is nadere informatie opgenomen over de ontwikkelingen, risico's en financiën van de verschillende deelnemingen en andere verbonden partijen.

Ontwikkeling in solvabiliteit en netto schuldquote

In 2020 is de verkoop van de Eneco-aandelen afgerond. De verkoopopbrengsten zijn toegevoegd aan het eigen vermogen. Totdat dit zich vertaalt in concrete uitgaven worden de liquide middelen gebruikt om de gemeentelijke schuldpositie te verminderen. Hierdoor zijn in 2020 zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote aanzienlijk verbeterd. De solvabiliteit komt uiteindelijk op 60,6% uit en netto schuldquote op 14,6%. Bij aanwending van de Eneco-middelen zal de schuldpositie weer toenemen en dit heeft een tegenovergesteld effect op beide ratio's. In de paragraaf [Financiële kengetallen](#) is nadere informatie over deze en andere financiële kengetallen opgenomen.

Renteontwikkelingen samenwerkingsrelaties

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd, is de omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. Voor 2020 is deze omslagrente vastgesteld op 2,0%; voor 2021 wordt de omslagrente verlaagd naar 1,75%.

De paragraaf [Financiering](#) biedt inzicht in de ontwikkelingen rond financiering (investeringen en financieringsmiddelen), de rentelasten, het renteresultaat en het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Treasury	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	114.462	1.411.552	1.415.429	3.878
Dividenden	108.785	115.914	115.918	4
Financieringsbaten	6.373	1.295.762	1.299.291	3.529
Overige opbrengsten derden	23	23	23	0
Overige baten	-718	-147	197	344

Lasten exclusief reserves	-6.286	-26.513	-20.770	5.743
Apparaatslasten	0	0	0	0
Personeel	0	0	0	0
Programmalasten	-6.286	-26.513	-20.770	5.743
Financieringslasten	43.232	22.824	22.824	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.666	3.384	-318	-3.702
Kapitaallasten	-54.994	-52.880	-52.355	526
Overige programmalasten	810	159	9.078	8.919
Saldo voor vpb en reserveringen	120.749	1.438.065	1.436.199	-1.865
Saldo voor reserveringen	120.749	1.438.065	1.436.199	-1.865
Reserves	-21.000	-42.412	-42.412	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	21.000	42.412	42.412	0
Saldo	99.749	1.395.653	1.393.788	-1.865

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Financieringsbaten	3.529	0	0	3.529
2. Verkoop deelneming Tower Hotel Rotterdam	344	0	0	344
3. Vrijval rentevergoeding Warmtebedrijf Rotterdam	0	-2.800	0	2.800
4. Rentetoerekening	0	526	0	-526
5. Dotatie voorziening Warmtebedrijf Rotterdam	0	8.933	0	-8.933
6. Diverse afwijkingen	5	-916	0	921
Totaal afwijkingen	3.878	5.743	0	-1.865

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Financieringsbaten

De financieringsbaten komen € 3,5 mln hoger uit dan geraamd. De woningbouwcorporatie Vestia heeft ultimo 2020 enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen in één keer te voldoen. Dit heeft geleid tot eenmalig renteresultaat van € 1,5 mln. Daarnaast heeft in het laatste kwartaal 2020 de afwikkeling van de voormalig deelneming Beurs N.V. plaats gevonden. Hierbij is een hoger slotdividend van € 1,5 mln ontvangen dan geraamd. Ten slotte heeft € 518 betrekking op de vordering van de gemeente op het

Warmtebedrijf Rotterdam (WbR). De gemeente heeft de lening van WbR bij Bank Nederlandse Gemeenten afgelost en hiermee ontstaat een vordering van € 101,6 mln op het WbR. Hierover betaalt het WbR de wettelijke rente. De rente hierover wordt opgeteld bij de totale vordering. De toegevoegde rente in 2020 bedraagt € 518.

2. Verkoop deelneming Tower Hotel Rotterdam

In december is vanwege de verkoop van de deelneming Tower Hotel Rotterdam een bedrag van € 344 ontvangen. In de 10-maandsrapportage is de stand van het verkoopproces gemeld. Op dat moment was de verkoop nog niet geheel afgerond en daarmee konden de opbrengsten nog niet verwerkt worden.

3. Vrijval rentevergoeding Warmtebedrijf Rotterdam

In de begroting 2019 en 2020 is een post begroot van totaal € 2,8 mln om de door het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) te betalen rente aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te vergoeden over de openstaande lening bij de BNG. De rente is inmiddels betaald door middelen aan WbR ter beschikking te stellen. Hierdoor valt dit bedrag vrij.

4. Rentetoerekening

De gemiddelde omvang van de totale investeringen door het concern in 2020 is lager dan geraamd (zie paragraaf [Investerings](#)). Hierdoor is de rentetoerekening aan diverse gemeentelijke taakvelden en projecten ook lager dan geraamd. Per saldo resulteert dit in een nadelig effect ad € 526 op het taakveld Treasury. Dit is reeds in de 10-maandsrapportage als onzekerheid vermeld.

5. Dotatie voorziening Warmtebedrijf Rotterdam

In de verdere doorontwikkelingen van het Warmtebedrijf Rotterdam is bij begroting 2021/ Tweede herziening 2020 een voorziening gevormd van € 52 mln. O.b.v. de meest actuele analyse van het voorkeursscenario is een voorziening van € 60,9 mln ultimo 2020 nodig. Hierdoor wordt deze voorziening verhoogd met € 8,9 mln waarvan € 518 wettelijke rente (zie punt 2. Financieringsbaten).

6. Diverse afwijkingen

De diverse afwijkingen zijn onder andere veroorzaakt door de onderbesteding kosten derden en ICT (€ 552), lagere kapitaallasten vanwege achtergebleven kapitaalstorting (€ 364) en hogere dividendopbrengsten (€ 5) dan geraamd.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Financiële Verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Treasurystatuut Rotterdam 2015](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2013](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)
- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Beleidsmonitoren

- [Beheerverslag Deelnemingen 2018 - 2019](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2017 - 2018](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2016 - 2017](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2015 - 2016](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Pagina 19

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

Voortgang 2020

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente de raming van het totaal te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de

fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De gemeentelijke activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval vallen (deels) onder deze belastingplicht. De totale lasten raamt en verantwoordt de gemeente op dit taakveld. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam begin 2020 een definitieve aanslag Vpb 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente ook aangeslagen voor de opbrengsten van de reclameconcessies en voor de opbrengsten van de verhuurde brandstofverkooppunten. De gemeente neemt daarbij het standpunt in dat geen sprake is van aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen. Het gaat om normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente derhalve bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is eind augustus 2020 door de Rijksbelastingdienst afgewezen, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft ingesteld. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling. De betwiste Vpb-lasten voor 2016 en verdere jaren worden geheel voorzien.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Lasten exclusief reserves	0	0	15	15
Intern resultaat	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0
Programmalasten	0	0	15	15
Financieringslasten	0	0	15	15
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	0	0	-15	-15
Vennootschapsbelasting	800	1.440	1.704	264
Saldo voor reserveringen	-800	-1.440	-1.719	-279
Saldo	-800	-1.440	-1.719	-279

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Vennootschapsbelasting	0	264	0	-264
2. Diverse afwijkingen	0	15	0	-15
Totaal afwijkingen	0	279	0	-279

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Vennootschapsbelasting

In 2020 heeft een correctie plaatsgevonden op de aangifte vennootschapsbelasting (Vpb) over de jaren 2018 – 2020 voor het onderdeel Vervoer en Materieel. Na de correctie heeft de gemeente Rotterdam van de Rijksbelastingdienst een voorlopige aanslag (€ 34) over de jaren 2018 en 2019 ontvangen en verwerkt in de exploitatie.

De voorziening Vpb is bij de jaarrekening 2019 gevormd met betrekking tot naheffing Vpb voor het onderdeel reclame-uitingen. Om deze voorziening op peil te houden heeft een toevoeging (€ 230) plaatsgevonden.

2. Diverse afwijkingen

Dit betreft betaalde belastingrente over de naheffing Vennootschapsbelasting (Vpb).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsbedrijven \(2016\)](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair worden separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 2

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 3

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht)recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 7

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. De gemeente heeft bovendien een voorbeeldfunctie ten opzichte van burgers en ondernemers.

TAAKVELD 8

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 9

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

TAAKVELD 10

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg / inw	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde 249 Realisatie 296 (2020)	De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022. De realisatie is jaarlijks. Er zijn geen tussentijdse metingen.

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

De effecten van de coronacrisis zijn terug te zien in de cijfers van het aangeboden huisvuil. In vergelijking met 2019 is er over het gehele jaar 2020 een toename zichtbaar van ruim 7% huishoudelijk restafval. Tijdens de eerste golf van de coronacrisis was dat verschil zelfs 10%. De hoeveelheid aangeboden grofvuil is met bijna 32% toegenomen ten opzichte van 2019. Dat heeft ook geleid tot meer grofvuilafspraken en grote drukte bij milieuparken. Ook zagen we in bepaalde gebieden meer naastplaatsingen en meer meldingen daarover.

In 2020 steeg door toedoen van de coronacrisis het aandeel huishoudelijk restafval naar 296 kg per inwoner. Daarmee zijn we terug op het niveau van 2018. In 2019 daalde het aandeel huishoudelijk restafval nog naar 276 kg per inwoner. De totale hoeveelheid gescheiden grondstoffen waaronder glas, oud papier en karton en plastic en metalendrankverpakkingen (PMD) is wel met bijna 10% toegenomen ten opzichte van 2019. Het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval komt daarmee op 36,0% in 2020. Dit is 0,6 procentpunt hoger in vergelijking met 2019.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking

Baten exclusief reserves	240.237	237.508	235.522	-1.986
Bijdragen rijk en medeoverheden	240	1.175	1.557	382
Belastingen	76.736	77.506	77.583	77
Overige opbrengsten derden	164.900	162.245	161.781	-464
Overige baten	-1.639	-3.418	-5.399	-1.982
Lasten exclusief reserves	366.664	375.485	375.912	427
Apparaatslasten	122.314	128.366	130.484	2.119
Inhuur	6.817	8.013	7.972	-40
Overige apparaatslasten	-821	4.465	4.583	117
Personeel	116.318	115.888	117.929	2.041
Intern resultaat	-4.032	-4.670	-4.905	-235
Intern resultaat	-4.032	-4.670	-4.905	-235
Programmalasten	248.382	251.790	250.333	-1.457
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	158.896	164.499	162.759	-1.740
Kapitaallasten	56.274	53.539	52.360	-1.178
Overige programmalasten	33.100	33.715	32.182	-1.533
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	1	1
Subsidies en inkomensoverdrachten	112	38	3.030	2.992
Saldo voor vpb en reserveringen	-126.427	-137.977	-140.390	-2.413
Saldo voor reserveringen	-126.427	-137.977	-140.390	-2.413
Reserves	5.433	8.928	9.257	329
Onttrekking reserves	12.015	11.831	9.420	-2.411
Toevoeging reserves	6.582	2.903	2.903	0
Vrijval reserves	0	0	2.740	2.740
Saldo	-120.994	-129.049	-131.133	-2.084

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Oorspronkelijke Begroting 2020	-120.994
Eerste herziening 2020	-119.923
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-125.024
10-maandsrapportage 2020	-129.049
Realisatie 2020	-131.133

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Corona - afvalinzameling	-3.000	1.500	0	-4.500
2. Corona - schone buitenruimte	0	720	0	-720
3. Begraven en cremieren	800	420	0	380
4. Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	0	-1.000	0	1.000
5. Bestemmingsreserve Energietransitie Verduurzaming gemeentelijk wagenpark	0	-802	-802	0
6. Bestemmingsreserve Onderhoud Lease	0	0	2.400	2.400
7. Bestemmingsreserve Kralingse Plas	0	0	-630	-630
8. Diverse afwijkingen	214	-411	-639	-14
Totaal afwijkingen	-1.986	427	329	-2.084

Het saldo van dit programma bedraagt € 2,1 mln nadelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Corona - afvalinzameling

Vanwege de coronacrisis was er een groter aanbod van afval. Dit heeft geleid tot meer verwerkingskosten en inhuur van derden € 1,5 mln. Zonder de (verwachte) compensatie vanuit het Rijk zijn de hogere kosten door corona uitgekomen op een totaal van € 4,5 mln.

Vanuit het Rijk worden gemeenten op verschillende vlakken gecompenseerd voor minder baten of hogere lasten als gevolg van de coronacrisis. De verwachte compensatie is eerder in het jaar opgenomen als baat op taakveld Afval. Echter, de werkelijke compensatie wordt in 2021 ontvangen op het Gemeentefonds en niet meer op taakveld Afval. Dit veroorzaakt een afwijking van 3,0 mln in de baten.

2. Corona - schone buitenruimte

Als gevolg van het coronavirus is een enorme toename geweest van het gebruik van parken, stranden, kades en andere mooie plekken in Rotterdam. Hierdoor is extra capaciteit ingezet op het gebied van reiniging van deze plekken. Als gevolg van de RIVM-maatregelen bleek het nodig om meer voertuigen in te zetten om reinigingsmedewerkers te vervoeren. Deze extra voertuigen moesten worden gehuurd. Dit allemaal heeft geleid tot meerkosten van € 720 op het programma Beheer van de stad. Een deel van de extra inzet a € 220 is verantwoord onder programma Overhead.

3. Begraven en cremeren

In het laatste kwartaal van 2020 was er sprake van oversterfte resulterend in € 800 hogere baten ten opzichte van de bijgestelde begroting. De overschrijding op de lasten (o.a. lijkschouwings-, begrafenis- en crematiekosten) worden veroorzaakt door de gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet op de lijkbezorging waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

4. Vrijval voorziening dubieuze debiteuren

Voor de openstaande vorderingen in het kader van de verlegregeling is in 2019 een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. In 2020 is het gelukt een deel van de openstaande vorderingen te incasseren resulterend in een vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.

5. Bestemmingsreserve Energietransitie Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

Voor het project Verduurzaming gemeentelijk wagenpark is een aanbesteding van 30 waterstof voertuigen door exogene factoren niet doorgegaan. Daarnaast zijn de levertijden van veel voertuigen, mede door de huidige coronacrisis, langer dan verwacht waardoor de kosten in 2021 zullen plaats vinden. Hierdoor heeft de onttrekking aan de reserve niet plaatsgevonden.

6. Bestemmingsreserve Onderhoud Lease

De bestemmingsreserve Onderhoud Lease was gevormd om de jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie op te vangen. De afgelopen drie jaar is geen gebruik gemaakt van deze reserve omdat er voldoende middelen beschikbaar waren voor het opvangen van de onderhoudskosten, daarom valt de reserve vrij ten gunste van de algemene middelen.

7. Bestemmingsreserve Kralingse Plas

Het uitvoeren van de gewijzigde hoofdmaatregel ter bestrijding van de blauwalgproblematiek staat gepland in 2021. De in dit jaar gemaakte kosten voor de sluis en voorbereiding phoslock zijn niet onttrokken en binnen de

exploitatie opgevangen zodat de middelen beschikbaar blijven in 2021 om samen met verschillende co-financiers de uitvoering te realiseren.

8. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. De basis hiervoor is de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water
- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan

- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera's voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

Afval - Grondstoffen

Pagina 21

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2020

De effecten van de coronacrisis zijn terug te zien in de cijfers van het aangeboden huisvuil. In vergelijking met 2019 is er over het gehele jaar 2020 een toename zichtbaar van ruim 7% huishoudelijk restafval. Tijdens de eerste golf van de coronacrisis was dat verschil zelfs 10%. De hoeveelheid aangeboden grofvuil is met bijna 32% toegenomen ten opzichte van 2019. Dat heeft ook geleid tot meer grofvuilafspraken en grote drukte bij milieuparken. Ook zagen we in bepaalde gebieden meer naastplaatsingen en meer meldingen daarover.

In 2020 steeg door toedoen van de coronacrisis het aandeel huishoudelijk restafval naar 296 kg per inwoner. Daarmee zijn we terug op het niveau van 2018. In 2019 daalde het aandeel huishoudelijk restafval nog naar 276 kg per inwoner. De totale hoeveelheid gescheiden grondstoffen waaronder glas, oud papier en karton en plastic en metalendrankverpakkingen (PMD) is wel met bijna 10% toegenomen ten opzichte van 2019. Het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval komt daarmee op 36,0% in 2020. Dit is 0,6 procentpunt hoger in vergelijking met 2019.

De toename van het afval werkte ook financieel door doordat er over een grotere hoeveelheid afval afvalbelasting en verwerkingskosten betaald moet worden en er meer inhuur was om het afval in te zamelen. De hogere kosten in 2020 bedroegen € 4,5 mln. Voor (een deel van) deze kosten wordt compensatie vanuit het Rijk ontvangen. Een ander financieel gevolg van de coronacrisis was dat bedrijven die aangeslagen worden voor bedrijfsreingsrecht voor de periode dat zij verplicht gesloten dienden te zijn niet zijn aangeslagen.

In 2020 is het proces afgesloten waarbij de activiteiten van de Piekfijnketen over worden gedaan aan marktpartij 'Het Goed'. Deze overgang is per 1 september afgerond.

Ondanks het coronavirus ging de uitvoering van de programma's Circulair, Grondstoffennota en Naastplaatsingen 'In de bak' door. Verschillende projecten werden soms ernstig bemoeilijkt door de getroffen maatregelen om de

coronacrisis in te perken. Vanzelfsprekend gold (en geldt) het adagium 'veiligheid boven alles' met tot gevolg: gewijzigde plannings, vernieuwende communicatielijnen en nieuwe vormen van afstemming met bewoners om de dienstverlening waar mogelijk weer (opnieuw) invulling te geven. Voor de verschillende programma's zijn in het eerste kwartaal van 2021 aparte voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd waarin per programma en project meer gedetailleerd wordt ingegaan op de voortgang en de behaalde resultaten.

Wat hebben we bereikt?

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Grondstoffen

- Stadsbeheer zamelde het huishoudelijk afval van Rotterdammers gescheiden in. Het fijn huishoudelijk afval is ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval konden Rotterdammers gebruik maken van: één van de 7 milieuparken, een grofvuilafpraak of de kringloopwinkels van Het Goed in het geval van herbruikbare goederen.
- Met behulp van een nieuw model ondergrondse afvalcontainers geven wij een innovatieve en circulaire impuls aan die basis op orde. In oktober 2020 zijn de eerste exemplaren op straat geplaatst. Productontwerpers hebben in opdracht van Stadsbeheer een nieuwe ondergrondse container ontwikkeld. Bij het ontwerp zijn de wensen en ervaringen van bewoners nadrukkelijk meegenomen. De nieuwe afvalcontainer is eenvoudiger te openen, de vuilniszak past er beter in en glijdt makkelijker naar de container. Ook de papiercontainer is verbeterd waardoor karton minder blijft steken. Ledverlichting op de container geeft aan of de container nog ruimte heeft of vol is.
- Om de hoeveelheid oud papier te verminderen, is vanaf november 2020 de opt-in regeling van kracht: verspreiders van reclaimedrukwerk mogen hun folders in Rotterdam alleen nog bezorgen bij bewoners die expliciet toestemming geven met een ja/ja-sticker.
- Ook is meer groente-, fruit- en tuinafval (gft) gescheiden door bewoners in de laagbouw. In 2021 wordt de uitbreiding van gescheiden inzameling in de laagbouw van Groot IJsselmonde en Kralingen voorbereid met een potentieel om bij 13.200 huishoudens gft in te zamelen.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de invoering van gescheiden inzameling van groente-, fruit- en etensresten (gfe) in de hoogbouw, waaronder onderzoek naar gedragsbepalende factoren in de wijken en een basispakket met instrumenten voor de introductie per wijk. Ook is gewerkt aan een nieuw Rotterdams inzamelmiddel voor gfe bij hoogbouwlocaties. In 2021 gaat de inzameling in de eerste gebieden van start: Hoek van Holland, Pernis, Blijdorp en vier wijken in Prins Alexander.

- In G4-verband is in 2020 vooronderzoek gedaan naar de toepassing van voedselvermalers in hoogbouw. In 2021 krijgt dit een vervolg met een pilot.
- Sinds februari 2020 zijn de milieuparken Melanchtonweg in Hillegersberg-Schiebroek en Aploniastraat in Charlois op maandag geopend. Een evaluatie van deze uitbreiding van de openingstijden volgt in het tweede kwartaal van 2021.
- Er is een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de upcycle mall, waar van oude producten weer bruikbare nieuwe worden gemaakt. De upcycle mall is een onderdeel van het toekomstige milieupark aan de Soesterbergstraat, waar het circulair denken en handelen tot in de details is doorgevoerd.
- Begin 2020 is ervaring opgedaan met de inzet van pop-up milieuparken in de wijken. In 2021 wordt hier vervolg aangegeven binnen de geldende coronamaatregelen.
- In 2020 is samenwerking gezocht met diverse onderwijs- en kinderopvanginstellingen en zijn educatieve interventies opgezet. In 2021 wordt ingezet om de diverse inspanningen voor en met scholen en kinderopvanglocaties zichtbaar te maken.

Circulair

- De jaarlijkse monitor in het kader van het programma 'Van Zoi naar Mooi' laat zien hoe circulair Rotterdammers zijn. Het percentage Rotterdammers dat ook echt in grote mate circulair gedrag vertoont (de circulair actieven) blijft in 2020 22%. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode.
- In 2020 is een doelgroepenonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek geeft inzicht in de motivatie voor Rotterdammers om wel of niet circulair te handelen. Met deze inzichten scherpen we onze communicatiestrategie, de wijkaanpak en verschillende projecten aan.
- Als onderdeel van het Rotterdams Klimaatakkoord werken we vanuit Rotterdam Circulair mee aan de klimaat Tafel Circulaire Consumptie. Onder de vlag van de Klimaat Tafel werken we aan verschillende deals met partijen in de stad om de productie, het aanbod en de consumptie van verschillende product-groepen te verduurzamen.
- In 2020 is de online talkshow Studio Circulair gestart. In deze talkshow stond elke keer een circulair thema centraal. Samen met inspirerende initiatiefnemers werd de talkshow vormgegeven.
- In 2020 is de eerste stap gezet in de ontwikkeling van een monitoringstool. Deze monitoring geeft ons de komende jaren steeds meer inzicht in de vermindering van de stedelijke materiaalvoet-afdruk. In 2021 werken we aan een verdere ontwikkeling van deze monitoringstool.
- De komende periode zetten we stevig in op onder andere het nog beter bereiken van de Rotterdammers via onze wijkaanpak, onze circulaire bouwopgaven en het stimuleren van circulair ondernemerschap. Onze rol als opdrachtgevende organisatie blijft hierin essentieel. Vanuit onze manier van ontwikkelen en inkopen stimuleren we circulaire innovatie en bedrijvigheid en laten we zien waar we voorstaan.

Naastplaatsingen

- Met gedragsinterventies en nudging proberen we het gedrag van bewoners duurzaam te veranderen. Meerdere tuintjes om containers zijn geplaatst in bijvoorbeeld Oud-Charlois, Bospolder-Tussendijken en Noord. Ook is geëxperimenteerd met sensorische stimulering. Citroengeur wordt verspreid bij containers die zichtbaar gereinigd zijn. De geur stimuleert bewoners om de omgeving schoon te houden. In november

is geëxperimenteerd met verwijzingen op containers en op de grond naar de dichtstbijzijnde containers met als doel om bewoners te stimuleren om hun afval daarin te gooien.

- De hotspotgebieden worden voortdurend geanalyseerd en met passende maatregelen is ingespeeld op de behoeften in de gebieden. Bijvoorbeeld in Schiebroek-Zuid werkte de gemeente samen met bewoners en woningcorporaties aan een gezamenlijke aanpak. Dit heeft geresulteerd in drie pop-up milieuparken en een uitbreiding van het informatiepakket aan nieuwe huurders. Er zijn aanvullend nog tien verschillende acties benoemd die in wisselende samenstellingen uitgevoerd gaan worden.
- In het eerste deel van 2020 is de handhavingsinzet noodzakelijkerwijs vooral gericht geweest op de genomen coronamaatregelen. In de zomer is de handhaving op naastplaatsingen hervat middels het openen van vuilniszakken. In het vierde kwartaal kwamen daar de inzet van boa's in burgerkleding en de inzet van flying squads met behulp van cameratoezicht bij.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score	2019*	2020	2021	2022	2023
	<i>per eind 2020</i>					
Naastplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	70%	N.t.	N.t.	N.t.
				b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+	41%	51%			

Toelichting indicatoren

* Dit betreft de realisatie van de indicator per eind 2019.

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. Ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score
2. Waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

In 2020 is de streefwaarde niet gehaald, hoewel het percentage A+ scores met 10% is toegenomen en de streefwaarde voor A+ behaald is. De verklaring hiervoor is dat er in 2020 als gevolg van de coronamaatregelen veel meer huishoudelijk afval is aangeboden, wat ook resulteerde in meer naastplaatsingen. Tegelijkertijd is de handhavingsinzet in de eerste helft van 2020 vooral gericht geweest op het handhaven van de coronamaatregelen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	105.884	106.795	102.925	-3.871
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	3.014	-13	-3.027
Overige opbrengsten derden	105.884	103.782	102.937	-845
Overige baten	0	0	1	1
Lasten exclusief reserves	83.934	89.284	90.341	1.057
Apparaatslasten	21.133	23.298	23.830	532
Inhuur	4.746	5.909	6.549	640
Overige apparaatslasten	-215	626	910	284
Personeel	16.602	16.763	16.371	-392
Intern resultaat	14.003	15.999	16.752	753
Intern resultaat	14.003	15.999	16.752	753
Programmalasten	48.797	49.986	49.759	-227
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	42.473	44.167	43.772	-395
Kapitaallasten	6.324	5.781	5.803	22
Overige programmalasten	0	0	29	29
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	38	155	117
Saldo voor vpb en reserveringen	21.950	17.512	12.584	-4.928
Saldo voor reserveringen	21.950	17.512	12.584	-4.928
Reserves	2.650	3.900	3.413	-487
Onttrekking reserves	2.650	3.900	3.413	-487
Saldo	24.600	21.412	15.997	-5.415

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Stelpost compensatie minder baten en extra lasten Afvalinzameling	-3.000			-3.000
2. Minder baten Piekfijn winkels	-775			-775

3. Hogere kosten corona Afvalinzameling		1.500		-1.500
4. Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn			-400	-400
5. Diverse afwijkingen	-96	-443	-87	260
Totaal afwijkingen	-3.871	1.057	-487	-5.415

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Stelpost compensatie minder baten en extra lasten Afvalinzameling

Vanuit het Rijk worden gemeenten op verschillende vlakken gecompenseerd voor minder baten of hogere lasten als gevolg van de coronacrisis. De verwachte compensatie is eerder in het jaar als baat opgenomen op taakveld Afval. Echter, de werkelijke compensatie zal in 2021 landen op het Gemeentefonds en niet op taakveld Afval. Dit veroorzaakt een afwijking van - € 3,0 mln.

2. Minder baten Piekfijnwinkels

Een deel van de Piekfijnwinkels waren gesloten vanwege corona. Hierdoor zijn minder baten gerealiseerd. Daarnaast zijn de Piekfijnwinkels per 1 september 2020 overgedragen aan het Goed, terwijl de begrote baten voor het hele jaar op dit taakveld blijven. Dit veroorzaakt een afwijking van - € 775, omdat er als gevolg van de overdracht met ingang van 1-9-20 geen directe baten meer waren uit de verkoop van herbruikbare goederen via de kringloopwinkels.

3. Hogere kosten corona Afvalinzameling

Vanwege de coronacrisis was er een groter aanbod van afval. Dit heeft geleid tot meer verwerkingskosten en inhuur van derden € 1,5 mln. Zonder de (verwachte) compensatie vanuit het Rijk van 3,0 mln, zoals benoemd in punt 1, zijn de hogere kosten door corona uitgekomen op een totaal van € 4,5 mln.

4. Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Voor het project Circulaire Vlonders zijn kosten gemaakt ten laste van de Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen. Het project is uitgevoerd vanuit het programma Rotterdam Circulair. De kosten zijn lager uitgevallen dan het beschikbare budget. De gemeente heeft met het project gratis vlonders verstrekt aan (horeca) ondernemers om de terrassen uit te breiden. Dit veroorzaakt een afwijking van - € 400.

5. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zooi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afvalstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en -afvoer
- vuilstort en -verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022. De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten.

Begraafplaatsen en crematorium

Pagina 22

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en het crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2020

De gemeente Rotterdam heeft in totaal 3.172 uitvaarten gerealiseerd in 2020 t.o.v. het jaar 2019 waarin 2.801 uitvaarten werden gerealiseerd.

De covid-19 crisis in 2020 had gevolgen voor zowel de baten als de lasten. Zo mochten er beperkt consumpties worden geserveerd tijdens de uitvaarten. Ook werd minder gebruik gemaakt van de faciliteiten van de begraafplaatsen en het crematorium Hofwijk. Het afscheid werd veelal thuis georganiseerd. Om te kunnen voldoen aan de maatregelen zijn op de begraafplaatsen en in het crematorium Hofwijk diverse aanpassingen gerealiseerd. Ook is op de drie grote begraafplaatsen, Crooswijk, Hofwijk en de Zuiderbegraafplaats, 'Live Streaming' van een afscheid gerealiseerd.

Om nabestaanden tegemoet te komen is in het begin van de covid-19 crisis een coulanceregeling gestart, deze kon later in 2020 weer afgebouwd worden. Daarnaast is het sinds 4 april 2020 mogelijk om voor onbepaalde tijd begraven te worden op alle gemeentelijke begraafplaatsen.

In december 2020 is een nieuwe aanbesteding gehouden voor het organiseren van een uitvaart. Indien er geen nabestaanden zijn of wanneer de nabestaanden de uitvaart niet kunnen of willen betalen zorgt de gemeente Rotterdam voor de uitvaart. Het gaat om circa 125 uitvaarten per jaar. Voorheen vonden deze uitvaarten verplicht plaats op Crooswijk of in crematorium Hofwijk. Deze verplichting vervalt vanaf 2021 door de uitkomst van deze aanbesteding.

Een gedeelte op de begraafplaats Hofwijk werd tot eind december 2020 verhuurd aan een andere afdeling van de gemeente Rotterdam voor de opslag van goederen. Deze huurovereenkomst is ten einde gekomen en betekent minder huurinkomsten voor 2021. Dit gedeelte van de begraafplaats is vanaf 2021 bestemd voor rampen en crisissituaties.

Wat hebben we bereikt?

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. In 2020 hebben de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium zich ingezet voor een goede dienstverlening ondanks alle beperkende maatregelen.

- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen crisesbeheersing bij rampen en calamiteiten
- verzorgen van herdenkingen
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) “inclusief”. Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- In 2020 is er gestart met het nieuwe groenbestek met meer aandacht voor duurzaamheid met betrekking tot de groenwerkzaamheden op de begraafplaatsen. Tevens werden diverse gereedschappen vervangen door elektrisch i.p.v. aangedreven door fossiele brandstoffen.
- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingen (op gepaste wijze i.v. m. COVID-19).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	6.572	5.545	6.391	845
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.526	5.505	6.350	845

Overige baten	46	40	40	0
Lasten exclusief reserves	4.781	5.486	5.910	424
Apparaatslasten	2.211	2.372	2.333	-39
Inhuur	7	7	4	-3
Overige apparaatslasten	-24	123	135	12
Personeel	2.228	2.242	2.195	-47
Intern resultaat	-1.078	-1.077	-383	694
Intern resultaat	-1.078	-1.077	-383	694
Programmalasten	3.647	4.191	3.960	-231
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.587	3.134	2.884	-251
Kapitaallasten	698	723	723	0
Overige programmalasten	362	333	353	20
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.791	60	481	421
Saldo voor reserveringen	1.791	60	481	421
Saldo	1.791	60	481	421

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Begraven en cremieren	845	424	0	421
Totaal afwijkingen	845	424	0	421

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Begraven en cremieren

In het laatste kwartaal van 2020 was er sprake van oversterfte resulterend in € 845 hogere baten ten opzichte van de bijgestelde begroting. De overschrijding op de lasten van € 424 (onder andere lijkschouwings-, begrafenis- en crematiekosten) wordt veroorzaakt door de gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet op de lijkbezorging waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)

- [Verordening lijkbezorgingsrechten 2020](#) en [beheerverordening](#) en overige richtlijnen

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 23

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2020

Ondanks covid-19 zijn de archeologische beleidstaken, waaronder ook het veldwerk, doorgegaan. Door covid-19 is echter wel het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd (uitval van rondleidingen, lezingen, schoollessen etc.). Er zijn wel twee exposities georganiseerd over het 750-jarig bestaan van Rotterdam en het 60-jarig bestaan van de Rotterdamse archeologische dienst (BOOR). Daarnaast is gewerkt aan een nog grotere digitale zichtbaarheid van de archeologie van Rotterdam.

Wat hebben we bereikt?

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door:

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw) plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek.
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Er is voldaan aan de wettelijke taken: een volwaardige inbreng van archeologie bij ruimtelijke plantoetsing en planontwikkeling en het opstellen van Programma's van Eisen ten behoeve van de uitvoering van archeologisch veldonderzoek.
- Op verschillende plaatsen is veldwerk verricht. Het gaat daarbij voornamelijk om archeologische inventarisaties (grondboringen voorafgaande aan bouwwerkzaamheden op plaatsen waar archeologie in de bodem te verwachten is, zoals bij bijvoorbeeld Downtown Baan en de Baantoren). Daarnaast is er een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de locatie Oude Kleiweg 80. Naast de resultaten van vele vooronderzoeken zijn dit jaar de resultaten van twee opgravingen gepubliceerd (Maasvlakte wrakken en Cooltoren).
- Er is gewerkt aan de aanpassing en uitbreiding van de archeologische kenmerken- en waardenkaart voor Rotterdam. Deze kaart zal als input dienen bij omgevingsplannen in het kader van de Omgevingswet.
- Ten slotte vonden werkzaamheden ten behoeve van het beheer van de archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten plaats.

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Het beheren van archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam).
- Het uitvoeren van archeologische werkzaamheden tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten).

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

Ondanks covid-19 zijn in 2020 diverse activiteiten ontplooid om een brede doelgroep (schoolkinderen, bezoekers, inwoners, vakgenoten, etc.) het "archeologisch verhaal" van Rotterdam te vertellen en te tonen. De werkzaamheden bestaan onder andere uit:

- Het geven van lessen waarbij nauw is samengewerkt met Rotterdamse erfgoedpartners in het educatieve project “Ikin010”.
- Presenteren en intensiveren van de digitale zichtbaarheid van de Rotterdamse archeologie. Een groot succes en veel pers aandacht was er voor de animatie “Taal in Rotta” (300.000 weergaven op youtube Archeologie Rotterdam).
- In samenwerking met Museum Rotterdam werd de tentoonstelling “750 jaar Rotte I Dam” gerealiseerd.
- In samenwerking met het ‘Team 750 jaar Dam in de Rotte’ is in de passage in het Timmerhuis de expositie “Voet aan de Grond” gerealiseerd met aandacht voor het ontstaan en de archeologie van Rotterdam.
- Deel vier in de serie “Ontdek! Archeologie in Rotterdam” kwam uit met als onderwerp het oudste bootje van Rotterdam.
- Er zijn twee edities van BOORnieuws verschenen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	206	204	323	119
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	206	204	323	119
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	1.347	1.384	1.136	-248
Apparaatslasten	1.109	1.146	1.066	-80
Inhuur	2	2	1	-1
Overige apparaatslasten	9	46	26	-20
Personeel	1.099	1.099	1.039	-60
Intern resultaat	35	42	-3	-45
Intern resultaat	35	42	-3	-45
Programmalasten	203	196	74	-122
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	203	196	74	-122
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.141	-1.180	-813	367
Saldo voor reserveringen	-1.141	-1.180	-813	367
Saldo	-1.141	-1.180	-813	367

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	119	-248	0	367
Totaal afwijkingen	119	-248	0	367

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Archeologieverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer Pagina 24

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2020

Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Met de actualisatie van de nota Dierenwelzijn hebben we ook in 2020 ingezet op (kennis over) bewust huisdierbezit, dieren in de stadsnatuur, een integrale gebiedsgerichte aanpak van rattenoverlast, een toolbox voor overlastgevende dieren en samenwerking met onze netwerkpartners. Daarnaast zijn de chip je kat- actie en het plan van aanpak agressieve honden een vast onderdeel geworden van het dierenwelzijnsbeleid. De chipactie heeft als gevolg van de coronamaatregelen geen doorgang kunnen vinden, evenals de kennistafels en de vegetarische dag in de bedrijfsrestaurants op 4 oktober. Deze acties zullen in 2021 wel uitgevoerd worden, zodra de coronamaatregelen dit toelaten.

Om de gebiedsgerichte aanpak en dienstverlening naar bewoners te verbeteren, is er in 2020 een informatiepakket over overlastgevende dieren voor gemeentelijke medewerkers ontwikkeld. Het wordt hierdoor makkelijker voor medewerkers om heel gericht voor een bepaald deel van de stad de overlastgevende situatie in kaart te brengen. Dit helpt onze medewerkers om effectiever de problematiek aan te kunnen pakken, hierover te communiceren en inzet te plegen. In 2021 werken we verder aan een integraal afwegingskader voor overlastgevende dieren.

In Hillegersberg is in 2020 fors ingezet op de aanpak van het mediterrane draaigatje (invasieve exotische mier). Door middel van verschillende proeven met bestrijdingsmiddelen en -methoden is gekeken welke bestrijding het meest effectief blijkt tegen deze mierensoort. Er werd onder meer gewerkt met nematoden (kleine aaltjes) en met heet water. Daarnaast is er voor het gebruik van een bestrijdingsmiddel een tijdelijke ontheffing verkregen. Voor een ander middel dat was aangevraagd geldt dat de leverancier door toedoen van de coronacrisis niet meer kon leveren. Door het 'gunstige' weer waren alle voorwaarden voor de mierenpopulatie aanwezig om flink te groeien. Door alle inzet was de uitbreiding van het overlastgebied marginaal, maar de hoeveelheid mieren in het bestaande overlastgebied is fors. De inzet van aaltjes, heet water en het bestrijdingsmiddel bleken niet afdoende om de populatie te laten krimpen. In 2021 wordt er opnieuw een bestrijdingsplan opgesteld met de inzet van toegestane methoden. Met bewoners is en wordt veelvuldig gecommuniceerd over de inzet en de (vooral nog tegenvallende) resultaten.

Wat hebben we bereikt?

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij overlast door plaagdieren is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, groeit de populatie minder hard en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood hoeven te worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Dat beleid richt zich op bewustwording m.b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze omgaan met overlastgevende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners.

De nota dierenwelzijn is geactualiseerd. Op hoofdlijnen wordt het beleid voortgezet, met een aantal accentverschuivingen ten opzichte van de eerste nota. Zo is er meer aandacht voor dieren en kwetsbare diergroepen en wordt er onderzoek gedaan naar een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Aan betrokken partners is om inbreng gevraagd en met deze partijen wordt samengewerkt om uitvoering te geven aan de nota. Belangrijke partners zijn: Dierenbescherming, de Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Nazorg bodemsanering

Alle nazorgverplichtingen voor de gemeentelijke nazorglocaties (bodemsanering) zijn uitgevoerd.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. Er is een nieuw animatiefilmpje ontwikkeld, de flyers zijn herzien en er is via diverse media aandacht aan het onderwerp besteed. In 2020 is met name gewerkt aan het doorontwikkelen van een gebiedsgerichte aanpak rattenoverlast. Dat heeft geleid tot een plan van aanpak voor de Afrikaanderwijk, in samenwerking met de gebiedsorganisatie en de woningcorporatie. Momenteel wordt het plan uitgevoerd. Preventieve inzet blijft nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Daarnaast was er ook in 2020 aandacht voor innovatie: er wordt nu gemonitord met warmtebeeldcamera's en er is een proef gestart met een ander type, slimme val. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op beheersing ratten op de openbare weg en in woningen en bestrijding wespen in de openbare ruimte (wettelijke taken). Ook was er in 2020 veel inzet op het bestrijden van mieren- en vliegenoverlast.

Dierenwelzijn

In 2020 hebben we de acties uit de in oktober 2019 vastgestelde nota Dierenwelzijn gecontinueerd en we bleven verbindingen leggen met partners. Er zijn o.a. acties uitgevoerd m.b.t. bewust huisdierenaanschaf- en bezit. Ook

was er de nodige aandacht voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid m.b.t. natuurontwikkeling, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties uit 2020 zijn o.a.: het uitreiken van het Keurmerk Dierbaar aan 8 ondernemers, een speurtocht over huisdieren op de kinderboerderijen van Natuurstad, een excursie voor kinderen naar een dierenasiel, herziening van de toolbox overlastgevende dieren, het actualiseren van het vraagwijzer-infoblad over zorg voor huisdieren en participeren in een onderzoek naar nestbeheer van meeuwen op platte daken. In 2020 is ook gewerkt aan de planvorming voor een nieuw dierenasiel en een nieuwe aanbesteding van de wettelijke opvangtaak (voor dieren met een vermeende eigenaar). In 2021 moet dat tot resultaten leiden.

Als gevolg van de coronamaatregelen is de chip-je-katactie niet doorgegaan, evenals de organisatie van een kennistafel voor onze netwerkpartners. Het streven is om dit alsnog in 2021 plaats te laten vinden.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	492	450	366	-84
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	2	2
Overige opbrengsten derden	492	450	364	-86
Lasten exclusief reserves	1.886	1.850	2.004	154
Apparaatslasten	1.002	934	1.042	108
Inhuur	3	4	6	2
Overige apparaatslasten	31	33	21	-12
Personeel	968	897	1.015	117
Intern resultaat	580	617	354	-263
Intern resultaat	580	617	354	-263
Programmalasten	304	299	608	309
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	291	286	562	275
Overige programmalasten	13	13	7	-6
Sociale uitkeringen	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-1.394	-1.401	-1.638	-238
Saldo voor reserveringen	-1.394	-1.401	-1.638	-238
Saldo	-1.394	-1.401	-1.638	-238

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	-84	154	0	-238
Totaal afwijkingen	-84	154	0	-238

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)
- [Handboek Integrated Pest Management](#)
- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en biodiversiteit.

Voortgang 2020

Binnen het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie – beheer waren er verschillende factoren, zoals de coronacrisis en de weersomstandigheden, die invloed hadden op de ontwikkelingen en de voortgang van de benoemde doelstellingen.

Covid-19

Diverse maatregelen die voortvloeien uit de noodverordening van afgelopen jaar zijn van invloed geweest op diverse doelstellingen binnen het taakveld. Door de covid-19 maatregelen wordt op een andere manier gebruik gemaakt van de buitenruimte. Er vonden geen evenementen plaats, maar de parken werden bijvoorbeeld wel druk bezocht voor onder andere het dagelijkse wandel- en sportmoment. Doordat er geen evenementen plaats hebben gevonden is er minder slijtage of schade aan evenementenvelden en dat geeft ruimte voor natuurlijk herstel van het groen. Desondanks zijn er hierdoor geen financiële voordelen binnen het reguliere onderhoudsprogramma ontstaan. Als er namelijk sprake is van aan een evenement toerekenbare schade dan wordt dit altijd op de organisator verhaald.

Daarnaast is extra aandacht gegeven aan het snoeien en maaien van overhangend groen langs paden, zodat gebruikers van de paden voldoende afstand van elkaar kunnen houden én de breedte van de paden volledig benut kan worden.

Covid-19 is ook van invloed geweest op de doelstellingen: 'Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren' en 'Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren' als gevolg van de coronacrisis. Hoewel er vanuit het programma WeerWoord en de speelprojecten gebruik is gemaakt van alternatieve vormen, waaronder digitale vormen, om zo met de Rotterdammers samen te werken en te participeren, waren het er toch minder contactmomenten dan normaal.

Het uitvoeren van het regulier onderhoud aan het groen, spelen en watergangen is in de corona periode doorgegaan zoals gepland, waarbij rekening gehouden werd met de coronamaatregelen, zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Weersomstandigheden

Aan het begin van het jaar hebben de hevige stormen in combinatie met natte periodes gezorgd voor meer calamiteiten binnen het onderhoudsprogramma. De doelstelling 'Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik' kreeg daardoor meer aandacht binnen het programma. Zo zijn in enkele bosvakken in het Kralingse bos de essen verwijderd. De essen waren door de essentaksterfte aangetast. Door storm en een zeer natte ondergrond waren de essen instabiel geworden, wat zorgde voor een onveilige omgeving, waarop direct actie ondernomen moest worden door het verwijderen van deze bomen.

De droogte in dit voorjaar heeft niet geleid tot wijzigingen van het geplande onderhoud van groenvoorzieningen. Omdat de droge periode aan het begin van het groeiseizoen (de bladloze periode) viel, was de behoefte aan extra water voor bestaand groen beperkt. Jonge aanplant (inboet) heeft wel extra aandacht gekregen om de groei te bevorderen. Daarentegen hebben de warme zomerdagen wel gezorgd voor meer rondes water geven aan het groen. Maar in de zomer is er minder gemaaid doordat het gras minder snel groeide.

Door het warme najaarsweer was in 2020 sprake van een extra lang groeiseizoen. Dit lijkt door klimaatverandering een structureel karakter te krijgen. Dat had o.a. tot gevolg dat, hoewel er in de zomermaanden minder is gemaaid, uiteindelijk over het jaar heen de behoefte was aan de maximale maairondes van het gazon.

Door het steeds langere groeiseizoen, wordt de bladloze periode korter en de planning van de werkzaamheden is daarop aangepast.

Wat hebben we bereikt?

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden hebben we bijgedragen aan een prettige leefbare stad voor iedereen. Dit hebben we met aandacht en zorg gedaan voor de biodiversiteit die bijdraagt aan een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijk en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik.

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp behouden we een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik. Ook zijn de materiaal- en ontwerpkeuzes afgestemd

op het beoogde gebruik, zodat onze assets langer veilig en beschikbaar blijven. Daarnaast werd robuust groen gecreëerd, zodat dit bestand is tegen bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken te ontwerpen, die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integrale visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaat adaptieve deltapstad

Een robuuste en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen mede voor klimaatadaptatie. Dit helpt de hittestress te verminderen en de sponswerking van de bodem te vergroten om zo overvloedige regenval te verwerken. Bij de inrichting, het onderhoud en de soortkeuze van bomen en plantsoenen is de beoogde biodiversiteit richtinggevend. Op deze manier zijn ziekten en plagen zoveel mogelijk beheerst en de biodiversiteit versterkt in de stad. Ook zorgt aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval. Parken, bomen en plantsoenen zijn duurzamer onderhouden door het voorkomen of hergebruiken van 'organisch afval' en het werken met uitstoot- en geluidsarme machines. Voor het maaien van onderwatervegetatie in relatie tot de kans op blauwalg in recreatief gebruikte plassen in Rotterdam is door een extern bureau een advies opgesteld.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen, waarbij 2020 extra uitdagingen gaf om dit vorm te geven. Dit is gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te bevorderen en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Bewoners worden bijvoorbeeld gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat groen en klimaatbestendig in te richten en daarbij aandacht te hebben voor de biodiversiteit. Het winnen van het NK-tegelwippen was hier in 2020 een mooi voorbeeld van. Op deze manier dragen we bij aan de medeverantwoordelijkheid, betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werkten we ook samen met de woningcorporaties en waterschappen. Ook wordt steeds vaker bij grote rioolvervangingsprojecten een Tuincoach ingezet, die particulieren adviseert om hun voortuinen zo groen mogelijk te maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water zijn uitgevoerd, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Er is ecologische waarde toegevoegd aan de stad door beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen, door meer te differentiëren in zowel beheerbeeld als in onderhoudsfrequentie.
- Er is een beeldbestek voor het maaien & krozen ingevoerd. Een beeldbestek schrijft niet voor wanneer werkzaamheden uitgevoerd moeten worden zoals in een frequentiebestek, maar geeft alleen het beeld weer waaraan voldaan moet worden. Door de invoering van het beeldbestek voor het maaien & krozen is het afgesproken beeld het hele jaar gewaarborgd voor de watergangen. Daarmee voldoen de watergangen aan de beoogde functies, zoals waterdoorvoer en aandacht voor ecologie.
- Machines en transportmaterieel zijn selectief en zoveel mogelijk emissievrij en geluidsarm ingezet.
- Het maaien van de vegetatie in de Bergse Plassen en Kralingse Plas is eenmalig uitgevoerd op basis van het dit jaar verkregen maaiadvies. De hoeveelheid maaisel was beperkt in vergelijking met eerdere jaren.
- Met verschillende partners is in het onderhoud samengewerkt, waaronder de Waterschappen. Met de uitvoering van het baggerprogramma is samengewerkt met de waterschappen. De singels en watergangen zijn op voldoende diepte gehouden. Hiermee is een goede doorstroming van de watergangen met de gewenste waterkwaliteit behaald. Een gedeelte van de werkzaamheden die niet tijdig uitgevoerd konden worden uitgevoerd vanwege afwezigheid van een tijdelijk baggerdepot, zullen in het begin van het nieuwe jaar worden opgepakt.
- Verschillende duikers die niet naar behoren functioneerden, hebben in afstemming met de waterschappen onderhoud gekregen, zijn vervangen of staan op de planning om te worden vervangen. Met de afstemming van werkzaamheden aan duikers bij integrale projecten is het vervangen van een aantal duikers en daarmee een gedeelte van het benodigd budget verschoven naar komend jaar. Het investeringsbudget zal later worden benut dan oorspronkelijk voorzien.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Binnen alle assetgroepen zijn diverse inspecties uitgevoerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd op veiligheid en onderhoudsbehoefte door uitval. Wat kan leiden tot een noodzakelijke (gedeeltelijke) vervangingsbehoefte. Met de ambitie om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.
- In 2020 is het investeringsprogramma groeiplaatsverbetering van bomen gestart, hierbij is als eerste de onderhoudsbehoefte voor groeiplaatsverbetering van de laan- en straatbomen bepaald.
- Ook de speeltoestellen zijn geschouwd op veiligheid en onderhoudsbehoefte. Wat kan leiden tot een noodzakelijke (gedeeltelijke) vervangingsbehoefte of het tijdelijk verwijderen van een speeltoestel op een plek. Met de ambitie om een veilige en beschikbare speelplek te houden.

- In 2020 is de nieuwe subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM) voor de komende 6 jaar aangevraagd t.b.v. de kerktorens en vuurtoren. Voor de brandverzekering en brandweer zijn we verplicht om jaarlijks de brandblusmiddelen, bliksembeveiliging en de Brandmeldcentrale te inspecteren en te certificeren. Ook wordt er jaarlijks een bouwkundige inspectie uitgevoerd van alle kerktorens. In 2020 zijn de monumentale lantarens van de Pelgrimskerk gerestaureerd.
- In 2020 zijn er van meer dan 20 kunstobjecten (beelden) 3D scans gemaakt met het doel om zowel de huidige conditie vast te leggen als het herstellen van eventueel opgelopen schade/diefstal.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Afgelopen jaar is per 1 maart het nieuwe groenbestek succesvol van start gegaan.
- Alle assets zijn conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken.
- Bij de uitvoering van het groen onderhoud wordt steeds vaker circulair gewerkt. Gevallen blad blijft vaker in plantsoenen liggen of wordt ter plaatse verwerkt. Snoeihout van bosplantsoenen wordt zoveel mogelijk opgestapeld in 'rillen' om de ecologische kwaliteit te verhogen en nest- of schuilgelegenheid te bieden aan wilde fauna. Grassen werden op verschillende manieren gemaaid, omdat variatie meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Alle assets met een technische einde-levensduur zijn na afstemming op de behoefte en de opgaves van het gebied, vervangen.
- Bij speelprojecten was er oog voor gebruikers met een beperking. De speel- en sportplekken zijn zoveel mogelijk bewust ingericht op toegankelijkheid en samenspelen. Ook zal deze aandacht extra worden bekrachtigd met een Samenspeelakkoord door wethouder Bokhove en wethouder Wijbenga.
- Bij (her)inrichtingsprojecten zijn waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bijgekomen, met extra aandacht voor biodiversiteit, functionaliteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Om hiermee ook bij te dragen aan de opgave voor de 20ha extra groen in de stad.
- (her)Inrichtingsprojecten zijn daar waar mogelijk benut voor extra klimaatadaptieve maatregelen, zoals waterbergingen. Dit doen we met name op plekken waar veel panden met slecht BlueLabel aanwezig zijn, hiermee dragen we bij aan collegetarget 10. We verbinden groen en water waar dit mogelijk is.
- Bij herinrichtingsprojecten is het beleid uit de Bomenstructuurvisie en beheeraanpak groen geïmplementeerd om zo een toekomstbestendig en gevarieerd groen- en bomenbestand te behouden.
- Uit metingen is er geconstateerd dat de molen de Vier Winden de afgelopen jaren ongelijkmatig verzakt. Dit proces wordt pijnlijk weergegeven door de scheuren in het metselwerk. Een ander gevolg van deze ongelijkmatige verzakking is te zien aan de stand van molen. Om te voorkomen dat deze schade zich verder ontwikkelt, is in 2020 de molen voorzien van een nieuwe fundering. Na de afronding van de funderingswerkzaamheden zijn tevens nieuwe roeden aangebracht.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weer- en klimaatomstandigheden zien we een veranderende prioriteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan minder vorstschade en warme najaar dagen, met verhoogde kans op onder andere ziekten en plagen als de eikenprocessierups, essentaksterfte, invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, kastanjabloedingsziekte en stormschade. Door het maken van plannen van aanpak, nota's, vervangingsplannen en het doen van pilots streven we ernaar beter grip te krijgen op verschillende ontwikkelingen. Met het plan van aanpak eikenprocessierups is bepaald om terughoudend om te gaan met biologische bestrijdingsmiddelen. Locaties met een verhoogd risico zijn specifiek aangewezen waar het middel is toegepast. Op andere locaties is gekozen de natuurlijke omstandigheden voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups te verbeteren. Dit door bijvoorbeeld het maairegime onder de eikenbomen aan te passen.
- In Kralingse Plas is in de warme september maand onverwachts sprake geweest van een negatief zwemadvies ten gevolge van blauwalg. Zo laat in het seizoen is nog niet eerder opgetreden. In het kader van het project 'Bestrijding blauwalgbloei Kralingse Plas' is de recreatiesluis aangepakt, is het gemaal Kralingerhout definitief buiten gebruik gesteld en zijn specifieke beheermaatregelen getroffen. In 2020 zijn ook de alternatieven betreffende de hoofdmaatregel nader uitgewerkt. In december 2020 is door het college schriftelijk inzicht gegeven aan de gemeenteraad in de stand van zaken en de ontwikkelingsrichting. In januari 2021 heeft het college de raad voorgesteld om de hoofdmaatregel afzanden te wijzigen naar het toepassen van phoslock. Uitvoering van de hoofdmaatregel staat nog steeds voor eind 2021 op de agenda.
- Een hardnekkige invasieve exoot in Rotterdam is de Japanse duizendknoop. In 2020 is een proef gestart om deze plant te bestrijden met een biologisch afbreekbaar middel. De resultaten zullen over twee jaar bekend zijn. Tot die tijd zet Rotterdam in op de beheersing van de Japanse duizendknoop, niet de bestrijding.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken is ingezet op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de "move-fit" kan voorzien in een veranderende behoefte voor bootcamp en calisthenics.

Behoeftegericht werken

- Bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking zijn aan de voorkant betrokken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.
- Aan de hand van het nog te ondertekenen Samenspeelakkoord, wil Rotterdam nog meer aandacht vragen voor samenspelen en toegankelijke speelplekken, zodat iedereen zich fysiek en social welkom voelt op de plek.

Monitoren van gebruiker

- De ambitie is nog steeds om het gebruik op verblijfsplekken te meten voor beter inzicht in het huidige gebruik van bestaande speel- en sportplekken. Deze data willen we gebruiken bij ontwerpvragestukken en programmering van het speel- en sportaanbod. Echter is er vanuit het samenwerkingsverband (TU Delft, Gemeente Amsterdam, Gemeente Rotterdam en AMS) prioriteit gegeven aan de inzet van de sensoren op onderzoek naar crowd-management in relatie tot covid. Daarom is de voortgang van de pilot voor speelplekken in 2020 gestagneerd.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltapstad

Programma Biodiversiteit

- Dit jaar is veel inzet gepleegd binnen het programma biodiversiteit, met als mooi afsluitend onderdeel van 2020 de vastgestelde uitvoeringsagenda biodiversiteit. Dit is een mooi startpunt voor de verdere doorontwikkeling van biodiversiteit in de stad. De ambitie is om een helder beeld te krijgen van de Rotterdamse biodiversiteit en waar nodig te versterken, maar vooral te behouden en te herstellen. Tegelijkertijd willen we de betekenis van biodiversiteit voor andere beleidsthema's vergroten en implementeren, denk aan Rotterdam gaat voor groen, Gezond 010, Rotterdams Weerwoord en Rotterdam Loopt.

De verbetering van de biodiversiteit gaat over verblijfplaatsen van en voor planten en dieren in het water, het groen en de bebouwing. De ondergrond en verlichting zijn daarbij ook belangrijke factoren net zoals de effecten op de gezondheid een cruciale factor is.

Ontwikkelen innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Door gezamenlijk innovatieve oplossingen te ontwikkelen en te testen zijn we een meer klimaat adaptieve stad aan het worden. Zo zijn we in de Robert Fruinstraat aan de slag gegaan om een waterberging te realiseren op private gebouwen en in de buitenruimte. Water wordt opgevangen op de daken van de gebouwen en wordt opgeslagen in de ondergrond, het water wordt gebruikt voor het groen en de bomen in droge tijden.

- Bladafval dat op straat verzameld wordt, krijgt steeds vaker een bestemming als organische meststof in het groen. In 2020 is gestart met het verpulveren (mulchen) en ter plaatse verwerken van gevallen blad op gazons, daar waar het vroeger nog afgevoerd werd. Op deze manier kunnen we afval voorkomen en het bodemleven van gazons verrijken.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet ingepast of hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, zijn naar andere locaties in de stad gegaan of naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.
- Daarnaast is er ingezet op het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten en nog in goede staat zijn.
- Organisch afval kreeg een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair en bomenpalen, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval en bagger uit de singels als compost.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand droegen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.
- De standplaats en ondergronden voor groen en bomen krijgen de aandacht, om zo de groei te stimuleren en het groen betere kansen heeft om optimaal te ontwikkelen.
- Organisch afval is zoveel mogelijk voor komen of is op locatie meteen verwerkt. Hiermee worden logistieke stromen beperkt en het draagt bij aan de biodiversiteit. Voorbeelden zijn het in 'rillen' verwerken van snoeiafval bij bosplantsoen en het verzamelen en hakselen van gevallen blad om het vervolgens als bemesting van de ondergrond te kunnen hergebruiken.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Vrijwilligersgroepen zijn gefaciliteerd voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer in het groen. Door samen te werken met bewoners vergroten we de betrokkenheid en delen we het 'eigenaarschap' van de groene omgeving.
- Bewoners zijn gestimuleerd om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en zijn bewust gemaakt van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom 'tegelwippen' en 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zij waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of in de tuin.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit hebben we gestimuleerd door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- De ontwikkelde kinderparticipatie toolbox is bij verschillende projecten gebruikt, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	13	121	1.232	1.112
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	193	193
Overige opbrengsten derden	13	71	1.039	969
Overige baten	0	50	0	-50
Lasten exclusief reserves	43.445	46.019	48.594	2.575
Apparaatslasten	5.468	5.565	5.803	237
Inhuur	10	10	5	-4
Overige apparaatslasten	8	204	145	-59
Personeel	5.450	5.351	5.652	301
Intern resultaat	8.966	7.130	4.657	-2.472
Intern resultaat	8.966	7.130	4.657	-2.472
Programmalasten	29.012	33.324	38.134	4.810
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	26.347	30.930	35.627	4.697
Kapitaallasten	2.156	1.885	1.885	0
Overige programmalasten	509	509	577	68
Sociale uitkeringen	0	0	1	1
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	43	43
Saldo voor vpb en reserveringen	-43.432	-45.899	-47.361	-1.463

Saldo voor reserveringen	-43.432	-45.899	-47.361	-1.463
Reserves	574	370	-337	-706
Onttrekking reserves	574	1.420	713	-706
Toevoeging reserves	0	1.050	1.050	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-42.858	-45.529	-47.698	-2.169

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Uitvoering derden	600	600	0	0
2. Beheer buitenruimte	0	2.000	0	-2.000
3. Bestemmingsreserve Kralingse Plas	0	0	-630	-630
4. Diverse afwijkingen	512	-25	-76	461
Totaal afwijkingen	1.112	2.575	-706	-2.169

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Uitvoering derden

Dit betreft projecten waarbij de lasten zijn doorbelast aan derden. Per saldo geeft dit geen resultaatteffect.

2. Beheer buitenruimte

De budgetten voor het beheer en onderhoud van de buitenruimte zijn binnen het programma Beheer van de stad gealloceerd tussen de taakvelden Verkeer en vervoer - Beheer en Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer. De overschrijding binnen dit taakveld wordt veroorzaakt doordat aanbestedingen hoger zijn uitgevallen dan voorzien met betrekking tot maaien en krozen. Daarnaast is er meer inzet en onderhoud als gevolg van weersomstandigheden en het groeiseizoen dat steeds langer wordt.

3. Bestemmingsreserve Kralingse Plas

Het uitvoeren van de gewijzigde hoofdmaatregel ter bestrijding van de blauwalgproblematiek staat gepland in 2021. De in dit jaar gemaakte kosten voor de sluis en voorbereiding phoslock zijn niet onttrokken en binnen de exploitatie opgevangen zodat de middelen beschikbaar blijven in 2021 om samen met verschillende co-financiers de uitvoering te realiseren.

4. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2015\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte 2019-2029 Rotterdam](#)
- [Waterloket](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet milieubeheer](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos, heide en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2020

In 2020 zijn op diverse bouwlocaties detectieonderzoeken uitgevoerd. Alle onderzochte locaties konden worden vrijgegeven voor de geplande bouwwerkzaamheden. Er zijn geen ontplofbare oorlogsresten aangetroffen. De resultaten van de detectieonderzoeken zijn verwerkt in de Bodembelastingskaart Conventionele Explosieven Rotterdam. Voor het gecontroleerd kunnen vernietigen van gevonden explosieven zijn enkele nieuwe "springlocaties" ingericht.

Wat hebben we bereikt?

Er zijn geen toevalsvondsten gedaan van Ontplofbare Oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van Ontplofbare Oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van Ontplofbare Oorlogsresten weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden Ontplofbare Oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er zijn geen toevalsvondsten gedaan van Ontplofbare Oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over Ontplofbare Oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel. De bodembelastingskaart Conventionele Explosieven is gedurende het jaar verschillende keren geactualiseerd.

- Verzoeken om informatie over Ontplobbare Oorlogsresten zijn binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd. Als gevolg van de publicatie van de bodembelastingskaart in 2019 is het aantal verzoeken om informatie in 2020 afgenomen.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van Ontplobbare Oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures is de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van Ontplobbare Oorlogsresten en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van Ontplobbare Oorlogsresten weg te nemen.

- De informatie over mogelijke Ontplobbare Oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) is bij de uitvoering van projecten geprobeerd om eventueel aanwezige Ontplobbare Oorlogsresten te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk was (werk met werk maken).

Gevonden Ontplobbare Oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd

- In 2020 zijn enkele nieuwe "springlocaties" ingericht en in gebruik genomen. Dit is gebeurd in samenwerking met de politie en de Explosieven Opruimingsdienst Defensie.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	876	-1.210	759	1.969
Bijdragen rijk en medeoverheden	876	-1.210	759	1.969
Lasten exclusief reserves	704	672	3.339	2.666
Intern resultaat	365	433	251	-182
Intern resultaat	365	433	251	-182
Programmalasten	339	239	3.088	2.848

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	339	239	583	344
Overige programmalasten	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	2.505	2.505
Saldo voor vpb en reserveringen	172	-1.882	-2.580	-698
Saldo voor reserveringen	172	-1.882	-2.580	-698
Saldo	172	-1.882	-2.580	-698

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Bommenregeling	1.969	2.666	0	-698
Totaal afwijkingen	1.969	2.666	0	-698

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Bommenregeling

Het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog wordt conform het vigerende beleid uitgevoerd. Op basis van de bommenregeling zijn de kosten voor 70% vergoed door het Rijk. Voor het ruimen van explosieven is er sprake van zowel meer baten als lasten. Dit wordt veroorzaakt doordat de gemeente een kassiersfunctie vervuld tussen het Rijk en derden.

Daarnaast wordt het resultaatteffect van € 698 voornamelijk veroorzaakt door de verwerving (in december 2020) van een pand aan de Claes de Vrieslaan en het eigen aandeel van het ruimen van explosieven.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 lid 2 \(Staatsblad nr. 142, 7 maart 2006\)](#)
- [Arbeidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f \(Staatscourant nr. 4230, 16 maart 2012\)](#)
- [Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)
- [Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, toezicht en ruiming van Ontplofbare Oorlogsresten (OO) uit WOII.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2020

Het meerjarenplan 2020-2023: "Op weg naar een emissieloos wagenpark", dat in 2019 bestuurlijk is goedgekeurd, heeft in 2020 als leidraad gediend voor de uit te voeren maatregelen.

Op het vlak van emissieloze personenwagens gaan de ontwikkelingen snel. Eind 2020 bedraagt het percentage volledig emissieloos 53% (t.o.v. 40% eind 2019), loopt het aantal hybride personenwagens terug van 44% eind 2019 naar 34%, waarmee het aandeel volledig fossiele brandstofauto's nog maar 13% is.

Van de lichte bedrijfsvoertuigen is in 2020 het aandeel emissieloos van 19% naar 24% gestegen. De ontwikkelingen op het vlak van de lichte bedrijfsvoertuigen gaan ook gestaag verder.

Bij het zwaardere segment zijn in 2020 wederom pilots uitgevoerd, waarbij voorzichtig over de eerste stappen van opschaling nagedacht wordt. Tot slot is in 2020 weer een deel van de kleinere tuin- en parkmachines omgezet van benzine naar elektrisch aangedreven werktuigen.

Wat hebben we bereikt?

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- Personenwagens zijn in 2023 emissieloos.
- Lichte bedrijfsvoertuigen (<2,5 ton) zijn in 2025 emissieloos.
- Zware bedrijfsvoertuigen (> 2,5 ton) zijn in 2030 emissieloos.
- Kleinere machines en gereedschap uiterlijk in 2030 emissieloos.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

Bij de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark zijn ontwikkelingen in de markt nauwlettend gevolgd. Ontwikkelingen op het vlak van personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen gaan snel. Verduurzaming van de voertuigen in het zwaardere segment brengt nog een uitdaging met zich mee.

We hebben de samenwerking met andere partners zoals de G4, gemeenten binnen MRDH-verband, leveranciers, kennisinstellingen e.d. gezocht. Focus lag hierbij in 2020 wederom op het delen van kennis omtrent pilots en andere ontwikkelingen. Daarnaast is binnen MRDH-verband ook een start gemaakt met het creëren van een gezamenlijke vraag naar emissieloze (werk) voertuigen (het aanzetten van de markt).

In 2020 is in het zware segment een aantal pilots uitgevoerd, zoals de aanschaf van de tweede elektrische vuilniswagen. Dit type vuilniswagen is de eerste ter wereld in zijn soort t.b.v. het legen van ondergrondse containers. Verder zijn er 3 wat grotere emissieloze veegmachines aangeschaft.

De prestaties van de (werk)voertuigen in het zware segment zijn in het afgelopen jaar nauwlettend gemonitord. Doel is om op termijn dit soort (werk)voertuigen op gaan schalen.

Het besturen en onderhouden van de nieuwe emissievrije voertuigen vraagt om specialistische kennis en materieel. Daarom is gestart met het opleiden van de chauffeurs en monteurs. In 2020 is een werkplaats ingericht, die speciaal ontwikkeld is voor batterij-elektrisch en waterstof-elektrisch aangedreven voertuigen, de zgn. Werkplaats van de Toekomst.

Bij het onderhoud van de gemeentelijke inzamelmiddelen vormde in 2020 het circulaire werken weer een belangrijk aandachtspunt.

Tot slot is in het kader van verduurzaming van met name het werk-werkverkeer het gebruik van emissieloze (deel) auto's en (deel)fietsen verder gestimuleerd.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	40.193	35.446	32.685	-2.762
Bijdragen rijk en medeoverheden	-636	-636	-1.112	-476
Overige opbrengsten derden	43.079	41.202	39.949	-1.254
Overige baten	-2.250	-5.120	-6.152	-1.032
Lasten exclusief reserves	31.098	28.914	25.197	-3.717

Apparaatslasten	9.877	10.163	10.082	-81
Inhuur	107	107	51	-56
Overige apparaatslasten	24	392	472	80
Personeel	9.746	9.664	9.558	-106
Intern resultaat	-28.571	-30.296	-33.213	-2.917
Intern resultaat	-28.571	-30.296	-33.213	-2.917
Programmalasten	49.792	49.047	48.328	-719
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	21.256	21.480	22.418	939
Kapitaallasten	26.211	25.543	24.170	-1.373
Overige programmalasten	2.325	2.025	1.740	-285
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	9.095	6.532	7.488	955
Saldo voor reserveringen	9.095	6.532	7.488	955
Reserves	1.860	2.439	4.037	1.598
Onttrekking reserves	1.860	2.439	1.297	-1.142
Vrijval reserves	0	0	2.740	2.740
Saldo	10.955	8.971	11.525	2.553

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Reserve Energietransitie Verduurzaming gemeentelijk wagenpark		-802	-802	0
2. Bestemmingsreserve Onderhoud Lease			2.400	2.400
3. Minder overwerk en uitzendkrachten		-161		161
4. Verschuiving omzet	-2.762	-2.754		-8
Totaal afwijkingen	-2.762	-3.717	1.598	2.553

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Reserve Energietransitie Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

Voor het project Verduurzaming gemeentelijk wagenpark is een aanbesteding van 30 waterstof voertuigen door

exogene factoren niet doorgedaan. Daarnaast zijn de levertijden van veel voertuigen, mede door de huidige coronacrisis, langer dan verwacht waardoor de kosten in 2021 zullen plaats vinden. Hierdoor heeft de onttrekking aan de reserve niet plaatsgevonden.

2. Bestemmingsreserve Onderhoud Lease

De bestemmingsreserve Onderhoud Lease was gevormd om de jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie op te vangen. De afgelopen drie jaar is geen gebruik gemaakt van deze reserve omdat er voldoende middelen beschikbaar waren voor het opvangen van de onderhoudskosten, daarom valt de reserve vrij ten gunste van de algemene middelen.

3. Minder overwerk en uitzendkrachten

Door de beperkende coronamaatregelen was er bij de Werkplaatsen sprake van een tijdelijk lagere hoeveelheid werk en is er minder overgewerkt en ingehuurd.

4. Verschuiving omzet

Als gevolg van corona was er met name een hogere interne vraag naar voertuigen en materieel voor het beheer van de stad, hiertegenover stond een lagere vraag vanuit externe klanten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

Parijsakkoord Klimaatconferentie Parijs 2015

De in 2019 vastgestelde Aanpak Nul Emissie Mobiliteit geeft weer hoe mobiliteit in Rotterdam emissievrij wordt gemaakt. Deze is in lijn met de collegedoelstellingen en bouwt voort op de Brandstoffenaanpak uit 2017.

Het meerjarenplan 2020-2023: "Op weg naar een emissieloos wagenpark" is een concrete uitwerking van deze ambitie, waarbij het gehele wagenpark in 2030 emissieloos is. Dit plan is eveneens in 2019 vastgesteld.

Werkzaamheden dienen passend te zijn binnen de regelgeving van de wet Markt en Overheid en binnen het kader van de toepasselijke wet- en regelgeving ten aanzien van aanbestedingen.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2020

Covid-19

Het RIVM onderzoekt sinds april wekelijks rioolwatermonsters van rioolwaterzuiveringsinstallaties op de aanwezigheid van covid-19. In rioolwater kunnen ziekteverwekkers zoals covid-19 gemeten worden omdat die met ontlasting via het toilet in het rioolwater komen. Dit onderzoek laat zien hoeveel virusdeeltjes in het rioolwater zitten afkomstig uit ontlasting van besmette personen. Deze metingen worden gedaan bij meer dan 300 rioolwaterzuiveringsinstallaties in het hele land. Naast de metingen bij vier rioolwaterzuiveringsinstallaties, faciliteert Gemeente Rotterdam extra metingen in het riool op drie locaties. Hiermee krijgt het RIVM informatie over de ernst van het virus. Deze manier van meten wordt nu nog getest vanuit het Rijk. Gehoopt wordt dat de rioolwatermetingen ons over een tijd helpen om het virus op te sporen en te volgen.

Hoewel is gebleken dat covid-19 zich kan verspreiden via afvalwater, kon de uitvoering van werkzaamheden door wat extra aanpassingen door blijven gaan. Hierbij valt te denken aan werken in kleinere ploegen en het dragen van extra beschermingsmiddelen. Dit heeft niet geleid tot vertraging binnen projecten.

BlueLabel

Één van de gestelde collegetargets (collegetarget 10) is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in twee uur van 88% naar 90%. Deze extreme regenbui beschouwen we als een "stresstest" regen. Het geeft een indicatie waar regenwater in gebouwen komt. Maatregelen worden genomen op plekken waar veel overlast verwacht wordt, om zo het risico in extreme situaties te reduceren. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is en blijft het wel reëel dat de gestelde target van 90% verbetering gehaald wordt.

Afgelopen jaar is een eerste actualisatie van de brongegevens uitgevoerd waarmee nieuwe waterdieptekaarten zijn berekend. Daar worden vervolgens de zogenaamde BlueLabels op afgeleid, een innovatieve manier om toekomstige overlast weer te geven. Het monitoren van de voortgang op de collegetarget met het BlueLabel model blijkt in de praktijk lastig. In afstemming met de rekenkamer wordt daarom gewerkt aan een aanpassing van

de onderbouwing van de target, waarmee deze concreter en specifiek gemaakt wordt. De achterliggende ambitie blijft onveranderd overeind. De nieuwe verantwoording is toetsbaar door de rekenkamer. Tijdens de volgende en tevens laatste actualisatie van de gegevens eind 2021 wordt naast de actuele stand van zaken een prognose voor 2022 gegeven.

Rotterdams WeerWoord

Met het Rotterdams WeerWoord versnellen en intensiveren we klimaatadaptatie, zodanig dat iedereen in Rotterdam in 2030 waterrobuust en klimaatbestendig handelt. In het najaar van 2020 is de uitvoeringsagenda door het college vastgesteld. Hierin wordt de benodigde opschaling en versnelling vertaald in praktische maatregelen en acties, die stadsbreed én wijkgestuurd uitgevoerd gaan worden. In de uitvoeringsagenda staan concrete maatregelen en activiteiten voor 2021-2022 beschreven. Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend, hiermee kunnen projecten gerealiseerd worden die nodig zijn om collegetarget 10 te behalen. Naast maatregelen in de buitenruimte is er ook aandacht voor maatregelen op het private terrein. Rotterdammers kunnen daarvoor sinds 2020 gebruik maken van de subsidieregeling klimaatadaptatie, die ook in 2021 wordt doorgezet.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

In 2020 liep de looptijd van het GRP4 (2016-2020) af. Een terugblik over de afgelopen periode leert dat veel is bereikt. Er is volgens plan 200 kilometer riolering vervangen, er zijn diverse grote en kleine gemalen en persleidingen gerenoveerd. Ook is circa 125 kilometer hemelwaterriolering aangelegd, 12 hectare waterpasserende verharding aangelegd en een tiental bijzondere voorzieningen voor het vasthouden van hemelwater verspreid over de stad aangebracht. We hebben het stedelijk watersysteem robuuster gemaakt maar ook de kwaliteit van het rioolstelsel verbeterd. Dit hebben we bereikt door samenwerking met andere afdelingen, allerlei stakeholders, RET, woningcorporaties, nutsbedrijven en de waterschappen. Met de vaststelling van GRP5 (2021-2025) in het eerste kwartaal van 2021, zetten we nog meer in op integraal werken. Daarbij betrekken we de hele buitenruimte, het oppervlaktewater- en grondwatersysteem. Belangrijke strategie is slim beheer (assetmanagement, actualisatie van vervangingsstrategie), gebiedsgericht werken en actieve communicatie/participatie. Burgers en bedrijven krijgen nadrukkelijker een rol in de verwerking van het hemelwater. Een belangrijke rol is weggelegd voor toepassing van innovaties en toenemende digitalisering en automatisering.

Huisaansluitingen

Op 1 januari 2020 is het nieuwe huisaansluitingenbeleid ingegaan. Voor een kwaliteitsverbetering van de Rotterdamse buitenruimte is besloten om als gemeente het beheer van rioolhuisaansluitingen in het openbaar gebied zelf uit te voeren. De eigenaar van een gebouw is daarmee vanaf 1 januari 2020 alleen nog maar verantwoordelijk voor het onderhoud aan het deel van de rioolaansluiting op zijn eigen terrein (tussen de perceelgrens en het gebouw). In de nieuwe situatie neemt de gemeente Rotterdam bij het vervangen van het hoofdriool ook de vervanging van het deel van de rioolaansluiting dat in het openbare gebied ligt voor haar

rekening. Ook kan de eigenaar een probleem met de rioolaansluiting (bijvoorbeeld een verstopping of een lek) melden bij de gemeente. De gemeente zoekt uit waar de oorzaak van het probleem ligt. Als de oorzaak in het openbare gebied ligt, lost de gemeente het op en betaalt de kosten.

Wat hebben we bereikt?

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden en de sponswerking van de stad herstellen. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een langetermijnaanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (door middel van assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Er is een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 opgesteld en in het eerste kwartaal van 2021 door de Raad vastgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, zijn aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervanging te voorkomen, is indien mogelijk gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.

- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit hebben we ook in 2020 gestimuleerd door tijdens rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over een klimaatrobuuste inrichting van de buitenruimte.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltapstad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van BlueLabel. BlueLabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning.
- Met het programma Rotterdams WeerWoord hebben we een beweging in gang gezet om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (subsidie klimaatadaptatie). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier zijn bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afweging.
- We hebben bewoners gestimuleerd om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams WeerWoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde		88%	88%	89,5%	90%	90%
	Realisatie	86,7%		89,5%			
Cumulatief aantal kilometer vervangen riolering in periode 2016-2020	Streefwaarde			200			
	Realisatie	118,6	157,5	200			

Toelichting indicatoren

BlueLabel

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de college targets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast

bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze collegetarget is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor wateroverlast als gevolg van extreme regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van label A tot en met E. Dit is vergelijkbaar met de opbouw van het energie-label. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. Label A en B betekenen geen tot zeer weinig overlast. Vanaf label C oplopend tot E is er wel sprake van overlast en mogelijk natte vloeren in het pand.

Prestatie

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen de gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

Prestatie-indicator

De target stelt als doel 2% verbetering van panden met een label C, D of E naar label A of B.

Eind 2020 zijn de meest actueel beschikbare gegevens verwerkt in het model, de tussenstand op dit moment is 89,5%. Door verbetering van het gebruikte model blijkt dat de nul-situatie niet 88%, maar 86,7% is. Daarnaast vraagt het monitoren van de voortgang op de collegetarget met het BlueLabel enkele bijstellingen om de toetsbaarheid van voortgangsmetingen te vergroten. De uitkomsten uit het BlueLabel model geven de effectiviteit van de gedane inspanningen weer en daarmee indirect de kans op wateroverlast. Met enkele bijstellingen in de definitie van de collegetarget wordt de target concreter en specifiek gemaakt, waardoor de verantwoording toetsbaar is door de rekenkamer. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is en blijft het wel reëel dat de gestelde target van 90% verbetering gehaald wordt.

Vervanging riolering

Als gevolg van de vele nieuwbouw in Rotterdam, na 1950, zou er vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek ontstaan oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 is daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat vanaf 2010 jaarlijks structureel 40 km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen en het verder te kunnen verduurzamen.

De afspraak is om in de planperiode van het GRP4 200 km vrijvervalriolering te vervangen. Met 200 km rioolvervanging in vijf jaar (gemiddeld jaarlijks 40 km) wordt voorgesorteerd op de vervangingspiek.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Riolering	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	77.389	78.462	78.531	69
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Belastingen	76.736	77.506	77.583	77
Overige opbrengsten derden	653	956	948	-8
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	60.944	63.248	62.479	-769
Apparaatslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Intern resultaat	14.979	12.962	14.881	1.919
Intern resultaat	14.979	12.962	14.881	1.919
Programmalasten	45.964	50.286	47.598	-2.688
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.525	14.187	10.952	-3.235
Kapitaallasten	6.549	6.209	6.380	172
Overige programmalasten	29.891	29.891	29.895	4
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	371	371
Saldo voor vpb en reserveringen	16.445	15.214	16.052	838
Saldo voor reserveringen	16.445	15.214	16.052	838
Saldo	16.445	15.214	16.052	838

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Overhead tijdverantwoording	0	-681	0	681
2. Diverse afwijkingen	69	-88	0	157
Totaal afwijkingen	69	-769	0	838

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Overhead tijdverantwoording

De correctie van het aandeel overhead als gevolg van tijdschrijven resulteert binnen het taakveld Riolering in een voordeel. Het nadelig effect wordt verantwoord op het taakveld Overhead. Op concernniveau is er geen resultaat-effect.

2. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021- 2025](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [Voortgangsrapportage GRP](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel niet openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater:

- inzameling en verwerking van hemelwater
- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- voorkomen van grondwaterproblemen
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2020

Om geografische informatie waardevol te laten zijn voor heel de organisatie en de stad is het traject Geo-functie gestart. Betrokkenen vanuit diverse onderdelen van Datagedreven werken en de gemeente Rotterdam trekken gezamenlijk op om geografische informatie nog verder te professionaliseren. In 2020 zijn doelstellingen beschreven en verantwoordelijken benoemd.

Totaal 3 Dimensionaal (T3D)

De gemeenten Den Haag, Amsterdam en de VNG werken samen aan T3D. De doelstelling van dit project is om diverse geo-registraties drie dimensionaal te maken. Dit zal een enorme impuls zijn voor de 3D ontwikkeling waar de Gemeente Rotterdam al geruime tijd aan werkt. Deze extra dimensie zorgt ervoor dat de stad nóg beter in beeld is, zowel boven- als ondergronds. Toepassingen zijn heel divers. City marketing, participatie, Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), gamification, zijn enkele voorbeelden die aanspreken. Ook voor het beheer en beleid geeft 3D nieuwe inzichten. In 2020 zijn de projectplannen opgesteld en de projectmedewerkers aangesteld. Rotterdam heeft een programmaleider aangesteld die dit programma de komende periode gaat leiden.

Digitaal schouwen

Stadsbeheer kijkt hoe nieuwe technieken kunnen bijdragen om ons werk slimmer en beter uit te voeren. Momenteel worden plannen ontwikkeld om het inmeten en schouwen van de fysieke stad zoveel mogelijk geautomatiseerd uit te voeren. Door middel van laserscanners op voertuigen kunnen objecten herkend en geïnspecteerd worden.

Voor het onderdeel Mobile Mapping (laserscanners op voertuigen) is opdracht gegeven tot realisatie. Er is een projectleider aangesteld die het projectplan opstelt.

Wat hebben we bereikt?

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechiek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Er is een uitgebreide marktverkenning gedaan en er is intensief contact met wetenschap en onderwijs. Er is een helderder beeld geschetst wat deze scantechiek voor de Gemeente Rotterdam kan betekenen.
- Zorg gedragen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt het 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Door covid-19 is het deel wettelijke registraties voor procesbeschrijvingen geactualiseerd en afspraken vastgelegd om ervoor te zorgen dat deze taken altijd doorgang blijven vinden. Deze taken zijn ondanks covid-19 zonder onderbreking juist en tijdig uitgevoerd.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten

- geadviseerd over het gebruik van geografische gegevens
- geadviseerd over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat heeft het gekost?

	2020			
Baten exclusief reserves	198	183	296	112
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	37	37
Overige opbrengsten derden	198	183	258	75
Lasten exclusief reserves	6.314	6.254	6.264	10
Apparaatslasten	5.730	5.864	5.788	-76
Inhuur	11	11	22	11
Overige apparaatslasten	7	216	127	-89
Personeel	5.712	5.637	5.640	3
Intern resultaat	-956	-1.150	-989	161
Intern resultaat	-956	-1.150	-989	161
Programmalasten	1.540	1.541	1.465	-76
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.540	1.541	1.465	-76
Overige programmalasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.116	-6.071	-5.968	103
Saldo voor reserveringen	-6.116	-6.071	-5.968	103
Saldo	-6.116	-6.071	-5.968	103

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	112	10	0	103
Totaal afwijkingen	112	10	0	103

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 30

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2020

Covid-19

Een aantal projecten die gezamenlijk zijn opgezet met lokale ondernemers of partijen zijn vanwege de financiële impact op de betrokken partijen uitgesteld totdat de maatregelen omtrent covid-19 worden opgeheven. Met uitzondering van deze relatief kleine projecten geldt voor de gemeente Rotterdam dat het uitvoeren van het regulier beheer en onderhoud aan openbare verlichting, civiele kunstwerken en wegen tijdens de corona periode overwegend doorgang heeft kunnen vinden zoals gepland. Hierbij is rekening gehouden met de coronamaatregelen, zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Ledtransitie

Begin april 2020 is de ledtransitie gestart met de uitvoeringsfase. Deze staat gepland voor 2020-2025. In 2020 zijn in totaal 15.500 armaturen in de gebieden Prins Alexander en Hoogvliet vervangen. In 2021 gaan de werkzaamheden verder in Charlois, Rozenburg, Hoek van Holland, Pernis en IJsselmonde. Er worden momenteel meer armaturen vervangen dan gepland. De oorspronkelijke verwachting lag op 15.000 armaturen vervangen per

jaar. In 2021 worden naar verwachting ongeveer 24.000 armaturen vervangen. Met de ledtransitie draagt de gemeente Rotterdam bij aan de energietransitie. De grootschalige vervanging van armaturen leidt tot meer standaardisering in het aantal typen armaturen dat gebruikt wordt, met als voordeel lagere onderhoudskosten.

Maastunnel

Het project gericht op de ingrijpende renovatie en restauratie van het Rijksmonument Maastunnel is eind 2020 voltooid. De gemeente kijkt terug op een bijzonder succesvol project dat zowel binnen planning als binnen budget is gerealiseerd. Daarmee is de tunnel weer volledig beschikbaar voor gebruikers.

Bij de voorbereiding van het project zijn second opinions uitgevoerd door zowel REBEL als NIMAS en is het budget vastgesteld op € 262 miljoen, rekening houdend met de complexiteit van het project en het daarbij behorende risicoprofiel. Een deel van die risico's heeft zich niet voorgedaan, in mindere mate of met minder kosten. In combinatie met een strakke projectbeheersing en goede samenwerking met Combinatie Aannemers Maastunnel heeft dit ertoe geleid dat de investering minimaal € 34 miljoen lager uitvalt. Deze lagere investering leidt tot een substantiële daling van de kapitaalslasten vanaf 2021. De financiële afwikkeling zal naar verwachting in het 2e kwartaal 2021 afgerond worden. Hieruit zal blijken of de investering verder verlaagd kan worden.

Een tweetal onderdelen worden uitgevoerd als onderdeel van het eerdere project t.w. vervanging vluchtdeuren en renovatie overige roltrappen. Voor het vervangen van de vluchtdeuren is de goedkeuring ontvangen dat dit door hetzelfde bouwteam mag worden uitgevoerd als de renovatie en restauratie van het Rijksmonument Maastunnel. Eind 2020 zijn de mogelijkheden verkend om de overige onderdelen van het maastunnel complex te renoveren. In 2021 is de gemeente van plan om aan de slag te gaan met de vervanging van de vluchtdeuren in de autotunnels en de renovatie en restauratie van de resterende vier roltrappen.

Eind 2021 moet de nieuwe onderhoudspartij voor de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel gecontracteerd zijn. De voorbereidingen voor het aanbesteden van dit contract zijn in 2020 gestart. Het overgrote deel van het onderhoud van de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel is tot 2023 geborgd in het contract met Combinatie Aanpak Maastunnel (CAM).

Een schone buitenruimte

In 2019 stelden we met nota Gewoon Schoon vast dat slimme en efficiënte inzet is nodig om Rotterdam schoon te houden. In 2020 is een koers gevolgd waarbij we hebben ingezet op alle ambities en acties die in de nota zijn beschreven. Een drietal hoogtepunten in 2020 uit de "Gewoon Schoon Aanpak" waren assetmanagement, participatie en educatie. Er is uitgebreid onderzoek gedaan, project- en uitvoeringsplannen zijn geschreven en Schone Stad is gestart met de uitvoering van projecten die ervoor zullen zorgen dat we naar de beschreven ambities toe werken. Aanvullend hierop spelen we ook in op wijkgerichte vragen met de inzet van runners in Charlois en het nietRnaast-team in Delfshaven. Deze teams pakken de naastplaatsingen in de wijken aan.

Halverwege 2020 is het project verduurzaming van de tractie (rollend materieel), de gereedschappen en gereedschapdragers binnen de reiniging gestart om in 2030 emissieloos te werken en in 2025 de werkzaamheden te kunnen uitvoeren binnen de nog vast te stellen zero emissiezone in de stad.

De effecten van de coronacrisis waren ook in dit taakveld merkbaar doordat meer bewoners thuis werkten, meer afval produceerden en anders gebruik maakten van de buitenruimte. In bepaalde gebieden leidde dit tot meer naastplaatsingen en mede daardoor tot meer zwerfvuil. In andere gebieden zagen wij juist dat de gebruiksdruk afnam en daardoor ook de hoeveelheid zwerfafval. Met het versoepelen van de coronamaatregelen voor de zomer is de drukte in de parken en op de stranden enorm toegenomen. Het zomerprotocol werd om die reden geïntensiveerd. Het aantal inzamelmiddelen in de parken werd fors uitgebreid met maxi- en minicontainers, afvaleilanden en containers voor hete kooltjes na het barbecueën. De capaciteit van bestaande afvalpunten werd verhoogd door meer en grotere afvalbakken te plaatsen op plekken waar deze snel vol raakten. Afvalbakken werden vaker per dag geleegd en er werd langer doorgewerkt in de avond. Er was extra inzet van reinigers in de parken en publieksvoorlichters deelden afvalzakjes uit.

Gladheidsbestrijding

In 2020 is een nieuw beleidsplan gladheidsbestrijding 2020 - 2025 vastgesteld. Periodiek wordt een beleidsplan opgesteld en geactualiseerd. In het beleidsplan wordt ingegaan op de wijze van besluitvorming om te komen tot daadwerkelijke inzet, de prioritering van de inzet over het Rotterdamse wegennet en op hoofdlijnen wordt de wijze van uitvoering toegelicht.

Wat hebben we bereikt?

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

Door beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdammers en bezoekers.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het “aandachtspunt” in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

- Schouwen, inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen, peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties geven de gemeente inzicht in de kwaliteit van het areaal. Aan de hand hiervan zijn adequate beheer- en onderhoudsmaatregelen opgesteld en uitgevoerd.
- Voor de assets wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, kademuren en beeldende kunst zijn er beheer- en onderhoudsplannen opgesteld en uitgevoerd. Hierbij is de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal afgewogen. Veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en economie zijn hierbij de kernwaarde.
- Er is storingsonderhoud gepleegd aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair. Spoedeisende situaties zijn veiliggesteld binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte zijn, indien mogelijk, met inzet van serviceploegen verholpen.
- Van verschillende assetgroepen zijn vervangingsopgaven op elkaar afgestemd en zo veel mogelijk integraal opgepakt.
- Werkzaamheden zijn tijdig afgestemd met de omgeving en partners en zo mogelijk integraal uitgevoerd. Op deze manier is overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk te beperkt om een bereikbare stad te zijn en te blijven.
- De Rotterdamse Stijl (vastgesteld in 2008) is toegepast voor zoveel mogelijk uniformiteit in de buitenruimte. Er is gebruik gemaakt van duurzame materialen. Door de aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal inwoners die geluidshinder ondervinden.
- Veelgebruikte looproutes voor ouderen en gehandicapten zijn vaker geïnspecteerd en hersteld. Ouderenroutes zijn routes waar extra beheer en onderhoud plaatsvindt zodat ouderen en Rotterdammers in bijvoorbeeld een rolstoel gemakkelijker naar de huisarts, de winkel, de bibliotheek of het ov kunnen.

- Tegelfietspaden zijn omgevormd naar asfaltfietspaden (vanuit comfort voor de fietser). En de onderhoudsprogrammering van de fietspaden is verbeterd door naast de technische kwaliteit (visuele inspectie) ook periodiek het fietscomfort te meten.
- Er zijn fysieke maatregelen genomen om geluid van het wegverkeer te beperken. Hiervoor hebben we in 2020 17000 m2 stil asfalt nieuw aangelegd en bestaand onderhouden.
- Innoveren om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn. Dit doen we door studies naar het toepassen van andere typen asfaltmengsels (bv. wit asfalt, biobased) en het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding.
- Inspelen op ontwikkelingen op het gebied van smart city door bijvoorbeeld de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een modulaire circulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. De pilot onderzoekt welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie, test het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) en brengt kansen en uitdagingen in kaart: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/cent-r/>
- Er is voor 100 ha groot onderhoud gepleegd aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal.
- Er heeft een reductie plaatsgevonden van het aantal verschillende typen armaturen, met als gevolg meer eenduidigheid. Dit draagt bij aan de verbetering van beeldkwaliteit, standaardisering en onderhoudskosten. De positieve effecten van standaardisering zijn direct merkbaar bij het vervangen van armaturen tijdens de ledtransitie waardoor de reductie de komende jaren wordt doorgezet.
- Onderhouden van de openbare verlichting en vervanging, waar nodig, door duurzame lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties. Telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen. Dit maakt proactief acteren op storingen mogelijk. Het uitrusten van openbare verlichting met telemanagement maakt onderdeel uit van de voorbereidingen op het inrichten van het nieuw onderhoudsmanagementsysteem.
- Om de afhankelijkheid van derde partijen te verlagen is in 2020 een pilot gestart met eigen LORA-netwerk. LORA is een relatief goedkope en zuinige manier voor het versturen van een beperkte hoeveelheid data. Het doel van het opzetten van een eigen LORA-netwerk is om te zorgen dat de gemeente meer grip krijgt op datastromen en connectiviteit.
- Beheer en noodzakelijk onderhoud van de verlichting van stadsiconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) hebben in 2020 volgens planning plaatsgevonden. Vanwege covid-19 zijn er in 2020 geen nieuwe stadsiconen aangelicht. Een aantal projecten die door de gemeente samen met andere partijen worden gefinancierd zijn doorgeschoven naar 2021.
- Er is een stap gemaakt om een beter bereikbare stad te realiseren door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard. Lokaal bediende bruggen en sluizen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.
- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden is corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

- Wegen zijn bestand gemaakt tegen veranderde klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er een studie gedaan is naar het koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels (bv. lichter van kleur). Bij de elementverhardingen betekent dit dat er onderhoud is gepleegd aan waterpasserende verharding.
- Bij vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Zo worden conventionele armaturen van aluminium die nog vele jaren mee kunnen niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement.
- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities.
- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar.
- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Ook Rotterdammers en kleine ondernemers en scholen kunnen meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Zo zorgen we samen voor een veilige omgeving. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Een schone buitenruimte

Assetmanagement

In 2020 hebben we een mooie start gemaakt met de positionering van assetmanagement in de reinigingsorganisatie. Hernieuwde plaatsingscriteria, beheerprocessen en registratiesystemen van afvalbakken zullen in Rotterdam leiden tot een onbewust betere beleving van de buitenruimte. Het komende jaar focussen we op een verdere uitrol en evaluatie van de processen.

Participatie

De betrokkenheid van burgers en ambtenaren bij initiatieven uit de samenleving is cruciaal voor het realiseren van een schone stad. In 2020 hebben wij door middel van onderzoek inzicht gekregen in hoe wij als gemeente de initiatieven gericht op een schone stad, zo goed mogelijk kunnen stimuleren en ondersteunen. Deze inzichten zijn gebruikt voor het schrijven van een participatieplan. Het komende jaar gaan we werken aan de uitvoering van dit plan. Participatie wordt gepositioneerd als kennisdomein binnen onze organisatie met bijbehorende capaciteit. We gaan werken aan een online platform, vernieuwen onze communicatie en verbeteren materiële ondersteuning voor participanten.

Educatie

In 2020 is onderzocht hoe we bij Stadsbeheer binnen de verschillende programma's en afdelingen omgaan met educatie. Een integrale aanpak op dit onderwerp was een logische keuze; in alle opgeleverde nota's speelt educatie immers een belangrijke rol. Daarnaast liggen de onderwerpen van de verschillende nota's in elkaars verlengde. Het afgelopen jaar is het educatieplan Stadsbeheer Schone Stad opgeleverd. Hierin wordt advies gegeven over het creëren van een integrale en structurele aanpak die breed inzetbaar is op alle doelgroepen en leerdoelen die uit de ambities in de nota's voortkomen. Begin 2021 wordt de uitvoeringsagenda educatie opgeleverd en wordt een start gemaakt met verschillende initiatieven op het gebied van educatie.

NietRnaast teams in Delfshaven, het Oude Westen en Charlois

Afgelopen jaar was er sprake van een fors grote hoeveelheid vuil op straat door de coronacrisis. De milieuparken konden de hoeveelheid bezoekers soms niet aan en wat men daar niet kwijt kon, werd op straat naast de container gezet door de bewoners. Om de toename van afval beheersbaar te houden zijn teams geformeerd om voordat afval zwerfvuil kan worden, voorafgaand aan de dagelijkse routine van inzamelen, dit in de vroege ochtend al op te halen. Hier zijn in meerdere proefgebieden goede resultaten geboekt. Deze aanpak krijgt in 2021 een vervolg.

Parkenaanpak

Na het uitbreken van de Coronacrisis was er een enorme toeloop op de parken, stranden en andere mooie plekken ontstaan in Rotterdam en is het gebruik van de buitenruimte zeer intensief geworden. Het zomerprotocol parken en stranden werd om die reden geïntensiveerd en is een plus op de reguliere inzet georganiseerd, zowel in capaciteit van inzamelmiddelen als in menskracht. Met de uitbreiding van het aantal inzamelmiddelen en het vergroten van de capaciteit van bestaande afvalpunten werd ingespeeld op die drukte. Ook is er extra inzet van reinigers en publieksvoorlichters geweest. Afvalbakken werden vaker per dag geleegd en er werd langer doorgewerkt in de avond.

Legale muur Schuttersveld

Rotterdam profileert zich meer en meer als streetartstad. Wij zullen de verdere ontwikkeling van Street art in de stad ook de komende jaren blijven stimuleren. Daar hoort een legale oefenmuur als voorziening bij. Hoewel de kosten van graffiti-verwijdering niet zijn afgenomen is de overlast beheersbaarder geworden door het aanbrengen van coating op belendende percelen en muren. Hiermee neemt de overlast voor de buurt af en is de verwachting dat de kosten ook gaan afnemen. Onder de huidige omstandigheden wordt nog niet overgegaan tot een volgende legale muur in een ander gebied. Voorts worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een centraal meldpunt graffiti.

Beleving

De relatie tussen de gemeente en bewoners verandert: waar vroeger de gemeente bepaalde wat 'goed beheer' was, worden bewoners nu steeds deskundiger en willen zij meer meedenken en beheren. Ook zien wij dat ons beheer van de openbare ruimte soms niet overeenkomt met de verwachting van bewoners. Dit zien we bijvoorbeeld aan klachten die we ontvangen uit wijken waar de technische staat van de openbare ruimte volgens de CROW-methode 'in orde' is, namelijk een B (90%) of hoger. Hierom onderzoeken we of we ook de (subjectieve) beleving van bewoners mee kunnen wegen in het beheer van de openbare ruimte. Hiermee is een start gemaakt om een belevingsmonitor te ontwikkelen als tegenhanger van objectieve metingen zoals de CROW-methode. Deze ontwikkeling sluit aan bij waarde gestuurd, wijk gestuurd en opgave gestuurd werken.

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.
- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Beeldsystematiek Heel en Schoon

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW-Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW-Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten worden er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten.

Prestatie

A+ = Zeer goed

A = Goed

B = Voldoende

C = Matig/onvoldoende

D = Onvoldoende/achterstallig

Prestatie-indicator

Als voorbeeld: De prestatie-indicator 90%/B voor Schoon geeft aan dat 90% van de metingen van de beeldmeetlatten behorend bij Schoon gemiddeld een B of hoger moeten scoren voor de hele stad. Deze

gemiddelde scores worden volgens afspraak op CBS-buurniveau twee keer per jaar gepubliceerd op de gemeentelijk website.

Monitoring

Het is met deze methodiek mogelijk om, bij voldoende metingen, ook op beeldmeetlatniveau of gebiedstype te monitoren en te analyseren.

Technische kwaliteit verhardingen

De inspectie van de technische kwaliteit is met name bedoeld om de kwaliteit van de weg te meten zodat werkzaamheden voor groot onderhoud ingepland en uitgevoerd kunnen worden. Dit is nodig om te voorkomen dat daarmee de beschikbaarheid van de weg en de veiligheid van personen in gevaar komen.

In 2020 is de technische kwaliteit voor de helft van het areaal (ca. 70.000 inspectievakken) visueel geïnspecteerd. De andere helft wordt in 2021 gemeten. Door jaarlijks de helft van het areaal te inspecteren zijn er elk jaar recente data over de kwaliteit van het wegenareaal beschikbaar. Hierdoor is het beter mogelijk om sneller een trend te voorspellen en daarop in te zetten.

Volgens de systematiek komt elk wegvakonderdeel dat scoort op niveau B t/m D in aanmerking voor een onderhoudsmaatregel in de komende 5 jaar. De gemeente Rotterdam hanteert daarbij de volgende richtlijn:

- Minimaal 85% van de wegen op niveau A+, A en B; en
- Maximaal 15% op niveau C en D.

Prestatie indicatoren		2019	2020*	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde	85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B	85% > niveau B
	Realisatie	Norm	Norm niet			

Beeldsystematiek Heel en Schoon

Toelichting indicatoren

* De realisatie betreft het gemiddelde van alle meetresultaten over de periode 1e kwartaal 2020 t/m 4e kwartaal 2020

Beeldkwaliteit Heel

Om te komen tot de beeldkwaliteit Heel worden verschillende beeldlatten gemeten volgens de landelijke methodiek voor onderhoud verharding en onderhoud groen. De score voor beeldkwaliteit voor Heel (Groen en Verharding) voldoet voor 2020 niet aan de CROW-norm. Voor 2020 is het percentage op beeldkwaliteit Heel 86% niveau B of hoger.

Hiermee is het gewenste ambitieniveau niet gehaald. Dit komt in belangrijke mate door de bewust gemaakte beleidskeuze om robuuster en klimaatbestendiger gras in de stad te realiseren. De maaifrequentie van gras is op sommige specifieke locaties gewijzigd. Gevolg hiervan is dat op deze plekken het gras hoger is komen te staan. Tot 7 cm grashoogte geeft niveau A en meer dan 10 cm grashoogte geeft niveau D. Dit betekent dat niet altijd voldaan wordt aan de CROW-norm van de grashoogte op o.a. de grasvelden, zoals die nu is vastgesteld in de beeldmeetlat voor gras. Echter, het Rotterdamse doel ten aanzien van deze grasvelden is niet de grashoogte, maar het klimaatbestendiger maken van het grasareaal. Zo blijft het gras langer groen tijdens de steeds langere droge periodes. Laten we deze beeldmaatlat buiten beschouwing, dan zou het percentage voor beeldkwaliteit Heel 2020 wel op 90% uitkomen en daarmee voldoen aan de norm.

Beeldkwaliteit schoon

De effecten van de coronacrisis zijn onder meer merkbaar doordat meer bewoners thuis werken, meer afval produceren en anders gebruik maken van de buitenruimte. In bepaalde gebieden leidt dit tot meer naastplaatsingen en mede daardoor meer zwerfvuil. In andere gebieden zien wij juist dat de gebruiksdruk afneemt en daardoor ook de hoeveelheid zwerfafval. Aan de stadsbrede CROW-schoonnorm (90% B-niveau) wordt nog steeds voldaan. Op onderliggende thema's (zwerfafval en hondenpoep) staat de norm wel onder druk en dat is zichtbaar in het straatbeeld.

Technische kwaliteit verhardingen

De technische kwaliteit verhardingen scoort over de hele stad 83% niveau B of beter (dit is een gemiddelde van 2018 en van 2020). Hiermee voldoet het areaal net niet aan de Rotterdamse norm van minimaal 85% niveau B of beter.

Deze lagere uitkomst is niet verrassend, omdat het areaal met niveau B (kwaliteit matig) sterk is toegenomen in 2018. Dit areaal zou naar verwachting slechter worden binnen 5 jaar. Na de eerste inspectie is dit zichtbaar geworden in de normpercentages van 2020. Een percentage van het areaal 'matig' is dus gezakt naar 'slecht'.

De extra beschikbare middelen vanuit de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 zijn voor een deel ingezet op de meest slechte wegen (niveau C en D). En door het plegen van dit groot onderhoud zijn de slechte wegen juist verbeterd. Dit heeft geresulteerd dat het areaal met niveau A+ en A is gestegen. Wanneer deze extra inzet niet was uitgevoerd had de wegenkwaliteit er slechter uitgezien.

In de bestuursopdracht 'Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte' staat beschreven dat de gemiddelde levensduur van kapitaalgoederen 40 jaar is, uitgaande van de opgenomen levensduren in financiële verordeningen. De behoefte voor onderhoud wordt mede sterk bepaald door de ouderdom van de assets. Grote delen van de stad zijn in de naoorlogse periode gebouwd en dus vele assets, waaronder ook de verharding naderen het einde van de levensduur. Daarnaast heeft de bodemdaling in veel (naoorlogse) wijken een negatief effect op de staat van de verharding. Er is dus sprake van een boeggolf van noodzakelijke inzet op de Rotterdamse assets. Ook dit speelt een rol in de technische kwaliteit van de verharding.

In de volgende jaren zetten we bij groot onderhoud de beschikbare middelen in om de slechte wegen (niveau C en D) te verbeteren. Ook zal door de combinatie van groot onderhoud aan de verhardingen, voornamelijk in voetpaden en groeiplaatsverbeteringen van de bomen, de oneffenheden vanwege wortelopdruk langer wegblijven. Door al deze inspanningen blijft Rotterdam beschikken over veilige en beschikbare verhardingen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Beheer	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	8.414	11.512	12.015	503
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	7	1.691	1.684
Overige opbrengsten derden	7.849	9.893	9.613	-280
Overige baten	565	1.612	712	-900
Lasten exclusief reserves	132.210	132.374	130.648	-1.726
Apparaatslasten	75.784	79.023	80.541	1.518
Inhuur	1.933	1.964	1.334	-629
Overige apparaatslasten	-661	2.825	2.747	-78
Personeel	74.512	74.234	76.460	2.226
Intern resultaat	-12.356	-9.330	-7.213	2.117
Intern resultaat	-12.356	-9.330	-7.213	2.117

Programmalasten	68.782	62.681	57.320	-5.361
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	54.335	48.339	44.423	-3.916
Kapitaallasten	14.336	13.398	13.398	1
Overige programmalasten	0	944	-418	-1.362
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	112	0	-84	-84
Saldo voor vpb en reserveringen	-123.796	-120.862	-118.633	2.229
Saldo voor reserveringen	-123.796	-120.862	-118.633	2.229
Reserves	348	2.219	2.143	-76
Onttrekking reserves	6.930	4.072	3.996	-76
Toevoeging reserves	6.582	1.853	1.853	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-123.448	-118.642	-116.489	2.153

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Aanpak zwerfafval	1.250	1.250	0	0
2. Corona - schone buitenruimte	0	720	0	-720
3. Schaderegeling Ingravingen Rotterdam (SIR) opbrengsten	-600	0	0	-600
4. Beheer buitenruimte	0	-2.000	0	2.000
5. Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	0	-1.000	0	1.000
6. Diverse afwijkingen	-147	-696	-76	473
Totaal afwijkingen	503	-1.726	-76	2.153

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Aanpak zwerfafval

De gemeente Rotterdam heeft extra inzet gepleegd op de preventie en aanpak van zwerfafval door inzet op onder andere gedragsbeïnvloeding, slimmere voorzieningen en participatie van burgers en stakeholders. Hiervoor is circa € 1,3 mln aan bijdragen ontvangen van derden.

2. Corona - schone buitenruimte

Als gevolg van het coronavirus is een enorme toename geweest van het gebruik van parken, stranden, kades en andere mooie plekken in Rotterdam. Hierdoor is extra capaciteit ingezet op het gebied van reiniging van deze plekken. Als gevolg van de RIVM-maatregelen bleek het nodig om meer voertuigen in te zetten om reinigingsmedewerkers te vervoeren. Deze extra voertuigen moesten worden gehuurd. Dit allemaal heeft geleid tot meerkosten van € 720 op taakveld Verkeer en vervoer - Beheer. Een deel van de extra inzet a € 220 is verantwoord onder programma Overhead.

3. Schaderegeling Ingravingen Rotterdam (SIR) opbrengsten

Facturering in het kader van de schaderegeling ingravingen Rotterdam vindt plaats nadat meldingen volledig zijn afgewikkeld. Doordat de afhandeling van diverse meldingen doorloopt in 2021 vindt facturering in 2021 plaats. In 2020 resulteert dit in € 600 lagere baten.

4. Beheer buitenruimte

De budgetten voor het beheer en onderhoud van de buitenruimte zijn binnen het programma beheer van de stad gealloceerd tussen de taakvelden Verkeer en vervoer - Beheer en Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer. De overschrijding op het taakveld groen is daarmee gecompenseerd door de onderschrijding binnen het taakveld Verkeer en vervoer - Beheer.

5. Vrijval voorziening dubieuze debiteuren

Voor de openstaande vorderingen in het kader van de verlegregeling is in 2019 een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. In 2020 is het gelukt een deel van de openstaande vorderingen te incasseren resulterend in een vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.

6. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019 - 2022](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)

- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2020-2025](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidsbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 31

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 2

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 3

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De Basisregistratie personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de BRP.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	10.068	8.881	9.177	297
Bijdragen rijk en medeoverheden	160	143	411	268
Dividenden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	9.190	8.591	8.620	29
Overige baten	718	147	147	0
Lasten exclusief reserves	72.342	77.248	80.140	2.892
Apparaatslasten	48.376	48.040	47.855	-184
Inhuur	1.030	2.181	1.687	-494
Overige apparaatslasten	2.077	1.517	1.475	-42
Personeel	45.270	44.342	44.694	352
Intern resultaat	-2.124	2.362	2.658	296
Intern resultaat	-2.124	2.362	2.658	296
Programmalasten	26.090	26.847	29.627	2.780
Financieringslasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.586	14.877	12.634	-2.243
Kapitaallasten	213	146	160	14
Overige programmalasten	1.609	1.791	8.800	7.009
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.681	10.033	8.034	-2.000
Saldo voor vpb en reserveringen	-62.275	-68.368	-70.963	-2.595
Saldo voor reserveringen	-62.275	-68.368	-70.963	-2.595
Reserves	-1.174	3.225	2.079	-1.146
Onttrekking reserves	285	1.832	686	-1.146
Toevoeging reserves	1.459	1.459	1.459	0
Vrijval reserves	0	2.852	2.852	0
Saldo	-63.449	-65.143	-68.884	-3.741

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Bestuur en dienstverlening	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-63.449
Eerste herziening 2020	-66.992
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-65.077
10-maandsrapportage 2020	-65.143
Realisatie 2020	-68.884

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Participatiebudget	0	-2.509	0	2.509
2. Citylab010	0	-646	0	646
3. Verkiezingen	0	-1.027	-1.027	0
4. Pensioenvoorziening bestuurders	0	6.929	0	-6.929
5. Loonkosten gebieden	400	1.200	0	-800
6. Arbeidskosten Stadswinkels (covid-19)	0	-634	0	634
7. Goed geregeld Rotterdam	0	-119	-119	0
8. Diverse afwijkingen	-103	-302	0	199
Totaal afwijkingen	297	2.892	-1.146	-3.741

Het saldo van dit programma bedraagt € 3,7 mln nadelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Participatiebudget

Het participatiebudget van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités is niet volledig besteed als gevolg van de coronamaatregelen. De Raad heeft middels motie 42 'lets meer tijd voor bewonersinitiatieven' besloten dat de onderbesteding van het participatiebudget volledig meegenomen wordt naar 2021 als eenmalige 'coronamaatregel'. Onder- en overbestedingen in 2021 worden weer behandeld conform de afgesproken systematiek (10%-regel).

2. Citylab010

Een groot deel van de toegekende subsidies 2020 heeft betrekking op activiteiten in 2021 en volgende jaren. In november 2020 zijn de subsidiebeschikkingen van Citylab010 verleend. In december 2020 is duidelijk geworden welk deel van het beschikbare budget betrekking heeft op 2020 en latere jaren. Om deze reden is er in 2020 een onderbesteding van € 646. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.

3. Verkiezingen

Als het gevolg van het coronavirus zijn er additionele maatregelen nodig rondom de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Er wordt extra personeel ingehuurd en extra kosten gemaakt om een veilige stembusgang te garanderen. Het zwaartepunt van deze extra coronakosten valt in 2021. Bij de 10-maandsrapportage was nog niet bekend hoe de verhouding over 2020 en 2021 zou liggen. Dit heeft geleid tot een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve verkiezingen in 2020.

4. Pensioenvoorziening bestuurders

Aan het einde van het jaar is de voorziening geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een extra dotatie. Oorzaak van deze significante dotatie zijn de herziene actuariële berekeningen en wederom een rentedaling.

5. Loonkosten gebieden

Een overschrijding van € 1,2 mln wordt enerzijds veroorzaakt door overbezetting als gevolg van areaal uitbreiding, taakstelling, doorontwikkeling van de afdelingen en anderzijds door mensen die in de hoogste periodiek van hun schaal zitten. Voor een deel van de personeelslasten zijn er baten gerealiseerd vanuit detacheringen (€ 200) en dekking uit andere programma's (€ 200). Per saldo is sprake van een overschrijding van € 800.

6. Arbeidskosten Stadswinkels (covid-19)

In 2020 is het aanzienlijk rustiger geweest aan de balies dan in voorgaande jaren. Ook waren er vanwege covid-19 (1,5 meter afstand) maar een beperkt aantal werkplekken beschikbaar in de stadswinkels. Deze twee redenen hebben er toe geleid dat een groot aantal vacatures niet zijn ingevuld met als resultaat een onderbesteding van € 634.

7. Goed geregeld Rotterdam

In 2020 heeft geen onttrekking aan de bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening plaatsgevonden. Door corona is pas op de plaats gemaakt met het Programma Dienstverlening, door te focussen op het bevorderen van

digitale dienstverlening. De voorbereiding voor het ontwikkelen van nieuwe kanalen (digitale balie) en werkwijzen (klantsignaalanalyse-tool) zijn gedaan, en zullen in 2021 worden uitgevoerd.

8. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 199.

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 32

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2020

Onze inzet blijft om samen met de stad te bouwen aan een sterk Rotterdam. De covid-19 crisis heeft een grote impact op ons leven, welzijn en de economie in onze stad. De gezondheidscrisis hebben we eind 2020 nog niet achter ons gelaten. De beperkende maatregelen, met grote effecten op vele sectoren en het leven van mensen, zijn nog van kracht. De impact van deze crisis is nog niet volledig in beeld. Dagelijks wordt er gewerkt de gevolgen voor de stad te verzachten en de weg uit de crisis weer omhoog te vinden. Dat is een grote opgave. Tegelijk gaan de werkzaamheden voor een veilige, groene en sterke stad door, ook in tijden van crisis. In 2020 en in de komende periode. Met vertrouwen in de veerkracht van de stad. Daar zijn wij, net zoals veel Rotterdammers, trots op.

Wat hebben we bereikt?

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	718	147	149	2
Overige opbrengsten derden	0	0	2	2
Overige baten	718	147	147	0
Lasten exclusief reserves	5.263	4.577	11.392	6.815
Apparaatslasten	3.537	2.240	2.142	-97
Overige apparaatslasten	791	170	136	-33
Personeel	2.746	2.070	2.006	-64
Intern resultaat	9	0	0	0
Intern resultaat	9	0	0	0
Programmalasten	1.717	2.338	9.250	6.912
Financieringslasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	200	668	622	-46

Overige programmalasten	1.517	1.668	8.597	6.929
Subsidies en inkomstenoverdrachten	0	2	31	29
Saldo voor vpb en reserveringen	-4.544	-4.430	-11.243	-6.813
Saldo voor reserveringen	-4.544	-4.430	-11.243	-6.813
Reserves	20	20	15	-5
Onttrekking reserves	20	20	15	-5
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-4.524	-4.410	-11.228	-6.818

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Pensioenvoorziening bestuurders	0	6.929	0	-6.929
2. Diverse afwijkingen	2	-114	-5	111
Totaal afwijkingen	2	6.815	-5	-6.818

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Pensioenvoorziening bestuurders

Aan het einde van het jaar is de voorziening geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een extra dotatie. Oorzaak van deze significante dotatie zijn de herziene actuariële berekeningen en wederom een rentedaling.

2. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen waaronder een onderbesteding bij de apparaatslasten en een overbesteding bij subsidies € 111.

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Pagina 33

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2020

Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is in februari 2020 het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad vastgesteld. In dit programma zijn uitgangspunten voor participatie vastgesteld. Door corona hebben een aantal voornemens vertraging opgelopen zoals het clear onderzoek of de nationale invoering van de omgevingswet. Toch zien we ook positieve ontwikkelingen die versnellen door corona. Zo heeft de digitalisering van participatie een vlucht genomen. We gaan als inclusieve stad steeds meer online en hybride participeren. Dit heeft onder andere tot gevolg dat we beter in staat zijn de verschillende doelgroepen te bereiken. Een mooie bijkomstigheid hiervan is dat de digitale geletterdheid met rap tempo is verhoogd. Uit de omnibusenquête kwam het volgende naar voren:

	2019 (nulmeting)	target 2020	realisatie 2020	target
(ruim) voldoende gelegenheid om mee te denken over te nemen maatregelen		30%	32%	34%
(ruim) voldoende gelegenheid om mee te beslissen over te nemen maatregelen		21%	23%	24%

We zitten dus boven onze tussentijdse targets.

Wat hebben we gedaan in 2020?

Citylab010

In 2020 is CityLab010 volgens planning afgerond. Met hulp van de Rabobank, Hogeschool Rotterdam en PLOUM is een onlineondersteuningsprogramma aangeboden waar circa 150 deelnemers gebruik van hebben gemaakt om hun projectplan beter te maken. 47 vernieuwende projecten hebben een startbudget gekregen voor in totaal 3.1 miljoen euro. Onder de 47 projecten zijn twee Wild-Cards uitgedeeld, één voor een project om bijensterfte tegen te gaan en één project om jongeren op laagdrempelige manier workshops aan te bieden over hoe je professioneel content kan creëren voor online platforms.

Sterker door ideeën (pilot kleine kernen)

Medio 2020 is het platform Sterker door nieuwe ideeën' live gegaan in de gebieden Hoek van Holland, Rozenburg en Pernis. Doel: plannen indienen om de lokale economie en de onderlinge samenhang te versterken. Er kwamen

59 plannen binnen. In totaal zijn er 5.500 stemmen uitgebracht. In november zijn de 21 winnaars bekend gemaakt tijdens een officieel moment met gebiedscommissieleden. In december ontvingen de winnaars subsidie om hun plan te realiseren.

Pilots aardgasvrije wijken (energie transitie)

In de vijf pilotwijken aardgasvrij experimenteren we met gebiedsgerichte aanpakken. De Erasmus Universiteit heeft de voortgang gemonitord en deed onderzoek naar hoe participatie en bewonersbetrokkenheid hebben gewerkt. Dit heeft de Rapportage 'Op zoek naar de energie van Rotterdam. Lerend op weg in de gebiedsaanpakken aardgasvrij Rotterdam' opgeleverd. In 2020 ontwikkelden we een handreiking voor het inzetten van participatie voor het transitieproces naar aardgasvrije wijken.

Jongeren

Op 11 december 2020 is er een jongerentop010 georganiseerd. Deze vond plaats in hybride vorm op de locatie van Annabel en werd uitgezonden, onder andere via de kanalen van Open Rotterdam. Om in verbinding te blijven en kennis uit te wisselen met jongeren hebben we zowel op stedelijk, landelijk als Europees niveau werkgroepen waar we niet alleen over jongeren, maar ook met de jongeren praten. Door de coronacrisis is de instelling van de kinderburgemeester uitgesteld.

Taskforce digitale participatie en het generieke platform

Er is een Taskforce digitale participatie opgericht. Het doel van de taskforce is het experimenteren, innoveren, ontwikkelen, adviseren en begeleiden van (nieuwe) vormen van digitale participatie. Dit doen we om hoogwaardige en laagdrempelige digitale participatie te bieden aan Rotterdammers, ondernemers, organisaties en collega's.

Trainen & opleiden

Aankomende periode wordt ingezet op het intensiveren van kennis op het gebied van betrokkenheid van bewoners en participatie in de organisatie. In het voorjaar van 2020 ging de eerste fase van de Leergang democratisch vakmanschap voortvarend van start: de interne trainers zouden worden opgeleid. Door de eerste golf van corona is het lesprogramma tijdelijk onderbroken. De train-de-trainer-opleiding ging in het najaar weer van start.

Initiatievenloket

Binnen de gemeente hebben we een proces voor Right 2 Cooperate ingericht. Bij de inrichting hebben we gebruik gemaakt van de leerpunten over Right to Challenge. Het initiatievenloket is de ingang voor initiatiefnemers die niet weten waar ze met hun idee terecht kunnen binnen de gemeente. Achter het digitale loket staat een concernbreed initiatieventeam klaar. Zij zorgen er ervoor dat initiatiefnemers snel verder geholpen worden. Hierbij staan maatwerk en transparantie in de communicatie centraal.

Wat gaan we doen in 2021?

Citylab010

In 2021 wordt een budget van 3.1 miljoen euro en de innovatie community van CityLab010 ingezet om een bijdrage te leveren om Rotterdam sterker uit de covid-19 crisis te laten komen. Inhoudelijk komt de focus te liggen op de volgende thema's:

- Nieuwe toekomstbestendige economie
- Werkgelegenheid voor kwetsbare groepen
- De mogelijkheden voor individuele of groepen Rotterdammers om mee te doen aan de Rotterdamse samenleving
- Het vrij, veilig en prettig kunnen bewegen of verblijven in Rotterdam

Ook in 2021 gaat de Stadsjury de plannen beoordelen en is er ruimte om drie wildcards uit te reiken aan plannen die niet direct aansluiten bij de gemeentelijke thema's maar wel vernieuwend en maatschappelijk waardevol zijn.

Sterker door ideeën (pilot kleine kernen)

In januari 2021 start de uitvoering van de gekozen plannen. Op het platform kunnen bewoners de ontwikkelingen volgen. Ook evalueren we het hele proces en de ervaringen van de gebieden van deze pilot. De leerpunten worden meegenomen in een advies aan het bestuur voor een potentiële uitrol over alle gebieden van Rotterdam.

Pilots aardgasvrije wijken (energie transitie)

In veertien wijken wordt onderzocht of er voor 2030 een gebiedsaanpak aardgasvrij kan starten. Zowel technische en fysieke als sociale zaken spelen daarbij een rol. In 2021 wordt bekend welke wijken als eerste aardgasvrij worden. Vanuit de betrokken stad wordt geadviseerd over het participatietraject en wordt gekeken naar digitale vormen van participatie via een handreiking digitale participatie in aardgasvrije wijken. Hierbij kunnen we de opgedane ervaringen en kennis uit 2020 goed gebruiken zoals op het gebied van participatie en pilot aardgasvrije wijken.

Jongeren

De exacte invulling van het takenpakket en aanstellingsproces van de kinderburgemeester is in grote mate afhankelijk van hoe de situatie rond covid-19 zich in 2021-2022 ontwikkelt. Hierbij wordt rekening gehouden met de impact op het kind zelf, de eventuele druk op schoolactiviteiten en de veiligheid.

Taskforce digitale participatie en het generieke platform

Eén van de ambities is een platform te ontwikkelen waar Rotterdammers kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen. Ook krijgen ze daar een overzicht in wat er speelt op buurt-, wijk- en stedelijk niveau. Dit platform moet dé plaats worden waar de gemeentelijke organisatie kan samenwerken met de stad op het gebied van beleidsontwikkeling en projecten. De verwachting is dat de basis versie 2021 gereed is voor gebruik. Daarna zullen meer bestaande platforms en tools worden gekoppeld en geïntegreerd.

Leergang democratisch vakmanschap

We streven ernaar in het voorjaar van 2021 te beginnen met het breed geven van de Leergang binnen de gemeente Rotterdam. In deze training benoemen we bekende Rotterdamse voorbeelden ter illustratie of leerpunten. Daarnaast willen we het opleidingsaanbod van de gemeente doorlichten op opleidingen waar participatie een belangrijk onderdeel van is. Deze opleidingen gaan we upgraden en waar mogelijk aanvullen.

Initiatievenloket

De komende jaren werken we aan de constante verbetering van dit proces. Daarbij werken we integraal samen om het realiseren van initiatieven (zoals de Omgevingswet) te vergroten en vergemakkelijken. Via klantreizen, de leerpunten uit de onderzoeken van rekenkamer en ombudsman en door te evalueren, brengen we de opgedane ervaringen in kaart over samenwerking tussen de gemeente en initiatiefnemers. Hoofddoel: klantvriendelijker en gelijkwaardiger samenwerken met initiatiefnemers. Daarbij sluiten we aan bij de campagne “De stad is van ons”.

Lerende evaluatie bestuursmodel Rotterdam

Op basis van de opbrengst van de 1e, 2e en 3e tussenrapportage en de opbrengst van de gesprekken over het bestuursmodel tussen de wethouder en gebiedsvertegenwoordigers, heeft de Erasmus Universiteit Rotterdam een adviesnota opgesteld, met hun belangrijkste voorlopige bevindingen en denkrichtingen voor mogelijke aanpassingen. Hier kan begin 2021 in diverse gremia over worden gesproken.

Programma implementatie omgevingswet

De minister van Binnenlandse Zaken heeft besloten de Omgevingswet 1-1-2022 in te laten gaan. Vanuit Betrokken Stad wordt bijgedragen aan het proces van het opstellen en de inhoud van zowel de Omgevingsvisie als het opstellen van omgevingsplannen.

Wat hebben we bereikt?

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Naast alle bovengenoemde maatregelen zullen we ook de ondergenoemde maatregelen en inspanningen onverkort doorzetten in 2021.

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen

- In de wijkagenda's, die onder regie van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités worden opgesteld, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda'

s geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd.

Advies vragen aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor het adviesrecht van de gekozen en gelote vertegenwoordigers. Onderwerpen die de wijkagenda raken worden eerst voor een gevraagd advies voorgelegd aan de gebiedscommissie, de wijkraad of het wijkcomité.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen bij een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren gebiedsconferenties en *Tour-de-wijken*

- In het eerste jaar van het college vindt in elk gebied een conferentie plaats waarbij het college kennis maakt met bekende en onbekende thema's uit het gebied. Zij ontmoeten belangrijke stakeholders en betrokken bewoners. We ontwikkelen een model waarbij ook bewoners en stakeholders bereikt worden die normaal gesproken hun stem en ideeën minder laten horen.
- In 2019 heeft het college alle gebieden bezocht en is er in de gebiedsconferenties naar veel bewoners geluisterd. Maar het werk is nog niet af. Tour-de-wijk is het vervolg op de veertien gebiedsconferenties. Begin 2020 is een aantal wijken bezocht echter ontstond in maart 2020 de coronacrisis waardoor de tour stilgelegd is. Vanaf 3 juni 2020 heeft de Tour-de-wijk een herstart gemaakt. Verschillende wethouders trekken wekelijks de Rotterdamse wijken in om in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en vakmensen over hoe de stad ervoor staat tijdens de coronacrisis. Bij alle bezoeken houden we rekening met de regels van de 1,5 meter maatschappij. Dat betekent dat er steeds in kleine kring, op afstand, met elkaar gesproken wordt.

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines. Daarnaast zorgt het actief betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke

organisaties in de wijk tot extra kennis die kunnen bijdragen aan een gerichte oplossing. Ook draagt een integrale aanpak bij aan het stimuleren van verantwoordelijkheidsgevoel in de wijk waardoor community building versterkt wordt en vertrouwen tussen inwoner en overheid toeneemt.

Effect indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%	34%			
Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	23%	25%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	21%	24%			
¹ Bron: Omnibusenquête							

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Realisatie ¹	59%	93%	91%			
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X	X			
¹ Bron: Gebiedsverslagen							

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	93	93
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	54	54
Overige opbrengsten derden	0	0	39	39
Lasten exclusief reserves	23.244	25.081	23.246	-1.835
Apparaatslasten	13.318	13.079	14.393	1.314
Inhuur	0	24	33	8
Overige apparaatslasten	179	192	292	100
Personeel	13.139	12.863	14.068	1.206

Intern resultaat	11	181	459	278
Intern resultaat	11	181	459	278
Programmalasten	9.915	11.821	8.393	-3.428
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.048	3.603	2.191	-1.413
Overige programmalasten	0	0	2	2
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.867	8.218	6.201	-2.017
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.244	-25.081	-23.152	1.928
Saldo voor reserveringen	-23.244	-25.081	-23.152	1.928
Reserves	265	3.134	3.086	-48
Onttrekking reserves	265	334	286	-48
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	2.800	2.800	0
Saldo	-22.979	-21.947	-20.067	1.880

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Loonkosten gebieden	400	1.200	0	-800
2. Citylab	0	- 646	0	646
3. Participatiebudget	0	-2.509	0	2.509
4. Diverse afwijkingen	-307	120	-48	-475
Totaal afwijkingen	93	-1.835	-48	1.880

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Loonkosten gebieden

Een overschrijding van € 1,2 mln wordt enerzijds veroorzaakt door overbezetting als gevolg van areaal uitbreiding, taakstelling, doorontwikkeling van de afdelingen en anderzijds door mensen die in de hoogste periodiek van hun schaal zitten. Voor een deel van de personeelslasten zijn er baten gerealiseerd vanuit detacheringen (€ 200) en dekking uit andere programma's (€ 200). Per saldo is sprake van een overschrijding van € 800.

2. Citylab010

Een groot deel van de toegekende subsidies 2020 heeft betrekking op activiteiten in 2021 en volgende jaren. In november 2020 zijn de subsidiebeschikkingen van Citylab010 verleend. In december 2020 is duidelijk geworden welk deel van het beschikbare budget betrekking heeft op 2020 en latere jaren. Om deze reden is er in 2020 een onderbesteding van € 646. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.

3. Participatiebudget

Het participatiebudget van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités is niet volledig besteed als gevolg van de corona-maatregelen. De Raad heeft middels motie 42 'Iets meer tijd voor bewonersinitiatieven' besloten dat de onderbesteding van het participatiebudget volledig meegenomen wordt naar 2021 als eenmalige 'coronamaatregel'. Onder- en overbestedingen in 2021 worden weer behandeld conform de afgesproken systematiek (10%-regel). Over 2020 wordt het voorstel gedaan om € 2,5 mln mee te nemen naar 2021 door middel van een bestemmingsvoorstel.

4. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een nadeel van € 475.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Verordening op de gebiedscommissies, de bijbehorende bevoegdhedenlijst en het experimentenbesluit gekozen en gelote wijkraden.](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomité's. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan. Zij subsidiëren ook kleinschalige initiatieven die inwoners en ondernemers nemen.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Pagina 34

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2020

- Op 30 januari 2020 is de nieuwe griffier geïnstalleerd.
- Door de coronacrisis hebben de gemeenteraad en de raadscommissies met ingang van 6 april voornamelijk digitaal vergaderd. De griffie heeft de maand maart gebruikt om een digitaal vergaderplatform in te richten. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die in 2020 impact hebben gehad op de begroting.
- De raadsenquête warmtebedrijf is in 2020 afgerond. De totale kosten zijn binnen budget gebleven. De totale kosten bedroegen 270k.

Wat hebben we bereikt?

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- Verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen.
- Optimale vergaderondersteuning voor de raad.
- Een betere zichtbaarheid van de raad.

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- Verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces.
- Controleren van de gemeentelijke financiën.
- Betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming.

Ontwikkelingen

- De financiële vertaling van het raadsbesluit groei-bloei is vooralsnog alleen volledig doorgevoerd in begroting 2021. Richting begroting 2022 zal dit structureel geregeld moeten worden (conform het bij de voorjaarsnota 2020 genomen raadsbesluit).
- De commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal mogelijk in 2021 nog extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar. De audit wordt naar verwachting medio april 2021 opgeleverd.
- Door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies (deels) digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel zijn opgenomen in de begroting van de raad. Ook in 2021 zal dit nog tot extra kosten leiden.
- Gedurende 2021 zullen de eerste voorbereidingen getroffen worden voor het project gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022).

Griffie

- Efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen.
- Uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven.
- Programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren.
- Op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming.

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen

voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	373	558	662	104
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	8	40	33
Overige opbrengsten derden	373	551	622	71
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.132	12.768	12.565	-204
Apparaatslasten	7.537	7.506	7.446	-61
Inhuur	133	393	465	72
Overige apparaatslasten	436	369	374	4
Personeel	6.968	6.744	6.607	-137
Intern resultaat	478	463	416	-47
Intern resultaat	478	463	416	-47
Programmalasten	4.116	4.799	4.702	-96
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.227	2.879	2.754	-125
Kapitaallasten	35	35	35	0
Overige programmalasten	93	123	163	40
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.761	1.761	1.750	-11
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.758	-12.210	-11.902	308
Saldo voor reserveringen	-11.758	-12.210	-11.902	308
Reserves	-130	-48	-78	-30
Onttrekking reserves	0	30	0	-30

Toevoeging reserves	130	130	130	0
Vrijval reserves	0	52	52	0
Saldo	-11.888	-12.258	-11.980	278

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	104	-204	-30	278
Totaal afwijkingen	104	-204	-30	278

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 278.

Voor Cluster Raad zijn bestemmingsvoorstellen ingediend ter hoogte van het voordelig saldo 2020.

De Rekenkamer en de Ombudsman leggen middels een openbaar jaarverslag verantwoording af over hun uitgaven.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2020

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening 2019-2022

In 2019 is het Programma Dienstverlening 2019-2022 #GoedgeregeldRotterdam gestart. Toen in maart 2020 de covid-19 pandemie uitbrak, bleek dat de dagelijkse realiteit zo veranderde dat het noodzakelijk was om daarop in te spelen met het programma Dienstverlening. Meer nog dan voorheen hadden Rotterdammers behoefte aan digitale dienstverlening en werd deze vorm van dienstverlening sneller geaccepteerd en gewaardeerd. In 2020 en 2021 werkt de gemeente Rotterdam daarom versneld aan het realiseren van wezenlijke verbeteringen in de digitale dienstverlening. In 2020 zijn er concrete stappen gezet naar meer passende dienstverlening voor Rotterdammers. Voorbeelden hiervan zijn:

- Er wordt voortdurend gewerkt aan de digitalisering van producten en diensten. Voor inwoners en ondernemers betekent dit dat ze steeds meer 24/7 digitaal kunnen regelen met de gemeente en de voortgang kunnen volgen. In 2020 zijn ruim 50 producten en diensten gedigitaliseerd (of verbeterd). Voorbeelden hiervan zijn: Aanvraag huwelijk, Melding agressieve honden, Bestemming as (crematie), Ontheffing Speedpedelec (een elektrische 45 km/uur fiets) en aanvragen en vergunningen voor het recreatieoord in Hoek van Holland. Dit jaar is ook het systeem voor deze digitale producten en diensten verrijkt met veel verbeterde functies: zoals automatisch factureren en de prestaties zijn verbeterd waardoor de dienstverlening aan klanten soepeler verloopt. Rotterdammers maken goed gebruik van onze digitale producten en diensten, in 2020 werd de 500.000ste zaak aangemaakt.
- Onze digitale dienstverlening is toegankelijk gemaakt, zodat meer Rotterdammers zich comfortabel voelen bij het gebruik van de website en MijnLoket. Er zijn 130 online formulieren aangepast en ook voldoet het online maken van een afspraak en betalen volledig aan de verplichte Europese toegankelijkheidsrichtlijnen (WCAG richtlijnen). Voorbeelden van verbeteringen zijn: kleurcontrasten van teksten en knoppen, leesbaarheid door voorleessoftware, instructies bij invoervelden, etc., zodat onze digitale informatie en diensten voor iedereen toegankelijk is.
- Rotterdammers kunnen videobellen met de gemeente en zo de voorbereiding voor hun huwelijk en geboorteaangifte regelen. Er zijn al meer dan 2.500 gesprekken op deze manier gevoerd. Rotterdammers

zijn enthousiast over deze nieuwe vorm van dienstverlening, waarbij je ook via de digitale weg toch oogcontact kunt hebben. Deze zogenoemde digitale balie is verder ontwikkeld, zodat ook online de identificatie kan plaatsvinden en bestanden veilig kunnen worden uitgewisseld tussen Rotterdammers en de gemeente.

- De volgende producten zijn er nu ook in het Engels: Vertrek buitenland, Inschrijven werknemer in het buitenland en 1e vestiging. Briefadres en aanvraag zeevaart certificaten (Ship sanitation) zijn bijna klaar.
- Om de website nog gebruiksvriendelijker te maken, hebben we ruim 40 testen met gebruikers uitgevoerd, waarbij is meegekeken hoe mensen in werkelijkheid met onze (digitale) dienstverlening omgaan. Zo kunnen we gerichte verbeteringen aanbrengen die echt aansluiten op de behoeften van Rotterdammers. Er zijn verbeteringen gedaan aan de website van het Stadsarchief en voor participatietools voor de Digitale Stad waardoor iemand gemakkelijker informatie kan vinden. Ook hebben we met Rotterdammers innovatieve technieken getest bijvoorbeeld het projecteren van 3D ontwerpen van Rotterdammers op het plein waarvoor ze ontworpen zijn.
- Er zijn nieuwe klanttevredenheidsonderzoeken toegevoegd, onder andere voor het regelen van een huwelijk, het aanvragen van een briefadres en voor dienstverlening specifiek aan ondernemers. De gemeente breidt dit steeds verder uit, ook om meer inzicht in de beleving van de digitale dienstverlening te krijgen. In totaal kunnen Rotterdammers via 28 verschillende klanttevredenheidsonderzoeken laten weten wat ze van de dienstverlening vinden.
- Op basis van een onderzoek zijn verbeteringen gedaan voor de dienstverlening aan ondernemers. Enkele voorbeelden zijn: aanpassingen waardoor sneller gereageerd wordt op het twitter-account 'ondernemen010', aanvraag voor vrijstelling van Bedrijfsreinigingsrecht duidelijker en makkelijker vindbaar op de website, online informatie over E-herkenning is verduidelijkt bij producten waar ondernemers veel gebruik van maken.

De uitvoering en financiële lasten vallen onder de desbetreffende taakvelden.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

Vanwege corona hebben minder mensen (zoals expats en studenten) zich vanuit het buitenland gevestigd in Rotterdam. Aan de andere kant zijn de aantallen inschrijvingen vanuit andere gemeenten naar Rotterdam juist gestegen. Om de dienstverlening naar de burger te optimaliseren, zijn alle brieven en mails aangepast naar B1-niveau. Ook zijn de doorlooptijden bij het verwerken van een aangifte van verhuizing verbeterd. Het merendeel van de verhuisaangiften wordt binnen de servicenorm van veertien dagen verwerkt. Verder is het vanaf 2020 mogelijk om een aanvraag voor een adresonderzoek digitaal in te dienen.

Zelfevaluatie Basisregistratie Personen

De jaarlijkse zelfevaluatie BRP, Reisdocumenten en Registratie Niet-ingezetenen (RNI) zijn met voldoende resultaten afgerond. Ieder jaar worden uit de bevindingen verbeterpunten geformuleerd om tot nog betere resultaten te komen. Rotterdam is niet uitgenodigd voor een steekproef.

Huisvestingsvergunning

In juli 2020 is het aantal artikel 10 straten voor de huisvestingsvergunning, waarbij getoetst wordt op overlastgevend gedrag, uitgebreid van 31 naar in totaal 53 straten. In december 2020 heeft de gemeenteraad besloten om per 1 januari 2021 artikel 8 van de huisvestingsvergunning op 80% van de straten te laten vervallen. Dit betekent dat er bij een aangifte van verhuizing naar deze wijken, niet meer wordt gekeken naar de inkomenseis en binding aan de regio. Hierdoor kunnen burgers zonder het aanleveren van allerlei bewijsstukken (sneller) worden ingeschreven. Er worden immers geen extra voorwaarden meer gesteld aan een inschrijving op deze adressen.

Verkiezingen

Wat waren we van plan in 2020

In 2020 hebben geen verkiezingen plaatsgevonden. Gepland was dit jaar te gebruiken om de verkiezingen van 2019 te evalueren en om te werken aan lange termijn kwaliteitsverbeteringen. Tevens is er een gewerkt aan een meerjarenplanning en -begroting worden voorgesteld die onder meer in kaart brengt wat de gevolgen van de aanstaande nieuwe Kieswet zijn. Een belangrijk onderdeel van 2020 is het opzetten van het verkiezingsproces voor de tweede Kamerverkiezingen. Covid-19 heeft daarnaast gevraagd om extra maatregelen en aanpassing van de processen om de verkiezingen gedegen en veilig te laten verlopen.

Wat hebben we bereikt

2020 stond volledig in het teken van de tweede kamer verkiezingen op 17 maart 2021. Na de corona uitbraak is er prioriteit gegeven besteed aan het doorlichten van het verkiezingsproces zodat deze verkiezing veilig en coronaproof kan plaatsvinden. Sinds de zomer wordt er in G4 verband en in samenspraak met het Ministerie van Binnenlandse Zaken, kritisch nagedacht over de uitvoeringsvoorwaarden waaraan de verkiezingen moeten voldoen om veilig te kunnen stemmen in maart 2021. Er is vanuit landelijke overheid ingezet op spreiding van de stemmers, extra oppervlakte om de 1,5 meter te kunnen handhaven, crowd control, mogelijkheid tot vroegtijdig stemmen en briefstemmen toe te staan en hygiëne maatregelen. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de huidige procedures Voorbeelden hiervan zijn:

- Veel nieuwe stembureau locaties gezocht omdat ongeveer de helft van de bestaande stembureau locaties niet aan de eisen voldeed qua m2 om de verkiezingen te organiseren. Uitgangspunt is spreiding en verdunning. Om die reden worden ook ongeveer 10% meer stembureaus ingezet dan bij eerdere verkiezingen.
- Processen zijn waar nodig aangepast en aangevuld om uitvoering te geven aan de tijdelijk kieswet waarin o.a. briefstemmen voor 70+ en het zogenaamde early voting mogelijk zijn.
- Extra inzet op digitalisering van het uitvoeringsproces.

Alle maatregelen die nodig zijn om de verkiezingen veilig te organiseren zijn genomen of gepland. Zo zijn er:

- Looproutes uitgestippeld.
- Desinfectiematerialen en kuschermen ingekocht.
- Ontwikkeling van de wachtrijapp (met andere gemeenten). Deze is nu in testfase.

Doel hiervan is om de kiezers te informeren over de drukte op de stembureaus om daarmee een betere spreiding over de locaties en in de tijd te verkrijgen. De maatregelen leiden tot een veel grotere inzet van stembureauleden en andere vrijwilligers. Hiervoor is een grote wervingscampagne gestart onder ambtenaren en zal begin 2021 de campagne zich ook richten op particulieren. De digitale trainingen van alle vrijwilligers staan in de steigers.

In maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. Deze verkiezingen zullen in 2021 in voorbereiding genomen worden, in afwachting van de ontwikkelingen rondom covid-19 zullen aan de hand van de leerpunten uit de verkiezingen 2021 mogelijkerwijs maatregelen getroffen worden voor maart 2022. Hoe deze verkiezing er uit gaan zien is afhankelijk van de intensiteit van de crisis en de geldende maatregelen.

Wat hebben we bereikt?

- Makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen.
- Tevreden klanten.
- Een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving.
- Alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord.
- Alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente.
- Continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken.
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken.
- Onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV)).
- Relatiebeheer met de stembureau locaties: vervangen en aanpassen indien nodig.

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed

	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed			
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
	Realisatie	Ja	Ja	N.V.T		

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (= Registratie niet-ingezetenen)

Servicenormen

Het overzicht hieronder bevat een opsomming van de algemene servicenormen voor de dienstverlening. In de laatste kolom van de tabel zijn de scores weergegeven over de periode september t/m december 2020.

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	T1 2020	T2 2020	T3 2020
Stadswinkel *	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de respondenten geeft 7	88%	91%	90%
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de respondenten geeft 7	90%	93%	91%
	3. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: A. Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	83%	95%	97%
	3. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: B. Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	77%	88%	82%
	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	88%	90%	84%
14010	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.	80%	88%	85%	89%
	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	75%	52%	76%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt	bij 90% van de	100%	100%	100%

	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	75%	76%	78%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	80%	83%	77%
Social media	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-accounts @rotterdam voor vragen m.b.t. dienstverlening, @parkeren010 en de zakelijke Facebookpagina.	80%	85%	84%	96%

* Deze servicenormen hebben betrekking op de balie voor burgerzaken & belasting producten

Toelichting servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald:

De gemeentelijke servicenormen worden deels gehaald, deels niet. In T3 zijn nagenoeg alle scores gestegen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Vooral de tevredenheid van Rotterdammers over de gemeentelijke dienstverlening is belangrijk. De tevredenheid wordt gemeten met structurele klanttevredenheidsonderzoeken, niet aan de hand van servicenormscores. De klanttevredenheid over de baliedienstverlening in de stadswinkels (een cijfer 8) en telefonische dienstverlening van 14010 (een cijfer 7) wordt als goed ervaren door Rotterdammers. De niet behaalde normen worden toegelicht:

Servicenorm 3

Gedurende 2020 zijn de scores van deze servicenorm beïnvloed door covid-19: het is minder druk in de stadswinkels. Rotterdammers regelen meer digitaal met de gemeente. Producten die Rotterdammers digitaal kunnen regelen, worden tijdelijk niet meer of minder vaak op afspraak aangeboden. De servicenormen voor de 'buitenlocaties' (A) wordt in T3 gehaald en komt 19% hoger uit dan in dezelfde periode vorig jaar. De 'centrumlocaties' (B) worden nog niet gehaald, maar laten ten opzichte van T3 2019 een verbetering van 22% zien. Door de versoepeling van covid-19 maatregelen sinds juni is de dienstverlening op de locaties weer deels uitgebreid. Sommige producten en diensten waren wegens covid-19 tijdelijk stilgelegd, zoals huwelijk en naturalisatie. Ook in T3 willen meer Rotterdammers, omdat het weer kon, langskomen en was de wachttijd voor een afspraak daardoor soms langer is dan de norm van 5 werkdagen. Vanwege de 1,5 meter kon nog steeds een beperkt aantal mensen op hetzelfde moment worden geholpen. Het effect op de servicenorm is groter bij de centrum locaties, omdat hier het meest uitgebreide pakket aan producten en diensten geboden wordt, waaronder naturalisatie. In gevallen van hoge spoed wordt er altijd gekeken hoe de burger op dat moment wel geholpen kan worden.

Servicenorm 4

Hoewel nog niet iedereen die langskomt binnen 10 minuten geholpen wordt, worden meer klanten tijdig geholpen in vergelijking met 2019. Ook hier geldt een positieve invloed van de coronamaatregelen op de scores. Het aantal bezoeken aan de stadswinkel is tijdens de coronacrisis teruggelopen, de openingstijden zijn verkort en burgers zijn verzocht om alleen langs te komen als het echt nodig is.

Service norm 6

De scores voor het op tijd terugbellen is weer op het niveau van voor covid-19. Burgers worden nog niet altijd voldoende tijdig teruggebeld. De gemeente blijft werken aan verbetering van de telefonische dienstverlening.

Service norm 8

Steeds meer gemeentelijke producten en diensten worden digitaal aangeboden en de gemeente gaat hiermee door. In november en december 2020 zijn onder andere de volgende diensten gedigitaliseerd waarmee T3, zoals verwacht, op 78% uitkomt: adresonderzoek, verklaring voorgenomen huwelijk, energietransitie lening en leerlingenvervoer.

Service norm 9

De servicenorm is in T3 (77%) niet gehaald, de gemiddelde score over heel 2020 (80%) komt wel uit op de servicenorm. Door uitval van medewerkers vanwege covid-19 zijn er in de loop van het jaar achterstanden ontstaan bij o.a. afvalinzameling en inzamelmiddelen. Deze achterstanden zijn in het laatste tertiaal zoveel mogelijk weggewerkt maar zullen ook in T1 van 2021 de score nog beïnvloeden. Op sommige plekken in de organisatie is bovendien een toename van het aantal meldingen geweest.

Klachten

Klachtbehandeling is bedoeld om het vertrouwen van de burger in ons als overheid te herstellen en om vanuit klachten te leren. Als gemeente onderscheiden we drie hoofdsoorten klachten (bejegening door de medewerker, kwaliteit van het geleverde en tijdigheid gebaseerd op een wettelijke of eigen servicenorm). De wijze van afhandeling wordt geregistreerd gebaseerd op onderscheid tussen informele en formele behandeling.

- Informele afhandeling: vaak is de klager tevreden als het probleem waar de klacht betrekking op heeft is verholpen, of als er een luisterend oor is geboden.
- Formele klachtbehandeling: er wordt een onderzoek gedaan naar de klacht en daar wordt een oordeel over gegeven.

De Rotterdamse servicenorm voor het afhandelen van klachten is 80% binnen vier weken.

In 2020 zijn er 6.650 klachten geregistreerd. De verdeling onder de clusters ziet er als volgt uit:

Cluster	2019	2020
Bestuurs- en Concernondersteuning	96	68
Directie Veiligheid	48	83
Dienstverlening	2.493	1.782
Maatschappelijke Ontwikkeling	1.145	756
Stadsbeheer	2.595	2.322
Stadsontwikkeling	344	298
Werk en Inkomen	1.207	1.341
Totaal	7.928	6.650

Afgehandeld in 2020

Onderverdeeld naar type klacht, resultaat en afgedaan binnen de servicenorm (80% binnen 4 weken):

	Type klacht					Resultaat		Afgehandeld binnen de servicenorm
	Bejegening	Kwaliteit	Tijdigheid	Gegronnd	Ongegrond	Deels gegrond	Geen oordeel	
Bestuurs- en Concernondersteuning	29%	41%	29%	33%	46%	10%	10%	86%
Directie Veiligheid	19%	68%	13%	9%	0%	4%	87%	73%
Dienstverlening	6%	72%	22%	27%	26%	12%	35%	92%
Maatschappelijke Ontwikkeling	11%	74%	15%	27%	27%	4%	43%	76%
Stadsbeheer	7%	79%	14%	51%	15%	17%	17%	73%
Stadsontwikkeling	7%	82%	11%	10%	26%	4%	60%	73%
Werk en inkomen	14%	38%	48%	53%	16%	5%	26%	96%
Totaal	8%	72%	21%	40%	21%	12%	27%	82%

Toelichting

Bestuurs- en Concernondersteuning

Meer dan de helft van de klachten heeft betrekking op de afhandeling van bezwaarschriften of andere lopende procedures. Bij de klachtbehandeling is vooral ingezet op bemiddeling. Bij een groot aantal klachten is direct contact opgenomen met de klager en/of de betrokken afdeling en is samen naar een oplossing gezocht. Door betere regie op de klachtbehandeling en meer persoonlijk contact met de klager, is er een dalende lijn van het aantal terechte klachten.

Directie Veiligheid

Van het aantal geregistreerde klachten ging het in 18 gevallen daadwerkelijk om een klacht. Hiervan hadden er een aantal betrekking op de politie waarbij directie Veiligheid een adviesrol had met betrekking tot de behandeling. Het te laat terugbellen en woonoverlast zijn andere onderwerpen waarover geklaagd is. Alle door ons zelf afgehandelde klachten zijn informeel behandeld.

Dienstverlening

2020 telt ruim 700 klachten minder dan in 2019. De meerderheid is informeel afgehandeld. De meeste klachten gingen over parkeren en 14010. De parkeerklachten daalden ten opzichte van 2019 met zo'n 15%.

Parkeerklachten gingen vooral over de wachtlijst voor een parkeervergunning, die steeg vanwege covid-19 waardoor Rotterdammers vaker geen tijdelijke parkeervergunning konden krijgen. Ook werd er geklaagd over de wegens covid-19 tijdelijk ingevoerde gratis parkeervergunning voor zorgverleners, omdat de voorwaarden onvoldoende duidelijk bleken en zorgverleners meenden onterecht een afwijzing te krijgen. De klachten daalden zodra de informatie verbeterd was. Klachten rond 14010 gingen over de verstrekte informatie. Informatie voor 14010 is geactualiseerd ter verbetering. Klachten over een afspraak maken in de stadswinkel waren er in 2020 bijna niet meer door minder bezoekers wegens covid-19 en maatregelen zoals medewerkers breder opleiden, de dienstverlening slimmer inrichten en digitalisering. Naast klachten waren er meer complimenten dan voorheen, vooral voor de gratis parkeervergunning en 14010.

Maatschappelijke Ontwikkeling

Doordat het aantal klachten, de complexiteit van de klachten en de beschikbare capaciteit voor de afhandeling van klachten niet met elkaar in verhouding stonden, werd de servicenorm voor tijdige afhandeling in de eerste 5 maanden van 2020 niet behaald. Dat het percentage binnen de norm afgehandelde klachten slechts van 72% naar 76% gestegen, heeft hiermee te maken. Er zijn maatregelen genomen waardoor er in het laatste half jaar van 2020 ten opzichte van 2019 sprake is van een aanzienlijke verbetering. Vanaf juni 2020 is maandelijks de servicenorm van 80% gehaald. In juni 2020 en november 2020 was het percentage zelfs 91%. De verwachting is dat deze verbetering het komend jaar verder doorzet en ook terug te zien zal zijn in de jaarlijkse cijfers.

Stadsbeheer

Klachten worden zoveel mogelijk informeel afgehandeld door persoonlijk contact met de klager en dat wordt over het algemeen erg gewaardeerd. Stadsbeheer blijft onverminderd inzetten op het leren van klachten om op die manier het aantal klachten te laten afnemen. Dit gebeurt onder andere door het koppelen van data uit verschillende systemen. Hierbij wordt er ook gewerkt aan het in het systeem mogelijk maken van het toevoegen van een exacte locatie van de klacht, zodat ook het analyseren op basis van locatie mogelijk wordt.

Stadsontwikkeling

Het aantal klachten is stabiel gebleven ten opzichte van 2019. Een verbetertraject heeft ertoe bijgedragen dat de klachtafhandeling binnen cluster SO fors is verbeterd ten opzichte van 2019, van 57% binnen de servicenorm naar 73%. Klachtverbetering is een permanent proces, Stadsontwikkeling werkt aan het op niveau krijgen van de klachtafhandeling volgens de servicenorm (i.c. 80%), waarbij naast de tijdige afhandeling de aanpak ook gericht is op klachtpreventie.

Werk & Inkomen

Het afgelopen jaar is Werk & Inkomen, als gevolg van de pandemie, geconfronteerd met klachten die betrekking hadden op de covid-19 maatregelen. Deze klachten hadden met name betrekking op de voortvarendheid van de

organisatie. Hier is dan ook enorm op ingezet. Naast deze ontwikkelingen is in 2020 wederom ingezet op passende dienstverlening en bejegening. De klachten in deze categorieën zijn dan ook weer gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Bij de afhandeling van klachten wordt gekozen voor een persoonlijke en oplossingsgerichte aanpak.

Klachtencommissie

Klachten die betrekking hebben op hooggeplaatste ambtenaren en bestuursorganen of voorzitter of leden hiervan worden, als bemiddeling geen optie is, behandeld door de klachtencommissie. In 2020 zijn er wederom geen klachten door de klachtencommissie behandeld.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	8.669	7.868	7.857	-12
Bijdragen rijk en medeoverheden	160	135	307	172
Dividenden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.510	7.733	7.550	-184
Lasten exclusief reserves	26.333	29.309	27.416	-1.893
Apparaatslasten	19.512	20.568	19.315	-1.253
Inhuur	898	1.665	1.004	-661
Overige apparaatslasten	508	615	565	-50
Personeel	18.106	18.288	17.746	-543
Intern resultaat	-2.622	1.623	1.754	130
Intern resultaat	-2.622	1.623	1.754	130
Programmalasten	9.443	7.118	6.347	-770
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.353	7.065	6.293	-773
Kapitaallasten	38	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	4	4
Subsidies en inkomstenoverdrachten	52	52	51	-1
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.664	-21.441	-19.559	1.882
Saldo voor reserveringen	-17.664	-21.441	-19.559	1.882

Reserves	-1.329	119	-944	-1.063
Onttrekking reserves	0	1.448	385	-1.063
Toevoeging reserves	1.329	1.329	1.329	0
Saldo	-18.993	-21.322	-20.503	819

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Verkiezingen	0	-944	-944	0
2. Arbeidskosten Stadwinkels (covid-19)	0	-634	0	634
3. Diverse afwijkingen	-12	-315	-119	184
Totaal afwijkingen	-12	-1.893	-1.063	819

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Verkiezingen

Als het gevolg van het coronavirus zijn er additionele maatregelen nodig rondom de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Er wordt extra personeel ingehuurd en extra kosten gemaakt om een veilige stembusgang te garanderen. Het zwaartepunt van deze extra corona kosten valt in 2021. Bij de 10-maandsrapportage was nog niet bekend hoe de verhouding over 2020 en 2021 zou liggen. Dit heeft geleid tot een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve verkiezingen in 2020. Voor de reserve verkiezingen is een bestemmingsvoorstel ingediend van € 105.

2. Arbeidskosten stadwinkels (covid-19)

In 2020 is het aanzienlijk rustiger geweest aan de balies dan in voorgaande jaren. Ook waren er vanwege covid-19 (1,5 meter afstand) maar een beperkt aantal werkplekken beschikbaar in de stadwinkels. Deze twee redenen hebben er toe geleid dat een groot aantal vacatures niet zijn ingevuld met als resultaat een onderbesteding van € 0,6 mln.

3. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen waaronder een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening van € 119. Door corona is pas op de plaats gemaakt met het programma Dienstverlening, door te focussen op het bevorderen van digitale dienstverlening. De voorbereiding voor het ontwikkelen van nieuwe kanalen (digitale balie) en werkwijzen (klantsignaalanalyse-tool) zijn gedaan, en zullen in 2021 worden uitgevoerd.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Goed geregeld voor de Rotterdammer

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke dienstverlening vanuit de gemeentelijke organisatie. Dit gebeurt volgens het stedelijk kader 'De Rotterdamse Dienstverlening'. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 36

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2020

Wat waren we van plan in 2020?

Naast de gebruikelijke doelstellingen in het kader van inspectie en behoud, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties, was een belangrijke doelstelling de realisatie van twee historische onderzoeken: een onderzoek naar de behandeling van Joden tijdens en na de Tweede Wereldoorlog en een onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam. Met het oog op de groeiende belangstelling voor het koloniale verleden is het voornemen ook om in te zetten op educatie over beladen erfgoed in de openbare ruimte, zoals straatnamen en standbeelden. Ook is gewerkt aan het vergroten van het digitale bereik. Een mooi voorbeeld

daarvan is het - met de inzet van vele vrijwilligers - op passagiersnaam doorzoekbaar maken van de gedigitaliseerde passagierslijsten van de Holland-Amerika lijn, een gezamenlijk project met o.a. de Stichting Droom & Daad en Rotterdam Cruise Port.

Wat hebben we bereikt?

Ook voor het stadsarchief heeft corona impact gehad. Tijdens de lockdown was de studiezaal alleen nog open voor spoedgevallen. In juni is het stadsarchief weer opengegaan, maar alleen op afspraak. De educatieve programma's met scholen moesten helaas worden stopgezet. Het stadsarchief heeft zich tijdens de crisis actief ingezet om 'actueel' materiaal te verzamelen om zo deze bijzondere tijd in de vorm van persoonlijke foto's, filmpjes en teksten van Rotterdammers vast te kunnen leggen. Het thema van de jaarlijkse opdracht aan stadstekenars wijzigde in overleg met partners CBK Rotterdam en de Kunsthal in Rotterdam in "lockdown". Het crowdsourcingsproject passagierslijsten van de Holland-Amerika Lijn kwam in 2020 dankzij alle thuiswerkers in een versnelling terecht. Ongeveer 80% van alle lijsten is inmiddels ingevoerd. Het stadsarchief heeft minder resultaat kunnen boeken in het wegwerken van de achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties dan gehoopt. Hiervoor is fysieke aanwezigheid van medewerkers op locatie vereist en dat bleek vanaf half maart niet meer mogelijk. Vanaf het najaar kon een beperkt aantal medewerkers weer veilig aan het werk. De beide wetenschappelijke onderzoeken zijn afgerond. In januari verscheen het rapport Joods Rechtsherstel (NIOD) en in oktober het onderzoek naar het Rotterdams koloniale en slavernijverleden (KITLV) in de vorm van 3 publicaties. De komende jaren wordt verder gewerkt aan het onder een breed publiek kenbaar maken van de onderzoeksresultaten. Het stadsarchief werkt hiertoe nauw samen met het intensiveringsprogramma Rotterdam tegen racisme en de partners in de stad. Ook bracht de Archiefinspectie in 2020 een rapport uit over het informatiebeheerbewustzijn onder de leidinggevenden van het concern onder de titel (On)bewust Onbekwaam.

Wat wordt van belang in 2021 of nemen we mee naar 2021?

Prioritaire projecten in 2021 zijn de uitwerking van de nieuwe toekomstvisie van het Stadsarchief en het voor een breed publiek toegankelijk maken van de onderzoeksresultaten van het Rotterdams koloniaal- en slavernijverleden. Het digitaliseren van de meest geraadpleegde archieven en collecties en de achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties zullen eveneens prominent op de agenda staan, evenals de lancering van de nieuwe publieksservice Digitaliseren op Verzoek.

Wat hebben we bereikt?

- Voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- Groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- Een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Archieven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- Digitale archieven opnemen in het e-depot
- Archieven en collecties digitaliseren
- Archieven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- Inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640	4.748			
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	717.932			
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	14.700			
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	616.904			
Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	60.265			

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden.

Het aantal fysieke bezoekers is gedaald door de sluiting van de studiezaal van het Stadsarchief vanaf half maart tot 3 juni en de beperking van het aantal bezoekers daarna.

Bezoekcijfers website en de platforms zullen vanwege het steeds meer digitaal aanbieden én door vernieuwing van de website van het Stadsarchief jaarlijks toenemen.

Het totaal aan digitale bezoekers op de website en via rotterdam.nl, wiewaswie.nl en archieven.nl is, in vergelijking met eerdere jaren, op een andere manier verdeeld.

Er wordt nog onderzocht waar deze verschuiving vandaan komt. Zo kan de daling van de bezoeken van archieven.nl te maken hebben met de overgang van het Stadsarchief naar een nieuw collectiebeheer systeem. Dit is hetzelfde systeem waar archieven.nl mee werkt.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m
	Realisatie	15.000 + 744m	1.000+nb	2.000+5***			
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	Realisatie	97%	95%	95%***			

Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%
	Realisatie	50%	48%	48%***			
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m	25m			
	Realisatie	50m	75m	45m + 68.380 scans			
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000	25.000
	Realisatie			400.000*****			
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0		8,0
	Realisatie		7,3	nvt			

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

Voor het beeld en geluidwerk kan het aantal scans worden uitgedrukt in meters: 19.786 scans = 45 meter gedigitaliseerd. Bij het DOV-digitaliseerwerk -nieuw in 2020- is dit niet zo voor de hand liggend. Er zijn 338 nummers gedigitaliseerd en dat resulteert in 68.380 scans.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2019 met een 7,3.

***In de eerste 3 maanden van dit jaar is alle tijd uitgegaan naar de conversie van het collectiebeheersysteem. Vanaf maart kan niet op locatie gewerkt worden en zijn geen archieven of collecties ontsloten

****Geen wezenlijke aanvullingen ivm sluiting SA.

*****400.000 arrestantenkaarten

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Musea - Stadsarchief	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	307	307	416	109
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	9	9
Overige opbrengsten derden	307	307	406	100
Lasten exclusief reserves	5.371	5.513	5.522	9
Apparaatslasten	4.473	4.647	4.560	-87
Inhuur	0	99	185	86
Overige apparaatslasten	162	171	108	-63
Personeel	4.311	4.377	4.267	-110
Intern resultaat	-1	94	28	-66
Intern resultaat	-1	94	28	-66

Programmalasten	899	772	934	162
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	759	662	775	113
Kapitaallasten	140	110	124	14
Overige programmalasten	0	0	35	35
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.064	-5.206	-5.106	100
Saldo voor reserveringen	-5.064	-5.206	-5.106	100
Saldo	-5.064	-5.206	-5.106	100

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	109	9	0	100
Totaal afwijkingen	109	9	0	100

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van €100.

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. Dat doen we door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 2

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 3

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod deskundige leiding.

TAAKVELD 5

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 6

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	Streefwaarde
	%	Realisatie
		54,1 (2016)
		36,0 (2019)
		42% (2020)*
		RIVM

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	%	Streefwaarde
		67%
		67%
		67%
		Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam
	%	Realisatie
		66%
		70,5%
		65%
		(2017) (2019) (2020)
		Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam
		*

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	4.600	5.321	6.005	684
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	1.305	1.529	224
Financieringsbaten	0	0	338	338
Overige opbrengsten derden	4.600	4.017	4.138	122
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	231.801	249.239	241.008	-8.231
Apparaatslasten	10.615	10.327	9.625	-701
Inhuur	423	510	311	-199
Overige apparaatslasten	291	236	171	-65
Personeel	9.901	9.580	9.143	-437
Intern resultaat	-9.446	-8.921	-8.357	564
Intern resultaat	-9.446	-8.921	-8.357	564
Programmalasten	230.633	247.833	239.739	-8.094
Financieringslasten	0	0	574	574
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	24.491	23.371	18.340	-5.031
Kapitaallasten	1.054	526	508	-17
Overige programmalasten	1.102	956	813	-143
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	203.986	222.981	219.504	-3.477
Saldo voor vpb en reserveringen	-227.201	-243.917	-235.003	8.914
Saldo voor reserveringen	-227.201	-243.917	-235.003	8.914
Reserves	-1.411	-4.945	-7.603	-2.658
Onttrekking reserves	1.589	18.492	15.835	-2.658
Toevoeging reserves	3.000	25.037	25.037	0
Vrijval reserves	0	1.600	1.600	0
Saldo	-228.612	-248.862	-242.606	6.257

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Cultuur, sport en recreatie	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-228.612
Eerste herziening 2020	-251.595
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-249.612
10-maandsrapportage 2020	-248.862
Realisatie 2020	-242.606

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Eurovisie Songfestival	770	-4.762		5.532
2. Niet compensabele BTW van onderwijs Sportbedrijf	0	1.275		-1.275
3. Apparaatslasten	0	-700		700
4. Centrale Bibliotheek Rotterdam	0	-341		341
5. Lekker Fit	-328	-626		298
6. Noodfonds Sport en Cultuur	0	-1.928	-1.928	0
7. Overige afwijkingen	242	-1.149	-730	661
Totaal afwijkingen	684	-8.231	-2.658	6.257

Het saldo van dit programma bedraagt € 6,3 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Eurovisie Songfestival

Door het doorschuiven van het Eurovisie Songfestival naar 2021, is een groot deel van het bijbehorende budget € 4,8 mln. (inclusief eerder verstrekte subsidies) in 2020 niet aangewend. Daarnaast is een deel van de externe bijdragen € 770 aan het Eurovisie Songfestival echter wel al in 2020 ontvangen, maar niet (volledig) begroot.

2. Niet compensabele BTW van onderwijs Sportbedrijf

De belastingdienst heeft besloten dat de btw over het onderwijsgedeelte van het prestatiecontract niet compensabel is en daarom met terugwerkende kracht € 1,3 mln. over de jaren 2018-2020 moet worden gecorrigeerd.

3. Apparaatslasten

De onderbesteding € 700 betreft vertraging in het opvullen van vacatureruimte en lagere inhuurkosten.

4. Centrale Bibliotheek Rotterdam

Voor de onderzoeks- en voorbereidingskosten van de verbouwing van de Centrale Bibliotheek zijn bij de voorjaarsnota 2020, ter overbrugging naar de integrale besluitvorming in 2021, middelen vrijgemaakt. Hiervan is in 2020 € 341 nog niet besteed.

5. Lekker Fit

De positieve afwijking op het product Lekker Fit bedraagt € 298. De twee kleuterconsulenten, welke voorheen werden ingehuurd, zijn in 2020 in dienst gekomen van Gemeente Rotterdam. Het daarbij behorende budget is in 2020 niet aan de formatie toegevoegd, waardoor er een onderbesteding binnen het project was. Daarnaast is er op diverse projecten minder uitgegeven vanwege sluitingen van accommodaties wegens corona, onder andere "Gezonde Kantines".

6. Noodfonds Sport en Cultuur

Bij het verlenen van de Noodsteun aan culturele en sport instellingen is vooraf een indicatieve verdeling over de verschillende taakvelden gemaakt. In realiteit is het bedrag op programmaniveau onder dat van de begroting gebleven. Doordat een lager bedrag € 1,9 mln. aan subsidie voor noodsteun is toegekend dan begroot, is € 1,9 mln. minder aan de bestemmingsreserve Noodfonds onttrokken.

7. Overige afwijkingen

De resterende positieve afwijking van € 661 betreft diverse kleine afwijkingen op het programma.

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen ('Ambities' in de Sportnota 2017+), te weten:

1. De sportvoorzieningen worden versterkt (de stad nodigt uit tot bewegen en sport).
2. Meer Rotterdammers zijn in beweging.
3. Bewegen en sport worden 'breed' ingezet.
4. Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. Herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen.
2. Het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket.
3. Meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten.
4. Het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten.

De uitvoerende taken op het gebied van NME en kinderboerderijen zijn met ingang van 1 januari 2019 verzelfstandigd.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. Het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden.
2. De culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt.
3. Gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden.
4. De culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden.

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Pagina 38

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2020

Sinds half maart 2020 verkeert de cultuursector als gevolg van Covid-19 in zwaar weer. De culturele instellingen zijn een zeer groot deel van 2020 gesloten of heel beperkt open geweest. Ze hebben te maken gehad met een groot aantal beperkingen en maatregelen. Vaste lasten lopen door, maar publieksinkomsten zijn er niet of nauwelijks. Zelfstandigen in de sector (kunstenaars, muzikanten, dansers, maar ook de mensen achter de schermen als technici, decorbouwers, cateraars) zagen hun inkomsten vrijwel volledig wegvallen.

Als gevolg van de beperkingen voor podia en het verbod op festivals en evenementen hebben de meeste meerjarig gesubsidieerde culturele instellingen hun prestatieafspraken in 2020 niet kunnen realiseren. De gemeente heeft de subsidies aan meerjarig gesubsidieerde instellingen gecontinueerd, is coulant bij het beoordelen van de prestaties en heeft uitstel verleend voor het betalen van huur en gemeentelijke heffingen. Ook het Rijk heeft steun verleend via de generieke regelingen en bijdragen vanuit het ministerie van OCW. Niettemin is de financiële schade voor de sector door het wegvallen van de publieksinkomsten enorm. Om te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen heeft de gemeente in 2020 circa € 10 miljoen noodsteun verleend aan meerjarig gesubsidieerde instellingen waarvoor faillissement dreigde. Ook voor 2021 wordt noodsteun voorzien naast plannen voor herstart van het culturele leven.

Als gevolg van de – gedeeltelijke – sluiting van de scholen hebben cultuureducatieprogramma's ook stilgelegen. Activiteiten zijn zoveel als mogelijk gecontinueerd, maar de inzet op het verhogen van het niveau van de cultuureducatie (volgens het Rotterdamse Cultuureducatie Model) heeft noodgedwongen op een lager pitje gestaan. Het resultaat zal naar verwachting achterblijven bij het streefcijfer voor 2020.

Ondanks dat zijn er ook positieve zaken te noemen:

- De cultuursector heeft een enorme energie en veerkracht getoond om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod; daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.
- Die inspanningen leverden voor het publiek onder moeilijke omstandigheden aanbod om je hart op te halen, te verpozen en verbinding te vinden.
- Het Cultuurplan 2021-2024 is vastgesteld met als speerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit en met nadruk op fair practice, fair pay en diversiteit.
- Het subsidie-instrumentarium is vernieuwd en verder gedifferentieerd, zodat het meer mogelijkheden biedt voor een grote diversiteit aan projecten en organisaties.

Wat hebben we bereikt?

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

Als gevolg van covid-19 zijn deze doelstellingen in 2020 op concreet niveau niet of nauwelijks gerealiseerd. Zij vormen wel de basis van het gemeentelijk handelen op het gebied van cultuur.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve om subsidies in het kader van het in november 2020 vastgestelde Cultuurplan 2021-2024 gaat het dan onder andere om een tweejarige Impulsregeling. Daarnaast verleent de gemeente eenmalige subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie over cultuursubsidies en andere ondersteuningsvormen is te vinden op de gemeentelijke website en gerelateerde pagina's.

Covid-19 heeft een zware wissel getrokken op de plannen van veel culturele instellingen en de cultuursector in den brede. Toch is de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens zoals vastgelegd in diverse nota's (zo goed als) onveranderd uitgevoerd. Dat geldt bijvoorbeeld voor Beleidsvisie Creatieve Industrie en de nota Rotterdam Architectuurstad.

Als gevolg van covid-19 is het toerisme in 2020 vrijwel tot stilstand gekomen. Toerisme was tot dat moment een sterk groeiende economische sector in Rotterdam. De rode draad in het beleid is dat toerisme in Rotterdam in dienst moet staan van de stad en dat naast het centrum ook andere stadsdelen aantrekkelijk zijn voor bezoekers en toeristen. Werken aan een gastvrije stad met een open blik naar de wereld en de Rotterdammer centraal stellen in afwegingen rond nieuwe toeristische ontwikkelingen, blijft de lijn. De activiteiten van de gemeente zijn er in 2020 vooral op gericht geweest de toeristische sector zo snel als mogelijk een herstart te geven.

Cultuur en sport spelen in de positionering van Rotterdam als toeristische stad een belangrijke rol. Vanuit het oogpunt van de (toeristische) aantrekkelijkheid van de stad is het belang van een solide cultuur- en sportsector voor de gemeente, tijdens en na covid-19, dan ook evident.

In het cultuurbeleid voor 2020 en komende jaren staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- De gemeente geeft ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- De gemeente streeft naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid. Onduidelijk is hoelang en hoezeer covid-19 de ontwikkelingen op dit gebied nog in de weg staat. Evident is dat de beperkingen in 2020 een zware wissel hebben getrokken op het publieksbereik in de cultuursector.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector diversiteit, inclusiviteit, eerlijke beloning en good governance in praktijk brengt. De gemeente ziet daarop toe bij de verlening van subsidies. Voor de uitvoering van het beginsel van fair pay is het cultuurplanbudget in 2020 verhoogd.

Naast het vierjarige Cultuurplan heeft de gemeente besloten acht jonge, Rotterdamse culturele organisaties die zich willen ontwikkelen en professionaliseren, op te nemen in de tweejarige Impulsregeling. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten.

Daarnaast heeft de gemeente acht voormalige cultuurplanorganisaties ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Tot deze groep behoren culturele instellingen met draagkracht, ervaring en capaciteit. Van hen wordt verwacht dat zij in staat zijn verantwoordelijkheid voor de gehele sector te nemen en een bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van de stedelijke opgaven van Rotterdam. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector als geheel de ruimte en gelegenheid geven om haar strategische rol verder te versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het niet alleen om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, maar ook om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Samen met de culturele sector neemt de gemeente initiatieven om de kennis bij de diverse betrokkenen over het bereiken van nieuw publiek te vergroten. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, heeft in 2020 een aantal resultaten en aanbevelingen opgeleverd. Op basis daarvan is besloten het programma te continueren in de periode 2021-2024. De aanbevelingen uit de rapportage over de eerste fase in combinatie met de aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam hebben geleid tot enkele wijzigingen en verbeteringen in het proces worden aangebracht. Focusgroepen voor de komende jaren zijn de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers (Rotterdam Festivals, De Rotterdamse culturele doelgroepen).

De noodzaak van het ontwikkelen van creatieve vaardigheden en innovatieve kracht (bij jongeren en op economisch terrein) wordt steeds meer onderkend. Nieuwe technologieën en de inzet van creatieve vaardigheden bij de ontwikkeling en uitvoering van productieprocessen blijken onmisbaar. Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het

onderwijs.

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, zet de gemeente onverkort in op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs. Doordat het Rijk per 2020 de Brede Regeling Combinatiefuncties heeft verlengd en uitgebreid, werken inmiddels 60 scholen met een of meerdere cultuurcoaches en is de inzet van cultuurcoaches uitgebreid naar mbo en speciaal onderwijs. In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het streefcijfer 22%. Het resultaat wordt bekend in april 2021, maar zal naar verwachting als gevolg van corona achterblijven bij het streefcijfer.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.	Streefwaarde	N.v.t.	15%	22%	28%	30%	
	Realisatie	N.v.t.	18%				

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en bijvoorbeeld de wijze waarop de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de afdeling Onderwijs.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Oorspr.	Bijgestelde	Begroting	Realisatie	Afwijking
	Begroting		2020	2020	
	2020				
Baten exclusief reserves	139		867	1.437	570
Bijdragen rijk en medeoverheden	0		800	1.046	246
Overige opbrengsten derden	139		67	391	324
Overige baten	0		0	0	0
Lasten exclusief reserves	91.111		96.584	92.079	-4.505
Apparaatslasten	2.476		2.487	2.314	-172
Inhuur	81		117	88	-29
Overige apparaatslasten	94		65	38	-27
Personeel	2.301		2.305	2.189	-116

Intern resultaat	-697	-511	-407	104
Intern resultaat	-697	-511	-407	104
Programmalasten	89.331	94.608	90.171	-4.437
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.840	8.698	5.768	-2.930
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	39	93	90	-4
Subsidies en inkomensoverdrachten	78.452	85.817	84.313	-1.504
Saldo voor vpb en reserveringen	-90.971	-95.717	-90.642	5.075
Saldo voor reserveringen	-90.971	-95.717	-90.642	5.075
Reserves	-200	-6.700	-5.979	721
Onttrekking reserves	800	7.050	7.771	721
Toevoeging reserves	1.000	13.750	13.750	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-91.171	-102.417	-96.622	5.796

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Eurovisie Songfestival	770	-4.762	0	5.532
2. Noodfonds Sport en Cultuur		721	721	0
3. Overige afwijkingen	-200	-464		264
Totaal afwijkingen	570	-4.505	721	5.796

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Eurovisie Songfestival

Door het doorschuiven van het Eurovisie Songfestival naar 2021, is een groot deel van het bijbehorende budget (€4,8 mln. inclusief eerder verstrekte subsidies) in 2020 niet aangewend. Daarnaast is een deel van de externe bijdragen (€ 770) aan het Eurovisie Songfestival wel al in 2020 ontvangen, maar niet (volledig) begroot.

2. Noodfonds Sport en Cultuur

Bij het verlenen van de Noodsteun aan culturele en sport instellingen is vooraf een indicatieve verdeling over de verschillende taakvelden gemaakt. In realiteit is het bedrag op programmaniveau onder dat van de begroting gebleven, maar op dit taakveld is sprake van hogere uitgaven dan begroot. Hierdoor valt ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve hoger uit.

3. Overige afwijkingen

Diverse kleine afwijkingen onder dit taakveld.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Subsidieregeling Projectsubsidies Cultuur](#)
- [Algemene beleidsregels incidentele subsidies kunst en cultuur](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam](#)
- [Meerjarenbeleidsplan Bibliotheek Rotterdam 2021-2024](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Pagina 39

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2020

Vooralsnog kan de mediasector binnen de beperkingen als gevolg van Covid-19 redelijk functioneren. Het Rijk heeft voor deze sector eenmalig steunmaatregelen getroffen. Het Rotterdam Film Media Office laat (film)opnames zoveel mogelijk doorgaan. Het RFMO heeft frequent overleg met o.a. het Nederlands Filmfonds en de nationale Filmcommissioner om de filmsector mogelijkheden te bieden. Op de webpagina van het Film Media Office zijn extra ondersteuningsmogelijkheden in verband met Covid-19 voor de film- en mediasector toegevoegd. Niettemin hebben vooral zzp'ers in deze sector te kampen met grote gevolgen van Covid-19 en zijn de steunmaatregelen voor het ongesubsidieerde deel van de sector veelal ontoereikend.

Bibliotheek Rotterdam heeft door de verschillende Covid-19 maatregelen in 2020 slechts een deel van haar diensten kunnen leveren. Bibliotheek Rotterdam is op verschillende momenten geheel of gedeeltelijk gesloten geweest. Als gevolg hiervan realiseert Bibliotheek Rotterdam niet alle prestatieafspraken over 2020.

Wat hebben we bereikt?

De Film- en Mediavisie heeft als doel de middelen die beschikbaar zijn voor het stimuleren van de sector, effectief en efficiënt in te zetten en beter te laten aansluiten op de huidige ontwikkelingen. De gemeente wil hiermee een

kwalitatieve toename van film- en mediaproducties realiseren die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn.

In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Voor Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding over de stad te hebben van servicepunten en vestigingen. Onderdeel is onder meer een vestiging in het Kunstenpand op Zuid, die eind 2020 geopend is. Het besluit tot ingrijpende verbouwing van de Centrale bibliotheek wordt in 2021 geconcretiseerd. Na de ruim dertig jaar van zijn bestaan is het gebouw toe aan vernieuwing zodat het weer volledig kan voldoen aan de in de loop van de jaren gewijzigde functie van de bibliotheek. De Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is één centraal aanspreekpunt voor film en media in Rotterdam. De structurele taken van het RFMO zijn: actief accounthouderschap, uitvoering – zoals de taken van de Film Commission – en actieve informatievoorziening.
- Aanvullend op de Film- en Mediavisie is door een extern deskundige de wenselijkheid, mogelijkheid en haalbaarheid van passende ondersteuning van de (Rotterdamse) film- en mediasector onderzocht. Dit rapport verscheen in oktober 2020.
- Zorgen dat de stad beschikt over eigentijdse bibliotheekvoorzieningen met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Media	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	1	1
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	1	1
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	21.191	22.216	21.478	-738
Apparaatslasten	534	523	492	-31
Inhuur	22	22	18	-3
Overige apparaatslasten	16	15	6	-9
Personeel	496	486	468	-19
Intern resultaat	0	43	234	191
Intern resultaat	0	43	234	191
Programmalasten	20.657	21.650	20.752	-898
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	692	107	-586
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.657	20.957	20.646	-312
Saldo voor vpb en reserveringen	-21.191	-22.216	-21.477	739
Saldo voor reserveringen	-21.191	-22.216	-21.477	739
Reserves	0	286	-14	-300
Onttrekking reserves	0	586	286	-300
Toevoeging reserves	0	300	300	0
Saldo	-21.191	-21.930	-21.491	439

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Centrale Bibliotheek Rotterdam		-341		341
2. Noodfonds Sport en Cultuur		-300	-300	0
3. Diverse afwijkingen	1	-97		98
Totaal afwijkingen	1	-738	-300	439

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Centrale Bibliotheek Rotterdam

Voor de onderzoeks- en voorbereidingskosten van de verbouwing van de Centrale Bibliotheek zijn bij de voorjaarsnota 2020, ter overbrugging naar de integrale besluitvorming in 2021, middelen vrijgemaakt. Hiervan is in 2020 € 341 nog niet besteed.

2. Noodfonds Sport en Cultuur

Bij het verlenen van de Noodsteun aan culturele en sport instellingen is vooraf een indicatieve verdeling over de verschillende taakvelden gemaakt. In realiteit is het bedrag op programmaniveau onder dat van de begroting gebleven. Op dit taakveld is sprake van lagere uitgaven dan begroot. Hierdoor valt ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve lager uit.

3. Diverse afwijkingen

Diverse kleine afwijkingen onder dit taakveld.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Subsidieregeling Projectsubsidies Cultuur](#)
- [Algemene beleidsregels incidentele subsidies kunst en cultuur](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam](#)
- [Meerjarenbeleidsplan Bibliotheek Rotterdam 2021-2024](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Tot het taakveld Media behoren:

- Bibliotheek Rotterdam
- De lokale omroep en mediaregeling
- Film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- De lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Pagina 40

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2020

De musea hebben - na aanvankelijke beperkte openingsmogelijkheden – in de loop van 2020 hun deuren moeten sluiten. Veel geplande tentoonstellingen konden niet doorgaan. Voor de musea betekent dit bovendien aanmerkelijk minder bezoekers dan verwacht. Net als theaters, concertpodia, festivals en evenementen zullen zij een groot deel van hun prestatieafspraken in 2020 dan ook niet kunnen realiseren. Hoewel de subsidie wordt gecontinueerd, zullen de musea door lagere eigen inkomsten aanzienlijke financiële schade leiden. Om te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen heeft de gemeente in 2020 circa € 10 miljoen noodsteun verleend aan meerjarig gesubsidieerde instellingen waarvoor faillissement dreigde. Ook voor 2021 wordt noodsteun voorzien naast plannen voor herstart van het culturele leven. Enkele van de Rotterdamse musea hebben in 2020 een beroep gedaan op ondersteuning uit het fonds.

Als gevolg van de – gedeeltelijke – sluiting van de scholen in 2020 hebben cultuureducatieprogramma's ook stilgelegd. Het resultaat zal naar verwachting achterblijven bij het streefcijfer voor 2020.

Ondanks dat zijn er ook positieve zaken te noemen:

- De cultuursector heeft een enorme energie en veerkracht getoond om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod; daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.
- Het leverde voor het publiek onder moeilijke omstandigheden aanbod om je hart op te halen, te verpozen en verbinding te vinden.

- Het Cultuurplan 2021-2024 is vastgesteld met als speerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit en met nadruk op fair practice, fair pay en diversiteit.
- Het subsidie-instrumentarium is vernieuwd en verder gedifferentieerd, zodat het meer mogelijkheden biedt voor een grote diversiteit aan projecten en organisaties.

Wat hebben we bereikt?

Het cultureel klimaat versterken

Doelstelling van het cultuurbeleid is onder meer het culturele klimaat te versterken door:

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister. Als gevolg van Covid-19 zijn deze doelstellingen in 2020 op concreet niveau niet of nauwelijks gerealiseerd. Zij vormen wel de basis van het gemeentelijk handelen op het gebied van cultuur.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente cultuurbeleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve om subsidies in het kader van het in november 2020 vastgestelde Cultuurplan 2021-2024 gaat het dan onder andere om een tweejarige Impulsregeling. Daarnaast verleent de gemeente eenmalige subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect⁰¹⁰. Meer informatie over cultuursubsidies en andere ondersteuningsvormen is te vinden op de gemeentelijke website en gerelateerde pagina's.

Covid heeft een zware wissel getrokken op de plannen van veel culturele instellingen en de cultuursector in den brede. Toch is de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens zoals vastgelegd in diverse nota's (zo goed als) onveranderd uitgevoerd. Dat geldt bijvoorbeeld voor Beleidsvisie Creatieve Industrie en de nota Rotterdam Architectuurstad.

Als gevolg van Covid-19 is het toerisme in 2020 vrijwel tot stilstand gekomen. Toerisme was tot dat moment een sterk groeiende economische sector in Rotterdam. Musea als Boijmans Van Beuningen en de Kunsthal spelen daarin een belangrijke rol. De gemeente wil dat de stad ook op langere termijn kan blijven profiteren van toerisme. De activiteiten van de gemeente waren er in 2020 op gericht de toeristische sector zo snel als mogelijk een doorstart te geven.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid. Onduidelijk is hoelang en hoezeer Covid-19 de ontwikkelingen op dit gebied nog in de weg staat. Evident is dat de beperkingen in 2020 een zware wissel hebben getrokken op het publieksbereik in de cultuursector.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector diversiteit, inclusiviteit, eerlijke beloning en good governance in praktijk brengt. De gemeente ziet daarop toe bij de verlening van subsidies. Voor de uitvoering van het beginsel van fair pay is het cultuurplanbudget in 2020 verhoogd.

Naast het vierjarige Cultuurplan heeft de gemeente besloten acht jonge, Rotterdamse culturele organisaties die zich willen ontwikkelen en professionaliseren, op te nemen in de tweejarige Impulsregeling. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten.

Daarnaast heeft de gemeente acht voormalige cultuurplanorganisaties ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Tot deze groep behoren culturele instellingen met draagkracht, ervaring en capaciteit. Van hen wordt verwacht dat zij in staat zijn verantwoordelijkheid voor de gehele sector te nemen en een bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van de stedelijke opgaven van Rotterdam. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector als geheel de ruimte en gelegenheid geven om haar strategische rol verder te versterken.

Op het terrein van musea verwacht het gemeentebestuur in de periode 2021-2024 enkele belangrijke ontwikkelingen:

- Ingrijpende renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. Door deze renovatie zal het museum bouwkundig en museaal weer voldoen aan de wettelijke en functionele eisen.
- Ontwikkeling van een Nationaal Cultuur-Wetenschappelijk Instituut op Rotterdam-Zuid. De Rotterdamse musea spelen een belangrijke rol in deze ontwikkeling.
- Ingebruikneming van Depot Boijmans Van Beuningen dat zijn voltooiing nadert.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het niet alleen om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, maar ook om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Samen met de culturele sector neemt de gemeente initiatieven om de kennis bij de diverse betrokkenen over het bereiken van nieuw publiek te vergroten. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, heeft in

2020 een aantal resultaten en aanbevelingen opgeleverd. Op basis daarvan is besloten het programma te continueren in de periode 2021-2024. De aanbevelingen uit de rapportage over de eerste fase in combinatie met de aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam hebben geleid tot enkele wijzigingen en verbeteringen in het proces worden aangebracht. Focusgroepen voor de komende jaren zijn de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers (Rotterdam Festivals, De Rotterdamse culturele doelgroepen).

De noodzaak van het ontwikkelen van creatieve vaardigheden en innovatieve kracht (bij jongeren en op economisch terrein) wordt steeds meer onderkend. Nieuwe technologieën en de inzet van creatieve vaardigheden bij de ontwikkeling en uitvoering van productieprocessen blijken onmisbaar. Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs.

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, zet de gemeente onverkort in op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs. Doordat het Rijk per 2020 de Brede Regeling Combinatiefuncties heeft verlengd en uitgebreid, werken inmiddels 60 scholen met een of meerdere cultuurcoaches en is de inzet van cultuurcoaches uitgebreid naar mbo en speciaal onderwijs. In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het streefcijfer 22%. Het resultaat wordt bekend in april 2021, maar zal naar verwachting als gevolg van corona achterblijven bij het streefcijfer.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	2	2
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	2	2
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	31.914	36.781	34.217	-2.564
Apparaatslasten	801	785	738	-47
Inhuur	32	32	27	-5
Overige apparaatslasten	24	23	9	-14
Personeel	744	729	701	-28
Intern resultaat	0	10	16	6
Intern resultaat	0	10	16	6

Programmalasten	31.113	35.986	33.462	-2.523
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	800	1.055	822	-233
Subsidies en inkomensoverdrachten	30.313	34.931	32.640	-2.291
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.914	-36.781	-34.215	2.566
Saldo voor reserveringen	-31.914	-36.781	-34.215	2.566
Reserves	-2.000	-770	-3.078	-2.308
Onttrekking reserves	0	4.872	2.564	-2.308
Toevoeging reserves	2.000	5.642	5.642	0
Saldo	-33.914	-37.551	-37.293	258

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Noodfonds Sport en Cultuur		-2.308	-2.308	0
2. Diverse afwijkingen	2	-256		258
Totaal afwijkingen	2	-2.564	-2.308	258

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Noodfonds Sport en Cultuur

Bij het verlenen van de Noodsteun aan culturele en sport instellingen is vooraf een indicatieve verdeling over de verschillende taakvelden gemaakt. In realiteit is het bedrag op programmaniveau onder dat van de begroting gebleven. Op dit taakveld is sprake van lagere uitgaven dan begroot. Hierdoor valt ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve lager uit.

2. Diverse afwijkingen

Diverse kleine afwijkingen onder dit taakveld.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Subsidieregeling Projectsubsidies Cultuur](#)
- [Algemene beleidsregels incidentele subsidies kunst en cultuur](#)

- [Subsidieverordening Rotterdam](#)
- [Meerjarenbeleidsplan Bibliotheek Rotterdam 2021-2024](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 41

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2020

De stichting Natuurstad heeft de uitvoering van de activiteiten (kinderboerderijen en educatieve natuurlessen) op het gebied van Natuur- en Milieueducatie sinds 2019 van de gemeente overgenomen. Door de coronacrisis konden de activiteiten beperkt uitgevoerd worden. Dit komt onder andere doordat kinderboerderijen verschillende perioden gesloten zijn geweest. Ook vanwege sluiting van de scholen konden de lessen (deels) niet uitgevoerd worden.

Dierenopvang – wettelijke taak De uitvoering van de wettelijke taak dierenopvang is in 2020, net als in voorgaande jaren, uitgevoerd door de Dierenbescherming.

De Groenmakelaar is gestart, het digitale groen loket is geopend.

In juli 2020 is de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” vastgesteld. De notitie bevat een visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen. De speeltuinen zijn door de coronamaatregelen in het voorjaar enkele weken gesloten geweest. Na de versoepelingen van de maatregelen zijn de speeltuinen geleidelijk weer opengegaan. In december zijn de speeltuinen opnieuw gesloten door een aanscherping van de coronamaatregelen.

Alle 32 Rotterdamse scoutingverenigingen waren tijdelijk gesloten in verband met verdere verspreiding van het coronavirus. Wanneer het kon, binnen de geldende rijksmaatregelen, hebben scoutingverenigingen activiteiten georganiseerd binnen de RIVM richtlijnen.

Wat hebben we bereikt?

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groenmakelaar en groenloket

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl. Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat hebben daarvoor gedaan?

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

- De ontwikkelingen van de afgelopen periode en de doelen voor de komende jaren voor het beleid op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) zijn vastgelegd in een beleidsnotitie Natuur- en Milieueducatie, dat het huidige beleidskader uit 2013 vervangt.
- De exploitatie van de acht kinderboerderijen en de uitvoering van de educatieve natuurlessen aan basisscholen wordt verzorgd door de stichting Natuurstad. Deze stichting is een belangrijke partij voor de uitvoering van de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie.
- De subsidieregeling Natuur- en Milieueducatie is bijgesteld.

Dierenopvang

- Dierenopvang – wettelijke taak: De overeenkomst met de Dierenbescherming voor de uitvoering van de wettelijke taak dierenopvang liep tot einde 2020. In 2020 is daarom een Europees Aanbestedingstraject doorlopen om te komen tot een nieuwe meerjarige overeenkomst per 1 januari 2021. De Dierenbescherming heeft zich bij die aanbesteding als enige partij ingeschreven. Omdat de planvorming voor de nieuwe Rotterdamse dierenopvang einde 2020 nog niet volledig uitgekristalliseerd waren, kon er einde 2020 geen volledige overeenstemming bereikt worden met de Dierenbescherming. Daarom is er per

1 januari 2021 een overbruggingsovereenkomst gesloten met de Dierenbescherming, zodat de uitvoering van de wettelijke taak kan worden voortgezet. De overbrugging is afgesloten voor een periode van 3 maanden, met een optie tot verlenging als dit nodig blijkt.

- Dierenopvang - asiel: In de realisatie van een Rotterdamse dierenopvang zijn belangrijke stappen gezet. Wel hebben noodzakelijke onderzoeken meer tijd nodig gehad. Daardoor kon de geplande start van de sloop en bouw op de locatie Abraham van Stolkweg niet in 2020 plaatsvinden

Groenmakelaar en groenloket

In 2020 is een start gemaakt met de werkzaamheden van de groenmakelaar. Ook is een digitaal groenloket ingericht. De functie van groenmakelaar en het groenloket is verder doorontwikkeld, waarbij de verbinding met de groeninitiatieven in de wijken is versterkt.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

Na de vaststelling van de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” is gestart met de uitwerking in de vorm van een uitvoeringsprogramma. Dit programma wordt vóór de zomer 2021 vastgesteld. Belangrijke onderdelen hierin zijn het stimuleren van de vernieuwing van speeltuinen, een beoordeling van de vitaliteit van verenigingen en de uitvoering van het actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinen.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

Alle scoutingverenigingen hebben te maken gehad met de Corona maatregelen. De activiteiten van de 32 Rotterdamse scoutingverenigingen zijn zoveel als mogelijk, binnen de richtlijnen, doorgegaan. Er zijn echter ook periodes geweest waarin de activiteiten door beperkingen volledig stil hebben gelegen of waarin er minder uitgevoerd kon worden. Er is een schouw uitgevoerd op gebouwen. Verenigingen kunnen zo beter inschatten wat er aan onderhoud nodig is.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde		26	39	52	52	52
	Realisatie	26	36	39			
Vitaliteit scouting	Streefwaarde		PM	32	32	32	32
	Realisatie						

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.204	1.995	2.174	179
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.204	1.995	2.174	179
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.766	18.990	18.760	-230
Apparaatslasten	806	753	753	-1
Inhuur	148	100	42	-58
Overige apparaatslasten	14	13	31	19
Personeel	645	641	679	38
Intern resultaat	737	1.118	1.312	195
Intern resultaat	737	1.118	1.312	195
Programmalasten	17.223	17.119	16.695	-424
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.720	1.916	1.616	-300
Overige programmalasten	1.015	815	720	-95
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.488	14.388	14.360	-29
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.562	-16.995	-16.586	409
Saldo voor reserveringen	-16.562	-16.995	-16.586	409
Reserves	0	575	82	-493
Onttrekking reserves	0	575	82	-493
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-16.562	-16.420	-16.504	-84

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Hogere baten Recreatieoord	189	0	0	189
2. Bouw nieuw dierenasiel	0	-493	-493	0
3. Hogere kosten Recreatieoord		344		-344

4. Diverse afwijkingen	-10	-81		71
Totaal afwijkingen	179	-230	-493	-84

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Hogere baten Recreatieoord

Vanwege de coronamaatregelen heeft in het voorjaar sluiting van het Recreatieoord plaats gevonden. Hierdoor waren minder baten verwacht en is de begroting bijgesteld. In het hoogseizoen is gebleken dat de bezetting alsnog hoog is geweest waardoor de eerder verwachte baten zijn gerealiseerd.

2. Bouw nieuw dierenasiel

Er is in 2020 voor de ontwikkelkosten voor de bouw van een nieuw dierenasiel €575 gereserveerd. Het plan heeft vertraging opgelopen omdat in overleg met de dierenbescherming en met bestuurlijke instemming is gekozen voor een andere invulling. Uitvoering staat gepland in 2021.

3. Hogere kosten Recreatieoord

De hogere kosten op het Recreatieoord heeft voornamelijk te maken met de Kostprijsdekkende huur. De huur is opnieuw berekend en is rekening gehouden met alle onderhoudscomponenten. Hierdoor is de huur hoger uitgevallen.

4. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen op verschillende kostendragers.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie "Toekomst Rotterdamse Speeltuinen" \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader "NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam" \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Op het gebied van natuur en milieu draagt het college bij aan het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie. Inzet van het college is ook een goed aanbod aan recreatieve voorzieningen zoals speeltuinen en scouting in stand te houden met een goede spreiding over de wijken. In dit kader exploiteert de gemeente het recreatieoord in Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2020

Er is uitvoering gegeven aan de eerste tranche van het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP) 2020- 2030, terwijl gewerkt is aan een uitvoeringsplan voor de tweede tranche. Ook het in 2017 gestarte pakket aan investeringsmaatregelen in sportaccommodaties liep op enkele onderdelen door in 2020. Sporthal Kralingen is gerenoveerd met veel aandacht voor duurzaamheid.

IHP Sport is opgesteld en er is uitvoering gegeven aan de subsidieregeling 1/3 regeling.

Wat hebben we bereikt?

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom de oude stadswijken. Uitgangspunten zijn hierbij:

- Minimaal handhaving van de bestaande capaciteit.
- Intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruiken/of aanleg van kunstgras).
- Investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk.

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Ook de verenigingsopstallen, veelal in economisch eigendom bij diezelfde verenigingen, vormen een belangrijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Het college wenst de kwaliteit van deze opstallen op orde te krijgen en te houden, zodat de sportcomplexen uitnodigend zijn voor haar (potentiele) gebruikers.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.
- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

De sportbehoefte is stijgend in Rotterdam en ook de groeiambitie van de stad zal zorgen voor extra vraag. Het college heeft als primair uitgangspunt om de bestaande capaciteit te behouden; intensivering van het huidige gebruik is dan een voorwaarde om de extra vraag op te kunnen vangen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners /verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstallen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- Het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP) 2020-2030 is afgerond en door het college vastgesteld. Er is direct aangevangen met de uitwerking van een eerste tranche bestaande uit:

- 1) de vervanging van zwembad Overschie (plus sporthal),
- 2) het project Huis op Zuid,
- 3) Sporthal Stadionpark,
- 4) vervanging sporthal Schuttersveld,
- 5) een CTO in het Topsportcentrum,
- 6) de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbregge.

Dit zijn projecten die al lopende waren dan wel waar uitstel geen optie is en waarvoor het college dekking heeft weten te vinden binnen de bestaande middelen. Financiële besluitvorming over de rest van het IHP Sport vindt in 2021 plaats, in samenhang hiermee volgt ook een (eerste) uitvoeringsplan.

- Het in 2017 gestarte pakket aan investeringsmaatregelen in sportaccommodaties is in 2020 verder uitgevoerd. Het heeft afgelopen jaar geresulteerd in de aanleg van een inline skatebaan op sportpark Noordrand, de oplevering van het nieuwe clubgebouw aan de Noorderbocht, de realisatie van een extra kunstgrasveld voor rrv Neptunus-Schiebroek en de start van de bouw van het nieuwe, gedeelde onderkomen voor rrv LMO en IJ.V.V. de Zwervers. De nieuwe gymzaal op Heijplaat is in 2020 (design & build) aanbesteed en zal in 2021 worden opgeleverd. Ook met het Honkbal op Zuid aan de Oldegaarde zijn grote vorderingen gemaakt: de velden zijn gereed, in 2021 volgt het dan gerenoveerde clubgebouw.

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

- Het college heeft de zogeheten Investeringssubsidie breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen (1/3 regeling) uitgevoerd. In 2020 zijn op deze regeling negen aanvragen gehonoreerd, waarmee ruim € 250 aan subsidie is verstrekt en € 180 aan leningen.
- Bij de totstandkoming van het IHP Sport is (opnieuw) geconstateerd dat het op kwalitatief voldoende niveau houden van de verenigingsopstellen een uitdaging is voor de clubs. Nadat eerder (2017 en 2018) een regeling beschikbaar is gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, wordt met het in 2020 vastgestelde IHP Sport ingezet op een meer structurele oplossing: de gemeente investeert, onder voorwaarden, in vervanging van verouderde opstellen, waarbij de vereniging niet langer eigenaar maar huurder zal zijn. Tevens is het college voornemens om de investeringsregeling (de 1/3 regeling) voor sportverenigingen dermate uit te breiden dat hiermee ook grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw beter mogelijk worden gemaakt. Deze maatregelen maken onderdeel uit van de hierboven reeds aangehaalde financiële besluitvorming over het IHP Sport in 2021.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- We hebben de beleidsregel “‘Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties’ (2014) toegepast op de gemeentelijke binnensportaccommodaties voor nieuwbouw en grootschalige renovatie. Bij nieuw te bouwen of te renoveren accommodaties voor buitensport is de beleidsregel meegenomen.
- Verenigingen zijn in 2020 nadrukkelijk geïnformeerd en geadviseerd in de mogelijkheden van de ‘Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties’ (BOSA) regeling vanuit het Rijk, waarin een aanvullende subsidie voor toegankelijkheid is opgenomen. Zo heeft de Rotterdamse Rugbyclub (RRC) een gemeentelijke subsidie en lening vanuit de 1/3 regeling, aangevuld met de landelijke BOSA-regeling, ontvangen om het clubgebouw te vernieuwen en toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van voorzieningen

- In 2020 zijn de algemene voorwaarden voor de gebruikersovereenkomsten met sportverenigingen op de buitensportcomplexen (in concept) aangepast, zodat het Sportbedrijf in het vervolg meer en beter kan sturen op intensivering van gebruik. Verenigingen gaan hiervan meeprofiteren.
- Een plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen met hierin een strategie om nieuwe doelgroepen te trekken en marketing te vergroten, is voorjaar 2020 door het Sportbedrijf afgerond. De acties zijn vertraagd als gevolg van sluiting binnensport door corona.
- Vernieuwing van het aanbod van de binnensport om faciliteiten te verbeteren en nieuwe doelgroepen aan te trekken in samenwerking met onderwijs:
 - Nieuwe aanpak van vervanging van toestellen/inrichting gymzalen mede op basis van wensen van de gebruikers in plaats van 1-op-1-vervanging van toestellen
 - Het digitale verhuurloket was voor 2020 reeds actief. In 2020 kunnen vrijwel alle zalen via een zogenaamde CallerID via de mobiele telefoon worden geopend in plaats van via een pasje.
 - Athletic Skills Model(ASM-) gymzaal Polderplein - Twee nieuwe interactieve squashbanen in sportcentrum de Wilgenring (spelen m.b.v. projectie) en één in sporthal Kralingen.
 - Augmented Climbing Walls in de Wilgenring en in de Persoonshshal waarbij verlichting steeds wisselende parcoursen in beeld brengt.
 - Nieuwe inrichting Dojo in Kralingen
 - Bungee Super Fly-voorziening in gymzaal Bontekoe in Pernis (cardiotraining en full body workout zwevend in een bungee-elastiek).

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners /verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

- Rotterdam Sportsupport ondersteunt en begeleidt, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen om te komen tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen.
- In 2020 heeft de regeling energiebesparende maatregelen haar subsidieplafond bereikt. Voor een totaalbedrag van € 150 zijn zeven subsidies verleend aan sportverenigingen met als doel de accommodatie te verduurzamen (met name gerelateerd aan ledverlichting). Aanvullend zijn vanuit de Investeringsubsidie breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen (1/3 regeling) bij drie verenigingen energiebesparende maatregelen gesubsidieerd.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%	26%				
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	

	Realisatie	46%	47%
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.	
	Realisatie		

* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.

** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.

Prestatie-indicatoren			2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*			Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt
			Realisatie						
Klanttevredenheid sportvoorzieningen**									
	Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt	
		Realisatie	6,4						
	Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt	nvt	
		Realisatie	7,1						
	Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt	nvt	
		Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)						
	Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt	
		Realisatie	7,5						
Aantal bezoeken zwembaden***		Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln	
		Realisatie	1,97 mln	1,97 mln	1.255.214				
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****		Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM	
		Realisatie							

* Het gaat hierbij om 86 verenigingsopstellen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie "Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstellen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.

** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.

*** Uit het beleidskader Zwemmen. De bezoekaantallen van zwembaden kunnen negatief worden beïnvloed door maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19

**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	443	258	528	270
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	40	17	-23
Financieringsbaten	0	0	338	338
Overige opbrengsten derden	443	218	173	-45
Lasten exclusief reserves	52.977	58.434	59.924	1.489
Apparaatslasten	684	497	471	-26
Inhuur	35	29	54	25
Overige apparaatslasten	15	14	1	-13
Personeel	633	454	417	-37
Intern resultaat	-2.059	-2.241	-2.266	-24
Intern resultaat	-2.059	-2.241	-2.266	-24
Programmalasten	54.352	60.179	61.718	1.539
Financieringslasten	0	0	574	574
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.899	1.264	1.336	72
Kapitaallasten	1.054	526	508	-17
Overige programmalasten	7	7	16	9
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	51.392	58.382	59.284	902
Saldo voor vpb en reserveringen	-52.534	-58.176	-59.396	-1.219
Saldo voor reserveringen	-52.534	-58.176	-59.396	-1.219
Reserves	789	414	362	-52
Onttrekking reserves	789	5.159	5.107	-52
Toevoeging reserves	0	5.345	5.345	0

Vrijval reserves	0	600	600	0
Saldo	-51.745	-57.762	-59.034	-1.272

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Heffingsrente factuur sportbedrijf	338	574	0	-236
2. Niet compensabele btw onderwijs sportbedrijf	0	1275	0	-1275
3. 1/3 regeling	0	-149	0	149
4. Diverse afwijkingen	-68	-211	-52	90
Totaal afwijkingen	270	1.489	-52	-1.272

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Heffingsrente sportbedrijf

Naar aanleiding van het gesprek met de belastingdienst in november 2020 is berekend dat in verband met een suppletie 2017+2018 heffingsrente verschuldigd is aan de belastingdienst.

2. Niet compensabele BTW op onderwijs Sportbedrijf

De belastingdienst heeft besloten dat de btw over het onderwijsgedeelte van het prestatiecontract niet compensabel is en daarom met terugwerkende kracht over de jaren 2018-2020 moet worden gecorrigeerd.

3. 1/3 regeling

Het budget voor de 1/3 investeringsregeling is in 2020 niet geheel uitgeput door de potentiële aanvragers, zijnde breedtesport-, speeltuin- en scoutingverenigingen met eigen opstallen.

4. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen waaronder subsidies die lager zijn vastgesteld dan hetgeen verleend.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)
- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Pagina 43

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Lekker Fit! in de Wijk.

Voortgang 2020

Vanaf eind april na de eerste versoepelingen van de lockdown is de sportprogrammering op de diverse courts in de wijken weer snel op gang gekomen. Vanaf september zijn veruit de meeste onderdelen rond sportprogrammering weer op niveau. De verscherping van de maatregelen vanaf oktober heeft met name invloed gehad op de binnensportprogrammering. De inzet en ondersteuning richting sportverenigingen en andere sportaanbieders heeft zich de afgelopen periode gefocust op het vitaal houden en het ondersteunen bij de herstart van het sportaanbod en het uitvoering geven aan de diverse coronaprotocolen. Tegelijk is met sportverenigingen die dat aankonden al wel de eerste inzet op toekomstbestendigheid gepleegd met bijvoorbeeld ontwikkelen van nieuw sportaanbod en flexibele lidmaatschappen. De resterende maanden van 2020 wordt daar weer uitvoeriger op ingezet.

Het jaar 2020 was als Olympisch jaar beoogd met traditioneel minder incidentele evenementen als EK's en WK's. Naast de structurele evenementen als de Marathon, Zesdaagse en het CHIO zou het OKT Waterpolo in 2020 in Rotterdam plaatsvinden. Het coronavirus en de aanpalende maatregelen hebben gigantische impact gehad op de evenementensector. Effectief zijn ongeveer alle evenementen vanaf maart 2020 afgelast of verplaatst.

In de eerste helft startte de continuous dialogue met het IOC over de Youth Olympic Games 2026 (YOG). In juli 2020 maakte het IOC bekend dat de YOG van 2022 door corona niet kunnen plaatsvinden en dat eerder aangewezen gaststad Dakar, de YOG van 2026 zal organiseren.

Vanwege de coronacrisis lag de focus bij veel sportverenigingen vanaf maart 2020 bij aanpassen aan de steeds weer wijzigende omstandigheden, om zoveel als mogelijk dat wat aangeboden mocht worden ook aangeboden kon worden. Dit heeft veel gevraagd van het vrijwilligerskader waardoor er over het algemeen weinig ruimte was voor (door) ontwikkeling. Voor wat betreft acties gericht op toekomstbestendigheid is alleen ingezet op clubs waar dat gezien de situatie haalbaar was. Een deel van het budget Actieprogramma Verenigingen (APV) is ingezet voor het steunfonds (vitaliteit).

De meeste onderdelen van het Lekker Fit programma zijn ondanks het coronavirus volgens planning voortgezet. In de begin maanden, toen de scholen gesloten waren, hebben de activiteiten een korte periode stilgelegen, maar na de versoepelingen is dit conform de richtlijnen weer opgepakt. Het programma loopt hierdoor minimale vertraging op.

Wat hebben we bereikt?

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.
- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor alle levensfasen waarin Rotterdammers zich bevinden. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugd in achterstandspositie, ouderen en mensen met een beperking. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de verschillende levensfasen naar het aanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Meer vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en overige sportaanbieders. Dat betekent onder meer: met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, financieel gezond, een vernieuwend en passend sportaanbod, flexibele lidmaatschappen, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie.
- Het college werkt aan een pedagogisch verantwoord, veilig en positief sportklimaat bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

Rotterdam zet met het programma 'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022' in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context. Dat betekent dat:

- De jeugd een actieve leefstijl heeft.
- De jeugd een gezond voedingspatroon heeft.
- De sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt.
- De leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.
- Dat doen we samen. Partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- We hebben in samenwerking met diverse stakeholders de sportnota 2021+ opgesteld.
- Door Sportregie van het sportbedrijf Rotterdam is per levensfasen de sport- en beweeg vraag en behoefte van die levensfase onderzocht en in beeld gebracht.
- Sportregie heeft op basis van wijkanalyses de vraag en aanbod naar sportaanbod in een wijk in beeld gebracht en Op basis daarvan is het aanbod beter aangesloten op de vraag.
- In 2020 is, vanwege sluiting van binnensportvoorzieningen extra intensief geprogrammeerd op Cruijff courts en Krajicek Playgrounds. Verder is via de schoolsportverenigingen de jeugd gestimuleerd om laagdrempelig kennis te maken met sport en sportverenigingen.
- We werkten samen met het programma Rotterdam, ouder en wijzer en ondersteunen gezamenlijk activiteiten om het belang van bewegen voor ouderen en de deelname aan sport- en beweegactiviteiten te vergroten.
- Het college heeft de netwerkorganisatie Sport op Maat gesubsidieerd om de drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen te verlagen.

- We voerden subsidieregelingen uit ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports, cityLab010).
- Inzet combinatiefuncties: er is inzet gepleegd van diverse functies vanuit de diverse partners in de stad om doelgroepen die achter blijven in sportdeelname te stimuleren richting beweegaanbod.
- Het college subsidieerde samen met PGW&Z SportMEE om Rotterdammers met een beperking (en chronische aandoening) te ondersteunen bij het vinden van een passende sport.
- We werkten samen met PGW&Z om kwetsbare Rotterdammers, zoals mensen met een chronische aandoening of overgewicht, te stimuleren om te gaan bewegen t.b.v. een gezonde leefstijl door sport- en beweegaanbod aan te laten sluiten bij interventies en waar nodig passend sport- en beweegaanbod op te stimuleren via Sportsupport of Sportregie.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Samen met Rotterdam Topsport verkenden we de mogelijkheden om evenementen eventueel in aangepaste vorm te organiseren of om nieuwe evenementen aan te trekken. In augustus hebben we in Rotterdam de eerste editie van de Superleague Triathlon gehost waarbij e-sports voor het eerst werd toegepast in de triathlon. De wereldtoppers zwommen in het olympisch zwembad en fietsten op de Zwift en renden op loopbanden aan de rand van het zwembad.
- We vervolgden onze gesprekken (al dan niet in samenwerking met andere steden) over de acquisitie van grootschalige topsportevenementen, waaronder de Grand Départ van de Tour de France en de Youth Olympic Games.
- Doorontwikkeling Centrum voor Topsport & Onderwijs Metropool (CTO) door overeenstemming over het topsportprogramma turnen in december 2020.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Het in juni 2019 vastgestelde Actieprogramma Verenigingen is verder uitgevoerd met voor sportverenigingen de nadruk op de acties: flexibele lidmaatschappen, multisportaanbod, aanbod esports bij verenigingen, nieuwe organisatievormen en de inzet van verenigingsconsulenten.
- We hebben het servicepunt voor sportverenigingen, Rotterdam Sportsupport in stand gehouden om in te zetten op de vitalisering en toekomstbestendigheid van Sportverenigingen en een pedagogisch en veilig sportklimaat.
- Vanuit het Sportbedrijf Rotterdam (Sportregie) is ingezet op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers bij sportaanbieders.
- We hebben ingespeeld op de beperkingen die Corona met zich meebracht voor de sportverenigingen door online esports aan te bieden en met de inzet van de Summer- en Winter of Esports. De ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports als aanvulling op het kernaanbod van sportverenigingen, evenals het

onderzoek, zijn verder met de methode 'living lab' uitgewerkt en staan klaar om bij opening van de sportverenigingen ingezet te worden.

- We hebben gewerkt aan het vergroten van de bewustwording van het VN-verdrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

We hebben het programmaplan Lekker Fit! in de wijk 2019-2022 bestaande uit vijf programmalijnen uitgevoerd:

- Focus op 20 prioriteitswijken. Opzet voor de community based wijkaanpak om meer partijen in de wijken (rondom het kind en de ouders) te betrekken bij het thema gezonde leefstijl. In twee gebieden loopt een pilot Ketenaanpak overgewicht en obesitas voor jeugd waarbij kinderen worden begeleid naar passend aanbod uit het zorg- en sociale wijknetwerk. Als onderdeel van de wijkaanpak, gezonde buitenruimte, is in december 2020 de subsidieregeling 'watertappunten scholen Rotterdam' beschikbaar gekomen waarmee scholen met landelijke subsidie ook in aanmerking kunnen komen voor aanvullende Rotterdamse subsidie ter realisatie van watertappunten.
- Verbreden naar de hele wijk Methoden en kennis zijn breed in de stad beschikbaar gesteld. De vernieuwde LF! website is gelanceerd met informatie over gezonde leefstijl voor professionals en ouders. Via het jaarlijkse LF! event hebben professionals vanuit verschillende disciplines kennis en ervaring uitgewisseld over gezonde leefstijl van kinderen. In 2019-2020 zijn 12 vo-/mbo-scholen van start gegaan met de aanpak gezonde kantines, waarvan 3 scholen de schoolkantineschaal hebben behaald. De gemeente Rotterdam heeft het Convenant Gezonde Sportevenementen ondertekend dat met ingang van 1 januari 2020 is ingegaan. Het aanbod in sporthallen, zwembaden, en kinderboerderijen is gezonder gemaakt en marketing van ongezonde voeding gericht op kinderen is in deze accommodaties niet toegestaan. In de meerjarenovereenkomst met het Sportbedrijf en Natuurstad is opgenomen dat zij hieraan blijven werken.
- Beginnen bij ouders en het jonge kind (0-4 jaar). Inzet op ouders en het jonge kind is erop gericht om zo veel mogelijk jonge kinderen en hun ouders te bereiken. Het aantal kinderopvanglocaties dat bezig is met Lekker Fit! is uitgebreid naar 192 locaties (53%), waarvan 18 locaties in 2020 zijn gestart. Daarnaast hebben vier groepen kraamverzorgenden van verschillende Kraamzorgorganisaties een online training communiceren over gezonde leefstijl gevolgd. Bovendien is ter ondersteuning van de training een Rotterdamse versie gemaakt van het boekje 'Nieuwe start voor kraamgezinnen' van HAGG (Haagse Aanpak Gezond Gewicht) dat wordt uitgedeeld bij de kraamgezinnen en besproken door de kraamverzorgenden.
- Lekker Fit! pakket. De inzet Lekker Fit! Basisonderwijs voor groepen 3 t/m 8 is gecontinueerd op de scholen waar dit het meest nodig is. Met relevante partners vanuit onderwijs en sport zijn we in gesprek over een breed gedragen visie en uitvoeringsstrategie voor bewegen tijdens en na schooltijd op de basisschool. 94 Lekker Fit! basisscholen werken met onderdelen van de aanpak Lekker Fit! Kleuters. In het schooljaar 2019/2020 hebben ook 12 van de overige basisscholen hiermee een start gemaakt. Voor de overige scholen wordt ook de aanpak

Lekker Fit! BO Op Maat ontwikkeld om hen waar mogelijk en wenselijk te ondersteunen bij het werken aan gezonde leefstijlthema's. Voor meer inzicht in wat scholen al doen en welke vorm van ondersteuning zij wensen, is een vragenlijst/scan in de maak.

- Uitbreiden van kinderen naar tieners In 2020 is onderzoek gestart voor de doelgroep tieners met als doel interventies te ontwikkelen afgestemd op de behoefte van de doelgroep.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%		86%			
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000	76.524				

* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*	Schoolsport	Streefwaarde	nvt		PM		
		Realisatie	7,0				
	Sportregie	Streefwaarde	nvt		PM		
		Realisatie	7,2				
	Lekker Fit!-programma						
	Aantal Lekker Fittscholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94
		Realisatie	94				
	0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285
		Realisatie	145				
Kleuteraanpak op LF! en NLF! scholen***	Streefwaarde		95	105	120	138	
	Realisatie	75					

* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021

** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedri

** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LF! programma in groep 3-8

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	1.814	2.202	1.863	-339
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	465	462	-3
Overige opbrengsten derden	1.814	1.737	1.401	-337
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	15.842	16.233	14.550	-1.683
Apparaatslasten	5.314	5.281	4.857	-424
Inhuur	106	210	81	-129
Overige apparaatslasten	127	106	86	-20
Personeel	5.082	4.965	4.690	-275
Intern resultaat	-7.428	-7.340	-7.247	93
Intern resultaat	-7.428	-7.340	-7.247	93
Programmalasten	17.956	18.292	16.940	-1.351
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.231	9.746	8.691	-1.055
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	40	40	-13	-53
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.684	8.505	8.262	-243
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.028	-14.031	-12.688	1.344
Saldo voor reserveringen	-14.028	-14.031	-12.688	1.344
Reserves	0	1.250	1.025	-225
Onttrekking reserves	0	250	25	-225
Vrijval reserves	0	1.000	1.000	0
Saldo	-14.028	-12.781	-11.662	1.119

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo

1. Lekker Fit	-328	-626	0	298
2. Apparaatslasten	0	-275	0	275
3. Brede regeling combinatiefuncties	0	-170	0	170
4. Sportakkoord	0	-200	-200	0
5. Diverse afwijkingen	-11	-412	-25	376
Totaal afwijkingen	-339	-1.683	-225	1.119

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lekker Fit

De positieve afwijking op het product Lekker Fit bedraagt € 298. De twee kleuterconsulenten, welke voorheen werden ingehuurd, zijn in 2020 in dienst gekomen van Gemeente Rotterdam. Het daarbij behorende budget is in 2020 niet aan de formatie toegevoegd, waardoor er een onderbesteding binnen het project was. Daarnaast is er op diverse projecten minder uitgegeven vanwege sluitingen van accommodaties wegens corona. Onder andere "Gezonde Kantines".

2. Apparaatslasten

De onderbesteding op personeel betreft vertraging in het proces van opvullen van vacatureruimte. In 2020 is er veel (natuurlijk) verloop geweest, veel inzet gepleegd op het vervuld krijgen van vacatures. In 2021 zal dit verder ingevuld worden.

3. Brede regeling combinatiefuncties

Vanwege ingang nieuwe regeling per het nieuwe schooljaar 1-7-2020 is er een lagere uitputting van het beschikbare budget.

4. Sportakkoord

Het projectplan voor Sportakkoord-living lab, e-sport, vereniging van de toekomst is voor 3 jaar. Het project is laat in kalenderjaar 2019 gestart. Door de coronacrisis konden er weinig experimenten gestart worden bij sportverenigingen. Afhankelijk van de mogelijkheden en ontwikkeling van corona zal dit worden ingehaald in 2021.

5. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen waaronder de geplande onderzoeken, bijvoorbeeld bij sportverenigingen, konden vanwege corona niet doorgaan en zijn hierdoor uitgesteld.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)

- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 44

Economische zaken

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van Corona zal voor deze ambitie in 2021 een andere, concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

TAAKVELD 1

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket, het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 3

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Een duurzame en veerkrachtige economie door vanuit de transitiepaden te werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

Herstel en ontwikkeling van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Invulling van de digitale randvoorwaarden waardoor de transitie naar de nieuwe economie kan worden gerealiseerd

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief gemakkelijkhedenretributies.

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een inclusieve arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van corona zal voor deze ambitie in 2021 een extra en concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron	
Functiemenging	%	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	55,4% (2019)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	133,3 (2019)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

De cijfers over 2020 zijn nog niet bekend.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Economische Zaken	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.727	2.052	1.929	-123

Bijdragen rijk en medeoverheden	0	665	508	-157
Overige opbrengsten derden	2.727	1.387	1.421	34
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	34.173	35.299	33.647	-1.652
Apparaatslasten	7.519	7.378	6.490	-888
Inhuur	300	303	78	-224
Overige apparaatslasten	89	143	92	-51
Personeel	7.130	6.933	6.320	-613
Intern resultaat	2.126	2.674	2.885	212
Intern resultaat	2.126	2.674	2.885	212
Programmalasten	24.528	25.247	24.272	-976
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.497	11.548	10.197	-1.351
Kapitaallasten	105	110	110	0
Overige programmalasten	85	35	10	-24
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.841	13.554	13.954	399
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.446	-33.247	-31.718	1.529
Saldo voor reserveringen	-31.446	-33.247	-31.718	1.529
Reserves	6.910	5.832	4.996	-836
Ottrekking reserves	6.910	5.832	4.996	-836
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-24.536	-27.415	-26.721	693

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Economische Zaken	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-24.536
Eerste herziening 2020	-26.951
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-26.804
10-maandsrapportage 2020	-27.415

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere apparaatslasten	0	-886	0	886
2. Herstel en Vernieuwingsprogramma en gevolgen corona	-181	-246	-177	-112
3. Bestemmingsreserve Energietransitie	0	-659	-659	0
4. Overige afwijkingen	58	139	0	-81
Totaal afwijkingen	-123	-1.652	-836	693

Het saldo van dit programma bedraagt € 693 voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Lagere apparaatslasten

Er is in 2020 gewerkt aan een organisatie ontwikkelplan voor Economie. Hiervoor zijn vacatures opgehouden of later ingevuld en daardoor vindt een onderbesteding (€ 886) op de apparaatslasten plaats.

2. Herstel- en Vernieuwingsprogramma en gevolgen corona

Er is extra inzet gepleegd op de Herstel- en Vernieuwingsagenda (€ 1,3 mln), waaronder Winterprogrammering, Rotterdam Verlicht, Rotterdam geeft ruimte en de Druktemeter. Daarnaast zijn diverse projecten (o.a. Verduurzaming kantoren, Digitale connectiviteit, Sterker Internationaal Klimaat en Mobility City Campus) (- € 1,2 mln) vertraagd of lager uitgevallen door de beperkte mogelijkheden als gevolg van corona. Per saldo leiden deze afwijkingen tot een nadeel van € 112.

3. Bestemmingsreserve Energietransitie

Door de corona crisis kwamen sommige projecten tot stilstand of in de vertraging, omdat activiteiten geen doorgang konden vinden. Voorbeelden hiervan zijn projecten Carr, Phario en een verlaagde uitvraag Smart Energy Systems. Op het programma Economische zaken zijn de lasten en onttrekkingen aan de reserve (€ 659) lager dan begroot.

4. Overige afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleinere afwijkingen op te merken op saldo-niveau, die leiden tot een nadeel van € 81.

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen.

2020 stond in het teken van de coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze verschillen per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfspgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productie-processen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. In 2020 wordt een krimp verwacht van de Rotterdamse economie met ruim 6%. Dat betekent dat veel activiteiten van Economie erop gericht zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende *aanvullende* activiteiten reeds in 2020 opgestart:

1. Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
2. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
3. Intensivering van de samenwerking met Taskforce Retail op de retailopgaven;
4. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca;
5. Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster;
6. Ontwikkelen van een druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad;
7. Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - o Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels
 - o Opzetten en uitvoeren van het programma platformeconomie
 - o Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021
 - o Faciliteren van de uitrol glasvezel in Rotterdam;
8. Inrichten van een coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitsel krijgen;
9. Inzet op herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. Deze agenda moet antwoord geven op de vraag hoe Rotterdam in het post-coronatijdperk het pad terugvindt naar een

gezonde, veerkrachtige en onderscheidende economie waarmee ze haar ambities op het gebied van circulariteit, digitaal, energieneutraliteit en inclusiviteit behaalt. De herstel- en vernieuwingsagenda bevat een set aan maatregelen die moeten bijdragen aan deze doelstellingen.

De afgelopen jaren heeft Rotterdam de focus gelegd op de transitie naar een nieuwe economie zoals verwoord in het coalitieakkoord van 2018, gebaseerd op de regionale Roadmap Next Economy. De transities naar een circulaire, duurzame en digitale economie blijven we centraal stellen en willen we zelfs versnellen. Vernieuwen van de economische structuur aan de hand van de transitiepaden is nodig om de economie van de stad en de regio weer van nieuwe impulsen voor economische groei en banengroei te geven en toekomstbestendig te maken. Clusters van sterke bedrijvigheid in Rotterdam en de transitiepaden zijn hier idealiter gezamenlijk aan zet. Rotterdam wil zich (inter)nationaal positioneren als koploper op het gebied van digitalisering, energietransitie en circularisering door concrete voorbeeld-projecten en doorbraken te realiseren. Die lopen dwars door de sterke economische sectoren. Ook voor herstel en vernieuwing is het nodig om te richten op die randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor een hoogwaardig en innovatief vestigingsklimaat voor bedrijven gericht op (de ontwikkeling van) de nieuwe economie. Belangrijke ingrediënten hiervoor zijn onder meer goed en voldoende human capital, een goede digitale infrastructuur, inzet op sleuteltechnologieën, ruimte voor programmering en ontmoeting, toegang tot investerend vermogen. De stad moet ruimte bieden voor opschaling, aantrekkelijk zijn voor zowel nationale als internationale bedrijven. Dat draagt allemaal bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

In het komende jaar worden diverse maatregelen binnen de sporen van deze agenda uitgevoerd die bijdragen aan herstel en vernieuwing van de stad zoals:

- Het aanbieden van scholingsvouchers voor het om, her- en bijscholen van werknemers;
- Versnelling in de ontwikkeling van de Smart health campus in samenwerking met het Erasmus MC;
- Uitvoeren van promotiecampagnes gericht op de toeristische en zakelijke bezoekers in de stad;
- Financiële ondersteuning van innovatieve bedrijven in samenwerking met Innovation Quarter;
- Het transformeren van winkelstraten voor een levendige en aantrekkelijke (binnen)stad;
- Aanbieden van energievouchers aan ondernemers voor verduurzaming.

Bij alle activiteiten die we de komende tijd gaan oppakken ligt de focus op de economische impact en hoe we die kunnen vergroten. Hoe krijgen we bijvoorbeeld Rotterdammers aan het werk in onze 7 stadsprojecten? In 2021 blijven we ook de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Effectieve dienstverlening aan het midden- en klein bedrijf (MKB) en ondernemers op strategisch niveau en op wijk- en bedrijfsniveau

Regeldruk vermindering voor ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. De economie wordt hard geraakt. De impact verschilt per sector, maar onder meer de retail, horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfsgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productieprocessen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. In 2020 wordt een krimp verwacht van de Rotterdamse economie met 6%. Dat betekent dat veel activiteiten van Economie erop gericht zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2020 uitgevoerd:

- Oprichting Coronaloket als onderdeel van het programma Anders Geregeld, waarbij een snelle integrale dienstverlening aan ondernemers wordt geboden die initiatieven in de stad willen ontplooiën
- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap
- Beschikbaar stellen van 62 innovouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten en het aanbieden van 85 digivouchers om MKB'ers juist in deze tijd te helpen met hun digitaliseringsopgave
- Het mogelijk maken van 1,5 meter economie in sectoren, ruimte voor andere concepten in sectoren waar dit niet haalbaar is.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld en in 2020 vastgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Verbeteren en moderniseren van de dienstverlening aan ondernemers en meer inkoop bij Rotterdamse bedrijven.

Activiteiten onder dit taakveld worden ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwings-agenda. In 2021 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat hebben we bereikt?

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

- Zorg dragen voor een sterk MKB-netwerk en ons accountmanagement daarop ingericht: ook in 2020 zochten we de bedrijven in de stad op, brachten we in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de

kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Extra aandacht ging daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en /of maken ze effectiever;

- We hebben actief bedrijvennetwerken ondersteund om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren;
- Aandachtgebieden: zakelijke dienstverlening, Life Sciences & Health, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail & leisure. Daarnaast is er accountmanagement voor startups ingezet. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven is uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) handelsbevordering, expats enzovoort;
- Juist nu de internationale handel voor een groot deel stil ligt hebben Rotterdam partners en InnovationQuarter zich meer gefocussed op de bedrijven die al in onze stad zijn gevestigd en wat er nodig is om hier te blijven en bij voorkeur door te ontwikkelen;
- InnovationQuarter en Rotterdam Partners hebben samen met de gemeente Rotterdam een nieuwe internationale marketing campagne voor Life Sciences & Health ontwikkeld. De lancering van deze campagne staat gepland voor april 2021;
- We hebben trainingen tegen een gereduceerde prijs gefaciliteerd om een online winkel op te starten;
- We stimuleren (inspireren - informeren - activeren) MKB bedrijven om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen via het in 2020 gelanceerde MKB010>>next programma. In deze collegeperiode worden 5.000 MKB'ers bereikt;
- Het Venture Café beweegt met corona mee. De inzet van de wekelijkse programmering blijft overeind maar online blijkt moeilijker en minder effectief. Minder mensen, bijna geen spontane ontmoeting, minder bedrijven die willen sponsoren. De afspraken zijn hierop aangepast. Afgelopen jaar hebben we de inzet van het Venture Café geëvalueerd. Uitkomst is dat de stakeholders uit het veld het Venture Café zeer waarderen en zien als grote toegevoegde waarde. Mede op basis van deze evaluatie hebben we nieuwe subsidieafspraken gemaakt en de intentie uitgesproken ook de komende jaren met elkaar door te gaan;
- Inmiddels is het City Informatie Centrum meer dan 10.000 m2 groot en huisvest het meer dan 200 bedrijven en werken en honderden mensen. Ook het City Informatie Centrum heeft last van alle corona ontwikkelingen. Door maandelijkse opzegbaarheid zijn er behoorlijk wat bedrijven vertrokken maar we zien ook dat - wanneer de economie aantrekt- zij hier gelijk weer van profiteren.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma Anders Geregeld krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Naast het kleinschalig experimenteren met regeldruk is er in 2020 vanaf medio maart vooral gewerkt aan het efficiënt inrichten van gemeentelijke processen om ondernemers wegwijs te maken en te bedienen. Denk hierbij aan het coronaloket, maar ook zijn er integrale gebiedsteams opgericht, is er een backoffice van vakexperts ontwikkeld die bij de complexe kwesties als gevolg van de coronacrisis in staat zijn om

adequaat om te gaan met ondernemersvraagstukken. In de coronacrisis is duidelijk geworden dat het bedrijfsleven gebaat is bij een open houding van de gemeente ten opzichte van de noodzaak van bestaande regels. De ervaringen worden meegenomen in toekomstige afwegingen of regels behouden of aangepast moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet op flexibele standplaatsen en uitbreiding van terrassen zoals vanuit Rotterdam Geeft Ruimte zijn toegepast, maar ook aan de integrale samenwerking in gebieden en met vakexperts.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie door middel van:

- Inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd. Ook de BIZ besturen zijn een voorbeeld van dergelijke collectieven. Een voorbeeld van inzet is daarnaast de subsidie voor ondernemers-initiatieven. Ook in 2020 zijn door de ondernemerscollectieven weer vele aanvragen ingediend bij de bedrijfscontactfunctionarissen. Het gehele budget is verleend aan subsidies tbv gebiedsmarketing, digitalisering en dergelijke;
- Ook hebben de bedrijfscontactfunctionarissen een belangrijke rol gespeeld in de communicatie met ondernemers over de (on)mogelijkheden als gevolg van de corona-maatregelen. Zo is er regelmatig in direct contact, maar ook via nieuwsbrieven gecommuniceerd naar ondernemerscollectieven, is meegewerkt aan gebiedscampagnes voor mondkapjes, 1,5 meter maatregelen, afstemming met integrale gebiedsteams, communicatie-adviseurs, wethouders, overige collega's en nog vele andere vormen van inzet;
- De Ondernemersbalie is het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen; Bij de Ondernemersbalie worden van alle klantcontacten basisgegevens bijgehouden. Behalve het aantal contacten, het gebruikte kanaal (bezoek, telefoon, e-mail) en de doorverwijzingen van andere partijen wordt ook het aantal startende en gevestigde ondernemers in kaart gebracht. De jaartarget voor 2020 is 2800 klantcontacten, gelijk aan 2019 en 2018. Het totaal aantal klantcontacten in 2020 is uitgekomen op 4718. Dit zijn bijna 2000 klantcontacten meer dan in de voorgaande jaren. Deze toename is direct terug te leiden naar de vele vragen rondom de coronamaatregelen;
- 6 juli 2020 is op Ondernemen010 het Coronaloket live gegaan. Dit loket is ingericht om initiatieven van ondernemers in relatie tot de coronacrisis snel en effectief af te handelen. Binnen 48 uur heeft elke vrager een reactie. Ook als er geen mogelijkheden zijn om aan het idee of verzoek van de aanvragen te voldoen.

Achter het coronaloket zit de programma-manager Anders Geregeld (regeldrukvermindering) die in de mid-office een integraal team van vakspecialisten tot haar beschikking heeft om alle (aan)vragen snel van een gekwalificeerd antwoord te voorzien of mogelijk te maken. Vanaf de opening van het loket zijn 110 verzoeken ontvangen, getoetst en in behandeling genomen;

- Er is een subsidie mogelijk gemaakt voor ondernemerscollectieven, waarbij 50% bijgedragen wordt voor projecten en activiteiten op het gebied van o.a. gebiedspromotie, digitalisering, buitenruimte etcetera. Hierbij zijn de ambities rond transitie naar de nieuwe economie in de herziene regeling van 2020 opgenomen. In de uitwerking voor 2021 zal dit gecontinueerd worden. Ook sluit dit aan bij de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie;
- Om voldoende en betaalbare werkruimte in stadswijken te behouden, die belangrijk zijn voor het economisch functioneren en de aantrekkelijkheid van een gebied, is het actieprogramma Werken in wijken van start gegaan.

Ontwikkelingen 2021-2024

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio is de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld waarbij de komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	7	7
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	1	1
Overige opbrengsten derden	0	0	6	6
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.325	2.429	2.022	-407

Apparaatslasten	0	1.837	1.567	-270
Inhuur	0	85	0	-85
Overige apparaatslasten	0	20	10	-10
Personeel	0	1.732	1.557	-175
Intern resultaat	2.035	0	9	9
Intern resultaat	2.035	0	9	9
Programmalasten	1.290	592	446	-146
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	977	242	73	-169
Overige programmalasten	0	0	3	3
Subsidies en inkomensoverdrachten	312	350	369	19
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.325	-2.429	-2.015	414
Saldo voor reserveringen	-3.325	-2.429	-2.015	414
Reserves	0	40	40	0
Onttrekking reserves	0	40	40	0
Saldo	-3.325	-2.389	-1.975	414

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere apparaatslasten	0	-270	0	270
2. Corona gerelateerde afwijkingen	7	-137	0	144
Totaal afwijkingen	7	-407	0	414

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere apparaatslasten

Er is in 2020 gewerkt aan een organisatie ontwikkelplan voor Economie. Hiervoor zijn vacatures opengehouden of later ingevuld en daardoor vindt een onderbesteding op de apparaatslasten plaats. Dit betreft € 185 voor vast personeel en € 85 voor inhuur.

2. Corona gerelateerde afwijkingen

Door corona zijn de prioriteiten van de ondernemers verschoven en zijn er relatie events en evenementen voor ondernemingen niet doorgegaan.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 46

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2020

2020 Stond in het teken van de coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat de economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze gevolgen verschillen per sector, en ook de kooplieden van de Rotterdamse warenmarkten ondervinden nadelige gevolgen van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen. In 2020 is gewerkt aan het opstellen van een nieuwe marktvisie en daarbij geplande pilots. Vanwege de coronamaatregelen kan, naar verwachting, de definitieve uitwerking en implementatie hiervan pas in de loop van 2021 starten.

Wat hebben we bereikt?

De weekmarkten met in achtneming van de coronamaatregelen zo goed mogelijk doorgang te laten vinden

Vanwege de coronamaatregelen heeft de uitwerking van de marktvisie en de bijbehorende geplande maatregelen, zoals meer diversiteit in aanbod, vertraging opgelopen. In 2020 is vooral alles in het werk gesteld om de markten voor zowel de inwoners van de stad en de huidige kooplieden zo goed mogelijk doorgang te laten vinden. Alle vaste plaatshouders van de warenmarkten hebben, na de eerste periode van afgelasting vanwege het coronavirus, tot en met de lockdown in december 2020 in een aangepaste opstelling op hun markt kunnen staan. Gedurende de huidige periode van lockdown, die 15 december 2020, is ingegaan, mogen alleen kooplieden staan die essentiële producten, zoals levensmiddelen verkopen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De weekmarkten met in achtneming van de coronamaatregelen zo goed mogelijk doorgang te laten vinden

Door onder andere te zorgen voor:

- Bredere looppaden; op de markt staan minder kramen dan voor de coronamaatregelen het geval was; alle vaste plaatshouders hebben hun plaats behouden
- Eén looprichting op de markt
- Inzet extra beveiligingsmedewerkers om de naleving van de 1,5 meter maatregel te bevorderen

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.728	1.227	1.285	58
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.728	1.227	1.285	58
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.426	2.961	3.146	184
Apparaatslasten	1.368	1.106	1.104	-2

Inhuur	3	3	2	-1
Overige apparaatslasten	-32	34	35	0
Personeel	1.397	1.068	1.067	-1
Intern resultaat	1.172	1.172	1.179	7
Intern resultaat	1.172	1.172	1.179	7
Programmalasten	-114	683	863	180
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-199	648	859	211
Overige programmalasten	85	35	4	-31
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	302	-1.734	-1.860	-126
Saldo voor reserveringen	302	-1.734	-1.860	-126
Saldo	302	-1.734	-1.860	-126

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Coronamaatregelen markten	0	211	0	-211
2. Diverse afwijkingen	58	-27	0	85
Totaal afwijkingen	58	184	0	-126

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Coronamaatregelen markten

De kosten van de coronamaatregelen die op de markten zijn genomen zijn € 211 hoger dan begroot. Dit betreft onder andere herindeling van de markten om de coronamaatregelen te kunnen naleven. De marktkramen zijn hierbij op andere plekken opgesteld en dienden daarvoor met nieuwe stormankers te worden vastgezet. Ook zijn extra toezichthouders ingezet die hebben toegezien op naleving van de coronaregels door de bezoekers en de marktkooplui.

2. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen welke hebben geleid tot een voordeel van € 85.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktreglement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- marktgelden en staanplaatsgelden markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 47

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Het versterken van relevante sectoren zoals maritiem, maakindustrie, life sciences & health en toerisme

Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie

Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's

Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital. Inzet op Leer Werk Akkoord, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van

Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Voortgang 2020

De Coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. De economie wordt hard geraakt. De impact verschilt per sector, maar onder meer de detailhandel, horeca,

toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfsgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stilleggen van productieprocessen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. In 2020 wordt een krimp verwacht van de Rotterdamse economie met ruim 6%. Dat betekent dat veel activiteiten van Economie erop gericht zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2020 uitgevoerd en deels doorlopend in 2021:

1. Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
2. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van start ups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
3. Intensivering van de samenwerking met retailers en vastgoedeigenaren in de Taskforce Retail;
4. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca;
5. Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het Life Science & Health cluster;
6. Ontwikkelen van een druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad;
7. Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - Invoering van het handvest en platform Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels
 - Opzetten van de Chief Digital Officer functie inclusief ondersteuning
 - Opzetten van het programma platformeconomie
 - Invoeren antennebeleid en het faciliteren van de uitrol van 5G
 - Overeenkomsten afgesloten voor de aanleg van glasvezel in Rotterdam;
8. Inrichten van een Coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitel krijgen;
9. Faciliteren van herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;

3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Verbeteren en moderniseren van de dienstverlening aan ondernemers en meer inkoop bij Rotterdamse bedrijven.

Activiteiten onder dit taakveld wordt ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. In 2021 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat hebben we bereikt?

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Cruciale sectoren zijn onder andere de clusters Life Sciences and Health, maakindustrie, logistiek, digitale dienstverleners en toerisme. Belangrijkste opgaven daarin zijn circulair, digitaal, energie, inclusiviteit en talent. Rotterdamse bedrijven weten talent in de stad te vinden. In de herstel- en vernieuwingsagenda wordt het belang onderschreven van een arbeidsmarkt die aansluit bij de gevraagde vaardigheden in de (nieuwe) economie. Opleidingen leiden op voor die sectoren waar vraag en groei naar is, maar ook leven lang ontwikkelen en het behouden en aantrekken van talent is daarin cruciaal.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

De transitiepaden uit de Roadmap Next Economy (RNE) geven richting aan een aantal samenhangende en elkaar versterkende (systeem)doorbraken op het gebied van digitalisering, energietransitie, circulaire economie, onderwijs en inclusieve samenleving. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We stimuleren acquisitie van bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen in het

Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid. De nieuwe economie is aantrekkelijk voor talenten, ondernemers en investeerders. De gemeente geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe bedrijfsinitiatieven en voeren uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten in. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de provincie Zuid-Holland.

Via het thema Circulair zijn in 2020 een serie innovaties gefaciliteerd op een aantal onderdelen. Bij het onderdeel “Waste to Value” zijn betekenisvolle pilots in gang gezet naar “hoogwaardige recycling”, zoals het verder op kleur scheiden en opwaarderen van de plastics uit de Rotterdamse vuilniszak. Maar ook het polyester textielafval omzetten naar PET-grondstof bij PlantOne. Bij CabonCaptureUsage is via UPRotterdam een buitenlandse partij naar binnen gehaald die koolstof via CO2 afvang gaat benutten voor visvoeder. Bij Citylab010 waren er dit jaar veel Food gerelateerde initiatieven die we hebben gesteund. Het faciliteren van de vroege innovaties geschiedde via diverse regelingen, zoals het Energie Transitie Budget en Citylab010.

Doorontwikkeling van Rotterdam als de meest innovatieve maritieme hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom de maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het haven-industrieelcomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

De aantrekkelijkheid van Rotterdam is van groot belang voor de ontwikkeling van de economie. Naast de kwaliteit van het woonklimaat is ook de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid (en daarmee samenhangend voldoende ruimte om te kunnen werken) en een aantrekkelijk voorzieningenaanbod (cultuur, retail, horeca, leisure hotels, onderwijs, sport en openbaar groen) een belangrijke factor. Een fijne woonomgeving, waar kinderen sporten, waar het goed samenleven is versterkt de talentontwikkeling en het arbeidspotentieel. Dit geldt zeker voor het aantrekken van hoogopgeleide, creatieve en innovatieve arbeidskrachten en samenhangend daarmee voor internationale bedrijven. Wij willen onze inzet voor het creëren van een aantrekkelijke stad verder verstevigen om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, werknemers, bewoners en bezoekers van de toekomst.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door onder andere:

- Verdere versterking van de uitvoering handvest Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels: we verbinden externe en interne partijen aan een integrale aanpak van stedelijke digitaliseringsopgaven en we zetten in op het aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen;
- Opzetten en uitvoeren van een programma digitale economie. Hieronder valt o.a. de platformeconomie;
- Implementeren antennebeleid;
- Faciliteren en versnellen van de uitrol glasvezel in Rotterdam;
- Binnen de MRDH werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie en uitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

- We hebben afgelopen jaar het innovatieprogramma van de luchthaven (financieel) ondersteund en gefaciliteerd. De uitvoering van dit programma ligt bij de stichting Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA). De stichting RHIA richt zich voornamelijk op de projecten die een bijdrage leveren aan de verduurzaming en digitalisering van de luchtvaart en luchthaven. Het afgelopen jaar heeft de stichting RHIA vijf projecten gerealiseerd en verder ontwikkeld. Een voorbeeld hiervan is het Airport Technology Lab. Dit is een plek voor bedrijven waarmee zij nieuwe producten en diensten rondom datagedreven innovaties voor luchthavens kunnen testen. Dit heeft de regio € 5 miljoen aan investeringen opgeleverd;
- We hebben een boost gegeven aan de Rotterdam Science Tower. Er is hier een verdieping ontwikkeld en uitgebouwd om innovatieve bedrijven en laboratoria rondom de Life Sciences & Health sector te huisvesten. Daarnaast zijn er ook flexplekken en locaties ontwikkeld waarin men met elkaar kan samenwerken en ontmoeten. Deze ontwikkeling past binnen het beleid om een aantrekkelijk werk- en vestigingsklimaat aan te bieden in de stad en de Life Sciences & Health sector te stimuleren;
- We hebben een internationale communicatiecampagne rondom de Life Sciences & Health sector gelanceerd: deze zet Rotterdam internationaal op de kaart als de spil in Nederland waar gewerkt wordt aan de toekomst van de gezondheidszorg. Health Holland en Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) nemen het narratief van deze campagne prominent mee in hun marketingcampagne over Life Science & Health (LS&H) kansen in Nederland;
- We zijn trekker geweest om de beroepsgroepen in de zorg innovatie en scholingstrajecten aan te laten bieden om digitaal vaardig en innovatief te zijn, opdat innovaties van begin af aan met die doelgroep ontwikkeld zal kunnen worden door bedrijven. Rotterdam E health Academy en Health Innovation School Rotterdam (HIS) is van de grond gekomen. Rotterdam E-Health Academy heeft 2 edities summer /springschool gedraaid waarbij in totaal 150 professionals aan hebben deelgenomen. De 1e editie van het

uitgebreide HIS Rotterdam scholingstraject heeft 48 alumni opgeleverd die het traject hebben doorlopen en nu een actieve alumnigroep vormen. 100.000 views op linkedin post over de HIS.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Duurzame groei

- In 2020 zijn we gestart met implementatie van de in 2019 vastgestelde acquisitie-strategie. Deze is erop gericht om pro-actief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie. Door covid-19 zijn internationale acquisitie-activiteiten op een lager pitje komen te staan maar zorgen we samen met RP en InnovationQuarter er ook voor dat als het weer aantrekt we klaar staan om juist die bedrijven aan te trekken die onze economie versterken. In 2021 zal de inzet dichter bij huis plaats vinden zoals op internationale bedrijven die hier al zijn gevestigd en die willen uitbreiden;
- Er is ingezet in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor start-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden met het programma Start-up en Scale-up Rotterdam, een van de activiteiten was het online uitvoeren van het Up-Streamfestival in september 2020, waar bijvoorbeeld de pilot voor CO2 afvang en hergebruik voor diervoeders is gepresenteerd;
- De rol van lokale overheid als launching customer voor herstel en innovatie geven we vorm, dit doen we gemeentebreed, door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten; Zo hebben we met Stadsbeheer pilots ingezet voor innovatieve verwerking van veegafval en plastics. Economie scant de vroege innovaties en bij succesvolle pilots kan Stadsbeheer ze later opnemen in hun innovatieve aanbesteding. Daarnaast faciliteren we een vroege innovatie voor de verwerking van kunststof grasvelden. Vanuit Circulaire Economie hebben we een actief netwerk om win/win situaties te benutten;
- We hebben samengewerkt met het ministerie van Economische Zaken (EZK), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en marktpartijen om voorbereid te zijn op een snelle maar zorgvuldige en verantwoorde uitrol van 5G. Het nieuwe antennebeleid is één van de resultaten;
- In 2020 zijn afspraken gemaakt met KPN, T-Mobile/Primevest en Delta Fiber voor de aanleg van glasvezel in de stad. KPN heeft op 30 juni 2020 aangekondigd om alle woonwijken in Rotterdam te voorzien van glasvezel. In totaal betreft dit 285.000 woningen, winkels en bedrijfseenheden buiten de bedrijventerreinen. KPN is gelijk begonnen in het Centrum en in Delfshaven. De laatste woningen zullen aangesloten worden in 2026. T-Mobile en Primevest hebben samen op 15 december aangekondigd glasvezel aan te gaan leggen in Rotterdam. Zij nemen het netwerk van L2Fiber in Kralingen over en bouwen dit netwerk af. In 2021 gaan zij aan de slag in IJsselmonde. Delta Fiber heeft in 2020 glasvezel aangelegd in Hoek van Holland. De werkzaamheden worden begin 2021 afgerond. Daarnaast heeft VodafoneZiggo haar netwerk geüpgraded zodat in vrijwel elke woning met een Ziggo aansluiting een internetabonnement met een downloadsnelheid van 1Gbs kan afnemen. De gemeente werkt actief samen met deze partijen om de aanleg zo efficiënt mogelijk voor alle betrokken partijen uit te voeren. Met deze ontwikkelingen is Rotterdam op weg naar haar doelstelling dat alle bewoners en bedrijven in woonwijken keuze hebben uit 2 of meer hoogwaardige digitale infrastructuren met bijbehorende dienstenaanbieders;
- We faciliteren en ondersteunen een fysieke IT-Campus in Rotterdam Zuid die zich inzet om iedereen, van jong tot oud, oud, te helpen met digitale skills tot aan leren programmeren, en om zich te ontwikkelen in de

laatste digitale ontwikkelingen. Ook zorgt de IT Campus voor een veel betere relatie tussen de marktvraag aan mensen en verschillende partners in de stad;

- Er is een werkplan digitale economie gemaakt waarmee beter gestuurd kan worden op de integrale digitale opgaven van de economische ontwikkelingen.

Wij stimuleren circulaire initiatieven en ondersteunen het huidige MKB en broedplaatsen voor innovatieve start-ups & Scale-ups. We zetten in op het verbeteren van het investeringsklimaat door initiatieven te ondersteunen met subsidies, vouchers en opdrachten. We hebben met elkaar gezegd, dat deze tweede hoofdroute een succes is als in deze bestuursperiode tenminste 40 nieuwe circulaire initiatieven zijn gerealiseerd in de stad. We zien dat er mooie stappen zijn gezet. Het is hoopvol om te zien, dat we juist in deze tijden samen met ondernemers doorpakken en kansen weten te benutten. Het circulair worden van de economie biedt kansen voor Rotterdam. Dat is ook zichtbaar als het gaat om het aantrekken van internationale bedrijven door Rotterdam Partners en InnovationQuarter. In 2019 en 2020 vestigden vijf nieuwe internationale circulaire bedrijven zich in Rotterdam. Bij elkaar leveren die bedrijven 255 nieuwe circulaire banen op. Als we kijken naar de ontwikkeling in het havengebied en de stad, ondersteunden we vanuit de gemeente al 40 initiatieven: 16 in de haven, 13 in de stad en 11 initiatieven via CityLab010.

We blijven inzetten op Rotterdam als de innoverende maritieme hoofdstad

De gemeente Rotterdam heeft zich de afgelopen jaren met succes gepositioneerd als dé aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van de haveneconomie. Onder regie van de gemeente is een sterk, en nog steeds groeiend publiek privaat netwerk ontstaan met honderden partijen die samenwerken aan

1. De ontwikkeling van een goed vestigingsklimaat voor kansrijke en vernieuwende maritieme bedrijvigheid;
2. De ontwikkeling van een sterk nationaal en internationaal imago van dit cluster als toonaangevende maritieme innovatiehoofdstad. Er wordt geïnvesteerd in het creëren van de juiste randvoorwaarden realisatie van een hoogtechnologische, niet-fossiele haven en maritieme economie, met 12 maritieme groeimarkten. De vele acties die zijn ingezet op om beide doelstellingen te realiseren, slaan neer in diverse programma's van de gemeente en haar partners op het gebied van marketing, acquisitie, lobby, human capital, ruimte, kapitaal en innovatie;
3. Door de focus op de 12 maritieme groeimarkten, de innovatiekracht van het Zuid Hollandse maritieme cluster, de al ingezette verduurzaming en digitalisering binnen de sector en de aanwezigheid van een sterk en op innovatie georiënteerd publiek – privaat netwerk, zal de maritieme sector een belangrijke positie innemen in het herstel van de regio na de Coronacrisis en met succes onze ambities m.b.t. de energietransitie verwezenlijken.

We werken samen met partners aan een internationaal herstelplan maritieme economie.

- Het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld; Zo heeft zich in 2020 Umincorp gevestigd een bedrijf de afvalplastics (o.a. uit de Rotterdamse vuilniszak) verder opwerkt voor direct hergebruik en zo bijdraagt aan hoogwaardige recycling. We continueren de inzet op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening;
- We ondersteunen het havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitie opgaven en de transitie naar de circulaire economie; We geven verdere uitvoering aan

projecten klimaattafel energietransitie en circulaire ontwikkeling havengebied. Hierbij ontwikkelen en implementeren we beleidskaders voor (1) bijdrage aan investeringsprojecten in haven en maritieme industrie (2) Inzet op biomassa, walstroom, wind, waterstof, nieuwe brandstoffen, industriepolitiek (Waste to Value, CCU en Biomassa);

- Op projectniveau werken we intensief samen met Hbr, InnovationQuarter en provincie Zuid-Holland. We bundelen zo krachten en kunnen ons als gemeente focussen op datgene waar we meerwaarde bieden;
- We organiseren intern en extern de samenwerking aan een toekomstbestendig maritiem cluster, dat internationaal bekendheid geniet als dé meest innovatieve maritieme hoofdstad van Europa. Hiervoor zetten wij ons in een breed publiek-private netwerk in, waarbij we onder andere met de Provincie Zuid-Holland en de Drechtsteden zorgen dat er uitvoering wordt gegeven aan de internationale maritieme hotspot aanpak, regionale maritieme acquisitie en maritieme marketing en communicatie strategie en human capital agenda;
- Rotterdam Maritime Capital of Europe (RMC) is een samenwerkingsprogramma om alle regionale activiteiten en diensten samen te bundelen en als hele regio zich te profileren onder deze noemer. Rotterdam moet de plek zijn in Europa waar alle voorzieningen met betrekking tot maritiem beschikbaar zijn. Ook is het een programma om de, aan de maritieme activiteiten gekoppelde, dienstensector te versterken en uit te breiden. Dit gebied loopt van Gorinchem tot aan de Maasvlakte. In 2020 hebben we verder ingezet op:

- Verdienstelijking van de Rotterdamse economie
- samenwerking met strategische regiopartners om Rotterdam als maritieme hoofdstad op de kaart zetten bij Rijk, Europa en de wereld en de juiste randvoorwaarden te creëren voor een toekomstbestendig regionaal maritiem cluster met een uitstekende concurrentiepositie
- samenwerkingsrelaties met Europa, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maritieme hotspots wereldwijd
- intensiveren samenwerking met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) voor organiseren afstemming met regiogemeenten
- contacten en maritieme overleggen benutten om de boodschap van RMC uit te dragen en het netwerk te verstevigen
- inzet op Bidbook op Global Maritime Forumcongres naar Rotterdam.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

We verkennen de mogelijkheden van herstel van de aantrekkelijke stad, o.a. ten aanzien van versterking van de Werklocaties in de (binnen) stad:

- Met de uitvoering van het Actieplan Werken in Wijken maken we mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Vanuit dit actieplan worden instrumenten ingezet en getoetst op effectiviteit: hoe bijvoorbeeld beter gebruik te maken van deels leegstaande (kantoor/bedrijfs) panden, zodat werkruimte beter kan worden benut;
- In samenwerking met onze partners in de Taskforce Retail faciliteren we de community van stakeholders in de retailsector, bestaande uit ondernemers/ retailers en vastgoedeigenaren. Op buurt- en wijkniveau, maar

ook rondom de ontwikkeling van instrumenten ter bevordering van upgrading en transformatie. En door te helpen met het oprichten van het platform Retailontwikkelingen Rotterdam (ROR) met belangrijke vastgoedpartijen in Rotterdam;

- We hebben gestuurd op het compacter maken van de winkelgebieden en het tegengaan van leegstaand in de verspreide bewinkeling. Er zijn in 3 pilotgebieden verschillende instrumenten ingezet om transformaties te stimuleren. De pilotgebieden zijn: de aanloopstraten van Boulevard Zuid en Noorderboulevard en 2. het transformatiegebied Katendrechtse Lagendijk;
- We hebben kleine vastgoedeigenaren gestimuleerd om hun leegstaande incurante winkelvastgoed te transformeren naar andere duurzame functies waarbij de integrale kwaliteit en het functioneren van gebieden en wijken wordt verbeterd. In 2021 evalueren we deze transformatieaanpak van winkels. Dit manifest is tot stand gekomen door de Taskforce Retail. De visie, de uitvoeringsagenda en de instrumentenkoffer wordt door vastgoedpartijen, ondernemers en de gemeente onderschreven via een convenant. We zorgen voor voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door zowel ruimtelijk beleid uit te voeren als uitvoeringsplannen op prioritaire locaties te realiseren;
- We sturen op het transformeren van 180.000 m2 incurante kantoorruimte naar woon eenheden en of andere economische functies samen, met en op initiatief van marktpartijen. In het eerste half jaar van 2020 werd 159.000 m2 kantoor getransformeerd. In totaal ging het om 21 adressen. Hierbij telde de transformatie van Europoint 2 (deel van Lee Towers) met 33.000 m2 substantieel mee. In 2020 is ook gestart met de voorbereiding van transformatie van grote kantoren in het Zomerhofkwartier (bv. het voormalige Nationale Nederlanden kantoor Benthemstraat 30 van ruim 20.000).

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

- Het afgelopen jaar is gewerkt aan het leggen van relaties met en in de stad, het uitbreiden van netwerken in en tussen gemeentelijke clusters, het bepalen en vaststellen van 'waarden' die belangrijk zijn in onderhavige transformatie, de totstandkoming van een breed in de stad gedragen digitaal handvest (inmiddels door ca. 40 partijen ondertekend), de succesvolle lancering van het platform Rotterdam Digitaal (op Black Friday jl.), het organiseren van meerjarig en het bewustzijn dat de wereldwijde digitale transformatie leidt tot andere werkwijzen en de vorming van het CDO-office als verbindend team tussen verschillende organisatieonderdelen onderling en tussen de gemeentelijke organisatie en partijen in de stad.
- In 2020 heeft KPN aangekondigd om in de periode 2020-2025 in totaal 285.000 woningen en winkels aan te sluiten op hun glasvezelnetwerken. T-Mobile heeft aangekondigd om de wijken Kralingen en IJsselmonde te voorzien van glasvezel. De Glazen Maas BV is een publiek glasvezelnetwerk in grote delen van Rotterdam met een tiental klanten, waarvan veel in de culturele sector. Voor deze 100% deelneming van de gemeente wordt nu onderzocht wat het beste toekomstscenario is. De wethouder heeft gevraagd om een strategie voor digitale infrastructuur zodat op basis daarvan besloten kan worden wat we met de Glazen Maas gaan doen, maar ook daarin meegenomen de andere glasvezelverbindingen waar de gemeente zelf eigenaar van is of deze huurt. De oplevering van dit rapport wordt in april 2021 verwacht.

- Rotterdam loopt voorop in het Nederlandse 5G dossier. Rotterdam is de eerste gemeente met een (vernieuwd) Antennebeleid dat al anticipeert op de komst van small cells die verwacht worden na de veiling van de 3.5Ghz frequentieband in 2022. Met een aantal grotere gemeenten, VNG en het ministerie van EZK wordt de impact van 5G op een aantal vlakken nader uitgewerkt.
- Samen met InnovationQuarter en de MRDH is een datacenterstrategie gemaakt. Doelstelling is om een sterk cluster te hebben van regionale datacenters.
- Internet of Things (IoT) en sensoren: we werken samen met externe en interne partijen aan het ontdekken en leren toepassen van nieuwe digitale toepassingen en technologieën. Een belangrijk resultaat in 2020 was de lancering van de CENT-R: de modulaire slimme (licht)mast.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	Per 1/11/21 > 180.000 m2**		
	Realisatie cumulatief	45.000 m2	102.500 m2	160.000 m2			
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30			
	Realisatie cumulatief	n.v.t.	69	168			
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde						
	Realisatie	n.v.t.					
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van de gemeente	Streefwaarde				€ 700 mln investeringen / 2000 FTE / 50 nieuwe vestigers additioneel		
	Realisatie cumulatief	n.v.t.	€ 247 mln uitgelokte investeringen 1.586 FTE 156 vestigers	€ 716,5 mln uitgelokte investeringen 2.395 FTE 175 vestigers			
MKB RNE proof: In deze collegeperiode worden er minimaal	Streefwaarde				5.000		
	Realisatie	185	779	1.079			

5000 MKB'ers gesproken, waarbij de
mogelijkheden van de nieuwe
economie voor hun bedrijfsvoering
worden belicht

cumulatief

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

We sturen op het transformeren van 180.000 m2 kantoorruimte naar wooneenheden en andere economische functies, samen met en op initiatief van marktpartijen. In het eerst half jaar van 2020 werd 159.000 m2 kantoor getransformeerd. In totaal ging het om 21 adressen. Hierbij telde de transformatie van Europoint 2 (deel van Lee Towers) met 33.000 m2 substantieel mee. In 2020 is ook gestart met de voorbereiding van transformatie van grote kantoren in het Zomerhofkwartier (bv. het voormalige Nationale Nederlanden kantoor Benthemstraat 30 van ruim 20.000 m2.

Transformatie winkels

De transformatie van leegstaand incourant winkelvastgoed in de 3 transformatiepilots zette in 2020 fors door. De resultaten en inspanningen van de twee voorgaande jaren hadden een duidelijk positief effect op het laatste pilotjaar. In 2020 was een ruime verdubbeling te zien ten opzichte van 2019, met een aantal van 99 transformaties. Het totaal komt hiermee op 168 transformaties sinds het startjaar in 2018. De college indicator van 90 panden is ruimschoots behaald.

Verduurzaming Kantoren

Verduurzaming van Rotterdamse kantoren om in 2022 tenminste te voldoen aan Energielabel C: na het inventariseren van de huidige energielabels starten we een campagne richting eigenaren om ze bewust te maken van hun verantwoordelijkheid in deze verbeteringsopgave zodat ze stappen gaan ondernemen hierin.

Op basis van de verduurzaming intentie in het Convenant Kantoren Transformatie onderzoeken we binnen de prioritaire concentratiegebieden met de eigenaren welke actie nodig zijn om deze intenties uit te voeren en maken we afspraken hierover.

De Pilot WKO (Warmte koude opslag) in het Rotterdam Central District is gerealiseerd in 2020. In een tijdlijn zijn voor de verschillende gebouwen de momenten opgenomen waarop deze eigenaren kunnen instappen in de aansluiting op het WKO systeem. Voor de gebouwen Delftse Poort en het nieuw te bouwen Treehouse wordt de aansluiting uitgewerkt.

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer InnovationQuarter en Rotterdam Partners. In 2020 hebben we die relatie verder uitgebouwd, met de introductie van het EnergieTransitieFonds[HV(1)] en de voorbereiding voor het uitzetten van de Europese REACT

subsidie. HBR, Provincie Zuid Holland, InnovationQuarter en gemeente Rotterdam werken intensief samen om doorgroeiende innovaties van financiering te voorzien, met nu één loket voor de regio. Zo krijgt de gewenste Energietransitie en Circulaire Economie echt een impuls.

MKB Rotterdam Next Economy (RNE) proof maken

In beide gevallen gaat het om het faciliteren van zowel nieuwe als bestaande ondernemers op die terreinen die voor de economische transitie relevant zijn: digitaal, circulair en energieneutraal. Met de verschillende activiteiten (inspireren, informeren en activeren) worden 5.000 MKB-bedrijven bereikt. Deze bedrijven zijn deelnemers aan de activiteiten uit de jaaragenda en bedrijven die bereikt worden met de boodschap dat het van belang is aandacht te besteden aan de transitie.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	775	517	-258
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	665	507	-158
Overige opbrengsten derden	0	110	10	-100
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	15.796	16.517	14.825	-1.692
Apparaatslasten	6.151	3.415	2.949	-466
Inhuur	297	167	77	-90
Overige apparaatslasten	121	77	42	-36
Personeel	5.733	3.171	2.831	-340
Intern resultaat	-2.509	671	862	192
Intern resultaat	-2.509	671	862	192
Programmalasten	12.153	12.431	11.013	-1.418
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.782	8.932	7.293	-1.639
Overige programmalasten	0	0	2	2
Subsidies en inkomensoverdrachten	371	3.499	3.718	219
Saldo voor vpb en reserveringen	-15.796	-15.742	-14.308	1.434
Saldo voor reserveringen	-15.796	-15.742	-14.308	1.434

Reserves	6.910	4.892	4.141	-751
Onttrekking reserves	6.910	4.892	4.141	-751
Saldo	-8.886	-10.850	-10.167	683

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere apparaatslasten	0	-466	0	466
2. Bestemmingsreserve Energietransitie	0	-659	-659	0
3. Diverse afwijkingen	-258	-567	-92	217
Totaal afwijkingen	-258	-1.692	-751	683

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere apparaatslasten

Er is in 2020 gewerkt aan een organisatie ontwikkelplan voor Economie. Hiervoor zijn vacatures opengehouden of later ingevuld en daardoor vindt een onderbesteding op de apparaatslasten plaats. Dit betreft € 375 voor vast personeel en € 91 voor inhuur.

2. Bestemmingsreserve Energietransitie

Door de coronacrisis kwamen sommige projecten tot stilstand of in de vertraging, omdat activiteiten geen doorgang konden vinden. Voorbeelden hiervan zijn de projecten Carr, Phario en een verlaagde uitvraag Smart Energy Systems.

3. Diverse afwijkingen

Er zijn extra kosten voor de Herstel- en Vernieuwingsagenda Rotterdam Sterker Door (RSD) (- € 600). Daarnaast zijn diverse projecten (o.a. Circulair, Verduurzaming kantoren, Digitale connectiviteit en uitvoeringsprogramma werklocaties) (€ 700) vertraagd of lager uitgevallen. Voor de Gevelaanpak Boulevard en diverse kleine projecten zijn door Corona niet alle werkzaamheden uitgevoerd. Hierdoor zijn minder lasten en minder bijdragen van derden gerealiseerd (€ 400).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

- Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;
- Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;
- Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;
- Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital agenda. inzet op Leer Werk Akkoord (LWA), aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Economische promotie

Pagina 48

Economische promotie

Rotterdam heeft een economische stedelijke identiteit welke ruimte biedt voor bedrijven om zich in Rotterdam thuis te voelen

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. De economie wordt hard geraakt. De impact verschilt per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfspgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contact beperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stilleggen van productieprocessen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. In 2020 wordt een krimp verwacht van de Rotterdamse economie met ruim 6%. Dat betekent dat veel activiteiten van Economie erop gericht zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2020 uitgevoerd:

1. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
2. Het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op de regionale en landelijke bezoekersmarkt;
3. Versterking van het platform Ondernemen010.nl als HET platform voor informatie voor ondernemers in de stad.

Wat hebben we bereikt?

Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven, congressen en talent. Nationale en internationale bedrijven kennen de stedelijke identiteit van Rotterdam en maken om die reden gebruik van Rotterdam of overwegen om zich er te gaan vestigen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- 2020 was het eerste jaar van de meerjaren afspraken met Rotterdam Partners. Door corona was het veel lastiger om via internationale positionering en marketing nieuwe bedrijven, congressen en bezoekers aan te trekken. Daar waar nodig heeft Rotterdam Partners haar inzet aangepast aan de crisis zonder daarbij de doelstellingen voor de langere termijn los te laten.
- Samen met Rotterdam Partners en InnovationQuarter hebben we ons, ondanks corona ingezet, op het aantrekken van bedrijven, congressen, bezoekers en talent. In totaal zijn er, 72 internationale investeringsprojecten geland in de stad wat tot 1284 nieuwe banen heeft geleid en zorgt voor een bedrag van € 619,9 mln aan investeringen.
- Rotterdam Partners heeft via een digitaal platform tijdens de eerste corona golf inzichtelijk gemaakt welke initiatieven er in de stad gestart zijn waar bedrijven en instellingen elkaar helpen.
- Rotterdam Partners is de campagne 'Ga gewoon zelf 'gestart om meer lokaal en regionaal bezoek te trekken toen het weer kon. Deze campagne is gestopt toen dit vanwege corona niet meer veilig was.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	50	120	70
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	50	120	70
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.627	13.392	13.655	262
Apparaatslasten	0	1.020	870	-150
Inhuur	0	47	0	-47
Overige apparaatslasten	0	11	5	-5
Personeel	0	961	864	-97
Intern resultaat	1.428	831	835	4

Intern resultaat	1.428	831	835	4
Programmalasten	11.199	11.542	11.950	408
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.937	1.726	1.971	245
Kapitaallasten	105	110	110	0
Overige programmalasten	0	0	2	2
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.158	9.705	9.866	161
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.627	-13.342	-13.535	-192
Saldo voor reserveringen	-12.627	-13.342	-13.535	-192
Reserves	0	900	815	-85
Onttrekking reserves	0	900	815	-85
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-12.627	-12.442	-12.719	-277

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere apparaatslasten	0	-150	0	150
2. Diverse afwijkingen	70	412	-85	-427
Totaal afwijkingen	70	262	-85	-277

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere apparaatslasten

Er is in 2020 gewerkt aan een organisatie ontwikkelplan voor Economie. Hiervoor zijn vacatures opengehouden of later ingevuld en daardoor vindt een onderbesteding op de apparaatslasten plaats. Dit betreft € 103 voor vast personeel en € 47 voor inhuur.

2. Diverse afwijkingen

Er zijn extra kosten gemaakt voor de Herstel-en Vernieuwingsagenda Rotterdam Sterk Door (RSD) (- € 700). Daarnaast zijn diverse projecten (o.a. programma Sterker Internationaal Klimaat, Mobility City campus en Innovouchers (€ 300) vertraagd of lager uitgevallen. Voor het project Up Rotterdam zijn hogere baten gerealiseerd (€ 70) en is sprake van diverse lagere onttrekkingen aan de reserves (- € 85).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing.

Maatschappelijke ondersteuning

Pagina 49

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 2

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

TAAKVELD 4

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 5

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke Ondersteuning	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	9.216	18.742	17.648	-1.094
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.818	10.785	10.090	-695
Financieringsbaten	565	239	289	50
Overige opbrengsten derden	6.833	7.717	7.255	-462
Overige baten	0	1	14	13
Lasten exclusief reserves	196.361	212.914	206.588	-6.326
Apparaatslasten	41.954	49.860	50.031	171
Inhuur	3.679	6.740	6.623	-118
Overige apparaatslasten	987	967	920	-47
Personeel	37.288	42.153	42.489	336
Intern resultaat	1.298	3.248	4.055	807
Intern resultaat	1.298	3.248	4.055	807
Programmalasten	153.109	159.805	152.501	-7.304
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	63.317	66.110	60.987	-5.123
Kapitaallasten	0	70	591	521
Overige programmalasten	86	113	484	371
Sociale uitkeringen	37.584	37.245	36.796	-450
Subsidies en inkomensoverdrachten	52.122	56.267	53.643	-2.624
Saldo voor vpb en reserveringen	-187.145	-194.172	-188.941	5.232
Saldo voor reserveringen	-187.145	-194.172	-188.941	5.232
Reserves	-1.300	2.646	569	-2.077
Onttrekking reserves	2.000	2.796	719	-2.077
Toevoeging reserves	3.300	150	150	0
Saldo	-188.445	-191.527	-188.372	3.155

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Oorspronkelijke Begroting 2020	-188.445
Eerste herziening 2020	-189.106
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-191.674
10-maandsrapportage 2020	-191.527
Realisatie 2020	-188.372

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Taal	0	- 1.214	0	1.214
2. Uitvoering Wet Educatie en Beroep (WEB)	- 981	- 1.021	0	40
3. Welzijn	0	- 1.397	- 513	884
4. Jeugd	0	- 1.389	0	1.389
5. Integratie	0	- 1.564	- 1.564	0
6. Armoede	0	1.024	0	-1.024
7. Rotterdampas	- 615	-1.591	0	976
8. Baankansen	0	957	0	-957
9. Overige afwijkingen	502	-131	0	633
Totaal afwijkingen	- 1.094	- 6.326	- 2.077	3.155

Het saldo van dit programma bedraagt € 3,2 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Taal

Als gevolg van de uitbraak van corona en de genomen maatregelen is het in 2020 niet mogelijk geweest om alle geplande trajecten van Rotterdammers met laaggeletterdheid een taaltraject aan te bieden en te laten volgen. Dit leidt tot een voordeel van € 1,2 mln.

2. Uitvoering Wet Educatie en Beroep (WEB)

Als gevolg van de uitbraak van corona en de genomen maatregelen is een grote druk ontstaan op de mogelijkheden tot het aanbieden en uitvoeren van taallessen aan de doelgroep. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten € 1,0 mln lager uitgevallen.

3. Welzijn

Als gevolg van de uitbraak van corona zijn diverse welzijnsactiviteiten niet of in afgeslankte vorm doorgegaan. Ook konden door de uitbraak van corona niet alle projecten van Masterplan ouderen doorgaan. De bestemmingsreserves Masterplan ouderen en Maatschappelijke Participatie gebieden zijn voor in totaal € 513 lager onttrokken. Per saldo is er een voordeel op Welzijn van € 884.

4. Jeugd

Een onderschrijding in verband met terugvordering van subsidies uit voorgaande jaren en het niet of in mindere mate doorgaan van activiteiten in 2020. Het voordeel op Jeugd bedraagt € 1,4 mln.

5. Integratie

Vanwege het uitstel van de Inburgeringswet en een lagere toekenning van subsidies vanwege de coronamaatregelen, is de begrote onttrekking van € 1,6 mln aan de bestemmingsreserve Asielakkoord achterwege gebleven.

6. Armoedebestrijding

In 2020 zijn voor Jeugd- en AOW-tegoed meer beschikkingen verleend dan begroot. Daarnaast is vanaf 1 augustus 2020 de inkomensgrens voor het jeugdtegoed verruimt, waardoor meer jongeren recht hadden op jeugdtegoed. Dit leidt tot een nadeel van € 1,0 mln.

7. Rotterdampas

Als gevolg van de uitbraak van corona zijn er in 2020 minder passen verkocht en is door de pashouders minder gebruik gemaakt van de pas. Per saldo is er sprake van een voordeel van € 1,0 mln.

8. Baankansen

De afwijking betreft een nog te betalen bedrag aan scholen ten behoeve van investeringen in het praktijk- en speciaal onderwijs om tot betere arbeidstoeleiding te komen. Het bedrag heeft betrekking op 2020 en is uitbetaald in 2021 uit middelen die de gemeente heeft ontvangen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF). Per saldo een nadeel van € 957

9. Overige afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen, die leiden tot een nadeel van € 633.

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansgelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vorm gegeven in het Masterplan ouderen.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taal cursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2020

Prestatie010: Iedere stap telt

In deze collegeperiode komt de mens achter de werkzoekende meer centraal te staan en leggen we de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling van werkzoekenden. Door middel van dienstverlening op maat, en waar mogelijk aangevuld met een re-integratietraject proberen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

De werkzoekenden uit de doelgroep Prestatie 010 zijn hard getroffen door de coronacrisis. Zo werd vrijwilligerswerk op de meeste locaties gestaakt, ging taaltraining op fysieke locatie niet door en werden beweegtrainingen tijdelijk stopgezet. Omdat dit een kwetsbare doelgroep betreft, die vaak kampt met gezondheidsproblemen, durfde men ook niet altijd deel te nemen aan activiteiten die wel doorgingen. Daardoor moesten we onze dienstverlening aanpassen. Dat deden we onder andere door digitale en telefonische coaching, wijkwandelingen en deurbezoeken. We hielden gesprekken op locatie in de Huizen van de Wijk. We spraken kwetsbare Rotterdammers met diverse hulpvragen, in het bijzonder de werkzoekenden boven de 60 jaar en mensen met gezondheidsproblemen, maar ook alleenstaanden. Zo werd ondanks de coronacrisis de dienstverlening volop doorgezet.

Ook zetten we intensief in op het bespreekbaar maken van eventuele schulden bij werkzoekenden. Het doel hiervan is om deze werkzoekenden te begeleiden naar trajecten bij de schulddienstverlening. Dit deden we onder meer door een belactie, waardoor meer dan 300 werkzoekenden nu ondersteuning krijgen bij hun schulden.

Daarnaast volgden activeringscoaches trainingen gericht op het herkennen van burgers met een licht verstandelijke beperking en zijn taaltrajecten bij welzijnsorganisaties aangeboden. Binnen de afdeling is er een ontwikkeltraject gestart om werkzoekenden een volgende stap te laten zetten in hun ontwikkeling. Dit registreren we via de zogenaamde stappenteller; in de afgelopen periode hebben meer dan 2000 werkzoekenden een stap in hun ontwikkeling. Ten slotte troffen we voorbereidingen voor de wijkbasisbaan, waarmee we in 2021 zijn gestart.

Jongerenloket

De effecten van corona raken ons allemaal, maar sommige groepen harder dan andere. Jongeren behoren tot deze groep. Zij worden relatief hard geraakt door de coronacrisis, omdat jongeren in hoge mate vertegenwoordigd zijn in zowel flexwerk/parttimewerk als in sectoren die hard door corona zijn getroffen zoals horeca, toerisme, cultuur en detailhandel.

De coronacrisis heeft ook grote impact op de dienstverlening van het Jongerenloket. Tot maart 2020 lagen we op koers de ambitie van 1.950 jongeren in de bijstand waar te maken. Vanaf maart is de instroom explosief toegenomen, terwijl de uitstroom juist daalde. In augustus groeide het aantal jongeren met een bijstandsuitkering naar 3.081. Het jaar 2020 eindigde met 2.919 jongeren in de bijstand.

Wat hebben we bereikt?

Prestatie010: Iedere stap telt

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject of werken aan de persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit laatste noemen we in Rotterdam de Prestatie010; werkzoekenden mogen deze prestatie zelf invullen in overleg met activeringscoaches. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie verminderd. Ook neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar arbeidspotentieel.

Onze ambitie is om jaarlijks 1.000 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject te laten maken of direct uit te laten stromen uit de uitkering. Afgelopen jaar onderhielden we intensief contact met de 9.000 meest kansrijke werkzoekenden met als doel het zetten van stappen in de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling, het ondernemen van maatschappelijke activiteiten en het toe leiden naar re-integratieprojecten. Dit jaar zijn 709 werkzoekenden toe geleid naar re-integratie of betaald werk: 165 werkzoekenden stroomden direct uit naar een betaalde baan en 544 werkzoekenden zetten de stap naar een re-integratietraject om zo hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen met als doel de vervolgstap te zetten naar een betaalde baan. Dat is gezien de omstandigheden een relatief hoge uitstroom.

Er werd daarnaast contact gelegd met circa 10.000 werkzoekenden die minder kansrijk zijn. Bij specifieke hulpvragen boden we hen ondersteuning of werden zij doorverwezen naar de wijkteams, welzijnsorganisaties of zorginstanties.

Jongerenloket

- Als gevolg van de hoge instroom die gepaard ging met een oplopende wachttijd voor een intakegesprek, was het noodzaak het dienstverleningsproces te herijken. Dit heeft geresulteerd in een verkorte intake (startgesprek) waarmee een efficiënte toeleiding naar passende dienstverlening is bereikt.
- Voor de doelgroep jongeren met een korte afstand tot onderwijs of arbeidsmarkt is een nieuw team opgericht dat zich specifiek richt op deze jongeren. Het Jongerenloket is hiervoor een samenwerkingsverband aangegaan met Werk & Inkomen.
- We volgen de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt op de voet en anticiperen hierop in ons aanbod van traject en toeleiding.
- Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Veel jonge statushouders hebben niet de kans gehad om een Nederlandse startkwalificatie te behalen. Statushouders met een onderwijsambitie en potentie worden begeleid naar onderwijs. Jonge Statushouders voor wie onderwijs geen optie is begeleiden we naar werk, al dan niet door hen eerst te helpen met het oplossen van belemmeringen voor het vinden van werk. Dat de intensieve begeleiding van dedicated consulenten succesvol is blijkt uit onderstaande tabel. Ondanks de coronacrisis zitten we net iets boven de streefwaarde als het gaat om het aantal jonge statushouders in de bijstand.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatie010: Iedere stap telt

- Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Samen verkleinen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt. Bij Rotterdammers die zich voldoende ontwikkeld hebben zetten we stappen richting re-integratie en werk en leveren zo een bijdrage aan de collegetarget om het aantal bijstandsuitkeringen terug te dringen naar 30.000.
- Met 9.000 werkzoekenden uit de doelgroep onderhouden we intensief contact. Zij worden gestimuleerd om de volgende stap te zetten richting re-integratie en mogelijk betaald werk.
- We leggen minimaal 1 keer per jaar contact met de circa 10.000 werkzoekenden die minder kansrijk zijn. Deze contacten worden per gebied ingezet.

Jongerenloket

Door de doelgroep jongeren met een korte afstand onder te brengen in een specifiek team, kunnen de andere multidisciplinaire teams de focus houden op het ontwikkelen van jongeren en daarmee de afstand tot de arbeidsmarkt en onderwijs verkleinen. De realistische caseload maakt het mogelijk casusregie te voeren om zo de meest kwetsbare jongeren intensieve dienstverlening te bieden wat zich vertaalt naar een hogere frequentie van het aantal contactmomenten en de duur daarvan. Tijdens de contactmomenten komen verschillende leefgebieden ter sprake en houden we de vinger aan de pols op het gebied van onder andere geldzorgen, huiselijk geweld, sociaal netwerk, (geestelijke) gezondheid, etc.

Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen drie dagen een startgesprek.

Iedere jonge statushouder wordt binnen drie weken na overdracht van Intake Ondersteuning Statushouders (IOS) opgeroepen voor een gesprek op het Jongerenloket. Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	1.000	1.000	
	Realisatie	n.v.t.	1.019	709			
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919			
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	450	501	501	
	Realisatie	630	468	486			
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345	1.672			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%	95%			
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	100%	100%	100%			

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	1.586	2.194	2.270	76
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.518	2.170	2.161	-9
Overige opbrengsten derden	68	24	95	72
Overige baten	0	0	14	14
Lasten exclusief reserves	20.586	21.055	21.760	704
Apparaatslasten	15.070	15.808	16.517	708
Inhuur	2.493	2.402	2.571	169

Overige apparaatslasten	309	261	320	59
Personeel	12.267	13.146	13.626	480
Intern resultaat	43	218	156	-62
Intern resultaat	43	218	156	-62
Programmalasten	5.473	5.029	5.087	58
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.446	3.649	4.161	512
Overige programmalasten	0	0	1	1
Sociale uitkeringen	0	0	-15	-15
Subsidies en inkomensoverdrachten	27	1.380	940	-440
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.000	-18.862	-19.490	-628
Saldo voor reserveringen	-19.000	-18.862	-19.490	-628
Reserves	-1.300	0	0	0
Onttrekking reserves	2.000	150	150	0
Toevoeging reserves	3.300	150	150	0
Saldo	-20.300	-18.862	-19.490	-628

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Baankansen	0	957	0	-957
2. Diverse afwijkingen	76	-253	0	329
Totaal afwijkingen	76	704	0	-628

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Baankansen

De afwijking betreft een nog te betalen bedrag aan scholen ten behoeve van investeringen in het praktijk- en speciaal onderwijs om tot betere arbeidstoeleiding te komen. Het bedrag heeft betrekking op 2020 en is uitbetaald in 2021 uit middelen die de gemeente heeft ontvangen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF). Per saldo een nadeel van € 957

2. Diverse afwijkingen

Er is een voordeel van per saldo € 329 vanwege kleinere afwijkingen op diverse budgetten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)
- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2016-2020](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010; iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdammers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 51

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

Voortgang 2020

In 2020 is verder gewerkt aan de implementatie en continuering van de Rotterdamse aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. Zo is de pilot integrale gezinsaanpak uitgebreid van één wijk naar drie wijken (Bospolder-Tussendijken, Tarwewijk en Crooswijk) en zijn de voorbereidingen gestart voor uitbreiding naar Carnisse per januari 2021. De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden is

in het vierde kwartaal van 2020 herhaald. In deze campagne is extra aandacht besteed aan de groepen die door de coronacrisis financieel geraakt zijn, zoals zzp'ers, flexwerkers en jongeren.

De communicatie over het voorkomen en aanpakken van schulden is in heel 2020 onverminderd via online en offline uitingen door gegaan. In mei 2020 hebben 200.000 huishoudens de informatiekraan over geldzaken en rondkomen in de brievenbus gekregen en er is een video gemaakt en verspreid met de boodschap bij geldzorgen: 'We zijn er voor je'. Hiermee heeft de gemeente nogmaals extra de gemeentelijke ondersteuning tijdens deze financieel moeilijke periode onder de aandacht van Rotterdammerswillen brengen.

De gevolgen van de coronacrisis raken Rotterdammers met een laag inkomen. Om te voorkomen dat deze gezondheidscrisis een armoedecrisis wordt hebben we een aanvullende corona-aanpak 'We zijn er voor je'. In deze aanpak, net als in 'Uit de knoop' is wederom aandacht voor kwetsbare gezinnen die als gevolg van de coronacrisis extra uitdagingen erbij hebben gekregen. We hebben de vroegsignalering van deze kwetsbare doelgroep versterkt door vindplaatsen, zoals scholen en het wijknetwerk te versterken door onder andere een samenwerking met het Jeugdeducatiefonds. Met de aanvullende acties, zoals de campagne 'Kom jij eruit' en aandacht voor de financiële situatie bij aanvragen van een uitkering of andere vragen voor ondersteuning richten we ons op nieuwe doelgroepen, zoals zzp'ers, flexwerkers en jongvolwassenen die extra hard door deze crisis worden getroffen. Het fonds bijzondere noden ondersteund daarbij ook.

Om problematische schulden te voorkomen onder jongeren hebben we actief onze dienstverlening kenbaar gemaakt en is er het Jongeren Ondersteunings Budget (JOB) voor een bijdrage in noodzakelijke kosten gekomen .

Meer Rotterdammers krijgen door de coronacrisis te maken met een inkomensdaling. Tijdens de lockdown zijn mooie samenwerkingen in de stad ontstaan om Rotterdammers met financiële problemen als gevolg hiervan te helpen. Zowel kleinschalig op straatniveau (burenhulp) als op grootschalig niveau met het bedrijfsleven en multinationals (bijvoorbeeld de laptops voor afstandsonderwijs). Ook heeft het maatschappelijk middenveld een grote rol gespeeld bij het bij elkaar brengen van vraag (kwetsbare rotterdammer) en aanbod (diverse initiatieven en gemeente).

Verder hebben we in 2020 de doelgroep voor het Jeugdtegoed verruimd van 110% naar 130% wettelijk sociaal minimum en is het in nog meer winkels (bijv. Intertoys en M&S mode) en voor meer productgroepen (bijv. ID-bewijs gemeente) te besteden. Maar ook heeft de gemeente bij gedragen aan ruim 2.000 'Winterpakketten' via stichting Jarige Job voor kinderen die in gezinnen met een laag inkomen leven en als gevolg van de coronaregels meer thuis moeten blijven. Ook zijn er 25.000 mondkapjes verstrekt via onder andere de Voedselbank en 80.000 mondkapjes Rotterdammers met een Rotterdamse collectieve zorgverzekering. De gemeente Rotterdam heeft zich aangesloten bij de landelijke Alliantie Kinderarmoede en is een project en is een pilot gestart voor een volwassenen sportfonds.

Ook is in 2020 een programma toegankelijker toekennen gestart met als doel het gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen te vergroten door optimalisatie (korte termijn) en innovatie (lange termijn).

Wat hebben we bereikt?

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. In Rotterdam leeft 1 op de 5 kinderen in armoede. Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede. Het realiseren van bovenstaande ambities is door de complexiteit van de problematiek niet eenvoudig. Ondanks corona is er toch veel bereikt in de ontwikkeling van de Armoede-aanpak. Voor de exacte resultaten worden verwezen naar de Armoedemonitor.

Wat gaan we daar voor doen?

In 'Uit de knoop' hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

1. Intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen.
2. Ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index.
3. Campagne bespreekbaar maken armoede.
4. Instellen leerstoel effectieve aanpak armoede.
5. Meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
6. Verbinden beleidsterreinen.
7. Uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam.
8. Vergroten gebruik inkomensondersteuning.
9. Dienstverlening op orde.
10. Meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	6.001	6.753	6.055	-699

Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	100	100
Overige opbrengsten derden	6.001	6.753	5.955	-798
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	62.445	62.819	61.881	-939
Apparaatslasten	5.574	6.702	6.577	-124
Inhuur	444	755	502	-253
Overige apparaatslasten	141	127	105	-22
Personeel	4.989	5.821	5.971	151
Intern resultaat	975	806	714	-91
Intern resultaat	975	806	714	-91
Programmalasten	55.897	55.312	54.589	-723
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.942	2.821	3.103	282
Overige programmalasten	0	0	307	307
Sociale uitkeringen	37.584	37.245	36.762	-484
Subsidies en inkomensoverdrachten	16.371	15.245	14.417	-828
Saldo voor vpb en reserveringen	-56.444	-56.066	-55.826	240
Saldo voor reserveringen	-56.444	-56.066	-55.826	240
Reserves	0	248	248	0
Onttrekking reserves	0	248	248	0
Saldo	-56.444	-55.818	-55.578	240

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Armoedebestrijding	0	1.024	0	-1.024
2. Rotterdampas	-615	-1591	0	976
3. Diverse afwijkingen	-84	-372	0	288
Totaal afwijkingen	-699	-939	0	240

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Armoedebestrijding

In 2020 is er sprake van een groter bereik van regelingen, waaronder de verruiming van de inkomensgrens van Jeugdtogoed van 110% naar 130%. Dit leidt tot een nadeel van € 1,0 mln.

2. Rotterdampas

Als gevolg van de uitbraak van corona zijn er in 2020 minder passen verkocht en is door de pashouders minder gebruik gemaakt van de pas. Per saldo is er sprake van een voordeel van € 1,0 mln.

3. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleinere afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtogoed en de Individuele Inkomens toeslag) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Pagina 52

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Voortgang 2020

In 2020 hebben we verder gewerkt aan de implementatie en continuering van de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam'. Centraal hierbij staat het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral

bij jongeren. Er is vooral aandacht voor vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. Hiervoor is geïnvesteerd in het Expert Team Financiën. In 2020 is deze werkwijze in alle 14 gebieden in Rotterdam versneld uitgerold waardoor in de gehele stad nu dichtbij de burger begeleiding bij het aanpakken van schulden wordt geboden. Uit de evaluatie van het ETF blijkt dat dit succesvol is. De uitval bij schulddienstverleningstrajecten is teruggebracht van 70% in 2019 naar 34% in 2020. Voor wat betreft vroegsignalering heeft er bijvoorbeeld uitbreiding van het aantal postcodegebieden van 4 naar 20 plaats gevonden waar op basis van betalingsachterstanden in de vaste lasten Rotterdammers worden benaderd voor een hulpaanbod bij aanpakken van financiële problemen.

De criteria van het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) zijn verruimd waardoor meer jongeren kunnen instromen.

Door de beperkte mogelijkheid van fysiek contact in verband met corona is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen bij het aanpakken hiervan. De ondersteuning verloopt nu voornamelijk digitaal en via de telefoon en is opgenomen in de corona-aanpak. Ook is de werkwijze voor vroegsignalering aangepast aangezien huisbezoeken niet meer mogelijk zijn. De werkwijze voor vroegsignalering bij de voedselbank hebben we als gevolg van corona aangepast door buiten bij de voedselbank onder het genot van warme chocolademelk met bezoekers in gesprek te gaan. Ook zijn er 150 jongeren die als wanbetaler zorgverzekering staan geregistreerd (problematische schulden) gebeld om te vragen of de gemeente hen kan ondersteunen bij het aanpakken van hun financiële problemen. Naar aanleiding van de resultaten van deze belactie zijn de te benaderen doelgroepen uitgebreid met Jongeren met schulden bij de zorgverzekering.

Door minder fysiek contact is het aantal opgestelde ondersteuningsplannen achtergebleven bij het aantal geprognoseerde ondersteuningsplannen voor 2020. Fysiek contact voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie is essentieel bij het aanpakken van een probleem waar een groot taboe op rust. In 2020 zijn er ondanks twee keer een lockdown 3.994 ondersteuningsplannen opgesteld. Hierdoor is de streefwaarde van 6.000 ondersteuningsplannen in 2020 niet gerealiseerd. Dit is voornamelijk te verklaren door dichte loketten, coulantemaatregelen en er werden bijvoorbeeld tijdens de lockdowns ook geen huisuitzettingen gedaan, waardoor de noodzaak minder was om de hulp te zoeken.

In de eerste maanden van de crisis hebben we onder andere ingezet op het bieden van ondersteuning bij directe nood door middel van noodfondsvoorzieningen(voedsel en eerste levensbehoeften) en het voorkomen van schulden bij jongeren door middel van het Jongeren Overbruggings Budget (JOB). Daar bovenop hebben we naast de armoede en schuldenaanpak, een aanvullende aanpak voor 2020 en 2021 ontwikkeld, genaamd; 'We zijn er voor je. Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. Met deze aanpak zetten we een aantal acties in om financiële problemen in het bijzonder bij jongeren (samenwerking scholen en achterstand betaling zorgverzekering), flexwerkers (samenwerking UWV en aandacht voor financiën bij aanvraag uitkering) en zzp-ers (actief informeren bij contact met gemeente over ondersteuningsmogelijkheden) zo veel als mogelijk te voorkomen. De intensivering op vroegsignalering is als gevolg van de coronacrisis hard nodig en sluit ook aan op de wijziging van de wet gemeentelijke schuldhulpverlening die per 1 januari 2021 die gemeenten voorschrijft om

op basis van signalen van betalingsachterstanden inzet te plegen op vroegsignalering. Ook is er in 2020 weer een nieuw convenant afgesloten met de woningcorporaties om huisuitzettingen als gevolg van huurachterstanden te voorkomen (Meldpunt Preventie Huisuitzettingen).

De samenwerking binnen de gemeente tussen clusters en met het UWV is geïntensiveerd. Ook zijn we eind 2020 gestart met de voorbereiding voor een pilot hoe we sneller schulden kunnen regelen voor Rotterdammers die hun baan zijn kwijtgeraakt en waar de schulden nog niet problematisch zijn. Ook is in september 2020 weer de meerjarige campagne gericht op het verkleinen van het taboe om te praten over schulden in de stad zichtbaar geweest.

Verder zijn we een samenwerking aangegaan met de Gemeentelijke Ombudsman en is er een ondersteuningsteam geformeerd om ouders die gedupeerd zijn in de 'Toelagen affaire Kinderopvang' te ondersteunen bij het aanpakken van hun schulden en ook op andere (psychische) terreinen.

Ook zijn er stappen gezet om sociaal incasseren binnen de gemeente vorm te geven en incassoprocedures meer op elkaar af te stemmen.

Wat hebben we bereikt?

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 'Reset Rotterdam' hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. Schuldpreventie op scholen.
2. Geldzaken en schulden bespreekbaar maken.
3. Meer energie in vroegsignalering.
4. Sociaal incasseren.
5. Perspectiefpact en fonds voor jongeren.
6. Laagdrempelige en betere ondersteuning.
7. Stress-sensitieve dienstverlening.
8. Beter afweging inzetten schuldenbewind.

9. Inzetten studenten en vrijwilligers.

10. Discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden.

11. Stadsmarinier schulden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		
	Realisatie (cumulatief)	3.523**	7.517			

Toelichting:

***15.000 Rotterdammers met financiële problemen hebben in het kader van de Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening (WGS) in de periode 2019-2020 een ondersteuningsplan van de gemeente ontvangen gericht op duurzame aanpak van schulden.**

**** In de raadsmonitor schulden is een realisatie 2019 van 3.525 gerapporteerd. De Rekenkamer heeft in haar toets het verantwoorde aantal met 2 naar beneden gecorrigeerd, dus 3.523.**

*****Als gevolg van de lockdown in het eerste kwartaal van 2020 en het hierdoor beperkte fysieke contact tussen Rotterdammers en de gemeente loopt het aantal ondersteuningsplannen achter bij de prognose voor 2020. De verwachting is in 2021 er meer ondersteuningsplannen worden opgesteld dan geprognostiseerd voor 2021 waardoor de verwachting is dat collegetarget van 15.000 ondersteuningsplannen gedurende de gehele collegeperiode wordt gerealiseerd.**

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	968	727	945	218
Bijdragen rijk en medeoverheden	78	120	218	98
Financieringsbaten	565	239	289	50
Overige opbrengsten derden	324	368	438	70
Overige baten	0	1	0	-1
Lasten exclusief reserves	18.846	18.457	18.968	511
Apparaatslasten	12.711	15.223	14.350	-873
Inhuur	680	3.101	2.582	-519
Overige apparaatslasten	478	437	316	-121
Personeel	11.553	11.685	11.452	-233
Intern resultaat	109	1.405	2.300	895

Intern resultaat	109	1.405	2.300	895
Programmalasten	6.026	1.828	2.318	489
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.940	1.646	1.615	-30
Kapitaallasten	0	70	591	521
Overige programmalasten	86	113	111	-2
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.878	-17.729	-18.023	-293
Saldo voor reserveringen	-17.878	-17.729	-18.023	-293
Saldo	-17.878	-17.729	-18.023	-293

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Schulddienstverlening	218	511	0	-293
Totaal afwijkingen	218	511	0	-293

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Schulddienstverlening

Op het onderdeel Schulddienstverlening is er per saldo een nadeel van € 293.

Vanwege een grotere inzet van Vroegsignalering voor Schuldenaangepak zijn meer kosten doorbelast dan begroot. Ook heeft de Kredietbank de voorziening Leningen moeten verhogen vanwege de financiële ontwikkelingen als gevolg van corona. De verwachting is dat er minder wordt afgelost op leningen.

De Kredietbank heeft in 2020 te maken gehad met lagere personeels- en inhuurkosten. Gezien het lagere aantal aanvragen is men terughoudend geweest bij aanname van personeel.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhelpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen. Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 53

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2020

Het Beleidskader de Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. In april 2020 ontving de raad de eerste voortgangsrapportage. Vanwege de corona-maatregelen zijn alle grote taalaanbieders overgestapt op digitaal lesgeven. Als de corona-maatregelen het toelieten was er ook sprake van fysieke lessen.

Wat hebben we bereikt?

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Ongeveer 21% van de Rotterdammers is laaggeletterd. Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid en 19.000 afgeronde taaltrajecten realiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In de huidige collegeperiode wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- Kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de vorige collegeperiode (2015-2018).
- Kwalitatief: door een integrale aanpak.

Wij zorgen in de huidige collegeperiode voor minimaal 19.000 afgeronde taaltrajecten en aanvullende (laagdrempelige) taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers waarmee zij door het verbeteren van hun taalbeheersing tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie gaan verbeteren. In 2020 vonden de lessen door de corona-maatregelen grotendeels online plaats. Voor het grootste gedeelte van de deelnemers geldt dat het digitaal les volgen geen grote problemen oplevert qua vaardigheden. Slechts een kleine groep ondervindt hierdoor dusdanige problemen dat fysiek les volgen voor hen een noodzaak blijft. Waar mogelijk worden, in lijn met de corona-richtlijnen, daarom ook fysieke lessen aangeboden. Op grond van de realisatie in 2019 en 2020 is de verwachting dat de target van 19.000 afgeronde taaltrajecten wordt behaald. 2021 is het Jaar van de Taal. Dit jaar zullen we met een groot aantal activiteiten in samenwerking met partners in de stad zoveel mogelijk Rotterdammers toe leiden naar taaltrajecten.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
	Realisatie		6.706	2.836*			
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%				
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		85,6%	61%**			
Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met laaggeletterdheid.	Streefwaarde	N.v.t.	50%	50%	50%	50%	
	Realisatie		50%				

* Na een grote overrealisatie op de target in 2019 zien we in 2020 duidelijke de effecten van corona. Ondanks de snelle acties van de taalaanbieders om digitaal les te geven zien we een lagere realisatie op de target dan verwacht: op 31 december 2020 2.836 afgeronde taaltrajecten. Dit is 64% van de geplande realisatie in 2020. Als gevolg van corona en de maatregelen zagen we in de eerste helft van 2020 een stagnatie in de werving waardoor minder mensen startten met trajecten. De instroom is in de tweede helft van het jaar steeds hoger geworden. Er is zelfs sprake van overrealisatie qua aantal starters (115%). Ondanks het hoge aantal starters blijft de realisatie van de target achter. De reden hiervoor is dat cursisten meer moeite hebben met het doorlopen en afronden van hun traject door de fysieke corona-beperkingen en andere persoonlijke redenen, zoals gezondheid en andere prioriteiten tijdens de coronaperiode. In de huidige realisatie is het aantal afgeronde subsidietrajecten nog niet volledig meegerekend. Van de 25 toegekende subsidies 2020 zijn er nu 3 definitief vastgesteld. Dit wordt pas na 1 april bekend wanneer subsidieaanvragers conform de Subsidieverordening Rotterdam (SVR) hun verantwoording moeten indienen. Als gevolg van corona vindt de verantwoording, conform concern brede richtlijnen, in sommige gevallen later in het jaar plaats.

****Het percentage succesvol gerealiseerde trajecten blijft ook achter doordat cursisten meer moeite hebben met het afronden van hun trajecten. Dit geldt voornamelijk voor de formele taaltrajecten die gericht zijn op het behalen van een diploma. Bij deze realisatie geldt ook dat de subsidietrajecten nog niet volledig zijn meegeteld.**

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	18	7.215	6.238	-978
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	7.197	6.217	-981
Overige opbrengsten derden	18	18	21	3
Lasten exclusief reserves	4.162	11.760	9.511	-2.249
Apparaatslasten	650	723	735	12
Inhuur	0	0	11	11
Overige apparaatslasten	11	9	13	3
Personeel	639	714	712	-2
Intern resultaat	0	40	13	-27
Intern resultaat	0	40	13	-27
Programmalasten	3.512	10.997	8.762	-2.234
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.206	8.517	7.569	-948
Overige programmalasten	0	0	-1	-1
Subsidies en inkomensoverdrachten	306	2.480	1.194	-1.286
Saldo voor vpb en reserveringen	-4.144	-4.545	-3.273	1.271
Saldo voor reserveringen	-4.144	-4.545	-3.273	1.271
Saldo	-4.144	-4.545	-3.273	1.271

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Taal	0	-1.214	0	1.214
2. Uitvoering Wet Educatie en Beroep (WEB)	-981	-1.021	0	40
2. Diverse afwijkingen	3	-14	0	17

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Taal

Als gevolg van de uitbraak van corona en de genomen maatregelen is het in 2020 niet mogelijk geweest om alle geplande trajecten van Rotterdammers met laaggeletterdheid een taaltraject aan te bieden en te laten volgen. Dit leidt tot een voordeel van € 1,2 mln.

2. Uitvoering Wet Educatie en Beroep (WEB)

Als gevolg van de uitbraak van corona en de genomen maatregelen is een grote druk ontstaan op de mogelijkheden tot het aanbieden en uitvoeren van taallessen aan de doelgroep. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten € 1,0 mln lager uitgevallen.

3. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2020

Nieuwe Rotterdams Welzijn

De Welzijnspartijen hebben voor 2020 een werkplan ingediend, waarin zij de aangepaste en aangescherpte resultaten hebben opgenomen. Dat gaat het o.a. om de doorontwikkeling van de huisbezoeken 75+ en de aansluiting bij de gemeentelijke aanpak schulddienstverlening.

De inzet van Welzijn op het onderdeel financiële ondersteuning en schulddienstverlening is afgestemd op de vernieuwde stedelijke aanpak op dit terrein. Er is in 4 gebieden begonnen met de bedoeling dat geleidelijk uit te rollen over alle gebieden. De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat in de loop van 2020 in alle gebieden de vernieuwde aanpak is ingevoerd. Hoewel corona de dienstverlening moeilijker heeft gemaakt, is het toch gelukt via gesprekken op afspraak, telefonisch/digitaal contact, de ondersteuning van bewoners met financiële problemen te continueren.

In 2020 zijn we voortgegaan met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+, met de aandacht op ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk.

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

Het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer is in juli 2019 door het college vastgesteld. Daarin zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers vitaal, ertoe doen, wonen &

woonomgeving en zorg & ondersteuning werden in samenwerking met vele partners in de stad een groot aantal activiteiten ontwikkeld die eraan bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. 2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma. De coronapandemie raakt onze oudere Rotterdammers enorm. De sterfte onder ouderen als gevolg van corona is hoger dan bij andere groepen, maar ook de maatregelen om de uitbraak van corona in te dammen raken het welzijn van ouderen en de mate waarin zij kunnen participeren.

Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben onder de crisis. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ambities in het Langer Thuisakkoord. Ouderen willen zo lang mogelijk in hun eigen wijk en in hun vertrouwde netwerk blijven wonen. Om dit te realiseren, zijn meer voor ouderen geschikte woningen nodig en zetten we in op het realiseren van woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. Voor de uitwerking van deze opgaven is samen met woningcorporaties, marktpartijen, zorgaanbieders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en de Rotterdamse ouderenbonden gewerkt aan een Langer Thuis Akkoord 2020-2025, waarin afspraken worden gemaakt over meer levensloopbestendige en voor ouderen gelabelde woningbouw, langer zelfstandig wonen in de wijk en meer innovatieve woonconcepten en/of woonzorgconcepten, waaronder de ouderenhubs. De ouderenhub biedt de mogelijkheid om gebiedsgericht verschillende ambities uit het uitvoeringsprogramma op te pakken: vitale woongemeenschappen, fysieke toegankelijkheid, samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein, passende integrale zorg en ondersteuning, het realiseren van (nieuwe) woonzorgconcepten, zelfstandige aanpasbare woningen en/of specifieke ouderenwoningen. Zodoende ontstaat een seniorvriendelijke wijk, waar het voor ouderen goed toeven is.

In een rapportage die vlak voor de kerstvakantie is verschenen werd de Raad uitgebreid geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van Rotterdam Ouder en Wijzer.

Opzoomer Mee

Aan de Opzoomercampagne 2020 hebben 2.500 unieke straten meegedaan. Ruim 600 straten meer dan de einstand van 2019 en een absoluut record in de bijna 27-jarige geschiedenis van Opzoomer Mee. Het gaat om straten die het jaar door actief zijn c.q. meedoen met meerdere campagnerondes en/of daarnaast nog in een Opzoomerclub zitten zoals de 'Lief en leed'. De massale respons is vooral te danken aan de speciale corona-acties die Opzoomer Mee heeft ontwikkeld.

De covid-19 uitbraak had (en heeft) gevolgen voor het programma van Opzoomer Mee, de Opzoomercampagne 2020 was tijdelijk stilgelegd. Maar het is nu nog meer urgent dan gewoonlijk om bewoners op te roepen om als burenschouder aandacht voor elkaar te hebben en elkaar zo nodig te helpen, vanzelfsprekend op een veilige wijze. Vooral voor eenzame ouderen en zieken in de straat kan dat belangrijk zijn. Het gaat dan niet alleen om de eventuele hulp als de nood aan de man is, maar zeker ook om het prettige en veilige besef dat je er niet alleen voor staat, dat er mensen in de straat zijn die een oogje in het zeil houden.

Opzoomer Mee heeft in sneltreinvaart drie nieuwe campagnes hiertoe opgezet waar veel Rotterdammers vonden in deze acties inspiratie om in hun eigen straat aan de slag te gaan: Het 'Lief en leed pakketje', extra 'Lief en Leedpotjes', 'Doe wat liefs' en 'Doe wat liefs in december'. Aan deze acties is op grote schaal deelgenomen:

- 'Lief & Leedpakketje': 1.256 goedgekeurde aanvragen.

- 'Doe wat Liefs': 1.102 goedgekeurde aanvragen.
- 'Lief & Leedpotje': 304 nieuwe goedgekeurde aanvragen. Het aantal 'Lief & Leed' straten bedraagt nu 973 straten.
- Er hebben zich een kleine 1500 straten aangemeld voor de actie 'Doe wat liefs in december voor je burens'.

Informele Zorg en Ondersteuning (IZO)

In 2019 onderzocht Samenspel de (stedelijke) ondersteuningsbehoefte onder vrijwilligersorganisaties. De aanbevelingen vanuit dit onderzoek zijn in 2020 gebruikt bij de inrichting van de nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur IZO. De aanbestedingen zijn in 2020 succesvol afgerond.

Op 1 mei 2020 is het stedelijk mantelzorgsteunpunt Mantelfoon gestart. Mantelfoon is 24/7 en 365 dagen per jaar bereikbaar via nummer 0800 777 3333. Mantelfoon biedt een luisterend oor, informatie en advies. Mantelzorgers die bellen naar het steunpunt krijgen eerst een telefonist aan de lijn die naar hen luistert en meedenkt. Mensen die meer nodig hebben worden gekoppeld aan een mantelzorgcoach die hen helpt de juiste ondersteuning en zorg te vinden. De mantelzorgcoach heeft een duidelijk beeld van de mogelijkheden in de stad om de mantelzorger te ontlasten en helpt de mantelzorger hier zijn weg in te vinden en een bij zijn situatie passende keuze te maken. Onderdeel van de opdracht voor het mantelzorgsteunpunt is het bouwen van een stedelijk netwerk van organisaties die ondersteuning bieden aan mantelzorgers. Mantelfoon heeft zich al in 2020 ontwikkeld tot het knooppunt van dit netwerk waar kennis en ervaring op het gebied van mantelzorg wordt verzameld en gedeeld.

De openbare aanbesteding voor het online Platform Zorgzaam010 is gegund aan Social Care Network (SCN). SCN was vanaf het eerste moment erg actief in de Sociale Hulpdienst Corona; via hun matchingsplatforms brachten zij onder de noemer coronahulp vraag en aanbod van Rotterdammers bij elkaar. In mei ging het nieuwe platform al van start en in oktober is het platform Zorgzaam010 ook groots gelanceerd middels diverse activiteiten. Helaas konden door de aangescherpte coronamaatregelen niet alle kick-off activiteiten plaatsvinden. Desalniettemin zetten de gemeente en SCN doorlopend in, op het onder de aandacht brengen van het platform bij Rotterdammers en bij IZO-partijen.

Het nieuwe online platform is vanaf de startdatum breder van opzet dan het vorige matchingsinstrument. Zowel voor Rotterdammers zelf als IZO-partijen zijn er nieuwe functionaliteiten. Zo kan de Rotterdammer niet alleen zijn hulpvraag plaatsen, maar ook een oproep doen voor vriendschap (maatjes zonder hulpvraag) en kan hij een overzicht van maaltijdvoorzieningen in zijn wijk vinden (althoewel dat door corona momenteel ietwat beperkt is), om zo eenzaamheid te beperken en sociale structuren te versterken. Ook kunnen Rotterdammers zich op het platform inschrijven voor cursussen en workshops aangeboden door de gemeente en andere partijen.

Per 1 juni is er een nieuw aanbod van cursussen en workshops voor vrijwilligers (-organisaties) en mantelzorgers beschikbaar via het online platform. In verband met de coronacrisis bestaat het aanbod tot nu toe uit e-learnings. Wanneer de coronamaatregelen het toelaten, zal ook weer een aanbod klassikale cursussen worden aangeboden met inachtneming van de geldende maatregelen.

Het aanbod wordt verzorgd door Conclusion Learning Centre. Dit is een opleidingsintermediair die een compleet pakket levert aan faciliteiten en diensten voor het inkopen, organiseren en administratief afhandelen van de cursussen en workshops. Onderdeel van de opdracht van Conclusion Learning Centre is het onderzoeken van de

leervraag onder vrijwilligersorganisaties, vrijwilligers en mantelzorgers, zodat zij de cursussen kunnen aanbieden waar het meeste behoefte aan is in de stad.

De opdracht van 'Advies op maat' voor vrijwilligersorganisaties is gegund aan BMC Advies. Aan BMC kunnen IZO-partijen al hun vragen stellen van organisatorische aard. Dit aanbod is eveneens vanaf 1 juni 2020 beschikbaar via het platform Zorgzaam010. Ook de door BMC Advies verstrekte adviezen worden geborgd in de kennisbank.

Door deze instrumenten, wordt de zelf- en samenredzaamheid in de stad vergroot en wordt een sterk IZO-netwerk gefaciliteerd.

Het onderzoek 'Tel je zegeningen' is 10 jaar na het verschijnen van de eerste editie in deze collegeperiode voor een tweede keer in een verbrede vorm uitgevoerd. Het doel is de maatschappelijke impact van religieuze en levensbeschouwelijke organisaties (lbo's) in beeld te brengen. Dit onderzoek ('Omvang en karakter van de maatschappelijke activiteiten van levensbeschouwelijke organisaties in Rotterdam') is in december afgesloten met het aanbieden van het rapport in een online slotbijeenkomst. Dit onderzoek laat zien dat lbo's een belangrijke rol vervullen in de Rotterdamse samenleving. Per jaar biedt elke organisatie gemiddeld 27.000 uur aan maatschappelijke activiteiten. Dit vertegenwoordigt een vervangingswaarde van circa 195 tot 220 miljoen euro. De totale marktwaarde komt uit op circa 330 – 365 miljoen euro. Het gehele rapport is [hier](#) te lezen.

Integratie en Samenleven

Medio 2019 startte het actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De grootste aanbestede nieuwe opdrachten gingen van start begin 2020. De raad ontvangt halfjaarlijks een voortgangsrapportage.

Per onderdeel wordt de voortgang beschreven voor subthema Samenleven (diversiteit en inclusie) en Integratie (inburgering).

Samenleven

Door tussentijdse ontwikkelingen, uitwerkingen van moties en toezeggingen, is het programma inhoudelijk flink doorontwikkeld. In 2020 was dit met name het geval door Black Lives Matter en de onderzoeken naar het Rotterdamse koloniale en slavernijverleden. De Black Lives Matter beweging heeft voor een stevige maatschappelijke impuls op het thema gezorgd. Niet eerder werd zo'n krachtig statement gemaakt voor een meer inclusieve samenleving. Het college heeft hierop geantwoord met het intensiveringsplan Rotterdam tegen racisme. Dit plan omvat acties op zowel de interne organisatie als in de stad.

De coronamaatregelen maken dat diverse activiteiten, met name die in het kader staan van ontmoeting, tijdelijk niet door kunnen gaan of een andere (online) invulling krijgen. Met name scholen moeten zich noodgedwongen richten op het tegengaan van leerachterstanden. Er wordt veel meer digitaal gewerkt in bijvoorbeeld de voorlichtingen, wat tegelijk blijkt te helpen met hogere opkomst.

Integratie

Op respectievelijk 7 en 15 oktober 2020 heeft de commissie WIISA en de gemeenteraad de beschrijving van de

Rotterdamse Opgave Inburgering behandeld. In november jl. heeft minister Koolmees een brief gestuurd aan de Tweede Kamer over het uitstel van de nieuwe Wet inburgering met een half jaar naar 1 januari 2022. Gemeente Rotterdam en vele andere gemeenten waren onaangenaam verrast met het derde uitstel van de nieuwe wet. We waren goed op schema voor de uitvoering van de nieuwe taken. Op 17 december heeft minister Koolmees een brief gestuurd naar de Kamer met onder andere de volgende boodschap:

- SZW zal alles op alles zetten voor de invoering op 1-1-2022.
- SZW zal zich inspannen voor extra middelen voor de gemeenten.
- Eind januari 2021 is er een vervolg bestuurlijk overleg met de VNG over de mogelijkheden.

In verband met het uitstellen van de invoeringsdatum is de planning van ons aanbestedingsproces aangepast aan de nieuwe invoeringsdatum. De publicatiedatum van de aanbestedingen hebben we doorgeschoven naar eind februari 2021. We liggen op schema met onze voorbereiding op de nieuwe wet. Daarom schuiven we de publicatiedatum van de aanbesteding met drie maanden door, in plaats van zes maanden. Dit geeft onze uitvoerende partners na gunning meer tijd om zich beter voor te bereiden op de uitvoering. Ook de aanbesteding van Maatschappelijke Begeleiding starten we eerder, namelijk al in januari 2021 met beoogde startdatum in september 2021. We hebben een inventarisatie gemaakt van de bouwstenen die we in 2021 kunnen uitvoeren in afwachting van invoeringsdatum van de nieuwe wet. Het doel is alvast een start te maken in de geest van de wet, inburgeraars zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden in hun inburgeringstraject zodat ze geen tijd verliezen. Met het treffen van de nodige voorbereidingen kunnen we, op de leerroutes na, onderdelen van de meeste bouwstenen van de nieuwe wet vanaf 1 september 2021 uitvoeren. De leerroutes kunnen pas vanaf 1 januari 2022 uitgevoerd worden, omdat het juridisch en financieel niet haalbaar is voor gemeenten om deze eerder aan te bieden dan de ingangsdatum van de nieuwe wet.

Intussen werken we hard door aan de statushouders die onder het huidige stelsel bij ons binnenkomen. In 2019 ging de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 van start. De aanpak omvat alle basiscomponenten voor succesvolle participatie in de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. De aanpak legt de nadruk op het voorzien in een eigen inkomen en meedoen in de Rotterdamse samenleving. Sindsdien daalde het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders. Echter, zien we dat het aantal bijstandsgerechtigden is toegenomen als gevolg van de economische effecten van de coronamaatregelen.

Statushouders worden zoveel mogelijk gehuisvest door een aangepaste 'contactarme' procedure. Verder zien we dat een aantal activiteiten gericht op statushouders minder frequent verzorgd kunnen worden of anders worden ingevuld. Vluchtelingenwerk biedt haar dienstverlening grotendeels online aan, fysieke afspraken zijn alleen nog aan de orde indien dit noodzakelijk is. Het programma 'Rotterdamse Taalstart' dat direct na huisvesting wordt aangeboden aan statushouders is nu een combinatie van zowel fysieke en online (taal)lessen geworden. We zien dat met name de groep analfabeten meer moeite hebben met het online lesprogramma, hier is extra aandacht voor. De groepsactiviteiten die buiten plaatsvinden zijn vervangen voor individuele praktijkopdrachten.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee wil Rotterdam eraan bijdragen dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Dat is ook te zien in de meest recente Staat van de Jeugd (editie 2020) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Deze cijfers laten zien dat kinderen kansrijker, veiliger en deels ook gezonder opgroeien dan voor de start van het beleidskader Rotterdam Groeit. Hiermee eindigt dit beleidskader dat is vastgesteld in 2016 met een looptijd tot en met 2020. De unieke werkwijze van Rotterdam Groeit wordt echter onverminderd doorgezet. Het toekomstig jeugdbeleid zal op het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken verder gaan. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut 'Impact in de Wijk' om de Rotterdamse werkwijze en de werkzame elementen hieruit meer nadrukkelijk landelijk te delen.

Drugs en alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin blijven we de succesvolle maatregelen uitvoeren en hebben we, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld van gebruik bij de verschillende doelgroepen. De resultaten van de maatregelen die in dit preventie- en handavingsprogramma Drugs & Alcohol 2019-2022 zijn beschreven, worden met een onderzoek dat in de tweede helft van 2021 wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2022 bekend gemaakt. Binnen dit programma is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Een nieuwe opgave is de inzet op jongeren in het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO): deze doelgroep met meervoudige zware problematiek kenmerkt zich door hoger middelengebruik. In 2020 is voor deze groep dan ook intensiever worden ingezet.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie.

Wat is aangepast/gewijzigd i.v.m. coronamaatregelen:

- Drugstestservice is vanaf dit jaar een paar periodes gesloten geweest vanwege coronamaatregelen. Op de avonden dat er wel drugs getest mocht worden is er gewerkt conform de landelijke richtlijnen die door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn opgesteld. Bijvoorbeeld de verplichting om telefonisch een tijdslot te reserveren zodat er geen samenscholingen plaatsvonden. Het aantal bezoekers tijdens de periodes dat deze service wel open was is in onderstaand overzicht opgenomen.
- Contact met jongeren met mogelijk problemen zijn zoveel mogelijk doorgedaan al dan niet digitaal. Veel ondersteuning en advies is digitaal aangeboden; zo is de online chat functie beschikbaar geweest om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. Met alle opgezette ondersteuning

(CJG, wijkteams, jongerenwerk, leerplichtambtenaren) richting gezinnen met mogelijke problemen en sowieso alle onderwijsinstellingen (VO, VSO, Praktijkonderwijs en MBO) is contact opgenomen en zijn materialen voor leerlingen en ouders digitaal aangeboden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig. Natuurlijk zijn door alle maatregelen studenten op het MBO en andere scholieren/studenten in het huidige schooljaar fysiek bijna niet op schoollocaties aanwezig geweest. In het overzicht is zichtbaar hoeveel jongeren en ouders/opvoeders gebruik hebben gemaakt van de digitale mogelijkheden.

- In overleg met het jongerenwerk zijn pogingen gedaan om jongeren via online platforms te informeren over de risico's van lachgasgebruik. Samen met politie en boa's was een aanpak georganiseerd die helaas door de coronamaatregelen in december niet is uitgevoerd.
- Op sportverenigingen is, ook verklaarbaar, geen inzet uitgevoerd.

Stevige Start

De coronacrisis heeft tot gevolg dat we in 2020 ongeveer 15% minder kwetsbare zwangeren hebben kunnen signaleren. Na de eerste lock-down zijn de aanmeldingen mede dankzij de inzet van de coalitie weer opgelopen, de rest van het jaar verliepen deze met pieken en dalen.

Ondanks de extra effort die de coronacrisis van de professionals vraagt, is door de coalitie Stevige Start hard doorgewerkt aan het verbeteren van de aanpak. Er zijn nieuwe zorgpaden uitgewerkt, de ontwikkeling van een aanpak voor zwangeren met GGZ-problematiek is gestart en nieuwe projecten zijn voorbereid. Verloskundigen kunnen na deze voorbereiding in 2021 starten met de uitvoering van groepsbegeleiding van zwangeren. Ook starten we half 2021 met een meerjarig project gericht op het samen met een groep kwetsbare ouders lerend verbeteren van de samenwerking en ondersteuning van kwetsbare ouders. De invoering van Moeders van Rotterdam in de wijkteams is gestart met een pilot in het gebied IJsselmonde.

Kansrijk Opgroeien

Rotterdam loopt met haar preventie aanpak op jeugd in Nederland voorop. Samen met het Nederlands Jeugdinstituut is de methodiek Wijkprogrammering ontwikkeld. Andere gemeenten hebben een groeiende interesse in onze vernieuwende wijkaanpak om op basis van beschermende en risicofactoren en met gebruik van data heel gericht preventieprogramma's in te zetten. De komende 3 jaar gaan we vanuit partnerschap met het NJI en de gemeenten Nissewaard, Nijmegen, Helmond en Hoogeveen een samenwerking opzetten.

In 2020 is met de Design thinking methode een nieuw ontwerp bedacht om op basis van het factorenmodel en op toegankelijker manier wijkanalyses over de Rotterdamse jeugd te kunnen maken.

Dit instrument 'WijkFocus' geheten, is in het tweede en derde kwartaal gebouwd. Op 8 oktober 2020 is het instrument live gegaan en kunnen wijkanalyses van alle wijken en ook in vergelijking met elkaar opgesteld worden. Het instrument geeft ons inzicht in hoe de jeugd er in een wijk voor staat op Kansrijk, Veilig en Gezond opgroeien. Met deze uitkomsten kan in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse worden gemaakt en gedeeld. Het instrument helpt om met elkaar ambities te formuleren. Daardoor creëren we

een gezamenlijke focus en kunnen we bijvoorbeeld het schoolsucces vergroten en aanbod en preventie op maat inzetten in de wijk.

In 30 wijken van Rotterdam werd in 2019 Wijkprogrammering in gezet. In 2020 zijn er 8 wijken bij gekomen en is het gestelde quotum voor dat jaar gehaald.

De verwachting was dat door de corona-crisis vertraging zou ontstaan, maar met maximale inspanning en creativiteit is de doelstelling gerealiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Nieuw Rotterdams Welzijn

De coronacrisis heeft de uitvoering van het welzijnswerk behoorlijk beperkt. Maar ondanks die beperkingen hebben de welzijnspartijen samen met wijknetwerkpartners een breed scala aan alternatieve dienstverlening aan de bewoners van Rotterdam kunnen bieden, zodat kwetsbare Rotterdammers toch steeds ondersteuning hebben kunnen ontvangen. Vooral de samenwerking tussen alle partijen in de wijk is in 2020 sterk verbeterd. Voorbeelden daarvan zijn Delfshaven Helpt en GoedeBurenBuurt in Noord.

Voor de meeste kwetsbare personen is de reguliere dienstverlening zo veel als mogelijk gecontinueerd. Zo is de preventieve dagbesteding het grootste deel van het jaar doorgegaan.

Bij het begin van de coronacrisis, medio maart, is samen met de welzijnspartijen de sociale hulpdienst corona opgezet. Hiermee is alternatieve ondersteuning voor ouderen uitgevoerd. Contacten met ouderen hebben veelal telefonisch plaatsgevonden, of via bezoeken aan de voordeur met korte gesprekjes. Ook allerlei andere activiteiten zijn uitgevoerd om ouderen die thuis moeten blijven aandacht te geven en wat te doen aan de dreigende toename van eenzaamheid.

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

Bijeenkomsten met en activiteiten voor ouderen kunnen sinds maart 2020 geen doorgang vinden en veel zorg- en welzijnspartners waren druk met de zorg en ondersteuning van de mensen met corona, dat er minder ruimte overbleef voor andere activiteiten. Dit neemt niet weg dat er met de uitvoering van het programma forse stappen zijn gezet. Veelal werden activiteiten voor ouderen omgezet in digitale varianten of werd telefonisch contact onderhouden. Zo werden 75+ huisbezoeken vervangen door gesprekjes aan de deur, werd samen eten omgezet in Telebakkie en groeide het aantal Lief en Leedstraten naar een kleine 1000. Het aanbod voor zingevingactiviteiten, dat inmiddels stadsbreed beschikbaar is, kreeg eveneens een digitale variant en beweegaanbieders pasten hun aanbod zo veel mogelijk aan. bijvoorbeeld door buiten te sporten, digitale lessen of als sporten of bewegen niet kan, contact te onderhouden en tips/oefeningen te geven om thuis in beweging te blijven. En via Open Rotterdam werden stoelfitoefeningen uitgezonden. Interessante ervaring is er opgedaan met twee succesvolle aanpakken voor valpreventie. Door de coronapandemie is de belangstelling van ouderen voor het ontwikkelen van digitale vaardigheden toegenomen. Dit is ook een kans, waar de Bibliotheek, in aanvulling op hun bestaande Tic en Klik- cursussen een divers aanbod voor ontwikkelde en deels ook al uitvoerde in 2020.

Speciaal voor de doelgroep ouderen met een migratieachtergrond heeft NOOM, het landelijk Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, de aanpak Sociaal vitaal in kleur ontwikkeld. In 2020 zijn 24 groepen actief geweest, waarmee ca 300 ouderen bereikt zijn. De betrokken sleutelfiguren en vrijwilligers onderhielden het gehele jaar de contacten met de ouderen.

Een andere specifieke groep waar in het kader van Rotterdam Ouder en Wijzer extra aandacht wordt besteed zijn de ouderen met dementie. IJsselmonde, Prins Alexander en Schiebroek zijn de gebieden waar het meest georganiseerd wordt voor mensen met dementie die nog zelfstandig wonen. Het gaat daarbij om zaken zoals training van personeel, vrijwilligers en overige betrokkenen, zoals winkeliers, intensievere samenwerking tussen welzijn en zorgpartners en een of meerdere speciale projecten in aanvulling op het reguliere aanbod. In Prins Alexander doen mensen met (beginnende) dementie via DemenTalent regulier vrijwilligerswerk dat past bij wat zij (nog) wel kunnen. In Schiebroek is het team Sociale benadering dementie gestart. Vanwege Covid-19 en de beperkingen die dit geeft met groepsbijeenkomsten, wordt de begeleiding aangevuld met activering via eHealth. Ouderen hebben hiervoor een tablet gekregen en hebben geleerd hiermee te beeldbellen met familie en ondersteuners.

Opzoomer Mee

De gemeente heeft met Opzoomer Mee afspraken gemaakt over een sterkere aansluiting op de gemeentelijke programma's en thema's. Opzoomer Mee heeft daar in 2020 als volgt inhoud aan gegeven:

- Opzoomer Mee is partner van 'Gezond010: het akkoord'.
- Op basis van een advies van expertisecentrum Healthy'R heeft Opzoomer Mee het 'Extra zetje' ontwikkeld om ouderen die nog niet actief zijn te activeren. Er worden vervolgacties gepland wanneer dat weer kan vanwege COVID-19 en wanneer ouderen het weer aandurven.
- Na een verkenning met Healthy'R of nudges kunnen worden ingezet om gezonder te Opzoomeren, heeft Opzoomer Mee een aantal nudges ontwikkeld. Zo is er een Opzoomerkookboek in de maak met gezonde recepten voor de catering tijdens straatactiviteiten.
- Binnen de pijler Wonen en Woonomgeving van het Masterplan Ouderen heeft Opzoomer Mee begin 2020 de pilot 'Aan tafel' uitgevoerd, waar bewoners wordt gevraagd een eetactiviteit te organiseren voor hun medebewoners in het wooncomplex. De vervolgpilot zal (wanneer de maatregelen rondom COVID-19 dit weer toelaten) plaatsvinden in complexen in de Hubgebieden. Wederom in samenwerking met de welzijnspartij uit het gebied.
- Samen met de gemeentelijke actieprogramma's Rotterdam gaat voor groen en het Rotterdams weerwoord heeft Opzoomer Mee de actie 'Maak jouw stukkie Rotterdam groen' ontwikkeld. Een groene straat is mooier en fijner om te wonen, draagt bij aan gezondheid (onder andere stressreductie, nodigt uit tot bewegen) en helpt mee om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Inmiddels staat de teller op ruim 800 straten die meedoen aan de vergroening van de stad.
- Na de succesvolle groenactie wordt nu een pilot voorbereid die (expliciet) inzoomt op de waterhuishouding in straten zoals regentonnen, afkoppelen goten en sedumdaken op schuurtjes.
- Aan het vakantieprogramma 'Vier de Zomer', bestemd voor straten waar veel bewoners dit jaar thuisblijven doen 414 straten mee.

- De 'Schoonmaakbende' steeg van een kleine 200 straten naar een kleine 350 straten (stijging 75%).

Informele Zorg en Ondersteuning

Op basis van behoeften vanuit de stad (IZO-partijen, vrijwilligers, mantelzorgers, welzijn, lbo's, etc.) is een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur ingericht en ingekocht. Hiermee ondersteunen we de Informele zorgverleners (burenhulp, vrijwilligerswerk en mantelzorg) en ondersteunende organisaties ook stedelijk (naast de ondersteuning in het gebied door welzijn). Belangrijk onderdeel daarvan is het nieuwe online platform Zorgzaam010 dat operationeel werd per 1 mei 2020.

Integratie en Samenleven

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

- Met het intensiveringsplan Rotterdam tegen racisme is er meer aandacht gekomen voor het thema (institutioneel) racisme wat tot op heden een onderbelicht thema is geweest.
- Rotterdamse scholen in het PO, VO en MBO zijn ondersteund met trainingen en voorlichtingen over diversiteit en inclusie.
- Rotterdamse professionals in het sociaal domein zijn getraind op de thema's diversiteit en cultuur sensitief werken. De organisaties zijn hierin meegenomen als het gaat om inclusief beleid.
- Er zijn dialogen georganiseerd tussen Rotterdammers over allerlei thema's die diversiteit en inclusie raken.
- Er is onderzoek gedaan naar het koloniaal- en slavernijverleden van Rotterdam en in navolging hierop worden er allerlei activiteiten georganiseerd in de stad die deze informatie laagdrempelig brengt bij de Rotterdammers.
- Diverse Rotterdammers die in een kwetsbare positie zitten hebben trainingen gehad over weerbaarheid. Tevens zijn er diverse ontmoetingsfaciliteiten in de stad voor deze groep mensen.
- Er zijn twee grote campagnes gestart, Gewoon in Rotterdam met als doel meer aandacht voor wat ons bindt als Rotterdammers. En de campagne Meld discriminatie nu om meer bekendheid te genereren voor het melden van discriminatie.

Integratie

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Over het tijdig starten op kwalitatief goed aanbod met een goede afronding, zijn twee aanvullende acties ingezet: het ELIP project en het Kwaliteitsconvenant. Sinds september 2020 is de werving gestart van de groep Einde Lening Inburgeringsplichtigen (ELIP's) onder het huidige inburgeringsstelsel. Dit zijn inburgeringsplichtigen die nog niet aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan, maar inmiddels wel al 75 procent of meer van hun DUO-lening hebben verbruikt én nog een half jaar hebben tot het einde van hun inburgeringstermijn. Met het project ELIP helpt de gemeente Rotterdam inburgeraars die hun DUO-lening bijna hebben opgebruikt maar hun inburgering nog niet hebben gehaald. Het project ELIP is erop gericht om inburgeraars alsnog binnen de inburgeringstermijn te laten voldoen aan hun inburgeringsplicht.

Op 27 november 2020 heeft de gemeente Rotterdam, samen met de regio Rijnmond (als eerste regio in Nederland), het Kwaliteitsconvenant Taal en Inburgering ondertekend met 25 taalaanbieders die een BoW keurmerk hebben. Met het Kwaliteitsconvenant zullen alle partijen streven naar een verbeterd taalaanbod voor de inburgeraars en worden er drempels opgeworpen voor frauduleuze praktijken. De gemeente neemt hierin voorbereidend op de nieuwe Wet Inburgering een regierol.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en deels gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' is ingezet op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren. Onder meer programma's als Stevige Start en Kansrijk Opgroeien met de Wijkprogrammering maakten deel uit van Rotterdam Groeit.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema.
- Mooi om te vermelden is dat de samenwerking rond Stevige Start beloond kijkt te worden met betere geboorte-uitkomsten dan in de startfase. Er is nog steeds een licht dalende trend te zien van het aantal vroeggeboortes en het aantal kinderen met een laag geboortegewicht. Ook de sterftcijfers rond de geboorte laten een langjarige, licht dalende trend zien. De perinatale sterfte in Rotterdam was gemiddeld 11,5 per 1.000 geboortes in de periode 2000-2008. In 2013-2018 is die gedaald tot 7,4 per 1.000 geboortes. Dat betekent dat sinds de periode 2000-2008 de babysterfte in Rotterdam met 35% is gedaald.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat. Het uiteindelijke doel van de inzet van de interventies uit het subsidiekader Voorkomen en Versterken en het samenwerken van partners via de Wijkprogrammering is zeker een positieve

ontwikkeling van talenten en kwaliteiten van alle kinderen in Rotterdam. We zien de inzet terug in de gunstige cijfers in de Staat van de Jeugd, meer focus op preventie en een significante stijging van de inzet van effectieve interventies.

- Bij de groep risicojongeren pakken we de meest prangende kwesties aan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Nieuw Rotterdams Welzijn

De welzijnspartijen zijn in staat gesteld de opdracht die ze hebben zo goed als mogelijk uit te voeren. Alternatieve dienstverlening die is opgezet vanwege corona, de sociale hulpdienst corona, is vanuit de gemeente geïnitieerd en gefaciliteerd.

Naast de continue aandacht bij welzijnsaanbieders voor ouderen is er ook inzet gepleegd op mensen in armoede. De welzijnspartijen zijn in de gelegenheid gesteld mensen te helpen bij het kopen van voedsel, het bezorgen van maaltijden of het verschaffen van mondkapjes. Er zijn zogenaamde quarantainepakketjes beschikbaar gesteld voor mensen die in quarantaine moesten en geen eigen netwerk hebben.

Ook met partijen die subsidie hebben ontvangen in het kader van de regeling Couleur Locale en de regeling Stedelijk Welzijn zijn nadere afspraken gemaakt om hun dienstverlening zo goed als mogelijk te continueren en waar nodig prestatieafspraken aan te passen.

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

Op 17 februari 2020 is het Langer thuis akkoord ondertekend. De partners vormen gezamenlijk een community of practice waarin kennis wordt uitgewisseld en coalities worden gesmeed om tot initiatieven te komen. De gemeente heeft inmiddels een 5-tal locaties aangewezen waar ouderenhuisvesting tot stand kan worden gebracht. In 2019 is gestart met de ontwikkeling van twee ouderenhubs in Prinseland/Het Lage Land en in Hoogvliet. Begin 2020 is gestart met de ontwikkeling van ouderenhubs in IJsselmonde en Crooswijk en eind 2020 startte nog één ouderenhub in Ommoord. Tegelijkertijd wordt hard gewerkt aan een serie tussenvoorzieningen die het gat tussen zelfstandig thuis wonen en het verpleeghuis dichten door, in verschillende varianten, meer bescherming, meer sociaal contact en meer nabij georganiseerde zorg te realiseren. Zo is in co-creatie met de aanbieders binnen de Wmo een nieuwe vorm van tussenvoorziening ontwikkeld die we de Thuisplusflat hebben genoemd, waarin de gemeente ook een financiële bijdrage levert: In de Thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal arrangement aangeboden, waarbij één Wmo aanbieder het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn, bijvoorbeeld in de vorm van activiteiten, ontmoeting en samen eten. Met de woningbouwcorporatie zijn in een samenwerkingsovereenkomst afspraken gemaakt over sociaal beheer, gebruik van de gemeenschappelijke ruimte enz.

Zo wordt in het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer hard gewerkt aan een nieuw, op de toekomst toegesneden, voorzieningenpakket voor ouderen.

Opzoomer Mee

Na het stilleggen van de reguliere Opzoomercampagne 2020 door de COVID-19 uitbraak heeft Opzoomer Mee speciale corona acties ontwikkeld. Rond de zomer is ook de reguliere campagne weer van start gegaan, tot de tweede lockdown. Tijdens de decembermaand is de corona-actie 'Doe wat liefs in december voor je burens' gelanceerd.

Informele zorg en ondersteuning

- Er is een mantelzorgsteunpunt (Mantelfoon) ingekocht en operationeel per 1 mei 2020
- Er is een nieuw online platform Zorgzaam010 ingekocht en operationeel per 1 mei 2020
- Er is een aanbod cursussen en workshops voor mantelzorgers en vrijwilligers ingekocht en operationeel per 1 juni 2020
- Er is een aanbod Advies op Maat ingekocht en operationeel per 1 juni 2020
- Het vervolg op het onderzoek Tel je Zegeningen ('Omvang en karakter van de maatschappelijke activiteiten van levensbeschouwelijke organisaties in Rotterdam') is uitgevoerd, opgeleverd. Het traject is afgesloten met een online slotbijeenkomst.

Integratie en Samenleven

Samenleven

In Relax. Dit is Rotterdam en Rotterdam Tegen Racisme zijn de volgende actiepunten benoemd:

- De gemeente Rotterdam is een inclusieve en antiracistische werkgever en zet zich onder andere in op: waardevrij solliciteren, ambtenaren trainingen aanbieden over inclusie en diversiteit, een afspiegeling zijn van de Rotterdamse samenleving ook in de hoogste lagen van de organisatie.
- We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.
- We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- We bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen winclusiviteit en diversiteit.
- We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden en aangifte doen van discriminatie.

- We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- We faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- Instelling centraal punt voor inburgering intensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Integratie

De huidige aanpak statushouders zet erop in:

- De taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om hen huisvesting te realiseren.
- Statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals of schuldhulpverleners.
- Tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- Het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt naar 1.507.

Minderjarige Rotterdammers

- Met het subsidiekader Voorkomen en Versterken is ingezet op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Bijvoorbeeld door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) uit het factorenmodel die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij is de kwaliteit van deze inzet verbeterd door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.
- In 2020 is het programma Elke Jongere Telt afgerond. In september 2020 is de gemeenteraad hierover middels een brief van de wethouder geïnformeerd. In het programma EJT is gewerkt aan vijf speerpunten: een onbelemmerde overgang van 18- naar 18+; alle risicojongeren in beeld; een schoolcarrière die werkt; naar een schuldenvrije toekomst en Terug op de rails (jongeren in strafrechtelijk kader). In de afgelopen programma periode is een veelheid van acties en maatregelen in gang gezet en vanuit de programmastructuur in de lijnorganisatie belegd. Periodiek is over de voortgang gerapporteerd. De afrondingsbrief van september 2020 was tevens de laatste voortgangsrapportage. In deze brief is gerapporteerd over resultaten met aanpak van Nazorg na detentie, verbeteringen m.b.t. informatievoorzieningen voor jongeren, Jongerenbudgetbeheer/Schuldenaanpak (nu onderdeel van Reset), Mentorprogramma Rotterdamse Douwers, Ervaringstheater door Experienced Experts en het Toekomstplan. Het programma EJT is in de vorige collegeperiode gestart. Onder het overkoepelende kader van beleidsplan Heel de Stad zal een vervolgplan voor de doelgroep kwetsbare jongeren 16-27 jaar worden opgesteld, zodat blijvend aandacht gegeven wordt aan deze groep jongeren.
- Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin blijven we de succesvolle maatregelen uitvoeren hebben we, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik

onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met het Trimbos, de studentenorganisaties en HBO/WO onderwijsinstellingen is een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten opgesteld. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen hebben.

Hieronder een kort overzicht van de geleverde inspanningen:

- 186 professionals en ouders bereikt met de Open & Alert trainingen, 100 ouders tijdens 10 ouderbijeenkomsten en 5 organisaties die met jongeren werken hebben Advies en Ondersteuning ontvangen;
- 260 jongeren hebben gebruikt gemaakt van chat functie en 40 ouders hebben online chatfunctie gebruikt;
- Ongeveer 5000 opvoeders/ouders hebben de site Puberenco.nl bezocht en de website voor jongeren maakjekeus.nl is ruim 80.000 keer bezocht;
- Op het ROC zijn met 71 jongeren hulpgesprekken gevoerd, op het VSO 40 jongeren en op het Praktijkonderwijs 18. Daarnaast zijn er met 44 jongeren buiten deze onderwijsinstellingen consultatiegesprekken geweest;
- De testservice is 44 weken open geweest en zijn door ongeveer 400 bezoekers bijna 500 samples aangeleverd;
- In de coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. Dit plan actualiseren we gezamenlijk in 2021.
- Met het gebiedsgerichte programma Kansrijk Opgroeien leggen we een krachtige, duurzame, preventieve basis in de wijken. Dat doen we in nauwe samenwerking met partners in de wijken (ouders, CJG, politie, welzijn, jeugdwerkers, scholen en wijkteam). We maken daarbij gericht gebruik van informatie over beschermende factoren én risicofactoren in het opgroeien van kinderen en jongeren.
- Met het Programma Rotterdamse Risicjongeren 2016-2020 – Elke jongere telt – richten we ons op de 7.000 Rotterdamse jongeren die door een opeenstapeling van problemen extra hulp nodig hebben. Daarbij nemen we maatregelen over de gebieden school, werk, zorg en veiligheid heen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022*****	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%		
	Realisatie	startjaar	59%	42%*			
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507.	Streefwaarde**	1.900	1.769	1.638	1.507		
	Realisatie	1.893	1.765	1.989			

Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt***		Streefwaarde		51%		50%	
		Realisatie					
Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren							
14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt	Streefwaarde	-	-	-	-	28%	
	Realisatie						
Bingedrinken 14/15 jarigen	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
VSO leerlingen blowen****	Streefwaarde	-	-	-	-	25%	
	Realisatie						
PrO leerlingen blowen	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
ROC studenten blowen	Streefwaarde	-	-	-	-	20%	
	Realisatie	-					
ROC studenten bingedrinken	Streefwaarde	-	-	-	-	25%	
	Realisatie						
Zorgelijk gamen verminderen	Streefwaarde	-	-	-	-	8,8%	
	Realisatie						

* Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%. Dit komt mede door corona; dit heeft de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) bemoeilijkt. Daarnaast is de nieuwe Wet inburgering uitgesteld, waardoor de statushouder langer dan gepland geheel zelf verantwoordelijk is en de gemeente een snelle start nog niet kan afdwingen.

** De Rekenkamer heeft tussentijds bepaald dat de getoonde mijlpalen niet statistisch zijn, maar dat aan het einde van de collegeperiode gekeken dient te worden naar de procentuele daling ten opzichte van de dan geldende nulmeting.

*** De maatregelen in het kader van de coronacrisis hebben grote invloed op de activiteiten vanuit het programma Ouder en Wijzer. Dat de crisis impact heeft op de formele target van het programma, het terugdringen van de eenzaamheid onder ouderen, is dan ook onontkoombaar. Hoe groot deze invloed is, is nauwelijks te voorspellen en zal ook afhangen van het verloop van de crisis. Medio 2021 krijgen wij daar wel een indicatie van want dan verschijnt een eerste meting van de GGD-monitor, waarvoor de data in september van 2020 zijn verzameld. Eind 2021 zullen data worden verzameld voor de eindmeting en wordt dat effect echt duidelijk.

**** Door invoering van het passend onderwijs in 2015 is de huidige populatie op het VSO er een met meervoudige en zware problematiek. Van deze groep is bekend dat zij veel meer (deels zelfmedicatie) middelen gebruiken. Het hoge cijfer is hierdoor te verklaren. Het streven voor 2022 is een verdere daling bij alle jongeren binnen genoemde schoolsettings met het accent op daling bij jongeren op het speciaal onderwijs (de aanpak op deze scholen wordt geïntensiveerd en passend gemaakt voor de huidige problematische doelgroep).

*****De laatste meeting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek in het najaar van 2021 gemonitord. De resultaten zullen in het voorjaar 2022 bekend worden.

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Percentage 75+-ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)*	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%
	Realisatie	21%	32%			
Aantal Opzoomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
	Realisatie	1.824	1.837	2.500		
**Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast	Streefwaarde	25	34	38	44	44
	Realisatie	25	30	38		

Toelichting indicatoren

*De huisbezoeken 75+ zijn i.v.m. de coronamaatregelen gestaakt. We hebben niet gevraagd alternatieve inzet die in 2020 is gepleegd te registreren. Dus daar zijn geen cijfers van bekend.

** In 30 wijken van Rotterdam werd in 2019 Wijkprogrammering in gezet. In 2020 zijn er 8 wijken bij gekomen en is het gestelde quotum voor dat jaar gehaald. De verwachting was dat door de corona-crisis vertraging zou ontstaan, maar met maximale inspanning en creativiteit is de doelstelling toch gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	643	1.852	2.140	288
Bijdragen rijk en medeoverheden	221	1.298	1.395	97
Overige opbrengsten derden	421	554	745	191
Lasten exclusief reserves	90.322	98.823	94.469	-4.353
Apparaatslasten	7.949	11.404	11.852	448
Inhuur	61	483	957	474
Overige apparaatslasten	48	133	167	34
Personeel	7.840	10.787	10.727	-59
Intern resultaat	172	779	872	92
Intern resultaat	172	779	872	92
Programmalasten	82.201	86.640	81.746	-4.894
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.783	49.478	44.538	-4.939
Kapitaallasten	0	0	0	0

Overige programmalasten	0	0	66	66
Sociale uitkeringen	0	0	49	49
Subsidies en inkomensoverdrachten	35.418	37.162	37.092	-70
Saldo voor vpb en reserveringen	-89.679	-96.970	-92.329	4.642
Saldo voor reserveringen	-89.679	-96.970	-92.329	4.642
Reserves	0	2.398	321	-2.077
Onttrekking reserves	0	2.398	321	-2.077
Saldo	-89.679	-94.573	-92.008	2.565

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Welzijn	0	-1.397	- 513	884
2. Jeugd	0	-1.389	0	1.389
3. Integratie	0	-1.564	-1.564	0
4. Diverse afwijkingen	288	-3	0	291
Totaal afwijkingen	288	-4.353	-2.077	2.565

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Welzijn

Als gevolg van de uitbraak van corona zijn diverse welzijnsactiviteiten niet of in afgeslankte vorm doorgegaan. Ook konden door de uitbraak van corona niet alle projecten van Masterplan ouderen doorgaan. De bestemmingsreserves Masterplan ouderen en Maatschappelijke Participatie gebieden zijn voor in totaal € 513 lager onttrokken. Per saldo is er een voordeel op Welzijn van € 884.

2. Jeugd

Een onderschrijding in verband met terugvordering van subsidies uit voorgaande jaren en het niet of in mindere mate doorgaan van activiteiten in 2020. Het voordeel op Jeugd bedraagt € 1,4 mln.

3.. Integratie

Vanwege het uitstel van de Inburgeringswet en een lagere toekenning van subsidies vanwege de coronamaatregelen, is de begrote onttrekking van € 1,6 mln aan de bestemmingsreserve Asielakkoord achterwege gebleven.

4. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Wmo en doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)
- [Preventie- handavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Beleidskader Jeugd 2015 – 2020 Rotterdam Groeit](#)
- [Programmaplan Stevige Start 2016-2020](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 55

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

TAAKVELD 2

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde
		In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43)
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Realisatie
		2,1 (2019)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde
		2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021)
		Realisatie
		3,2% (2019)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school komen. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar (leerplichtige leeftijd). De doelstelling was het behouden van de kleine aantallen (0,4) ten opzichte van het G4 gemiddelde. Binnen de G4 werden echter verschillende telmethodes gehanteerd. Hiervoor is nu dezelfde telmethode afgesproken en het percentage van de G4 is daarmee vergelijkbaar geworden. Ondanks deze correctie doet Rotterdam het nog steeds goed op het gebied van absoluut verzuim: in Rotterdam is het cijfer absoluut verzuim (2,1) een stuk lager dan het gemiddelde in Nederland (2,4) en het G4 gemiddelde (3,2). De gemeente zet fors in op absoluut verzuim. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. Dat betekent dat een jongere hulp krijgt zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt, maar ook bemiddelt de ambtenaar met school, denkt hij/zij mee met de ouders en met de jongere over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar (leerplichtige leeftijd). Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam (58) een stuk hoger dan het gemiddelde in Nederland (26) en het G4 gemiddelde (36). De achterstand van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Een effectieve aanpak is afhankelijk van een goede samenwerking tussen diverse partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen we de inzet, gezamenlijk met de scholen verder verbeteren. In het Verzuimprotocol MBO zijn de werkafspraken opgenomen die met de scholen zijn gemaakt. De scholen en gemeenten in de regio monitoren gezamenlijk hoe het verzuim zich ontwikkelt.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage van het totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs en mbo (12-23 jaar) weer dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De laatste cijfers (schooljaar 2018-2019) laten zien dat het aantal vsv'ers stijgt. De aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt was toen één van de belangrijkste redenen dat meer jongeren voortijdig de school verlieten. Andere redenen voor voortijdige schooluitval zijn multiproblematiek en verkeerde studiekeuzes. Met de maatregelen uit het nieuwe regionale vsv-programma zetten we specifiek in op deze punten.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	59.200	66.347	65.404	-942
Bijdragen rijk en medeoverheden	58.490	65.456	64.640	-816
Overige opbrengsten derden	710	891	764	-127
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	198.714	198.516	192.853	-5.663
Apparaatslasten	15.003	15.108	14.487	-621
Inhuur	109	501	578	77
Overige apparaatslasten	388	301	266	-34
Personeel	14.506	14.306	13.643	-663
Intern resultaat	64.210	62.656	62.655	-1
Intern resultaat	64.210	62.656	62.655	-1
Programmalasten	119.500	120.752	115.710	-5.042
Financieringslasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.812	10.505	8.084	-2.421
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	1	1
Sociale uitkeringen	11.658	12.304	12.816	512
Subsidies en inkomensoverdrachten	93.030	97.943	94.810	-3.133
Saldo voor vpb en reserveringen	-139.514	-132.169	-127.449	4.721
Saldo voor reserveringen	-139.514	-132.169	-127.449	4.721
Reserves	1.570	1.828	1.765	-63
Onttrekking reserves	9.820	1.763	1.700	-63
Toevoeging reserves	8.250	0	0	0
Vrijval reserves	0	65	65	0
Saldo	-137.944	-130.341	-125.684	4.658

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Onderwijs	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-137.944
Eerste herziening 2020	-130.269
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-130.232
10-maandsrapportage 2020	-130.341
Realisatie 2020	-125.684

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Convenant ID-dossier onderwijs	0	-2.265	0	2.265
2. Onderwijshuisvesting	88	-1.775	0	1.863
3. Voor- en vroegschoolse educatie	-977	-975	0	-2
4 Gym en schoolzwemmen	50	-618	0	668
5. Zomercampus	0	885	0	-885
6. Diverse afwijkingen	-103	-915	-63	749
Totaal afwijkingen	-942	-5.663	-63	4.658

Het saldo van dit programma bedraagt € 4,6 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Convenant ID-dossier onderwijs

Het convenant is afgesloten omdat de gemeentelijke subsidie voor het bekostigen van instroom/doorstroombanen (ID-banen) is afgebouwd. Vanaf 2017 zijn een deel deze lasten ten onrechte in de exploitatie opgenomen in plaats van op de gemeentelijke balans. In boekjaar 2020 is dit gecorrigeerd, hierdoor ontstaat er een positief saldo van € 2,3 mln. Voor dit bedrag wordt er een bestemmingsreserve gevormd om de aangegane verplichtingen voor komende jaren te dekken.

2. Onderwijshuisvesting

Voor huisvestingsvoorzieningen onderwijs zijn minder aanvragen van schoolbesturen binnen gekomen dan verwacht. Daarnaast zijn er werkzaamheden doorgeschoven naar 2021. Dit leidt tot een voordelig saldo van € 1,8 mln.

3. Voor- en vroegschoolse educatie

Het onderwijsbeleid kent de rijksuitkering onderwijsachterstandenbeleid. Het grootste deel van de middelen wordt ingezet voor de voor- en vroegschoolse educatie. De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door:

- Minder vve-groepen
- De wettelijke uitbreiding van het aanbod van 12 naar 16 uur vve per week is voor een deel van de groepen pas in augustus gerealiseerd.
- De ouderbijdragen van de voor- en vroegschoolse educatie zijn hoger uitgevallen dan verwacht.

De rijksregeling onderwijsachterstandenbeleid loopt van 2019 tot en met 2022, het niet-bestede deel van de specifieke uitkering over een bepaald jaar mag doorgeschoven worden naar een volgend jaar binnen dat tijdvak. Per saldo heeft dit geen gevolgen voor het resultaat op dit programma.

4. Gym en schoolzwemmen

Vanwege corona is er € 668 minder uitgegeven aan gym en schoolzwemmen. Scholen hebben ervoor gekozen om buiten te gymmen in plaats van in een gymzaal. In verband met eventueel besmettingsgevaar en het zoveel als mogelijk beperken van de achterstanden in taal en rekenen is er minder gebruik gemaakt van schoolzwemmen.

5. Zomercampus

De zomercampus heeft als doel om door middel van extra inzet, leerachterstanden in te halen, hogere onderwijsresultaten te behalen en daarmee kansengelijkheid in het onderwijs te realiseren. Het saldo van € 885 betreft het bedrag waarvoor geen dekking is gevonden.

6. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen, die leiden tot een voordeel van € 718.

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2020

Met het programma Gelijke kansen voor elk talent investeren we in kansengelijkheid in het Rotterdamse onderwijs, zodat alle Rotterdamse kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen. Hoe hard dit nodig is werd in tijden van corona nog duidelijker. Leerlingen kregen op afstand les vanuit huis en niet alle ouders waren in staat of in de gelegenheid om kinderen hierbij te begeleiden. Om de gevolgen van corona voor Rotterdamse kinderen en het onderwijs te verzachten:

- Heeft het Gezamenlijk Regieteam Corona Kinderopvang, Peuteropvang & onderwijs gezorgd voor de inventarisatie en noodopvang van bijna 5.000 kinderen van ouders met een vitaal beroep en 1.200 kwetsbare kinderen.
- Inventariseerden we kwetsbare jongeren in het mbo.
- Zijn ongeveer 4.000 laptops en 400 wifi-hotspots geschonken aan het Rotterdamse onderwijs en uitgeleend aan kinderen die dat nodig hadden voor online-onderwijs.
- Ondersteunen we sinds oktober 2020 de mbo- en ho-instellingen bij het terugdringen van het stagetekort en het realiseren van extra ruimtes en studieplekken.
- Organiseerden de gemeente Rotterdam en de Stichting Campus010 in de zomer van 2020 samen met stedelijke partners en wijkpartners op het gebied van sport, cultuur en educatie de Zomercampus010.

Ondanks de activiteiten als gevolg van corona werd daarnaast gewerkt aan de uitvoering van Gelijke kansen voor elk talent. We richtten ons in 2020 op het verkleinen van de kwaliteitsverschillen tussen scholen, een sterk, gevarieerd en aantrekkelijk aanbod aan scholen in de buurt, de aanpak van het lerarentekort en een succesvolle overgang tussen verschillende onderwijssoorten. We werkten daarnaast aan passende zorg en ondersteuning voor leerlingen, een Rotterdamse werkwijze democratisch burgerschap, de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, talentontwikkeling en veiligheid binnen het onderwijs.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De overgangen in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van leerlingen. Uit onderzoek blijkt dat de overgangsmomenten in het Nederlands onderwijssysteem de kansenongelijkheid vergroten. Het actieplan 'Overgangen in het Rotterdams onderwijs' is in uitvoering met als doel om de overgangsmomenten in het onderwijs te verbeteren en kinderen in hun schoolloopbaan meer kansen te bieden. Onderstaand de voortgang per overgangsmoment:

- *Overgang vve-po*
Om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn te verbeteren heeft de gemeente met alle voor- en vroegschoolse (vve) partners afspraken geformuleerd voor het verbeteren van de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool en het versterken van de vroegschool (groep 1 en 2)
- *Overgang po-vo*
Bij de overgang van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is een schooladvies van belang voor de verdere schoolloopbaan van een kind. Met alle Rotterdamse vo-besturen maakten we afspraken over goede opstroom- en doorstroommogelijkheden voor alle kinderen. Er wordt o.a. ingezet op een programmatische aansluiting tussen de verschillende onderwijsniveaus om zo doorlopende leerroutes te realiseren. Ook worden dezelfde overgangsnormen door alle scholen gehanteerd zodat leerlingen gemakkelijker kunnen doorstromen.
- *Overgang vo-mbo-ho*
De Rotterdamse vo- en mbo-besturen hebben in 2020 het convenant 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-mbo' afgesloten. Hierin maakten ze afspraken over succesvolle en kansrijke (school) loopbanen voor vmbo-en havo-leerlingen in het mbo.

Kwaliteit en toegankelijkheid

Om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren hebben we samen met het onderwijsveld ingezet op onderstaande sporen:

- Voor het verbeteren van de schoolprestaties en het verkleinen van de schoolverschillen worden jaarlijks afspraken gemaakt met scholen. De hiervoor verstrekte subsidies zijn o.a. ingezet op het gebied van taal en rekenen, mentorprogramma's en huiswerkbegeleiding. Uit inspectiegegevens blijkt dat in 2020 vijf scholen in het basisonderwijs en twee afdelingen van een school in het voortgezet onderwijs als 'onvoldoende' zijn beoordeeld in Rotterdam, een lichte stijging t.o.v. het voorgaand jaar. De stijging lijkt mede veroorzaakt door het vernieuwde en aangescherpte toezichtkader van de inspectie. Goed nieuws is dat het aantal scholen met het oordeel 'Goed' zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs is gestegen. Uiteraard bestaan er zorgen over het mogelijke effect van de coronacrisis op de onderwijsprestaties van leerlingen. Ter ondersteuning bij het wegwerken van de achterstanden als gevolg van de coronacrisis, heeft de gemeente scholen de ruimte gegeven om hun subsidie hiervoor in te zetten.
- Om het bereik van de voorschool te vergroten is de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie 2020' aangevuld met de indicatie Gelijke Kansen. Met deze indicatie hoeven ouders met schuldproblemen geen ouderbijdrage te betalen voor de voorschool. Hun peuter kan gratis naar de voorschool. De regeling is bij

deze gezinnen onder de aandacht gebracht via medewerkers schuldsanering, schuldhulpverlening en bijstandsuitkeringen. In 2020 maakten 74 peuters gebruik van deze nieuwe indicatie Gelijke Kansen. Voor peuters met een doelgroep indicatie die nog niet zijn bereikt is een gerichte informatiecampagne gestart. In 2020 is ook onderzoek gedaan naar kinderen die opgroeien in gezinnen met armoede. Juist deze peuters hebben veel baat bij deelname aan de voorschoolse educatie. Het onderzoek geeft inzicht in waar de doelgroep, peuters die opgroeien in gezinnen in armoede, te vinden is, hoe zij het beste bereikt en aangesproken kunnen worden en via welke communicatiekanalen.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

- Samen met samenwerkingsverbanden Primair Passend Onderwijs Rotterdam (PPO) en het samenwerkingsverband Koers VO is een actieplan gemaakt voor (hoog)begaafde leerlingen. PPO is gestart met een extra groep voor hoogbegaafde kinderen met leer- en/of gedragsproblemen in het primair onderwijs en het Koers VO met lesplekken op twee scholen voor voortgezet onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft maatregelen getroffen voor het eerder signaleren van begaafdheid, scholing van leerkrachten en kennisdeling over begaafdheid.
- Vooruitlopend op landelijke ontwikkelingen heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op basis van fysieke of psychische gronden. Er is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs te zien. Maatregelen hierop worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Er is o.a. een tussentijdse rapportage gemaakt over de leerrechtspilots en er is een nieuwe leerrechtspilot voor het vo in voorbereiding.

Leraren

De gemeente en schoolbesturen hebben het lerarentekort hoog op de landelijke agenda gekregen. De aanpak leraren is geïntensiveerd mede door de extra rijksmiddelen voor besturen via het Rotterdamse noodplan Slim organiseren en het plan Zij-instroom. Met de Rotterdamse aanpak leraren richten we ons op het tegengaan van het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang.

- *Vergroten instroom*
Het aantal zijinstromers in het primair onderwijs is in 2020 snel gegroeid, ondanks de coronacrisis. In schooljaar 2019-2020 waren al 180 zij-instromers werkzaam bij Rotterdamse schoolbesturen. In september 2020 zijn nog eens 53 zij-instromers gestart. Daarnaast is het project 'Leraarvanbuiten.nl' gestart voor zij-instroom in het vo en mbo. Het project heeft matches opgeleverd van docenten die per schooljaar 2020-2021 al zijn gestart. De groei van de pabo opleiding komt mede door het project talentscouting, waarbij leerlingen in het voortgezet onderwijs heel gericht geïnformeerd worden over het leraarschap.
- *Beperken uitstroom en professionaliseren en binden aan de stad*
Alle vo-besturen en de grote mbo-instellingen zijn aangesloten bij de Opleidingsschool Rotterdam en het aantal opleidingsplaatsen is uitgebreid van 300 naar bijna 500 plaatsen. Binnen de opleidingsschool werken lerarenopleidingen en scholen nauw samen om aankomend leraren voor te

bereiden op de onderwijspraktijk. De verstrekte subsidies van de gemeente zijn ingezet op extra begeleiding van startende leraren en stagiaires en het verminderen van de ervaren werkdruk. Leraren kunnen daarnaast gebruik maken van de Lerarenbeurs en de Rotterdampas. Ook kunnen leraren sinds 2020 in urgente gevallen voorrang krijgen op de huizenmarkt.

- *Anders organiseren en opleiden*

We zetten in op onderwijs anders en duurzaam organiseren en stimuleren nieuwe vormen van opleiden. Zo zijn we in 2020 gestart met de 'brede route', een opleiding waar studenten van verschillende disciplines, zoals onderwijs en zorg en welzijn, gezamenlijk stagelopen. Ook startte de opleiding Level up, een nieuwe modulaire opleidingsvorm binnen de pabo. Verder is, mede door corona, veel ervaring opgedaan met digitaal lesgeven op afstand wat een onderdeel kan zijn van het anders organiseren van het onderwijs en op termijn een bijdrage kan leveren aan oplossingen voor het lerarentekort.

Burgerschap

Voor de zomer (2020) hebben alle onderwijssectoren, van voorschool tot en met hoger onderwijs, in Rotterdam gezamenlijk, ondanks de coronacrisis, een manifest opgesteld. In lijn met het manifest werken we samen met het scholenveld aan een veilige oefenplaats voor burgerschap. Dit maakt dat het Rotterdamse onderwijs beter kan omgaan met actualiteiten die leven onder jongeren. Dat is de bedoeling van het manifest: lastige onderwerpen bespreekbaar maken op een manier die past bij de leerlingen en het karakter van de school. Het belangrijkste is dat alle scholen lastige onderwerpen in de klas kunnen bespreken en hun docenten steunen in deze soms moeilijke opgave. Het uitgangspunt is dat school een veilige oefenplaats moet zijn.

De gemeente ondersteunt scholen onder andere door middel van subsidie voor deskundigheidsbevordering en het ontplooiën van goede initiatieven op het gebied van burgerschap. Ook faciliteert de gemeente bij ontmoetingen tussen professionals maar ook tussen groepen leerlingen. Daarnaast ondersteunt de gemeente burgerschapsnetwerken en het delen van goede voorbeelden.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) te versterken in het onderwijs is subsidie verstrekt aan scholen die extra investeren in de doorontwikkeling van lob. Ook heeft de gemeente in samenwerking met docenten een online tool ontwikkeld om jongeren meer inzicht te geven in de leerroutes naar kansrijke arbeidsmarktsectoren. Hierbij is specifieke aandacht besteed aan de sectoren techniek en IT.

Door corona blijft het voor veel mbo-studenten lastig om een geschikte stageplek of leerbaan te vinden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het aantal studenten dat een bbl-opleiding volgt. In samenwerking met mbo-instellingen en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven is in 2020 een actieplan ontwikkeld om de stage- en leerbaanproblematiek aan te pakken. Hierin pakt de gemeente, als erkend leerbedrijf, ook haar verantwoordelijkheid door bij te dragen aan het bieden van (extra) stages en leerbanen.

Naast de specifieke inzet voor de stageproblematiek heeft de gemeente breder ingezet op loopbaanoriëntatie en begeleiding (lob):

- Via het Leerwerkloket wordt met de mbo-instellingen het benutten van de beroepsbegeleide leerweg (bbl) gestimuleerd. De bbl-infomarkt van februari 2020 was met ruim 1.100 bezoekers en 100 bedrijven en opleiders zeer succesvol.
- De gemeente ondersteunt de verdere ontwikkeling van de IT Campus.
- In 2020 zijn in de extra uren van de dagprogrammering en in Zomercampus010 lessen in digitale geletterdheid aangeboden. Ook worden er buitenschoolse programmeerlessen aangeboden. Daarnaast is een innovatietraject gestart, waarbij schoolleiders van 16 scholen (po en vo) werken aan digitalisering.
- De gemeente heeft het Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waardoor recent gediplomeerde jongeren zich kosteloos met een scholingsvoucher kunnen om- of bijscholen in kansrijke sectoren.
- Met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA) werken we, samen met het onderwijs en bedrijfsleven, aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt in de regio Rotterdam-Rijnmond. In 2020 zijn de flexibele leerroutes tussen mbo en arbeidsmarkt uitgebreid en zijn LWA voor de bouw, circulair, transport & logistiek en horeca & toerisme ondertekend.

Talentontwikkeling

Om talenten beter te benutten werken we, in het kader van NPRZ en de regiodeal met het Rijk, samen met de onderwijsinstellingen en andere partners aan 10 uur Dagprogrammering. In deze uren bieden we extra activiteiten op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur en natuur aan. Vanaf het schooljaar 2020-2021 geven alle 30 po scholen binnen de Children's Zone invulling aan 10 uur Dagprogrammering. Er zijn inmiddels ook scholen buiten de Children's Zone gestart met Dagprogrammering. Daarnaast is er een nieuwe pilot voorbereid voor uitvoering van Dagprogrammering in het voortgezet onderwijs. Tijdens de corona schoolsluiting heeft uiteraard ook de dagprogrammering grotendeels stilgelegen.

Veiligheid

Op verzoek van de gemeenteraad is in samenspraak met het onderwijsveld een actieplan Veiligheid in en om het onderwijs opgesteld. Het actieplan beoogt de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo te verstevigen. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn in werking getreden zoals:

- Een samenwerking is gestart tussen het onderwijs en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond: zodra een jongere betrokken is geweest bij een steekincident wordt de school nu geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak.
- Het orthopedagogisch-didactisch centrum (OPDC) is namens alle Rotterdamse vo-schoolbesturen gestart met het verstevigen van de expertise op het terrein van veiligheid. Scholen en leerlingen krijgen op basis van onderzoek extra handvatten om (nieuw) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.
- Op tien vo- en mbo-locaties is een veiligheidsschouw op de locaties uitgevoerd. Aan de hand van die schouwen is per locatie een maatwerkplan gemaakt om de sociale veiligheid te vergroten.
- Daarnaast is er een gezamenlijk subsidie toegekend aan het voortgezet onderwijs en het mbo die beoogt de sociale veiligheid te verstevigen en ondermijning onder jongeren tegen te gaan.

Voortijdig schoolverlaters (vsv)

Met het regionale vsv-programma Rijnmond 2020-2024 werken de scholen en de gemeenten nauw samen aan het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Daarbinnen is de nieuwe aanpak voortijdig schoolverlaters (vsv) in uitvoering. Bij de aanpak worden de leerlingen van pro en vso scholen gemonitord. Jongeren die het vmbo verlaten worden nauwlettend gevolgd in hun overstap naar een vervolgopleiding. Hierbij is extra aandacht voor kwetsbare jongeren.

Daarnaast wordt de leerplichtwet uitgevoerd. Met de regiopartners bewaken we het gebruik van het regionale verzuimprotocol mbo. Tijdens de corona lockdown is nauw samengewerkt met scholen en andere partnerorganisaties om het contact te herstellen met onbereikbaar gemelde scholieren en mbo-studenten.

Leerlingenvervoer

In het leerlingenvervoer is de afgelopen jaren een groei geconstateerd. Er is een toename van het aantal afgegeven indicaties en stijging van duurdere vormen van vervoer. Zowel het aantal leerlingen in Rotterdam is gestegen als het aandeel leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer is gestegen. Er zijn maatregelen genomen om de (budgettaire) groei terug te dringen en de zelfredzaamheid van leerlingen te bevorderen. Er is ingezet op een professionalisering en verbetering van de beoordeling van de aanvragen. De sterke groei van het aantal indicaties leerlingenvervoer lijkt hiermee gestopt.

Er is onderzocht op welke wijze leerlingen het beste geholpen kunnen worden op weg naar zelfredzaamheid. De opbrengsten van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2021 omgezet in concrete acties om de zelfredzaamheid van leerlingen in het vervoer verder te vergroten, en zo het aantal leerlingen dat gebruik maakt van aangepast vervoer te verminderen.

Het sluiten van de scholen vanwege Covid-19 heeft vanwege de systematiek van het contract geen gevolgen voor het budget leerlingenvervoer. Wel heeft het sluiten en vervolgens weer opstarten van het onderwijs van alle betrokkenen veel inzet gevraagd. Door gezamenlijke inspanning vanuit Trevvel en de gemeente is het gelukt het leerlingenvervoer steeds gelijk met de start van het onderwijs te laten beginnen.

Wat hebben we bereikt?

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 "Gelijke kansen voor elk talent" is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen.
- grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen.

- verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg.
- passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen.
- streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas.
- meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs.
- talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten.
- bijdrage aan een veilige leeromgeving.
- het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen.
- voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters).
- bieden van passend leerlingenvervoer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Op 31 januari 2019 is het Rotterdamse onderwijsbeleid “Gelijke kansen voor elk talent” vastgesteld. Inmiddels is dit in uitvoering.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De verschillende keuze- en overgangsmomenten in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van kinderen. Dat geldt voor elk kind, maar de invloed van deze momenten is extra kwetsbaar voor kinderen van ouders met een opleiding zonder startkwalificatie. We zetten verder in om de keuze- en overgangsmomenten te verbeteren. Hiervoor implementeren en monitoren we de gemaakte afspraken met het onderwijs uit het uitvoeringsplan Overgangen in het Rotterdams onderwijs.

Kwaliteit en toegankelijkheid

- Jaarlijkse kwaliteitsafspraken maken met scholen in het primair en voortgezet onderwijs met als doel dat minder scholen risico lopen op achterblijven in onderwijsprestatie. Tevens monitoring van de uitvoering.
- We verbeteren de overgang tussen de voorschool (opvangvoorziening) en de vroegschool (groep 1 en 2). Dit doen we door de best practices in beeld te brengen en concrete handvatten te ontwikkelen.
- Daarnaast maken we in 2021 resultaatafspraken met schoolbesturen over de kwaliteit in groep 1 en 2. Dit is een wettelijke verplichting en zorgt ervoor dat kinderen beter in staat zijn om de leerdoelen te halen aan het einde van groep 2.
- Ouders/gezinnen met schulden kunnen 16 uur (per week) gratis gebruik maken van voorschoolse educatie voor hun peuter. Het gaat om circa 500 peuters. In 2021 wordt een werkwijze ontwikkeld en uitgevoerd om de ouders gericht te benaderen met het gratis aanbod van de voorschool voor hun peuters.
- Verder verkennen van de mogelijkheden om kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen in armoede.
- Toezicht houden op en handhaven van de kwaliteit van alle kinderopvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor de aanpak en uitvoering van voorschoolse educatie.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school, een goed pedagogisch klimaat en een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor zetten we in op uitbreiding van het aantal pilots leerrecht en de voorbereiding van nieuwe inkoop onderwijszorgarrangementen. Daarnaast vindt de afronding plaats van de herijking schoolmaatschappelijk werk en worden de resultaten van een aantal pilots over zorg in de school bekend. Dit leidt tot nieuwe maatregelen die zullen worden uitgevoerd.

Leraren

De aanpak 'leraren' richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel.

- Hiervoor zetten we in op het vergroten van de instroom onderwijzend personeel. In 2021 zullen er minimaal 53 nieuwe zij-instromers starten in het primair en speciaal onderwijs. Tevens zullen er minimaal 53 zij-instromers hun opleiding afronden.
- We zetten in op het beperken van uitval van leraren door projecten bij besturen te subsidiëren die zorgen voor het verminderen van werkdruk. Denk daarbij aan inzet van extra onderwijsassistenten en het faciliteren van coaching en begeleiding voor startende docenten.
- In het kader van professionaliseren is er de Opleidingsschool Rotterdam. Hiermee worden voldoende opleidingsplaatsen gecreëerd voor studenten van de lerarenopleidingen.
- In het kader van 'Slim organiseren en innoveren' werken rijk, besturen en gemeenten samen aan het anders organiseren van het onderwijs, waarbij vooral op de scholen met kans op achterstanden gezorgd wordt dat er voldoende en kwalitatief personeel aanwezig is.

Burgerschap

Met het vaststellen van het manifest 'School: dé oefenplaats voor burgerschap' hebben we samen met het scholenveld een Rotterdamse werkwijze democratisch burgerschap afgesproken. De komende periode zullen we inzetten op de punten zoals die benoemd zijn in het manifest. Hiervoor wordt o.a. budget beschikbaar gesteld in de vorm van subsidie voor burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering op het gebied van burgerschap op Rotterdamse scholen.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- Opleveren van leerroute- en banenkaarten die een duidelijk beeld geven van beroepen in tekortsectoren en toeleidende opleidingen.
- Stedelijk aanbieden van succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma zoals het project Mentoren op Zuid. Via Mentoren op Zuid worden studenten op een zo effectief mogelijke wijze ingezet als mentor voor kinderen. Daarnaast wordt o.a. verkend of DiscoveryLab ook aan scholen op Noord kan worden aangeboden en of docentstages voor heel Rotterdam beschikbaar kunnen worden gesteld.

- Bevorderen van digitale geletterdheid in het primair en voortgezet onderwijs door onder meer dagprogrammering, buitenschoolse programmeerlessen en het innovatietraject 'Expeditie Digitaal' voor scholen.
- Doorontwikkelen van het dashboard arbeidsmarkt door onderwijsdata toe te voegen, zodat vraag op arbeidsmarkt en in-, door- en uitstroom gegevens in het onderwijs bij elkaar komen.
- Stimuleren van de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl informatiedag en het gesprek te voeren met mbo-instellingen over meer bbl-aanbod.

Talentontwikkeling

In het kader van Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) en de regiodeal met het Rijk, werken we samen met de onderwijsinstellingen en andere partners aan 10 uur Dagprogrammering (meer leertijd). Op alle 30 scholen in de Children's Zone wordt de schooltijd met 10 uur per week verlengd. Ook buiten de Children's Zone wordt op 4 scholen 10 uur extra schooltijd uitgevoerd (Dit is in 2021 is al in werking).

Veiligheid

In juni 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het actieplan 'Veiligheid in het onderwijs'. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam. We zetten in op de maatregelen uit het actieplan, zoals;

- Meldings- en aangiftebereid vergroten van scholen. De mogelijkheden hiervoor worden uitgewerkt en met scholen gecommuniceerd.
- Organiseren van grenzen stellend jongerenwerk op en rond scholen die kampen met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag.
- Om agressie onder jongeren te verminderen gaat het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) scholen en leerlingen extra gedragsmatige handvatten bieden wanneer jongeren terugkeren op school. Daarnaast zet het OPDC extra in op ouders om hen te ondersteunen bij het grensoverschrijdende gedrag van hun kinderen.

Thuiszitters

Voortzetting van de Taskforce Thuiszitters en de G4 thuiszittersaanpak als onderdeel van Passend Onderwijs. De aanpak van de Taskforce om zo snel mogelijk een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor de jeugdigen te realiseren, wordt verder verfijnd door aansluiting met de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van de leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we bijvoorbeeld met de campagne 'Oog voor jou'.

Voortijdig schoolverlaters

- Met de samenwerkingspartners het nieuwe regionale programma vsv Rijnmond 2020-2024 uitvoeren om voortijdig schoolverlaten (vsv) tegen te gaan.
- Met de regiopartners bewaken we het regionale verzuimprotocol.
- Met de scholen verder vormgeven van het verzuimbeleid en de ondersteuningsstructuur.
- Naast zoveel als mogelijk preventieve acties en gesprekken om uitval te voorkomen (door onder andere spreekuur op school, preventieve aanpak terugdringen schoolziekteverzuim) wordt in 100% van de gevallen wettelijke ongeoorloofd verzuimmeldingen actie ondernomen door leerplicht.

Leerlingenvervoer

Per leerling wordt bekeken of leerlingenvervoer nodig is en welke vervoersvorm passend is om de (budgettaire) groei van het leerlingenvervoer terug te dringen zetten we verder in op een professionalisering van de beoordeling van de aanvragen. Daarnaast ondersteunen we leerlingen bij het zelfstandig naar school reizen.

Effectindicatoren		2018 (2017- 2018)	2019 (2018- 2019)	2020 (2019- 2020)	2021 (2020- 2021)	2022 (2021- 2022)
Collegetarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau						
	Doelgroep peuters	Streefwaarde	89%	89%	89%	89%
		Realisatie	80%	81%		
	Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%
		Realisatie	58%	57,4%		
	Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%
		Realisatie	67%	69,7%		
	Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%
		Realisatie	36%	42,9%		
	Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%
		Realisatie	76,5%	76,6%	76,4%	
	Beroepsbegeleidende leerweg (bbi)	Streefwaarde	14%	15,5%	17%	18%
		Realisatie	14%	16%	18%	
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg		Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28
		Realisatie	N.v.t.	280	289	
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets		Streefwaarde	-	-	-	531,9

		Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%			
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%			
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%			

Toelichting indicatoren

Kijkend naar de collegetargets zien we dat we goed op koers zijn als het gaat om de stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau op taal, lezen en rekenen bereikt. Ook het aantal Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) volgt aan een Rotterdamse mbo-opleiding stijgt boven verwachting. Wel zien we dat het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat op het niveau van het advies van de basisschool zit of op een niveau hoger zit nog niet gelijk is aan het ambitieniveau van het college. Dat geldt ook voor het bereik van driejarige doelgroeppeuters met het aanbod 'spelen en leren'. We blijven de komende jaren inzetten op verbetering van het bereik.

De verwachting is dat we volgend jaar de gevolgen van corona voor Rotterdamse kinderen en jongeren terug gaan zien in de cijfers van de collegetargets en beleidsindicatoren. In welke mate is nu nog onzeker, maar samen met het onderwijsveld blijven we inzetten op gelijke kansen en proberen we de negatieve gevolgen van corona zoveel mogelijk te beperken.

Onderstaand de voortgang op de collegetargets:

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare subtargets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage 3-jarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod spelen en leren is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met het risico op een taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Bij de lancering van 'Gelijke kansen voor elk talent' gaven we aan dat het een hele uitdaging zou worden om 89% van de driejarige doelgroeppeuters te bereiken, vanwege het personeelstekort in de kinderopvang, nieuwe wettelijke eisen, een veranderde doelgroepdefinitie en een toename van het aantal driejarige peuters. Dat blijkt ook zo te zijn: in 2019 bereikten we

81% van alle driejarige doelgroeppeuters in Rotterdam, 1% meer dan in 2018. De verwachting is dat door corona het bereik afneemt, maar het is nog niet te zeggen hoeveel. Daarom zetten we met een van de collegesprints in op vergroten van het bereik van doelgroeppeuters.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal, rekenen en lezen. In schooljaar 2018-2019 stijgen de scores op de referentieniveaus lezen en rekenen ten opzichte van 2017-2018. Bij taal zien we in deze periode een lichte daling. Wel bevinden de referentieniveaus taal en lezen zich boven het jaarlijkse ambitieniveau van dit college en liggen ze stevig op koers voor de college targets. De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf schooljaar 2018-2019 samengenomen in de DUO-data. Dit betekent dat we geen goede vergelijking meer kunnen maken met de collegemijlpalen die gebaseerd zijn op niveau 1S.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

Rotterdamse leerlingen presteren iets onder het ambitieniveau. 76,4% van de Rotterdamse leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs zit op of boven het door de basisschool geadviseerde niveau. Wat verder opvalt is dat de Rotterdamse leerlingen nauwelijks afwijken van leerlingen in de andere grote steden en Nederland. We zien dat steeds meer kinderen in het derde leerjaar op het geadviseerde niveau onderwijs krijgen. Dat kan erop wijzen dat meer kinderen passend advies krijgen van de basisschool en dat het voortgezet onderwijs erin slaagt om leerlingen te houden op het geadviseerde niveau.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

De bbl in het mbo is een opmaat naar werk en een goede doorstroom naar werk en levert een bijdrage aan de economie. Het is een vorm van een leven lang ontwikkelen. In 2019-2020 is het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt, toegenomen van 16% in 2018-2019 naar 18%. Daarmee is het aandeel bbl'ers groter dan de collegemijlpaal van 15,5% in 2019 en vergelijkbaar met het percentage in de vier grote steden.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en /of zorg

Het aantal thuiszitters neemt net als in de rest van Nederland nog steeds toe. Deze toename komt met name door het steeds beter in beeld brengen van ongeoorloofd maar ook geoorloofd langdurige thuiszitters en door de complexiteit van de casussen. Tijdige aandacht voor de specifieke situatie van iedere leerling is dan ook van het allergrootste belang.

In het schooljaar 2019-2020 waren er 289 leerlingen langer dan drie maanden thuis zonder een aanbod van onderwijs en/of zorg. Goed nieuws is dat het oplossingspercentage (op het totaal aantal thuiszitters) is gestegen van 85% in 2018-2019 naar 90% in 2019-2020.

Om het aantal thuiszitters te verminderen en de duur van thuiszitten te verkorten, wordt de Taskforce Thuiszitters ingezet. De Taskforce werkt als een doorbraakteam door korte lijnen, heldere communicatie en een doortastende aanpak waar jeugdigen met hun ouders centraal staan. De Taskforce is verlengd tot 2024 en de aanpak is het afgelopen jaar verder aangescherpt.

NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is hogere onderwijsresultaten. Op dit moment houden we vast aan de cito-eindtoets als indicator, maar de wens is om over stappen naar betere indicatoren. Steeds minder scholen maken gebruik van de cito eindtoets en daarom wordt er geleidelijk overgestapt op andere indicatoren. Voorlopig is echter het vastgestelde doel om de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9 (was 530,8 in schooljaar 15-16).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	58.894	66.152	65.072	-1.081
Bijdragen rijk en medeoverheden	58.490	65.456	64.618	-838
Overige opbrengsten derden	404	697	454	-243
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	134.703	135.313	132.043	-3.270
Apparaatslasten	13.222	13.144	12.626	-518
Inhuur	109	431	545	113
Overige apparaatslasten	335	270	238	-32
Personeel	12.777	12.442	11.843	-600
Intern resultaat	10.116	10.184	10.006	-178
Intern resultaat	10.116	10.184	10.006	-178
Programmalasten	111.365	111.986	109.412	-2.574
Financieringslasten	0	0	0	0

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.711	7.613	6.559	-1.054
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	1	1
Sociale uitkeringen	11.658	12.304	12.816	512
Subsidies en inkomensoverdrachten	87.995	92.069	90.037	-2.032
Saldo voor vpb en reserveringen	-75.808	-69.161	-66.972	2.189
Saldo voor reserveringen	-75.808	-69.161	-66.972	2.189
Reserves	1.570	1.828	1.765	-63
Onttrekking reserves	9.820	1.763	1.700	-63
Toevoeging reserves	8.250	0	0	0
Vrijval reserves	0	65	65	0
Saldo	-74.238	-67.333	-65.207	2.126

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Convenant ID-dossier onderwijs	0	-2.265	0	2.265
2. Zomercampus	0	885	0	-885
3. Leerlingenvervoer	0	494	0	-494
4. Bridge	-108	-302	0	194
5. Cultuurcampus	-246	-246	0	0
6. Voor- en vroegschoolse educatie	-977	-975	0	-2
7. Voortijdig schoolverlaten	592	482	0	109
8. Zomeroffensief	0	-279	0	279
9. Diverse afwijkingen	-341	-1.064	-63	660
Totaal afwijkingen	-1.081	-3.270	-63	2.126

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Convenant ID-dossier onderwijs

Het convenant is afgesloten omdat de gemeentelijke subsidie voor het bekostigen van instroom/doorstroombanen (ID-banen) is afgebouwd. Vanaf 2017 zijn een deel deze lasten ten onrechte in de exploitatie opgenomen in plaats van op de gemeentelijke balans. In boekjaar 2020 is dit gecorrigeerd, hierdoor ontstaat er een positief

saldo. Voor dit bedrag wordt er een bestemmingsreserve gevormd om de aangegane verplichtingen voor komende jaren te dekken.

2. Zomercampus

De zomercampus is opgericht om leerachterstanden in te halen, hogere onderwijsresultaten te behalen en daarmee kansengelijkheid in het onderwijs gerealiseerd wordt. Het saldo betreft het bedrag waarvoor geen dekking is gevonden in 2020.

3. Leerlingenvervoer

De kosten van het leerlingenvervoer zijn de afgelopen jaren gestegen door een toename van het aantal afgegeven indicaties en stijging van duurdere vormen van vervoer. Daarmee is er een structureel tekort op het leerlingenvervoer. In 2020 is na onderhandeling met de vervoerder, als gevolg van een lager aantal ritten door Corona, een éénmalig voordeel van € 500 behaald. Hiermee komt het tekort in 2020 op leerlingenvervoer op € 500.

4. Bridge

Met het project BRIDGE wordt de positie van jongeren van Zuid op arbeidsmarkt versterkt door hen vanaf de basisschool tot aan het MBO een uitgebreid loopbaan oriëntatie en begeleidingsprogramma (lob) te bieden. Vanwege corona hebben er dit jaar minder begeleidingstrajecten plaatsgevonden.

5. Cultuurcampus

De voorbereidingskosten voor de cultuurcampus vallen lager uit dan verwacht, met als gevolg dat er ook minder Regiodeal middelen zijn ingezet.

6. Voor- en vroegschoolse educatie

Het onderwijsbeleid kent de rijksuitkering onderwijsachterstandenbeleid. Het grootste deel van de middelen wordt ingezet voor de voor- en vroegschoolse educatie. De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door:

- Minder vve-groepen
- De wettelijke uitbreiding van het aanbod van 12 naar 16 uur vve per week is voor een deel van de groepen pas in augustus gerealiseerd.
- De ouderbijdragen van de voor- en vroegschoolse educatie zijn hoger uitgevallen dan verwacht.

Het niet-bestede deel van de specifieke uitkering over een bepaald jaar mag doorgeschoven worden naar een volgend jaar binnen dat tijdvak. Dit verklaart grotendeels de lagere realisatie van baten en lasten.

7. Voortijdig schoolverlaten

Eind 2020 zijn er extra pilots gedaan om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. De lasten zijn hierdoor hoger dan begroot, welke zijn gedekt vanuit reeds beschikbare rijksmiddelen.

8. Zomeroffensief

Het 'Zomeroffensief' is bedoeld om jongeren actief te benaderen en over te halen zich alsnog in te schrijven voor een opleiding, zolang ze geen diploma hebben dat bruikbaar is op de arbeidsmarkt. Vanwege corona zijn er dit jaar geen acties ondernomen.

9. Diverse afwijkingen

Dit is het saldo van diverse over- en onderbestedingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2020-2021](#)
- [VSV aanpak 2016-2020 regio Rijnmond](#)
- [Voortgangsrapportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Rotterdam Groeit, beleidskader jeugd 2015-2020](#)
- [G4 thuiszittersaanpak 2016-2020](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en voegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2020

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (IHP)

In samenwerking met het Rotterdamse onderwijs is het Integraal Huisvestingsplan 2020 – 2023 opgesteld. (IHP-deel 1 'Analyse en Ambitie' is in 2019 vastgesteld. Deel 2 'Maatregelen en Projecten' is in 2020 vastgesteld.) Een plan waarin staat hoe de komende jaren de huisvesting van Rotterdamse scholen gerenoveerd of vernieuwd wordt. Het IHP kent twee centrale ambities die doorkijken naar 2035: evenwichtiger onderwijsaanbod én betere kwaliteit huisvesting. Onderdeel van het IHP 2020 – 2023 is ook de vervanging van gymzalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Over de voortgang van het IHP zijn prestatieafspraken gemaakt die zijn opgenomen bij de prestatie-indicatoren hieronder.

Aanbestedingsstrategie

Om beter te kunnen opereren op de bouwmarkt is een aanbestedingsstrategie geformuleerd. Twee schoolbesturen hebben inmiddels ervaring opgedaan met aanbesteden van ontwerp en realisatie (Design & Build). Uit marktconsultatie blijkt dat voor de meeste projecten de traditionele vorm van aanbesteden het meest voor de hand liggend blijft. Voor Design & Build kan gebruik worden gemaakt van de opgedane ervaring.

Herontwerp voortgezet onderwijs op Zuid

De nieuwbouwprojecten die zijn opgenomen in het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid zijn in voorbereiding. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark en Plot Z is in 2024. De uitbreiding van de Young Business School is in 2020 gerealiseerd. In Hoogvliet werken het Penta Hoogvliet en Einstein Lyceum nauw samen met als doel dat jongeren uit Hoogvliet op alle niveaus voortgezet onderwijs kunnen volgen en er een aantrekkelijk onderwijsaanbod ontstaat.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Gezien de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, is in 2020 een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheid een campus internationaal onderwijs en sport te realiseren. Het haalbaarheidsonderzoek zal naar verwachting in de zomer van 2021 gereed zijn.

Wat hebben we bereikt?

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansengelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs (inclusief gymzalen ten behoeve van bewegingsonderwijs).
- Oplevering van het Huisvestingsprogramma 2021. Hierin wordt aangegeven welke huisvestingsvoorziening de gemeente bekostigt. Schoolbesturen dienen hiervoor een aanvraag in.
- Nieuw is de mogelijkheid om ruimte ten behoeve van voorschools educatie/ peuteropvang aan te vragen. Hierdoor wordt het mogelijk om voorschoolse educatie goed in scholen te huisvesten.
- 13 projecten opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015 - 2019 uitvoeren en afronden.
- Ten minste 8 projecten opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 - 2023 voorbereiden.
- Starten met de uitvoering van het Investeringsplan gymzalen.
- Het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid uitvoeren om het herontwerp van het voortgezet onderwijs te realiseren. Eind 2021 is het Zuidergymnasium opgeleverd. Voor het Stadionpark en Plot Z is de voorontwerp fase gereed.
- We geven uitvoering aan de aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam met betrekking tot onderwijshuisvesting.
- We geven uitvoering aan de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de Campus internationaal onderwijs en sport.
- In 2021 leveren we een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan op, waarin de planning van projecten en het benodigd budget wordt afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget.

Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*	Streefwaarde	Afgerond					
* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.							
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2019	Streefwaarde	1	4	8	13	18	
	Realisatie	3	2	1			
NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *	Streefwaarde				3		
	Realisatie	-	-	-			
*De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.							

Toelichting indicatoren

Er worden inmiddels meer projecten uitgevoerd dan opgenomen in het oorspronkelijke IHP 2015-2019. In de loop van de tijd zijn er projecten toegevoegd, waaronder investeringsprojecten uit het Huisvestingsprogramma en er is ook aangevangen met schoolgebouwen uit het IHP 2020-2023. In totaal zijn er 4 schoolgebouwen in 2020 opgeleverd:

- De Fatimaschool (IHP 2015-2019)
- De tijdelijke huisvesting Park16Hoven (Huisvestingsprogramma)
- De Sleutel (Huisvestingsprogramma)
- De Nieuwe Park Rozenburgschool (Huisvestingsprogramma)

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	306	194	333	138
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	22	22
Overige opbrengsten derden	306	194	311	116
Lasten exclusief reserves	64.011	63.203	60.810	-2.393
Apparaatslasten	1.782	1.964	1.862	-102
Inhuur	0	70	33	-37
Overige apparaatslasten	53	31	28	-3
Personeel	1.729	1.864	1.801	-63

Intern resultaat	54.094	52.472	52.649	177
Intern resultaat	54.094	52.472	52.649	177
Programmalasten	8.135	8.767	6.299	-2.468
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.101	2.892	1.525	-1.367
Overige programmalasten	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.034	5.875	4.773	-1.101
Saldo voor vpb en reserveringen	-63.705	-63.009	-60.477	2.532
Saldo voor reserveringen	-63.705	-63.009	-60.477	2.532
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-63.705	-63.009	-60.477	2.532

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Onderwijshuisvesting	88	-1.775	0	1.864
2. Gym en schoolzwemmen	50	-618	0	668
Totaal afwijkingen	138	-2.393	0	2.532

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Onderwijshuisvesting

Voor huisvestingsvoorzieningen onderwijs zijn minder aanvragen van schoolbesturen binnen gekomen dan verwacht. Daarnaast zijn er werkzaamheden doorgeschoven naar 2021.

2. Gym en schoolzwemmen

Vanwege corona is er minder uitgegeven aan gym en schoolzwemmen. Scholen hebben ervoor gekozen om buiten te gymmen in plaats van in een gymzaal. In verband met eventueel besmettingsgevaar en het zoveel als mogelijk beperken van de achterstanden in taal en rekenen is er minder gebruik gemaakt van schoolzwemmen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Pagina 58

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Realisatie	151 (2019)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	4,2 (2019)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	9,2 (2019)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	2,9 (2019)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,0 (2019)	CBS

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	7.790	18.822	6.014	-12.808

Bijdragen rijk en medeoverheden	2.722	13.107	1.985	-11.123
Overige opbrengsten derden	5.068	5.715	4.025	-1.690
Overige baten	0	0	4	4
Lasten exclusief reserves	149.733	160.610	143.737	-16.873
Apparaatslasten	65.987	64.489	62.855	-1.634
Inhuur	1.036	6.518	4.126	-2.392
Overige apparaatslasten	-415	1.476	1.674	197
Personeel	65.367	56.495	57.056	561
Intern resultaat	-405	388	626	238
Intern resultaat	-405	388	626	238
Programmalasten	84.151	95.733	80.255	-15.478
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	17.433	23.901	10.047	-13.854
Kapitaallasten	852	769	755	-14
Overige programmalasten	138	674	796	123
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	65.728	70.389	68.657	-1.732
Saldo voor vpb en reserveringen	-141.943	-141.788	-137.723	4.065
Saldo voor reserveringen	-141.943	-141.788	-137.723	4.065
Reserves	0	70	70	0
Onttrekking reserves	0	70	70	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-141.943	-141.718	-137.653	4.065

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Openbare orde en veiligheid	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-141.943
Eerste herziening 2020	-142.034

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Meeropbrengsten	1.180	0	0	1.180
2. Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Brandweer	0	-1.425	0	1.425
3. Personeel	0	631	0	-631
4. Materiele lasten	0	-1.902	0	1.902
5. Regionale samenwerkingsverbanden	-13.943	-13.943	0	0
6. Overige afwijkingen	-45	-234	0	189
Totaal afwijkingen	-12.808	-16.873	0	4.065

Het saldo van dit programma bedraagt € 4 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Meeropbrengsten

Het voordelig saldo op de baten (€ 1,2 mln) bestaat uit diverse onderdelen, te weten: huisvuilboetes (€ 171), bestuurlijke boetes (€ 204), dwangsommen (€ 64), ontvangen ziektegeduitkeringen (€ 297), overige ontvangsten (€ 244) en detacheringen (€ 200).

2. Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Brandweer

Bij de eerste herziening 2020 is € 3,4 mln extra budget gevraagd ten behoeve van de bijdrage die Rotterdam zou moeten leveren aan de extra kosten voor het functioneel leeftijdsontslag van brandweerlieden. In werkelijkheid waren deze kosten € 1,4 mln lager, bleek rond de jaarafsluiting 2020.

3. Personeel

Als gevolg van clusterspecifieke loonkosten en overbezetting is het budget voor loonkosten overschreden met € 469. Verder is er mede door de taakstelling op overige apparaatslasten een overschrijding gerealiseerd op overige apparaatslasten (€ 83), ook was er meer inhuur ter vervanging van zieken (€ 79), maar hier staan baten vanuit UWV tegenover.

4. Materiële lasten

Mede door corona is op alle fronten minder uitgegeven dan was begroot, doordat veel activiteiten geheel of gedeeltelijk niet zijn doorgegaan. Voor een deel was deze daling voorzien, maar de gerealiseerde daling is groter dan verwacht. Uiteindelijk is er circa € 1,9 mln minder uitgegeven. Ook het extra (deel-)budget voor het vuurwerkverbod is vrijwel niet besteed (€ 400). Tegelijkertijd is er binnen het materiele budget € 296 aan corona uitgegeven, wat niet was begroot.

5. Regionale samenwerkingsverbanden

Voor de Regionale samenwerkingsverbanden is Rotterdam alleen kassier. Deze 4 onderdelen (Burgernet, VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam, Veiligheidshuis en Regionaal Informatie en Expertise Centrum) horen niet tot het concern Rotterdam. De Regionale samenwerkingsverbanden zitten echter wel in de begroting, maar de realisatie wordt aan het eind van elk boekjaar uit de cijfers gehaald. Dit veroorzaakt een afwijking van bijna € 14 mln in de baten en de lasten.

6. Overige afwijkingen

Als gevolg van corona zijn de legesinkomsten vanuit Horeca en Evenementen € 45 lager dan begroot. De lagere inkomsten waren in de loop van 2020 deels al verwerkt in de begroting, zodat de feitelijk daling veel groter is. Aan uitgaande subsidies is € 234 minder uitgegeven dan was begroot. Naast diverse kleine verschuivingen en afwijkingen, is dit vooral veroorzaakt door de subsidie Alleen Jij Bepaalt (AJB), die eind 2020 is uitbetaald vanuit een extra ingekomen subsidie vanuit het Rijk.

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen
Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2020

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	3.992	13.943	13	-13.929
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.942	11.480	0	-11.480
Overige opbrengsten derden	2.050	2.463	13	-2.449
Lasten exclusief reserves	64.457	79.708	64.009	-15.699
Apparaatslasten	1.744	5.674	3.624	-2.050
Inhuur	94	4.051	1.393	-2.658
Overige apparaatslasten	0	0	106	106
Personeel	1.650	1.623	2.125	502

Intern resultaat	0	128	147	19
Intern resultaat	0	128	147	19
Programmalasten	62.713	73.907	60.238	-13.669
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.945	10.838	-1.083	-11.921
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	1	1
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	57.769	63.069	61.320	-1.748
Saldo voor vpb en reserveringen	-60.465	-65.765	-63.995	1.770
Saldo voor reserveringen	-60.465	-65.765	-63.995	1.770
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-60.465	-65.765	-63.995	1.770

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Brandweer	0	-1.425	0	1.425
2. Regionale samenwerkingsverbanden	-13.943	-13.943	0	0
3. Diverse afwijkingen	14	-331	0	345
Totaal afwijkingen	-13.929	-15.699	0	1.770

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Brandweer

Bij de eerste herziening 2020 is € 3,4 mln extra budget gevraagd ten behoeve van de bijdrage van de gemeente Rotterdam aan de extra kosten voor het functioneel leeftijdsontslag van brandweerlieden. In werkelijkheid waren deze kosten € 1,4 mln lager, bleek rond de jaarafsluiting 2020.

2. Regionale samenwerkingsverbanden

Voor de Regionale samenwerkingsverbanden is Rotterdam alleen kassier, deze 4 onderdelen (Burgernet, VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam, Veiligheidshuis en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum) horen niet

tot het concern Rotterdam. De Regionale samenwerkingsverbanden zitten echter wel in de begroting, maar de realisatie wordt aan het eind van elk boekjaar uit de cijfers gehaald. Dit veroorzaakt een afwijking van bijna € 14 mln in de baten en de lasten.

3. Diverse afwijkingen

Bij de eerste herziening 2020 is € 1,9 mln extra budget gevraagd voor de bedrijfsvoering van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). In de praktijk zijn deze kosten lager uitgevallen.

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweertzorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Pagina 60

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2020

Coronacrisis

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart 2020 lag de focus op gastheerschap en handhaving van de noodverordening bij overtreding van de coronamaatregelen. De eerste golf in maart met de 'intelligente lockdown' en de tweede golf na de zomer 'met de harde lockdown' vanaf 15 december 2020 hebben veel gevraagd van de handhaving. Reguliere handhavingstaken werden minder, maar waar mogelijk uitgevoerd. Vanzelfsprekend heeft de coronacrisis ook invloed gehad op de voortgang van de beleidsdoelen in 2020. Sinds 1 december 2020 is de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 van kracht. De wet vervangt de noodverordeningen, waarin de coronamaatregelen sinds maart 2020 werden opgenomen. Met deze wet is per 1 december ook de mondkapjesplicht ingevoerd in publieke binnenruimtes.

Flying Squads

In de stad hebben we circa 420 vaste camera's en daarnaast mobiele/flexibele camera's. Deze camera's worden uitgekeken in het kader van de openbare orde en veiligheid. De beelden en data worden ook gebruikt voor analyses en het laten verwijderen van naastplaatsingen. Met de pilot Flying Squads zijn we in 2019 gestart met de inzet van handhaving op wisselende hotspotlocaties. Na het afronden van de pilot Flying Squads in januari 2020 zijn de juridische aspecten nader bekeken en zijn de flying squads op 5 november 2020 weer ingezet. Op locaties waar veel naastplaatsingen plaatsvinden, de zogenaamde hotspots, kunnen we op basis van camerabeelden optreden door te handhaven. Deze werkwijze wordt verder doorontwikkeld, waarbij efficiënte inzet van zowel handhavers als camera operators de uitgangspunten zijn.

Handhavers gebruiken bodycams

In 2019 is de (verlengde) pilot bodycams afgerond. Uit het onderzoek blijkt dat de bodycam bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van de handhavers. Daarom is besloten om alle handhavers werkzaam in de publieke ruimte (circa 400 fte) uit te rusten met een bodycam. In verband met de coronacrisis heeft de uitrol enige vertraging opgelopen. De uitrol is in het najaar van 2020 grotendeels afgerond. Alleen de boswachters van afdeling Openbare Werken, waarover het college in november 2020 heeft besloten hen ook uit te rusten met een bodycam, zijn in verband met corona nog niet opgeleid. Zij krijgen de fysieke opleiding zodra dit mogelijk is.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met elk hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander domein mogen toepassen. Rotterdam wil dat de reguliere

boa's een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving en taxihandhaving. Hiervoor zijn bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aanvragen ingediend voor het starten van pilots. De aanvraag voor taxihandhaving is goedgekeurd en op 1 september 2020 is dan ook een pilot gestart waarin een team handhavers tijdelijk de bevoegdheid heeft gekregen te handhaven op een beperkt aantal overtredingen van de Wet-, en het Besluit Personenvervoer. De pilot heeft een looptijd van 18 maanden en eindigt op 1 maart 2022, waarna een evaluatie zal plaatsvinden. Over de doorgang van een eventuele pilot milieuhandhaving is nog overleg gaande met betrokken ketenpartners.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

Samenwerking tussen handhavers en de politie is een doorlopend punt van aandacht. Het versterken van de samenwerking was voor de coronacrisis al een belangrijke ambitie van dit college. De zichtbaarheid ervan is door de gezamenlijke toezichthoudende en handhavende taken ten aanzien van de verschillende coronamaatregelen groter geworden. Het belang van sterke samenwerking is nog belangrijker geworden.

Afgelopen jaar heeft de veiligheid van de handhaver bij de uitvoering van zijn taken centraal gestaan. De noodoproep-procedure voor het verkrijgen van assistentie van de politie is verbeterd door het realiseren van een telefonische hotline tussen de meldkamers van Stadsbeheer en die van de politie. Daarnaast is afgesproken dat op basis van risico-inschatting van voorzienbare situaties een medewerker van de meldkamer van Stadsbeheer tijdelijk op de meldkamer van de politie kan worden ingezet om een snelle afhandeling van spoedmeldingen te bewerkstelligen. Parallel hieraan is eind 2020 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor Stadsbeheer om volledig over te stappen op het C2000-netwerk. Noodoproepen zouden dan rechtstreeks bij de politiemeldkamer binnenkomen. Bij dit onderzoek worden ook de verdere consequenties in kaart gebracht. De resultaten hiervan en besluitvorming hierover zijn in de loop van 2021 te verwachten.

In de tweede helft van 2020 zijn enkele operationele werkgroepen van handhavers en politiemensen geformeerd, waarin zij met elkaar hebben gesproken over ervaren problemen, risico's en kansen voor verbetering in hun onderlinge samenwerking. De initiatieven en ideeën van deze werkgroepen zouden in december 2020 worden geëvalueerd en beoordeeld op mogelijkheden voor meer structurele of brede toepassing in de stad. Door de effecten en beperkingen van de tweede coronagolf is dit proces vertraagd tot het eerste kwartaal van 2021.

Handhaving op agressieve honden

Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. In 2020 is dit meldpunt gecontinueerd en zijn we in de zomer overgegaan op een nieuw meldsysteem dat de kwaliteit van de meldingen moet verhogen, omdat de melder meer specifieke informatie over de melding in kan voeren. Om de meldingen te kunnen opvolgen zijn 15 handhavers in 2020 speciaal getraind om veilig onderzoek te kunnen doen naar meldingen. In 2021 komt er naar verwachting een landelijke registratie van bijtincidenten. Rotterdam is één van de gemeenten die hierin voorop loopt en meedenkt.

Ondermijning

In 2020 is de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning gecontinueerd en versterkt door vooral te investeren in awareness-trainingen en informatie-uitwisseling. Handhavers spelen al een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de Spaanse Polder, in Delfshaven en op de Beijerlandselaan. Op stedelijk niveau dragen de handhavers bij aan de integrale aanpak van ondermijning.

Ongeadresseerd reclamedrukwerk

Vanaf 1 november 2020 wordt gehandhaafd op een systeem waarin Rotterdammers zonder sticker op de brievenbus geen ongevraagde reclame meer mogen ontvangen. Het voornemen was om dit systeem al per 1 april 2020 in te voeren, maar de branche vroeg uitstel aan bij de rechter. De gemeente heeft in hoger beroep alsnog toestemming gekregen van de rechter.

Wat hebben we bereikt?

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten zodat op langere termijn alleen nog maar veilige wijken zijn in Rotterdam.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten met de volgende punten:

- Van februari 2019 tot en met augustus 2020 is de pilot “Pinnen bij de BOA” gehouden. Doel is beter nalevingsgedrag door een lik-op-stukaanpak: direct betalen van een boete. De pilot moest uitwijzen of

overtreders bereid zijn vrijwillig een boete direct bij de handhaver te betalen met pin of creditcard. Na evaluatie van de pilot is gebleken dat die bereidheid nihil is. De pilot heeft daarom geen verder vervolg gekregen.

- Jeugdhandhavers richten zich op het voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast. Als gevolg van de inzet op de Noodverordening en de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, zijn de kerntaken van dit team in 2020 onder druk komen te staan. Met veel inspanning is getracht om de opgebouwde relatie met jongeren en jeugdgroepen in stand te houden, wat een lastige opgave is gebleken. Het team heeft extra geïnvesteerd in het datagestuurd werken en het toepassen van preventieve inzet bij bijvoorbeeld het vroegtijdig signaleren van overlast.
- De werkzaamheden van Team Wonen zijn vanwege de coronamaatregelen in 2020 aangepast. Via een aangepast huisbezoek protocol zijn de meest urgente woonoverlast zaken door Team Wonen opgepakt; hiervoor zijn huisbezoeken afgelegd. Vanwege de coronamaatregelen en het aangepaste protocol is Team Wonen in 2020 veelvuldig ingezet voor de naleving op diverse coronamaatregelen ter ondersteuning van andere handhavingsteams.
- Optreden tegen vervuiling in de stad is voor alle handhavers topprioriteit. Het Handhavingsteam Schoon richt zich geheel op de bestrijding van overlast door bij- en naastplaatsingen van huishoudelijk afval en bedrijfsafval. De inzet van dit team vindt zoveel mogelijk datagestuurd plaats. Aan de hand van data worden hotspots bepaald waar de handhavers op worden ingezet.
- In 2020 had de inzet op bedrijfsafval en overige milieudelicten in de stad Rotterdam de hoogste prioriteit voor team Milieu. Verder is afgelopen jaar een tweesporenbeleid uitgerold voor de aanpak van bedrijfsafval, waardoor er naar verwachting vanaf medio 2021 naast het strafrechtelijke traject bestuurlijk gehandhaafd kan worden, passend binnen de Landelijke handhavingstrategie.
- Het team Drank & Horeca ziet toe op naleving van de drank en horecawet- en regelgeving. Het team is vanaf 1 juni 2020 met name ingezet voor toezicht op de geldende coronamaatregelen voor horeca, zoals de tijdelijke uitbreiding van de terrassen en vlonders en de verplichte sluiting.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, is in 2020 uitgebreid. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht is geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Digitalisering heeft plaatsgevonden door camera's te vervangen. Tevens is de vervanging van zowel hard- als software in gang gezet. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever. De toezichthouders vervullen daarbij een informatieve rol ten aanzien van de coronamaatregelen.
- Rotterdam heeft een meldpunt gevaarlijke honden. In 2020 zijn bij dit meldpunt 95 meldingen gedaan. De meeste meldingen gaan over bijtincidenten of agressief gedrag richting mensen of andere honden. Mede naar aanleiding van deze meldingen heeft de gemeente in 2020 meerdere muilkorfverboden opgelegd.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavingsadministratie- en informatiesysteem ontwikkeld. Hoewel de coronacrisis van invloed is geweest op de planning, gaat het systeem naar verwachting 2e kwartaal 2021 live.
- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers (zie alinea 'Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers').

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	1.424	1.860	2.683	823
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	521	198	-324
Overige opbrengsten derden	1.424	1.338	2.483	1.145
Overige baten	0	0	2	2
Lasten exclusief reserves	41.904	43.894	43.958	64
Apparaatslasten	38.739	40.365	40.150	-215
Inhuur	330	1.865	2.052	187
Overige apparaatslasten	-652	1.410	1.419	9
Personeel	39.061	37.090	36.679	-411
Intern resultaat	-654	-332	-43	289
Intern resultaat	-654	-332	-43	289
Programmalasten	3.819	3.860	3.851	-9
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.285	2.789	2.668	-121
Kapitaallasten	397	397	397	0

Overige programmalasten	138	674	786	112
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-40.481	-42.034	-41.275	759
Saldo voor reserveringen	-40.481	-42.034	-41.275	759
Saldo	-40.481	-42.034	-41.275	759

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Meeropbrengsten Handhaving	823	0	0	823
2. Diverse afwijkingen	0	64	0	-64
Totaal afwijkingen	823	64	0	759

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Meeropbrengsten Handhaving

Het voordelig saldo op de baten bestaat uit diverse onderdelen, te weten bestuurlijke boetes (€ 204), huisvuilboetes (€ 171), ontvangen ziektegelduitkeringen (€ 140), dwangsommen (€ 64) en overige ontvangsten (€ 244).

2. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- Toezicht en handhaving openbare orde, boa's.
- Veilige woon- en leefomgeving.

Het groeiende aantal mensen in de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 61

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

Voortgang 2020

De coronacrisis heeft ook zijn weerslag gehad op resultaten binnen het veiligheidsdomein. Dit leidde in sommige gevallen tot positievere resultaten dan verwacht, zoals een nog sterkere daling van de High Impact Crime-cijfers. Maar ook tot uitdagingen in de veiligheidsaanpak, omdat direct contact met Rotterdammers lastiger was en jeugdoverlast en bepaalde delicten juist een toename lieten zien, zoals cybercriminaliteit. Sinds maart 2020 is een gemeentelijke en regionale crisisorganisatie opgetuigd, waarbij een grote groep ambtenaren zich sterk maakt voor de veiligheid van Rotterdammers. Bijvoorbeeld door actieve communicatie over en handhaving van de verschillende coronamaatregelen, zoals de 1,5 meter regel, mondkapjesplicht en het voorkomen van drukte. Maar ook bij het uitwerken van de versoepelingen in de zomer voor ondernemers, zoals de uitbreiding van terrassen.

De dalende trend van de High Impact Crime-cijfers zette door in 2020: er waren circa 20% minder overvallen, straatroven en woninginbraken ten opzichte van 2019. De coronamaatregelen spelen hier vermoedelijk ook een rol. Mensen zijn meer thuis en ondernemers werken vaker cash free waardoor de gelegenheid tot het plegen van HIC-delicten afnam.

Tijdens de coronacrisis heeft de aanpak van ondermijning onverminderd de aandacht gehad. Uiteraard heeft de crisis gevolgen voor (de aanpak van) ondermijnende criminaliteit. Door de pandemie en getroffen maatregelen om het virus te bestrijden, werd de uitvoerbaarheid van fysieke integrale controles bemoeilijkt. Het aantal controles dat in 2020 is uitgevoerd, is daardoor lager dan gepland. Toch blijven de gemeente en alle verdere RIEC-partners onverminderd alert en wordt de aanpak daar waar mogelijk aangepast op de effecten van de coronacrisis. Bijvoorbeeld door nieuwe maatregelen te ontwikkelen die mogelijke gevolgen van de crisis voorkomen of beperken. Zo voert de gemeente sinds mei jl. gesprekken met (horeca)ondernemers en bewoners om hen weerbaarder te maken tegen criminele inmenging.

Daarnaast zijn diverse maatschappelijke thema's meer gepolariseerd geraakt. De coronacrisis heeft dit versterkt en het geloof in complottheorieën aangewakkerd. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk dat ook de gemeente meer aandacht heeft voor (het omgaan met) complottheorieën, gevoelens van onvrede en ongemak en de radicale onderstroom bij dergelijke bewegingen. Met bestaande en nieuwe sleutelpersonen is samengewerkt bij het de-escaleren van maatschappelijke spanningen in Rotterdam, zoals bijvoorbeeld bij demonstraties en spanningen tussen groepen bewoners in wijken.

In het coalitieakkoord spreekt het college het voornemen uit om een grens te stellen aan het aantal shishalounges in de horeca, dit vanwege een aantal zorgelijke incidenten en overlast. De gemeente zette daarom in op actieve handhaving van overlastgevende en criminele shishalounges in Rotterdam. In het begin van deze collegeperiode waren er 47 horeca inrichtingen met de activiteit shisha in Rotterdam vergund, in januari 2021 waren dat er 37. Van de vergunde shishalounges zijn er op dit moment 21 al onderzocht op grond van de Wet Bibob. Wegens de beperkende maatregelen die voortkomen uit de bestrijding van Covid-19 zijn in 2020 minder integrale controles uitgevoerd dan op voorhand gepland. Ook controles op naleving van de Tabakswet hebben in 2020 niet plaatsgevonden door de NVWA. Bouw en Woningtoezicht heeft alle inrichtingen visueel geïnspecteerd op gevelreclame en overige (mogelijk vergunningplichtige) bouwkundige veranderingen. Bij vijftien instellingen heeft de controle geresulteerd in mogelijke strijdigheden met de welstandsaspecten. Zodra de welstandcommissie haar advies hierover heeft uitgebracht start de handhavingprocedure.

Dit jaar gold in Rotterdam voor het eerst een algeheel afsteekverbod van vuurwerk (2020-2021). Dit betekende deze jaarwisseling minder druk op handhavers, hulpverleners en de medische zorg. Zo was de nieuwjaarsnacht een stuk rustiger met 203 meldingen in tegenstelling tot de 465 meldingen een jaar eerder. Het aantal gemelde oogletsels was maar liefst 80 % lager.

Daarnaast is geïnvesteerd in de aanpak van jeugdoverlast en een onderzoek gedaan naar de relatie tussen messengeweld en drillrap door de EUR. De aanpak van jongerenoverlast is verder versterkt: het jongerenwerk legt de verbinding met het onderwijs op 15 aandachtlocaties. 30 extra jongerenwerkers worden ingezet om overlastgevend en delinquent gedrag tegen te gaan.

Uit het Wijkprofiel 2020 blijkt dat een drietal focuswijken volgens de Veiligheidsindex niet de gewenste stijging laat zien en dat het veiligheidsgevoel van Rotterdammers in meerdere wijken achterblijft bij de toegenomen objectieve veiligheid. Op wijkniveau is geïnvesteerd in cameratoezicht. Sinds juni 2020 werkt de burgemeester een dag in de week in Carnisse. De ervaring leert dat direct contact met bewoners een beproefde methode is om het veiligheidsbeleid verder te brengen. Naast het installeren van camera's, wordt de anonimiteit van buurtwinkels en bedrijven met dichtgestickerde ramen doorbroken en wordt de concrete problematiek onder de EU-migranten onderzocht. Dit geldt zowel voor het veroorzaken van overlast als voor de kwetsbaarheid van EU-migranten voor uitbuitpraktijken. Deze opgave is niet uniek voor Carnisse en daarom is een integrale aanpak ontwikkeld. Hierbij is juist ook aandacht voor de samenhang met andere beleidsterreinen. Want investeringen op het gebied van groen of sociaal kunnen juist ook het veiligheidsgevoel verbeteren. Ook blijft het de ambitie om het aantal coffeeshops in woonwijken terug te dringen, vooral daar waar sprake is van overlast.

De coronacrisis heeft grote invloed op woonoverlast. Er is een verdubbeling van het aantal meldingen woonoverlast bij de gemeente. De toename was ook merkbaar bij verhuurders en de politie. Door onder andere het versterken van de samenwerking tussen woningcorporaties, particuliere verhuurders, politie en

zorgaanbieders onder regie van de gemeente was er een verlaging van het aantal cases van complexe woonoverlast. Ondanks dat er beperkingen zijn in het persoonlijke contact met Rotterdammers zijn er voldoende instrumenten om woonoverlast aan te pakken.

Wat hebben we bereikt?

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Betrokken stad

- **In gesprek met Rotterdammers**
- **Bewonersparticipatie**

In ongeveer 60 buurten in Rotterdam zijn bewoners actief in Buurt Bestuurt. Deze Rotterdamse werkwijze bestaat nu 10 jaar. Mensen in de buurt bepalen hiermee samen wat de problemen zijn en ze krijgen ruimte om er iets aan te doen. Ze kunnen daarbij rekenen op de steun van de gemeente en de politie. In een betrokken stad is het aan de gemeente om betrokken bewoners te helpen hun werk te doen. Als Rotterdammers samenwerken in Buurt Bestuurt kunnen ze daarom een Wild Card krijgen. Dit geeft recht op hulp en ondersteuning. De Wild Card geeft ook recht op de inzet van de gemeente Rotterdam. Van de 50 comités leverden er 34 een Wild Card in.

- **Betrouwbare en zichtbare overheid**

Er wordt ook in deze coronatijd zoveel mogelijk gewerkt vanuit de wijk, rekening houdend met de RIVM richtlijnen. De gemeente is binnen dat kader zo veel mogelijk zichtbaar aanwezig en er worden (digitaal) gesprekken gevoerd, wat bewoners waarderen want het contact werd en wordt gemist.

Er zijn inmiddels drie fysieke wijkhubs gerealiseerd voor Tarwewijk / Carnisse, Oude Westen en Bloemhof / Hillesluis. Deze zijn kleinschalig, midden in de wijk, laagdrempelig voor buurtbewoners, en bieden een werkplek en ontmoetingspunt voor medewerkers en ketenpartners. Er is extra aandacht voor Carnisse, waar de burgemeester sinds medio 2020 vanuit de wijk werkt en een stadsmarinier actief is.

Weerbare stad

Ondermijning

De aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is innovatief en toekomstgericht. Via deze insteek pakken de gemeente en haar partners onder meer drugscriminaliteit, mensenhandel, illegale prostitutie, crimineel vermogen en misstanden in de vastgoedsector aan. Ook richt de gemeente zich op specifieke branches waaronder horeca, vastgoed, shisha-lounges en sportclubs en er gaat bijzondere aandacht uit naar locaties waar een of meerdere van één of meerdere vormen van ondermijning zich afspelen, zoals de haven, Spaanse Polder en Delfshaven. Over de ontwikkeling en voortgang van de bestuurlijke handhaving en de aanpak ondermijning in 2020 wordt in het voorjaar 2021 gerapporteerd.

De afgelopen jaren is in nauwe samenwerking met partners geïnvesteerd in een brede aanpak van ondermijnende criminaliteit in de stad en haven. Vanaf 2019 is de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit geïntensiveerd met behulp van de €4.42 miljoen die de gemeenteraad tot en met 2023 beschikbaar heeft gesteld. Hiermee is het fundament gelegd voor een langdurige, stevige en duurzame bestuurlijke ondermijningsaanpak. Deze aanpak Ondermijning berust op een viertal uitgangspunten: 1) We zorgen dat misdaad niet loont 2) We zorgen voor weerbare wijken en een weerbare haven 3) We werken als één overheid en 4) De aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is innovatief en toekomstgericht.

Verder worden opleidingen en cursussen in het kader van awareness digitaal aangeboden. De aanpak van ondermijnende criminaliteit in de stad en haven is het afgelopen jaar verbreed. Begin 2020 is de Uitvoeringsagenda Haven met 22 actiepunten verder uitgewerkt. Deze agenda is opgesteld naar aanleiding van het rapport 'Drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven: aard en aanpak van het fenomeen' (uit 2019). De gemeente richt zich daarnaast samen met de partners van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) op verhuurmakelaars en -bemiddelaars die bewust of onbewust criminelen faciliteren in bijvoorbeeld huisvesting.

Polarisatie en maatschappelijke onrust

Om verscherping van polarisatie verder tegen te gaan en spanningen binnen de Rotterdamse samenleving te verminderen zijn uiteenlopende activiteiten ondernomen. Nieuwe sleutelpersonen zijn geworven die een brede afspiegeling van de samenleving zijn, goed op de hoogte zijn van wat speelt in de samenleving en met elkaar een breed palet aan signalen van onder andere maatschappelijke spanningen en polarisatie kunnen opvangen. Met hen is samengewerkt bij het de-escaleren van maatschappelijke spanningen in Rotterdam, zoals bijvoorbeeld bij demonstraties en bij spanningen tussen groepen bewoners in wijken. Door de coronapandemie konden niet alle geplande activiteiten doorgaan. Waar mogelijk zijn zij in digitale vorm georganiseerd, zoals bijvoorbeeld bij een

deel van de trainingen en themabijeenkomsten voor sleutelpersonen. Met zeven trainingen en themabijeenkomsten zijn in 2020 198 sleutelpersonen bereikt. Over de inzet op deze thema's is nauw afgestemd met het actieprogramma 'Relax. dit is Rotterdam'.

Radicalisering, extremisme en terrorisme

De inzet tegen radicalisering en extremisme bestaat uit een persoonsgerichte aanpak, het vergroten van weerbaarheid van kwetsbare groepen en deskundigheidsbevordering. Vanuit deze aanpak hebben in 2020, veelal in digitale vorm, 577 professionals een voorlichting of training gevolgd over radicalisering en extremisme. Er zijn 2343 (kwetsbare) rotterdammers bereikt met vijf verschillende trajecten gericht op het vergroten van weerbaarheid tegen extreme ideologieën en wij- zij denken. Voorbeelden hiervan zijn trajecten rond intercultureel opvoeden voor ouders, vergroten van mediawijsheid onder jongeren en weerbaarheidstraining voor kwetsbare jongeren.

Het dreigingsniveau in Nederland is in december 2019 van niveau vier (substantieel) naar niveau drie (aanzienlijk) gegaan. De kans op een aanslag is daarmee nog steeds voorstelbaar. Net als in voorgaande jaren is in 2020 in gezamenlijkheid met partners als veiligheidsregio, politie, rijksoverheid en G4 gewerkt aan voorbereiding op een eventuele terroristische aanslag, bijvoorbeeld door het herzien van plannen. In 2019 zijn inrijbepenkende maatregelen getroffen op de Meent en de Witte de With, in 2020 werd dit ook meegenomen bij de herinrichting van de Coolsingel.

In 2019 is ook gestart met een project gericht op het vergroten van de veiligheid van islamitische instellingen. Activiteiten hierbij zijn o.a. het verzorgen van veiligheidstrainingen, het uitvoeren van schouwen en het nemen van fysieke maatregelen. Dit project is in 2020 afgerond (Brief afdoeningsvoorstel Motie Beveiliging islamitische instellingen d.d. 16 november 2020 (19bb13537)). Door de corona-maatregelen is het helaas niet gelukt om in 2020 veiligheidstrainingen voor religieuze instellingen te organiseren. Deze worden in 2021, wanneer de maatregelen dat toelaten, ingehaald.

High Impact Crime (HIC)

Ten opzichte van 2019 zijn alle HIC-delicten in Rotterdam het afgelopen jaar met circa een vijfde afgenomen. Bovendien is in 2020 voor het eerst ook het aantal overvallen meer dan gehalveerd ten opzichte van 2012. De impact van de coronacrisis en bijbehorende maatregelen zijn al als een van de aannemelijke oorzaken van deze forse daling aangemerkt. Opmerkelijk is wel dat de landelijke politiecijfers van het aantal HIC-delicten niet overal een dergelijke sterke daling laten zien. Ondanks de coronacrisis heeft de gemeente ook in 2020 fors geïnvesteerd in preventieve maatregelen, zoals de verbetering van hang- en sluitwerk in samenwerking met de woningbouwcorporaties in met name de inbraakhotsspots. In de eerste drie maanden van 2020 vonden er in Rotterdam meer overvallen (+23% totaal 48) plaats dan in de eerste drie maanden van 2019. Deze stijging zat onder andere in het toenemende aantal overvallen op maaltijdbezorgers. De gemeente heeft samen met de politie bij ondernemers aangestuurd op cashfree bezorging. Tijdens de zomermaanden (juni, juli, augustus) was er in 2020 sprake van een afname van het aantal overvallen (-28% totaal 18) ten opzichte van 2019. De dalende trend in de High Impact Crime-cijfers willen we vasthouden. De gemeente blijft daarom aandacht vragen voor preventieve maatregelen, zoals cashless betalen.

Cyber resilience

Digitalisering en nieuwe technologieën bieden grote maatschappelijke en economische kansen. Tegelijkertijd zorgen deze ontwikkelingen ook voor dreigingen en kwetsbaarheden. Nieuwe technieken, diensten en aanbieders zorgen dat de maatschappelijke afhankelijkheid van internet en ICT-middelen steeds groter werd. Deze afhankelijkheid is toegenomen gedurende de coronacrisis. Tijdens de eerste golf was er daarnaast al sprake van een piek in cybercriminaliteit. Daarom heeft de gemeente in 2020 op verschillende manieren ingezet op het vergroten van de digitale weerbaarheid van de stad Rotterdam, de inwoners en ondernemers/bedrijven. Voorbeelden hiervan zijn de pilot 'digitale vaardigheden en weerbaarheid' in het basis- en middelbaaronderwijs in Hoogvliet, het project HackShield, een online scouting waar kinderen van 9-12 spelenderwijs worden opgeleid tot cyberagents en aparte webinars voor ondernemers en senioren, bijvoorbeeld de webinar 'AppJeEvenVoorMij'. Een ander mooi voorbeeld is een communicatiecampagne over cybercrime en privacy gericht op jonge vrouwen, een kwetsbare doelgroep waar het gaat om slachtofferschap van cybercrime. Met deze campagne zijn 13.500 jonge vrouwen bereikt.

Ook investeerde de gemeente in de digitale weerbaarheid van de Rotterdamse haven door bij te dragen aan de oprichting van stichting FERM, een samenwerkingsverband gericht op het vergroten van de cyberweerbaarheid in de Rotterdamse haven.

Omdat de digitale infrastructuur in hoge mate is verweven met processen die van groot belang zijn voor de stad, kan verstoring, uitval of misbruik hiervan leiden tot maatschappij-ontwrichtende effecten. Dit kan leiden tot een crisis waarbij de openbare orde en veiligheid in de stad kan worden bedreigd of aangetast. Daarom is in G4 verband de handreiking cybergevolgbestrijding ontwikkeld, die de gemeente helpt om snel en effectief te kunnen reageren op een cybercrisis.

Stad in balans

Leefbare wijken

Zoals onder meer staat aangegeven bij het taakveld Bestuur-Gebieden, inspraak en Participatie is een integrale aanpak, met name in de focuswijken, noodzakelijk. In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines.

Cameratoezicht

1. *Nieuwe gebieden:* In 2020 zijn in diverse straten en gebieden camera's ingezet of bijgeplaatst ter handhaving van de openbare orde:
 - Zuiderpark (april, 8 camera's)

- Museumstraat (juni, 2 camera's)
- Boomgaardhof (september, 1 camera)
- Wolphaertsbocht/Bas Jungeriusstraat (september, 1 camera)
- Nieuwe Binnenweg (oktober, 3 camera's)
- Driehoeksplein (oktober, 2 camera's)
- Teilingerstraat (november, 2 camera's)

De voorbereidingen zijn getroffen voor nieuwe cameragebieden in 2021, te weten Carnisse, Essenburgbuurt en Nesselande. Ook zal een uitbreiding in het cameragebied Bloemhof worden gerealiseerd.

2. Cameravervanging

Er waren cameragebieden met verouderde analoge camera's waarbij de behoefte bestaat om een vervanging naar digitale IP-camera's te realiseren. Met financiering uit het coalitieakkoord is er in 2020 opdracht gegeven om voor de resterende 15 cameragebieden de vervanging te realiseren. Enkel het cameragebied Beijerlandse laan dient nog vervangen te worden. Dit wordt na noodzakelijke werkzaamheden aan de sektekast binnen afzienbare termijn uitgevoerd.

3. Inzet cameratoezicht op grond van de Politiewet

Naast inzet op grond van art. 151c Gemeentewet kunnen mobiele camera's kortstondig door de politie worden ingezet op basis van art. 3 Politiewet ter handhaving van de rechtsorde. In 2020 is er met deze grondslag circa 12 keer mobiel cameratoezicht ingezet binnen de gemeente Rotterdam. Daarnaast is op een vijftal hotspot locaties ingezet rondom de jaarwisseling.

Levendige en gastvrije stad

In 2020 had Covid-19 een enorme economische impact op de horecabranche. Door de gemeente is ingezet om deze branche te faciliteren waar mogelijk binnen de bestrijding van de pandemie en bijbehorende maatregelen, onder meer door te experimenteren met tijdelijk beleid en maatwerk voor de vormgeving van zomer- en winterterrassen. Als gevolg van de COVID-maatregelen ligt de evenementenbranche langdurig stil sinds maart 2019. Hierdoor heeft het centrale vraagstuk, namelijk de balans tussen rust en reuring in de praktijk niet gespeeld.

Vanuit veiligheidsperspectief houdt de gemeente vinger aan de pols rond de vraag hoe de evenementensector zich in de voorzienbare toekomst zal vormen en wat dit betekent voor de gemeentelijke inzet.

Veiligheid in het Openbaar Vervoer

Voor de coronapandemie stegen de cijfers rond sociale veiligheid in het openbaar vervoer gestaag en lagen ruimschoots boven de door MRDH gestelde norm van 7,0. Vooralsnog is het onduidelijk wat de impact Corona zal zijn op veiligheidsbeleving van de reizigers in het OV (raadsbrief 20bb14638). In relatie tot de pandemie zijn afspraken gemaakt met onderwijsinstellingen voor wat betreft de spreiding van studenten over het OV. Voor reizigers in het OV geldt een mondkapverplichting (inclusief stations en haltes). Op het gebied van sociale veiligheid in het OV loopt een breed pakket instrumenten. Daartoe behoort de inzet van door gemeente gefinancierde en volledig risicogestuurde inzet van OV-surveillanten in de metro bovenop de inzet van OV-surveillanten van de RET en de inzet van het OV-reis- en verblijfsverbod. Het OV-verbod is in 2020 uitgebreid met

coronaspugen (raadsbrief 20bb016117). Ook wordt momenteel gewerkt aan uitbreiding van het OV-verbod met wapenbezit. De raad zal naar verwachting in april 2021 worden geïnformeerd over deze uitbreiding.

Kwetsbare doelgroepen

Jeugdoverlast

De coronapandemie heeft de groepsaankpak tijdelijk stilgezet en de veiligheidsprofessionals hebben deels het werk vanuit huis uitgevoerd, waardoor het contact met de doelgroep tijdelijk is beperkt. Bovenal heeft de coronapandemie het dagelijks leven van de Rotterdamse jeugd hard geraakt. Voor de zomer werden scholen gesloten en moest de jeugd voor het grootste gedeelte van de dag zich thuis vermaken. Dit levert op korte termijn vooral verveling en een leerachterstand op, maar kan op langere termijn grotere negatieve gevolgen hebben. Denk bijvoorbeeld aan een verslechterde thuissituatie wanneer ouders/verzorgers werkloos thuis komen te zitten.

Inzet op actuele fenomenen doen we door op operationeel niveau met partners nieuwe ontwikkelingen actuele uitingsvormen van risicogedrag, overlast en criminaliteit in kaart te brengen, te analyseren en hierop actie te ondernemen. Zo is de afgelopen twee jaar intensief gewerkt aan het tegengaan van jeugdoverlast in de openbare ruimte. Er is onder regie van de directie Veilig stevig ingezet op hotspot locaties door integrale handhavingsafspraken tussen politie, toezicht en handhaving en ondersteunt door het jongerenwerk (Jongerenwerk Op Zuid). Voorbeelden van hotspots zijn het strand in Nesseland, diverse parken zoals Vroesepark en Roel Langerakpark. Daarnaast is met de collega's van de directie Jeugd aandacht en inzet voor risicofactoren van overlastgevend en delinquent gedrag bij jeugd. Er zijn gerichte campagnes en seizoensgebonden projecten gedraaid om de doelgroep te informeren over de negatieve effecten van alcohol, drugs en andere middelen zoals lachgas. Naast de inzet in de openbare ruimte heeft de Directie Veiligheid ook initiatief op voorlichtingsprogramma's in het onderwijs op onder andere cybercrime, sexting en ook excessief geweld verzorgd door HALT. Door een reeks aan steekincidenten en de negatieve impact hiervan op de stad, is een stevige integrale aanpak ingericht.

Seksuele straatintimidatie

Ook verbaal geweld, in de vorm van seksuele straatintimidatie, blijft een belangrijk aandachtspunt van dit College. Begin dit jaar is er een nieuwe campagne geweest om aandacht te vragen voor dit probleem en slachtoffers te wijzen op de StopApp. De doelgroep is via deze campagne verbreed naar LHBTI+ers. In 2020 is de StopApp ruim 700 keer gedownload. Sinds juli 2020 zijn er ruim 50 gesprekken gevoerd met slachtoffers van straatintimidatie. We horen dat deze gesprekken worden gewaardeerd door de slachtoffers en ze leveren ons meer inzicht op in de vormen en impact van straatintimidatie. In navolging van deze acties wordt door het college een nieuwe aanpak Seksuele straatintimidatie ontwikkeld.

Woonoverlast

De aanpak van woonoverlast was in het afgelopen jaar 2020 nog belangrijker dan andere jaren. Doordat Rotterdammers gedwongen thuis moesten werken, kinderen voor langere periodes niet naar school konden en er massaal werd geklust in woningen was er meer woonoverlast. De woonoverlast bestond voornamelijk uit geluidsoverlast en vervuiling. Er werd meer stress ervaren, waardoor de woonoverlast als extra lastig werd

ervaren. Dit heeft dan ook z'n weerslag op het aantal meldingen bij de gemeente, de Advieslijn Woonoverlast Rotterdam, de politie en de verhuurders. Er is een duidelijke stijging in het aantal meldingen, die ook landelijk te zien was.

Ondanks de coronamaatregelen is woonoverlast aangepakt. Dit is gedaan met behulp van verschillende instrumenten. Sommige instrumenten om woonoverlast aan te pakken zijn minder goed of in mindere mate inzetbaar, met name waar het gaat om face-to-face gesprekken. De fysieke ruimten om die gesprekken te kunnen voeren zijn beperkt. Er is ingezet op telefonisch overleg en 'telebemiddeling'. De vrijwilligers van buurtbemiddeling, die gesprekken voeren met bewoners, afzonderlijk en gezamenlijk, hebben training gehad in het 'telebemiddelen'. Er zijn in 2020 80 nieuwe vrijwilligers opgeleid om Rotterdammers te ondersteunen bij het stoppen van woonoverlast.

In 2020 is het uitvoeringsplan 'Samen tegen woonoverlast' opgeleverd. In dit plan is omschreven hoe complexe woonoverlast wordt aangepakt onder regie van de gemeente. Een belangrijk aandachtspunt in de aanpak van complexe woonoverlast is de samenwerking met onze zorgpartners. Vanaf 1 september 2020 zijn er 4 veiligheidsregisseurs die zich als procesregisseur onder meer richten op de samenwerking met de zorgaanbieders. Nieuw in de aanpak van complexe woonoverlast is dat het al bestaande instrument 'intrekken kamerverhuurvergunning' is toegevoegd als mogelijkheid om woonoverlast te stoppen.

Samen met de 25 gemeenten van de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam is in september 2020, onder leiding van Rotterdam, een convenant opgeleverd, waarin de afspraken en wettelijke grondslagen zijn beschreven om woonoverlast aan te pakken. Dit convenant is in Rotterdam door 11 woningcorporaties, de politie en 3 vertegenwoordigers van verhuurders of eigenaren ondertekend.

De aanpak van complexe woonoverlast heeft een plek in het actieplan 'Goed huren en verhuren' dat eind 2020 is gepresenteerd aan de gemeenteraad. In het actieplan 'Goed huren en verhuren' wordt een aantal acties, gericht op het goed huren en verhuren van woningen, uitgevoerd om de leefbaarheid van wijken te verbeteren. Door acties te koppelen aan reeds bestaande aanpakken en maatregelen, wordt ook ingezet op het voorkomen van woonoverlast. In Carnisse is het mogelijk om een verhuurdersvergunningsplicht op te leggen bij woonoverlast.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Streefwaarde			>108		>108	
	Realisatie			110			
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde			>88		>88	
	Realisatie			92			
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien							
	Tarwewijk						
	Streefwaarde			76		78	
	Realisatie			85			

	Hillesluis	Streefwaarde	80	82
		Realisatie	95	
	Bloemhof	Streefwaarde	87	89
		Realisatie	83	
	Carnisse	Streefwaarde	89	91
		Realisatie	81	
	Oude Westen	Streefwaarde	90	92
		Realisatie	87	

Toelichting indicatoren

[Collegebrief over de vierde meting wijkprofiel](#)

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.375	3.019	3.318	298
Bijdragen rijk en medeoverheden	780	1.106	1.787	682
Overige opbrengsten derden	1.595	1.914	1.528	-385
Overige baten	0	0	2	2
Lasten exclusief reserves	36.570	37.008	35.775	-1.233
Apparaatslasten	18.703	18.450	19.081	631
Inhuur	0	602	681	79
Overige apparaatslasten	104	66	149	83
Personeel	18.599	17.782	18.252	469
Intern resultaat	249	592	528	-64
Intern resultaat	249	592	528	-64
Programmalaasten	17.618	17.966	16.166	-1.800
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.203	10.274	8.462	-1.811

Kapitaallasten	455	372	358	-14
Overige programmalasten	0	0	10	10
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.960	7.320	7.336	16
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.195	-33.989	-32.458	1.531
Saldo voor reserveringen	-34.195	-33.989	-32.458	1.531
Reserves	0	70	70	0
Onttrekking reserves	0	70	70	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-34.195	-33.919	-32.388	1.531

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Apparaatslasten	257	631	0	-374
2. Leges	-151	0	0	-151
3. Diverse afwijkingen	192	-1.864	0	2.056
Totaal afwijkingen	298	-1.233	0	1.531

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Apparaatslasten

Als gevolg van overbezetting en onvoldoende begrote cluster specifieke loonkosten, is het budget voor loonkosten overschreden met € 469. Ook op inhuur heeft een overschrijding van € 79 plaatsgevonden voor vervanging als gevolg van ziekte en zwangerschap. Mede als gevolg van de taakstelling op overige apparaatslasten, is hierop een overschrijding gerealiseerd van € 83. De centraal verwachte lagere studiekosten en reis- en verblijfkosten als gevolg van corona is bij dit taakveld niet of minder opgetreden. Tegenover deze overschrijdingen staan hogere aan personeel gerelateerde baten van € 257 vanuit detacheringen en UWV. Tegelijkertijd was er een onderschrijding op management van € 365, wat voor een voordeel heeft gezorgd op programma Overhead.

2. Leges

Als gevolg van corona zijn de legesinkomsten vanuit Horeca en Evenementen lager dan was begroot (- € 151). De lagere inkomsten waren in de loop van 2020 deels al verwerkt in de begroting, zodat de feitelijk daling veel groter is (- € 451).

3. Diverse afwijkingen

Door corona is er op alle fronten minder uitgegeven dan was begroot. Voor een deel was deze daling voorzien, maar de uiteindelijk gerealiseerde daling is groter dan verwacht. Uiteindelijk zijn er bijna € 2 mln geplande kosten niet uitgegeven, tegelijkertijd is er binnen het materiele budget bijna € 300 aan corona gerelateerde kosten wel uitgegeven, terwijl dat niet was gepland. Het extra toegekende (deel-)budget voor het vuurwerkverbod is door corona ook vrijwel niet besteed. Er waren in 2020 ook niet begrote baten, dit betrof veelal bijdragen van derden aan kosten van Veilig.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Aanpak Ondernijning burgemeestersbrief](#)
- [Infographic ondernijning](#)
- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [Burgemeesterbrief HIC 2020](#)
- [Nota evenementenvergunningen 2019](#)
- [infographic HIC 2020](#)
- [De Rotterdamse aanpak High Impact Crime 2020-2023](#)
- [Jaarverslag 2019 bestuurlijke handhaving](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)
- [Jaarrapportage 2019 aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie](#)
- [Evaluatie Cameratoezicht 2019](#)
- [Jaarverslag woonoverlast 2019](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde

tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 62

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Dit taakveld is overgeheveld en is nu te vinden onder het programma Verkeer en Vervoer.

Voortgang 2020

Dit taakveld is overgeheveld en is nu te vinden onder het [programma Verkeer en Vervoer](#).

Wat hebben we bereikt?

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	6.802	0	-6	-6
Apparaatslasten	6.802	0	0	0
Inhuur	612	0	0	0
Overige apparaatslasten	132	0	0	0
Personeel	6.057	0	0	0

Intern resultaat	0	0	-6	-6
Intern resultaat	0	0	-6	-6
Programmalasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.802	0	6	6
Saldo voor reserveringen	-6.802	0	6	6
Saldo	-6.802	0	6	6

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	0	-6	0	6
Totaal afwijkingen	0	-6	0	6

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Dit betreft diverse kleine afwijkingen.

Overhead

Pagina 63

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

TAAKVELD 2

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 3

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 4

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overhead

Oorspr.
Begroting
2020

Bijgestelde Begroting
2020

Realisatie
2020

Afwijking

Baten exclusief reserves	13.696	8.775	11.147	2.372
Bijdragen rijk en medeoverheden	858	1.276	1.231	-45
Belastingen	0	0	7	7
Dividenden	0	978	978	0
Overige opbrengsten derden	12.838	5.521	7.797	2.275
Overige baten	0	1.000	1.135	135
Lasten exclusief reserves	453.521	449.454	444.068	-5.386
Apparaatslasten	340.827	348.815	346.990	-1.825
Inhuur	27.703	31.782	31.393	-389
Overige apparaatslasten	7.753	7.902	8.546	644
Personeel	305.371	309.131	307.051	-2.080
Intern resultaat	-732	-11.407	-13.374	-1.967
Intern resultaat	-732	-11.407	-13.374	-1.967
Programmalasten	113.427	112.046	110.452	-1.594
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	87.968	87.028	82.445	-4.583
Kapitaallasten	22.373	19.346	23.193	3.847
Overige programmalasten	733	3.550	2.789	-761
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.353	2.122	2.025	-97
Saldo voor vpb en reserveringen	-439.826	-440.679	-432.921	7.758
Saldo voor reserveringen	-439.826	-440.679	-432.921	7.758
Reserves	2.000	-898	-1.720	-822
Onttrekking reserves	2.000	4.251	3.429	-822
Toevoeging reserves	0	5.480	5.480	0
Vrijval reserves	0	332	332	0
Saldo	-437.825	-441.577	-434.640	6.936

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Overhead	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-437.825
Eerste herziening 2020	-442.229
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-442.475
10-maandsrapportage 2020	-441.577
Realisatie 2020	-434.640

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Concernondersteuning, Audits & Control, VWNW en Verzekeringen	2.372	-6.871	-822	8.421
2. Activering Overhead	0	1.785	0	-1.785
3. Clusterondersteuning	0	-299	0	299
Totaal afwijkingen	2.372	-5.386	-822	6.936

Het saldo van het programma Overhead bedraagt € 6,9 mln voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Concernondersteuning, Audits & Control, Van Werk naar Werk en Verzekeringen

De taakvelden Concernondersteuning, Audits & Control, Van Werk naar Werk en Verzekeringen hebben samen per saldo een positief resultaat van € 8,4 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- hogere opbrengsten en interne dekking als gevolg van meer dienstverlening, aan externe partijen maar vooral binnen het concern. Dit betreft vraag gestuurde dienstverlening, voornamelijk op het gebied van Interim Management, Juridisch, ICT, Financiën en Communicatie;
- een onderschrijding op de personeelskosten door niet ingevulde vacatureruimte, deels als gevolg van corona;
- hogere personele inzet voor projecten;
- per saldo hogere overige kosten als gevolg van corona. De belangrijkste hiervan zijn hogere kapitaallasten in verband met de afwaardering Timmerhuis ad € 3,3 mln. Daar tegenover staan meerdere kostenposten die juist lager zijn uitgevallen zoals bijv. schoonmaak, huur, post, repro, bedrijfsrestaurant e.d.;
- lagere WW uitkeringen en lagere uitkeringen Eigen Risico Dragerschap (ZW/WGA).;
- een positief resultaat op de verzekeringsportefeuille.

2. Activering Overhead

Op taakveld Activering Overhead is er sprake van een negatief resultaat van € 1,8 mln. Dit taakveld is met ingang

van de begroting 2019 ingevoerd: bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. De personele capaciteitsinzet voor investeringen en grondexploitatie was minder dan geraamd. Dit veroorzaakt de negatieve afwijking van € 1,8 mln.

3. Clusterondersteuning

Op taakveld Clusterondersteuning is er sprake van een voordelig resultaat van € 299. Het gaat hierbij om diverse mutaties binnen de beleidsprogramma's die een effect hebben op de ondersteuning binnen de clusters. Deze clusterondersteuning maakt onderdeel uit van het programma Overhead. Het beeld is divers: bij enkele programma's is het effect op de overhead licht positief, bij anderen licht negatief. De grootste effecten komen vanuit het programma Beheer van de stad (nadelig effect van € 1,3 mln) en het programma Volksgezondheid en zorg (voordelig effect van € 1,1 mln).

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 64

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Voortgang 2020

Dit betreft een taakveld ten behoeve van een zuivere presentatie van de lasten voor overhead. Er is geen relevante voortgang of ontwikkeling te melden.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Lasten exclusief reserves	-19.281	-23.877	-22.093	1.785
Intern resultaat	-19.281	-23.877	-22.093	1.785
Intern resultaat	-19.281	-23.877	-22.093	1.785
Saldo voor vpb en reserveringen	19.281	23.877	22.093	-1.785
Saldo voor reserveringen	19.281	23.877	22.093	-1.785
Saldo	19.281	23.877	22.093	-1.785

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. BBV-aanpassing overhead	0	1.785	0	-1.785
Totaal afwijkingen	0	1.785	0	-1.785

Toelichting overzicht afwijkingen

1. BBV-aanpassing overhead

De gemeente rekent integrale kosten, inclusief overhead, toe aan de projecten. Van het uurtarief dat gebruikt wordt voor de toerekening van apparaatslasten heeft 32 procent betrekking op overhead. BBV-verslaggevingsregels schrijven voor dat (a) overheadlasten apart, onder het programma Overhead, worden gepresenteerd en (b) de aan investeringen en grondexploitaties toegerekende (geactiveerde) overheadlasten worden verwerkt als negatieve lasten van het programma overhead. Om aan deze verslaggevingsvoorschriften te voldoen worden in de begroting en in de jaarstukken de toerekening van overhead aan de taakvelden met exploitatieprojecten verlaagd met bovengenoemde 32 procent. In de toelichtingen bij de programma's en taakvelden wordt deze aanpassing aangeduid als 'BBV-aanpassing overhead'. De verlaging van de apparaatslasten in de taakvelden als gevolg van toerekening van apparaatslasten aan investeringen en grondexploitaties worden na aanpassing verantwoord onder onderhavig taakveld.

De personele capaciteitsinzet voor investeringen en grondexploitaties was minder dan geraamd. Dit veroorzaakt de negatieve afwijking van € 1,8 mln.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang

Bestuursopdracht 'Borging investeringsruimte vervanging, renovatie of restauratie huidige bezittingen'

De afgelopen jaren is gewerkt aan voorstellen die de investeringsruimte van de gemeente beter zullen borgen. In 2020 zijn hiertoe twee belangrijke stappen gezet. Met de vaststelling van de Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020 is de investeringsruimte voor nieuwe investeringen geborgd, op een wijze die past bij de verwachte groei en ontwikkeling van de stad. En met de vaststelling van de kaders voor aanwending van de verkoopopbrengst Eneco is duidelijkheid ontstaan over de wijze waarop de gemeente zal omgaan met de € 1,3 mrd die de recente verkoop van de aandelen Eneco heeft opgeleverd. Tegelijkertijd is aan de hand van een bestuursopdracht gewerkt aan een voorstel tot borging van de investeringsruimte voor vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties, op een wijze die past bij 'goed rentmeesterschap'. Het voorstel zal bij voorjaarsnota aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Doorontwikkeling stuurinformatie

De doorontwikkeling van stuurinformatie omvat meerdere projecten die tot een betere sturing van gemeentelijke activiteiten moeten leiden en daarmee tot een meer doeltreffende en doelmatige gemeente Rotterdam. Tegelijkertijd worden initiatieven ontplooid om de kwaliteit van de P&C producten te verbeteren.

In 2020 zijn eerste verbeteringen gemaakt in de P&C producten, zoals de oplegger, de paragraaf Sustainable Development Goals en de hoofdlijnen.

In 2021 wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de P&C producten door een website voor de volgende collegeperiode te ontwerpen, in dit traject zullen ook raadsleden worden uitgenodigd om hun ideeën in te brengen. Doel is het geheel overzichtelijker en meer beleidsinhoudelijk te maken.

Auditprogramma

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Concern Auditing heeft, tijdens het begin van de Coronacrisis haar kennis en expertise vooral ingezet op de acute opgaven waar de organisatie, toen voor stond. Zo heeft CA bijdragen geleverd aan het opzetten en organiseren van de ToZo-regeling en aan het team Impact en Nazorg.

Daarnaast zijn in 2020 de volgende onderzoeken uit het Auditprogramma 2020 uitgevoerd:

Rotterdam digitaal

Het college heeft grote ambities met de digitalisering van de Stad (programma Rotterdam Digitaal) en wil in 2025 de digitale voorbeeldstad zijn. Bij de digitalisering van de Stad is vrijwel de gehele gemeentelijke organisatie betrokken en vele externe partijen (Rijk, Provincie, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, burgers, e.d.). Dit maakt het een integrale (transitie-) opgave. Voor deze opgave is het van belang dat alle partijen, alsmede de gemeentelijke programma's en ontwikkelingen inzake digitalisering van de Stad, op elkaar zijn afgestemd c.q. worden verbonden. De hoofdvraag van het onderzoek luidde: "Zet de gemeente de goede stappen om de 'digitale' ambities in de Stad te gaan realiseren?". Uit het onderzoek is gebleken dat de gemeente de nodige stappen heeft gezet, maar dat om de collegeambities te realiseren extra stappen nodig zijn. De komende periode zal gewerkt moeten worden aan het nader uitwerken van de gemeentelijke ambities, doelen en strategie voor de digitalisering van de Stad.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

In 2018 heeft CA een eerste audit uitgevoerd naar de AVG. Deze audit was gericht op de vraag: "Heeft de organisatie afdoende maatregelen getroffen om te voldoen aan de wettelijke bepalingen van de AVG?". In 2020 is een vervolg audit uitgevoerd. De hoofdvraag van deze audit luidde: "Is de organisatie nu duurzaam en aantoonbaar AVG-proof?". Uit het onderzoek is gebleken dat de organisatie nog nadere stappen moet ondernemen om duurzaam en aantoonbaar AVG-proof te worden.

Artificial Intelligence (AI): Integriteits- en ethische dilemma's

Big data, algoritmen en kunstmatige intelligentie bieden op vrijwel alle beleidsterreinen van de gemeente mogelijkheden. Denk aan aanpak voortijdige schooluitval, armoedebeleid, bepaling van milieuzones, reguleren van bezoekers- en verkeersstromen etc. Het gebruik van AI creëert nieuwe vragen rondom privacy, transparantie en betrouwbaarheid van data en kan leiden tot risico's m.b.t. discriminatie en gedragsbeïnvloeding van de burger. Het is daarom van belang dat de bewustwording wordt vergroot m.b.t. het gebruik en toepassing van AI in relatie tot integriteits- en ethiekdilemma's. CA beoogde met dit onderzoek de bewustwording omtrent deze dilemma's en de discussie daarover verder te versterken. Uit het onderzoek is gebleken dat discussie over mogelijke integriteitsdilemma's en ethische dilemma's rond datagericht werken binnen de gemeente nog beperkt plaats vindt. De discussie beperkt zich dan ook nog veelal tot het aspect privacy.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	204	320	380	60
Bijdragen rijk en medeoverheden	204	290	350	60
Overige opbrengsten derden	0	30	30	0
Lasten exclusief reserves	18.312	18.778	18.117	-662
Apparaatslasten	17.782	17.759	17.128	-631
Inhuur	433	1.019	1.122	102
Overige apparaatslasten	333	299	310	11
Personeel	17.017	16.441	15.696	-745
Intern resultaat	0	550	726	176
Intern resultaat	0	550	726	176
Programmalasten	530	470	263	-207
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	530	470	262	-208
Overige programmalasten	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	0	0	1	1
Saldo voor vpb en reserveringen	-18.108	-18.459	-17.737	722
Saldo voor reserveringen	-18.108	-18.459	-17.737	722
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-18.108	-18.459	-17.737	722

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Arbeidskosten	0	-631	0	631
2. Diverse afwijkingen	60	-31	0	91
Totaal afwijkingen	60	-662	0	722

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Arbeidskosten

Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt is in 2020 sprake van vacatureruimte. Dit heeft geleid tot een onderbesteding op de personele lasten, maar een overbesteding op inhuur.

2. Diverse afwijkingen

De diverse afwijkingen zijn onder andere veroorzaakt door onderbesteding op kosten derden, eenmalige baten uit doorbelastingen aan derden vanwege tijdelijke detachering van medewerkers en ziektebewakingen.

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 66

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevenden en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Voortgang 2020

Voor het taakveld Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	85.231	88.891	88.592	-299
Apparaatslasten	85.231	88.891	88.592	-299
Inhuur	148	604	1.004	400
Overige apparaatslasten	2.003	2.524	2.557	33
Personeel	83.080	85.763	85.030	-733
Intern resultaat	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0
Programmalasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-85.231	-88.891	-88.592	299
Saldo voor reserveringen	-85.231	-88.891	-88.592	299
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-85.231	-88.891	-88.592	299

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	0	-299	0	299
Totaal afwijkingen	0	-299	0	299

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Er is sprake van een voordelig saldo op taakveld clusterondersteuning. Het betreft diverse afwijkingen binnen de beleidsprogramma's die een effect hebben op clusterondersteuning binnen het programma Overhead. Het beeld is divers: bij enkele programma's is het effect op de overhead licht positief, bij anderen licht negatief. De grootste effecten komen vanuit het programma Beheer van de stad (nadelig effect van € 1,3 mln) en het programma Volksgezondheid en zorg (voordelig effect van € 1,1 mln).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Voortgang 2020

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overhead - Concernondersteuning	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	9.912	4.147	6.065	1.917
Bijdragen rijk en medeoverheden	654	972	851	-121
Belastingen	0	0	7	7
Dividenden	0	978	978	0
Overige opbrengsten derden	9.258	2.197	4.229	2.031
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	357.593	355.445	350.622	-4.824
Apparaatslasten	230.833	238.229	237.805	-425
Inhuur	27.123	30.023	29.172	-851
Overige apparaatslasten	5.391	4.853	5.538	684
Personeel	198.319	203.353	203.095	-258
Intern resultaat	22.220	15.177	11.128	-4.049

Intern resultaat	22.220	15.177	11.128	-4.049
Programmalasten	104.540	102.038	101.689	-350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	79.081	80.020	75.983	-4.038
Kapitaallasten	22.373	19.346	23.193	3.847
Overige programmalasten	733	550	489	-61
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.353	2.122	2.024	-98
Saldo voor vpb en reserveringen	-347.681	-351.298	-344.557	6.741
Saldo voor reserveringen	-347.681	-351.298	-344.557	6.741
Reserves	618	-2.088	-2.872	-783
Onttrekking reserves	618	3.060	2.277	-783
Toevoeging reserves	0	5.480	5.480	0
Vrijval reserves	0	332	332	0
Saldo	-347.063	-353.386	-347.428	5.957

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Interne- en externe dienstverlening	1.560	-3.100	0	4.660
2. Corona-effecten (excl. afwaardering Timmerhuis)	471	-3.449	0	3.920
3. Kapitaallasten	0	3.847	0	-3.847
4. Arbeidskosten	0	-1.109	-215	894
5. Energietransitie	0	-204	-204	0
6. Cloudkosten	0	-200	-200	0
7. Informatiebeveiliging	0	-160	-160	0
8. BBV-aanpassing overhead	0	159	0	-159
9. Diverse afwijkingen	-114	-608	-4	489
Totaal afwijkingen	1.917	-4.824	-783	5.957

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Interne- en externe dienstverlening

Deze afwijking ten opzichte van de begroting is het gevolg van meer dienstverlening, aan externe partijen maar vooral binnen het concern. Dit betreft vraag gestuurde dienstverlening, voornamelijk op het gebied van Interim management, Juridisch, ICT, Financiën en Communicatie.

2. Corona effecten (excl. afwaardering Timmershuis)

De lockdown in de laatste maanden van 2020 was niet voorzien. Als gevolg daarvan zijn meerdere kosten lager uitgevallen dan begroot, met name op het gebied van huisvesting (zoals schoonmaak, huur, post, repro, bedrijfsrestaurant e.d.) en representatie.

Daarnaast heeft de gemeente - als gevolg van Corona - personeel ingezet voor de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR). Dit wordt aan de VRR doorbelast.

3. Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn hoger dan begroot (- € 3,8 mln). De belangrijkste hiervan is de afwaardering van de kantoorinrichting van het Timmerhuis (-/- € 3,3 mln). Door covid-19 zijn de inzichten over werken op kantoor gewijzigd en in samenhang met Anders Werken zijn ontwikkelingen in een stroomversnelling gekomen. De huidige inrichting in de vorm van werkplekken wordt omgezet naar ontmoetingsmogelijkheden. Dit leidt tot andere inzichten ten aanzien van de huidige en toekomstige waarde van de inventaris.

4. Arbeidskosten

Er is in 2020 sprake van lagere arbeidskosten, mede vanwege vertragingen in de werving op vacatures (deels als gevolg van covid-19). Daarnaast zijn personele lasten doorbelast aan de GGD in verband met personele inzet bij de corona organisatie.

Daar tegenover stond een hogere personele inzet voor projecten bij andere programma's en de corona organisatie.

5. Energietransitie

Voor de energiebesparing en productie Living Lab Kleinpolderplein zijn bepaalde experimenten niet gecontinueerd. Nieuwe alternatieven zijn ontwikkeld en zullen in 2021 geïmplementeerd worden. Daardoor is er ook minder onttrokken aan de bestemmingsreserves. Daarnaast schuiven de kosten (en dus ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve) van laadvoorzieningen op gemeentelijke terreinen deels door naar 2021.

6. Cloudkosten

De verdere doorontwikkeling van e-HRM schuift door naar 2021. Hierdoor is er sprake van zowel lagere kosten als een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Cloudkosten.

7. Informatiebeveiliging

Er is lichte vertraging opgetreden in het project informatiebeveiliging. De verdere plannen zijn bekend en de afronding zal in 2021 plaatsvinden. Een deel van de kosten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve schuiven daarom door naar 2021.

8. BBV-aanpassing overhead

Voor € 159 nadelig wordt de afwijking veroorzaakt door een correctie op grond van verslaggevingsvoorschriften. Deze correctie betreft aan projecten toegerekende apparaatslasten. Bij het taakveld Activering overhead is meer te lezen over deze correctie.

9. Diverse afwijkingen

Dit betreft meerdere geringe afwijkingen in de baten en lasten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)
- [Aansluiting huisvesting op Stedelijk kader Rotterdamse dienstverlening 2015-2018](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Voortgang 2020

Voor dit taakveld zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	335	14	30	16
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	14	30	16
Overige opbrengsten derden	335	0	0	0
Lasten exclusief reserves	6.648	4.156	3.614	-541
Apparaatslasten	6.291	3.252	2.850	-401
Inhuur	0	136	95	-41
Overige apparaatslasten	11	213	138	-75
Personeel	6.279	2.902	2.617	-286
Intern resultaat	0	496	388	-108
Intern resultaat	0	496	388	-108
Programmalasten	357	408	377	-31
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	357	408	367	-41
Overige programmalasten	0	0	9	9
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.313	-4.142	-3.584	558
Saldo voor reserveringen	-6.313	-4.142	-3.584	558
Reserves	1.382	1.190	1.152	-38

Ottrekking reserves	1.382	1.190	1.152	-38
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-4.931	-2.951	-2.432	519

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Personeel	0	-285	0	285
2. Optimale Inzet	0	-245	0	245
3. Diverse afwijkingen	16	-11	-38	-11
Totaal afwijkingen	16	-541	-38	519

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Personeel

De afwijking op de kostencategorie personeel bestaat voornamelijk uit lagere WW uitkeringen en lagere uitkeringen Eigen Risico Dragerschap met betrekking tot Ziektewet (ZW) en Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA).

2. Optimale Inzet

De kosten van Optimale Inzet (Future Workskills) zijn per saldo lager uitgevallen dan begroot doordat een deel van de kosten kon worden doorbelast aan het taakveld Concernondersteuning.

3. Diverse afwijkingen

Dit betreft meerdere geringe afwijkingen in zowel baten, lasten als in de onttrekking aan de bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Pagina 69

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Voortgang 2020

Wat heeft zich voorgedaan het afgelopen jaar?

In 2020 is een aantal verzekeringen opnieuw aanbesteed. Omvangrijke verzekeringsproducten zijn aan de markt aangeboden. De verzekeringsmarkt is krap en het aantal inschrijvingen zeer beperkt. Hiervoor hebben we concessies moeten doen in de door ons gewenste voorwaarden, alsmede de te betalen premiebedragen welke over de gehele linie hoger zijn uitgevallen. Wel zijn we erin geslaagd de noodzakelijk verzekeringsproducten conform ons verzekeringsbeleid af te sluiten.

Wat hebben we bereikt?

De burger is nog centraler komen te staan bij de behandeling van aansprakelijkstellingen, waarbij telkens kritisch is bezien of en in hoeverre de burger kom worden tegemoetgekomen in zijn schadeclaim. In samenwerking met de Gemeentelijke Ombudsman is de pilot "small claims court" voorbereid om Rotterdammers een kans te geven een afgewezen schadeclaim voor te leggen aan de regelrechter.

In 2020 zijn 1100 schadeclaims behandeld en is een bedrag van 1,1 miljoen euro uitbetaald aan schadevergoedingen.

De gevolgen van Corona in 2021

Corona heeft een negatieve invloed gehad op de gehele verzekeringsmarkt. Dit treft de gemeente in haar portemonnee. In het geval van de brandverzekering is er zelf sprake van een verdubbeling van de premie: van 1,5 miljoen euro naar bijna 3 miljoen euro.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	3.245	4.294	4.673	379
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.245	3.294	3.538	244
Overige baten	0	1.000	1.135	135
Lasten exclusief reserves	5.018	6.061	5.216	-844
Apparaatslasten	690	684	616	-68
Inhuur	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	14	13	3	-10
Personeel	675	671	613	-58
Intern resultaat	-3.672	-3.753	-3.524	229
Intern resultaat	-3.672	-3.753	-3.524	229
Programmalasten	8.000	9.129	8.124	-1.005
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.000	6.129	5.833	-296
Overige programmalasten	0	3.000	2.291	-709
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.772	-1.767	-544	1.223
Saldo voor reserveringen	-1.772	-1.767	-544	1.223
Saldo	-1.772	-1.767	-544	1.223

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Verzekeringspremies	297	87	0	210
2. Voorziening verzekeringen	149	-710	0	859

3. Schadeverrekeningen	-67	292	0	-359
4. Apparaatslasten	0	-68	0	68
5. Diverse afwijkingen	0	-445	0	445
Totaal afwijkingen	379	-844	0	1.223

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Verzekeringspremies

De verzekeringspremies die aan derden zijn betaald waren hoger dan begroot, met name voor Construction allrisk (CAR) verzekeringen voor projecten. Het grootste deel hiervan is binnen het concern doorbelast. De verzekeringspremies die aan externe partijen in rekening zijn gebracht waren € 297 hoger dan begroot.

2. Voorziening verzekeringen

Op basis van het schadeverloop en ontwikkelingen in aansprakelijkheidsdossiers, is de voorziening voor verzekeringen aangepast. Daartoe is € 710 minder aan de voorziening toegevoegd en is een bedrag van € 149 vrijgevallen.

3. Schadeverrekeningen

Tegenover minder schades die aan derden zijn uitbetaald (€ 206) stonden hogere schadeverrekeningen binnen het concern (€ 498). Dit betrof vooral autoverzekering (vervoer en materieel). Daarnaast zijn diverse ontvangen schadevergoedingen van derden lager uitgevallen (€ 67).

4. Apparaatslasten

Onder andere door de latere invulling van vacatures zijn de apparaatslasten lager uitgevallen dan begroot.

5. Diverse afwijkingen

Door de coronacrisis zijn enkele ontwikkelingen en kosten van de afdeling, zoals de vervanging van het AAG systeem (Assurantie Administratie voor Gemeenten), uitgesteld naar 2021. Daarnaast zijn er minder expertise- en taxatiekosten gemaakt.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaat adaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

TAAKVELD 6

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid		Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.

		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	259.402	279.016	322.561	43.545
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.019	29.231	26.735	-2.496
Financieringsbaten	0	1.052	1.235	182
Overige opbrengsten derden	245.743	287.937	261.969	-25.968
Overige baten	6.640	-39.204	32.623	71.826
Lasten exclusief reserves	405.177	454.660	399.956	-54.704
Apparaatslasten	131.596	142.566	142.431	-135
Inhuur	16.719	27.352	28.996	1.644
Overige apparaatslasten	2.767	2.483	2.053	-431
Personeel	112.110	112.731	111.382	-1.349
Intern resultaat	-122.803	-130.674	-123.264	7.410
Intern resultaat	-122.803	-130.674	-123.264	7.410
Programmalasten	396.384	442.768	380.790	-61.978
Financieringslasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	255.589	263.666	208.369	-55.296
Kapitaallasten	97.737	127.812	110.792	-17.020
Overige programmalasten	18.869	17.119	26.440	9.321

Sociale uitkeringen	0	0	6	6
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.189	34.172	35.183	1.011
Saldo voor vpb en reserveringen	-145.775	-175.645	-77.396	98.249
Saldo voor reserveringen	-145.775	-175.645	-77.396	98.249
Reserves	74.074	127.215	58.863	-68.352
Onttrekking reserves	110.260	148.863	80.511	-68.352
Toevoeging reserves	60.169	27.278	27.278	0
Vrijval reserves	23.983	5.630	5.630	0
Saldo	-71.701	-48.430	-18.532	29.898

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-71.701
Eerste herziening 2020	-67.857
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-45.902
10-maandsrapportage 2020	-48.430
Realisatie 2020	-18.532

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Onderhoud Vastgoed	0	-9.111	0	9.111
2. WABO-leges	8.798	0	0	8.798
3. Renovatie museum Boijmans Van Beuningen	0	-4.757	0	4.757
4. Erfpacht	7.963	3.677	0	4.286
5. Grondzaken	27.704	-6.729	-30.330	4.103
6. Overige afwijkingen	-920	-37.784	-38.022	-1.158
Totaal afwijkingen	43.545	-54.704	-68.352	29.898

Het saldo van dit programma bedraagt € 29,9 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Onderhoud Vastgoed

De onderhoudskosten zijn € 9,1 mln lager dan begroot. De redenen hiervoor zijn vertraging in inkoop- en aanbestedingstrajecten en het feit dat door de coronamaatregelen leveranciers minder onderhoudswerkzaamheden konden uitvoeren, daarnaast is een deel van dit onderhoud incidenteel onderhoud en vanwege de aard hiervan moeilijk te begroten. Incidenteel onderhoud betreft onderhoud dat niet in de reguliere onderhoudsprojecten is voorzien zoals bijvoorbeeld asbest, onderzoek loden leidingen en keuringen.

2. WABO-leges

Het resultaat voor de leges Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht is € 8,8 mln voordelig. De belangrijkste reden voor dit resultaat zijn de inkomsten voor aanvragen voor grote tot zeer grote bouwplannen eind 2020 met een hoge tot zeer hoge bouwsom (legesschijven 5 en 6). Een wijziging van het Bouwbesluit die is ingegaan op 1 januari 2021, heeft mede bijgedragen aan de hogere legesopbrengsten.

3. Renovatie museum Boijmans van Beuningen

Door een vertraging in het proces rondom de aanbesteding zijn geplande asbestsaneringswerkzaamheden niet uitgevoerd. Tevens zijn reeds gemaakte kosten van het basisplus-scenario afgeboekt omdat er nog geen toezeggingen zijn van bijdragen van derden. Dit leidt tot een afwijking van € 4,6 mln positief.

4. Erfpacht

Functiewijzigingen en conversies van meerdere erfpacht contracten hebben geleid tot € 4,3 mln meer resultaat dan begroot.

5. Grondzaken

Het resultaat van grondzaken levert een voordelig resultaat op van € 4,1 mln door hogere winstnemingen op de grondexploitaties. Dit komt voort uit de positieve ontwikkeling van diverse projectsaldi.

6. Overige afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleinere afwijkingen op te merken op saldo-niveau, die leiden tot een nadeel van € 1,2 mln.

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 71

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: behoud waarde van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en handhaaft de contracten.

Voortgang 2020

Bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed vastgesteld. Bij de najaarsretraite in 2020 is een nieuwe meerjarenbegroting gepresenteerd op basis van een realistische inschatting van de kosten en baten. De eerder opgenomen (concernbrede) stelposten zijn opgelost. Wel is een nieuwe stelpost opgenomen van € 11,7 mln om de begroting vanaf 2024 structureel sluitend te maken. Bij de najaarsretraite zijn tevens afspraken gemaakt over het kostendekkend maken van de diverse vastgoedportefeuilles. Inmiddels is gestart met het proces om deze afspraken te implementeren.

In december 2020 is het dashboard Voorzieningen live gegaan voor Rotterdamse ambtenaren. Het dashboard brengt het aanbod aan voorzieningen in beeld in alle Rotterdamse gebieden. Het dashboard is ontwikkeld om ambtelijke keuzes over voorzieningen en over de inzet van gemeentelijk vastgoed op een gemakkelijke en toegankelijke manier met data te ondersteunen. Bij de doorontwikkeling van het dashboard wordt gekeken naar het ontsluiten van de informatie voor andere belangstellenden.

Inmiddels is de laatste fase van de bestuursopdracht gestart (deze loopt tot mei 2021). Hierbij wordt onderzocht welke beleidsmatige keuzes op het gebied van vastgoed gemaakt kunnen worden om de structurele financiële problematiek op te lossen. Daarnaast wordt gewerkt aan aanscherping spelregels en borgen van naleving ervan, nadere invulling van de strategische adviesrol van de afdeling Vastgoed en het borgen van de resultaten van de bestuursopdracht in de organisatie.

Verduurzaming portefeuille

De gemeente Rotterdam heeft ambitie om als organisatie CO2 neutraal te zijn in 2050 en daar hoort een duurzame portefeuille met vastgoedobjecten bij. Het in beeld brengen van de kosten vormt een onderdeel van de Bestuursopdracht Vastgoed. Bij het verduurzamen van gebouwen hebben we te maken met een pakket aan wetten en regels voor zowel de bestaande bouw als nieuwbouw. Naast het Bouwbesluit zijn dit bijvoorbeeld de Energie Prestatie Coëfficiënt eisen (EPC) en het verplichte energielabel. Overheidsgebouwen hebben volgens de Europese richtlijn Energy Performance of Buildings Directive (EPBD) een voorbeeldfunctie. Daarom is in het Bouwbesluit opgenomen dat alle nieuwe gebouwen bij aanvraag van de omgevingsvergunning sinds 1 januari 2021 al aan de Bijna Energieneutrale Gebouwen eisen (BENG) moeten voldoen. Ook moet rekening worden gehouden met de milieubelasting van toegepaste materialen (Milieu Prestatie Gebouwen).

De kosten van deze ambities worden voor de gehele portefeuille doorgerekend. Voor een deel van de portefeuille is vervanging een optie om de ambities te bereiken. Vorig jaar is gestart met de pilot Duurzame Meerjarenonderhoudsplannen. Hiermee is inzichtelijk wat de financiële gevolgen zijn van de energieambities voor

een aantal concrete objecten via het spoor onderhoud. Een routekaart duurzaamheid wordt nu gemaakt. In 2020 heeft SO Vastgoed een energie-audit voor haar gebouwen volgens de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) gedaan en de gegevens aangeleverd bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft ook impact op Vastgoed. De opgetreden en mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

Een deel van het onderhoud kon in een aantal gevallen niet gedaan worden, omdat het niet conform de RIVM-richtlijnen uitgevoerd kan worden. Er is voor gezorgd dat de veiligheid niet in het geding komt.

De debiteurenpositie neemt toe door het besluit van het college van B&W, om partijen die zich melden met een verzoek tot uitstel van betaling, uitstel tot 1 april 2021 te geven. Er zijn sinds maart 2020 tot februari 2021 circa 230 partijen die zich gemeld hebben met een verzoek tot uitstel. Het gaat om ruim een miljoen euro per maand. Een aantal partijen heeft betaling (deels) hervat, de totale vordering einde 2020 is circa €10 mln. Er wordt in overleg met advocatenkantoor Pels Rijcken een regeling opgesteld, waarin huurders van gemeentelijke vastgoed die door corona in de financiële problemen zijn gekomen, onder voorwaarden voor een deel van de schuld kwijtschelding krijgen. De regeling moet nog bestuurlijk worden vastgesteld.

Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Omdat er nu minder brandstof getankt wordt, daalt de omzet, en daarmee ook de inkomsten van Vastgoed in 2020.

De verhuurbare leegstand is momenteel niet hoog. Het zou kunnen dat de coronacrisis hierop een negatief effect gaat krijgen en deze gaat stijgen, maar mede door het verlenen van uitstel van betaling is het aantal huuropzeggingen als gevolg van corona vooralsnog gering.

De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen en goed te kijken naar situatie van de huurder (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.

De reclameopbrengsten vormen ook een risico, maar het effect is nog niet in te schatten. Er is door enkele concessiehouders uitstel van betaling gevraagd, conform de coulanceregeling van de gemeente die tot 1 april 2021 loopt.

Wat hebben we bereikt?

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport, zorg, veiligheid, welzijn, parkeren en gemeentelijke huisvesting. Voor de verschillende portefeuilles zijn Integrale

Huisvestingsplannen (IHP) opgesteld en voor een deel inmiddels bestuurlijk vastgesteld. Daarmee is voor de verschillende partijen duidelijk welke objecten de komende jaren geëxploiteerd en onderhouden worden, welke panden niet meer nodig zijn of omgekeerd en waar een tekort aan ruimte noopt tot uitbreidingen. Met deze IHP's kan beter worden gestuurd op de verschillende onderdelen. Ook is vroegtijdig bekend of panden die voor het ene doel niet meer nodig zijn, beschikbaar kunnen komen voor een ander beleidsdoel.

- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object na onderzoek niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van de maatschappelijke beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente dit. Tot aan de start van het verkoopproces wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is, wordt er leegstandsbeheer (anti-kraak) geplaatst in de panden, of worden deze, indien leegstandsgebruik niet mogelijk is, beveiligd.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Alle nieuwe gebouwen moeten (bijna) energieneutraal (BENG) worden. In 2050 moet de totale gebouwde omgeving, dus ook de overheidsgebouwen, aan de BENG-vereisten voldoen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transitie in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- Het handhaven op illegaal grondgebruik is voor een groot deel belegd bij Vastgoed en door Vastgoed deels uitbesteed aan een externe partij die door Vastgoed wordt aangestuurd. De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.
- Aard en omvang van de maatschappelijke portefeuille wordt bepaald vanuit het beleid. Met behulp van Integrale Huisvestingsplannen wordt hierop door betrokken clusters gezamenlijk met Vastgoed gestuurd.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden.
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: zorgen voor goed beheer van het bedrijfsmatig onroerend goed in de commerciële portefeuille met als doel om opbrengstoptimalisatie te realiseren bij uiteindelijke verkoop van de objecten.
- Wonen: Ook wordt de commerciële woningportefeuille beheerd. Deze woningportefeuille is in haar geheel onderdeel van de verkoopportefeuille. Vanuit opbrengstmaximalisatie is het meestal wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer gebiedsontwikkeling: beheer van door de gemeente aangekocht vastgoed (woningen en bedrijfsruimtes) ten behoeve van actieve gemeentelijke gebiedsontwikkeling (zoals het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)), of beheer van vastgoed liggend in het plangebied van grondexploitatie, of beheer van gemeentelijk vastgoed dat niet verkocht wordt maar in beheer wordt gehouden in opdracht van Gebiedsontwikkeling (en later gesloopt wordt of alsnog verkocht). Een deel van dit vastgoed wordt ingezet voor placemaking en regulier beheer. De objecten die de gemeente in het kader van het NPRZ verwerft, kunnen meerjarig in de gemeentelijke portefeuille blijven. Sommige objecten worden door de gemeente opgeknapt, samengevoegd of getransformeerd (bijvoorbeeld van Detailhandel naar Wonen) alvorens zij verkocht worden. Andere objecten worden spoedig aan corporaties doorverkocht, die de verdere ontwikkeling en verhuur ter hand nemen dan wel tot sloop/nieuwbouw overgaan.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt gronden ten behoeve van tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huur rechten van enkele locaties geveild. Hierbij wordt, waar mogelijk, rekening gehouden met de vraag naar elektrisch laden. De omvang van de gevolgen van het omschakelen naar elektrisch rijden voor de afzet van de traditionele brandstoffen is nog niet geheel duidelijk, maar duidelijk is wel dat maatregelen of initiatieven rondom duurzaamheid effect hebben op de hoogte van de veilingopbrengst. Ook de coronacrisis heeft enige invloed op (soorten van) mobiliteit.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transities en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.
- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transities. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energie-opwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powerbanks, buurtbatterijen, smart grids et cetera). Inmiddels liggen er 14.654 zonnepanelen op gemeentelijke vastgoed. Er wordt een onderzoek gedaan naar de potenties van het gemeentelijk vastgoed op dit terrein onder andere in Prinsenland/Lage land
 - klimaatadaptatie: gestart is met gemeentelijke objecten die mogelijk voorzien kunnen worden van groene daken en er is aandacht voor een ontstende omgeving, wateropvang en hittestresswerende maatregelen. Een plan van aanpak is in ontwikkeling en er vindt een koppeling plaats met de meest urgente gebieden in de stad (Programma Weerwoord)
 - circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van een materialenpaspoort is gestart
- Onderhoud bestaand vastgoed: het “vergroenen” van de meerjaren onderhoudsprognoses (MJOP's) naar (Duurzame) MOP's. Door de meerjaren onderhoudsprognose niet alleen af te stemmen op de technische mogelijkheden maar breder af te stemmen op de vastgoedstrategie, de duurzaamheidsambities en de bedrijfsprocessen, kan het onderhoud optimaal haar bijdrage leveren aan de haalbaarheid van de opgave te verduurzamen.
- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de maatschappelijke beleidsdoelen van de gemeente. Het betreft per heden nog circa 300 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Hierover wordt in samenspraak met de verschillende betrokken partijen bepaald hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd, waarbij deze objecten ook in de toekomst een blijvend goede functie hebben in de stad. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Voor circa 500 grondpercelen wordt de verkoopbaarheid onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.

- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbeplanning.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare voorspelbare dienstverlening en adequate afhandeling van klachten en bezwaren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde		94	115	154		
	Realisatie	65	68	106			

Het resultaat van de verkochte objecten is afhankelijk van de kwaliteit, type, ligging, metrage en vigerende boekwaarde.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen en over te dragen aan een nieuwe eigenaar in het betreffende jaartal. Realisatie is het aantal daadwerkelijk verkochte en geleverde objecten in het betreffende jaar. In 2020 zijn uiteindelijk 106 objecten verkocht en geleverd. Daarnaast zijn er 7 objecten teruggeplaatst in de kernportefeuille en 6 objecten zijn aan de portefeuille Gebiedsontwikkeling /GREX overgedragen. De verkoopopgave is derhalve in 2020 met 119 objecten gereduceerd. 19 objecten zijn doorgeschoven naar 2021. De netto-opbrengst voor 2020 is circa €26 mln.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	142.697	170.618	176.370	5.752
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	529	529
Financieringsbaten	0	0	6	6
Overige opbrengsten derden	142.547	170.468	175.394	4.926
Overige baten	150	150	441	291
Lasten exclusief reserves	118.403	176.619	146.594	-30.026

Apparaatslasten	12.364	12.215	11.866	-349
Inhuur	2.522	2.376	2.524	148
Overige apparaatslasten	193	161	229	69
Personeel	9.648	9.678	9.113	-565
Intern resultaat	-108.570	-110.733	-108.188	2.545
Intern resultaat	-108.570	-110.733	-108.188	2.545
Programmalasten	214.609	275.138	242.916	-32.222
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	99.123	132.335	108.397	-23.937
Kapitaallasten	96.617	125.877	108.770	-17.108
Overige programmalasten	18.869	16.769	25.587	8.818
Sociale uitkeringen	0	0	6	6
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	157	157	0
Saldo voor vpb en reserveringen	24.293	-6.001	29.776	35.777
Saldo voor reserveringen	24.293	-6.001	29.776	35.777
Reserves	4.512	33.902	16.217	-17.686
Onttrekking reserves	4.712	31.772	14.086	-17.686
Toevoeging reserves	200	300	300	0
Vrijval reserves	0	2.430	2.430	0
Saldo	28.805	27.901	45.993	18.092

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Erfpacht	7.963	3.677	0	4.286
2. Verkopen	-3.347	-3.985	0	638
3. Huuropbrengsten	1.201	0	0	1.201
4. Overige opbrengsten	794	0	0	794
5. Onderhoud	0	-9.111	0	9.111
6. Project Collectiegebouw (Boijmans van Beuningen)	-860	-1.923	0	1.063
7. Project renovatie Boijmans van Beuningen	0	-4.757	0	4.757
8. Afwaardering vastgoed	0	835	0	-835

9. Zakelijke lasten	0	2.025	0	-2.025
10. Voorziening Schiekadeblok	0	419	0	-419
11. Diverse lasten	0	480	0	-480
12. Onttrekking bestemmingsreserves	0	-17.686	-17.686	0
Totaal afwijkingen	5.752	-30.026	-17.686	18.092

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Erfpacht

Het voordelige saldo op de overige opbrengsten is met name veroorzaakt door gronduitgiftes in eeuwigdurende erfpacht, conversies erfpacht en functiewijzigingen in 2020 (€ 8,0 mln). Een van de redenen is de verhoging van de overdrachtsbelasting in 2021, waardoor erfpachters eerder wilden converteren.

Het nadeel op de lasten wordt veroorzaakt door hogere kapitaallasten (€ 3,8 mln) en lagere overige lasten (- € 100). De hogere kapitaallasten hebben te maken met gronduitgiftes waarbij eeuwigdurende erfpacht wordt afgekocht. De grondwaarde op de balans wordt direct afgeschreven, wat tot uitdrukking komt in de kapitaallasten. Het voordeel op de overige lasten ontstaat voornamelijk door een lagere dotatie voorziening dubieuze debiteuren (- € 60) en lagere apparaatslasten (- € 40).

2. Verkopen

Er is een positief verkoopresultaat op vastgoed van € 638. Dit wordt verklaard door de gunstige marktomstandigheden.

3. Huuropbrengsten

De huuropbrengsten zijn € 1,2 mln hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een afwijking van € 652 die is opgetreden op de huurbaten van Ahoy. In september 2020 is vanwege de coronacrisis besloten de huur vanaf juli 2020 omzetgerelateerd te maken en op basis van de verwachte omzet te verlagen tot € 1,1 mln. Deze inschatting bleek te laag, er is € 1,7 mln aan huurbaten gerealiseerd. Daarnaast zijn € 549 hogere baten gerealiseerd door kleinere afwijkingen op meerdere objecten.

4. Overige opbrengsten

De overige opbrengsten komen € 794 hoger uit dan begroot. Dit komt door de subsidies die de gemeente heeft ontvangen. Door de onzekerheid over het wel of niet ontvangen van deze subsidies is ervoor gekozen om deze post niet in de begroting op te nemen.

5. Onderhoud

De onderhoudskosten zijn € 9,1 mln lager dan begroot. De redenen hiervoor zijn vertraging in inkoop- en aanbestedingstrajecten en het feit dat door de coronamaatregelen leveranciers minder onderhoudswerkzaamheden konden uitvoeren, daarnaast is een deel van dit onderhoud incidenteel onderhoud en vanwege de aard hiervan moeilijk te begroten. Incidenteel onderhoud betreft onderhoud dat niet in de reguliere onderhoudsprojecten is voorzien zoals bijvoorbeeld asbest, onderzoek loden leidingen en keuringen. Voor aangegane verplichtingen in onderhoudswerkzaamheden en niet uitgevoerde maar geplande asbestsaneringswerkzaamheden zijn bestemmingsvoorstellen ingediend voor in totaal € 3,3 mln.

6. Project Collectiegebouw (Boijmans van Beuningen)

De projectleiding van het project Collectiegebouw Boijmans van Beuningen is in handen van de gemeente en het project loopt financieel via de gemeentebegroting. Het saldo van kosten en opbrengsten wijkt € 1,1 mln af. Dit is te verklaren doordat er meerwerk gedeeltelijk is doorgeschoven naar boekjaar 2021. Voor deze lasten wordt een bestemmingsvoorstel van € 872 gedaan.

7. Project renovatie Boijmans van Beuningen

Door een vertraging in het proces rondom de aanbesteding zijn geplande asbestsaneringswerkzaamheden niet uitgevoerd. Dit leidt tot een overschrijding van € 6,0 mln, hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend. Tevens zijn voor € 1,2 mln reeds gemaakte kosten van het basisplus-scenario afgeboekt omdat er nog geen toezeggingen zijn van bijdragen van derden. Per saldo leidt dit tot een afwijking van € 4,8 mln.

8. Afwaardering vastgoed

In lijn met de BBV-regels wordt jaarlijks 1/3 van de commerciële vastgoed objecten gewaardeerd. Als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde dient afgewaardeerd te worden tot de marktwaarde. Dit wordt per object bekeken. Hieruit volgt een afboeking van € 835.

9. Zakelijke lasten

De zakelijke lasten zijn € 2,025 mln hoger dan verwacht vanwege aanslagen uit voorgaande jaren.

10. Voorziening Schiekadeblok

Voor de ontwikkellocatie Schiekadeblok is een aanvullende voorziening gevormd van € 419. Dit is noodzakelijk in verband met de verslaggevingsregels van de BBV en in lijn met het meest recente ontwikkelscenario.

11. Diverse lasten

De diverse lasten zijn € 480 hoger dan verwacht.

12. Onttrekking bestemmingsreserves

De onttrekking van bestemmingsreserves en gerelateerde kosten zijn lager uitgevallen dan begroot. Het grootste verschil ligt bij de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam - Hart van Zuid. De onttrekking van deze reserve en de hiermee gerelateerde afboeking van de boekwaarde is lager uitgevallen vanwege onzekerheden in de waardering van het Rotterdam Ahoy Convention Center (RACC) waardoor een alternatieve waarderingmethode is gebruikt.

De overige onttrekkingen van bestemmingsreserves en gerelateerde kosten worden doorgeschoven naar 2021. Dit betreft de Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot Collectiegebouw, Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) – Monument GJ de Jongh, Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) - Katoenveem leegstandsbeheer, Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds – Green deal.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- Handboek Rotterdamse Stijl
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Sport](#)
- Integraal Huisvestingsplan Cultuur
- Integraal Huisvestingsplan Parkeren
- Integraal huisvestingsplan Zorg en Welzijn
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 (kadernotitie)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan

worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoelestellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

Pagina 72

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2020

Voortgang en ontwikkeling

In 2020 is verder gewerkt met de Rotterdamse Erfgoedagenda 2017-2020. De Erfgoedagenda, zet de koers uit en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed. In 2020 is nader onderzoek uitgevoerd naar religieus erfgoed en is gewerkt aan kennisdeling en draagvlakverbreding rond de herbestemmingsproblematiek van religieuze gebouwen. In het najaar is ook een start gemaakt met cultuurhistorisch onderzoek naar schoolgebouwen in Rotterdam. Dit onderzoek zal in 2021 worden voortgezet. Eind 2019 is de motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' met algemene stemmen aangenomen. In de motie is gevraagd naar een versnelling van het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande groslijst. In 2020 is het eerste deel van deze werkzaamheden uitgevoerd. De verwachting is dat het project in 2021 zal worden afgerond. In 2020 hebben ook de voorbereidingen plaatsgevonden voor de nieuwe Erfgoedverordening Rotterdam, die ter besluitvorming is aangeboden aan de gemeenteraad. Voor 2021 wordt ook de geactualiseerde Erfgoedagenda 2021-2026 voorbereid.

Wat hebben we bereikt?

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda).

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda).

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Gericht op het ontsluiten en verspreiden van cultuurhistorische informatie en het verbreden van draagvlak (thema 3 van de Erfgoedagenda).

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten;
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten;
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden;
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen;
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet;
- Het Siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed;
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers;
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouwt voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's.

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - uitvoeren van thematisch onderzoek en inventarisatie: het erfgoed, de bescherming ervan, het vergroten van kennis en draagvlak verder in kaart brengen;
- Schoolgebouwen - uitvoeren van thematisch onderzoek en waardering: het erfgoed, de bescherming ervan, het vergroten van kennis en draagvlak verder in kaart brengen.

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- In navolging van eerder gemaakte wijkfilms over cultuurhistorie in zes Rotterdamse wijken op zuid, zijn er in 2020, in samenwerking met Open Rotterdam, opnieuw een aantal uitzendingen over gebouwd erfgoed gemaakt. In drie films worden de veranderingen van Rotterdam en haar architectuur onderzocht in de perioden 1968-1984, 1985-2008 en 2009-2020, de decennia van het jongste erfgoed;
- De publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed zijn ook in 2020 voortgezet. Deze uitgaven (4x per jaar een boekje) belichten een gebouw, gebied of moment en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument. Als gevolg van de maatregelen rond covid-19 zijn de boekjes in 2020 zonder publiciteit uitgebracht;
- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad;
- De gemeente Rotterdam draagt bij aan de organisatie van de jaarlijkse Open Monumentendag Rotterdam.

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

In nauwe samenwerking is de Architectuurnota 2010 herijkt en voorzien van een uitvoeringsagenda waarin ook het gebouwde erfgoed nadrukkelijk als aanjager is meegenomen. De in 2020 gemaakte films over de tijdslagen in de stad tussen 1968 en 2020 zijn mede vanuit de nieuwe Architectuurnota 'Rotterdam Architectuurstad' tot stand gekomen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	2	2
Overige opbrengsten derden	0	0	2	2
Lasten exclusief reserves	654	660	632	-28
Intern resultaat	271	352	236	-116

Intern resultaat	271	352	236	-116
Programmalasten	382	308	396	88
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	265	191	254	63
Subsidies en inkomensoverdrachten	117	118	142	25
Saldo voor vpb en reserveringen	-654	-660	-631	30
Saldo voor reserveringen	-654	-660	-631	30
Saldo	-654	-660	-631	30

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse kleine afwijkingen	2	-28	0	30
Totaal afwijkingen	2	-28	0	30

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse kleine afwijkingen

Het budget op het taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten kent in 2020 een klein positief resultaat van € 28 door minder interne lasten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#);
- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#);
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#);
- [Monumentenverordening Rotterdam 2010](#);
- [Erfgoedagenda 2017 - 2020](#);
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#);
- [Kadernotitie Cultuurhistorie in bestemmingsplannen](#);
- [Visie Collectie Rotterdam](#) ;
- [Rotterdam Architectuurstad](#);
- [Kaart van de Stad](#);
- [Stadsvisie-Rotterdam 2030](#);
- [Welstandsnota](#);
- [Het verhaal van de stad - Rotterdam in 2037](#).

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal bekend als stad van moderne architectuur. Daarnaast heeft de stad inmiddels ook een volwassen monumententraditie. Het erfgoed vertelt het verhaal van Rotterdam. In Rotterdam zijn verschillende monumenten. Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, UNESCO Werelderfgoed, beeldbepalende panden en beschermde stadsgezichten.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten en het sinds 1986 bestaande Rotterdamse monumentenbeleid.

De gemeente zorgt voor een aantrekkelijke woon-, leef- en verblijfsomgeving door behoud, beheer en ontwikkeling van gebouwd cultureel erfgoed (monumentenbeleid).

In december 2016 heeft het college de 'Erfgoedagenda Rotterdam 2017 – 2020' vastgesteld. Hierin worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch waardevolle erfgoed van Rotterdam beschreven en voorzien van een planning. De Erfgoedagenda wordt periodiek geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. De Erfgoedagenda Rotterdam vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de komende jaren. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de Wabo, Erfgoedwet en Erfgoedverordening Rotterdam (thema: Bescherming en instandhouding, aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. Ieder jaar wordt de gemeenteraad inhoudelijk gerapporteerd via het college van B&W.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pagina 73

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2020

Externe ontwikkelingen:

- Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. De BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt de BBV nauwlettend gevolgd en worden wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken met de control organisatie besproken en waar nodig geïmplementeerd.

Interne ontwikkelingen:

- In 2020 zijn vijf nieuwe grondexploitaties in uitvoering genomen: Rijnhaven, Dukdalf, de Machinist, Teldersweg en Oude Kleiweg. Ook zijn enkele lopende grondexploitaties herzien en opnieuw vastgesteld. Voorbeelden hiervan zijn de grondexploitaties Sportcampus, Stadshart Hoogvliet en Herstructurering Oudeland.
- In 2020 is hard gewerkt aan de ambitienota nota Grondbeleid. In deze nota wordt onder andere uitgewerkt op welke wijze de gemeente kan en wil sturen met grond, op welke wijze gronden kunnen worden ingezet voor maatschappelijke doeleinden en op welke wijze de bevoegdheden optimaal ingeregeld kunnen worden. In 2021 zal de laatste hand aan deze nota worden gelegd en zal de nota worden afgerond.
- In 2020 is de bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie gevormd om zo de investeringsmogelijkheden te verstevigen en in de toekomst projecten te kunnen faciliteren en/of mogelijk te maken die bijdragen aan de (versnelling van de) bouwopgave van 50.000 woningen in 2030. Vanuit de reserve worden financiële knelpunten opgelost die voortkomen uit initiatieven die een bijdrage leveren aan de groei van de stad, maar die zonder de bijdrage niet tot realisatie zouden komen.
- In 2020 zijn ondanks de bijzondere omstandigheden vele nieuwe en ervaren medewerkers aangetrokken.

Wat hebben we bereikt?

Bijdragen bouwopgave van 18.000 woningen

Bijdragen aan de bouwopgave van 18.000 woningen in de periode 2018-2021, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties

De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Actief investeren

We hebben de markt uitgedaagd tot het investeren in en realiseren van nieuwe ontwikkelingen in de door de gemeente aangegeven prioriteiten voor de komende jaren. In 2020 zijn diverse bouwlocaties op de markt gezet en daarmee worden steeds meer grondposities ook daadwerkelijk in ontwikkeling genomen.

Inzetten op gemeentelijke prioriteiten

We zetten de gemeentelijke investeringen actief in op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Sturen op balans maatschappelijk en financieel resultaat

We sturen op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van maatschappelijk wenselijke locaties

We ontwikkelen locaties die niet door marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen door het ontbreken van de winstpotentie nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden. In dergelijke gevallen hebben we gezocht naar financiële middelen (intern en extern) om een dergelijke ontwikkeling mogelijk te maken. Dit wordt onder andere gedaan bij de grondexploitaties binnen het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Jaarlijkse actualisatie grondexploitaties

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van de nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor het netto contante waarde-saldo (NCW) van het project.

Als daar aanleiding voor was, hebben we gedurende het jaar begrote posten geactualiseerd. Per peildatum 1 november 2020 zijn alle posten in de grondexploitaties voorzien van actuele onderbouwingen. Deze zijn gebruikt voor de waardering bij de jaarrekening.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	77.290	44.741	72.445	27.704
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	5.632	6.409	777
Overige opbrengsten derden	70.800	78.463	35.385	-43.077

Overige baten	6.490	-39.354	30.651	70.004
Lasten exclusief reserves	77.618	68.561	61.832	-6.729
Apparaatslasten	7.071	8.618	8.569	-49
Inhuur	1.317	3.225	3.258	33
Overige apparaatslasten	114	89	57	-32
Personeel	5.640	5.304	5.253	-50
Intern resultaat	15.126	13.856	15.167	1.311
Intern resultaat	15.126	13.856	15.167	1.311
Programmalasten	55.420	46.086	38.096	-7.991
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	58.290	47.623	38.489	-9.135
Kapitaallasten	-2.870	-1.537	-1.406	131
Overige programmalasten	0	0	1.013	1.013
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-328	-23.820	10.613	34.433
Saldo voor reserveringen	-328	-23.820	10.613	34.433
Reserves	1.695	35.488	5.158	-30.330
Onttrekking reserves	1.695	41.038	10.708	-30.330
Toevoeging reserves	0	5.550	5.550	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	1.367	11.668	15.771	4.103

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Baten en lasten grondexploitatie en projecten voor derden	- 7.490	-7.490	0	0
2. Resultaatsnemingen	35.169	0	0	35.169
3. Overige effecten	25	761	0	-736
4. Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)	0	0	-24.310	-24.310
5. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)	0	0	-604	-604
6. Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	0	0	-3.022	-3.022
7. Bestemmingsreserve Middensegment huur	0	0	-2.395	- 2.395

Totaal afwijkingen	27.704	-6.729	-30.330	4.103

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Baten en lasten grondexploitaties en projecten voor derden

De gerealiseerde baten en lasten op de grondexploitaties en de projecten voor derden zijn lager dan begroot. De oorzaak hiervan is drieledig. Ten eerste is het een keuze om in de grondexploitatieportefeuille rekening te houden met overprogrammering (circa 30%) om te zorgen dat er voldoende planaanbod is om in een jaar aan de vraag te kunnen voldoen. Deze overprogrammering (hogere raming) vertaalt zich in een verhoudingsgewijze even grote verhoging van de investeringen (lasten) als van de desinvesteringen (baten).

Voor het resultaat op het product is deze afwijking ten opzichte van de begroting saldoneutraal, omdat de niet gerealiseerde baten en lasten doorschuiven naar de daaropvolgende jaren. Op portefeuilleniveau wordt getracht deze budgetovermaat binnen de grondexploitaties te beperken, maar de overmaat is nooit helemaal te voorkomen.

Een tweede oorzaak ligt in de wijze waarop in de begroting keuzes rondom budgetsturing zijn gemaakt. De werkwijze van budgetsturing vereist dat voor een aangegane verplichting (bijv. een aanbesteding) het volledige budget beschikbaar is, ook als de besteding over meerdere jaren is verspreid. De last moet dan dus feitelijk in het lopende boekjaar worden begroot terwijl de realisatie (deels) pas in latere jaren plaatsvindt.

Ten derde worden de interne en overige verrekeningen volledig onder de lasten gepresenteerd. Ook als de verrekening een baat betreft. Omdat in de grondexploitaties deze verrekeningen als baten worden gezien, levert de afwijking tussen begroting en realisatie een hoger verschil aan zowel de baten- als aan de lastenkant op.

2. Resultaatsnemingen

De resultaatnemingen zijn op te delen in winstnemingen, verliesnemingen en mutaties in de verliesvoorziening. Het verschil tussen de begrote en gerealiseerde resultaatnemingen bedraagt € 35,2 mln. Een groot deel van dit resultaat leidt tot mutaties in bestemmingsreserves, omdat in diverse gevallen een te treffen verliesvoorziening afgedekt wordt met middelen uit de reserves. Rekening houdend met deze mutaties die samenhangen met de resultaatnemingen bedraagt het verschil uiteindelijk € 5,4 mln. (De afwijkingen op de bestemmingsreserves worden hieronder nader toegelicht).

In onderstaande tabel wordt per type resultaatneming het verschil tussen begroting en realisatie gepresenteerd, zowel exclusief als inclusief de mutaties in de reserves. Het totale resultaat is afhankelijk van (tussentijdse) winstnemingen, het terugdraaien van historische winstnemingen, verliesnemingen, mutatie van de verliesvoorziening en mutaties van de reserves. Deze subonderdelen worden niet allemaal afzonderlijk begroot.

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Vershil
Winstnemingen	- 17.000	-25.092	-8.092
Verliesnemingen	0	1.964	1.964

Voorzieningen	38.250	9.209	-29.041
Totaal excl. reserves	21.250	-13.919	-35.169
Onttrekking reserves	-38.250	-8.524	29.726
Totaal incl. reserves	-17.000	-22.443	-5.443

De totale winstneming van € 25,1 mln, bestaat uit € 24 mln aan winstneming uit grondexploitaties, € 0,6 mln aan project derden en € 0,5 mln voor ruimtelijke plannen). De verliesneming van € 1,96 mln betreft hoofdzakelijk een administratieve correctie voor de grondexploitaties voor € 1,6 mln. De totale resultaatneming (inclusief onttrekkingen aan reserves) van € 22,4 mln is € 5,4 mln hoger dan begroot.

Voor de grondexploitaties met een verwacht verlies (negatieve netto contante waarde) wordt een verliesvoorziening getroffen. Indien middelen beschikbaar zijn in bestemmingsreserves mogen deze niet direct als baat worden toegerekend aan de grondexploitaties om het verwachte verlies binnen het project (deels) te compenseren. De middelen in de bestemmingsreserves kunnen wel worden ingezet ter dekking van de te treffen verliesvoorziening. In 2020 is de mutatie verliesvoorziening grondexploitaties € 29,7 mln lager uitgevallen dan begroot. De verklaring hiervoor komt voor het grootste deel (€ 23,6 mln) voort uit het NPRZ-project Fazantstraat. Voor het tekort van het project zou een voorziening getroffen moeten worden, die afgedekt zou worden middels een onttrekking aan de bestemmingsreserve NPRZ. Door het besluit van de gemeenteraad het project niet als grondexploitatie in uitvoering te nemen, maar voor de projectaanpak samenvoegen-vernieuwbouw te kiezen, waren de begrote voorziening en onttrekking niet nodig.

Verder was in de begroting een volledige aanwending opgenomen van de reserves Stimulering Bouwproductie en Middensegment huur (€ 10,5 mln) ten behoeve van verlieslatende grondexploitaties. Uiteindelijk is € 5,1 mln aangewend t.b.v. de verliesvoorziening die is getroffen voor de grondexploitaties Sportcampus, De Dukdalf, De Machinist, Herstructurering Oudeland en Stadshart Hoogvliet. Voorzien wordt dat de resterende middelen in 2021 alsnog toegekend kunnen worden.

Ontwikkeling verliesvoorziening 2020

Begin 2020 was de stand van de voorziening € 54 mln. De mutatie in 2020 bedraagt € 9,2 mln verslechtering waardoor de stand van de verliesvoorziening eind 2020 € 63,3 mln bedraagt. De mutaties betreffen voornamelijk toevoegingen voor de grondexploitaties Sportcampus (€ 4,2 mln), Herstructurering Oudeland (€ 3,3 mln), Tweebosbuurt (€1,1 mln), Vierhavenstrip (€ 1,2 mln). Voor de toevoeging voor de grondexploitatie Herstructurering Oudeland is € 1,0 mln beschikbaar gesteld vanuit de reserve Gebiedsontwikkeling en € 700 uit de reserve Stimulering Bouwproductie. Het verlies op de grondexploitatie Sportcampus wordt gedekt voor € 1,2 mln uit de reserve Investeringsfonds Rotterdam en voor € 2,1 mln uit de reserve Middensegment huur. Het verlies op de grondexploitatie Tweebosbuurt wordt gedekt uit de reserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Door positieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties Coolhaven / Little C, Urkersingel en 2^e Carnissestraat valt een deel van de voor de grondexploitaties getroffen verliesvoorzieningen vrij.

De voorziening met betrekking tot de grondexploitatie Coolhaven is destijds getroffen ten laste van de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR). In verband met de nog te verwachten kosten waarvoor

reeds verplichtingen zijn aangegaan dienen de vrijgevallen middelen (€ 538) weer toegevoegd te worden aan de reserve en beschikbaar te blijven voor dit project.

De voorziening met betrekking tot de grondexploitaties Urkersingel (€ 849) en 2^e Carnissestraat (€ 85) is destijds getroffen ten laste van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). In verband met de cofinancieringsafspraken dienen deze vrijgevallen middelen toegevoegd te worden aan de reserve en waar nodig beschikbaar te blijven voor de betreffende projecten.

3. Overige effecten

Het nadeel (- € 736) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een lagere dekking van uren. Dit is komt vooral door een lagere productiviteit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er veel nieuwe medewerkers zijn aangenomen die ingewerkt moesten worden en het corona effect.

4. Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

De onttrekking is lager uitgevallen dan begroot (€ 24,3 mln). Hoofdzakelijk wordt dit veroorzaakt door de grondexploitatie Fazantstraat (€ 23,6 mln). Het project Fazantstraat is geen grondexploitatie geworden, omdat de gemeenteraad heeft besloten om de Fazantstraat niet aan te wijzen voor de projectaanpak herstructurering maar voor de projectaanpak samenvoegen-vernieuwbouw. Als gevolg hiervan hoefde er geen verliesvoorziening te worden getroffen en bleef de begrote onttrekking uit de reserve ter dekking van de voorziening uit. Daarnaast hebben de onttrekkingen voor de grondexploitaties 2^e Carnissestraat en Urkersingel (totaal € 600) niet plaatsgevonden.

5. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)

De onttrekking is € 604 lager uitgevallen dan begroot. Dit betreft met name de projecten Buitenruimte RCD en Willem Tellhof. De uitvoering verloopt volgens verwachting, maar de uitgaven (en inkomsten) komen niet volledig overeen met de geraamde fasering in jaarschijven.

6. Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie

De onttrekking is € 3 mln lager uitgevallen dan begroot. In 2020 zijn een tweetal projecten in aanmerking gekomen om uit deze reserve gefinancierd te worden te weten Herstructurering Oudeland en Stadshart Hoogvliet. Het restant van de reserve (€ 3 mln) zal in 2021 en verder ingezet worden.

7. Bestemmingsreserve Middensegment huur

De onttrekking is € 2,4 mln lager uitgevallen dan begroot. In 2020 zijn de grondexploitaties Sportcampus (€ 2,1 mln), De Machinist (€ 265) en de Dukdalf (€ 790) uit de reserve gefinancierd. Het restant van de reserve (€ 2,4 mln) zal in 2021 en verder ingezet worden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Grondbeleid 2019](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente. Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

De CO2-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een dalende trend

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resiliënt Rotterdam

Een betere luchtkwaliteit

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners

Minder gebruik van primaire grondstoffen

Voortgang 2020

Een groene en gezonde stad met schone lucht. Dat is waar we ons als gemeente op richten. De duurzame ambities en doelen om dat te bereiken, zijn opgenomen en geactualiseerd in het Rotterdams Duurzaamheidskompas.

De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan rap. Daarnaast hebben maatschappelijke ontwikkelingen ook hun invloed op de keuzes die de gemeente en andere partijen maken op het gebied van duurzaamheid. Neem bijvoorbeeld de situatie rondom covid-19. De huidige maatregelen en de lange termijn economische gevolgen bieden kansen en uitdagingen voor de duurzaamheidsopgave in de stad. Juist nu kiezen we ervoor om in te blijven zetten op de energietransitie en te investeren in een toekomstbestendige economie die digitaal, energieneutraal, circulair en inclusief is.

Het investerend vermogen en de koopkracht van Rotterdammers zijn juist nu belangrijk. Hier hebben we extra aandacht voor door enerzijds te blijven investeren in de bedrijven en werkgelegenheid van de toekomst. Maar ook juist door in te zetten op arbeidsintensieve werkzaamheden in de gebouwde omgeving.

Toen de begroting 2020 werd vastgesteld was er nog geen sprake van een coronacrisis, die ons laat zien hoe waardevol begrippen als gezondheid en veiligheid zijn en zorgt voor een opwaardering van het belang van een gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Daarom blijft aandacht voor de thema's luchtkwaliteit (collegetarget), geluid, bodem en omgevingsveiligheid onverkort van belang. Dit is met name belangrijk omdat de ambitie om in deze collegeperiode 18.000 woningen te realiseren binnen bestaand gebied ertoe leidt dat ook gebouwd moet worden op locaties nabij snel-, spoor- en vaarwegen of industrieterreinen, waar grote opgaven liggen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, bodem en externe veiligheid.

Tijdens de coronapandemie in 2020 werd het belang van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving nadrukkelijk onderstreept. Dit sterkt ons in de eerdere ambitie om de woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers schoner, groener en gezonder te maken. Deskundigen op het gebied van milieu en duurzaamheid zijn nadrukkelijker dan in het verleden betrokken bij hoe we de bestaande stad en de ontwikkellocaties zo vormgeven en inrichten dat sprake is van een gezonde leefomgeving. Samen met planontwikkelaars en stedenbouwkundigen is in 2020 ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen. Overigens is een ander effect van de coronacrisis dat het personenverkeer op stedelijke wegen gemiddeld met 40-50% is afgenomen, waardoor de luchtkwaliteit sterk is verbeterd. Omdat dit mede het gevolg is van de lockdown is er geen garantie dat die sterke verbetering structureel is.

In 2019 was de prognose dat de opening van de Maastunnel zou leiden tot opnieuw een luchtknelpunt op het Maastunneltracé. Om dit te voorkomen zijn maatregelen genomen om de verkeersintensiteit te verlagen en zo de luchtkwaliteit te verbeteren.

In 2020 is rondom het hele Maastunneltracé voldaan aan de Europese normen voor luchtkwaliteit, lieten de door DCMR gemeten achtergrondconcentratie zien. Deze was lager dan voorspeld. Het aantal voertuigen in het Maastunneltracé is echter afgenomen.

Omdat dit voor een deel een gevolg is van de lockdown en het dus geen garanties biedt voor 2021 wordt het experiment Maastunnel dit jaar vervolgd, om ervoor te zorgen dat ook in de komende jaren rondom het Maastunneltracé wordt voldaan aan de Europese normen voor luchtkwaliteit.

Wat hebben we bereikt?

- Een ombuiging van de CO₂-uitstoot van Rotterdam in een dalende trend, conform de doorvertaling van de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord. O.a. door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik);
- Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid door te bewerkstelligen dat alle straten in Rotterdam in 2020 voldoen aan de Europese normen en de gemiddelde luchtkwaliteit in heel Rotterdam in 2022 is verbeterd;
- Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen);
- Minder geluidsoverlast en meer stille groene gebieden;
- Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners;
- Een betere regie op het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering + aanpakken verontreiniging en voorkomen gezondheidsschade;
- Verduurzaming van vastgoed en een duurzamere gemeentelijke bedrijfsvoering;
- Samen met partijen in de stad hard gewerkt aan het Rotterdams Klimaatakkoord, de uitvoering van de bestaande deals en het sluiten van zes nieuwe klimaatdeals die bijdragen aan de CO₂ reductie doelstelling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voor elkaar te krijgen.

- Ook na het sluiten van het Rotterdamse Klimaatakkoord in november 2019 zijn Rotterdamse partijen samengekomen om te blijven werken aan de uitvoering van het akkoord en de CO₂-reductie in onze stad en haven. Zowel in klein verband onder leiding van de voorzitters van de klimaattafels, als in groter verband zoals de online bijeenkomst op 8 oktober waarin zes nieuwe deals zijn gepresenteerd;
- Een voorbeeld van een nieuwe klimaatdeal is de Werkgeversaanpak van de tafel Mobiliteit. In die deal worden afspraken gemaakt over het werk-gerelateerde verkeer met grote werkgevers in Rotterdam om de (eigen) mobiliteit van bedrijven te verduurzamen en per bedrijf de CO₂ uitstoot minimaal 50% te verminderen in 2030. Er wordt gekeken naar alternatieven voor de werknemers – thuiswerken, fiets, e-bike, (elektrische)deelmobiliteit, openbaar vervoer en/of bedrijfsvervoer of elektrische auto;

- Een voorbeeld van een klimaatdeal die in 2020 in uitvoering is gegaan is het Versnellingshuis energietransitie Haven- en Industriecomplex (klimaatdeal #3). Het Versnellingshuis beoogt barrières weg te nemen voor projecten die een significante bijdrage kunnen leveren aan de verduurzamingsambities van het Haven & Industrieel cluster. In 2020 hebben verschillende projecten zich al gemeld, waaronder een elektrolyser om groene waterstof mee te produceren die goed is voor een besparing van 200kton CO₂;
- Ook is hard gewerkt aan Klimaatdeal #46 'Rotterdam tegen voedselverspilling' van de tafel Consumptie. Shareaty, de trekker van de deal, heeft met partners de afgelopen jaar 62.000 kg voedsel verwerkt en gedoneerd aan sociale restaurants. Dat komt neer op 90.000 maaltijden. De geschatte waarde van de donaties is € 250.000.

Betaalbaarheid van de energietransitie.

- Naast de focus op de CO₂-reductie, is er bij de uitvoering van de deals en de vorming van nieuwe deals ook aandacht voor het voorkomen van energiearmoede en de betaalbaarheid van de energietransitie. Zo wordt bij de klimaatdeals die gaan over deelmobiliteit ingezet op een laag tarief, zodat voor alle Rotterdammers -ook mensen met een kleinere beurs- de mobiliteit verbetert. Daarnaast wordt er in een kleiner comité bij de tafel Schone Energie gesproken over armoede en energietransitie en hoe de kansen die deze combinatie met zich meebrengt maximaal kunnen worden benut. Tot slot ligt de focus bij alle deals met de woningcorporaties bij de tafel Gebouwde Omgeving op de haalbaarheid en de betaalbaarheid vanwege de kwetsbare positie van huurders. Het is van groot belang dat alle Rotterdammers mee kunnen in de energietransitie. Daarom blijft het voorkomen van energiearmoede en de betaalbaarheid van de energietransitie een belangrijk aandachtspunt van ons en de voorzitters van de klimaattafels;
- Naast de invulling van de deals uit het klimaatakkoord wordt er bij de Rotterdamse energietransitie ook op andere manieren ingezet op het voorkomen en tegengaan van energiearmoede. Zo helpen we met energiecoaches mensen met een laag inkomen om eenvoudig energie te besparen en de energierekening te verlagen. Ook stellen we een maatwerklening beschikbaar via het Energietransitiefonds, waar ook bewoners zonder of met beperkte financiële draagkracht een lening kunnen krijgen wanneer zij participeren in een verduurzamingstraject.

Visie op de toekomst van het energiesysteem

- De concept Regionale Energie Strategie (RES) is opgeleverd. Input op de concept-RES is opgehaald bij de gebiedscommissies en de gemeenteraad en verwerkt in een zienswijze van het college aan de RES-organisatie;
- De Gemeentelijke visie op waterstof is afgelopen zomer aan de gemeenteraad gepresenteerd. Samen met het Havenbedrijf, de provincie Zuid-Holland en andere partners uit het HIC is een bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van een waterstofhub.
- De Walstroomstrategie is aan de gemeenteraad gepresenteerd;
- We ontwikkelen een Rotterdamse Energiesysteemvisie en een Transitievisie Warmte: visiedocumenten die leidend zullen zijn in de aanpak van de energietransitie in de stad;

- We doen onderzoek naar de toekomst van allerlei duurzame energiebronnen, zoals geothermie, aquathermie, restwarmte, etcetera.
- Er is hard gewerkt aan de uitwerking van de aanbevelingen van de Raadsenquête Warmtebedrijf Rotterdam. Belangrijk is de vertaling naar wat ons nu te doen staat ten aanzien van het Warmtebedrijf zelf en in het verlengde daarvan de concessies als voorwaarde voor een betaalbare energietransitie.

We schalen het opwekken van lokale wind- en zonne-energie op.

- We zetten actief in op het uitbreiden van de opwek voor zonne- en windenergie in stad en haven. Met projecten uit het uitvoeringsprogramma energietransitie versnellen we het aantal zonnepanelen op daken tot en met 2022. In 2019 lagen er nog 144.600 zonnepanelen op Rotterdamse daken, in 2020 zijn dat er 207.500. Dat betekent een groei van 43% in een jaar tijd. Daarmee wordt de twee jaar geleden ingezette groeispurt voortgezet. Het aantal zonnepanelen op Rotterdamse daken is sinds 2018 meer dan verdubbeld: van 100.000 naar ruim 200.000;
- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'. Er is gewerkt aan een vernieuwde leidraad windenergie, waarin we meer inzetten op participatie van omwonenden bij de ontwikkeling van windmolens op land;
- De Visie op Waterstof is afgelopen zomer aan de gemeenteraad gepresenteerd. Samen met het Havenbedrijf, de provincie Zuid-Holland en andere partners uit het Haven Industrieel Complex (HIC) is een bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van een hydrogen hub;
- De Walstroomstrategie is aan de gemeenteraad gepresenteerd en er wordt door een gezamenlijk team van Havenbedrijf en gemeente gewerkt aan de implementatie van de strategie.

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- Het autogebruik in Rotterdam is in 2020 flink schoner geworden. Ondanks de afname van het totale autogebruik in 2020, mede als gevolg van de coronacrisis, zijn er in 2020 ruim 15 miljoen meer kilometers in de stad elektrisch afgelegd dan in 2019. Om de groei van het elektrisch rijden mogelijk te maken heeft de gemeente in het afgelopen jaar ruim 680 nieuwe oplaadpunten geplaatst. Daarnaast zijn er contracten gesloten om 1.000 laadpunten in de gemeentelijke parkeergarages te plaatsen en laadpunten te plaatsen voor het eigen wagenpark;
- In de bidboeken van twee tankstationlocaties zijn snelladers als verplichting opgenomen en is het snellaadnetwerk uitgebreid met de eerste snellaadlocatie van Fastned;
- Het personenvervoer over water in Rotterdam is gegund aan Watertaxi Rotterdam. Onderdeel van het contract is het varen met volledig uitstootvrije boten vóór 2030;
- Samen met 56 partijen uit de markt, heeft Rotterdam het Convenant Zero Emissie Stadsdistributie (ZES) ondertekend, waarin afspraken worden gemaakt over de geografische afbakening van de Zero Emissie Zone voor stadslogistiek die vanaf 2025 gaat gelden en de acties zijn opgenomen die de ondertekenaars willen nemen om uitstootvrije en efficiënte stadslogistiek te realiseren;
- Om de transitie in stadsdistributie te ondersteunen zijn de subsidieregelingen Lab ZES en Bouwlogistiek van kracht;

- Het verschonen van het eigen gemeentelijke wagenpark gaat gestaag door. Inmiddels zijn 53% van de personenauto's volledig uitstootvrij (en 34% hybride). Van de lichte bedrijfsvoertuigen is 24% emissievrij, in het zware segment voeren we diverse pilots uit met de inzet van uitstootvrije veegmachines en elektrische vuilniswagens;
- Om het onderhouden van de nieuwe emissievrije voertuigen mogelijk te maken, is de Werkplaats van de Toekomst geopend: een werkplaats die speciaal is ontwikkeld voor batterij-elektrische en waterstof-elektrische voertuigen;
- Het uitstootvrij maken van de stedelijke mobiliteit gebeurt vanuit de Aanpak Nul Emissie Mobiliteit die eind 2019 is vastgesteld. Deze aanpak richt zich het verschonen van personenvervoer, stadsdistributie, het eigen wagenpark van de gemeente en op het voorzien in voldoende laadinfrastructuur;
- Ook via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissie loze logistiek, oplossende Infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen.

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid.

- We pakken de voornaamste bronnen van luchtvervuiling actief aan, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen uitstoot van bronnen in de regio;
- We stimuleren mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen hiervoor worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en Vervoer - taakveld Verkeer en Vervoer Ontwikkeling). Mede dankzij het experiment gericht op het reduceren van het aantal voertuigen werd in 2020 op en rondom het gehele Maastunneltracé aan de Europese normen voor luchtkwaliteit voldaan. Omdat de lagere verkeersintensiteiten mede het gevolg zijn van de lockdown wordt het experiment in 2021 vervolgd;
- We veranderen en verschonen de automobiliteit en verminderen het autoverkeer in met name de binnenstad;
- De bouw- en stadslogistiek richten we schoner en efficiënter in, mede dankzij een subsidieregeling;
- We zetten in op voldoende ontgascapaciteit voor binnenvaarttankschepen in de haven, anticiperend op het landelijke verbod dat zal worden ingevoerd;
- Het pilotprogramma voor een verdere uitrol van walstroom, dat samen met het Havenbedrijf wordt ontwikkeld en uitgevoerd, is in een volgende fase terechtgekomen. De ervaringen die inmiddels zijn opgedaan zijn gebruikt bij het opstellen van de walstroom strategie voor de zeescheepvaart;
- Bevordering van gebruik van schone mobiele werktuigen en generatoren tijdens bouwwerkzaamheden en evenementen;
- Oplossingen voor de stikstofproblematiek zijn en worden in kaart gebracht, ondanks de relatief beperkte rol van de gemeente op dit dossier. Samen met de provincie Zuid-Holland en het Havenbedrijf is en wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak van de stikstofproblematiek in het haven- en duingebied.

Minder gebruik van primaire grondstoffen.

- Meer hergebruik en recyclen van afval;

- Het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven;
- Doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/taakveld Afval /Grondstoffen.

Bijdragen aan een toekomstbestendig, resiliënt Rotterdam.

- Inzet gericht op het gebied van klimaatadaptatie: voorkomen van en omgaan met wateroverlast en hittestress;
- Inzetten op de ontwikkeling van maatregelen bij private partijen en instellingen (huiseigenaren, bedrijven, kennis- en zorginstellingen).
- Integreren van maatregelen in de primaire processen van de gemeente zelf (ontwerp, inrichting, assetmanagement);
- Blijven zoeken naar innovaties en verbeterde methoden op het gebied van klimaatadaptatie.

Deelnemen in internationale samenwerkingsverbanden en kennisnetwerken.

Zo houden we onze kennis en kunde op peil en ons internationaal imago op dit vlak hoog.

- 100RC;
- C40;
- Climate Academy;
- Global Centre of Excellence on Climate Adaptation;
- Eurocities Environmental Forum
- ICLEI

Het tegengaan van geluidsoverlast

- Bij het ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met het tegengaan van geluidsoverlast.
- In bestaande situaties worden maatregelen genomen, zoals het structureel voorzien van wegen van stil asfalt, proeven met stille klinkers en het saneren van gevels;
- Naar aanleiding van belevingsonderzoeken worden maatregelen genomen om de beleving van geluid positief te beïnvloeden, waarbij groen een belangrijke rol speelt;
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden.

De bodem en ondergrond zijn de basis

- Ook in 2020 speelde de ondergrond een rol bij onder meer de energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering;
- Stelselmatig wordt vervuilde grond aangepakt en gesaneerd om overal in Rotterdam de bodem de juiste kwaliteit te geven om gezondheidsschade te voorkomen. Voorbeelden zijn de aanpak van met lood verontreinigde locaties waar kinderen spelen, de programmatische aanpak van voormalige gasfabriekterreinen en de gebiedsgerichte aanpak van historische verontreinigingen van bodem en

grondwater in de Botlek. Bij herontwikkeling zorgen we voor een kwaliteit van de grond die geschikt is voor de functie;

- Door het vaststellen van Lokale Maximale Waarden voor PFAS voor Rotterdams grondgebied is PFAS onderdeel van de Bodemkwaliteitskaart en wordt afzet en hergebruik van grond ondersteund.

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners

- Vroegtijdig betrekken en integraal meewegen van dit thema op alle schaalniveaus (van bestemmingsplan tot aan omgevingsvisie).
- Expliciete aandacht voor externe veiligheid in relatie tot energietransitie, emplacementen, ammoniumnitraat en bouwkundige maatregelen in de haven;
- Formuleren van langetermijn ambities en concrete acties, ook in het kader van de voorbereiding op de Omgevingswet.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.	Streefwaarde		niet	niet	<31,9 Mton	<31,9		
			>31,9	>31,9		Mton		
			Mton	Mton				
	Realisatie	31,9	29,9	29,0	niet bekend			
		Mton	Mton	Mton	(zomer 2021)			
Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.								
	Jaargemiddelde*	Streefwaarde	16	12	8	0	0	
		Realisatie***	5	4	0	***		
	Uurgemiddelde**	Streefwaarde	0	0	0	0		
		Realisatie	0	0	0	pm	pm	
* Betreft het aantal toetspunten > NO2 40 g/m3 (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)								
** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO2 200g/m3 (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)								
*** Overeenkomstig de afspraken in het definitieboekje van de collegetargets zijn de gegevens m.b.t. realisatie 2020 in Q4 van 2021 beschikbaar. Op basis van een eigen monitor is berekend dat we in het jaar 2020 geen wettelijke overschrijdingen hebben van de EU-normen voor NO2, ook niet bij de Doklaan.								

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1, Nulmeting 2017: 32,2 Mton is in 2019 gecorrigeerd naar 31,9 Mton. CO2-cijfers over het laatste jaar betreffen altijd voorlopige cijfers. Correctie achteraf vinden altijd plaats in het opvolgende jaar. De target blijft ongewijzigd alleen het meetniveau voor 2017 is verbeterd. De CO2-uitstoot is voor 2018 berekend op 29,9 Mton;

Ten opzichte van 2017 is de CO2-uitstoot afgenomen met 2 Mton (-6%). De afname van de CO2-uitstoot is met name toe te schrijven aan de sluiting van de oude kolencentrale van Uniper op de Maasvlakte halverwege 2017 (-2.7 Mton). Daarmee komt het halen van de collegegetarget voor deze collegeperiode binnen bereik. Dat neemt niet weg dat inspanning nodig is om deze daling bestendig te laten zijn. In overige (sub)sectoren zijn de verschillen met 2017 soms kleiner en/of neemt zelfs (beperkt) toe: bij de '(haven)industrie' (+105kton), bij 'mobiliteit' (+22kton) en met name bij de WKK (warmte-krachtkoppeling) centrales die de energievraag door het wegvallen van de kolencentrale gedeeltelijk hebben opgevangen (+0,6 Mton). Over de hele linie zien wij stijgingen die toe te schrijven zijn aan de economische groei. Laten wij de energiesector buiten beschouwing, dan is de uitstoot in Rotterdam gestegen met 140kton ten opzichte van 2017.

Collegegetarget 2: De luchtkwaliteit wordt beïnvloed door de totale uitstoot van de verschillende bronnen (verkeer, scheepvaart en industrie) maar ook door de weersomstandigheden. Warm weer of mist kunnen leiden tot hogere concentraties, regen en wind tot lagere concentraties. In de afgelopen twee jaar is het aantal knelpunten teruggebracht van twaalf naar nul. Grootste knelpunt zit bij Doklaan (Maastunnel). Extra inzet, onder andere via verkeersmaatregelen, moet leiden tot het oplossen van het laatste knelpunt. Uit eigen monitor blijkt dat voor het jaar 2020 geen sprake is van een knelpunt.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	7.077	5.850	-1.227
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	6.025	4.099	-1.927
Financieringsbaten	0	1.052	1.056	4
Overige opbrengsten derden	0	0	695	695
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	66.126	54.107	41.165	-12.942
Apparaatslasten	3.967	5.101	4.054	-1.047
Inhuur	0	10	126	116
Overige apparaatslasten	28	67	69	2
Personeel	3.939	5.024	3.859	-1.164
Intern resultaat	7.336	7.033	7.248	216
Intern resultaat	7.336	7.033	7.248	216
Programmalasten	54.822	41.973	29.863	-12.111
Financieringslasten	0	0	0	0

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.696	18.934	8.218	-10.716
Kapitaallasten	553	526	528	1
Overige programmalasten	0	0	1	1
Subsidies en inkomensoverdrachten	18.574	22.514	21.116	-1.397
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.126	-47.029	-35.315	11.714
Saldo voor reserveringen	-66.126	-47.029	-35.315	11.714
Reserves	26.755	4.360	-6.288	-10.648
Onttrekking reserves	37.742	16.399	5.750	-10.648
Toevoeging reserves	34.969	12.038	12.038	0
Vrijval reserves	23.983	0	0	0
Saldo	-39.370	-42.669	-41.603	1.066

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere apparaatslasten	0	-1.047	0	1.047
2. Emerald Kalama Chemicals	0	-963	0	963
3. Energietransitiebudget / Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	0	-6.110	-6.110	0
4. Geluidsanering	-1.730	-1.730	0	0
5. Programma Bodem	-282	-1.421	-1.139	0
6. Actieplan Luchtkwaliteit	0	-932	-932	0
7. Diverse afwijkingen bestemmingsreserve	0	-1.767	-2.467	-700
8. Diverse afwijkingen	784	1.029	0	-245
Totaal afwijkingen	-1.227	-12.942	-10.648	1.066

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere apparaatslasten

De latere invulling van vacatures en nog openstaande vacatures zorgen voor een onderbesteding (€ 1,0 mln) op de apparaatslasten. Het gaat hier hoofdzakelijk om vast personeel.

2. Emerald Kalama Chemicals (EKC)

Er heeft een terugvordering plaatsgevonden, omdat EKC niet aan haar subsidievoorwaarden met betrekking tot de Greendeal heeft voldaan. Dit voordeel (€ 1 mln) is teruggevloeid in de programmalasten.

3. Energietransitiebudget (ETB) / Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (TG)

Door de coronacrisis kwamen sommige projecten tot stilstand of in de vertraging omdat activiteiten geen doorgang konden vinden met als financieel effect dat er € 2,8 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen zijn gerealiseerd dan begroot.

Voorbeelden hiervan zijn de projecten Maatregelen Schone Lucht waar de campagne uitgesteld werd, het project Verkeersexperimenten schone lucht waar de volgende fase van het experiment niet uitgevoerd kon worden en het programma verduurzaming wagenpark waarbij een grote pilot met waterstof auto's niet kon doorgaan.

Een laatste reden voor lagere realisatie ligt in de werkwijze waarop subsidies worden uitgekeerd. Dat gebeurt vaak in meerdere voorschotten verspreid over kalenderjaren en waarbij de uitbetaling vaak gekoppeld is aan het behalen van tussentijdse resultaten. Voorbeelden zijn Walstroom Heerema waar het resultaat (aansluiten van het schip) in 2020 nog niet behaald was, de subsidie vanuit het programma Werk Maken van Zon en de subsidies binnen het programma Smart Energy Systems.

Daarnaast geldt voor gebiedsaanpakken Aardgasvrij dat de geplande garantstelling van € 450 verschoven wordt naar 2022. Op dit programma zijn de lasten en onttrekkingen € 3,3 mln lager dan begroot.

4. Geluidsanering

In 2020 is de uitvoering van een aantal projecten vertraagd als gevolg van de covid-19 maatregelen. Daarnaast is er vertraging ontstaan in het wegzetten van de aanbesteding in de markt. In totaal zijn er voor dit programma € 1,7 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

5. Programma Bodem

In 2020 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor een sanering later is ingepland. Hierdoor zijn er in 2020 lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

Daarnaast wordt een uitrol van de gebiedsgerichte aanpak van bodem en grondwater binnen het havengebied richting Europoort, Vondelingenplaat en Stadshavens onderzocht. Besteding van de middelen is onder andere afhankelijk van het aantal bedrijven dat interesse toont in een sanering volgens de gebiedsgerichte aanpak en in welk jaar zij dit doen. De lagere interesse leidt in 2020 tot lagere lasten en lagere onttrekkingen.

In totaal zijn er voor dit programma € 1,4 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

6. Actieplan Luchtkwaliteit

In 2020 konden een aantal geplande activiteiten niet worden uitgevoerd als gevolg van de covid-19 maatregelen. Dit betreft onder andere werkzaamheden voor het zelf meten van de luchtkwaliteit en de bewonersbijeenkomsten. Daarnaast is de werving van extra ondersteuning vertraagd. Dit heeft als financieel effect dat er € 932 lagere lasten en lagere onttrekkingen zijn gerealiseerd dan begroot.

7. Diverse afwijkingen bestemmingsreserves

Er zijn lagere onttrekkingen geweest voor de bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug, Regionale Uitvoeringsdiensten, bestemmingsreserve Duurzaam (Zonicoon), Aardgasvrije Wijken (Pendrecht), Klimaatmiddelen en IFR Investeringsstrategie hetzij veroorzaakt door vertragingen in de projecten, hetzij doordat de kosten anders gedekt zijn.

8. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleinere afwijkingen op te merken op saldo-niveau, die leiden tot een nadeel van € 245.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit;](#)
- [Actieplan Geluid 2019-2023;](#)
- [Beleidskader Groepsrisico;](#)
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018;](#)
- [Bouwverordening 2010;](#)
- [Concept Regionale Energiestrategie \(RES\) Rotterdam – Den Haag;](#)
- [Convenant ZES;](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa;](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof;](#)
- [Hoogbouwvisie 2011;](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling;](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019-2022;](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij;](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021;](#)
- [Multifunctioneel dakenprogramma;](#)
- [Natuurkaart Rotterdam;](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\);](#)
- [Programma Rivieroevers;](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie;](#)
- [Roadmap Next Economy;](#)
- [Rotterdam gaat voor circulair - Visie en aanpak 2017;](#)

- [Rotterdam gaat voor groen:](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn:](#)
- [Rotterdams Duurzaamheidskompas:](#)
- [Rotterdamse Klimaataanpak:](#)
- [Rotterdams Klimaatakkoord:](#)
- [Resilient Rotterdam:](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad:](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie:](#)
- [Schone Energiestrategie:](#)
- [Stadsvisie:](#)
- [Stappenplan aardgasvrije wijken:](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadsdistributie:](#)
- [Startnota versnelling windenergie:](#)
- [Startnota versnelling zonne-energie:](#)
- [Stedelijke Agenda Haven:](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven:](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2019-2020 Uitvoeringsplan energietransitie 2020-2022:](#)
- [Verhaal van de stad:](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij:](#)
- [WAT-kaart aardgasvrij:](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Vervolg taakvelddoelstellingen

- verminderen van geluidsoverlast;
- een betere regie op het gebruik van de ondergrond een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners;
- verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

Omschrijving taakveld

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO2 uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie,

schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door integraler en slimmer te werken. Dus zetten we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Pagina 75

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaat adaptieve deltastad.

Voortgang 2020

Als gevolg van het coronavirus zijn mensen veel thuis. Bewoners zijn daardoor meer in hun woonomgeving en maken tot 70% vaker een ommetje in de wijk of buurt. Dit leidt tot grotere druk op de openbare ruimte, parken en parkjes in de stad, zeker in relatie tot de 1,5 meter afstand tot elkaar. Bewoners gebruiken en waarderen het groen in hun woonomgeving beter en meer.

De maatregelen tegen het coronavirus hebben grote impact op het gebruik en de inrichting van de openbare ruimte. Voor de hele stad en in het bijzonder de binnenstad en de parken is een programma opgesteld met maatregelen om de openbare ruimte aan te passen op de 1,5 metersamenleving. Bij de aanpak van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met de benoemde doelen en wensen en ook met de Rotterdamse Stijl.

Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend. Die extra ha groen zijn al gerealiseerd op daken, in openbaar gebied en dicht bij huis. Een deel ervan wordt in 2021 en 2022 uitgevoerd. Vooralsnog leiden de genomen maatregelen tegen corona niet tot vertraging in de aanpak. Ook zijn in 2020 de visie openbare ruimte en de stadsbrede uitvoeringsagenda biodiversiteit in Rotterdam, vastgesteld door het college en aangeboden aan de raad.

De planvorming en/of start uitvoering van de 3 ecologische verbindingzones vordert. De uitvoering van één ecologische verbinding kan mee met een lopend traject, voor de andere twee ecologische verbindingen is een apart planproces opgestart in 2020. Het gaat om 3 ecologische verbindingen langs de Heemraadsingel en Steilrand, van de Rotte naar de Schie en Landgoed De Tempel. En als derde langs het Zuiddiepje, tussen Eiland van Brienenoord en Park De Twee Heuvels.

In 2020 heeft het college een principebesluit genomen over een investering in de 7 stadsprojecten. Alle stadsprojecten dragen bij aan de verbreding van stadsecologie en biodiversiteit: Hofbogen vormt een verbinding vanaf het Hofplein naar de A20 zone, en het getijdenpark Feijenoord is een vergroting van de riviernatuur vanaf het Eiland van Brienenoord. De nieuwe stadsparken in Rijn- en Maashaven vergroten de (onder-) waternatuur en het rivierenlandschap.

Voor de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak zijn in 2020 diverse experimenten uitgevoerd om o.a. meer ruimte te creëren voor fietsers en voetgangers, de oversteekbaarheid en om de luchtkwaliteit te verbeteren. Bij het ruimtelijk en landschappelijk inpassen van dit soort experimenten vindt intensieve afstemming plaats. Dit is een van de elementen om de gezonde groei van de stad te kunnen faciliteren en bleek goed te passen in de corona aanpak in de stad.

Wat hebben we bereikt?

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: stedelijke verdichting, energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie en die daarbij ook voldoende (openbare) ruimte biedt aan alle inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Deze collegeperiode staat in het teken van uitvoering van het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers en bewoners. Inmiddels is bekend dat tot en met 2020 de teller op 12,8 hectare^[1] extra groen staat binnen de vier onderdelen:

1. Groene daken;
2. Groene werklocaties;
3. Groen in de openbare ruimte;
4. Groen dicht bij huis.

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De visie Openbare Ruimte biedt een doorkijk voor de komende 10 jaar en schetst het belang van verdere vergroening in de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en als stad goed te groeien en ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie en mobiliteit. Extra inzet wordt gepleegd op:

- Het realiseren van drie ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit: van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar de Rotte en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark;
- Daarnaast is in 2020 een uitvoeringsagenda biodiversiteit opgeleverd;
- Impuls in het stedelijke groene netwerk voor sport, recreatie en verblijf;
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken, onder andere via de visie Rotterdam Loopt;
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad, onder andere via de zeven stadsprojecten;
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid;
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren en regionale Landschapstafels als Hof van Delfland en IJsselmonde. Hierin wordt meer focus aangebracht met het opstellen van een regionale agenda voor het landschap;
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder langs de Nieuwe Maas, de Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen;
- Meer wateropvang en recreatie-natuur binnen en buiten de stad (o.a. met het programma Rotterdams WeerWoord);
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid en op structureel integrale aanpak bij vervangings- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte;
- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal plan voor klimaatadaptatie o.a. voor (grond) water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking hiervan heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (zoals groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (zoals waterdoorlatende bestrating).

[1] De vierkante meters op groene daken tellen we via jaarlijkse luchtfoto's in het voorjaar. Het extra groen in de openbare ruimte, op werklocaties en dichtbij huis houden we bij per inrichtingsplan dat wordt gemaakt en uitgevoerd sinds september 2018. De inventarisatie van de inrichtingsplannen is eind 2020 afgerond.

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (o.a. toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen);
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022;
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022;
- Programma Rivieroevers Rotterdam door ontwikkelen.
 - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022 uitvoeren;
 - Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, conform het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Bijvoorbeeld met nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers, zoals langs, de Rijnhaven, Maashaven en in en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook wordt het getijdenpark Eiland van Brienenoord en getijdenoever Keilehaven aangelegd en wordt de buitenruimte van Blue City heringericht;
 - De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte is al gerealiseerd zoals de trappen en steiger bij het Grotekerkplein, herinrichting Linker Rottekade en de waterinlaat Leuvekolk. Daarnaast kijken we terug op een mooie start van de viering van 750 jaar Dam in de Rotte in het najaar van 2020 met onder andere een (online) cultuurhistorische lezing, tentoonstellingen in Museum Rotterdam en het Timmerhuis, landschapsopera Signaal aan de Rotte en de Waterwerken in de Crooswijksebocht. Voorjaar 2021 staat de Rotte centraal met tal van buitenactiviteiten;
 - Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuvehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg). Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart;
 - Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal);
 - Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte in het kader van de visie Openbare Ruimte.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie.

We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid.

De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (o.a. toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen);
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022;
- Programma Rivieroevers Rotterdam door ontwikkelen;
 - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022 uitvoeren en daarmee bijdragen aan het toekomstperspectief de Binnenstedelijke Rotte (vastgesteld 2019) en het toekomstperspectief voor de binnenstedelijke Nieuwe Maas;
 - Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, zoals vastgesteld in het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Bijvoorbeeld met nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers, zoals langs, de Rijnhaven, Maashaven en in en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook zullen er kleinere groene plekken gerealiseerd worden zoals het getijdenpark Eiland van Brienenoord en de getijdenoever Keilehaven;
 - De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte zijn reeds gerealiseerd zoals de trappen bij het Grotekerkplein, herinrichting Linker Rottekade en de waterinlaat Leuvekolk. Het komende jaar zal de uitvoering starten van de herinrichting van de Crooswijksebocht, en Leuvekolk inclusief aanleg van de vispassage;
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022;
- Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg). Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart;
- Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal);

- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie.

We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid.

De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde			+ 5 ha	+ 10 ha	+ 15 ha	+ 20 ha
	Realisatie			+ 8,9 ha	+12,8 ha		
% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde		>7,4	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4
	Realisatie	7,4	7,1	7,3			
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken /buurten	Streefwaarde		>6,9	> 6,9	>6,9	>6,9	>6,9
	Realisatie	6,9	6,2	6,4			
Prestatie-indicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde				3 ecologische verbindingen realiseren in de stad		
	Realisatie					Verbindingen gestart*	

Toelichting indicatoren

In 2020 is de ecologische verbinding Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels in uitvoering genomen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Oorspr.	Bijgestelde Begroting	Realisatie	Afwijking
	Begroting	2020	2020	
	2020			

Baten exclusief reserves	22	1.792	795	-997
Bijdragen rijk en medeoverheden	22	1.792	730	-1.062
Overige opbrengsten derden	0	0	65	65
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.260	13.280	9.492	-3.788
Intern resultaat	2.036	3.046	3.178	132
Intern resultaat	2.036	3.046	3.178	132
Programmalasten	10.224	10.234	6.314	-3.920
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.219	5.396	1.485	-3.911
Kapitaallasten	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	56	56
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.004	4.838	4.773	-64
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.238	-11.488	-8.698	2.791
Saldo voor reserveringen	-12.238	-11.488	-8.698	2.791
Reserves	6.267	5.319	3.171	-2.147
Onttrekking reserves	6.267	5.609	3.461	-2.147
Toevoeging reserves	0	890	890	0
Vrijval reserves	0	600	600	0
Saldo	-5.971	-6.170	-5.526	643

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Programma Rivieroevers	-1.062	-1.714	-652	0
2. Programma Rotterdam gaat voor Groen!	0	-1.209	-1.209	0
3. Diverse afwijkingen	65	-865	-286	643
Totaal afwijkingen	-997	-3.788	-2.147	643

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Programma Rivieroevers

Voor het programma Rivieroevers zijn er minder lasten gerealiseerd dan begroot, doordat er bij diverse projecten een vertraging is opgetreden in verband met de maatregelen rondom covid-19. Daarnaast is de uitvoering van het project Leuvekolk vertraagd als gevolg van het verwijderen van de schepen. In totaal zijn er € 1,7 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

2. Programma Rotterdam gaat voor Groen!

In het kader van het groenoffensief ("Rotterdam gaat voor groen!") zijn er minder lasten gerealiseerd dan begroot, doordat een aantal vergroeningsprojecten in de openbare ruimte verschuiven naar 2021. Daarnaast lopen een aantal vergroeningsprojecten langer door dan gepland. In totaal zijn er € 1,2 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

3. Diverse afwijkingen

In 2020 zijn diverse afwijkingen gerealiseerd. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Programma Ecologische verbindingen: in totaal € 286 lagere lasten en lagere onttrekkingen.
- Diverse voordelige projectresultaten: in totaal € 578 lagere lasten en € 65 hogere baten waaronder project Buitenruimte.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam;](#)
- [Architectuurnota Rotterdam Architectuurstad 2019;](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart;](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsaanpak 2019;](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018;](#)
- [Bouwverordening 2010;](#)
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018 Programma Rivieroevers met:](#)
 - [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022;](#)
 - [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas;](#)
 - [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte;](#)
 - [Focus Document City Lounge/ Binnenstadsplan 2014-2018;](#)
 - [Urgentiedocument Rotterdam WeerWoord;](#)
 - [Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020;](#)
- [Visie Openbare Ruimte --> bespreking commissie BWB 20/1/21 \(nu nog niet online\);](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit;](#)
- [Visie Rotterdam Loopt.](#)

Omschrijving taakveld

Ons doel is het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam heeft daarbij landschappelijke en ecologische waarde, is goed verspreid en verbonden met elkaar en divers. Het biedt ruimte aan toegankelijke recreatie, houdt de mensen en de stad gezond, leefbaar en

aantrekkelijk. Juist in de verdichtende gebieden wordt gezorgd voor een sterkere aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- Aanleg van openbaar groen inclusief het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte;
- Aanleg van openbaar water: vijvers en kleine watergangen
- Aanleg van speelvoorzieningen.

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn. Daarbij maken we gebruik van de vijf perspectieven uit de concept Omgevingsvisie:

1. Circulaire stad;
2. Compacte stad;
3. Productieve stad;
4. Inclusieve stad;
5. Gezonde stad.

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities. Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- Tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen;
- Groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen faciliteren van de bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl;
- Weerbaarheid van de stad versterken waar het gaat om klimaatverandering.

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Pagina 76

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2020

De gemeente ligt op schema om de Omgevingswet goed te implementeren. Op 20 mei jl. is de datum inwerkingtreding met een jaar verschoven naar 1 januari 2022. Deze datum geeft voldoende ruimte om het wetgevingsproces af te ronden, om het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) op te leveren, de regelgeving goed te implementeren en ermee te oefenen.

Naar aanleiding van het uitstel is nooit gas teruggenomen als het gaat om het ontwikkelen van de instrumenten. Ook wordt al nagedacht over de borging van de processen in de organisatie na 1-1-2022. De organisatie moet dan gesteld staan met en om binnen de kaders van de Omgevingswet te werken, evenals de samenwerking met partners van de gemeente zoals de DCMR. Voorts ligt er dan een organisatievoorstel om het Werkend Stelsel te borgen in het concern (visie, plan, programma's, beleidsatlas) zodat aanpassingen in beleid en regelgeving kunnen worden gepast of inpasbaar zijn.

De reden dat het college heeft gelobbyd voor uitstel van de invoeringsdatum was om de oorspronkelijke implementatietijd te kunnen behouden, die is vastgesteld in het bestuursakkoord.

Wat hebben we bereikt?

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

- Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
- Het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte;
- Het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit);
- Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
- Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten);

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start een proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij onze eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Een goede doorwerking van de Omgevingsvisie

Het opstellen van de omgevingsvisie is in een vergevorderd stadium. De opbouw en inhoudelijke invulling van de visie worden begin 2021 opgeleverd in een concept omgevingsvisie. Dit document zal in het eerste halfjaar van 2021 in politieke besluitvorming terecht komen. De ambitie is het vaststellen in het najaar van 2021, in ieder geval voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. De participatie is zoals gepland gestart in 2020 en is door de covid-19 pandemie met een kwartaal vertraagd. Het resultaat van het participatietraject is vastgelegd in het document De Tussenstand.

De op te leveren concept Omgevingsvisie wordt in 2021 gecombineerd met een omgevings-effectenrapportage (ROER) en een uitvoeringsvoorstel. Het uitvoeringsvoorstel geeft weer op welke manier doelstellingen en hoofdkeuzes uit de Omgevingsvisie Rotterdam effect hebben op de gemeentelijke organisatie en projectbesluiten in de stad.

Eind 2021 is bereikt:

1. Inzicht in de doorwerking van de omgevingsvisie in de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan (Omgevingswetketen);
2. Inzicht in en de kaderstellende werking richting nieuwe of te vernieuwen al dan niet sectorale of gebiedspecifieke beleidsvoornemens is bepaald.

Omgevingsplan Rotterdam

De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, maar we houden de verplichting om de gehele stad te voorzien van actuele, flexibele en vooral toekomstgerichte kaders. Tot 2022 is het nog steeds noodzakelijk om bestemmingsplannen op te stellen, waarbij de komende jaren de balans verschuift van het actualiseren van bestemmingsplannen naar het maken van een Omgevingsplan in het kader van de Omgevingswet. Uiterlijk in 2029 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.

Aan het einde van 2021 is bereikt:

- Actuele, flexibele en toekomstgerichte kaders (als input voor het omgevingsplan 1.0)
- Een traject en planning richting oplevering omgevingsplan 2.0 (2029)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Implementatie van de Omgevingswet

Naast het opstellen van een omgevingsvisie zijn de belangrijkste beoogde resultaten vóór 1 januari 2022 de volgende:

- We hebben vervolgstappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken;
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- We kunnen de juiste informatie verstrekken aan bewoners en bedrijven;

- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving);
- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan;
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf 1 januari 2021 een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- We halen de nieuwe, vaak kortere, termijnen voor vergunningsaanvragen;
- We hebben het legesmodel aangepast op de situatie na 1 januari 2022;
- We hebben de huidige formulieren en vragenbomen voor gebruikers waar nodig aangepast en overgezet naar het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- We hebben een transitieplan hoe we vanaf 1 januari 2022 tot 2029 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening;
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken;
- Archivering, privacy en informatiebeveiliging zijn Omgevingswetproof.

Omgevingsplan

Per 1 januari 2022 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie omgevingsplan (1.0), inclusief een aanpak voor de periode 2022-2029. Uiterlijk in 2029 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.

Om te komen tot dit omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met pilot omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve omgevingsplan voor heel Rotterdam.

Tot 2022 blijven de huidige bestemmingsplannen gehandhaafd. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot 2022 wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, waarbij de focus leggen op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en NPRZ) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	4.000	4.500	2.237	-2.263
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.000	4.500	2.017	-2.483
Overige opbrengsten derden	0	0	220	220
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.113	12.348	8.191	-4.157

Apparaatslasten	17.080	18.846	18.599	-248
Inhuur	1.565	3.103	3.686	583
Overige apparaatslasten	311	286	251	-34
Personeel	15.203	15.458	14.662	-797
Intern resultaat	-12.704	-13.353	-13.909	-556
Intern resultaat	-12.704	-13.353	-13.909	-556
Programmalasten	6.737	6.855	3.501	-3.354
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.737	6.855	3.501	-3.354
Overige programmalasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-7.113	-7.848	-5.953	1.895
Saldo voor reserveringen	-7.113	-7.848	-5.953	1.895
Reserves	0	159	159	0
Onttrekking reserves	0	159	159	0
Saldo	-7.113	-7.690	-5.795	1.895

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Programma Bestaand Rotterdams Gebied	-2.483	-2.483	0	0
2. Diverse afwijkingen	220	-1.674	0	1.895
Totaal afwijkingen	-2.263	-4.157	0	1.895

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Programma Bestaand Rotterdams Gebied

Voor het programma Bestaand Rotterdams Gebied zijn er minder lasten gerealiseerd dan begroot, doordat er bij diverse projecten een vertraging is opgetreden in verband met de maatregelen rondom covid-19. De einddatum van het programma is hiermee met een jaar verlengd naar 31-12-2021. In totaal zijn er € 2,5 mln lagere lasten en lagere onttrekkingen gerealiseerd dan begroot.

2. Diverse afwijkingen

In 2020 zijn diverse afwijkingen gerealiseerd. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Apparaatslasten: in totaal € 248 lagere personele lasten;
- Diverse voordelige projectresultaten: in totaal € 1.426 lagere lasten en € 220 hogere baten waaronder de projecten Gebieden, Bestemmingsplannen, Resilience, Omgevingswet.

In het kader van Resilience is een bestemmingsvoorstel ingediend, omdat de lasten in 2021 worden gerealiseerd en hiervoor in 2021 geen middelen beschikbaar zijn.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)

[Architectuurnota: Architectuur en Rotterdam 2019](#)

[Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)

[Bouwverordening 2010](#)

[De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)

[Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020](#)

[Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)

[Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)

[Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)

[Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)

[Gebiedsvisie Stadionpark](#)

[Handboek Rotterdamse Stijl](#)

[Havenvisie 2030](#)

[Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie 2030](#)

[Hoogbouwvisie 2011](#)

[Kader oplaadinfrastructuur auto's](#)

[Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)

[Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)

[Milieuzone kaart](#)

[Natuurkaart Rotterdam](#)

[Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)

[NPRZ Uitvoeringsplannen](#)

[OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)

[Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)

[Programma Rivieroevers Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)

[Roadmap Next Economy](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een goede ontwikkeling van Rotterdam met het oog op de groei van de stad, rekening houdend met gewenste transitie in de stad. Hierbij hoort ook het doordenken van de mogelijk structurele effecten van de coronacrisis, zoals verandering in woonvoorkeuren, andere vormen van werken, andere mobiliteitspatronen etc.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en de mobiliteitsstromen naar OV en fiets moeten kanaliseren. Deze groei en verandering van de stad betekent een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing. Dit vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een omgevingsvisie, conform de eisen van de nieuwe Omgevingswet. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken.

Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collega-overheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuurverandering waar de gemeente al langer mee bezig zijn en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving. (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen);
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).

Wonen en bouwen

Pagina 77

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2020

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

In 2020 zijn belangrijke richtinggevende documenten vastgesteld waaraan komende jaren verder invulling wordt gegeven, zoals Actieplan Goed huren en verhuren en de aanpassing van de verordening Toegang woningmarkt en de samenstelling van de woningvoorraad met betrekking tot de aangescherpte regels voor kamerverhuur. In 2020 is gewerkt aan de uitvoering van het in 2019 vastgestelde architectuurbeleid in een actie agenda.

Begin 2020 is verder vormgegeven aan de opgave in het kader van Langer Thuis door de ondertekening van het Langer Thuis Akkoord met corporaties, marktpartijen, zorg- en welzijnspartners, zorgverzekeraars, zorgkantoor en ouderenbonden. Met het Langer Thuis Akkoord hebben de partijen zich gecommitteerd aan het creëren van een woon(zorg)aanbod voor ouderen met uiteenlopende woonwensen, behoeften en budgetten om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in de eigen wijk. Dit akkoord is een concrete uitwerking van het Uitvoeringsprogramma “Rotterdam, Ouder en Wijzer”.

Ook is begin 2020 de opgave voor tijdelijke woningbouw verder geconcretiseerd. Besloten is om in ieder geval op De Kroonlocatie in Delfshaven en in Hoogvliet Noord West tijdelijke woningbouw te ontwikkelen. In de gebieden Hillegersberg, Hoek van Holland, Feijenoord en Vreewijk werden in 2020 nog eens vier concrete locaties nader verkend. Daarnaast is sprake van een particulier initiatief op een transformatie terrein dat in 2020 nader is verkend. De locaties zullen samen 700 tot 1.000 woonruimtes bieden waarvan het uitgangspunt is dat nog deze collegeperiode gestart zal worden met de bouw.

Als het gaat om de verduurzaming van de bestaande voorraad, zijn in 2019 Klimaatdeals afgesloten in het kader van het Rotterdams Klimaatakkoord. Om gebouw eigenaren en bewoners te ondersteunen bij de verduurzaming van hun gebouwen, is begin 2020 het Duurzaamheidsloket opgericht. Dit is in 2020 verder uitgebreid en vanaf de tweede helft van het jaar ondersteund met een brede campagne. Verder is gestart met de voorbereiding van de Transitievisie Warmte die in 2021 zal worden vastgesteld. De Transitievisie schetst in welke wijken we voor en na 2030 aan de slag gaan met het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving.

Voor nieuwbouw is gewerkt aan een handreiking voor duurzame gebiedsontwikkeling. Het Duurzaamheidskompas is de basis hiervoor.

Woningbouwproductie

Voortgang

Rotterdam heeft een tekort woningen om aan de woningvraag te kunnen voldoen. De achterstand die is opgebouwd in de vorige economische crisis is nog altijd niet ingelopen. Samen met marktpartijen en corporaties hebben we gewerkt aan het op gang houden van de woningbouwproductie, waarbij we voldoende planvoorraad

willen uitwerken om structureel gemiddeld 3.000 woningen per jaar in Rotterdam te kunnen starten. Ondanks de Coronacrisis is in 2020 gestart met de bouw van 3.103 woningen.

Met het 'Doorbouw manifest' hebben marktpartijen, corporaties en de gemeente benadrukt dat Rotterdam hoe dan ook blijft doorbouwen tijdens en in de nasleep van de coronacrisis. In 2020 is de website 'Bouwen aan Rotterdam' gelanceerd. Met deze website is de stad steeds voorzien van de laatste informatie over woningbouwontwikkelingen en worden initiatieven met een warm welkom ontvangen. Daarmee wordt een bredere basis gelegd om in de komende jaren een hoge bouwstroom te continueren. En is voor alle Rotterdammers en alle marktpartijen duidelijk waar Rotterdam de Bouwopgave gaat realiseren. De Bouwkaart wordt maandelijks bijgewerkt.

De woningbouwopgave behelst het versnellen op de korte termijn en het vormgeven van een goede basis voor de middellange en de lange termijn om een structureel hogere bouwproductie in Rotterdam te kunnen realiseren. Verhoogde aandacht wordt daarbij gegeven aan het snel komen tot startbouw en de realisatie van voldoende woningen voor het middensegment. Met het beleid voor Middenhuur in de hand zijn we voor projecten in staat om de midden huur langjarig te borgen.

Parallel aan dit alles zijn aanvragen gedaan in het kader van de landelijke Regeling Woningbouwimpuls. Met deze regeling stelt het Rijk over een periode van 4 jaar 1 miljard euro aan de gemeenten beschikbaar om de woningbouw een impuls te geven. In de eerste tranche in 2020 heeft Rotterdam middelen ontvangen voor Stadionpark en Noordrand Zuiderpark.

Risico's

In 2020 is gestart met de 10.383ste woning in deze collegeperiode. Het collegetarget 18.000 woningen staat onder druk. Om de achterstand van de in de vorige crisis opgebouwde woningtekort en de groeiende vraag naar woningen in te lopen blijft structureel een hoge bouwproductie in de stad noodzakelijk. In de afgelopen periode is hard gewerkt aan het snel beschikbaar krijgen van veel nieuwe bouwlocaties. Beschikbaarheid van voldoende bouwlocaties is noodzakelijk om de versnellingsopgave langjarig te realiseren. Desondanks hebben we als gemeente niet alles zelf in de hand en is de daadwerkelijke bouwproductie in een bepaald jaar afhankelijk van veel externe factoren. In 2020 had de stijging van bouwkosten als gevolg van de stapeling van regelgeving, alsook de plotselinge start van de coronapandemie, een dempend effect op de bouwproductie.

Versterken bestaande woningvoorraad

Als het gaat om de verduurzaming van de woningvoorraad ligt woningvoorraad is er ingezet op het energetisch verbeteren van woningen en (voorbereiden op) aardgasvrij. Via gebiedsaanpakken biedt de gemeente Rotterdammers de mogelijkheid over te stappen op het goedkoopste alternatief voor aardgas. Door slimme koppelingen te maken met werkzaamheden in de ondergrond en renovaties van grote vastgoedeigenaren, maar ook de aanpak van de basiskwaliteit Steigers op Zuid, worden overlast en kosten verminderd.

Er valt nog een hoop te winnen in het verminderen van energieverbruik. Bewoners, met name de eigenaar-bewoners, zijn in de aanloop van de lancering van de Regeling Reductie Energieverbruik via de gemeentelijke communicatiekanalen bewust gemaakt van de voordelen van kleine maatregelen. Energiecoaches en

experimenten met de vervanging van energieverpillers (verouderde apparatuur) helpen daarbij. Rotterdammers kunnen fysiek en digitaal bij de Woonwijzerwinkel (het regionaal energieloket), de Duurzaamheidswinkel en de nieuwe website duurzaam010.nl terecht voor algemene en specifieke informatie en advies over verduurzaming van hun woningen en over subsidies en leningen. Via de website hebben wij isolatiecoupons aan woningeigenaren aangeboden. Vanuit de Duurzaamheidswinkel zijn digitaal trainingen aan scholieren van JINC gegeven. Dat draagt bij aan betere communicatie tussen gemeente en de Rotterdammers.

Ook werkten wij aan het brengen van energieadvies aan huis. Na Prins-Alexander zijn ook in pilotgebied IJsselmonde huis-aan-huis quick-scans en de vervolg-energieadviezen aangeboden in het kader van het door Europa gesubsidieerde project TRIPLE-A, waarbij ook telefonisch advies werd aangeboden. Ondanks corona omstandigheden hebben relatief veel bewoners gebruikt gemaakt van deze actie. In het kader van “bewoners aan zet” werkten wij met de procesondersteuning aan initiatieven van actieve bewoners zoals een Buurkrachtteam uit Prinsenland.

Ook zet Rotterdam in op de isolatie van woningen en het opwekken van duurzame energie. Het verduurzamen van de woningen loopt onder andere via de prestatieafspraken die we met de woningbouwcorporaties maken. In de Nota Kantoren, Bedrijfsruimte en Nota Detailhandel is uitgewerkt hoe de gemeente de bedrijventerreinen en kantoren gaan helpen verduurzamen. Daarnaast zijn we gericht aan de slag gegaan om VvE's, bedrijven en eigenaar-bewoners te adviseren over de verduurzaming van hun vastgoed. Hierbij kunnen zij onder andere gebruik maken van subsidie van het Rijk. Ook werkten we aan de oprichting van een leenfonds, het Energietransitiefonds Rotterdam, om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken.

Steigers op Zuid 2.0, het uitvoeringsplan particuliere woningvoorraad 2019-2022, verloopt conform planning. De aanpak is onderdeel van de fysieke pijler Wonen van het NPRZ en betreft het spoor basiskwaliteit. Eigenaren en verenigingen van eigenaren krijgen procesbegeleiding met het doel op orde krijgen van het onderhoud van hun woningbezit en verbeteren van toekomstig beheer. We onderzoeken wat er nodig is om duurzaamheid onderdeel te maken van de basiskwaliteit en gaan hierover met het Rijk in gesprek.

In 2020 is het Asbestdaken loket geopend. Het loket is een centraal punt voor eigenaren met vragen met betrekking tot asbesthoudende dakbedekking in de stad. Vanuit het loket wordt een stimulerende en informerende aanpak gecoördineerd met het doel eigenaren te bewegen asbesthoudende dakbedekking te verwijderen.

Wat hebben we bereikt?

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 3.103 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.
- Een diverse woningbouw qua woningtypen (nieuw en bestaand) met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van huisvesting voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking. Veranderingen in de woningvoorraad dragen bij aan wijken in balans zoals beschreven in de Gebiedsatlas.

- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal is aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2 emissie.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.
- Een woningvoorraad die duurzaam en toekomstbestendig is, door duurzaamheid vanaf het begin mee te nemen bij gebiedsontwikkelingen en concreet en behapbaar te maken.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.
- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psychologische/ sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

- Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen
- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 3.103 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootchalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit
- Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.
- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.
- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave is in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave bezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).

Initiëren

- Waar de gemeente zelf grond bezit, is deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots is de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen. In deze collegeperiode is € 2,4 mln. gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.
- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad heeft de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.

- Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln. vrijmaakt. Er is een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.
- De gemeente heeft diverse doelgroepgerichte aanpakken uitgerold, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur is meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln. in 2019 oplopend naar € 2 mln. in 2021 en 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget is ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters is gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad is invulling gegeven aan het in februari 202 gesloten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend heeft de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuur gecreëerd. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.
- Het actieplan Goed Huren & Verhuren is in 2020 gesloten.

Faciliteren

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven heeft de gemeente de ontwikkelingen gefaciliteerd.

- We hebben onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest) gedeeld.
- We hebben geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen gebracht.
- We hebben er voor gezorgd dat er bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat gemeentelijke processen goed lopen.
- Bouwprocedures zijn versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's
 - door middel van vooroverleg tijdig de knelpunten in beeld te hebben en daarvoor te faciliteren
 - te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot heeft de gemeente kaders opgesteld en heeft de gemeente op grond daarvan bij gestuurd:

- De gemeente heeft op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar) gestuurd.
- Het woningkwaliteitsbeleid is vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen. Het monumentenbeleid is doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten).
- Er is een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd is in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We hebben nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn verkend, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend zijn, om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De Rotterdamse vuistregels zijn een overzicht van het ruimtelijk beleid van de gemeente. De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad geven de hoofdzaken weer van het gemeentelijk beleid voor het ontwikkelen en bouwen voor verschillende gebieden in de stad en brengen regels en uitgangspunten voor beleid voor het bouwen en ontwikkelen in de betreffende gebieden samen in een handig instrument. Ze vormen daarmee een belangrijk kader voor overzicht van de gemeentelijke houding ten aanzien van voorstellen voor concrete nieuwe ontwikkelingen in aanvulling op de reguliere bouwregels, zoals het bestemmingsplan en het Bouwbesluit. Aan de laatste twee moeten plannen voldoen.
- De regels voor Goed Verhuurderschap en het beleid voor de verhuurdervergunning bieden kaders voor het goed verhuren van woonruimte. Beide zijn in 2020 vastgesteld.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente heeft bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen gestimuleerd en gefaciliteerd om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):
 - De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
 - Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontstende omgeving, riool).
 - mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV verbindingen).
 - circulariteit (gebouwd met duurzame en te recyclen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
 - digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi).

- De gemeente heeft afspraken met verhuurders gemaakt, m.n. woningcorporaties om ervoor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknapbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het sociale euro segment.
- De gemeente heeft op diverse aanpakken samengevoegd en om te komen tot een gedifferentieerde woningvoorraad. Hiervoor is onder andere een subsidieregeling voor particulieren beschikbaar in de focuswijken NPRZ gesteld.
- De gemeente heeft de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad doorgezet. Centraal stond de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en hebben we eigenaren aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid. Onderdeel daarvan was de doorontwikkeling van de aanpak van de eigen huis coach met bijbehorende kunde en competenties én blijvende inzet op een goede voorlichting zodat duidelijk is welke toetsingskaders, regelgeving en risico's aan de orde zijn.
- De gemeente heeft de funderingsaanpak doorgezet. We geëxperimenteerd met digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en hebben funderingsherstel aangejaagd met procesbegeleiding en inzet van het landelijk fonds funderingsherstel. Daarnaast hebben we het funderingsloket bemenst.
- De gemeente heeft de aanpak van asbestdaken doorgezet met behulp van het Asbestdakenloket.
- De gemeente heeft met het toepassen van Resilience scans gewerkt op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken.

Basis op orde

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan Rotterdam ouder en wijzer en Langer thuis akkoord. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorrangregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.
- Implementatie van de aanpak volgend uit het project (Ver)huren in Carnisse, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.

- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau start begin 2020. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet wordt in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde convenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streef-waarde	4.500	9.000	13.500	18.000		
	Realisatie	4.549	7.280	10.383			
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streef-waarde	45.000	90.000	135.000	180.000		
	Realisatie	45.000	102.000	160.000			
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streef-waarde		1.750	5.500	9.750	15.000	
	Realisatie		5.748	n.n.b.****			

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren.

** opgave verdeeld over 4 jaar

*** Start woningbouw per 1 januari 2021

****Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streef-waarde		500	1.000	1.500	2.000	
	Realisatie	583	1.113	1.344			
NPRZ: Steigers op Zuid (SoZ); Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	Streef-waarde		750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie		780	1.176			
Vergunningverlening op grond van omgevingsrecht: aanvragen in behandeling genomen.	Streef-waarde		2.400	4.800	7.200	9.600	
	Realisatie		2.723	4.981			
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	Streef-waarde		1.500	3.000	4.500	6.000	
	Realisatie		2.750	7.750			

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Wonen en bouwen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	35.394	50.287	64.862	14.574
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.997	11.282	12.951	1.669
Financieringsbaten	0	0	172	172
Overige opbrengsten derden	32.397	39.006	50.207	11.202
Overige baten	0	0	1.531	1.531
Lasten exclusief reserves	119.003	129.085	132.050	2.966
Apparaatslasten	91.114	97.786	99.343	1.557
Inhuur	11.314	18.638	19.402	764
Overige apparaatslasten	2.120	1.881	1.446	-435
Personeel	77.680	77.267	78.495	1.228
Intern resultaat	-26.299	-30.874	-26.997	3.877
Intern resultaat	-26.299	-30.874	-26.997	3.877
Programmalasten	54.189	62.173	59.704	-2.469

Financieringslasten	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.259	52.332	48.026	-4.306
Kapitaallasten	3.437	2.945	2.901	-44
Overige programmalasten	0	350	-216	-566
Subsidies en inkomstenoverdrachten	4.493	6.546	8.993	2.448
Saldo voor vpb en reserveringen	-83.610	-78.797	-67.189	11.609
Saldo voor reserveringen	-83.610	-78.797	-67.189	11.609
Reserves	34.845	47.987	40.447	-7.540
Onttrekking reserves	59.845	53.887	46.347	-7.540
Toevoeging reserves	25.000	8.500	8.500	0
Vrijval reserves	0	2.600	2.600	0
Saldo	-48.765	-30.810	-26.742	4.069

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. WABO-leges	8.798	0	0	8.798
2. Meer bijdragen buitenruimteprojecten	4.103	4.103	0	0
3. Meer anterieure overeenkomsten	1.337	1.337	0	0
4. Extra inzet op diverse beleidsvelden	0	2.465	0	-2.465
5. Mindere declarabele uren	0	2.169	0	-2.169
6. BBV-aanpassing overhead	0	382	0	-382
7. Actieplan Goed huren en Verhuren	0	-1.352	0	1.352
8. Funderingsherstel	0	-673	0	673
9. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)	0	-6.086	-6.086	0
10. Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)	0	847	847	0
11. Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)	0	-1.707	-1.707	0
12. Diverse afwijkingen op overige reserves	0	-594	-594	0
13. Diverse afwijkingen	336	2.075	0	-1.739
Totaal afwijkingen	14.574	2.966	-7.540	4.069

Toelichting overzicht afwijkingen

1. WABO-leges

De gerealiseerde baten voor de leges Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht zijn € 8,8 mln hoger dan begroot. De belangrijkste reden voor dit resultaat zijn de inkomsten voor aanvragen, die eind 2020 zijn ingediend. Het betreft grote tot zeer grote bouwplannen, met een hoge tot zeer hoge bouwsom (legesschijven 5 en 6). Een wijziging van het Bouwbesluit, die is ingegaan op 1 januari 2021 en waarin een verzwaring van de energieprestatienormen (BENG) is opgenomen, heeft mede bijgedragen aan het toenemende aantal aanvragen en de hogere legesopbrengsten. Deze toename zal voor de komende jaren leiden tot extra benodigde capaciteit en behandelkosten. Om dit te bekostigen wordt een bestemmingsvoorstel van € 6,9 mln ingediend.

2. Meer bijdragen buitenruimteprojecten

In 2020 heeft de MRDH een bijdrage toegekend voor de keerlus Posthumalaan van € 3,6 mln. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden. Een groot deel van de werkzaamheden heeft in 2020 plaatsgevonden, waardoor € 3,1 mln ten gunste van deze subsidie is verantwoord. Daarnaast heeft de stichting Droom en Daad € 1 mln bijgedragen aan de aanpak van het park bij de Euromast, wat niet in de begroting was opgenomen.

3. Meer anterieure overeenkomsten

In 2020 zijn meer anterieure overeenkomsten afgesloten dan begroot. Daardoor zijn de inkomsten € 1,3 mln hoger.

4. Extra inzet op diverse beleidsvelden

De overschrijding wordt veroorzaakt door meer inzet op diverse beleidsvelden. Zo is een toename ontstaan van het aantal WOB verzoeken. Vanwege de complexiteit en omvang van de projecten waarvoor de verzoeken zijn ingediend, kost de afhandeling veel tijd. Ook het dossier Warmtebedrijf heeft meer inzet gekend dan verwacht. Daarnaast hebben als gevolg van Corona de nodige extra werkzaamheden plaatsgevonden die niet waren voorzien. Verder is vanuit communicatie meer inzet gepleegd op de beleidsvelden Wonen en Mobiliteit.

5. Minder declarabele uren

Er was sprake van een verminderde beschikbaarheid van het vaste personeel als gevolg van de coronacrisis. Verder is er gedurende het jaar voor gekozen om algemene werkzaamheden te verrichten ten behoeve van geheel Stadsontwikkeling welke niet worden gedeclareerd.

6. BBV-aanpassing overhead

Voor € 382 wordt de afwijking veroorzaakt door een correctie op grond van verslaggevingsvoorschriften. Deze correctie betreft aan projecten toegerekende apparaatslasten. Bij het taakveld Activering overhead is meer te lezen over deze correctie.

7. Actieplan Goed huren en Verhuren

Voor het opstellen en uitvoeren van het actieplan Goed Huren en Verhuren zijn voor de jaren 2020 en 2021 middelen beschikbaar gesteld. In het actieplan zijn acties opgenomen om misstanden op de particuliere woningverhuurmarkt tegen te gaan en de leefbaarheid te verbeteren. Kern van het plan is dat de gemeente optreedt als marktmeester op de particuliere woningverhuurmarkt. Voor 2020 is er een onderbesteding van € 1,4 mln wat met name is veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt en de tijdsspanne voor het opstellen en uitvoeren van het actieplan in 2020.

8. Funderingsherstel

Van het beschikbare budget voor het funderingsherstel resteert in 2020 € 673 over doordat er minder subsidies zijn aangevraagd. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatietrajecten van gesubsidieerd funderingsonderzoek en procesbegeleiding per woonblok funderingsherstel met inzet van het landelijke Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Voor 2021 zijn er verplichtingen en toezeggingen gedaan aan burgers waarvoor dit overschot moet worden aangewend. In dit kader is een bestemmingsvoorstel ingediend.

9. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)

In 2020 is € 6,1 mln minder onttrokken dan begroot. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Bij de aanpak van de Particuliere Voorraad zijn er minder subsidies vastgesteld dan verwacht. Tevens hebben meerdere particulieren geen gebruik gemaakt van de begrote subsidies. Hierdoor is er € 516 minder onttrokken dan verwacht.
- Doordat het afgeven van de accountantsverklaring is vertraagd, was het niet meer mogelijk om het project Buitenruimte Staringbuurt in 2020 definitief af te sluiten en hierdoor is het begrote bedrag van € 600k niet onttrokken.
- Bij de herinrichting van Hofplein 19-20 is de planning van de uitvoering verschoven van september 2020 naar januari 2021. De lasten van € 2,0 mln en bijbehorende onttrekking verschuiven hierdoor naar 2021.
- Door een bijdrage van Stichting Droom en Daad voor Het Park is er € 465 minder onttrokken aan de reserve.
- In 2020 is voor de vergroening Eiland van Brienenoord € 594 minder onttrokken. De uitgaven 2020 hadden voornamelijk betrekking op de aanleg van een brug en werkzaamheden die uit de bijdrage van Rijkswaterstaat zijn betaald. De uitgaven voor vergroening en de onttrekking aan de reserve zijn verschoven naar 2021.

In de [factsheets van de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling](#) zijn uitgebreide toelichtingen op alle afwijkingen terug te vinden.

10. Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In 2020 is € 0,8 mln meer onttrokken dan begroot. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Vanuit de reserve NPRZ is een subsidie toegekend aan Woonstad voor Mijnkintbuurt blok 1+2 en voor Mijnkintbuurt blok 3. Dit was niet opgenomen in de begroting van 2020.
- Er is een subsidie toegekend voor Stichting Wijkverbetering vanuit de reserve NPRZ. Een deel van die subsidie heeft betrekking op werkzaamheden in 2020. Dat was niet opgenomen in de begroting.
- Tegenover deze extra subsidie uitgaven zijn voor Steigers op Zuid en voor het Samenvoegen van Woningen juist minder subsidies verleend dan verwacht.
- Bovendien zijn de kosten voor de Valkeniersbuurt in 2020 lager uitgevallen door een meevaller op de aanneemsom en doordat betaling van nadeelcompensatie is doorgeschoven naar 2021.

In de [factsheets van de bestemmingsreserve NPRZ](#) zijn uitgebreide toelichtingen op alle afwijkingen terug te vinden.

11. Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)

In 2020 is € 1,7 mln minder onttrokken dan begroot. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Vanuit het programma Bestaande Voorraad zijn minder subsidies verstrekt dan verwacht (€ 770). In 2021 zal de reserve worden afgewikkeld.
- Bij Merwe-Vierhavens zijn de lasten en daarmee de onttrekking aan de reserve € 620 lager dan begroot. De werkzaamheden aan de Keileweg zijn later gestart door omdat de voorbereiding meer tijd kostte en door vertraging in de uitvoering. De vertraging bij het bestemmingsplan met betrekking tot de geluidsonderzoeken levert vertraging bij de projecten op. Ook de uitbraak van Covid-19 virus heeft voor enige vertraging gezorgd in de uitvoering.
- Bij de buitenruimte EMC zijn de lasten, en daarmee de onttrekking aan de reserve, € 466 lager dan begroot omdat met name de bewegwijzering in tegenstelling tot de verwachting nog niet volledig is uitgevoerd en verrekend.
- Voor Hart van Zuid zijn abusievelijk teveel kosten onttrokken (- € 784). Het teveel onttrokken bedrag dient weer toegevoegd te worden aan de reserve, zodat aan alle (toekomstige) contractuele verplichtingen kan worden voldaan. Een bestemmingsvoorstel is hiervoor ingediend.
- Middels een anterieure overeenkomst is vastgelegd dat de gemeente de opbrengsten van de grondtransacties rondom de Boompjes 60-68 zal aanwenden voor het aanpassen en herinrichten van het openbaar gebied. In verband met deze afspraken dienen de middelen (€ 245) toegevoegd te worden aan de reserve Rotterdamse Investeringsmotor.

In de [factsheets van de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam](#) zijn uitgebreide toelichtingen op alle afwijkingen terug te vinden.

12. Diverse afwijkingen op overige reserves

In 2020 is € 594 minder onttrokken dan begroot op overige reserves. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Programma Pilot Flexibele Opvang: in totaal € 284 lagere lasten en lagere onttrekkingen.
- Als gevolg van Coronamaatregelen zijn een aantal werkzaamheden ten laste van de bestemmingsreserve Mooi Mooier Middelland doorgeschoven naar 2021. Uitgaven in 2020 waren daarom € 236 lager.
- De uitgaven voor de bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden waren € 46 lager, aangezien de bijdrage voor de vergroening van Waterfront en Arie den Arendplein is verschoven naar 2021.
- De uitgaven voor de bestemmingsreserve Investerings Rozenburg vielen € 15 lager uit, aangezien herinrichting parkeerplek Pothof is gekoppeld aan werkzaamheden elders op De Pothof, waardoor de realisatie pas kan plaatsvinden in het eerste halfjaar van 2021.
- De uitgaven voor bestemmingsreserve taakmutaties vielen € 13 lager uit, omdat voor Cultureel erfgoed meer kosten vanuit een subsidiebijdrage betaald werden.

13. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleinere afwijkingen op te merken op saldo-niveau, die leiden tot een nadeel van - € 1,7 mln.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Woonoverlast 2015-2019](#)
- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020
- De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020
- [Rivieroevers Rotterdam Resultaten 2014-2018 en vooruitblik](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020](#)

- [Beleidskader detailhandel Rotterdam 2017](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Hotelkader
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Plintenstrategie: Binnenstad op ooghoogte](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Steigers op Zuid](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Vastgoed, katalysator voor ontwikkeling \(meerjarenperspectief Rotterdams vastgoed\)](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie Werklocaties Rotterdam 2030](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering) om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resiliënt (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.
- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

In 2020 is er gewerkt aan een verdere ontwikkeling aan het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor innovatieve maakindustrie. De eerste inrichtingsplannen in de buitenruimte krijgen zowel projectmatig als fysiek gestalte. Verder is -en wordt er, parallel aan de bestemmingsplanprocedure, voor Merwe4havens bestudeerd wat de reikwijdte is van de ontwikkelmogelijkheden in de diverse deelgebieden. Mede op basis van de uitkomsten van de MER, en met name het onderdeel geluid wordt er gewerkt aan een strategie voor de Merwehavens, alsmede het Marconikwartier en Keilekwartier, met als doel woningbouwontwikkelingen mogelijk te maken en verder te concretiseren.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus is de herschikking van de sportvelden en nieuwe accommodaties gereed. Vlak voor het zomerreces is het stedenbouwkundig ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus door het college vastgesteld en in oktober is de herziening van de GREX vastgesteld. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is vrijwel afgerond en de tender voor de woningbouw heeft een bijzonder winnend ontwerp opgeleverd. Start bouw van de parkvilla's zal aanvangen in 2021. Afgelopen juli is gestart met bouwrijp maken van de GAMMA/P+R locatie op de Noorderhelling en inmiddels is de eerste paal geslagen. In dezelfde maand is het eerste binnenstedelijke FastNed snellaadstation op het Zuiddiepje geopend. Ook onderdelen van het recreatieve rondje Stadionpark, te weten op de Sportcampus Zuid en de Veranda zijn gereed.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling is vastgelegd in het Masterplan Feyenoord City dat in november 2019 door de Gemeenteraad is vastgesteld. Het bestemmingsplan is op 17 december door de gemeenteraad vastgesteld en inmiddels opengesteld voor beroep bij de Raad van State. De gebiedsontwikkeling ligt goed op schema. Voor alle deelontwikkelingen worden Nota's van Uitgangspunten vastgelegd die kaderstellend zijn voor de ontwikkelaars. Ook aan het Plan Openbare Ruimte is hard gewerkt en in een vergevorderd stadium. In december is de financiering van de gebiedsontwikkeling rondgekomen. Daarmee kon de stichting belangrijke stappen zetten om bedrijven en vastgoed aan te kopen en te verplaatsen. Het ontwerp voor het Nieuwe stadion en aangrenzende openbare gebied vordert volgens planning. De aanvraag voor de omgevingsvergunning is gedaan en inmiddels verleend. Het proces om de plannen voor Feyenoord City te toetsen aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper, is in oktober gestart en verloopt voorspoedig. De Corona crisis legt een extra druk op de ontwikkeling van het project. De stichting had meer moeite om de financiering rond te krijgen omdat banken ook last hadden van de crisis en het stadion heeft alle zeilen moeten bijzetten om de

plankosten te kunnen financieren terwijl de inkomsten volledig wegvielen omdat er geen publiek meer toegelaten mocht worden. Ook compliceerde de Coronamaatregelen de participatie. Toch is het gelukt om het project op koers te houden. Eind 2021 start de bouw van de eerste locatie en de planvorming van het stadion ligt nog steeds op schema om in 2025 de eerste voetbalwedstrijd te faciliteren.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid. In 2020 zijn zowel het nieuwe Theater Zuidplein & de Bibliotheek en het nieuwe Rotterdam Ahoy Convention Centre opgeleverd. Er is gestart met de bouw van de woningen Zuiderparkhof en de contracten zijn getekend voor de Leisureplot waarop een hotel, een parkeergarage en een bioscoop gerealiseerd gaan worden. Tevens is de verplaatsing in volle gang van het busstation en de voorbereiding van de uitbreiding van het winkelcentrum Zuidplein met een parkeergarage, twee supermarkten en een restaurant.

De openbare ruimte inclusief het vervangen van het riool wordt fasegewijs aangepakt en volgt zo de bouw.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Voor de grondige aanpak van de particuliere voorraad is in 2020 een plan ingediend tot de vestiging van een wet voorkeursrecht gemeenten van woningen binnen een gebied van 342 woningen in de Fazantstraat. Instemming door de gemeenteraad moet nog plaatsvinden. Binnen dit gebied worden woningen aangekocht en getransformeerd en zal met de buurt gesproken worden over de toekomst van de buurt.

Tevens is besloten tot samenwerking met Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid om woningen te verbeteren en is met Woonbron overeenstemming bereikt voor een aanpak waarin zij in de Eilandenbuurt particuliere woningen aankopen met als doel deze en de bijbehorende Vve's te verbeteren. Rondom verbetering van woonmilieus zijn meerdere woningen en winkels aangekocht om het plan "Hand in Hand voor de Boulevard Zuid" vooruit te brengen. Enkele daarvan hebben een verbeterde uitstraling gekregen waardoor de eerste resultaten zichtbaar zijn geworden. In de buitenruimte is in 2020 tevens de oversteekbaarheid van de Pleinweg verbeterd en de Polderlaan en het Grondherenplein vergroend.

Duurzame gebiedsaanpak

We zijn in vijf wijken aan de slag gegaan om te leren wat er nodig is om bestaande wijken van het aardgas af te halen. Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Heindijk/Reyerood), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken. In 2020 tekende ruim 70% van de gebouweigenaren in Heindijk een intentieverklaring om over te stappen op stadsverwarming. Daarnaast is in Bospolder-Tussendijken een gebiedsovereenkomst gesloten om 1500 woningen en 7 gemeentelijke panden van het aardgas af te halen.

In veertien verkenningen onderzoeken we welke wijken in aanmerking komen om voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak te starten. Op basis van de uitkomsten van de verkenningen en de ervaringen uit de gebiedsaanpakken stelt de gemeente in 2021 een Transitievisie Warmte op. Daarin geven we aan in welke wijken voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak start.

Concrete maatregelen waar we op korte termijn mee aan de slag gaan zijn de inzet van energievouchers en energiecoaches en het verbeteren van het gemeentelijke Duurzaamheidsloket. Ook maken we prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties over de verduurzaming van hun woningen. En via VVE010 ondersteunen we VvE's bij de verduurzaming van woningen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesselande, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekiende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 78

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 2

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Wat heeft het gekost?

	Begroting 2020	2020	2020	
Baten exclusief reserves	163.906	161.405	153.790	-7.615
Bijdragen rijk en medeoverheden	41.068	30.754	27.089	-3.666
Overige opbrengsten derden	122.839	130.650	126.780	-3.870
Overige baten	0	0	-80	-80
Lasten exclusief reserves	153.623	142.307	132.729	-9.578
Apparaatslasten	20.805	27.737	27.804	67
Inhuur	622	2.234	2.390	156
Overige apparaatslasten	166	681	784	104
Personeel	20.017	24.822	24.630	-192
Intern resultaat	30.506	31.889	32.646	756
Intern resultaat	30.506	31.889	32.646	756
Programmalasten	102.312	82.681	72.279	-10.402
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	89.962	69.146	59.473	-9.673
Kapitaallasten	9.486	8.971	8.988	17
Overige programmalasten	2.342	4.042	3.358	-684
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	522	522	461	-61
Saldo voor vpb en reserveringen	10.283	19.098	21.061	1.963
Saldo voor reserveringen	10.283	19.098	21.061	1.963
Reserves	27.089	20.154	17.541	-2.613
Onttrekking reserves	27.488	20.553	17.940	-2.613
Toevoeging reserves	399	399	399	0
Saldo	37.372	39.252	38.602	-650

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Verkeer en Vervoer	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	37.372

Eerste herziening 2020	27.103
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	39.097
10-maandsrapportage 2020	39.252
Realisatie 2020	38.602

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Parkeerexploitatie	- 3.392	- 1.390	0	- 2.002
2. Diverse afwijkingen	- 4.223	- 8.188	- 2.613	1.352
Totaal afwijkingen	- 7.615	- 9.578	- 2.613	- 650

Het saldo van dit programma bedraagt € 650 nadelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Parkeerexploitatie

De parkeerbaten, met name het kort parkeren op straat en in de garages, zijn als gevolg van extra coronamaatregelen in de laatste maanden van het jaar € 3,4 mln lager. Daarnaast zijn er op de kostenbudgetten diverse afwijkingen welke hebben geleid tot een voordeel van € 1,4 mln. Dit leidt tot een nadelig saldo van € 2 mln op de parkeerexploitatie in 2020.

Bij de herzieningsmomenten van de begroting was overigens reeds rekening gehouden met de coronamaatregelen en overige parkeerontwikkelingen waaronder uitbreidingen betaaltijden en parkeergebieden. De gederfde parkeerinkomsten door corona zijn voor 2020 geraamd op € 18 mln. Hiervoor wordt de gemeente gecompenseerd vanuit het rijk. Deze compensatie is verantwoord op het programma Algemene middelen.

2. Diverse afwijkingen

Daarnaast zijn er op diverse budgetten kleinere afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 1,4 mln. De grootste afwijkingen zijn de lagere kosten Nul Emissie Laadinfra € 430 (per saldo), lagere energielasten op de verkeerslichten € 300 (per saldo) en lagere kosten voor Smart Mobility Automatische voertuigen € 160 (per saldo). Verder zijn er op diverse budgetten kleinere afwijkingen op de reserves, baten en lasten, die leiden tot een voordeel van € 462 (per saldo).

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuur (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 79

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2020

Corona heeft impact gehad op de mobiliteit in de stad. Hoewel mensen zijn blijven lopen en fietsen, is het gebruik van het openbaar vervoer dramatisch teruggelopen. Dit zal naar verwachting effect hebben op de nagestreefde groei van het OV-gebruik. De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat hebben we bereikt' zijn nog wel actueel.

Wat hebben we bereikt?

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroeveren beter ontsloten worden.
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- *Gratis OV voor AOW-gerechtigden*

We hebben gratis OV voor AOW-gerechtigden in 2020 voortgezet.

Personenvervoer over water

Samen met MRDH en het Havenbedrijf hebben we het personenvervoer over water gegund aan Watertaxi Rotterdam. Vanaf 1 januari 2022 neemt het bekende Rotterdamse vervoersbedrijf, naast de huidige activiteiten, ook de bestaande Waterbus-lijnen 18 en 19 en de Pont op Zuid voor zijn rekening. Onderdeel van het contract is dat Watertaxi Rotterdam voor 2030 met volledig uitstootvrije boten vaart. Het contract loopt voor 15 jaar.

Voorzieningen first & last mile

In 2020 hebben we de pilot met de Hoekse Hopper in Hoek van Holland afgerond. We zijn, met ondersteuning van de MRDH, begonnen met kleinschalige OV pilots in Park 16Hoven en op het Noordereiland en we hebben een pilot voorbereid in Charlois die begin 2021 van start is gegaan.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei OV-gebruik	Streefwaarde			In ontwikkeling		
	Realisatie	+2,7%	+2,8%	ntb		

Toelichting effectindicatoren

Realisatiecijfer 2020 wordt na publicatie jaarcijfers RET bepaald. Dit cijfer zal naar verwachting bekend zijn bij de 1ste herziening 2021.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	41.067	30.304	26.364	-3.940
Bijdragen rijk en medeoverheden	40.954	30.066	25.919	-4.147
Overige opbrengsten derden	112	239	527	288
Overige baten	0	0	-81	-81
Lasten exclusief reserves	60.998	43.918	39.385	-4.533
Intern resultaat	2.621	3.127	3.091	-36
Intern resultaat	2.621	3.127	3.091	-36
Programmalasten	58.376	40.791	36.294	-4.498
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	57.358	39.817	35.219	-4.598
Kapitaallasten	496	452	452	0
Overige programmalasten	0	0	153	153
Subsidies en inkomstenoverdrachten	522	522	469	-53
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.931	-13.614	-13.021	593
Saldo voor reserveringen	-19.931	-13.614	-13.021	593
Reserves	12.773	5.320	4.881	-439
Onttrekking reserves	12.773	5.320	4.881	-439
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-7.157	-8.294	-8.139	154

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Hoekse lijn	-3.814	-4.253	-439	0
2. BBV-aanpassing overhead	0	-119	0	119
3. Diverse afwijkingen	-126	-161	0	35
Totaal afwijkingen	-3.940	-4.533	-439	154

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Hoekse Lijn

De verwachte besteding van middelen voor het project Hoekse Lijn (inclusief Metro aan Zee) in het boekjaar 2020 is € 4,3 mln lager uitgevallen als gevolg van diverse factoren zoals een belangrijke claim die niet is afgehandeld in 2020, restwerkzaamheden aan het talud over een afstand van 3 kilometer die naar 2021 zijn verschoven en de start van werkzaamheden aan Metro aan Zee die iets naar achteren zijn geschoven. Daarmee is ook de toerekening aan de subsidie van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag met € 3,8 mln en de onttrekking aan de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam € 439 lager uitgevallen. Het effect op het saldo van baten en lasten is daarmee neutraal. De verwachting is dat het totaal beschikbaar projectbudget de komende jaren volledig wordt aangewend voor het project.

2. BBV-aanpassing overhead

Voor € 119 wordt de afwijking veroorzaakt door een correctie op grond van verslaggevingsvoorschriften. Deze correctie betreft aan projecten toegerekende apparaatslasten. Bij het taakveld Activering overhead is meer te lezen over deze correctie.

3. Diverse afwijkingen

Het resterende verschil van € 35 voordelig wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen op de overige lasten en baten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 80

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages en P+R-voorzieningen.

Voortgang 2020

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. De nota is besproken in de raadsvergadering van 20 februari 2020. Deze nota is een verdere aanscherping van het beleid, met name op het gebied van straatparkeren, zoals vastgelegd in het Parkeerplan 2016-2018 "Parkeren in beweging". In de nota is een pakket van maatregelen opgenomen dat de komende periode zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

Per 1 januari 2020 is, als uitwerking van de motie "Parkeren Noordereiland", betaald parkeren ingevoerd op het Noordereiland (Feijenoord).

Per 1 januari 2020 is de zogenaamde Centrumring ingevoerd met een hoger parkeertarief voor bezoekers. Doel is het tegengaan van oneigenlijk hoge parkeerdruk in de wijken grenzend aan het Centrum, een beter gebruik van de openbare parkeergarages en een beter gebruik van openbaar vervoer en de fiets.

Op 22 februari 2020 is begonnen met een proef inzake parkeerduurbepanking op de Veranda (IJsselmonde) tijdens wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord (de Kuip). De maximale parkeerduur voor bezoekers bedraagt op dagen met wedstrijden/evenementen 90 minuten, met als doel een andere mobiliteitskeuze van bezoekers van het stadion. Als gevolg van de coronacrisis is de pilot tussentijds stopgezet en zal deze worden vervolgd bij de herstart van wedstrijden en evenementen in het stadion, waarbij voldoende publiek wordt toegestaan.

Per 2 maart 2020 is betaald parkeren ingevoerd in West-Carnisse (Charlois).

Om zorgpersoneel te ondersteunen in de toegenomen zorgtaken als gevolg van corona is de tijdelijke parkeervergunning zorgverleners covid-19 ontwikkeld. Deze parkeervergunning biedt met ingang van 25 maart 2020 zorgpersoneel de mogelijkheid om in de gehele stad gratis te kunnen parkeren. Er zijn inmiddels (eind 2020) ruim 8500 parkeervergunningen verleend.

Per 1 juli 2020 is betaald parkeren ingevoerd in de wijk Feijenoord (Feijenoord).

Per 1 september 2020 is betaald parkeren ingevoerd op het Spaansepad (Delfshaven).

Per 1 oktober 2020 is er betaald parkeren ingevoerd in Oud-Charlois (Charlois).

Per 1 november is er betaald parkeren ingevoerd in de wijk Veerse Heuvel (Prins Alexander).

Op 12 november 2020 heeft het college besloten betaald parkeren in te voeren in het Kleiwegkwartier (Hillegersberg-Schiebroek) per 1 februari 2021.

Op 8 december 2020 heeft het college de nota "Autodelen biedt voordelen voor velen" vastgesteld, waarin het kader is beschreven voor de uitwerking van nieuwe autodeelinitiatieven.

Tenslotte heeft het college op 8 december 2020 besloten tot uitbreiding van de betaaltijden in de Agniesebuurt en een deel van het Oude Noorden (Noord) per 1 januari 2021. Deze maatregel wordt toegepast in wijken waar de parkeerdruk in de avond en nacht voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

Begin 2020 was het de bedoeling op de taakvelden Parkeerbelasting (straat) en Parkeren (parkeergarages) de begroting op de baten te actualiseren als gevolg van uitbreidingen betaald parkeren (gebieden en tijden) en een hogere realisatie in 2019. Met het ingaan van de coronamaatregelen in maart 2020 werd al snel zichtbaar dat deze maatregelen een groot effect zouden hebben op de parkeerbaten, zowel op straat als in de openbare parkeergarages. Daarom is de begrotingsaanpassing op beide taakvelden niet doorgevoerd en heeft zelfs een bijstelling naar beneden plaatsgevonden.

Wat hebben we bereikt?

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers en bezoekers in onze wereldstad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren
- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- data- en informatiegestuurde fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang

- pilot parkeerduurbeperking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- vaststelling autodeelbeleid als kader voor uitwerking van nieuwe autodeelinitiatieven

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%	88%			
Beschikbaarheid parkeerautomaten*	Streefwaarde	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
	Realisatie	99,7%	99,7%	99,7%			

* Dit is gebaseerd op de SLA met onze leverancier.

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	105.733	115.190	112.365	-2.825
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	42	42
Overige opbrengsten derden	105.733	115.190	112.323	-2.867
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	23.031	26.393	26.205	-189
Apparaatslasten	7.027	6.886	6.975	90
Inhuur	96	255	219	-36
Overige apparaatslasten	-14	277	298	20
Personeel	6.945	6.353	6.459	105
Intern resultaat	11.669	12.158	13.162	1.004
Intern resultaat	11.669	12.158	13.162	1.004
Programmalasten	4.335	7.350	6.068	-1.282
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.739	4.087	3.414	-673
Kapitaallasten	137	103	103	0

Overige programmalasten	1.460	3.160	2.551	-609
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	82.702	88.796	86.160	-2.636
Saldo voor reserveringen	82.702	88.796	86.160	-2.636
Saldo	82.702	88.796	86.160	-2.636

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere parkeerbaten	-2.867	0	0	-2.867
2. Diverse afwijkingen	42	-189	0	231
Totaal afwijkingen	-2.825	-189	0	-2.636

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere parkeerbaten

De opbrengsten kort parkeren op straat zijn € 2,9 mln lager uitgevallen door de extra coronamaatregelen in de laatste maanden van het jaar.

2. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 231.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2020](#)
- [Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2020](#)
- [Nota "Betaald parkeren in Rotterdam"](#)
- [Parkeerplan "Parkeren in beweging"](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoort:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolicie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 81

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

Voortgang 2020

Garageparkeren

De aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages is afgerond. De gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. In 2020 zijn 250 extra oplaadpunten gerealiseerd, o.a. in de parkeergarages Schouwburgplein 1 en 2 (Kruisplein) en op P+R Kralingse Zoom.

De opbrengsten kortparkeren (bezoekers) en abonnementen (bedrijven) in parkeergarages zijn lager uitgevallen als gevolg van de coronamaatregelen.

Fietsparkeren

De Fietskoers 2025 ("de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie") is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum; begin december 2020 is een openbare fietsenstalling aan de Hoogstraat (ingang Zijl) opengesteld met ca. 190 fietsplaatsen
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties; begin 2020 is een tijdelijke 'bufferstalling' aan het Weena opgeleverd met 500 fietsplaatsen
- fietsparkeren in de woonbuurten

Het proces rondom plaatsing van fietstrommels is vereenvoudigd, waardoor fietstrommels sneller geplaatst kunnen worden. Ook in 2020 is de target van 80 extra fietstrommels gehaald (+ 82 trommels). Daarnaast zijn in 2020 ruim 60 fietsvlonders geplaatst.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepensysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren.

Per 30 maart 2020 is P+R Hoek van Holland Haven opgeleverd. Deze P+R-voorziening heeft een capaciteit van 130 plaatsen, is gekoppeld aan de Hoekse Lijn en voorzien van een doelgroepensysteem teneinde oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Per 2 juni 2020 is ook op de bestaande P+R Meijersplein een doelgroepensysteem ingevoerd. Op deze P+R-voorziening was steeds vaker sprake van oneigenlijk gebruik, met name door reizigers van de luchthaven die door gebruik van deze P+R de parkeerkosten op de luchthaven omzeilden.

In het kader van de gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in 2020 de planvorming rondom P+R Noorderhelling afgerond en is eind 2020 begonnen met de realisatie van een nieuwe gebouwde P+R-voorziening met een capaciteit van 500 plaatsen.

Als uitwerking van de motie "Laagje erbij" is begonnen met de haalbaarheidsonderzoeken m.b.t. uitbreiding van de P+R-voorzieningen Kralingse Zoom en Meijersplein.

Begin 2020 was het de bedoeling op de taakvelden Parkeerbelasting (straat) en Parkeren (parkeergarages) de begroting op de baten te actualiseren als gevolg van uitbreidingen betaald parkeren (gebieden en tijden) en een hogere realisatie in 2019. Met het ingaan van de coronamaatregelen in maart 2020 werd al snel zichtbaar dat deze maatregelen een groot effect zouden hebben op de parkeerbaten, zowel op straat als in de openbare parkeergarages. Daarom is de begrotingsaanpassing op beide taakvelden niet doorgevoerd en heeft zelfs een bijstelling naar beneden plaatsgevonden.

Wat hebben we bereikt?

City-Lounge

- De binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages en fietsparkeervoorzieningen
- hogere inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P+R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken
- vaststelling autodeelbeleid als kader voor uitwerking nieuwe autodeelinitiatieven
- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij ov-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen
- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	26%			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100
	Realisatie	80	100	350			
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245
	Realisatie	845	925	1007			

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24). Als gevolg van de coronamaatregelen is de gemiddelde bezetting van de openbare parkeergarages gedaald. Niet alleen waren er als gevolg van sluiting van voorzieningen en winkels minder bezoekers, ook het gebruik van (flexibele) abonnementen is gedaald in verband met thuiswerken bij een groot aantal zakelijke klanten.

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	14.237	11.293	10.726	-568
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	4	4
Overige opbrengsten derden	14.237	11.293	10.714	-580
Overige baten	0	0	8	8
Lasten exclusief reserves	36.844	31.630	30.428	-1.202
Apparaatslasten	4.451	4.771	4.761	-9
Inhuur	77	123	95	-28
Overige apparaatslasten	7	172	168	-4
Personeel	4.366	4.476	4.499	23
Intern resultaat	17.961	18.157	17.668	-489
Intern resultaat	17.961	18.157	17.668	-489
Programmalasten	14.432	8.702	7.999	-704
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.127	7.722	7.205	-516
Kapitaallasten	422	98	98	0
Overige programmalasten	882	882	695	-187
Saldo voor vpb en reserveringen	-22.607	-20.336	-19.702	634
Saldo voor reserveringen	-22.607	-20.336	-19.702	634
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-22.607	-20.336	-19.702	634

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Lagere parkeerbaten	-580	0	0	-580
2. Project fietsparkeren	0	-778	0	778
3. Lagere huur parkeergarages	0	-318	0	318
4. Diverse afwijkingen	12	-106	0	118
Totaal afwijkingen	-568	-1.202	0	634

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Lagere parkeerbaten

De opbrengsten kort parkeren in garages zijn € 580 lager uitgevallen door de extra coronamaatregelen in de laatste maanden van het jaar.

2. Project fietsparkeren

De onderschrijding op het project fietsparkeren heeft meerdere oorzaken. Door corona konden meerdere deelprojecten niet conform de planning opstarten. Er waren bijvoorbeeld pilots voorzien met o.a. de horeca en de fietshandhaving die niet door konden gaan. Ook zijn benodigde fietstellingen in de binnenstad uitgesteld. Deze projecten schuiven door naar 2021. Voor realisatie van enkele deelprojecten, zoals buurtfietsenstallingen is intensieve afstemming nodig met betrokkenen waaronder de omwonenden. Door dit intensieve traject en de beperkingen die corona hierbij veroorzaakt, starten deze projecten later dan voorzien. Daarnaast is een deel van de gerealiseerde fietsenstallingen als investering aangemerkt. Deze zijn dus niet direct ten laste van het exploitatiebudget gebracht, maar worden over de verwachte gebruiksduur afgeschreven.

3. Lagere huur parkeergarages

De intern doorbelaste huur voor parkeergarages is lager uitgevallen. Dit komt door werkzaamheden die deels naar 2021 zijn verschoven, omdat het aanbestedingstraject hiervoor nog niet was afgerond. Ook bleek uit nadere inspectie dat een deel van de begrote onderhoudswerkzaamheden bij stallingsgarages niet nodig was.

4. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 118.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Fietskoers 2025](#)
- [Nota "Betaald parkeren in Rotterdam 2021"](#)

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeermeters
- fietsenstalling

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolicie (toezichthouders, boa's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 82

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2020

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat hebben we bereikt?

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - De verkeersregiekamer start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten /verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. De verkeersregiekamer beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelinstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	22	88	66
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	21	88	66
Overige opbrengsten derden	0	1	0	-1
Lasten exclusief reserves	0	6.150	6.168	17
Apparaatslasten	0	6.030	5.981	-49

Inhuur	0	905	1.042	136
Overige apparaatslasten	0	75	131	56
Personeel	0	5.050	4.808	-242
Intern resultaat	0	0	33	33
Intern resultaat	0	0	33	33
Programmalasten	0	120	154	34
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	120	154	34
Kapitaallasten	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	0	-6.128	-6.080	48
Saldo voor reserveringen	0	-6.128	-6.080	48
Saldo	0	-6.128	-6.080	48

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	66	17	0	-48
Totaal afwijkingen	66	17	0	48

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de

leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 83

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2020

Het verkeersbeleid is in 2020 volgens planning en programma uitgevoerd. Fietsroutes zijn verbeterd, verkeersonveilige punten aangepakt en laadpalen bijgeplaatst. Op een aantal locaties in de stad zijn nieuwe inrichtings- en gebruiksvarianten volgens de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak uitgetest. We hebben met regelkaders meer greep gekregen op deelmobiliteit in de stad. Tegelijk zijn belangrijke stappen gezet voor de toekomst. Brug- en tunnelvarianten voor de nieuwe oeververbinding zijn op hun effecten onderzocht en er is een akkoord bereikt voor onderzoek naar versterking van de spoorlijn Leiden-Dordrecht met bijbehorende stations. De logistieke zero emissiezone is door afspraken met het bedrijfsleven een stuk dichterbij gekomen.

De coronacrisis vroeg voor de mobiliteit en de openbare ruimte om extra maatregelen om voldoende veilig te kunnen deelnemen aan het verkeer en te kunnen verblijven / ontmoeten. Zo werd een aantal straten als de Meent en Witte de Withstraat tijdelijk afgesloten om voetgangers en horeca meer ruimte te geven. In overleg met scholen werden maatregelen aangeboden voor de ruimte rondom basisscholen. Met communicatiemiddelen als drukwerk op de stoep en de rijbaan worden verkeersdeelnemers geattendeerd op veilig gedrag en afstand houden tot elkaar.

Corona heeft impact gehad op de mobiliteit in de stad. Hoewel mensen zijn blijven lopen en fietsen, is het gebruik van het openbaar vervoer dramatisch teruggelopen. Dit heeft ook een groot effect op de doelstelling en indicator "Meer schone verplaatsingen van en naar de binnenstad": die indicator laat een flinke terugval zien. Omdat ook het totaal aantal verplaatsingen is gedaald, is de mobiliteit in de stad er in 2020 toch schoner op geworden.

De grote wegbeheerders in Zuid-Holland, waaronder Rotterdam, hebben uitgesproken de gezamenlijke regie op de actuele bereikbaarheid te vergroten in het licht van aankomend groot onderhoud aan belangrijke wegen en bruggen. Meer organisatorische samenwerking en een gebiedsgerichte benadering moeten leiden tot minder hinder door omrijdend en zoekend verkeer, het versterken van de mobiliteitstransitie door het beter benutten van alternatieven voor de auto en het samen afstemmen en programmeren van onderhoudsprojecten.

Wat hebben we bereikt?

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.
- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

Metropolitane en snelfietsroutes

Samen met de MRDH, de provincie Zuid-Holland en de betrokken gemeenten hebben we gewerkt aan de planvorming, realisatie en/of financiering van de onderstaande hoogwaardige fietsroutes:

- Metropolitane fietsroute Naaldwijk – Rotterdam centrum
- Metropolitane fietsroute Zoetermeer – Rotterdam centrum
- Metropolitane fietsroute Delft – Rotterdam Alexander
- Metropolitane fietsroute Rotterdam via de Van Brienenoordbrug naar Ridderkerk, Hendrik Ido Ambacht en Dordrecht
- Snelfietsroute F20 Gouda – Rotterdam
- Schoonhoven – Krimpen – Rotterdam

Stedelijk fietsnetwerk

In het stedelijk fietsnetwerk zijn verbeteringen aangebracht. Het betreft waardevolle maatregelen op buurt- of wijkniveau. In 2020 hebben we o.a. de volgende fietsmaatregelen uitgevoerd: verbreding fietspaden (Mathenesserweg en de Stadhoudersweg-Statenvweg), aanleg fietspaden (Hendrik Lansbergenstraat, Korne), aanleg fietsstraat (deel van de ventwegen op de Laan van Zuid), aanbrengen fiets(suggestie)stroken (Noorderbocht, West-Kruiskade, Oostdijk, Groene Hilledijk, Lodewijk Pincoffsweg, Stadionweg, Oostzeedijk, Willem Ruysbrug) en op een aantal locaties fietsoversteken aangebracht of verbeterd (Pleinweg of kleiner verbeteringen bij verkeerslichten). Daarnaast in bij het RMA-experiment Erasmusbrug op het kruispunt extra ruimte voor de fiets gecreëerd.

Uitbreiding fietsenstallingen

De capaciteit van het fietsenstallingen rond Rotterdam Centraal is uitgebreid met 700 nieuwe stallingen aan de noordkant. Verder zijn de voorbereidingen getroffen voor de plaatsing van 1.100 nieuwe stallingen naast het busstation, in 2021.

Deelsystemen

Sinds 1 januari 2020 is een vergunningsstelsel van kracht voor alle deeltweewielers in Rotterdam. Voor dit vergunningsstelsel hebben we afspraken gemaakt met de deelaanbieders en sturen we op verkeersveiligheid en op voorkomen van overlast.

Multimodale netwerkvisie

In december heeft de gemeenteraad het Verkeerscirculatieplan Binnenstad vastgesteld. Dit plan laat de verkeersstromen in de binnenstad zien voor de voetgangers, fietsers, OV en auto in de komende jaren. Hiermee hebben we in beeld gebracht hoe de maatregelen van de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) zorgen voor een verandering in de verkeersstromen.

In samenhang hiermee werken we de prioriteiten die moeten gaan gelden voor auto, fiets, voetganger en OV op de verschillende plaatsen in de stad nader uit.

Nieuwe oeververbinding

Samen met o.a. Rijk en MRDH hebben we verder gewerkt aan de MIRT-verkenning Oeververbinding regio Rotterdam. We hebben zowel brug- als tunnelvarianten onderzocht voor alle modaliteiten; fietsers, voetgangers, OV en autoverkeer. Bestuurlijke besluitvorming over de resultaten van de analytische fase is voorzien in het tweede kwartaal van 2021. De keuze voor een voorkeursvariant als resultaat van de beoordelingsfase staat gepland voor eind eerste kwartaal 2022.

Spoorlijn Dordrecht – Den Haag

Bij het BO MIRT in november hebben Rijk en regionale partijen, waaronder de gemeente Rotterdam, besloten dat er een startbeslissing MIRT-verkenning Oude Lijn (Dordrecht – Den Haag) voorbereid gaat worden. De MIRT-verkenning is gericht op een bedieningsconcept met een hoge frequentie en de toevoeging van nieuwe stations.

Personenvervoer over water

Samen met MRDH en het Havenbedrijf hebben we het personenvervoer over water gegund aan Watertaxi Rotterdam. Vanaf 1 januari 2022 neemt het bekende Rotterdamse vervoersbedrijf, naast de huidige activiteiten, ook de bestaande Waterbus-lijnen 18 en 19 en de Pont op Zuid voor zijn rekening. Onderdeel van het contract is dat Watertaxi Rotterdam voor 2030 met volledig uitstootvrije boten vaart. Het contract loopt voor 15 jaar.

P+R

In 2020 zijn er aan P+R-locaties of OV-knopen geen meervoudige functionaliteiten toegevoegd.

Voornamelijk is aandacht besteed aan het inventariseren van en voeren van gesprekken over waar bijvoorbeeld voor overkapping met zonnepanelen geschikte gemeentelijke parkeerterreinen gesitueerd zijn. Verder hebben we de tool Park the Sun gelanceerd, zie www.parkthesun.com, in samenwerking met een private partij en de provincies Utrecht en Noord-Holland.

Verkeersmanagement en operationele verkeersregie

In 2020 zijn er 26 verkeerslichten aangepast tot slimme verkeerslichten vanuit het landelijke project Talking Traffic. Daarnaast zijn de 13 uitgevoerde vervangingen en 4 gerealiseerde nieuwe verkeerslichten ook alle slimme verkeerslichten geworden. Dat is sinds 2020 de gebruikelijke standaard. Het totaal aantal slimme verkeerslichten in Rotterdam kwam daarmee eind 2020 uit op een totaal van 60. Verder hebben we bij 30 kruispunten de werking van de verkeerslichten verbeterd.

Ook hebben we het Adaptief Filemanagementsysteem Maastunnel in gebruik is genomen om de verkeersoperators te ondersteunen om de Maastunnel filevrij te houden en bij incidenten voldoende ruimte in het netwerk te hebben om al het verkeer stroomafwaarts van het incident te tunnel te laten uitrijden.

Black spots

We hebben de volgende black spots aangepakt: Heemraadsingel – Beukelsdijk, de Mathenesserlaan – Vierambachtsstraat, de Vuurplaat - Laan op Zuid, de Buitendijktunnel – Colosseumweg, de Beijerlandse laan – 2e Rosestraat en de Ringdijk – Wilgenlei uitgevoerd. Ook hebben we drie maanden een maatregel getest op de Matlingeweg – Linschotenstraat, deze maatregel wordt in 2021 structureel gemaakt.

Voetgangers

Het college heeft op 6 oktober 2020 het ambitiesdocument *Rotterdam Loopt 2025* vastgesteld. Het eerste voetgangersbeleid voor de stad Rotterdam. Onder de voetganger wordt iedereen verstaan die van de stoep gebruik maakt, dus ook mensen met een visuele of lichamelijke beperking. Het plan heeft het doel Rotterdammers vaker en verder te laten lopen dan nu, door een geïntegreerde aanpak van bewustwording van de gezondheidseffecten van lopen en het prettiger, toegankelijker en bereikbaarder maken van belangrijke bestemmingen zoals OV-stations, parken en scholen. Deze aanpak loopt via drie sporen: routes en plekken, bewustwording en promotie en kennis en onderzoek.

Verminderen parkeerplaatsen in Centrum, verlagen parkeerdruk in Noord

Het college heeft zich tot doel gesteld om 1.200 parkeerplaatsen in het centrum te verminderen ten gunste van de kwaliteit van de openbare ruimte en het creëren van meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Gedurende deze collegeperiode zijn er hiervan tot nu toe 569 parkeerplaatsen verwijderd.

Binnen het project Extra Parkeerplekken Noord hebben we op verschillende plekken binnen Blijddorp, Bergpolder en het Liskwartier extra parkeerplekken toegevoegd. Dit is gedaan met de insteek om de parkeerdruk in deze wijken te verlagen. We hebben hiervoor ongebruikte inritten, bushaltes, overtollige rijstroken en een laad & los-zone omgevormd. Dit heeft tot nu toe 40 extra plekken opgeleverd (2019 en 2020).

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

Mobility as a Service (MaaS)

Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van een MaaS-pilot voorbereid voor Rotterdam The Hague Airport. De lancering is voorzien voor voorjaar 2021.

Realisatie laadinfrastructuur

We hebben geïnvesteerd in laadpalen, laadpleinen, en snellaadpunten:

- Laadpalen: we hebben 684 laadpunten bijgeplaatst. Daarmee is het totaal aantal (semi)openbare laadpunten op straat en in de gemeentelijke parkeergarages gestegen tot 2850 laadpunten. De laadpalen zijn voorbereid op of voorzien van Smart Charging technieken zodat de stroomcapaciteit zo efficiënt mogelijk wordt benut.
- Laadpleinen: we hebben vier andere laadpleinen geopend. Daarmee hebben we in de stad 5 laadpleinen met in totaal 46 laadpunten. Het betreft slimme laadpleinen omdat de beschikbare stroom slim en duurzaam wordt verdeeld over de auto's die aangesloten zijn.
- Snellaadpunten: in de zomer kon er een snellaadstation worden geopend. Hiermee hebben we in totaal 7 (semi) openbare snellaadlocaties. Bij deze locaties zullen voornamelijk de doelgroepen taxi's en bestelbussen bediend worden. En bij de veiling van tankstations is voor twee (van de vier) locaties een verplichting opgenomen om een snellader te realiseren. Deze zullen in 2021 gerealiseerd worden. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de doelstelling om maatschappelijk vastgoed in te zetten voor verduurzaming van mobiliteitsnetwerken.
- Overig ontwikkelingen:
 - Om bij gebiedsontwikkeling tijdig na te denken over E-mobiliteit is in opdracht van de gemeente een handleiding ontwikkeld.
 - De concessie voor openbare laaddiensten is in november gepubliceerd. Daarbij wordt samengewerkt met dertig andere gemeenten in de provincie Zuid-Holland.
 - Voor de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), voortkomend uit het nationale Klimaatakkoord, vormt Rotterdam samen met Amsterdam, Utrecht en Den Haag de NAL-regio G4.

Fietsbeschikbaarheid

De Fietsenbank heeft in 2020 ongeveer 150 fietsen uitgegeven.

Gemeentelijk wagenpark

Op het vlak van emissieloze personenwagens gaan de ontwikkelingen snel. Eind 2020 bedraagt het percentage volledig emissieloos 53% (t.o.v. 40% eind 2019), loopt het aantal hybride personenwagens terug van 44% eind 2019 naar 34%, waarmee het aandeel volledig fossiele brandstofauto's nog maar 13% is.

Van de lichte bedrijfsvoertuigen is in 2020 het aandeel emissieloos van 19% naar 24% gestegen. De ontwikkelingen op het vlak van de lichte bedrijfsvoertuigen gaan ook gestaag verder.

Bij het zwaardere segment zijn in 2020 wederom pilots uitgevoerd, waarbij voorzichtig over de eerste stappen van opschaling nagedacht wordt.

Tot slot is in 2020 weer een deel van de kleinere tuin- en parkmachines omgezet van benzine naar elektrisch aangedreven werktuigen.

Invulling Rotterdams Energie- Klimaatakkoord

Onze inzet in het kader van het klimaatakkoord stond in het kader van de overgang van kleinschalige pilotachtige initiatieven naar een gerichte grootschalige aanpak, die substantieel bijdraagt aan reductie van de CO₂-emissies door het wegverkeer. Hiertoe zijn twee lijnen ontwikkeld: de Werkgeversaankpak Duurzame Mobiliteit en het stadsbreed uitrollen van -elektrische- deelmobiliteit.

Op 8 oktober is op het webinar van de Rotterdamse Klimaatakkoord het initiatief gepresenteerd voor de stadsbrede werkgeversaankpak duurzame mobiliteit, samen met het Rotterdamse bedrijfsleven, die verder is uitgewerkt en begin 2021 kan starten.

Een tweede lijn is het samen met Rotterdammers en providers van deelmobiliteit opschalen van de pilots voor deelauto's, naar een stadsbrede aanpak met in elke buurt een aanbod van -elektrische- deelauto's tegen aantrekkelijke tarieven.

Naast de beoogde CO₂-reductie kan deze bijdragen aan aantrekkelijker buurten en inclusieve(re) mobiliteit. De aanpak bouwt ook voort op eind dit jaar vastgestelde beleidskaders en is gericht op een versnelde ontwikkeling van het aanbod en de voordelen daarvan voor Rotterdammers en hun buurt. Er wordt naar gestreefd dat de plannen voor -elektrische- deelmobiliteit in eerste helft 2021 gereed komen en van start kunnen gaan.

Stadsdistributie

- Ondertekening Convenant ZES Rotterdam door de gemeente Rotterdam en 56 partijen uit de logistieke sector. In dit convenant committeren de partijen zich aan de doelstelling efficiënte en emissievrije stadslogistiek in Rotterdam en hebben ze voor hun eigen organisatie acties opgenomen om dit doel te bereiken. Daarnaast zijn in het convenant afspraken gemaakt over de zero emissie zone voor stadslogistiek

(ZES-zone) vanaf 2025 en de flankerende acties die nodig zijn om het voor iedere ondernemer haalbaar te maken. Het effect van de ZES-zone Rotterdam is ingeschat op 186 kiloton CO2 reductie per jaar (bron: Rotterdams Klimaatakkoord, november 2019) en draagt significant bij aan schone lucht in de stad.

- Participatie in de nationale werkgroep stadslogistiek met resultaat de Uitvoeringsagenda Stadslogistiek met uniforme aanpak ZES-zones in Nederland, die door de logistieke sector en overheden (waaronder Rotterdam) ondersteund wordt.
- Subsidieregeling LabZES voor het stimuleren van vernieuwende efficiënte en emissievrije logistieke concepten. Per 1 december 2020 van kracht, eerste resultaten in 2021 verwacht.
- Continueren van de subsidieregeling efficiënte en emissievrije bouwlogistiek. Aan zes bouwprojecten is inmiddels subsidie verleend. Voor de deze projecten is de besparing van gemiddeld 33% vrachtauritten met een dieselmotor gemoeid. Dit komt overeen met ruim 9.500 ritten. Van de bespaarde ritten zijn er 2.100 met een nul emissie aandrijving, de rest is via logistieke efficiency maatregelen bespaard.
- Herpositionering community Logistiek 010, nieuwe branding, vernieuwde website inclusief kennishub. Totaal circa 1700 betrokken organisaties.
- Twee digitale Logistiek 010 bijeenkomsten gehouden met circa 150 deelnemers.
- Borging ruimte voor logistiek (logistieke hubs etc.) in concept omgevingsvisie.
- Tijdelijke maatregelen in verband met COVID-19 crisis (verruimen venstertijden in voetgangersgebieden en nacht bevoorrading van supermarkten);
- Continuering ontheffingen privileges medegebruik busbanen en avondvenster;
- Continuering ECOSTARS programma Totaal 634 leden. Verbreding ECOSTARS programma naar MKB en ZZP'ers in relatie tot de ZES-zone.
- Continuering zero emissie zone 's Gravendijkwal: Alleen emissievrije vrachtwagens op de 's Gravendijkwal.
- Uitvoering leidraad inkopen emissievrije belevering (ism afdeling duurzaam). Met deze leidraad wordt emissievrije belevering bij gemeentelijke aanbestedingen gestimuleerd door minimumeisen en gunningscriteria.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad*	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,7%	63,4%	61,2%			

* Weergegeven is het aandeel verplaatsingen per fiets, openbaar vervoer, lopend en met schone motorvoertuigen, afgezet tegen het totale aantal verplaatsingen inclusief vuile motorvoertuigen en brommers en scooters. Het aandeel schone verplaatsingen neemt al jaren langzaam maar gestaag toe. De streefwaarden tot en met 2022 bevatten een ambitie van 50% ten opzichte van de verschoningstrend in de afgelopen collegeperiode.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde		1.000	2.000	3.000	4.000	
	Realisatie		1.298	1500			
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelininstallaties	Streefwaarde		25	50	75	100	
	Realisatie		35	35			

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.870	4.595	4.247	-349
Bijdragen rijk en medeoverheden	113	668	1.036	369
Overige opbrengsten derden	2.757	3.928	3.217	-710
Overige baten	0	0	-7	-7
Lasten exclusief reserves	32.751	34.215	30.543	-3.672
Apparaatslasten	9.328	10.050	10.086	36
Inhuur	449	951	1.035	84
Overige apparaatslasten	174	157	187	31
Personeel	8.705	8.943	8.864	-79
Intern resultaat	-1.746	-1.552	-1.308	244
Intern resultaat	-1.746	-1.552	-1.308	244
Programmalasten	25.169	25.718	21.766	-3.952
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	16.738	17.400	13.480	-3.920
Kapitaallasten	8.430	8.318	8.335	17
Overige programmalasten	0	0	-41	-41
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	-8	-8
Saldo voor vpb en reserveringen	-29.881	-29.620	-26.297	3.323
Saldo voor reserveringen	-29.881	-29.620	-26.297	3.323
Reserves	14.316	14.834	12.660	-2.174
Onttrekking reserves	14.715	15.233	13.059	-2.174
Toevoeging reserves	399	399	399	0
Saldo	-15.565	-14.786	-13.637	1.149

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	0	-928	-928	0
2. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	-178	-178	0
3. Bestemmingsreserve Energietransitie	0	-160	-160	0
4. Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	0	-908	-908	0
5. BBV-aanpassing overhead	0	-254	0	254
6. Diverse afwijkingen	-349	-1.244	0	895
Totaal afwijkingen	-349	-3.672	-2.174	1.149

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid

De lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 928 heeft betrekking op het Dynamisch Verkeersregiemodel en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) experimenten. In 2020 is met betrekking tot het Dynamisch Verkeersregiemodel het pakket van eisen opgesteld, aanbesteed en gegund. De start van het model is eind 2020 begonnen en wordt in de eerste helft van 2021 opgeleverd. Een aantal RMA-experimenten is afgerond. De definitieve inrichting naar aanleiding van deze experimenten vindt plaats in 2021.

2. Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Voor de intensivering van de aanpak parkeerproblematiek en vergroening Noord zijn een aantal werkzaamheden doorgeschoven naar 2021. De afstemming hierover heeft langer geduurd dan gepland. Hierdoor zijn de lasten lager uitgevallen en heeft dit geleid tot een lagere onttrekking van € 178 uit de hiervoor beschikbare bestemmingsreserve.

3. Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor de intensivering van de aanpak Zero Emissie Laadinfra zijn een aantal werkzaamheden verschoven naar het jaar 2021. Hierdoor zijn de lasten lager uitgevallen en dit heeft geleid tot een lagere onttrekking van € 160 uit de hiervoor beschikbare bestemmingsreserve.

4. Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

De werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van een fietsparkeervoorziening aan de Conradstraat zijn door organisatorische oorzaken uitgesteld naar 2021. Hierdoor zijn er minder lasten gerealiseerd en heeft dit geleid tot een lagere onttrekking van € 908 uit de hiervoor beschikbare bestemmingsreserve.

5. BBV-aanpassing overhead

Voor € 254 wordt de afwijking veroorzaakt door een correctie op grond van verslaggevingsvoorschriften. Deze correctie betreft aan projecten toegerekende apparaatslasten. Bij het taakveld Activering overhead is meer te lezen over deze correctie.

6. Diverse afwijkingen

Het saldo van € 895 voordelig wordt veroorzaakt door diverse kleinere afwijkingen. De grootste afwijkingen zijn de lagere energielasten op de verkeerslichten (€ 300), lagere kosten Nul Emissie Laadinfra (€ 430) en lagere kosten voor Smart Mobility Automatische voertuigen (€ 160). Verder zijn er op diverse budgetten kleinere afwijkingen op de baten en lasten, die leiden tot een voordeel van (€ 5).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- Beleidsdocumenten Mobiliteit
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Pagina 84

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 2

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 6

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

TAAKVELD 7

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%	CBS
		Realisatie	7,8% (eerste halfjaar 2020)	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%	CBS
		Realisatie	1,4% (eerste halfjaar 2020)	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%	CBS
		Realisatie	0,8% (eerste halfjaar 2020)	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	GMSD
		Realisatie	83 (2019)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Toelichtingen

Alle gemeenten zijn in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht een aantal door het rijk voorgeschreven beleidsindicatoren in hun begroting op te nemen. Dit met oog op onder andere het vergroten van de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten. Alle gemeenten moeten gebruik maken van dezelfde bronnen en peildata. Via de website waarstaatjegemeente.nl is vergelijking met andere gemeenten mogelijk.

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Onder jeugdhulp wordt dan verstaan de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jongeren met jeugdbescherming

Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Onder jeugdbescherming wordt verstaan een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren tussen 12 en 23 jaar met jeugdreclassering ten opzichte van alle jongeren in dezelfde leeftijdscategorie. Onder jeugdreclassering wordt verstaan de begeleiding voor jongeren die een proces verbaal hebben gehad met de bedoeling om ze op het rechte pad te brengen en te houden.

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Deze indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg

Oorspr.	Bijgestelde Begroting	Realisatie	Afwijking
Begroting	2020	2020	
2020			

Baten exclusief reserves	29.733	113.133	105.712	-7.421
Bijdragen rijk en medeoverheden	20.602	105.582	98.579	-7.003
Overige opbrengsten derden	9.131	7.551	7.133	-418
Lasten exclusief reserves	655.391	789.887	772.140	-17.747
Apparaatslasten	83.290	124.742	117.817	-6.925
Inhuur	4.609	36.398	33.075	-3.323
Overige apparaatslasten	1.538	1.816	2.278	462
Personeel	77.143	86.527	82.463	-4.064
Intern resultaat	910	1.368	3.326	1.958
Intern resultaat	910	1.368	3.326	1.958
Programmalasten	571.191	663.778	650.997	-12.781
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	80.214	113.855	113.297	-558
Kapitaallasten	1.240	1.210	1.210	0
Overige programmalasten	0	0	413	413
Sociale uitkeringen	293.080	325.959	325.121	-839
Subsidies en inkomensoverdrachten	196.657	222.754	210.956	-11.798
Saldo voor vpb en reserveringen	-625.658	-676.754	-666.428	10.326
Saldo voor reserveringen	-625.658	-676.754	-666.428	10.326
Reserves	14.818	8.417	3.775	-4.641
Ottrekking reserves	19.201	19.931	15.290	-4.641
Toevoeging reserves	4.384	11.515	11.515	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-610.840	-668.337	-662.652	5.685

x

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Volksgezondheid en zorg	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-610.840
Eerste herziening 2020	-656.756
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-669.449

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Wijkteams en Wmo-loketten	718	-3.041	-40	3.718
2. Eigen bijdragen	4.689	0	0	4.689
3. Jeugdhulp	65	-4.047	-4.481	-370
4. Publieke Gezondheid	-707	-3.267	0	2.560
5. Programma corona	-11.706	-11.581	0	-125
6. Wmo arrangementen	0	6.611	0	-6.611
7. Terugvordering van subsidie	0	-723	0	723
8. Overige afwijkingen	- 480	-1.699	-120	1.101
Totaal afwijkingen	-7.421	-17.747	-4.641	5.685

Het saldo van dit programma bedraagt € 5,7 mln voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Wijkteams en Wmo-loketten

Op dit taakveld was per saldo sprake van een voordeel van € 3,7 mln. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat het expertiseteam volwassenen abusievelijk dubbel is begroot; dit wordt voor komende begrotingsjaren gecorrigeerd. Daarnaast is bij Bureau Frontlijn sprake van een positief resultaat met name vanwege een bijdrage van o.a. het programma Stevige Start voor het project Moeders van Rotterdam en een incidentele BTW-teruggave. Tot slot is er een voordeel ontstaan door een afrekening 2019 bij wijkteaminzet jeugdigen voor minder inzet GZ-psychologen in dat jaar.

2. Eigen bijdragen

Vanwege de coronacrisis en systeemtechnische problemen met de inning bij het CAK was rekening gehouden met een daling van de eigen bijdragen. Dit heeft zich echter in veel mindere mate voorgedaan dan verwacht. Daarnaast is vanwege het abonnementstarief sprake van een toename van de eigen bijdragen (waar overigens meer uitgaven voor Wmo maatwerkvoorzieningen tegenover staan). Per saldo is er € 4,7 mln meer ontvangen dan begroot.

3. Jeugdhulp

Bij Jeugdhulp lokaal is een voordeel zichtbaar door terugvorderingen bij (zorg)aanbieders over 2019. Ook vielen de lasten voor kinderopvang op sociaal medische indicatie mee, omdat in het voorjaar de kinderopvanglocaties vanwege corona dicht waren.

De druk op de regionale budgetten voor de meer complexe jeugdhulp is evenals vorig jaar hoog, maar de uitgaven zijn binnen de bijgestelde budgetten gebleven.

Vanwege de onderbestedingen op de taakvelden binnen het programma Volksgezondheid en zorg, is € 4,5 mln minder onttrokken dan begroot aan de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp.

4. Publieke gezondheid

Dienstverlening van de reguliere taken is afgeschaald, daar waar mogelijk. De strikt noodzakelijke zorg heeft wel plaatsgevonden, hierdoor is een voordeel ontstaan op de personeelslasten. Het voordeel is verder te verklaren door onderbesteding op materieel budget, waaronder minder vaccins voor Reizigerszorg en afgelaste activiteiten in verband met de uitbraak van corona. In totaal is er een voordeel van € 2,6 mln.

5. Programma corona

De Programmaorganisatie corona is in 2020 snel opgetuigd. De budgetten zijn in de loop van 2020 bijgesteld. Ten opzichte van deze bijgestelde budgetten zijn er lagere lasten. De lasten zijn lager als gevolg van het uitvoeren van minder testen, door de lagere testbereidheid en het later beschikbaar hebben van de testcapaciteit dan aan het begin van de pandemie verwacht werd. Ook is er een goedkopere test ontwikkeld in de loop van het jaar. Daarnaast is later in het jaar een landelijk Bron- en Contactonderzoek (BCO) team opgericht, waardoor niet alle onderzoeken meer door de Gemeente Rotterdam uitgevoerd werden. Doordat de lasten lager zijn, is er ook minder gedeclareerd bij het Rijk met als gevolg lagere baten. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 125.

6. Wmo arrangementen

De Wmo arrangementen zijn verdeeld over de taakvelden [Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#) en [Geëscaleerde zorg 18+](#). Op het totaal van Wmo-arrangementen op beide taakvelden is er sprake van een nadeel van € 6,6 mln. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een hogere productie en afrekeningen uit voorgaande jaren.

7. Terugvordering van subsidie

Op het onderdeel Zorg en Veilig zijn subsidies over 2019 lager afgerekend. De activiteiten zijn door de subsidieontvangers tegen lagere kosten uitgevoerd dan eerder begroot. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 723.

8. Overige afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleinere afwijkingen, die leiden tot een voordeel van € 1,1 mln.

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2020 door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. De gemeente heeft daarom in 2017 al een pakket aan maatregelen in gang gezet om meer grip te krijgen op de kostenontwikkeling.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende

vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 en 2021 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de Jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Voor de jaren daarna voert het Rijk in samenwerking met de gemeenten nader onderzoek uit naar de toereikendheid van de rijksmiddelen.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 85

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2020

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

Het Plan van aanpak Kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) vormt het uitgangspunt voor de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Met het plan van aanpak willen we met partners in de stad bereiken dat kwetsbare Rotterdammers zoveel mogelijk volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving en dat ze passende zorg en ondersteuning krijgen in de eigen woonomgeving. Door meer maatwerk, inzet van vroegsignalering en snelle interventies willen we dakloosheid zoveel mogelijk voorkomen en mensen die toch in de opvang terechtkomen sneller laten doorstromen naar passende huisvesting.

Gevolgen van de coronacrisis

De uitbraak van het coronavirus heeft Rotterdam voor een grote uitdaging gesteld. Voor de maatschappelijke opvang zijn in 2020 diverse maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat voldoende afstand gehouden kan worden en mensen zo veilig mogelijk worden opgevangen. Zo zijn extra tijdelijke opvanglocaties geopend, is de nachtopvang ook overdag geopend en is de inzet van straatdokters vergroot. De focus voor de komende tijd ligt op het realiseren van meer duurzame oplossingen die beter passen bij de 1,5 metersamenleving voor de langere termijn.

Extra impuls kabinet in de aanpak dakloosheid

Het kabinet is medio 2020 naar buiten gekomen met een brede landelijke aanpak van dak- en thuisloosheid: Een (t)huis, een toekomst. Als onderdeel hiervan heeft de gemeente Rotterdam op basis van een ingediend plan een bedrag van in totaal 19,6 mln toegekend gekregen voor de jaren 2020 en 2021. Deze extra middelen vanuit het Rijk worden ingezet voor de versnelling en versterking van het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers langs de volgende thema's:

- Van opvang naar (zelfstandig) wonen met begeleiding
- Kwaliteitsslag nacht- en crisisopvang
- Voorkomen van dakloosheid
- Ontwikkeling beschermd wonen plus

De uitwerking van de bovengenoemde thema's is gedurende 2020 met de betrokken aanbieders en woningcorporaties opgepakt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Het regionaal plan van aanpak doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang dat begin 2020 is vastgesteld, vormt het uitgangspunt voor de samenwerking met de regiogemeenten. Hierbij gaan we uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid om beschermd wonen cliënten een passende plek te bieden in de gehele regio. De ambitie is om evenwichtiger spreiding van cliënten, bijbehorende voorzieningen en uitstroom naar zelfstandig wonen mogelijk te maken. Conform landelijke afspraken en het tijdpad voor het doordecentraliseren van de middelen wordt de spreidingsopgave in 5-10 jaar gerealiseerd.

Verder wordt gezamenlijk met de regio gewerkt aan een nieuw regionaal beleidsplan voor beschermd wonen per 2022. Als onderdeel hiervan is ook gekeken naar de juridische constructie van hoe de samenwerking vormgegeven moet worden en zullen afspraken gemaakt worden over de regionale begroting. De herverdeling van de financiële middelen vindt plaats per 2023.

Per 2021 wordt de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor de GGZ-doelgroep. Het gaat hierbij om de groep die permanent toezicht of 24 uur zorg in de nabijheid nodig heeft. Dit heeft ook consequenties voor beschermd wonen cliënten die straks vanuit de Wmo naar de Wlz overgaan. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) is 2020 gestart met het vaststellen van indicaties voor mensen die gaan instromen in 2021. Hierin is vertraging

opgetreden en zal medio 2021 pas duidelijk worden om welke aantallen cliënten het gaat die overgaan naar de Wlz.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

In 2020 is verder gewerkt aan het realiseren van de doelen en ambities uit het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld.

Hiervoor zijn wettelijke taken uitgevoerd: uitvoering geven aan een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, zorgdragen voor het opvangen van slachtoffers van huiselijk geweld, uitvoering geven aan de wet tijdelijk huisverbod en de wet meldcode.

Voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling was de lockdown i.v.m. covid-19 spannend. Doordat kwetsbare Rotterdammers meer thuis moesten blijven, was en is het risico op huiselijk geweld en kindermishandeling groter en is het moeilijker om hulp te zoeken. Hiervoor hebben we extra aandacht gevraagd door middel van de publiekscampagne 'Let op elkaar'. Daarnaast is er door Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond een laagdrempelige chatfunctie gestart en zijn er door de gemeente aan kwetsbare vrouwen SIM-kaarten verstrekt, zodat men via internet hulp kan zoeken.

Wat hebben we bereikt?

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking in de keten en het voorkomen van o.a. huisuitzettingen, schuldenproblematiek. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een (beschermd) woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse (innovatieve) maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Sinds corona is het aantal nachtopvangplekken tijdelijke uitgebreid tot een totaalcapaciteit van 341 plekken voor volwassenen. Specifiek voor de winterkouderegeling en de opvang van niet-rechthebbenden als gevolg van de coronamaatregelen is een extra tijdelijke locatie ingezet met capaciteit aan 130 bedden. Voor de doelgroep niet-rechthebbende daklozen (veelal EU-migranten) wordt ingezet op terugkeer naar het land van herkomst. Verder is ter bevordering van een gezond en veilig leefklimaat in de nachtopvang sinds september 2020 een specifieke vrouwenlocatie aangewezen met plek voor 30 vrouwen.

Door de inzet van Housing First en het stedelijk daklozen team is het aantal rechthebbenden buitenslapers ten opzichte van 2019 gehalveerd. In totaal zijn eerste 25 cliënten via Housing First aan een woning geholpen en zijn we gestart met nog eens 25 cliënten. Specifiek voor de dakloze jongeren tussen 18 en 23 jongeren is een start gemaakt met 'Project 010'. Via dit project zijn in totaal 10 dakloze jongeren aan een woning geholpen en zijn we in november 2020 gestart met weer 10 jongeren die zullen instromen. De gemeente Rotterdam participeert ook binnen het landelijk actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren. Een van de doelstelling van dit programma is dat dakloze jongeren niet langer dan 3 maanden binnen de opvang verblijven. De gemeente Rotterdam haalt die doelstelling.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Vanaf 2016 is het aantal daklozen dat vanuit de opvang uitstroomt via directe bemiddeling naar een zelfstandige woning (met een huurcontract) toegenomen. De looptijd van urgentie naar plaatsing bedraagt bij een huurcontract 2,3 maanden. Verder is eind 2020 is een start gemaakt met een grootschalige operatie waarbij in één keer 100 daklozen aan een eigen woning geholpen worden. In totaal zullen 75 daklozen versneld aan een zelfstandige woning geholpen worden. Daarnaast is een doorstroomvoorziening gerealiseerd voor daklozen die nog onvoldoende woonvaardigheden hebben, maar waarbij de inschatting is dat ze dit op een korte termijn kunnen opdoen.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Om deze effecten te bereiken werken vele professionals dagelijks in casuïstiek huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanuit de gemeente wordt erop ingezet dat professionals signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling in een zo'n vroeg mogelijk stadium herkennen. Hiervoor bieden we trainingen aan, maar spreken we organisaties er ook op aan dat ze hier beleid op voeren. We dragen er zorg voor dat de processen in de uitvoering zo goed mogelijk werken, bijvoorbeeld door hierover goede afspraken te maken met partners. Dit heeft er in 2020 onder andere toe geleid dat bij de organisatie Veilig Thuis de doorlooptijden enorm zijn verbeterd. Daar waar we knelpunten signaleren in de uitvoering, zoeken en werken we naar oplossingen waarbij altijd de problematiek van de cliënt centraal staat. Met alle ontwikkelingen die we in gang zetten geven we uitvoering aan de ambities van het college om aan het bestrijden van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling prioriteit te blijven geven en voortrekker te blijven in de aanpak van schadelijke traditionele praktijken.

Belangrijke resultaten die in 2020 zijn behaald:

- De realisatie van de benodigde uitbreiding van het aantal crisisopvang plekken. Hiervoor is een mooi nieuw pand geopend dat heel geschikt is voor vrouwen en kinderen.
- Vanuit de beweging 'Stop geweld tegen vrouwen' is in maart het Manifest Stop geweld tegen vrouwen gepresenteerd. In dit manifest geven verschillende organisaties, waaronder de gemeente, aan welke inzet er wordt gedaan om het maatschappelijk debat over het stoppen van geweld tegen vrouwen te stimuleren.
- Begin 2020 is het regionale actieplan HG/KM vastgesteld, waarin de regionale samenwerking op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt vormgegeven.
- Begin 2020 is in het kader van de realisatie van het centrum huiselijk geweld en kindermishandeling het kernteam structureel geweld gestart, bestaande uit professionals van verschillende organisaties, die aan de slag zijn gegaan met complexe casussen op basis van de multifocus methodiek.
- In 2020 is een verbetertraject binnen de gemeentelijke uitvoering uitgevoerd waarbij is ingezet op meer deskundigheid, meer capaciteit en betere samenwerking in de keten. Dit loopt nog door in de eerste helft van 2021.
- In juni 2020 is het onderzoek 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen', over de keten huiselijk geweld en kindermishandeling in Rotterdam, gepresenteerd. Naar aanleiding van dit rapport is in 2020 een verbeterscenario voor de aanpak van huiselijk geweld ontwikkeld.
- Er hebben ondanks de lockdown verschillende (digitale) bijeenkomsten plaatsgevonden in het kader van deskundigheid over de specifieke aanpakken ouderenmishandeling, kindermishandeling, seksueel geweld en schadelijke traditionele praktijken.
- Er is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om een comité van ervaringsdeskundigen op te richten. Deze verkenning heeft geleid tot een positief besluit om een dergelijk comité te gaan starten. In 2021 wordt dit comité/netwerk gerealiseerd.
- Op initiatief van en in samenwerking met verschillende partners, waaronder Veilig Thuis, Zorg- en Veiligheidshuizen, politie, Openbaar Ministerie, is eind 2019 een verbetertraject stalking gestart. In 2020 zijn hier zeer concrete resultaten op geboekt, zoals de verbeterde werkwijze inzetten Aware en het direct kunnen inzetten van ambulante hulp bij hoog risico zaken stalking.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%	76%			
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%	85%			

Toelichting indicatoren

Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR) hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.

Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding.

Voor de periode januari t/m december 2020 geldt dat van de 7.779 geregistreerde casussen, in 76% van de gevallen de duur van het geweld bij de melding korter was dan 1 jaar.

Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2020 laten zien dat van de 256 beoordeelde casussen bij 85% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	5.902	6.611	7.185	574
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.076	3.889	4.953	1.063
Overige opbrengsten derden	2.827	2.722	2.233	-489
Lasten exclusief reserves	144.197	161.164	152.244	-8.920
Apparaatslasten	5.839	6.428	6.592	164
Inhuur	61	-23	182	204
Overige apparaatslasten	-50	108	94	-14
Personeel	5.827	6.343	6.316	-27
Intern resultaat	248	925	1.162	237
Intern resultaat	248	925	1.162	237

Programmalasten	138.111	153.811	144.490	-9.321
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.809	6.538	14.313	7.776
Overige programmalasten	0	0	210	210
Sociale uitkeringen	80.848	89.513	82.470	-7.043
Subsidies en inkomensoverdrachten	48.454	57.760	47.497	-10.263
Saldo voor vpb en reserveringen	-138.295	-154.553	-145.059	9.494
Saldo voor reserveringen	-138.295	-154.553	-145.059	9.494
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-138.295	-154.553	-145.059	9.494

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Wmo arrangementen	0	-6.859	0	6.859
2. Eigen bijdragen	939	0	0	939
3. Terugvordering van subsidies	0	-723	0	723
4. Diverse afwijkingen	-365	-1.338	0	973
Totaal afwijkingen	574	-8.920	0	9.494

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Wmo arrangementen

De Wmo arrangementen zijn verdeeld over de taakvelden [Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#) en Geëscaleerde zorg 18+. Door een afwijkende verdeling van lasten over de taakvelden dan begroot is op dit taakveld een voordeel te zien van € 6,9 mln. Op het totaal van Wmo-arrangementen op beide taakvelden is er per saldo sprake van een nadeel van € 6,6 mln. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een hogere productie en afrekeningen uit voorgaande jaren. (zie ook taakveld [Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#))

2. Eigen bijdragen

Vanwege de coronacrisis en systeemtechnische problemen met de inning bij het CAK was rekening gehouden met een daling van de eigen bijdragen. Dit heeft zich echter in veel mindere mate voorgedaan dan verwacht. Daarnaast is vanwege het abonnementstarief sprake van een toename van de eigen bijdragen (waar overigens

meer uitgaven voor Wmo maatwerkvoorzieningen tegenover staan). Er is per saldo € 4,7 mln meer ontvangen dan begroot. (zie ook taakveld [Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#))

3. Terugvordering van subsidies

Op het onderdeel Zorg en Veilig zijn subsidies over 2019 lager afgerekend. De activiteiten zijn door de subsidieontvangers tegen lagere kosten uitgevoerd dan eerder begroot. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 723.

4. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleine afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor

personen met psychische of psychosociale problemen; inloophulp GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en - maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Pagina 86

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2020

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp. Ook in het afgelopen jaar is verder gebouwd aan deze transformatie. We zorgen voor hulp dicht bij de Rotterdamse gezinnen, in scholen en wijken. Ondertussen is de druk op de gespecialiseerde jeugdhulp nog niet minder. Dit beeld wordt door landelijk onderzoek bevestigd.

Vorig jaar werd gedomineerd door de corona crisis. In eerste instantie lijkt het erop dat als gevolg van deze crisis sprake is van een uitgestelde vraag naar Jeugdhulp. Van de gebruikelijke hulpverlening in dagopvang en ambulante zorg werd minder gebruik gemaakt tijdens de plotselinge eerste lockdown. Al snel werden tijdens de crisis alternatieve vormen van jeugdhulp ontwikkeld voor het ambulante deel, bijvoorbeeld meer online contacten. Deze alternatieve vormen worden, waar mogelijk behouden, als ze op een effectieve manier jeugdigen helpen.

In het twee laatste kwartalen is de vraag naar spoedhulp als gevolg van corona toegenomen. Aan de groeiende vraag naar spoedhulp hebben we – ondanks de grote druk – kunnen beantwoorden. Wel zien we dat de reguliere

wachttijden hierdoor zijn toegenomen in de loop van het jaar. We zijn met de aanbieders in overleg over een passende aanpak van deze problematiek: vanuit spoedhulp versneld doorzetten naar passend aanbod, sneller afschalen naar lichtere zorg. Ook zijn we met aanbieders gezamenlijk in intensieve onderhandeling met het Rijk over extra budget om de wachtlijsten tot een acceptabel niveau terug te brengen. Als een jongere niet thuis kon blijven is gebruik gemaakt van pleegzorg of opname, liefst zo kort mogelijk. Als jeugdigen moesten worden opgenomen, is dat op gelijk niveau als in 2019 voortgezet.

Wat hebben we bereikt?

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen hebben effectieve en efficiënte hulp nodig. Hierdoor worden zij beschermd tegen veiligheidsrisico's en kan zwaardere zorg soms worden voorkomen. Hierbij wordt getracht om uithuisplaatsing, dwangmaatregel of een langdurig zorgtraject voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze uitdaging vraagt versterking van de voorkant, zodat hulp eerder gebonden wordt. Ook de keten van Jeugdbescherming en jeugdstrafrecht en de inzet van het Jeugdbeschermingsplein dragen bij aan deze doelen (nog geen cijfers bekend). De gemiddelde wachttijd specialistische jeugdhulp is opgelopen van 4,9 weken in de eerste helft van 2019 naar 7,3 weken in eerste helft van 2020. We zien een stabilisatie van dit cijfer in het derde kwartaal van 2020. Deze cijfers zijn waarschijnlijk het gevolg van de corona-pandemie. Het is logisch dat zeker aan het begin van de pandemie processen een langere doorlooptijd hadden dan normaal en dat minder urgente zorg in sommige gevallen iets uitgesteld is. Het aantal gestarte jeugdigen met hulp blijft ongeveer stabiel ten opzichte van 2019.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Het beroep op dure specialistische zorg in verblijf is niet gedaald in absolute zin sinds de overgang van jeugdhulp naar de gemeenten. Wel is ons aanbod in ambulante hulp dichtbij gezinnen in wijken en scholen toegenomen.

Wat hebben daarvoor gedaan?

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

- De in 2019 vastgestelde samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR) en wijkteams zijn in 2020 geëvalueerd en bijgesteld. Een goede samenwerking tussen alle partijen heeft continue de aandacht en bij onduidelijkheden wordt direct onderling geschakeld.

In de jeugdbeschermingsketen is een begin gemaakt met de overgang van de voormalige drangtaken van de Gecertificeerde Instellingen (GI's)/jeugdbeschermingsinstellingen naar het lokale veld. Rotterdam vindt dat de wijkteams de casusregierol in vrijwillig kader stapsgewijs meer kan gaan invullen en ziet de verschuiving van inzet in vrijwillig kader (drang) naar het lokale veld als het wenselijke toekomstperspectief.

In 2020 zijn de wijkteams gestart met Zorg voor veilig opgroeien (ZvVO). Dit is een intensieve werkwijze van regie en hulp, waarbij de regierol voorheen als "drang" werd uitgevoerd door de GI's. Wijkteammedewerkers kunnen tijdens de uitvoering van ZvVO gebruik maken van het aanbod van 'consult en advies' door de medewerkers van Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR). Hiervoor is een aantal jeugdbeschermers een aantal uren per week fysiek (ivm covid-maatregelen digitaal) aanwezig op een werklocatie van de wijkteams. In 2020 is ook besloten om geleidelijk ook ZvVO in combinatie met een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming in het lokale veld te gaan uitvoeren. Dit past in de visie van jeugdhulp dichterbij, maar vraagt wel een zorgvuldig proces.

Nauwe samenwerking met de GI's op basis van goede afspraken blijft belangrijk bij het verschuiven van de taken.

De Gecertificeerde instellingen zijn in 2020 beter in staat gebleken om de afgesproken KPI's voor de tijdige start en inzet van Dwangtaken te realiseren.

In de jeugdbeschermingsketen is regionaal en landelijk in 2020 een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Regionaal hebben JBRR, VTRR en RvdK ingezet op het intensiveren van de samenwerking in crisissituaties. Deze inzet was gericht op het vereenvoudigen, versnellen en verduidelijken van de werkprocessen bij crisissituaties. De partners voeren dit werkproces nu gezamenlijk en integraal uit. Deze regionale ontwikkeling is input geweest voor een landelijk traject dat tot doel heeft om de jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen. In december 2020 is een ontwikkelscenario opgeleverd. In 2021 zal deze ontwikkeling naar verwachting verder gestalte gaan krijgen.

- Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituaties en residentiele crisis- capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulante hulp IN het gezin en daar de crisis stabiliseren en kijken wat er nodig is.

Het aantal crisisinterventies bij jeugdigen waren er in 2020 518 (dit aantal betreft het aantal trajecten, een aantal jeugdigen komen meer dan één keer voor). Van deze 518 trajecten ging het om 257 crisis- ambulante trajecten; 101 crisis- pleegzorg- trajecten; 3 bedden in de crisis-opvang JGGZ en om 157 plaatsingen in de crisisgroep open. In 2020 is een verschuiving zichtbaar van plaatsingen op crisisbedden ten gunste van ambulante crisistrajecten. Er komen minder jeugdigen op de crisisbedden terecht, maar wel is zichtbaar dat de hulpvraag zwaarder wordt: meer en meer kindfactoren en een overbelast netwerk waardoor overbruggen in het gezin steeds minder vaak een optie is.

Naast het ambulantisering van crisisinterventies, is de ambitie uitgesproken om de doorlooptijd van crisishulp te verminderen: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken.

De ambitie is om de doorlooptijd van crisishulp te verminderen: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken. De gemiddelde plaatsingsduur bij de residentiele crisishulp open is in 2020 43,5 dagen. In 2019 was dit 38,5 dagen. De lengte van het verblijf is gestegen met vijf dagen, dit komt vooral doordat doorplaatsing naar vervolghulp (verblijf met behandeling en langdurig verblijf) zeer moeizaam verliep.

Wel zien we in 2020 een daling van ambulante crisishulp. Mogelijk is door corona langer dan anders gewacht met een crisismelding.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Om meer jeugdigen thuis te helpen en passend te helpen wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals onderwijszorgarrangementen op scholen, lichte GGZ hulp bij de huisartsen en ambulante teams rondom de wijken, SPAN (specialistische ambulante netwerk), opname voorkomende hulp en het versterken van pleegzorg. Samen met de wijkteams werken de SPAN medewerkers aan voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. In 2020 is naast het reeds draaiende SPAN team op zuid, ook op de noordoever een SPAN team gestart. Daarnaast is ook

in 2020 door de inverbindingsteams en IHT/IBT hulp van GGZ aanbieders opnames voorkomen. Dankzij extra ondersteuning op maat in een pleeggezin (pleegzorg+) groeien jeugdigen op in een huissetting en wordt opname voorkomen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen*	Streefwaarde	245	237				
	Realisatie	245	245				
Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS**	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204	1180			
Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)***	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	
	Realisatie	7	7	<8			
Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners****	Streefwaarde	21	20	19	18	17	
	Realisatie	21	24	25			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)*****	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%	
	Realisatie	53%	24%	81% Heel 2020, Q4 2020 93%			
Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken*****	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	
	Realisatie	8,5 wkn	38,5 dagen (5,5 week)	6,5 wkn 43,5 dagen			
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)*****	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8	
	Realisatie	20,04	22,5	22,6			

Toelichting indicatoren

* Voor deze collegetarget wordt de nulmeting en daarbij de overige streefwaarden herzien, om er zeker van te zijn dat de target alleen het aantal cliënten in verblijf meetelt. In de administratie van aanbieders is niet gespecificeerd of kinderen in een instelling verblijven of gebruik maken van de nieuwe en/of ambulante zorgvormen. De herziene waarden gaan binnenkort naar de rekenkamer. Voor het jaar 2020 is nog geen gespecificeerde data ontvangen van de GRJR.

** We constateren dat er minder jeugdigen een maatregel opgelegd krijgen. We gaan ervan uit dat dit samenhangt met de verzwaren van het voorveld, waardoor jeugdigen en gezinnen zonder maatregel zo worden geholpen dat een maatregel voorkomen kan worden.

***De effectindicator is niet gehaald. Er is geen sprake van daling van de verblijfsduur voor jeugdigen in gesloten jeugdzorg. Waarschijnlijk is de verblijfsduur door corona in 2020 juist toegenomen naar 7,8 maanden. We rekenen dit jaar met een andere rekenmethode. Als we het hele traject rekenen inclusief overplaatsingen en interne doorplaatsingen van begindatum tot einddatum, ontstaat een zuiverder beeld over de verblijfsduur van de jongere dan genoemd cijfer van 7,8 maanden. Tot nu toe werd elke overplaatsing als een nieuw traject geteld. Met de nieuwe rekenmethode is de gemiddelde plaatsingsduur van 8,9 maanden voor de in 2020 uitgestroomde jeugdigen. Omdat de effectiviteit van een intensief behandeltraject na 6 maanden afneemt, is in december 2020 in de bovenregionale stuurgroep jeugdhulp+ afgesproken dat jeugdigen maximaal 6 maanden gesloten zitten en dat er vervolgens passend aanbod beschikbaar is.

**** Streefwaarden en realisatie zijn op deze indicator bijgesteld. Sinds 2020 worden deze data op een nieuwe manier gegenereerd. Hierdoor wijken nieuwe cijfers voor deze indicator af van cijfers zoals eerder gerapporteerd in de collegeverantwoording en tevens wijken de cijfers af van de laatste rapportage in de Staat van de Jeugd, editie 2020 (waarin cijfers over 2019).

Gezien de ontwikkeling op deze indicator moeten we er rekening mee houden dat de streefwaarde op deze effectindicator niet gehaald zal worden in 2022. De stijging van het aantal delicten laat ons nogmaals zien dat we ons onverminderd hard moeten blijven inzetten op de aanpak van jeugdcriminaliteit.

***** T.a.v. de indicator wachttijd Jeugdbescherming: In 2019 werd slechts 24% van de aanmeldingen voor jeugdbescherming voorzien van een jeugdbeschermer. Dit is in 2020 enorm verbeterd, over het hele jaar is 81%. Wanneer we kijken naar Q4 dan wordt zelfs meer dan de streefwaarde behaald, nl. 93%.

***** De ambitie is om de doorlooptijd van crisishulp te verminderen: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken. De gemiddelde plaatsingsduur bij de residentiele crisishulp open is in 2020 43,5 dagen. In 2019 was dit 38,5 dagen. De lengte van het verblijf is gestegen met vijf dagen, dit komt vooral doordat doorplaatsing naar vervolghulp (verblijf met behandeling en langdurig verblijf) zeer moeizaam verliep.

Wel zien we in 2020 een daling van ambulante crisishulp. Mogelijk is door corona langer dan anders gewacht met een crisismelding.

***** Het aantal weken is in 2020 verminderd tot onder de streefwaarde, dus de duur van de OTS is meer dan verwacht gedaald.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-

Oorspr.	Bijgestelde Begroting	Realisatie	Afwijking
Begroting	2020	2020	
2020			

Baten exclusief reserves	1.567	3.094	3.186	92
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.567	3.094	3.186	92
Lasten exclusief reserves	120.824	133.458	133.611	153
Apparaatslasten	2.460	1.987	2.125	139
Inhuur	389	687	825	138
Overige apparaatslasten	25	-1	24	25
Personeel	2.047	1.301	1.277	-24
Intern resultaat	0	15	13	-3
Intern resultaat	0	15	13	-3
Programmalasten	118.364	131.456	131.473	17
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	7	119	112
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	118.364	131.449	131.354	-95
Saldo voor vpb en reserveringen	-119.257	-130.364	-130.426	-62
Saldo voor reserveringen	-119.257	-130.364	-130.426	-62
Reserves	11.135	16.457	13.620	-2.837
Onttrekking reserves	11.135	16.457	13.620	-2.837
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Saldo	-108.122	-113.907	-116.806	-2.898

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Jeugdhulp regionaal (Bijdrage GR Jeugdhulp Rijnmond)	92	153	-2.837	-2.898
Totaal afwijkingen	92	153	-2.837	-2.898

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Jeugdhulp regionaal (Bijdrage GR Jeugdhulp Rijnmond)

De druk op de regionale budgetten voor de meer complexe jeugdhulp is evenals vorig jaar hoog. De bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond voor 2020 bedroeg dit jaar € 123,8 mln. De afrekening over 2019 viel dit jaar met € 7,6 mln fors hoger uit.

Financiering van deze fors hogere kosten kon dit jaar worden gevonden uit:

- Bij 1^e herziening voor 2020 en 2021 toegevoegde budgetten in verband met stijgende zorgvraag
- Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp; de begrote onttrekking was € 16,5 mln. De werkelijke onttrekking is € 2,8 mln lager en komt uit op € 13,7 mln.

Voor Wmo en Jeugdhulp is € 4,5 mln minder aan de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp onttrokken dan begroot. Hiervan heeft € 2,8 mln betrekking op dit taakveld. De tekorten jeugdhulp op dit taakveld Geëscaleerde zorg 18- konden binnen het programma Volksgezondheid en zorg voor dit bedrag worden opgevangen door overschotten (meevallende tekorten) op de taakvelden [Maatwerkdienstverlening 18-](#), [Wijkteams en Wmo-loketten](#) en [Geëscaleerde zorg 18+](#).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Pagina 87

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2020

Passende (langdurige) ondersteuning

In oktober is de vijfde raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over de eerste helft van het jaar 2020 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid. In de raadsmonitor over de eerste helft van het jaar 2020 is een toegenomen instroom van ruim 9% in het aantal cliënten waar te nemen ten opzichte van de eerste helft van het jaar 2019.

Gevolgen van de coronacrisis

Aanbieders in Rotterdam konden in de periode van 16 maart tot 12 juli 2020 gebruik maken van een omzetgarantie. Hiermee werd aangesloten bij de landelijke afspraken hierover en hadden aanbieders de mogelijkheid om te declareren zoals gebruikelijk, ook al werd de ondersteuning tijdelijk niet (of op een andere manier) geleverd. Landelijk was de afspraak dat de omzetgarantie overeen minimaal overeen moest komen met het omzetniveau in het jaar daarvoor (2019). Bij vrijwel alle Wmo-aanbieders bleek dit het geval te zijn, zodat de geboden omzetgarantie volstond.

Rotterdam heeft meegewerkt aan diverse landelijke onderzoeken om meerkosten en inhaalvraag in kaart te brengen. Leveranciers zijn geïnformeerd over de afwegingskaders die gemeente Rotterdam voor het hervatten van de ondersteuning per 1 juli hanteerde. Rotterdam heeft een begin gemaakt met het in kaart brengen van de meerkosten die in de maatschappelijke ondersteuning zijn ontstaan als gevolg van de coronacrisis. Deze meerkosten zijn over de periode van de omzetgarantie vrijwel volledig in kaart gebracht. Voor de meerkosten over de tweede helft van 2020 is dit nog niet het geval. Wij kunnen dus nog niet definitief vaststellen of de compensatie vanuit het Rijk voor meerkosten Wmo toereikend geweest is voor het gehele jaar 2020.

Passend doelgroepenvervoer

2020 werd voor het doelgroepenvervoer getekend door de coronacrisis. Sinds de eerste lockdown was een grote uitval van de vraag naar het vervoer te zien. De beschikbaar gekomen capaciteit is door Trevvel ingezet om bij te dragen aan maatschappelijke initiatieven uit de stad. Via deze diensten heeft Trevvel een grote maatschappelijke bijdrage aan de stad en haar inwoners geleverd en is Trevvel een belangrijke en professionele partner voor de gemeente bij het realiseren van initiatieven gebleken. Gedurende 2020 is de vraag naar het doelgroepenvervoer gegroeid. De vraag naar het doelgroepenvervoer heeft echter niet het niveau van voor de coronacrisis bereikt.

Wat hebben we bereikt?

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Naar behoefte passende (langdurige)ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- financiën
- dagbesteding
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting
- mantelzorgondersteuning met verblijf

De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Passend doelgroepenvervoer

We bieden collectief aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het leerlingenvervoer, het vervoer naar jeugdzorginstellingen en het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingenvervoer.

De uitvoering van het doelgroepenvervoer door Trevvel heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen. Uit de onderzoeken die eind 2019 zijn uitgevoerd volgden verschillende verbetermaatregelen. Het verbetertraject is in 2020 uitgevoerd en afgerond.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Oorspr.	Bijgestelde Begroting	Realisatie	Afwijking
Begroting	2020	2020	
2020			

Baten exclusief reserves	6.227	4.100	7.736	3.636
Bijdragen rijk en medeoverheden	5.903	3.893	7.603	3.710
Overige opbrengsten derden	324	207	133	-75
Lasten exclusief reserves	180.609	194.779	207.945	13.166
Apparaatslasten	3.894	2.964	2.592	-371
Inhuur	510	12	4	-7
Overige apparaatslasten	-72	50	30	-20
Personeel	3.456	2.901	2.557	-344
Intern resultaat	-199	358	488	130
Intern resultaat	-199	358	488	130
Programmalasten	176.914	191.458	204.864	13.407
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-99	1.202	5.902	4.700
Kapitaallasten	394	394	394	0
Overige programmalasten	0	0	2	2
Sociale uitkeringen	176.120	189.362	198.067	8.705
Subsidies en inkomensoverdrachten	500	500	500	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-174.382	-190.679	-200.209	-9.530
Saldo voor reserveringen	-174.382	-190.679	-200.209	-9.530
Reserves	0	-6.531	-6.651	-120
Ottrekking reserves	0	600	480	-120
Toevoeging reserves	0	7.131	7.131	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-174.382	-197.210	-206.860	-9.650

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Wmo arrangementen	0	13.470	0	-13.470
2. Eigen bijdragen	3.749	0	0	3.749
3. Diverse afwijkingen	-113	-304	-120	71
Totaal afwijkingen	3.636	13.166	-120	-9.650

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Wmo arrangementen

De Wmo arrangementen zijn verdeeld over de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ en [Geëscaleerde zorg 18+](#). Door een afwijkende verdeling van lasten over de taakvelden dan begroot is op dit taakveld een nadeel te zien van € 13,5 mln. Op het totaal van Wmo-arrangementen op beide taakvelden is er per saldo sprake van een nadeel van € 6,6 mln. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een hogere productie en afrekeningen uit voorgaande jaren. (zie ook [taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#))

2. Eigen bijdragen

Vanwege de coronacrisis en systeemtechnische problemen met de inning bij het CAK was rekening gehouden met een daling van de eigen bijdragen. Dit heeft zich echter in veel mindere mate voorgedaan dan verwacht. Daarnaast is vanwege het abonnementstarief sprake van een toename van de eigen bijdragen (waar overigens meer uitgaven voor Wmo maatwerkvoorzieningen tegenover staan). Er is per saldo € 4,7 mln meer ontvangen dan begroot. (zie ook [taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#))

3. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleine afwijkingen, waaronder een onderbesteding bij de bestemmingsreserve decentralisatie AWBZ.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidsplan Heel de stad](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer

Maatwerkdienstverlening 18-

Pagina 88

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2020

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad is in 2020 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. De cijfers uit de Staat van de Jeugd 2020 laten zien dat in 2019 de psychische gezondheid van kinderen op hetzelfde niveau is gebleven. Vanuit een innovatiesubsidie heeft de gemeente geïnvesteerd in het initiatief van het Erasmus MC voor de GrowIt App die de psychische gezondheid van kinderen en jongeren meet en ze helpt met sociaal-emotionele strategieën. Vanwege de coronacrisis heeft het innovatieplatform Walstroom, waarbinnen de gemeente met professionals uit de praktijk en de wetenschap samen werkt aan verbeteringen op het gebied van jeugd, een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal-emotioneel-leren/>
- Ook in 2020 was meer dan 3 miljoen euro beschikbaar voor het vergoeden van kinderopvangkosten voor kinderen van ouders met een sociaal of medische indicatie. Deze ouders hebben forse beperkingen bij de opvoeding van hun kinderen die van verschillende aard kan zijn: het kan gaan om psychische problematiek, maar ook om een somatische aandoening. Deze zogenaamde SMI-indicatie vergoedt een deel van de kinderopvangkosten voor de groep ouders die niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van de overheid, omdat zij niet beiden werken of een opleiding volgen. In het belang van ouders, maar vooral ook kinderen, stelt Rotterdam geld beschikbaar, zodat deze kinderen gebruik kunnen maken van een tweede opvoedmilieu. Het betreft jaarlijks meer dan 650 Rotterdamse kinderen. Voor deze

kinderen is het eveneens mogelijk om een plusindicatie te krijgen: als er sprake is van zorgen over de ontwikkeling kan het kind geplaatst worden op een kinderopvang plus locatie waar meer aandacht en ook meer expertise beschikbaar is.

- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren.
- Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de Coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich nu specifiek op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboortecontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen. Deze situatie is nog altijd actueel gezien de huidige omstandigheden rondom covid-19.
- Om de samenwerking binnen de wijknetwerken te optimaliseren is in 2019 per gebied een 'Lokale verbeteragenda' gemaakt. Omdat de zwaarte van de opgaven en de netwerken per gebied of wijk verschillend zijn is gekozen voor lokaal maatwerk. In het ene gebied is de agenda het verbeteren van op- en afschaling van het wijkteam en in het andere gebied de kennis over vroegsignalering. De contacten en de netwerksamenwerking in de wijken worden met de Wijkprogrammering als de spin-in-het-web steeds steviger. Deze manier van werken wordt meer en meer leidend, bevordert de samenwerking en maakt gedeelde belangen op een gezamenlijke preventie aanpak voor iedereen zichtbaar. De bijeenkomsten van de wijknetwerken worden door de veiligheidsmaatregelen rond de corona-crisis bemoeilijkt. Zoveel mogelijk worden de contacten met de wijknetwerkpartners in de gebieden onderhouden en wordt hun inzet en samenwerking door gebiedsadviseurs Jeugd met MS Teams en andere digitale communicatiemiddelen geïnventariseerd, gecoördineerd en onderling uitgewisseld. Veiligheidsrisico's in buurten worden in kaart gebracht en waar mogelijk gedeeld. Professionals in wijken zoals het jongerenwerk spelen hierin een belangrijk rol. Het belang van goed partnerschap, presentie en samenwerking in wijken wordt met deze crisis extra onderstreept. De methodiek Wijkprogrammering heeft een sturend effect op de gezamenlijke inzet. De wijknetwerken werken hierdoor met elkaar aan de gestelde doelen/maatschappelijk resultaten, maar ook hier zien we dat er veel creativiteit en extra inzet nodig is om de jeugd te bereiken en te kunnen ondersteunen in deze coronatijd.
- Op 11 december 2020 heeft de Jongerentop010, in verband met de coronamaatregelen, online en in kleiner verband op locatie plaatsgevonden. Ter voorbereiding op de Jongerentop010 hebben wijkgesprekken plaatsgevonden om op te halen welke thema's momenteel onder jongeren leven. Hiertoe is als overkoepeld thema 'Het effect van de coronacrisis op jongeren' voortgekomen en 5 deelthema's.

Wat hebben we bereikt?

Jeugdhulp

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-risicofactoren.

Preventie

Het signaleren van mogelijk risico's bij jonge en grotere kinderen is een belangrijk onderdeel van het preventiebeleid. Dit vindt grotendeels plaats in de wijken, op de kinderdagverblijven en op de scholen. Door de gemeente bekostigd schoolmaatschappelijk werk, maar ook de centra voor jeugd en gezin en uiteraard het jongerenwerk. We zorgen voor een palet van passende vormen van ondersteuning van de allerjongsten tot de oudere jongeren.

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als sociaal-emotionele vaardigheden en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Jeugdhulp

Jeugdhulp

- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners. Aanbieders zetten innovatieve zorgvormen in gericht op het voorkomen of verkorten van opname, zoals InVerbinding, IHT, IBT, School2care. Opgroeien in de thuissituatie wordt bevorderd door waar nodig van pleegzorggezinnen te verstevigen met extra ondersteuning. Met aanbieders van gesloten Jeugdhulp is een plan opgezet om voor 2030 de grote locatie voor gesloten Jeugdhulp af te bouwen en kinderen in kleinschalige zorgvormen op te vangen.

Door nieuwe vormen van samenwerking kunnen jeugdigen en gezinnen eerder of beter passende hulp krijgen. Via de pilot omgangsbegeleiding bij complexe scheidingsproblematiek kan een mix van expertises ingezet worden. Vanuit het SPAN-team werken specialistische jeugdhulpaanbieders samen met

wijkteammedewerkers ter voorkoming van crisis en uithuisplaatsing. Aan de forensische zorgtafel en de ambulante spoedtafel werken aanbieders samen om snel passende hulp te realiseren voor de meest kwetsbare jeugdigen.

- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin werkt onder regie van de huisarts en kan de jeugdige/gezin kortdurend begeleiden. Waar mogelijk volgt doorverwijzing naar; het wijkteam, het CJG, basis ggz, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Waar nodig volgt doorverwijzing naar de gespecialiseerde jeugdhulp (J-GGZ). In 2016 is deze aanpak in een pilot gestart en vanaf 2019 geïntensiveerd in het NPRZ-gebied. In 2020 is dit uitgerold in andere wijken van Rotterdam en zijn op 34 locaties POH-ers Jeugd & Gezin beschikbaar. Hiermee is de streefwaarde ruimschoots behaald. Daarmee worden meer dan 40.000 ingeschreven kinderen en jongeren onder de 18 jaar bereikt via hun huisarts. Dat is ongeveer 32% van de jeugd in Rotterdam. Voor 2021 streven we naar een verdere toename in het aantal deelnemende huisartsen. Huisartsen hebben covid-19 maatregelen getroffen in hun praktijken en deze gelden ook voor de inzet van de POH J&G.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.

In het schooljaar 2019-2020 zijn zo'n 350 individuele trajecten en nog eens enkele honderden leerlingen geholpen met een vorm van collectieve ondersteuning. De bekendheid van OZA is toegenomen, wat blijkt uit een groter aantal Rotterdamse scholen dat een beroep doet op OZA. Naast de inzet op scholen in de stad, zijn samen met de samenwerkingsverbanden en de zorgonderwijsspecialisten in 2020 ook de mogelijkheden verkend voor collectieve ondersteuning op scholen buiten Rotterdam waar relatief veel Rotterdamse kinderen zitten.

- In NPRZ-gebied experimenteren we met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgd worden, daarom richten we een passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van gemeente, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht.

Preventie

- Signalering en ondersteuning in de onderwijsomgeving is een belangrijk speerpunt bij de inzet van preventie, immers vrijwel alle kinderen en jongeren gaan naar school. Daarom hebben we samen met het onderwijs een zorgstructuur ingericht waarbij meer dan 15 aanbieders van schoolmaatschappelijk werk en

het CJG een signalerende en toeleidende rol vervullen. Ondanks de sluiting van de scholen, hebben wij vernomen dat het de ondersteuners is gelukt om in deze corona-periode digitaal contact te leggen en houden met jongeren en hun hulpvragen adequaat op te pakken.

Ook het CJG heeft deze taak, maar niet alleen in het onderwijs. Met name voor de jongste doelgroep heeft zij als doelstelling om alle kinderen in beeld te hebben en dat is afgelopen jaar met fikse aanpassingen in de contactmomenten, gelukt. Het CJG heeft zoveel mogelijk ouders op een digitale manier gecontacteerd, naast de vaccinatiesprekken die op een aangepaste manier wel gewoon doorgang vonden. Naast de reguliere dienstverlening van het CJG, is het CJG gestart met ondersteuning voor jongeren tussen 12-25 jaar die met vragen lopen of niet goed in hun vel zitten door middel van @ease. Jongeren kunnen laagdrempelig bij @ease terecht voor een gesprek via de chat of (afhankelijk van de op dat moment geldende coronamaatregelen) in de nieuwe centrum locatie in de Centrale Bibliotheek.

Voor de jongste kinderen zet het college, naast het CJG en het programma Stevige Start, in op een goede ondersteuningsstructuur in de kinderopvang. Voorschools maatschappelijk werkers vervullen een belangrijke signalerende rol bij kinderen die mogelijk problemen ervaren in hun ontwikkeling. Het team Vroeghulp kan helpen bij het duiden van deze problemen en het kiezen van passende ondersteuning. Voor ruim 650 kinderen werd een kinderopvang vergoeding verstrekt door het college, zodat zij vanwege medische of sociale problematiek in het gezin, gebruik konden maken van een gezond 2de leefmilieu, namelijk de kinderopvang. Ook was voor enkele honderden kinderen met een geïndiceerde ontwikkelingsachterstand een plaats beschikbaar op de door de gemeente bekostigde kinderopvangplus of BSO-plusplekken. Deze gespecialiseerde vormen van kinderopvang begeleiden en stimuleren kinderen op een dusdanige manier dat zij hun ontwikkelingsachterstand waar mogelijk kunnen inlopen en een veel grotere kans maken om door te stromen naar het regulier onderwijs.

- Tot slot zet het college sinds 2015 meer van het preventiebudget in op interventies die bewezen effecten hebben op 4 thema's: opvoedondersteuning, middelengebruik, sociaal emotionele ontwikkeling en psychische problematiek en de ondersteuning van kinderen van ouders met psychische problematiek, verslaving of een licht verstandelijke beperking. In totaal is aan meer dan 50 professionele partijen, die de strenge toets op effectiviteit, kwaliteit en samenwerking hebben doorstaan, subsidie verstrekt voor het bieden van ondersteuning/interventies op één of meerdere van deze thema's. Ook is er ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe interventies, door middel van een speciale innovatie aanvraag.
- Vanuit het preventie- en handavingsprogramma Alcohol en drugs 2019-2022 zijn er gezondheidscoaches op Praktijkonderwijsscholen, Voortgezet speciaal onderwijs scholen en op alle mbo-niveau 1 en 2 locaties ingezet. Ook afgelopen jaar waren zij in staat om signalen rondom risicovol middelengebruik onder deze jongeren snel op te pakken. Tijdens de gesprekken die gezondheidscoaches met jongeren over zorgelijk middelengebruik hebben, wordt ook mogelijk onderliggende problematiek besproken en doorgeleid waar nodig. Zie voor verdere cijfers van het bereik van onder andere de pillentestservice, begeleiding en voorlichting bij problematisch middelengebruik de voortgangsrapportages van het programma alcohol en drugs.
- Vanuit de Griffie heeft Stichting Lokaal een opdracht gekregen ad. €100.000 ten behoeve van de organisatie van de Jongerentop010;

- De beleidsadviezen van de Jongerentop010 zullen 18 februari 2021 worden gepresenteerd aan de gemeenteraad;
- Vooruitlopend op de officiële adviezen hebben we de top 10 punten al zoveel als mogelijk geprobeerd tot uitvoering te brengen binnen het Herstelplan 'Help jongeren de crisis door'. Dit door middel van de Rijksmiddelen 'Jongeren in coronatijd' onder andere ten behoeve van de uitbreiding van de jongerenbijbanen van Thuis op Straat en de aanvullende programmering van activiteiten vanuit de welzijnsaanbieders in de komende maanden. Tevens zijn we momenteel de mogelijkheid aan het onderzoeken om jongerenhubs in de stad in te richten en hebben we vooruitlopend hierop vanuit de Couleur Locale regeling een Talent house concept mogelijk gemaakt; zijnde Cult North op de grens van de wijken Bergpolder en Liskwartier.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Effectindicatoren						
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Realisatie	Nvt	nvt	nnb		
Uitval Jeugdhulp**	Realisatie	Nvt	nvt	nnb		

* Regionaal is aangesloten op de landelijke outcome indicatoren voor het meten van outcome. Deze indicatoren en de levering hier van zijn nog in ontwikkeling. Het betreft de volgende indicatoren:

1. Reden beëindiging jeugdhulp
2. Cliënttevredenheid
3. Doelrealisatie
 1. De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen;
 2. De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is;
 3. De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie;
 4. De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

Voor 2019 zijn de indicatoren doelrealisatie 1 t/m 3.2 uitgevraagd voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp. De respons was nog onvoldoende om over te rapporteren. Dit is in lijn met de landelijke trend: CBS heeft in 2019 een vergelijkbare uitvraag gedaan, de respons was zeer laag. Er wordt regionaal gestuurd op een betere registratie en levering van deze indicatoren. Lopende 2020 is er een toename in registraties te zien. De GRJR is in gesprek met aanbieders over kwantiteit en kwaliteit van deze gegevens. Voor het jaar 2020 heeft de GRJR nog geen cijfers gepubliceerd, daarom ontbreken deze nog in bovenstaande tabel.

** De indicatoren 3.3 en 3.4 zijn nog niet opgenomen in het landelijk protocol beleidsinformatie Jeugd omdat de ontwikkeling van deze indicatoren op landelijk niveau nog niet is afgerond. Deze indicatoren zijn om die reden nog niet uitgevraagd.

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40	
	Realisatie	20	34			

Toelichting indicatoren

*2020 Door het coronavirus worden huisartsen minder bezocht, het is denkbaar dat de inzet van POH daardoor ook lager is dan we hadden verwacht en begroot.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	201	594	566	-27
Bijdragen rijk en medeoverheden	201	594	559	-35
Overige opbrengsten derden	0	0	8	8
Lasten exclusief reserves	49.298	49.550	45.350	-4.200
Apparaatslasten	675	1.366	1.430	64
Inhuur	97	29	29	0
Overige apparaatslasten	8	16	11	-5
Personeel	570	1.320	1.389	69
Intern resultaat	707	485	494	9
Intern resultaat	707	485	494	9
Programmalasten	47.916	47.700	43.426	-4.273
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.023	5.138	4.439	-699
Overige programmalasten	0	0	188	188
Sociale uitkeringen	28.512	36.053	33.550	-2.503
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.382	6.510	5.250	-1.260
Saldo voor vpb en reserveringen	-49.097	-48.956	-44.784	4.173
Saldo voor reserveringen	-49.097	-48.956	-44.784	4.173
Reserves	2.582	-2.739	-4.384	-1.644
Onttrekking reserves	6.966	1.644	0	-1.644
Toevoeging reserves	4.384	4.384	4.384	0
Saldo	-46.515	-51.696	-49.167	2.528

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Jeugdhulp lokaal	-27	-4.200	-1.644	2.528
Totaal afwijkingen	-27	-4.200	-1.644	2.528

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Jeugdhulp lokaal

De druk op het budget jeugdhulp lokaal is groot. Deze budgetten zijn gedurende 2020 daarom fors naar boven bijgesteld. Financiering hiervoor kon dit jaar worden gevonden uit bij 1^e herziening voor 2020 (en 2021) toegevoegde budgetten in verband met stijgende zorgvraag.

Ten opzichte van het opgehoogde budget is dit jaar een overschot van € 4,2 mln zichtbaar. Oorzaken hiervan:

- Terugvorderingen over 2019 van (zorg)aanbieders, met name op het aandachtsveld Jeugd met een Beperking en Onderwijszorgarrangementen.
- Voor Sociaal Medische Indicatie waren extra lasten voorzien: de locaties kinderdagopvang waren dicht tijdens de 1^e coronagolf dit voorjaar. Een inhaalslag voor afgeven nieuwe indicaties leek zich pas tegen het einde van het jaar voor te doen. Extra lasten zijn daarom niet in 2020 gerealiseerd.

De bestemmingsreserve Wmo en Jeugdhulp is gevormd voor schommelingen in de zorg op te vangen bij de Wmo en de Jeugdhulp. Er is aan deze bestemmingsreserve € 4,5 mln minder onttrokken dan begroot. Hiervan heeft (de begrote) € 1,6 mln betrekking op dit taakveld. De tekorten jeugdhulp op taakveld [Geëscaleerde zorg 18-](#) konden binnen het programma Volksgezondheid en zorg worden opgevangen door overschotten (meevallende tekorten) op dit taakveld, het taakveld [Wijkteams en Wmo-loketten](#) en het taakveld [Geëscaleerde zorg 18+](#).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Pagina 89

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2020

Woonvoorzieningen

Er is goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen.

In 2020 is met vijf zorgaanbieders op zes locaties gestart met de thuisplusflat, een woonzorgconcept voor ouderen tussen langer thuis en verpleeghuis in. De locaties bevinden zich in de wijken Prinsenland, Lage Land, Groot IJsselmonde, Beverwaard, Hoogvliet en Ommoord. De zorgaanbieders werken samen met de woningcorporatie en welzijnspartijen in de buurt. In de thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal arrangement aangeboden, waarbij één Wmo-aanbieder (de preferente aanbieder) het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn, bijvoorbeeld in de vorm van activiteiten, ontmoeting en samen eten.

Hulpmiddelen

De instroom van cliënten met een indicatie voor een hulpmiddel is in de eerste helft van 2020 gestegen.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Vanaf die datum is voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen nu een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief deden in 2020 meer Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde

stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-ondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, heeft zich in 2020 voortgezet. De coronacrisis heeft weinig invloed gehad op deze trend. Dit is een belangrijke oorzaak van de groei van de Wmo-uitgaven voor de clientgroep ouderen. Vanwege de wijziging van de regelgeving per 1-1-2020 heeft het CAK een nieuw ICT-systeem in gebruik genomen. Dit systeem werd voor Rotterdam vanaf eind juni 2020 operationeel, met als gevolg dat het CAK van begin juli facturen voor extramurale Wmo-ondersteuning heeft verstuurd over de eerste helft van het jaar 2020. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft de eigen bijdrage over de maanden april en mei geheel kwijtgescholden. Hierdoor heeft Rotterdam inkomsten misgelopen over deze maanden. Het Rijk en de VNG hebben afspraken gemaakt over compensatie voor deze gederfde inkomsten van gemeenten. We gaan er vooralsnog van uit dat Rotterdam na de compensatie vanuit het Rijk geen substantiële inkomstenderving uit de wettelijke eigen bijdragen Wmo zal hebben. In het jaar 2020 werd ook een bestandsvergelijking Beschermd Wonen uitgevoerd door Rotterdam en het CAK. Hiermee werden verschillen tussen beide registraties gecorrigeerd. Daarmee ligt er nu een solide basis voor het uitvoeren van periodieke bestandsvergelijkingen om de registratie wederzijds up-to-date te houden.

Wat hebben we bereikt?

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Woonvoorzieningen

Er is voor 17 wooncomplexen een subsidieaanvraag voor een collectieve scootmobielstalling gehonoreerd.

Hierdoor kunnen meer Rotterdammers, die voor hun mobiliteit aangewezen zijn op het gebruik van een scootmobiel, gebruik blijven maken van hun scootmobiel, door verbeterde stallingsmogelijkheden in het wooncomplex, waar dat vóór het aanbrengen van die voorzieningen niet goed mogelijk was.

We streven ernaar dat per locatie binnen de looptijd van de overeenkomst (die duurt tot en met 31 december 2023) 100 cliënten met een Wmo indicatie deelnemen aan elke thuisplusflat. Het doel van de thuisplusflats is dat cliënten ervaren dat ze betere zorg (Wmo, Zvw) en ondersteuning krijgen van een vast en aanspreekbaar team in de thuisplusflats, waardoor ze ook langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer of het stedelijke loket meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdammers ondersteuning moet

bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. In het nieuwe beleidskader Heel de stad staan ambities en maatregelen beschreven om kwalitatief goede ondersteuning te blijven waarborgen.

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we een stijging van de uitgaven op dit taakveld in 2020. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	7.683	11.775	11.718	-57
Apparaatslasten	82	74	65	-9
Inhuur	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	1	1	0	-1
Personeel	81	73	65	-9
Intern resultaat	0	35	32	-3
Intern resultaat	0	35	32	-3
Programmalasten	7.600	11.666	11.621	-45
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	-52	216	268
Overige programmalasten	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	7.600	11.032	11.034	2
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	685	371	-315
Saldo voor vpb en reserveringen	-7.683	-11.775	-11.718	57
Saldo voor reserveringen	-7.683	-11.775	-11.718	57
Saldo	-7.683	-11.775	-11.718	57

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Diverse afwijkingen	0	-57	0	57
Totaal afwijkingen	0	-57	0	57

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleinere afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Wmo](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 90

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2020

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

De eerste helft van 2020 werd gekenmerkt door een coronacrisis die de wereld in zijn greep hield. In Nederland is besloten om in eerste instantie in een intelligente lockdown te gaan met maatregelen als anderhalve meter afstand, sluiting van horeca, en sportscholen, verbod op evenementen en zo veel mogelijk thuiswerken. In juni 2020 leek op veel plaatsen in onze samenleving de coronacrisis zijn grootste piek te hebben gehad. Het kabinet heeft maatregelen versoepeld, het sociale leven is op gang gekomen, maar in de zomer nam het aantal besmettingen weer toe en zijn de activiteiten van de GGD/GHOR nog verder opgeschaald. Het gaat dan om:

- Outbreak management: advies aan instellingen/organisaties en bij bijzondere gebeurtenissen.
- Groei in aantal testen en bron- en contactonderzoeken.
- Monitoring zorgcontinuïteit.

Programmaorganisatie corona

De GGD in de regio Rotterdam-Rijnmond werkt vanaf 1 juli met een programmaorganisatie corona met als doel het behoud van gezondheid en welzijn van de inwoners van regio Rotterdam-Rijnmond ten tijde van de coronapandemie met hierbij speciale aandacht voor kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen tot en met vaccinatie.

De randvoorwaarde is dat er voldoende capaciteit en kennis beschikbaar wordt gesteld of de bereidheid ruimte beschikbaar te stellen voor bijvoorbeeld teststraten.

De coronaorganisatie/GGD werkt aan de bestrijding en outbreakmanagement van corona door:

- Snel en effectief corona-uitbraken opsporen en bestrijden (testen, traceren, isoleren, rapporteren), onder andere door:
 - Advies ter voorkoming van en tijdens corona-uitbraken
 - Testen om zicht te krijgen op het aantal besmettingen.
 - Bron- en contactonderzoeken (BCO) om zicht te krijgen op de verspreiding van het virus om verdere verspreiding te voorkomen.
- Monitoring en bewaking van de zorgcontinuïteit binnen het zorgnetwerk.
- Deze eerste twee activiteiten op basis van vroegsignalering en andere data.
- Advies over de corona-aanpak uitbrengen.

- Inzicht bieden voor en expertise borgen in toekomstige GGD- en GHOR-organisaties. Dit in afstemming met samenwerkingspartners om toekomstige epidemieën of pandemieën adequaat op te kunnen vangen.
- Snel kunnen op- en afschalen wanneer de situatie daar om vraagt.

Een datateam wordt ingericht om de surveillance op te schalen. Het outbreakmanagement wordt opgeschaald door het opzetten van het team Zorginstellingen, dat adviseert bij corona-uitbraken. De oprichting van het team Onderwijs & Opvang volgde in de aanloop naar de heropening van de scholen. De capaciteit om te testen en traceren (BCO) is versneld opgeschaald. De organisatie is zo ingericht dat deze rekening kan houden met veranderingen in testbeleid, testaanvragen en besmettingsaantallen. Begin april richt de GGD de eerste coronateststraat in voor zorgpersoneel met klachten. Per 1 juni kan iedereen met klachten zich laten testen. Het virus heeft een onvoorspelbaar verloop waardoor maatregelen in het najaar worden aangescherpt en half december een lockdown volgt. Het antwoord van de GGD is een flinke opschaling in testen en traceren (bron- en contactonderzoek, BCO). Operationele uitdagingen zijn het veranderend testbeleid en mensen die beperkt meewerken aan het BCO.

Naast deze hoofddoelen anticiperen we ook op nieuwe inzichten. Hiermee wil de GGD de bestrijding van het coronavirus efficiënter maken en verbeteren. Zo is een proef gestart om risicogericht grootschalig te testen; bewoners van een aantal wijken wordt de mogelijkheid geboden om zich laagdrempelig te testen dicht bij huis. Hierbij wordt gebruik gemaakt van mobiele testlocaties. De coronaorganisatie werkt aan een verbeterde ICT en bereidt grootschalige vaccinatie voor.

De impact van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (Twm) per 1 december 2020 voor de taken van GGD-GHOR zijn beperkt. De voorzitter Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) blijft het besluitvormende orgaan als het gaat om de infectieziektebestrijding. Covid-19 is een A-ziekte conform de Wet publieke gezondheid (Wpg). Governance vraagt om een balans in de 'dubbele aansturing' (regionaal bestuur en minister vanuit A-ziekte) die werkbaar is voor GGD'en.

De minister heeft vergoeding van de kosten die de GGD maakt voor de coronabestrijding toegezegd. Onzeker is of dit de gehele rekening vereffent, of dat er een restbedrag voor de GGD of gemeenten overschiet.

Programma Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad 'Gezond010: het akkoord' vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het landelijk preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024.

De maatregelen die zijn getroffen m.b.t. de uitbraak van covid-19 hebben een groot effect gehad op de opstart en voortgang van de activiteiten uit 'Gezond010: het akkoord'. Deze activiteiten bestaan immers voor een groot deel uit het organiseren van bijeenkomsten, activiteiten en evenementen voor en met partners uit de stad, bijvoorbeeld de masterclasses voor werkgevers over vitaliteit op de werkvloer, het opstarten van nieuwe satellieten binnen het netwerk Gezond010 over mentale gezondheid of het organiseren van FitFestivals voor 55-plussers. Deze evenementen zijn tot nu toe op een alternatieve manier (digitaal) ingevuld of uitgesteld vanwege de genomen maatregelen. Onze samenwerkingspartners uit de eerstelijnszorg en andere vitale beroepen hadden begrijpelijkerwijs in 2020 andere prioriteiten.

Gedurende 2020 zijn door partners en gemeente volop voorbereidingen getroffen voor een herstart van geplande activiteiten, zodat deze zo veel en goed mogelijk van start konden gaan vanaf het moment dat dit weer mogelijk was. De website en de social mediakanalen van 'Gezond010: het akkoord' zijn belangrijke communicatiemiddelen gebleken om de activiteiten uit het akkoord en de betrokken partners een podium te (blijven) geven.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Vanwege de coronamaatregelen staan de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk. CJG Rijnmond heeft in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG of netwerkpartners worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen in het kader van de coronamaatregelen). Dit betekent dat de meeste consulten 0-4 jaar doorgaan, echter vinden deze (gedeeltelijk) via videobellen of telefonisch plaats. De consulten 4-18 (groep 2 en VO 2) vinden digitaal of telefonisch plaats, waarbij het CJG vooral ervaart dat de doelgroep VO2 soms lastig digitaal te bereiken is voor het CJG. Nu de scholen opnieuw gesloten zijn heeft het CJG regelmatig contact met de scholen om zorgleerlingen te bespreken. Ook informeert het CJG de scholen proactief over het aanbod voor leerlingen waar zorgen over zijn, waar naast het eigen aanbod (PATS, jouwGGD en @ease) ook het aanbod van netwerkpartners wordt belicht. Voor het contactmoment groep 7 basisonderwijs is het initiatief tijdelijk bij de ouders gelegd om hier gebruik van te maken (dit contactmoment wordt momenteel nieuw ontwikkeld in samenspraak met de doelgroep).

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinaties voor de 9-jarigen, hpv en MenACWY konden niet op de gebruikelijke grootschalige wijze doorgang vinden. Een dergelijke grootschalige vaccinatie is niet passend binnen de maatregelen rondom covid.

Om de doelgroep wel te vaccineren zijn de kinderen en jongeren uitgenodigd voor een individueel vaccinatiemoment op hun lokale CJG. Ondanks dat deze werkwijze zeer arbeidsintensief is, is het gelukt in 2020 alle kinderen en jongeren die in aanmerking kwamen voor een vaccinatie hier ook voor uit te nodigen op het CJG.

Wat hebben we bereikt?

Programma Gezond010: het akkoord

In 2020 is de uitvoering/uitwerking van 'Gezond010: het akkoord' - binnen de randvoorwaarden van de maatregelen als gevolg van covid-19 - van start gegaan. Proeftuin Gezond Gewicht kende een goede start, waardoor er veel aanmeldingen binnen kwamen. Op het gebied van rookvrij zijn belangrijke stappen gezet, zoals ook bij het thema mentale gezondheid. In het afgelopen jaar kreeg dit onderwerp steeds meer aandacht, omdat door de pandemie mensen sociale contacten misten. De subsidieregeling Digideal werd gelanceerd en er werden verschillende onderzoeken opgezet met uiteenlopende thema's. Naast 'Gezond010: het akkoord' kende ook 'Gezond010: het netwerk' een mooi jaar. Er werden verschillende informatieve Webinars georganiseerd en nieuwe satellieten opgericht. Allemaal met als doel om te werken aan de gezamenlijke ambitie; dat Rotterdammers gezond en vitaal zijn, passend bij hun situatie en vermogen. In onderstaande alinea's staan een aantal belangrijke mijlpalen uit 2020 uit 'Gezond010: het akkoord', maar ook het netwerk opgesomd.

Toezicht Kinderopvang

Goede kinderopvang die voor de jongste inwoners van de stad een belangrijke basis is voor hun verdere ontwikkeling door toezicht op en handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen in Rotterdam.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.
- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Eind 2020 heeft de GGD negen operationele testlocaties en twee XL-locaties. De landelijk gestelde doelstellingen voor test- en BCO-capaciteit in roadmap 1.0 zijn door de GGD behaald. De GGD heeft 444.381 coronatesten uitgevoerd.

De GGD heeft gewerkt aan gezondheid en milieu. Vanuit haar reguliere taak werkt de GGD aan het voorkomen, signaleren en bestrijden van infectieziekten (inclusief TBC en seksueel overdraagbare aandoeningen) die vanwege hun verspreidingskans een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid. Extra aandacht heeft de GGD besteed aan kwetsbare mensen en aan het tegengaan van de verspreiding van infectieziekten als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma Gezond010: het akkoord

Proeftuin Gezond Gewicht:

- Vanaf september 2020 zijn er vier proeftuinen Gezond Gewicht gestart in vier wijken: Oude Westen /Delfshaven, Kralingen/Crooswijk, Oude Noorden en Beverwaard.
- Na de uitzending van Nieuwsuur over dit thema en de Kick-Off van de proeftuinen op 21 september blijft het aantal aanmeldingen binnenkomen. In Beverwaard gaat het om 40 aanmeldingen, Oude Noorden tussen de 20 en 25 aanmeldingen, Oude West/Delfshaven ook 20 tot 25 aanmeldingen en Kralingen Crooswijk ook 20 tot 25 aanmeldingen.

Rookvrije zones:

- Op basis van de succesvolle pilot Rookvrije Zone heeft de gemeente de Buitenruimte Richtlijn rookvrije zone vastgesteld en opgenomen in de Buitenruimte ABC. Dit betekent dat er in de loop van 2021 een aanvraagportal voor rookvrije zones komt.
- Medio september 2020 is gestart met de inrichting van de Rookvrije Zone op de Wilhelminakade rond het gemeentekantoor De Rotterdam en het KPN-gebouw.
- De GGD-locatie (Schiedamsedijk 95) is binnen en buiten rookvrij. Na de zomer is besloten om ook binnen de gemeente stappen te zetten op weg naar een rookvrij concern. Dat betekent dat de stadshuistuin en andere plekken in de gemeentekantoren, waar nu nog gerookt kan worden w.o. Librijesteeg en stadhuis, volledig rookvrij worden.
- De satelliet Rotterdam Rookvrij is gelanceerd tijdens het Webinar Gezond010: het akkoord – 1 jaar later op 11 december 2020

Onderzoek:

- Een aantal onderzoeken is gestart of vervroegd, aangezien deze acties wel mogelijk zijn binnen de beperkende maatregelen. Het gaat dan o.a. om een onderzoek naar de gezondheidseffecten van verruimde openingstijden van casino's, onderzoek naar de werking en effectiviteit van het netwerk Gezond010, onderzoek/quick-scan naar het gebruik van eHealth toepassingen door Rotterdamse zorg- en welzijnsorganisaties en een onderzoek van G4 + Ede 'gemeentelijk instrumentarium voor gezonde voedselomgeving.
- Healthy'R heeft het onderzoek Grip en Gezondheid afgerond, waarbij de interventie effectief bleek in het verminderen van stress en nicotineafhankelijkheid. 8 nieuwe groepen kunnen in 2021 aan de slag met Grip en Gezondheid en verdiepend onderzoek wordt hieraan gekoppeld (wanneer de groepen starten is afhankelijk van corona-maatregelen). In 2020 is het onderzoek Huisartsenzorg op afstand gestart: een eerste meting naar hoe huisartsen (Delfshaven/Centrum) door kunnen gaan met het verlenen van zorg op afstand. En welke invloed dit heeft op het hulpzoekgedrag en de tevredenheid van de diverse patiëntenpopulatie. Adviezen zijn gegeven in relatie tot een gezondere voedselomgeving. Een aantal onderzoeken zijn 'on hold' gezet vanwege de corona maatregelen.

Webinars:

- Op de website van Gezond010 staat een evenementenkalender waar evenementen op staan die door Gezond010 worden georganiseerd én evenementen van partners of evenementen die te maken hebben met gezondheid. In 2020 stonden de volgende Webinars op de agenda:
 - 7 juli 2020: Webinar Gezond010: het netwerk in tijden van corona.
 - 29 september 2020: Webinar Vitale Werkvloer.
 - 8 oktober 2020: Webinar Gezond Verkoopt: Productkennis.
 - 11 december 2020: Webinar Gezond010: het akkoord – 1 jaar later.
- Gezond010: het netwerk was ook op de volgende evenementen vertegenwoordigd:
 - 17 september 2020: 'de hamvraag #5: Hap-slik-weg?!'.
 - 21 september t/m 25 september: Arts en Leefstijl congres.
 - 10-17 oktober: Dutch Food Week.

eHealth:

- Ruim 40 aanbieders van zorg, welzijn en jeugdhulp ondertekenden op 17 juli 2020 de DigiDeal010 en gaven daarmee aan een impuls te willen geven aan het gebruik van eHealth toepassingen binnen hun organisatie.
- Op 18 november 2020 is de subsidieregeling DigiDeal010 gelanceerd, waarmee er in 2021 een bedrag van €2 mln beschikbaar komt voor deze impuls aan de inzet van eHealth binnen zorg, welzijn en jeugdhulp.
- De Rotterdam eHealth Agenda verbindt partijen rond eHealth, stimuleert verbetering van digitale vaardigheden van Rotterdammers en professionals (samen met bibliotheken en welzijnspartijen) en stimuleert deelname aan landelijke subsidieregelingen.

Omgaan met druk in dagelijks leven (mentale gezondheid):

- Op 22 april is een eerste podcast opgenomen over jong zijn in coronatijd en wat dat met je doet en op 9 november een tweede podcast.
- De eerste digitale bijeenkomst van de nieuwe satelliet 'Mentaal gezond' vond plaats op 24 november met als onderwerp studentenwelzijn voor studenten van HBO's en de EUR.
- Indigo voerde (online) trainingen 'Met Kennis van Mentale Gezondheid'. Avant Sanare had voor 2020 trainingen 'Mental Health First Aid' op het programma staan.
- De expositie over depressie, getiteld "Alles Goed tour", die startte in de hal van het Timmerhuis, werd in de laatste maanden van 2020 in Huizen van de Wijk in aangepaste vorm vertoond in Rotterdam. Doel van de expositie is bewustwording van depressie en het bespreekbaar maken ervan.

Toezicht Kinderopvang

De gemeentelijke taken op grond van de wet Kinderopvang zijn:

- Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang.
- Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen.

- Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder, i.c. de GGD Rotterdam-Rijnmond. De gemeente heeft de wettelijke plicht om jaarlijks 100% van de kinderdagverblijven, BSO's en gastouderbureaus te inspecteren, en minimaal 5% van de gastouders.
- Handhaven of actie ondernemen om geconstateerde tekortkomingen op te lossen.

Bovenstaande taken zijn in 2020 uitgevoerd, met dien verstande dat de GGD in verband met de getroffen coronamaatregelen waarbij de kinderopvang was gesloten voor reguliere opvang, in de periode van half maart tot begin juni 2020, in oktober en vanaf 15 december 2020 geen inspectiebezoeken heeft kunnen uitvoeren. Dit betekent dat aan de wettelijke verplichting van de gemeente om jaarlijks alle locaties te laten bezoeken, in 2020 niet is voldaan. De Inspectie van het Onderwijs die als interbestuurlijke toezichthouder voor kinderopvang optreedt, zal hiermee rekening houden bij het beoordelen van het gemeentelijk jaarverslag kinderopvang over 2020 (dat vóór 1 juli 2021 moet worden ingediend).

Voorkomen en versterken

- Aan signalering en ondersteuning in de wijk wordt door alle partners van de gemeente bijgedragen. Een bijzondere rol speelt de onderwijsomgeving: de scholen vormen een belangrijk speerpunt bij de inzet van preventie, immers vrijwel alle kinderen en jongeren gaan naar school. Daarom hebben we samen met het onderwijs een zorgstructuur ingericht waarbij meer dan 15 aanbieders van schoolmaatschappelijk werk en het CJG een signalerende en toeleidende rol vervullen. Ondanks de sluiting van de scholen, hebben wij vernomen dat het de ondersteuners is gelukt om in deze corona-periode digitaal contact te leggen en houden met jongeren en hun hulpvragen adequaat op te pakken.
- Ook het CJG heeft deze taak, maar niet alleen in het onderwijs. Met name voor de jongste doelgroep heeft zij als doelstelling om alle kinderen in beeld te hebben en dat is afgelopen jaar met fikse aanpassingen in de contactmomenten, gelukt. Het CJG heeft zoveel mogelijk ouders op een digitale manier gecontacteerd, naast de vaccinatiesprekuren die op een aangepaste manier wel gewoon doorgang vonden. Naast de reguliere dienstverlening van het CJG, is het CJG gestart met ondersteuning voor jongeren tussen 12-25 jaar die met vragen lopen of niet goed in hun vel zitten door middel van @ease. Jongeren kunnen laagdrempelig bij @ease terecht voor een gesprek via de chat of (afhankelijk van de op dat moment geldende coronamaatregelen) in de nieuwe centrum locatie in de Centrale Bibliotheek

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Door het coronavirus is de samenleving, maar ook de GGD flink opgeschud. Het team Infectieziektebestrijding in Rotterdam-Rijnmond groeide van een team van ongeveer 25 mensen naar een volledige corona-organisatie met ruim 1.800 mensen. De corona-organisatie informeert professionals en burgers, weet tijdig uitbraken te detecteren en deze te bestrijden en biedt de partners, die de zorgcontinuïteit binnen onze regio waarborgen, zo nodig ondersteuning door afstemming, overleg, verdeling van eventuele schaarste. Ook adviseert de coronaorganisatie professionals en burgers.

Vanaf maart 2020 is het mogelijk om uitbraken van covid-19 te melden in Meldpunt voor Uitbraken Infectieziekten & BRMO (MUIZ). De wens was om uitbraken uniform te registreren en overzicht op de regio te houden in actuele (dag)cijfers en het verloop van covid-19 uitbraken. In de Covid-19 periode zijn 130 nieuwe gebruikers aangesloten bij MUIZ in Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland Zuid en Zeeland. Gebruikers ervaren meerwaarde van het melden en raadplegen van covid-19 uitbraken in de regio, door de mogelijkheid om uitbraakinformatie met elkaar te delen en te vergelijken. MUIZ is de projectfase voorbij en onderdeel van de staande organisatie.

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen. Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk en werkt aan de hand van VWS doelstellingen aan bestrijding van antibioticaresistentie. De gehandicaptenzorg en thuiszorg zijn ook aangesloten.

Met subsidie ontwikkelt de GGD het Meldpunt voor Uitbraken Infectieziekten & BRMO (MUIZ) door.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving op rapporten met overtredingen	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	97%	100%	60%			
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%	
	Realisatie	27%	22%	n.b.			

Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties een deel van het jaar alleen voor noodopvang geopend; er zijn door de GGD in die periode geen jaarlijkse onderzoeken uitgevoerd. Het exacte percentage van in 2020 uitgevoerde inspecties wordt in het tweede kwartaal van 2021 bekend. Dat geldt ook voor het percentage inspectierapporten met overtredingen.

Toelichting indicatoren

- de gemeente inspecteert alle locaties kinderopvang met een jaarlijks onderzoek. Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken geen jaarlijkse onderzoeken uit te voeren. Naar verwachting zal de 100% dit jaar niet gehaald worden.
- de gemeente besluit tijdig op alle aanvragen voor registratie; door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken de besluiten op te schorten. De pandemie is een geldige reden voor deze opschorting. Nu de kinderopvang weer regulier geopend is (per 11 mei) worden de onderzoeken voor registratie onder voorwaarden weer uitgevoerd.
- de gemeente voert een handhavingsactie uit op alle rapporten met een overtreding
- de gemeente streeft naar een daling van het aantal rapporten met overtredingen

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	13.394	95.007	82.594	-12.413
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.765	92.641	80.421	-12.221
Overige opbrengsten derden	3.629	2.366	2.174	-192
Lasten exclusief reserves	45.690	125.888	111.041	-14.848
Apparaatslasten	15.875	52.771	46.898	-5.872
Inhuur	354	30.961	28.045	-2.915
Overige apparaatslasten	448	524	353	-171
Personeel	15.073	21.286	18.500	-2.786
Intern resultaat	179	525	1.534	1.008
Intern resultaat	179	525	1.534	1.008
Programmalasten	29.636	72.592	62.608	-9.984
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.660	47.825	37.715	-10.110
Kapitaallasten	19	19	19	0
Overige programmalasten	0	0	-8	-8
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	24.957	24.748	24.882	134
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.295	-30.881	-28.446	2.435
Saldo voor reserveringen	-32.295	-30.881	-28.446	2.435
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-32.295	-30.881	-28.446	2.435

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Publieke gezondheid	-707	-3.267	0	2.560
2. Programma corona	-11.706	-11.581	0	- 125
Totaal afwijkingen	-12.413	-14.848	0	2.435

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Publieke gezondheid

Dienstverlening van de reguliere taken is afgeschaald, daar waar mogelijk. De strikt noodzakelijke zorg heeft wel plaatsgevonden, hierdoor is een voordeel ontstaan op de personeelslasten. Het voordeel is verder te verklaren door onderbesteding op materieel budget, waaronder minder vaccins voor Reizigerszorg en afgelaste activiteiten in verband met de uitbraak van corona. In totaal is er een voordeel van € 2,6 mln.

2. Programma corona

De Programmaorganisatie corona is in 2020 snel opgetuigd. De budgetten zijn in de loop van 2020 bijgesteld. Ten opzichte van deze bijgestelde budgetten zijn er lagere lasten. De lasten zijn lager als gevolg van het uitvoeren van minder testen, door de lagere testbereidheid en het later beschikbaar hebben van de testcapaciteit dan aan het begin van de pandemie verwacht werd. Ook is er een goedkopere test ontwikkeld in de loop van het jaar. Daarnaast is later in het jaar een landelijk Bron- en Contactonderzoek (BCO) team opgericht, waardoor niet alle onderzoeken meer door de Gemeente Rotterdam uitgevoerd werden. Doordat de lasten lager zijn, is er ook minder gedeclareerd bij het Rijk met als gevolg lagere baten. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 125.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

Voortgang 2020

Het bieden van passende zorg en ondersteuning

De gemeente werkt aan een nieuw, integraal beleid voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp voor de periode 2021-2026. In juni 2020 is het conceptbeleidsplan 'Heel de stad' in de gemeenteraad besproken. In dit plan worden de kaders geschetst voor het nieuwe beleid om Rotterdammers binnen de context van ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en het personeelstekort in de zorg, te kunnen blijven voorzien van passende en integrale zorg en ondersteuning. De definitieve versie van 'Heel de stad' is begin 2021 door de raad vastgesteld.

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Daarnaast kunnen mensen zich ook nog bij de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk melden met een hulpvraag. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (2e lijns) aanbieder.

Rotterdammers kunnen natuurlijk ook telefonisch of online bij de gemeente terecht. Rotterdam hanteert drie 'dienstverleningskanalen' -telefonisch, digitaal, en fysiek – om aan te sluiten bij de behoefte van Rotterdammers. De gemeente optimaliseert deze verschillende dienstverleningskanalen doorlopend.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden. Deze indicatoren hebben o.a. betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

We doen het samen

Alle wijkteams maken gerichte afspraken met veel verschillende partners in het wijknetwerk over doorverwijzen, op- en afschalen en andere vormen van samenwerking in de wijk. Een voorbeeld van deze afspraken is dat

huisartsen een verkort aanmeldformulier kunnen gebruiken om hun patiënt aan te melden bij het wijkteam voor ondersteuning. Vanuit het Huisartseninformatiesysteem (HIS) kunnen huisartsen hun melding eenvoudig en veilig naar het wijkteam sturen.

Er zijn de afgelopen periode bijeenkomsten georganiseerd met en voor wijkteams rondom (o)GGZ in de wijk, samenwerking met Werk & Inkomen, basishulp, huiselijk geweld en bankslapers.

De impact van de coronacrisis maakt dat de wijkteams hun werkwijze hebben moeten aanpassen. Veel van de ondersteuning gebeurt nu telefonisch en op afstand, als de situatie dat toelaat. Als huisbezoeken noodzakelijk zijn, dan worden deze gewoon uitgevoerd, uiteraard binnen de geldende richtlijnen. Tegelijk houden de wijkteams hun cliënten goed in beeld en zijn er afspraken met bijvoorbeeld scholen over situaties waar men zich zorgen over maakt.

Doorontwikkeling wijkteams en VraagWijzer

Er wordt in de wijkteams langs 3 thema's (samenwerken in de wijk, leren & ontwikkelen en organisatie & registratie) gewerkt aan de doorontwikkeling van de wijkteams. Op de 3 thema's zijn concrete acties geformuleerd die ook in 2020 zijn uitgevoerd. Deze gaan over het maken van samenwerkingsafspraken met belangrijke partners (o.a. huisartsen, centrum voor jeugd en gezin (CJG), Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond, scholen), maar ook over het verbeteren van de ondersteuning aan bankslapers, vermindering van administratieve lasten en gerichte scholing van de wijkteammedewerkers.

VraagWijzer heeft zich in 2020 gericht op het verder verbeteren van de dienstverlening aan Rotterdammers door een actieve samenwerking met partners (in de wijk), informatiegestuurd werken, het versterken van de verbinding tussen uitvoering en beleid, verbeteringen in de communicatie en efficiënter inrichten van processen. Daarnaast is mede door de Covid 19-pandemie een vlucht genomen in het digitaal en telefonisch klantencontact.

Wat hebben we bereikt?

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de ondersteuning in de wijk. Wijkteams leveren kortdurende specialistische hulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, Kredietbank Rotterdam (KBR) en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende ondersteuning nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid persoonsgebonden budget (pgb), herkenning licht verstandelijke beperking (lvb) en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag. Met datagedreven werken stuurt de gemeente op de duur en hoogte van de verstrekte indicaties.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ-specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Eind 2020 zijn we in de wijken Spangen en Hillesluis gestart met het 'Programma integraal ondersteunen en activeren' (PRIOA). We gaan met PRIOA in het sociaal domein experimenteren met een aanpak die ervoor moet zorgen dat integraal werken beter uit de verf komt. Zodat er sneller maatwerk kan worden geboden aan Rotterdammers met multiproblematiek. Daarmee kunnen deze Rotterdammers sneller de gewenste stappen zetten. Professionals vanuit allerlei disciplines werken integraal samen rondom een casus om een doorbraak te realiseren en belemmeringen rondom soms tegenstrijdige regelgeving of privacy-issues weg te nemen. Het brede wijknetwerk (formeel en informeel) speelt een belangrijke rol in het experiment.

We willen van het experiment leren hoe we Rotterdammers betere integrale ondersteuning kunnen bieden. Daarom organiseren we regelmatig zogenaamde leersessies, waarin de ervaringen in het experiment worden gedeeld en geëvalueerd met allerlei professionals, beleid en uitvoerend. We leren er niet alleen zelf van, maar we delen onze ervaringen ook met andere gemeenten en het Rijk via het platform Eenvoudig Maatwerk.

Doorontwikkeling wijkteams & loketten

We verbeteren het functioneren van de wijkteams langs de 3 thema's: samenwerken in de wijk, leren & ontwikkelen en organisatie & registratie. Deze thema's zijn ook in 2020 uitgewerkt in concrete acties. Zo is er een verbeterde samenwerking met de directe Veilig rondom gedwongen sluitingen van woningen. In een pilot hebben we ervaringen opgedaan met intensieve casusregie in situaties waar huiselijk geweld een rol speelt. Met medewerkers is in schrapessies gericht gewerkt aan het verminderen van administratieve lasten.

Een onderzoek naar het functioneren van de wijkteams is afgerond en besproken met de raad. Door de onderzoekers werd geconstateerd dat investeringen die zijn gedaan op de ontwikkeling van en samenwerking tussen medewerkers hun vruchten beginnen af te werpen: medewerkers zoeken en vinden steeds meer de verbinding met elkaar vanuit de verschillende disciplines. Wijkteams hebben positie in de wijk gekregen, de samenwerking met wijkpartners krijgt steeds meer vorm.

De invoering van GIDSO is een intensief proces geweest voor alle gemeentelijke loketten en niet alles was meteen gereed. Ook in 2020 is er gewerkt aan nieuwe functionaliteiten. GIDSO heeft verschillende verbeteringen opgeleverd voor het werk van de medewerkers en in samenwerking met de leverancier van GIDSO is de traagheid van het systeem op verschillende punten aangepakt.

Covid

2020 was natuurlijk ook het jaar van de Covid-pandemie. De wijkteams hebben contacten met veel kwetsbare Rotterdammers, waarvan velen die we niet uit het oog mochten verliezen. De wijkteams hebben sinds het begin van de coronacrisis er alles op gezet om alle activiteiten zoveel als mogelijk door te laten gaan. In situaties waar dat mogelijk was zijn huisbezoeken omgezet naar digitale contacten. Samen met de wijkteampartners zijn sinds half maart goede afspraken gemaakt over het zoveel mogelijk voortzetten van de dienstverlening. Regelmatig is er overleg over de stand van zaken en het aanpassen aan de steeds veranderende situatie.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.441	3.727	4.445	718
Bijdragen rijk en medeoverheden	90	1.471	1.859	388
Overige opbrengsten derden	2.351	2.256	2.586	330
Lasten exclusief reserves	107.089	113.272	110.231	-3.041
Apparaatslasten	54.465	59.153	58.114	-1.039
Inhuur	3.198	4.732	3.989	-743
Overige apparaatslasten	1.178	1.117	1.765	648
Personeel	50.089	53.303	52.359	-944
Intern resultaat	-25	-977	-397	579
Intern resultaat	-25	-977	-397	579
Programmalasten	52.649	55.095	52.514	-2.581
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	51.822	53.197	50.593	-2.604
Kapitaallasten	827	797	797	0
Overige programmalasten	0	0	22	22
Sociale uitkeringen	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	1.102	1.102	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-104.648	-109.545	-105.786	3.759
Saldo voor reserveringen	-104.648	-109.545	-105.786	3.759
Reserves	1.100	1.230	1.190	-40
Ottrekking reserves	1.100	1.230	1.190	-40

Saldo	-103.548	-108.315	-104.597	3.718

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Wijkteaminzet Jeugd en Volwassenen	140	-1.987		2.127
2. Stedelijke zorg	333	-675		1.008
3. Bureau Frontlijn	-57	-707		650
4. Diversen	302	329	-40	-67
Totaal afwijkingen	718	-3.041	-40	3.718

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Wijkteaminzet Jeugd en Volwassenen

Er is sprake van een onderschrijding van per saldo € 2,1 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat het expertiseteam volwassenen abusievelijk dubbel is begroot; dit wordt voor komende begrotingsjaren gecorrigeerd. Daarnaast is er een voordeel ontstaan door een afrekening 2019 bij wijkteaminzet jeugdigen voor minder inzet GZ-psychologen in dat jaar.

2. Stedelijke Zorg

Bij de loketten van Stedelijke zorg is een voordeel ontstaan van € 1,0 mln, omdat het vanwege corona ingewikkeld was om nieuwe medewerkers te werven en op te leiden.

3. Bureau Frontlijn

Bij Bureau Frontlijn is sprake van een positief resultaat vanwege een bijdrage van het programma Stevige Start voor het project Moeders van Rotterdam en een incidentele BTW-teruggave. Er is een voordeel van € 650.

4. Diverse afwijkingen

Dit betreft het saldo van diverse kleinere afwijkingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Doorontwikkelplan Zorg Welzijn en Jeugdhulp 2018](#)
- [Nota Publieke Gezondheid 2016 - 2020](#)
- [Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad](#)
- [Fietsplan Rotterdam 2016-2018](#)
- [Beleidskader Jeugd](#)
- [Wmo-kader Rotterdam 2015](#)

Beleidsmonitor

- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	Meerdere bronnen
		Realisatie	875 (2019)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	14% (2019)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	63,7% (2019)	
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	2% (2019)	
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	938,2 (2020)	
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	144,6 (2020)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	518.322	691.781	745.040	53.259
Bijdragen rijk en medeoverheden	506.679	687.833	738.637	50.805
Financieringsbaten	0	0	1	1
Overige opbrengsten derden	11.644	3.949	6.397	2.449
Overige baten	0	0	4	4
Lasten exclusief reserves	702.578	845.567	870.448	24.881
Apparaatslasten	118.869	120.766	118.349	-2.417
Inhuur	29.779	28.675	23.956	-4.719
Overige apparaatslasten	3.746	2.696	2.689	-7
Personeel	85.344	89.395	91.704	2.309
Intern resultaat	-3.310	-3.728	-850	2.878
Intern resultaat	-3.310	-3.728	-850	2.878

Programmalasten	587.019	728.529	752.949	24.420
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	27.195	34.374	25.229	-9.144
Kapitaallasten	3.290	10.068	9.456	-612
Overige programmalasten	4.372	7.692	4.393	-3.298
Salariskosten WSW en WIW	55.601	51.744	51.746	3
Sociale uitkeringen	490.260	615.958	655.395	39.437
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.302	8.694	6.730	-1.965
Saldo voor vpb en reserveringen	-184.256	-153.786	-125.408	28.378
Saldo voor reserveringen	-184.256	-153.786	-125.408	28.378
Reserves	4.190	-12.016	-17.445	-5.429
Onttrekking reserves	10.890	5.557	128	-5.429
Toevoeging reserves	6.700	17.572	17.572	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-180.066	-165.802	-142.853	22.949

×

Tabel vergelijking begrotingssaldi dynamisch

Vergelijking begrotingssaldi Werk en inkomen	2020
Oorspronkelijke Begroting 2020	-180.066
Eerste herziening 2020	-171.890
Begroting 2021 / Tweede herziening 2020	-169.359
10-maandsrapportage 2020	-165.802
Realisatie 2020	-142.853

Toelichting overzicht baten en lasten

Overzicht afwijkingen Programma	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Bijstandsuitkeringen	219	-4.787	-4.399	607
2. Voorziening debiteuren bijstandsgerechtigden	0	-1.229	0	1.229
3. Tozo	48.133	44.284	0	3.849

4. Instrumenten begeleiding werkzoekenden	0	-6.017	0	6.017
5. Teruggave Btw-compensatiefonds (BCF) op re-integratie trajecten	2.900	0	0	2.900
6. Hallo Werk	150	-1.033	0	1.183
7. Minder omzetverlies Rotterdam Inclusief	2.714	1.051	0	1.663
8. Lager exploitatietekort deelneming	0	-969	0	969
9. Kapitaallasten en onderbesteding ICT	0	-2.118	0	2.118
10. Diverse afwijkingen	-857	-4.301	-1.030	2.414
Totaal afwijkingen	53.259	24.881	-5.429	22.949

Het saldo van dit programma bedraagt € 23 mln voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. Bijstandsuitkeringen

De totale uitgaven aan uitkeringen en loonkostensubsidies bedroegen in 2020 € 527 mln. Het aantal bijstandsuitkeringen is vorig jaar gestegen maar minder snel dan geraamd. Ten opzichte van de definitieve begroting vielen ook de gemiddelde 'prijs' per uitkering en de uitgaven aan loonkostensubsidies iets lager uit. Hierdoor bleek de eerder begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve BUIG van € 4,4 mln niet nodig, en was er bovendien een positief saldo van € 607.

2. Voorziening debiteuren bijstandsgerechtigden

De gemeente heeft door de jaren heen een voorziening getroffen om het risico van het niet volledig innen van vorderingen op bijstandsgerechtigden op te vangen. Vanwege de coronacrisis betracht de gemeente meer coulance bij de incasso op openstaande vorderingen aan werkzoekende Rotterdammers. Daarom was in de 10-maandsrapportage een ophoging van deze voorziening met € 2,3 mln begroot. Bij de jaarrekening blijkt een ophoging met € 1,1 mln voldoende te zijn, omdat de ontvangsten op openstaande vorderingen minder zijn gedaald dan verwacht. Ten opzichte van de begroting zoals vastgesteld bij de 10-maandsrapportage leidt dit tot een voordelig financieel effect op het rekeningresultaat van € 1,2 mln.

3. Tozo

Op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een voordelig saldo gerealiseerd ter hoogte van € 3,9 mln. Gemeenten krijgen een vaste vergoeding van het Rijk voor de uitvoering van de regeling. De reden voor het voordelig saldo in 2020 is dat de gemeente deze vergoeding al volledig als baten dient te verantwoorden, terwijl de uitvoeringskosten nog doorlopen in volgende jaren. Vanwege die doorlopende werkzaamheden is een voorstel voor resultaatbestemming ingediend voor de reserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling ter hoogte van € 7,5 mln. Na aftrek van de resultaatbestemming is er sprake van

een nadelig saldo op Tozo wat met name wordt verklaard doordat een hogere voorziening is gevormd voor oninbare vorderingen en doordat de uitvoeringslasten hoger uitvielen dan begroot.

4. Instrumenten begeleiding werkzoekenden

Als gevolg van de coronacrisis is er € 6 mln minder uitgegeven aan re-integratie instrumenten dan begroot. Door de coronamaatregelen kunnen werkzoekenden geen trajecten buiten de deur volgen. Waar mogelijk is digitale dienstverlening ingezet als alternatief. Toch is sprake van onderbesteding, omdat de omslag naar online trajecten tijd kostte en niet in alle gevallen mogelijk is. Bovendien waren sommige kosten niet meer van toepassing, zoals de reiskosten voor werkzoekenden.

5. Teruggave Btw-compensatiefonds (BCF) op re-integratie trajecten

De Hoge Raad heeft met zijn besluit van 10 juli 2020 bepaald dat gemeenten recht hebben op een hogere uitkering uit het Btw-compensatiefonds (BCF) op re-integratie activiteiten. In de Tweede Herziening is de BCF-claim berekend en ingeschat op € 8,6 mln. De toekenning blijkt uiteindelijk € 11,5 mln te bedragen. Het voordeel ten opzichte van de begroting is € 2,9 mln.

6. Hallo Werk

De kosten Hallo Werk voor 2020 zijn circa € 1 mln lager uitvallen. De onderbesteding zit op beheer- en arbeidskosten, communicatie en ICT. Daarnaast is een hogere regionale bijdrage van € 150 ontvangen voor de ontwikkeling van dit project. Omdat in 2020 veel financiële verplichtingen zijn aangegaan waarvan de prestatie niet meer in 2020 is geleverd, komt een flink deel in 2021 tot betaling.

7. Minder omzetverlies Rotterdam Inclusief

Het omzetverlies van Rotterdam Inclusief is € 1,7 mln lager uitgevallen dan verwacht. Zowel binnen de gemeente Rotterdam als bij externe opdrachtgevers zijn voldoende coronamaatregelen getroffen om gedurende het jaar steeds meer medewerkers veilig hun werk te laten verrichten.

8. Lager exploitatietekort deelneming

Rotterdam Inclusief draagt bij in het exploitatietekort van de deelneming Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond BV (OMR BV, Magis). Het exploitatietekort van OMR BV is gunstiger uitgevallen dan begroot doordat er minder (gedetacheerde) medewerkers zijn ingezet, het begrote omzetverlies lager is uitgevallen en doordat huisvestingslasten waarmee rekening werd gehouden uit coulance zijn kwijtgescholden. Het verschil bedraagt € 969.

9. Kapitaallasten en onderbesteding ICT

Voor verschillende ICT-projecten binnen het programma Werk en inkomen is gebleken dat deze zonder extra kosten uitgevoerd konden worden. Omdat de uitvraag naar externe partijen meer tijd heeft gekost dan ingeschat, kon de prestatie niet meer in 2020 geleverd worden. Dit resulteert in een onderbesteding van € 1,5 mln.

Daarnaast is er in 2020 € 618 minder afgeschreven dan begroot doordat de begrote afschrijvingslasten met een andere methodiek zijn berekend dan zou moeten volgens de financiële spelregels.

10. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen waaronder lagere arbeidskosten die leiden tot een voordeel van € 2,4 mln.

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere

leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt. Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiekere en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de

mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Arbeidsparticipatie - Werk

Pagina 93

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2020

Het blijft de ambitie van dit college om het aantal uitkeringen eind 2021 te laten dalen naar 30.000. Met de coronacrisis raakt deze ambitie wel uit beeld. De gezondheidscrisis en het bieden van inkomenszekerheid aan de Rotterdammers hebben nu prioriteit van het college. Het aantal bijstandsuitkeringen stond eind 2020 op 36.203. Dit aantal stond eind 2019 op 33.666. De ontwikkeling van het bijstandsvolume wordt in grote mate bepaald door de mate waarin de coronamaatregelen van het kabinet worden versoepeld, en daarmee van de diepte en de duur van de crisis op de economie en werkgelegenheid. In alle onzekerheid is het echter wel zeker dat het realiseren van de doelstelling van 30.000 uitkeringen eind 2021 niet meer haalbaar is. De ambitie is daarmee niet veranderd, wel de termijn waarop dit gehaald kan worden. We zetten alles op alles om het ondanks de coronacrisis beter te blijven doen dan het landelijk gemiddelde.

Mede door de maatregelen van het kabinet ten tijde van de coronacrisis is een enorme verschuiving ontstaan op de arbeidsmarkt. Er zijn bedrijven die veel minder werk hebben en er zijn ondernemingen bij wie de vraag explosief is gestegen. Met de aanpak Rijnmond Werkt Door draagt Rotterdam er samen met de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijnmond, het UWV en de sociale partners aan bij dat zoveel mogelijk mensen aan het werk blijven. Zo zorgen we ervoor dat mensen hun baan en salaris behouden, zich waardevol blijven voelen en de economie zo goed als het kan doordraait.

De coronacrisis toont het belang aan van om-, her- en bijscholing en van investeringen in leven lang ontwikkelen. Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Werkzoekenden die gewend zijn zich te laten bi- of omscholen

kunnen makkelijker de overstap van werk naar ander werk maken. Dit maakt iemand crisisbestendiger. Hiervoor is een Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waarop Rotterdammers een beroep kunnen doen voor de financiering van hun om-, her- of bijscholing voor krapte- en groeiberoepen.

Wat hebben we bereikt?

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk)

Het blijft de ambitie om het qua bestandsomvang beter te blijven doen dan het landelijk gemiddelde. Door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom. Het aantal bijstandsuitkeringen stond eind 2020 op 36.203. Hiermee zijn we ver verwijderd van de ambitie om het aantal uitkeringen eind 2021 op 30.000 of minder te hebben. De coronamaatregelen stelt de Rotterdamse economie voor grote uitdagingen. Na enkele jaren van flinke groei in banen, bedrijven en bezoekers en een scherpe daling in werkloosheid, kwam daar in 2020 in een klap een einde aan. De economie in Rijnmond daalde in 2020 met -4,8%. Grote steden worden harder geraakt dan overige gebieden door de sterke concentratie van horeca, cultuur en contacteconomie. Op de lokale arbeidsmarkt zijn het vooral de meest kwetsbare groepen die worden getroffen. De kansen voor deze groepen nemen door de crisis af, om aan de slag te blijven of aan het werk te komen.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Werkzoekenden krijgen steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan onder meer door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. De inkomsten uit deeltijdwerk van Rotterdammers met een bijstandsuitkering bedroegen in 2020 € 14,7 miljoen. Dit is hoger dan het totaalbedrag van € 13,6 miljoen in 2019. De doelstelling van € 16,5 miljoen is afgelopen jaar niet gehaald, mede vanwege corona-restricties in sectoren met traditioneel veel deeltijdwerk zoals de horeca.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid € 260 mln extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is € 48 mln gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (ongeveer 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Eind 2020 stond dit percentage op 40,2% (14.567 in het totale bestand van 36.203 bijstandsuitkeringen).

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Wanneer werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature)eisen van werkgevers, ondersteunt de gemeente - binnen de mogelijkheden op de arbeidsmarkt - bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een daling van het bijstandsbestand is meer en meer een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroepregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt. Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, stimuleren we deze mensen te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden. Zie hiervoor ook het taakveld 'Begeleide participatie'.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1.1 a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase.

De Rotterdammers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat werkzoekenden vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk.

Het team WW@Work bemiddelde in 2020 433 werkzoekenden naar een baan. Ook Buro Werk treedt preventief op en zorgt ervoor dat de Rotterdammer gelijk bij de uitkeringsaanvraag bemiddeld kan worden naar een baan. Dit met het doel om mogelijke instroom in de uitkering te voorkomen. In 2020 heeft Buro Werk 581 Rotterdammers ondersteund naar een baan.

1.1 b Matchen, begeleiden naar werk

Rotterdamse werkzoekenden kunnen zich met een scholingsvoucher laten om-, her- of bijscholen naar kansrijke sectoren. Voor bijvoorbeeld een baan in de bouw, zorg, ICT, logistiek of techniek. Rotterdammers die op zoek zijn naar werk kunnen een scholingsvoucher van maximaal 2.500 euro aanvragen. Het bedrag kan worden besteed aan om-, her- of bijscholing tot en met mbo 4-niveau. De gemeente en het Leerwerkloket Rijnmond adviseren werkzoekenden bij het vinden van een geschikte opleiding, training of cursus. In 2020 kwamen 300 werkzoekenden in aanmerking voor een scholingsvoucher. In de volgende fase zijn dat er 1.500, oplopend naar in totaal mogelijk 20.000 de komende vier jaar. In september 2020 werden de eerste scholingsvouchers uitgereikt. Over geheel 2020 hebben 661 Rotterdammers zich gemeld om gebruik te mogen maken van een voucher.

Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden. Sinds de start hebben bijna 850 bedrijven zich gemeld om gebruik te maken van deze dienstverlening. Eind 2020 zijn er 21 verbindingen gelegd tussen werkgevers. Het resultaat is dat 109 mensen een overstap van werk naar werk maakten. Dit gaat om medewerkers die grotendeels tijdelijk zijn uitgeleend naar andere werkgevers en enkele gevallen structureel door een nieuwe werkgever zijn overgenomen. In het laatste kwartaal was een duidelijke toename van mobiliteit waar te nemen. In een groot aantal gevallen gaat het om overstappen naar een andere baan in een andere sector zoals van horeca naar zorg, foodindustrie en detailhandel.

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

De arbeidsmarkt is ten opzichte van voorgaande jaren volledig gekanteld door de uitbraak van de coronacrisis. Vooral jongeren, flexwerkers en ZZP'ers uit de horeca, reisbranche en detailhandel raken werkloos. We zien dat deze instromende groep anders is dan het zittende bestand. Denk hierbij onder andere aan recente werkervaring en scholing. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van een uitkering. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de Rotterdammer het maximaal haalbare is. Door uit te gaan van wat iemand kan, waar mogelijkheden liggen en met focus op ontwikkeling zijn onder andere MijnWerkKompas, HalloWerk en het

platform RijnmondWerktDoor in gebruik genomen. We bieden onze werkzoekenden functies binnen alle sectoren en op alle niveaus aan.

In oktober 2020 is het initiatiefvoorstel 'Werkbonus. Werken moet lonen' aangenomen. Dit voorstel heeft als doel om meer inzicht te krijgen op welke wijze een werkbonus bijdraagt aan de stap naar werk en de fysieke en/of mentale gezondheid van de Rotterdammer. In april 2021 start een experiment met de inzet van een werkbonus.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. In september 2020 is in de wijk Carnisse het Leerpraktijkcentrum gestart. Een initiatief vanuit het programma Samen voor Zuid, waar werkzoekenden de kans krijgen om werkervaring op te doen. Het Leerpraktijkcentrum is voor alle werkzoekenden toegankelijk, ongeacht achtergrond of belemmeringen. Deelnemers doen er werkervaring op in de schoonmaak, horeca (bediening, bar), keuken (koken), groenvoorziening (tuin en Amelandplein) en receptie.

2.1 a De werkzoekende centraal

De gemeente richt zich op mobiliteit, preventie en op digitale dienstverlening aan werkzoekenden. We hebben onze dienstverlening zo goed als mogelijk overreed gehouden en contact met werkzoekenden gehouden via telefoon, mail of app. Ook is het digitaal opleiden en kennisdelen (verder) uitgebreid. Omdat het juist in coronatijd, maar ook daarna, van belang is dat werkzoekende Rotterdammers zich ontwikkelen en nieuwe vaardigheden en kennis opdoen, zijn gratis onlineopleidingen en cursussen ontsloten.

2.1 b Meer maatwerk

Voor de (kwetsbare) groepen in de uitkering of die door de crisis in de uitkering gekomen, blijft de gemeente inzetten op stabiliteit, actief blijven meedoen en ontwikkelen. Hierin differentieert de gemeente tussen groepen. Ook omdat door de snelle groei van het bijstandsvolume niet iedereen dezelfde dienstverlening kan krijgen. Dienstverlening aan werkzoekenden is maatwerk. Met behulp van een persoonlijk gemaakt profiel stemmen we de dienstverlening af op de individuele kansen van de werkzoekende Rotterdammer.

2.1 c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. Er zijn onder meer taaltrainingen aangeboden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende. Ook is er ingezet op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan.

2.2 Aanpak jongeren

Zie taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning.

3.1 a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden. Sinds de start hebben bijna 850 bedrijven zich gemeld om gebruik te maken van deze dienstverlening. Eind 2020 zijn er 21 verbindingen gelegd tussen werkgevers. Het resultaat is dat 109 mensen een overstap van werk naar werk maakten. Dit gaat om medewerkers die grotendeels tijdelijk zijn uitgeleend naar andere werkgevers en enkele gevallen structureel door een nieuwe werkgever zijn overgenomen. In het laatste kwartaal was een duidelijke toename van mobiliteit waar te nemen. In een groot aantal gevallen gaat het om overstappen naar een andere baan in een andere sector zoals van horeca naar zorg, foodindustrie en detailhandel.

3.1 b SR verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transitie)

Social return is een belangrijk onderdeel van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Hiervoor is nieuw beleid geïmplementeerd. Met de nieuwe en verbrede spelregels creëren we meer kansen voor werkzoekenden, stimuleren we duurzamere plaatsingen en geven meer ruimte om belemmeringen van werkzoekenden op te lossen. De mogelijkheden om social return in te vullen zijn het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, arbeidsontwikkeling, orders voor SW-bedrijven en sociale ondernemingen en/of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit. Op 12 februari 2020 heeft de Rekenkamer Rotterdam het rapport 'Een opdracht voor de stad' gepresenteerd. De Rekenkamer Rotterdam deed onderzoek naar de toepassing van social return binnen Rotterdam. De conclusie is dat het goed gaat, maar dat het ook beter kan. Naar aanleiding van het Rekenkamer rapport is samen met de clusters en afdeling Inkoop begonnen met het opstellen en uitwerken van het verbeterplan social return.

3.1 c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

Het blijft de uitdaging voor de gemeente om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Juist nu digitale vaardigheden zo belangrijk geworden zijn voor werkzoekenden en professionals. We zorgen dat meer werkzoekenden deze vaardigheden verwerven en kunnen toepassen. Hiermee en met een digitaliseringsagenda stellen we groepen in staat om zelf aan de slag te gaan en meer regie te voeren over hun traject naar werk. Onder meer door trainingen en cursussen digitaal te ontsluiten.

MijnWerkKompas en HalloWerk helpen werkzoekenden om zelf hun arbeidspotentieel in kaart te brengen en bij te houden. In MijnWerkKompas maakt elke werkzoekende thuis (of met hulp van een medewerker) zijn profiel. Dit biedt inzicht in vaardigheden, talenten en competenties en in persoonlijke omstandigheden. Ook biedt het inzicht in de werksoorten en kansberoepen die bij deze kwaliteiten passen. En in wat nog geleerd kan worden. In gesprek met de werkzoekende bepalen we een nieuw perspectief en de route hier naartoe. We zetten gericht instrumenten in die de werkzoekende ondersteunen in deze ontwikkeling.

HalloWerk is een platform dat werkzoekenden de mogelijkheid biedt online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's. In 2020 is de gegevenskoppeling tussen Mijn Werkkompas en HalloWerk gerealiseerd. Dit is een belangrijke mijlpaal omdat burgers nu ervaren dat zij niet tweemaal dezelfde (basis) gegevens hoeven in te vullen en dat zij het profiel dat is opgesteld met Mijn Werkkompas meenemen naar HalloWerk. Daarnaast is HalloWerk uitgebreid voor de doelgroep banenafpraak en Tozo-doelgroep. Werkzoekenden met een profiel in HalloWerk kunnen gratis gebruik maken van een groot aantal onlinetrainingen en tests. Zo kunnen werkzoekenden zich blijven ontwikkelen en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

In 2020 hebben 7.531 Rotterdammers een profiel in HalloWerk, waardoor ze zichtbaar en direct benaderbaar zijn voor werkgevers. Hiervan hebben 1.281 werkzoekenden, door de inzet van de HalloWerk-dienstverlening en andere gemeentelijke re-integratie instrumenten, een baan gevonden. Op dit moment maken 432 werkgevers gebruik van HalloWerk voor de werving van personeel.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	36.203			
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%		
	Realisatie	40,3%	40,1%	40,24%			
2.2 Jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080		
	Realisatie	2.235	2.037	2.919			

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	10.317			
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500		
	Realisatie	4.506	4.433	3.364			
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5		
	Realisatie	12,2	13,6	14,7*			
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150		
	Realisatie	1.553	1.350	1.672			
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200		
	Realisatie	1.909	1.854	1.423			
*voorlopige cijfers							

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.050	14.784	15.638	855
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.700	14.434	15.572	1.139
Financieringsbaten	0	0	1	1
Overige opbrengsten derden	350	350	64	-286
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	51.089	59.416	50.714	-8.702
Apparaatslasten	41.177	42.467	41.355	-1.112
Inhuur	17.810	13.180	9.722	-3.458
Overige apparaatslasten	1.335	956	994	38
Personeel	22.032	28.331	30.638	2.307
Intern resultaat	974	1.480	1.706	226
Intern resultaat	974	1.480	1.706	226

Programmalasten	8.939	15.469	7.653	-7.816
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.264	14.107	7.147	-6.960
Overige programmalasten	0	0	-2	-2
Salariskosten WSW en WIW	93	0	0	0
Sociale uitkeringen	582	612	342	-269
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	750	166	-584
Saldo voor vpb en reserveringen	-49.039	-44.633	-35.076	9.557
Saldo voor reserveringen	-49.039	-44.633	-35.076	9.557
Reserves	-2.700	750	0	-750
Onttrekking reserves	4.000	750	0	-750
Toevoeging reserves	6.700	0	0	0
Saldo	-51.739	-43.883	-35.076	8.807

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Teruggave Btw-compensatiefonds (BCF) op re-integratie trajecten	2.900	0	0	2.900
2. Lagere baten Regiodeal, pijler Werk	-2.330	0	0	-2.330
3. Onderschrijding arbeidskosten	0	-1.106	0	1.106
4. Onderschrijding instrumenten begeleiding werkzoekenden	0	-5.318	0	5.318
5. Rotterdams Scholingsfonds (RSF)	0	-850	-450	400
6. Hallo Werk	150	-1.033	0	1.183
7. Social Return	0	-300	-300	0
8. Diverse afwijkingen	135	-95	0	230
Totaal afwijkingen	855	-8.702	-750	8.807

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Teruggave Btw-compensatiefonds (BCF) op re-integratie trajecten

De Hoge Raad heeft met zijn besluit van 10 juli 2020 bepaald dat gemeenten recht hebben op een hogere uitkering uit het BTW Compensatie Fonds (BCF) op re-integratie activiteiten. In augustus is de BCF claim berekend en ingeschat op € 8,6 mln. De claim blijkt uiteindelijk € 11,5 mln te zijn. Het verschil wordt verklaard door een te lage schatting over 2018 en vooral 2019. Het voordeel ten opzichte van de begroting is € 2,9 mln.

2. Lagere baten Regiodeal, pijler Werk

Voor de Regiodeal, stimuleren van de werkgelegenheid binnen NPRZ, is € 4 mln aan baten begroot. Door de coronacrisis is een bedrag van € 1,7 mln aan baten genomen. Als gevolg van corona hebben consultants ander werk gedaan om de inkomenszekerheid van werkzoekenden te garanderen. Ook zijn scholingstrajecten onderbroken of uitgesteld. Tenslotte is de voorkeur gegeven aan een maximale inzet van kosten op een Europees subsidie traject in NPRZ gebied omdat dit subsidietraject 2021 afloopt. Dit leidt tot lagere declaraties aan de Regiodeal van € 2,3 mln. Voor de Regiodeal kan tot 2025 gedeclareerd worden.

3. Onderschrijding arbeidskosten

In de loop van 2020 hebben veel uitzendkrachten een ambtelijke aanstelling gekregen bij de gemeente Rotterdam. Binnen de arbeidskosten is deze afbouw van de inhuur goed zichtbaar. Daarnaast is er in de loop van het jaar ook afscheid genomen van een aantal uitzendkrachten. Dit heeft geresulteerd in een beperkte onderschrijding ten opzichte van de begroting van circa € 1 mln (2% van het budget).

4. Onderschrijding instrumenten begeleiding werkzoekenden

Als gevolg van de coronacrisis blijven de uitgaven op programma fors achter op de begroting. Door de crisis kunnen werkzoekenden geen trajecten buiten de deur volgen. Waar mogelijk is getracht dit op te vangen met digitale dienstverlening. Het heeft even geduurd voordat dit op gang is gekomen. De lagere realisatie bedraagt € 5,3 mln.

5. Rotterdams Scholingsfonds (RSF)

In september 2020 is het Rotterdams Scholingsfonds van start gegaan en kunnen Rotterdammers die tot de doelgroep behoren een scholingsvoucher voor om-, her- of bijscholing aanvragen. Hiervoor was voor 2020 in totaal € 900 uitgetrokken, waarvan € 450 uit de bestemmingsreserve Herstelmaatregelen corona korte termijn. Vanwege de opstartfase, het lerende karakter van de pilot en de start in het laatste kwartaal van 2020 is er voor € 50 aan vouchers uitgegeven. De ambtelijke aanloop- en uitvoeringskosten zijn betaald vanuit de reguliere begroting voor apparaatskosten en zijn dus niet inbegrepen in het genoemde bedrag van € 50. De onttrekking van € 450 uit de bestemmingsreserve Herstelmaatregelen corona korte termijn was niet nodig.

6. Hallo Werk

De kosten Hallo Werk voor 2020 zijn circa € 1 mln lager uitvallen. De onderbesteding zit op beheer- en arbeidskosten, communicatie en ICT. Daarnaast is een hogere regionale bijdrage van € 150 ontvangen voor de

ontwikkeling van dit project. Omdat in 2020 veel financiële verplichtingen zijn aangegaan waarvan de prestatie niet meer in 2020 is geleverd, komt een flink deel in 2021 tot betaling.

7. Social Return

Vanwege corona is het bestedingsplan Social Return van € 300 niet uitgevoerd. Hierdoor was geen onttrekking nodig vanuit de bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget.

8. Diverse afwijkingen

Dit zijn diverse kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 230.

Voor de reserves Re-integratie bijstandsgerechtigden, Crisisdienstverlening (covid-19) en Actieplan arbeidsmarktregio Rijnmond zijn bestemmingsvoorstellen ingediend van in totaal een bedrag van € 4,4 mln.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2020

De binnen Rotterdam Inclusief en Magis uitgevoerde werkzaamheden waren na de landelijk uitgevaardigde covid-19 maatregelen in maart 2020 sterk afgebouwd. Rotterdam Inclusief en OMR BV/Magis als deelneming tezamen hebben verregaande maatregelen getroffen om de kwetsbare doelgroepen waarmee gewerkt wordt veilig en gezond te houden.

Sinds maart heeft Rotterdam Inclusief er alles aan gedaan om de verschillende werklocaties en het werken conform de RIVM-richtlijnen in te richten en zijn diverse extra maatregelen getroffen om veilig te kunnen werken. Vanaf juni is Rotterdam Inclusief gestart met een gecontroleerde opschaling van de werkzaamheden binnen de verschillende werksoorten. Op de diverse locaties zijn sinds augustus weer circa 1.500 medewerkers aan het werk; naar tevredenheid van zowel de opdrachtgevers als de medewerkers zelf, die de structuur en het sociale contact van het werk lange tijd moesten missen. In de communicatie en aansturing is blijvend veel aandacht besteed aan de gedragsregels en maatregelen rond corona. In navolging van de landelijke maatregelen zijn in het najaar extra maatregelen genomen, waaronder de invoering van een mondkapjesdraagplicht. Qua inzet van kwetsbare medewerkers hebben de maatregelen ook betekend dat een grote groep collega's met een hoog risicoprofiel al sinds maart 2020 thuis is. De in december afgekondigde lockdown-periode heeft verder directe gevolgen voor de inzet van medewerkers van Rotterdam Inclusief, werkzaam in de branches die gesloten zijn zoals kringloopwinkels, kinderboerderijen, theaters en scholen. Door de voortdurende covid-19 maatregelen kon niet op volle sterkte worden gewerkt, met productie- en omzetverlies tot gevolg. Het inrichten van de eigen werklocaties aan de hand van de RIVM-richtlijnen heeft er tevens voor gezorgd dat er minder werkplekken beschikbaar zijn en uit veiligheid ook minder mensen tegelijk op de werklocaties aanwezig kunnen zijn. De verwachting is dat deze situatie ook in 2021 nog lange tijd aan de orde is. In dat kader loopt de verkenning op tijdelijke uitbreiding van productielocaties, bij voorkeur met een nieuwe werklocatie in Rotterdam-Zuid.

Bouwen aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf

Rotterdam Inclusief wil een arbeids- en mensontwikkelbedrijf zijn voor alle Rotterdammers die een steuntje in de rug kunnen gebruiken om te gaan of te blijven werken. Met de focus op leren en ontwikkelen, hand in hand met werk. Met deze inrichting kan nóg beter passend werk worden georganiseerd voor Rotterdammers, dat aansluit bij hun ontwikkelbehoefte en bij de vraag op de arbeidsmarkt. In 2020 is verder gebouwd aan de doorontwikkeling van Rotterdam Inclusief. Per 1 juli 2020 zijn de medewerkers van OMR BV/Magis volgens planning in dienst

gekomen bij Rotterdam Inclusief. In juli is ook het Inrichtingsplan Rotterdam Inclusief ter advies aangeboden aan de medezeggenschapsorganen. Daarin is de beoogde structuur, inrichting en aanpak voor Rotterdam Inclusief en de relatie met de gemeentelijke organisatie in beeld gebracht. Half oktober is de hoofdstructuur voor de inrichting van Rotterdam Inclusief goedgekeurd. Dat betekent dat op 1 januari 2021 alle circa 2.500 medewerkers geplaatst zijn in de organisatie.

Wat hebben we bereikt?

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen).

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt. De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Hen wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1.1 a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel)capaciteit en inzetbaarheid van de mensen.

De gemeente biedt onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en

daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage. In 2020 is binnen de uitvoering van de Participatiewet een project gestart om intern en extern meer bekendheid te geven aan het instrument loonkostensubsidie, de doelgroep van dit instrument en het aanbod van bestaande en nieuwe arrangementen om de werkzoekende werkfit te maken voor de baan met inzet van loonkostensubsidie. Doel hiervan is te stimuleren dat meer werkzoekenden uit gaan stromen naar een betaalde baan met inzet van loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever (Garantiebaan) of naar een Nieuw Beschut baan.

1.1 b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ca. 2.500 medewerkers werk en de mogelijkheden tot leren en ontwikkelen. De medewerkers worden hierbij intensief begeleid en gecoacht. Daarnaast staat de infrastructuur van Rotterdam Inclusief open om werkzoekenden via arbeidsontwikkeltrajecten met coaching hun mogelijkheden op de reguliere arbeidsmarkt te verkennen en te versterken. Het afgelopen jaar heeft RI diverse trajecten ontwikkeld die aansluiten bij de behoeften van werkzoekenden in relatie tot de arbeidsmarkt.

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

Rotterdam Inclusief organiseert het werkaanbod en de sturing daarop langs de lijn van de arbeidsmarktprofielen /werksoorten die binnen de gemeente worden gehanteerd (zoals aanpakken, helpen en maken). Dit levert een breed, maar gericht ontwikkelperspectief op voor zowel de eigen medewerkers als werkzoekenden.

Om als arbeidsontwikkelbedrijf alle gebruikers optimaal te kunnen bedienen, werken en coachen wij methodisch en eenduidig. Hiervoor wordt supported employment gebruikt als evidence based methodiek. Deze methodiek gaat niet uit van iemands beperkingen, maar van zijn mogelijkheden en laat bovendien de medewerker of werkzoekende zelf de regie nemen op zijn ontwikkeling. In 2020 zijn de voorbereidingen getroffen om deze methodiek organisatie breed in te voeren. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de aanpak (methode, proces en instrumenten) als de professionele houding (coaching en ontwikkeling). Dit is een doorlopend proces en moet uiteindelijk leiden tot zowel een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid als een onderling beter vergelijkbare aanpak.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	95%	100%	103,1%			
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	

	Realisatie	86,1%	88%	79,5%*		
2. Gerealiseerde taakstelling Nieuw Beschut	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	31%	42%	47,5%		
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%	
	Realisatie	n.v.t.	101%			

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 t/m Q3 van 2020.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	409	442	475
	Realisatie	287,5	341,7	396,6			
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	n.n.b.		
	Realisatie	8.820	9.411	9.274*			
2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	PM		
	Realisatie	54	93	131			

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 t/m Q3 van 2020.

Toelichting indicatoren

Gemeentelijke garantiebanen

Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) is aan het einde van het afgelopen jaar 396,6. Het quotumaantal van 384,7 voor 2020 is ruimschoots gehaald. En dit ondanks de gevolgen van covid-19. Daarnaast zijn in het derde tertaal de kringloopwinkels van de gemeente verzelfstandigd. De werkgelegenheid van de 20 garantiebanen die in de winkels werkzaam zijn is gewaarborgd; echter, ze tellen niet meer mee in de telling van het aantal gemeentelijke garantiebanen. Deze afname is meer dan goedgemaakt door de nieuwe instroom in het derde tertaal.

Nieuw Beschut Werk

De taakstelling die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor 2020 aan Rotterdam heeft opgelegd is 276 werkplekken Nieuw beschut werk (NBW). In eerdere rapportages is reeds gemeld dat voor heel Nederland geldt dat het lastig is de taakstelling te halen. Zo ook voor Rotterdam, waar de afspraak was om het aantal werkplekken in 2020 met minimaal 52 te laten stijgen. Het aantal veilige werkplekken en de mogelijkheden qua begeleiding stonden in 2020 door de RIVM-maatregelen echter sterk onder druk. In het derde tertaal (september-december) is de instroom wel weer op gang gekomen. Het aantal werkplekken is, na een stilstand in groei medio 2020, gestegen met 18 werkplekken. Daarmee komt de totale groei in 2020 uit op 38 werkplekken.

Garantiebanen regionaal

Het aantal garantiebanen in de arbeidsmarktregio Rijnmond is in het 2e en 3e kwartaal 2020 gestegen met 116 banen. Het beeld met betrekking tot de G4 regio's is als volgt: Haaglanden +32, Midden-Utrecht +34 en Groot Amsterdam -92. Landelijk bedraagt de stijging van het aantal garantiebanen in het 2e en 3e kwartaal 2020: + 2.495. In het 2e kwartaal 2020 was er anders dan eerdere jaren sprake van een lichte daling. Dit geldt ook voor de andere G4 regio's en de landelijke ontwikkeling. UWV geeft geen duiding van de ontwikkelingen. Voorjaar 2021 verwacht het Landelijk Werkbedrijf te komen met een bijgestelde ambitie per arbeidsmarktregio n.a.v. de coronacrisis

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	13.894	3.599	6.563	2.965
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.600	0	246	246
Overige opbrengsten derden	11.294	3.599	6.313	2.714
Overige baten	0	0	4	4
Lasten exclusief reserves	82.697	76.383	76.386	3
Apparaatslasten	28.606	25.210	25.645	435
Inhuur	4.733	4.420	4.407	-13
Overige apparaatslasten	633	526	524	-2
Personeel	23.240	20.264	20.714	450
Intern resultaat	-11.289	-5.935	-4.669	1.266
Intern resultaat	-11.289	-5.935	-4.669	1.266
Programmalasten	65.380	57.108	55.410	-1.698
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.330	2.969	2.330	-639
Kapitaallasten	41	41	41	0
Overige programmalasten	4.271	400	-23	-423
Salariskosten WSW en WIW	55.508	51.744	51.746	3
Sociale uitkeringen	730	798	765	-33
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.500	1.156	551	-605
Saldo voor vpb en reserveringen	-68.803	-72.785	-69.823	2.962

Saldo voor reserveringen	-68.803	-72.785	-69.823	2.962
Reserves	0	57	57	0
Onttrekking reserves	0	57	57	0
Saldo	-68.803	-72.728	-69.766	2.962

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Minder omzet verlies Rotterdam Inclusief	2.714	1.051	0	1.663
2. Lager exploitatietekort deelneming	0	-969	0	969
3. Lagere lasten Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	-639	0	639
4. Hogere arbeidskosten	0	435	0	-435
5. Diverse afwijkingen	251	125	0	126
Totaal afwijkingen	2.965	3	0	2.962

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Minder omzetverlies Rotterdam Inclusief

Het omzetverlies van Rotterdam Inclusief is € 1,7 mln lager uitgevallen dan verwacht. Zowel binnen de gemeente Rotterdam als bij externe opdrachtgevers zijn voldoende coronamaatregelen getroffen om gedurende het jaar steeds meer medewerkers veilig hun werk te laten verrichten.

2. Lager exploitatietekort deelneming

Rotterdam Inclusief draagt bij in het exploitatietekort van de deelneming Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond BV (OMR BV, Magis). Het exploitatietekort van OMR BV is gunstiger uitgevallen dan begroot doordat er minder (gedetacheerde) medewerkers zijn ingezet, het begrote omzetverlies lager is uitgevallen en doordat huisvestingslasten waarmee rekening werd gehouden uit coulance zijn kwijtgescholden. Het verschil bedraagt € 969.

3. Lagere lasten Inkopen en uitbestede werkzaamheden

Er zijn minder materialen en gereedschappen aangeschaft dan waarmee rekening was gehouden, trajecten voor werkzoekenden zijn vanwege corona zeer moeizaam op gang gekomen bij Rotterdam Inclusief waardoor het

budget wat hiervoor beschikbaar was niet besteed is. Tot slot werd er rekening gehouden met frictiekosten voor de invlechting van OMR BV. De invlechting heeft tot dusver echter geen frictiekosten met zich meegebracht waardoor dit budget niet besteed is. Dit resulteert in een voordeel van € 639.

4. Hogere arbeidskosten

De arbeidskosten en personeelsgerelateerde bijdragen zijn € 435 hoger uitgevallen dan begroot. Voor € 361 komt dit doordat in de loop van 2020 veel inhuurcontracten zijn omgezet naar ambtelijke aanstellingen bij de gemeente Rotterdam. Dit heeft geresulteerd in een overschrijding van het personeelsbudget van het instrumentenhuis. Daartegenover staat een voordeel op de inhuur elders binnen het programma Werk & Inkomen. Daarnaast resteert een nadeel van € 74 aan overige verschillen op de arbeidskosten.

5. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen gerealiseerd die leiden tot een voordeel op de baten van € 251 en een nadeel op de lasten van € 125. Dit resulteert in een voordeel van € 126.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeveerseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen, waaronder de doelgroep die op een beschutte werkomgeving is aangewezen.

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en /of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebannen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid
- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Pagina 95

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2020

Inkomenszekerheid

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. Ook nu de coronacrisis voortduurt, staat het bieden van inkomenszekerheid, naast volksgezondheid, voorop. Door de coronacrisis zien we een stijging in het

aantal bijstandsuitkeringen. Waar we net voor de crisis op 33.512 uitkeringen zaten, is dit aantal tot en met eind december 2020 opgelopen tot ruim 36.000. Met name het aantal jongeren tot 27 jaar dat in 2020 een beroep deed op de Participatiewet is significant hoger dan voor de crisis.

Naast de reguliere bijstand voerde Rotterdam de (door de crisis ingegeven) Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) regeling uit voor Rotterdamse ondernemers en ondernemers uit regiogemeenten. De uitvoering van deze regeling was in 2020 - door de druk waaronder het is ontstaan en het grote aantal aanvragen - intensief.

Dienstverlening

In onze dienstverlening staat de Rotterdammer centraal. Als gevolg van de coronacrisis is het belang van verdergaande digitalisering van de dienstverlening in korte tijd sterk zichtbaar geworden. Er bestaat binnen de gemeentelijke organisatie een sterke behoefte om de ontwikkeling van deze digitale dienstverlening te versnellen. Het grote aantal Tozo-aanvragen (46.000) heeft onze organisatie in positieve zin gedwongen om meer in te zetten op geautomatiseerde verwerking van besluiten. Door deze ontwikkeling is het gelukt om veel Tozo-aanvragen binnen de wettelijke termijnen af te handelen, waardoor snel inkomenszekerheid kon worden geboden.

Het totale aantal klachten is in 2020 gestegen met 11% ten opzichte van 2019. De oorzaak van deze toename is het aantal ingediende klachten als gevolg van de Tozo in het tweede tertaal (mei-augustus). In het derde tertaal zien we een scherpe daling van het aantal klachten. Eind december waren er in totaal 540 klachten ingediend die betrekking hadden op de Tozo. Dit is slechts 1,7% van het aantal ingediende aanvragen. Als gevolg van de gerichte aanpak bejegening, heeft de dalende lijn met betrekking tot het aantal klachten over (een gebrek aan) fatsoenlijke bejegening zich in 2020 voortgezet. De telefonische bereikbaarheid (norm 90%), is niet gehaald omdat vanaf maart/april veel capaciteit is ingezet voor de Tozo-organisatie.

Heronderzoeken

Het team heronderzoeken is, door de gevolgen van de coronacrisis, beperkt in haar werkzaamheden. Het voeren van gesprekken op locatie is niet voor iedere werkzoekende mogelijk of wenselijk. De doelstelling voor het aantal heronderzoeken per jaar (6.000) is in 2020 door de coronacrisis niet gehaald. Er is afgesproken dat de niet gerealiseerde aantallen in de jaren 2021 en 2022 worden ingehaald.

Wat hebben we bereikt?

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand.

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. Ondanks de snelle stijging van het aantal aanvragen ten tijde van de eerste 'lockdown' is het percentage tijdige besluiten op bijstandsaanvragen in 2020 gestegen: van 91,8% in 2019 naar 94,1% in 2020. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot indien dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

1.3 Tozo

Tot en met eind 2020 zijn er ruim 46.000 aanvragen voor de Tozo (1 tot en met 3) binnengekomen, voor zowel levensonderhoud als bedrijfskrediet. Dit zijn aanvragen voor de gemeente Rotterdam en verschillende gemeenten in de regio. Op alle aanvragen voor Tozo1 en -2 is eind 2020 een besluit genomen. De aanvragen voor Tozo 3 werden binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden. We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt.

Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door te werken met een beperkt aantal contactpersonen en zo min mogelijk overdrachtsmomenten. De vaste contactpersoon is snel en eenvoudig bereikbaar. Deze persoon hoeft niet zelf alle activiteiten uit te voeren, maar weet wel wat er waarom gebeurt op welk moment.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is. Het spreekt voor zich dat de gemeente klachten en bezwaren adequaat en snel will afhandelen (90% binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1.1 a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren.

Het aanvragen van (algemene en bijzondere) bijstand en de dienstverlening wordt door de gemeente verbeterd door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Door de coronacrisis en het daardoor oplopende aantal aanvragen is in mei 2020 gestart met de pilot versnelde afhandeling. De pilot had als doelstelling om de doorlooptijd te verkorten en daarmee de productie gelijk te laten lopen met het aantal aanvragen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij was om meer te vertrouwen op de gegevens die door de Rotterdammer werden geleverd. Na afloop van de pilot is vastgesteld dat deze aanpassing op de punten klanttevredenheid, rechtmatigheid en kwaliteit (waaronder doorlooptijd) een positief beeld heeft laten zien. Daarom is besloten om de procesingrepen versnelde afhandeling in te richten als standaard werkprocedure.

1.1 b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de Rotterdammer te verbeteren. De aanvragen voor de Tozo-regeling zijn digitaal ingediend en werden waar mogelijk geautomatiseerd afgehandeld. Ook wordt er gewerkt met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT-vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2 a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdammers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaan niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

Het college heeft een target van 6.000 gesteld per kalenderjaar voor het aantal te verrichten (her)onderzoeken. Door de coronamaatregelen was het dit jaar niet mogelijk om de handhavingsactiviteiten in de volle breedte uit te voeren. Er zijn afgelopen jaar 3.284 heronderzoeken uitgevoerd. Er zijn middelen in de begroting vrijgemaakt om de gemiste heronderzoeken in te halen in 2021 en 2022. In deze jaren zullen we 7.500 heronderzoeken op jaarbasis verrichten, zodat de afgesproken aantallen over 2020 alsnog gerealiseerd worden. De heronderzoeken zijn er niet alleen voor handhaving, maar we besteden ook aandacht aan zorg en ondersteuning (bijvoorbeeld op het gebied van schulden). We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van de Rotterdammer, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inzetten. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt daardoor continu versterkt. Om fraude te bestrijden blijven we inzetten op fraudeonderzoeken.

2.1 a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren heeft W&I de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen gedetecteerd en daarna gereduceerd. Naar aanleiding van een pilot is de werkwijze rondom de inspanningsperiode aangepast. Voor het toekennen van een uitkering wordt niet meer 4 weken gewacht op het resultaat van de inspanningsperiode, maar een uitkering wordt direct toegekend zodra het recht is vastgesteld. De verplichting van de aanvrager voor het vinden van betaald werk komt hiermee uiteraard niet te vervallen. Daarnaast is in verband met de coronacrisis in maart 2020 tot en met oktober 2020 afgezien van het opleggen van een zoekperiode bij jongeren. Vanaf november 2020 wordt hierop maatwerk geleverd.

2.1 b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningsklachten na. Daarvoor zijn alle bejegeningsklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. De processen met veel klantcontacten zijn ook dit jaar gemonitord. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1 c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Door de coronacrisis zien we een toename in het aantal ondernemers dat een beroep doet op onze dienstverlening. In 2020 heeft W&I, vooruitlopend op de wettelijke verplichting per 1 januari 2021, een start gemaakt met het bieden van extra dienstverlening aan zelfstandig ondernemers in de vorm van om-, her- en bijscholing.

2.1 d. Projectorganisatie Tozo

Na het aankondigen van de Tozo-regeling is in rap tempo een enorme projectorganisatie opgezet om het grote aantal aanvragen te kunnen verwerken. Naast het verwerken van de verschillende aanvragen, is ook de ondersteuning op de telefonie geïntensiveerd, worden lopende Tozo-uitkering beheerd door bijvoorbeeld het verwerken van inkomsten en worden ondernemers ondersteund in het heroriënteren op de toekomst.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln	+ € 16,2 mln	+ € 44,7 mln			
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%		
	Realisatie	97,86%	99,13%	n.n.b.			
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%		
	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 35%			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	91,7%	91,8%	94,1%			
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	90,9%	96,0%	98,0%			
1.3 Heronderzoeken (aantal)	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	
	Realisatie	6.074	6.325	3.284			
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	84%	88%	85%			

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Oorspr.	Bijgestelde Begroting	Realisatie	Afwijking
	Begroting	2020	2020	
	2020			
Baten exclusief reserves	502.379	673.399	722.839	49.439

Bijdragen rijk en medeoverheden	502.379	673.399	722.819	49.419
Overige opbrengsten derden	0	0	20	20
Overige baten	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	568.792	709.768	743.348	33.580
Apparaatslasten	49.087	53.089	51.349	-1.740
Inhuur	7.236	11.075	9.826	-1.248
Overige apparaatslasten	1.779	1.214	1.170	-43
Personeel	40.072	40.800	40.352	-448
Intern resultaat	7.005	727	2.113	1.386
Intern resultaat	7.005	727	2.113	1.386
Programmalasten	512.700	655.953	689.886	33.934
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.600	17.297	15.753	-1.545
Kapitaallasten	3.249	10.027	9.415	-612
Overige programmalasten	101	7.292	4.419	-2.873
Sociale uitkeringen	488.948	614.548	654.288	39.740
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.802	6.788	6.012	-776
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.414	-36.369	-20.509	15.860
Saldo voor reserveringen	-66.414	-36.369	-20.509	15.860
Reserves	6.890	-12.823	-17.502	-4.679
Ottrekking reserves	6.890	4.750	71	-4.679
Toevoeging reserves	0	17.572	17.572	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-59.524	-49.191	-38.011	11.181

Overzicht afwijkingen

Overzicht afwijkingen	Afwijking baten	Afwijking lasten	Afwijking reserves	Afwijking saldo
1. Bijstandsuitkeringen	219	-4.787	-4.399	607
2. Voorziening debiteuren bijstandsgerechtigden	0	-1.229	0	1.229
3. Tozo	48.133	44.284	0	3.849
4. Onderschrijding arbeidskosten	0	-1.697	0	1.697

5. Kapitaallasten en onderbesteding ICT	0	-2.118	0	2.118
6. Hogere personeel gerelateerde bijdragen	801	0	0	801
7. Diverse afwijkingen	286	-874	-280	880
Totaal afwijkingen	49.439	33.580	-4.679	11.181

Toelichting overzicht afwijkingen

1. Bijstandsuitkeringen

De totale uitgaven aan uitkeringen en loonkostensubsidies bedroegen in 2020 € 527 mln. Het aantal bijstandsuitkeringen is vorig jaar gestegen maar minder snel dan geraamd. Ten opzichte van de definitieve begroting vielen ook de gemiddelde 'prijs' per uitkering en de uitgaven aan loonkostensubsidies iets lager uit. Hierdoor bleek de eerder begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve BUIG van € 4,4 mln niet nodig, en was er bovendien een positief saldo van € 607.

2. Voorziening debiteuren bijstandsgerechtigden

De gemeente heeft door de jaren heen een voorziening getroffen om het risico van het niet volledig innen van vorderingen op bijstandsgerechtigden op te vangen. Vanwege de coronacrisis betracht de gemeente meer coulant bij de incasso op openstaande vorderingen aan werkzoekende Rotterdammers. Daarom was in de 10-maandsrapportage een ophoging van deze voorziening met € 2,3 mln begroot. Bij jaarrekening blijkt een ophoging met € 1,1 mln voldoende te zijn, omdat de ontvangsten op openstaande vorderingen minder zijn gedaald dan verwacht. Ten opzichte van de begroting zoals vastgesteld in de 10-maandsrapportage leidt dit tot een voordelig financieel effect op het rekeningresultaat van € 1,2 mln.

3. Tozo

Op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een voordelig saldo gerealiseerd ter hoogte van € 3,9 mln. Gemeenten krijgen een vaste vergoeding van het Rijk voor de uitvoering van de regeling. De reden voor het voordelig saldo in 2020 is dat de gemeente deze vergoeding al volledig als baten dient te verantwoorden, terwijl de uitvoeringskosten nog doorlopen in volgende jaren. Vanwege die doorlopende werkzaamheden is een voorstel voor resultaatbestemming ingediend voor de reserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling ter hoogte van € 7,5 mln. Na aftrek van de resultaatbestemming is er sprake van een nadelig saldo op Tozo wat met name wordt verklaard doordat een hogere voorziening is gevormd voor oninbare vorderingen en doordat de uitvoeringslasten hoger uitvielen dan begroot.

4. Onderschrijding arbeidskosten

De uitgaven aan personeel en inhuur waren € 1,7 mln lager dan begroot. In de 1e Herziening was extra budget voor arbeidskosten toegekend met het oog op een sterke stijging van het bijstandsvolume. Bij de werving is in het najaar een pas op de plaats gemaakt, omdat een 2e piek in de instroom - na de eerste piek in april/mei - vooralsnog uitbleef.

5. Kapitaallasten en onderbesteding ICT

Voor verschillende ICT-projecten binnen het programma Werk en inkomen is gebleken dat deze zonder extra kosten uitgevoerd konden worden. Omdat de uitvraag naar externe partijen meer tijd heeft gekost dan ingeschat, kon de prestatie niet meer in 2020 geleverd worden. Dit resulteert in een onderbesteding van € 1,5 mln. Daarnaast is er in 2020 € 618 minder afgeschreven dan begroot doordat de begrote afschrijvingslasten met een andere methodiek zijn berekend dan zou moeten volgens de financiële spelregels.

6. Hogere personeel gerelateerde bijdragen

Er is voor € 801 aan vergoedingen vanuit het UWV ontvangen voor zwangerschap en ziekte waarmee geen rekening kan worden gehouden in de begroting.

7. Diverse afwijkingen

Op diverse budgetten zijn kleine afwijkingen die leiden tot een voordeel van € 880.

Voor de reserve Afschrijvingslasten ICT is een bestemmingsvoorstel ingediend van € 600.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft

zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegening klachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Jaarverslag - Paragrafen

Pagina 96

Jaarverslag - Paragrafen

Bedrijfsvoering	Energietransitie	Financiële kengetallen
Financiering	Grondbeleid	Interbestuurlijk toezicht
Investerings	Lokale heffingen	Nationaal Programma Rotterdam Zuid
Onderhoud kapitaalgoederen	Subsidies	Verbonden partijen
Weerstandsvormogen en risicobeheersing		

Bedrijfsvoering

Pagina 97

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat informatie over de interne dienstverlening van de gemeente Rotterdam. Het gaat om het beleid voor HR&O, ICT, Concernhuisvesting en andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

- [Organisatie](#)
- [HR](#)
- [Informatievoorziening en automatisering](#)
- [Concernhuisvesting en facilitair](#)
- [Privacy en AVG](#)
- [Overige bedrijfsvoering](#)
- [Rechtmatigheidsverantwoording](#)
- [Effecten en maatregelen Covid-19](#)

Organisatieontwikkeling

Pagina 98

Organisatie

[Anders Werken](#)[Organisatie Stadsontwikkeling](#)

Anders Werken

De coronacrisis dwong het werk in onze organisatie anders te organiseren: Anders Werken.

Het programma Anders Werken geldt de komende vier jaar, en bestaat uit:

- Digitaal samenwerken en hybride vergaderen.
- Plaats- en tijdonafhankelijk werken, op de thuiswerkplek, op kantoor of in de stad of wijk, afhankelijk van het type werk. 'Het kantoor' is straks vooral een plaats waar medewerkers elkaar ontmoeten.
- Medewerkers krijgen trainingen om vertrouwd te raken met Anders Werken.
- Regelingen over werkplekkeuze en onkostenvergoedingen veranderen mee.

Voorbeelden zijn de beschikbaarstelling van MS-teams, ondersteuning van de thuiswerkplek, en invoering van een andere manier van onkostendeclaraties. Ook zijn de eerste twee wijkhubs geopend: aan de Wolphaertsbocht en in Hillevliet.

Organisatie Stadsontwikkeling

[Organisatie Stadsontwikkeling](#).

Concernhuisvesting en facilitair

Pagina 99

Concernhuisvesting en facilitair

Door de coronasituatie is de ontwikkeling van de huisvesting overgegaan in het spoor Anders Werken. Digitalisering, ontmoeten, verbinden met de stad (o.a. wijkhubs) en thuiswerken zijn belangrijke pijlers voor aanpassingen in de huisvesting.

De voor 2020 geplande uitbreiding van vaste werkplekken is vervangen door uitbreiding in aanlandplekken, hybride vergaderruimtes, ontmoetings- en thuiswerkmogelijkheden.

De gemeentelijke locaties zijn met anderhalvemetermaatregelen ingericht. De crisisorganisatie is gefaciliteerd en er zijn thuiswerkmiddelen verstrekt. Een deel van de onderhoudswerkzaamheden kon niet worden uitgevoerd en is met budget van 2020 doorgeschoven naar 2021. Corona leidt op diverse plaatsen in de bedrijfsvoering tot extra kosten, maar bij concernhuisvesting zijn er per saldo minder kosten gemaakt. Vanwege de Bestuursopdracht Vastgoed is een eerste concept Integraal Huisvestingsplan Concernhuisvesting 2021-2030 opgesteld.

De ontwikkeling van het onderdeel 'beveiliging' naar een professionele, zelfbewuste en ontwikkelingsgerichte afdeling loopt. Het doel is meer inzet van techniek en meer beveiligers in eigen dienst te hebben, in plaats van externe inhuur.

In toenemende mate draagt concernhuisvesting bij aan duurzaamheid en circulariteit, zoals bij het circulair maken van de locatie Kleinpolderplein, het voorkomen en benutten van 'waste'-stromen in de catering. Ook zijn waterloze urinoirs geplaatst.

HR

Pagina 100

HR

[Beleid en ontwikkelingen](#)[Personeelsgesprekken](#)[Verzuim](#)[Opleidingen](#)[Inclusieve organisatie](#)[Integriteit](#)
[Medewerkerstevredenheidsonderzoek \(MTO\)](#)[Formatie en bezetting](#)[Arbeidskosten](#)

Beleid en ontwikkelingen

Beleid

De gemeente Rotterdam is een innovatieve en aantrekkelijke werkgever. Met dit uitgangspunt sluit het college als werkgever aan bij het imago en de ondernemersgeest in de stad.

Het personeelsbeleid stelt medewerkers in staat om hun werk voor de stad slagvaardig te doen. Dat was ook in de afgelopen coronaperiode het geval. Veerkracht, vitaliteit, werkplezier, inclusie en flexibiliteit ('de juiste medewerker op de juiste plek') zijn hierbij de kernwoorden.

Ontwikkelingen

In 2020 is er een belangrijke bijdrage geleverd aan het crisisbeleid en de coronamaatregelen in de organisatie. De clusters zijn ondersteund bij het mogelijk maken van het werken op afstand. Verder kregen medewerkers hulp om een goede werkplek thuis in te richten. Voor medewerkers die noodzakelijk op kantoor of op straat moesten werken, is zoveel mogelijk een veilige werksituatie geboden.

Soms zijn arbeidsvoorwaarden aangepast, zoals de uitkering van de zorgbonus, de bonus voor de boa's en het stopzetten van de reiskostenvergoeding voor thuiswerkers.

Ook is er gewerkt aan de opzet, inrichting en bemensing van uitvoeringsorganisaties voor de GGD en de inkomensondersteuning (Tozo-regeling). Er is hier snel op gehandeld; waar mogelijk zijn interne medewerkers ingezet.

Personeelsgesprekken

De personeelsgesprekken Rotterdam (PR) stonden in 2020 in het teken van een kwalitatieve en een kwantitatieve ontwikkeling. Een pilot is ingezet om meer inzicht te krijgen in de kwaliteit van de gesprekken tussen leidinggevende en medewerker. Door de medewerker te vragen om na het indienen van het gespreksverslag een vragenlijst in te vullen, krijgt de leidinggevende direct een indruk hoe de medewerker het personeelsgesprek heeft ervaren, en een indruk wat er beter kan. Bij een positief resultaat van de pilot gaat deze directe manier van evalueren gelden voor de hele organisatie.

Het contact tussen leidinggevende en medewerker is door de corona nog belangrijker. Een uitgebreide communicatieaanpak heeft leidinggevend en medewerkers gestimuleerd om ook op afstand met elkaar in contact te blijven.

In onderstaande tabel is de realisatie van de personeelsgesprekken weergegeven. Er is uitgegaan van minimaal één vastgelegd verslag per medewerker. In 2020 is het aantal vastgelegde gesprekken binnen onze organisatie gestegen: van 71% in 2018 naar 74% in 2020. Dit is een positieve ontwikkeling. Blijvende aandacht is echter nodig om deze trend voort te kunnen zetten.

Personeelsgesprekken	2018	2019	2020
Concern*	71%	72%	74%
* Exclusief herplaatsingskandidaten en trainees			

Verzuim

De dalende trend van het verzuim zette in 2020 door. Met 5,7% eind 2020 is het verzuim met 0,6 procentpunt gedaald ten opzichte van 2019. Hiermee is de norm voor 2020 behaald.

Deze daling is zichtbaar bij het lang verzuim (0,3%) en het kort verzuim (0,24%). De daling was vooral sterk bij de clusters Werk & Inkomen en Dienstverlening; met hun aanpak bereikten zij een daling van respectievelijk 2% en 1%.

Opvallend is de daling van het kort verzuim. Dit lijkt deels te komen door het thuiswerken vanwege de coronasituatie. Er is veel extra aandacht besteed aan veilig, gezond en met plezier thuiswerken. Leidinggevenden krijgen ondersteuning hoe zij het thuiswerken kunnen faciliteren en hun medewerkers kunnen begeleiden.

Het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd, steeg in 2020 van 43% naar 54%.

Opleidingen

In totaal is er € 9 mln besteed aan externe opleidingen. Het betreft 1,0% van de totale loonsom. Dit percentage is lager dan voorgaande jaren, maar conform de begroting. De lagere besteding komt door de coronacrisis. Tijdens de eerste lockdown zijn alle fysieke trainingen geannuleerd. Gelijktijdig is in samenwerking met de opleiders gewerkt aan een omzetting naar een digitaal aanbod. Dat is gelukt; een groot deel van de geannuleerde trainingen zijn alsnog doorgegaan en de terugval bleef beperkt. Verder is ervoor gezorgd dat noodzakelijke opleidingen, bijvoorbeeld de boa-opleiding, fysiek konden doorgaan. Ook is het aanbod door de coronacrisis uitgebreid, onder andere met trainingen in het gebruik van MS Teams en digitaal faciliteren van bijeenkomsten.

Inclusieve organisatie

In 2020 waren twee ontwikkelingen belangrijk voor versterking van de inclusieve en diverse organisatie:

1. Het maatschappelijk debat over Black Lives Matter leidde tot het intensiveringsplan Rotterdam tegen racisme 2020 – 2022. Dit plan bevat acties om inclusie en diversiteit binnen de gemeentelijke organisatie te intensiveren. Er is nog nadrukkelijker ingezet op bewustwording van racisme en discriminatie, vooroordelen en uitsluiting, oftewel: op inclusie. Ook is het werving- en selectieproces waardenvrij gemaakt, zodat er meer diversiteit kan instromen en doorstromen.
2. In oktober 2020 vond het onderzoek door de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor (NIM) plaats. Deze nulmeting geeft inzicht in de mate van inclusie en diversiteit binnen de gemeentelijke organisatie. Op grond van de analyses en aanbevelingen is het de verwachting de inspanningen voor een diverse en inclusieve organisatie gericht en daardoor effectiever en efficiënter in te zetten. De rapportage van de NIM is begin 2021 beschikbaar.

Integriteit

Aantal meldingen

Het totaal aan integriteit gerelateerde meldingen in 2020 is met 124 iets minder dan het aantal in 2019 (137).

Aantal onderzoeken

Het aantal beëindigingen door aangetoond plichtsverzuim is van 16 in 2019 gedaald naar 9 in 2020. Het gaat om zeven ambtenaren en twee ingehuurd medewerkers.

Highlights

Aan integriteit is in 2020 op verschillende manier aandacht gegeven. Het was een thema bij de bijeenkomsten rond de eed/belofte. Er zijn berichten op het gemeentelijke intranet geplaatst met verwijzing naar o.a. de vertrouwenspersonen en de clustercoördinatoren integriteit ter bevordering van de laagdrempeligheid voor het doen van meldingen. Ook kwam integriteit ter sprake in werkoverleggen, aan dialoogtafels en tijdens 'het goede gesprek'. Eind 2020 is voor de derde keer de 'Week van de integriteit' georganiseerd met 2.000 deelnemers, een forse groei ten opzichte van 2019 met 1.400 deelnemers. Er waren 32 activiteiten, met accent op de betekenis van integriteit en op integriteitsdilemma's in de dagelijkse praktijk.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO)

Met het MTO meet de organisatie jaarlijks de tevredenheid en betrokkenheid van de medewerkers bij de gemeentelijke organisatie. In 2020 zijn ook alle inhuurkrachten uitgenodigd mee te doen. Hiermee volgde het college de motie 'Deelname aan tevredenheidsonderzoeken door inhuurkrachten' (19bb24575). Ook tijdelijke medewerkers van de coronaorganisatie zijn uitgenodigd deel te nemen. De ambtelijke respons daalde van 68% in 2019 naar 61% in 2020. De respons van ambtenaren en inhuurkrachten samen is 55%. Op alle onderwerpen is ten opzichte van 2019 verbetering zichtbaar: bevlogenheid, autonomie, leiding, collegialiteit, omstandigheden en werkdruk. Acht op de tien medewerkers zijn enthousiast over Rotterdam als werkgever; in 2019 waren dit er nog zeven op de tien.

Negen op de tien thuiswerkende medewerkers willen na de coronacrisis minimaal één keer per week blijven thuiswerken. Na de coronasituatie willen de medewerkers naar kantoor voor het sociaal contact en de samenwerking. Werkdruk blijft een aandachtspunt; een op drie medewerkers vindt de werkdruk te hoog. Leidinggevend en medewerkers bespreken in teamverband de resultaten van het MTO om zo tot verbeteringen te komen.

Formatie en bezetting

Formatie

In 2020 groeide de formatie met 374 fte ten opzichte van 2019. Werk en Inkomen neemt het leeuwendeel voor zijn rekening met ruim 200 fte. Dat komt door de indiensttreding van medewerkers van Magis010 en door inhuurkrachten. Dat laatste gebeurde om de motie 'Zeker van een baan bij de Gemeente Rotterdam#2' uit te voeren. De organisatieonderdelen Stedelijke inrichting en ontwikkeling, en Verkeer en vervoer (beide cluster Stadsontwikkeling), en Volksgezondheid en zorg, en Maatschappelijke ondersteuning (cluster Maatschappelijke Ontwikkeling) stelden in 2020 hun formatie bij. Het gaat om werkzaamheden voor duurzaamheid van het gemeentelijk vastgoed, mobiliteit met nul emissie, smart mobility, extra capaciteit bij VraagWijzers en de oprichting van het meldpunt Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

Bezetting

De bezetting in de clusters was eind 2020 hoger dan de begrote formatie:

- Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) met 163 fte. Vanwege de coronasituatie zijn bij het Jongerenloket extra mensen aangenomen. Bij Publieke Gezondheid zijn artsen aangetrokken die werken voor het programma corona van de GGD-GHOR en voor de vervanging van medewerkers die zijn gedetacheerd. Het projectenbureau van Maatschappelijke Ontwikkeling (PPMO) heeft een overbezetting van zo'n 35 fte voor het oppakken van projecten en programma's. Financiering van deze overbezetting komt uit programmagelden.
- Stadsontwikkeling (SO) overschreed de formatiebegroting met 52 fte, grotendeels bij het Projectenbureau Rotterdam en bij Bouwen & Wonen. Bij Bouwen & Wonen varieert het aantal medewerkers door arbeidscontracten te bieden aan langdurig ingehuurd medewerkers en door mee te bewegen met de grootte van het opdrachtenpakket, voor op het terrein van gebiedsontwikkeling. De aanvankelijk benodigde formatie baseert de afdeling op het vastgestelde werkpakket.
- Bestuurs- en Concernondersteuning (BCO) overschrijdt de formatie met 284 fte. BCO faciliteert een aantal concernbrede programma's waarvoor wel budget is, maar geen formatie: het traineeprogramma, de projectenpool en de herplaatsingskandidaten. Bij de directie Innovatie, Informatievoorziening, Facilitair en Onderzoek (IIFO) is een deel van de capaciteit niet opgenomen in de formatiebegroting maar worden betaald uit baten gegenereerd door inzet op projecten.
- Bij Directie Veiligheid is een overbezetting van 28 fte. De gemeente Rotterdam heeft voor de regio de kassiersfunctie. Er is daarom wel sprake van ambtelijke bezetting maar geen begrote formatie. De financiële doorvertaling – zichtbaar onder arbeidskosten – laat zien dat de overbezetting niet heeft geleid tot overschrijdingen.

In- en uitstroom

In 2020 begonnen bijna 1.600 nieuwe medewerkers bij de gemeente Rotterdam. Krap 700 medewerkers verlieten de organisatie. Opvallende zaken:

- Ruim 30% van de instroom 2020 ging naar W&I. Dit komt grotendeels door de uitvoering van de motie 'Zeker van een baan bij gemeente Rotterdam#2'.
- Bij BCO stroomden 62 trainees in; zij werken voor de gehele organisatie.
- 50% van de instroom is jonger dan 35 jaar. Daarmee zijn de starters op de arbeidsmarkt goed vertegenwoordigd in de instroom. Van de uitstroom is 53% 60 jaar of ouder. De combinatie van deze twee leidt ertoe dat de gemiddelde leeftijd blijft dalen: van 48,6 jaar in 2016 naar 47,2 eind 2020. Door de geleidelijke verhoging van de AOW-leeftijd is de daling nog spectaculairder dan deze lijkt.

Stages

De gemeente Rotterdam vervulde in 2018 en 2019 respectievelijk 995 en 786 betaalde stageplaatsen. In februari 2020 was de instroom van stagiairs vergelijkbaar met voorgaande jaren. In het tweede kwartaal ontstonden zorgen over een tekort aan stageplaatsen. Door de coronamaatregelen kwamen minder stagiaires aan een stageplaats. In 2020 bleef de teller steken op 562.

Zodra duidelijk werd dat de coronacrisis langer ging duren dan verwacht en dit studenten en scholieren zou belemmeren om een diploma te halen, maakte de organisatie extra werk van het vinden en aanbieden van stageplekken.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten voor de medewerkers en kosten van externe inhuur.

Voor de totale arbeidskosten is € 13,6 mln minder uitgegeven dan begroot. Van de totale realisatie op arbeidskosten is € 32,8 mln toe te schrijven aan het Programma Corona GGD-GHOR: € 5,5 mln loonkosten en € 27,3 mln voor externe inhuur. Zowel de zogenoemde zorgbonus als de bonus voor de boa's is opgenomen in de arbeidskosten. De zorgbonus is toegekend aan 281 medewerkers, de bonus voor BOA's aan 375 medewerkers.

De loonkosten in 2020 liggen hoger dan in 2019. Dat komt door de groei van de organisatie. Ten opzichte van de bijgestelde begroting is er echter een onderbesteding van € 4 mln zichtbaar op de loonkosten. Dit komt door het niet of later dan verwacht invullen van vacatures.

De uitgaven aan externe inhuur zijn € 9,5 mln lager dan de bijgestelde begroting. Ook hier leidde corona tot terughoudendheid bij de inzet van externe inhuur. Daarnaast maakte Werk en Inkomen een inschatting van een verwachte toename in het bijstandsvolume, maar steeg het aantal Rotterdammers in de bijstand minder snel dan eerder aangenomen. Hierdoor was er minder inhuur nodig.

Gedetailleerd overzicht per programma

Arbeidskosten 2020

Arbeidskosten (x € 1.000)	Oorspr.	Bijgestelde	Realisatie	Afwijking
Programma	Begroting	Begroting	2020	
	2020	2020		
Algemene middelen	14.962	15.472	15.121	352
Beheer van de stad	123.135	123.900	125.902	-2.001
Bestuur en dienstverlening	46.300	46.523	46.381	142
Cultuur, sport en recreatie	10.324	10.090	9.454	636
Economische Zaken	7.430	7.235	6.398	837
Maatschappelijke Ondersteuning	40.967	48.893	49.111	-218
Onderwijs	14.615	14.807	14.221	586
Openbare orde en veiligheid	66.403	63.013	61.182	1.831
Overhead	333.074	340.913	338.444	2.469

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.829	140.083	140.378	-295
Verkeer en Vervoer	20.639	27.056	27.019	37
Volksgezondheid en zorg	81.752	122.925	115.539	7.387
Werk en inkomen	115.123	118.070	115.660	2.410
Totaal	1.003.554	1.078.981	1.064.809	14.173

Loonkosten 2020

Loonkosten (x € 1.000) Programma	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Algemene middelen	14.475	14.596	14.343	253
Beheer van de stad	116.318	115.888	117.929	-2.041
Bestuur en dienstverlening	45.270	44.342	44.694	-352
Cultuur, sport en recreatie	9.901	9.580	9.143	437
Economische Zaken	7.130	6.933	6.320	613
Maatschappelijke Ondersteuning	37.288	42.153	42.489	-336
Onderwijs	14.506	14.306	13.643	663
Openbare orde en veiligheid	65.367	56.495	57.056	-561
Overhead	305.371	309.131	307.051	2.080
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	112.110	112.731	111.382	1.349
Verkeer en Vervoer	20.017	24.822	24.630	192
Volksgezondheid en zorg	77.143	86.527	82.463	4.064
Werk en inkomen	85.344	89.395	91.704	-2.309
Totaal	910.238	926.899	922.848	4.051

Externe inhuur 2020

Externe inhuur (x € 1.000) Programma	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Algemene middelen	487	876	777	99
Beheer van de stad	6.817	8.013	7.972	40

Bestuur en dienstverlening	1.030	2.181	1.687	494
Cultuur, sport en recreatie	423	510	311	199
Economische Zaken	300	303	78	224
Maatschappelijke Ondersteuning	3.679	6.740	6.623	118
Onderwijs	109	501	578	-77
Openbare orde en veiligheid	1.036	6.518	4.126	2.392
Overhead	27.703	31.782	31.393	389
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	16.719	27.352	28.996	-1.644
Verkeer en Vervoer	622	2.234	2.390	-156
Volksgesondheid en zorg	4.609	36.398	33.075	3.323
Werk en inkomen	29.779	28.675	23.956	4.719
Totaal	93.315	152.082	141.961	10.122

Omvang van inhuurlasten op inkoop en uitbestede werkzaamheden

In 2019 informeerde het college de raad over inhuurlasten die de organisatie vastlegt op meerdere categorieën in de financiële administratie. Vrijwel alle categorieën hebben direct te maken met inhuur. Dat is alleen bij de categorie 'inhuurlasten op inkoop en uitbestede werkzaamheden' niet het geval. Daarbinnen is eveneens nog sprake van externe inhuur. Conform de toezegging in de raadsbrief (19bb12020) staat de toelichting op deze categorie in deze paragraaf. Dit blijft zo totdat hiervoor een duurzame oplossing is gevonden. De inhuurlasten binnen inkoop en uitbestede werkzaamheden bedroegen in 2020 € 9,2 mln.

Informatievoorziening en automatisering

Pagina 101

Informatievoorziening en IT

[OntwikkelingenMonitor ICT-projecten](#)

Ontwikkelingen

Coronacrisis

De pandemie maakte eens te meer duidelijk hoe belangrijk een goede ICT-infrastructuur is. Sinds half maart 2020 werkt nagenoeg de gehele organisatie thuis. Mede door de ICT-voorzieningen kunnen vrijwel alle processen van de gemeenten doorgaan. In een aantal gevallen konden concernbrede voorzieningen hun waarde bewijzen: Rapid

Application Development (bij W&I/ Tozo), data-analyse (bij de GGD) en chatbots (bij interne dienstverlening). De beheerorganisatie en de gebruikersondersteuning leverden zo snel mogelijk laptops en iPads aan thuiswerkers, en hielpen de medewerkers bij het gebruik ervan.

Digitaliseringsagenda

Met de digitaliseringsagenda voert de organisatie projecten in samenhang met elkaar uit. Eind 2020 waren er acht projecten en programma's met financiering uit de digitaliseringsagenda. Bekijk [hier](#) het online magazine Rotterdam digitaal. Enkele voorbeelden van resultaten staan hieronder.

Gedigitaliseerde en Rotterdamse Samenwerking (GERS)

Het Programma GERS is het programma van de gemeente Rotterdam dat als doel heeft om in de periode tot 2023 circa 90% van de werkprocessen die geen directe relatie hebben met de Rotterdammer om te zetten naar digitale dossiers. Einde 2020 waren er circa 3.500 gebruikers die DIVA gebruiken of gaan gebruiken. DIVA bevatte eind 2020 267 dossiersites. Vanwege de vereiste van goede digitale dossiervorming, die door de Wet Open Overheid (WOO) nog sterker wordt benadrukt, zal dit aantal (zowel qua gebruikers als qua sites) in 2021 aanzienlijk stijgen.

Digitaal werken aan Rotterdamse samenwerking en service (DWARSS)

Doel van het programma DWARSS is een voorziening te ontwikkelen waarmee Rotterdammers altijd online kunnen zien wat de status is van een aanvraag. Ook in 2020 heeft DWARSS veel producten en diensten verbeterd en toegevoegd aan onze digitale dienstverlening. Dat onze inwoners en ondernemers ons ook goed weten te vinden, blijkt overigens uit de cijfers: eind december 2020 kwam de 500.000ste zaak binnen.

Informatiegestuurd / Datagedreven werken

In 2020 is een Rotterdamse Datastrategie ontwikkeld en vastgesteld. Ook is gestart met de ontwikkeling van opleidingen voor medewerkers. De gegevenscatalogus, waarin medewerkers verschillende databronnen kunnen vinden aan de hand van metadata, is technisch gereed en kan in 2021 functioneel geïmplementeerd en in gebruik genomen worden. Parallel met de gegevenscatalogus wordt een nieuwe en geactualiseerde versie van het Rotterdam Open Data Portaal opgeleverd. In 2020 zijn veel nieuwe voorstellen opgepakt, waaronder ook het project Social Labs voor use cases gericht op integrale opgaven in de wijk. Samen met de Provincie Zuid Holland en gemeente Den Haag werken programma's DGW en Digitale stad aan een ontwerp voor een samenwerkingsplatform tussen gemeenten en de provincie.

Digitale Stad

De ontwikkeling van de Digitale Stad is een co-creatie van de gemeente met een groot aantal externe partijen. In 2020 is weer een aantal concrete stappen gezet. Zo is de marktconsultatie uitgevoerd voor de doorontwikkeling van het Open Urban Platform (OUP) met 3D Digital Twin van prototype naar een echt werkend product. Het programma Digitale Stad heeft in 2020 een mooie externe waardering gekregen voor het verhaal en de bereikte resultaten. De Internationale GeoBIM Award 2020 in de categorie 'Digital cities' is aan ons toegekend.

Overige ontwikkelingen

Generieke ICT

In 2020 heeft het programma G(enerieke)-ICT - voor ondersteuning en versnelling van de ontwikkeling van de clusters - een aantal voorzieningen gerealiseerd. Enkele voorbeelden:

- Met behulp van Artificial Intelligence zijn routinematige processen van de clusters verder geautomatiseerd. Twee nieuwe virtuele assistenten zijn ingezet voor processen bij W&I, zeven virtuele assistenten voeren repeterende werkzaamheden uit bij afdelingen van het cluster Bestuurs- en concernondersteuning. Voor Dienstverlening zijn twee virtuele assistenten ontwikkeld. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Robotica Proces Automation (RPA)-technologie.
- Voor de geautomatiseerde communicatie binnen de gemeente is chatbot Robin ingezet. Deze chatbot beantwoordt HR- en ICT-vragen van medewerkers. Voor de communicatie met de burgers is de chatbot Rotterdampas ingezet. Deze technologie maakt de 24x7 dienstverlening mogelijk.
- Alle gebouwen en GGD-teststraten met wifi van de gemeente Rotterdam zijn eind 2020 voorzien van Publicroam (Wifi voor de Burger). Deze oplossing biedt veilige toegang tot het gast Wifi-netwerk van de gemeente aan burgers en bezoekers.

Transparant Rotterdam/ Wet Open Overheid

De voorbereiding van de invoering van de Wet Open Overheid (WOO) is in volle gang. Analyses zijn uitgevoerd om de gevolgen van de wet voor bestuur en organisatie inzichtelijk te maken. Er is een voorzet gemaakt voor de invoering van de Wet Elektronische Publicaties (WEP) per 1 juli 2021. Deze wet sluit aan bij de doelstellingen van de WOO. Er is een redigeertool aanbesteed die bij het publiceren van veel documenten privacygevoelige informatie geautomatiseerd onleesbaar maakt. In 2021 gaat het programma Rotterdam Transparant van start. Onderdeel van Rotterdam Transparant is het formuleren van KPI's.

Informatiebeveiliging

Alle Nederlandse overheidsinstellingen moeten sinds 1 januari 2020 voldoen aan het landelijke basisnormenkader: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Er is daarom gewerkt aan het verder invoeren van de bijbehorende maatregelen. De ENSIA is een verplichte zelfevaluatie van de beveiliging van aansluiting op landelijke voorzieningen als DigiD en SUWI. Deze is in 2020 uitgevoerd. De verbeterpunten uit de

ENSIA zijn vastgelegd in verbeterplannen en opgepakt. Door de coronapandemie is nagenoeg de hele organisatie inclusief de gemeenteraad en het college van B&W overgestapt naar thuiswerken. Informatiebeveiliging bij thuiswerken is daarom een belangrijk speerpunt geweest in de continue bewustwordingscampagne. Ook zijn we begin 2020 geconfronteerd met een Citrix-incident dat veel impact had. De organisatie kon snel reageren, zowel in het elimineren van de kwetsbaarheid als in het snel operationeel krijgen van de systemen.

Monitor ICT-projecten

De status en voortgang van risicovolle ICT-projecten staan in de Monitor Grote Projecten. De [Monitor ICT-projecten](#) is als aparte rapportage beschikbaar.

Privacy en AVG

Pagina 102

Privacy en AVG

Privacy en AVG

De gemeente Rotterdam verwerkt veel persoonsgegevens van Rotterdammers en andere burgers, ondernemers en medewerkers. Soms zijn die privacygevoelig, zoals financiële en bijzondere gegevens. Daar gaat de organisatie zorgvuldig mee om.

De digitalisering maakt het werk eenvoudiger en efficiënter, én de dienstverlening aan de Rotterdammer beter. Er zijn ook risico's voor de privacy van burgers en medewerkers. Eind 2020 gebruikte de gemeente bij 461 processen en deelprocessen persoonsgegevens. De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is in 2018 ingevoerd om deze gegevens te beschermen.

Binnen de organisatie is het steeds vanzelfsprekender om privacyaspecten mee te wegen in nieuwe processen. Aan de basis van de AVG liggen wettelijk verplichte instrumenten. Het zijn het register van verwerkingen, de DPIA (Data Protection Impact Assessment), verwerkersovereenkomsten met externe bedrijven die namens de gemeente gegevens verwerken, een datalekkenregister en een proces voor de rechten van betrokkenen. Het overgrote deel daarvan is voor mei 2021 zijn afgerond. Dat is het fundament waarop Rotterdam verder bouwt. In 2021 en daarna is de focus gericht op Privacy by design: vanaf het begin rekening houden met privacyvoorwaarden bij de inrichting van processen en systemen. Verder spelen de digitaliseringsagenda, het gebruik van algoritmen, gegevensdeling en de gevolgen van nieuwe wetgeving. De ontwikkelingen volgen elkaar snel op en er kan steeds meer, maar steeds weer zal het college de privacyrisico's daarin zorgvuldig afwegen.

Dat druk van buitenaf die afweging soms moeilijk maakt, bleek uit het incident met de MCA's (mobiele camera auto's) voor de handhaving van de coronamaatregelen. Dit leidde tot vragen vanuit de raad. Dergelijke incidenten laten zien hoe raadzaam het is tijdig een DPIA uit te voeren. Het bewustzijn van privacyrisico's in het dagelijks werk groeit dan ook, mede door de interne Blijf Alert! Campagne. De e-learning informatieveiligheid en privacy is beschikbaar voor alle medewerkers. Daarnaast is er een verdiepende module voor de medewerkers die intern ambassadeur zijn.

Datalekken

Een datalek is een incident waarbij persoonsgegevens mogelijk of daadwerkelijk in handen zijn gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. In 2020 zijn er 190 datalekken gemeld waarvan 69 bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Met een verschil van drie (193 datalekken in 2019) is het aantal datalekken ongeveer gelijk gebleven. De jaarlijkse groei van het aantal meldingen is er dus uit. Een verklaring daarvoor is niet eenvoudig te vinden. Het aantal werkelijke datalekken is waarschijnlijk groter dan het aantal dat gemeld wordt. Reden om blijvend aandacht aan bewustwording te schenken.

Recht van betrokkenen

De AVG biedt burgers de mogelijkheid om inzage in de eigen persoonsgegevens te krijgen. In 2020 zijn 153 verzoeken ingediend om het inzagerecht uit te oefenen. In 2019 waren dit 148 verzoeken. Ook hier blijft het aantal dus ongeveer gelijk.

De snelheid van afhandeling is verbeterd: ruim driekwart van de aanvragen wordt binnen een maand afgehandeld. In 2019 was dat nog 40%.

Overige bedrijfsvoering

Pagina 103

Overige bedrijfsvoering

[Juridische diensten](#) [Inkoop en aanbestedingszaken](#) [Europese ontwikkelingen](#) [Verplichte BBV-indicatoren](#)

Juridische diensten

Bezwaarbehandeling

- In 2020 werden 12689 bezwaarschriften ontvangen. In de twee jaren hiervoor waren dat er respectievelijk 13.000 in 2019 en 12.000 in 2018.
- De tijdigheid van de afhandeling is op 83% uitgekomen. Dit is 3 procent hoger dan in 2019.
- De werkvoorraad is met zo'n 650 zaken afgenomen.
- 81% van de besluiten op bezwaar bleef bij de rechtbank in stand, 1 procent hoger dan in 2019. Dat is voor Juridische diensten een indicator van de kwaliteit van de bezwaarbehandeling.

Het aanbod aan werk is in 2020 verschoven. Enerzijds komt dat door corona, maar ook door intensivering van beleid op bepaalde gebieden. Zo was er de tweede helft van het jaar een toename te zien van bezwaren op het terrein van ruimtelijke ordening (omgevingsvergunningen), handhaving op verkeerd aanbieden van huishoudelijk afval, bezwaren tegen parkeervergunningen en bezwaren tegen besluiten op grond van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo).

Door die laatste ontwikkeling, die rechtstreeks verbonden is met corona, kon de gemeente op andere gebieden minder besluiten nemen. Daardoor zijn er veel minder bezwaren ontvangen tegen terugvorderingen van bijstand en opgelegde maatregelen.

De invloed van corona deed zich ook voelen in de uitvoering van het werk. Fysieke hoorzittingen, de kern van de bezwaarprocedure, waren niet meer mogelijk. Om het recht op gehoord te worden zo goed mogelijk uit te voeren, is veel gebruik gemaakt van telefoneren en MS Teams. Met name bij bezwaren waarbij veel belanghebbenden betrokken zijn is dit niet altijd eenvoudig. Dat heeft dan ook meer tijd gekost.

Menselijke maat

Een andere belangrijke ontwikkeling in 2020 is de roep om terug te gaan naar de menselijke maat. De samenleving wordt niet alleen complexer, maar digitaliseert ook steeds meer. Voor veel mensen blijkt het lastig om aangehaakt te blijven. Een vergissing ligt dan eerder op de loer. De roep om vergissingen snel en makkelijk te kunnen herstellen is al een tijdje gaande, maar in 2020 kwam dat als gevolg van de toeslagenaffaire in een stroomversnelling. Ook de Participatiewet ligt nu onder vuur. Ook deze wet laat weinig ruimte om de menselijke maat toe te passen. Ook hier kan de overheid een kennelijke vergissing al snel als fraude bestempelen.

Bij de uitvoering in bezwaar levert dit dan bij juristen vaak morele dilemma's op: er is de wens maatwerk te leveren, maar de wet laat dat niet toe.

In het verlengde hiervan ligt het oplossingsgericht werken dat in 2020 ook nadrukkelijk in de aandacht stond. Het kabinet zet met de stelselherziening gesubsidieerde rechtsbijstand steviger in op het voorkomen van onnodige procedures. Dat betekent veel meer op het begin van elk proces goed communiceren om conflicten te voorkomen. Daar past een wijkgerichte aanpak bij. En is er toch een conflict, dan gaat het erom vaker te kiezen voor een meer informele afhandeling van geschillen tussen overheid en burger. Dat is belangrijk voor de legitimiteit van de overheid en het bespaart onnodige kosten van procedures. In de bezwaarbehandeling is hier in 2020 extra op ingezet door het proces aan te passen. Een intake team neemt meteen bij ontvangst van het bezwaarschrift telefonisch contact op met de bezwaarmaker om samen te besluiten wat de beste aanpak is. Soms is dat alleen uitleg en begrijpt bezwaarmaker dat het besluit terecht genomen is. Soms blijkt ook meteen dat het bestreden besluit onjuist is en wordt meteen aan het cluster gevraagd om een nieuw besluit dat geheel aan de bezwaren tegemoetkomt. Dit voorkomt een lange bezwaarschriftprocedure. Lag het percentage informeel afgedaan in 2019 nog 29%, in 2020 was dat gestegen tot 32%.

In personeelsgesprekken, teambijeenkomsten, opleiding en trainingen is veel aandacht besteed aan de noodzaak oplossingsgericht te adviseren. In gesprekken met clusters blijkt dat dit leidt tot waardering voor de wijze van adviseren.

Beroepsbehandeling

In 2020 kwamen iets meer dan 2.300 beroepsschriften binnen. Circa 100 meer dan het jaar ervoor. Ruim 1.400 beroepszaken, bijna 400 hoger beroepszaken en bijna 500 voorlopige voorzieningen.

Op het terrein van het sociale domein bleef 83% van de beslissingen op bezwaar in beroep in stand. Voor de overige zaken was dat 75%. Het totaal betreft 81% in stand.

Versterking juridisch control in 2020

Besturen van een stad is niet mogelijk zonder het nemen van risico's. Van belang is dat risico's worden herkend en erkend, en worden vermeden als dit bestuurlijk mogelijk is.

Dit is mede de adviserende taak van juridisch control. In 2020 vond bestuurlijke besluitvorming plaats om de aanbevelingen uit de Legal Audit uit te voeren. Deze audit is gedaan door Deloitte, dat de aanbeveling deed de juridische control te versterken.

Drie aanbevelingen krijgen nadere uitwerking:

1. Juridisch controller meer in control, dus betere sturing op kwaliteit in besluitvorming
2. Ontwikkel een concern brede visie op volwassenheid juridisch risicomanagement
3. Jurist meer in de voorhoede zetten zodat hij zo vroeg mogelijk is betrokken bij beleid en besluitvorming zodat het bestuur een goede afweging kan maken.

Inkoop en aanbestedingszaken

Lokale economie en midden- en kleinbedrijf (MKB)

Een van de Rotterdamse ambities is het versterken van de regionale en stedelijke economie. De gemeente heeft oog voor de lokale economie en streeft een MKB vriendelijke inrichting van haar aanbestedingen na, uiteraard zonder dat dit leidt tot enige vorm van discriminatie van ondernemers.

Zo nodigt de gemeente bij een enkelvoudig- of een meervoudig onderhandse offerteaanvraag ook twee Rotterdamse partijen uit. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat dit past binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving en de belangen van de gemeente Rotterdam hiermee gediend zijn.

De gemeente is ook voortdurend bezig om ervoor te zorgen dat de aanbestedingen geen onnodige barrières bevatten voor kleinere bedrijven zodat ook zij een serieuze kans maken om in een (Europese) aanbesteding een opdracht te winnen. Concreet gaat dat bijvoorbeeld om het opdelen van een aanbesteding of het stellen van ervaringseisen waar ook mkb-bedrijven aan kunnen voldoen.

In samenwerking met MKB-Rotterdam Rijnmond organiseert de gemeente regelmatig branchegerichte bijeenkomsten waarin MKB-ondernemers en medewerkers van de gemeente elkaar ontmoeten. Doel hiervan is enerzijds dat ondernemers inzicht krijgen wat de gemeente doet en nodig heeft op hun vakgebied en anderzijds dat de gemeente beter inzicht krijgt in de lokale markt in die branche.

Door de beperkingen vanwege de coronacrisis hebben in 2020 geen bijeenkomsten plaatsgevonden. Wel nam de gemeente in het inkoopbeleid extra maatregelen om lokale bedrijven meer kans te geven op een opdracht. Dat gebeurde bijvoorbeeld door opdrachten die de gemeente één op één mag gunnen bij voorkeur aan Rotterdamse bedrijven te gunnen.

In 2020 zijn volgende resultaten bereikt:

- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar Rotterdamse mkb-ondernemers binnen de Stadsregio gaat is 33%.
- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar MKB-ondernemingen gaat is 79%.
- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar ondernemingen gaat binnen de Stadsregio is 47%.

Dit is exclusief de inzet van lokale onderaannemers bij grote opdrachten die aan niet-Rotterdamse bedrijven zijn gegund.

Onderstaande figuur, geeft de verhoudingen weer zoals hierboven uitgeschreven op basis van uitgaven (€) *.

Europese ontwikkelingen

Op Europees gebied heeft Rotterdam in 2020 de rol van Vice Chair opgepakt in het Knowledge Society Forum binnen Eurocities. Dit forum richt zich op de Digitale transformatie, op digitalisering en innovatie. Doel van de rol is zowel de lobby als de uitwisseling van kennis tussen steden.

Vanuit Rotterdam is intensief en integraal input geleverd op beleidsvoornemens voor de Europese digitaliseringsstrategie, de Europese datastrategie, het whitepaper over kunstmatige intelligentie en over de stedelijke ontwikkelingen rond 5G en infrastructuur.

Clusters Dienstverlening en BCO (bestuurs- en concernondersteuning) nemen samen deel in het project UserCentriCities. Daarin werken onder leiding van Lissabon meer dan tien Europese steden aan een platform voor uitwisseling van kennis en ervaring op gebied van gebruikersgerichte digitale dienstverlening.

Verplichte BBV-indicatoren

Overhead %	2020	2019
	11,2	11,9
Apparaatskosten per inwoner (€)	2020	2019
	1.673	1.583
Formatie: fte per 1.000 inwoners	2020	2019
	18,4	18,0
Bezetting: fte per 1.000 inwoners	2020	2019
	19,1	17,9
Externe inhuur: kosten als percentage van de arbeidskosten (exclusief Programma Corona GGD-GHOR)	2020	2019
	12,0	13,9
Externe inhuur: kosten als percentage van de arbeidskosten (inclusief Programma Corona GGD-GHOR)	2020	2019
	14,1	13,9

Rechtmatigheidsverantwoording

Pagina 104

Eerste proeve van Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is verplicht vanaf het boekjaar 2021. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening. De verantwoordelijkheid voor het rapporteren over de rechtmatigheid van de jaarrekening verschuift van accountant naar het College. Als voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening 2021 wordt in deze jaarrekening over 2020 als onverplichte pilot bij wijze van eerste proeve een paragraaf rechtmatigheid opgenomen.

Verantwoordelijkheid van het College van Burgemeester en Wethouders

In deze eerste proeve van rechtmatigheidsverantwoording geeft het College van Burgemeester en Wethouders aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties, rechtmatig tot

stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de bepalingen vermeld in documenten van de lijst met relevante wet- en regelgeving accountantscontrole rekening 2020 en 2021 vastgesteld door de gemeenteraad op d.d. 17 december 2020, zoals onder meer de Verordening Financiën Rotterdam 2013, de Regeling Financiën Rotterdam 2013 en de kadernota accountantscontrole 2017.

In de COR van september 2020 stelt het College voor om de verantwoordingsgrens op 1% te stellen. In de paragraaf bedrijfsvoering kan een toelichting worden gegeven over de oorzaken van de geconstateerde onrechtmatigheden met verklaring. Ook stelt het College voor om de rapporteringstolerantie te stellen op €1.700.000 voor het toelichten van geconstateerde onrechtmatigheden.

In deze rechtmatigheidsverantwoording wordt de rapportagetolerantie van €1.700.000 en verantwoordingsgrens van 1% reeds gehanteerd. Wel dient de rapportagetolerantie en de verantwoordingsgrens nog door de Raad te worden bekrachtigd.

De accountant geeft m.i.v. 2021 alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening; dit omvat ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Getrouwheidsfouten tellen mee in het oordeel van de accountant maar worden niet in de rechtmatigheidsverantwoording gerapporteerd.

Conclusie

Het College van Burgemeester en Wethouders is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens.

Toelichting op de afwijkingen

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

1. Aanbesteden ad € 13.975.000 fouten;
2. BUIG ad € 2.400.000 fouten en €3.773.000 aan onduidelijkheden;
3. Subsidies ad €8.430.000 aan onduidelijkheden.

Ad 1. Aanbesteden ad € 13.975.000 fouten

- a. Fouten.

In totaal zijn er 43 dossiers onrechtmatig bevonden. Bij 34 dossiers is de oorzaak van de onrechtmatigheid in 2019 ontstaan, door bijvoorbeeld ophoging van de opdracht boven de EU-aanbestedingsgrens. Een paar

dossiers hiervan lopen door vanuit 2019 (of eerdere jaren, waarin de fout is geconstateerd) zonder dat daarvoor een aanbesteding (EU) kan plaatsvinden omdat het om een gering bedrag gaat en daardoor niet proportioneel is om aan te besteden.

b. Oorzaak

De oorzaken betreffen fouten, die doorlopen uit het verleden. Ook is voorgekomen dat de consequenties van mutaties in contracten niet op juiste waarde zijn geschat. In een enkel geval waar het om een gering bedrag ging, werd gekozen voor doelmatigheid in plaats van rechtmatigheid.

c. Verbeterpunten:

Waar mogelijk heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden op de onrechtmatige dossiers. Kanttekening hierbij is dat de onrechtmatigheid nooit nul zal worden. Een gemeente als Rotterdam heeft een omvangrijke en diverse spend. Daarbij heeft Rotterdam het proces adequaat ingericht en blijkt uit het bestaan en de werking dat het adequaat functioneert.

Ad 2. BUIG ad €2.414.000 mln. fouten en €3.773.000 mln. aan onduidelijkheden

a. Fouten en onduidelijkheden

Het proces Sociale Uitkeringen is een complex proces dat veel individuele beslismomenten kent. De Participatiewet is op onderdelen strikt maar kent ook mogelijkheden tot maatwerk. Gelet op het grote volume en de complexiteit is haast onontkoombaar dat soms een verkeerde conclusie wordt getrokken en/of beslissingen wordt gemaakt. Dit kan uiteindelijk leiden tot fouten of onrechtmatigheden in de uitvoering. Over 2020 zijn 3 posten gedeeltelijk onjuist samen voor een bedrag ad €1.715,72. Geëxtrapoleerd is dat samen een fout van € 2.414.000 mln. De onduidelijkheid van €3.773.000 mln. betreft een post van €999,70, geëxtrapoleerd.

b. Oorzaken fout

Kijkend naar de onderliggende oorzaken van de verschillen zien we dat er fouten zijn gemaakt bij de beoordeling van de woon-leefsituatie en is er in een geval verzuimd om een aanwijzing die aan de werkzoekende is gegeven te monitoren op adequate opvolging. Wanneer wordt ingezoomd op de fouten die zijn gemaakt bij de beoordeling van de woon-leefsituatie zien wij dat deze fouten zijn te herleiden zijn naar het niet of onjuist toepassen van de werkinstructie.

c. Verbeterpunt/leerpunten

Als gemeente investeren wij in het medewerkers steeds wijzen op het juiste gebruik van de middelen die zij voor handen hebben en vinden er casuïstiek besprekingen plaats. Hiernaast is er in één dossier geconstateerd dat de BRP-koppeling niet gewerkt heeft. Binnen het cluster Werk & Inkomen wordt dit nader bezien en onderzocht om de juiste (beheers-) maatregel te kunnen treffen die moet voorkomen dat dit zich nog een keer voordoet. Daarbij is relevant dat gezien de complexiteit en omvang wij niet verwachten dat enige mate van onrechtmatigheid inherent aan dit proces zal blijven.

Ad 3. Subsidies ad €8.430.000 aan onduidelijkheden

a. Onduidelijkheden

De onduidelijkheden betreft het ontbreken van een Assurance rapportage over de prestatielevering door de subsidient. In deze rapportage geeft de accountant aan in hoeverre de verantwoorde prestatielevering door de subsidient een redelijke mate van zekerheid bevat. De extrapolatie van de onduidelijkheden omvat een bedrag ad €8.430.000 mln.

b. Oorzaak

Onduidelijkheid bij subsidient dat er een Assurance rapportage door accountant van subsidient moet worden aangeleverd aan gemeente.

c. Verbeterpunt

Met subsidient wordt besproken dat de accountant de prestatieleveringen dient te beoordelen en daarover een Assurance verklaring moet indienen.

Effecten en maatregelen Covid-19 in 2020

Pagina 105

Effecten en maatregelen Covid-19

Inleiding

In 2020 zijn we geconfronteerd met een mondiale volksgezondheids crisis, met een maatschappelijke én economische crisis als gevolg. Waar we aan het begin van het jaar nog een forse groei zagen in de economie en de aantrekkingskracht op bezoekers en bedrijven kwam hier door Corona een abrupt einde aan.

Om de verspreiding van het Covid-19 virus te beperken en het aantal slachtoffers en de belasting op de ziekenhuizen en ic-afdelingen te beperken zijn er door het kabinet ingrijpende maatregelen afgekondigd. Met de 'intelligente lockdown' ging er per 12 maart 2020 een scala aan maatregelen van start die invloed had op de hele samenleving.

In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de verschillende plannen en activiteiten die er door de gemeente Rotterdam in 2020 zijn ondernomen volgend op de corona-uitbraak. Tevens wordt een beeld gegeven van de financiële consequenties van Covid-19 voor de gemeente en er wordt ingegaan op de verwachtingen en plannen voor 2021 en verder. Hierbij is relevant te vermelden dat de gevolgen van de corona-pandemie in het geheel van de jaarstukken een plek hebben en terugkomen. Dat geldt zowel in de Voortgang jaarstukken 2020 bij het jaarverslag 2020 als in de toelichtingen bij de programma's en taakvelden.

Algemeen

De impact van het coronavirus op onze samenleving was enorm, zo ook in Rotterdam. De crisis heeft de achterstand van kwetsbare groepen in de samenleving verder vergroot, hotels en horeca en (zelfstandige) ondernemers kregen grote klappen te verduren, het toerisme liep fors terug, veel winkels konden hun handelswaar niet kwijt en grote evenementen zoals het Eurovisie Songfestival, de marathon Rotterdam, North Sea Jazz en vele festivals moesten worden geannuleerd.

Hoewel de maatregelen en economische steunpakketten landelijk worden bepaald, ligt de uitvoering, het toezicht op de naleving van de maatregelen en de toekenning van de steun voor een groot deel bij de gemeenten. Veel werkzaamheden van de gemeente Rotterdam moesten na het bekend worden van de maatregelen in allerijl worden aangepast en uitgebreid om de gezondheidsrisico's en maatschappelijke schade te beperken. Meest in het oog springend zijn de uitbreiding in activiteiten bij de GGD en de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR), het opzetten van de uitvoeringsorganisatie om inwoners van tijdelijke inkomensondersteuning te voorzien (Tozo-regeling) en een toename van de activiteiten van het Centrum Jeugd en Gezin (CJG), onder meer als gevolg van extra inzet en crisisopvang. Tevens moesten openbare gebouwen worden aangepast aan de nieuwe voorschriften waaronder de anderhalve meter richtlijn. Voor de medewerkers op de kantoren betekende de crisis dat er vanaf 12 maart 2020 moest worden omgeschakeld naar thuiswerken.

Korte termijneffecten op de gemeente

De sporen van de crisis die zich in onze samenleving aftekenen zijn fors. In het eerste kwartaal van 2020 lag de gemeente goed op koers met het uitvoeren van de plannen en het realiseren van de ambities. Na de komst van het virus in Nederland is dit sterk gewijzigd.

Doelstellingen gemeente

Verschillende doelstellingen en targets blijken door de noodzakelijke focus op de crisis en daarmee gepaard gaande beperkingen niet meer haalbaar in de tijd. Met name op het gebied van de Maatschappelijke ondersteuning zijn (mede) als gevolg van Corona diverse doelstellingen niet behaald, bijvoorbeeld de target op het gebied van het verlagen van het aantal Rotterdammers in de bijstand. Door de twee lockdown perioden heeft er minder fysieke dienstverlening plaatsgevonden en kwetsbare deelnemers trokken zich terug uit trajecten uit angst voor besmetting. Vooral het beperkte directe contact maakt het realiseren van onze doelstellingen lastiger zoals het verminderen van de eenzaamheid onder ouderen. Dezelfde beperkingen hebben er ook voor gezorgd dat diverse evenementen in de stad niet konden doorgaan en dat ondernemers in bijvoorbeeld horeca en detailhandel economisch hard werden getroffen.

Ook andere voornemens zijn als gevolg van Corona vertraagd of uitgesteld zoals het Clear onderzoek over gemeentelijke participatie en de nationale invoering van de omgevingswet (welke op 1 januari 2021 zou starten).

Toch zien we ook positieve ontwikkelingen. We gaan als stad steeds meer online en hybride participeren. Dit heeft onder andere tot gevolg dat we beter in staat zijn de verschillende doelgroepen te bereiken. Voor een overzicht van de resultaten op de collegetargets wordt verwezen naar de samenvatting collegetargets is de Voortgang jaarstukken 2020 en in de toelichting bij de programma's in het jaarverslag 2020.

Door de coronacrisis ontstonden er andere dringende behoeften binnen de gemeente. Naast de toegenomen vraag naar medische hulp was deze sterk gericht op financiële steun en hulpverlening. Dat geldt onder andere voor Rotterdammers met acute financiële problemen: naast noodhulp pasten we de gemeentelijke dienstverlening aan door onder meer snellere schuldhelp via het Jongerenloket en het tijdelijk stopzetten van gemeentelijke incasso's. Maar ook aan het snel en kundig afhandelen van de oplopende aantallen aanvragen voor bijstandsuitkeringen en beantwoording van vragen bij loketten zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Door toezicht te houden op de handhaving van de coronamaatregelen door de BOA's en politie en het ophalen van het extra huisafval.

Leerlingen die niet beschikten over de nodige middelen werden geholpen met laptops en wifihotspots tijdens de sluiting van scholen. Ook is er gezorgd voor noodopvang voor kinderen van ouders in cruciale beroepen en voor kwetsbare kinderen waarbij ook 24 uren opvang tot de mogelijkheden behoorde.

Daarnaast gaven we richting het Rijk aan waaraan we als stad behoefte hadden en welke aanpassingen en investeringen noodzakelijk waren tijdens de crisis.

Om de economie van Rotterdam te steunen en het openbare leven te stimuleren zijn er via het programma "Rotterdam. Sterker door." diverse initiatieven ontplooid om de stad, haven en regio er tijdens en na de Coronacrisis weer bovenop te helpen, het openbare leven te herstarten en om te herstellen van de sociaal-economische schade. Enkele van de initiatieven zijn:

- Sterk door werk: het aan het werk houden of helpen van zoveel mogelijk Rotterdammers.
- Inzet op herstel van de aantrekkingskracht van de stad: druktedashboard, uitbreiding terrassen en zomercampagne voor toerisme.
- Noodfonds cultuur en sport: behoud van cultuur en sport voor en in de stad.
- Mobiliteitsplan: meer voorrang geven aan fietsers en voetgangers.
- Ondersteuning aan ondernemers: coronaloket en digi- en innovouchers.

Het investeringsprogramma is ons luisterend oor voor wat er leeft in de stad en de mogelijkheid om handvatten en oplossingen te bieden om de pijn te verzachten. Het afgelopen jaar werkten we met partners in de stad aan diverse herstart maatregelen: zoals de vlonderterrassen, de veel bezochte zomercampus voor de jeugd en de sociale hulpdienst Corona voor ouderen. Aan het eind van 2020 werd het lastiger om alle projecten van het geplande programma te laten doorgaan vanwege de komst van de tweede golf.

Op het gebied van Inkoop en aanbestedingen nodigt de gemeente bij offerteaanvragen ook vaak lokale partijen uit om aan te bieden, voorwaarde hiervoor is dat dit binnen de geldende wet- en regelgeving past. In samenwerking met MKB-Rotterdam Rijnmond organiseert de gemeente regelmatig branchegerichte bijeenkomsten waarin MKB-ondernemers en medewerkers van de gemeente elkaar ontmoeten zodat ondernemers inzicht krijgen wat de gemeente nodig heeft op hun vakgebied en de gemeente beter inzicht krijgt in de lokale markt. Door de beperkingen vanwege de Covid-19 crisis hebben in 2020 geen bijeenkomsten plaatsgevonden. Om meer

rechtmatig lokaal te kunnen inkopen zijn in november 2020 de inkoopkaders verruimd. Dit heeft in 2020 nog niet geleid tot (significant) hogere lokale inkopen.

Verwachte lange termijneffecten op de gemeente

De economische doorwerking van de coronacrisis en daarmee het hersteltempo hangen af van het verloop van de pandemie en welke maatregelen de komende tijd nodig zijn om de verspreiding van het virus tegen te gaan.

Een belangrijk deel van de activiteiten die in 2020 zijn opgestart om de crisis te bestrijden zullen waarschijnlijk ook in 2021 worden voortgezet. De GGD's blijven testen uitvoeren en worden in 2021 ingezet voor het uitvoeren van het vaccinatieprogramma. De Tozo uitvoeringsorganisatie blijft actief zolang de regelingen van kracht zijn. Daarnaast is de verwachting dat de aanvragen voor bijstandsuitkeringen tijdens de crisis blijven toenemen.

Zolang er contactbeperkingen en gezondheidsrisico's zijn zullen veel collegetargets moeilijk kunnen worden gerealiseerd. Het is onduidelijk of de achterstanden die er bij diverse targets zijn ontstaan nog tijdens de collegeperiode kunnen worden ingelopen. Veel zal afhangen van de benodigde duur van de noodzakelijke beperkingen en de snelheid waarmee het herstel plaats vindt.

Het herstelplan "Rotterdam. Sterker door." waaruit in 2020 reeds diverse initiatieven zijn voortgekomen is tevens gericht op de (middel)lange termijn. Het plan wordt de komende jaren voortgezet om Rotterdam structureel uit de crisis te krijgen onder andere door bij te dragen aan het ontstaan van nieuwe banen in sectoren die groeien. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met bedrijven, de EU en kennisinstellingen die hieraan bij kunnen dragen. Het plan omvat onder andere:

- Investeringsprogramma. Er wordt de komende jaren in 7 stadsprojecten geïnvesteerd. Deze investeringen in de publieke ruimte moeten op termijn voor meer investeringen uit de markt zorgen.
- Bouwen, bouwen, bouwen. Blijven bouwen en investeren om een terugval in bouwactiviteiten te voorkomen die tegelijkertijd zorgt voor passende woningen en werkgelegenheid.
- Werk- / omscholingsfonds. Om in te spelen op veranderingen en het arbeidspotentieel daarop aan te passen wordt geïnvesteerd in omscholing, gericht op de beroepen waar krapte is of wordt verwacht.

Door de corona-crisis komt ook de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie in een stroomversnelling. De crisis biedt naast noodzakelijke aanpassingen ook kansen om ons werk nog beter te organiseren. Het concept 'Anders Werken' van de gemeente Rotterdam speelt hierop in middels digitaal samenwerken, plaats- en tijdonafhankelijk werken, het aanbieden van trainingen op het gebied van Future Work Skills, online samenwerken en vitaliteit en door het aanpassen van regelingen inzake werkplekkeuze en onkostenvergoedingen. Anders Werken kent een tijdpad van vier jaar. In 2020 is in de context van de crisis de basis gelegd. De inzet van MS Teams en daarbij behorende ondersteuning is versneld uitgerold.

Totaal van de financiële effecten

De baten en lasten van de gemeente werden in 2020 sterk beïnvloed door de coronacrisis als gevolg van de noodzakelijke uitbreiding van activiteiten, het terugvallen van baten en het verlenen van noodsteun. Bij

verschillende posten wijkt de realisatie af als gevolg van de corona effecten. Onderwerpen die door de coronacrisis in 2020 sterk werden beïnvloed zijn lagere parkeeropbrengsten, minder logiesbelasting, meer bijstandsuitkeringen, extra uitgaven voor maatschappelijke opvang, hogere verwerkingskosten afval, noodsteun Sport en Cultuur (herstart en herstel) en de stimulering van de bouwproductie.

Enkele majeure lasten die één op één door het Rijk worden gecompenseerd zijn het opzetten van een Corona-organisatie bij de GGD en uitvoering van de Tozo-regelingen (uitkeringen en apparaat).

Meerkosten GGD ter bestrijding corona virus

Ter bestrijding van het corona virus heeft de GGD in 2020 vanuit het ministerie van VWS de opdracht gekregen grootschalig te gaan testen. Om de reguliere activiteiten van de GGD te ontlasten is een programmaorganisatie opgezet. Binnen de regio Rotterdam-Rijnmond zijn 7 Testlocaties en 2 XL-locaties ingericht. Tevens is een callcenter opgericht ten behoeve van de uitvoering van het Bron- en contactonderzoek.

In december is in opdracht van het ministerie een begin gemaakt met het opzetten van de vaccinatielocaties. De totale meerkosten die de GGD hiervoor heeft gemaakt, zijn gedeclareerd bij het ministerie van VWS. In de declaratie zijn niet de kosten opgenomen van de laboratoria, aangezien die direct vergoed worden. Deze kosten zijn echter wel in onze begroting opgenomen. Daarom is er een verschil tussen de € 70,0 mln. in de tabel met de financiële effecten van Covid-19 en de € 45,8 mln. in de tabel hieronder.

Meerkosten GGD ter bestrijding Covid-19 via VWS 2020

Onderdeel	Totaal (in € mln)
Bron- en contactonderzoek	22,4
Bemonstering	22,6
Overige meerkosten	0,0
Minder inkomsten (verrekend met minder uitgaven:	
- Tuberculosebestrijding	0,1
- Seksuele gezondheid (incl. SOA-poli)	0,1
- Reizigerszorg	0,7
Subtotaal	0,8
Laboratoriumkosten	-
Totale uitgaven 2020	45,8

Tegelijkertijd leidt de coronacrisis, maar dan in veel mindere mate, tot onderbestedingen doordat activiteiten niet, minder dan wel later worden uitgevoerd. Zo zijn diverse evenementen niet doorgegaan. Zijn de arbeidskosten van de gemeente lager dan begroot door het niet of later invullen van vacatures en door terughoudendheid van inzet van externe inhuur. De vervangingsinvesteringen zijn lager dan begroot vanwege de mogelijke sluiting van

panden na corona. Voor een deel geldt dat deze middelen (via bestemmingsvoorstellen) worden doorgeschoven naar 2021.

De belangrijkste financiële effecten in 2020 worden weergegeven in het onderstaande overzicht. Er hebben in het afgelopen jaar meerdere inventarisaties plaatsgevonden van de financiële effecten met een verschillende insteek. Daarbij zijn afwijkingen door Corona dan wel andere oorzaken niet altijd zuiver te maken. Vanwege definitie- en saldoverschillen is er in sommige gevallen geen (volledige) aansluiting met alle bijstellingen gedurende het jaar te maken.

Tekst

Financiële effecten

Bedragen in € mln

Covid-19

Programma	Betreft	Meer lasten (/minder baten)	Meer baten (/minder lasten)	Compensatie/ Rijksbijdrage	Fin. effect Totaal
Algemene middelen	Minder inkomsten toeristenbelasting	-8,2	-	-	-8,2
Algemene middelen	Algemene middelen	-3,2	-	-	-3,2
Algemene middelen	Minder inkomsten precario- en reclame	-0,6	-	-	-0,6
Algemene middelen	Compensatie vanuit het Gemeentefonds	-	-	60,4	60,4
Beheer van de stad	Extra uitgaven afvalinzameling	-4,8	-	-	-4,8
Beheer van de stad	Extra kosten voor circulaire parkeervlonders	-1,1	-	-	-1,1
Beheer van de stad	Extra uitgaven uitvaarten	-0,3	-	-	-0,3
Bestuur en dienstverlening	Lagere afdrachten en opbrengsten leges	-1,2	0,5	-	-0,7
Bestuur en dienstverlening	Meer uitgaven coronaproof verkiezingen	-0,6	-	-	-0,6
Bestuur en dienstverlening	Lagere baliekosten	-	1,2	-	1,2
Cultuur, sport en recreatie	Extra uitgaven cultuurpodia	-10,1	0,3	-	-9,8
Cultuur, sport en recreatie	Extra uitgaven sport accommodaties	-4,5	-	-	-4,5
Cultuur, sport en recreatie	Extra uitgaven musea	-0,4	-	-	-0,4
Cultuur, sport en recreatie	Extra uitgaven sportbeleid	-0,1	-	-	-0,1

Economische zaken	Lagere retributies en leges	-1,4	-	-	-1,4
Economische zaken	Financiële steun aan ondernemers	-1,0	-	-	-1,0
Economische zaken	Extra kosten organiseren Coronaproof markten	-0,7	-	-	-0,7
Economische zaken	Verandering in promotionele activiteiten	-1,0	0,9	-	-0,1
Maatschappelijke ondersteuning	Extra uitgaven buurt- en clubhuizen en kinderopvang	-0,6	-	-	-0,6
Maatschappelijke ondersteuning	Noodfondsvoorziening sociale hulpdienst	-0,1	-	-	-0,1
Onderwijs	Extra uitgaven onderwijsbeleid	-0,3	-	-	-0,3
Openbare orde en veiligheid	Extra uitgaven voor horeca, mondkapjes, minder uitgaven evenementen	-0,6	0,4	-	-0,2
Overhead	Extra uitgaven digitalisering	-1,2	0,2	-	-0,9
Overhead	Besparing werknemersuitgaven	-	4,7	-	4,7
Overhead	Extra uitgaven crisisondersteuning en minder lasten voor huisvesting, hospitality en werving personeel	-5,6	11,0	-	5,4
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Lagere retributies en leges	-2,2	-	-	-2,2
Verkeer en vervoer	Minder inkomsten parkeren	-18,0	-	-	-18,0
Verkeer en vervoer	Lagere omzet werkplaatsen en lagere opbrengst verkoop auto's (veiling)	-1,1	-	-	-1,1
Verkeer en vervoer	Extra uitgaven door verkeersmaatregelen	-0,9	-	-	-0,9
Volksgezondheid	Geëscaleerde zorg 18+	-9,4	-	-	-9,4
Volksgezondheid	Inhaalvraag, continuïteitsbijdrage, meerkosten corona, niet-gerealiseerde eigen bijdrage Wmo	-1,0	-	-	-1,0
Volksgezondheid	Extra lasten crisisopvang en opvang kinderen	-0,2	-	-	-0,2
Volksgezondheid	Extra uitgaven GGD'en en Veiligheidsregio's	-0,2	-	-	-0,2
Volksgezondheid	Coronaorganisatie (incl GGD)	-70,0	-	70,0	-
Werk en inkomen	Extra uitgaven/ rijksbijdrage voor Tozo (gecorrigeerd voor effecten die betrekking hebben op 2021 e.v.)	-139,2	-	138,9	-0,3
Werk en inkomen	Omzetverlies SW bedrijven Rotterdam Inclusief en OMR Magis	-6,2	-	-	-6,2
Werk en inkomen	Extra lasten BUIG: (bijzondere) bijstand	-37,7	-	36,6	-1,1
		-333,5	19,2	305,9	-8,4

De extra lasten en lager uitvallende baten als gevolg van de coronacrisis worden grotendeels gedekt door compensatiemaatregelen vanuit het Rijk. In 2021 zal de definitieve compensatie voor de inkomstenderving op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020 worden vastgesteld, alsmede de vergoeding voor extra lasten van afvalinzameling.

Risico's

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft onderzoek verricht naar de maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis. Factoren als eenzaamheid, onzekerheid en werkverlies hebben invloed op de psychische gezondheid en kunnen ertoe leiden dat GGZ-instellingen te maken krijgen met meer aanvragen, terwijl er nu vaak al sprake is van achterstanden en niet altijd een passende behandeling mogelijk is (Bron: Sociaal en Cultureel Planbureau – Verwachte gevolgen van corona voor de psychische gezondheid). Bij scholen en onderwijsinstellingen zijn er grote zorgen over ontstane leerachterstanden bij leerlingen en studenten als gevolg van het sluiten van scholen en het overstappen naar thuisonderwijs. Daarnaast hebben veel ondernemers en burgers hun inkomsten zien terugvallen, de reserves zien afnemen of de schulden zien oplopen, waardoor de kans op een faillissement of het terugvallen op sociale regelingen is toegenomen. Dit zijn enkele van de risico's die de komende jaren een effect kunnen hebben op de maatschappij en op de vraag naar hulpverlening, financiële steun en diensten van de gemeente.

Financiële risico's

Voor het jaar 2020 zijn de financiële nadelige effecten als gevolg van Corona voor de gemeentelijke financiën grotendeels gecompenseerd vanuit het Rijk. Voor 2021 en verder blijven de coronacrisis en de effecten daarvan met veel onzekerheden omgeven. Het is onzeker hoelang de crisis voortduurt en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de volksgezondheid te beschermen. Ook zal een langer voortdurende crisis een diepere en langere maatschappelijke en economische impact hebben.

Het effect hiervan op de maatschappij en de risico's voor de gemeente zijn dan ook lastig in te schatten. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente gaat compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers.

Naast de compensatiepakketten is onduidelijk of het Rijk op enig moment gaat besluiten om te bezuinigen, om de schuldenlast van de Nederlandse overheid te beperken. Dit kan een negatief effect hebben op de baten van de gemeente uit het Gemeentefonds. De baten uit grondexploitatie en erfpacht laten vooralsnog geen daling zien. De woningmarkt is nog steeds krap. Het risico dat ook deze baten dalen als de crisis aanhoudt is echter niet ondenkbaar.

Door de gemeente zijn in 2020 regelingen opgezet om directe financiële nood bij gedupeerden van de coronacrisis te verhelpen. De volgende risico's doen zich voor:

- door de gemeente verstrekte leningen worden niet afgelost.
- geen volledige compensatie vanuit het rijk op regeling voor o.a. woonlasten (TONK-regeling).
- de gemeente wordt aangesproken op verleende garanties en borgstellingen.

Daarnaast blijft de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen een belangrijke onzekere factor. Vanwege het omvangrijke steunbeleid van de rijksoverheid is de groei in de werkloosheid (en bijstand) vertraagd. Tegelijk wordt echter niet alleen een latere, maar ook een hogere piek in de werkloosheid verwacht: als gevolg van de tweede coronagolf voorspelt het CPB een oploop van de werkloosheid naar 6,1% van de beroepsbevolking (eerst: 5,9%). De bijstand volgt deze ontwikkeling normaliter met enige vertraging.

Verwachtingen voor 2021 en verder

Scenario's impact Corona

Bij het opstellen van de begroting voor de jaren 2021-2025, wordt rekening gehouden met twee scenario's: een waarschijnlijk en een somber scenario.

In het waarschijnlijke scenario wordt ervan uitgegaan dat in een groot deel van 2021, net als in een groot deel van 2020, in wisselende mate sprake is van contactbeperkende maatregelen maar dat deze in de jaren 2022 e.v. niet meer nodig zullen zijn. Dit scenario is gebaseerd op:

- De aanwezigheid van meerdere vaccins, die volgens wetenschappelijke inzichten een hoge mate van bescherming bieden;
- de verwachting dat het merendeel van de inwoners van Nederland in 2021 wordt gevaccineerd;
- de verwachting dat de vaccins voldoende bescherming blijven bieden tegen mutaties van het virus;
- de verwachting dat we eind 2021 in Nederland over een voldoende vaccinatiegraad beschikken, waardoor het normale leven weer op gang kan komen.

De financiële effecten zullen naar verwachting voor een groot deel vergelijkbaar zijn met de effecten in 2020.

Met dit perspectief achten we het aannemelijk dat het Rijk ook in 2021 bereid zal zijn om de gemeenten financieel volledig te compenseren voor alle corona gerelateerde lasten en gederfde baten waardoor er per saldo dus opnieuw geen financieel effect zal zijn.

In het sombere scenario wordt ervan uitgegaan dat de werkelijkheid (tempo en effectiviteit van vaccineren) tegenvalt of bijvoorbeeld doordat er mutaties ontstaan waartegen de vaccins geen bescherming bieden. In dat geval zijn er waarschijnlijk ook na 2021 contactbeperkende maatregelen noodzakelijk.

Voor 2021 en verder hebben we dus te maken met een onzeker beeld. De focus van de gemeente Rotterdam ligt het komende jaar en periode op de herstart: het beperken en verzachten van de economische en maatschappelijke gevolgen van de crisis en het bieden van een lokale aanvulling op maatregelen die het Rijk neemt (zoals de gedeeltelijke kwijtschelding voor huurders van gemeentelijk vastgoed en het voorschot voor de noodsteun bij culturele instellingen).

Dit doen we vóór en mét Rotterdammers: we zetten de schouders onder concrete projecten die op korte termijn het verschil maken en die de herstart van het dagelijks leven versnellen.

We sorteren voor op kansrijke, toekomstbestendige ontwikkelingen voor onze stad en zorgen er met een slimme fasering voor dat we wendbaar zijn als zich onverwacht nieuwe ontwikkelingen voordoen.

Energietransitie

Pagina 106

Energietransitie

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties. De keuzes die we daarin maken zijn ook kansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen, verduurzamen en aardgasvrij maken van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid.

In deze collegeperiode maken we met het Uitvoeringsplan (UP) Energietransitie 68,2 miljoen euro vrij om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie in Rotterdam en de kansen daarvan te verzilveren. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

De corona pandemie zorgt voor de grootste recessie sinds de jaren 30 van de vorige eeuw. De huidige maatregelen en de lange termijn economische gevolgen bieden kansen en uitdagingen voor de duurzaamheidsopgave in de stad. Juist nu kiezen we ervoor om in te blijven zetten op de energietransitie en te investeren in een toekomstbestendige economie die digitaal, energieneutraal, circulair en inclusief is.

Het investerend vermogen en de koopkracht van Rotterdammers zijn juist nu belangrijk. Hier hebben we extra aandacht voor door enerzijds te blijven investeren in de bedrijven en werkgelegenheid van de toekomst. Maar ook juist door in te zetten op arbeidsintensieve werkzaamheden in de gebouwde omgeving. Ook draagt duurzaam opgewekte energie en een lagere energierekening bij aan het tegengaan van energiearmoede en daarmee aan het bevorderen van de koopkracht van Rotterdammers.

Een aantal van de lopende en nieuwe projecten richt zich dan ook direct op de ondersteuning van Rotterdamse ondernemers, bedrijven en bewoners. Hierbij zetten we gericht in op het stimuleren van het nemen van duurzaamheidsmaatregelen dicht bij huis, die tegelijkertijd werkgelegenheid creëren, de koopkracht vergroten en zorgen voor omzet van Rotterdamse bedrijven.

Doelstellingen

Het Uitvoeringsplan Energietransitie heeft vier hoofddoelstellingen:

- CO₂-reductie.
- Verbetering van de luchtkwaliteit: vermindering van de uitstoot van de luchtverontreinigende stoffen in de woonomgeving of havengebied.
- Vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit).
- Economische hefboom: effect op groene werkgelegenheid, multiplier op groene investeringen en/of versterking van het vestigingsklimaat in de nieuwe economie.

In mei 2020 is besloten om van economische hefboom een vierde hoofddoelstelling van het Uitvoeringsplan Energietransitie te maken. Daarmee kunnen we projecten die een direct of indirect positief effect hebben op de werkgelegenheid en bijdragen aan de transitie naar de nieuwe economie nog beter bedienen met deze middelen.

Alle projecten en programma's dragen direct of indirect bij aan of meerdere doelstellingen. Soms zijn dit projecten waar we als gemeente zelf initiatiefnemer of uitvoerder van zijn, zoals het verduurzamen van het eigen wagenpark of het vervangen van de openbare straatverlichting door LED. Hier zijn we als gemeente een launching customer om de energietransitie aan te jagen en hebben we een voorbeeldfunctie. Soms zijn dit initiatieven van marktpartijen waarbij we het mogelijk maken om projecten tot stand te brengen. In het laatste geval kijken we altijd kritisch of er sprake is van marktfalen en welk financieel instrument het meest geschikt is.

Alle maatregelen die we uit het Uitvoeringsplan Energietransitie financieren voldoen daarnaast aan één of meer van onderstaande criteria.

- Er is sprake van marktfalen en dus een noodzaak voor de inzet van gemeentelijke middelen.
- De middelen worden zoveel mogelijk ingezet als aanvulling op andere middelen, zoals Rijksmiddelen of Europese middelen.
- De maatregelen dragen bij aan de betaalbaarheid van de energietransitie en het tegengaan van energiearmoede.
- De maatregelen dragen bij aan nieuwe innovatieve oplossingen met potentieel grote impact.
- De middelen gaan in deze collegeperiode naar concrete projecten in de stad.
- Indien mogelijk zetten we revolverende financiering in.

Inzet middelen in 2020

Het in september 2019 vastgestelde Uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020 is in juni 2020 geactualiseerd. Veel van de in het plan opgenomen projecten en programma's zijn meerjarig en hebben ook in 2021 en 2022 middelen nodig. Met het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 zijn die middelen toegekend. Daarnaast zijn 15 projecten toegevoegd. Hiermee zijn de middelen voor 2020-2022 bijna volledig gecommitteerd. Vrijval van middelen zal in eerste instantie gebruikt worden om succesvolle lopende projecten en programma's financieel aan te vullen.

Alle projecten staan beschreven in het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022. Voorbeelden van projecten die in 2020 in uitvoering waren zijn de aanleg van openbare laadinfrastructuur voor emissieloze voertuigen, een subsidieregeling voor experimenten met walstroom voor kleine zeeschepen, het programma MKB010Next voor het versnellen van digitalisering en verduurzaming van het Rotterdamse MKB en het programma Rotterdam Circulair.

Financieel beeld en resultaten 2020

In onderstaande tabel zijn de begrote middelen en realisatie 2020 weergegeven.

ETB Thema	Nr	ETB project	B2020	10M	Onttr	Verschil
Haven en industrie	1	H-Vision	15.000	15.000	25.000	-10.000
	2	Fieldlab elektrificatie	2.500.000	339.000	339.000	0
	3	Haalbaarheidsstudie stoomintegratie Rotterdam Botlek	25.000	25.000	25.000	0
	4	Walstroomvoorziening Landtong Rozenburg	2.000.000	1.800.000	0	1.800.000
	5	Vervolgonderzoek synthetische brandstoffen	45.200	45.200	44.800	400
	6	Biondoil	0	0	-3.683	3.683
	38	Biondoil 2	536.660	300.000	300.000	0
	39	Zero Emission Fuels (ZEF)	80.000	75.000	60.000	15.000
	Totaal Haven en industrie		5.201.860	2.599.200	790.117	1.809.083
Gebouwde omgeving	7	Gebiedsaanpak Reyerdijk	800.000	1.333.710	1.211.000	122.710
	8	Gebiedsaanpak Pendrecht: Energiecoaches	176.591	55.000		55.000
	9	Pilot stimuleren overstap elektrisch koken	325.000	25.000	4.000	21.000
	40	Gebiedsaanpakken aardgasvrij	520.000	520.000		520.000
	41	Energievouchers voor VVE's	350.000	50.000		50.000
	42	Energievouchers voor huurders	200.000	50.000		50.000
	43	Verduurzamingspakketten	50.000	30.000		30.000
	44	Energievouchers voor VVE's Pendrecht	60.000	20.000		20.000
	45	Energievouchers voor ondernemers	75.000	75.000		75.000
Totaal Gebouwde omgeving			2.556.591	2.158.710	1.215.000	943.710
Emissieloze Mobiliteit	11	Laadvoorzieningen gemeentelijke terreinen	128.000	128.000	72.278	55.722
	12	Stimuleren slimme bouwlogistiek	375.000	375.000	318.574	56.426

	13	Verkeerseperimenten schone lucht	1.375.000	1.375.000	265.784	1.109.216
	14	Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek (ZES)	1.000.000	570.000	570.000	0
	15	Verduurzaming gemeentelijk wagenpark	2.620.000	2.099.000	1.296.853	802.147
	16	Laadinfrastructuur emissieloze voertuigen	1.500.000	1.500.000	1.340.193	159.807
Totaal Emissieloze Mobiliteit			6.998.000	6.047.000	3.863.683	2.183.317
Schone Energie	17	Programmatische aanpak Smart Energy Systems (incl M4H)	1.300.000	750.000	418.490	331.510
	18	Energiebesparing en productie Living Lab Kleinpolderplein	800.000	400.000	251.315	148.685
	19	Maatregelen Schone Lucht	500.000	500.000	226.049	273.951
	20	Experimenten Walstroom voor kleine zeeschepen	213.000	213.000	110.524	102.476
	21	Opwek zonne energie in de stad	361.860	200.000	163.193	36.807
	22	Haalbaarheidsonderzoeken kleinschalige wind opwek	30.000	30.000	23.500	6.500
	23	Ombouw openbare verlichting naar LED	0	0		0
	24	Intensivering programma Windenergie	100.000	100.000	67.397	32.603
	46	Energiewinning oppervlaktewater Ahoy	290.000	20.000		20.000
	47	Docking station-virtuele energiecentrale	100.000	100.000		100.000
	48	Werk maken van zon	300.000	300.000		300.000
Totaal Schone Energie			3.994.860	2.613.000	1.260.468	1.352.532
Nieuwe economie	25	Programma versnellen Innovatie Rotterdams MKB	350.000	215.000	171.732	43.268
	26	Retire	5.000	0		0
		Hydrocat 3	5.000	0		0
		Ioniqa Textiel	5.000	5.000		5.000
	27	Up!Rotterdam	255.000	255.000	255.000	0
	28	Mobility City Campus	225.000	75.000	75.000	0
	29	Hardt Hyperloop	150.000	0		0
	30	Waste to Chemicals	1.030.000	0		0
	31	Rotterdam The Hague Innovation Airport	600.000	600.000	529.505	70.495
	32	Artificial Intelligence Rotterdam Laboratorium (AIR Lab)	500.000	0		0
	33	Rotterdam Circulair	2.650.000	2.650.000	2.563.486	86.514
	49	Asbetter Acids	375.000	355.000	355.000	0

	50	Bleekaarde	300.000	0	0
	51	CARR	100.000	100.000	100.000
	52	Phario	110.000	100.000	100.000
Totaal Nieuwe economie			6.660.000	4.355.000	3.949.723
Lokale Duurzame initiatieven	34	Stimuleren energiecooperaties	550.000	100.000	76.580
	35	Inzet Energiecoaches stadsbreed	100.000	20.000	20.000
	36	Duurzaamheidsloket en actieve informatievoorziening	90.000	90.000	83.754
Totaal Lokale Duurzame initiatieven			740.000	210.000	160.334
Proceskosten	37	Proceskosten	400.000	400.000	355.282
Totaal Proceskosten			400.000	400.000	355.282
Eindtotaal			26.551.311	18.382.910	11.594.607

Toelichting

Van de € 18,4 mln begrote kosten is in 2020 € 11,6 mln gerealiseerd. Veel projecten en programma's zijn volop in uitvoering en lopen volgens planning. Een aantal voorbeelden: in 2020 is de walstroom installatie voor de schepen van Heerema geplaatst. Binnen het project verduurzaming gemeentelijk wagenpark zijn een aantal elektrische vuilniswagens en middelgrote veegmachines aangeschaft. In het kader van het programma Laadinfrastuctuur emissieloze voertuigen zijn vier laadpleinen, 350 reguliere laadpalen en een Fastned snellaadstation in gebruik genomen. In Heindijk zijn de verdere voorbereidingen getroffen voor het aansluiten van woningen op stadsverwarming in plaats van aardgas. Ook konden diverse externe partijen met behulp van gemeentelijke cofinanciering stappen zetten in de verdere ontwikkeling van innovatieve technieken op het gebied van circulaire afvalverwerking, waterstof en smart energy systemen.

Soms is er ook sprake van vertraging. Hiervoor zijn verschillende redenen. Door de corona crisis kwamen in 2020 sommige projecten tot stilstand of in de vertraging omdat activiteiten geen doorgang konden vinden. Voorbeelden hiervan zijn het project energiecoaches Pendrecht, waar door de corona crisis geen coaches konden worden opgeleid om huisbezoeken te doen, het project Maatregelen Schone Lucht waar de campagnes voor houtstook en zelf meten uitgesteld werden of het project verkeersexperimenten schone lucht waar de volgende fase van het experiment niet uitgevoerd kon worden.

Soms ging een project helemaal niet door waardoor de gemeentelijke bijdrage kwam te vervallen. Een voorbeeld hiervan is Waste to Chemicals. De lagere realisatie bij het programma verduurzaming wagenpark is het niet doorgaan van een grote pilot met waterstof auto's.

Een laatste reden voor het doorschuiven van middelen ligt in de werkwijze waarop subsidies worden uitgekeerd.

Bij projecten waar wij subsidies verstrekken aan derden geldt dat deze subsidies in meerdere voorschotten worden uitbetaald. Hier zijn de bestedingen nu dus nog laag, maar staan daar wel verplichtingen tegenover in de

vorm van subsidiebeschikkingen. Voorbeelden hiervan zijn het project Field Lab Elektrificatie en Walstroom Heerema.

Voor de ombouw van de LED lampen en de walstroomvoorziening Landtong Rozenburg (voorzien als Out of Pocket kosten van € 1,5 mln i.p.v bijdrage activa van derden) hebben in 2020 forse investeringen (en werkzaamheden) plaats gevonden. Omdat deze investeringen in 2020 geactiveerd zijn, zullen de bijbehorende kapitaallasten pas in de begroting van 2021 landen.

Energietransitiefonds

Er zijn op Europees, landelijk en regionaal niveau diverse revolverende fondsen beschikbaar voor energietransitie doeleinden. Hoewel de ontwikkelingen in het aanbod van financiering voor energietransitie en circulaire economie investeringen snel gaan, zijn er wel degelijk hiaten in de huidige revolverende financieringsmogelijkheden. Met het Energietransitiefonds richten we ons op deze hiaten. Uitgangspunt van het Rotterdamse Energietransitiefonds is dat het een aanvulling is op bestaande revolverende fondsen en geen concurrentie of duplicatie is van dit aanbod. Deze aanvulling kan ook zitten in het toevoegen van slagkracht op bepaalde thema's.

Het Rotterdamse Energietransitiefonds heeft als belangrijkste doelstellingen de reductie van de uitstoot van CO₂, de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit). Uitgangspunt is dat we projecten ondersteunen die aan één of meerdere van deze doelstellingen bijdragen en als gevolg van een gebrek aan (passende) financiering niet of onvoldoende snel van de grond komen.

Het Energietransitiefonds (ETF) heeft een budget van 131,5 miljoen euro en bestaat uit twee hoofdonderdelen:

- Het eerste onderdeel van 31,5 miljoen euro betreft verschillende leningregelingen voor Rotterdammers, VVEs, kleine bedrijven en organisaties.
- Het tweede onderdeel van 100 miljoen euro betreft de financiering van grote duurzame investeringen, gericht op de energietransitie en circulariteit, die vragen om (additionele) investeringen maar hiervoor niet op de kapitaalmarkt terecht kunnen.

Voor het deel grote duurzame investeringen is in 2020 een investeringsstrategie opgesteld en een deelneming opgericht. Dit deel van het fonds staat sinds 1 december 2020 open voor aanvragen. Het fondsbeheer en fondsmanagement is uitbesteed aan Innovation Quarter.

Voor het eerste onderdeel zijn diverse regelingen in de maak die begin 2021 opengaan. Deze regeling worden uitgevoerd in samenwerking met SvN.

Financiële kengetallen

Pagina 107

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

[Beleid](#)[Regulier exploitatiesaldo](#)[Structureel exploitatiesaldo](#)[Weerstandsvermogen](#)[Solvabiliteitsratio](#)
[Belastingcapaciteit](#)[Netto schuldquote](#)[Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen](#)[Kasgeldlimiet](#)
[Renterisiconorm](#)[EMU-saldo](#)[Kapitaallastenratio](#)[Kengetal grondexploitaties](#)

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen
- Weerstandsratio*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*

- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*
- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
 - Kapitaallastenratio
 - Kengetal grondexploitaties*
-

**Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven.*

Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie. In dit onderdeel van de jaarstukken is per kengetal de stand per 31 december 2020 weergegeven.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen zijn zinvolle zijlichten.

De financiële kengetallen tonen dat de financiële positie van de gemeente in 2020 solide is ondanks de coronacrisis. Er is een positief exploitatiesaldo gerealiseerd, waarbij de structurele lasten werden gedekt door structurele baten. Er was eind 2020 voldoende weerstandsvermogen. De solvabiliteitsratio ligt boven de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd. De netto-schuldquote past in de categorie die door de provincie als 'minst risicovol' wordt beschouwd. We hebben voldaan aan de wettelijke financieringsvoorschriften (i.c. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) en het risico met betrekking tot de grondexploitaties was eind 2020 gering.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. In 2020 is een positief exploitatiesaldo van € 86 mln gerealiseerd. In de begroting werd - zoals te doen gebruikelijk - uitgegaan van een exploitatiesaldo van € 0.

Regulier exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Baten exclusief reserves	3.481	3552	5.083	5.239
Lasten exclusief reserves	3.516	3.519	3.959	3.948
Onttrekkingen en vrijval reserves	365	199	389	312
Toevoegingen reserves	273	200	1.513	1.516
Regulier exploitatiesaldo	57	31	0	86

Structureel exploitatiesaldo

Het structurele exploitatiesaldo geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten, inclusief de structurele toevoegingen aan reserves, gedekt zijn door structurele baten, inclusief de structurele onttrekkingen aan reserves. Het saldo wordt nominaal weergegeven én als percentage van de totale baten (excl. de onttrekkingen aan de reserves). Er is een positief structureel exploitatiesaldo gerealiseerd in 2020.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.121	3.228	3.219	3.376
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	2.913	3.037	3.121	3.114
Structurele onttrekkingen aan reserves	11	28	72	10
Structurele toevoegingen aan reserves	29	37	23	0
Structureel exploitatiesaldo	190	182	148	272
Totale baten (exclusief mutaties reserves)	3.481	3.552	3.516	5.239
Structureel exploitatiesaldo (%)	5,5%	5,1%	4,2%	5,2%
Norm BBV: evenwicht				

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. Voor een meer uitgebreide toelichting op dit kengetal wordt verwezen naar de [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat het weerstandsvermogen minimaal 1,00 bedraagt. Eind 2020 was er voldoende weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	289	301	264	288
Benodigde weerstandscapaciteit	205	219	211	211
Weerstandsvermogen	1,4	1,4	1,25	1,36
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2020: minimaal 1,0				

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (reguliere) exploitatiesaldo.

De solvabiliteitsratio is in 2020 gestegen ten opzichte van 2019. Dit wordt voornamelijk verklaard door de verkoop van het aandeelhouderschap in Eneco. De solvabiliteitsratio ligt ruim boven de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd (20%).

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Eigen vermogen	1.083	1.115	2.240	2.406
Balanstotaal	3.514	3.635	3.937	3.972
Solvabiliteitsratio	30,8%	30,7%	56,9%	60,6%

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage. De Provincie Zuid-Holland beschouwt een belastingcapaciteit hoger dan 105% als risicovol.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	192	188	189	189
Afvalstoffenheffing voor een gezin	328	349	371	371
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	198	208	216	216
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	718	744	776	776
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	723	721	740	740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	99%	103%	105%	105%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

De netto schuldquote is in 2020 gedaald ten opzichte van 2019 als gevolg van de verkoop van het aandeelhouderschap in Eneco. De netto schuldquote past in de categorie 'minst risicovol'.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020

Vaste schulden	1.630	1.665	914	915
Netto vlottende schuld	446	434	311	125
Overlopende passiva	294	318	318	417
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-1	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-335	-305	-409	-395
Liquide middelen	-3	-15	0	0
Overlopende passiva	-148	-145	-145	-295
Saldo	1.884	1.954	989	766
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.481	3.552	5.083	5.239
Netto schuldquote (saldo / totale baten)	54,1%	55,0%	19,5%	14,6%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, >130% is meest risicovol.				

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie. Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de nettoschuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen is, net als de netto schuldquote lager dan in de begroting voorzien. Ook deze past in de categorie 'minst risicovol'.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Vaste schulden	1.630	1.665	914	915
Netto vlottende schuld	446	434	311	125
Overlopende passiva	294	318	318	417
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-237	-210	-194	-179
Uitzettingen < 1 jaar	-335	-305	-409	-395
Liquide middelen	-3	-15	0	0
Overlopende passiva	-148	-145	-145	-295
Saldo	1.648	1.743	795	587
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.481	3.552	5.083	5.239

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (saldo / totale baten)	47,3%	49,1%	15,6%	11,2%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, >130% is meest risicovol.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

De kasgeldlimiet is in het eerste kwartaal van 2020 overschreden, de drie laatste kwartalen werd weer voldaan aan de limiet.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.474	3.474	3.474	3.767	3.767	3.767	3.767
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	295	295	295	295	320	320	320	320
Gemiddelde korte schuld	342	174	253	231	410	97	0	1
Gemiddelde korte middelen	-7	-4	-6	-6	-6	-820	-737	-367
Gemiddelde netto korte schuld	335	170	248	225	404	-723	-737	-366
In % begroting	9,6%	4,9%	7,1%	6,5%	10,7%	-19,2%	-19,6%	-9,7%
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	-40	126	48	70	-84	1.043	1.057	687

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen. In 2020 is aan de renterisiconorm voldaan.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.487	3.474	3.767	3.937	3.937	3.937	3.937
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	697	695	753	787	787	787	787
Renteherzieningen	50	0	0	8	50	0	0
Aflossingen	272	650	751	404	25	105	176

Risicobedrag	322	650	751	412	75	105	176
In % begroting	9%	19%	20%	10%	2%	3%	4%
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	375	45	3	375	712	682	612

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de Septembercirculaire Gemeentefonds 2019 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2020 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 132 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert. In 2020 is een EMU-tekort gerealiseerd. Echter, het tekort is als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen minder hoog uitgevallen dan begroot. Het tekort is gelijk aan de referentiewaarde.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging c.q. onttrekking aan reserves	-35	33	1.124	1.291
2. Mutaties (im)materiële vaste activa	-46	-120	-265	-111
3. Mutatie voorzieningen	-28	40	54	8
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1	-33	35	-31
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	-1.290	-1.290
Berekend EMU-saldo	-110	-80	-342	-132

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten (met betrekking tot schulden en investeringen) af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). Niet alleen het aangaan van schuld leidt tot lasten die de flexibiliteit van de begroting negatief beïnvloeden, hetzelfde geldt voor investeringen. Investeringslasten leiden tot kapitaallasten, die gedurende de afschrijvingstermijn van de investering als last op de begroting drukken, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. Voor de beoordeling moet vooral naar de ontwikkeling in de tijd worden gekeken. De ratio is in 2020 licht gedaald, zoals in de begroting voorzien.

Kapitaallastenratio (bedragen x € 1 mln)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Rentelasten	41	37	23	23
Afschrijvingen	120	123	130	122
Saldo	161	161	153	145
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.481	3.552	5.083	5.239
Kapitaallastenratio (%)	4,6%	4,5%	3,0%	2,8%

Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitatie is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitatie. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

De waarde van het kengetal grondexploitatie is in 2020 licht gestegen, maar valt hiermee nog steeds ruimschoots in de categorie die door de Provincie Zuid-Holland als 'minst risicovol' wordt beoordeeld.

Grondexploitatie (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Bouwgronden in exploitatie	-156	-145	-180	-133
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.481	3.552	5.083	5.239
Ratio grondexploitatie (%)	-4,5%	-4,1%	-3,5%	-2,5%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol.

Financiering

Pagina 108

Financiering

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te

beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

[BeleidOntwikkeling financieringRenteWettelijke normenRenterisicobeheerLeningverstrekkingGarantieverlening Kredietrisicobeheer](#)

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de [Verordening financiën Rotterdam 2013](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2015](#). Herziening van deze regelgeving heeft plaatsgevonden in 2020 en is in werking getreden op 1 januari 2021.

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent ook rente over de reserves en voorzieningen. De rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen wordt de 'bespaarde rente' genoemd. De bespaarde rente is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor opgenomen geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De bespaarde rente kan worden aangewend voor andere doeleinden en is daarom toegevoegd aan het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) dat in 2021 vervangen wordt door de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het [taakveld treasury](#) worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

In het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE). Jaarlijks worden op basis van de BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende markrente is de bespaarde rente bij de begroting 2020 verlaagd van 2,25% naar 2,00%. De lagere rentelasten leidden er ook toe dat de omslagrente investeringen bij de begroting 2020 is bijgesteld van 2,25% naar 2,00%. De bestendige gedragslijn is om indien mogelijk beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. Daarnaast bestaan er

rijksregels voor het toerekenen van rente aan pensioenvoorzieningen voor bestuurders. Aan deze voorzieningen moet jaarlijks een toevoeging plaatsvinden voor het percentage waartegen de voorziening contant is gemaakt. Volgens voorschriften van het Rijk is de disconteringsvoet voor pensioenvoorzieningen in 2020 gesteld op 0,29%.

De omslagrente, de bespaarde rente en de rente pensioenvoorzieningen bestuurders wijken in 2020 op realisatiebasis niet af van de begroting. Voor de omslagrente BIE vindt volgens de BBV-richtlijnen bij jaarrekening nacalculatie plaats op basis van de werkelijk gerealiseerde rentelasten. Deze rente komt bij nacalculatie uit op 0,81% en is iets hoger dan begroot (0,80%).

Op grond van deze bepalingen en richtlijnen zijn in de jaarstukken 2020 de volgende rentepercentages te onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 0,81%
- Omslagrente investeringen: 2,00%
- Bespaarde rente: 2,00%
- Rentetoerekening Voorziening pensioenen bestuurders: 0,29%

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van hun publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de portefeuille opgenomen leningen is afhankelijk van de ontwikkelingen van de investeringen en de bestaande financieringsmiddelen.

Investeringen

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij om de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa en de voorraden. De immateriële vaste activa hebben betrekking op bijdragen aan activa van derden en voorbereidingskosten voor nog niet geactiveerde grondexploitaties. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en

vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelenkapitaal door deelname in verbonden partijen en verstrekte geldleningen aan derden. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend.

Bij de 10-maandsrapportage 2020 is de begrotingsbalans niet aangepast. Daarom wordt in onderstaande tabellen de vergelijking gemaakt met de balansstanden van de tweede herziening van de begroting 2020. De boekwaarde van de (im)materiële vaste activa kwam € 154 mln lager uit dan begroot. Voor meer informatie over de investeringen in materiële vaste activa, zie de [paragraaf Investerings](#). Eind 2020 heeft woningbouwcorporatie Vestia enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen van deze leningen in één keer te voldoen. Met name hierdoor was de boekwaarde van de financiële vaste activa eind 2020 € 13 mln lager dan geraamd bij de tweede herziening van de begroting. De boekwaarde van de voorraden bestaat voornamelijk uit bouwgronden in exploitatie en handelsgoederen, waaronder projectmatig aangekochte panden. Deze post kwam € 66 mln hoger uit dan geraamd. Zie voor de ontwikkelingen van de voorraden de [balanspagina Voorraden](#). De netto banksaldi zijn in 2020 gedaald naar een negatief saldo van € 5 mln. Ten opzichte van de rekening 2019 is dit een daling van € 11 mln. Het [kasstroomoverzicht](#) geeft een nader inzicht in de mutatie van de netto banksaldi.

Investerings (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Immateriële vaste activa	25.578	22.959	36.190	42.434	43.207
Materiële vaste activa	2.487.384	2.536.333	2.643.519	2.902.106	2.747.174
Kapitaalverstrekkingen	401.648	381.036	396.588	396.036	397.859
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	376.191	215.998	196.950	174.847	163.903
Overige langlopende leningen	21.534	20.657	13.443	19.356	15.038
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.500	750	0	0	0
Financiële vaste activa	800.873	618.441	606.981	590.239	576.800
Voorraden	-150.311	-148.986	-116.117	-151.279	-85.161
Netto banksaldi	-9.981	-8.850	5.849	0	-5.281
Totaal investeringen	3.153.543	3.019.897	3.176.422	3.383.500	3.276.739

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Ontwikkeling financieringsmiddelen

De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De langlopende schulden bestaan uit lange leningen met een looptijd van 1 jaar of langer en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans opnemen en gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks laten

vrijvallen in het resultaat. De kasgeldleningen zijn externe geldleningen met een looptijd van korter dan 1 jaar. Ten slotte wordt het overig netto werkkapitaal tot de financieringsmiddelen gerekend. Het netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van de debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De boekwaarde van de interne financieringsmiddelen is eind 2020 hoger dan begroot. Naast het rekeningresultaat kwam dit door de lager dan geraamde onttrekkingen aan diverse reserves, zoals de bestemmingsreserves BUIG, Energietransitie en Gebiedsontwikkelingsfonds. Zie voor de ontwikkelingen van de reserves de [balanspagina Reserves](#). Bij de tweede herziening van de begroting 2020 was een voorziening van € 52 mln opgenomen voor het risico op het Warmtebedrijf. In de presentatie van de jaarrekening wordt deze voorziening in mindering gebracht op de vordering van de gemeente op het Warmtebedrijf die onderdeel uitmaakt van het netto werkkapitaal. Zie voor de ontwikkeling van de voorzieningen de [balanspagina Voorzieningen](#). In maart 2020 is de verkoop van de Eneco-aandelen afgerond. De verkoopopbrengst van de Rotterdamse aandelen bedroeg € 1,3 miljard. Hiermee is de bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco gevormd als onderdeel van de te vormen Rotterdamse Investeringsmotor. De bij de verkoop ontvangen liquide middelen zijn op grond van het verplicht schatkistbankieren eerst gestald in 's Rijks schatkist en gedurende de rest van het jaar aangewend voor de reductie van de schuldpositie. Vooruitlopend op deze verkoop was de leningenportefeuille in de afgelopen jaren meer flexibel gemaakt. Dit betekent dat er in 2020 veel leningen afliepen. De liquide middelen konden worden gebruikt om de vervallende aflossingen te betalen. Daarmee is in 2020 de gemeentelijke schuldpositie verlaagd en ontstaat er in de toekomst ruimte om nieuwe financiering aan te trekken als de inzet van de verkoopopbrengst Eneco zich vertaalt in concrete uitgaven.

Het overig netto werkkapitaal is sterk afgenomen ten opzichte van 2019. Dit wordt deels verklaard doordat de gemeente is aangesproken op de garantie die is afgegeven voor de aflopende lening van de deelneming Warmtebedrijf bij de BNG Bank. De gemeente heeft het openstaande bedrag van ruim € 100 mln betaald aan de BNG Bank en daarmee een vordering gekregen op het Warmtebedrijf. Daarnaast zijn er in 2020 nog aanzienlijke vorderingen op het Rijk ontstaan. Het betreft dan voornamelijk de vergoedingen voor corona gerelateerde uitgaven. Zie voor meer informatie de [balanspagina Overlopende activa](#).

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Eigen vermogen	1.117.396	1.082.798	1.115.404	2.239.527	2.406.294
Voorzieningen	89.083	60.957	101.406	155.094	109.763
Interne financieringsmiddelen	1.206.479	1.143.755	1.216.810	2.394.621	2.516.057
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	1.499.085	1.593.577	1.628.760	878.092	878.092
Overige leningen	33.024	36.804	36.716	35.676	36.501
Langlopende schulden	1.532.109	1.630.381	1.665.476	913.768	914.593
Kasgeldleningen	410.000	322.000	323.000	207.975	0
Overig netto werkkapitaal	4.955	-76.239	-28.864	-132.864	-153.911
Totaal lopende financieringsmiddelen	3.153.543	3.019.897	3.176.422	3.383.500	3.276.739

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Ontwikkeling leningenpositie

De bovenstaande ontwikkelingen leidden tot een afname van de schuldpositie ten opzichte van de raming met bijna € 208 mln. Vergeleken met de stand per ultimo 2019 is de schuld gedaald met bijna € 1,1 mrd.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote zijn verbeterd ten opzichte van de begroting. De solvabiliteit, het eigen vermogen gedeeld door het balanstotaal, kwam uit op 60,6% (begroot 56,9%). De solvabiliteitsratio ligt ruim boven de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd (20%). De netto schuldquote, de netto schuldpositie gedeeld door het totaal van de baten, bedraagt 14,6% (begroot 19,5%). De netto schuldquote ligt ver onder de signaalwaarde van de toezichthouder en past in de categorie 'minst risicovol'. Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Kasgeldleningen	410.000	322.000	323.000	207.975	0
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	1.499.085	1.593.577	1.628.760	878.092	878.092
Totaal korte en lange geldleningen	1.909.085	1.915.577	1.951.760	1.086.067	878.092

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Rente

De depositorente van de Europese Centrale Bank (ECB) – de rente die banken ontvangen als ze geld uitzetten bij de nationale centrale banken – is sinds 2014 negatief. Dat wil zeggen dat banken moeten betalen om geld uit te zetten bij de nationale centrale banken. In september 2019 heeft de ECB dit tarief verlaagd naar -0,50% en sindsdien is dit percentage gelijk gebleven. In de eerste maanden van 2020 tot de verkoop van Eneco had de gemeente nog behoefte aan kortlopende financieringsmiddelen en kon van deze negatieve rente worden geprofiteerd.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties.

De externe rentelasten sluiten aan bij de begroting 2020. De afkoop van enkele leningen door woningcorporatie Vestia heeft in 2020 geleid tot een eenmalig renteresultaat van € 1,5 mln. Hierbij zijn alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen van deze leningen in één keer voldaan. Gecorrigeerd voor de toegerekende rente aan bouwgronden in exploitatie, was de toe te rekenen externe rente in 2020 € 1,7 mln lager dan geraamd. In 2020 is de bespaarde rente verlaagd van 2,25% naar 2,00%. De realisatie wijkt niet af van de begroting. Doordat ook over de gereserveerde Enecomiddelen bespaarde rente is berekend, is de toevoeging van de bespaarde rente aan het IFR hoger dan in 2019.

De realisatie van de nieuwe investeringen was lager dan geraamd en leidde tot € 0,7 mln minder toegerekende omslagrente. Bovengenoemde ontwikkelingen zorgden voor een per saldo € 1,0 mln hoger renteresultaat dan begroot.

Renteschema	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Externe rentelasten korte en lange leningen	-50.233	-40.998	-37.370	-22.824	-22.823
Rekening-courantrente banksaldi	-4	-2	-1	0	-1
Rentebaten verstrekte leningen	19.848	7.464	6.928	6.049	7.576
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-30.389	-33.536	-30.443	-16.775	-15.248
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-2.640	-2.165	-1.915	-1.537	-1.390
Toe te rekenen externe rente	-33.029	-35.701	-32.358	-18.312	-16.638
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR/RIM)	-36.228	-27.935	-24.363	-41.047	-41.047
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR/RIM)	-1.643	-1.099	-338	-1.017	-1.017
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-434	-744	-724	-147	-147
Totaal toe te rekenen rente	-71.334	-65.479	-57.783	-60.523	-58.849
Toegerekende omslagrente	86.613	72.987	66.193	62.043	61.381
Renteresultaat	15.279	7.508	8.410	1.520	2.532

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met een looptijd tot één jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille lange leningen (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk, tenzij deze zijn uitgezet bij medeoverheden. Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Voor 2020 kwam het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 10,3 mln.

Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden. Zo zijn de liquide middelen die zijn ontvangen bij de verkoop van de Eneco-aandelen in 2020 direct gestald bij 's Rijks schatkist. In de loop van het jaar zijn deze liquide middelen weer onttrokken om aflossingen op de schuld te kunnen betalen. Door strakke sturing op de liquiditeitspositie bleven de gemiddelde banksaldi ruim onder de drempel van € 10,3 mln en daarmee is voldaan aan deze norm.

Drempelbedrag schatkistbankieren	2018	2019	2020	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4

Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.486.994	3.473.998	3.767.271	3.767.271	3.767.271	3.767.271	3.767.271
Drempelbedrag o.g.v. Wet fido	9.724	9.698	10.285	10.285	10.285	10.285	10.285
Gemiddelde omvang banksaldi	2.915	2.649	3.230	3.195	4.408	1.886	3.431
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	6.809	7.049	7.055	7.090	5.877	8.399	6.854

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting en bedroeg € 320 mln in 2020. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.

In 2020 is voldaan aan de vereisten uit de Wet fido met betrekking tot de kasgeldlimiet. Alleen in het eerste kwartaal is de kasgeldlimiet overschreden. Door de ontvangst van de Enecogelden was er in de overige kwartalen geen sprake van een netto korte schuld. De korte middelen waren immers hoger dan de korte schuld.

Kasgeldlimiet	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.473.998	3.473.998	3.473.998	3.473.998	3.767.271	3.767.271	3.767.271	3.767.271
Kasgeldlimiet o.g.v. Wet fido: 8,5% van grondslag	295.290	295.290	295.290	295.290	320.218	320.218	320.218	320.218
Gemiddelde korte schuld	341.592	174.008	253.372	231.210	409.532	97.136	36	860
Gemiddelde korte middelen	-6.775	-4.266	-5.636	-6.352	-5.544	-820.065	-736.942	-367.337
Gemiddelde netto korte schuld	334.817	169.742	247.736	224.858	403.988	-722.929	-736.906	-366.477
In % begroting	9,6%	4,9%	7,1%	6,5%	10,7%	-19,2%	-19,6%	-9,7%
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	-39.527	125.548	47.554	70.432	-83.770	1.043.147	1.057.124	686.695

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van herfinanciering van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. In 2020 bedroeg de renterisiconorm € 753 mln.

Vooruitlopend op de verkoop van de aandelen Eneco is de leningenportefeuille in de afgelopen jaren meer flexibel gemaakt. Aflossingen op bestaande leningen zijn geherfinancierd met leningen met looptijden van 1 tot 2 jaar. Hierdoor vervielen er meer aflossingen in 2020. Daarbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de renterisiconorm.

Het renterisicobedrag op de langlopende schuld bedroeg € 751 mln en bleef daarmee onder de gestelde norm. De aflossingen in 2020 leidden overigens niet tot een daadwerkelijk renterisico. Deze aflossingen werden betaald uit overtollige liquiditeiten en hiervoor werden in 2020 geen nieuwe leningen afgesloten.

Renterisiconorm	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.486.994	3.473.998	3.767.271	3.937.110	3.937.110	3.937.110	3.937.110
Renterisiconorm o.g.v. Wet fido: 20% van grondslag	697.399	694.800	753.454	787.422	787.422	787.422	787.422
Renteherzieningen	50.000	0	0	8.067	50.000	0	0
Aflossingen	272.097	649.817	750.668	404.356	25.177	105.165	175.523
Risicobedrag	322.097	649.817	750.668	412.423	75.177	105.165	175.523
In % begroting	9,2%	18,7%	19,9%	10,5%	1,9%	2,7%	4,5%
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	375.302	44.982	2.786	374.999	712.245	682.257	611.899

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps alleen afgesloten bij de BNG Bank. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking en garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan worden bepaalde investeringen gestimuleerd via specifieke regelgeving. Zo kan onder de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#) naast een subsidie een aanvullende lening verstrekt worden.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. De geldleningen zijn voornamelijk verstrekt aan woningbouwcorporaties en de RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden voertuigen BV. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De

leningen aan overige verbonden partijen betreffen voornamelijk het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). De overige financiële activa zijn onder andere leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling. Onder de post Overig zijn leningen via de Kredietbank Rotterdam en diverse via SVN verstrekte leningen opgenomen.

Eind 2020 heeft woningcorporatie Vestia een aantal leningen met een totale hoofdsom van € 10,2 mln afgekocht. In 2016 is een leningfaciliteit verstrekt aan Cambridge Innovation Center (CIC) om de economische ontwikkeling en het innovatie- en ondernemersklimaat in Rotterdam te versterken. Het CIC verzorgt de huisvesting en ondersteuning van start-ups en innovatieve ondernemers in het Groothandelsgebouw. De leningfaciliteit is opgebouwd uit meerdere tranches die worden verstrekt als CIC aan de afspraken over onder andere omzet en bezettingsgraad voldoet. In 2020 is geen nieuwe tranche verstrekt, wel is volgens afspraak de rente toegevoegd aan de hoofdsom. Daarmee komt de totale hoofdsom van de lening op € 7,7 mln. Op basis van de bovengenoemde regeling investeringssubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen is een lening verstrekt van € 180 aan RSV Antibarbari voor de verbouwing van het clubhuis. Deze lening wordt volledig geborgd door de Stichting Erasmus Sport. Bij de tweede herziening van de begroting 2020 werd er vanuit gegaan dat de bijzondere coronasteun in de vorm van leningverstrekking aan Blijdorp en Ahoy volledig zou plaatsvinden in 2020. Blijdorp heeft in 2020 een voorschot gekregen op de lening, maar formeel wordt deze pas in 2021 verstrekt. Ook de lening aan Ahoy zal pas in 2021 worden verstrekt.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Woningcorporaties	145.305	137.447	128.199	114.144	103.933
Deelnemingen	219.760	67.650	58.850	51.000	51.000
Overige verbonden partijen	11.126	10.901	9.901	9.703	8.970
Totaal leningen	376.191	215.998	196.950	174.847	163.903
Sportverenigingen	12.813	12.538	4.173	3.731	3.817
Economische ontwikkeling	5.298	7.082	7.365	7.365	7.660
Overig	4.923	1.787	1.905	8.260	3.561
Totaal overige financiële vaste activa	23.034	21.407	13.443	19.356	15.038
Totaal verstrekte leningen	399.225	237.405	210.393	194.203	178.941

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds

Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2020 is dit programma verder uitgewerkt door het WSW samen met de verschillende belangenhouders, waaronder de achtervangers. 2021 staat in het teken van de implementatie hiervan waarbij de gemaakte afspraken worden vastgelegd in verschillende overeenkomsten, waaronder ook nieuwe achtervangovereenkomsten met gemeenten.

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag in de onderstaande tabel weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW en de vastlegging daarvan in diverse overeenkomsten zal de VNG in samenwerking met de G4-gemeenten een methodiek ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
WEW	3.600.000	3.533.000	3.382.000	3.182.000	2.951.000
WSW	6.750.324	6.678.456	6.629.419	6.629.419	6.677.957
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	10.350.324	10.211.456	10.011.419	9.811.419	9.628.957

** Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting*

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekke de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in 1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Hypotheekgaranties	38.127	35.403	32.680	29.957	29.957
Garantie NRF-leningen	6.647	5.288	4.034	3.400	3.930
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	44.774	40.691	36.714	33.357	33.887

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

In 2020 is de gemeente aangesproken op de garantie die is afgegeven voor de aflopende lening van de deelneming Warmtebedrijf bij de BNG Bank. Het Warmtebedrijf was niet in staat om aan deze aflossingsverplichting te voldoen. Daarom betaalt de gemeente het openstaande bedrag aan de BNG Bank en krijgt daarmee een vordering op het Warmtebedrijf. Hierdoor vervalt de garantie in 2020. Omdat het kredietrisico op deze garantie wegvalt, is vanuit de kredietrisicoreserve € 52 mln vrijgevallen en ingezet als voorziening op de vordering die de gemeente heeft op het Warmtebedrijf. Voor meer informatie over de ontwikkelingen met betrekking tot het Warmtebedrijf, zie de [paragraaf Verbonden partijen](#).

In 2020 zijn geen nieuwe garanties voor rechtspersonen verleend. Voor meer toelichting op de garanties, zie de [Niet uit de balans blijvende verplichtingen](#).

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Energie	104.000	104.000	104.000	0	0
Totaal garanties t.b.v. deelnemingen	104.000	104.000	104.000	0	0
Zorg	11.058	9.528	8.074	7.202	7.202
Sport en recreatie	6.433	5.009	3.192	2.127	2.094
Kunst en cultuur	2.072	1.611	1.214	904	904
Overig	902	845	787	727	727
Totaal garanties t.b.v. niet-deelnemingen	20.465	16.993	13.267	10.960	10.927
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	124.465	120.993	117.267	10.960	10.927

* Betreft de balansstanden na de tweede herziening van de begroting

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente

risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. In 2012 is de kredietrisicoreserve ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2020 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het kredietrisico.

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW zal een methodiek ontwikkeld worden om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt door de VNG in overleg met onder andere de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. De stand van de kredietrisicoreserve (€ 22 mln) per ultimo 2020 is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag (€ 11,1 mln) te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	9.628.957	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	33.887	949
Garanties t.b.v. rechtspersonen	10.927	2.995
Verstekte leningen	178.941	7.159
Totaal	9.852.712	11.103

Grondbeleid

Pagina 109

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de [Stadsvisie 2030](#) (2007). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de "[Verkenning Omgevingsvisie: De Veranderstad](#)" (2019). Daarin zijn vijf perspectieven benoemd (compact, circulair, gezond, inclusief en productief) die staan voor het mogelijk maken van 'ruimte voor goede groei' en 'ruimte voor transitie' in de stad.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen zowel in het sociale en midden- als het hoge en topsegment. De stip op de horizon is gezet in de "[Strategische Verkenning Verstedelijking](#)", met o.a. 50.000 nieuwe woningen tot 2040. Daarbij spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen. De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) wordt met regelmaat herzien om aan te blijven sluiten op nieuwe ontwikkelingen. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren zal blijven veranderen om zo in te spelen op de actuele situatie. De gemeente zorgt ervoor dat er continu voldaan wordt aan de regels van de - eventueel herziene - BBV.

Ontwikkelingen woningbouw

De coronapandemie raakt onze stad hard. De economische laagconjunctuur als gevolg van de coronapandemie zal de woningmarkt waarschijnlijk niet ongemoeid laten. Vooralsnog zijn diverse indicatoren over de woningmarkt nog steeds stabiel: het aantal transacties blijft op pijl, nam door stijging van het aanbod zelfs toe en verkoopprijzen blijven door de krapte op de markt nog steeds stijgen. Door het landelijke woningtekort, de trek naar de steden en de laag blijvende hypotheekrente blijft de interesse voor bestaande en nieuwbouwwoningen vele malen groter dan het aanbod.

In 2020 zijn er nog weinig plannen vertraagd of tot stilstand gekomen als gevolg van de coronacrisis. Er is zelfs een record aan omgevingsvergunningen aangevraagd.

Naast de coronapandemie waren de grootste risico's op vertraging of uitval van projecten de stijging van de bouwkosten als gevolg van de stapeling van regelgeving (o.a. PAS, PFAS en BENG). Deze risico's doen zich met

name voor bij omvangrijke bouwplannen met een combinatie van functies (kantoren of hotels met appartementen), waarbij vaak beleggers betrokken zijn.

Samen met marktpartijen heeft de gemeente dan ook gewerkt aan maatregelen om de woningbouw in Rotterdam op pijl te houden (zie [Doorbouw Manifest Rotterdam](#), 2020).

Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag, de groei van de stad en de economie draaiend te houden, lag de focus in 2020 op:

- Het ontwikkelen en doorbouwen van bestaande plannen, om op korte termijn zoveel mogelijk woningen te realiseren in Rotterdam.
- Er voor zorgen dat er gestart en door gegaan werd met de uitwerking van voldoende bouwlocaties op de middellange en lange termijn, zodat er ook in de toekomst een constante bouwstroom is.

Ontwikkelingen werklocaties

Er zijn als gevolg van de coronapandemie vragen ontstaan over de behoefte aan ver- en nieuwbouw van kantoren, bedrijven en winkels in Rotterdam. Maar er zijn ook sectoren die direct fors geraakt zijn zoals de detailhandel (met name non-food winkels), groothandel en *leisure* (inclusief hotels).

Waar nodig zal het projectmanagement daarom in 2021 de effecten van Covid blijven monitoren en heroverwegen. Eventuele aanpassingen op projectniveau kunnen later ten behoeve van besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente Rotterdam hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's, zoals het actieplan Middenhuur. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken is het grondbeleid in 2019 vernieuwd en verruimd, waardoor het mogelijk is in te gaan op ongevraagde initiatieven ('unsolicited proposals') en vaker enkelvoudige partijselectie toe te passen.

Daarnaast heeft de gemeente bouwmaatregelen (in het kader van het [Doorbouw Manifest Rotterdam](#), 2020) ontwikkeld. Deze bouwmaatregelen, zijn voorbereid, zodat ze indien nodig ingezet kunnen worden.

Het ruimtelijk economisch perspectief en de gemeentelijke rolopvatting, hebben gevolgen voor de gebiedsontwikkelingen. Gebiedsontwikkelingen worden steeds complexer door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving. De gemeente is er scherp op op welke wijze zij de mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de ontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert. Dat kan bijvoorbeeld door de inzet van medewerkers of een bijdrage uit een fonds.

Op basis van actuele marktanalyses van de marktvraag en gemeentelijke ambities heeft de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bijgesteld op project- en portefeuilleniveau op programma, planning en/of prijs. Bij de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties is voor de individuele grondexploitaties een risicoanalyse uitgevoerd op basis waarvan we als gemeente bepalen welke onzekerheidsreserve nodig is om projectspecifieke risico's op te vangen, zoals het slagen van een bestemmingsplanprocedure of de kans dat ergens bodemvervuiling wordt aangetroffen. Voor deze risico's is in de individuele grondexploitaties een onzekerheidsreserve opgenomen.

Voor sturing op portefeuilleniveau heeft de Gemeenteraad wederom het [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed](#) (MGV) vastgesteld. Hiervoor onderzocht de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van deze ontwikkelingen heeft tot een uiteenzetting van risico's en kansen voor het planaanbod in Rotterdam geleid.

Resultaten totale grondexploitatie

Overzicht grondexploitatieportefeuille

Grondexploitaties worden in principe alleen naar uitvoering gebracht als deze minimaal financieel neutraal uitgevoerd kunnen worden. Wel kan daarvoor een bijdrage uit gemeentelijke middelen nodig zijn, zoals een bijdrage uit een bestemmingsreserve. In 2020 is onder meer gestart met de uitvoering van de plannen Rijnhaven, Dukdalf en Machinist. Rekening houdend met het afsluiten van afgeronde plannen komt het aantal actieve grondexploitaties uit op 75 (ultimo 2019 waren dat er 71).

De gemeentelijke grondexploitatieportefeuille bevat in totaal 7.231 nog te realiseren woningen, 132.929 m² bvo (bruto vloeroppervlak) kantoren, 181.712 m² bedrijven en 9.784 m² bvo winkels in de periode 2020–2040.

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan sprake zijn van prijsstijgingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening).

De lange termijn parameters die worden gehanteerd voor de periode 2021 t/m 2030 zijn:

Disconteringsvoet	2,0%
Opbrengststijging	1,0% (2021: -2,5%)
Kostenstijging	2,0%

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft de berekeningswijze voor voor het aan de grondexploitatie toe te rekenen rentepercentage. Langjarig bedraagt dit percentage voor Rotterdam 0,8%. Voor 2020 is een nacalculatie op het rentepercentage uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een rentepercentage van 0,81% voor 2020.

Daarnaast voert de gemeente jaarlijks een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige indexparameters. Op basis van de analyse komt het percentage voor de opbrengstenstijging meerjarig op 1% uit (met uitzondering van een daling van 2,5% in 2021). Vanaf 2031 staat de opbrengstenstijging op 0%. Dit is een beheersmaatregel die voortkomt uit het BBV in relatie tot de 10-jaars termijn van de grondexploitatie. Hiermee is duidelijk dat de opbrengstparameter voor de korte termijn meebeweegt met de marktontwikkelingen en voor de lange termijn geleidelijk richting de vastgestelde 0% gaat. Het percentage voor de kostenstijging komt meerjarig op 2% uit.

Raming nog te maken kosten en opbrengsten

De ramingen van de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten in de grondexploitatie zijn gebaseerd op de inzichten ultimo 2020 en de daarbij behorende inschatting van de uitgangspunten, de parameters en de risico's. Uiteraard is deze inschatting omgeven door onzekerheden en wordt deze periodiek herzien, waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Afhankelijk van de marktomstandigheden zijn er onzekerheden voor de geraamde afzetmogelijkheden voor woning- en werklocaties en voor de mogelijke uitkomsten daarvan.

Toekomstige kosten en opbrengsten (nominaal)	Ultimo 2019 (mln)	Ultimo 2020 (mln)
Apparaatskosten	51	50
Verwervingen	34	24
Bouw- en woonrijpmaken	300	347
Overige kosten	76	78
Totaal kosten	461	499
Gronduitgiften	484	529
Subsidies	13	7
Overige opbrengsten	19	21

Voor project specifieke risico's die zich in een grondexploitatie kunnen voordoen, wordt in de grondexploitatiebegroting een bedrag 'onzekerheidsreserve' opgenomen. Het totaal van de in de individuele grondexploitaties opgenomen onzekerheidsreserves (als onderdeel van de overige kosten) bedraagt ultimo 2020 € 45,6 mln (ultimo 2019: € 43,0 mln). Dit bedrag komt voort uit een simulatie van voor ieder individueel project geïnventariseerde kansen en risico's die gedurende de looptijd van het betreffende project kunnen voor komen. Als geen rekening gehouden zou worden met kansen, zou dit bedrag hoger worden.

Het verwachte eindresultaat op NCW van alle projecten (positieve en negatieve resultaten) bedraagt € 115,8 mln (ultimo 2019: € 162,0 mln). Het verwachte eindresultaat op eindwaarde (EW) van alle projecten (positieve en negatieve resultaten) bedraagt € 147,7 mln (ultimo 2019: 209,9 mln).

Voor de grondexploitatie Kop van Zuid is in 2020 een programmawijziging doorgevoerd met een financieel effect van - € 2,9 mln (nominaal) op de geraamde opbrengsten gronduitgiften waarvoor nog bestuurlijke besluitvorming door de gemeenteraad moet plaatsvinden.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Terug te nemen historische winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutaties in voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten, maar die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naarmate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Conform de gehanteerde systematiek zitten de project-specifieke risico's verwerkt in de onzekerheidsreserves met als gevolg een drukkend effect op de tussentijdse winstnemingen.

Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden. De basis voor de winstberekening is de eindwaarde.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

In 2020 heeft een winstneming van € 24,0 mln plaatsgevonden.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

Bij een negatief NCW-saldo tijdens de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo tijdens de looptijd van het project kan veranderen, bepaalt de gemeente aan het einde van het jaar of de benodigde verliesvoorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen verliesvoorziening.

De verliesvoorziening ultimo 2020 bedraagt € 63,3 mln op contante waarde (ultimo 2019: € 53,7 mln). Op eindwaarde bedraagt de verliesvoorziening € 72,3 mln (ultimo 2019: € 61,3 mln).

Voorziening Woningbouw

Het doel van de voorziening woningbouw is het financieel afdekken van de overmaat in de programmering. Omdat de komende jaren op een hoge woningbouw productie wordt aangekoerst, is het aanhouden van deze voorziening op dit moment niet nodig.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

In 2020 heeft er een verliesneming van € 1,6 mln plaatsgevonden. Het gaat hier niet om een verliesneming op grondexploitaties die zijn afgesloten met een negatief saldo, maar om een correctie op een administratief project dat met behulp van de verliesneming wordt geëlimineerd uit de tussentijdse resultaatneming.

Het positieve saldo van de resultaatnemingen voegt de gemeente toe aan de algemene middelen.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille bedraagt eind 2020 € 178,8 mln (ultimo 2019 bedroeg dit € 215,5 mln). Dit is de som van alle verwachte positieve projectresultaten (NCW) van de grondexploitaties in uitvoering (voor de projecten met een negatief saldo wordt een voorziening getroffen).

Verloop verdienvermogen	Bedragen (mln)
Verdienvermogen in jaarverslag 2019	215,5
Wijzigingen grondexploitaties gedurende 2020	-4,7
Resultaatnemingen 2020	-22,4

Het verdienvermogen van de grondexploitaties in uitvoering is ten opzichte van 2019 afgenomen met € 36,7 mln. Deze afname komt door:

- Een verslechtering van € 4,7 mln door aanpassingen in projecten. Dit als gevolg van aanpassing van parameters, opbrengstenramingen en kostenramingen.
- Een verslechtering van € 22,4 mln door resultaatnemingen in 2020. In 2020 zijn conform de spelregels tussentijdse winstnemingen op de projecten geboekt, zijn in het verleden genomen winsten teruggedraaid en hebben verliesnemingen plaatsgevonden.
- Een dotatie aan de voorziening verliesgevende plannen van € 9,6 mln. Het saldo van projecten met een negatieve netto contante waarde is toegenomen.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocaties Nesseland en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid (door in het verleden genomen verliezen). Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Omdat er nauwelijks nog positieve projecten aan de portefeuille worden toegevoegd en het aantal grondexploitaties afneemt, staat het verdienvermogen de komende jaren onder druk. De positieve ontwikkeling komt dus voort uit de momenteel gunstige markteffecten binnen de bestaande portefeuille.

Het verdienvermogen tegen eindwaarde bedraagt € 219,7 mln (ultimo 2019: 271,1 mln).

Reserves grondzaken

Afgezien van de onzekerheidsreserve voor project specifieke risico's (zie hierboven), wordt voor project overstijgende risico's de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitatieportefeuille berekend. Deze is onderdeel van het Weerstandsvermogen van de gemeente Rotterdam. Dit in lijn met de beleidsnota Weerstandsvermogen zoals die door de gemeenteraad is vastgesteld op 15 maart 2012.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit wordt met een risicoanalyse voor verschillende scenario's het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. De benodigde weerstandscapaciteit ultimo 2020 bedraagt € 57 mln (ultimo 2019: € 84 mln).

Interbestuurlijk toezicht

Het college van B&W is een bestuursovereenkomst aangegaan met de Provincie Zuid-Holland inzake het interbestuurlijk toezicht. De aanleiding voor het opstellen van de bestuursovereenkomst ligt in de Wet revitalisering generiek toezicht, die op 1 oktober 2012 in werking is getreden. Deze wet beoogt de interbestuurlijke lasten te verminderen en het toezicht te versoberen. Met de inwerkingtreding van de wet is een groot aantal toezichtbepalingen in diverse wetten (specifiek toezicht) komen te vervallen. Daarvoor in de plaats komt een meer generieke aanpak van het interbestuurlijk toezicht. De instrumenten van het generiek toezicht voor de provincie zijn de algemene bepalingen over schorsing en vernietiging en indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing, die in de Gemeente- en Provinciewet zijn opgenomen.

Met het aangaan van de bestuursovereenkomst heeft de gemeente zich verplicht om ieder jaar bij de jaarstukken een paragraaf 'Interbestuurlijk toezicht' op te nemen. In die paragraaf geeft de gemeente met behulp van de kleuren groen, oranje en rood aan of de gemeente voldoet aan de wettelijke vereisten op het gebied van financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders. Met de bestuursovereenkomst verplicht de provincie zich vervolgens om het toezicht op een sobere, proportionele en risicogerichte manier vorm te geven en alleen te interveniëren of nadere informatie op te vragen als daar aanleiding toe is.

Financiën

TOELICHTING

Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht in de begroting 2021 en/of het laatste jaar van de meerjarenraming 2022-2025	Groen	De risicokleur voor de Begroting 2021 is ten opzichte van vorig jaar verbeterd. De Begroting 2021 voldoet aan de criteria voor repressief (regulier) toezicht. Er is dus sprake van een structureel en reëel begrotingsevenwicht.

Is er reden voor extra aandacht?

Nee

-

Ruimtelijke ordening

TOELICHTING

De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland.	Oranje	Bij actualisering van bestemmingsplannen (gebiedsbestemmingsplannen) worden aanpassingen conform de Omgevingsverordening afgewogen en uitgevoerd. Bij de overige nieuwe bestemmingsplannen (projectbestemmingsplannen) wordt de Omgevingsverordening als uitgangspunt gehanteerd. Verder wordt er gewerkt aan een Omgevingsplan onder vigeur van de nieuwe Omgevingswet. Hierbij wordt de Omgevingsverordening in acht genomen.

Is er reden voor extra aandacht?

Nee

-

Omgevingsrecht

TOELICHTING

Voor zowel de milieutaken als de bouw- en woningtoezichtstaken zijn tijdig een beleidsplan VHT (vóór 15 mei 2020), het uitvoeringsprogramma (vóór 1 februari 2020) en de evaluatie (vóór 1 mei 2020) vastgesteld en met de jaarrapportage over de	Oranje	Op 6 oktober 2020 heeft het college van B&W de Actualisatie Meerjarenplan BWT 2018-2021 en rapportages Meerjarenplan BWT 2018/2019 vastgesteld. Deze stukken zijn op 20 oktober 2020 ter informatie verzonden naar de gemeenteraad. Daarnaast wordt -in overleg met de provincie- de tweejaarlijkse VTH rapportage een éénjaarlijkse rapportage.

uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad.
Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.

De beleidsbegroting 2012 en het jaarverslag 2019 van de DCMR zijn gezamenlijk op 12 mei 2020 door het college aangeboden aan de gemeenteraad en zijn in de raad van 18 juni 2020 behandeld. De stukken zijn vervolgens vastgesteld in het Algemeen Bestuur van de DCMR op 8 juli 2020.

Op 10 november 2020 is hierover mededeling gedaan aan de Provincie Zuid-Holland.

<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	-
Monumentenzorg		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks) monumenten	Groen	De gemeente Rotterdam heeft sinds 1991 een geïntegreerde commissie voor Welstand en Monumenten. Momenteel bestaat de commissie uit 7 leden, waarvan twee leden specifieke expertise hebben op het gebied van erfgoed en restauratie.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	-
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	Oranje	Met de programma's DWARSS (voor zaakgewijs werken) en GERS (niet zaakgewijs werken) worden processen tot 2023 aangesloten op concernsystemen voor informatie- en archiefbeheer. Daarnaast is voorlichting en training nodig om de kennis en het bewustzijn van de medewerkers te vergroten. Er zijn achterstanden in het bewerken van fysieke en digitale archiefbescheiden. Het wegwerken van achterstanden in particuliere archieven en collecties bij het Stadsarchief is opgenomen in een plan van aanpak met een looptijd van 13 jaar. De financiering hiervoor is vooralsnog deels, voor 2 jaar, toegekend.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	-
Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Rood	Gevraagde informatie Stand van zaken Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is) Fase interventieladder op 1 januari Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is) Fase interventieladder op 1 juli Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)
		Achterstand, 64 personen
		fase 2, informatie opvragen
		199
		180
		Achterstand
		fase 3: afspraken maken
		236
		264
		Achterstand

TOELICHTING

Eventueel korte bondige toelichting: we weten nog niet of we per 1 januari 2021 op de interventieladder stijgen, we hebben nog een kleine achterstand maar hebben gehoord dat er misschien een kleine achterstandsmarge wordt toegestaan.

Is er reden voor extra aandacht?

Ja De taakstelling in 2021 is meer dan verdubbeld ten opzichte van 2020. Door de krappe woningmarkt wordt het zeer lastig alle statushouders te huisvesten. Momenteel wordt een projectleider geworven die de taak krijgt om alternatieve vormen van huisvesting te onderzoeken en organiseren.

Investerings

Pagina 111

Investerings

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de voortgang afsluiting van het gevoteerde krediet.

[Beleid](#)[Lopende investeringen](#)[Afgesloten investeringen](#)

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Dit klemmt des te meer, nu als gevolg van de uitbraak van het corona virus de economische bedrijvigheid is afgenomen en de werkloosheid sterk dreigt op te lopen. Door als overheid te blijven investeren, kunnen de economische neergang en de sociale problemen die dat onvermijdelijk met zich meebrengen worden beperkt. Door te investeren op een wijze die past bij de grote maatschappelijke opgaven van onze tijd, werken we doelbewust toe naar een meer duurzaam Rotterdam, waarin het fijn wonen en werken is.

Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken (zie ook bijgaande [oplegger](#) waarin het investeringsbeleid van Rotterdam is toegelicht).

Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. De investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de gemeentelijke bezittingen;
2. De reguliere investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die leiden tot nieuwe bezittingen;
3. Extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die is ontstaan wegens de verkoop van Eneco.

Met verstandig investeringsbeleid willen we zeker stellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant wordt ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen.

In de [Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020](#) is aangegeven hoe we dit beleid vormgeven.

Lopende investeringen

Dit overzicht bevat per programma de lopende investeringskredieten. De lopende investeringskredieten zijn door de gemeenteraad goedgekeurd (gevoteerd) en worden niet afgesloten met deze jaarrekening omdat ze nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

In onderstaande tabel is per krediet een beschrijving en een overzicht met detailinformatie opgenomen. De detailinformatie bevat de gerealiseerde uitgaven, de reeds ontvangen bijdragen van derden en de netto investering, oftewel het eigen geld dat de gemeente reeds aan de investering heeft uitgegeven. Indien sprake is van een verschil groter dan of gelijk aan € 500 tussen de raming 2020 en de realisatie 2020, of als het krediet is overschreden, dan is een verantwoording opgenomen.

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant							
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet							
					- Raming								
					2020								
Bestuur en dienstverlening	3.050	521	250	243	7	2.280							
Vervanging Gemeentelijke	1.700	0	0	0	0	1.700	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Basis Administratie (GBA)								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
											Raming 2020		
Bestuur en dienstverlening	3.050	521	250	243	7	2.280							
Vervanging Gemeentelijke	1.700	0	0	0	0	1.700							
Basis Administratie (GBA)													
Doel krediet: De vervanging van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) vindt plaats onder de naam													
Operatie BRP (Basisregistratie Personen). Gemeenten kunnen op termijn aansluiten op deze voorziening													
met Burgerzakenmodules.													

Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Digitalisering Persoonskaarten 1.000 307 187 180 7 506

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Bestuur en dienstverlening	3.050	521	250	243	7	2.280
Digitalisering Persoonskaarten	1.000	307	187	180	7	506

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor digitalisering van persoonskaarten en akten voor de raadpleging voor onder meer nalatenschapsonderzoeken en informatieverzoeken. Digitalisering is noodzakelijk voor de concernhuisvesting en centrale opslag bij het Stadsarchief.

Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	494	307	187
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	494	307	187
(Rotterdams geld)			

Website Stadsarchief 350 213 63 63 0 73

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Bestuur en dienstverlening	3.050	521	250	243	7	2.280
Website Stadsarchief	350	213	63	63	0	73

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor de vernieuwing van de website van het Stadsarchief in het generieke Content Management Systeem (CMS).

Rotterdams taakveld: 5.4.a - Musea - Stadsarchief

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	277	213	63

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	277	213	63
(Rotterdams geld)			

Openbare orde en veiligheid	6.996	1.606	256	724	-468	5.134

Handhavingssysteem Redline	1.300	0	271	300	-29	1.029	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019		2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Openbare orde en veiligheid	6.996	1.606	256	724	-468	5.134

Handhavingssysteem Redline	1.300	0	271	300	-29	1.029

Doel krediet: Implementatie nieuw Handhavingssysteem.

Rotterdams taakveld: 1.2.a - Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	271	0	271
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	271	0	271
(Rotterdams geld)			

Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	0	0	0	2.166	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019		2020	2020	Realisatie -	krediet
												- Raming	
												2020	

Openbare orde en veiligheid	6.996	1.606	256	724	-468	5.134

Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	0	0	0	2.166

Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend onderhoud aan de elektrotechnische installaties en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie. Uitvoering verloopt in delen vanaf 2019 t/m 2023. Dit betreft investeringsdeel 2 van 2, de maatregelen t.b.v. de afstandsbediening.

Rotterdams taakveld: 2.1 d - Verkeer en Vervoer Bereikbaarheid

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0

Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fietsenstalling Capelsebrug	975	0	0	50	-50	975
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fietsenstalling	975	0	0	50	-50	975

Capelsebrug						

Doel krediet: Het verhogen van de capaciteit en het service-niveau van fietsenstalling Capelsebrug.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Parkeersysteem met	198	0	197	198	-1	1
camerabeveiliging voor P+R						
Meijersplein en Melanchtonweg						
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet
					- Raming	
					2020	

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Parkeersysteem met	198	0	197	198	-1	1

camerabeveiliging voor P+R						

Meijersplein en Melanchtonweg						

Doel krediet: Het inrichten van de P&R-terreinen Meijersplein en Melanchtonweg met een vernieuwd parkeersysteem en camerabeveiliging.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	197	0	197
Bijdragen van derden	0	0	0

							Netto investering (Rotterdams geld)	197	0	197								
Inrichten P&R Noorderhelling	4.167	0	0	134	-134	4.167												
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant				
									t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet				
													Raming 2020					
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259		-12.445	96.280				
							Inrichten P&R	4.167	0	0	134		-134	4.167				
							Noorderhelling											
							Doel krediet: Het inrichten van het (toekomstige) P&R-terrein Noorderhelling.											
							Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren											
							Dekkingsbron: Uit bestaande begroting											
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie								
								bedrag	/m 2019	2020								
							Realisatie	0	0	0								
							Bijdragen van derden	0	0	0								
							Netto investering	0	0	0								
							(Rotterdams geld)											
A16 Rotterdam	31.625	0	0	0	0	31.625												
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant				
									t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet				
													Raming 2020					
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259		-12.445	96.280				
							A16 Rotterdam	31.625	0	0	0		0	31.625				
							Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verplaatsing Tunnelmond Rotte.											
							Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling											
							Dekkingsbron: Uit bestaande begroting											
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie								
								bedrag	/m 2019	2020								
							Realisatie	0	0	0								
							Bijdragen van derden	0	0	0								
							Netto investering	0	0	0								
							(Rotterdams geld)											
Verkeersmanagementsystemen	4.000	0	0	0	0	4.000												
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant				
									t/m 2019	2020	2020		Realisatie	krediet				

2021

2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Verkeersmanagementsystemen	4.000	0	0	0	0	4.000

2021

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties, verkeersgeleiding en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Ovonde Hoek van Holland	1.330	0	77	82	-5	1.253

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Ovonde Hoek van	1.330	0	77	82	-5	1.253

Holland

Doel krediet: De ovonde is een project in Hoek van Holland en is onderdeel van het IP Strandboulevard.

De ovonde maakt een goede verkeersafwikkeling mogelijk tussen de strandboulevard, Badweg, Strandweg en Paviljoensweg.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	77	0	77
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	77	0	77

Haltevoorzieningen	718	0	0	0	0	718

personenvervoer over water

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Haltevoorzieningen	718	0	0	0	0	718
personenvervoer over						
water						

Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voor personenvervoer over water.

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.170	0	273	1.000	-727	2.896

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.170	0	273	1.000	-727	2.896

Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: Een deel van de werkzaamheden zijn niet uitgevoerd in verband met de coronamaatregelen, hierdoor zijn de kosten lager uitgevallen dan begroot. De werkzaamheden zullen in 2021 worden uitgevoerd.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	273	0	273
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	273	0	273

Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	6.000	0	2.890	4.000	-1.110	3.110

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Vervanging	6.000	0	2.890	4.000	-1.110	3.110

Verkeersregelinstallaties

2020

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelinstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: Enkele beoogde projecten zijn doorgeschoven naar 2021 waardoor hier in 2020 geen kosten voor gemaakt zijn. Daardoor is ongeveer € 650 nog niet gerealiseerd. Een tweede verklaring voor het verschil tussen raming en realisatie is dat het krediet verkeersmanagement gedurende 2020 aangevraagd en beschikbaar is gekomen. Daardoor is een deel van het werk later in het jaar gestart en daarmee nog niet gefactureerd en afgerond in 2020.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	2.890	0	2.890
Bijdragen van derden	4	0	4
Netto investering (Rotterdams geld)	2.886	0	2.886

Fysieke Maatregelen 5.400 0 26 1.800 -1.774 5.374

Verkeersveiligheid 2020 - 2022

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fysieke Maatregelen 5.400 0 26 1.800 -1.774 5.374

Verkeersveiligheid 2020 -

2022

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: De middelen zijn in het laatste kwartaal van 2020 beschikbaar gekomen. Hierdoor is de voorbereiding van de projecten later gestart dan verwacht en de kosten lager uitgevallen. De uitvoering van de werkzaamheden zal in 2021 en 2022 plaatsvinden.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	26	0	26
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	26	0	26

Fietspaden 2020 - 2022	14.400	0	1.023	4.800	-3.777	13.377							
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	0	1.023	4.800	-3.777	13.377							
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting en verbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.													
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling													
Verantwoording: De middelen zijn in het laatste kwartaal van 2020 beschikbaar gekomen. Hierdoor is de voorbereiding van de projecten later gestart dan verwacht en de kosten lager uitgevallen. De uitvoering van de werkzaamheden zal in 2021 en 2022 plaatsvinden.													
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie			
								bedrag	/m 2019	2020			
							Realisatie	1.023	0	1.023			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering (Rotterdams geld)	1.023	0	1.023			
Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving	368	0	0	368	-368	368	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving	368	0	0	368	-368	368							
Doel krediet: Worldline, de leverancier van het contactloos betalen onderdeel van de betaald parkeren automaten, werd gedwongen de verbindingen met de huidige (verouderde) per 31 maart 2020 te verbreken, als niet tot vervanging deze onderdelen zou worden overgegaan.													
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting													
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	0	0	0			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0			
Uitbreiding straatparkeren	997	0	0	323	-323	997	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Uitbreiding	997	0	0	323	-323	997
straatparkeren						

Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Producteninnovatie	890	0	0	210	-210	890
straatparkeren						

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Producteninnovatie	890	0	0	210	-210	890
straatparkeren						

Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeer managementsysteem Parksaver geupgrade te worden.

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Uitbreiding aantal fietsstrommels	1.504	60	388	394	-6	1.056

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Uitbreiding aantal	1.504	60	388	394	-6	1.056
fietsstrommels						

Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitgebreid te worden met 80

nieuwe fietstrommels.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	448	60	388
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	448	60	388
(Rotterdams geld)			

Toegangscontrolesystemen	1.248	0	0	100	-100	1.248	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
stallingsgarages moderniseren								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
											Raming		
											2020		

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Toegangscontrolesystemen	1.248	0	0	100	-100	1.248
stallingsgarages moderniseren						

Doel krediet: Moderniseren van het toegangscontrolesystemen (TCS) van stallingsgarages.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams	0	0	0
geld)			

Vervanging scantechnologie	374	0	298	324	-26	77	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Vervanging	374	0	298	324	-26	77
scantechnologie						

Doel krediet: Vervangen van scanauto's en scanboxen voor de controle op het betaald parkeren.

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	298	0	298

Pagina 617 van 1209

							Netto investering (Rotterdams geld)							0	0	0
Telefoniedekking in	570	293	163	156	7	113	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant			
Parkeergarages								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet				
Raming 2020																
Verkeer en vervoer																
Telefoniedekking in	570	293	163	156	7	113										
Parkeergarages																
Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.																
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																
Details							Initieel	Realisatie	Realisatie							
							bedrag	t/m 2019	2020							
Realisatie	457	293	163													
Bijdragen van derden	0	0	0													
Netto investering	457	293	163													
(Rotterdams geld)																
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	242	339	274	65	1.541	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant			
detectie veiligheid in								t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet				
parkeergarages											- Raming					
2020																
Verkeer en vervoer																
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	242	339	274	65	1.541										
detectie veiligheid in																
parkeergarages																
Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, Museumpark, Boompjes en Veranda laten voldoen aan de eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit.																
LIST bekabeling wordt aangebracht, sprinklerinstallaties vervangen en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG detectectiesysteem worden vervangen.																
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																
Details							Initieel	Realisatie	Realisatie							
							bedrag	t/m 2019	2020							
Realisatie	581	242	339													
Bijdragen van derden	0	0	0													
Netto investering (Rotterdams geld)	581	242	339													
Uitbreiding van laadinfra in	1.749	375	624	111	513	750	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant			

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Uitbreiding van laadinfra in Parkeergarages	1.749	375	624	111	513	750

Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarages voor het opladen van elektrische voertuigen.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Verantwoording: Een deel van de in 2021 voorziene werkzaamheden zijn eind 2020 reeds gerealiseerd door een spoedig verloop van het project.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	999	375	624
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	999	375	624

Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	0	0	0	305

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	0	0	0	305

Doel krediet: Investeren in parkeersystemen en camerasystemen waardoor de stallingsgarages op afstand beheerd kunnen worden.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Uitbreiding fietsparkeren in pandig	408	8	0	0	0	399

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Raming 2020

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Uitbreiding	408	8	0	0	0	399
fietsparkeren						
inpandig						

Doel krediet: Het realiseren van fietsenstallingen in parkeergarages en deze voorzien van een toegangscontrolesysteem en camerabeveiliging.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	8	8	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	8	8	0

Stelpost straatparkeren 2011 2.000 1.632 252 368 -116 116

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Stelpost 2.000 1.632 252 368 -116 116
straatparkeren 2011

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de invoering van betaald parkeren in nieuwe gebieden en het vervangen van parkeerautomaten op straat.

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	1.884	1.632	252
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.884	1.632	252

H6-weg Hoek van Holland fase 2 17.991 9.537 1.132 3.186 -2.054 7.323

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

H6-weg Hoek van 17.991 9.537 1.132 3.186 -2.054 7.323
Holland fase 2

Doel krediet: Het krediet betreft de aanleg van de H6-weg, aansluitend op de Hoekse Lijn, waarmee Hoek van Holland een tweede (calamiteiten-) ontsluiting krijgt en het dorp wordt ontlast van verkeersdruk.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: Eind 2020 waren nog niet alle kosten ontvangen en betaald. De financiële eindafrekening is hierdoor uitgesteld naar 2021. Kosten van de Hoekse Lijn in relatie tot de H6-weg zijn nog niet ontvangen. Deze kosten vallen in 2021.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	10.668	9.537	1.132
Bijdragen van derden	6.068	5.453	614
Netto investering (Rotterdams geld)	4.601	4.083	517

Aanpassing verkeerslichten ivm Maastunnel renovatie	1.700	1.481	10	219	-209	209	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
								Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445 96.280
								Aanpassing verkeerslichten ivm Maastunnel renovatie	1.700	1.481	10	219	-209 209

Doel krediet: Een van de werkzaamheden tijdens de renovatie van de Maastunnel is de vervanging van de verkeersregelingsinstallaties (VLI).

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	1.491	1.481	10
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.491	1.481	10

Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	1.478	115	561	-447	447	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
								Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445 96.280
								Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	1.478	115	561	-447 447

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeer en Vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020

							Realisatie	1.593	1.478	115									
							Bijdragen van derden	0	0	0									
							Netto investering	1.593	1.478	115									
							(Rotterdams geld)												
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532	778	362	754	-392	392	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant						
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet						
														Raming 2020					
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280						
Beter Benutten -	1.532	778	362	754	-392	392													
Fietsbeleid																			
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeer en Vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.																			
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																			
Details							Initieel	Realisatie t	Realisatie										
							bedrag	/m 2019	2020										
Realisatie							1.140	778	362										
Bijdragen van derden							96	77	19										
Netto investering							1.044	701	344										
(Rotterdams geld)																			
Beter Benutten Fietsen	1.500	1.383	1	64	-63	116	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant						
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet						
														Raming 2020					
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280						
Beter Benutten	1.500	1.383	1	64	-63	116													
Fietsen																			
Doel krediet: Het krediet gaat om een eigen bijdrage voor de Fietsveerverbinding Feijenoord-Kralingen en ontbrekende fietsschakels in de regio, zoals beschreven in het programma Beter Benutten. Daarnaast investeren het Rijk, de stadsregio Rotterdam, naastgelegen gemeenten en het subsidieprogramma RAL (luchtkwaliteit) op dit gebied.																			
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																			
Details							Initieel	Realisatie t	Realisatie										
							bedrag	/m 2019	2020										
Realisatie							1.384	1.383	1										
Bijdragen van derden							0	0	0										
Netto investering							1.384	1.383	1										
(Rotterdams geld)																			

Bushalttoegankelijkheid 2015	5.000	3.045	572	751	-179	1.383									
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019	2020	2020			Realisatie -	krediet	
													Raming 2020		
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259		-12.445	96.280	
Bushalttoegankelijkheid	5.000	3.045	572	751	-179	1.383									
2015															
Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 62% conform landelijke wetgeving en afspraken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.															
Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer															
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
							Realisatie	3.617	3.045	572					
							Bijdragen van derden	232	159	73					
							Netto investering	3.384	2.886	498					
							(Rotterdams geld)								
Fysieke Maatregelen	2.697	2.697	0	0	0	0									
Verkeersveiligheid 2015							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019	2020	2020			Realisatie -	krediet	
													Raming 2020		
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259		-12.445	96.280	
Fysieke Maatregelen	2.697	2.697	0	0	0	0									
Verkeersveiligheid 2015															
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
							Realisatie	2.697	2.697	0					
							Bijdragen van derden	697	697	0					
							Netto investering	2.000	2.000	0					
							(Rotterdams geld)								
Fysieke Maatregelen	3.395	2.026	1.120	1.250	-130	249									
Verkeersveiligheid 2016							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019	2020	2020			Realisatie -	krediet	
													Raming 2020		
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259		-12.445	96.280	

Fysieke Maatregelen	3.395	2.026	1.120	1.250	-130	249
Verkeersveiligheid 2016						
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.						
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling						
Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
	bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie	3.146	2.026	1.120			
Bijdragen van derden	773	272	501			
Netto investering	2.373	1.754	619			
(Rotterdams geld)						
Fysieke Maatregelen	3.200	1.534	1.493	1.000	493	173
Verkeersveiligheid 2019						
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Fysieke Maatregelen	3.200	1.534	1.493	1.000	493	173
Verkeersveiligheid 2019						
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.						
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling						
Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
	bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie	3.027	1.534	1.493			
Bijdragen van derden	212	141	71			
Netto investering	2.815	1.393	1.422			
(Rotterdams geld)						
Vervanging	5.697	5.703	-17	0	-17	11
verkeersregelinstallaties 2016						
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Vervanging	5.697	5.703	-17	0	-17	11
verkeersregelinstallaties						
2016						
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van diverse						

verkeersregelinstallaties op meerdere kruispunten na einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020

Realisatie	5.686	5.703	-17

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	5.686	5.703	-17

(Rotterdams geld)

Vervanging	4.812	4.422	250	390	-140	140

Verkeersregelinstallaties 2018

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Vervanging	4.812	4.422	250	390	-140	140

Verkeersregelinstallaties

2018

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van diverse

verkeersregelinstallaties op meerdere kruispunten na einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020

Realisatie	4.672	4.422	250

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	4.672	4.422	250

(Rotterdams geld)

Vervanging	3.900	2.468	1.383	1.432	-48	48

verkeersregelinstallaties 2019

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Vervanging	3.900	2.468	1.383	1.432	-48	48

verkeersregelinstallaties

2019

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van diverse

verkeersregelinstallaties op meerdere kruispunten na einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020

							Realisatie	3.852	2.468	1.383			
							Bijdragen van derden	3	3	0			
							Netto investering	3.849	2.466	1.383			
							(Rotterdams geld)						
Centrum Fiets As	3.532	2.275	546	150	396	711	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Centrum Fiets As	3.532	2.275	546	150	396	711							
Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.													
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling													
Details							Initieel	Realisatie t	Realisatie				
							bedrag	/m 2019	2020				
Realisatie							2.821	2.275	546				
Bijdragen van derden							1.580	1.580	0				
Netto investering							1.241	695	546				
(Rotterdams geld)													
Fietspaden	2.926	1.370	1.434	1.556	-122	122	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280
Fietspaden	2.926	1.370	1.434	1.556	-122	122							
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting en verbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.													
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling													
Details							Initieel	Realisatie t	Realisatie				
							bedrag	/m 2019	2020				
Realisatie							2.804	1.370	1.434				
Bijdragen van derden							138	0	138				
Netto investering							2.666	1.370	1.296				
(Rotterdams geld)													
Fietspaden 2018	1.030	1.030	6	0	6	-6	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fietspaden 2018	1.030	1.030	6	0	6	-6

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier fietspaden aan: het Terletpad (Rotterdam The Hague Airport), de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Boezem.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: Op het krediet is er sprake van een minimale overschrijding van het toegekende bedrag. Deze overschrijding zal niet groter worden omdat er geen extra kosten worden verwacht.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	1.036	1.030	6
Bijdragen van derden	663	295	368
Netto investering (Rotterdams geld)	373	735	-362

Fietsroutes (restant)	1.337	741	295	596	-302	302	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fietsroutes (restant)	1.337	741	295	596	-302	302

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor de gefaseerde aanleg van een klein deel van een aantrekkelijke fiets- en looproute voor recreatie en woon- en werkverkeer vanaf de A20 tot aan het centrum (volgens de door de gemeenteraad op 12 november 2015 aangenomen motie Rotte fietspad).

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	1.035	741	295
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.035	741	295

Fietsvoorziening OV haltes	469	526	0	0	0	-57	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Fietsvoorziening OV haltes	469	526	0	0	0	-57

Doel krediet: In samenwerking met de RET en Metropoolregio Rotterdam Den Haag worden er fietsparkeervoorzieningen gerealiseerd ter hoogte van OV haltes. Deze ontwikkeling past binnen het vastgestelde Fietsplan.

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Verantwoording: Het krediet is abusievelijk (2019) niet opgehoogd met bijkomende bijdragen van de MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag). Hierdoor is het krediet overschreden.

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	526	526	0
Bijdragen van derden	504	504	0
Netto investering	22	22	0
(Rotterdams geld)			

Oprit verlengde Willemsbrug16871296-9494

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Oprit verlengde	168	71	2	96	-94	94
Willemsbrug						

Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	73	71	2
Bijdragen van derden	27	22	5
Netto investering	46	49	-3
(Rotterdams geld)			

Buitenruimte Hoek van Holland8.0182.6022.5613.562-1.0012.856

Haven

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Verkeer en vervoer	161.873	47.778	17.815	30.259	-12.445	96.280

Buitenruimte Hoek	8.018	2.602	2.561	3.562	-1.001	2.856
van Holland Haven						

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastructuur ter hoogte van het station Hoek van Holland Haven. Voor de kapitaalsaten die ontstaan ontangt de gemeente jaarlijkse bijdragen van externe.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Verantwoording: Het project is vanwege de samenhang met HL-Metro aan Zee vertraagd. De facturering van de aannemers loopt hierdoor ook achter. De kosten schuiven door naar 2021.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	5.163	2.602	2.561
Bijdragen van derden	992	818	174
Netto investering (Rotterdams geld)	4.171	1.784	2.386

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	238	10.021	9.000	1.021	40.741	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie - - Raming	krediet
												2020	

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	238	10.021	9.000	1.021	40.741

Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in led realiseren zodat een reductie van ca. 4,4 kton CO2 uitstoot per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van het huidige verbruik.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Verantwoording: In 2020 is voor € 900 aan facturen dubbel verantwoord. In de financiële verantwoording 2021 wordt hier rekening mee gehouden.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	10.259	238	10.021
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	10.259	238	10.021

Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	0	406	724	-318	318	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie - Raming 2020	krediet

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	0	406	724	-318	318

Doel krediet: Nieuw software systeem (Combipac) ten behoeve van de werkplaatsen, ter vervanging van het huidige systeem (Dolas).

Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	406	0	406
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	406	0	406
(Rotterdams geld)			

Rijksmonument Crooswijk8000000800

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
		Raming 2020				
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Rijksmonument	800	0	0	0	0	800
Crooswijk						

Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan het rijksmonument Crooswijk, zoals de restauratie van de gevels en het damestoilet van de kapel, de entree van de begraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poortgebouw) en diverse herstel en renovatie werkzaamheden aan de kapel.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Gemeentelijk Rioleringsplan98.512000098.5122021-2025

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Gemeentelijk	98.512	0	0	0	0	98.512
Rioleringsplan 2021-2025						

Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 als gevolg van economische veroudering of slijtage.

Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering							
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting							
Details	Initieel		Realisatie		Realisatie		
	bedrag		t/m 2019		2020		
Realisatie	0		0		0		
Bijdragen van derden	0		0		0		
Netto investering (Rotterdams geld)	0		0		0		
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	184.750	0	0	0	0	184.750	
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
					Raming 2020		
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	184.750	0	0	0	0	184.750	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodig delen van het rioolstelsel te vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Hiermee voldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.							
Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering							
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting							
Details	Initieel		Realisatie		Realisatie		
	bedrag		t/m 2019		2020		
Realisatie	0		0		0		
Bijdragen van derden	0		0		0		
Netto investering (Rotterdams geld)	0		0		0		
Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	11.196	0	0	0	0	11.196	
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
					Raming 2020		
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	11.196	0	0	0	0	11.196	
Doel krediet: De problemen bij panden met een hoog risico voor wateroverlast bij hevige regen worden aangepakt. Met de beoogde maatregelen worden zoveel mogelijk ook andere effecten van het veranderende klimaat aangepakt, zoals hitte en droogte.							

Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering**Dekkingsbron:** Aanwending reguliere investeringsruimte

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	0	250	-250	8.000	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	0	250	-250	8.000

Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.**Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer**

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	0	250	-250	4.000	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie	krediet
												- Raming	
												2020	

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	0	250	-250	4.000

Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar afstandsbediening en realisering van CE-Markering van beweegbare bruggen en sluizen.**Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer**

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020

								Realisatie	0	0	0			
								Bijdragen van derden	0	0	0			
								Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0			
Urgente	17.000	0	29	75	-46	16.971		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Vervaningsinvesteringen									t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
kademuren													Raming 2020	
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Urgente	17.000	0	29	75	-46	16.971								
Vervaningsinvesteringen														
kademuren														
Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuren levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, Hertekade en Kreeksehaven.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
								Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
									bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie	29	0	29											
Bijdragen van derden	0	0	0											
Netto investering (Rotterdams geld)	29	0	29											
Conservering grote stalen en	10.000	0	0	50	-50	10.000		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
betonnen bruggen									t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	0	50	-50	10.000								
Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal bruggen levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kwaliteit voorkomen (roestvorming, schade, materiaalreductie).														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
								Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
									bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie	0	0	0											
Bijdragen van derden	0	0	0											
Netto investering	0	0	0											

							(Rotterdams geld)								
Digitaliseren Onderhoud	342	52	164	289	-125	125	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant		
Management Systeem								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet			
								Raming 2020							
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Digitaliseren Onderhoud	342	52	164	289	-125	125									
Management Systeem															
							Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.								
							Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer								
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
							Realisatie	217	52	164					
							Bijdragen van derden	0	0	0					
							Netto investering	217	52	164					
							(Rotterdams geld)								
Vervoer en Materieel 2018 - 2022	155.000	51.866	20.733	27.000	-6.267	82.401	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant		
								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet			
								Raming 2020							
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Vervoer en Materieel	155.000	51.866	20.733	27.000	-6.267	82.401									
2018 - 2022															
							Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en middelen van de onderhoudswerkplaats door het bedrijfsonderdeel Vervoer en Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijks terugkerende investering wordt terugverdiend vanuit de exploitatie van Vervoer en Materieel.								
							Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease								
							Verantwoording: Vanwege corona worden een aantal voertuigen later geleverd en zijn de investeringen vertraagd.								
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie					
								bedrag	/m 2019	2020					
							Realisatie	72.599	51.866	20.733					
							Bijdragen van derden	0	0	0					
							Netto investering	72.599	51.866	20.733					
							(Rotterdams geld)								
Inzamelmiddelen Containers	19.000	5.503	4.175	5.823	-1.648	9.322	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant		
2018 t/m 2022								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet			

Raming 2020

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Inzamelmiddelen	19.000	5.503	4.175	5.823	-1.648	9.322

Containers 2018 t/m

2022

Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen van bestaande ondergrondse containers (binnenbakken), Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice.

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Verantwoording: De raming stond niet juist in 2020 waardoor er een afwijking is tussen realisatie en raming. Echter, de voortgang van de projecten lopen conform verwachting. In 2019 was er een onderbesteding en in 2020 een kleine overbesteding tussen begroting en realisatie.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	9.678	5.503	4.175
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	9.678	5.503	4.175

Vervanging Prullenbakken	4.000	1.260	163	796	-632	2.576

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Vervanging	4.000	1.260	163	796	-632	2.576

Prullenbakken

Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakken uit te breiden en waar nodig te vervangen.

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Verantwoording: De leverancier die de aanbesteding heeft gewonnen moest speciale gereedschappen laten maken om de bakken te produceren. Dat heeft geruime tijd in beslag genomen. Daarnaast hebben we de eerste bakken afgekeurd omdat ze niet aan onze kwaliteitseisen voldeden. Zodoende zijn er in 2020 te weinig afvalbakken geleverd en is dus ook het budget niet besteed.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	1.424	1.260	163
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.424	1.260	163

Vervanging vrijval riolen	196.700	150.984	42.137	45.716	-3.579	3.579

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant

		t/m 2019	2020	2020	Realisatie - krediet	
		Raming 2020				
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Vervanging vrijval riolen	196.700	150.984	42.137	45.716	-3.579	3.579
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodig delen van het rioolstelsel te vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2016-2020. Hiermee voldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.						
Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering						
Verantwoording: Door verschuivingen in de uitvoering is voor meerdere projecten de budgetperiode verschoven van het GRP-4 naar de budgetperiode van het GRP-5. Bij het aanvragen van het budget voor het GRP-5 is rekening gehouden met deze overloop.						
Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020			
Realisatie	193.121	150.984	42.137			
Bijdragen van derden	8.134	7.926	208			
Netto investering (Rotterdams geld)	184.986	143.058	41.929			
Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020	61.073	38.239	13.730	17.645	-3.915	9.104
Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet
Raming 2020						
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020	61.073	38.239	13.730	17.645	-3.915	9.104
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van oude (bestaande) kapitaalgoederen (vanuit Gemeentelijk Rioleringsplan 3), als gevolg van economische veroudering of slijtage.						
Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering						
Verantwoording: Door verschuivingen in de uitvoering is voor meerdere projecten de budgetperiode verschoven van het GRP-4 naar de budgetperiode van het GRP-5. Bij het aanvragen van het budget voor het GRP-5 is rekening gehouden met deze overloop.						
Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020			
Realisatie	51.968	38.239	13.730			
Bijdragen van derden	11	2	9			

								Netto investering	51.957	38.236	13.721			
								(Rotterdams geld)						
Vervanging civiele kunstwerken	48.982	43.917	3.094	4.162	-1.068	1.971	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet	
												Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Vervanging civiele kunstwerken	48.982	43.917	3.094	4.162	-1.068	1.971								
Doel: Dit gaat om het doorlopende krediet voor de uitvoering van noodzakelijke maatregelen aan stedelijke kapitaalgoederen, waaronder: - sluisen en beweegbare bruggen; - vervanging van de rijksmonumentale roltrappen van het Maastunnelcomplex; - bruggen, kademuren en glooiingen.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Verantwoording: De levering van een deel van de materialen is doorgeschoven van 2020 naar 2021. In 2021 wordt de renovatie/restauratie van de roltrappen voortgezet.														
Details							Initieel	Realisatie t	Realisatie					
							bedrag	/m 2019	2020					
Realisatie							47.011	43.917	3.094					
Bijdragen van derden							0	0	0					
Netto investering							47.011	43.917	3.094					
(Rotterdams geld)														
Maastunnel renovatie	205.561	163.606	22.283	42.855	-20.572	19.672	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet	
												Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
Maastunnel renovatie	205.561	163.606	22.283	42.855	-20.572	19.672								
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase van de renovatie van de Maastunnel.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Verantwoording: Het project gericht op de ingrijpende renovatie en restauratie van het Rijksmonument Maastunnel is eind 2020 voltooid. Daarmee is de tunnel weer volledig beschikbaar voor gebruikers. Bij de voorbereiding van het project zijn second opinions uitgevoerd door externe partijen. In de budgetering is gezien de complexiteit van het project een risicoreservering opgenomen. Een deel van die risico's hebben zich niet voorgedaan, in mindere mate of met minder kosten. In combinatie met een strakke projectbeheersing en goede samenwerking met Combinatie Aannemers Maastunnel heeft dit ertoe geleid dat de investering veel lager uitvalt.														

							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie				
								bedrag	/m 2019	2020				
							Realisatie	185.889	163.606	22.283				
							Bijdragen van derden	1.871	1.961	-90				
							Netto investering	184.018	161.645	22.373				
							(Rotterdams geld)							
Openbare verlichting 2017-2022	10.967	4.761	2.042	2.572	-530	4.164	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
												Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
							Openbare verlichting	10.967	4.761	2.042	2.572	-530	4.164	
							2017-2022							
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmasten en armaturen in de periode 2017-2020. Rotterdam hanteert voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar wordt het lichtontwerp van een straat herzien en worden masten eventueel vervangen.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Verantwoording: Vervangingsinvesteringen worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd (werk met werk maken). Doordat de uitvoeringsplanning iets gewijzigd is schuift de uitvoering gedeeltelijk door. In de resterende looptijd van het investeringskrediet wordt dit ingelopen.														
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie				
								bedrag	/m 2019	2020				
							Realisatie	6.803	4.761	2.042				
							Bijdragen van derden	13	2	11				
							Netto investering	6.790	4.759	2.031				
							(Rotterdams geld)							
Assetbeheersysteem	1.015	107	1	100	-99	907	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
												Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
							Assetbeheersysteem	1.015	107	1	100	-99	907	
Doel krediet: Voor het beheer van de stad is behoefte aan een nieuw integraal assetbeheersysteem (beheer van waardevolle bedrijfsmiddelen). Enerzijds komt deze behoefte voort uit het bereiken van het eind van de technische levensduur van een deel van de huidige assetbeheersystemen of uit het nog onder de oude legacy-omgeving draaien van het systeem. Anderzijds is de verwachting dat de overgang op één nieuw assetbeheersysteem de verdere invoering van de gebiedsgerichte aanpak en de integrale manier van beheren, sterk positief zal beïnvloeden. Bij het integraal beheer gebruiken alle afdelingen binnen het gemeentelijk cluster Stadsbeheer dezelfde systemen.														

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer			
Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	108	107	1
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	108	107	1
(Rotterdams geld)			

Blauwe verbinding fase 2	7.026	4.400	28	0	28	2.597	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779							
Blauwe verbinding	7.026	4.400	28	0	28	2.597							
fase 2													

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van de 'Blauwe Verbinding'. De Blauwe Verbinding is een recreatief bevaarbare route tussen het Zuiderpark in Rotterdam, het toekomstige landschapspark 'Het Buitenland' van Rhooen en de Zuidpolder in Barendrecht. Deze bijzondere verbinding zorgt ook voor schoon water, functioneert als een waterberging en legt een ecologische verbinding tussen de verschillende groengebieden in en rond de stad.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen			
Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	4.429	4.400	28
Bijdragen van derden	3.613	3.822	-209
Netto investering	816	578	238
(Rotterdams geld)			

Begraafplaatsen en	1.000	541	56	459	-403	403	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Crematorium 2016-2019								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779							
Begraafplaatsen en	1.000	541	56	459	-403	403							
Crematorium 2016-2019													

Doel krediet: Volgens het beleidsplan Begraven en Cremeren 2016-2019 pleegt de gemeente noodzakelijke investeringen in voorzieningen op actieve begraafplaatsen en het crematorium. Dit krediet is bedoeld voor de restauratie van de aula van de monumentale begraafplaats in Crooswijk (de kapel is een

rijksmonument). Verder bleek uit een inspectie dat de totale kapel voor renovatie in aanmerking moet komen. Dit betekent dat een gedeelte van de investering ook nodig zal zijn om het rijksmonument in het geheel te restaureren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	597	541	56
Bijdragen van derden	60	60	0
Netto investering	537	481	56
(Rotterdams geld)			

Bruggen en tunnels	33.925	33.106	690	700	-10	129	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Bruggen en tunnels	33.925	33.106	690	700	-10	129							

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet om reeds bestaande kapitaalgoeden bij einde levensduur te vervangen of herstellen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	33.796	33.106	690
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	33.796	33.106	690
(Rotterdams geld)			

Thema vak natuur begraven op begraafplaats Hofwijk	1.384	1.311	0	0	0	73	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
Thema vak natuur	1.384	1.311	0	0	0	73							
begraven op begraafplaats													
Hofwijk													

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van een themavak natuurbegraven, om een nieuwe begraafmogelijkheid op begraafplaats Hofwijk te realiseren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020

							Realisatie	1.311	1.311	0					
							Bijdragen van derden	0	0	0					
							Netto investering	1.311	1.311	0					
							(Rotterdams geld)								
Wastemanagementsysteem	2.038	659	375	1.379	-1.004	1.004	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant		
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet		
								Raming 2020							
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
								Wastemanagementsysteem	2.038	659	375	1.379	-1.004	1.004	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT-systeem (Wastemanagement-systeem). Het doel is efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de administratieve ondersteuning van Inzameling & Hergebruik.															
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval															
Verantwoording: De effecten van de maatregelen rondom covid-19 hebben voor vertraging gezorgd. Het primair proces staat nog steeds onder grote druk (meer afval, lagere capaciteit van mensen en middelen versterken elkaar ook nog eens). Dit zorgt voor grote terughoudendheid bij het primair proces voor het implementeren van een nieuwe werkwijze met een nieuw systeem.															
Details								Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
Realisatie								1.034	659	375					
Bijdragen van derden								0	0	0					
Netto investering								1.034	659	375					
(Rotterdams geld)															
Verkeersdynamisch systeem	810	175	237	603	-366	398	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant		
Hoek van Holland									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet		
								Raming 2020							
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779	
								Verkeersdynamisch	810	175	237	603	-366	398	
								systeem Hoek van Holland							
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersmanagementsysteem. Dit is nodig om de verkeerssituatie in Hoek van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.															
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer															
Details								Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
Realisatie								412	175	237					

							Bijdragen van derden	0	0	0				
							Netto investering	412	175	237				
							(Rotterdams geld)							
Investeringskrediet Wegen	113.088	38.859	21.211	22.433	-1.223	53.018	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
2019 - 2022								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet		
								Raming 2020						
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
								Investeringskrediet	113.088	38.859	21.211	22.433	-1.223	53.018
Wegen 2019 - 2022														
Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in de periode 2019 - 2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Verantwoording: Vervangingsinvesteringen worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd (werk met werk maken). Doordat de uitvoeringsplanning iets gewijzigd is schuift de uitvoering gedeeltelijk door. In de resterende looptijd van het investeringskrediet wordt dit ingelopen.														
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie				
								bedrag	t/m 2019	2020				
							Realisatie	60.069	38.859	21.211				
							Bijdragen van derden	1.290	1.006	283				
							Netto investering	58.779	37.852	20.927				
							(Rotterdams geld)							
Investeringskrediet Groen 2019	27.283	4.264	4.576	5.353	-776	18.442	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
- 2022								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet		
								Raming 2020						
								Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
								Investeringskrediet	27.283	4.264	4.576	5.353	-776	18.442
Groen 2019 - 2022														
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in de periode 2019-2022 voor de asset 'Groen' worden gedaan.														
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen														
Verantwoording: Vervangingsinvesteringen worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd (werk met werk maken). Doordat de uitvoeringsplanning iets gewijzigd is schuift de uitvoering gedeeltelijk door. In de resterende looptijd van het investeringskrediet wordt dit ingelopen.														
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie				
								bedrag	t/m 2019	2020				
							Realisatie	8.840	4.264	4.576				

							Bijdragen van derden	33	3	30			
							Netto investering	8.808	4.262	4.546			
							(Rotterdams geld)						
Investeringskrediet Water 2019	9.750	266	559	1.391	-832	8.925	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
- 2022									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
							Investeringskrediet	9.750	266	559	1.391	-832	8.925
							Water 2019 - 2022						
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die voor de asset "Water" in de periode 2019-2022 worden gedaan.													
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen													
Verantwoording: Vervangingsinvesteringen worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd (werk met werk maken). Doordat de uitvoeringsplanning iets gewijzigd is schuift de uitvoering gedeeltelijk door. In de resterende looptijd van het investeringskrediet wordt dit ingelopen.													
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	825	266	559			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering	825	266	559			
							(Rotterdams geld)						
Investeringskrediet Spelen	7.357	1.600	2.230	2.073	157	3.528	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
2019 - 2022									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779
							Investeringskrediet	7.357	1.600	2.230	2.073	157	3.528
							Spelen 2019 - 2022						
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in de periode 2019-2022 voor de asset "Spelen" worden gedaan.													
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen													
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	3.829	1.600	2.230			
							Bijdragen van derden	16	0	16			
							Netto investering	3.813	1.600	2.214			
							(Rotterdams geld)						

Eiland van Brienoord, brug	5.231	550	2.015	2.800	-785	2.666									
Zuiddiepje															
							Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019		2020	2020		Realisatie -	krediet	
													Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007		-43.211	613.779	
Eiland van							5.231	550	2.015	2.800			-785	2.666	
Brienoord, brug															
Zuiddiepje															
Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepje vervangen. Dit maakt onderdeel uit van de uitvoering van het project Getijdenpark Eiland van Brienoord.															
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer															
Verantwoording: De onderbesteding wordt deels veroorzaakt door een positief aanbestedingsresultaat. De uitvoering van het project loopt door in 2021 waarbij de resterende middelen benodigd zijn.															
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie					
								bedrag	t/m 2019	2020					
Realisatie							2.565	550	2.015						
Bijdragen van derden							0	0	0						
Netto investering							2.565	550	2.015						
(Rotterdams geld)															
Smeerput Kleinpolderplein	559	0	554	559	-5	5	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019		2020	2020		Realisatie -	krediet	
													Raming 2020		
							Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007		-43.211	613.779	
Smeerput							559	0	554	559			-5	5	
Kleinpolderplein															
Doel krediet: Aanleg van smeerput op de werkplaats Noord. De smeerput is wettelijk voorgeschreven voor het uitvoeren van onderhoud aan zware voertuigen.															
Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease															
							Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie					
								bedrag	/m 2019	2020					
Realisatie							879	324	554						
Bijdragen van derden							0	0	0						
Netto investering							879	324	554						
(Rotterdams geld)															
Modernisering Schiebruggen	16.271	1.502	1.288	950	338	13.481	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant	
								t/m 2019		2020	2020		Realisatie -	krediet	

Beheer van de stad	1.314.342	547.767	152.796	196.007	-43.211	613.779

Modernisering	16.271	1.502	1.288	950	338	13.481

Schiebruggen

Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend onderhoud aan de elektrotechnische installaties en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie. Uitvoering verloopt in delen vanaf 2019 t/m 2023.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Realisatie t /m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	2.790	1.502	1.288
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.790	1.502	1.288

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Gymlokalen Lekker Fit	5.900	5.592	22	48	-26	286
Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Gymlokalen Lekker Fit	5.900	5.592	22	48	-26	286

Doel krediet: Dit krediet is beschikbaar gesteld om de doelen van het programma Lekker Fit te kunnen realiseren. Het gaat om een uitbreiding van het aantal gymlokalen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	5.614	5.592	22
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.614	5.592	22

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	3.520	0	0	352	-352	3.520
Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	3.520	0	0	352	-352	3.520

Doel krediet: Voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd. Met het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet wordt de architectenselectie voor de ontwerpogave voor het maatschappelijke vastgoed (Bibliotheek, openbare fietsenstalling en optioneel de stadsmuseale functie), de buitenruimte en de tijdelijke huisvesting opgestart en wordt een voorlopig ontwerp uitgewerkt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Groen-blauw dak de Doelen 459 0 0 50 -50 459

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.385.350 370.273 136.392 207.790 -71.398 878.685

Groen-blauw dak de Doelen 459 0 0 50 -50 459

Doel krediet: In het kader van de vergroening van de stad en het benutten van daken wordt een groenblauw dak op de Doelen aangelegd.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Baroeg 2.400 0 0 400 -400 2.400

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting 1.385.350 370.273 136.392 207.790 -71.398 878.685

en ontwikkeling

Baroeg	2.400	0	0	-400	-400	2.400

Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden is er een investering nodig. Hiermee kan Baroeg in de toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte, vergroting van de capaciteit en geluidsisolatie zijn hiervoor noodzakelijk. De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde cultuurplan advies de zorg over de huidige slechte kwaliteit van huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in Baroeg om het poppodium weer huisvesting te geven die het verdient.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Voorplein Depotgebouw	6.500	0	391	900	-509	6.109
Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
en ontwikkeling						

Voorplein	6.500	0	391	900	-509	6.109

Depotgebouw

Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw Boijmans Van Beuningen.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Verantwoording: Onderbesteding bij buitenruimte Voorplein Depot: Het Depot is later opgeleverd dan gepland, waardoor ook de aanpak van de buitenruimte pas later van start is gegaan. Bovendien is natuursteen uit China door de covid-19 maatregelen vertraagd aangeleverd. De kosten in 2020 waren daardoor lager. Inmiddels is de uitvoering in volle gang.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	391	0	391
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	391	0	391

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
en ontwikkeling						
Vergroeningsopgaaf	9.759	0	1.389	2.564	-1.175	8.370
Museumpark*						
Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omgeving bij het Museumpark voor zowel bezoekers als bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgeving beoogd.						
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen						
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting						
Verantwoording: Vergroeningsopgave Museumpark: Deze werkzaamheden gaan gelijk op met die van het Voorplein Depot. Doordat het Depot later is opgeleverd dan gepland, is er ook vertraging ontstaan bij de aanpak van de buitenruimte Museumpark en waren de kosten in 2020 lager.						
* Overige ontvangsten: In 2020 zijn alle uitgaven verrekend met verkoopopbrengsten van de grond voor een bedrag van € 1,4 mln.						
Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
	bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie	1.389	0	1.389			
Bijdragen van derden	0	0	0			
Overige ontvangsten	1.389	0	1.389			
Netto investering	0	0	0			
(Rotterdams geld)						

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
en ontwikkeling						
Gebiedontwikkeling	6.700	0	0	0	0	6.700
Merwehaven						
Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen de Merwehaven.						
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen						
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting						

							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie				
								bedrag	t/m 2019	2020				
							Realisatie	0	0	0				
							Bijdragen van derden	0	0	0				
							Netto investering	0	0	0				
							(Rotterdams geld)							
IHP Sport 2020	4.290	0	0	993	-993	4.290	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
														Raming 2020
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685	
IHP Sport 2020	4.290							4.290	0	0	993	-993	4.290	
voorbereidingskrediet														
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cultuur worden de investeringskredieten voor het Onderdeel Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente projecten waaronder de vervanging Zwembad Overschie en Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
Verantwoording: De raming voor 2020 is niet haalbaar gebleken vanwege vertraging in het uitwerken van de businesscases.														
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie				
								bedrag	t/m 2019	2020				
							Realisatie	0	0	0				
							Bijdragen van derden	0	0	0				
							Netto investering	0	0	0				
							(Rotterdams geld)							
Voetbalvelden Overschie	1.400	0	0	400	-400	1.400	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
														Raming 2020
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685	
Voetbalvelden	1.400							1.400	0	0	400	-400	1.400	
Overschie Kleiweg														
Doel krediet: Woningbouwontwikkeling op de voormalige voetbalvelden AVS Germinal aan de Overschie Kleiweg. Vooruitlopend om alvast de grex te openen/verwerven van percelen waar een voorkeursrecht op														

is gevestigd.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Vastgoed 2021	3.000	0	0	0	0	3.000	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming		Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020			Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790		-71.398	878.685
Vastgoed 2021	3.000	0	0	0	0	3.000							0	3.000

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bij gebruikers in rekening brengt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Kantoorpanden label C	855	0	0	0	0	855	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant	
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	
								Raming 2020						
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Kantoorpanden label C	855	0	0	0	0	855						0	855	

Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2023 beschikken over minimaal energielabel C en per 2030 aan energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting

worden kantoorgebouwen energiezuiniger en daalt de CO2 uitstoot. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van € 0,8 mln. Voor locaties waarbij een sloop /nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment separatie kredietaanvragen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Buitenruimte Leuvehaven* 4.333 0 100 57 43 4.234

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Buitenruimte Leuvehaven*	4.333	0	100	57	43	4.234

Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen Leuvehavenpaviljoen aan de Leuvehaven.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting & Aanwending reguliere investeringsruimte

Verantwoording: * Het krediet heeft twee dekkingsbronnen: bestaande begroting van € 3.3 mln en aanwending reguliere investeringsruimte van € 1 mln.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	100	0	100
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	100	0	100

Huisvesting voor- en
vroegschoolse educatie in
scholen 10.000 0 0 0 0 10.000

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Huisvesting voor- en	10.000	0	0	0	0	10.000

vroegschoolse educatie in

scholen

Doel krediet: Het uitbreiden van scholen in het basisonderwijs voor voor- en vroegschoolse educatie voor peuters, om zo de integratie tussen de voor- en vroegschoolse educatie en scholen te optimaliseren.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	0	0	0	6.000	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	0	0	0	6.000
Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusief wateropvang en vergroening en het ontwikkelen van voorzieningen voor de huidige en toekomstige bewoners.													
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen													
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte													
							Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020			
							Realisatie	0	0	0			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0			
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	0	0	0	4.035	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							Bijdrage aan de herinrichting van het Lage	4.035	0	0	0	0	4.035

Doel krediet: Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor de realisatie van de herinrichting van het Lage Bergse Bos tot een aantrekkelijk park. Het park ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel gebruikt door Rotterdammers.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed) 6.300 0 0 0 0 6.300

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Pilot aardgasvrij 6.300 0 0 0 0 6.300
(gemeentelijk vastgoed)

Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas af' gaan of daarop voorbereid worden: Prinsenland / Lage Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendrecht. Het doel is om de vijf wijken voor 2030 geheel aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief.⁸ In de vijf wijken bevinden zich in totaal 98 maatschappelijke vastgoedobjecten.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Impuls maatschappelijke voorzieningen 18.880 0 0 0 0 18.880

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Zeven Stadsprojecten	46.500	0	967	1.000	-33	45.533	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							en ontwikkeling						

Pagina 654 van 120

Huis van de Wijk t Steiger t.b.v	135	0	0	45	-45	135	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
planontwikkeling Schalm								t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet	
/Katendrecht											- Raming		
											2020		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685							
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v	135	0	0	45	-45	135							
planontwikkeling Schalm													
/Katendrecht													
Doel krediet: Voorbereidingskosten voor een welzijnsvastgoedontwikkeling als vervanging voor Het Steiger.													
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden													
Details	Initieel	Realisatie	Realisatie										
	bedrag	t/m 2019	2020										
Realisatie	0	0	0										
Bijdragen van derden	0	0	0										
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0										
Energieplan de Doelen	2.469	0	0	0	0	2.469	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020	Realisatie	- krediet	
											Raming 2020		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685							
Energieplan de Doelen	2.469	0	0	0	0	2.469							
Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering in het binnenklimaat mbv een warmte koude opslag (WKO).													
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden													
Details	Initieel	Realisatie	Realisatie										
	bedrag	t/m 2019	2020										
Realisatie	0	0	0										
Bijdragen van derden	0	0	0										
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0										
Vloercoating parkeergarages	3.650	0	0	600	-600	3.650	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020	Realisatie	- krediet	
											Raming 2020		

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Vloercoating parkeergarages	3.650	0	0	600	-600	3.650

Doel krediet: Het voorzien van een antislip-beschermlaag in een viertal parkeergarages.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: De aanbesteding voor de vloercoating vroeg meer tijd, waardoor de uitvoering is doorgeschoven naar 2021.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Gebiedsontwikkeling	22.700	0	0	3.750	-3.750	22.700
Schiekadeblok						

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Gebiedsontwikkeling	22.700	0	0	3.750	-3.750	22.700
Schiekadeblok						

Doel krediet: Aankoop panden en gronden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling Schiekadeblok.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Verantwoording: In oktober 2020 was er sprake van een mogelijke aankoop in het kader van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten en is een deel van het krediet gereserveerd voor uitgaven in 2020. Uiteindelijk is er in 2020 niets aangekocht.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	36.348	0	81	0	81	36.267

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

en ontwikkeling													
Gebiedsontwikkeling		36.348	0	81	0	81	36.267						
Nieuw Kralingen													
Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.													
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden													
Details		Initieel	Realisatie	Realisatie									
		bedrag	t/m 2019	2020									
Realisatie		81	0	81									
Bijdragen van derden		0	0	0									
Netto investering		81	0	81									
(Rotterdams geld)													
Vorbereidingskrediet	7.000	644	3.263	3.356	-93	3.093	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Grondexploitaties (IVA)				t/m 2019	2020	2020	Realisatie -		krediet				
								Raming 2020					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685						
Vorbereidingskrediet		7.000	644	3.263	3.356	-93	3.093						
Grondexploitaties (IVA)													
Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als materiele vaste activa.													
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen													
Details		Initieel	Realisatie	Realisatie									
		bedrag	t/m 2019	2020									
Realisatie		3.907	644	3.263									
Bijdragen van derden		0	0	0									
Netto investering		3.907	644	3.263									
(Rotterdams geld)													
Vastgoed 2020	3.000	0	516	600	-84	2.484	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
				t/m 2019	2020	2020	Realisatie -		krediet				
								Raming 2020					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685						
Vastgoed 2020		3.000	0	516	600	-84	2.484						
Doel krediet: Realiseren van kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen in 2020.													
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden													
Details		Initieel	Realisatie	Realisatie									

							bedrag	t/m 2019	2020				
							Realisatie	516	0	516			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering	516	0	516			
							(Rotterdams geld)						
Veiligheidsmaatregelen	1.500	0	0	0	0	1.500	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Willemspleingarage									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Veiligheidsmaatregelen	1.500	0	0	0	0	1.500							
Willemspleingarage													
							Doel krediet: Het treffen van brandveiligheidsmaatregelen op last van de brandweer (m.n. sprinklerinstallatie).						
							Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	0	0	0			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering	0	0	0			
							(Rotterdams geld)						
Rotterdam Climate Proof (RCP)	7.600	6.759	137	500	-363	704	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Groene Daken									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Rotterdam Climate Proof	7.600	6.759	137	500	-363	704							
							(RCP) Groene Daken						
							Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra waterberging te creëren en tegelijkertijd bij te dragen aan een aantrekkelijker stad.						
							Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving						
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	6.896	6.759	137			
							Bijdragen van derden	0	0	0			

							Netto investering	6.896	6.759	137			
							(Rotterdams geld)						
Rotterdam Climate Proof (RCP)	10.500	5.303	23	500	-477	5.174	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Waterpleinen									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	5.303	23	500	-477	5.174
							Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte. De slimme ontwerpen zijn bedoeld voor extra waterberging, in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.						
							Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving						
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	5.326	5.303	23			
							Bijdragen van derden	0	0	0			
							Netto investering (Rotterdams geld)	5.326	5.303	23			
Onderwijshuisvesting	516.214	122.069	36.853	35.232	1.621	357.293	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
							Raming 2020						
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							Onderwijshuisvesting	516.214	122.069	36.853	35.232	1.621	357.293
							Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in Rotterdam. In het meerjarenplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te pakken.						
							Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
							Verantwoording: Bij de 10-maandsrapportage is de raming 2020 voor de uitgaven aan nieuwbouw en renovatie van onderwijsgebouwen naar beneden bijgesteld op basis van de verwachte impact (vertraging) van corona op de bouwprojecten. Het gemiddelde realisatietempo overtrof de verwachtingen echter, waardoor er gelukkig meer gebouwd (en daardoor meer uitbetaald) is.						
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	158.922	122.069	36.853			
							Bijdragen van derden	0	0	0			

Netto investering 158.922 122.069 36.853

(Rotterdams geld)

Onderwijshuisvesting - 44.400 750 -750 -700 -50 44.400
regiodeal

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Onderwijshuisvesting - regioideal	44.400	750	-750	-700	-50	44.400

Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering wordt gegeven aan de regio-deal Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	750	-750
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	750	-750

Uitbreiding en bouwkundige 600 41 472 559 -87 87
kwaliteitsimpuls Petristraat 245

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Uitbreiding en bouwkundige	600	41	472	559	-87	87

kwaliteitsimpuls Petristraat

245

Doel krediet: Ten behoeve van de gemeentelijk zorgplicht dient dit object (gemeentelijk bezit) deels uitgebreid te worden. Tevens wordt er met dit bedrag een benodigde extra kwaliteitsimpuls gegeven.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	513	41	472
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	513	41	472

Hart van Zuid *	158.300	98.938	34.011	49.451	-15.439	25.351	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Hart van Zuid *	158.300	98.938	34.011	49.451	-15.439	25.351							
Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg en het Motorstraatgebied, vindt zijn oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het Hart van Zuid zet de gemeente zich samen met externe partijen en andere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo de sociale, culturele en economische positie van het gebied binnen wijk, stad en regio te versterken.													
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen													
Verantwoording: Het Hart van Zuid kent een totaalcrediet, voor de juiste administratie moet die verdeeld worden over deelprojecten. Contractueel is echter met de ontwikkelende partij niet vastgelegd hoe deze verdeling tussen de deelprojecten is. Hierdoor is het op voorhand inschatten van de uitputting van de deelcredieten lastig. Achteraf was de inschatting voor de uitputting van het krediet in 2020 te hoog ingeschat. Aangezien het project een vast contractbudget kent, betekent dit niet dat het project goedkoper zal worden. Daarnaast is de uitvoering van de bewegwijzering, welke in 2020 gefaseerd stond, doorgeschoven naar volgend jaar. Hierdoor verschuift dit deelcrediet.													
* Het krediet Bewegwijzering op Zuid is toegevoegd aan krediet Hart van Zuid.													
							Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
								bedrag	t/m 2019	2020			
							Realisatie	132.949	98.938	34.011			
							Bijdragen van derden	148	113	34			
							Netto investering (Rotterdams geld)	132.801	98.824	33.977			
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	25.103	2.825	2.856	-31	33.872	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	25.103	2.825	2.856	-31	33.872							
Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sportcampus. Dit stimuleert een grotere diversiteit aan sporten en het ongeorganiseerd sporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aan het bewegen te krijgen. Door de omzetting naar sportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullend vastgoedprogramma: onderwijs, retail en commerciële sportvoorzieningen. Rotterdammers													

maken nog te weinig gebruik van het Park de Twee Heuvels. Dit park kan een veel belangrijkere plek innemen in de recreatie van vooral de bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park de komende jaren een nieuwe inrichting, en een betere programmering.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	27.928	25.103	2.825
Bijdragen van derden	528	0	528
Netto investering (Rotterdams geld)	27.400	25.103	2.297

Coolsingel	47.500	21.512	6.708	7.552	-844	19.280	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
Stedelijke inrichting en ontwikkeling													
Coolsingel	47.500	21.512	6.708	7.552	-844	19.280							

Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraai vormgegeven stadsboulevard met allure, met meer ruimte voor voetganger en fietser.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Verantwoording: Realisatie van de Coolsingel verloopt redelijk volgens planning. Echter het aanleggen van de esplanade in het natuursteen patroon wordt grotendeels na oplevering van de Coolsingel (10 april 2021) uitgevoerd vanwege het door corona niet kunnen leveren van natuursteen. De werkelijke kosten voor een aantal onderdelen, zoals bewegwijzering en boomroosters vielen in 2020 lager uit dan geprognostiseerd. Deze kosten zullen in 2021 betaald worden.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	28.220	21.512	6.708
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.220	21.512	6.708

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	720	1.531	2.000	-469	26.392	Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
Feyenoord City													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling													
Mobiliteitsmaatregelen	28.643	720	1.531	2.000	-469	26.392							

Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan Feyenoord City als basis voor de verdere uitwerking vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. In het krediet zijn geen projecten opgenomen die in opdracht van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet bevat wel de bijdragen van derden aan gemeentelijke projecten.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	2.251	720	1.531
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.251	720	1.531

NPRZ Wonen* 104.200 34.944 21.247 55.595 -34.349 48.009

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
NPRZ Wonen*	104.200	34.944	21.247	55.595	-34.349	48.009

Doel krediet: Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerft de gemeente particuliere woningen voor een grondige aanpak. Dit krediet is bedoeld voor wooneenheden die de gemeente projectmatig verwerft en vervolgens doorverkoopt aan een samenwerkingspartner die de woningen in beheer neemt.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Verantwoording: De raming 2020 omvat abusievelijk ook de bestedingen t/m 2019. Als dat bedrag (€ 34.944) op de raming van 2020 gecorrigeerd wordt is er iets (€ 595) meer uitgegeven dan begroot. Dit laatste is het gevolg van prijsverschillen tussen begrote en gerealiseerde aankopen.

* Per abuis zijn in de begroting de kredieten (NPRZ en Mijnkintbuurt blok 3) niet samengevoegd. In het gevoteerde krediet van NPRZ € 104 is ook het krediet Mijnkintbuurt blok 3 van € 13 opgenomen. In 2020 is project Mijnkintbuurt 3 overgezet naar krediet NPRZ Wonen.

Realisatie t/m 2019: In de jaarrekening 2019 omvatte de realisatie t/m 2019 abusievelijk ook een voorziening voor aankoopkosten. Vanaf de jaarrekening 2020 omvat de realisatie uitsluitend de bruto uitgaven en is de realisatie t/m 2019 gecorrigeerd.

Overige ontvangsten: In 2020 is er voor een bedrag van € 14 mln aan aangekochte objecten doorgezet naar uitvoeringsprojecten."

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie

Pagina 664 van 1209

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een multifunctioneel centrum te realiseren. In het Integraal Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met sport en zorg opgenomen. In het IHP is budget beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg. Deze investering wordt gedekt via de huur die de gebruikers betalen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Schieveen 9.700 1.337 2.059 2.700 -641 6.304

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Schieveen 9.700 1.337 2.059 2.700 -641 6.304

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen die worden gedaan in de polder Schieveen voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring door de raad van investeringen voor het project Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitaties plaats via de begroting. Dit project is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie dus is voor deze investeringen vanaf 2018 tot einde looptijd krediet nodig.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Verantwoording: De apparaatskosten over 2020 zijn lager uitgevallen dan geraamd en er zijn diverse geraamde kosten doorgeschoven in de tijd. Er vallen relatief meer uitvoeringswerkzaamheden in 2021.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	3.396	1.337	2.059
Bijdragen van derden	100	100	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.296	1.237	2.059

Project Mainport Rotterdam (PMR) 150 ha (Vlinderstrik) 19.700 3.371 3.044 6.200 -3.156 13.285

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Project Mainport Rotterdam	19.700	3.371	3.044	6.200	-3.156	13.285
(PMR) 150 ha (Vlinderstrik)						

Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan in de Zuid- en Schiebroekse polder (Vlinderstrik) en de Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied.

De goedkeuring door de raad van investeringen voor het Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitatie plaats via de begroting. Het PMR 150ha is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie meer. Daarom wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Verantwoording: Diverse geraamde kosten zijn doorgeschoven in de tijd. Er vallen relatief meer uitvoeringswerkzaamheden in 2021. Ook twee geprognosticeerde verwervingen zijn niet meer in 2020 gevallen, maar worden in 2021 verwacht.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020
Realisatie	6.415	3.371	3.044
Bijdragen van derden	3.724	737	2.987
Netto investering (Rotterdams geld)	2.691	2.634	57

Top 6 parkeergarages 16.600 2.598 2.526 3.818 -1.293 11.476

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Top 6 parkeergarages	16.600	2.598	2.526	3.818	-1.293	11.476

Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016-2018 'Parkeren in beweging' vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluiten genomen over de parkeeropdracht en is het college akkoord gegaan met de uitwerking van de bestuursopdracht parkeren. Er is geconstateerd dat bij zes parkeerobjecten (Veranda, Schouwburgplein, Museumpark, Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markthal) bouwkundige gebreken zijn. Deze zijn veroorzaakt door verkeerde detailleringsbeslissingen tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase. Dit krediet wordt ingezet om deze gebreken te verhelpen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: De aanpak van de Meentgarage en de Verandagarage zijn afgerond met een onderbesteding van het budget en de planning voor de aanpak van de Museumparkgarage is een jaar opgeschoven.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020

								Realisatie	5.124	2.598	2.526			
								Bijdragen van derden	0	0	0			
								Netto investering	5.124	2.598	2.526			
								(Rotterdams geld)						
Functionele verbetering	1.544	1.047	52	0	52	446		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Wereldmuseum										t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Functionele verbetering	1.544	1.047	52	0	52	446								
Wereldmuseum														
Doel krediet: Het gebouw waarin het Wereldmuseum is gevestigd aan de Willemskade 22-25 is toe aan groot onderhoud en aan verbetering van de functionaliteit in het gebouw. Voor de functionele verbetering is € 0,7 mln nodig. Tevens heeft het Wereldmuseum de gemeente verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor haar rekening wil nemen, omdat de werkzaamheden betrekking hebben op aanpassing van het gemeentelijk gebouwbeheerssysteem. Deze investering van ca. € 0,9 mln maakt onderdeel uit van dit krediet, met een huurprijsaanpassing tot gevolg.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
								Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
									bedrag	t/m 2019	2020			
								Realisatie	1.098	1.047	52			
								Bijdragen van derden	0	0	0			
								Netto investering	1.098	1.047	52			
								(Rotterdams geld)						
Leuvehaven Paviljoen	5.900	912	2.359	3.000	-641	2.629		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
										t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Leuvehaven Paviljoen	5.900	912	2.359	3.000	-641	2.629								
Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld. Het paviljoen biedt onderdak aan het Maritiem Museum, het HIP (Haveninformatiepunt) en horeca.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Verantwoording: De overschrijding wordt veroorzaakt door een aantal verschillende vertragingen als gevolg van stroef lopende samenwerking tussen opdrachtgever, hoofdaannemer en adviseur in de uitvoeringsfase. Hierdoor kon er minder gerealiseerd worden in 2020. Door de vertragingen binnen het														

project vindt dus een groot gedeelte van de realisatie plaats in 2021 i.p.v. 2020.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	3.271	912	2.359
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.271	912	2.359

Gymzaal Heijplaat 2.917 96 125 644 -519 2.696

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Gymzaal Heijplaat	2.917	96	125	644	-519	2.696

Doel krediet: Deze kredietaanvraag is bestemd voor de bouw van een gymzaal in het Nieuwe Dorp te Heijplaat. De gemeente treedt actief op bij de gymzaal omdat de gemeente wettelijk verplicht is om een gymaccommodatie beschikbaar te stellen aan een basisschool. De gemeente zal deze gymzaal geheel volgens gemeentelijk beleid en het Programma van Eisen ontwikkelen en exploiteren.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Ten tijde van het inschatten van de investering werd gedacht dat er in 2020 al gebouwd zou worden. Door vertraging als gevolg van onduidelijkheid of er wel voldoende budget beschikbaar was en andere contractvorm (Design&Build) vallen alle kosten in 2021.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	221	96	125
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	221	96	125

Herinrichting ATV Terbregge 2.424 2.339 17 0 17 68

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Herinrichting ATV	2.424	2.339	17	0	17	68
Terbregge						

Doel krediet: Het huidige volkstuinencomplex van ATV Terbregge en Nutstuinders De Luwte verliest ruimte door de komst en inpassing van de A16 Rotterdam. Belangrijke aanleiding hiervoor is de nieuw aan te

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	2.355	2.339	17
Bijdragen van derden	2.565	2.424	141
Netto investering	-210	-85	-124
(Rotterdams geld)			

[illegible]

Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen en geschikt maken van het pand aan Nieuwemarkt 1a voor de vestiging van het Erasmus University College.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	13.068	13.068	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	13.068	13.068	0
(Rotterdams geld)			

Vastgoedbeheersysteem	4.356	2.258	1.417	1.500	-83	681	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019		2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							en ontwikkeling						
Vastgoedbeheersysteem	4.356	2.258	1.417	1.500	-83	681							

Doel krediet: Dit project gaat om de aanbesteding en invoering van een nieuw vastgoedbeheersysteem

voor het commercieel en maatschappelijk vastgoed van de gemeente Rotterdam, inclusief bijbehorende koppelingen met andere systemen, waaronder het boekhoudsysteem Oracle. Het doel is om een professioneel beheer uit te voeren van al het vastgoed van de gemeente.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	3.676	2.258	1.417
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	3.676	2.258	1.417
(Rotterdams geld)			

Hybridevelden 20187.9104.6478241.000-1762.439

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020		Realisatie -	krediet
				2020	Raming 2020	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Hybridevelden 2018	7.910	4.647	824	1.000	-176	2.439

Doel krediet: In november 2016 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een intensivering van de budgetten voor sportvoorzieningen (motie Sven de Langen 'Verzelfstandiging in goede staat'). Met dit krediet kan de gemeente één van de maatregelen in de motie uitvoeren, namelijk de vervanging van de zogenoemde hybride voetbalvelden in kunstgras.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	5.471	4.647	824
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	5.471	4.647	824
(Rotterdams geld)			

Verbouwing Spinozaweg 30050084940-31406

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020		Realisatie -	krediet
				2020	Raming 2020	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Verbouwing	500	84	9	40	-31	406
Spinozaweg 300						

Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300 (IJsselmonde), waarin poppodium Baroeg is gevestigd, voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting

poppodium Baroeg en de gemeente Rotterdam is gekozen voor een renovatie. De dekking van de
bijbehorende kapitaalslasten is geborgd in de kostprijs dekkende huur.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	94	84	9
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	94	84	9
(Rotterdams geld)			

Realisatie crisisopvang	2.600	1.775	888	825	63	-63	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Snelfilterweg 270									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
en ontwikkeling						

Realisatie crisisopvang	2.600	1.775	888	825	63	-63
Snelfilterweg 270						

Doel krediet: Door de toenemende vraag naar crisisopvang vanwege huiselijk geweld wordt de locatie
Snelfilterweg verbouwd en geschikt gemaakt voor de opvang van vrouwen en kinderen. In totaal gaat het
om de realisatie van 20 opvangplekken voor volwassen vrouwen, en van 25 plekken voor kinderen van 0 tot
18 jaar. De dekking van de bijbehorende kapitaalslasten is geborgd in de kostprijs dekkende huur.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Door meerwerk en hogere bouwrentelasten dan verwacht, is het krediet licht
overschreden.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	2.663	1.775	888
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	2.663	1.775	888
(Rotterdams geld)			

Zonnepanelen vastgoed	3.750	1.089	656	800	-144	2.005	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
en ontwikkeling						

Zonnepanelen	3.750	1.089	656	800	-144	2.005
vastgoed						

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengen van circa 12.000 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed. De kapitaallasten worden gedekt uit de besparing op energiekosten en een toegekende subsidie vanuit de Rijksoverheid.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	1.745	1.089	656
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	1.745	1.089	656
(Rotterdams geld)			

Huis op Zuid *	33.200	1.634	1.236	1.366	-130	30.330	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
Huis op Zuid *	33.200	1.634	1.236	1.366	-130	30.330							

Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24 appartementen in de vrije sector, een zwembad van 25 meter en een instructiebad, een sporthal met drie zaaldelen en sportgerelateerde horeca, en de basisschool 'Nelson Mandela'. Dit geheel is gebouwd om het zwembad Afrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidige basisschool te vervangen. Het Huis op Zuid heeft een sleutelfunctie in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Kop van Zuid met elkaar.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: * Op 15 oktober heeft de raad besloten tot een uitvoeringskrediet te verhogen van € 30,2 mln voor krediet Huis op Zuid. Dit bedrag komt bovenop het voorbereidingskrediet van € 3 mln. Dit is buiten het P&C moment omgegaan, waardoor het niet is gepresenteerd bij de 10 maands 2020.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	2.870	1.634	1.236
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	2.870	1.634	1.236
(Rotterdams geld)			

Sportvoorzieningen (kunstgrasvelden /sportaccommodaties)	17.134	6.554	4.821	6.000	-1.179	5.759	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming	
												2020	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685

Sportvoorzieningen	17.134	6.554	4.821	6.000	-1.179	5.759
(kunstgrasvelden						
/sportaccommodaties)						

Doel krediet: In februari 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een investeringskrediet van € 17,1 mln voor de intensivering van budgetten voor sportvoorzieningen. In het besluit wordt gerefereerd naar de aangenomen motie Verzelfstandiging in goede staat. Een maatregel die in deze motie is genoemd, is de kwaliteitsslag van sportcomplexen, met de wens om gemeentelijke sportvoorzieningen in een goede staat van onderhoud over te dragen aan het Sportbedrijf.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Het project aanleg rugbyveld/combiveld bij de Hookers/HVC'10 is verschoven naar 2021.

Besluitvorming t.a.v. de varianten i.o.m. WH de Langen en bijkomende voorwaarden (duin) natuurgebied

2000 hebben het project in 2020 niet mogelijk gemaakt.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	11.375	6.554	4.821
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	11.375	6.554	4.821
(Rotterdams geld)			

Museum Boijmans Van	26.800	4.079	5.833	8.829	-2.996	16.889	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Beuningen								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting	1.385.350	370.273	136.392	207.790	-71.398	878.685
							en ontwikkeling						
							Museum Boijmans	26.800	4.079	5.833	8.829	-2.996	16.889
							Van Beuningen						

Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld van € 2,9 mln voor de renovatie van museum Boijmans van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvoorbereiding en planuitwerking van de renovatiemaatregelen, betaalt de gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer een verkennend onderzoek, een vervolgonderzoek, inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In december 2018 heeft de gemeenteraad een aanvullend voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (als onderdeel van het investeringsbudget) om te starten met de definitiefase waarin een Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek worden opgesteld.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: In juli 2020 heeft de raad het taakstellend budget aangepast naar het basis+ scenario, met de opdracht een ontwerp en raming voor een technisch hersteld, verduurzaamd en toekomstbestendig

museum met ambitie uit te werken. De omschakeling van ambitiescenario naar basis+ scenario en daarmee de heroverweging van de nota van uitgangspunten heeft geresulteerd in een vertraging in de VO fase. Deze vertraging heeft geresulteerd in de onderschrijding van de geraamde kosten voor 2020.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	9.911	4.079	5.833
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	9.911	4.079	5.833

Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Vervangingsinvesteringen ICT	12.190	0	0	0	0	12.190
2021						

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
						Raming 2020

Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Vervangingsinvesteringen	12.190	0	0	0	0	12.190
ICT 2021						

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0

Digitaliseringsagenda 2021 &	6.795	0	0	0	0	6.795
2022						

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
						Raming 2020

Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Digitaliseringsagenda	6.795	0	0	0	0	6.795
2021 & 2022						

Doel krediet: Twee programma's uit de Digitaliseringsagenda hebben een investeringscomponent. Dit betreft de programma's Digitaal Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Gedigitaliseerde en Rotterdamse Samenwerking (GERS).

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Verantwoording: Door de aanhoudende covid maatregelen vraagt het nader uitwerken van de plannen meer tijd dan bij aanvang ingeschat. Inmiddels zijn de eerste beelden van het Anders Werken verder vorm gegeven en worden die de komende periode verder geconcretiseerd. De eerste activiteiten uit dit krediet worden medio 2021 in uitvoering genomen.

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	0	0	0
(Rotterdams geld)			

Investerings
concernhuisvesting

1.450 0 267 325 -58 1.183

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Investerings
concernhuisvesting

1.450 0 267 325 -58 1.183

Doel krediet: Door het aflopen en/of opzeggen van huurcontracten zal concernhuisvesting investeringen moeten doen om de inrichting van vervangende locaties op orde te brengen. Het investeringskrediet betreft de vervangsinvesteringen voor 2020, de kapitaallasten worden gedekt binnen de begroting.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	267	0	267
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	267	0	267
(Rotterdams geld)			

Doorontwikkeling Huisvesting

13.317 404 1.499 1.500 -1 11.414

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	

Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Doorontwikkeling
Huisvesting

13.317 404 1.499 1.500 -1 11.414

Doel krediet: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om ervaren aandachtspunten in de huisvesting te verbeteren. Ook worden investeringen gepleegd ten behoeve van de uitbreiding van de huisvestingscapaciteit. Dit naar aanleiding van de doorontwikkeling van het huisvestingsconcept.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie
	bedrag	/m 2019	2020
Realisatie	1.903	404	1.499
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	1.903	404	1.499
(Rotterdams geld)			

Vervangingsinvesteringen ICT 14.020 0 6.906 11.056 -4.150 7.114

2020

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Vervangingsinvesteringen 14.020 0 6.906 11.056 -4.150 7.114

ICT 2020

Doel krediet: Jaarlijkse vervanging van een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: Onderschrijding t.g.v. coronamaatregelen. Terughoudendheid met reguliere vervangingsinvesteringen door onduidelijkheid inzake sluiting panden.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie
	bedrag	t/m 2019	2020
Realisatie	6.906	0	6.906
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	6.906	0	6.906
(Rotterdams geld)			

Digitaliseringsagenda 2019 & 10.903 3.313 5.934 6.990 -1.056 1.655

2020

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
					Raming 2020	
Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156

Digitaliseringsagenda 10.903 3.313 5.934 6.990 -1.056 1.655

2019 & 2020

Doel krediet: Realiseren van de investeringscomponent uit de Digitaliseringsagenda. Dit betreft de programma's Netwerksegmentatie, Digitaal Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Gedigitaliseerde en Rotterdamse Samenwerking (GERS).

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: Lagere uitnutting ten gevolge van verlate - vanwege rechtszaak - start van het project met betrekking tot documentcreatie en corona effecten.

Vervangingsinvesteringen ICT	9.237	8.149	620	588	32	468	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
2018								t/m 2019		2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156
							Vervangingsinvesteringen	9.237	8.149	620	588	32	468
							ICT 2018						

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Vervangingsinvesteringen ICT	11.528	3.189	8.321	8.302	19	18	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
2019								t/m 2019		2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156
							Vervangingsinvesteringen	11.528	3.189	8.321	8.302	19	18
							ICT 2019						

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Pagina 678 van 1209

								Bijdragen van derden	0	0	0			
								Netto investering	11.511	3.189	8.321			
								(Rotterdams geld)						
Projectplan Realisatie	12.575	8.320	3	150	-147	4.252		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Businesscase Gebieden										t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
								Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156
Projectplan Realisatie	12.575	8.320	3	150	-147	4.252								
Businesscase Gebieden														
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om de Businesscase Gebieden uit te kunnen voeren. Deze Businesscase, behandeld en vastgesteld door de gemeenteraad in november 2015, beoogt een zo efficiënt mogelijke huisvesting te organiseren voor de gebiedscommissies, voor de dienstverlening in de servicecentra en voor de medewerkers uit de clusters die in 'de gebieden' hun werk doen. De locaties krijgen volgens het Stedelijke kader Doorontwikkeling Rotterdamse Dienstverlening de naam Servicecentra. Dit geldt niet voor het Ondernemersplein.														
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning														
								Details	Initieel	Realisatie	Realisatie			
									bedrag	t/m 2019	2020			
Realisatie									8.323	8.320	3			
Bijdragen van derden									0	0	0			
Netto investering									8.323	8.320	3			
								(Rotterdams geld)						
Toegangscontrole gebouwen	2.167	1.395	430	772	-342	342		Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
										t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
													Raming 2020	
								Overhead	126.906	24.770	23.980	30.633	-6.653	78.156
Toegangscontrole gebouwen	2.167	1.395	430	772	-342	342								
Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatregelen voor de toegangscontrole en uitbreiding van de concernpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam over informatiebeveiliging. Het doel van de maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegang tot de gemeentelijke panden kunnen verkrijgen.														
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning														
								Details	Initieel	Realisatie t	Realisatie			
									bedrag	/m 2019	2020			
Realisatie									1.825	1.395	430			

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	1.825	1.395	430
(Rotterdams geld)			

Totaal	2.998.518	992.716	331.488	465.656	-134.167	1.674.314

Afgesloten investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2020-2024 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet
				- Raming		
				2020		

Verkeer en vervoer	205	99	102	106	-4	4

Centralisatie	205	99	102	106	-4	4
parkeermanagementsysteem						
Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
				- Raming		
				2020		

Verkeer en vervoer	205	99	102	106	-4	4

Centralisatie	205	99	102	106	-4	4
parkeermanagementsysteem						

Doel krediet: Het centraliseren van het parkeermanagementsysteem voor 13 locaties van Gemeente Rotterdam.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Verantwoording: Het parkeermanagementsysteem is voor de 13 parkeergarages gecentraliseerd en voldoet hiermee aan de laatste eisen op gebied van ICT-beveiliging en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Daarnaast zijn de mogelijkheden tot het op afstand beheren van de parkeergarages verder verbeterd. Ook biedt dit systeem betere ondersteuning bij het in- en uitrijden van de parkeergarages met kentekenherkenning.

Details	Initieel	t/m 2019	Realisatie	Kapitaallasten 2021	24
	bedrag		2020	(rente en afschrijving)	
Realisatie	201	99	102	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.	
				v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	205	99	102		
(Rotterdams geld)					

Cultuur, sport en recreatie	1.000	512	0	0	0	488

Inrichting zwembad Hart	1.000	512	0	0	0	488	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
van Zuid								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Cultuur, sport en	1.000	512	0	0	0	488
recreatie						

Inrichting zwembad	1.000	512	0	0	0	488
Hart van Zuid						

Doel krediet: Vóór het in exploitatie nemen van het nieuwe zwembad Hart van Zuid is het wenselijk om een aantal aanvullingen op het programma van eisen te doen. Deze aanpassingen zullen ervoor zorgen dat het exploiteren van het nieuwe zwembad beter aansluit op de behoefte van zijn gebruikers en de doelstelling van de gemeente Rotterdam.

Rotterdams taakveld: 5.2 - Sportaccommodaties

Verantwoording: In het nieuwe zwembad Hart van Zuid zijn de gewenste aanvulling op het programma van eisen gerealiseerd binnen het ter beschikking gestelde krediet.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021	0
	bedrag	t/m 2019	2020	(rente en afschrijving)	
Realisatie	512	512	0	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m.	
				activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	1.000	512	0		
(Rotterdams geld)					

Beheer van de stad	6.059	2.696	-3	211	-213	3.366

Inzamelmiddelen GFT 2017,	5.524	2.371	17	0	17	3.136	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
2018								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Beheer van de stad	6.059	2.696	-3	211	-213	3.366
Inzamelmiddelen	5.524	2.371	17	0	17	3.136
GFT 2017, 2018						

Doel krediet: Dit betreft het krediet voor de aanschaf van GFT-bakken (groente, fruit en tuinafval) in het kader van de uitrol van gescheiden GFT-inzameling in laagbouwwijken.

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Verantwoording: In het jaar 2017 en 2018 hebben we GFT ingevoerd in de wijken: Gaat om 22.200 woningen. Deze hebben 52.500 nieuwe huiscontainers gekregen waar 21.600 gft en 18.000 papiercontainers. Bij elkaar zijn meer dan 56 nieuwe wijkcontainers voor restafval bijgeplaatst. De projecten zijn gedaan in gebied Hillegersberg & Schiebroek, wijken Lageland en Oosterflank Lombardije, gebied Hoek van Holland en Pernis en de wijken Pendrecht en Zuidwijk. Bij de invoering zijn tevens alle oude huiscontainers ingenomen. Daarnaast zijn voor de organisatie van de investeringen ook kosten gemaakt voor communicatie, gedragsverandering over de huiscontainers, hebben de containers chips gekregen voor registratie in de datasystemen. Bij levering en inname van containers hebben we ook callcenters ingezet.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	0
	bedrag	t/m 2019	2020		
Realisatie	2.388	2.371	17	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	2.388	2.371	17		

Inzamelmiddelen	535	324	-20	211	-230	230
Papiercontainers 2019						

Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
		t/m 2019	2020			
				2020	Realisatie - Raming 2020	krediet
Beheer van de stad	6.059	2.696	-3	211	-213	3.366
Inzamelmiddelen	535	324	-20	211	-230	230
Papiercontainers 2019						

Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor het plaatsen van containers voor het inzamelen van papier (afvalscheiding).

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Verantwoording: In 2019 hebben we in diverse wijken de papiercontainers huis aan huis uitgezet. Gaat om afgerond 6.000 papiercontainers die geleverd zijn in de gebieden Overschie, Hillegersberg-Schiebroek, Hoogvliet en wijken in Prins Alexander, wijk Vreewijk. Daarnaast zijn in de operatie oude containers ingenomen. Er zijn kosten gemaakt voor communicatie, personele inzet callcenters voor bewoners, en alle huiscontainers zijn vastgelegd

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	0
	bedrag	t/m 2019	2020		
Realisatie	305	324	-20	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		

Netto investering	305	324	-20
(Rotterdams geld)			

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616

Realisatie nachtopvang	2.703	2.299	219	405	-186	186	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
Bredestraat tbv Dak- &Thuislozen									t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet
												Raming	
												2020	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616

Realisatie nachtopvang	2.703	2.299	219	405	-186	186
Bredestraat tbv Dak- &Thuislozen						

Doel krediet: De kredietaanvraag is bedoeld voor de verbouwing van het pand Bredestraat 312 tot een nieuwe nachtopvangvoorziening voor de doelgroep Dak- & Thuislozen. De verbouwing in het pand is noozakelijk omdat de huidige installaties verouderd zijn. Bovendien voldoet het pand niet aan de brandveiligheidsvereisten die gesteld worden vanwege de logie vereisten door de gemeente.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Na een grondige herontwikkeling is de Bredestraat 312 begin 2020 in gebruik genomen. Het pand is op basis van de meest actuele visie op het gebied van opvang en tussen woonvormen verbouwd. Van een gedateerd gebouw met een onpraktisch indeling is tot genoegen van de huurder Het Leger des Heils een moderne zorglocatie gecreëerd. De realisatie heeft binnen een record tempo plaatsgevonden en kent geen financiële overschrijding.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	18
Realisatie	2.518	2.299	219	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i. v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	2.518	2.299	219		
(Rotterdams geld)					

Multifunctioneel Centrum	9.887	8.386	51	50	1	1.451	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
(MFC) Pernis								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	
							Stedelijke inrichting	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616
							en ontwikkeling						
							Multifunctioneel	9.887	8.386	51	50	1	1.451
							Centrum (MFC) Pernis						

Doel krediet: Met dit krediet wordt het Multifunctioneel Centrum (MFC) Pernis gerealiseerd. Dit gaat onder andere om een schoolgebouw en een sporthal.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: De 2 scholen zijn gerenoveerd en opgeleverd. De WijkSportVoorziening is in 2018 opgeleverd en ingebruik genomen. De buitenruimte is in 2019 aangelegd en is in 1e kwartaal 2020 opgeleverd. In de loop van 2020 is het project financieel afgerond. Door de marktwerking in de afgelopen 6 jaar en de slimme vormen van aanbesteding is het project financieel ruim binnen de financiële kaders uitgevallen.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	2
Realisatie	8.437	8.386	51	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	24	0	24		
Netto investering (Rotterdams geld)	8.413	8.386	27		

Vastgoed 2017 3.000 1.456 4 142 -139 1.540

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616
Vastgoed 2017	3.000	1.456	4	142	-139	1.540

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bij gebruikers in rekening brengt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Met de middelen uit het investeringskrediet is een vervanging van een kunstgrasveld, een investering in Theater Walhalla en in het ateliergebouw van de Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam (SKAR) gerealiseerd.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	5
Realisatie	1.460	1.456	4	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.460	1.456	4		

Landgoederen Nieuw 6.851 4.261 -209 0 -209 2.799

Rhodenrijs en De Tempel

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie -	Restant krediet

Raming 2020

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616

Landgoederen Nieuw Rhodenrijs en De Tempel	6.851	4.261	-209	0	-209	2.799

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de herbouw en renovatie van de Villa Nieuw Rhodenrijs, en voor het herstel en achterstallig onderhoud aan het omliggende natuurgebied, het Koetshuis, Villa De Tempel en de sloop en nieuwbouw van het voormalige logiesgebouw.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Het hoofdgebouw op landgoed De Tempel is gerenoveerd. De werkzaamheden op Landgoed Nieuw Rhodenrijs is voortijdig gestopt vanwege voorgenomen verkoop.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	0
Realisatie	4.052	4.261	-209	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	2.501	2.501	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.551	1.760	-209		

Vastgoed 2019	3.000	1.445	915	1.005	-90	640

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	25.442	17.846	980	1.603	-622	6.616

Vastgoed 2019	3.000	1.445	915	1.005	-90	640

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bij gebruikers in rekening brengt.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Verantwoording: Bij het Recreatieoord is de riolering vervangen en bij de watersportvereniging de Kreek is de damwand vervangen.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	41
Realisatie	2.360	1.445	915	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	2.360	1.445	915		

(Rotterdams geld)

Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200

Stadhuis Rotterdam	8.000	7.706	108	150	-42	185	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
realisatie Servicecentrum								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
XL+												Raming 2020	

Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200

Stadhuis Rotterdam	8.000	7.706	108	150	-42	185
realisatie Servicecentrum						
XL+						

Doel krediet: Een onderdeel van de Businesscase Gebieden is de verbouwing van de Stadswinkel in het stadhuis naar een Servicecentrum XL.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: De publiekslocatie van het Stadhuis (voormalige Stadswinkel) is in 2018 na een renovatie heropend voor publiek en in gebruik genomen. De afgelopen periode is gewerkt aan nazorg en diverse aanpassingen in de bijbehorende backoffice.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021	20
	bedrag	t/m 2019	2020	(rente en afschrijving)	
Realisatie	7.815	7.706	108	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.	
				m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	7.815	7.706	108		
(Rotterdams geld)					

Project Datalijnen (CNI)	4.182	3.041	776	801	-25	365	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020		Realisatie -	krediet
												Raming 2020	

Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200

Project Datalijnen	4.182	3.041	776	801	-25	365
(CNI)						

Doel krediet: De doelstelling van dit project is de realisatie van een nieuw netwerk van dataverbindingen om alle concernlocaties toegankelijk te maken. De aanpak bestaat per locatie enerzijds uit de aanleg van een nieuwe datalijn op elke concernlocatie en anderzijds uit migratie, ontkoppeling en opheffing van de huidige verbinding. In totaal gaat het om de migratie van ongeveer 440 locaties.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: De realisatie van een nieuw netwerk van dataverbindingen om alle 440 concernlocaties toegankelijk te maken is voltooid. De nieuwe datalijnen zijn aangelegd en de oude verbindingen zijn gemigreerd, ontkoppeld en opgeheven.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021 (rente en	149
	bedrag	t/m 2019	2020	afschrijving)	
Realisatie	3.817	3.041	776	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m.	
				activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	3.817	3.041	776		
(Rotterdams geld)					

Doorontwikkeling DIVA	608	560	0	0	0	47	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
(Digitaliseren Informatie								t/m 2019	2020	2020	Realisatie	krediet	
Voorziening Alfresco)											- Raming		
											2020		
							Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200
Doorontwikkeling DIVA	608	560	0	0	0	47							
(Digitaliseren Informatie													
Voorziening Alfresco)													

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor de doorontwikkeling van het concernstelsel Digitaliseren Informatie Voorziening Alfresco (DIVA). In de huidige situatie van informatievoorziening worden dossiers bewaard in verschillende applicaties. Een centrale en eenduidige opslag en beheer van dossiers dringt de huidige versnippering van informatie terug, beperkt risico's van onvolledigheid van informatie, voldoet aan archief- en privacywetgeving en leidt tot een kleinere individuele afhankelijkheid van medewerkers. Grootschalige en concernbrede invoering van deze manier van samenwerken resulteert in voordelen als kortere zoektijden en vermindering van het aantal applicaties.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: Dit krediet is ingezet voor de doorontwikkeling van het concernstelsel Digitaliseren Informatie Voorziening Alfresco (DIVA). Dossiers worden centraal en eenduidig opgeslagen en beheert. Hierdoor is de versnippering van informatie teruggedrongen, de risico's van onvolledigheid van informatie beperkt, voldoet de informatie aan archief- en privacywetgeving en dit heeft geresulteerd in voordelen als kortere zoektijden en vermindering van het aantal applicaties.

Details	Initieel	Realisatie	Realisatie	Kapitaallasten 2021	0
	bedrag	t/m 2019	2020	(rente en afschrijving)	
Realisatie	560	560	0	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	560	560	0		

Laadpalen	600	284	-281	316	-597	597	Programma	Gevoteerd	Realisatie	Realisatie	Raming	Afwijking	Restant
								t/m 2019	2020	2020	Realisatie -	krediet	

Raming 2020

Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200
Laadpalen	600	284	-281	316	-597	597

Doel: Met het krediet worden de aanschaf, het plaatsen en alle kosten die nodig zijn om de laadvoorzieningen operationeel te maken bekostigd. Het doel is om de laadvoorzieningen te realiseren, zodat het te elektrificeren wagenpark van de Gemeente Rotterdam (het zwaardere segment en evt. lichtere segment) voorzien kan worden van elektriciteit om operationeel te kunnen zijn. De kapitaallasten worden gedekt d.m.v. een opslag op de verbruikskosten per gebruiker.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: Per oktober 2020 is een consessieovereenkomst met Total NL afgesloten. Total NL gaat de benodigde laadvoorzieningen plaatsen en financieren. De huidige laadvoorzieningen zijn daarbij overgedragen aan Total NL. Hiervoor is volledige vergoeding van Total NL ontvangen voor het geïnvesteerde bedrag. Daardoor wordt er geen gebruik gemaakt van het beschikbare krediet.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	130
Realisatie	3	284	-281	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.m. activering per jaarschijf.	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	3	284	-281		

Bouwkundige aanpassing	560	528	26	32	-6	6
Adriaan Volkerhuis						

Programma	Gevoteerd	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Raming 2020	Afwijking Realisatie - Raming 2020	Restant krediet

Raming 2020

Overhead	13.950	12.120	629	1.299	-669	1.200
Bouwkundige aanpassing Adriaan Volkerhuis	560	528	26	32	-6	6

Doel: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om de locatie gereed te maken voor Team Noord van Toezicht & Handhaving Stadsbeheer. Het betreft een tijdelijke locatie voordat verhuisd wordt naar de Melanchtonweg. De huidige locatie waar dit Team nu gehuisvest is dient verlaten te worden omdat deze getransformeerd wordt naar woningen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Verantwoording: De locatie is in 2019 door Toezicht en Handhaving in gebruik genomen en de werkzaamheden zijn in 2020 afgerond.

Details	Initieel bedrag	Realisatie t/m 2019	Realisatie 2020	Kapitaallasten 2021 (rente en afschrijving)	5
Realisatie	554	528	26	*Gebaseerd op de realisatie 2020 i.v.	

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	554	528	26
(Rotterdams geld)			

Totaal	46.655	33.273	1.709	3.218	-1.509	11.674

Lokale heffingen

Pagina 112

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.
- De mate waarin de legestarieven kostendekkend zijn.

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2013 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 6 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam':

Een verdere tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing is, evenals de aanpassing van het tarief logiesbelasting naar 6,5%, reeds met ingang van 2019 doorgevoerd. De parkeertarieven zijn in 2019 eenmalig verhoogd, maar voor 2020 en volgende jaren bevroren. In 2020 bedroeg het kwijtscheldingspercentage 76,5%. De overige uitgangspunten zijn ook met ingang van 2019 doorgevoerd.

Voor de voortgang 2020 van algemene belastingsoorten en de bedrijfsvoering rond heffing en inning daarvan, wordt verwezen naar de taakvelden [OZB-niet woningen](#), [OZB-woningen](#), [Belastingen overig](#) en [Economische promotie – opbrengsten logiesbelasting](#).

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Jaarrekening 2020	Programma 2020
Onroerend zaakbelasting**	245.538	258.028	266.721	Algemene middelen
Logiesbelasting	10.063	4.088	3.822	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	24.636	26.111	25.836	Algemene middelen
Leges Omgevingsvergunning	26.137	22.525	31.323	Ruimtelijke ordening
Rioolheffing	74.566	77.506	77.583	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	3.989	4.086	3.564	Beheer van de stad

Afvalstoffenheffing	92.094	97.142	97.634	Beheer van de stad
Parkeerbelasting	82.978	84.125	82.086	Verkeer en Vervoer

* Stand na de 10-maandsrapportage 2020

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Per 31 december 2020 resulteren de Wabo-leges in een surplus. Dat surplus levert een kostendekkendheidspercentage op van 145%. De gemeente reserveert de middelen ad€6,9 mln (bestemming type 1) die nodig zijn om alle kosten te kunnen dekken, die in latere jaren moeten worden gemaakt om de in 2020 aangevraagde vergunningen af te handelen. Daarmee maakt de gemeente zichtbaar dat zij het matching principe hanteert bij de verantwoording van de kosten.

Omdat er meerjarig sprake is van een batig saldo, is het ook belangrijk te laten zien dat de gemeente deze kennis betreft bij het opstellen van de legesverordening 2022. Daarom wordt voorgesteld opdracht te geven aan de heffingsambtenaar het stelsel, van aan de WABO gerelateerde baten en lasten en de tariefstelling van de leges, te evalueren en eventueel te herzien. Daarbij wordt nieuwe regelgeving (nieuwe notitie Lokale Heffingen van de commissie-BBV en de invoering van de Wet Kwaliteitsborging /Omgevingswet) betrokken. De combinatie van een bestemmingsvoorstel type 1 en de opdracht aan de heffingsambtenaar maakt de kans op succesvol bezwaar klein én zorgt ervoor dat er geen budgettair probleem ontstaat voor BWT in 2021 e.v.

Kostendekkendheid tarieven

Tijdens de begrotingsbehandeling 2020 zijn door de raad ook de belastingverordeningen 2020 vastgesteld. Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) is in de paragraaf Lokale Heffingen van begroting 2020 inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de tarieven van de verschillende verordeningen. De kostendekkendheid van de voorgestelde tarieven 2020 is berekend op basis van een methode van toerekening van kosten aan tarieven, die vastgelegd is in de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#). Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

Op grond van een stellige uitspraak door de commissie-BBV dient ook in de jaarrekening in de paragraaf lokale heffingen van de jaarstukken verantwoording afgelegd te worden of de tarieven inderdaad kostendekkend zijn geweest, ofwel of de werkelijke baten de gerealiseerde lasten niet hebben overschreden. Deze bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waar onder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen). In onderstaande wordt hieraan nader invulling gegeven.

Voorafgaand dient opgemerkt te worden dat de kostendekkendheid van de tarieven 2020 zijn berekend op basis van de geraamde baten en toegerekende lasten uit de primaire begroting 2020. Dit is de begroting 2020 die de raad in november 2019 heeft vastgesteld. In 2020 zijn de tarieven – en daarmee de kostendekkendheid- niet

tussentijds meer aangepast. De begroting 2020 is daarentegen tussentijds op sommige plaatsen wel herzien en aangepast. Daarmee wordt in onderstaande niet zoals elders in deze jaarstukken de uiteindelijke rekeningstand 2020 vergeleken met de begrotingsstand 2020 na 10-maandsrapportage en verantwoord, maar de uiteindelijke rekeningstand 2020 vergeleken met de primaire begrotingstand 2020 (na vaststelling door de raad in november 2019). De tussentijdse herzieningen en bijstellingen van begroting 2020 hadden verschillende redenen. De gevolgen van de maatregelen door covid-19 was in 2020 daarvan een belangrijke oorzaak. Deze gevolgen konden bij het opstellen van begroting 2020 en de tarieven 2020 redelijkerwijs niet voorzien en begroot worden. Zij zijn in onderstaande wel zichtbaar en verklaren voor een groot deel van de over 2020 gerealiseerde afwijkingen in aan tarieven toegerekende lasten en uit heffingen ontvangen baten. Daarmee verklaren zij uiteindelijk ook de gerealiseerde kostendekkendheid van de tarieven 2020.

Tabel: verordening, toegerekende lasten, geraamde baten en kostendekkenheidspercentage

Naam verordening	Begrote	Gerealiseerde
2020	kostendekkendheid	kostendekkendheid
Algemene	79%	83%
legesverordening		
Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
2020		
Algemene	79%	83%
legesverordening		
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening		
Personeelskosten	4.725	4.211
Materiële kosten	740	1.230
Overhead (eigen cluster)	860	743
Overhead (concern)	2.138	1.901
Totale kosten	8.462	8.084
Opbrengst	6.699	6.696
heffingen		
Dekkingspercentage	79%	83%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De Algemene Legesverordening bestaat uit een aantal hoofdstukken dat een diversiteit van rechten omvat die geheven worden voor het genot van uiteenlopende diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. In onderstaande tabel wordt per hoofdstuk van de Algemene Legesverordening 2020 een toelichting gegeven op de afwijkingen in gerealiseerde baten en lasten en op de gerealiseerde kostendekkendheid 2020. Op het niveau van de verordening wijken de totaal gerealiseerde lasten niet significant af van de oorspronkelijk begrote lasten, omdat de afwijkingen per hoofdstuk elkaar goeddeels compenseren.	
Toelichting verschil	Op het niveau van de verordening bedragen de totaal gerealiseerde baten 2020 nagenoeg de oorspronkelijk begrote	

begrote en

baten. Ook hier geldt dat de afwijkingen in baten per hoofdstuk elkaar nagenoeg compenseren.

gerealiseerde baten:

Afvalstoffenheffing	85%	79%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			2020		
			Afvalstoffenheffing	85%	79%
			Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing		
			Personeelskosten	20.114	21.986
			Materiële kosten	89.502	95.602
			Overhead (eigen cluster)	724	465
			Overhead (concern)	4.443	4.898
			Totale kosten	114.783	122.951
			Opbrengst heffingen	97.725	97.634
			Dekkingspercentage	85%	79%
			Toelichting verschil	Door covid-19 zagen we in 2020 de hoeveelheid aangeboden afval, zowel huishoudelijke als grofvuil, enorm stijgen.	
			begrote en gerealiseerde kosten:	Hierdoor zijn er meer kosten gemaakt voor personeel, inhuur, afvalinzameling en - verwerking dan redelijkerwijs niet begroot konden worden. Bij de berekening van de tarieven 2020 is rekening gehouden met een verdeelsleutel van de kosten toe te rekenen aan deze tarieven (93%) en aan de tarieven Bedrijfsreinigingsrecht (7%). Echter, gedurende het jaar hebben we geconstateerd dat deze verdeling geen recht meer doet aan de werkelijke verhoudingen. Vandaar dat er bij de berekening van de kostendekkendheid rekening is gehouden met een verdeelsleutel van 94% en 6%. Met deze verdeelsleutel is ook rekening gehouden voor de tarieven van 2021.	
			Toelichting verschil	De oorspronkelijk begrote baten zijn grotendeels gerealiseerd.	
			begrote en gerealiseerde baten:		
Bedrijfsreinigingsrecht	93%	83%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			2020		
			Bedrijfsreinigingsrecht	93%	83%
			Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht		
			Personeelskosten	1.047	958
			Materiële kosten	3.048	3.061
			Overhead (eigen cluster)	33	18
			Overhead (concern)	264	252
			Totale kosten	4.392	4.289

Opbrengst heffingen	4.086	3.564
Dekkingspercentage	93%	83%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	Bij de berekening van de tarieven 2020 is rekening gehouden met de volgende verdeelsleutel van de totale kosten van afvalinzameling en - verwerking: 93% van de kosten voor Afvalstoffenheffing en 7% voor Bedrijfsreinigingsrecht. Echter, gedurende het jaar hebben we geconstateerd dat deze verdeling niet juist meer is. Vandaar dat er bij de berekening van de kostendekkendheid rekening is gehouden met een verdeelsleutel van 94% en 6%. Met deze verdeelsleutel is ook rekening gehouden voor de tarieven van 2021.	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	In 2020 is minder gefactureerd vanwege ondernemers die gesloten moesten zijn vanwege de lockdown, zowel bij de eerste als de tweede lockdown.	

Rioolheffing	96%	95%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			2020		
			Rioolheffing	96%	95%
			Berekening kostendekkendheid Rioolheffing		
			Personeelskosten	19.046	18.224
			Materiële kosten	47.451	50.861
			Overhead (eigen cluster)	4.753	4.548
			Overhead (concern)	8.530	8.162
			Totale kosten	79.780	81.795
			Opbrengst heffingen	76.737	77.583
			Dekkingspercentage	96%	95%
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De hogere opbrengst aan rioolheffing 2020 ad € 844 is conform de spelregels rond het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan aangewend ter dekking van de kosten op de activiteit Riolen en drainage. Daarnaast heeft de lagere inzet van het eigen personeel een toename van de uitbestede werkzaamheden tot gevolg gehad. Deze uitbesteding en de toename van de uitvoeringskosten heeft een grotere toerekening aan materiële kosten tot gevolg.	
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	De gerealiseerde opbrengst aan rioolheffing is € 844 hoger dan oorspronkelijk begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat meer niet-woningen zijn aangeslagen dan oorspronkelijk begroot en er minder oninbaar is geleden.	

Rechten Markten	71%	34%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			2020		
			Rechten Markten	71%	34%
			Berekening kostendekkendheid Rechten Markten		
			Personeelskosten	1.367	1.026
			Materiële kosten	1.467	1.681

Overhead (eigen cluster)	264	314
Overhead (concern)	451	419
Totale kosten	3.549	3.440
Opbrengst heffingen	2.522	1.165
Dekkingspercentage	71%	34%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	Het verschil in oorspronkelijk begrote en gerealiseerde kosten wordt met name veroorzaakt doordat in 2020 de vacatueruimte niet volledig vervuld is. Anderzijds is sprake van hogere materiële kosten door getroffen maatregelen vanwege covid-19.	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	Door de eerdere planning van het Eurovisie Songfestival en door covid-19 konden bepaalde maatregelen om de opbrengsten op de markten te verhogen niet in gang gezet worden. covid-19 heeft tot gevolg gehad dat de markten enkele weken afgesloten waren. Bij heropening zijn de markten heringericht met een aangepaste opstelling, bredere paden om voldoende afstand te borgen en minder kramen. Deze maatregelen leidde tot de batendering op de markten.	

Retributieverordening	45%	65%	Naam verordening 2020	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
Openbare Werken			Retributieverordening	45%	65%
			Openbare Werken		
			Berekening kostendekkendheid Retributieverordening Openbare Werken		
			Personeelskosten	90	108
			Materiële kosten	68	64
			Overhead (eigen cluster)	22	27
			Overhead (concern)	40	48
			Totale kosten	220	247
			Opbrengst heffingen	98	161
			Dekkingspercentage	45%	65%
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	Door een toename van het aantal aan te leggen parkeerplaatsen kon efficiënter worden gewerkt. Hierdoor zijn de gerealiseerde lasten per aangelegde parkeerplaats lager dan de oorspronkelijk begroot.	
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	Door de toename van het aantal aanvragen ten opzichte van de primaire begroting is er sprake van hogere opbrengsten.	
Lijkbezorgingsrechten	95%	86%	Naam verordening 2020	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			Lijkbezorgingsrechten	95%	86%
			Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten		

Personeelskosten	2.126	2.140
Materiële kosten	3.221	3.713
Overhead (eigen cluster)	542	544
Overhead (concern)	952	958
Totale kosten	6.841	7.355
Opbrengst heffingen	6.517	6.350
Dekkingspercentage	95%	86%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De afwijking op de materiële kosten worden onder andere veroorzaakt door het invulling geven aan de maatregelen vanwege covid-19 en door de in rekening gebrachte kosten van het schouwen van lijken. Deze laatstgenoemde kosten vloeien voort uit de Wet op de lijkbezorging en worden door de politie in rekening gebracht.	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	De lagere baten dan oorspronkelijk begroot worden onder andere veroorzaakt door het raadsbesluit om korting te geven op de lijkbezorgingsrechten, het wegvallen van inkomsten (consumpties) als gevolg van de maatregelen vanwege covid-19. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een toename van het aantal uitvaarten.	

Leges	71%	72%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
Publieksrechten			2020		
			Leges	71%	72%
			Publieksrechten		
			Berekening kostendekkendheid Leges Publieksrechten		
			Personeelskosten	4.361	3.854
			Materiële kosten	4.262	3.434
			Overhead (eigen cluster)	1.275	777
			Overhead (concern)	2.420	2.314
			Totale kosten	12.318	10.379
			Opbrengst heffingen	8.760	7.434
			Dekkingspercentage	71%	72%
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	In 2020 is er aan de kant van de organisatie minder personeel ingezet om de producten te verwerken. Door covid-19 is meer ingezet op digitale producten. De afname van producten is niet exact in dezelfde verhouding verminderd als de inzet van personeel, hierdoor is een wijziging te zien van de kostendekkendheid in de realisatie ten opzichte van die in de primaire begroting.	
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	In 2020 zijn door covid-19 minder producten aangevraagd en dus minder leges geheven van oorspronkelijk begroot. In 2020 zijn zowel de begrote lasten als de begrote baten naar beneden bijgesteld.	

			gerealiseerde baten:		
Leges	95%	111%	Naam verordening	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
Omgevingsvergunning			2020		
			Leges	95%	111%
			Omgevingsvergunning		
Berekening kostendekkendheid Leges Omgevingsvergunning					
			Personeelskosten	12.290	12.785
			Materiële kosten	5.731	10.747
			Overhead (eigen cluster)	139	146
			Overhead (concern)	4.982	5.240
			Totale kosten	23.142	28.918
			Opbrengst heffingen	21.974	32.051
			Dekkingspercentage	95%	111%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten: Het verschil tussen de oorspronkelijk begrote lasten en de gerealiseerde lasten wordt in belangrijke mate verklaard doordat in de gerealiseerde materiële kosten een bedrag van € 6,9 mln aan nog te verwachten kosten over aanvragen 2020 is opgenomen. Deze kosten zullen worden gerealiseerd in 2021 e.v. Daarom wordt ten laste van het rekeningresultaat 2020 een bestemmingsreserve gevormd van € 6,9 mln.					
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten: In het laatste kwartaal van 2020 is een groot aantal aanvragen, die naar bouwsommen onder de hoogste tariefschijven 5 en 6 vallen, ingediend. Deze piek in aanvragen- en daarmee aan extra baten- kon bij het opstellen van de primaire begroting 2020 redelijkerwijs niet voorzien worden. De kosten die samenhangen met de behandeling van deze extra aanvragen zullen in 2021 en verder vallen.					

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk Algemene	Begrote	Gerealiseerde			
Legesverordening	kostendekkendheid	kostendekkendheid			
2020					
2.	95%	98%	Hoofdstuk Algemene	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
Gebruikersvergunningen			Legesverordening 2020		
			2. Gebruikersvergunningen	95%	98%
Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 2. Gebruikersvergunningen					

Personeelskosten	112	194
Materiële kosten	0	3
Overhead (eigen cluster)	1	2
Overhead (concern)	46	81
Totale kosten	159	280
Opbrengst heffingen	151	275
Dekkingspercentage	95%	98%

Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten: Ten gevolge van meer aanvragen splitsingen dan oorspronkelijk begroot zijn de gerealiseerde kosten hoger dan de oorspronkelijk begroot.

Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten: Ten gevolge van meer aanvragen splitsingen dan oorspronkelijk begroot zijn de gerealiseerde baten hoger dan oorspronkelijk begroot.

3. Drank en Evenementen	44%	30%	Hoofdstuk	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			Algemene		
			Legesverordening		
			2020		
3. Drank en Evenementen	44%	30%			
Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 3. Drank en Evenementen					
Personeelskosten			1.000	1.000	
Materiële kosten			289	177	
Overhead (eigen cluster)			110	110	
Overhead (concern)			528	528	
Totale kosten			1.927	1.815	
Opbrengst heffingen			839	547	
Dekkingspercentage			44%	30%	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De gerealiseerde kosten zijn nagenoeg conform de oorspronkelijk begroting. Zij zijn niet gedaald omdat dit deels vaste kosten zijn. Vanwege de speciale situatie hebben de medewerkers veel vragen van ondernemers beantwoord en zijn er speciale regelingen getroffen, waaronder het terugstorten van vooruitbetaalde leges. Er zijn evenwel minder kosten dan oorspronkelijk begroot door lagere afname van DCMR expertise op geluidsoverlast. Veel evenementen gingen vanwege covid-19 niet door en de horeca is deels gesloten geweest, waardoor minder metingen nodig waren.				
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	De gerealiseerde baten zijn significant lager dan oorspronkelijk begroot. Op de leges voor evenementen is nagenoeg geen baat gerealiseerd doordat de meeste evenementen zijn afgelast vanwege covid-19. Dit kon bij de oorspronkelijke begroting redelijkerwijs niet voorzien worden.				

4. Horeca en Evenementen	45%	46%	Hoofdstuk Algemene Legesverordening 2020	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			Legesverordening 2020		
			4. Horeca en Evenementen	45%	46%
			Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 4. Horeca en Evenementen		
			Personeelskosten	267	267
			Materiële kosten	77	68
			Overhead (eigen cluster)	29	29
			Overhead (concern)	141	141
			Totale kosten	514	505
			Opbrengst heffingen	232	231
			Dekkingspercentage	45%	46%
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De oorspronkelijk geraamde lasten zijn nagenoeg gerealiseerd, omdat de aanvragen en afgiften horecaleges in 2020 doorliepen. Dit terwijl de meeste evenementen onder hoofdstuk 3 vallen.	
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	De oorspronkelijk geraamde baten zijn nagenoeg gerealiseerd, omdat de aanvragen en afgiften horecaleges in 2020 doorliepen. Dit terwijl de meeste evenementen onder hoofdstuk 3 vallen.	
5. Wet op de Kansspelen	52%	54%	Hoofdstuk Algemene Legesverordening 2020	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			5. Wet op de Kansspelen	52%	54%
			Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 5. Wet op de Kansspelen		
			Personeelskosten	67	67
			Materiële kosten	19	14
			Overhead (eigen cluster)	7	7
			Overhead (concern)	35	35
			Totale kosten	128	123
			Opbrengst heffingen	67	67
			Dekkingspercentage	52%	54%
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De geraamde lasten zijn nagenoeg gerealiseerd.	
			Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	De geraamde baten zijn gerealiseerd.	
7. Verkeer en Vervoer (Milieuzonering)	94%	98%	Hoofdstuk Algemene Legesverordening 2020	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			7. Verkeer en Vervoer (Milieuzonering)	94%	98%

Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 7 Verkeer en Vervoer (Milieuzonering)

Personeelskosten	126	80
Materiële kosten	103	66
Overhead (eigen cluster)	2	1
Overhead (concern)	67	43
Totale kosten	299	189
Opbrengst heffingen	280	185
Dekkingspercentage	94%	98%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	In 2020 zijn er minder milieuontheffingen ingediend dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor zijn ook de gerealiseerde kosten lager dan oorspronkelijk geraamd.	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	Door covid-19 is het totale vervoer naar de Maasvlakte in 2020 met 13% afgenomen, de milieuzone met 12% afgenomen en bij de Gravendijkwal is een lagere realisatie van dagontheffingen, maar een hogere realisatie van langdurige ontheffingen. Bij het opstellen van de primaire begroting 2020 konden deze ontwikkelingen redelijkerwijs niet voorzien worden.	

8. Dienstverlening	100%	100%	Hoofdstuk	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
Stadsarchief			Algemene		
			Legesverordening		
			2020		
8. Dienstverlening	100%	100%			
Stadsarchief					
			Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 8. Dienstverlening Stadsarchief		
Personeelskosten	195	187			
Materiële kosten	107	32			
Totale kosten	302	219			
Opbrengst heffingen	302	219			
Dekkingspercentage	100%	100%			
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	De onderbesteding wordt veroorzaakt doordat veel minder gebruik is gemaakt van archiefruimte door andere overheden. Dit verschil, zijnde € 73 ligt voornamelijk bij de materiële kosten in de vorm van afgenomen stellingruimte per strekkende meter. Reden hiervoor is dat het verwachte aantal meters oorspronkelijk te hoog is ingeschat.				
Toelichting verschil	De onderbesteding zoals vermeld bij de kosten geldt tevens voor de baten omdat bij de tariefbepaling zowel de				

begrote en personele kosten alsook de materiële kosten direct zijn toe te rekenen aan het product. Om die reden is er dan ook
gerealiseerde baten: geen verschil in dekkingspercentage.

9. Leges Leidingen	94%	105%	Hoofdstuk	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
			Algemene		
			Legesverordening		
			2020		
			9. Leges Leidingen	94%	105%
			Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 9. Leges Leidingen		
			Personeelskosten	2.845	2.379
			Materiële kosten	141	870
			Overhead (eigen cluster)	710	594
			Overhead (concern)	1.274	1.066
			Totale kosten	4.970	4.909
			Opbrengst	4.674	5.131
			heffingen		
			Dekkingspercentage	94%	105%
			Toelichting verschil	De toename van de kostendekkendheid wordt veroorzaakt doordat de gerealiseerde kosten in verhouding tot de begrote en gerealiseerde opbrengsten achterblijven. Dit is in lijn met de ontwikkeling om een kostenreductie te realiseren. Bij gerealiseerde het opstellen van toekomstige tarieven zal hiermee rekening worden gehouden. kosten: Voor de uitvoering van werkzaamheden is meer gebruik gemaakt van ingehuurd personeel dan geraamd. Daardoor namen op rekeningbasis de personeelskosten af en de materiële kosten toe ten opzichte van de begroting.	
			Toelichting verschil	Door de toename van het aantal aanvragen ten opzichte van de primaire begroting is er sprake van hogere begrote en opbrengsten. gerealiseerde baten:	
10. Overige	94%	48%	Hoofdstuk	Begrote kostendekkendheid	Gerealiseerde kostendekkendheid
commerciële			Algemene		
activiteiten buitenruimte			Legesverordening		
			2020		
			10. Overige	94%	48%
			commerciële		
			activiteiten		
			buitenruimte		
			Berekening kostendekkendheid hoofdstuk 10. Overige commerciële activiteiten buitenruimte		
			Personeelskosten	111	37
			Materiële kosten	4	0

Overhead (eigen cluster)	1	0
Overhead (concern)	47	7
Totale kosten	163	44
Opbrengst heffingen	154	41
Dekkingspercentage	94%	48%
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde kosten:	Door covid-19 zijn er in de eerste twee kwartalen van 2020 geen leges uitgefactureerd. Vanwege de gewijzigde viering van Koningsdag 2020 en door minder promotieactiviteiten dan geraamd zijn zowel minder kosten gemaakt en minder baten gegenereerd. Bovendien zijn er geen Taxi ontheffingen in 2020 aangevraagd, zodat zowel de gerealiseerde kosten als baten bij de geraamde kosten en baten achterblijven. Door voorgaande ontstaat er een lagere gerealiseerde kostendekkendheid.	
Toelichting verschil begrote en gerealiseerde baten:	Zie toelichting op gerealiseerde kosten.	

Lokale lastendruk

De ontwikkeling van de Rotterdamse lastendruk 2020

De onroerendezaakbelasting, afvalstofheffing en rioolheffing die we aan Rotterdammers opleggen, vormen de lokale lastendruk. De lokale lastendruk verschilt aanzienlijk per gemeente. In de onderstaande tabellen maken wij een vergelijking tussen Rotterdam en de andere G4-gemeenten. Hiervoor gebruiken we de cijfers van de COELO.

Voor meerpersoonshuishoudens zien we voor 2020 dat de gemiddelde woonlasten in Rotterdam 11% hoger zijn dan de gemiddelde woonlasten van de G4-gemeenten. Dit percentage is de afgelopen jaren constant gebleven. Dit betekent dat de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in Rotterdam niet harder zijn gestegen dan de gemiddelde woonlasten van de G4-gemeenten.

Voor eenpersoonshuishoudens zien we voor 2020 dat de gemiddelde woonlasten in Rotterdam 10% hoger zijn dan de gemiddelde woonlasten van de G4-gemeenten. Dit percentage laat de afgelopen jaren een dalende trend zien. Dit betekent dat de gemiddelde woonlasten voor eenpersoonshuishoudens in Rotterdam minder zijn gestegen dan de gemiddelde woonlasten van de G4-gemeenten.

Woonlasten 2017-2020 van meerpersoonshuishoudens

Rotterdam	Amsterdam	's-Gravenhage	Utrecht	Gemiddeld (G4)	Rotterdam t.o.v Gemiddeld

Woonlasten 2017	714	586	549	716	641	11%
Woonlasten 2018	717	581	546	706	637	13%
Woonlasten 2019	742	645	563	731	670	11%
Woonlasten 2020	774*	656	597	762	698	11%

Bron: COELO- Atlas van de lokale lasten 2017, 2018 , 2019 en 2020

Woonlasten 2017-2020 van eenpersoonshuishoudens

	Rotterdam	Amsterdam	's-Gravenhage	Utrecht	Gemiddeld (G4)	Rotterdam t.o.v. Gemiddeld
Woonlasten 2017	674	506	496	673	587	15%
Woonlasten 2018	674	502	493	661	583	16%
Woonlasten 2019	669	550	509	675	601	11%
Woonlasten 2020	691*	564	542	712	627	10%

Bron: COELO- Atlas van de lokale lasten 2017, 2018 , 2019 en 2020

Kwijtscheldingsbeleid

In 2020 is in ongeveer 39.000 gevallen kwijtschelding verleend. In 2019 was dat in 40.000 gevallen.

In 2020 is in circa 23.900 gevallen automatische kwijtschelding verleend. Ten opzichte van 2019 is het aantal belastingplichtigen dat in 2020 in aanmerking kwam voor geautomatiseerde kwijtschelding gedaald. Het toekenningspercentage voor 2020 was 36%. Dit is een stijging ten opzichte van 2019. De daling in het aantal geautomatiseerde kwijtscheldingen leidt tot een stijging in de ontvangen kwijtscheldingsverzoeken en tot een stijging in het toekenningspercentage hiervan.

De gemiddelde doorlooptijd van de afgehandelde kwijtscheldingsverzoeken bedroeg in 2020 75 dagen (in 2019 was dat 74 dagen). De doorlooptijd valt ruim binnen de marge van 4 maanden.

De gemiddelde doorlooptijd van een beroep was in 2020 100 dagen (in 2019 was dat 111 dagen).

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Pagina 113

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regiodeal van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

1. Wat willen we bereiken in de periode 2018 - 2022/2025? 2. Wat hebben we gedaan in 2020? 3. Wat heeft het gekost in 2020?

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, de rijksoverheid, de politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven met het gezamenlijke doel de leefbaarheid van Rotterdam Zuid te verbeteren. Nadat deze in 2011 van start is gegaan, moet Zuid op het gebied van opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 zijn gestegen tot het gemiddelde van Utrecht, Den Haag, Amsterdam en de rest van Rotterdam. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen.

Voor de periode 2018 tot en met 2021/2025 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam vult dit aan met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken in de Regiodeal Rotterdam Zuid. De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op deze Regiodeal en behandelt daarmee School, Werk, Wonen en Cultuur. In het kader van de Regiodeal worden deze thema's pijlers genoemd. Omdat de gelden met betrekking tot Veiligheid geen onderdeel van de Regiodeal zijn, worden deze in andere delen van de jaarrekening behandeld.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Deze volgen door een inhoudelijk verslag van de activiteiten onder 'wat hebben we gedaan in 2020?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat heeft het gekost?'.

1. Wat willen we bereiken in de periode 2018 - 2022/2025?

In deze periode vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De te behalen doelen van deze thema's zijn:

- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Cultuur: het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.
- Het streven is Veiligheid: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.

De te behalen resultaten aan het einde van de periode zijn als volgt gedefinieerd:

- **School:** de huidige achterstand in onderwijsresultaten (PO/VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8)
- **Werk:** een absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031) en een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussenwaarde 37,4% eind 2022).
- **Wonen:** het streven is om in de periode t/m 2022 de basiskwaliteit van 3.000 woningen te verbeteren, 1.400 woningen in particulier eigendom grondig aan te pakken en 4.200 corporatiewoningen te renoveren of nieuw te bouwen.
- **Veiligheid:** de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- **Cultuur:** verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het ontwikkelen van een cultuurcampus die zorgt voor hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid.

Onder de verschillende beleidsprogramma's in deze jaarrekening is de realisatie van de verschillende indicatoren opgenomen. Hierin zijn de indicatoren terug te vinden die ook betrekking hebben op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, met uitzondering van het thema Veiligheid. In de tabel hieronder zijn deze indicatoren overzichtelijk opgenomen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
School								
Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets scholen op Zuid	Streefwaarde				531,9	531,9		
	Referentiewaarde	nvt	nvt	nvt				
Werk								
Trendbreuk in bijstandsontwikkeling op Zuid	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%			
	Referentiewaarde	40,3%	40,1%	40,3%				
Uitstroom naar Werk in NPRZ								
	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200			
	Referentiewaarde	1.909	1.854	1.423				
Wonen								
Steigers op Zuid	Streefwaarde		750	1.500	2.250	3.000		

Cultuur

Verhoging cultuurparticipatie en nieuw beeldbepalend instituut

PM

2. Wat hebben we gedaan in 2020?

2.1 Pijler school

Children's Zone

De Children's Zone is gericht op verhoging van de leerprestaties en verbetering van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de schoolkinderen, alsmede de vergroting van hun leefwereld. Deze kinderen krijgen daartoe 10 uur extra per week aan vormende en opvoedende activiteiten aangeboden. Dagprogrammeringsuren omvatten extra en intensiever taal en rekenen, techniek, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur, democratisch burgerschap en natuur. Het jaar 2020 stond in het teken van de afsluiting van het eerste (2019-2020) en het opstarten van het tweede jaar (2020-2021) Dagprogrammering in de Children's Zone. In dat eerste jaar deden 30 scholen in de wijken van de Children's Zone mee en dat aantal is aangevuld met één school van buiten de Children's Zone (Vreewijk). In het tweede is dit aantal gegroeid naar een totaal van 33. Hiermee worden 8.111 leerlingen bereikt.

In 2020 zijn outputmetingen uitgevoerd over in hoeverre scholen erin geslaagd zijn om de volledige 10 uren aan te bieden en over de deelname door kinderen daaraan. Door schoolsluitingen ten gevolge van de Corona-maatregelen is niet het gehele schooljaar gemeten. De laatste meting toont dat veertien van de 27 scholen (die zich hebben toegelegd op het 10 uur aanbod) daadwerkelijk die 10 uur of meer hebben gerealiseerd. Daarnaast realiseren 8 scholen tussen de 8 en 10 uur en 5 scholen minder dan 8 uur per week. In de loop van het jaar is een stijging van het aantal gerealiseerde uren zichtbaar.

Daarnaast is een procesevaluatie uitgevoerd, waarin is geadviseerd om aandacht te hebben voor de kwaliteit en intensiteit die nodig is om doelstellingen te realiseren. Hierbij gaat het om taal en rekenen, maar ook om andere doelstellingen, zoals loopbaanoriëntatie en democratisch burgerschap. Vanwege de schoolsluitingen en daarmee de aandacht die het onderwijs op afstand nodig had, staat de aangekondigde aanpassing van het programma van eisen gepland voor de voorbereiding van het derde schooljaar dagprogrammering (2021-2022).

Herstructurering VO

Projecten voor de Herstructurering VO worden naar verwachting in 2023 en 2024 uitgevoerd. In aanloop hiernaartoe is de businesscase Stadionpark goedgekeurd en wordt de hiervoor lopende architectenselectie afgerond in mei 2021. Tevens is in 2020 de businesscase van Plot Z goedgekeurd en heeft de opening van de uitbreiding van de Young Businessschool in februari 2020 plaatsgevonden. Het Integraal Huisvestingsplan 2020-2023 (IHP) deel 2 is in mei 2020 door de gemeenteraad unaniem vastgesteld. Hierin zijn per gebied verschillende oplossingen gezocht om tot optimalisering van de scholen in verhouding tot de capaciteitsbehoefte te komen.

Aanpak lerarentekort

Om voldoende en goede leraren te krijgen en te behouden op scholen in Rotterdam Zuid, is er vanuit de aanpak lerarentekort voor de scholen in het primair onderwijs in de Children's Zone en het speciaal onderwijs middels diverse actielijnen ingezet op: het verhogen van de instroom, het beperken van uitval en anders organiseren. Tevens wordt er extra geïnvesteerd in individuele leraren via de professionalisering.

De instroom is verhoogd via het aanstellen van zij-instromers. Gerichte LOB-activiteiten op scholen in het voortgezet onderwijs op Zuid hebben geleid tot een stijging van het aantal pabo studenten. Er zijn in 2020 in totaal 245 lerarenbeurzen gehonoreerd in het NPRZ-gebied als onderdeel van de professionalisering. Met corporaties zijn afspraken gemaakt over voorrang voor leraren op de woningmarkt. Hiervoor lopen pilots, onder andere in Bloemhof. In 2020 hebben 7 leraren hier al gebruik van kunnen maken, een aantal staan nog op wachtlijst.

In 2020 konden scholen subsidieaanvragen indienen op het thema 'ontzorgen personeel en verminderen werkdruk'. Voorbeelden hiervan zijn de coördinatoren voor dagprogrammering, extra schoolmaatschappelijk werk, extra inzet onderwijsassistenten, extra coaches en begeleiding voor stagiaires en starters. Ook is in 2020 de subsidieregeling gepubliceerd t.b.v. schoolbesturen en opleidingen om aanvragen in te dienen op het thema 'anders organiseren onderwijs en anders opleiden'. Voorbeelden van deze aanvragen zijn: het vergroten van de diversiteit bij de lerarenopleiding, de doorstroom mbo-pabo, het ontwikkelen van de unit onderwijs en digitalisering. Deze projecten lopen veelal ook door in schooljaar 2020-2021.

2.2 Pijler werk

Het in 2019 ingerichte programma Samen voor Zuid is in 2020 gecontinueerd. Veel werkzoekenden ervaren verschillende problemen en belemmeringen in het vinden van werk. Om deze belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen, is het programma ingericht op het aantal Rotterdammers dat één medewerker begeleidt aanzienlijk verlaagd om zo meer aandacht voor deze mensen te kunnen hebben. Vanwege de veelheid en complexiteit van de problemen, is het programma gericht op werk en zorg. In de begeleiding wordt in de 3 gebieden op Zuid gewerkt met multidisciplinaire aanpak. Met bijvoorbeeld jobcoaching, kinderopvang en taal wordt breed ingegaan op het wegnemen van de belemmering om stap voor stap weer aan het werk te kunnen gaan. Hierbij zijn de inzet van schulddienstverlening en zorg via de wijkteams ook mogelijkheden, om de ondersteuning te verstevigen.

Ook op het gebied van de Leerwerkakkoorden is de lijn doorgezet. Via deze akkoorden, zowel het koepelakkoord en de deelakkoorden voor Haven, MKB, Energietransitie Gebouwde Omgeving, Facilitaire Dienstverlening en Zorg, zijn afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, lokale overheden in de arbeidsmarktregio Rotterdam Rijnmond en werkgevers. Deze zijn gericht op het verbeteren van de aansluiting van school naar werk, werk naar werk en uitkeringssituatie naar werk te verbeteren. Een deel van de afspraken binnen deze akkoorden speelt zich af op Zuid. Ook de AanDeBak-garanties zijn in 2020 uitgegeven: hierbij geven werkgevers jongeren van Zuid met een arbeidsmarktrelevante opleiding (MBO-2, MBO-3 en MBO4) een garantie voor hun eerste arbeidscontract wanneer zij hun opleiding afronden.

Het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ van de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR is in 2020 gestart met een nulmeting om een beeld te krijgen van de uitgangspositie van het programma Samen voor Zuid. In het kader van de professionalisering zijn de masterclasses Arbeidsmarkt en Participatie in gang gezet.

2.3 Pijler Wonen

De middelen in de pijler dragen bij aan de fysieke doelstellingen van het NPRZ-programma. De projecten zijn concreet opgezet om invulling te geven aan de gemeentelijke opgave binnen het NPRZ of dienen ter ondersteuning en facilitering van de opgave van derden (zoals woningcorporaties).

Grondige aanpak

De aanbesteding voor de start van de tweede ronde (1.149 woningen) van Steigers op Zuid is afgerond, waardoor dit jaar voor datzelfde aantal woningen gestart is met de basisaanpak. Ondanks de lastigere opstart van projecten wegens de huidige maatregelen met betrekking tot covid-19, zijn de opnames van woningen uitgevoerd en eigenaren op aangepaste wijze persoonlijk benaderd. De eigenaren van 309 woningen van de projectmatige aanpak hebben een meerjarenonderhoudsplan ontvangen waarvan er dit jaar 91 zijn vastgesteld. Deze eigenaren zijn gestart met het uitvoeren van werkzaamheden. Dat heeft bij twee grote VvE's aan de Sternstraat en de Dorpsstraat geleid tot een succesvol gecombineerd onderhouds- en verduurzamingtraject.

Er zijn meerdere woonblokken in de focuswijken geselecteerd waar het de ambitie is om zoveel mogelijk woningen samen te (laten) voegen. Zo worden woningen aangekocht rondom de Carnisse Poort en de Boulevard Zuid ten behoeve van deze doelstelling en is er is door de gemeenteraad besloten tot samenvoeging en vergroting van woningen binnen een gebied van 342 woningen in de Fazantstraat. Op deze locaties worden woningeigenaren benaderd door een gemeentelijke samenvoegadviseur. Die informeert en adviseert eigenaren over de (subsidie)mogelijkheden. Als eigenaren op deze locaties hun woningen willen verkopen, koopt de gemeente of een partij waar de gemeente mee samenwerkt deze aan met als doel de woningen samen te voegen of te vergroten. In de Zegenstraat (Oud-Charlois) zijn na aankoop van de panden in 2020, de voormalige huurders geherhuisvest en is de fundering van deze panden hersteld teneinde de panden te verkopen.

In 2020 is ook de uitvoeringsovereenkomst met Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid ondertekend. In december heeft de stichting een twintigtal woningen van de gemeente overgenomen om deze vervolgens grondig te verbeteren en in het middensegment te verhuren. Vanwege de gestegen vastgoedprijzen is het aannemelijk geworden dat de doelstelling van 1.400 woningen in de grondige aanpak niet behaald zal worden; binnen de huidige regiodealmiddelen is de prognose bijgesteld tot 1.200 totaal aantal aan te pakken woningen t/m 2030.

Verbetering woonmilieus en buitenruimte

Voor verbetering van de buitenruimte zijn in 2020 de eerste projecten in uitvoering genomen. De Pleinweg is veranderd van een barrière tussen de Tarwewijk en Carnisse naar een verbinding die goed oversteeekbaar is voor voetganger en fietser. Daarnaast is een groenere Polderlaan (Hillesluis) opgeleverd en is het Grondherenplein (Oud-Charlois) getransformeerd naar een plek om te spelen en te verblijven.

Ons college is tevens trots op de reeds geboekte resultaten op de Boulevard Zuid, waarbij ca. 22% van de winkelvoorraad in handen van de gemeente is gekomen, op de Groene Hilledijk luifels verwijderd zijn, bovengevels en glas in lood ramen hersteld zijn en 10 leegstaande panden worden getransformeerd naar wonen en woon-werk-combinaties, waarbij een zelfbewoningsplicht zal gelden. Ook in het gebied Charlois zetten we in op verbetering van het winkelgebied aan de Katendrechtse Lagedijk en Wolphaertsbocht (KatWol). Afgelopen jaar zijn 3 panden getransformeerd van winkel/bedrijfspan naar een woning en zijn er nog 13 panden in voorbereiding of in uitvoering van transformatie van winkel/bedrijfspan naar woning. Daarnaast zijn 10 panden opgeknapt met functiebehoud; deels op eigen initiatief en deels met intensieve begeleiding door de afdeling Bouw- en Woningtoezicht. Woonstad is in dit gebied tevens begonnen met grootschalige renovatie van Wolphaertstraat 15-55 en doet dit in 3 fasen, waarvan fase 1 in 2020 is opgeleverd (12 eenheden/ca. 30 appartementen).

Tot slot is de aanpak (ver)huren in Carnisse gestart. Hiermee wordt beoogd in te grijpen in de disfunctionele aspecten in de woningmarkt, omdat excessen hierin de beoogde ontwikkelingen zoals geschetst in het Werkprogramma Wonen NPRZ belemmeren. De pilot-aanpak in Carnisse is onlangs opgeschaald naar de stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren in Rotterdam. Ook de NPRZ-focuswijken Bloemhof, Hillesluis, Oud Charlois en Tarwewijk krijgen hiermee extra inzet ter bevordering van goed verhuurderschap.

2.4 Pijler Cultuur

Er wordt ingezet op 3 speerpunten, namelijk culturele programmering, talentontwikkeling en planvorming NCWI (inmiddels cultuurcampus genoemd). Dit betekent dat succesvolle ontwikkelingen en interventies worden uitgebouwd en waar nodig versterkt met aanvullende programmering. Met deze intensivering en aanvullende programmering wordt aangesloten bij een nieuw publiek en bijgedragen aan een hogere cultuurparticipatie van Rotterdammers (op Zuid). Ook de uitbreiding en spreiding van cultuurplekken op Zuid draagt bij aan een hogere participatie.

Culturele programmering

In 2020 is ingezet op een versterking van de culturele infrastructuur voor Rotterdam Zuid, met nieuwe ankers en aansluitende programmering.

- Theater Zuidplein en de Bibliotheek Rotterdam zijn sinds mei 2020 (officiële opening in september 2020) de bewoners van het nieuwe Kunstenpand Hart van Zuid. Naast de theater- en bibliotheekfunctie in het Kunstenpand is er Zone-Z. Met het project Zone-Z wordt op Zuid (Zuidplein) een plek gecreëerd waar de hele dag door ruimte is voor ontmoeting en waar kruisbestuivingen kunnen ontstaan. Daarnaast is er ruimte voor aanvullende programmering in zowel de publieke ruimte als de directe omgeving.
- In aanloop naar het Evenement op Zuid (in 2022) is in samenwerking met het netwerk op Zuid gewerkt aan de contouren van een inclusieve programmering van en voor Rotterdam Zuid.

Wegens covid-19 en de maatregelen daaromheen is het culturele programma stilgelegd in de stad en op Zuid. Waar mogelijk is geprobeerd binnen de regels programmering te creëren, digitaal of met afstand in de buitenruimte. De ambities om in 2020 al tot een intensivering van de programmering te komen zijn door deze omstandigheden helaas niet gerealiseerd. De infrastructuur en het netwerk staan gereed om zodra het weer kan Zuid te activeren en laten participeren.

Talentontwikkeling

In 2020 is gestart met de extra inzet om talent op Zuid te ontsluiten en mogelijkheden te bieden zich verder te ontwikkelen. Met bestaande en nieuwe instrumenten wordt gewerkt aan een duurzaam en sterke keten om talent de ruimte te geven van jong tot oud. Instrumenten die in het kader van de Regiodeal in 2020 zijn gelanceerd zijn:

- Het IMPACT-impulsprogramma dat ondersteuning biedt bij de ontwikkeling en professionalisering van (creatieve, multidisciplinaire) makers en zich richt op het verbinden van het jonge talent aan het netwerk op Zuid om hun kansen zich beroepsmatig te ontwikkelen te vergroten. IMPACT is in 2020 met 25 nieuwe makers gestart. Door middel van deze samenwerkingen zijn de nieuwe makers ondergebracht in de programmering van culturele instellingen en duurzaam ingebed.
- PitcherPerfect010 (een laagdrempelige regeling, waarbij het verhaal en de impact centraal staat) versterkt en faciliteert het grassrootsklimaat, biedt makers met een positieve beoordeling een subsidie en begeleidingstraject van IMPACT Rotterdam. In 2020 heeft PitcherPerfect tweemaal plaatsgevonden op Zuid. Tweemaal 20 makers mochten pitchen voor hun project. Tweemaal 10 makers kregen vervolgens de kans en hulp om deze projecten te realiseren. Deze laagdrempelige regeling heeft in 2020 gezorgd voor een grotere toestroom van talent uit Zuid, nieuw en vernieuwend aanbod uit Zuid; meer aanbod dat aansluit bij de belangstelling van Rotterdammers op Zuid specifiek.

Nieuw ankerpunt voor Rotterdam: Cultuurcampus op zuid

Met verschillende partijen (onderwijs en cultuur) binnen en buiten Rotterdam (waaronder het Rijk) is in 2019 en 2020 het idee van een nationaal cultureel wetenschappelijk instituut in Rotterdam uitgewerkt tot de Cultuurcampus. Hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid: dat zijn de doelen van de cultuurcampus. Gemeente, Codarts, Hogeschool Rotterdam en Erasmus Universiteit Rotterdam hebben in juni 2020 een convenant gesloten. De Cultuurcampus wordt met deze partijen ontwikkeld als groeimodel. Locatie is de Maashaven met een start medio 2022 op het Charloisse Hoofd. Onder de stuurgroep Cultuurcampus (waarin ook NPRZ en Rijk vertegenwoordigd zijn) wordt in 2021 gewerkt aan locatie onderzoek, huisvesting hoger onderwijs en culturele invulling. De campus wordt een cultuurcampus doordat het culturele programma, als platform voor cultuuraanbieders en als ontmoetingsplek van studenten, bewoners, docenten, kunstenaars, toeristen en onderzoekers zal dienen. De culturele programmering ambieert op termijn zowel buurtbewoners als (inter) nationale bezoekers te trekken. De Cultuurcampus zal onderdeel zijn van een grotere gebiedsontwikkeling die Zuid een stevige impuls zal geven.

3. Wat heeft het gekost in 2020?

Het Rijk stelt in de periode 2018-2021/2025 jaar in totaal € 130 mln uit de Regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. Conform de getekende Regiodeal zouden deze middelen in de periode 2018 t/m 2021 *als decentralisatie-uitkering* in jaartranches via het gemeentefonds aan de gemeente Rotterdam ter beschikking worden gesteld. Dit is echter in 2019 gewijzigd en heeft als gevolg dat de termijn waarbinnen uitgaven gedaan kunnen worden, verlengd is tot en met 2025.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verplichtingen 2020	Afwijking Begroting en Realisatie 2020	Totale realisatie ultimo 2020	Totale Cofinanciering ultimo 2020
School	44	8,55	8,13	3,83	0,42	11,13	11,81
Werk	24	6,00	3,67	0,18	2,33	9,93	11,56
Wonen	60	18,00	6,00	0,14	12,00	9,00	6,00
Cultuur	2	0,80	0,64	0,04	0,16	1,14	0,38
Totaal	130	33,35	18,44	4,05	13,91	31,20	29,7

3.1 Pijler school

School	Totale rijksbijdrage	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verplichtingen 2020	Afwijking begroting en realisatie	Totale realisatie ultimo 2020	Totale Cofinanciering ultimo 2020
1 Children's Zone	18,5	5,55	5,73	2,87	-0,18	8,03	9,16
2. Dagprogrammering buiten Children's Zone	2,2	0,46	0,23	0,04	0,23	0,23	0,03
3. Herstructurering VO	14,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Leraren	6,8	2,04	1,92	0,92	0,12	2,62	2,62
5. Cultuurcampus	2,5	0,5	0,25	0,00	0,25	0,25	0,00
Totaal	44,0	8,55	8,13	3,83	0,42	11,13	11,81

1 en 2 Children's Zone en Dagprogrammering buiten Children's Zone

Voor de dagprogrammering hebben de Corona maatregelen en het tijdelijk sluiten van de scholen voornamelijk geen financieel effect gehad. Met schoolbesturen zijn afspraken gemaakt om activiteiten zo veel mogelijk alsnog aan te bieden, hetzij op een later moment of met een andere (digitale) invulling.

3. Herstructurering Voortgezet Onderwijs (VO)

Met betrekking tot de Herstructurering VO is de verwachting dat de projecten hiervoor in 2023 en 2024 tot uitvoering worden gebracht.

4. Leraren

De middelen voor de aanpak lerarentekort zijn conform de begroting uitgegeven. De Corona maatregelen hebben voorsnog geen financieel effect gehad. Met schoolbesturen zijn afspraken gemaakt om activiteiten zo veel mogelijk alsnog uit te voeren, hetzij op een later moment of met een andere (digitale) invulling.

5. Cultuurcampus

Cultuurcampus wordt ontwikkeld met drie stevige partners: hoger onderwijsinstellingen Codarts, de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit. Met hen is in de zomer van 2020 een convenant gesloten.

Het tempo van de ontwikkeling wordt mede door hen bepaald, waardoor de voorbereidingskosten lager uitvallen dan verwacht. In 2020 bleken de partners relatief veel tijd nodig te hebben voor het vormgeven van het vernieuwende onderwijs en de onderlinge samenwerking. Uiteraard is zoveel mogelijk voorbereidend werk verricht, maar minder dan vooraf werd gedacht.

3.2 Pijler werk

Werk	Totale rijksbijdrage	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verplichtingen 2020	Afwijking begroting en realisatie	Totale realisatie ultimo 2020	Totale cofinanciering ultimo 2020
1. Inzet op de vraagkant; Matching op Werk	4,0	1,00	0,44		0,56	2,29	1,10
2. Aanpak Versterking Aanbodkant; Tegenprestatie	8,0	2,00	2,00		0,00	4,00	4,94
3. Aanpak versterking Aanbodkant: Prematching en Tegenprestatie	6,0	1,50	0,88		0,62	2,52	2,98
4. LeerWerkakkoord	4,0	1,00	0,19	0,18	0,81	0,96	2,54
5. Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiek-ontwikkeling, professionalisering, communicatie.	2,0	0,50	0,16		0,34	0,16	0,00
Totaal	24,0	6,00	3,67	0,18	2,33	9,93	11,56

Voor de pijler Werk geldt dat er in 2020 sprake is geweest van een onderbesteding van € 2,3 mln. De coronacrisis heeft een belangrijke rol gespeeld bij de bestedingen in 2020.

Als gevolg van corona hebben consultants ook ander werk gedaan om de inkomenszekerheid van werkzoekenden te garanderen. De ondersteunende scholingstrajecten hebben sinds half maart zo goed als stilgelegen en ook werkervaringsplaatsen zijn onderbroken. Tenslotte is de voorkeur gegeven aan een maximale inzet van kosten op een Europees subsidie traject in NPRZ gebied, welke in 2021 afloopt. Vorenstaande heeft z'n weerslag gehad op de besteding van de gelden en verklaart de lagere realisatie over 2020.

3.3 Pijler wonen

Wonen	Totale Rijksbijdrage	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verplichtingen 2020	Afwijking begroting en realisatie 2020	Totale realisatie ultimo 2020	Totale cofinanciering ultimo 2020
1 Grondige aanpak particuliere voorraad: sloop /nieuwbouw + transformatie bestaande voorraad	46,7	14,00	4,00	0,14	10,00	7,00	4,00
2 Woonmilieus: buitenruimte + winkelstraten	12,3	3,00	2,00	0,00	1,00	2,00	2,00
3. Regionale Spreiding	1,0	1,00	0,00	0,00	1,00		
Totaal	60,0	18,00	6,00	0,14	12,00	9,00	6,00

#1 de term verplichting zoals die in bovenstaande tabel is gebruikt betreft de binnen de projecten aangegane verplichtingen met derden, zoals die in de concernadministratie zijn opgenomen (financieel administratief verplicht (conform definitie SISA). Deze term heeft hier dus geen betrekking op de intern aangegane verplichtingen die via formeel afgegeven verleningsbesluiten zijn verplicht.

Vanaf 2018 zouden de rijksmiddelen vanwege de regiodeal Rotterdam zuid (2018-2025) en de gemeentelijke cofinanciering voor de regiodeal worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve NPRZ-Wonen. Vanwege de genoemde wijziging van decentralisatie-uitkering naar specifieke uitkering in december 2019 zijn alleen de rijksmiddelen regiodeal voor 2018 en de gemeentelijke cofinanciering voor de regiodeal NPRZ toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. De rijksmiddelen regiodeal voor de jaren 2019-2021 worden daarentegen ondergebracht in een afzonderlijk fondsproject.

De middelen worden gebruikt als dekking voor projecten in de focuswijken, tuinsteden en tuindorpen in Rotterdam Zuid, die bijdragen aan de fysieke doelstellingen van het NPRZ. De projecten zijn concreet opgezet om invulling te geven aan de gemeentelijke opgave binnen het NPRZ of dienen ter ondersteuning en facilitering van de opgave van derden (zoals woningcorporaties).

In bovenstaande tabel worden de middelen verantwoord die worden ingezet voor de drie thema's die zijn opgenomen in de regiodeal Rotterdam Zuid voor de pijler Wonen. De opgenomen verplichtingen en bestedingen hebben betrekking op de rijksmiddelen uit de regiodeal (50 mln.) en niet op de gemeentelijk cofinanciering. De term verplichting zoals die in bovenstaande tabel is gebruikt, betreft de binnen de projecten aangegane verplichtingen met derden, zoals die in de concernadministratie zijn opgenomen (financieel administratief verplicht, conform definitie SISA). Deze term heeft hier dus geen betrekking op de intern aangegane verplichtingen die via formeel afgegeven verleningsbesluiten zijn verplicht.

Dat er minder middelen zijn besteed dan begroot wordt vooral veroorzaakt doordat de gemeenteraad heeft besloten om project Fazantstraat niet uit te voeren als integrale gebiedsontwikkeling. Het nieuwe voorstel gaat uit van een projectaanpak samenvoegen-vernieuwbouw, hetgeen een herziene projectuitwerking en vertraagde allocatie van financiële middelen aan projecten betekent.

Binnen de pijler Wonen van het NPRZ wordt een groot deel van de regiodeal middelen ingezet ten behoeve van grondige aanpak van de bestaande partikuliere woningvoorraad. Hiertoe wordt een groot aantal projecten uitgevoerd van sloop/nieuwbouw, transformatie en samenvoegen van woningen. De sloop/nieuwbouw projecten worden grotendeels binnen grondexploitaties uitgevoerd, en deze hebben meestal een looptijd van 10 jaar.

Binnen transformatie- en samenvoeg-projecten is een belangrijk onderdeel het aankopen van (aangrenzende) woningen hetgeen en langjarige inspanning vergt. Om deze reden heeft de gemeente Rotterdam richting het Rijk aangegeven dat de looptijd van de specifieke uitkering regiodeal NPRZ (nu 2019 t/m 2025) voor de pijler Wonen een te korte periode is om de afgesproken prestatiedoelen te kunnen realiseren en verlengd zou moeten worden tot 15 jaar. Daarom is op aangegeven van Rotterdam in de rijksbeschikking voor de specifieke uitkering regiodeal NPRZ (van 10 december 2019) de mogelijkheid opgenomen om de looptijd voor de pijler Wonen te verlengen (art 3.3). In 2021 zal Rotterdam aan het Rijk voorstellen om de looptijd van de regiodeal voor de pijler Wonen te verlengen naar 2034. Dit voorstel zal najaar 2021 worden opgenomen in de voortgangsrapportage en begroting 2022 ten behoeve van de uitbetaling van de laatste tranche regiodeal middelen .

Voor thema 1 (Grondige aanpak particuliere voorraad: sloop/nieuwbouw en samenvoegen) is in 2020 voor € 141 financieel administratief verplicht voor project Bonaventurastraat (samenvoegen) en voor het project Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid is € 1,3 mln. financieel administratief verplicht. Naast beide verplichtingen is voor het project Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid € 690 besteed. Daarnaast is binnen dit thema voor € 13,74 mln. aan formele verleningsbesluiten afgegeven (juridisch verplicht) voor de projecten Groningerstraat en Carnisse Poort. In 2020 is € 4,0 mln. aan bestedingen gerealiseerd ten behoeve van de grondexploitaties Groningerstraat en Carnisse Poort.

Voor thema 2 (woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten) is in 2020 niets financieel administratief verplicht. Wel zijn er binnen dit thema voor € 5,5 mln. aan formele verleningsbesluiten afgegeven (juridisch verplicht) voor de projecten Beijerlandselaan / Groene Hilledijk (grondexploitatie), het luifelplan Beijerlandselaan en de proceskosten van het programma Hand in Hand. In 2020 is € 1,94 mln. aan bestedingen gerealiseerd ten behoeve van het vormen van een verliesvoorziening voor de grondexploitatie Beijerlandselaan / Groene Hilledijk, het luifelplan en de proceskosten.

Voor thema 3 (regionale spreiding) zijn in 2020 nog geen bedragen verplicht dan wel besteed. De provincie Zuid-Holland heeft in 2020 weliswaar de stimuleringsregeling 'spreiding sociale woningbouw regio Rotterdam' vastgesteld, waaraan de gemeente Rotterdam vanuit het regiodeal een bijdrage van € 1 mln. (20% van het subsidiebudget) zal leveren. De bijdrage wordt echter pas formeel gecommiteerd (verplicht) zodra een schriftelijk verzoek daartoe van de provincie is ontvangen, hetgeen in 2020 nog niet is gebeurd. Tegelijkertijd met het afgeven van het formele commitment zal een voorschot (50%) aan de provincie worden betaald.

3.4 Pijler cultuur

Cultuur	Totale rijksbijdrage	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verplichting 2020	Afwijking tussen begroting en realisatie 2020	Totale realisatie ultimo 2020	Totale cofinanciering 2020
1 Culturele Programmering	0,9	0,35	0,35		0	0,58	0,05
2 Talentontwikkeling	1,0	0,39	0,23	0,04	0,16	0,45	0,30
3 Planvorming NCWI en onderzoek	0,1	0,07	0,07		0	0,12	0,03

Financiële toelichting:

Er is in 2020 een kleine onderbesteding op het thema Talentontwikkeling. Deze onderbesteding houdt verband met het wegvallen van activiteiten door covid-19.

Onderhoud kapitaalgoederen

Pagina 114

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 160 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd.

Ondanks de coronamaatregelen, zoals het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers, zijn zowel het onderhoud als vervangingsinvesteringen uitgevoerd. Hierdoor zijn de Rotterdamse kapitaalgoederen veilig en beschikbaar.

BeleidFinanciële consequenties

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen, beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en gebouwen. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's;

- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022
- Kadernota Vastgoed (2018)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen geeft een beeld van de technische staat van de kapitaalgoederen in de Rotterdamse buitenruimte waarbij de conclusie tweeledig is. Enerzijds zijn de Rotterdamse kapitaalgoederen in de openbare ruimte veilig en beschikbaar voor de gebruikers. Anderzijds zijn er achterstanden. Hiervoor heeft het college extra middelen beschikbaar gesteld, vanuit het Coalitieakkoord 2018. Voor het gemeentelijk vastgoed is de Kadernota Vastgoed van kracht.

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen maakt financieel onderdeel uit van de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht). De Kadernota Vastgoed maakt financieel onderdeel uit van het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden'

Riolering heeft een eigen financiering en beleidskader. In 2020 verliep het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2020. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 5 (2021-2025) is in het eerste kwartaal 2021 door de gemeenteraad vastgesteld.

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

Bij het vaststellen van de laatste Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 is aan Stadsbeheer de bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen gegeven om het financiële perspectief voor investeringen voor de langere termijn (50 jaar) inzichtelijk te maken. Deze bestuursopdracht is op 7 juli 2020 vastgesteld. Het college heeft de raad hierover met een collegebrief geïnformeerd. Als vervolg op deze bestuursopdracht wordt een vier jaarlijkse 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' opgesteld voor alle assetgroepen in de openbare ruimte. De eerste nota is begin 2021 gereed ten behoeve van de voorjaarsnota 2021 als onderdeel van de brede bestuursopdracht "Borging investeringsruimte voor vervanging, renovatie en restauratie van huidig bezit". De resultaten zijn input voor de op te stellen Nota Onderhoud kapitaalgoederen 2023-2026.

Financiële consequenties

Exploitatie

Hieronder is een tabel opgenomen met de financiële omvang van de begrote en gerealiseerde lasten voor wat betreft onderhoud van kapitaalgoederen in de exploitatie.

Onderdeel (product) (bedragen x € 1 mln)	Begroting 2020	Begrotingsmutaties	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Wegen (Verkeer en vervoer - beheer)	41,29	-3,64	37,65	42,53	-4,88
Groen en bomen (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	35,91	1,84	37,75	37,71	0,04
Oppervlaktewater (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	4,70	2,34	7,04	9,58	-2,54
Civiele kunstwerken (Verkeer en vervoer - beheer)	28,83	-4,08	24,75	20,29	4,46
Openbare verlichting (Verkeer en vervoer - beheer)	8,08	0,46	8,53	7,12	1,42
Spelen (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	2,57	0,27	2,83	3,07	-0,23
Beeldende kunst en monumenten (Cultureel erfgoed- archeologie)	1,60	0,18	1,78	1,78	0,0
Parkeervoorzieningen (Parkeerbelasting / Parkeren)	1,13	0	1,13	1,12	0,01
Containers (Afval - Grondstoffen)	1,80	0	1,80	1,80	0
Vastgoed	33,47	7,9	41,37	32,44	8,93
Totaal	159,38	5,27	164,63	157,44	7,21

Toelichting aanpassing begroting

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen gebeurt door middel van risico gestuurd assetmanagement waarbij conditie en urgentie een belangrijke rol spelen. Met het beschikbare budget wordt continu afgewogen welke assets op welke wijze te onderhouden. De financieel jaarverantwoording vindt uiteindelijk plaats op programmaniveau (en onderliggende taakvelden) waarbij overschrijdingen op programmaniveau gecompenseerd kunnen worden door onderschrijdingen.

De begrotingsaanpassing van per saldo 5,3 mln wordt voornamelijk veroorzaakt door verhoging van het onderhoudsbudget voor vastgoed met 7,9 mln en een verlaging van het onderhoudsbudget civiele kunstwerken. Eerder gealloceerde middelen “renovatie Maastunnel” waren niet meer benodigd. Deze middelen zijn ten gunste gekomen van de algemene middelen. Daarnaast hebben een aantal kleinere begrotingsallocaties gedurende het jaar plaatsgevonden.

Het verschil bij de jaarrekening bedraagt 7,2 mln, hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere onderhoudskosten voor vastgoed. Voor vastgoed waren de onderhoudskosten 8,9 mln lager dan begroot. De redenen hiervoor zijn vertraging in inkoop- en aanbestedingstrajecten en het feit dat door de coronamaatregelen leveranciers minder onderhoudswerkzaamheden konden uitvoeren, daarnaast is een deel van dit onderhoud incidenteel onderhoud en vanwege de aard hiervan moeilijk te begroten. Incidenteel onderhoud betreft onderhoud dat niet in de reguliere onderhoudsprojecten is voorzien zoals bijvoorbeeld asbest, onderzoek loden leidingen en keuringen.

Wegen (onderdeel van Verkeer & Vervoer - beheer)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn. Gemeente Rotterdam hanteert de volgende richtlijn voor de technische kwaliteit verharding:

- minimaal 85% in de categorie A+, A en B
- maximaal 15% in de categorie C en D

De technische kwaliteit verharding wordt eens per twee jaar gemeten. De inspectie in 2018 toonde aan dat er sprake was van een sterke toename van het areaal met de categorie B (matig). Naar verwachting zou dit areaal binnen 5 jaar verder verslechteren naar categorie D (slecht). Ondanks dit slechte vooruitzicht en de werkomstandigheden als gevolg van corona, resulteert de meest recente inspectie van 2020 in een score van 83% niveau B of beter (gemiddelde van 2018 en van 2020). Hiermee wordt de norm van minimaal 85% niveau B of beter net niet gehaald.

In de uitwerking van de bestuursopdracht vervangingsinvesteringen is inzichtelijk gemaakt dat er sprake is van een groot wegenareaal dat einde levensduur nadert (veelal in de naoorlogse wijken door bodemdaling). Om het wegenareaal veilig en beschikbaar te houden blijft de inzet gericht op zowel de benodigde vervangingsinvesteringen als risico-gestuurd onderhoud. In 2021 wordt wederom de helft van het wegenareaal geïnspecteerd.

Areaal wegen	Areaal m2
Rijbaan (hoof- en verzamelwegen)	1.800.000
Rijbaan (overige wegen)	7.900.000

Parkeerruimte	2.500.000
Fietspad	1.700.000
Voetpad	10.200.000
Overig (o.a. verharde bermen, inritten en bushaltes)	1.000.000

Groen en bomen (onderdeel van Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn. Verdere uitwerking staat in diverse beheerplannen; beheeraanpak openbaar groen, bomenstructuurvisie Rotterdam en de leidraad gedragscode bestendig groenbeheer.

Het uitvoeren van het regulier onderhoud aan het groen is in de corona periode 2020 doorgegaan zoals gepland met inachtneming van de ingestelde maatregelen. Klimaatinvloeden zoals hitte, droogte en stormen hebben steeds meer invloed op het onderhoud in de buitenruimte. Ook is er continue aandacht voor de beheersing van ziektes, plagen en invasieve exoten zoals de eikenprocessierups, Japanse duizendknoop en essentaksterfte. Er zal de komende jaren bij groenbeheer meer rekening worden gehouden met het veranderende klimaat. Een voorbeeld hiervan is de keuze om een robuuster en klimaatbestendiger grasareaal te realiseren. Door het gras minder vaak kort te maaien blijft het langer groen tijdens de steeds langer wordende droge periodes. In de CROW methodiek wordt hier echter geen rekening mee gehouden. Dit resulteert erin dat de norm "beeldkwaliteit heel" in 2020 niet is gerealiseerd. Als deze beeldmaatlat voor gras buiten beschouwing wordt gelaten, dan zou het percentage voor "beeldkwaliteit heel" in 2020 wel op 90% uitkomen en is de CROW-norm gehaald.

Areaal Groen en bomen	Areaal (m2)
Gazon	8.520.000
Bloemrijk gras	6.855.000
Moeras en oeervegetatie	253.000
Bosplantsoen	5.311.000
Bodembedekkers	148.000
Hagen	198.000
Heesters	1.152.000
Sierbeplanting	131.000
Overig(parkverharding, water, mobiel groen, zelfbeheer)	1.420.000
Totaal	23.988.000
Bomen	167.251

Oppervlaktewater (onderdeel van Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)

De beleidsmatige uitgangspunten staan in het Waterplan 2. Het onderhoud in 2020 betrof baggeren (in overleg met waterschappen), reinigen van duikers, maaien, krozen en vuilvissen. In 2020 is er eveneens een beeldbestek voor het maaien & krozen ingevoerd. Een beeldbestek schrijft niet voor wanneer werkzaamheden uitgevoerd moeten worden zoals in een frequentiebestek, maar geeft alleen het beeld weer waaraan voldaan moet worden. Door de invoering van het beeldbestek voor het maaien & krozen is het afgesproken beeld het hele jaar gewaarborgd voor de watergangen.

Areaal oppervlaktewater	Aantal
Hoofdwaterwegen	140 km
Overige waterwegen	250 km
Beschoeiing	425 km
Duikers	2.025

Civiele kunstwerken (onderdeel van Verkeer & Vervoer - beheer)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn. Met de uitvoering van het meerjarenprogramma voor civiele kunstwerken wordt door tijdig en planmatig inspecteren en onderhouden voorkomen dat deze onveilig en niet beschikbaar zijn. Naast beschikbaarheid zijn imago, veiligheid, milieu en gezondheid, wet- en regelgeving en weerbaarheid belangrijke kernwaarden voor het areaal. In 2020 is er extra inzet geweest vanuit de beheerorganisatie vanwege de renovatie van de Maastunnel.

Areaal Civiele kunstwerken	Aantal
Beweegbare bruggen & sluizen	45
Sluizen	11
Vaste bruggen , fiets- / voetgangersbrug	713
Vaste bruggen, verkeersbrug	301
Viaducten	44
Onderdoorgangen incl Maastunnel-trace	48
Maastunnel-trace	1
Keermuren	15 km
Vlonders en steiger	185
Kademuren en glooiingen	49 km
Overig havenmeubilair	76

Openbare verlichting (onderdeel van Verkeer & Vervoer - beheer)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn. Het borgen van de wijkveiligheid door goed functionerende openbare verlichting wordt gemeten aan de hand van het aantal brandende lampen. In november 2019 is de uitvoering van het project ledtransitie gestart. Tijdens de ledtransitie worden alle conventionele armaturen vervangen door led-armaturen uitgerust met telemanagement. Het nieuwe telemanagementsysteem maakt het mogelijk om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. In 2020 zijn in totaal 15.500 armaturen in de gebieden Prins Alexander en Hoogvliet vervangen.

Areaal Openbare verlichting	Aantal
Lichtmasten	93.000
Armaturen	106.900
Grondspots (sierverlichting)	2.200
Electriciteitskast voor eigen electriciteitsnet	40
Wegwijzers met verlichting	542
Wegwijzers zonder verlichting	2.448
Portalen voor wegwijzers	43
(Historische) klokken	50

Spelen (onderdeel van Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn. De Rotterdamse norm buitenspeelruimte regelt voldoende ruimte, inrichting van speelplekken en schrijft kwalitatieve voorwaarden voor een goed functionerende buitenspeelruimte voor, zoals: veiligheid, bescherming, maatvoering en variatie. Komende jaren zal de concrete uitwerking van de integrale speelvisie bestaan uit het toepassen van de ambities verblijf, variatie en vrije ruimte in de verschillende typen ruimtes. Hierbij bestaat nog steeds de ambitie om het gebruik op verblijfsplekken te meten voor beter inzicht in het huidige gebruik van bestaande speel- en sportplekken.

Areaal Spelen	Aantal
Verblijfsplekken	1.319
Speel- en sporttoestellen	6.209

Beeldende kunst en monumenten (onderdeel van Cultureel erfgoed - Archelogie)

De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022 gaat ervan uit dat assets veilig en beschikbaar zijn.

Areaal Beeldende kunst en monumenten	Aantal
Beeldende kunst - Topcollectie	105
Beeldende kunst - A-collectie	88
Beeldende kunst - B-collectie	53
Beeldende kunst - C-collectie	41
Beeldende kunst - D-collectie	24
Beeldende kunst - Gedenktekens	77
Monumenten - Torens	7
Monumenten - Poorten en pleinen	6
Monumenten - Monumentale fonteinen	3
Monumenten - Overige	6
Bijzondere voorzieningen - Fonteinen	119
Bijzondere voorzieningen - Watertappunten	61
Bijzondere voorzieningen - Toiletvoorzieningen	33
Bijzondere voorzieningen - Overige	15

Investeringsen

Hieronder is een tabel opgenomen met de financiële omvang van de begrote en gerealiseerde lasten voor wat betreft onderhoud van kapitaalgoederen als investeringen.

Onderdeel (taakveld) (bedragen x € 1 mln)	Begroting 2020	Beleidsmatige aanpassingen	Aangepaste begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Wegen (Verkeer en vervoer - beheer)	15,2	3,7	18,9	17,6	1,3
Groen en bomen (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	3,6	1,8	5,4	4,6	0,8
Oppervlaktewater (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	3,0	-1,6	1,4	0,6	0,8
Openbare verlichting (Verkeer en vervoer - beheer)	1,8	0,8	2,6	2,1	0,5
Spelen (Openbaar groen en (openlucht) recreatie - beheer)	1,8	0,3	2,1	2,2	-0,1
Containers	4,6	1,2	5,8	4,2	1,6
Vastgoed	115,4	-47	68,5	58,5	10

Toelichting

De grote afwijking tussen oorspronkelijke begroting en realisatie is grotendeels te verklaren door de lagere realisatie bij vastgoed. Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting van diverse projecten was verwacht dat de uitvoeringsfase was begonnen en/of oplevering was gerealiseerd in 2020. Juist in de uitvoeringsfase t/m oplevering worden de meeste kosten gemaakt en geactiveerd.

De budgetten voor de kapitaalgoederen in de buitenruimte kennen dezelfde looptijd als de Nota Kapitaalgoederen Onderhoud Kapitaalgoederen, namelijk t/m 2022. Het financieel resultaat van 2019 is derhalve van invloed op het beschikbare budget in 2020. Verder zijn er in 2020 middelen beschikbaar gesteld voor een aantal kleinschalige investeringen en zijn budgetten meerjarig geactualiseerd. Er wordt gestuurd om de vervangingsinvesteringen binnen de looptijd van het budget te realiseren.

Subsidies

Pagina 115

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

BeleidSubsidielijst

Beleid

De gemeentelijke Subsidieverordening Rotterdam 2014 bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

De subsidielijst geeft een overzicht van de subsidielasten in 2020. In de lijst staan ook negatieve subsidiebedragen. Dit kunnen teruggevorderde subsidies zijn, die in voorgaande jaren zijn betaald aan de burgers of organisaties. De bedragen in de onderstaande lijst zijn in euro's (geen duizendtallen) afgerond.

Subsidielijst

Gesubsidieerde instelling	Realisatie 2020
Beheer van de stad	648.784
91 Spices Rotterdam B.V.	1.020

Anne&Max Rotterdam Korte Hoogstraat	1.020
Apartt Rotterdam Horeca B.V.	1.020
Baek Food & Drinks	935
Bergpolder B.V.	595
Bokaal B.V.	1.020
Café 't Fust B.V.	595
Chocolate Company Café Rotterdam	935
Coco-Nuts B.V.	595
Cornelis Bar & Kitchen B.V.	595
Creatief Beheer	10.000
De Ballentent	595
Diverse subsidies prive personen	186.844
Dutch Maritime Pub	1.020
Eetcafe Boulevard	425
ERA Contour B.V.	50.000
Fenix Food Factory B.V.	1.155
FERRY Store B.V.	850
Fullhouse B.V.	1.470
GroenCollect B.V.	13.920
Happy Italy De Kuip B.V.	1.260
Happy Italy Kop van Zuid B.V.	1.260
Happy Italy Korte Lijnbaan B.V.	1.020
Happy Italy Rotterdam B.V.	1.020
Happy Italy Rotterdam Noord B.V.	105
Happy Nights B.V.	1.020
Hotel New York B.V.	1.260
Hudson 010 B.V.	595
Lisa ten Brug	-10.000
Lunchroom Figaro	1.020
M & H Exploitatie B.V.	2.040

MaalStroom B.V.	735
M'Eat B.V.	850
Mexicaans Restaurant Popocatepetl Rotterdam B.V.	1.020
Mooii Eten & Drinken B.V.	1.020
Nieuw Rotterdams Cafe B.V.	680
NS Stations B.V.	37.220
Pardoen	1.020
Pincoffs 1879 B.V.	735
Plan C	1.020
Poffertjessalon Seth	945
Proefflokaal Reijngoud B.V.	850
Shino	1.020
Spirit Biologisch Eten & Drinken	1.260
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	21.275
Stayokay Rotterdam	1.020
Stichting De Tuin van de Koning	22.850
Stichting Fenix Food Factory	105
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	50.000
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	119.000
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	3.650
Stichting Stadskwekerij De Kas	9.355
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatische Grondslag "De Wartburg"	50.000
Stichting Worm	1.155
Stichting Zwerfkatten Rijnmond	40.000
TUTTI CAPO B.V.	510
Vader Kleinjan v.o.f.	1.020
VAP Nederland B.V.	840
Verda Nova B.V.	1.020
Verhage	425
Vlaamsch Broodhuys Rotterdam Meent B.V.	765

Vlaamsch Broodhuys Rotterdam Nieuwe Binnenweg B.V.	765
Wagner B.V.	850
Wijnbar Het Eigendom	595
Bestuur en dienstverlening	7.448.402
Bewoners Vereniging Werkgroep Oud-Charlois	13.740
Bewonersorganisatie Charlois Zuidrand BOCZ	4.240
Bewonersorganisatie vereniging Terbregge's Belang	7.070
Bewonersorganisatie Vreewijk	12.954
Bewonersorganisatie Wielewaal	7.400
Bewonersplatform DWL	10.500
Bewonersvereniging Kralingen-Oost	7.500
Burgs Foods B.V.	99.600
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	100.000
Cafe-Restaurant Wilskracht	20.000
Captain AI B.V.	121.000
Diverse subsidies prive personen	4.603.261
Eros-Tediro-Combinatie	16.000
GroenCollect B.V.	70.000
Health Heroes	60.000
InfraMarks B.V.	103.700
KRSolar B.V.	75.000
Natuurspeeltuin De Speeldernis	150.000
New State of Matter	58.100
OmiYoga	18.857
Ontmoetingscentrum Prinsenhof	284
PieterPot Beheer B.V.	112.055
Sky Studio	10.000
Sobolt B.V.	69.000
Speaksee B.V.	30.000
Sportief Leren B.V.	40.750

Stadstrainers B.V.	2.488
Stichting Aktiegroep het Oude Westen	93.390
Stichting Bewoners Zuidplein gebied	2.810
Stichting Bewonersondersteuning Prinsenland	17.400
Stichting Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier (B.O.K.)	13.490
Stichting Bewonersorganisatie Ommoord	12.567
Stichting Bewonersorganisatie Zevenkamp (BOZ)	15.288
Stichting Bewonersorganisatie Zuidwijk	7.500
Stichting BurgerPanel	50.650
Stichting BuurtBuik	32.056
Stichting Careyn	7.500
Stichting de Huiskamer 2.0	17.593
Stichting Fort aan den Hoek van Holland	7.000
Stichting GoBoTu	188.532
Stichting Hart voor Prins Alexander	25.000
Stichting Interwijk Pernis	9.194
Stichting JOZ	13.133
Stichting Kito Events	10.000
Stichting Like je Wijk	25.000
Stichting MadeBy	30.000
Stichting MuziekPodium PrinsenPark	10.690
Stichting Ondernemershuis op Zuid	22.388
Stichting Onderwijsgezond	17.700
Stichting Onderzoekend Tuinieren	74.318
Stichting Peuter&Co	25.120
Stichting Pluspunt Rotterdam	75.000
Stichting Pop-up Box	45.008
Stichting Ronde van Kralingen	19.500
Stichting Rotterdam Klimsport	67.775
Stichting Rotterdam Kookt	63.552

Stichting Rotterdam Pooligans	87.402
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	5.000
Stichting Seniorenraad Kralingen-Crooswijk	9.207
Stichting Stadskwekerij De Kas	12.524
Stichting Thuis op Straat	30.000
Stichting Urban Ideals	18.375
Stichting Vitaal Pendrecht	44.067
Stichting Vrienden van Hoogvliet	49.950
Stichting Vrijwilligerswinkel	10.000
Stichting Wielersport Promotie Rotterdam (WPR)	38.550
Stichting Wijplaat	-344
Studio Bas Sala	74.994
Vereniging Bewonersorganisatie Blijdorp	1.500
Vet & Lazy Brouwerij B.V.	148.000
Voetbalvereniging Rozenburg	10.000
Waterweg	86.525
Cultuur, sport en recreatie	168.989.237
7th Street Pop en Rockkoor	4.000
Abdel-Kwan Rotterdam	44.791
Afdeling Rotterdam en Omstreken van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst	10.000
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	24.426
Alexander Kamerkoor	2.000
Algemene Sport Vereniging Indus '67	10.078
andreaprins publications	5.100
Apna Dharma Stichting	10.000
B & T Productions	5.000
B&A WMO Diensten B.V.	2.000
B.V. Recreatiecentrum Oostervant	1.138.895
Bouwer Bouwer V.O.F.	6.000
Broedplaatsen Rotterdam B.V.	15.000

Buurt- en Speeltuin Vereniging Kralingseveer	9.000
Buurt en Speeltuinver Terbregge	9.000
Buurt en Speeltuinvereniging "De Klimroos"	18.000
Buurt- en Speeltuinvereniging "De Vuurklip"	9.000
Buurt en Speeltuinvereniging "Het Lage Land"	9.000
Buurt- en Speeltuinvereniging Bodelo	18.000
Buurt en Speeltuinvereniging Levenslust	9.000
Buurt- en Speeltuinvereniging N.H.V.O.	12.000
Buurt- en Speeltuinvereniging Zalmplaat	9.000
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	2.241.106
Buurtvereniging 110 Morgen	9.000
Calandkoor	1.500
Chabotgroep	1.000
Chabotmuseum	189.934
Chapeau	1.500
Christelijk Fanfarekorps IJsselmonde	2.000
Christelijk Gemengd Koor Delfshaven	1.500
Christelijk Gemengd Koor Zanglust	1.500
Christelijk Jongerenkoor Joy	3.350
Christelijke Muziekvereniging "Door Eendracht Sterk"	2.000
Christelijke Oratoriumvereniging Sursum Corda	4.000
Cirkel - Sociaal Ondernemer	625
Contemporary Glory Contemporary Cash	2.000
Corps d' Esprit	2.000
Couleurs Vocales	3.500
Crimson Architectural Historians	48.000
De Buren van Marlies	1.000
De Kralingsche Troep groep X	1.740
De Stormpolder	12.000
De Zwarte Hond Rotterdam B.V.	15.000

Dignus, Stichting Vrienden van Antonius IJsselmonde	10.000
Dive Tv	20.000
Diverse subsidies prive personen	1.481.925
Dockyard Mannenkoor	1.500
Dona Daria, Centrum voor Vrouwen en Emancipatie	15.536
Eerste Hoekse Accordeonvereniging	1.000
Encore	1.500
Exploitatie Topsportcentrum B.V	524.974
Exploitiemaatschappij Oostelijk Zwembad B.V.	627.812
Faithful to the Subject	4.000
Free to Move	5.000
Gallery Untitled	6.500
Gymnastiekvereniging TURNLUST	3.127
Henk, het Nieuwe Koor	2.000
HipHopHuis Holland	512.500
Historische Vereniging "Oud Rozenburg"	3.500
Hockey Club Feijenoord	20.000
Hockeyvereniging Delfshaven	8.000
Honkbalvereniging Portland Poema's	2.500
Hoogvliets Smartlappenkoor Tranen met Tuiten	1.500
Kamerkoor Rotterdam	2.000
Kamerkoor Voci Volanti	2.000
Kamerorkest Ars Musica	2.000
Kamerorkest Touché	1.000
Kid Harlequin Music	1.000
Kindercantorij Open Hof	1.500
Kino Complex	12.500
Klaas Kittengroep	1.860
Klein Rotterdams Toneel	2.500
Koffie & Ambacht	19.800

Koor Hemelsbreed	2.000
Koor Van de Rotterdamse Opera	1.500
Korfbalvereniging Nikantes	2.622
Kunstkring Prins Alexander	370
Lawn Tennis Club Plaswijck '62	25.055
Lion Events	2.000
Lotti Hesper Projectontwikkeling	6.000
Make Way Film	9.000
Manon van Hoeckel	14.732
Muziekvereniging Rotterdam aan Zee	10.000
Myrthe Veeneman en Marjolein Vermeulen / M.V.	14.883
Nanda Akkerman	-5.451
Nationaal Concours voor Jeugdsymfonieorkesten	5.000
Natuurspeeltuin De Speeldernis	166.607
NOCKralingen	-4.595
Nutstuinenvereniging Hof van Noord	18.216
Nutstuinvereniging Gordelwegtuinen	10.000
OBJECT ROTTERDAM	22.990
OBK Gebouw	5.616
Oecumenisch Koor Together	1.500
Omnivereniging De Pont	8.641
Optisport Exploitaties B.V.	163.819
Optisport Rotterdam B.V.	540.621
Orkestvereniging Wilton	6.000
Oudere- Jongerenkoor O. Jee	1.500
Ouderenkoor Pernis	1.154
Popkoor Paper Moon	1.500
R.A.V. Scala	1.000
R.C. en V.V. "V.O.C."	18.627
R.K.C. W.I.O.N.	-2.093

R75 Ruimtelijke Vormgeving	5.000
Rauwkost-Collective	4.000
Recreatiecentrum Zevenkampse Ring B.V.	995.587
Rib Art Space	27.500
Rijvereniging De Hazelaar	3.688
RIS, Rotterdamse vereniging voor aangepast sporten	13.440
Rotterdam Basketbal	9.600
Rotterdam Festivals	7.574.705
Rotterdam Marathon B.V.	400.559
Rotterdam Yurtan Sesler Korosu (R.Y.S.K.)	4.500
Rotterdams Dameskoor	1.500
Rotterdams Majoretten Peloton	1.000
Rotterdams Symfonisch Blaasorkest	2.000
Rotterdamsche Zeilvereeniging	8.200
Rotterdamse Atletiek Vereniging Pro Patria A.L.O. Combinatie	26.207
Rotterdamse Kunststichting	707.000
Rotterdamse Mandoline Vereniging Aeoline	3.000
Rotterdamse Poppenspelers Coöperatieve Vereniging U.A.	22.000
Rotterdamse Rugby Club	-23.979
Rotterdamse Studenten Voetbalvereniging "Antibarbari"	57.330
Rotterdamse Voetbalvereniging Sterk Door Voetbal	-538
Rotterdamse Watersportvereniging "Aeolus"	2.500
Rotterdamse Wielren Combinatie Ahoy	-3.453
RotterdamTourMates	4.719
Rozenburgs Dameskoor	1.500
Rozenburgse Badminton Club Sobat-Waterweg	6.613
Rozenburgse Harmonievereniging Uitspanning door Inspanning	2.000
Rozenburgse Vrijwillige Brigade tot het Redden van Drenkelingen	10.560
Russisch-Oekraïns Zang- en Dansensemble Kalinka	4.000
Scapino Ballet Rotterdam	1.204.500

Scheepsopera Noordereiland	1.250
Schilder en Tekenclub Rotterdam	1.000
School of Music	2.000
Scouting Albert Schweitzergroep	1.790
Scouting Brownseagroep 66	2.030
Scouting De Spoorzoekers	1.780
Scouting Dorus Rijkers Nesselande	2.040
Scouting Hoogvliet	1.790
Scouting Margrietengroep	1.850
Scouting Olivier van Noort	2.060
Scouting Prins Hendrikgroep Hoek van Holland	1.920
Scouting Starrenburg Groep 38	1.910
Scoutinggroep Hillegersberg	1.820
Semper Cantantes	1.500
Speeltuin en Ontspanningsvereniging Kralingen	9.000
Speeltuin Vereniging "Het Westen"	12.000
Speeltuin Vereniging Crooswijk	18.000
Speeltuin Vereniging Pernis	8.600
Speeltuinvereniging Afrikaanderplein	18.000
Speeltuinvereniging "De Driehoek"	18.000
Speeltuinvereniging "Het Noorden"	12.000
Speeltuinvereniging "Hoek van Holland"	23.900
Speeltuinvereniging "Schiewijk"	9.000
Speeltuinvereniging Charlois	12.000
Speeltuinvereniging De Hoeve	9.000
Speeltuinvereniging de Torteltuin	15.000
Speeltuinvereniging De Waal	12.000
Speeltuinvereniging Hillesluis	18.000
Speeltuinvereniging Jeugdveld	12.000
Speeltuinvereniging Katendrecht	9.000

Speeltuinenvereniging Meeuwenplaat	9.000
Speeltuinenvereniging Millinx	12.000
Speeltuinenvereniging Neeltje Jans	12.000
Speeltuinenvereniging Ommoord	9.000
Speeltuinenvereniging Vreewijk De Vaan	18.000
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	3.260.399
Sportfondsen Rotterdam Noord N.V.	1.066.411
Sportvereniging "C.S.V. Zwarte Pijl"	-1.116
Sportvereniging "De Rotterdamse Leeuw" (D.R.L.)	-6.627
Sportvereniging Atomium '61	-4.834
Sportvereniging H.O.V./D.J.S.C.R.	-363
Sportvereniging R.D.M.	8.453
Stichting Cultuur Concreet	1.324.000
Stichting De Productie	4.000
Stichting Intorno Ensemble	1.000
Stichting "Clubhuizen Albert Schweitzer Groep"	1.780
Stichting "Conny Janssen Danst"	529.000
Stichting "Machinist Live"	10.000
Stichting (A)WAKE	7.400
Stichting 10 tégen 1	12.000
Stichting A Tale of a Tub	67.500
Stichting Acht X Tien	6.000
Stichting Achter de Berg	10.000
Stichting Ad Libitum	1.250
Stichting Adelaida	24.000
Stichting Afrovibes	12.500
Stichting Aletta Stories	12.500
Stichting Ambition by Sport Foundation	30.000
Stichting Antilliaanse Culturele Activiteiten ACA	3.600
Stichting Architectuur Filmfestival Rotterdam	71.723

Stichting Architectuur Instituut Rotterdam (AIR)	488.153
Stichting ARK - Connor Schumacher	14.000
Stichting Arminius	326.706
Stichting Art Studio	213.000
Stichting ASFF	5.000
Stichting B.E.K.A. '66	-14.222
Stichting Bades Foundation	15.000
Stichting Betaald Voetbal Excelsior	60.000
Stichting Bibliotheek Rotterdam	19.967.011
Stichting BIG IDEA	8.000
Stichting Big Salsa Band	2.000
Stichting Blommenfesteijn	3.500
Stichting Bluecity	18.250
Stichting Bruggenbouwers	6.000
Stichting Buddy Film Foundation	15.000
Stichting Bureau voor Kunst	5.000
Stichting Business Incubator SeedZ	5.700
Stichting Buurtlab	134.428
Stichting Buurtwerk.nl	153.559
Stichting Calandtroep	1.570
Stichting Centraal Plan Bureau Rotterdam	13.000
Stichting Centrum Beeldende Kunst	3.226.000
Stichting Chance to Influence	10.000
Stichting Charlois aan het Water	6.000
Stichting CineNoord	21.000
Stichting Circus Rotjeknor	158.000
Stichting CLUB GEWALT	35.000
Stichting Collectief de Transmissie	15.000
Stichting Concert- en congresgebouw De Doelen	7.944.500
Stichting Confetti	12.000

Stichting Continuïteit O.T.	20.000
Stichting Creatief Welzijn Senioren	1.001
Stichting Cultur.@11	4.250
Stichting Culture Connection	5.000
Stichting Cultuur is voor Iedereen!	5.000
Stichting Cultuur+Ondernemen	100.500
Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde	941.530
Stichting Cultuurwerkplaats Tarwewijk	12.000
Stichting Dakpark Rotterdam	-2.000
Stichting Dansateliers	331.000
Stichting de Bende / Hotel Modern	211.500
Stichting De Betrokken Spartaan	30.000
Stichting De Bezetting Speelt	19.000
Stichting de Botanische Tuin Afrikaanderwijk	17.408
Stichting de Bühne	6.000
Stichting De Dependance	11.700
Stichting De Geheime Tuin	22.500
Stichting De Nieuwe Lichting	139.500
Stichting De Wijze Uil	8.500
Stichting de Witte Bollen	250
Stichting De Zandtuin	12.000
Stichting De zoek naar schittering	18.360
Stichting Deliberante Senatu Perit Saguntum	53.000
Stichting Delta Cycling Rotterdam	12.000
Stichting Designplatform	90.500
Stichting Dig It Up	15.000
Stichting Digital Playground	258.000
Stichting DOCK Rotterdam	16.150
Stichting Doelenensemble	95.500
Stichting Domestica Rotterdam	9.000

Stichting Dosti	6.000
Stichting Drijfzand	1.000
Stichting Eerst Denken Dan Doen (E3D)	750
Stichting Enver	20.000
Stichting Epitome Entertainment	79.000
Stichting Escola Portatil de Musica Holanda	1.500
Stichting eSTage	6.000
Stichting Excelsior4All	40.000
Stichting Extra Extra	5.000
Stichting F.U.N.	7.060
Stichting Feijenoord OldStars	18.600
Stichting Feyenoord Foundation	75.000
Stichting Filmnacht	7.000
Stichting FilmTent	9.400
Stichting Fort aan den Hoek van Holland	5.000
Stichting Garage Rotterdam	40.500
Stichting Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst	4.000
Stichting Gehandicapten Tennis Alexanderstad	1.550
Stichting Gillespie	20.000
Stichting Giocoso	2.000
Stichting GroenGoed	22.300
Stichting Grondvesten	4.500
Stichting Grote Kerk Overschie	6.000
Stichting Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	427.024
Stichting Hans en Koor (Koor en Cora)	2.000
Stichting Happy Motion	7.500
Stichting Harira	14.500
Stichting Helderheid5314	4.185
Stichting het Nederlands Studenten Orkest	4.000
Stichting Het Speelhuis	2.500

Stichting HIJS	73.000
Stichting Historisch Charlois	8.910
Stichting Historisch Genootschap Hoek van Holland	2.000
Stichting hogeDRUKgebied	4.000
Stichting Hommes Foundation	4.000
Stichting House of Knowledge	78.400
Stichting House of Urban Arts	129.930
Stichting Hraunmosi	21.800
Stichting IMPACT-DIY	4.000
Stichting Independent School for the City	50.140
Stichting International Film Festival Rotterdam	1.288.358
Stichting Internationale Architectuurbiënnale NL	431.500
Stichting Jan Vos	40.000
Stichting Jazz International Rotterdam	220.000
Stichting Jazzpodium Rotterdam	202.500
Stichting Jeugdtheater Hofplein	1.660.807
Stichting Johann	2.500
Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	2.016.635
Stichting Kid Dynamite Jazz	10.000
Stichting Kinderboerderij "De Heijl"	10.000
Stichting Kinderboerderij Pernis	10.000
Stichting Kiran	1.500
Stichting Kito Events	14.000
Stichting Klangendum	11.750
Stichting KOBE	4.000
Stichting Koffieconcerten Hoogvliet	3.000
Stichting KoLere	6.000
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	850.645
Stichting Koorprojecten Rotterdam	2.000
Stichting Kunst & Cultuur Sociëteit Rotterdam	1.995

Stichting Kunst en Cultuur Rozenburg	6.000
Stichting Kunst4all	9.000
Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam	405.500
Stichting Kunsthal Rotterdam	2.963.000
Stichting KUNSTPLAATS Hoek van Holland	5.000
Stichting Kunstweekend Charlois	26.500
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	9.397.074
Stichting Laurenscontorij	71.000
Stichting Lees, Beleef en Proef Westland	52.000
Stichting Lekker Groen	22.711
Stichting Lelie Zorggroep	1.152
Stichting Live at Rotown	316.829
Stichting Live at the Playground	4.000
Stichting Lloydscompany	15.000
Stichting LOKAAL Rotterdam	15.000
Stichting LP II	49.663
Stichting LUKKA	5.700
Stichting LUSU	12.500
Stichting Luxor Theater Rotterdam	4.664.249
Stichting Maas theater en dans	1.850.225
Stichting Maasgroep 18	41.424
Stichting Maasstedelijk Kameroor	2.000
Stichting Maasstedelijk Meisjeskoor	1.500
Stichting Maasstedelijk Senior Kameroor	2.000
Stichting MadeBy	6.000
Stichting Magazijn ten Kate	6.000
Stichting Manege De Hazelaar	2.148
Stichting Maniacs Theaterproducties.	1.000
Stichting Maritiem Museum Rotterdam	5.548.067
Stichting Me & Society, Bureau voor Diversiteitmanagement	-2.603

Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	122.636
Stichting Mesh	17.000
Stichting Milieu Dichterbij	9.500
Stichting Mind the Generations	7.500
Stichting Misiconi	17.519
Stichting MiX	3.000
Stichting MOKCU	17.000
Stichting Motel Mozaïque	377.000
Stichting Museum Oud-Overschie	7.000
Stichting Museum Rotterdam	4.063.000
Stichting Music Matters	277.000
Stichting Muziek in Kralingen Crooswijk	4.250
Stichting Muziekcentrum Rotterdam	6.000
Stichting MuziekPodium PrinsenPark	6.000
Stichting Muziektent Pernis	5.504
Stichting Muziektheater De Ontmoeting	5.000
Stichting NAI Uitgevers/Publishers	17.700
Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam	792.500
Stichting Natuurstad Rotterdam	9.239.885
Stichting near/by film	12.500
Stichting Nederlands Fotomuseum	1.025.500
Stichting Nederlands Studenten Kamerkoor	2.500
Stichting New European Cultural Collaborations	9.500
Stichting NL Cares	2.000
Stichting Odilia	16.439
Stichting Okapi / Stichting Jan Rot	3.000
Stichting Open Monumentendag Rotterdam	5.000
Stichting Open Rotterdam	753.426
Stichting Orkest Intermezzo	1.000
Stichting oud RSRC	-1.307

Stichting Pacific Enterprises Unlimited	8.750
Stichting Passionate Bulkboek	211.500
Stichting Pluspunt	7.985
Stichting Plus-X-Creative	2.825
Stichting Podiumbeesten	771
Stichting Poetry International	269.500
Stichting Poppodium Baroeg	304.500
Stichting Popunie	358.500
Stichting Popwaarts	9.500
Stichting Prasino	2.000
Stichting Prinses Christina Concours	16.000
Stichting Project 010	-1.500
Stichting Public Art Squad-Environmental Art for Public Spaces	189.000
Stichting Punt 5	49.500
Stichting Radar WMO diensten	26.750
Stichting Rauher Engel	10.000
Stichting Ravottuh	15.315
Stichting Regionale Omroep Rotterdam-Rijnmond en Omgeving	22.500
Stichting ReNEWd	2.500
Stichting Reverb Rotterdam	13.825
Stichting Roeivaldatie	2.500
Stichting Roffa Mon Amour	20.000
Stichting RoMeO	252.666
Stichting Roodkapje	417.444
Stichting Root Rotterdam	5.000
Stichting Roots en Routes	9.121
Stichting Rose	12.215
Stichting Rotown Magic	76.000
Stichting Rotterdam Circusstad	4.000
Stichting Rotterdam Partners	150.000

Stichting Rotterdam Sportsupport	4.655.424
Stichting Rotterdam State of Mind	10.000
Stichting Rotterdam Topsport	2.207.079
Stichting Rotterdams Jazz Orkest	4.000
Stichting Rotterdams Jongenskoor	1.500
Stichting Rotterdams Milieucentrum (RMC)	16.648
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	7.125.000
Stichting Rotterdams Volkstheater	165.950
Stichting Rotterdams Wijktheater	462.500
Stichting Rotterdamse Dakendagen	206.250
Stichting Rotterdamse Munt	25.650
Stichting Rotterdamse Oogst	3.500
Stichting Rotterdamse Salon	5.000
Stichting Running Blind	1.758
Stichting Sahne	5.200
Stichting Samenwerkende IJsselmondse Speeltuinen	287.486
Stichting SANNE	1.500
Stichting SAZ	1.500
Stichting Schaap op de Noordpool	5.000
Stichting Schiezicht.info	3.500
Stichting Scoutingregio Rond de Rotte	50.000
Stichting Seinpost Slinge Maatschappelijk	4.922
Stichting Shimmer	15.000
Stichting Show Machine	5.500
Stichting Silver Line	35.000
Stichting Sinfonia Rotterdam	227.500
Stichting Singeldingen	5.000
Stichting Skateboarden Junioren	5.000
Stichting Snad	9.000
Stichting Sonsbeek & State of Fashion	10.000

Stichting Sparta Nieuw Terbregge	-13.550
Stichting Speelcentrum Weena	179.455
Stichting Speeltuin "Ali Baba"	12.000
Stichting Speeltuin De Feijenoordse Middenstip	12.000
Stichting Speeltuin Oude Dijk	12.000
Stichting Speeltuin Oudeland	9.000
Stichting SPOKEN	7.250
Stichting Spoken Music	2.500
Stichting Sportland	45.000
Stichting Sportpark 16Hoven	-2.637
Stichting Sportpark Noordrand	394.867
Stichting SpraakuhlooS	40.000
Stichting Stad in de maak	10.000
Stichting Stadnomaden	11.000
Stichting Stadswerf Koningspoort	30.000
Stichting Stella Maris	1.860
Stichting Ster op Zuid	15.000
Stichting Steunfonds Kinderboerderij Hoek van Holland	6.316
Stichting STORE Schools & Projects	9.990
Stichting Streekarchief Eiland IJsselmonde	3.000
Stichting 't O-tje	6.500
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	201.329
Stichting Talentz Skool	3.728
Stichting Tante Nino	17.500
Stichting Team Soares	2.500
Stichting ter behartiging van de belangen van de Prinses Irene Groep 45	1.670
Stichting The Locals	10.000
Stichting The Writer's Guide (to the Galaxy)	8.500
Stichting Theater Babel Rotterdam	382.456
Stichting Theater Lantaren Venster	2.226.500

Stichting Theater Rotterdam	9.285.750
Stichting theater 't Kapelletje	82.622
Stichting Theatergroep Knars	9.000
Stichting Theatergroep Mangrove	31.400
Stichting Theatergroep Witte Raaf	12.500
Stichting TheaterNetwerk Rotterdam	80.500
Stichting Theaterwerkplaats voor Ouwe Rotten (TOR)	6.000
Stichting Through arts we connect	3.000
Stichting Thuis op Straat	121.680
Stichting Toegift Rotterdam	15.000
Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam	12.047.780
Stichting tot de Verbeelding	7.000
Stichting Trans Forum	1.500
Stichting Transistor	10.000
Stichting TROMPSTER	15.000
Stichting Turks Volksdansen	7.500
Stichting Urban Culture Lab	91.667
Stichting Urland	79.000
Stichting V2_, Instituut voor de instabiele media	266.102
Stichting Verhalenhuis Belvedere	245.700
Stichting Vessel 11	62.500
Stichting VICA	23.000
Stichting Viola Viola	10.000
Stichting Vogelklas Karel Schot	142.564
Stichting voordekunst	49.500
Stichting Vrienden van het Klooster (VK)	19.850
Stichting Vrienden van XerxesDZB	4.694
Stichting WaaR art and culture	4.850
Stichting Waardenhuis	17.500
Stichting WAT WE DOEN	2.000

Stichting Watch That Sound	73.769
Stichting Wereldmuseum Rotterdam	5.290.500
Stichting Werkplaats Walhalla	15.000
Stichting WIFFEL WAFFEL	12.000
Stichting Wijkpastoraat Rotterdam West	1.500
Stichting WILco	10.000
Stichting Women Connected	40.000
Stichting Woonwerkplaats Piet Roovershuis	9.920
Stichting Woordnacht	10.000
Stichting World Police & Fire Games 2019	300.000
Stichting Worm	727.000
Stichting Xclusiv	58.500
Stichting Zeeverkeners te Hillegersberg	1.055
Stichting Zwemgym	5.000
Tafeltennisvereniging "De Beer"	1.600
Talentfabriek010 Coöperatie U.A.	40.900
Team Loyalty	11.753
Tennisvereniging TC Schiebroek	19.827
The Gents Mainport Barbershop Singers Rotterdam	1.500
The Rangers Rotterdam	1.620
The Skyline Sisters	1.500
Theater Walhalla	325.500
Theater Zuidplein	3.754.000
Touzani Stichting	15.315
Traore, A.	10.000
Uitgeversmaatschappij Admiraal Donker B.V.	4.500
Unilever Tennisclub	6.968
V.Z.O.D.	4.000
Vereniging Binnenste Buiten	12.000
Vereniging Cornelis Tromp Groep 14	1.490

Vereniging Drumfanfare Excelsior Rotterdam	1.000
Vereniging MultiCulti Koor Rotterdam Noord	1.500
Vereniging Ondersteboven	1.500
Vereniging Rotterdams Barok Ensemble	2.000
Vereniging Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	32.500
Vereniging Sambalanco	1.000
Vereniging Scouting Sint Patrick groep	1.750
Vereniging Turks Klassieke Muziek Koor	2.000
Vereniging van Amateur Kamermusici in Rotterdam	2.000
Villa Zebra	499.877
VIVID vormgeving	74.500
Vocaal Ensemble Tiramisu	4.500
Vocalgroup-WE	1.500
Voetbalvereniging Het Witte Dorp	2.500
Voetbalvereniging Meeuwenplaat	12.259
Voetbalvereniging VOB	-3.309
Volksdansgroep La Popoldancantoj	1.500
Vrouwenkoor Mixed Voices	1.500
Watermerk B.V.	3.000
Wijk- en Speeltuinvereniging Bospolder- tussen Dijken	30.000
Wijk- en Speeltuinvereniging Tarwewijk	12.000
Willem de Kooning Stichting	20.800
WITTE DE WITH	713.000
World music & Dance Centre	513.000
Worldfamous Concepten	52.000
WSV Pendrecht	12.000
Zanggroep "AFTER EIGHT"	1.500
Zangkoor That's It, koor voor lichte muziek	1.500
Zwemvereniging De Zeehond '73	31.535
Economische Zaken	13.235.238

&Flux B.V.	2.500
12 TO ZERO B.V.	2.500
2Tango B.V.	2.500
Academic Software Consulting	6.140
Added Venue B.V.	2.500
Addoptics B.V.	2.500
Alband Bandenservice B.V.	945
Amuse, Delicatessen & Wijnen	2.500
Anemoi BV	2.500
ARBO Opleidingsinstituut Nederland B.V.	713
ARBO Rotterdam B.V.	375
Asbeter Holding B.V.	355.000
Avant sanare B.V.	1.250
AVIATION INSPIRATIONS HOLDING B.V.	2.500
Better Future Factory B.V.	2.500
Big Dog Company	2.500
Biondoil Netherlands B.V.	296.317
Blok Autoschade B.V.	2.500
Bloqzone B.V.	2.500
BlueBlocks B.V.	2.500
Bridge v.o.f.	2.500
Burgs Foods B.V.	3.485
Buurman Groep B.V.	5.000
Cafe Boudewijn B.V.	2.500
Caland/Schoen B.V.	2.500
Calculatiepool B.V.	2.500
CityWhoop	1.048
Clean Tech Delta	100.000
Clockworks Data Innovation B.V.	2.400
Coffee Based B.V.	2.500

Cowerk B.V.	2.500
De Gespreide Herberg B.V.	2.500
De Integriteitscoördinator B.V.	2.500
De Kleine Kapitein	2.500
De Matroos en het Meisje	2.040
De Rotterdam Tours	1.250
Deep Branch B.V.	105.000
Delftsestraat Exploitatie B.V.	1.750
Deltalinqs	25.000
Diverse subsidies prive personen	2.500
Dodo cafe	885
Drimpy B.V.	2.500
Drukkerij Printvisie B.V.	2.500
Efficiator B.V.	10.300
ENGIE Ventures and Integrated Solutions B.V.	50.000
EPICinderunning	2.310
Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)	46.500
Euro Furniture Import B.V.	2.500
Fibby B.V.	2.500
First and Goods B.V.	2.500
Fish Market Rotterdam B.V.	2.500
Floro Webdevelopment B.V.	2.500
Flower Turbines B.V.	48.000
Food in Concept B.V.	2.500
Fuster B.V.	2.500
Gearbooker B.V.	2.500
Geba Innovations B.V.	2.500
GERZ	868
Giraffe Coffee B.V.	2.283
Golden Hearing B.V.	2.500

Goos Online B.V.	2.500
Gradyent B.V.	47.360
GSF Energy B.V.	2.500
H2 Circular Fuel B.V.	9.999
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	50.000
Heilige Boontjes B.V.	2.080
HELLO Buurman B.V.	2.500
Héroïne restaurant & bar	2.500
Holland Partners Holding B.V.	2.500
Holland United States Bridge B.V.	49.900
Horeca Online Webshops (HOW)	2.500
Horecarama B.V.	2.000
HR Innovations Group B.V.	2.500
Huisarts praktijk de Bos	1.142
HyGro Energy B.V.	49.973
iKapitein	1.620
Imcomet B.V.	2.500
Impact Express	2.500
Intelligent Food Holding B.V.	2.500
INVESTOR ready B.V.	7.500
Ioniqa Technologies B.V.	5.000
Iva Groep B.V.	2.425
Jack Bean B.V.	2.500
Jack Bean Productie en Catering B.V.	2.500
Keilewerf B.V.	2.500
KH Metals B.V.	2.500
KLEVER Company B.V.	2.500
Kool Optiek B.V.	1.200
KuneVerda BV	20.706
L5 communicatie + design	2.500

LENS B.V.	50.000
Liger	2.500
Little Department Store	1.799
Maarten's Bedrijf	2.500
Machinefabriek J. Poot B.V.	1.450
MD Biotec B.V.	2.500
MedicalX B.V.	2.500
Mijn Hemeltje	2.500
Mobility Innovation Campus Rotterdam (MICR) B.V.	75.000
Modestudio Dorien David	950
Moller Autoschade Centrum B.V.	2.500
Möller Autoschade Noord B.V.	2.500
Moller Centrale Diensten B.V.	2.500
Monk bouldergym Rotterdam B.V.	2.500
MOST Architecture	2.080
Mothership Art Stichting	400.000
MT Finance	2.500
MultiFlexx B.V.	2.500
Nanda Akkerman	1.150
Natur-el	2.500
NetVerder B.V.	25.000
Nishi Market	1.615
OBBOTEC B.V.	5.000
Ocean Finance	413
Ondernemersvereniging Hoek van Holland	1.118
Ondernemersvereniging Spaanse Polder	20.000
Ondernemingsvereniging Kruiskade Rotterdam	10.000
Ondernemingsvereniging Overschie	15.415
Parkmanagement Bedrijventerrein Charloise Poort	14.363
Piet Lap B.V.	1.560

Plant One Rotterdam B.V.	5.000
Poortershaven Industriële Mineralen B.V.	2.500
Proeflokaal Reijngoud B.V.	2.500
Qlayers B.V.	2.500
Rainmaker Holland B.V.	2.500
RanMarine Technology B.V.	2.500
Raw Idea B.V.	2.500
Rijschool Haan	2.310
Rotterdam Airport B.V.	44.800
RST Rotterdam B.V.	37.243
Sabor Sabor	988
Sam& doethetgewoon	2.500
Sant Interiors B.V.	2.499
Schadenet Moller Kleinpolder	2.500
Sensar B.V.	2.500
Shaper and Maker B.V.	2.500
Shiki B.V.	2.500
Silhouette Schoenen B.V.	2.500
Skoon Energy B.V.	2.500
Speaksee B.V.	2.500
Staffyou B.V.	2.500
StandBy Solutions B.V.	2.500
Stichting AgriFoodNetworks.org	64.267
Stichting Bedrijven Investeringszone gebruikers Mahokwartier	16.295
Stichting Bedrijven Investeringszone Lusthofstraat e.o.	24.999
Stichting Bedrijven Investeringszone Nieuwe Binnenweg	10.000
Stichting BIZ Gebruikers en eigenaren Boulevard Kralingen e.o.	7.655
Stichting BIZ Gebruikers West Kruiskade e.o.	24.999
Stichting BIZ Gebruikers Winkelboulevard Zuid	13.501
Stichting BIZ Hillergersberg	21.545

Stichting BIZ Hoogkwartier	24.999
Stichting BIZ Kleiwegkwartier	6.050
Stichting Biz Middelland	22.397
Stichting BIZ Nieuwe Binnenweg Delfshaven	24.216
Stichting BIZ Noorderboulevard	5.487
Stichting BIZ Oude Binnenweg	24.999
Stichting BIZ Winkelcentrum Schiebroek	12.623
Stichting Clean Climber	9.900
Stichting Dutchbasecamp	39.600
Stichting GoBoTu	47.795
Stichting Greenport Westland Oostland	15.000
Stichting HAAI FIVE Duiksport Club voor Kids	1.526
Stichting Maakotheek	2.500
Stichting Maritiem District	-4.000
Stichting Medical Delta	-38.960
Stichting Nederland Maritiem Land	30.000
Stichting Rotterdam Partners	8.741.777
Stichting Rotterdam The Hague Innovation Airport	500.000
Stichting Urban Department Store Rotterdam	25.000
Stichting Venture Café Rotterdam	339.231
Stichting Voor Goed	500.000
Stichting Wij zijn Welzijn	1.821
Stichting YUP	468
Stichting Zwaanshalskwartier	8.243
StoredEnergy B.V.	2.500
Striktly Latin	2.500
Studio Makkink & Bey B.V.	2.500
SUE	2.080
Summerheat Group B.V.	2.500
SuperBra B.V.	2.500

SurGuide B.V.	2.500
SyncVR Medical B.V.	2.500
Talentfabriek010 Coöperatie U.A.	2.500
The Angel Foundation BV	60.000
The Do Good Only Company B.V.	2.500
The Future Mobility Network B.V.	5.000
The Talent Inn B.V.	2.500
THRIVE Institute B.V.	50.000
Unconventional Wardrobe B.V.	650
Unknown Group B.V.	60.000
Urban Mining Corp Operations B.V.	114.400
Van Swinden Laboratorium	-1.063
Varekamp Concept & Realization B.V.	2.500
VerdraaidGoed B.V.	2.500
Vereniging van Winkelbedrijven Het Lage Land	10.915
Vereniging van Winkeliers in het Winkelcentrum Groot IJsselmonde	1.551
VICO Concepts B.V.	490
VoorkomLeegstand B.V.	2.500
Westlandmakelaars V.O.F.	2.500
WHY Connect B.V.	1.400
WijkEnergie Werkt BV	2.500
Winkelcentrum Beverwaard	4.675
Winkelcentrum Prinsenland	10.000
Winkeliersvereniging De Binnenhof	24.039
Winkeliersvereniging EMR	17.367
Winkeliersvereniging Plaza Rotterdam	10.000
Withvest B.V.	2.408
Xzota	880
York Administraties B.V.	2.000
ZEF B.V.	60.000

Maatschappelijke Ondersteuning	43.918.740
Academic Software Consulting	20.000
Afrikaanderwijk werkcoöperatief U.A.	20.000
Aloysius Stichting Onderwijs Jeugdzorg	5.000
Alsare Academie B.V.	-66.031
Alsare B.V.	21.800
Antes Zorg B.V.	832.642
Avant sanare B.V.	808.542
B&A WMO Diensten B.V.	5.000
B.V. Recreatiecentrum Oostervant	39.820
Bewonersorganisatie Bergpolder Zuid	20.686
Bewonersorganisatie vereniging Terbregge's Belang	4.449
Bewonersorganisatie Vreewijk	3.190
Bewonersvereniging Provenierswijk	18.250
Bharosa Taaluiting B.V.	86.215
Capabel Taal B.V.	-11.186
Careyn Zuid-Hollandse eilanden B.V.	19.984
Challenge Sports Holding B.V.	109.652
Christelijke Jongeren Club Time Out	3.400
Creatief Beheer	12.100
De Verbindingskamer	21.181
Diverse subsidies prive personen	1.218.821
DIVERSION Holding B.V.	49.450
Dona Daria, Centrum voor Vrouwen en Emancipatie	333.062
EchtNederlands B.V.	58.314
Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)	173.033
Eros-Tediro-Combinatie	10.000
Het Regiehuis	15.000
Indigo B.V.	1.516.589
Interculturele Stichting Salaam	32.000

Jack Bean B.V.	30.000
Kwintessens	24.926
Maas College B.V.	28.368
Mama Taxi Mobility B.V.	30.000
Manon van Hoeckel	6.920
Monteiro Gym Rotterdam	15.000
Nationale Vereniging De Zonnebloem	1.000
NCB Opleidingen B.V.	40.690
Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC Rotterdam	21.750
Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten	50.000
Nico Adriaans Stichting (NAS)	1.170.903
NLeducatie B.V.	-29.934
Ontmoetingscentrum Prinsenhof	138.000
OpenEmbassy	60.630
Praktijk4kids	249.375
Reakt B.V.	176.374
Rotterdamse Douwers	195.500
Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs	33.845
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	35.000
Stichting "Hulp- en Ontmoetingscentrum Portland"	15.000
Stichting Adelaida	35.000
Stichting Aktiegroep het Oude Westen	6.000
Stichting Albeda	13.419
Stichting Alexander, jongeren actief in onderzoek en beleid	25.850
Stichting ANDERS NL	50.000
Stichting Atlas Feijenoord	8.000
Stichting Azágua Associação Cultural	9.250
Stichting B For You	69.332
Stichting BedtimeStories	8.000
Stichting Beheer De Nieuwe Nachtegaal	74.595

Stichting Betaald Voetbal Excelsior	75.962
Stichting Bewoners Commissie Oost	-1.600
Stichting Bewonersondersteuning Prinsenland	-1.350
Stichting Bewonersorganisatie 110-Morgen	17.500
Stichting Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier (B.O.K.)	12.473
Stichting Bewonersorganisatie Ommoord	8.731
Stichting Bewonersorganisatie Zevenkamp (BOZ)	-1.361
Stichting Bibliotheek Rotterdam	499.000
STICHTING BIG BROTHERS BIG SISTERS OF ROTTERDAM	275.500
Stichting Brede Raad Rotterdam	697.388
Stichting Buurtlab	21.500
Stichting Buurtwerk.nl	169.335
Stichting Camping Onbestemd	39.000
Stichting Casa Tiberias	20.000
Stichting CED-Groep	201.461
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	1.064.520
Stichting Chris en Voorkom	12.000
Stichting Cysteward Rotterdam	228.859
Stichting Civitas	56.160
Stichting CJG Rijnmond	1.606.206
Stichting CJV Kampwerk Pernis	1.260
Stichting Colours of Impact	12.000
Stichting Community & Voedselsurplus	62.854
Stichting Corridor Dienstverlening	56.075
Stichting Cosmicus Onderwijs	13.190
Stichting Creatief Welzijn Senioren	1.669
Stichting Cult North.	12.000
Stichting Cultur.@11	13.975
Stichting Dakpark Rotterdam	23.922
Stichting Dames van Nu	4.411

Stichting de Bewaarschool	76.133
Stichting De Heilige Boontjes	237.641
Stichting De Nieuwe Kans	1.666.302
Stichting De Uil	7.500
Stichting De Veerkrachtige Gemeenschap	14.445
Stichting de Verbinding	266.500
Stichting DOCK Rotterdam	622.206
Stichting Dress for Success Rotterdam	103.565
Stichting Empowerment Foundation	36.819
Stichting Enver	1.689.854
Stichting Eye-opener Foundation	3.000
Stichting Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama	51.159
Stichting FYNDER FOUNDATION	22.400
Stichting Gaarkeuken van Rotterdam	7.500
Stichting GayRotterdam	6.830
Stichting Geestelijke Zorg Levinas	8.200
Stichting Goedwerk Foundation	70.796
Stichting Goud van Noord	30.000
Stichting GroenGoed	15.100
Stichting Happy Motion	61.940
Stichting Het Kinderparadijs Meidoorn	512.675
Stichting Het Praathuis	16.797
Stichting Hogeschool Leiden	25.000
Stichting Hogeschool Utrecht	24.388
Stichting HottentottenTALENTentoonstelling	15.864
Stichting House of Hope	219.977
Stichting Hout- en Meubileringscollege	81.529
Stichting Huis op Zuid	12.000
Stichting Huiswerkklass Oude Westen	25.000
Stichting Humanitas	1.422.484

Stichting I-CU	3.000
Stichting Inloophuis Rotterdam	120.000
Stichting InMovement	-15.937
Stichting Jarige Job	85.250
Stichting Jeugdcentrum C.J.V. Feijenoord	24.500
Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur Rotterdam	2.221.500
Stichting Jeugdvakantieland Rotterdam	300.000
Stichting JIJ	14.666
Stichting Jong Rotterdam	260.418
Stichting Jong010	103.982
Stichting Joods Maatschappelijk Werk	27.969
Stichting JOZ	65.000
Stichting Kanjertraining	100.475
Stichting Kind van Rotterdam	4.390
Stichting Kledingbank Rotterdam	7.825
Stichting Kracht van de Vrouw	6.500
Stichting Krachtvrouwen Oude Westen	-14.250
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	21.256
Stichting Kwadraad	58.419
Stichting Laurens	24.048
Stichting Laureus Foundation the Netherlands	20.000
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	935.102
Stichting Lelie Zorggroep	115.854
Stichting LETS-Paradijs Kralingen-Crooswijk	9.409
Stichting Lezen&Schrijven	-38.370
Stichting Like je Wijk	12.000
Stichting LOKAAL Rotterdam	122.250
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus	440.667
Stichting MAEH	10.000
Stichting Magazijn ten Kate	3.000

Stichting MAIT (Mijn Administratie is Top)	80.000
Stichting Mano	405.171
Stichting Mara	76.500
Stichting Me & Society, Bureau voor Diversiteitmanagement	149.877
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	610.939
Stichting Meedoen in Rotterdam	1.469.093
Stichting Middin	66.540
Stichting Minters	50.572
Stichting Move - verzamel je kracht!	25.400
Stichting Netwerk Nieuw Rotterdam	45.000
Stichting NL Cares	20.849
Stichting Oecumenisch Missionair Diaconaal Trainingsinstituut	47.691
Stichting Ondersteuning Kind En Huisdier Omgeving Rotterdam	21.335
Stichting Ontmoeting	140.932
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.185.785
Stichting Pameijer	16.633
Stichting Peuter&Co	138.862
stichting platform katendrecht	27.105
Stichting Pluspunt	112.550
Stichting Port of Pride foundation	500
Stichting Powergarden Nederland	60.000
Stichting Present Rotterdam	31.273
Stichting Punt 5	20.000
Stichting Radar WMO diensten	401.198
Stichting Ravottuh	36.250
Stichting Regionale Anti Discriminatie Actie Raad	12.000
Stichting Renewal Hoek van Holland	9.000
Stichting Rotterdam Kookt	20.000
Stichting Rotterdam Pride	290.000
Stichting Rotterdam Sportsupport	349.713

Stichting Rotterdams Ogedocumenteerden Steunpunt	258.175
Stichting Rotterdams Wijktheater	8.957
Stichting Ruilwinkel Feijenoord	17.826
Stichting RUTU Rotterdam	7.700
Stichting Samen Ondernemend Leren Jeugd	451.987
Stichting SAMEN010	314.713
Stichting Samenwerking Christelijke Maatschappelijke Activering te Rotterdam	708.115
Stichting SamSam Uitvaartcoaching	8.300
Stichting Schiedams LEF	2.405
Stichting Schiezicht.info	20.800
Stichting School Got Talent	35.750
Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR)	898.320
Stichting Seinpost Slinge Maatschappelijk	17.500
Stichting SeniorenStudent	15.000
Stichting Sensor de landelijke luisterlijn	89.019
Stichting Sirkaf	3.750
Stichting Social Impact Bonds Rotterdam	-4.478
Stichting SOL Samen Ondernemend Leren	651.563
Stichting Spior	211.810
Stichting Spirit 55+	12.000
Stichting STC-Group	191.014
Stichting Steunpunt Ontmoeting Educatie en Recreatie	39.100
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	-890
Stichting Talentz Skool	10.000
Stichting Team Toekomst	25.000
Stichting Theater Babel Rotterdam	93.680
Stichting Thuis op Straat	197.700
Stichting Tussentuin	4.996
Stichting Unie van Vrijwilligers	654.198
Stichting United 010	10.000

Stichting VanHarte	4.000
Stichting Vaste Lasten Pakket	45.000
Stichting Villa Pinedo	25.000
Stichting Vitaal Pendrecht	39.700
Stichting Vluchtelingen voor Vluchtelingen	20.000
Stichting VluchtelingenWerk Zuidwest Nederland	1.047.220
Stichting Voedselbanken Nederland, Regio Rotterdam	140.000
Stichting Voedseltuin Rotterdam	30.000
Stichting Voice of Afghan Women - Educational and Cultural Peace Foundation	55.586
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag "De Wartburg"	44.890
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	681.453
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo	32.878
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	389.346
Stichting Vrienden van het Klooster (VK)	306.300
Stichting Vrijwilligerswinkel	340.108
Stichting Vrouwenhuiskamer Hillesluis	4.000
Stichting Warm Rotterdam	49.000
Stichting Welzijn Doven Rotterdam e.o.	28.249
Stichting Wijkalliantie IJsselmonde (SWI)	6.700
Stichting Wijkbus Alexander	106.257
Stichting Wijkbus Charlois	69.157
Stichting Wijkbus Feijenoord	71.400
Stichting Wijkbus Hoogvliet/Pernis	61.906
Stichting Wijkbus Overschie	2.710
Stichting Wijkpastoraat Rotterdam West	83.250
Stichting Wijkplatform Delfshaven Zuid	24.912
Stichting Wijkvervoer Hillelegersberg/Schiebroek	57.281
Stichting Wijplaat	23.240
Stichting Wilskracht Werkt	319.688
Stichting ZuiderLokaal	60.000

Tao of Care B.V.	479.375
Tulp Training B.V.	255.240
Van Veldhuizen Stichting	337.938
Vereniging De Pupillen	52.750
Vereniging Het Buurtatelier, Zwaerdecroonstraat, Rotterdam	234.830
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	480.971
Vereniging Wijkbewoners Heijplaat	-2.965
Vereniging Wijkbus Groot IJsselmonde	64.714
Villa Zebra	15.300
Winkelcentrum Beverwaard	5.000
WorkLab B.V.	387.430
Zorgcampus Rotterdam B.V.	-14.766
Onderwijs	93.536.942
Alsare B.V.	35.000
Beregoed Kinderdagverblijf	86.013
De Droomplaats Holding B.V.	323.198
De Jonge Krijger B.V.	-15.579
De Kralingsche School	51.157
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	108.852
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	55.526
Diverse subsidies prive personen	6.233.555
EcoFlying	-2.265
Gereformeerd Scholengemeenschap Randstad	36.885
Hirschel & Dessing	-22.921
Hogeschool Inholland	-15.117
Hoornbeeck College	50.077
Jinc	590.482
Kinderdagverblijf in de Wolken	78.515
KindeRdam Kinderopvang B.V.	130.087
Kindernet B.V.	32.176

Kinderopvang BijDeHand B.V.	2.751.423
Kinderopvang Het Steigertje B.V.	442.923
Kinderopvang Smurfenland B.V.	43.148
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	67.525
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	54.957
Mimiko Kinderopvang B.V.	-29.957
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	74.123
Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs	18.150
Samenwerkingsverband Koers VO	573.189
SIPOR / Islamitische Basisschool Noen	1.808.771
Small Kidz Bredestraat B.V.	70.039
St. voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te R'dam e.o.	3.527.052
Stichting Albeda	1.311.643
Stichting Bibliotheek Rotterdam	28.704
Stichting BOOR	16.202.965
Stichting Buurtwerk.nl	12.089
Stichting CED-Groep	280.818
Stichting CJG Rijnmond	161.400
Stichting Connecteach010	-49.641
Stichting Cosmicus Onderwijs	178.684
Stichting De Katrol	-9.876
Stichting Digital Playground	67.250
Stichting Educatief Informatie Centrum	202.899
Stichting Giovanni van Bronckhorst Foundation	34.800
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	149.250
Stichting Groeibriljant	4.532.524
Stichting Groos	282.752
Stichting Het Mediateam	91.856
Stichting Hindoe Onderwijs	107.833
Stichting Hogeschool Rotterdam	173.853

Stichting Horizon Jeugdzorg en Speciaal Onderwijs	393.516
Stichting Hout- en Meubileringscollege	60.522
Stichting IMC Weekendschool	14.583
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	121.964
Stichting IT Campus Rotterdam	387.500
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	91.869
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	1.340.097
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	652.511
Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs)	3.010.998
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	170.802
Stichting Kinderopvang Frida Dida	92.301
Stichting Koninklijke Auris Groep	79.269
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	24.208
Stichting Kunst4all	-853
Stichting Meestert!	10.471
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	33.646
Stichting Petje af Rotterdam-Noord	23.000
Stichting Peuter&Co	16.283.394
Stichting peuterspeelzalen Hillegersberg-Schiebroek	522.613
Stichting Peuterspeelzalen Hindoe Onderwijs	77.958
Stichting Prokino Kinderopvang	217.434
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg Schiebroek, Emmaschool	-4.918
Stichting Protestants-Christelijk Onderwijs Hillegersberg-Schiebroek	300.509
Stichting Rotterdamse Schoolvereniging	16.438
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	11.911.051
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	142.221
Stichting Samenwerkingsverband VO Voorne-Putten-Rozenburg	91.720
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Nieuwe Waterweg Noord	118.151
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	242.472
Stichting Schoolschaak Rotterdam	2.727

Stichting STC-Group	356.516
Stichting Studentmentoren Rotterdam	200.000
Stichting Turning Point	26.667
Stichting van Brienenoordschool, samenwerkingsschool voor protestants-christelijk en openbaar onderwijs	299.032
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag "De Wartburg"	388.222
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	414.082
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken	89.287
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo	97.096
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	437.623
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	9.648.112
Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam	168.794
Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	133.615
Stichting Wellant	13.333
Stichting Yulius Onderwijs	184.473
Stichting Zomercampus Rotterdam	950.000
Van Veldhuizen Stichting	81.746
VCO de Kring	90.228
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	46.006
Vereniging SWV Passend voortgezet Onderwijs Goeree Overflakkee	16.516
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	34.248
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	2.330.708
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	62.427
ZZ_Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	123.250
Openbare orde en veiligheid	7.249.291
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	122.736
Feyenoord Rotterdam N.V.	40.000
Rotterdamse Elektrische Tram N.V., afgekort R.E.T. N.V.	3.476.813
SDW Beheergroep B.V.	-2.298
Stichting Betaald Voetbal Excelsior	10.000
Stichting De Nieuwe Kans	75.000

Stichting Feyenoord Foundation	10.000
Stichting Havensteder	104.404
Stichting JOZ	2.951.354
Stichting Laureus Foundation the Netherlands	180.000
Stichting Ouderenhuisvesting Rotterdam	6.196
Stichting Platform Criminaliteitsbeheersing Rotterdam-Rijnmond	-58.134
Stichting Spior	8.212
Stichting Veilige Steden (SVS)	99.750
Stichting Vestia	104.031
Stichting Woonstad Rotterdam	121.227
Overhead	216.920
Stichting Herdenking 14 mei 1940	32.500
Stichting LOKAAL Rotterdam	144.420
Stichting Rotterdams Comite ter Behartiging van Nationale Belangen	40.000
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	4.697.989
Vereniging van Eigenaars gebouw Polderlaan 30	7.207
Augustinus school	10.000
B.I.K. Bouw B.V.	86.556
BAM Bouw en Techniek B.V.	150.000
Bawi Vast B.V.	10.469
Bawi Wonen B.V.	3.000
BVL Bouwadvies BV	22.688
Coöperatieve vereniging Het Rotterdams Woongenootschap U.A.	10.000
D & S Beleggingen in Onroerende Zaken B.V.	8.925
De Funderingswinkel	41.733
De Margriet	10.000
Deltalinqs	300.000
Diverse subsidies prive personen	669.229
Dura Vermeer Bouw Heyma B.V.	55.292
Eijk, P. van der	48.000

Emerald Kalama Chemical, B.V.	-963.483
Eneco Warmtenetten B.V.	-100.000
Falafval	-5.000
Fugro NL Land B.V.	20.343
Hart van Zuid Vof	10.695
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	-102.152
Heijden, B.B.J. van der	30.000
Heijmans Vastgoed B.V.	42.720
Huizenbeheer van Herk B.V.	60.500
Hydrautrans BV	40.000
Leodrie Vastgoed B.V.	100.000
Makelaardij L.J. van der Plaats B.V.	5.667
MOS Grondmechanica B.V.	12.134
Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap	85.000
New Industry Development B.V.	93.750
PEHA Beheer B.V.	885
Romeva BV	2.325
Rotterdam Shore Power B.V.	1.800.000
Sandra Lobbe	75.185
Stichting Erfgoedhavens Rotterdam	45.000
Stichting Het Hollands Woongenootschap	5.000
Stichting Hogeschool Rotterdam	47.715
Stichting Open Monumentendag Rotterdam	50.000
Stichting Platform Wederopbouw Rotterdam	5.000
Stichting PlezierriVier De Rotte	13.500
Stichting Prolepha	60.000
Stichting RiF010	-2.253.000
Stichting Rotterdams Milieucentrum (RMC)	64.365
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	25.620
Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten	581.135

Stichting tot de Verbeelding	2.000
Stichting Vestia	-45.930
Stichting VvE-010	837.819
Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid	690.000
Stichting Woonstad Rotterdam	-96.932
Techniek & Methode B.V.	13.181
V.O.F. Overschiese Apotheek	5.000
Valentijnschool voo KBSO	10.000
Van Eijmeren (Maasland) Beheer B.V.	141.000
Van Wijnen Stolwijk B.V.	129.304
Vastgoed Schaap Rotterdam B.V.	6.000
Vattenfall N.V.	1.211.000
VCO de Kring	10.000
Vereniging FME-CWM	290.000
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland	195.542
Vereniging van Eigenaars Moerkerkestraat 15a en b te Rotterdam	9.000
Vereniging van Eigenaars Schilperoortstraat 33/35 te Rotterdam	-2.353
VVE Flatgebouw Moerkerkestraat 51 te Rotterdam	3.666
VvE Noordmolenwerf 15 t/m 157 en 161 te R´dam	3.690
Verkeer en Vervoer	422.560
SkyEcho	-8.400
Stichting Buzz010	173.460
Stichting VeerpontZuid	92.500
Watertaxi Rotterdam B.V.	165.000
Volksgezondheid en zorg	69.353.531
Antes Zorg B.V.	730.334
Avant sanare B.V.	202.373
Bouwvereniging Onze Woning	35.714
Diverse subsidies prive personen	2.180.066
Dona Daria, Centrum voor Vrouwen en Emancipatie	6.120

Het Randstadje Noord B.V.	12.902
Indigo B.V.	16.890
KindeRdam Kinderopvang B.V.	81.088
Kinderopvang BijDeHand B.V.	292.041
Mutsaersstichting	51.784
Nico Adriaans Stichting (NAS)	2.328.438
Parnassia Groep B.V.	-384.365
Reakt B.V.	1.017.758
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	70.000
Stichting Aafje Thuiszorg Huizen Zorghotels	-578
Stichting Arosa	2.742.742
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	9.322.114
Stichting CJG Rijnmond	23.257.577
Stichting Corridor Dienstverlening	764.677
Stichting De Start Lijn	19.940
Stichting deRotterdamseZorg.nl	500.000
Stichting dr. Hilda Verwey-Jonker Instituut, Instituut voor Onderzoek van Maatschappelijke Vraagstukken	5.000
Stichting Enver	2.247.720
Stichting Exodus Zuid-Holland	41.600
Stichting Fier	1.987.244
Stichting Havensteder	9.479
Stichting Het Witte Bos	19.966
Stichting Horizon Jeugdzorg en Speciaal Onderwijs	-615.409
Stichting Humanitas	2.341.986
STICHTING JEUGDBESCHERMING ROTTERDAM RIJNMOND	18.782
Stichting Jong Rotterdam	193.882
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	171.092
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	9.414.263
Stichting Maaszicht	107.420
Stichting Mano	30.000

Stichting Mara	21.371
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	1.054.328
Stichting Ontmoeting	1.440.843
Stichting Ouderenhuisvesting Rotterdam	88.296
Stichting Pameijer	4.359.924
Stichting Prokino Kinderopvang	101.118
Stichting Prokino Zorg	209.992
Stichting Radar WMO diensten	6.250
Stichting Rotterdam Sportsupport	213.975
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	14.014
Stichting Slachtofferhulp Nederland	186.913
Stichting Timon	-2.411
Stichting Vastgoed Kindercentrum Prinses Amalia	-1.067
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	241.003
Stichting Vestia	79.434
Stichting Voice of Afghan Women - Educational and Cultural Peace Foundation	59.882
Stichting Welzijn Capelle	7.800
Stichting Woonbron	54.210
Stichting Wooncompas	9.765
Stichting Woonstad Rotterdam	93.750
Stichting Zorgbelang Inclusief	800.673
Van Veldhuizen Stichting	1.092.831
Werk en inkomen	166.406
Diverse subsidies prive personen	47.027
Stichting Albeda	1.681
Stichting MKB-Rotterdam	117.698
Totaal	409.884.041

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de realisatie van de belangrijkste beleidsvoornemens voor 2020 en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de 'verbonden partijen' genoemd. De realisatie van beleidsvoornemens gaat over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij.

Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's.

Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

Voor de jaarrekening 2020 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. Kaders en beleid; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen;
2. Vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
3. Stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
4. Verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen verenigingen;
5. Gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen gemeenschappelijke regelingen;
6. Fondsen: Overzicht van de belangrijkste kenmerken per fonds

[Kaders en beleid](#)[Beleidsuitgangspunten en kaders](#)[Lijst van verbonden partijen](#)[Fondsen](#)

Kaders en beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de gemeenteraad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college van B en W besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen *bestuurlijk* en *financieel* belang als volgt:

- *Bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *Financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kende per 31 december 2020 in totaal 38 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 26 deelnemingen, 2 stichtingen, 1 vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en 9 gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). In 5 deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap beëindigen (zie *Te beëindigen vennootschappen*).

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente bij de begroting verplicht inzage te bieden in onderstaande zaken. Bij het opstellen van de jaarrekening gebruikt de gemeente ook dit kader als de basis van de structuur van paragraaf verbonden partijen:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen.

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde

van het begrotingsjaar;

c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;

d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;

e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Voor het aangaan van een verbonden partij hanteert de gemeente een afwegingskader. Dat start met de vraag wat het Rotterdamse publiek belang is. De keuze wat een publiek belang is, is een politieke keuze. Het afwegingskader is erop gericht om te bepalen of een verbonden partij het beste instrument is om een publiek belang te borgen. Het kader bevat vier stappen:

1. Is er sprake van een Rotterdams publiek belang?
2. Zijn er voor de gemeente andere, betere manieren om het publieke belang te dienen dan via een verbonden partij? Bijvoorbeeld door regelgeving, subsidieverlening, het verstrekken van een lening of garantstelling?
3. Leent de publieke taak zich voor uitvoering op afstand? Of is de taak zo wezenlijk voor de overheid dat de gemeentelijke organisatie die moet uitvoeren?
4.
 - a. Kan de gemeente de taak uitbesteden? Als een product of dienst goed leverbaar is en de markt naar behoren functioneert, heeft uitbesteding de voorkeur boven een relatie met een verbonden partij.
 - b. Is uitvoering van de taak of levering van een product wenselijk en mogelijk? Deze laatste stap is de beslissende voor het daadwerkelijk aangaan van een relatie met een verbonden partij. Zo'n relatie is een goede mogelijkheid als de gemeentelijke belangen en de belangen van de verbonden partij in elkaars verlengde liggen. Daarbij stuurt de gemeente op hoofdlijnen en bemoeit ze zich niet met de bedrijfsvoering

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader Verbonden Partijen & Governance Samenwerkingrelaties.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance biedt dit beleidskader de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Concreet betekent dit dat de gemeente Rotterdam door vertegenwoordiging als aandeelhouder of bestuurder bij een verbonden partij het beheer uitvoert o.a. door toetsing, control, risicoanalyses en advisering. Enkele voorbeelden daarvan zijn het goedkeuren van investeringen, het benoemen van bestuurders, het vaststellen van de strategie of de wijze van financiering van een verbonden partij.

Daarnaast informeert en adviseert de gemeentelijke organisatie het college en de gemeenteraad bij een voornemen een gemeentelijk onderdeel te verzelfstandigen of een verbintenis met een nieuwe verbonden partij aan te gaan. Eenzelfde rol vervult de gemeentelijke organisatie bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in ene nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de strategie van het Havenbedrijf of de verkoop van Eneco de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het Coalitieakkoord staan de plannen van het college van B en W om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zo zijn het Havenbedrijf en Stedin belangrijke partners voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in de gelijknamige paragraaf in de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

In 2020 is serieus werk gemaakt van de voorgenomen beëindigingen van een aantal deelnemingen. Zo is naast de verkoop van Eneco ook Tower hotel verkocht, is Gemeentewerken N.V. geliquideerd en zijn er stappen gezet om Beurs Rotterdam N.V. in 2021 te kunnen liquideren.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen met het oog op 2021 en verdere jaren enkele belangrijke ontwikkelingen te benoemen van de meest omvangrijke deelnemingen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht):

1. Havenbedrijf

Omdat Rotterdam relatief veel lading heeft in niet groeiende markten (kolen, ertsen, stookolie) staat het marktaandeel onder druk. Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt daarom continue aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. HbR zet daarbij onder meer in op vergaande digitalisering. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen om bij te dragen aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het versnellen van de verduurzaming. HbR participeert daarom ook in initiatieven, zoals Waste2Chemicals en Porthos (CO₂-afvang en –opslag), en zal onder voorwaarden risicodragend investeren in transitieprojecten. Bovenstaande ambities zijn ook in de nieuwe ondernemingsstrategie 2020-2024 terug te vinden, die in 2020 is vastgesteld. In 2020 heeft het Havenbedrijf de corona-uitbraak goed doorstaan. Op termijn echter zal een mogelijk teruglopende wereldeconomie ook negatieve consequenties kunnen hebben voor het Havenbedrijf.

2. RET

Door de COVID-19-crisis heeft RET een moeilijk jaar achter de rug. De beperkende maatregelen om het virus onder controle te houden hebben geleid tot een forse daling van de reizigersaantallen met een groot effect op de omzet van RET. In 2020 is dit grotendeels gecompenseerd door het Rijk. Ook in 2021 blijft COVID-19 de omzet van RET negatief beïnvloeden. RET voert op diverse niveaus gesprekken over de compensatie van de gederfde omzet als gevolg van achterblijvende reizigersaantallen in 2021. Verder houdt RET rekening met structurele veranderingen in het reizigersgedrag, onder meer doordat mensen vaker thuis werken of alternatieve vormen van vervoer hebben ontdekt in het afgelopen jaar en die zullen blijven gebruiken. De reizigersvolumes zullen structureel op een lager niveau liggen. RET moet zich – net als de andere vervoersbedrijven in Nederland – hierop aanpassen. Daarom werkt RET aan een transitieplan met daarin niet alleen maatregelen om op korte termijn de verliezen op te vangen, maar ook maatregelen om op lange termijn de organisatie weer gezond en toekomstbestendig te maken.

3. Stedin

De grote netbeheerders van Nederland, waaronder ook de Rotterdamse deelneming Stedin kennen een significante groei van de investeringen. Dit wordt voornamelijk gedreven door de energietransitie. Verdere elektrificatie van ons energiesysteem o.a. door de installatie van meer zonnepanelen, laadpalen voor elektrische auto's en de realisatie van windparken betekent dat het elektriciteitsnet uitgebreid moet worden om de duurzaam opgewerkte stroom te kunnen blijven leveren aan burgers en bedrijven. In vergelijking met eerdere jaren betekent dit dat Stedin niet alleen onderhoud- en vervangingsinvesteringen pleegt, maar ook aanzienlijk investeert in de uitbreiding van haar infrastructuur. Die investeringen zullen tot aan 2030 circa € 700 mln per jaar gaan bedragen. Deze investeringen moeten echter ook worden gefinancierd. Dat gegeven leidt bij Stedin tot een zekere kapitaalbehoefte voor de komende jaren.

In 2020 zijn de onderzoeken daarnaar gestart en zijn analyses uitgevoerd door Stedin en haar aandeelhouders om inzicht te krijgen in de hoogte van deze kapitaalbehoefte en de oplossingsrichtingen om daar invulling aan te geven. Door Stedin is eerder een meerjarige kapitaalbehoefte met bandbreedte van €750 mln tot €1 mld gecommuniceerd en die behoefte wordt nu verder geconcretiseerd voor de lange en korte termijn.

De verwachting voor 2021 is dat meer duidelijkheid komt over welke wijze de investeringen in de energietransitie zo optimaal mogelijk gefinancierd kunnen worden als gevolg van getrokken conclusies van het onderzoek en de analyse van Stedin en haar aandeelhouders.

Wat hierbij ook een rol speelt zijn de lopende gesprekken met het Rijk over hun koers aangaande de energietransitie, eventuele nieuwe wetgeving zoals de nog te implementeren Energiewet en tot slot het feit dat de toezichthouder van Stedin (de Autoriteit Consument & Markt) met een nieuw wettelijk Methodebesluit komt die impact heeft op de financiën van Stedin voor de periode 2022-2026.

De Rotterdamse gemeenteraad zal over de voortgang van dit proces worden geïnformeerd.

4. Evides

In 2020 heeft Evides haar strategische koers (2017-2021) herijkt en de Strategische Koers 2021-2025 opgesteld, de missie van Evides blijft hierin onveranderd: "Evides levert wateroplossingen, betrouwbaar en innovatief". Evides heeft de ambitie om in 2025 energieneutraal te zijn. In 2021 zal de onderneming hieraan doorwerken.

Na de droge zomers van 2018, 2019 én 2020 staan droogte, zoetwaterbeschikbaarheid en waterbesparing hoog op de politieke en bestuurlijke agenda's. Evides neemt bestuurlijk deel aan de regionale/lokale activiteiten in het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Klimaatadaptatie waarvan droogte (naast wateroverlast, overstromingen en hitte) onderdeel uitmaakt.

De komende jaren investeert Evides tussen de € 114 miljoen en € 146 miljoen per jaar in haar assets. Dit betreft vervangingsinvesteringen in het leidingnet, regulier onderhoud en renovaties van drinkwaterproductielocaties en industriewaterinstallaties.

Daarnaast wordt 2021 een jaar waarin op Rijksniveau een aantal belangrijke kaders voor de (drink) watervoorziening worden herzien. Zo zal in 2021 de (Rijks)Beleidsnota Drinkwater uitkomen en wordt door het Rijk gewerkt aan een wijziging van de Drinkwaterwet.

5. Warmtebedrijf

In 2020 heeft een uitgebreide afweging van een drietal mogelijk toekomstscenario's plaatsgevonden. Uiteindelijk is gekozen om het scenario Warmteling (WLQ+) verder uit te werken. In dit scenario zal WBR via de door Gasunie te realiseren warmtetransportleiding (de WLQ(+)) warmte uit de haven in Leiden leveren. Daarmee vergroot WBR de afzetmogelijkheden en komt het de contractuele verplichting na om warmte aan de Leidse regio te leveren. Inmiddels zijn de onderhandelingen over realisatie van de WLQ(+) in het eindstadium. In mei 2021 moet duidelijk worden of WLQ+ gerealiseerd zal worden. Met de realisatie van WLQ+ is het voortbestaan van WBR veilig gesteld. WBR zal zich daarna concentreren op de markt in de regio Rotterdam. De komende jaren zullen in het teken staan van verdere versterking van de onderneming en het verbeteren van de positie op de warmtemarkt. Er zullen daartoe een nieuwe visie en strategie worden uitgewerkt.

6. Stadion Feijenoord

Momenteel heeft de gemeente één aandeel in Stadion Feijenoord, dat is ontstaan door omzetting van een oude lening. Dat aandelenpakket zal in 2021 worden vergroot. Komend jaar zal de raad namelijk een besluit nemen over het omzetten van de voorwaardelijke investering in een definitieve investering in het nieuwe stadion. Eerder heeft de raad onder voorwaarden ingestemd met de bijdrage van de gemeente aan Feyenoord City. Onderdeel daarvan is de storting van maximaal €40 mln eigen vermogen ten behoeve van het nieuwe stadion. De gemeenteraad heeft in de Position Paper Feyenoord City een aantal voorwaarden aan deze deelname verbonden. Momenteel wordt getoetst of aan de voorwaarden voldaan is. Als dat het geval blijkt te zijn, dan zal de raad in juni van dit jaar definitief instemmen met de bijdrage van de gemeente. Financial close van het project nieuw stadion is voorzien in het derde kwartaal. De gemeente zal na financial close aandelen verwerven in Stadion Feijenoord N.V. Het nieuwe stadion zal in 2025 worden geopend. Daarna start de herontwikkeling van De Kuip.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

[Code Corporate Governance](#)

[Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

[Beheerverslag 2020](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2018-2019](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2017-2018](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2016-2017](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2015-2016](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Lijst van verbonden partijen

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Den Haag
Publiek belang:	De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.		
Bestuurlijk belang:	Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	321.555 aandelen met een nominale waarde van 2,50 euro. BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen die het maatschappelijk belang dienen. De bank heeft toegang tot financieringsmiddelen tegen relatief scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Hier kleven weinig risico's aan. BNG Bank is afhankelijk van de marktomstandigheden, gezien de aanhoudende volatiliteit in de markt acht de bank het daarom niet verantwoord een uitspraak te doen over de resultaatsprognose voor 2021 en verder.		
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	Over 2020 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 221 miljoen (2019: EUR 163 miljoen). De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar naar verwachting groot blijven. Dat maakt het doen van voorspellingen over het verwachte nettoresultaat 2021 niet verantwoord.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020

Boekwaarde	97	97	97
Netto resultaat:	163.000	365.000	221.000
Eigen vermogen	4.887.000	5.545.000	5.097.000
per 31/12:			
Vreemd	144.802.000	135.000.000	155.262.000
vermogen per			
31/12:			

Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
		beëindigen		partij			
				Beurs	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
				Rotterdam N.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamerfunctie' voor (startende) ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstelling de beursactiviteiten in het centrum van de stad faciliteren. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde 250 euro, alsmede één prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certificaten.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Alle activiteiten van Beurs zijn beëindigd en naar huidige inzichten wordt in 2021 de vennootschap geliquideerd. De vennootschap beziet vooral of er thans nog financiële risico's zijn. In het jaarverslag vermeldt de vennootschap dat zij voldoende liquide middelen heeft om de schulden te voldoen en om tot liquidatie te komen. Om die reden is het marktrisico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico beperkt. De gemeentelijke boekwaarde is 0 euro dus er is voor de gemeente geen risico op afboeking. Verder had de gemeente door het positieve banksaldo van de Beurs Rotterdam NV met het oog op de aanstaande liquidatie en beëindiging van de vennootschap recht op een zogenaamd slotdividend. Dat dividend (3,3 mln euro) is eind 2020 aan de gemeente uitgekeerd.			
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:				Beurs Rotterdam NV is een deelneming van de gemeente die door de verkoop van het vastgoed (Beurs WTC gebouw) geen bedrijfsactiviteiten meer ontplooit en derhalve wordt geliquideerd. Voor dit proces is er door de aandeelhouders een vereffenaar aangesteld. In 2020 zijn vooral activiteiten uitgevoerd om in 2021 tot definitieve liquidatie te komen. Dit is tevens wettelijk verplicht, zo zijn de laatste jaarrekeningen vastgesteld, fiscaliteiten verder afgewikkeld, is een rekening en vernatwoording opgesteld en ter inzage gelegd en is een zogenaamd slotdividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. De liquidatie van de			

vennootschap ligt thans op schema en zal in het 3e kwartaal van 2021 geëffectueerd zijn o.

b.v. de laatste inzichten van de vennootschap

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	-11	In liquidatie	2
Eigen vermogen per 31/12:	4.676	In liquidatie	174
Vreemd vermogen per 31/12:	301	In liquidatie	89

Eneco Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Beeindigd	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
				partij			
				Eneco Groep N.	Treasury	Vennootschap	Beeindigd
				V.			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:	Rotterdam		
				Publiek belang:	Geen.		
Bestuurlijk		Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap					
belang:		van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.					
Financieel		De gemeente Rotterdam heeft 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van					
belang:		0,01 euro hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van 31,69%.					
Risico-		Bij de verkoop van de aandelen in Eneco Groep N.V. (hierna Eneco) in 2020 is de koper					
inschatting		(het consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power) gevrijwaard van de					
(BBV, art. 11		claim van de oud-aandeelhouders van REMU N.V. (hierna REMU).					
eerste lid, sub b)		Samenvattend stelt REMU dat Eneco door het juridisch verzet tegen de Splittingswet					
		verhinderd heeft dat Eneco vóór 31 december 2010 geprivatiseerd is en dat REMU					
		daardoor een eerdere contractueel afgesproken privatiseringsvergoeding niet ontvangen					
		heeft. Eneco betoogt op hoofdlijnen dat Eneco, inclusief REMU, niet vóór 31 december					
		2010 verkocht is en dat de aandeelhouders daartoe ook geen plan hadden. De hoogte van					
		claim bedraagt nominaal 133 miljoen euro. De totale claim bedraagt het nominale bedrag					
		vermeerderd met de wettelijke handelsrente vanaf 1 juli 2009. De aandeelhouders van					
		Eneco achten op basis van eerdere juridische analyse de kans op een negatieve uitspraak					
		klein, hetgeen mede is ingegeven door het feit dat REMU in eerste aanleg door de					
		Rechtbank alsook door het Grerechtshof na hoger beroep in het ongelijk is gesteld. De					
		procedure loopt echter nog nu in het eerste kwartaal van 2021 duidelijk is geworden dat de					
		REMU-aandeelhouders in cassatie gaan. De kans op een negatieve uitspraak wordt in ieder					
		geval - net als bij de jaarrekening 2019 - kleiner geacht dan 50 procent waardoor er door de					

gemeente geen voorziening (conform artikel 44 BBV) behoeft te worden gevormd.Zie voor
meer informatie de paragraaf Weerstandvermogen.

Ontwikkelingen	Eind 2019 is de veilingverkoop van de door de gemeente gehouden aandelen afgerond. Met
en behaalde	het consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power als winnende bieder is
resultaten in	destijds overeenstemming bereikt voor de aankoop van de door 44 gemeenten gehouden
2020:	aandelen. De koopsom bedroeg ca. €4,1 mld waarvan ca. 1,3 mld euro voor de gemeente
	Rotterdam. Alle 44 gemeenten hebben ingestemd met de verkoop waarna de verkoop op 25
	maart 2020 is afgerond nadat ook alle regulatoire goedkeuringen waren verkregen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020**	Jaarrekening 2020
<i>**Eneco Groep</i>			
<i>geeft geen</i>			
<i>prospectieve</i>			
<i>informatie vrij.</i>			
<i>De ramingen</i>			
<i>zijn derhalve</i>			
<i>schattingen van</i>			
<i>de gemeente</i>			
<i>Rotterdam.</i>			
Boekwaarde	0,001	0,001	Beeïndigd
Netto resultaat:	136.000	120.000	Beeïndigd
Eigen vermogen	2.939.000	3.120.000	Beeïndigd
per 31/12:			
Vreemd	2.804.000	3.000.000	Beeïndigd
vermogen per			
31/12:			

Energie Transitie Fonds	Milieubeheer -	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
	Duurzaam, bodem,		continueren	partij			
	geluid en handhaving			Energie	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en	Vennootschap	Te continueren
				Transitie Fonds	handhaving		
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken			
				van de			
				circulaire economie in Rotterdam			
Bestuurlijk				Het college is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders			
belang:							
Financieel				De gemeente heeft 100 mln. aan kapitaal toegezegd.			

belang:

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. In de investeringsstrategie zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het fondsmanagement investeringen mag verrichten. Het fondsmanagement is inbesteed bij InnovationQuarter. Dit fonds heeft in 2020 nog geen investeringen verricht.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten voor 2020:

De vennootschap is eind 2020 opgericht en heeft nog geen activiteiten verricht.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	n.v.t.	n.v.t.	0
Netto resultaat:	n.v.t.	n.v.t.	0
Eigen vermogen per 31/12:	n.v.t.	n.v.t.	0
Vreemd vermogen per 31/12:	n.v.t.	n.v.t.	0

Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5mln. euro consumenten en bedrijven in Zuid-Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het hergebruik van afvalwater, als dat kan.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De waterkwaliteit is landelijk geregeld.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van 0,05 euro.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50,6% in GBE. De hoogte van de solvabiliteit (ruim 40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.			

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: De financiële gevolgen van covid-19 zijn voor Evides Waterbedrijf beperkt gebleven. Met name dankzij een incidentele belastingmeevaller valt het resultaat 2,8mln. euro hoger uit dan in 2019, waarbij de drinkwatertarieven ongewijzigd zijn gebleven ten opzichte van voorgaand jaar. Als gevolg van covid-19 heeft Evides aanvullende maatregelen moeten treffen om investeringen doorgang te kunnen laten hebben. Desalniettemin is het investeringsniveau in 2020 met een bedrag van 113,2 miljoen euro vergelijkbaar aan 2019 (2019: 114,5 miljoen euro).

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
De financiële cijfers hebben betrekking op Evides N.V.			
Boekwaarde	848	848	848
Netto resultaat:	43.900	39.900	46.700
Eigen vermogen per 31/12:	518.500	524.400	535.200
Vreemd vermogen per 31/12:	685.200	654.600	708.700

Gemeentewerken N.V.	Wonen en bouwen	Vennootschap	beëindigd	Verbonden partij Gemeentewerken N.V. Algemene gegevens Vestigingsplaats: Rotterdam Publiek belang: In het kader van het project Marktwerving, Deregulering en Wetgevings-kwaliteit is door de commissie Cohen een aantal aanbevelingen gedaan die een eind moeten maken aan de ongelijke positie van overheidsinstanties en particuliere bedrijven die elkaar op de markt tegenkomen. Dit heeft geleid tot "Aanwijzingen inzake het verrichten van marktactiviteiten door organisaties binnen de rijksdienst". Hierdoor stellen externe opdrachtgevers (waaronder Rijkswaterstaat, Nederlandse Spoorwegen en Waterschappen) waarmee in het verleden nauw werd samengewerkt nu de eis dat met hen samen-werkende partijen een privaatrechtelijk stempel moeten dragen. Hiernaast is de technische uitvoering van de C2-deponie Maasvlakte ondergebracht in de C2 Rotterdam B.V. Bestuurlijk belang: De statutaire directie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van het cluster Stadsontwikkeling. Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Financieel belang: Kapitaalstorting van 45.378 euro. Risico-inschatting: NV Gemeentewerken is in 2020 geliquideerd. In 2020 is het positieve saldo overgemaakt

(BBV, art. 11 naar de gemeente Rotterdam. Er is geen risico meer voor de gemeente Rotterdam.
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen De vennootschap is in 2020 geliquideerd. Het positieve saldo is overgemaakt naar de
en behaalde gemeente Rotterdam.
resultaten in
2020:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	45	0	0
Netto resultaat:	-	Geliquideerd	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	1067	Geliquideerd	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	0	Geliquideerd	Geliquideerd

Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats: Rotterdam			
				Publiek belang: Verdere stimulering van de open breedband markt in Rotterdam en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.			
				Bestuurlijk belang: Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
				Financieel belang: Kapitaalstorting van 25.000 euro bij oprichting van de vennootschap.			
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De boekwaarde van Glazen Maas Exploitatie B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.			
				Ontwikkelingen en behaalde resultaten voor 2020: In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen rekening houdende met de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Hiertoe wordt verder onderzoek gedaan waarover begin 2021 meer duidelijkheid moet komen			
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020**	Jaarrekening 2020*

*** Dit zijn voorlopige**

cijfers

**** Dit is niet de**

definitieve begroting voor

2020, het gaat om een

globale indicatie

aangeleverd door

Glazen Maas Exploitatie

B.V.

Boekwaarde	25	25	25
Netto resultaat:	-8	15	11, 9
Eigen vermogen per 31	51	40	57, 5
/12:			
Vreemd vermogen per 31	56	75	59, 7
/12:			

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen
				V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.		
				Bestuurlijk belang:	Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.		
				Financieel belang:	Omvang van de gedane kapitaalstorting van 395.000 euro bij oprichting van de vennootschap.		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Glazen Maas Infrastructuur B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.		
				Ontwikkelingen en behaalde resultaten voor	In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen rekening houdende met de		

2020: gemeentelijke beleidsdoestellingen. Hiertoe wordt verder onderzoek gedaan waarover begin 2021 meer duidelijkheid moet komen

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*
* Dit zijn voorlopige cijfers			
Boekwaarde	125	125	125
Netto resultaat:	-15	5	-22
Eigen vermogen per 31/12:	436	405	399, 4
Vreemd vermogen per 31/12:	-6	2	2

Guide Plus Sustainable Investment Fund B.V.	Treasury	Vennootschap	beëindigd	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Guide Plus Sustainable Investment Fund B.V.	Treasury	Vennootschap	beëindigd
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Oegstgeest			
Publiek belang:		Het doen van investeringen in innovaties t.b.v. verduurzaming van steden, meer specifiek in de sectoren water en energie.					
Bestuurlijk belang:		De gemeente is vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering en heeft het recht om één commissaris in de raad van commissarissen te benoemen.					
Financieel belang:		De gemeente doet een bijdrage van 2mln euro in het fonds dat een totaal beoogd investeringsvolume heeft van 23mln euro.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Deelname is 2020 beëindigd			
Ontwikkelingen en behaalde resultaten voor 2020:				Deelname is 2020 beëindigd			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020			
Boekwaarde	Bij opstellen nog niet opgericht		2.000	0			
Netto resultaat:	Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	nvt			
Eigen vermogen per 31/12:	Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	nvt			
Vreemd vermogen per 31/12:	Bij opstellen nog niet opgericht		Nog niet beschikbaar	nvt			

Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.		
				Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.		
				Financieel belang:	De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van 327.144.000 euro.		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Havenbedrijf Rotterdam N.V. is een financieel robuust bedrijf met een stabiele kasstroom. Covid-19 had weliswaar een negatieve invloed op de overslag in 2020, die qua volume daalde met 6,9%, maar het financiële effect hiervan werd gedempt doordat ook kortingsregelingen vervielen. De omzet steeg met 6,6%, de winst uit contractopbrengsten nam toe. Er is geen aanleiding om de risico-inschatting te wijzigen.		
				Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	In 2020 heeft HbR een nieuwe Ondernemingsstrategie vastgesteld voor de periode 2020 - 2024. De nieuwe strategie telt een drietal speerpunten: 1) slimme partner in logistieke ketens, 2) versneller van duurzaamheid in de haven, en 3) ondernemende en slagvaardige organisatie. HbR zet sterk in op de verbetering van de logistieke efficiënte van de haven door digitalisering. Ten behoeve van de verduurzaming van het haven- en industriecomplex ondersteunt HbR de ontwikkeling van een waterstofeconomie.		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
				Boekwaarde	327.144	327.144	327.144
				Netto resultaat:	238.860	200.000	351.718
				Eigen vermogen per 31/12:	3.955.321	4.000.000	4.180.696
				Vreemd vermogen per 31/12:	1.569.037	1.600.000	1.596.856
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	In oprichting	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
				partij			
				ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	In oprichting
				Algemene gegevens			

Vestigingsplaats:	Hoofddorp

Publiek belang:	Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.

Bestuurlijk belang:	Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in 2021 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang:	Doordat de gemeente Rotterdam nog niet deelneemt is haar financieel commitment nog niet geëffectueerd. De private partners participeren al wel in het fonds. Wanneer het fonds een minimale omvang van 40 mln euro heeft en nog een publieke partij instapt, zal de gemeente haar aandeel effectueren. Hiervoor heeft de gemeente 4 mln euro gereserveerd.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. De deelname aan dit fonds zal in 2021 geëffectueerd worden.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	N.v.t. deelname zal pas in 2021 geëffectueerd worden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	N.v.t.	4.000	0
Netto resultaat:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.

ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
II B.V.				ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
				II B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Badhoevedorp			
Publiek belang:				Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een			

transitie faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied

(Rijnmond en Drechtsteden).

Bestuurlijk Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van belang: Aandeelhouders.

Financieel Kapitaalstorting van 2 mln euro. belang:

Risico- Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege inschatting de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend (BBV, art. 11 participeren) van dit specifieke type deelnemingen. De jaarrekening 2020 van de eerste lid, sub b) vennootschap nog niet beschikbaar. De Q3-rapportage uit 2020 geeft geen aanleiding voor een neerwaartse bijstelling van de boekwaarde.

Ontwikkelingen Het fonds ICF II bevindt zich in de afbouwfase. De investeringsperiode is geëindigd en de en behaalde ondernemingen moeten voldoende groeien om verkocht te kunnen worden. Verwacht wordt resultaten in dat het fonds niet, zoals oorspronkelijk gepland, zal sluiten in 2020, maar in 2023. Hierbij 2020: moet afgewacht worden hoe de Coronacrisis op de vooruitzichten en exitmogelijkheden inwerkt. Er is tot nu toe geen aanleiding om de boekwaarde van het fonds aan te passen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	2.011	2.000	2.161
Netto resultaat:	55	30	-50
Eigen vermogen per 31/12:	2.417	2.850	2.230
Vreemd vermogen per 31/12:	3.792	4.000	3.872

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Den Haag			
Publiek belang:				De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.			
Bestuurlijk belang:				De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 3 mln euro en een jaarlijkse exploitatiebijdrage van 660.000 euro en 165.000 euro voor de (nog) niet in de exploitatiebijdrage geïntegreerde bijdrage Zuid-			

Risico- De gemeente loopt het risico dat de investering c.q. kapitaalstorting van ca. 2,6 mln. euro inschatting die nu nog op de gemeentelijke balans staat door de tegenvallende resultaten geheel of (BBV, art. 11 gedeeltelijk moeten worden afgeboekt. IQ komt financieel niet uit met jaarlijkse eerste lid, sub b) exploitatiebijdrage en is met de aandeelhouders in gesprek over een oplossing voor deze situatie. IQ Capital, het investeringsfonds van IQ, is in haar aard een risicovolle onderneming en kan impact ondervinden van de Coronacrisis en een mogelijke economische neergang.

Ontwikkelingen De inzet van IQ is gericht op acquisitie, innovatie en investeringen in innovatieve bedrijven. en behaalde Dit draagt bij aan de doelstellingen van zoals verwoord in de Rodmap Next Economy en de resultaten in herstel en vernieuwingsagenda en daarmee aan de versterking van de Rotterdamse 2020: economie.

*De cijfers over 2020 zijn nog in concept.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*
*Betreft concept cijfers			
Boekwaarde	2.954	2.586	2.954
Netto resultaat:	-3.727	-1.000	-2.475
Eigen vermogen per 31/12:	52.156	58.116	49.681
Vreemd vermogen per 31/12:	10.143	2.500	18.196

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Via dochtermaatschappij Ro!Entree worden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geactiveerd om hun kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt te vergroten. Zij komen voor twee jaar in dienst bij Ro!Entree als call center agent en verzorgen de dienstverlening van het centrale telefoonnummer 14010 van de gemeente Rotterdam.In 2020 namen de heer R.W.J. Schalkwijk en mevrouw A.C. Bots zitting in het bestuur, ter vervanging van mevrouw M. Huygens en de heer R.C. den Haak.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van Ben W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			

Financieel Kapitaalstorting van 18.151 euro.

belang:

Risico- Binnen de BV zijn tot op heden geen risico's te benoemen die van materiële betekenis inschatting kunnen zijn in relatie tot de financiële positie en waarvoor nog geen maatregelen zijn (BBV, art. 11 getroffen. eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen Het jaar 2020 stond in het teken van het toekomstbestendig maken van de organisatie in en behaalde samenspraak met de gemeente. Er is een business case gemaakt om de dienstverlening resultaten in van Ro!Entree beter te maken en meer in te zetten op het creëren van duurzame 2020: werkgelegenheid. Begin 2021 zal hierover besluitvorming over plaatsvinden. In 2020 zijn er in totaal 147 mensen in dienst gekomen bij Ro!Entree. 61 kandidaten van deze 147 personen kwamen vanuit het cluster Werk & Inkomen van de gemeente Rotterdam. In 2020 zijn er ook 141 mensen uit dienst gegaan. 24 medewerkers hadden aansluitend een andere baan, 37 hadden geen andere baan en bij 80 is het niet bekend.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020 (ovb acc. controle)
Boekwaarde	18	18	18
Netto resultaat:	-27	-296	-73
Eigen vermogen per 31/12:	1.249	953	1.176
Vreemd vermogen per 31/12:	1.785	1.000	1.259

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond B.V.			continueren	Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te continueren
				Rijnmond B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennootschap. Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binnen het kader van een evenwichtig beleid.					
Bestuurlijk belang:		Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van 1,00 euro. De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van 4,54 euro per aandeel.					

Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg van de aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer 750.000 euro.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Aangezien er nog steeds sprake is van een negatief exploitatieresultaat heeft het cluster Werk en Inkomen, zoals opgenomen onder de financiële consequenties, ook in 2020 liquiditeitssteun geboden ter hoogte van het bedrag van het tekort (2,3 mln euro). Ook is er gebruikgemaakt van de NOW1-regeling voor omzetderving t.g.v. corona. De jaarcijfers zijn minder negatief uitgevallen dan verwacht doordat er minder (gedetacheerde) medewerkers zijn ingezet, het begrote omzetverlies lager is uitgevallen en doordat huisvestingslasten waarmee rekening werd gehouden uit coulance zijn kwijtgescholden.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: Rotterdam Inclusief is het arbeidsontwikkelbedrijf van de gemeente Rotterdam, met een directie die organisatorisch onder cluster Werk & Inkomen ressorteert. Op 21 januari 2020 is door het college van B en W o.b.v. deze verkenning besloten tot een verdere vervlechting van activiteiten van de vennootschap en Rotterdam Inclusief in 2020 o.a. wegens de grote mate van verwevenheid in werk, opdrachten en doelgroepen. Dit betekent o.a. dat medewerkers die in dienst waren bij OMR B.V. per 1 juli 2020 een dienstverband hebben gekregen bij de gemeente Rotterdam. De werksoorten en activiteiten worden in 2021 opgestart onder directie Rotterdam Inclusief.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	18	18	0
Netto resultaat:	-1.434	-3.987	-2.300
Eigen vermogen per 31/12:	18	18	18
Vreemd vermogen per 31/12:	2.083	n.v.t.	2.156

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dordrecht			
Publiek belang:				De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 5.681 euro.			
Risico-inschatting (BBV, art.				ROM-D Beheer loopt geen commerciële risico's			

11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen en behaalde
resultaten in 2020:

De resultaten van ROM-D Beheer worden bepaald door de ontwikkelingen binnen de twee in beheer zijnde vennootschappen, waaronder Kil III C.V. Zie aldaar.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	6	6	6
Netto resultaat:	1	3	2
Eigen vermogen per 31/12:	44	46	46
Vreemd vermogen per 31/12:	0	400	271

Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.				Ontwikkelingsmaatschappij			
				Drechtsteden Dordtse Kil			
				III C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dordrecht			
Publiek belang:		Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen en de betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te vergroten.					
Bestuurlijk belang:		De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.					
Financieel belang:		Kapitaalstorting van 561.155 euro.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Het financiële risico voor de gemeente Rotterdam is gering en beperkt tot de boekwaarde van € 0,5 miljoen.					
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:		De belangstelling voor de uitgifte van de resterende kavels is toegenomen en niet merkbaar beïnvloed door de Covid-19 pandemie. De gemeente Rotterdam heeft een externe toets laten uitvoeren op de waarde van haar aandelen met het oog op een uitkoop door de vennootschap.					
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Jaarrekening 2020	
Boekwaarde		561		561		561	
Netto resultaat:		1.056		960		446	
Eigen vermogen per 31/12:		9.457		12.750		9.903	
Vreemd vermogen per 31		8.922		9.000		8.952	
/12:							

RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren				

RET	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Infrastructuur B.			
V.			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur.

Bestuurlijk belang: Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V.

Financieel belang: Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De vennootschap werkt met een nulresultaat, waarbij de kosten van beheer en onderhoud worden gedekt door een separate concessievergoeding van MRDH. Na de overdracht van de gemeentelijke leningportefeuille blijft het risico beperkt tot het ingebrachte eigen vermogen.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: De investeringen in beheer en onderhoud van de OV-infrastructuur en de railvoertuigen zijn volgens de voorwaarden van MRDH uitgevoerd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	14
Vreemd vermogen per 31/12:	824.200	755.000	784.280

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Vorzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge			

Bestuurlijk	De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van belang:	Aandeelhouders.

Financieel	De gemeente heeft 100% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van belang:	18.150 euro.

Risico- inschatting	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de Rail- en busconcessie Rotterdam e. o. De exploitatie van de vervoersconcessies wordt periodiek herijkt volgens de (BBV, art. 11 concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de eerste lid, sub b)	inbreng bij de verzelfstandiging.

De voortdurende COVID-19-crisis leidt er ook in 2021 toe dat RET een lagere omzet heeft. RET verwacht een structureel lager reizigersvolume. RET moet maatregelen nemen om de financiële gevolgen hiervan op te vangen.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	In 2020 heeft RET te maken gehad met de gevolgen van COVID-19 en de beperkende maatregelen voor reizigers. Het reizigersvolume is fors teruggevallen, wat leidde tot teruglopende omzet. Het omzetverlies is grotendeels (95%) vergoed door het Rijk.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	0	0	7.500
Netto resultaat:	5.828	4.500	-11.362
Eigen vermogen per 31/12:	159.645	163.000	148.282
Vreemd vermogen per 31/12:	178.407	280.000	280.677

Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:						Schiphol, Haarlemmermeer	
Publiek belang:				Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.			
Bestuurlijk				Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van			

belang:	Aandeelhouders.
Financieel	4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van 454 euro.
belang:	
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Als gevolg van de COVID-19 pandemie was Royal Schiphol Group (hierna: RSG) vorig jaar, maar is zij ook dit jaar niet in staat dividend uit te keren. Het effect voor de komende jaren wordt intensief gemonitord en geanalyseerd door RSG via sceanrio-analyses. Op basis van deze analyses en de gesprekken met de vennootschap kan de gemeentelijke meerjarige diidenraming daarop adequaat worden aangepast. De relatief beperkte omvang van de boekwaarde van RSG maakt dat de gemeente een afboeiing op dit moment niet als een reeel risico ziet gegeven de nog altijd solide financiële positie en kredietwaardigheid van RSG.
Ontwikkelingen	Royal Schiphol Group
en behaalde resultaten in 2020:	In 2020 ontving de Royal Schiphol Group (hierna: RSG) als gevolg van de resicties door de heersende COVID-19 pandemie 70,9% minder passagiers dan in 2019. Het totaal aantal passagiers kwam uit op een record van 23,5 mln (2019: 80,5mln euro). In 2020 waren er 251.513 vliegtuigbewegingen op Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven (een daling van 54,7 % t.o.v. 2019). De netto-omzet over 2020 bedroeg 688 mln euro., waarmee de omzet ten opzichte van 2019 met 57,4% is gedaald (2019: 1,6 mld euro). RSG heeft in het kader van de NOW-subsidieregeling (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid) een beroep gedaan op overheidssubsidie ten bedrage van 112 miljoen euro. Verder is er geen overheidssteun aangevraagd. Er zijn geen bonussen aan de directie en geen dividend uitgekeerd. RSG heeft de totale bedrijfslasten met circa 20% verlaagd door het afschalen van activiteiten en het nemen van kostenbesparende maatregelen. De investeringsuitgaven zijn herzien. In 2020 heeft Schiphol de uitgaven voor investeringsprojecten met circa 25 procent verlaagd. RSG heeft zodoende gepoogd zijn organisatie te herstructureren om deze aan te passen aan de economische ontwikkelingen door de pandemie. Echter door meer dan een halvering van de omzet en het feit dat dat bedrijfslasten relatief gezien minder hard zijn gedaald alsmede het resultaat uit deelnemingen significant is afgenomen is in 2020 het netto resultaat met 256,8% gedaald naar - €568 (2019: + 362 mln. euro)
	Rotterdam The Hague Airport
	tn totaal vervoerde dochtermaatschappij Rotterdam The Hague Airport (hierna: RTHA) in 2020 0,5 mln passagiers (-76,9%, in 2019: 2 mln.). Het totaal aantal vliegtuigbewegingen is licht gedaald van ca. 52.000 in 2019 naar ca. 39.000 in 2020. Voornoemde resultaten zijn net als bij RSG een gevolg van de COVID-19 pandemie. De geluidsbelasting wordt in de omgeving van RTHA berekend door middel van zes handhavingspunten, waarbij een percentage hoger dan 100% een overschrijding betekent. In 2020 is het wettelijk toegestane geluidsniveau voor de luchthaven niet overschreden. De sterke afname van de geluidbelasting in de 6 handhavingspunten is voornamelijk het gevolg

van de sterke afname van het aantal vluchten door het grote commerciële vliegverkeer

vanaf maart 2020 als gevolg van de coronamaatregelen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Jaarrekening 2020*
*Royal Schiphol			
Groep geeft			
geen			
prospectieve			
informatie vrij.			
De ramingen			
zijn derhalve			
schattingen van			
de gemeente			
Rotterdam.			
Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	362.062	290.000	-562.630
Eigen vermogen	4.372.036	4.300.000	3.776.702
per 31/12:			
Vreemd	3.424.515	3.700.000	5.503.420
vermogen per			
31/12:			

Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				Sportbedrijf	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Rotterdam B.V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recreatieve programmering (hoofddlijnenbesluit College).		
				Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
				Financieel belang:	Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €4.700.000 euro.		
				Risico-inschatting	Gezien de langdurige sluiting van veel van de locaties van het Sportbedrijf ondervindt het Sportbedrijf aanzienlijk negatieve (financiële) consequenties van de coronamaatregelen.		
				(BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Hierdoor is het risico op een afwaardering van de boekwaarde ook toegenomen.		

Ontwikkelingen Het Sportbedrijf heeft als missie om sport en beweging in Rotterdam te faciliteren met en behaalde toegankelijke, schone en veilige sportvoorzieningen en voorziet in programmering om resultaten in mensen (inwoners van Rotterdam en omgeving) in beweging te krijgen en te houden. 2020: was een lastig jaar voor de organisatie, veel van haar locaties moesten vanwege de coronamaatregelen (deels) gesloten worden en veel van de diensten die het Sportbedrijf aanbiedt konden niet, of slechts in afgezwakte vorm, doorgang vinden. Het resultaat van het Sportbedrijf Rotterdam heeft zich ontwikkeld conform begroting en prognose. Het verlies van omzet door de coronamaatregelen is volledig gecompenseerd door gemeentelijke subsidies, Rijkssubsidies en (incidentele) besparingen.

* Het betreft hier voorlopige cijfers

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*
* Betreft concept cijfers			
Boekwaarde	6.551	6.551	6.551
Netto resultaat:	811	200	750
Eigen vermogen per 31/12:	8.526	6.800	8.300
Vreemd vermogen per 31/12:	18.622	8.445	12.500

SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een meer flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payroll en inhuur de inzet van flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en projecten.			
Bestuurlijk belang:				Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directeur) en de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt het college van B&W vertegenwoordigd.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van 36.302 euro.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11)				Het eigen vermogen is positief en de onderneming is winstgevend. Voor de komende jaren ligt de uitdaging om gedurende afbouw van de werkzaamheden de dienstverlening en winstgevendheid op peil te houden.			

Ontwikkelingen Ondanks de afbouw bij andere doelgroepen is door de forse instroom van corona-personeel en behaalde voor de GGD de omzet van SSC Flex in 2020 fors hoger dan begroot. resultaten in 2020:

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, met de structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht van de Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke effecten genereren.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.		
Financieel belang:	De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van 2.250.000 euro ten behoeve van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie van Nota Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Europese middelen.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Net als voorgaande jaren, zijn de juridische risico's voor de gemeente Rotterdam, gezien de gekozen juridische constructie, minimaal. Daarbij spelen er geen dossiers/actualiteiten die noemenswaardig zijn. Een aandachtspunt voor het fondsmanagement is om voldoende projecten te vinden per thema waar Europese middelen voor zijn verkregen.		

resultaten in 2020:

				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
				Boekwaarde	0	0	0
				Netto resultaat:	315	-50	-188
				Eigen vermogen per 31/12:	8.683	9.812	11.345
				Vreemd vermogen per 31/12:	3.733	1.917	1.929
Stadsherstel Historisch	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rotterdam N.V.			continueren	Stadsherstel	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Historisch			
				Rotterdam N.V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:	Rotterdam		
				Publiek belang:	Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam.		
				Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.		
				Financieel belang:	11.770 aandelen van elk nominaal 100 euro.		
				Risico-inschatting	Stadsherstel laat al jaren een stabiel financieel resultaat zien. Corona heeft slechts een (BBV, art. 11 beperkte impact gehad op het voorlopige resultaat in 2020. eerste lid, sub b)		
				Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	Stadsherstel heeft in 2020 o.a. gewerkt aan de herontwikkeling van de voormalige Heinekenbrouwerij in Crooswijk. *De cijfers over 2020 zijn voorlopige cijfers		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*
				Boekwaarde	1.547	1.547	1.547
				Netto resultaat:	479	400	468
				Eigen vermogen per 31/12:	18.390	18.000	19.072
				Vreemd vermogen per 31/12:	9.283	12.000	10.982
Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:	Rotterdam		

Publiek belang: Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879). met energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende) gemeenten.

Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de gas- en elektriciteitstoevoer.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.

Financieel belang: De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van 100 euro hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van 31,69%.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is €0,5 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Stedin een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt.

Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspositie of tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is opgenomen.

O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de behoedzame raming van de gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming op dit moment niet hoeft te worden bijgesteld.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: In 2020 heeft Covid-19 en overheidsmaatregelen ook effect gehad op Stedin. Sommige activiteiten, zoals het plaatsen van slimme meters, oesten tijdelijk stopgezet worden. Tegelijkertijd gingen alle vitale werkzaamheden door.

Financieel resultaat

Stedin Groep heeft 2019 afgesloten met een nettoresultaat van 42 mln. De netto omzet steeg licht naar 1.216 mln (2019: 1.220 mln). De solvabiliteit daalde iets naar 43%. De totale investeringen in 2020 bedroeg 620 mln. Dit is een lichte daling ten opzicht van 2019 (646 mln), als gevolg van het feit dat Stedin door de coronacrisis in 2020 minder werkzaamheden bij klanten heeft kunnen uitvoeren.

Daarnaast is Stedin in 2020 in gesprek geweest met haar aandeelhouders over hoe de organisatie de stijgende investeringsdruk kan dragen. Bij het opstellen van deze jaarrekening is de verwachting dat Stedin in 2021 met een concrete kapitaalvraag aan haar aandeelhouders zal komen komen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
<i>*Resultaat is</i>			
<i>eenmalig hoger door</i>			
<i>verkoop van de</i>			

bedrijfsactiviteiten

van

dochteronderneming

Joulz Diensten

Boekwaarde	535	535	536
Netto resultaat:	325000*	60.000	42.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.949.000	3.000.000	2.891.000
Vreemd vermogen per 31/12:	4.340.000	4.300.000	4.681.000

Stadion Feijenoord

Vennootschap

Te

continueren

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Stadion Feijenoord		Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Rotterdam
Publiek belang:	Het aandeelhouderschap is ontstaan vanuit de conversie van een achtergestelde lening uit 1994 ten behoeve van de renovatie van De Kuip. Het (nieuwe) stadion speelt een belangrijke rol in de voorgenomen gebiedsontwikkeling in Feyenoord. Daarnaast is het voor Rotterdam belangrijk om een multifunctionele evenementenlocatie in de stad te hebben.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft als houder van één aandeel in beperkte mate zeggenschap in de aandeelhoudersvergadering (0,02%).		
Financieel belang:	Aan het preferente aandeel van de gemeente is een agioreserve van 7,9 mln. euro verbonden.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Stadion Feijenoord werkt aan een nieuw stadion. Aan dit project zijn (financiële) risico's verbonden. Ook heeft corona zeer forse impact gehad op de inkomsten.		
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	Stadion Feijenoord N.V. heeft in 2020 aan de ontwikkeling van een nieuw stadion gewerkt.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	7.941	nvt	7.941
Netto resultaat:	-6.888	nvt	-12.360
Eigen vermogen per 31/12:	-1.854	nvt	-14214
Vreemd vermogen per 31/12:	29.666	nvt	27.303

Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.			
Financieel belang:				Het totale gemeentelijke commitment bedraagt 1 mln euro; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen. De gemeente is aandeelhouder van 100 aandelen met een nominale waarde van 1 euro per aandeel.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. Het meest recente kwartaalrapport (Q3 2020) geeft geen aanleiding tot afwaardering.			
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:				Swanbridge heeft in 2020 in twee nieuwe bedrijven geïnvesteerd: Immagine en Pan Cancer T. Daarnaast heeft een vervolginvestering plaatsgevonden in Allero Therapeutics.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*	
*Betreft concept-cijfers							
Boekwaarde				878	475	232	
Netto resultaat:				-408	-200	-120	
Eigen vermogen per 31/12:				118	320	320	
Vreemd vermogen per 31/12:				761	1000	1000	
Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Tower Hotel	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Het Tower hotel behartigt geen publiek belang meer.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: Kapitaalstorting van 2.100.000 euro in het geplaatst kapitaal van de vennootschap Tower Hotel Rotterdam B.V. In 2016 is een vordering van 544.667 euro omgezet in cumulatief preferent kapitaal. De gemeente Rotterdam heeft daarmee een relatief belang van 14,3% in het geplaatste kapitaal van de vennootschap. De gemeente Rotterdam heeft in 2009 een lening verstrekt met een hoofdsom van 1.300.000 euro. De restantheofdsom bedraagt per 31 december 2018 950.000 euro.

Risico-inschatting Er is een voorziening getroffen. Daarmee is het risico gemitigeerd. Verder heeft de (BBV, art. 11 eerste gemeente een overeenkomst over de verkoop van haar belang. Na verkoop resteert lid, sub b) geen risico meer.

Ontwikkelingen en 2020 stond voor Tower Hotel Rotterdam in het teken van de coronacrisis. Dit heeft een behaalde resultaten enorme impact op het hotel gehad waarbij de bezettingsgraad zakte naar in 2020: 5%. Voortzetten van het hotel met een minimale bezetting had prioriteit. 2021 zal dan ook bestaan uit het herstel van de coronacrisis. Met een nieuwe eigenaar aan boord zal het hotel de renovatie voortzetten en inzetten op het vergroten van de bezettingsgraad en de gemiddelde kamerprijs.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*

* dit is niet de definitieve begroting voor 2020, het gaat om een globale indicatie aangeleverd door Tower Hotel Rotterdam B.V.

Boekwaarde	480	480	326
Netto resultaat:	-64	4.950	-2.901
Eigen vermogen per 31/12:	-6.000	-1.235	-4.622
Vreemd vermogen per 31/12:	12.381	8.575	10.529

partij			
Warmtebedrijf Holding B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Rotterdam
Publiek belang:	De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten voor de verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afgenomen van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet benut. Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmte aan eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitstoot van schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone stad.		
Bestuurlijk belang:	College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	In de gemeentelijke jaarrekening 2018 is reeds 25,6 mln euro afgeboekt op het aandelenkapitaal, de resterende boekwaarde bedraagt 29,9 mln euro. Tot slot heeft de gemeente een borgstelling verleend aan BNG Bank voor de bancaire financiering van het Warmtebedrijf Infra NV voor maximaal 104.000.000 euro. WBR had bij BNG een kredietfaciliteit van maximaal €101,4 mln. De gemeente stond borg voor deze faciliteit tot een maximum van €104 mln. De faciliteit eindigde op 1 oktober 2020. BNG had eerder al aangegeven geen mogelijkheid tot verlenging te zien. Met BNG en WBR is besloten dat de kredietfaciliteit terugbetaald zou worden door de gemeente op grond van de borg. Dit heeft tot een betaling van €101,6 mln geleid (€101,4 mln voor het opgenomen krediet, €0,2 mln rentekosten). Door betaling onder de borg heeft de gemeente een regresvordering op WBR verkregen. De vordering kan echter maar gedeeltelijk worden terugverdiend met de voorliggende business case. O.b.v. een actuele analyse zou een voorziening van €60,9 mln nodig zijn. Dit is inclusief de voorziening voor de opgebouwde rente. Het voorstel is daarom om de reeds bij begroting 2021/2e Herziening voorziening van €52 mln te verhogen met een bedrag van €8,9 mln.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeenteraad heeft in 2020 gekozen om WLQ+ verder uit te werken. Risico's van aanleg en operatie van de leiding naar Leiden liggen bij Gasunie, niet bij WBR. Voor de gemeente zijn de grootste risico's gelegen in het tijdig tot stand komen van contracten tussen WBR, Gasunie en Vattenfall die passen binnen de bestaande contracten. Verder is er een risico in wijziging van wetgeving. De rol van WBR onder de nieuwe warmtewet zou kunnen vervallen. De gemeente heeft contact met EZK om de rol van WBR onder de warmtewet veilig te stellen.		
Ontwikkelingen	In 2020 is veel aandacht besteed aan toekomstscenario's voor WBR. Uiteindelijk heeft de		

en behaalde gemeenteraad in november 2020 ingestemd met het verder uitwerken van het scenario de resultaten in Warmteling+ (WLQ+) en met het stopzetten van het project Leiding over Oost (LOO). Dit 2020: besluit is aanleiding geweest om afspraken te maken met de provincie over de bijdrage van de aandeelhouders aan WBR in scenario WLQ+.

*betreft concept cijfers

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Jaarrekening 2020*
* Gebaseerd op 'going concern'			
Boekwaarde	26.925	26.925	29.853
Netto resultaat:	-6.044	-4.000	-13.189
Eigen vermogen per 31/12:	44.924	33.000	21.621
Vreemd vermogen per 31/12:	103.506	120.000	125.504

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Geen.			
Bestuurlijk belang:		Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiger.					
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed B.V. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt 227.162 euro.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Nihil. De gemeente ontvangt geen dividendbaten en de boekwaarde op de balans is 0 euro. Verder worden in een liquidatieproces zoals bij WOM Vastgoed de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. De vennootschap kan, doordat er geen bedrijfstactiviteiten meer plaatsvinden en geen omzet meer wordt gegenereerd, die lasten niet dragen. Daarbij is het eigen vermogen onvoldoende om aan dergelijke verplichtingen te voldoen. Om die reden heeft de gemeente als enig aandeelhouder met WOM afgesproken om middelen te reserveren en de resterende kosten van liquidatie over te nemen om de liquidatie te kunnen afronden.					
Ontwikkelingen en behaalde		In 2020 zijn verdere voorbereidingen getroffen teneinde WOM Vastgoed BV te ontbinden. Zoals het indienen van de belastingaangiften en het opstellen van de laatste					

resultaten in jaarrekeningen. De inschatting van de vennootschap is dat de vennootschap op relatief korte termijn kan worden ontbonden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar	In liquidatie	Geliquideerd

Bibliotheek	Media	Stichting	Te continueren	Verbonden partij Bibliotheek Media Stichting Te continueren Algemene gegevens Vestigingsplaats: Rotterdam Publiek belang: Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij. Bestuurlijk belang: Statuair bevoegdheden als aangesloten instelling. Financieel belang: De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris). Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. Uiteraard heeft Bibliotheek Rotterdam in 2020 last gehad van de COVID-maatregelen en is dat een niet beïnvloedbaar risico dat ook in de nabije toekomst actueel blijft. Voor de langere termijn zijn er risico's in de vorm van een teruglopend aantal betalende leden en de mogelijkheid van een lager subsidieniveau. Bibliotheek Rotterdam heeft voor het genereren van eigen inkomsten een contributiemodel, volwassen leden betalen een contributie voor lidmaatschap van de bibliotheek (leden <18 zijn gratis lid). Landelijk staat dit model onder druk, door het teruglopen van het aantal betalende leden (volwassenen -29,7% tussen 2010 en 2019). Naa een terugloop van eigen inkomsten is de terugloop van subsidie een risico voor Bibliotheek Rotterdam. Het grootste deel van de inkomsten van de bibliotheek is afkomstig van subsidies (88%). Zowel een terugloop in subsidieniveau als een ontoereikende indexatie leidt tot een risico in het op niveau houden van de aanwezigheid in de stad en de kwaliteit van de dienstverlening. Omdat Bibliotheek Rotterdam nu en in de toekomst in toenemende mate afhankelijk is van de samenwerkingen met diverse partners in de stad,

geldt een terugloop in subsidie bij partners ook als risico, die het behalen van de doelstellingen van Bibliotheek Rotterdam kunnen belemmeren.

Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat, heeft de gemeenteraad op 26 november 2020 besloten het traject tot een Voorlopig Ontwerp voort te zetten. Hierbij heeft de gemeenteraad tevens besloten hier optioneel een stadsmuseale functie in mee te nemen. Dit levert zowel kansen als risico's op voor respectievelijk de inhoud als de voortgang van dit traject.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten voor 2020: Bibliotheek Rotterdam help Rotterdammers bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenleving. Dit doet de bibliotheek door enerzijds een uitgebreide programmering aan te bieden waarin Rotterdammers kennis en vaardigheden aangereikt krijgen om mee te kunnen doen. Anderzijds doet de bibliotheek dit door het aanbod laagdrempelig en in de nabijheid van Rotterdammers aan te bieden. Bibliotheek Rotterdam heeft hiertoe het aantal vestigingen en het aantal activiteiten tussen 2016 en 2020 uitgebreid. De opening van de vestiging in het Kunstenpand in Rotterdam Zuid was hiervan in 2020 één van de belangrijkste resultaten.

*De cijfers over 2020 zijn onder voorbehoud van goedkeuring door de accountant.

Bibliotheek Rotterdam biedt een laagdrempelig en toegankelijk netwerk aan bibliotheekvestigingen, met een aanbod dat is afgestemd op de samenstelling en behoeften van het gebied. De bibliotheek vormt een hoeksteen in het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen waar Rotterdam mee kampt. In het bijzonder het terugdringen van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van (digitale) basisvaardigheden en het voorkomen van eenzaamheid (in het bijzonder onder ouderen). De programmering van de bibliotheek is afgestemd op deze uitdagingen. Helaas heeft Bibliotheek Rotterdam door de COVID-maatregelen en de (gedeeltelijke) sluiting van vestingen, haar programma slechts ten dele kunnen realiseren. Om activiteiten toch aan te kunnen bieden, is het digitale aanbod uitgebreid en zijn er fysieke oplossingen gevonden om toch bibliotheekdiensten aan te kunnen bieden tijdens een (gedeeltelijke) sluiting.

Bibliotheek Rotterdam heeft zich in 2020 voorbereid op beleidsperiode 2021 - 2024. Het meerjarenbeleidsplan, dat hiervoor de basis vormt, is op 29 september 2020 vastgesteld door het college. Het meerjarenbeleidsplan is gebaseerd op de door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde uitgangspunten meerjarenbeleid 2021 - 2024.

* Het gaat hierbij om een inschatting.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	-158	10	854*
Eigen vermogen per 31/12:	6.549	6.559	8.223

Vreemd	5.057	5.172	5.701
vermogen per			
31/12:			

Stichting Natuurstad (Natuur en Milieu-educatie)	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Stichting	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Stichting Natuurstad (Natuur en Milieu-educatie)	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Stichting	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.			
Bestuurlijk belang:				Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 340.000 euro en jaarlijkse subsidie van 875.000 euro.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Stichting Natuurstad functioneert bestuurlijk en financieel naar behoren. Risico laag.			
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:				Door de coronamaatregelen zijn verschillende prestaties niet (geheel) behaald. Kinderboerderijen waren bijvoorbeeld geruime tijd dicht.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020	
Netto resultaat:				489	0	248.872	
Eigen vermogen per 31/12:				1.085	561	1.386.521	
Vreemd vermogen per 31/12:				3.284	0	1.594.066	

Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Den Haag			

Publiek belang: Zonder winst oogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken rond 'werk' en 'inkomen'. Wigo4it beheert deze systemen en ontwikkelt ze door.

Bestuurlijk Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene belang: deelnemersvergadering. Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4it te kunnen spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de overheid.

Financieel In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer 25.000 euro in het eigen vermogen belang: van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2021 9,8 mln euro.

Risico- Indien van toepassing, worden risico's afgedekt door het vormen van een voorziening inschatting binnen de corporatie. (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen In 2020 is verder onderzoek verricht naar de IT-dienstverlening voor het inkomensdomein en behaalde en is besloten om de inzet van Socrates bij Wigo4it te continueren. Er zijn stappen gezet in resultaten in het verzakelijken en professionaliseren van de G4 samenwerking met Wigo4it. Daarnaast 2020: heeft Wigo4it de IT-ondersteuning van TOZO (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers) in korte tijd neergezet.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	2727	-160	1107
Eigen vermogen per 31/12:	8.285	8.285	9.521
Vreemd vermogen per 31/12:	11.217	15.000	10.634

GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.					
Bestuurlijk		De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen					

belang: Bestuur.

Financieel Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en belang: inkomsten vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2020 9,5 mln euro. De regiogemeenten dragen daarvan 4,6 mln euro bij. De resterende 4,8 mln euro komt voor rekening van de gemeente Rotterdam. Aangezien Rotterdam deze regeling uitvoert, is onderstaande voor deze regeling niet van toepassing.

Risico- In 2020 zijn er veel extra kosten gemaakt via de aparte corona organisatie van GGD- inschatting GHOR. Conform de Bestuurlijke en financiële afspraken met het ministerie van VWS (BBV, art. 11 worden alle eerste lid, sub b) meerkosten Corona vergoed. De GGD heeft hiervoor via de Voorzitter van de veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond een declaratie ingediend bij VWS, inclusief raming van de meerkosten voor de periode september tot en met december 2020. de rekening voor al deze kosten is ingediend bij het rijk conform de afspraken.

Ontwikkelingen Een aantal van de reguliere taken van de GGD zoals beschreven in de begroting van de GR en behaalde GGD-RR zijn door de corona uitbraak beperkt uitgevoerd of hebben vertraging opgelopen. resultaten voor Daarnaast is op onderdelen door corona juist veel inzet extra geweest, zoals op 2020: communicatie. Aan de hand van de verschillende onderdelen van het basistakenpakket wordt in het jaarverslag aangegeven per product aan welke beperkt zijn uitgevoerd dan wel waar juist veel meer extra inzet is geleverd. Financieel zijn er geen gevolgen. Het grootste deel van de basistaken van de GGD zijn opgesteld als "verzekeringstaken" waarbij geen verrekening plaatsvindt. Bij kinderopvanginspecties is afgesproken om het begrote bedrag als afrekening te nemen waardoor ook hier geen financiële gevolgen zijn.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	N.v.t.	N.v.t.	nvt
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	nvt

Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Den Haag			
Publiek belang:				Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van			

de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.

Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 0,9 mln. euro.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	In juni 2019 is door de gemeenteraad Zuidplas de concept ontwikkelingsvisie vastgesteld voor de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder. Sindsdien wordt er, in afstemming met de partners in de Grondbank, toegewerkt naar een Masterplan. Zuidplas streeft er naar om het Masterplan nog voor de zomer door hun raad te laten vaststellen. In de 1e fase zal er een dorp ontwikkeld worden van ca. 4.000 woningen, waarbij uitbreiding op termijn mogelijk is naar 8.000 woningen. Momenteel wordt er gewerkt aan het opstellen van een bestuurlijke overeenkomst op hoofdlijnen, waarbij ook de voorwaarden en prijs van de gronden van de Grondbank een onderdeel uitmaken. De verwachting is dat deze bestuurlijke overeenkomst op hoofdlijnen voor de zomer van 2021 kan worden afgerond. Daar waar nodig zullen de afspraken uit de overeenkomst verwerkt dienen te worden in de begrotingen, gemeenschappelijke regeling en dergelijke. Op dit ogenblik is nog niet duidelijk hoe de waardeontwikkeling van de Grondbank gronden zal zijn. Hoewel het risico kleiner wordt naarmate de onderhandelingen vorderen, kan het risico van afboeking op deze gronden nog niet geheel worden uitgesloten.
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:	In 2020 heeft Zuidplas de concept ontwikkelingsvisie verder uitgewerkt naar een (concept) masterplan. De gesprekken over de verkoop van de gronden van de Grondbank (fasering, voorwaarden en prijs) zijn opgestart en vormen in 2021 onderdeel van de bestuurlijke overeenkomst die in de maak is.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	623	0	416
Eigen vermogen per 31/12:	-17.253	0	-16.837
Vreemd vermogen per 31/12:	92.300	95.500	94.065

Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
DCMR				Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				DCMR			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Schiedam

Publiek belang: De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieupartij beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.

Bestuurlijk belang: De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen Bestuur

Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 18,8 mln.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden van 3% van de gemiddelde opbrengst van drie voorgaande jaren. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor ook het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ca 1 /3 worden aangesproken.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: Ook in 2020 lag de aandacht binnen de organisatie en het werkpakket van de GR DCMR op de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast lag de nadruk op de voorbereidingen voor de implementatie van de toekomstige Omgevingswet.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	0	0	1964
Eigen vermogen per 31/12:	4.544	2.551	6.038
Vreemd vermogen per 31/12:	9.557	10.000	9.969

Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de			

Bestuurlijk	Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger
belang:	in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.

Financieel	De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor
belang:	ongeveer 53% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2020 130,1 mln
	euro, waarvan 9,9 mln euro voor VTRR. De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp
	Rijnmond is een inkoopcombinatie van vijftien gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en
	kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0%) en geen vreemd vermogen. Ze sluit
	geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de
	gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar rato.

Risico-	De geleverde P&C producten vanuit de GRJR blijken niet tijdig genoeg om in de sturing van
inschatting	de budgetten van Rotterdam mee te nemen. Zowel bij de GRJR als de Gemeente
(BBV, art. 11	Rotterdam worden trajecten opgestart om deze informatievoorziening op gewenst niveau te
eerste lid, sub b)	krijgen.

Ontwikkelingen	Of de GRJR in 2020 een tekort heeft is nu nog niet bekend. gezien de verwachte extra
en behaalde	kosten vanwege Corona is dit wel waarschijnlijk. Bij de 10 maands prognose was de
resultaten in	omvang nog niet bekend. Deze extra lasten worden verwerkt bij de jaarrekening 2021.
2020:	

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen	-	249	249
per 31/12:			
Vreemd	48.600	N.v.t.	N.v.t.
vermogen per			
31/12:			

Metropoolregio Rotterdam - Den	Overhead	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Haag		Regeling	continueren	partij			
				Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rotterdam -			
				Den Haag			
				Algemene			
				gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige		
					ontwikkeling in het gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en		
					het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd zijn.		
				Bestuurlijk	Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid		

belang: nemen zitting in Algemeen Bestuur.

Financieel De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor
belang: het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit
Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente
Rotterdam bedraagt in 2020 1,73 mln euro (2,68 euro per inwoner).

Risico- In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de
inschatting toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam
(BBV, art. 11 resp. Den Haag. Behalve de gemeente Albrandswaard hebben alle gemeenten een
eerste lid, sub b) instemmende zienswijze ingediend voorafgaande aan voorgenoemd besluit. (hiermee is de
balanspositie ultimo 2019 fors uitgebreid met 1,1 miljard euro). De voornaamste reden voor
deze overname was, dat hiermee per jaar tenminste € 6 miljoen meer voor de bekostiging
van de door de MRDH uit te voeren wettelijke taak t.a.v. verkeer en vervoer beschikbaar is.
De hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de
integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde
railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een
risicoreserve ingesteld.

Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op
21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld. De belangrijkste
overweging voor het instellen van deze verordening is het faciliteren van adequate en
goedkopere financieringsmogelijkheden voor vervoerbedrijven ten behoeve van de
gewenste transitie naar zero emissie busvervoer. Voor elke verstrekte lening wordt een
toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de
MRDH.

Ontwikkelingen Medio 2020 heeft de MRDH de gezamenlijke strategische agenda vastgesteld . Daarin
en behaalde wordt ingezet op:
resultaten in Vernieuwen Economie - digitalisering, verduurzaming van energieopwekking en efficiënt
2020: gebruik van productiesystemen, vervoerketens en dienstverlening hebben grote impact op
de economie. Benutten we deze ontwikkeling voor de mainport, de greenport, het hightech
cluster en de security delta dan creëren we nieuwe economische kansen en
werkgelegenheid op alle beroepsniveaus.
Verbeteren Bereikbaarheid - met de auto zijn de economische toplocaties in 45 minuten
bereikbaar. Voor de fiets en het OV ligt dat anders. Als beiden in samenhang worden
ontwikkeld, zijn wonen en werk beter met elkaar verbonden. Het verbeteren van
bereikbaarheid gaat niet altijd over nieuwe infrastructuur. Versnellen van bestaand vervoer
en kwaliteitsverbetering dragen ook sterk bij aan een beter bereikbare metropoolregio.

Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020*
gegevens			
*Betreft			
concept-cijfers			
Netto resultaat:	6.662	6.150	8.183

				Eigen vermogen	22.023	28.427	30.206
				per 31/12:			
				Vreemd	1.510.860	1.059.650	1.472.507
				vermogen per			
				31/12:			
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
		Regeling	continueren	partij			
				Nieuw-	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Reijerwaard			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:		Gemeente Ridderkerk	
				Publiek belang:	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.		
				Bestuurlijk	Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het belang:		
						Dagelijks Bestuur.	
				Financieel	De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.		
				belang:			
				Risico-	De uitgifte van bedrijfskavels loopt nu voorspoedig. De uitgifte kan stokken wanneer de inschatting		
				(BBV, art. 11	Ijsselmondse knoop niet op tijd af is. Het terrein mag maar voor 40% in gebruik worden genomen voordat Ijsselmondse knoop operationeel is. Daarnaast kan onvoldoende		
				eerste lid, sub b)	capaciteit van het electra netwerk een probleem gaan vormen omdat bedrijven grote aansluitingen willen. Dit heeft financiële gevolgen en gevolgen in de tijd (vertraagde		
						gronduigifte)	
				Ontwikkelingen	In 2020 is er ca 13,6 ha geleverd en 24,7 ha gereserveerd (van circa 90 ha en behaalde		
				resultaten in		voorraadgronden)	
				2020:			
				Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
				gegevens			
				Netto resultaat:	0	0	0
				Eigen vermogen	0	0	0
				per 31/12:			
				Vreemd	155.774	146.490	142.765
				vermogen per			
				31/12:			
Openbaar Lichaam	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Gezamenlijke Brandweer	brandweer	Regeling	continueren				

partij			
Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Lichaam			
Gezamenlijke			
Brandweer			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rozenburg

Publiek belang: De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.

Bestuurlijk belang: Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.

Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 8,7 mln euro.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Berekening ratio weerstandsvermogen en waarderingscijfer Op basis van de financieel berekende risico's voor 2021 en de jaarrekening 2020 na resultaatbestemming is de ratio Weerstandsvermogen: Beschikbare weerstandscapaciteit = € 689k => 1,12 Benodigde weerstandscapaciteit = € 614k Op basis van de hierboven genoemde normeringssystematiek is het weerstandsvermogen voor 2021 van de GB voldoende (waarderingcijfer C).

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: De GB heeft het verslagjaar 2020 afgesloten met een positief exploitatieresultaat ad EUR 607k, waarbij initieel een sluitende exploitatie begroot was. Als gevolg van de maatregelen naar aanleiding van de coronapandemie heeft een aantal activiteiten niet of verminderd plaatsgevonden, waardoor onderbesteding is ontstaan.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Netto resultaat:	89	0	607
Eigen vermogen per 31/12:	2.935	2.842	2.138
Vreemd vermogen per 31/12:	21.321	16.554	22.220

Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond				Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

lichaam

Veiligheidsregio

Rotterdam

Rijnmond

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.

In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.

Bestuurlijk belang: De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

Financieel belang: De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is 57,6% van de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2020 50,55 mln euro.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De opgenomen risico's liggen lager dan het weerstandsvermogen. Voor 2020 zijn geen risico's opgenomen die een effect met terugwerkende kracht kunnen hebben.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020: Logischerwijs heeft COVID-19 een enorm effect gehad op (de prioritering van) de VRR. Als crisisorganisatie werd als vanzelfsprekend de crisisstructuur ingericht met alle toegewijde professionals die zich vol overgave inzetten om de crisis te bestrijden. Bijzondere aspecten van de COVID-crisis ten opzichte van andere crises zijn de duur en schaal van de crisis die veel druk hebben gelegd op de organisatie en hebben geleid tot het slim en flexibel inzetten van personeel om de crisisorganisatie te ondersteunen. Daarnaast is er in samenwerking met de GGD een GGD-GHOR-COVID-organisatie opgezet om met de langdurige grote impact van COVID te kunnen omgaan.

Ook voor de uitrukkende diensten heeft COVID veel impact gehad, enerzijds vanwege de inzetten op COVID-gevallen, anderzijds vanwege het voorkomen van besmettingen binnen het eigen personeel wat tot verdere veiligheidsrisico's zou kunnen leiden.

Voor de ambulancezorg was 2020 een transitiejaar. De nieuwe ambulance-organisatie is gereed gemaakt voor inbedding in de VRR per 1 januari 2021 zodat in 2021 kan worden gestart met de transformatie.

Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020

gegevens

Netto resultaat:	1.888	647	1.959
Eigen vermogen	10.270	7.456	11.108
per 31/12:			
Vreemd	59.725	50.813	70.887
vermogen per			
31/12:			

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
		Regeling	continueren	partij			
				Recreatieschap	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rottemeren			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Schiedam			
Publiek belang:				Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.			
Bestuurlijk				De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en drie zetels in het belang: Algemeen Bestuur.			
Financieel				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De belang: deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 3,6 mln.			
Risico- inschatting				Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) aangehouden.			
Ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2020:				Er is een kader en koers voor het recreatief landschapspark Rottemeren opgesteld en vastgesteld door de resp. deelnemers. In 2020 is vanuit dit kader gewerkt aan een ontwikkelingsplan, een masterplan voor dit gebied. Daarnaast is in deelgebied Lage Bergse Bos gestart met nieuwe ontwikkeling vanwege de herinrichting als gevolg van aanleg verlengde A16.			
Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020	gegevens			
Netto resultaat:	0	0	-343				
Eigen vermogen	11.050	10.046	13.023				
per 31/12:							
Vreemd	4.073	6.416	5.313				
vermogen per							

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk *financieel* belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een *bestuurlijk* belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de naam, vestigingsplaats, en de publieke, bestuurlijke en financiële belangen van de verschillende deelnemingen. Ook wordt aangegeven of de gemeente de deelname in de vennootschap blijft continueren, of er sprake is van een gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe deelname in bestaande vennootschappen, of dat de gemeente de deelname gaat beëindigen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente was ultimo 2020 aandeelhouder in 26 vennootschappen en wenst haar deelname in 19 vennootschappen te continueren en in 7 vennootschappen te beëindigen (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen). Daarnaast is er 1 deelneming in oprichting.

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeentelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Stedin Groep NV, Royal Schiphol Group NV en Sportbedrijf Rotterdam B.V. keren in de regel als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De dividendopbrengst was in 2020 ongeveer €116,9 mln.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Feyenoord City

Verder is door de gemeente een position paper opgesteld inzake Feyenoord City (gebiedsontwikkeling en bouw van een nieuw stadion). Hierin is vermeld dat indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan de gemeente Rotterdam ook aandelenkapitaal stort (equity oftewel eigen vermogen). Er is getoetst of aan deze voorwaarden is voldaan en de raad zal voor zomer 2021 over het definitief investeren in het nieuwe stadion besluiten.

De gemeente heeft zich gecommitteerd aan de deelname in het kapitaal van de op te richten vennootschap ICOS Capital Fund III. Dit fonds richt zich in samenwerking met mede-participanten Nouryon, Bühler en Cosun op sterke innovatieve proposities in de begin- en opschalingsfase van nieuwe ondernemingen in de sectoren Agro-Food en Chemical. De twee hoofdthema's van het fonds zijn duurzaamheid en digitalisering. De toetreding zal in 2021 geëffectueerd worden.

UNIIQ

De gemeente heeft in de begroting 2021 middelen gereserveerd voor de toetreding tot het investeringsfonds UNIIQ. Dit fonds, in beheer bij InnovationQuarter, richt zich op de proof-of-concept fase van startende innovatieve bedrijven in Zuid-Holland.

Energietransitiefonds

Het stadsbestuur heeft eind 2020 de vennootschap Energietransitiefonds BV opgericht. In 2021 zal dit fonds verder ingericht worden ten einde de eerste investeringen in projecten op het gebied van energietransitie en circulaire economie in Rotterdam te kunnen gaan doen.

Kapitaalstorting Stedin

Als gevolg van significante groei aan investeringen in de energietransitie is er bij deelneming Stedin een kapitaalbehoefte ontstaan teneinde haar kredietwaardigheid op peil te houden en haar solide financiële positie te behouden. Stedin onderzoekt met haar aandeelhouders de mogelijkheden voor versterking van het vermogen wat kan leiden tot een kapitaalstorting van de gemeente. De omvang van de kapitaalbijdrage door de gemeente in 2021 moet nog worden vastgesteld. Stedin heeft kenbaar gemaakt dat de totale kapitaalbehoefte als gevolg van de meerjarige investeringen tussen de 750 mln euro en 1 mld euro ligt.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in 5 vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam N.V., ROM-D Beheer N.V., ROM-D Kil III C.V., Tower Hotel Rotterdam B.V. en tot slot de WOM Vastgoed B.V. In 2020 is de gemeente als aandeelhouder uit Eneco N.V., N.V. Gemeentewerken en Guideplus getreden.

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het College expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er *geen* sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

Er zijn 2 stichtingen als verbonden partij aan te merken: Stichting Bibliotheek Rotterdam en Stichting Natuurstad. De gemeente heeft naast een financieel belang in de vorm van een subsidierelatie ook een bestuurlijke relatie via een aantal statutaire bepalingen over bijvoorbeeld het benoemen van toezichthouders.

In 2020 heeft het college voor Stichting bibliotheek Rotterdam een nieuw meerjarenbeleidsplan vastgesteld waarin onder meer doelen over de focus op doelgroepen, de samenwerking met partners in de stad en verdere digitalisering zijn opgenomen.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verenigingen

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid (UA). Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, ook wel de G4) integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente heeft in 2020 haar deelname in 9 gemeenschappelijke regelingen gecontinueerd. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is in 2020 geen nieuwe gemeenschappelijke regelingen aangegaan.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet van plan om haar deelname in een van de negen gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

Fondsen

Naar aanleiding van de motie 'Verantwoording van publieke waarde van deelname aan fondsen' (20bb7928) is de presentatie en verantwoording van de fondsen waarin de gemeente participeert aangepast ten opzichte van voorgaand jaarverslag. Er is voor de in 2020 actieve fondsen een tabel waarin de belangrijkste kenmerken per fonds zijn opgenomen.

Fondsnaam	Participatie-maatschappij InnovationQuarter B.V. (IQ Capital)	ICOS Cleantech Early Stage Fund II B.V. (ICFII)	Swanbridge Capital B.V.	Stadshavens Ontwikkelingsfonds voor Innovatie & Economie C.V. (SOFIE)	Energie Transitie Fonds
Startjaar	2014	2010	2016	2013	2020
Looptijd	Geen einddatum	2010-2022	2016-2026	Geen einddatum	2020-2045
Focus	Innovatieve bedrijven in Zuid-Holland, van start-ups tot scale-ups en MKB.	Startende bedrijven die schone technologieën ontwikkelen.	Startende bedrijven in medische productontwikkeling.	Projecten voor duurzame stedelijke ontwikkeling.	Projecten op het vlak van energietransitie en circulaire economie.
Participanten	Rijksoverheid, provincie, gemeenten en universiteiten	Gemeente Rotterdam, BAM, Corbion, Airclean IBS, Delft Enterprises, fondsmanagers	Gemeente Rotterdam, Van Herk Investments, Erasmus MC, fondsmanager	Gemeente Rotterdam en Rijksoverheid	Gemeente Rotterdam
Publiek belang gemeente	Het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Zuid-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van Zuid-Holland en Nederland.	Verbetering van vestigingsklimaat Clean Tech Delta/Rotterdam en aantrekken innovatieve werkgelegenheid.	Stimulering van het Rotterdamse economisch cluster Medisch & Zorg	Duurzame gebiedsontwikkeling. (oorspronkelijk enkel Stadshavensgebied, sinds 2018 ook NPRZ-gebied)	Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken van de circulaire economie in Rotterdam
Fondsbeheerder	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.	ICOS Capital Management B.V.	Swanbridge Capital Management B.V.	Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (Svn)	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.
Fonds vermogen	79.550	13.082	6.588	20.913	100.000
Toegezegd kapitaal gemeente	3.000	2.150	1.000	0**	100.000
Boekwaarde gemeente	2.954	1.161	144	-	-
Aandeel gemeente	4,8%*	22,02%	24,69%	33,2%	100%
Revolverend ja /nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Ja
Vergoeding	Doorbelasting van kosten o.b.v. SLA	€ 114.702,- (voorlopige	2,1% van het	2,2% van het	1,35% van het

fondsbeheerder	(2019: € 1.847.000)	cijfers 2020)	fondsvermogen	fondsvermogen plus	fondsvermogen
				1% van het	
				daadwerkelijk	
				geïnvesteed	
				vermogen	

Noot: Voor al deze fondsen geldt dat de jaarlijkse kosten voor beheer uit het fondsvermogen betaald worden (en terugverdiend dienen te worden). Er wordt vanuit de aandeelhouders geen jaarlijkse exploitatiebijdrage verstrekt. (bedragen *€1.000)

* De participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. is een 100% dochter van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V. Het 4,8% aandeel betreft het aandeel van de gemeente in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij.

** Het fonds SOFIE is niet gevoed met een kapitaalstorting vanuit aandeelhouders, maar met Europese subsidiemiddelen.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Pagina 117

Weerstandvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van het weerstandvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

BeleidRisico'sBeschikbare weerstandscapaciteitWeerstandvermogenWettelijk voorgeschreven kengetallen

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Risico's

In de Begroting 2021 zijn de voornaamste financiële risico's gepresenteerd die voor het jaar 2020 werden voorzien. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Op grond hiervan is met behulp van een risico-simulatiemodel de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 211 mln.

De volgende risico's hebben zich in 2020 daadwerkelijk gemanifesteerd:

- De uitkering gemeentefonds is 7 mln lager dan bij de 2^e herziening 2020 is begroot. In tegenstelling tot eerder aan gemeenten medegedeeld wordt een gedeelte van het corona compensatiepakket 2020, met name gederfde inkomsten, pas in 2021 uitgekeerd.
- In 2020 is het door het Rijk verstrekte BUIG-budget uiteindelijk ruim toereikend gebleken om de gestegen aantallen bijstandsuitkeringen te financieren. Het Centraal Planbureau (CPB) had een extra conjunctuureffect ingeboekt om te corrigeren voor de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van covid-19, en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) nam die inschatting over bij de vaststelling van het macrobudget BUIG. Achteraf kan worden geconstateerd dat de instroom in de bijstand in 2020 is meegevallen, vooral door alle steunmaatregelen van het kabinet. Ook al werd de Rotterdamse arbeidsmarkt bovengemiddeld zwaar getroffen door covid-19, toch waren de uitgaven aan uitkeringen en loonkostensubsidies lager dan het ontvangen BUIG-budget. Daarom hoefde er geen beroep te worden gedaan op de reserve.
- De risico's BTW sportbesluit en onderwijsactiviteiten zijn opgetreden in 2020. Omdat deze BTW niet voor compensatie in aanmerking komt is dit nadeel met terugwerkende kracht gecorrigeerd in de gemeenterekening in 2020.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de volgende bestanddelen:

- De algemene reserve;
- De bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves);
- De wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Hiermee wordt aangesloten bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Het beleid is er daarbij op gericht om de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit ten minste 1,00 te laten zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Kredietrisicoreserve	71	70	22	22
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	29	18	20	36
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	4	3	1	1
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	5	34	28	32
Risicoreserves	109	125	71	91
Algemene reserve	180	176	192	197
Stelpost onvoorzien	0	1	1	0
Beschikbare weerstandscapaciteit	289	301	264	288

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is hoger uitgevallen dan begroot. Dit komt door een meevallende ontwikkeling van de algemene reserve en de risicoreserves BUIG en Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Als gevolg hiervan is ook het weerstandsvermogen hoger uitgevallen dan begroot.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	289	301	264	288
Benodigde weerstandscapaciteit	205	219	211	211
Weerstandsvermogen	1,4	1,4	1,25	1,36

Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,0

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Netto schuldquote	54,1%	55,0%	19,5%	14,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47,4%	49,1%	15,6%	11,2%
Solvabiliteitsratio	30,8%	30,7%	56,9%	60,6%
Structurele exploitatieruimte	5,5%	5,1%	4%	5,2%
Grondexploitatie	-4,5%	-4,1%	-3,5%	-2,5%
Belastingcapaciteit	99%	103%	105%	105%

Grondslagen

Pagina 119

Grondslagen

[Algemene grondslagen](#)[Aanpassingen in hiërarchieën](#)[Waarderingsgrondslagen](#)[Grondslagen voor resultaatbepaling](#)
[Overige grondslagen](#)

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Aanpassingen in hiërarchieën

Er zijn in 2020 geen wijzigingen (verschuivingen) in de hiërarchie doorgevoerd.

Waarderingsgrondslagen

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden verantwoord onder de immateriële vaste activa. Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd als zij voldoen aan de bepalingen van artikel 61 BBV. Waardering gebeurt tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden niet geactiveerd, met uitzondering van kosten voor toekomstige grondexploitaties.

De kosten voor toekomstige grondexploitaties worden gedurende 5 jaar geactiveerd. Als na het 5e jaar nog geen overgang naar een actieve grondexploitatie heeft plaatsgevonden worden de geactiveerde kosten uit het eerste jaar afgeschreven. Voor de voorbereidingskosten voor grondexploitaties geldt dat de plannen tot ontwikkeling van de grond hiervoor bestuurlijke instemming moeten hebben.

Materiële vaste activa met economisch nut

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde gewaardeerd.

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

De overige investeringen met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Ontvangen specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Investeringen met een meerjarig economisch nut worden slechts geactiveerd als het bruto investeringsbedrag € 0,1 miljoen of meer bedraagt, ongeacht de levensduur van het actief.

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut niet zijnde gebiedsontwikkeling (bruggen, tunnels, wegen, viaducten, sluizen, monumenten, kunst, kademuren en glooiingen) zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs – of vervaardigingsprijs. Deze investeringen worden slechts geactiveerd als het niet als onderdeel van gebiedsontwikkeling is verworven of gesticht en als het bruto investeringsbedrag € 0,1 miljoen of meer bedraagt, ongeacht de levensduur van het actief. Investeringen in gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut als onderdeel van gebiedsontwikkeling zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Deze investeringen worden geactiveerd als het investeringsbedrag ten minste € 5 miljoen bedraagt.

Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De vervaardigingsprijs omvat ook een deel van de toerekenbare indirecte vervaardigingskosten en de rentekosten over het vervaardigingstijdvak die aan de geactiveerde investering toegerekend kunnen worden.

Overhead

De aan investeringen verbonden overheadkosten worden als onderdeel van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs opgenomen in de waardering van vaste activa en van bouwgronden in exploitatie.

Afschrijvingen

Slijtende investeringen worden afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijving gebeurt op lineaire basis, met uitzondering van voor verhuur bestemde bedrijfsgebouwen.

De bedrijfsgebouwen die zijn bestemd voor de verhuur worden niet lineair maar annuïtair afgeschreven naar gelang de verwachte gebruiksduur met een maximum van 40 jaar. Hiervoor is gekozen vanaf 2010, zodat de huuropbrengsten gelijklopen met de kapitaallasten (afschrijving en rente). Op vastgoedobjecten en materiële vaste activa, die als onderdeel van gebiedsontwikkeling zijn vervaardigd kan (in het geval ze zijn samengesteld uit meerdere componenten) één gezamenlijk afschrijvingstermijn worden gehanteerd. Deze afschrijvingstermijn is niet langer dan de afschrijvingstermijn van de component met de langste afschrijvingstermijn.

Gehanteerde afschrijvingstermijnen in hoofdlijnen (in jaren)

Gebouwen	10 - 40
Infrastructuur	10 - 50
Installaties	5 - 20
Voer- en vaartuigen	5 - 30
Hulpmateriaal	5 - 15
Buitenruimte	5 - 30

Een nadere specificatie van de afschrijvingstermijnen staat in de afschrijvingstabel in de Verordening financiën Rotterdam 2013.

De afschrijving start in het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. Voor de 'Vervoermiddelen' (leaseauto's) geldt dat direct bij ingebruikname afschrijving plaatsvindt. Dit houdt verband met het feit dat in de leasetermijnen (opbrengst) ook het afschrijvingsdeel is gedekt. Door deze systematiek zijn de afschrijvingskosten gelijk aan de dekking die in de leasetermijnen zit.

Voor software geldt een afschrijvingstermijn van vijf jaar. De concernbrede bedrijfsvoeringsystemen hebben echter een langere afschrijvingstermijn van tien jaar, omdat zij door hun complexiteit niet binnen een termijn van vijf jaar buiten gebruik zullen worden gesteld.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Indien er nog mogelijk waardeherstel kan optreden wordt de

waarde gecorrigeerd middels een voorziening. Bij de waardering van de commerciële vastgoedportefeuille is het uitgangspunt dat de koper de grond in eigendom verkrijgt en daarom geen erfpacht van toepassing is.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waar van toepassing is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde.

Bouwgronden in exploitatie

De 'Bouwgronden in exploitatie' zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, danwel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Voor bouwgronden in exploitatie met een looptijd langer dan 10 jaar zijn risico-beperkende maatregelen toegepast (op project- danwel portefeuilleniveau). Deze risico-beperkende maatregelen zijn:

- Per grondexploitatie is een actuele en goed onderbouwde raming van de uitgaven en inkomsten beschikbaar
- Investerings worden zoveel mogelijk afgestemd op het genereren van inkomsten ten einde het financieringsrisico te beperken
- Een realistisch, op de marktvraag afgestemd uitgifteprogramma (zowel qua planning als typologie); Door middel van de portefeuillesturing wordt tweemaal per jaar het in de portefeuille opgenomen uitgifteprogramma afgezet tegen de voorziene marktvraag (aantallen, fasering en typologie)
- Een adequate beheersing van de grondexploitatieportefeuille (zoals monitoring van marktontwikkelingen en periodieke confrontatie van opgenomen programma vs marktvraag op gebiedsniveau, dit mede op basis van provinciale kaders omtrent de programmering)
- De parameter 'opbrengstenstijging', waarmee de geraamde grondopbrengsten in de NCW-berekening geïndexeerd wordt, wordt na het 10e jaar verlaagd naar 0,0%. Met deze maatregel wordt voorzichtigheid in de financiële uitkomsten van de grondexploitatie betracht

De richtlijnen voor het nemen van winsten en verliezen uit de grondexploitaties zijn opgenomen in de grondslagen voor resultaatbepaling. Genomen resultaten zijn in de waardering verdisconteerd. Voor zover de verliesvoorziening leidt tot een negatieve stand van de activa, wordt dit surplus als creditpost onder de voorzieningen gepresenteerd.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen verrekend.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Van bestemmingsreserves die niet met juridisch onontkoombare verplichtingen zijn belast, valt het (restant)saldo van een bestemmingsreserve zonder voorafgaand raadsbesluit ten gunste van het 'resultaat na bestemming' vrij als:

- a. het doel waarvoor de bestemmingsreserve is gevormd vervalst; of
- b. gedurende drie jaren niets aan de bestemmingsreserve is onttrokken of toegevoegd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen of verwachte verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten op de balansdatum. Onder voorzieningen worden ook opgenomen de van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. Uitzondering hierop vormen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen. Deze worden gepresenteerd bij de 'Overlopende passiva overheidsmiddelen'.

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De voorziening bouwgronden in exploitatie is echter tegen contante waarde gewaardeerd. Ook de pensioenverplichting voor wethouders is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht vallen naar voortgang van de afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Buiten balansstelling

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balansstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Renteswaps

De gemeente gaat derivaten aan om renterisico's af te dekken in overeenstemming met Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). De gemeente gaat alleen volledige effectieve hedges aan en op grond daarvan worden de derivaten verantwoord onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De marktwaarde van de derivaten wordt bepaald als de contante waarde van alle vaste en verwachte variabele cashflows. Bij de berekening van de marktwaarde wordt gebruik gemaakt van de relevante Interest Rate Swap curve.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Erfpacht

De vooruitontvangen afkoopsommen bij tijdelijk in erfpacht uitgegeven gronden vallen vrij ten gunste van het resultaat naar gelang de looptijd van het erfpachtcontract.

Resultaatsneming grondexploitatie

Winstneming op bouwgronden in exploitatie

Voor het bepalen van de tussentijdse winstnemingen hanteert de gemeente de Percentage of Completion methode, rekening houdend met onzekerheden in de projecten. De winstneming wordt hierbij bepaald op basis van de voortgang van de realisatie van de grondexploitatiebegroting. In individuele gevallen kan op basis van planspecifieke omstandigheden beargumenteerd worden afgeweken.

Als winstnemingsformule geldt: het percentage voortgang in de opbrengsten, vermenigvuldigd met het percentage in de voortgang in de kosten, vermenigvuldigd met de verwachte winst (gecorrigeerd voor onzekerheden).

Verliesneming op bouwgronden in exploitatie

Bij actieve grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen ter hoogte van dit negatieve verwachte resultaat. De voorziening is afzonderlijk zichtbaar onder de balanspost Voorraden /onderhanden werk. Indien de voorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, is het restant van de voorziening aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd. Het voorzienbare verlies wordt bij afsluiten van het complex als gerealiseerd resultaat in de grondexploitatie verwerkt.

Parameters grondexploitaties

In de grondexploitaties wordt gerekend met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en renteontwikkelingen. Uitzonderingen op deze algemene lijn zijn de parameters in de grondexploitatie Nesseland. Deze wordt in de paragraaf Grondbeleid toegelicht.

Langjarige parameters	2020	2021 e.v.
Rente	0,81%	0,8%
Opbrengstenstijging	3%	2021 -2,5%, 2022-2030 1%, 2031 e.v. 0%
Kostenstijging	1,8%	2%
Disconteringsvoet	2%	2%

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft de berekeningswijze voor het rentepercentage voor.

Het te hanteren percentage is een gewogen gemiddelde rente over de gemeentelijke leningenportefeuille, berekend naar de verhouding vreemd vermogen versus totaal vermogen.

Voor de toekomstige jaren is de uitkomst van de berekening 0,8%. Het gerealiseerde percentage over 2020 bedraagt 0,81%.

De te hanteren discontovoet is, in overeenstemming met de voorschriften van de commissie BBV, gelijk aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Deze bedraagt 2,0%.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening doet het college van burgemeester en wethouders schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen.

Overige grondslagen

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Het CAK is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo die het CAK int voor de gemeente. Op grond van de kadernota Rechtmatigheid melden wij: "Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht."

Balans

Pagina 120

Balans

De vaste activa bestaan uit de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa. De vlottende activa bestaan uit voorraden, debiteuren (uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar), liquide middelen en overlopende activa. De vaste passiva bestaat uit eigen vermogen, voorzieningen en vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De vlottende passiva bestaan uit crediteuren (netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar) en overlopende passiva. In onderstaande tabel wordt in de kolom 31-12-2019 de cijfers voor resultaatbestemming getoond en in de kolom 01-01-2020 de cijfers na resultaatbestemming.

[Overige onderdelenKasstroomoverzichtGebeurtenissen na balansdatum](#)

VASTE ACTIVA	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
Immateriële vaste activa			
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	36.190	36.190	43.207
Subtotaal Immateriële vaste activa	36.190	36.190	43.207
Materiële vaste activa			
Investerings met een economisch nut	1.968.132	1.968.132	1.971.968
Investerings met een economisch nut met heffing	163.483	163.483	183.688
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	511.904	511.904	591.518
Subtotaal Materiële vaste activa	2.643.519	2.643.519	2.747.174
Financiële vaste activa			
Kapitaalverstrekkingen	396.588	396.588	397.859
Leningen	196.950	196.950	163.903
Overige langlopende leningen	13.443	13.433	15.038
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0
Subtotaal Financiële vaste activa	606.981	606.981	576.800
TOTAAL VASTE ACTIVA	3.286.690	3.286.690	3.367.181
VLOTTENDE ACTIVA	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
Voorraden	-116.117	-116.117	-85.161
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	304.616	304.616	394.821
Liquide middelen	14.501	14.501	331
Overlopende activa	145.350	145.350	295.035
Totaal vlottende activa	348.350	348.350	605.026
TOTAAL ACTIVA	3.635.040	3.635.040	3.972.207
BUITEN BALANSTELLING	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
Niet uit balans blijvende rechten:			
Recht op claim BCF 2013 ter behoud van onderhoud en investeringen afd. BC	116	116	0
Recht op claim BCF 2013 re-integratie	1.975	1.975	0

Recht op claim BCF 2014 ter behoud van onderhoud en investeringen afd. BC	123	123	0
Recht op claim BCF 2014 re-integratie	2.068	2.068	0
VASTE PASSIVA	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
<u>Eigen vermogen</u>			
Algemene reserve	175.834	189.159	196.986
<u>Bestemmingsreserves</u>	908.286	926.245	2.123.135
Gerealiseerd resultaat	31.284	0	86.173
Subtotaal Eigen vermogen	1.115.404	1.115.404	2.406.294
<u>Voorzieningen</u>	101.406	101.406	109.763
<u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</u>	1.665.476	1.665.476	914.593
Subtotaal Voorzieningen en Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.766.882	1.766.882	1.024.356
Totaal vaste passiva	2.882.286	2.882.286	3.430.650
VLOTTENDE PASSIVA	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>	434.310	434.310	125.035
<u>Overlopende passiva</u>	318.444	318.444	416.522
Totaal vlottende passiva	752.754	752.754	541.557
TOTAAL PASSIVA	3.635.040	3.635.040	3.972.207
BUITEN BALANSTELLING	31-12-2019	01-01-2020	31-12-2020
<u>Niet uit balans blijvende verplichtingen:</u>			
Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Rotterdam	10.011.419	10.011.419	9.628.957
Garanties volkshuisvesting particulieren	36.714	36.714	33.887
Garanties ten behoeve van rechtspersonen	117.267	117.267	10.927
Indirecte garantstellingen uit hoofde van gemeenschappelijke regelingen	69.580	69.580	73.190

Overige onderdelen

Kasstroomoverzicht

[Kasstroomoverzicht](#)

Gebeurtenissen na balansdatum

[Gebeurtenissen na balansdatum](#)

Immateriële vaste activa

Pagina 121

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn niet-tastbare activa die over een langere periode van economische waarde zijn.

Immateriële vaste activa	31-12-2019	Vermeerdering	Afschrijving	31-12-2020
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	36.190	7.872	855	43.207
Totaal	36.190	7.872	855	43.207

Toelichting verloopstaat

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De bijdragen aan activa in eigendom van derden hebben betrekking op Hart van Zuid (Zwembad en Kunstenpand), voorbereidingskosten voor (toekomstige) grondexploitaties en een verstrekte subsidie. De stand per 31-12-2019 betreft de boekwaarde van het in 2017 in gebruik genomen Zwembad Hart van Zuid en investeringskosten voor het Kunstenpand Hart van Zuid. Het Kunstenpand Hart van Zuid is in 2020 in gebruik genomen en geactiveerd voor een bedrag van € 23,2 mln.

Vermeerdering

De vermeerdering van € 7,9 mln heeft voor € 3,1 mln betrekking op investeringskosten Kunstenpand Hart van Zuid, € 3,3 mln op voorbereidingskosten voor (toekomstige) grondexploitaties en € 1,5 mln op een verstrekte subsidie aan Rotterdam Shore Power B.V. voor een walstroomvoorziening op de Landtong Rozenburg.

Afschrijving

Het bedrag van de afschrijving van € 855 heeft betrekking op Zwembad Hart van Zuid.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn de geactiveerde materiële tastbare bezittingen die de gemeente langdurig inzet voor de realisatie van beleidsdoelen en bedrijfsvoering. In onderstaande tabel wordt het verloop weergegeven per subcategorie en de totalen per hoofdcategorie. Onder de tabel is per subcategorie toegelicht waar de posten betrekking op hebben.

Toelichting verloopstaat

Materiële vaste activa	31-12- 2019	Correctie/ overboeking	Investering	Desinves- tering	Afschrijving	Bijdrage van derden	Duurzame waarde-vermin- dering	31-12- 2020
Investerings met een economisch nut:								
Gronden en terreinen	26.778	4	0	0	17	0	419	26.346
Gronden en terreinen in erfpacht	155.709	-450	16.993	13.626	0	0	0	158.626
Bedrijfsgebouwen	1.503.084	114.325	0	8.602	47.889	58	12.480	1.548.380
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	743	0	0	0	251	0	0	492
Vervoermiddelen	93.316	0	20.732	6.043	22.321	0	0	85.684
Machines, apparaten en installaties	3.411	2.626	0	0	1.302	0	0	4.735
Overige materiële vaste activa	64.984	25.012	0	0	19.692	0	6.179	64.125
Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)	120.107	-143.907	112.349	4.828	0	141	0	83.580
Subtotaal investeringen met een economisch nut	1.968.132	-2.390	150.074	33.099	91.472	199	19.078	1.971.968
Investerings met een economisch nut met heffing:								
Gronden en terreinen	161	0	0	0	12	0	0	149
Bedrijfsgebouwen	8.459	0	0	0	448	0	0	8.011
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	126.482	55.221	0	0	4.560	29.891	0	147.252
Machines, apparaten en installaties	24.080	0	0	0	4.921	0	0	19.159
Overige materiële vaste activa	4.195	4.340	0	0	350	0	0	8.185

Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)	106	-59.561	60.604	0	0	217	0	932
Subtotaal investeringen met een economisch nut met heffing	163.483	0	60.604	0	10.291	30.108	0	183.688
Investerings in de openbare ruimten met een maatschappelijk nut:								
Gronden en Terreinen	16.235	-34	0	0	915	0	0	15.286
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	285.902	229.839	0	0	13.328	1.734	0	500.679
Overige materiële vaste activa	36.777	12.213	0	0	5.588	112	0	43.290
Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)	172.990	-242.018	105.828	32	0	4.505	0	32.263
Subtotaal invest. in de openbare ruimten met een maatschappelijk nut	511.904	0	105.828	32	19.831	6.351	0	591.518
Totaal materiële vaste activa	2.643.519	-2.390	316.506	33.131	121.594	36.658	19.078	2.747.174

Toelichting verloopstaat

Correctie/overboeking

In de kolom Correctie/overboeking worden de overboekingen vanuit de Materiële vaste activa in uitvoering (projecten) naar de diverse categorieën opgenomen (activeringen). Ook worden in deze kolom interne overboekingen van/naar andere balanscategorieën in vermeld.

Saldo Correctie/overboeking - € 2,4 mln onder Investerings economisch nut heeft betrekking op:

- Overboekingen naar grondexploitaties Noorderboulevard, NW-Kralingen gebiedsvisie en Park Zestienhoven - € 444.
- Overboekingen van vastgoedobjecten naar Voorraad, waarvoor de intentie is deze te verkopen - € 2,8 mln.
- Terugboekingen van vastgoedobjecten in Voorraden, waarvoor niet meer de intentie is deze te verkopen € 837.

Investerings met een economisch nut

Gronden en terreinen

Onder Gronden en terreinen is een voorziening voor het Schiekadeblok opgenomen. De toevoeging 2020 aan de voorziening bedraagt € 419 en is verantwoord onder Duurzame waardevermindering. De stand van de voorziening ultimo 2020 is € 25,9 mln.

Gronden en terreinen in erfpacht

In 2020 is voor € 17 mln grond uitgegeven in erfpacht, waarvan 6,1 mln niet-afkoop (canon) en € 10,9 mln eeuwigdurend afkoop. De afschrijvingen voor verkopen erfpachtrecht gronduitgiften bedragen € 13,6 mln. Dit bedrag is verantwoord onder desinvestering.

Bedrijfsgebouwen

In 2020 is voor bedrijfsgebouwen € 114,3 mln geactiveerd, waarvan hieronder de meest relevante:

- Rotterdam Ahoy Convention Centre (RACC) € 59,1 mln
- Onderwijshuisvesting € 19 mln;
- Hart van Zuid: Inbouwpakket Kunstenpand € 10,6 mln
- Sportcampus Park € 7,1 mln.

De afboekingen als gevolg van desinvesteringen voor € 8,6 mln hebben betrekking op:

- Verkoop van de winkels aan de Meent (Halvemaanpassage) € 5,4 mln;
- Verkoop 30 objecten € 2,7 mln;
- Sloop Larikslaan 190 € 461.

De duurzame waardeverminderingen € 12,5 mln heeft betrekking op:

- Voorziening RACC € 5,5 mln;
- Afwaardering interieur Halvemaanpassage € 3,4 mln;
- Correctie boekwaarde Laagjes € 2,7 mln;
- Afwaarderingen grond € 835 (n.a.v. de jaarlijkse taxatie van 1/3 van de commerciële vastgoedportefeuille).

Vervoermiddelen

De vervoermiddelen betreffen voertuigen in eigen beheer. Het gaat om gemeentelijke voertuigen, waaronder afvalinzamelwagens en voertuigen voor externe klanten. De voertuigen worden na afloop van de leaseperiode vervangen. Er is een continue stroom van vervanging, wat maakt dat de balanswaarde nagenoeg constant is.

Machines, apparaten en installaties

Voor dit onderdeel is € 2,6 mln geactiveerd, waarvan € 1,7 mln betrekking heeft op de activering van Zonnepanelen vastgoed.

Overige materiële vaste activa

In 2020 is voor een totaal van € 25 mln geactiveerd, waarvan de grootste bedragen betrekking hebben op de volgende kredieten:

- Vervangingsinvesteringen ICT € 8,5 mln;
- Digitaliseringsagenda 2019 en 2020 € 5,7 mln;
- Vastgoedbeheersysteem € 2,1 mln.

De duurzame waardevermindering van € 6,2 mln heeft betrekking extra afschrijving voor de applicatie Edison, omdat deze begin 2021 zal worden vervangen.

Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)

Het eindsaldo van deze post betreft de materiële vaste activa (projecten) die nog niet in gebruik zijn genomen.

Bij ingebruikname worden de bedragen overgeheveld naar de activacategorie, waarop de investering betrekking heeft (kolom correctie/overboeking).

Het bedrag van € 4,8 mln onder desinvestering heeft betrekking op de verkoop van panden voor Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2020 is voor een totaal van € 55,2 mln de volgende projecten geactiveerd:

- Rioolvervangings € 41,4 mln;
- Gemeentelijk Rioleringsplan € 13,8 mln.

Onder bijdrage van derden is de onttrekking aan de voorziening rioolvervangings van € 29,9 mln verantwoord.

Overige materiële vaste activa

Het bedrag € 4,3 mln heeft betrekking op Inzamelmiddelen Containers.

Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)

Het eindsaldo van deze post betreft de materiële vaste activa (projecten) die nog niet in gebruik zijn genomen.

Bij ingebruikname worden de bedragen overgeheveld naar de activacategorie, waarop de investering betrekking heeft (kolom correctie/overboeking).

Investeringen in de openbare ruimten met een maatschappelijk nut

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Totaal geactiveerd € 229,8 mln, waarvan hieronder de meest relevante:

- Renovatie/restauratie Maastunnel € 172,9 mln;
- Jaaractivering Wegen € 20,7 mln;
- CO2 reductie door ombouw straatverlichting naar LED € 9,4 mln.

Overige materiële vaste activa

De activeringen € 12,2 mln hebben voornamelijk betrekking op de volgende kredieten:

- Bomen en overig groen € 4,4 mln;
- Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020 € 2,7 mln;
- Spelen € 2,2 mln.

Materiële vaste activa in uitvoering (projecten)

Het eindsaldo van deze post betreft de materiële vaste activa (projecten) die nog niet in gebruik zijn genomen.

Bij ingebruikname worden de bedragen overgeheveld naar de activacategorie, waarop de investering betrekking heeft (kolom correctie/overboeking).

Financiële vaste activa

Pagina 123

Financiële vaste activa

De Financiële vaste activa geeft inzage in de kapitaalverstrekkingen, de leningen en de overige financiële vaste activa.

Toelichting verloopstaat

	31-12-2019	Vermeerdering	Verminderings en aflossingen	Buitengewone waardevermindering	31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	386.473	3.207	536	-155	389.299
Overige verbonden partijen	10.115	0	1.074	481	8.560
Totaal kapitaalverstrekkingen	396.588	3.207	1.610	326	397.859

Leningen aan:

Woningbouwcorporaties	128.199	0	24.266	0	103.933
Deelnemingen	58.850	0	8.500	-650	51.000
Overige verbonden partijen	9.901	0	931	0	8.970
Totaal leningen	196.950	128	33.697	-650	163.903

Overige financiële vaste activa:

Overige langlopende leningen	13.443	3.884	1.754	535	15.038
Totaal overige financiële vaste activa	13.443	3.884	1.754	535	15.038

Totaal financiële vaste activa	606.981	7.091	37.061	211	576.800

Toelichting verloopstaat

Kapitaalverstrekkingen

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Het beginsaldo betreft voornamelijk de kapitaalverstrekkingen aan het Havenbedrijf Rotterdam NV van € 327,1 mln en aan het Warmtebedrijf Exploitatie NV van € 26,9 mln. Daarnaast heeft er een kapitaalstorting plaatsgevonden aan de RET van € 7,5 mln als onderdeel van een afspraak tussen Metropoolregio Rotterdam Den Haag, RET en de gemeente over de verdeling van de financiële consequenties van de vertraagde oplevering van de Hoekse Lijn. Ook wordt hier een deelname in aandelenkapitaal ter waarde van € 7,9 mln aan Stadion Feijenoord NV verantwoord. In 2020 heeft er een uitbreiding plaatsgevonden in de deelname in het Warmtebedrijf (€ 3,0 mln). De vermindering heeft grotendeels betrekking op de verkoop van de aandelen Tower Hotel Rotterdam.

In maart 2020 is de verkoop van Eneco-aandelen afgerond, hiermee is een verkoopopbrengst gerealiseerd van € 1,3 miljard. Deze verkoopopbrengsten zijn toegevoegd aan het eigen vermogen. Zie het programma overige baten en lasten – Beheer Overige Algemene Middelen (Taakveld Treasury), evenals de paragrafen Financiering en Verbonden Partijen, voor nadere informatie.

Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

Dit zijn kapitaalverstrekkingen aan voormalige gemeentelijke instellingen. Per 31 december 2020 is de boekwaarde € 8,6 mln. In 2020 is Theater Zuidplein gesloopt. Hierdoor heeft er een afboeking plaatsgevonden van € 1,1 mln. Daarnaast is er voor € 481 afgeschreven.

Leningen

Leningen aan woningcorporaties

Tot begin jaren '90 heeft de gemeente leningen verstrekt aan de woningcorporaties voor de bouw en renovatie van woningen. Voor deze leningen betalen de woningcorporaties jaarlijks rente en aflossing.

Woningbouwcorporatie Vestia heeft ultimo 2020 € 10,2 mln aan leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen in één keer te voldoen. Het totaal aan aflossingen door de woningcorporaties in 2020 komt daarmee op € 24,3 mln.

Leningen aan deelnemingen

Per 1 januari 2007 is de Rotterdamse Elektrische Tram (RET) verzelfstandigd. Na de verzelfstandiging is de gemeente de RET blijven financieren tot de Metropoolregio Rotterdam Den Haag het grootste deel van de portefeuille overnam in 2017 en 2018. Er resteren nu nog enkele leningen aan RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden voertuigen BV. In 2020 is € 8,5 mln afgelost op deze leningen. Bij het afstoten van de deelneming Tower Hotel zijn de nog openstaande aflossingsbedragen (€ 650) voldaan. De voorziening die uit voorzichtigheidsoverwegingen was opgenomen is daarbij vrijgevallen.

Leningen aan overige verbonden partijen

Dit betreft verstrekte leningen aan het Nationaal Restauratie Fonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). Na aflossing van € 171 bedraagt het schuldrestant van de NRF leningen € 3,8 mln. Op de SVN leningen is € 759 afgelost en ultimo 2020 bedraagt het schuldrestant € 5,2 mln.

Overige financiële vaste activa

Overige langlopende leningen

Een belangrijk deel van de overige langlopende leningen bestaat uit leningen die zijn verstrekt voor investeringen in economische ontwikkeling en voor investeringen door sportverenigingen, kunst- en welzijnsorganisaties. In 2020 is voor € 581 op deze leningen afgelost.

Op lopende leningen die verstrekt zijn door de Kredietbank Rotterdam (KBR) is in 2020 voor € 1,1 mln afgelost. De lening verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) is € 60 afgenomen.

In 2016 is een lening aan Cambridge Innovation Center (CIC) verstrekt. Op deze lening is volgens de afspraken in de leningovereenkomst de in 2020 opgelopen rente (€ 295) toegevoegd aan de hoofdsom. In het kader van de Regeling investeringssubsidies breedtesportverenigingen is een lening van € 180 verstrekt aan RSV Antibarbari voor de verbouwing van het clubhuis. Deze lening wordt volledig geborgd door de Stichting Erasmus Sport. Daarnaast is er voor € 2,0 mln door de Krediet Bank Rotterdam (KBR) aan nieuwe leningen verstrekt aan cliënten in de schuldhulpverlening. Het saldo van de via het SVN verstrekte leningen is toegenomen met € 1,2 mln. Het bedrag van de uitstaande betaalde waarborgsommen is met € 209 gestegen.

De buitengewone waardevermindering (€ 535) betreft het ophogen van de voorziening met betrekking tot de door KBR verstrekte leningen.

Vorraden

Pagina 124

Vorraden

De voorraden bestaan uit aanwezige materialen, grondexploitaties en handelsgoederen. Onder de tabel zijn de onderdelen nader toegelicht. Tevens is hier een toelichting gegeven op de geraamde kosten, opbrengsten en eindresultaat van de bouwgronden in exploitatie.

Toelichting verloopstaat

Vorraden	31-12- 2019	Correctie / overboeking	Rente	Investering	Desinvestering	Niet Gemeentelijke bijdrage	Gemeentelijke bijdrage	Genomen resultaat/ mutatie voorziening	31-12- 2020
Grond- en hulpstoffen									
Grond- en hulpstoffen	5.683	0	0	0	195	0	0	0	5.488
Subtotaal grond- en hulpstoffen	5.683	0	0	0	195	0	0	0	5.488
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie									
Bouwgronden in exploitatie	-121.682	444	-972	59.385	49.975	9.243		22.348	-99.695
Voorziening BIE	-23.245	-39	-435	0	0	0	0	-9.209	-32.928
Subtotaal onderhanden werk, waaronder bouwgronden in	-144.927	405	-1.407	59.385	49.975	9.243	0	13.139	-132.623

Gereed product en handelsgoederen									
Gereed product en handelsgoederen	24.601	1.946	0	32.444	15.543	0	0	0	43.448
Voorziening handelsgoederen	-1.474	0	0	0	0	0	0	0	-1.474
Subtotaal gereed product en handelsgoederen	23.127	1.946	0	32.444	15.543	0	0	0	41.974
Totaal voorraden									
Totaal voorraden	-116.117	2.351	-1.407	91.829	65.713	9.243	0	13.139	-85.161

Toelichting verloopstaat

Grond- en hulpstoffen

Tot de grond- en hulpstoffen behoren de magazijnen Materiaalvoorziening, Schone Stad, Zuidlaardermeer, Vervoer en Materieel (lease) en de kwekerij Bomen en Planten van Stadsbeheer.

Bouwgronden in exploitatie

Grondexploitaties zijn gronden die worden omgevormd van in bezit zijnde grond met eventuele opstallen tot bouwrijpe grond. Het doel is om deze grond (opnieuw) te bebouwen.

Deze grondexploitaties en de voorziening daarop maken deel uit van het programma Stedelijke Inrichting, taakveld 8.2 Grondexploitaties.

Correctie/Overboeking

De correctie/overboeking (€ 444) betreft een interne overboeking van gronden van de Materiele vaste activa naar de grondexploitaties Nieuw Kralingen en Supermarkt Noorderboulevard.

Rente

De rente op de bouwgronden in exploitatie van - € 1,4 mln is, conform het Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO), verantwoord onder onderhanden werk.

Investing

De investeringen in de bouwgronden in exploitatie van € 59 mln bestaan voor € 12,3 mln uit verwervingskosten, €

20,5 mln kosten voor het bouw- en woonrijpmaken, € 20 mln voor de kosten voor ureninzet, € 2,2 mln voor overige verrekeningen en € 4 mln voor overige kosten.

Desinvestering

De desinvesteringen van € 50 mln bestaan uit de uitgaven van bouwrijpe en/of woonrijpe grond. De grond wordt uitgegeven in volle eigendom of in erfpacht. De grootste gronduitgaven hebben plaatsgevonden in Nesselande € 14,6 mln, Park Zestienhoven € 7,1 mln, Katendrecht €5,3 mln, Parkstad €4,6 mln en Hudson € 3,6 mln. Het restant is verdeeld over meerdere projecten en heeft betrekking op gronduitgaven kleiner dan € 3 mln.

Niet-gemeentelijke bijdrage

De niet-gemeentelijke bijdragen van € 9,2 mln bestaan voor € 5,2 mln uit ontvangen subsidies (o.a. voor de grondexploitaties Carnissepoort en Groningerstraat), voor € 559 uit investeringsbijdragen, Subsidies gemeenschappelijke regelingen € 558, ontvangen NPRZ bijdragen vanuit het gemeentefonds € 1,9 mln en voor € 983 uit overige opbrengsten.

Genomen resultaat/mutatie voorziening

Het genomen resultaat van € 22,3 mln bestaat uit tussentijdse winstnemingen op de actieve bouwgronden in exploitatie € 24 mln en correctie van het saldo van een administratief plan € -1,61 mln dat met behulp een verliesneming geëlimineerd wordt uit de tussentijdse resultaatneming. De mutatie verliesvoorziening grondexploitaties is € 9,2 mln. In de toelichting op het programma Stedelijke Inrichting worden de resultaatnemingen nader gespecificeerd.

De ramingen van de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties zijn gebaseerd op de inzichten ultimo 2020 en de daarbij behorende inschatting van de uitgangspunten, de parameters en de risico's. Uiteraard is deze inschatting omgeven door onzekerheden en wordt deze periodiek herzien, waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Afhankelijk van de marktomstandigheden zijn er onzekerheden voor de geraamde afzetmogelijkheden voor woning- en werklocaties en voor de mogelijke uitkomsten daarvan. De geraamde nog te maken kosten bedragen € 499 mln (nominaal). Deze raming is onder te verdelen in geraamde kosten voor bouw- en woonrijp maken € 347 mln, apparaat € 50 mln, verwervingen € 24 mln en overige kosten € 78 mln. De geraamde opbrengsten bedragen € 557 mln. Deze raming is onder te verdelen in geraamde opbrengsten voor gronduitgaven € 529 mln, subsidies € 7 mln en overige opbrengsten € 21 mln. Het verwachte eindresultaat (Netto Contante Waarde (NCW)) van alle projecten (positieve en negatieve resultaten) bedraagt € 115,8 mln. Het verwachte resultaat op eindwaarde is € 147,7 mln. In de paragraaf Grondbeleid zijn de uitgangspunten, parameters, risico's etc. nader uitgewerkt. Voor de grondexploitatie Kop van Zuid is in 2020 een programmawijziging doorgevoerd met een financieel effect van € -2,9 mln (nominaal) op de geraamde opbrengsten gronduitgaven zonder bestuurlijke goedkeuring van de gemeenteraad.

Voorzieningen BIE	31-12-2019	Correctie / overboeking	rente	Genomen resultaat / mutatie voorziening	31-12-2020
Voorziening negatieve GU-plannen	-23.245	-39	-435	-9.209	-32.928
Totaal voorzieningen BIE	-23.245	-39	-435	-9.209	-32.928

Voorziening negatieve GU-plannen

Voor de bouwgronden in exploitatie met een negatieve netto contante waarde is een verliesvoorziening getroffen. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Per 31 december 2020 bedraagt de verliesvoorziening - € 63,2 mln. Conform het BBV mag maximaal de boekwaarde van het onderhanden werk van de betreffende grondexploitaties als een waardecorrectie op de post bouwgronden in exploitatie worden gepresenteerd. In het geval dat de te treffen voorziening hoger is dan de boekwaarde, wordt het restant gepresenteerd aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen. Op basis van de boekwaarden van de negatieve grondexploitaties wordt € 32,9 mln als waarde correctie op de bouwgronden in exploitatie (eindstand 31.12.2020) gepresenteerd en € 30,3 mln onder de voorzieningen.

Gereed product en handelsgoederen

Deze post betreft projectmatig aangekochte woningen voor het Nationaal Plan Rotterdam Zuid (NPRZ), de historische kosten van een (bouw)locatie binnen het plangebied van het project Parkstad en voorraad objecten Vastgoed. De correctie/overboeking kolom bevat de overboeking vanuit de MVA(Materiele Vaste Activa) voor een bedrag van € 1,9 mln. Investering bedraagt € 32,4 mln en de desinvestering van € 15,5 mln heeft betrekking op de verkoop van panden.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Pagina 125

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaande tabel zijn de kortlopende vorderingen weergegeven volgens de voorgeschreven onderverdeling naar vorderingen op overheidslichamen, rekening-courant verhoudingen en overige vorderingen. De posten zijn onder de tabel afzonderlijk toegelicht, waarbij de overige vorderingen nog verder zijn gespecificeerd.

Toelichting verloopstaat

	31-12-2019	Nominaal bedrag	Voorziening oninbaarheid	31-12-2020
Vorderingen op openbare lichamen	155.949	182.912		182.912

Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	12.603	12.216		12.216
Overige vorderingen	136.064	389.897	190.204	199.693
Totaal uitzettingen	304.616	585.025	190.204	394.821

Toelichting verloopstaat

Vorderingen op openbare lichamen:

De vorderingen op openbare lichamen bestaat voor het grootste gedeelte uit een vordering van € 156,1 mln op het BTW- compensatiefonds en op het Gemeentefonds van € 8,6 mln. Het restant van € 18,2 mln heeft met name betrekking op ministeries, provincies, gemeenten, belastingen en waterschappen.

Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen:

De post rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen heeft voor € 4,7 mln betrekking op het NRF (Nationaal Restauratiefonds), en voor € 7,5 mln op het SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten).

	31-12-2019	31-12-2020
Vorderingen op deelnemingen	0	41.189
Belastingaanslagen	36.589	40.715
Bijstandsvorderingen	39.443	37.402
Huren en exploitatiekosten	7.983	15.064
Parkeren	7.560	11.630
Vergunningen en Toezicht	5.442	7.130
Overige vorderingen kleiner dan € 5 mln	39.047	46.563
Totaal	136.064	199.693

Onder de balanspost overige vorderingen is een grote verscheidenheid aan vorderingen opgenomen, waarvan onderstaand de grootste posten (na aftrek voorziening) worden toegelicht.

Vordering op deelnemingen

WBR had bij BNG een kredietfaciliteit van maximaal €101,4 mln. De gemeente stond borg voor deze faciliteit tot een maximum van €104 mln. De faciliteit eindigde op 1 oktober 2020. BNG had eerder al aangegeven geen

mogelijkheid tot verlenging te zien. Met BNG en WBR is besloten dat de kredietfaciliteit terugbetaald zou worden door de gemeente op grond van de borg. Dit heeft tot een betaling van €101,6 mln. geleid (€101,4 mln. voor het opgenomen krediet, €0,2 mln. rentekosten). Door betaling onder de borg heeft de gemeente een regresvordering op WBR verkregen.

De vordering kan echter maar gedeeltelijk worden terugverdiend met de voorliggende business case. Hiervoor is een voorziening getroffen voor een bedrag van € 60,9 mln. De post vorderingen op deelnemingen komt hiermee uit op € 41,2 mln.

Belastingaanslagen

Opgelegde gemeentelijke belastingaanslagen van € 56 mln verminderd met de voorziening die is gevormd van € 15,3 mln voor oninbaarheid.

Bijstandsvorderingen

De vorderingen bedragen in totaal € 129,3 mln (inclusief Tozo vorderingen van € 4,6 mln) waarvan € 91,9 mln als oninbaar is voorzien (aandeel Tozo in de voorziening bedraagt € 3,4 mln).

Huren en exploitatiekosten

Binnen de gemeente Rotterdam zijn vastgoed objecten in beheer die verhuurd of verkocht worden aan diverse partijen. Het gepresenteerde bedrag is verminderd met de voorziening voor oninbaarheid van € 2,7 mln. Toename ten opzichte van 2019 is veroorzaakt door uitstel van betaling en betalingsachterstanden in verband met Covid-19.

Parkeren

Het betreft hier door de gemeente Rotterdam opgelegde parkeerboetes en uitgegeven abonnementen, bezoekerspassen en vergunningen. Het gepresenteerde bedrag is verminderd met de voorziening voor oninbaarheid van € 11 mln. Toename ten opzichte van 2019 is veroorzaakt door verminderde actieve invordering in verband met Covid-19 en parkeernaheffingen.

Vergunningen en Toezicht

Het betreft hier vergunningen vanuit Bouw en Woningtoezicht (BWT). Het gepresenteerde bedrag is verminderd met de voorziening voor oninbaarheid € 3,2 mln.

Overige vorderingen kleiner dan € 5 mln

De overige vorderingen zijn niet toe te rekenen aan een specifieke soort vordering, maar wel te categoriseren naar taakvelden. De grootste taakvelden hebben een aandeel van € 15,4 mln in het saldo. Grondzaken € 3,7 mln, Erfpacht € 3,2 mln, Afval-Grondstoffen € 3 mln, Werk Begeleide participatie € 2,7 mln, Wonen en bouwen € 1,6

mln en Openbaar groen en (openlucht) recreatie € 1,2 mln.

Voorziening oninbaarheid

Deze voorziening is getroffen op basis van de vastgestelde kaders voor dubieuze debiteuren.

Liquide middelen

Pagina 126

Liquide middelen

Onder liquide middelen vallen de bank- en kasgelden van het concern.

	31-12-2019	31-12-2020
Bank	14.308	85
Kas	193	246
Totaal liquide middelen	14.501	331

Overlopende activa

Pagina 127

Overlopende activa

In onderstaande tabellen zijn de nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen opgenomen. Deze zijn volgens de voorschriften onderverdeeld in de categorieën overheidslichamen en overige bedrijven of instellingen. Beide categorieën zijn in deze paragraaf verder gespecificeerd en nader toegelicht.

Overlopende activa	31-12- 2019	31-12- 2020
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	25.510	128.025
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	119.840	167.010
Totaal overlopende activa	145.350	295.035

Verdeling van te ontvangen bedragen van overheidslichamen naar herkomst:

Verdeling overheidslichamen naar herkomst	31-12-2019	Correctie/ overboeking	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31-12-2020
Overige Nederlandse overheidslichamen	3.230	-236	11.394	3.416	10.972
Europese overheidslichamen	12	0	25	8	29
Het Rijk	22.268	-3.142	123.731	25.833	117.024
Totaal	25.510	-3.378	135.150	29.257	128.025

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Regeling	31-12-2019	Correctie/ overboeking	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31-12-2020	Categorie
Corona organisatie	0	0	66.619	0	66.619	Rijk
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	44.786	0	44.786	Rijk
IBS Provincie Zuid-Holland Verlenging Hoekse Lijn	1.847	0	10.025	2.684	9.188	Overige
Bommenregeling	2.086	0	2.845	2.086	2.845	Rijk
MIRT oeververbinding	0	0	1.301	0	1.301	Rijk
Subsidieverordening Verkeer en Vervoer 2012	817	0	228	140	905	Overige
Subsidieregeling ESF 2014-2020	0	15.309	2.357	16.827	839	Rijk
Uitvoeringsregeling POP-3 Zuid-Holland	38	0	429	0	467	Overige
Bedrijvenregeling	0	-3.135	3.561	0	426	Rijk
Interreg 2 Zeeën 2014-2020	108	0	296	146	258	Overige
Uitvoeringsovereenkomst Leuvekolk HbR, RWS en HHSK 2018	0	0	155	0	155	Rijk
Interreg Vlaanderen Nederland 2014-2020	0	-29	196	105	62	Overige
PZH Floating Office Rotterdam GCA	0	-37	87	0	50	Overige
URBACT III	12	0	25	8	29	EU
Rivier als Getijddepark 2019-2021	0	-7	34	0	27	Rijk
Subsidieregeling cofinanciering EFRO	43	0	19	35	27	Overige
Begeleid ex-gedetineerden wonen werk	0	0	260	234	26	Rijk

Subsidieregeling gebiedsprogramma's groen Zuid-Holland 2016	0	-94	114	5	15	Overige
Subsidie ESF aanvragen	15.309	-15.309	1.813	1.813	0	Rijk
Bijdrageregeling versterking economisch vestigingsklimaat Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2015	74	-74	0	0	0	Overige
IBS Rijk Nota Ruimte project Stadshavens Rotterdam	4.873	0	0	4.873	0	Rijk
IBS Waterschap Hollandse Delta Aanleg Blauwe Verbinding - Tracédeel Heulweg, fase 2	301	0	0	301	0	Overige
Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland	2	-2	0	0	0	Overige
Totaal activa mede overheden	25.510	-3.378	135.150	29.257	128.025	

Correctie / Overboeking

De kolom correctie/overboeking heeft betrekking op overboekingen tussen overlopende activa en passiva medeoverheden, al naar gelang de debet- of creditstand per 31 december van de betreffende regeling.

Daarnaast worden jaarlijks de benamingen van de regelingen en de categorie beoordeeld. Indien (een deel van) het saldo van een regeling onder een nieuwe naam wordt gepresenteerd, is middels de correctie/overboeking kolom het saldo overgeboekt.

Toevoegingen / Ontvangen bedragen

De toevoegingen betreffen de daadwerkelijke uitgaven. De kolom ontvangen bedragen bevat de nog te ontvangen bedragen na afrekening met de subsidieverstrekkers. Per saldo zijn de uitgaven hoger dan de reeds van subsidieverstrekkers ontvangen bedragen. Daarom zijn deze regelingen aan de activakant gepresenteerd. Hieronder volgt het doel en toelichting van de regelingen met in de stand per 31 december en/of in de kolommen correctie/overboeking, toevoegingen en ontvangen bedragen een bedrag dat boven het drempelbedrag van € 937,5 ligt.

Corona organisatie

Toevoeging € 66,6 mln

Crisisorganisatie met als doel de test en vaccinatie opgave van de GGD Rotterdam Rijnmond uit te voeren ter bestrijding van het COVID-19 virus.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Toevoeging € 44,8 mln

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen.

IBS Provincie Zuid-Holland Verlenging Hoekse Lijn

Ontvangen bedragen € 10,0 mln

Toevoegingen € 2,7 mln

Een meerjarige subsidie van de provincie Zuid-Holland voor de uitvoering van het project Verlenging Hoekse Lijn.

Bommenregeling

Ontvangen bedragen € 2,8 mln

Toevoegingen € 2,1 mln

Bijdrage van het Rijk voor de opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in het kader van de openbare orde en veiligheid. De vergoeding loopt via het gemeentefonds en is 70 procent van de daadwerkelijke gemaakte directe kosten. Voor het niet gesubsidieerde deel (30 procent) wordt in de begroting rekening gehouden. Het niet gesubsidieerde deel van de projecten van derden wordt door deze derden zelf gedekt.

MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam

Toevoegingen € 1,3 mln

MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. De doelen van het project MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam zijn het verbeteren van de bereikbaarheid met het OV, het mogelijk maken van verstedelijking, het verbeteren van de stedelijke leef kwaliteit, het vergroten van kansen voor mensen. Hiertoe worden zes maatregelen voor oeververbindingen onderzocht.

Subsidie ESF 2014 - 2020

Ontvangen bedragen € 16,8 mln

Toevoegingen € 2,4 mln

Op grond van de Subsidieregeling ESF 2014-2020 kan subsidie worden verstrekt ten laste van het Europees Sociaal Fonds 2014–2020 voor projecten die passen binnen het Operationeel Programma ESF 2014-2020.

Bedrijvenregeling

Geen ontvangen bedragen

Toevoegingen € 3,6 mln

Op grond van het Besluit financiële bepalingen bodemsanering zijn meerdere subsidieregelingen voor de aanpak van ernstige bodemverontreiniging uitgewerkt. Op grond van de Bedrijvenregeling kan subsidie verstrekt worden aan eigenaren en erfpachters van in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen.

IBS Rijk Nota Ruimte project Stadshavens Rotterdam

Ontvangen bedragen € 4,9 mln

Geen Toevoegingen

Naar aanleiding van een verzoek van de gemeente Rotterdam heeft het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een eenmalige subsidie voor de projecten Climate Campus. RDM-terrein, Kwaliteitsimpuls Rondje Rijnhaven en Entree Sluisjesdijk/Waalhaven Boulevard verstrekt.

Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	31-12-2019	31-12-2020
Vooruitbetaalde bedragen	26.652	36.400
Nog te ontvangen bedragen	93.188	130.610
Totaal vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	119.840	167.010

Vooruitbetaalde bedragen	31-12-2019	31-12-2020
Vooruitbetaalde ICT kosten	10.720	13.544
Vooruitbetaalde huren en servicekosten	6.128	6.717
Vooruitbetaalde subsidies	0	5.929
Overige vooruitbetaalde bedragen < € 5 mln	9.804	10.210
Totaal vooruitbetaalde bedragen	26.652	36.400

Vooruitbetaalde ICT kosten

Deze kosten hebben betrekking op onderhoud, service en licenties over de jaren 2021 tot en met 2023.

Vooruitbetaalde subsidies

In deze post is voor € 3,3 mln vooruitbetalingen 2021 via de subsidiemodule opgenomen. € 2,2 mln heeft betrekking op subsidie ID-banen. Restant van € 0,4 mln bevat diverse kleine subsidieposten.

Vooruitbetaalde huren en servicekosten

Voor € 6,1 mln betreft dit vooruitbetaalde kosten 2021. Een voorschot voor de onderhoudskosten van het Timmerhuis van € 0,6 mln loopt in de komende jaren af.

Overige vooruitbetaalde bedragen

Van dit bedrag heeft het grootste gedeelte betrekking op een voorschot van € 4 mln op een nog te verstrekken lening, doorontwikkeling informatie voorziening € 3,3 mln, afrekening Regio Gemeenten € 1 mln. Voor een BTW herziening niet economische activiteiten is een bedrag van € 1,5 mln opgenomen. Restsaldo van € 0,4 mln bevat diverse kleinere posten.

Nog te ontvangen bedragen	31-12-2019	31-12-2020
Gemeentebelastingen	27.666	35.982
Wabo Leges	16.872	19.983
Dividendbelasting	1.183	12.285
Projectensaldi	5.936	9.510
BTW Sportbedrijf	2.794	8.732
Pintransacties Parkeren	8.740	7.707
Terug te vorderen BTW	1.940	7.688
Nog te verdelen kosten crediteuren	2.663	5.438
Te ontvangen rente en aflossing	5.114	4.054
Overige nog te ontvangen bedragen < € 5 mln	20.280	19.231
Totaal nog te ontvangen bedragen	93.188	130.610

Gemeentebelastingen

Deze post is ultimo 2020 opgenomen voor de nog op te leggen aanslagen. Het aandeel Onroerende Zaakbelasting (OZB) omvatte per 31 december 2020 € 26,1 mln, Precario € 4,5 mln, Reclame en Logies € 3,51 mln en het restant van € 2 mln betreft Afvalstoffenheffing en Rioolheffing.

Wabo leges

Het betreft hier nog te factureren leges op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Mutatie betreft afwikkeling 2020 en opboeking nieuwe posten 2021.

Dividendbelasting

Van het saldo is het € 1 mln voor BV Gemeenschappelijk Bezit Evides, € 10,5 mln voor Havenbedrijf Rotterdam, Beurs NV heeft een aandeel van € 357, € 158 voor Gemeentewerken NV en € 147 voor SSC FLEX BV.

Projectensaldi

Dit zijn presentatiewijzigingen in verband met herrubricering (reclassificatie) van projecten met een creditsaldo naar de overlopende activa.

BTW Sportbedrijf

In 2017 is voor het Sportbedrijf in 2017 een te laag bedrag aan BTW gecompenseerd. De belastingdienst is inmiddels gevraagd over te gaan tot een extra compensatie van € 8,7 mln.

Pintransacties Parkeren

Het saldo heeft betrekking op individuele pintransacties Parkeren. Deze worden begin 2021 door de banken afgerekend.

Terug te vorderen BTW

De BTW die de gemeente nog terugvordert bij de Belastingdienst over het jaar 2020.

Nog te verdelen kosten crediteuren

Totale saldo heeft betrekking op nog te verdelen kosten crediteuren over het jaar 2020.

Te ontvangen rente en aflossing

Bestaat uit overlopende rente van de vervaldatum van leningen tot ultimo 2020 en rente en aflossing van leningen met een vervaldatum van 31 december 2020 die begin 2021 zullen worden verrekend.

Overige nog te ontvangen bedragen < € 5 mln

Totaalsaldo is opgebouwd uit verplichtingen bestaande uit; Te ontvangen gelden inzake zorg Jeugd en Volwassenen € 3,3 mln, Verkoopkosten Schiecentrale € 2,3 mln, project gerelateerde opgenomen rechten € 2,3 mln, Randstadrail € 2 mln, nog te ontvangen van Trevvel € 1,5 mln, wettelijke rente reïntegratietrajecenten € 1,3 mln, salaris gerelateerde posten € 1,0 mln. Rest nog € 5,5 mln voor diverse kleinere posten.

Eigen vermogen

Pagina 128

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het resultaat.

[Vermogensspecificatie reserves](#)[Bestemmingsreserve IFR](#)[Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling](#)
[Bestemmingsreserve NPRZ](#)[Bestemmingsreserve Energietransitiebudget](#)

Eigen vermogen	31-12-2019	Mutatie	1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2020
Algemene reserve	175.834	13.325	189.159	7.827	0	0	196.986
Bestemmingsreserves	908.286	17.959	926.245	1.508.637	231.338	80.409	2.123.135
Gerealiseerde resultaat	31.284	-31.284	0	86.173	0	0	86.173
Totaal	1.115.404	0	1.115.404	1.602.637	231.338	80.409	2.406.294

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer voor tegenvallers. Het betreft de vrij aanwendbare middelen die de gemeente inzet wanneer zich onvoorziene financiële risico's voordoen. De algemene reserve maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Het totale overzicht van de weerstandscapaciteit is opgenomen bij Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het hoofdstuk Financiën.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waar aan de gemeenteraad een specifieke bestemming heeft gegeven. De toevoegingen en onttrekkingen zijn geoorloofd voor zover de Raad hiertoe heeft besloten. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves zijn uitsluitend toegestaan wanneer dit past binnen het specifieke doel van de reserve.

Gerealiseerde resultaat

Het saldo op 1-1-2020 betreft het gerealiseerde resultaat over het boekjaar 2019. De resultaat bestemming is medio 2020 door de Raad bepaald en verdeeld over de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Het saldo op 31-12-2020 betreft het gerealiseerde resultaat over het boekjaar 2020 en zal in 2021 verdeeld worden over de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Vermogensspecificatie reserves

Navigeer hier naar een nadere specificatie van de [bestemmingsreserves](#).

Bestemmingsreserves	31-12- 2019	Mutatie	1-1- 2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12- 2020
Verkoopopbrengst Eneco	0	0	0	1.289.713	71.550	0	1.218.163
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)	496.860	163	497.023	50.756	47.910	15.190	484.679
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	78.213	2.097	80.310	16.263	21.826	0	74.747
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	84.959	0	84.959	2.890	14.848	3.200	69.801
Bestemmingsreserve Energietransitie	4.296	0	4.296	61.855	11.595	0	54.556
Bestemmingsreserve Bodem	34.083	0	34.083	8.986	1.813	0	41.256
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	18.027	0	18.027	17.572	71	0	35.528
Bestemmingsreserve Tweedelijns WMO en Jeugdhulp	34.145	291	34.436	11.515	13.620	0	32.331
Kredietrisicoreserve	69.934	96	70.030	3.732	0	52.000	21.762
Bestemmingsreserve Taakmutatie Gemeentefonds	13.563	4.816	18.379	0	1.693	0	16.686
Bestemmingsreserve Regio Deal Onderwijs	14.000	0	14.000	0	0	0	14.000
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	5.147	1.140	6.287	6.700	0	0	12.987
Bestemmingsreserve Stedelijk Bereikbaarheid (Waaronder Maastunnel)	11.519	0	11.519	1.853	7.286	0	6.086
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	2.450	0	2.450	1.050	0	0	3.500
Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie	0	0	0	5.000	1.978	0	3.022
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	5.550	3.155	0	2.395
Bestemmingsreserve Cloudkosten	0	0	0	2.480	100	0	2.380

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	2.963	0	2.963	0	622	0	2.341
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	2.253	0	2.253	0	0	0	2.253
Bestemmingsreserve Noodfonds	0	0	0	15.075	12.848	300	1.927
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	4.631	0	4.631	0	2.920	0	1.711
Bestemmingsreserve Aanloopkosten Depot Collectiegebouw	4.680	0	4.680	2.942	6.072	0	1.550
Bestemmingsreserve Duurzaam	1.213	0	1.213	0	0	0	1.213
Bestemmingsreserve Funderingen	1.385	0	1.385	0	200	0	1.185
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese Subsidies	1.227	0	1.227	0	63	0	1.164
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	2.798	0	2.798	0	1.670	0	1.128
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's	948	0	948	146	0	0	1.094
Bestemmingsreserve Impuls baankansen speciaal voortgezet onderwijs	0	994	994	0	0	0	994
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	0	0	1.329	385	0	944
Bestemmingsreserve Sport Gebieden	1.946	0	1.946	0	25	1.000	921
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	0	0	0	3.000	2.097	0	903
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	785	0	785	0	40	0	745
Bestemmingsreserve Masterplan ouderen	0	575	575	0	0	0	575
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011	630	0	630	0	125	0	505
Bestemmingsreserve Bouw Nieuw Dierenasiel	575	0	575	0	82	0	493
Bestemmingsreserve Luchtsingel	536	0	536	0	45	0	491
Bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg, haven en techniek	488	0	488	0	0	27	461
Bestemmingsreserve Citylab	341	2.885	3.226	0	0	2.800	426
Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	0	854	854	0	449	0	405
Bestemmingsreserve B&W Fonds	393	0	393	0	15	0	378
Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget	372	0	372	0	0	0	372
Bestemmingsreserve Werklocaties	496	0	496	0	126	0	370
Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie Gebieden	423	0	423	0	66	0	357
Bestemmingsreserve Economie Gebieden	424	0	424	0	80	0	344
Bestemmingsreserve Brexit	0	600	600	0	268	0	332
Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag Dossier	285	0	285	0	0	0	285
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag Sportaccommodaties	585	0	585	0	0	300	285

Bestemmingsreserve Scoren met Energie	260	0	260	0	0	0	260
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	495	0	495	0	248	0	247
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	217	0	217	75	0	52	240
Bestemmingsreserve Infrastructuur	230	0	230	0	0	0	230
Egalisatiereserve Rekenkamer	205	13	218	0	0	0	218
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	212	0	212	0	0	0	212
Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	202	0	202	0	0	0	202
Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	0	200	200	0	0	0	200
Bestemmingsreserve Groot Onderhoud (MJOP)	2.520	2.000	4.520	100	2.000	2.430	190
Bestemmingsreserve Commissiereizen	110	0	110	55	0	0	165
Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging	390	0	390	0	230	0	160
Bestemmingsreserve Vervoer over Water	186	0	186	0	30	0	156
Bestemmingsreserve project BAG WOZ	0	197	197	0	53	0	144
Egalisatiereserve Ombudsman	114	0	114	0	0	0	114
Bestemmingsreserve Regio Deal Cultuur	0	102	102	0	0	0	102
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	98	255	353	0	255	0	98
Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding	301	0	301	0	200	38	63
Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	73	0	73	0	28	0	45
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling	34	0	34	0	0	0	34
Egalisatiereserve Ombudsman Derdengelden	20	0	20	0	0	0	20
Bestemmingsreserve Vastgoed Gebieden	341	0	341	0	5	332	4
Bestemmingsreserve Kansrijke Wijken	49	0	49	0	49	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag Sportcomplexen	0	395	395	0	395	0	0
Bestemmingsreserve Harmonisatie VVE	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0
Bestemmingsreserve Oranjabonnepolder	101	0	101	0	101	0	0
Bestemmingsreserve Kunstwerk Bospolder	70	0	70	0	70	0	0
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek	0	286	286	0	286	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Lease (v/h ROB Intern)	2.740	0	2.740	0	0	2.740	0
Bestemmingsreserve Verbouwing Wereldmuseum	245	0	245	0	245	0	0
Totaal bestemmingsreserves	908.286	17.959	926.245	1.508.637	231.338	80.409	2.123.135

Toelichting

Hieronder volgt een toelichting van de bestemmingsreserves met een eindsaldo groter dan € 5 mln. Een nadere toelichting op de bestemmingsreserves is terug te vinden in de hierop volgende paragrafen:

Vermogensspecificaties reserves; IFR; Gebiedsontwikkelingsfonds; NPRZ.

Bestemmingsreserve IFR

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR). De bestemmingsreserve IFR dient ter dekking van de gemeente brede investeringsprojecten voor de uitvoering van de Stadsvisie. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensiveringsreeks, verkoopopbrengsten van deelnemingen en bespaarde omslagrente. Door instandhouding van de hoofdsom is een structurele rente-inkomst gegarandeerd van 2,00% (omslagrente). De gemeente gebruikt de omslagrente voor de dekking van kapitaallasten (rente- en afschrijvingen) van bestaande investeringen. Per 2021 wordt het IFR onderdeel van de nieuw op te richten Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling en projecten gekoppeld aan vergroening. In deze bestemmingsreserve is bij Raadsbesluit de bestemmingsreserve ISV-3 en de bestemmingsreserve Investeringsplannen zonder gronduitgifte opgenomen.

Bestemmingsreserve NPRZ

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid. De bestemmingsreserve is ter dekking van projecten binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Door het Rijk is via het Gemeentefonds een bedrag beschikbaar gesteld waarmee de bestemmingsreserve is gevormd.

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget

Bestemmingsreserve Energietransitie. De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de energietransitie te waarborgen.

Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco

De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het tijdelijk parkeren van de verkoopopbrengsten van de aandelen Eneco.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)

De bestemmingsreserve IFR dient ter dekking van de gemeente brede investeringsprojecten voor de uitvoering van de Stadsvisie. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensiveringsreeks, verkoopopbrengsten van deelnemingen en bespaarde omslagrente. Door instandhouding van de hoofdsom is een

structurele rente-inkomst gegarandeerd van 2,00% (omslagrente). De gemeente gebruikt de omslagrente voor de dekking van kapitaallasten (rente- en afschrijvingen) van bestaande investeringen.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De bestemmingsreserve is ter dekking van projecten binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Door het Rijk is via het Gemeentefonds een bedrag beschikbaar gesteld waarmee de bestemmingsreserve is gevormd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling en projecten gekoppeld aan vergroening. In deze bestemmingsreserve is bij Raadsbesluit de bestemmingsreserve ISV-3 en de bestemmingsreserve Investeringsplannen zonder gronduitgifte opgenomen.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de de energietransitie te waarborgen.

Bestemmingsreserve Bodem

Uit het oogpunt van efficiënt beheer en verantwoording wordt voorgesteld om de bestemmingsreserve Bodemsanering per 1 januari 2019 in te stellen en het betreffende saldo vanuit de bestemmingsreserve 'Taakmutatie Gemeentefonds' over te hevelen. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van uitgaven voor bodemsanering en wordt gevoed vanuit ontvangen rijksmiddelen.

Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)

De bestemmingsreserve BUIG is gevormd ter dekking van eventuele toekomstige tekorten op het WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering. Jaarlijks actualiseert de gemeente de reserve bij de kaderbrief op basis van de uitkomsten van de jaarrekening en de verwachting naar de komende twee jaar.

Bestemmingsreserve Tweedelijns WMO en Jeugdhulp

De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen bij de WMO en Jeugdhulp.

Kredietrisicoreserve

De kredietrisicoreserve dient als buffer voor de risico's op wanbetaling op door de gemeente verstrekte of gegarandeerde geldleningen. Toename van deze reserve gebeurt door storting van solvabiliteitsbeslag bij verstrekken van nieuwe leningen, garanties en ontvangen renteopslagen en door garantiepremies gedurende de looptijd van de verstrekte leningen en garanties.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

De bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds is gevormd voor ontvangen Rijksmiddelen uit het Gemeentefonds waarvan besteding nog niet heeft plaatsgevonden. In een aantal gevallen zijn doeluitkeringen in jaarschijven uitgekeerd. Over het algemeen loopt in verband met de planontwikkeling de feitelijke realisatie minimaal een jaar achter op deze jaarschijven. De gemeente vangt dit met deze bestemmingsreserve op.

Bestemmingsreserve Regio Deal Onderwijs

De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in onderwijshuisvesting (Schuif op Zuid). Dit is onderdeel van de Regio-deal NPRZ.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.

Bestemmingsreserve Stedelijk Bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)

De bestemmingsreserve Maastunnel is gevormd ter dekking van niet activeerbare kosten van de renovatie van de Maastunnel.

Bestemmingsreserves Grondexploitaties (Grexen)

Hieronder volgt de verloopstaat van bestemmingsreserves die dienen ter dekking van de grondexploitaties (Grexen). Deze zijn voor het gepresenteerde bedrag opgenomen in de genoemde reserve in de tabel van de bestemmingsreserves hierboven.

Voor de grondexploitaties worden de middelen in de bestemmingsreserves ingezet ter dekking van de te treffen verliesvoorziening. In 2020 hebben onttrekkingen plaatsgevonden aan de bestemmingsreserves ten behoeve van (de mutaties in) de verliesvoorziening voor de volgende grondexploitaties:

- Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam: Sportcampus (€ 1.200)
- Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling: Herstructurering Oudenland (€ 1.060)
- Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid: Tweebosbuurt (€ 1.131)
- Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie: Herstructurering Oudenland (€ 700) en Stadshart Hoogvliet (€ 1.278)
- Bestemmingsreserve Middensegment Huur: De Machinist (€ 265), Sportcampus (€ 2.100) en de Dukdalf (€ 790)

	31-12-2019	Mutatie	1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2020
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)	2.677	1.287	3.964	0	1.200	0	2.764
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	0	0	1.060	1.060	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	4.747	2.098	6.845	0	1.131	0	5.714
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	0	0	0	5.000	1.978	0	3.022
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	5.550	3.155	0	2.395
Totaal bestemmingsreserves grexen	7.424	3.385	10.809	11.610	8.524	0	13.895

Vermogensspecificaties reserves

Pagina 129

Reserves

Hieronder het overzicht van de reserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je de verloopstaat en een algemene toelichting over de betreffende reserve. Daarnaast worden de mutaties aan de bestemmingsreserves en afwijkingen tussen de realisatie en begroting toegelicht.

Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
bestemmingsreserves	1-1-2020				31-12-2020	
Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875	
Bestemmingsreserve	785	0	40	0	745	Realisatie
Investerings Rozenburg						Beginstand 1-1-2020
						Toevoeging
						Onttrekking
						Vrijval
						Eindstand 31-12-2020
						bestemmingsreserves

Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
Bestemmingsreserve	785	0	40	0	745
Investerings					
Rozenburg					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	785	0	40	0	745
Begroting 2020	785	0	55	0	730
Verschil Realisatie -	0	0	-15	0	15
Begroting					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Raadsbesluit 'financiële afwikkeling herindeling Rozenburg' (van 2011 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in Rozenburg.				
Toelichting Realisatie 2020:	De uitgaven betreffen het plaatsen van een LED scherm op het Raadhuisplein. Deze zijn aan de reserve onttrokken.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	De herinrichting van de parkeervakken heeft nog niet plaats gevonden. De uitvoering is gekoppeld aan werkzaamheden elders op De Pothof en kan daardoor pas in eerste helft van 2021 plaatsvinden.				

Bestemmingsreserve	497.023	50.755	47.910	15.190	484.678	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Investeringsfonds						bestemmingsreserves					
Rotterdam (IFR)						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	497.023	50.755	47.910	15.190	484.678
						Investeringsfonds					
						Rotterdam (IFR)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	497.023	50.755	47.910	15.190	484.678
						Begroting 2020	497.023	50.755	67.462	15.190	465.126
						Verschil Realisatie -	0	0	-19.552	0	19.552
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	1999 (van 1999 t/m niet van toepassing)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is ter dekking van gemeentebrede investeringsprojecten in het kader van de meerjarige investeringsplanning. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensiveringsreeks, verkoopopbrengsten van deelnemingen en				

bespaarde omslagrente. De rentebaten (vanaf 2018 2,5%) over de hoofdsom wordt gebruikt voor de financiering van kapitaallasten (rente- en afschrijvingen) van aangewezen, lopende investeringen.

Toelichting Realisatie	Het Rotterdam Ahoy Convention Center (RACC) is in het najaar van 2020 opgeleverd.
2020:	Omdat de marktwaarde van het object lager is dan de boekwaarde heeft er een afwaardering plaatsgevonden van € 5,5 mln.
Toelichting Verschil	De onttrekking bestemmingsreserve is lager dan begroot omdat er nog onzekerheden
Realisatie - Begroting	zijn over de waardering van het RACC waardoor een alternatieve waarderingmethode is gebruikt.

Bestemmingsreserve	18.379	0	1.693	0	16.686	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Taakmutaties						bestemmingsreserves					
Gemeentefonds						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	18.379	0	1.693	0	16.686
						Taakmutaties					
						Gemeentefonds					
Verloopstaat Reserve											
						Realisatie 2020	18.379	0	1.693	0	16.686
						Begroting 2020	18.379	0	6.226	0	12.153
						Verschil Realisatie -	0	0	-4.533	0	4.533
						Begroting					
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2006 (van 2006 t/m niet van toepassing)											
Doel Reserve: De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.											
Toelichting Realisatie	Behalve de begrote onttrekkingen voor de onderdelen verhoogde asielinstroom en										
2020:	klimaat zijn de onttrekkingen vrijwel conform planning uitgevoerd.										
Toelichting Verschil	Voor de onderdelen verhoogde asielinstroom en klimaat zijn de begrote bedragen niet										
Realisatie - Begroting	geheel gerealiseerd. Hierdoor hebben lagere onttrekkingen plaatsgevonden. Projecten worden in een later jaar gerealiseerd.										

Kredietrisicoreserve	70.030	3.732	0	52.000	21.762	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Kredietrisicoreserve	70.030	3.732	0	52.000	21.762
Verloopstaat Reserve											
						Realisatie 2020	70.030	3.732	0	52.000	21.762

Begroting 2020	70.030	3.732	0	52.000	21.762
Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0
Begroting					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (van 2012 t/m niet van toepassing)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.				
Toelichting Realisatie 2020:	De toevoeging aan deze reserve omvat de risicodekking van de verstrekte leningen aan instellingen en het begrote resultaat van de leningen- en garantieportefeuille. Vanuit de Kredietrisicoreserve vindt dekking plaats voor de vorming van een voorziening voor de herstructurering van het Warmtebedrijf Rotterdam.				
Toelichting Verschil	Niet van toepassing.				
Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve	4.631	0	2.920	0	1.711	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Doorontwikkeling						bestemmingsreserves					
Organisatie											
						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	4.631	0	2.920	0	1.711
						Doorontwikkeling					
						Organisatie					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	4.631	0	2.920	0	1.711
						Begroting 2020	4.631	0	3.173	0	1.458
						Verschil Realisatie -	0	0	-253	0	253
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (van 2015 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de frictiekosten, gemoeid met de doorontwikkeling van de organisatie in de periode 2016 / 2022. De frictiekosten zijn zowel bedoeld voor de loonkosten (en personeelsgerelateerde kosten) van boventallige medewerkers (hpk'ers) die niet betaald kunnen worden uit de begroting van de clusters, als voor kosten die voortkomen uit arrangementen om medewerkers te stimuleren vrijwillig uit dienst te gaan.				
						Toelichting Realisatie 2020:	De onttrekking heeft betrekking op uitgaven in het kader van frictiekosten, transitie, transfer en verjonging (dakpanconstructies).				
						Toelichting Verschil	Er is een onderschijding omdat niet alle begrote onttrekkingen ten laste van deze reserve zijn geclaimd, circa 8%. De grootste onderschijding van € 184 heeft te maken				
						Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve	0	1.289.713	71.550	0	1.218.163	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Verkoopopbrengst Eneco						bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	0	1.289.713	71.550	0	1.218.163
						Verkoopopbrengst					
						Eneco					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	0	1.289.713	71.550	0	1.218.163
						Begroting 2020	0	1.289.713	71.550	0	1.218.163
						Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het tijdelijk parkeren van de verkoopopbrengsten van Eneco.				
						Toelichting Realisatie	De verkoop van de aandelen Eneco in maart 2020 resulteert in de toevoeging aan deze reserve. De onttrekking betreft conversie naar andere bestemmingsreserves.				
						Toelichting Verschil	Niet van toepassing.				
						Realisatie - Begroting					
Bestemmingsreserve	197	0	53	0	144	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
project BAG WOZ						bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	197	0	53	0	144
						project BAG WOZ					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	197	0	53	0	144
						Begroting 2020	197	0	197	0	0
						Verschil Realisatie -	0	0	-144	0	144
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor het vertraagde project BAG WOZ te dekken				
						Toelichting Realisatie	Het project BAG WOZ is voor het onderdeel woningen afgerond. De werkzaamheden				

2020: worden nu binnen het reguliere proces uitgevoerd.

Voor het onderdeel niet-woningen is in overleg met de Waarderingskamer een plan opgesteld. Om dit tot uitvoering te brengen is extra capaciteit benodigd. Het blijkt heel lastig om hiervoor gekwalificeerd personeel aan te trekken. Dit is pas eind 2020 gelukt.

Om die reden is slechts € 53 van de begrote kosten gerealiseerd en onttrokken aan de bestemmingsreserve in 2020.

Toelichting Verschil Zie opmerking hierboven.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Realisatie	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
Rotterdamse						bestemmingsreserves	2020				12-2020
Investeringsmotor						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
						Rotterdamse Investeringsmotor					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-
							2020				12-2020
						Realisatie 2020	0	0	0	0	0
						Begroting 2020	0	0	0	0	0
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:					Tweede herziening 2020
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter vervanging van het IFR en heeft als doel de investering in Rotterdam te dekken.				
						Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 hebben geen mutaties plaatsgevonden bij deze bestemmingsreserve.				
						Toelichting Verschil Realisatie - Begroting					Niet van toepassing.

Algemene Reserve	189.159	7.827	0	0	196.986	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	780.204	1.352.027	124.166	67.190	1.940.875
						Algemene Reserve	189.159	7.827	0	0	196.986
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	189.159	7.827	0	0	196.986
						Begroting 2020	189.159	7.827	0	0	196.986
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					

Raadsbesluit:	Doorlopend
Doel Reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.
Toelichting Realisatie	De toevoeging is conform de laatst vastgestelde begroting.
2020:	
Toelichting Verschil	Niet van toepassing.
Realisatie - Begroting	

Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076

Bestemmingsreserve	2.740	0	0	2.740	0
Onderhoud Lease (v/h					
ROB Intern)					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076
Bestemmingsreserve	2.740	0	0	2.740	0
Onderhoud Lease (v/h					
ROB Intern)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	2.740	0	0	2.740	0
Begroting 2020	2.740	0	340	0	2.400
Verschil Realisatie -	0	0	-340	2.740	-2.400
Begroting					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Onderhoud Lease ondersteunt een efficiënte bedrijfsvoering met betrekking tot het materieel van Lease, waarbij jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie worden opgevangen.				
Toelichting Realisatie	Vrijval van de bestemmingsreserve Onderhoud Lease. De afgelopen drie jaar is geen gebruik gemaakt van deze reserve omdat er voldoende middelen beschikbaar waren voor het opvangen van de onderhoudskosten, daarom valt de reserve vrij ten gunste van de algemene middelen				
2020:					
Toelichting Verschil	De bestemmingsreserve Onderhoud Lease was gevormd om de jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie op te vangen. De afgelopen drie jaar is geen gebruik gemaakt van deze reserve omdat er voldoende middelen beschikbaar waren voor het opvangen van de onderhoudskosten, daarom valt de reserve vrij ten gunste van de algemene middelen.				
Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve	11.519	1.853	7.287	0	6.085
stedelijke bereikbaarheid					
(waaronder Maastunnel)					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					

Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076

Bestemmingsreserve	11.519	1.853	7.287	0	6.085
stedelijke					
bereikbaarheid					
(waaronder					
Maastunnel)					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	11.519	1.853	7.287	0	6.085
Begroting 2020	11.519	1.853	8.233	0	5.139
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-946	0	946

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van niet activeerbare kosten van de renovatie van de Maastunnel.

Toelichting Realisatie 2020: In 2020 zijn de middelen ingezet voor de Veerpont, het Dynamisch Verkeersregiemodel en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak experimenten.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting: De lagere onttrekkingen hebben betrekking op het Dynamisch Verkeersregiemodel en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) experimenten. In 2020 is met betrekking tot het Dynamisch Verkeersregiemodel het pakket van eisen opgesteld, aanbesteed en gegund. De start van het model is eind 2020 begonnen en zal in de eerste helft van 2021 opgeleverd worden. Een aantal RMA-experimenten zijn afgerond. de definitieve inrichting naar aanleiding van deze experimenten vindt plaats in 2021.

Bestemmingsreserve	536	0	45	0	491
Luchtsingel					

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					

Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076

Bestemmingsreserve	536	0	45	0	491
Luchtsingel					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	536	0	45	0	491
Begroting 2020	536	0	45	0	491
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2031)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake de onderhoudsplicht

						Toelichting Realisatie De bestemmingsreserve wordt in 15 jaar leeggeboekt ter dekking van de 2020: onderhoudskosten. Deze onderhoudskosten vallen binnen het totale project "Jaargebonden onderhoud Bruggen en Tunnels".					
						Toelichting Verschil Niet van toepassing.					
						Realisatie - Begroting					
Bestemmingsreserve	101	0	101	0	0	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Oranjabonnepolder	bestemmingsreserves										
						Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076
						Bestemmingsreserve	101	0	101	0	0
						Oranjabonnepolder					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	101	0	101	0	0
						Begroting 2020	101	0	101	0	0
						Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)				
						Doel Reserve:	Bestemmingsreserve Oranjabonnepolder is gevormd ter dekking van de beheerskosten voor de uitgevoerde werkzaamheden in de Oranjabonnepolder.				
						Toelichting Realisatie	Deze onderhoudskosten vallen binnen het totale project jaargebonden onderhoud groen.				
						2020:	De reserve wordt één keer per jaar onttrokken en bedraagt € 101 per jaar.				
						Toelichting Verschil	Niet van toepassing.				
						Realisatie - Begroting					
Bestemmingsreserve	2.450	1.050	0	0	3.500	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Blauwalg Kralingse Plas	bestemmingsreserves										
						Beheer van de stad	17.346	2.903	7.433	2.740	10.076
						Bestemmingsreserve	2.450	1.050	0	0	3.500
						Blauwalg Kralingse					
						Plas					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	2.450	1.050	0	0	3.500
						Begroting 2020	2.450	1.050	630	0	2.870
						Verschil Realisatie -	0	0	-630	0	630
						Begroting					

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2019

Doel Reserve: "In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 voor de jaren 2018 en 2019 een budget toegekend van € 5 mln (incl. € 1,5 bijdrage waterschap en provincie). In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2020 en 2021. Om het niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.

Toelichting Realisatie In verband met nadere besluitvorming over gewijzigde uitvoering heeft er geen 2020: onttrekking plaatsgevonden.

Toelichting Verschil In verband met nadere besluitvorming over gewijzigde uitvoering heeft er geen Realisatie - Begroting onttrekking plaatsgevonden.

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742

Bestemmingsreserve	202	0	0	0	202
Masterplan Dienstverlening					

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742
Bestemmingsreserve	202	0	0	0	202
Masterplan					
Dienstverlening					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	202	0	0	0	202
Begroting 2020	202	0	119	0	83
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-119	0	119

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: 2008 (van 15-04-2008 t/m nog nader te bepalen)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor dekking van éénmalige uitgaven kadernotitie dienstverlening.

Toelichting Realisatie In 2020 heeft geen onttrekking van de bestemmingsreserve plaatsgevonden. Door 2020: corona is pas op de plaats gemaakt met het Programma Dienstverlening, door te focussen op het bevorderen van digitale dienstverlening. De voorbereidingen voor het ontwikkelen van nieuwe kanalen (digitale balie) en werkwijzen (klantsignaalanalyse-tool) zijn gedaan, en zullen in 2021 worden uitgevoerd.

Toelichting Verschil De beschikbare bestemmingsreserve zal voor deze ontwikkelingen naar verwachting in

Pagina 875 van 1209

te waarborgen.

Toelichting Realisatie De begrote onttrekking is niet nodig gebleken. De kosten zijn zodanig lager uitgevallen
2020: dat er een positief exploitatie resultaat is. Via een bestemmingsvoorstel is een verzoek
gedaan om dit voordeel aan de bestemmingsreserve toe te voegen.

Toelichting Verschil Door strakke sturing op de kosten is er een positief resultaat voor de Rekenkamer in
Realisatie - Begroting plaats van een voorzien tekort.

Egalisatiereserve	114	0	0	0	114	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Ombudsman						bestemmingsreserves					

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742

Egalisatiereserve	114	0	0	0	114

Ombudsman

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	114	0	0	0	114
Begroting 2020	114	0	0	0	114
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2014 (vanaf 1-1-2015)

Doel Reserve: Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman
Rotterdam te waarborgen.

Toelichting Realisatie De exploitatie van de Ombudsman over het jaar 2020 laat een positief resultaat zien van
2020: € 63. Dit komt door diverse kleine overschrijdingen op verschillende budgetten. Via een
bestemmingsvoorstel is een verzoek gedaan om dit voordeel aan de
bestemmingsreserve toe te voegen.

Toelichting Verschil Het begrote exploitatieresultaat is nihil. De realisatie is een positief resultaat van € 63.
Realisatie - Begroting Via een bestemmingsvoorstel is een verzoek gedaan om dit voordeel aan de
bestemmingsreserve toe te voegen.

Egalisatiereserve	20	0	0	0	20	Realisatie bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Ombudsman derdengelden											

Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742

Egalisatiereserve Ombudsman derdengelden	20	0	0	0	20

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	20	0	0	0	20

						Begroting 2020	20	0	0	0	20
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Afspraak d.d. 23 maart 2005 tussen Ombudsman en gemeenteraad (vanaf 31-12-2006)				
						Doel Reserve:	Dit betreft een egaliseriereserve met als doel te waarborgen dat de derdengelden gewaarborgd zijn				
						Toelichting Realisatie 2020:	Er hebben zich geen mutaties in het boekjaar 2020 voorgedaan.				
						Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Niet van toepassing				
Bestemmingsreserve	34	0	0	0	34	Realisatie bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Gemeentelijke klokkenluidersregeling											
						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742
						Bestemmingsreserve	34	0	0	0	34
						Gemeentelijke klokkenluidersregeling					
						Verloopstaat Reserve					
						Beginstand 1-1-2020					
						Realisatie 2020	34	0	0	0	34
						Begroting 2020	34	0	0	0	34
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (vanaf 2007)				
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.				
						Toelichting Realisatie 2020:	Er hebben zich geen mutaties in het boekjaar 2020 voorgedaan.				
						Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Niet van toepassing				
Bestemmingsreserve	3.226	0	0	2.800	426	Realisatie bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Citylab											
						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742
						Bestemmingsreserve	3.226	0	0	2.800	426
						Citylab					
						Verloopstaat Reserve					
						Beginstand 1-1-2020					
						Realisatie 2020	34	0	0	0	34
						Begroting 2020	34	0	0	0	34
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Realisatie 2020	3.226	0	0	2.800	426
Begroting 2020	3.226	0	0	2.800	426
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2020)					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Toelichting Realisatie 2020: In 2020 is het CityLab-budget € 2,8 mln éénmalig verlaagd omdat er voldoende middelen in de reserve CityLab beschikbaar zijn om de kosten 2020 te dekken.					
Toelichting Verschil Begroting: Begroting onttrekking is volledig gerealiseerd.					
Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve B&W	393	0	15	0	378	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Fonds						bestemmingsreserves					
						Bestuur en dienstverlening	4.535	1.459	400	2.852	2.742
						Bestemmingsreserve	393	0	15	0	378
						B&W Fonds					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	393	0	15	0	378
						Begroting 2020	393	0	20	0	373
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-5	0	5
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit: Begroting 2019 (vanaf 13-11-2019)					
						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.					
						Toelichting Realisatie 2020: Er zijn voor € 15 donaties gedaan in 2020 aan diverse organisaties zoals Diergaarde Blijdorp en de Alzheimer Stichting.					
						Toelichting Verschil Begroting: De begrote onttrekking is een inschatting. De realisatie is lager uitgevallen.					
						Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve	110	55	0	0	165	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Commissiereizen						bestemmingsreserves					
						Bestuur en	4.535	1.459	400	2.852	2.742

Toelichting Verschil Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619

Bestemmingsreserve	6.287	6.700	0	0	12.987

Evenementenfonds					

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619

Bestemmingsreserve	6.287	6.700	0	0	12.987

Evenementenfonds

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020	6.287	6.700	0	0	12.987

Begroting 2020	6.287	6.700	0	0	12.987

Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (1-1-2013 t/m niet van toepassing)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.

Toelichting Realisatie 2020: De toevoeging aan de reserve betreft een uitbreiding op het budget voor het Eurovisie Songfestival in het jaar 2021. Dit als gevolg van het niet doorgaan van dit evenement in het jaar 2020.

Toelichting Verschil Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve Sport gebieden	1.946	0	25	1.000	921

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619

Bestemmingsreserve	1.946	0	25	1.000	921

Sport gebieden

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020	1.946	0	25	1.000	921

Begroting 2020	1.946	0	50	1.000	896

Verschil Realisatie -	0	0	-25	0	25

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met sport.
Toelichting Realisatie	Een deel van de reserve is vrijgevallen.
2020:	De onttrekking betreft de meerkosten voor de aanleg van het Cruifcourt in Rozenburg.
Toelichting Verschil	De werkelijke kosten ten behoeve van de aanleg Cruifcourt Rozenburg zijn iets lager dan
Realisatie - Begroting	verwacht.

Bestemmingsreserve	4.680	2.942	6.072	0	1.550	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Aanloopkosten depot						bestemmingsreserves					
Collectiegebouw						Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						Bestemmingsreserve	4.680	2.942	6.072	0	1.550
						Aanloopkosten depot					
						Collectiegebouw					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	4.680	2.942	6.072	0	1.550
						Begroting 2020	4.680	2.942	7.622	0	0
						Verschil Realisatie -	0	0	-1.550	0	1.550
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de aanloopkosten van het collectiegebouw bij het museum Boijmans van Beuningen.				
						Toelichting Realisatie	De gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen houden verband met onderliggende				
						2020:	afspraken en verplichtingen rondom de realisatie van het collectiegebouw.				
						Toelichting Verschil	De afwijking in de onttrekking is ontstaan doordat in 2020 verwachte kosten zijn				
						Realisatie - Begroting	opgeschoven naar 2021. Dekking van die kosten zal door onttrekking aan de reserve in 2021 plaatsvinden.				

Bestemmingsreserve	948	146	0	0	1.094	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Frictiekosten op afstand						bestemmingsreserves					
zetten LCC's						Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						Bestemmingsreserve	948	146	0	0	1.094
						Frictiekosten op afstand					
						zetten LCC's					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	948	146	0	0	1.094
Begroting 2020	948	146	0	0	1.094
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Begroting 2018 (van 14-11-2017 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van personele lasten in 2018 en 2019 als gevolg van het afstoten per 1-1-2018 van locaties Sport en Cultuur. Conform de vastgestelde regelingen moet voor 2 jaar kosten worden betaald voor medewerkers die werkzaam zijn in de FSK 1-3 en die de HPK status krijgen. Afgesproken is dat deze medewerkers worden begeleid vanuit programma W&I. Het budget voor de te dekken kosten (loon- opleiding- en begeleidingskosten) is afkomstig van het programma Cultuur, sport en recreatie.

Toelichting Realisatie 2020: In 2020 zijn geen kosten gemaakt en heeft geen onttrekking aan de bestemmingsreserve plaatsgevonden. In de begroting 2020 was rekenig gehouden met HPK kosten fsk 4+. Vanwege vertragging in het op afstand zetten van LCC Romeijnshof heeft een toevoeging aan de bestemmingsreserve plaatsgevonden voor deze HPK- kosten.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting Niet van toepassing.

Bestemmingsreserve	245	0	245	0	0	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Verbouwing						bestemmingsreserves					
Wereldmuseum						Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619

Bestemmingsreserve	245	0	245	0	0
Verbouwing Wereldmuseum					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	245	0	245	0	0
Begroting 2020	245	0	245	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m 31-12-2020)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor een bijdrage in de bekostiging van de verbouwing van het Wereldmuseum.

Toelichting Realisatie 2020: De bijdrage voor het jaar 2020 is onderdeel van de, aan het Wereldmuseum, toegekende subsidie.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting Niet van toepassing.

Begroting

Bestemmingsreserve -	575	0	82	0	493	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Bouw nieuw dierenasiel						bestemmingsreserves					
						Cultuur, sport en	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						recreatie					
Bestemmingsreserve -	575	0	82	0	493						
Bouw nieuw dierenasiel											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	575	0	82	0	493
						Begroting 2020	575	0	575	0	0
						Verschil Realisatie -	0	0	-493	0	493
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (1-1-2019 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de bouw van een nieuw dierenasiel.				
						Toelichting Realisatie	De realisatie betreft voorbereidingskosten voor de bouw van een nieuw dierenasiel				
						2020:					
						Toelichting Verschil	Het plan heeft vertraging opgelopen omdat in overleg met de dierenbescherming en met				
						Realisatie - Begroting	bestuurlijke instemming is gekozen voor een andere invulling. Hierdoor zijn de verwachte				
							kosten niet volledig in 2020 gerealiseerd.				

Bestemmingsreserve	585	0	0	300	285	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
kwaliteitsslag						bestemmingsreserves					
sportaccommodaties						Cultuur, sport en	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						recreatie					
Bestemmingsreserve	585	0	0	300	285						
kwaliteitsslag											
sportaccommodaties											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	585	0	0	300	285
						Begroting 2020	585	0	0	300	285
						Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (01-01-2019 t/m 31-12-2021)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd omdat de subsidieregeling liep tot eind 2018.				

Toelichting Realisatie Een deel van de reserve is vrijgevalen.

2020:

Toelichting Verschil Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	260	0	0	0	260	Realisatie	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
Scoren met Energie						bestemmingsreserves	2020				2020
						Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						Bestemmingsreserve Scoren	260	0	0	0	260
						met Energie					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
							2020				2020
						Realisatie 2020	260	0	0	0	260
						Begroting 2020	260	0	0	0	260
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2028)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter garantstelling aan sportsupport. Deze garantstelling duurt tot 2028.				
						Toelichting Realisatie 2020:	Niet van toepassing				
						Toelichting Verschil Realisatie	Niet van toepassing				
						- Begroting					

Bestemmingsreserve	102	0	0	0	102	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Regiodeal cultuur						bestemmingsreserves					
						Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
						Bestemmingsreserve	102	0	0	0	102
						Regiodeal cultuur					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	102	0	0	0	102
						Begroting 2020	102	0	0	0	102
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve Onderzoeks- en	286	0	286	0	0
voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek					
Rotterdam.					

Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting Niet van toepassing.

Bestemmingsreserve	395	0	395	0	0

Kwaliteitsslag

sportcomplexen

Verlooptstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	395	0	395	0	0
Begroting 2020	395	0	395	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de onvoorziene werkzaamheden rondom Sportpark Noordrand				
Toelichting Realisatie 2020:	Ter dekking van de kosten rondom Sportpark Noordrand, is het begrote bedrag aan de bestemmingsreserve onttrokken. Hiermee is de reserve volledig uitgeput.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Niet van toepassing				

Bestemmingsreserve 0 15.075 12.848 300 1.927

Noodfonds

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Cultuur, sport en recreatie	16.309	24.863	19.953	1.600	19.619
Bestemmingsreserve	0	15.075	12.848	300	1.927
Noodfonds					
Verlooptstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	0	15.075	12.848	300	1.927
Begroting 2020	0	15.075	14.775	300	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-1.927	0	1.927
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.				
Toelichting Realisatie 2020:	De gerealiseerde toevoeging dient het omschreven doel van de reserve. De onttrekking betreft de toegekende bedragen aan noodsteun voor de periode tot en met 31 december 2020. De vrijval betreft een tussentijdse bijstelling op de oorspronkelijk verwachte aanspraken op de noodsteunregeling.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Voor het bepalen van de hoogte van de reserve is vooraf een inschatting gemaakt van de omvang van mogelijke aanspraken op de noodsteunregeling. In realiteit is het toegekende totaalbedrag in 2020 lager dan oorspronkelijk begroot. Daardoor is ook de				

Economische Zaken	2.746	0	537	0	2.209

Bestemmingsreserve 496 0 126 0 370

WerkLocaties

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Economische Zaken	2.746	0	537	0	2.209

Bestemmingsreserve 496 0 126 0 370

WerkLocaties

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020 496 0 126 0 370

Begroting 2020 496 0 206 0 290

Verschil Realisatie - 0 0 -80 0 80

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2014 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2019)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Werklocaties is gevormd omdat in het collegeprogramma "kendoe 2014-2018" is opgenomen, dat drie winkelgebieden samen met de partijen in die gebieden, vitaler gemaakt dienen te worden. De winkelgebieden Boulevard Zuid, Noorderboulevard en Plein 1953 zijn geselecteerd. In 2015 is samen met de partijen in de winkelgebieden voor elk van de drie gebieden een plan van aanpak voor de periode 2016-2018 opgesteld. Die plannen worden samen met de partijen in de drie winkelgebieden uitgevoerd.

Toelichting Realisatie In 2020 zijn de middelen ingezet voor de Gevelaanpak op Boulevard Zuid (€ 126) 2020:

Toelichting Verschil In verband met Coronagerelateerde maatregelen zijn gesprekken en bijeenkomsten voor Realisatie - Begroting gebieden Noorderboulevard en Plein 1953 uitgesteld en niet doorgegaan, waardoor de lasten niet zijn gemaakt en geen onttrekking (80) heeft plaatsgevonden. Dit traject zal in 2021 verder worden vormgegeven.

Bestemmingsreserve 424 0 80 0 344

Economie gebieden

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Economische Zaken	2.746	0	537	0	2.209

Bestemmingsreserve 424 0 80 0 344

Economie gebieden

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020 424 0 80 0 344

Begroting 2020 424 0 80 0 344

Verschil Realisatie - 0 0 0 0 0

Begroting											
						Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:						Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve Economie gebieden is gevormd in verband met de opheffing van de Deelgemeenten in 2014. Deze reserve is overgekomen naar Economie en is bestemd voor gebiedsontwikkeling, ondernemersondersteuning en economische visie in de voormalig Deelgemeenten Feijenoord (€ 881), Charlois (€ 20),Kralingen-Crooswijk (€ 10) en Hoek van Holland (€ 55).					
Toelichting Realisatie 2020:						In 2020 zijn de middelen ingezet op de Taskforce Retail om de detailhandel te versterken (€ 80)					
Toelichting Verschil						Niet van toepassing					
Realisatie - Begroting											
Bestemmingsreserve	1.227	0	63	0	1.164	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Cofinanciering Europese subsidies						bestemmingsreserves					
						Economische Zaken	2.746	0	537	0	2.209
						Bestemmingsreserve	1.227	0	63	0	1.164
						Cofinanciering					
						Europese subsidies					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	1.227	0	63	0	1.164
						Begroting 2020	1.227	0	75	0	1.152
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-12	0	12
						Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:						10m bestuursrapportage 2016 (van 15-12-2016 t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
Toelichting Realisatie 2020:						In 2020 zijn de middelen ingezet voor het project EdiCitNet (€ 63).					
Toelichting Verschil						De kosten voor het project Edicitnet zijn 12) lager uitgevallen dan begroot.					
Realisatie - Begroting											
Bestemmingsreserve Brexit	600	0	268	0	332	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						bestemmingsreserves					
						Economische Zaken	2.746	0	537	0	2.209

Bestemmingsreserve Brexit	600	0	268	0	332

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	600	0	268	0	332

Begroting 2020	600	0	300	0	300

Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-32	0	32

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als buffer om kosten die volgen vanuit de Brexit te kunnen dekken.

Toelichting Realisatie 2020: In 2020 zijn de middelen ingezet voor de Brexitmaatregelen.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting: De kosten voor de Brexit zijn in 2020 € 32 lager uitgevallen dan begroot.

Maatschappelijke Ondersteuning	4.317	0	248	0	4.069

Bestemmingsreserve	2.253	0	0	0	2.253

Stadsinitiatief					

Realisatie bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Maatschappelijke	4.317	0	248	0	4.069

Ondersteuning					

Bestemmingsreserve	2.253	0	0	0	2.253

Stadsinitiatief					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	2.253	0	0	0	2.253

Begroting 2020	2.253	0	0	0	2.253

Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2022)

Doel Reserve: Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.

Toelichting Realisatie 2020: De beschikking richting initiatiefnemer is verlengd. Uitvoering start in 2021 en moet gereed zijn per 31-12-2022.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting: nvt

Bestemmingsreserve	495	0	248	0	247

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

bestemmingsreserves

Maatschappelijke	4.317	0	248	0	4.069
Ondersteuning					

Bestemmingsreserve	495	0	248	0	247

Zomerakkoord

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	495	0	248	0	247
Begroting 2020	495	0	248	0	247
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van het van het zomerakkoord. De middelen worden in latere jaren ingezet voor armoedebestrijding.

Toelichting Realisatie 2020: In 2020 is het onttrokken bedrag uitgegeven aan subsidies voor armoedebestrijding.

Toelichting Verschil: Niet van toepassing.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	994	0	0	0	994
Impuls baankansen					
speciaal voortgezet onderwijs					

Realisatie bestemmingsreserves	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Maatschappelijke Ondersteuning	4.317	0	248	0	4.069

Bestemmingsreserve Impuls	994	0	0	0	994

baankansen speciaal voortgezet

onderwijs

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	994	0	0	0	994
Begroting 2020	994	0	0	0	994
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de rijksbijdrage ten behoeve van het praktijk en speciaal onderwijs te verantwoorden.

Toelichting Realisatie 2020: Dit betreft een ESF subsidie die wordt doorbetaald aan derden. Dit kon niet worden gerealiseerd in 2020 en is doorgeschoven naar 2021

Begroting

Bestemmingsreserve	575	0	0	0	575	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Masterplan ouderen						bestemmingsreserves					
						Maatschappelijke	4.317	0	248	0	4.069
						Ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	575	0	0	0	575
						Masterplan ouderen					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	575	0	0	0	575
						Begroting 2020	575	0	434	0	141
						Verschil Realisatie -	0	0	-434	0	434
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten uit het Masterplan Ouderen Social Trial Dementie 2020-2021				
						Toelichting Realisatie	Door de Coronacrisis konden niet alle projecten worden gerealiseerd. Kosten konden				
						2020:	voor een deel worden opgevangen uit de lopende exploitatie. Niet gerealiseerde projecten worden alsnog in 2021 opgepakt.				
						Toelichting Verschil	Door de Coronacrisis konden niet alle projecten worden gerealiseerd. Kosten konden				
						Realisatie - Begroting	voor een deel worden opgevangen uit de lopende exploitatie. Niet gerealiseerde projecten worden alsnog in 2021 opgepakt.				
Onderwijs	16.289	0	1.700	65	14.524						
Bestemmingsreserve	301	0	200	38	63	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Leertijduitbreiding						bestemmingsreserves					
						Onderwijs	16.289	0	1.700	65	14.524
						Bestemmingsreserve	301	0	200	38	63
						Leertijduitbreiding					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	301	0	200	38	63
						Begroting 2020	301	0	263	38	0
						Verschil Realisatie -	0	0	-63	0	63
						Begroting					
						Toelichting Reserve					

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het ontwikkelen van de Children's Zone, een onderwijsconcept voor het bestrijden van onderwijsachterstanden in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Toelichting Realisatie Realisatie betreft de gemaakte kosten in 2020 voor het doel waarvoor de 2020: bestemmingsreserve is gevormd. Verder is een gedeelte van de reserve vrijgefallen.

Toelichting Verschil De subsidieasten zijn lager uitgevallen.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve 488 0 0 27 461

Vakmanschap in zorg

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Onderwijs	16.289	0	1.700	65	14.524

Bestemmingsreserve	488	0	0	27	461

Vakmanschap in zorg

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020	488	0	0	27	461

Begroting 2020	488	0	0	27	461

Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2022)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter financiering van het project Opleiden en Kiezen voor Vakmanschap in de Zorg, Haven en Techniek, als onderdeel van het uitvoeringsplan Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) 2012-2014.

Toelichting Realisatie Vrijval conform begroting

2020:

Toelichting Verschil Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve 1.500 0 1.500 0 0

Harmonisatie VVE

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Onderwijs	16.289	0	1.700	65	14.524

Bestemmingsreserve	1.500	0	1.500	0	0

Harmonisatie VVE

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020	1.500	0	1.500	0	0

Begroting 2020	1.500	0	1.500	0	0

Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2020)

Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van financiële risico's omtrent implementatie harmonisatie voorschoolse en vroegschoolse educatie (vve).

Toelichting Realisatie 2020:	Realisatie betreft de gemaakte kosten in 2020 voor het doel waarvoor de bestemmingsreserve is gevormd.

Toelichting Verschil	Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	14.000	0	0	0	14.000
Regio deal onderwijs					

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

bestemmingsreserves

Onderwijs	16.289	0	1.700	65	14.524

Bestemmingsreserve	14.000	0	0	0	14.000

Regio deal onderwijs

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	14.000	0	0	0	14.000

Begroting 2020	14.000	0	0	0	14.000

Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2023)

Doel Reserve:	"De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor de thema 'School' als cofinanciering inzichtelijk te houden en behouden. De inzet van de reserve is tweeledig: - De reserve is enerzijds bestemd voor de Herstructurering van het onderwijsaanbod ""voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid. (Eindresultaat reserve voor 14mln)- Anderzijds is de reserve bestemd voor Dagprogrammering binnen en buiten de Children's Zone, Aanpak van het lerarentekort. (Periodieke reserve voor het restant bedrag) "

Toelichting Realisatie 2020:	Niet van toepassing

Toelichting Verschil	Niet van toepassing

Realisatie - Begroting

Openbare orde en veiligheid	355	0	70	0	285						
Bestemmingsreserve	285	0	0	0	285	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Saneringskosten Van der Gaag dossier						bestemmingsreserves					
Openbare orde en veiligheid	355	0	70	0	285						
Bestemmingsreserve	285	0	0	0	285						
Saneringskosten Van der Gaag dossier											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	285	0	0	0	285
						Begroting 2020	285	0	0	0	285
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m 31-12-2022)					
						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van saneringskosten van Overschiese Kleiweg e.d. met betrekking tot Van der Gaag dossier. De sanering start in 2018, maar exacte datum afronding is nog onduidelijk.					
						Toelichting Realisatie 2020: Er was oorspronkelijk gepland, dat er ook in 2020 een deel van deze reserve besteed zou worden, maar dit is mede door corona uiteindelijk niet gebeurd. Het is op dit moment nog onduidelijk wanneer de rest van de reserve Van der Gaag wordt besteed en dit dossier kan worden afgerond.					
						Toelichting Verschil Realisatie - Begroting Niet van toepassing					
Bestemmingsreserve - Kunstwerk Bospolder	70	0	70	0	0	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Openbare orde en veiligheid	355	0	70	0	285						
Bestemmingsreserve - Kunstwerk Bospolder	70	0	70	0	0						
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	70	0	70	0	0
						Begroting 2020	70	0	70	0	0
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: "Resultaatbestemming 2018"

Doel Reserve: "Er is in 2018 een verplichting aangegaan voor een te realiseren kunstobject in de buitenruimte in de wijk bospolder. De realisatie van het kunstwerk is vertraagd en vindt in de eerste helft van 2019 plaats."

Toelichting Realisatie 2020: Er is in 2018 een verplichting aangegaan voor een te realiseren kunstobject in de wijk bospolder. De realisatie was vertraagd en heeft uiteindelijk plaats gevonden in de eerste helft van 2020.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting Niet van toepassing

Overhead	390	5.480	2.427	0	3.443

Bestemmingsreserve	390	0	230	0	160
Informatiebeveiliging					

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Overhead	390	5.480	2.427	0	3.443

Bestemmingsreserve	390	0	230	0	160

Informatiebeveiliging

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020	390	0	230	0	160

Begroting 2020	390	0	390	0	0

Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-160	0	160

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: "Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2019)"

Doel Reserve: De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers zijn extra middelen en inzet nodig. Een deel van de acties (waaronder bijvoorbeeld de Awareness Campagne) is incidenteel van aard, hiervoor wordt de bestemmingsreserve gevormd.

Toelichting Realisatie 2020: De onttrekking is ingezet voor de Awareness Campagne inzake informatiebeveiliging.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020. Het resterende budget wordt in 2021 ingezet voor inhuur Informatiebeveiliging en het vervolg op de Awareness Campagne.

Bestemmingsreserve	0	3.000	2.097	0	903
Herstelmaatregelen					
Corona korte termijn					

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves **2020**

Overhead	390	5.480	2.427	0	3.443

Bestemmingsreserve	0	3.000	2.097	0	903

Herstelmaatregelen

Corona korte termijn

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
	2020				

Realisatie 2020	0	3.000	2.097	0	903

Begroting 2020	0	3.000	3.000	0	0

Verschil Realisatie -	0	0	-903	0	903

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"

Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen veroorzaakt door Corona op korte termijn te kunnen financieren

Toelichting Realisatie 2020:	BCO deel: Het volledige crisisbudget is verdeeld naar de verschillende projecten. SB deel: De realisatie van € 850 betreft circulaire vlonders die bestemd zijn voor ondernemers.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	BCO deel: Oorzaken van een lagere realisatie zijn latere inzet voucherregeling dan gepland, minder aanvragen en minder uitgegeven vouchers. SB deel: Begroting € 1.250 mln en realisatie € 850: Het project van de vlonders past ook binnen de doelstellingen van het project "Circulair", een deel van de kosten is daaraan toegewezen. Met de bestuurders is afgesteld over de € 400 en de onttrekking verhogen was niet meer haalbaar.

Bestemmingsreserve	0	2.480	100	0	2.380

Cloudkosten

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

bestemmingsreserves

Overhead	390	5.480	2.427	0	3.443

Bestemmingsreserve	0	2.480	100	0	2.380

Cloudkosten

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	0	2.480	100	0	2.380

Begroting 2020	0	2.480	300	0	2.180

Verschil Realisatie -	0	0	-200	0	200

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit:	Tweede herziening 2020

Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor verwachte kapitaallasten die toch in de realisatie moesten worden geboekt.
Toelichting Realisatie	De onttrekking is ingezet in de voorbereidingsfase voor project GREAT.
2020:	
Toelichting Verschil	De begrote onttrekking is een inschatting. De realisatie is lager uitgevallen. De Realisatie - Begroting voorbereidingsfase voor project GREAT loopt door tot medio 2021.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900

Bestemmingsreserve	230	0	0	0	230	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Infrastructuur						bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
						Bestemmingsreserve	230	0	0	0	230
						Infrastructuur					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	230	0	0	0	230
						Begroting 2020	230	0	0	0	230
						Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	2002 (van 1-1-2002 t/m 31-12-2019)				
						Doel Reserve:	De vorming van reserve Infrastructuur heeft plaatsgevonden in boekjaar 2002 en wordt aangewend ten behoeve van grootschalige infrastructurele projecten. De reserve is specifiek bestemd voor de dekking van de ontwikkeling van Rotterdam CS.				
						Toelichting Realisatie	Deze reserve is in 2020 niet ingezet.				
						2020:					
						Toelichting Verschil					
						Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve	1.213	0	0	0	1.213	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Duurzaam						bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
						Bestemmingsreserve	1.213	0	0	0	1.213
						Duurzaam					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	1.213	0	0	0	1.213
Begroting 2020	1.213	0	560	0	653
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-560	0	560

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2008 (van 1-1-2011 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.

Toelichting Realisatie 2020: De middelen waren bestemd voor het project Zon-Icoon. In September 2020 was onder andere door vertraging besloten het project Zon-Icoon om te zetten naar het project Zon-op-Zuid. De dekking is eveneens gealloceerd aan het nieuwe project. Doordat het nieuwe project pas in september is opgestart, zijn de reserves niet uitgenut. De verwachting is dat deze wel voor 2021 worden ingezet

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting: De middelen waren bestemd voor het project Zon-Icoon. In September 2020 was onder andere door vertraging besloten het project Zon-Icoon om te zetten naar het project Zon-op-Zuid. De dekking is eveneens gealloceerd aan het nieuwe project. Doordat het nieuwe project pas in september is opgestart, zijn de reserves niet uitgenut. De verwachting is dat deze wel voor 2021 worden ingezet

Bestemmingsreserve RCP	212	0	0	0	212
Groene Daken					

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900

Bestemmingsreserve	212	0	0	0	212
RCP Groene Daken					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	212	0	0	0	212
Begroting 2020	212	0	20	0	192
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-20	0	20

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2008 (van 1-1-2009 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De reserve impuls RCP Groene Daken heeft plaatsgevonden, ter dekking van het onderzoek en monitoring met betrekking tot de aanleg van groene daken.

Toelichting Realisatie 2020: De middelen zijn in 2020 niet nodig geweest, omdat de kosten mbt Groene daken vanuit het afdelingsbudget konden worden gefinancierd

Toelichting Verschil: De middelen zijn in 2020 niet nodig geweest, omdat de kosten mbt Groene daken vanuit

Bestemmingsreserve	80.310	16.263	21.827	0	74.746
Nationaal Programma					
Rotterdam Zuid					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	80.310	16.263	21.827	0	74.746
Nationaal Programma					
Rotterdam Zuid					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	80.310	16.263	21.827	0	74.746
Begroting 2020	80.310	16.263	45.349	0	51.224
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-23.522	0	23.522
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m niet van toepassing)				
Doel Reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 zijn de middelen aangewend voor Mijnkintbuurt, Basisaanpak Particuliere Voorraad 2019-2022, het uitvoeringsprogramma Steigers op Zuid, Tweebosbuurt, Vogelbuurt, capaciteit NPRZ en een groot aantal kleinere projecten.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	De middelen zijn in totaal € 23,5 mln minder aangewend dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de gemeenteraad heeft besloten om de Fazantstraat niet aan te wijzen voor de projectaanpak herstructurering. De aanpak van dit gebied in de wijk Carnisse wordt opnieuw uitgewerkt en de gereserveerde financiële middelen blijven hiervoor vooralsnog beschikbaar. Verder zijn er minder bijgedragen verstrekt voor de Subsidieregeling samenvoegen, het uitvoeringsprogramma Steigers op Zuid, de Basisaanpak particuliere voorraad 2019-2022 en voor de buitenruimte Vreewijk Valkeniersbuurt. Verder is de gerealiseerde besteding beïnvloed door het positieve exploitatiesaldo vastgoed van € 884 bij het project strategisch verwerven.				
Bestemmingsreserve	73	0	28	0	45
Duurzaamheid gebieden					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	73	0	28	0	45
Duurzaamheid gebieden					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020

Realisatie 2020	73	0	28	0	45
Begroting 2020	73	0	73	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-45	0	45
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van duurzaamheid in de voormalige deelgemeentegebieden.				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 is de toegekende bijdrage voor vergroening Metroplein Pernis betaald.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Door vertraging schuiven de werkzaamheden voor Arie den Arendplein en Waterfront door naar 2021.				

Bestemmingsreserve	341	0	5	332	4	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Vastgoed gebieden											
bestemmingsreserves											
Stedelijke inrichting en ontwikkeling											
Bestemmingsreserve	341	0	5	332	4						
Vastgoed gebieden											
Verloopstaat Reserve											
Beginstand 1-1-2020											
Toevoeging											
Onttrekking											
Vrijval											
Eindstand 31-12-2020											
Realisatie 2020	341	0	5	332	4						
Begroting 2020	341	0	9	332	0						
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-4	0	4						
Toelichting Reserve											
Raadsbesluit:											
Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)											
Doel Reserve:											
De bestemmingsreserve Vastgoed gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van vastgoed in de voormalige deelgemeentegebieden.											
Toelichting Realisatie 2020:											
De bestemmingsreserve is ingezet ter dekking van de kapitaallasten 2020 van de inventarissen van de locatie Cloese 200/ Rijkkeplein.											
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting											
De kapitaallasten zijn lager uitgevallen dan was begroot.											

Bestemmingsreserve	2.963	0	622	0	2.341	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Actieplan Luchtkwaliteit	bestemmingsreserves										

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	2.963	0	622	0	2.341
Actieplan Luchtkwaliteit					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	2.963	0	622	0	2.341
Begroting 2020	2.963	0	2.463	0	500
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-1.841	0	1.841
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Tweede bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2021)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het verbeteren van de luchtkwaliteit voor de Rotterdammers. Hiervoor is de Koersnota Lucht in 2015 vastgesteld door de raad. De belangrijkste prioriteiten zijn het versneld laten afnemen van de uitstoot van elementair koolstof met 40% in deze collegeperiode (t.o.v. 2014) en het gemeentelijke wagenpark is in 2018 25% 'schoner'.				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 zijn de middelen aangewend voor werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van fietsparkeervoorziening aan de Provenierssingel en Conradstraat, de uitrol van de Laadinfrastructuur en voor verstrekte subsidies in het kader van de brommer- en scooterregeling en elektrische bestelwagens.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	De middelen zijn in totaal € 1,8 mln minder aangewend dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat geplande activiteiten niet konden worden uitgevoerd als gevolg van de COVID-19 maatregelen. Dit betreft onder andere werkzaamheden voor het zelf meten van de luchtkwaliteit en de bewonersbijeenkomsten. Daarnaast is de werving van extra ondersteuning vertraagd. Ook zijn de werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van een fietsparkeervoorziening aan de Conradstraat vertraagd.				
Bestemmingsreserve	34.083	8.986	1.814	0	41.255
Bodem					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	34.083	8.986	1.814	0	41.255
Bodem					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	34.083	8.986	1.814	0	41.255
Begroting 2020	34.083	8.986	2.953	0	40.116
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-1.139	0	1.139

Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:		2e Herziening 2019			
Doel Reserve:		De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering.			
Toelichting Realisatie 2020:		In 2020 zijn de middelen aangewend voor saneringswerkzaamheden bij gasfabrieken, het deelprogramma Bodem-Spoedlocaties en de gebiedsgerichte aanpak richting Europoort.			
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting		In 2020 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor een sanering later is ingepland. Dit heeft als financieel effect lagere lasten dan begroot. Daarnaast wordt een uitrol van de gebiedsgerichte aanpak van bodem en grondwater binnen het havengebied richting Europoort, Vondelingenplaat en Stadshavens onderzocht. Besteding van de middelen is onder andere afhankelijk van het aantal bedrijven dat interesse toont in een sanering volgens de gebiedsgerichte aanpak en in welk jaar zij dit doen. De lagere interesse leidt in 2020 tot lagere lasten. Hierdoor zijn de middelen in totaal voor € 1,1 mln minder aangewend dan begroot.			
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	353	0	255	0	98
Realisatie					
Beginstand 1-1-2020					
Toevoeging					
Onttrekking					
Vrijval					
Eindstand 31-12-2020					
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
Bestemmingsreserve					
Groot onderhoud MBVB					
Verloopstaat Reserve					
Beginstand 1-1-2020					
Toevoeging					
Onttrekking					
Vrijval					
Eindstand 31-12-2020					
Realisatie 2020					
Begroting 2020					
Verschil Realisatie - Begroting					
0					
0					
0					
0					
0					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:		Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)			
Doel Reserve:		De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van planvorming- en onderzoekskosten inzake de renovatie van het museum Boymans van Beuningen.			
Toelichting Realisatie 2020:		Ter gedeeltelijke dekking van de bijkomende kosten van de renovatie van het museum Boijmans van Beuningen, is in 2020 € 255 aan deze reserve onttrokken.			
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting		De onttrekking is conform begroting			
Bestemmingsreserve	84.959	2.890	14.848	3.200	69.801
Realisatie					
Beginstand 1-1-2020					
Toevoeging					
Onttrekking					
Vrijval					
Eindstand 31-12-2020					
bestemmingsreserves					

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	84.959	2.890	14.848	3.200	69.801
Gebiedsontwikkeling					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	84.959	2.890	14.848	3.200	69.801
Begroting 2020	84.959	2.890	24.027	3.200	60.622
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-9.179	0	9.179
Toelichting Reserve	Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 zijn de middelen aangewend voor de buitenruimte Rotterdam Central District, Olympiaweg Sportcampus Park Zuid, het programma Extra Vergroening, de herinrichting Coolsingel, de buitenruimte Floating Office Rotterdam, de herstructurering Hoogvliet Oudeland, Hart van Zuid, en een groot aantal kleinere buitenruimteprojecten.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	De middelen zijn in totaal € 9,2 mln minder aangewend dan begroot. De grootste afwijkingen betreffen de bijdragen voor het programma Extra Vergroening, Koppelen lokale groene plekken en initiatieven, het uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022, de herinrichting van Hofplein 19-20, de buitenruimte van de Staringbuurt, Het Park en de aanpak van de Particuliere Voorraad.				
Bestemmingsreserve	49	0	48	0	1
Kansrijke wijken					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	49	0	48	0	1
Kansrijke wijken					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	49	0	48	0	1
Begroting 2020	49	0	49	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-1	0	1
Toelichting Reserve	Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)				

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om toekomstige schommelingen in de uitvoering van het programma Kansrijke Wijken op te vangen. Het programma bevat een aantal grote bijdragen aan andere projecten. De buitenruimteprojecten hebben een langere voorbereidingstijd om te komen tot uitvoering.

Toelichting Realisatie

2020:

Toelichting Verschil In 2020 zijn de middelen binnen het programma Kansrijke Wijken aangewend voor de uitvoering van het project Welkomstplein.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve groot	4.520	100	2.000	2.430	190
onderhoud (MJOP)					
Realisatie	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
bestemmingsreserves	2020				2020
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve groot	4.520	100	2.000	2.430	190
onderhoud (MJOP)					

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-
	2020				2020
Realisatie 2020	4.520	100	2.000	2.430	190
Begroting 2020	4.520	100	2.000	2.430	190
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2047)

Doel Reserve: "Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar. Op dit moment lukt het nog om de pieken per object op te vangen in de totale onderhoudsbegroting van de afdeling Vastgoed, omdat er ook objecten zijn waarbij binnen de onderhoudsbegroting minder dan het gemiddelde uitgevoerd hoeft te worden."

Toelichting Realisatie 2020: Het van 2019 naar 2020 doorgeschoven onderhoud is volledig uitgevoerd.

Toelichting Verschil De realisatie is conform begroting.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	1.385	0	200	0	1.185
Funderingen					
Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	1.385	0	200	0	1.185

Funderingen

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	1.385	0	200	0	1.185
Begroting 2020	1.385	0	200	0	1.185
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Toelichting Realisatie 2020: Er is € 200 gerealiseerd ter dekking van de kosten voor procesbegeleiding bij funderingsherstel en de meerjarige programmatische funderingsaanpak.					
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting					

Bestemmingsreserve 4.296 61.855 11.595 0 54.556

Energietransitie

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	4.296	61.855	11.595	0	54.556
Energietransitie					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	4.296	61.855	11.595	0	54.556
Begroting 2020	4.296	61.855	18.383	0	47.768
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-6.788	0	6.788
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit: 2e herziening 2019 (1-1-2019 t/m nader te bepalen)					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.					
Toelichting Realisatie 2020: Van de begrote € 18,4 mln. is € 13,1 mln. uitgegeven. Deze middelen zijn uitgegeven aan 52 programma's en projecten op het gebied van Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe economie en Lokale initiatieven.					

In het uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020 waren 37 projecten opgenomen. In juni 2020 zijn hier in het Uitvoeringsplan Energietransitie 2012-2022 15 projecten aan toegevoegd.

Toelichting Verschil Door de corona crisis kwamen sommige projecten tot stilstand of in de vertraging omdat

Realisatie - Begroting activiteiten geen doorgang kunnen vinden. Voorbeelden hiervan zijn de projecten

Maatregelen Schone Lucht waar de campagne uitgesteld werd, het project

Verkeersexperimenten schone lucht waar de volgende fase van het experiment niet

uitgevoerd kon worden en voor het programma verduurzaming wagenpark het niet

doorgaan van een grote pilot met waterstof auto's. Een laatste reden voor lagere

realisatie ligt in de werkwijze waarop subsidies worden uitgekeerd. Dat gebeurt vaak in

meerdere voorschotten verspreid over kalenderjaren en uitbetaling is vaak gekoppeld

aan het behalen van tussentijdse resultaten. Voorbeelden zijn Walstroom Heerema waar

het resultaat (aansluiten van het schip) in 2020 nog niet behaald was, de subsidie vanuit

het programma Werk Maken van Zon en de subsidies binnen het programma Smart

Energy Systems. Hierdoor zijn de middelen in totaal voor € 5,2 mln. minder aangewend

dan begroot

Bestemmingsreserve Mooi	854	0	449	0	405	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Mooi Middelland						bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	854	0	449	0	405						
Mooi Mooi Middelland											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	854	0	449	0	405						
Begroting 2020	854	0	685	0	169						
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-236	0	236						
						Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:										"Resultaatbestemming 2019"	
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd voor het dekken van de verplichtingen uit het				programma Mooi Mooier Middelland	
Toelichting Realisatie 2020:						De uitgaven betreffen het uitvoeringsprogramma Dromen, denken, doen in de wijk Middelland en lopen uiteen van het plaatsen van regentonnen tot het opzetten van evenementen en begeleiden van een bewonerswerkgroep.					
Toelichting Verschil						Als gevolg van coronamaatregelen zijn een aantal werkzaamheden doorgeschoven naar					
Realisatie - Begroting						2021.					
Bestemmingsreserve	200	0	0	0	200	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Windpark Hartelbrug II						bestemmingsreserves					

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	200	0	0	0	200
Windpark Hartelbrug II					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	200	0	0	0	200
Begroting 2020	200	0	200	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-200	0	200
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een begrote bijdrage aan Windpark Hartelbrug fase II te kunnen realiseren.				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 zijn de middelen niet aangewend.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Om de bijdrage aan Windpark Hartelbrug fase II te kunnen realiseren, moet een Gebiedsfonds worden opgericht. Naar verwachting wordt dit Gebiedsfonds in 2021 opgericht, waardoor er in 2020 geen bijdrage is gerealiseerd en de middelen niet zijn aangewend.				

Bestemmingsreserve	0	5.000	1.978	0	3.022
Stimulering bouwproductie					

Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
bestemmingsreserves					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
Bestemmingsreserve	0	5.000	1.978	0	3.022
Stimulering bouwproductie					
Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	0	5.000	1.978	0	3.022
Begroting 2020	0	5.000	5.000	0	0
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-3.022	0	3.022
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de bouwproductie te stimuleren				
Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 is deze reserve ingezet ten behoeve van de volgende projecten, Herstructurering Oudeland en Stadshart. In 2021 zal deze reserve benut worden voor nog nader te				

bepalen projecten die onder deze reserve gaan vallen.

Toelichting Verschil

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve	0	5.550	3.155	0	2.395	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Middensegment Huur						bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	216.042	100.644	58.824	5.962	251.900
						Bestemmingsreserve	0	5.550	3.155	0	2.395
						Middensegment Huur					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	0	5.550	3.155	0	2.395
						Begroting 2020	0	5.550	5.550	0	0
						Verschil Realisatie -	0	0	-2.395	0	2.395
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om huurwoningen in het middensegment te realiseren.				
						Toelichting Realisatie 2020:	In 2020 hebben betrekking plaatsgevonden met betrekking tot een drietal projecten, te weten De Machinist, de Dukdalf en Sportcampus. Het restant zal in 2021 ingezet worden ten behoeve van nog te bepalen projecten.				
						Toelichting Verschil					
						Realisatie - Begroting					

Verkeer en Vervoer	816	0	155	0	661

Bestemmingsreserve	630	0	125	0	505	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Verkeer en Vervoer 2011						bestemmingsreserves					
						Verkeer en Vervoer	816	0	155	0	661
						Bestemmingsreserve	630	0	125	0	505
						Verkeer en Vervoer 2011					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	630	0	125	0	505
						Begroting 2020	630	0	125	0	505
						Verschil Realisatie -	0	0	0	0	0
						Begroting					

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2011 (van 2011 t/m niet van toepassing)

Doel Reserve: De reserve Verkeer & Vervoer vormt de dekking van de gemeentelijke kosten voor verkeerseducatie, die niet op andere wijze begroot zijn. Op deze wijze is er vooralsnog dekking beschikbaar voor deze noodzakelijke activiteit.

Toelichting Realisatie 2020: De begrote gelden zijn volledig ingezet ter verbetering van de verkeerseducatie in Rotterdam.

Toelichting Verschil N.v.t. het budget van € 125 is in 2020 volledig onttrokken

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve 186 0 30 0 156

Vervoer over water

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Verkeer en Vervoer 816 0 155 0 661

Bestemmingsreserve 186 0 30 0 156

Vervoer over water

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020 186 0 30 0 156

Begroting 2020 186 0 30 0 156

Verschil Realisatie - 0 0 0 0 0

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)

Doel Reserve: In het kader van het project Vervoer over Water zijn lang lopende afspraken gemaakt met de Verkeersonderneming en diverse participanten. Deze afspraken lopen door tot en met 2020. Om in de toekomst aan de verplichtingen te kunnen voldoen is deze bestemmingsreserve gevormd.

Toelichting Realisatie 2020: De bestemmingsreserve is aangewend om de dekkingsverschillen over de jaren heen op te vangen. De verstrekte subsidies voor Vervoer over Water lopen namelijk niet gelijk over de jaren.

Toelichting Verschil N.v.t. het budget van € 30 is in 2020 volledig onttrokken

Realisatie - Begroting

Volksgesondheid en Zorg 37.657 11.515 15.356 0 33.816

Bestemmingsreserve 2.798 0 1.670 0 1.128

Decentralisatie AWBZ

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Volksgesondheid en Zorg 37.657 11.515 15.356 0 33.816

Bestemmingsreserve 2.798 0 1.670 0 1.128

Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Realisatie 2020	2.798	0	1.670	0	1.128
Begroting 2020	2.798	0	1.830	0	968
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-160	0	160
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)					
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is ter dekking van investeringskosten om het nieuwe stelsel zorg & welzijn (na de decentralisaties AWBZ en Jeugdwet per 1-1-2015) stevig neer te zetten en om de grootste onzekerheden in de kosten en rijksbudgetten voor tweedelijnsondersteuning Wmo en specialistische jeugdhulp te kunnen opvangen. De onzekerheden in de kosten hebben te maken met het open-eindekarakter van de tweedelijnsondersteuning Wmo en met de toeleiding tot specialistische jeugdhulp die we voor een belangrijk deel niet zelf in de hand hebben (verloopt via de huisartsen). Om de risico's op de inkoop van tweedelijnszorg hanteren we een reserve van 5% van het inkoopbudget van € 340 mln.				
Toelichting Realisatie 2020:	De realisatie 2020 betreft vooral het optimaliseren van de automatisering en uitvoeringskosten.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting	Een deel van de activiteiten is doorgeschoven naar 2021.				

Bestemmingsreserve	423	0	66	0	357
Maatschappelijke Participatie gebieden					
Realisatie Bestemmingsreserves					
Volksgesondheid en Zorg	37.657	11.515	15.356	0	33.816
Bestemmingsreserve	423	0	66	0	357
Maatschappelijke Participatie gebieden					
Verloopstaat Reserve					
Realisatie 2020	423	0	66	0	357
Begroting 2020	423	0	145	0	278
Verschil Realisatie - Begroting	0	0	-79	0	79
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)					
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor				

deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op

onderwerpen die te maken hebben met Maatschappelijke Participatie.

Toelichting Realisatie De realisatie 2020 is de invulling van het Flexbudget voor gebieden. Dit betreft kleine
2020: projecten en activiteiten.

Toelichting Verschil Er zijn minder activiteiten uitgevoerd.

Realisatie - Begroting

Bestemmingsreserve 34.436 11.515 13.620 0 32.331
tweedelijns WMO en
Jeugdhulp

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Volksgezondheid en 37.657 11.515 15.356 0 33.816
Zorg

Bestemmingsreserve 34.436 11.515 13.620 0 32.331

tweedelijns WMO en

Jeugdhulp

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020 34.436 11.515 13.620 0 32.331

Begroting 2020 34.436 11.515 18.101 0 27.850

Verschil Realisatie - 0 0 -4.481 0 4.481

Begroting

Toelichting Reserve

Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2017 (van 1-1-2018 t/m 31-12-2021)

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen
bij de Wmo en Jeugdhulp.

Toelichting Realisatie De realisatie 2020 is dekking van het tekort op jeugdhulp regionaal (zware jeugdhulp).
2020:

Toelichting Verschil Voor Wmo en Jeugdhulp is uit deze bestemmingsreserve € 4,5 mln minder nodig

Realisatie - Begroting gebleken dan begroot. De tekorten jeugdhulp konden voor dit bedrag worden
opgevangen door meevallende lasten op de Wmo.

Werk en inkomen 18.399 17.572 71 0 35.900

Bestemmingsreserve BUIG 18.027 17.572 71 0 35.528
(uitkeringen Participatiewet
e.d.)

Realisatie **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

bestemmingsreserves

Werk en inkomen 18.399 17.572 71 0 35.900

Bestemmingsreserve 18.027 17.572 71 0 35.528

BUIG (uitkeringen

Participatiewet e.d.)

Verloopstaat Reserve **Beginstand 1-1-2020** **Toevoeging** **Onttrekking** **Vrijval** **Eindstand 31-12-2020**

Realisatie 2020 18.027 17.572 71 0 35.528

Begroting 2020	18.027	17.572	4.750	0	30.849
Verschil Realisatie -	0	0	-4.679	0	4.679
Begroting					
Toelichting Reserve					
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2022)				
Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.				
Toelichting Realisatie	Vóór de uitbraak van de coronapandemie is op basis van ramingen over het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam (richting 32.000 eind 2020) en van het landelijke macrobudget een financiële bijstelling bepaald voor 2020. Vanwege de bovengemiddelde daling van het aantal uitkeringen in de afgelopen twee jaar leiden deze berekeningen tot een meevaller van € 33,6 mln, want de gemeentelijke uitgaven aan de bijstand zijn lager dan de gebundelde uitkering (BUIG) die het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de gemeente Rotterdam verstrekt. Door de coronamaatregelen is het aantal bijstandsuitkeringen inmiddels snel gaan stijgen. Vanwege de onzekerheid over de aanpassing van het BUIG-budget gedurende het jaar en een gewijzigde inschatting van andere BUIG-gerelateerde risico's is een dotatie aan de reserve BUIG doorgevoerd bij de 1e herziening 2020 van € 17,6 mln.				
Toelichting Verschil	Bij de jaarrekening blijkt dat de gemiddelde kosten per uitkering iets lager zijn uitgevallen				
Realisatie - Begroting	dan ten tijde van de 10-maandsrapportage werd verwacht, met als gevolg lagere lasten. Dit heeft ertoe geleid dat het bedrag voor € 4,7 mln niet is onttrokken.				

Bestemmingsreserve	372	0	0	0	372	Realisatie	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
Spaarsaldo						bestemmingsreserves					
Participatiebudget						Werk en inkomen	18.399	17.572	71	0	35.900
						Bestemmingsreserve	372	0	0	0	372
						Spaarsaldo					
						Participatiebudget					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand 31-12-2020
						Realisatie 2020	372	0	0	0	372
						Begroting 2020	372	0	300	0	72
						Verschil Realisatie -	0	0	-300	0	300
						Begroting					
						Toelichting Reserve					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (van 1-1-2015 t/m nader te bepalen)				
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget is ontstaan, doordat de BBV regels voor het meenemen van het participatiebudget in 2014, zijn gewijzigd. Voorheen nam de gemeente niet-bestede participatiemiddelen (spaarsaldo) op de balans mee om				

die in volgende jaren te kunnen inzetten. Vanaf eind 2014 mag de gemeente dit niet meer op deze wijze presenteren op de overlopende passiva. Het zijn dus rijksmiddelen Participatiebudget van voorgaande jaren die de gemeente inzet voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Dit saldo kan gesplitst worden in € 355 voor Regionale Werkbedrijven en € 607 voor SROI.

Toelichting Realisatie	Niet van toepassing
2020:	
Toelichting Verschil	Het bestedingsplan 2020 voor deze reserve is als gevolg van Corona niet tot uitvoering gekomen.
Realisatie - Begroting	

Totaal	1.115.404	1.516.464	231.338	80.409	2.320.121

Bestemmingsreserve IFR

Pagina 130

Bestemmingsreserve IFR

Het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) wordt, in het kader van de uitvoering van de Stadsvisie Rotterdam 2030, gebruikt als dekking voor projecten uit de investeringsplanning. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensivering, bespaarde rente en verkoopopbrengsten van deelnemingen. Een deel van de projecten betreft exploitatieprojecten, die als zo genoemde out-of-pocketkosten worden gedekt uit het IFR. Als er sprake is van investeringsprojecten die geactiveerd worden, dan worden de kapitaallasten (rentelasten plus afschrijving) uit het IFR gedekt.

Toevoegingen

Bij de begroting 2020 heeft uw raad ingestemd met een totale toevoeging aan het IFR van € 50,8 mln. In 2020 is conform begroting € 50,8 mln toegevoegd aan het IFR. Deze toevoeging bestond uit:

- bespaarde rente (€ 42,1 mln). De bespaarde rente op de hoofdsom van het IFR en op andere reserves en voorzieningen, worden jaarlijks toegevoegd aan het IFR
- toevoeging uit de exploitatiebegroting (€ 8,7 mln). Dit zijn eerder afgesproken intensiveringen, na aftrek van afgesproken kortingen

Onttrekkingen

Bij de begroting voor 2020 is een totale onttrekking aan het IFR begroot van € 25,2 mln. De realisatie in 2020 bedraagt € 23,8 mln. De lagere onttrekking van circa € 1,4 mln ten opzichte van de geactualiseerde begroting, bestaat voornamelijk uit het feit dat binnen sommige IFR-projecten realisatie die eind 2020 verwacht werd toch pas op een later moment geëffectueerd zal worden. Factoren die daarbij een rol hebben gespeeld zijn onder meer weersomstandigheden, vertragingen als gevolg van afhankelijkheid van voortgang in samenhangende projecten

en het onverwachts eerder dan gepland beschikbaar komen van middelen van derden. Daarnaast zijn er onttrekkingen begroot, gerelateerd aan de grondexploitaties. Pas ultimo het jaar kan daarvoor de hoogte van de benodigde verliesvoorziening worden bepaald, hetgeen geleid heeft tot lagere onttrekkingen.

Hieronder wordt per project inzicht gegeven in de projectomschrijving, de inhoudelijke toelichting op hetgeen in 2020 is gerealiseerd en een financiële toelichting op het verschil tussen de begroting en realisatie.

	Budget	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant	
	IFR	t/m 2019	2020	2020		per 1-1-	
						2021	
Algemene middelen	0	0	850	0	-850	0	
O999AX - IFR -	0	0	850	0	-850	0	
Coalitieakkoord							Budget Realisatie t/m Begroting Realisatie Verschil Restant per
	IFR	2019	2020	2020		1-1-2021	
Algemene middelen	0	0	850	0	-850	0	
O999AX - IFR - Coalitieakkoord	0	0	850	0	-850	0	
Algemene informatie							
Project omschrijving		Middelen die nader ingevuld worden vanuit het coalitieakkoord					
Gebied							
Planning		tot			Fase	Uitvoering	
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
		(overig)					
	0	0	0	0			
Toelichting							
Toelichting Uitvoering (inhoudelijk)							
Toelichting Verschil realisatie -							
begroting (financieel)							
Bedrag herbestemming							
Toelichting herbestemming							
Beheer van de stad	1.507	1.092	415	339	-76	76	
O210AX - IFR -	1.507	1.092	415	339	-76	76	
Openbare							Budget IFR Realisatie t Begroting Realisatie 2020 Verschil Restant
toiletvoorzieningen							per 1-1-
							2021
Beheer van de	1.507	1.092	415	339	-76	76	
stad							
O210AX - IFR -	1.507	1.092	415	339	-76	76	

Openbare
toiletvoorzieningen

**Algemene
informatie**

Project Intensivering van de realisatie van openbare toiletvoorzieningen op druk bezochte parken,
omschrijving evenementenlocaties, toeristische locaties en uitgaansgebieden. Hieronder wordt mede begrepen
het project "Propere plee", waarbij horeca-ondernemers in de Rotterdamse binnenstad gevraagd
wordt hun toilet open te stellen voor publiek.

Gebied Stedelijk

Planning 2017 tot 2021 Fase Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
	(overig)			
	1.507	0	0	1.507

Toelichting

Toelichting Realisatie : 336 Toiletten in 2017: Roel Langerakpark, Vroesepark, Kralingse Bos; 556 Toiletten in
Uitvoering 2018: Binnenrotte, Oude Westen, Zuiderpark, Nesselanden 2, Eendrachtsplein (gedeeltelijk); 292
(inhoudelijk) Toiletten in 2019: Eendrachtsplein, Schiestraat, Willemsplein (ged.), Pilot Propere Plee; 339
Toiletten in 2020: Willemsplein (rest) , Het Park, Kralingsbos, Pilot Propere Plee. In totaal 1523
toiletten.

Toelichting Door de impact van Corona hebben we in 2020 één toiletunit minder kunnen plaatsen.Dat verklaart
Verschil realisatie in 2020 het verschil tussen de werkelijke kosten van € 339.000 en de geprognoseerde kosten van
- begroting € 415.000.
(financieel)

Bedrag nvt
herbestemming

Toelichting nvt
herbestemming

Cultuur, Sport en	400	0	150	138	-12	262
Recreatie						

O240AX - IFR -	400	0	150	138	-12	262	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-	
Sportaccommodaties							IFR	2019	2020	2020		2021	
verduurzaming							Cultuur, Sport en	400	0	150	138	-12	262
							Recreatie						
O240AX - IFR -	400	0	150	138	-12	262							
Sportaccommodaties													
verduurzaming													

Algemene

informatie

Project omschrijving Coalitieakkoord: "Sportaccommodaties worden verduurzaamd om energiezuiniger te kunnen opereren, het verstrekken van leningen kan hierbij helpen." Met een bijdrage uit het IFR worden sportaccommodaties verduurzaamd. Onder andere door verhoging van het subsidiebudget ten behoeve van energiebesparende maatregelen voor breedtesportverenigingen met een eigen gebouw en duurzame initiatieven met sportverenigingen. Bij onderbenutting door de verenigingen worden uit het budget ook gemeentelijke accommodaties verduurzaamd.

Gebied

Planning	2021	tot	2022	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.438	0	0	1.438

Toelichting

Toelichting Inzet subsidieregeling duurzaamheid 2020 topsportcentrum, sportland en tennisclub
Uitvoering
(inhoudelijk)

Toelichting Verschil Er is een klein verschil van €12.000 vanwege lagere realisatie. Dit bedrag zal in jaren 2021+2022
realisatie - begroting worden gebruikt voor dezelfde doelstelling
(financieel)

Bedrag nvt
herbestemming

Toelichting nvt
herbestemming

Economische Zaken	500	58	442	442	0	0

O214AH - IFR -	500	58	442	442	0	0	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Rotterdam Science							IFR	2019	2020	2020		2021

Tower							Economische Zaken	500	58	442	442	0	0

O214AH - IFR	500	58	442	442	0	0

- Rotterdam

Science Tower

Algemene

informatie

Project Rotterdam ScienceTower onderdeel begane grond; als onderdeel van de aanpak van M4H krijgt de omschrijving begane grond en buitenruimte van de Rotterdam Science Tower een upgrade. Het hier geoormerkte bedrag van € 440.000 betreft een subsidie voor de realisatie van fase 2. De definitieve vaststelling van deze subsidie zal na 31 maart 2021 zijn.

Gebied	Stadshavens M4H				
Planning	2019	tot	2021	Fase	Afronding
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	500	0	0	500	
Toelichting					
Toelichting	Vastgoedeigenaar Egeria heeft in 2019 een renovatieplan voor de begane grond en herinrichtingsplan				
Uitvoering	voor de buitenruimte van de Rotterdam Science Tower ontwikkeld. Het betreft hier een bijdrage aan de				
(inhoudelijk)	realisatie van fase 2 voor met name de aanpak van de begane grond verdieping. De eenmalige				
	subsidie heeft als doel het behoud van Rotterdam Science Tower als aantrekkelijke werklocatie in het				
	algemeen én met een sterke focus op en uitstraling voor de Life Science and Health sector. Het betreft				
	hier de herinrichting van de begane grond met plek voor flexwerk & ontmoeten (netwerkevents),				
	innovatie expo en behoud en uitbreiding Life Science Health verdieping.				
Toelichting	nvt				
Verschil					
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag	nvt				
herbestemming					
Toelichting	nvt				
herbestemming					
	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil
	IFR	2019	2020	2020	Restant per 1-2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698
O063AX - IFR - Bestaande Voorraad (oud)	34.108	30.669	1.064	295	-769
Algemene informatie					
Project omschrijving	Het programma Bestaande Voorraad is in de collegeperiode 2006-2010 in gang gezet. Het doel van het programma is het in aanpak nemen van 5000 woningen. De daadwerkelijke verbetering van woningen strekt zich over meerdere jaren uit.				
Gebied	Noord				

Planning	2006	tot	2021	Fase	Afronding
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	34.108	0	0	34.108	
Toelichting					
Toelichting	Voor de afdeling Bouw en Woning Toezicht zijn bouwkundig gezien alle woningen gereed en is het				
Uitvoering	programma afgerond. Voor de afdeling Bureau Project Management loopt de Boergoensehof nog				
(inhoudelijk)	door in 2021.				
Toelichting Verschil	Er zijn minder subsidies vastgesteld (afgerond) dan verwacht en er zijn				
realisatie -	subsidieverplichtingen ingetrokken.				
begroting					
(financieel)					
Bedrag	Nvt				
herbestemming					
Toelichting	Nvt				
herbestemming					

O133AH - IFR -	985	0	37	26	-11	959	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-	
Blankenburgtunnel							IFR	2019	2020	2020		2021	
(inpassing)							Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
							inrichting en						
							ontwikkeling						
O133AH - IFR -	985	0	37	26	-11	959							
Blankenburgtunnel													
(inpassing)													

Algemene informatie					
Project	De doelstelling van het project 'Blankenburgverbinding' is het realiseren van een robuuste				
omschrijving	ontsluiting van het Haven en Industrieel Complex (HIC) en de Greenport/Westland. De Rotterdamse				
	inzet is gericht op de realisatie van de Blankenburgverbinding en bijbehorend Kwaliteitsprogramma.				
	Doelstelling van de gemeentelijke inzet is dat in het planproces en realisatie van de				
	Blankenburgverbinding de Rotterdamse belangen worden geborgd. Door realisatie van het				
	kwaliteitsprogramma zal de ruimtelijke kwaliteit de ooststrand en de Groene Gordel van Rozenburg,				
	in vergelijking met de huidige situatie, versterkt worden.				
Gebied	Noord				
Planning	2019	tot	2024	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	985	0	0	985	

Toelichting

Toelichting Het ontwerp van het noordelijk deel van de dijk is door Antea opgeleverd en kan rekenen op instemming van het Waterschap; de vergunningaanvraag wordt 2e helft februari ingediend. Voor het (inhoudelijk) middendeel staat het concept ontwerp op onderdelen nog ter discussie. Het zuidelijke deel van de dijk wordt als laatste afgerond eind februari. De uitvoering is contractueel ondergebracht bij de aannemer van de Blankenburgverbinding (BAAK) en start voor de zomer. De financiering hiervoor komt grotendeels vanuit de MRDH bijdrage.

Toelichting Minimaal verschil, ten opzichte van de begrote inzet

Verschil realisatie

- begroting

(financieel)

Bedrag nvt

herbestemming

Toelichting nvt

herbestemming

O136AX - IFR -	1.350	1.052	278	278	0	20	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Rivieroevers en							IFR	2019	2020	2020		2021
ecologie												

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931

O136AX - IFR -	1.350	1.052	278	278	0	20
Rivieroevers en						
ecologie						

Algemene informatie

Project omschrijving Verbetering van de verblijfskwaliteit en de ecologische waarde van de oevers van de Maas, de Rotte en de Schie.

Gebied Stedelijk

Planning 2016 tot 2021 Fase Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	1.350	0	0	1.350

Toelichting

Toelichting Uitvoering De volgende twee projecten zijn in 2020 gefinancierd vanuit Rivieroevers en ecologie: (inhoudelijk) Leuvekolk en Vergroening buitenruimte Blue City. De resterende bijdrage is alleen bestemd voor project Leuvekolk.

Toelichting Verschil nvt

realisatie - begroting

(financieel)

Bedrag							nvt						
herbestemming													
Toelichting							nvt						
herbestemming													
O195AX - IFR -	3.000	1.350	659	584	-75	1.066	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-	
Kansrijke wijken							IFR	2019	2020	2020		2021	
Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931							
inrichting en													
ontwikkeling													
O195AX - IFR	3.000	1.350	659	584	-75	1.066							
- Kansrijke													
wijken													
Algemene informatie													
Project omschrijving	In het programma "kansrijke wijken" zijn negen wijken benoemd waar te weinig grote woningen zijn en te weinig kansrijke gezinnen wonen. Doel van het programma is om de gehele wijk op dit punt meer in balans te krijgen. Na gesprekken met woningcorporaties, marktpartijen en anderen, zijn er projecten geïdentificeerd die als katalysator voor de drie wijken Oude Noorden, Nieuwe Westen en Middelland het verschil kunnen maken; die kunnen zorgen voor de juiste investeringen door marktpartijen en woningcorporaties, maar te groot zijn om binnen het huidige budgettaire kader te kunnen financieren.												
Gebied	Stedelijk												
Planning	2016	tot		2023	Fase		Uitvoering						
Dekking	IFR	Gemeente		Derden	Totaal		(overig)						
	3.000	0		0	3.000								
Toelichting													
Toelichting	Er is een bijdrage vanuit kansrijke wijken voor Tuin van Noord. De transformatie van de oude												
Uitvoering (inhoudelijk)	gevangenis PI Noordsingel naar woningen en appartementen nadert zijn einde. De eerste woningen zijn in 2020 opgeleverd en de verwachting is dat in april 2021 de laatste nieuwe bewoners een sleutel ontvangen. Ook de buurttuin is zover als mogelijk ingericht. Alleen het gras kon niet in de winter gezaaid worden, dus dat volgt in het voorjaar van 2021. De eerste oplevering van de buurttuin naar de gemeente heeft dan ook eind 2020 plaatsgevonden en met een paar kleine aanpassingen is deze succesvol verlopen. De ontwikkelaar is nu nog tot eind 2021 verantwoordelijk voor de tuin als het gaat om zaken die relatie hebben met de aanleg ervan. Van de bijdrage voor Oostervant zijn in 2020 de laatste punten aan de aanpassingen bij de entree van het recreatiecentrum Oostervant uitgevoerd. Daarna is in de zomer gestart met de herinrichting en vergroening van het Oostervantplein. Deze werkzaamheden zijn rond september/ oktober 2020 afgerond. Op het Henegouwerplein zijn twee groenvakken gerealiseerd. Van de bijdrage voor de activiteiten uit het verbeterplan Pupillenbuurt is in 2020 de herinrichting van het Jaap Valkhoffplein gerealiseerd. Het plein heeft een nieuwe voetbalkooi												

incl. kunstgras, picknicktafels, een extra speeltoestel, spelmaterialencontainer en zitbanken. De renovatie van meerdere panden (van der Hilstblokken) van Woonbron zijn in 2020 gestart en zullen voor de zomervakantie 2021 gereed zijn. Diverse balkons van woningen van Woonbron zijn vervangen. De verlichting in de gevels van Woonbron zijn in diverse straten aangepast. Er zijn i.s.m. Woonbron fotopanelen geplaatst op ramen van bergingen in de Heemraadstraat. Er loopt momenteel een intensief traject voor het realiseren van vergroening en kunst in de buitenruimte. Dit traject is in 2020 gestart. Verder is gestart met het initiatief 'Samen over drempel': doel is om kwetsbare mensen te bereiken met diverse problematiek waarvoor officiële instanties niet laagdrempelig genoeg zijn. Ook worden buurtcontactpersonen ingezet om o.a. ons bereik en sociale cohesie te vergroten in diverse straten uit de Pupillenbuurt. Naast de reguliere welzijnsorganisaties is ook een welzijnsorganisatie bij gekomen voor peercoaching in de Pupillenbuurt. Zij plegen inzet op jongeren dmv begeleiding, coaching, ontwikkeling. Ook hebben gezinnen in de Pupillenbuurt die het minder breed hebben een kerstgeschenk ontvangen en hebben alle bewoners een attentie ontvangen om ze een hart onder de riem te steken in tijden van corona. Verder is een start gemaakt met het buurtvredeonderzoek met focus op veiligheid, veiligheidsbeleving en meldingsbereidheid. Er is een AED geplaatst in het buurtpand van de Pupillenbuurt. Deze is toegankelijk voor meerdere bewoners. De pilot grofvuil is in 2020 in de Pupillenbuurt van start gegaan. Het grofvuil wordt iedere woensdag opgehaald. Momenteel wordt de pilot geëvalueerd. Aandachtspunt is dat meerdere acties in het jaar 2020 helaas niet hebben kunnen plaatsvinden i.v.m. de coronamaatregelen. Denk hierbij vooral aan activiteiten die de sociale cohesie bevorderen.

Toelichting	Aktiviteiten hebben geen doorgang kunnen vinden vanwege Corona. Bij Tuin van Noord is de uitgift
Verschil	van de bijdrage doorgeschoven naar 2021
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

O216AH - IFR -	570	249	300	300	0	21							
Leuvenkolk							Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-	
							IFR	2019	2020	2020		2021	
							Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
							Inrichting en						
							ontwikkeling						
O216AH - IFR -	570	249	300	300	0	21							
Leuvenkolk													
Algemene informatie													
Project Aanpak van de slechte waterkwaliteit in de binnenstedelijke Rotte door de aanleg van een													

omschrijving schoonwaterinlaat en vistrap in de Leuvenkolk. Dit betreft een integraal project waarbij een vistrap, waterinlaat en een herinrichting van de Kade langs de leuvekolk wordt gerealiseerd.

Gebied	Centrum				

Planning	2017	tot	2021	Fase	Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	570	0	0	570	

Toelichting	
Toelichting	Scheepjes verwijderd en projectvoorbereiding betreffende Vispassage en Inrichting kade. Start
Uitvoering	uitvoering medio 2021
(inhoudelijk)	
Toelichting	nvt
Verschil realisatie	
- begroting	
(financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

O009AX - IFR -	79.540	78.952	453	455	2	133	Budget IFR	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per 1-1-2021
Buitenruimte												

Binnenstad							
	Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
	inrichting en						
	ontwikkeling						
	O009AX - IFR	79.540	78.952	453	455	2	133
	- Buitenruimte						
	Binnenstad						

Algemene informatie

Project Doel van het programma "Visie openbare ruimte binnenstad" is het totstandbrengen van een kwalitatief

omschrijving hoogwaardige buitenruimte waar het voor bezoekers en bewoners aangenaam toeven is (zgn. City Lounge gedachte). Dit wordt tot stand gebracht door pleinen, straten, stoepen en het openbaar groen beter in te richten en aangename (loop-)routes tussen die plekken te maken. Vastgestelde kaders zoals de Rotterdamse stijl, de centrum stijl, het verkeersplan, het groenplan, en het lichtplan bieden de richtlijnen daarvoor.

Gebied	Binnenstad				

Planning	2008	tot	2021	Fase	Uitvoering

Pagina 923 van 1209

Toelichting

Toelichting Herinrichting is op de bewegwijzering na uitgevoerd, maar de financiële afhandeling is nog niet
Uitvoering gereed.
(inhoudelijk)

Toelichting De hangverlichting bleek niet haalbaar. De openbare verlichting met lichtmasten is goedkoper
Verschil realisatie waardoor het verschil ontstaan is.
- begroting
(financieel)

Bedrag 232
herbestemming

Toelichting De eindprognose geeft aan dat € 232.000 vrij kan
herbestemming vallen.

O009KH - IFR - 5.000 3.143 20 -42 -62 1.899

Buitenruimte

Timmerhuis

Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
IFR	2019	2020	2020		2021

Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
inrichting en						
ontwikkeling						

O009KH - IFR	5.000	3.143	20	-42	-62	1.899

- Buitenruimte

Timmerhuis

**Algemene
informatie**

Project De binnenstad rondom het Stadhuis, Timmerhuis en voormalig Postkantoor fungeert als visitekaartje
omschrijving van Rotterdam. In 2015 is het Timmerhuis opgeleverd, het Stadhuis is geheel gerenoveerd en de
Meent is opnieuw ingericht. Daarop aansluitend vindt herinrichting plaats van de buitenruimte:
Stadhuistraat, het Doelwater, Raamplein, Rode Zand en Haagseveer. Met een loop/fietsbrug wordt
het Haagseveer verbonden met de Lombardkade. Tevens zal de onderdoorgang van het Timmerhuis
met de omgeving verbonden worden.

Gebied Centrum

Planning	2015	tot	2022	Fase	Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	5.000	2.040	0	7.040

Toelichting

Toelichting In 2020 is het project overgedragen en is er begonnen met het Programma van Eisen voor de
Uitvoering buitenruimte van de Lombardkade en Noordmolenwerf. Het Programma van Eisen nadert de afronding
(inhoudelijk) en dit jaar zal er verder gewerkt worden aan het IP waarna het uiterlijk in 2022 uitgevoerd kan worden.

Toelichting	Voor 2019 stond het ontwerp en de voorbereiding uitvoering van de brugverbinding inclusief aansluiting
Verschil	Lombardkade op de planning. De brugverbinding komt er niet en in 2020 was de begroting hierop niet
realisatie -	aangepast.
begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

O009MH - IFR -	403	0	403	403	0	0						
Buitenruimte Burg.							Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-
Jacobsplein							IFR	2019	2020	2020		1-2021

O015AX - IFR -	18.876	16.634	350	300	-50	1.942						
Buitenruimte							Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Laurenskwartier							IFR	2019	2020	2020		2021
(Binnenrotte, Markthal, Blaak 31)							312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
O015AX - IFR -	18.876						16.634	350		300	-50	1.942
Buitenruimte												
Laurenskwartier												

(Binnenrotte, Markthal,

Blaak 31)

Algemene informatie

Project omschrijving Het realiseren van een hoogwaardige buitenruimte in de omgeving van Blaak 31, de Markthal en de Binnenrotte. Hiermee wordt aangesloten bij grote bouwprojecten en wordt invulling gegeven aan de ambities op het gebied van de City Lounge.

Gebied Centrum

Planning 2010 tot 2027 Fase Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	18.876	0	0	18.876

Toelichting

Toelichting Uitvoering In 2020 is het kunstwerk op de Binnenrotte daadwerkelijk geplaatst. Wat nog rest is het (inhoudelijk) operationeel maken van de bijzondere verlichting. Hier hebben we het afgelopen jaar wat tegenslagen mee gehad, zoals Corona waardoor er niet getest kon worden.

Toelichting Verschil In 2020 is er later gestart met de aanpassingen voor het IP Markthal/RottaNova. Hierdoor realisatie - begroting vallen de plankosten in 2020 lager uit dan begroot. (financieel)

Bedrag herbestemming nvt

Toelichting herbestemming nvt

O153AH - IFR - Van 125 31 94 94 0 0

Waning

Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
IFR	2019	2020	2020		2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931

O153AH - IFR	125	31	94	94	0	0
- Van Waning						

Algemene

informatie

Project Het voormalige directiekantoor van cementfabriek 'Van Waning' is in het bezit van de gemeente omschrijving Rotterdam. Het markante pand werd jaren geleden door de gemeente aangekocht met een onderhoudsplicht. Stadsontwikkeling wil het pand verkopen, maar sinds 2013 is bekend dat er sprake is van ernstig achterstallig onderhoud. Er heeft zich een ondernemer bij de gemeente gemeld die geïnteresseerd in de ontwikkeling van het Van Waningpand tot horecagelegenheid. De gemeente vindt de ontwikkeling van een horecagelegenheid op die locatie gewenst, maar het Van Waningpand is in

zijn huidige staat daarvoor verre van geschikt. De bussinesscase valt negatief uit. Dit bevestigt in een onafhankelijk onderzoek. Met de bijdrage uit het hefboombudget wordt het pand opgeknapt zodat het geschikt is voor verkoop. Aldus wordt een bijdrage aan de onrendabele top geleverd.

Gebied					
Planning	2017	tot	2020	Fase	Afronding
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	125	0	0	125	
Toelichting					
Toelichting	De restauratie van het Rijksmonument Van Waning is uitgevoerd. Daarnaast zijn ook				
Uitvoering	funderingsherstelwerkzaamheden uitgevoerd. De werkzaamheden zijn eind 2020 afgerond.				
(inhoudelijk)					
Toelichting	Nvt				
Verschil					
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag	Nvt				
herbestemming					
Toelichting	nvt				
herbestemming					

O165A8 - IFR - 1500 0 1.500 880 -620

M4H

	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
	IFR	2019	2020	2020		2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
O165A8 - IFR	1500	0	1.500	880	-620	
- M4H						

Algemene informatie	
Project omschrijving	Het Rotterdam Makers District is de plek in de regio voor de innovatieve maakindustrie. Het Makers District, bestaand uit de gebieden RDM en Merwe-Vierhavens (M4H Rotterdam) leent zich er perfect voor: jonge bedrijven kunnen hier opstarten en doorgroeien naar gevestigde ondernemingen. Grote bedrijven kunnen hier experimenteren met nieuwe producten of processen. Er worden nieuwe technologieën uitgedacht, getest en toegepast. Deze nieuwe technologieën zijn gebaseerd op digitalisering, robotisering en additieve manufacturing, en op het toepassen van nieuwe, duurzame energie en materialen. Het Makers District: een innovatiemilieu, optimaal geëquipeerd voor de innovatieve maakindustrie en een proeftuin en etalage voor de stad en haven van de toekomst. Met

een mix van werken en wonen en volop ruimte voor uitwisseling en ontmoeting. Deze ontwikkeling zal langjarige investeringen vergen van zowel de gemeente (eerste raming tenminste € 20 mln.) als het Havenbedrijf.

Gebied				Stadshavens	
Planning	2018	tot	2035	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	1.500	0	0	1.500	
Toelichting					
Toelichting	Het Ruimtelijk Raamwerk Merwe-Vierhavens vormt de basis voor de inrichting van het gebied. Om de				
Uitvoering	ambities mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Op 31 maart 2020 is de Nota				
(inhoudelijk)	van Beantwoording Notitie Reikwijdte en Detailniveau Merwe-Vierhavens door het college van				
	B&W vastgesteld. De MER onderzoeken zijn in volle gang en met name de nieuwe regelgeving				
	rondom het berekenen en beoordelen van geluideffecten levert vertraging op.				
	Daarnaast wordt al volop ingezet op diverse projecten in het gebied:				
	- Het Marconiplein: in het Ruimtelijk Raamwerk is de herinrichting van het Marconiplein geagendeerd				
	als noodzakelijk nieuwe hoofdentree voor het gebied. In 2020 is er daarom gestart met de				
	voorbereidingen voor een Masterplan.				
	- Marconistraat: Het opstellen van een voorlopig ontwerp en het inzicht te krijgen in de				
	randvoorwaarden om tot een definitief ontwerp te komen en het zoeken naar financiering om het				
	ontwerp te realiseren.				
	- Keileweg: De voorbereiding en de aanbesteding van de uitvoering van het project. Het eerste deel				
	van de werkzaamheden zijn in uitvoering gegaan.				
	- Keilekwartier/Vierhavensblok: Het Vierhavensblok was één van de lokaties voor de Europese				
	ontwerpwedstrijd European. De winnaar van European-Vierhavensblok heeft een opdracht gekregen om				
	haar ontwerp verder uit te werken, en de gemeente heeft dit begeleid.				
	- Marconikwartier: De haalbaarheidsstudie is gestart voor de beoogde herontwikkeling van het				
	Marconikwartier. Daarbij heeft er ook afstemming plaats gevonden over particuliere initiatieven in het				
	gebied.				
Toelichting	De werkzaamheden aan de Keileweg zijn later gestart omdat de voorbereidingen meer tijd kosten en				
Verschil	door vertragingen in de uitvoering van het werk. Deze kosten worden in 2021 gemaakt. De vertraging				
realisatie -	bij het bestemmingsplan met betrekking tot de geluidsonderzoeken levert vertraging bij de projecten				
begroting	op. Daarnaast is er een correctie gedaan op een boeking van het voorgaande jaar, die doorwerkt in de				
(financieel)	realisatie. Ook de uitbraak van Covid-19 virus heeft voor enige vertraging gezorgd in de uitvoering.				
Bedrag	n.v.t.				
herbestemming					
Toelichting	n.v.t.				
herbestemming					

O165C8 - IFR - 949 803 575 448 -127 -302

Investeringsstrategie

Budget Realisatie t/m Begroting Realisatie Verschil Restant per 1-1-

	IFR	2019	2020	2020	2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956 -17.698	94.931
O165C8 - IFR -	949	803	575	448 -127	-302
Investeringsstrategie					

Algemene informatie

Project omschrijving Binnen het voorbereidingsbudget (IFR-V) is budget opgenomen om kosten voor de jaarlijkse investeringsstrategie te dekken: komen tot een afgewogen advies over ruimtelijk-economische investeringen.

Gebied

Planning	2018	tot	2025	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	949	0	0	949	

Toelichting

Toelichting In 2018 werd het investeringsvoorstel 2019 opgeleverd, evenals de jaarlijkse investeringsmonitor.
Uitvoering Daarnaast werd gewerkt aan de herijking van de lange termijn investeringsplanning (LTIP) en het (inhoudelijk) investerend vermogen van de stad.

Toelichting Verschil Niet van toepassing
realisatie - begroting
(financieel)

Bedrag Niet van toepassing
herbestemming

Toelichting Niet van toepassing
herbestemming

O172AX - IFR - 21.321 15.241 1.692 1.694 2 4.386
Sportcampus
Rotterdam

	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
	IFR	2019	2020	2020		2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956 -17.698		94.931
O172AX - IFR	21.321	15.241	1.692	1.694	2	4.386
- Sportcampus Rotterdam						

Algemene informatie

Project Uitvoering van het geactualiseerde Masterplan Sportcampus (raadsbesluit 15 december 2016). De

omschrijving sportparticipatie in Rotterdam loopt achter bij die in Nederland. De sportparticipatie in Rotterdam Zuid loopt nog eens achter bij het gemiddelde van Rotterdam. Doel van het project is om in combinatie met sportstimuleringsprogramma's de sportparticipatie te verhogen. Daarnaast zullen er 530 woningen in het midden en hoge segment in een bijzondere omgeving worden toegevoegd; passend in de Woonvisie en een belangrijke toevoeging voor Zuid.

De huidige voorzieningen op het complex Varkenoord zijn sterk verouderd en moeten vervangen worden. Deze vervanging wordt aangegrepen om het ruimtegebruik te intensiveren en met name in de tweede fase functies toe te voegen zodat een Sportcampus ontstaat.

Gebied	IJsselmonde				
Planning	2015	tot	2024	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	21.321	0	0	21.321	

Toelichting

Toelichting De vervanging van de voorzieningen zijn gereed met de laatste twee sportvelden van het FASC-complex. In 2020 is ook het zuidelijke park tussen de velden aangelegd. Hiermee is het zuidelijke deel (inhoudelijk) van de Sportcampus gereed op één toekomstige bouwplot na. In het voorjaar is het nieuwe stedenbouwkundige plan voor de woningbouw in de noordoosthoek gereed gekomen. Hiermee is het aantal woningen in het plan verhoogd van 530 naar ca 870 woningen. Er is gestart met de aanpassing van het bestemmingsplan, er is een marktconsultatie voor het woningbouw-gebied gehouden en de eerste werkzaamheden van het bouwrijp maken zijn gestart met de verplaatsing van een gasontvangstation, zodat de gasleiding verwijderd kan worden. Het resterende bedrag is nodig voor de verdere uitvoering van de Sportcampus.

Toelichting	nvt
Verschil realisatie - begroting (financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

O182AX - IFR - Hart van Zuid	102.094	30.802	26.481	11.182	-15.299	60.110	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
							IFR	2019	2020	2020		2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931						
O182AX - IFR - Hart van Zuid	102.094	30.802	26.481	11.182	-15.299	60.110						

informatie

Gebied					Charlois
Planning	2016	tot	2033	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	102.094	20.308	12.870	135.272	

Toelichting	Terugblikkend op de eerste jaren van uitvoering zien we dat het contract enerzijds robuust is gebleken
Uitvoering	en anderzijds voldoende flexibel om als samenwerkende partners ruimte te vinden voor oplossingen en
(inhoudelijk)	kansen die ten goede komen van de kwaliteit in het gebied. Inmiddels is het nieuwe zwembad
	opgeleverd, is de renovatie van de Hallen van Ahoy afgerond, het oude zwembad is gesloopt en het
	Kunstenpand is op deze locatie opgeleverd. Daarnaast is het RACC opgeleverd en is er gestart met de
	uitvoering van de aanleg van het nieuwe busstation Het project is te volgen op de website www.hartvanzuidrotterdam.nl

	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
	IFR	2019	2020	2020		2021
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
O193AX - IFR -	7.151	7.111	40	40	0	0

Binnenstad

(collegeprogramma 2015-

2018)

Algemene informatie

Project omschrijving Het opknappen van pleinen (in het bijzonder het Schouwburgplein, Oostplein en Stadspark Grotekerkplein) en het bevorderen van de levendigheid (en gastvrijheid) voor een aantrekkelijker binnenstad.

Gebied Centrum

Planning 2014 tot 2020 Fase Afronding

Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	7.151	0	0	7.151

Toelichting

Toelichting Uitvoering In 2020 zijn de laatste facturen van de aannemer betaald voor de vergroening van het grote (inhoudelijk) kerkplein en is er nog inzet verricht voor afronding van het project.

Toelichting Verschil Nvt
realisatie - begroting
(financieel)

Bedrag herbestemming Nvt

Toelichting herbestemming Nvt

O206AX - IFR - 2.000 1.178 822 356 -466 466

Buitenruimte EMC

(Binnenstad)

Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
IFR	2019	2020	2020		2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931

O206AX - IFR 2.000 1.178 822 356 -466 466

- Buitenruimte

EMC

(Binnenstad)

Algemene

informatie

Project Het Erasmus MC wordt vernieuwd. Aansluitend daaraan wordt de buitenruimte heringericht. Gemeente omschrijving en Erasmus MC werken hierin samen in opdrachtverstrekking en financiering. Mijlpaal is de opening van de nieuwe hoofdingang van het Erasmus MC medio 2018.

Gebied Centrum

Planning 2017 tot 2021 Fase Afronding

Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	2.000	0	4.000	6.000
Toelichting				
Toelichting	Op enkele restpunten na is de gehele buitenruimte opgeleverd. Het Burgemeester S'Jacobplein is			
Uitvoering	vernieuwd.			
(inhoudelijk)				
Toelichting	De afwijking tussen begroting en besteding van de middelen wordt voor een groot deel (ongeveer			
Verschil	300.000 euro) verklaard door de bewegwijzering die in tegenstelling tot de verwachting nog niet			
realisatie -	volledig is uitgevoerd en verrekend. De overige onderbesteding wordt verklaard door (meerwerk)			
begroting	facturen voor werkzaamheden die reeds zijn uitgevoerd, maar niet voor het einde van het jaar zijn			
(financieel)	ingediend. Met het resterende budget worden de bewegwijzering en de restpunten in 2021 afgerekend.			
Bedrag				
herbestemming				
Toelichting				
herbestemming				

O207AX - IFR -	473	0	123	76	-47	397	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Essenburgpark							IFR	2019	2020	2020		2021
Stedelijke	312.739							195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
inrichting en												
ontwikkeling												
O207AX - IFR -	473	0	123	76	-47	397						
Essenburgpark												

Algemene informatie

Project		Uitvoering Inrichtingsplan RFC weg en afronden Essenburgpark			
omschrijving					
Gebied					
Centrum					
Planning	2020	tot	2022	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	76	100	297	473	

Toelichting						
Toelichting	De laatste punten van het Essenburgpark zijn geïnventariseerd en worden uitgevoerd. Er is een start					
Uitvoering	gemaakt met het doen van onderzoeken voor de RFC weg					
(inhoudelijk)						
Toelichting	Een aantal onderzoeken waren in het kader van het Essenburgpark al uitgevoerd en hoefden hierdoor					

Verschil							niet nogmaals uitgevoerd te worden. Daarnaast is er een vervolgonderzoek nodig voor ecologie. Als						
realisatie -							gevolg hiervan kan er niet verder worden gegaan met de werkzaamheden en het schetsontwerp.						
begroting													
(financieel)													
Bedrag							nvt						
herbestemming													
Toelichting							nvt						
herbestemming													
O218AH - IFR -	325	293	33	0	-33	32	Budget IFR	Realisatie t/m 2019	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-	
Blue City - Field Lab									2020	2020		1-2021	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling							312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931	
O218AH - IFR - Blue							325	293	33	0	-33	32	
City - Field Lab													
Algemene informatie													
Project omschrijving							Transformatie van de kelderruimte van het gebouw (voormalig Tropicana) tot ca. 1.150 m2 bedrijfsruimte/lab (verhuurbaar niveau). Het 'openen' van de gevel richting de Nieuwe Maas maakt hier onderdeel van uit.						
Gebied							Kralingen						
Planning							2017	tot	2021	Fase	Uitvoering		
Dekking							IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
							325	0	0	325			
Toelichting													
Toelichting Uitvoering							Grootste deel van de kelderruimtes is getransformeerd en verhuurklaar gemaakt. Het dichten (inhoudelijk) van de pui staat gepland voor 2021.						
Toelichting Verschil							Vertraging door circulaire aanpak en realisatie - begroting Corona.						
(financieel)													
Bedrag							nvt						
herbestemming													
Toelichting							nvt						
herbestemming													
O222AX - IFR -	16.152	2.005	1.718	1.714	-4	12.433	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-	
Stadionpark							IFR	2019	2020	2020		2021	
Infrastructuur (OOP)							312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931	
Stedelijke inrichting en													

ontwikkeling						
O222AX - IFR	16.152	2.005	1.718	1.714	-4	12.433
- Stadionpark						
Infrastructuur						
(OOP)						
Algemene informatie						
Project omschrijving	De mobiliteitsopgave is een belangrijk onderdeel voor de ontwikkeling van de bereikbaarheid van het nieuwe stadion. Om de bereikbaarheid goed te kunnen borgen zijn er in en om het nieuwe stadion diverse aanpassingen nodig. Zoals de realisatie van voldoende parkeergelegenheid nabij het stadion en op afstand, voldoende busparkeerplaatsen en voldoende fietsparkeerplekken. Daarnaast dient de Olympiaweg en Colosseumweg opnieuw te worden geprofileerd en dienen diverse tramlussen/bogen te worden aangepast in combinatie met het realiseren van nieuwe haltes. De out-of-pocket bijdrage zijn voor de afdekking van de programmakosten tijdens de voorbereiding en realisatiefase van de mobiliteitsopgave.					
Gebied	IJsselmonde					
Planning	2018	tot	2024		Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	16.152	0	0	16.152		
Toelichting						
Toelichting	In 2020 is er verder gegaan met de werkzaamheden aan de buitenruimte van de Veranda. Daarnaast					
Uitvoering (inhoudelijk)	is gestart met de werkzaamheden aan de keerlus van de tram en de bijbehorende buitenruimte aan de Posthumalaan/Veemstraat.					
Toelichting	nvt					
Verschil realisatie - begroting (financieel)						
Bedrag	nvt					
herbestemming						
Toelichting	nvt					
herbestemming						

O226AX - IFR - 3.830 363 133 134 1 3.333

Buitenruimte

Leuvehaven

/Schiedamsedijk

Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
IFR	2019	2020	2020		2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931

O226AX - IFR -	3.830	363	133	134	1	3.333
Buitenruimte						
Leuehaven						
/Schiedamsedijk						

Algemene informatie

Project Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen Leuehavenpaviljoen aan de omschrijving Leuehaven. De herinrichting sluit aan op nieuwe functies en ontwikkelingen langs de Leuehaven/op de Schiedamsedijk.

Gebied Centrum

Planning 2017 tot 2022 Fase Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	3.830	0	0	3.830

Toelichting

Toelichting In 2020 zijn het Voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp afgerond. In 2021 volgt een verdere Uitvoering technische uitwerking van keermuren, natuursteenbanden en andere technische aspecten. In het (inhoudelijk) najaar 2021 volgt aanbesteding van het werk, waarna eind 2021, begin 2022 de werkzaamheden buiten zullen aanvangen.

Toelichting nvt

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag nvt

herbestemming

Toelichting nvt

herbestemming

O227AX - IFR -	1.400	217	196	178	-18	1.005	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Katoenveem							IFR	2019	2020	2020		2021
leegstandsbeheer												

Stedelijke	312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
inrichting en						
ontwikkeling						

O227AX - IFR -	1.400	217	196	178	-18	1.005
Katoenveem						
leegstandsbeheer						

Algemene informatie

Planning	2018	tot	2021	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
(overig)					
	870	0	0	870	

Toelichting	
Toelichting	Het project is in 2020 uitgevoerd en in 2021 zal de financiële afhandeling plaatsvinden.
Uitvoering	
(inhoudelijk)	
Toelichting	nvt
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

O231AX - IFR -	526	432	60	-38	-98	132	Budget IFR	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-
Buitenruimte								2019	2020	2020		1-2021
Koningsveldeplein												
Stedelijke							312.739	195.232	39.654	21.956	-17.698	94.931
inrichting en												
ontwikkeling												
O231AX - IFR -	526	432	60	-38	-98	132						
Buitenruimte												
Koningsveldeplein												

Algemene informatie	
Project omschrijving	Het Koningsveldeplein is, in afwachting van de ontwikkeling van de voormalige school, al meer dan vijftien jaar tijdelijk ingericht. Het plein is deels verzakt, de speeltoestellen zijn aan vervanging toe en de functies sluiten niet goed aan bij de doelgroep. Het plein is het enige van formaat in het Liskwartier dat ruimte biedt aan alle leeftijdscategorieën en sport. De ontwikkeling van het plein is concreet benoemd als resultaat in het gebiedsplan en sluit aan op de doelstellingen van het beleid van het vorige college "Kansrijke wijken" en "Kom op naar buiten".

Gebied	Noord				
Planning	2016	tot	2020	Fase	Afronding
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	

							(overig)							
							526	0	0	526				
Toelichting														
Toelichting		In 2020 zijn de laatste werkzaamheden aan het Koningsveldeplein uitgevoerd. In 2021 dient het												
Uitvoering		project alleen administratief te worden afgerond.												
(inhoudelijk)														
Toelichting		In 2019 zijn abusievelijk te veel kosten onttrokken. De facturen zouden volgen in 2020. Die facturen												
Verschil realisatie		zijn niet ontvangen, waardoor in 2020 een negatieve onttrekking heeft plaatsgevonden												
- begroting														
(financieel)														
Bedrag		48												
herbestemming														
Toelichting		De uitvoeringskosten voor een aantal herstelwerkzaamheden vielen lager uit. Daarnaast zijn												
herbestemming		sommige kosten (zoals herplant van diverse plantvakken) uitgebleven.												
O234AC - IFR -	8.691	3.300	1.891	1.891	0	3.500	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-		
Capaciteit							IFR	2019	2020	2020		2021		
Feijenoord City														
	</													

en het verlenen van de benodigde vergunningen. Vanuit die rol toets de gemeente de plannen van Feyenoord. Om de ontwikkeling daadwerkelijk mogelijk te maken, heeft Feyenoord de gemeente gevraagd ook actief deel te nemen in de ontwikkeling van Feyenoord City. Hiervoor is dit huidige project geopend. Meer informatie over het project, de voorwaarden voor gemeentelijke deelname (position paper - vastgesteld door gemeenteraad 2017) en de voortgangsrapportage is te vinden op

www.feyenoord-city.nl

Toelichting	nvt
Verschil realisatie - begroting (financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

Verkeer en Vervoer	67.195	2.436	6.581	6.142	-439	58.617

O165B8 - IFR - A16	1650	700	491	491	0	459
	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
	IFR	2019	2020	2020		2021
Verkeer en Vervoer	67.195	2.436	6.581	6.142	-439	58.617
O165B8 - IFR	1650	700	491	491	0	459
- A16						

Algemene informatie	
Project omschrijving	De gemeente Rotterdam draagt samen met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag bij aan de inpassingsmaatregelen voor de A16 Rotterdam. Deze bijdrage uit het voorbereidingsbudget IFR betreft gemeentelijke kosten voor voorbereiding en planbegeleiding.
Gebied	Stedelijk
Planning	2018 tot 2024 Fase Uitvoering
Dekking	IFR Gemeente Derden Totaal (overig)
	1.650 0 0 1.650

Toelichting	Begeleiden van Rijkswaterstaat en bouwconsortium De Groene Boog bij haar werkzaamheden. Het organiseren van de processen en werkzaamheden voor de gemeente Rotterdam die dit met zich meebrengt. Het behartigen van de belangen van de gemeente en haar inwoners en bedrijven, het
Uitvoering (inhoudelijk)	

toezien op nakomen van de afspraken en eisen die overeengekomen zijn met Rijkswaterstaat.

Uitvoeren van programmamanagement voor het Ruimtelijke Uitvoeringsprogramma. Momenteel betreft

dit concreet de planfase IP's Terbregseveld en Schiebroeksepark.

Toelichting	nvt
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

O194AX - IFR -	1.795	1.286	265	265	0	244	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Hoekse Lijn							IFR	2019	2020	2020		2021
Verkeer en Vervoer	67.195	2.436	6.581	6.142	-439	58.617						
O194AX - IFR	1.795	1.286	265	265	0	244						
- Hoekse Lijn												

Algemene informatie

Project omschrijving In 2014 is een bestuurlijk besluit gevallen over het ombouwen en verlengen van de Hoekse Lijn van een NS-spoorlijn naar metroverbinding. Het college van B&W van Rotterdam heeft zich in 2015 uitgesproken voor een verdere doortrekking van de spoorlijn tot aan het strand en voor een aan de omstandigheden aangepast station. Dit is gebeurd onder de voorwaarde dat financiering in samenwerking met andere partijen geschiedt. De Metropool Regio Rotterdam Den Haag (MRDH) neemt de kosten van de extra spoorverlenging en de helft van de extra kosten van het station voor haar rekening.

Gebied Hoek van Holland

Planning 2017 tot 2022 Fase Uitvoering

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	1.795	0	0	1.795

Toelichting

Toelichting Uitvoering verloopt volgens planning en het resterend saldo wordt uitgegeven in 2021

Uitvoering

(inhoudelijk)

Toelichting nvt

Verschil

realisatie -												
begroting												
(financieel)												
Bedrag							nvt					
herbestemming												
Toelichting							nvt					
herbestemming												
O165D8 - IFR -	1.250	450	800	800	0	0	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Oeververbinding							IFR	2019	2020	2020		2021
Verkeer en Vervoer							67.195	2.436	6.581	6.142	-439	58.617
O165D8 - IFR -	1.250	450	800	800	0	0						
Oeververbinding												
Algemene informatie												
Project omschrijving										MIRT verkenning oeververbinding		
Gebied										Rotterdam Zuid - Kralingen		
Planning	2019	tot		2022		Fase		Uitvoering				
Dekking	IFR	Gemeente		Derden		Totaal						
							(overig)					
							1.250	0	0	1.250		
Toelichting												
Toelichting Uitvoering							De MIRT verkenning kent een drietal fases: de analytische fase, de beoordelingsfase, de					
(inhoudelijk)							besluitvorming. De analytische fase zal voor de zomer worden afgerond. De totale MIRT					
							verkenning moet in 2022 afgerond zijn.					
Toelichting Verschil							Nvt					
realisatie - begroting												
(financieel)												
Bedrag							Nvt					
herbestemming												
Toelichting							Nvt					
herbestemming												
O251AX - IFR -	62.500	0	5.025	4.586	-439	57.914	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant per 1-1-
Hoekse Lijn							IFR	2019	2020	2020		2021
vertraging en							Verkeer en					
verlenging							Vervoer					
O251AX - IFR	62.500	0	5.025	4.586	-439	57.914						
- Hoekse Lijn												

vertraging en

verlenging

Algemene

informatie

Project omschrijving In het coalitieakkoord zijn middelen toegekend aan de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam ter dekking van de gemeentelijke bijdrage van €35 mln aan het project Hoekse Lijn. De financiële uitwerking is nu geconcretiseerd, de middelen zijn eerder benodigd dan verwacht. Op basis hiervan wordt de begroting geactualiseerd. Daarnaast is in 2019 een dividend uitkering van € 27,5 mln ontvangen van RET NV. Op grond van de vaststellingsovereenkomst wordt deze dividenduitkering ingezet als bijdrage aan het project. Met beide mutaties worden de meerjarige lasten en baten van het project Hoekse Lijn conform de vaststellingsovereenkomst in de begroting verwerkt.

Gebied

Planning	2020	tot	2023	Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	62.500	0	0	62.500	

Toelichting

Toelichting Uitvoering is iets vertraagd, werkzaamheden worden ingehaald in 2021
Uitvoering
(inhoudelijk)

Toelichting Verschil realisatie - begroting (financieel) De verwachte besteding van middelen voor het project Hoekse Lijn (inclusief Metro aan Zee) in het boekjaar 2020 is € 4,3 mln lager uitgevallen als gevolg van diverse factoren zoals een belangrijke claim die niet is afgehandeld in 2020, restwerkzaamheden aan het talud over een afstand van 3 kilometer die naar 2021 zijn verschoven en de start van werkzaamheden aan Metro aan Zee die iets naar achteren zijn geschoven. Daarmee is ook de toerekening aan de subsidie van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag met € 3,8 mln en de onttrekking aan de bestemmingsreserve € 439 lager uitgevallen. Het effect op het saldo van baten en lasten is daarmee neutraal. De verwachting is dat het totaal beschikbaar projectbudget de komende jaren volledig wordt aangewend voor het project.

Bedrag NVT

herbestemming

Toelichting NVT

herbestemming

Totaal	382.341	198.818	48.092	29.017	-19.075	153.886

Naast de out-of-pocket projecten worden vanuit het IFR ook voorbereidingskosten en kapitaallasten gedekt over investeringen waartoe middels de investeringsvoorstellen is besloten.

Vrijval

In 2017 is door de raad besloten tot het vormen van een bestemmingsreserve voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler wonen (NPRZ-wonen). Voor 2020 heeft dit geleid tot overheveling vanuit het IFR naar de bestemmingsreserve NPRZ-wonen van € 16,5 mln (voor uitvoeringskosten programma NPRZ-wonen (€ 1,5 mln) en NPRZ 1e tranche (€ 5 mln) en 2e tranche (€ 10 mln). De 2e tranche wordt gecorrigeerd met vrijval van ISV-middelen. In 2020 betrof dat € 3,7 mln.

De overige vrijval heeft betrekking op sport: het verwijderen van granulaat op kunstgrasvelden en effecten van de verzelfstandiging van het Sportbedrijf.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Pagina 131

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling wordt gebruikt als dekking voor fysieke projecten die bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen met betrekking tot aantrekkelijke en gezonde woon- en leefmilieus. Het betreft buitenruimteprojecten gekoppeld aan gebiedsontwikkeling en projecten gekoppeld aan vergroening. De bestemmingsreserve wordt jaarlijks met maximaal € 10 mln aangevuld vanuit het positieve jaarrekeningresultaat van het product Grondzaken van het cluster Stadsontwikkeling.

Toevoegingen

Conform het raadsbesluit is op basis van resultaatneming op uitvoeringsprojecten binnen product Grondzaken het maximale bedrag van € 10 mln aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling toegevoegd.

Daarnaast zijn ten behoeve van de onderstaande projecten € 2,89 mln aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling toegevoegd:

- € 2 mln is vanuit het Duurzaam overgeheveld ten behoeve van het project Buitenruimte Floating Office Rotterdam (FOR);
- € 890 is vanuit Stadsbeheer toegevoegd aan het Programma extra vergroening ten behoeve van vergroening parkeerplaatsen,

Onttrekkingen

In 2020 is aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling 14,8 mln onttrokken.

De grootste uitgaven in 2020 hebben betrekking op de navolgende buitenruimteprojecten:

Buitenruimte Rotterdam Central District, Olympiaweg Sportcampus Park Zuid, programma Extra Vergroening, herinrichting Coolsingel, buitenruimte Floating Office Rotterdam, herstructurering Hoogvliet Oudeland en Hart van Zuid.

De onderbesteding ten opzichte van de Begroting 2020 wordt vooral veroorzaakt door lagere bestedingen bij het programma Extra Vergroening, Koppelen lokale groene plekken en initiatieven, het uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022, herinrichting van Hofplein 19-20, buitenruimte van de Staringbuurt, Het Park en de aanpak van de Particuliere Voorraad.

Diverse projecten zijn in ontwikkeling, maar hebben in 2020 nog niet tot uitgaven geleid. Ook zijn bij diverse buitenruimte projecten de geplande werkzaamheden voor het jaar 2020 doorgeschoven naar 2021.

Hieronder wordt per project inzicht gegeven in de projectomschrijving, de inhoudelijke toelichting op hetgeen in 2020 is gerealiseerd en een financiële toelichting op het verschil tussen de begroting en realisatie.

	Budget GO	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per 1-1-2021		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	98.781	44.750	23.810	14.812	-8.998	40.278		
F01002 - GO -	4.972	3.902	1.069	553	-516	516	Budget	Realisa
Aanpak Particuliere							GO	
Voorraad								
							Stedelijke	98.781
							inrichting en	
							ontwikkeling	
							F01002 - GO -	4.972
							Aanpak	
							Particuliere	
							Voorraad	
							Algemene	
							informatie	
							Project	De aanpak Particu
							omschrijving	geval de basiskv
								op de oude stadsw
								een voorraad die
								merken is. Veel
								een lage WOZ-1
								investerer
								waardoor er sprak

huidige programe

die zi

(basiskwa

Gebied		
Planning 2011		
Dekking	GO	Gen
(c		
4.972		
Toelichting		
Toelichting		
Uitvoering		
(inhoudelijk)		
Toelichting Er zijn m		
Verschil		
realisatie - Tevens zal het ge		
begroting		
(financieel)		
Bedrag		
herbestemming		
Toelichting		
herbestemming		

F01004 - GO -	1.751	1.751	-38	-38	0	38	Budget	I
Aanpak Oud Carnisse							GO	
onderdeel PWVB								

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	

F01004 - GO -	1.751
Aanpak Oud	
Carnisse onderdeel	
PWVB	
Algemene	
informatie	
Project omschrijving	In afstemmi

Het betreft
de uitstr

Gebied	
Planning	1905
Dekking	GO
1.751	
Toelichting	
Toelichting	Pro
Uitvoering	
(inhoudelijk)	
Toelichting Verschil	
realisatie - begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

F02006 - GO -	2.000	1.600	400	400	0	0	Budget	Realise
Herstructurering Jaffa							GO	
F1								

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	
F02006 - GO -	2.000
Herstructurering	
Jaffa F1	
Algemene informatie	
Project	Woningcorpora
omschrijving	west (ca.15€
	Woonstad de lee
	de openbare
	(bestemmingspla
	Doel van dit
	gemeent

							Gebied	
							Planning	2010
							Dekking	GO Ger
							(€	
							2.000	
							Toelichting	
							Toelichting	Het project is
							Uitvoering	project is door
							(inhoudelijk)	
							Toelichting	
							Verschil	
							realisatie -	
							begroting	
							(financieel)	
							Bedrag	
							herbestemming	
							Toelichting	
							herbestemming	
F02007 - GO -	430	351	77	8	-69	71	Budget	Realisa
Jaffa interne kosten							GO	
gemeente SO							Stedelijke 98.781 inrichting en ontwikkeling	
F02007 - GO -	430							
Jaffa interne								
kosten								
gemeente SO								
							Algemene	
							informatie	
							Project	Woningcorpora
							omschrijving	west (ca.15€
							Woonstad de lee	
							de openbare	
							(bestemmingspla	
							Doel van dit	
							gemeent	

									Planning	1905	
									Dekking	GO	Gen
											(c
										0	
									Toelichting		
									Toelichting	Het project Ste	
									Uitvoering		
									(inhoudelijk)		
									Toelichting	Doordat de	
									Verschil	Woonstad was o	
									realisatie -		
									begroting		
									(financieel)		
									Bedrag		
									herbestemming		
									Toelichting		
									herbestemming		
F02017 - GO -	3.094	1.477	1.533	1.323	-210	294			Budget	Realisa	
Herinrichting									GO		
Coolsingel									Stedelijke		
									inrichting en		
									ontwikkeling		
F02017 - GO -	3.094								F02017 - GO -		
Herinrichting									Herinrichting		
Coolsingel									Coolsingel		
									Algemene		
									informatie		
									Project	Reconstructie ve	
									omschrijving	krijgt ee	
									Schilder		
									verbindingen tu		
									wordt opnieu		
									fietsers. Er kom		
									aansluit op de mor		
									en nieuwe		
									Gebied		
									Planning	2015	
									Dekking	GO	Gen

									Dekking	GO	Ge
										567	
									Toelichting		
									Toelichting	Het plein r	
									Uitvoering	bestrati	
									(inhoudelijk)		
									Toelichting		
									Verschil realisatie		
									- begroting		
									(financieel)		
									Bedrag		
									herbestemming		
									Toelichting		
									herbestemming		
F02031 - GO - Hart	2.500	200	1.000	1.000	0		1.300		Budget	Realisa	
van Zuid (PPS deel)									GO		
Realisatiefase									Stedelijke	98.781	
									inrichting en		
									ontwikkeling		
									F02031 - GO -	2.500	
									Hart van Zuid		
									(PPS deel)		
									Realisatiefase		
									Algemene		
									informatie		
									Project	Het project Ha	
									omschrijving	2030. In de Sta	
										2007) is het gebie	
										VIP-get	
										"dubbelslag op	
										kansen	
										Gebiedsontwikk	
									Gebied		
									Planning	2016	
									Dekking	GO	Gen
											(c

[illegible]

Planning	2011
Dekking	GO Gen
	(c
	1.230
Toelichting	
Toelichting	De objecten aan
Uitvoering	
(inhoudelijk)	
Toelichting	
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

F04004 - GO - ISV3-	10.980	10.708	272	108	-164	164	Budget	I
04.03.03							GO	
Bodemsanering								
Gasfabrieken								

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	98.781

F04004 - GO - ISV3-	10.980
04.03.03	
Bodemsanering	
Gasfabrieken	

Algemene informatie	
Project omschrijving	
Gebied	
Planning	1905
Dekking	GO
	10.980
Toelichting	
Toelichting Uitvoering	
(inhoudelijk)	

Toelichting

herbestemming

Bodemsanering GO

F04005 - GO - 5.829

KPSV

Bodemsanering

Project	Het project KP
omschrijving	1995 gemaakt moment van Conform de p

Toelichting	
Toelichting	Voor de volgende
Uitvoering	grond van KPS
(inhoudelijk)	aanvragen beoorde

Bedrag

								herbestemming	
								Toelichting	
								herbestemming	
F06002 - GO - IP	499	245	221	248	27		6	Budget	Re
Britsenburg-								GO	
Schuilenburg								Stedelijke	98.781
								inrichting en	
								ontwikkeling	
								F06002 - GO -	499
								IP Britsenburg-	
								Schuilenburg	
								Algemene	
								informatie	
								Project	Herinrichtin
								omschrijving	
								Gebied	
								Planning	2018
								Dekking	GO Ge
								499	
								Toelichting	
								Toelichting	Het onttrol
								Uitvoering	opnieuw in te rict
								(inhoudelijk)	p
								Toelichting	Op grond van ee
								Verschil	
								realisatie -	
								begroting	
								(financieel)	
								Bedrag	
								herbestemming	
								Toelichting	
								herbestemming	
F06003 - GO - IP	750	20	50	41	-9		689	Budget	F
Toermalijn -								GO	
Wildenburg								Stedelijke inrichting en	98.781

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	
F06010 - GO	12.020
- Herstruct.	
Hoogvliet Oudeland	
Algemene	
informatie	
Project omschrijving	De bijdr.
Gebied	

Stedelijke inrichting		98.781
en ontwikkeling		
F06010 - GO		12.020
- Herstruct.		
Hoogvliet Oudeland		
Algemene		
informatie		
Project omschrijving		De bijd
Gebied		

								Planning	1905	
								Dekking	GO	(c
									12.020	
								Toelichting		
								Toelichting	Ter dekkin	
								Uitvoering		
								(inhoudelijk)		
								Toelichting Verschil		
								realisatie - begroting		
								(financieel)		
								Bedrag		
								herbestemming		
								Toelichting		
								herbestemming		
F06016 - GO -	2.700	1.307	100	55	-45		1.338		Budget	Realisa
Paradijslaan e.o.									GO	
buitenruimte										
								Stedelijke	98.781	
								inrichting en		
								ontwikkeling		
F06016 - GO -	2.700									
Paradijslaan e.										
o. buitenruimte										
								Algemene		
								informatie		
								Project	Bijdrage	
								omschrijving	Schutterskwal	
									kwalitei	
									voorbereiding; de i	
								Gebied		
								Planning	2014	
								Dekking	GO	Gen
										(c
									2.700	
								Toelichting		
								Toelichting		f

							Uitvoering	
							(inhoudelijk)	
							Toelichting	Wegens het
							Verschil	gehad met vertr
							realisatie -	
							begroting	
							(financieel)	
							Bedrag	
							herbestemming	
							Toelichting	
							herbestemming	
F06019 - GO	2.400	2.124	250	276	26	0	Budget	Realisa
- Masterplan							GO	
buitenruimte							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	
Maasranden								
F06019 - GO	2.400							
- Masterplan								
buitenruimte								
Maasranden								
							Algemene	
							informatie	
							Project	Herinrichting v
							omschrijving	verschillende rui
								verkeer. Totaal
								buitenruimte Zalm
							Gebied	
							Planning	2009
							Dekking	GO Gen
								(c
							2.400	
							Toelichting	
							Toelichting	Herinrichting v
							Uitvoering	verschillende rui
							(inhoudelijk)	ve
							Toelichting	Doordat er r
							Verschil	

F07001 - GO - DGE-	290	0	131	0	-131	290	Budget	Realisatie
119000-Hoogvliet							GO	
Loempia								

F07001 - GO - 290

DGE-119000-

Hoogvliet

Loempia

Project	De kosten voor
omschrijving	voor het saneren
	gemaakt.
	woningen is de L
	de kosten voor
	mak
	Gebiedsgr

Toelichting	
Toelichting	Binnen 1
Uitvoering	verontreinigde
(inhoudelijk)	groeiberg d
	Loempia leverer
	door de partij
	groeiberg to

Toelichting	Doordat de gereali:
Verschil	is er ge
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

F07002 - GO - DGE-	4.097	1.714	2.324	1.894	-430	489	Budget	Realisa
130700-Buitenruimte							GO	
RCD								

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	

F07002 - GO -	4.097
DGE-130700-	
Buitenruimte	
RCD	

Algemene informatie

Project	Het project Buiter
omschrijving	buitenruimte rond
	te weten Weena,

Gebied	
Planning	1905
Dekking	GO Gen
	(c
	4.097

Toelichting	
Toelichting	De uitvoering is g
Uitvoering	van de laatste re
(inhoudelijk)	
Toelichting	Dit verschi

Pagina 962 van 1209

							Toelichting		
							herbestemming		
F07005 - GO -	200	28	171	0	-171	172	Budget	Realisa	
Delftsestraat Fase 2								GO	
							Stedelijke	98.781	
							inrichting en		
							ontwikkeling		
							F07005 - GO -	200	
							Delftsestraat		
							Fase 2		
							Algemene		
							informatie		
							Project		
							omschrijving	- Verbetering van i	
								- Plaatsen van e	
								van een hek (on	
								het aar	
							Gebied		
							Planning	1905	
							Dekking	GO Gen	
								(c	
							200		
							Toelichting		
							Toelichting	Aansturen	
							Uitvoering	initiatiefr	
							(inhoudelijk)	verlevendigen. .	
								van de straat doc	
								plaatsen op be	
								bewoners) en hi	
								vertraging opge	
							Toelichting	De gerealiseerde	
							Verschil	onttrokken	
							realisatie -		
							begroting		
							(financieel)		

									Bedrag
									herbestemming
									Toelichting
									herbestemming
F07006 - GO -	3.575	242	2.100	135	-1.965		3.198	Budget	Re
Herinrichting Hofplein								GO	
19-20									
								Stedelijke	98.781
								inrichting en	
								ontwikkeling	
								F07006 - GO -	3.575
								Herinrichting	
								Hofplein 19-20	
								Algemene	
								informatie	
								Project	Fase 1: vergroei
								omschrijving	(De Luchtsing
									ve
									Fas
									Fase 3: herinr
									aan
								Gebied	
								Planning	1905
								Dekking	GO Ge
									3.575
								Toelichting	
								Toelichting	1. Begeleiden ui
								Uitvoering	
								(inhoudelijk)	3. Aansturen
									met PPF en Laa
									4. Afstemmen me
									Luchtsingel.

Toelichting	De gerealiseer
Verschil realisatie	2020 is hoge
- begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

F08002 - GO -	200	190	10	10	0	0	Budget	Re
Voorplein Wijkpark							GO	
OW								

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	
F08002 - GO -	200
Voorplein	
Wijkpark OW	
Algemene	
informatie	
Project	Herinrichting
omschrijving	de West-Kru
Gebied	
Planning	1905
Dekking	GO
	Ge
	200
Toelichting	
Toelichting	Alle activitei
Uitvoering	
(inhoudelijk)	
Toelichting	
Verschil realisatie	
- begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	

								Toelichting herbestemming
F08003 - GO - Dak	2.131	165	120	128	8	1.838	Budget	Realisa
Museumpark garage							GO	
							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	98.781
							F08003 - GO -	2.131
							Dak	
							Museumpark	
							garage	
							Algemene informatie	
							Project	Om het gebied
							omschrijving	verharding vervang evenemententen er geer werkzaamhet eveneme
							Gebied	
							Planning	1905
							Dekking	GO Gen (c
								2.131
							Toelichting	
							Toelichting	
							Uitvoering (inhoudelijk)	
							Toelichting	
							Verschil realisatie - begroting (financieel)	
							Bedrag herbestemming	
							Toelichting herbestemming	
F08004 - GO -	100	0	100	100	0	0		

Overtuin Landgoed De

Tempel

Budget Realisa

GO

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	

F08004 - GO - 100

Overtuin

Landgoed De

Tempel

Algemene

informatie

Project Het toegankelijk
omschrijving recreatie
recreatieve waai

De bijdrage
aanlegsteiger aan
verbindingspad

Gebied

Planning 1905

Dekking	GO	Gen
		(c
	100	

Toelichting

Toelichting In 2020 is de aanle
Uitvoering
(inhoudelijk)

Toelichting

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag

herbestemming

Toelichting

herbestemming

F08005 - GO -	625	43	291	10	-281	572	Budget	Realisa
Boomgaardhof							GO	
							Stedelijke	98.781
							inrichting en	
							ontwikkeling	
							F08005 - GO -	625
							Boomgaardhof	
							Algemene	
							informatie	
							Project	Een kwaliteitsimj
							omschrijving	wordt
								aangebracht. De
								en de d
							Gebied	
							Planning	1905
							Dekking	GO Gen
								(c
								625
							Toelichting	
							Toelichting	In 2020 hebben ge
							Uitvoering	van de herinric
							(inhoudelijk)	"Klein en Fijn". I
							Toelichting	De planning
							Verschil	
							realisatie -	
							begroting	
							(financieel)	
							Bedrag	
							herbestemming	
							Toelichting	
							herbestemming	
F08006 - GO -	1.537	0	2	106	104	1.431	Budget	Realisa
Hefkwartier							GO	
							Stedelijke	98.781
							inrichting en	
							ontwikkeling	

F08006 - GO -		1.537						
Hefkwartier								
Algemene informatie								
Project omschrijving	Met het gereed aanpak van de ri overzichtelijker en en de leefomgev het							
Gebied								
Planning	2019							
Dekking	GO	Gen	(c					
		1.537						
Toelichting								
Toelichting	De voorbereidin							
Uitvoering (inhoudelijk)	be inrichtingsplan Hefkwartier en c bouwplan I Roentgenstaat i							
Toelichting	De overschrijd							
Verschil realisatie - begroting (financieel)	Hefkwartier al di werkzaamheden bouwplan vorig jaar gebied op een jaar							
Bedrag								
herbestemming								
Toelichting								
herbestemming								
F08007 - GO -	120	0	120	13	-107	107	Budget	R
Wijnhaveneiland, verlevendiging buitenruimte							GO	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		98.781						

F08007 - GO -		120																	
Wijnhaveneiland,																			
verlevendiging																			
buitenruimte																			
Algemene																			
informatie																			
Project		1) Ter verst																	
omschrijving		verblijfsget																	
		2) Ter vers																	
		verblijfs																	
		openbaar toe																	
Gebied																			
Planning		2019																	
Dekking		GO		G															
		120																	
Toelichting																			
Toelichting		Het rea																	
Uitvoering																			
(inhoudelijk)																			
Toelichting		Doordat de pilc																	
Verschil realisatie -																			
begroting																			
(financieel)																			
Bedrag																			
herbestemming																			
Toelichting																			
herbestemming																			
F08009 - GO -		194		166		28		28		0		0		Budget		I			
Blankenburgverbinding																GO			
kwaliteitsplan																			
Stedelijke inrichting en		98.781																	
ontwikkeling																			
F08009 - GO -		194																	
Blankenburgverbinding																			
kwaliteitsplan																			

Algemene informatie									
Project omschrijving		Begroting van de gemeente Rotterdam, waarvan de begroting van de gemeente Rotterdam wordt afgeleid door de gemeente Rotterdam							
Gebied									
Planning		2019							
Dekking		GO							
		194							
Toelichting									
Toelichting Uitvoering		De uitvoering van de begroting							
(inhoudelijk)		De gerelateerde begroting							
Toelichting Verschil									
realisatie - begroting									
(financieel)									
Bedrag									
herbestemming									
Toelichting									
herbestemming									
F08010 - GO -	160	0	37	1	-36	159	Budget	Realisatie	
Bereikbaarheid								GO	
Buurttuin Tuin van Noord									
Stedelijke inrichting en ontwikkeling									
F08010 - GO -	160								
Bereikbaarheid									
Buurttuin Tuin van Noord									
Algemene informatie									
Project omschrijving		Het monumentale Rotterdam wordt omgevormd tot een Noordsing, waarvan de begroting van de gemeente Rotterdam wordt afgeleid door de gemeente Rotterdam							

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	
F08011 - GO - Een	400
Toekomstbestendige	
Paperclip	
Algemene	
informatie	
Project omschrijving	Het openbar
	Het or
	Het mitte
	divers:
	vervangen.
	en be
Gebied	
Planning	1905

	Stedelijke inrichting	98.781
	en ontwikkeling	
F08011 - GO - Een		400
Toekomstbestendige		
Paperclip		
Algemene		
informatie		
Project omschrijving	Het openbar	
	Het or	
	Het midde	
	divers:	
	vervangen.	
	en be	
Gebied		
Planning		1905

									Dekking	IFR	(
										400	
									Toelichting		
									Toelichting	Realisat	
									Uitvoering		
									(inhoudelijk)		
									Toelichting Verschil	Door een kc	
									realisatie - begroting		I
									(financieel)		
									Bedrag		
									herbestemming		
									Toelichting		
									herbestemming		
F08012 - GO -	227	9	218	162	-56			56		Budget	F
Bruggenhoofd										GO	
Maaskade											
Noordereiland											

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	

F08012 - GO -	227
Bruggenhoofd	
Maaskade	
Noordereiland	

Algemene informatie

Project omschrijving	Het oude Br
	t

Gebied	

Planning	2019

Dekking	GO	(

	227

Toelichting

Toelichting Uitvoering	De restau
(inhoudelijk)	c

Toelichting Verschil		I
realisatie - begroting		re:

	210	0	210	0	-210	210	Budget	Realisatie
F08017 - GO -								
Herinrichting								
Polderlaan								

F08017 - GO - 210

Herinrichting

Polderlaan

Project	Hillesluis behoud
omschrijving	Binnen Hillesluis is een gebied van ongeveer 100 hectare van gevel tot gevel bebouwd met huizen. Het gebied wordt omringd door natuur. Het gebied is van belang voor de natuur, de cultuur en de recreatie. Het gebied is van belang voor de natuur, de cultuur en de recreatie. Het gebied is van belang voor de natuur, de cultuur en de recreatie.
	Doel van het project is het behoud van de natuur, de cultuur en de recreatie. Het project is van belang voor de natuur, de cultuur en de recreatie. Het project is van belang voor de natuur, de cultuur en de recreatie.
	representatieve

Bedrag

						herbestemming	
						Toelichting	
						herbestemming	
F08020 - GO -	280	8	272	272	0	0	Budget
Wilhelminapier							GO
verlevendiging							
Stedelijke inrichting en ontwikkeling 98.781							
F08020 - GO -	280						
Wilhelminapier							
verlevendiging							
Algemene informatie							
Project omschrijving						He	
						De bijdrage	
						met bet	
Gebied							
Planning						2019	
Dekking						GO	
						280	
Toelichting							
Toelichting						Alle	
Uitvoering							
(inhoudelijk)							
Toelichting Verschil							
realisatie - begroting							
(financieel)							
Bedrag							
herbestemming							
Toelichting							
herbestemming							
F08021 - GO -	430	0	30	26	-4	404	Budget
Hooglandstraat							GO

ontwikkeling	
F08021 - GO -	430
Hooglandstraat	
Algemene informatie	
Project omschrijving	De bijdr De h
Gebied	
Planning	1905
Dekking	IFR
430	
Toelichting	
Toelichting Uitvoering (inhoudelijk)	Plan van
Toelichting Verschil realisatie - begroting (financieel)	
Bedrag herbestedding	
Toelichting herbestedding	

	Budget	Realisa

GO

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	

F08022 - GO -	1.400
Olympiaweg	
Sportcampus	
Park Zuid	

Algemene informatie	
Project	De bijdrage won
omschrijving	Stadionvin
	leefomgeving met

stadstraat met vc

dagelijkse situa

Gebied

Planning 1905

Dekking GO Gen
(c

1.400

Toelichting

Toelichting In april 2020 is de
Uitvoering en naar verwacht
(inhoudelijk) Met de l
uitgevoerd en i

Toelichting

Verschil
realisatie -
begroting
(financieel)

Bedrag

herbestemming

Toelichting

herbestemming

F08027 - GO - 400 82 318 221 -97 97 Budget Realisa

Dekking Fondsbeheer GO

SIF 2019

Stedelijke 98.781
inrichting en
ontwikkeling

F08027 - GO - 400

Dekking

Fondsbeheer

SIF 2019

Algemene
informatie

Project Binnen de beste
omschrijving een budget gela
bestemmi
ingediende a:

Pagina 978 van 1209

- Ook i

Gebied		
Planning	2019	
Dekking	GO	Ge
	2.500	
Toelichting		
Toelichting		
Uitvoering		
(inhoudelijk)		
Toelichting	Lagere	
Verschil	re:	
realisatie -		
begroting		
(financieel)		
Bedrag		
herbestemming		
Toelichting		
herbestemming		

F08029 - GO - 5 grote	1.200	488	712	712	0	0	Budget	I
buitenruimteprojecten							GO	

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	

F08029 - GO - 5	1.200
grote	
buitenruimteprojecten	

Algemene informatie	
Project omschrijving	Uit de VJN 2
dat m	
plekken zijn	
en Schot	

	Budget	Realisatie
GO		
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	98.781	
F08034 - GO - Oostervantplein	200	
Algemene informatie		
Project		
omschrijving	Het herinrichten en de kruising Be de kruising van	

de :

Henegouwerplein 6

de randbeplanting

Gebied		
Planning	1905	
Dekking	GO	Gen
		(C
	200	
Toelichting		
Toelichting	Oostervantpl	
Uitvoering		
(inhoudelijk)		
Toelichting	Uitvoering:	
Verschil		defin
realisatie -		
begroting		
(financieel)		
Bedrag		
herbestemming		
Toelichting		
herbestemming		

F08037 - GO -	150	0	0	28	28	122	Budget	Realisa

Heiman Dullaertplein

GO

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	

F08037 - GO - 150

Heiman

Dullaertplein

**Algemene
informatie**

Project: Het stenige Heint

omschrijving verlaten er

fungeert momenteel als

Om een stenige

cent

Planning	1905	
Dekking	GO	Gen
	500	(
Toelichting		
Toelichting		Het verg
Uitvoering		
(inhoudelijk)		
Toelichting		De kosten di
Verschil		
realisatie -		
begroting		
(financieel)		
Bedrag		
herbestemming		
Toelichting		
herbestemming		

F08048 - GO -	1.600	0	20	7	-13	1.593	Budget	Realisa

Buitenruimte Cooltoeren

en omgeving

GO

Stedelijke	98.781
inrichting en	
ontwikkeling	

F08048 - GO - 1.600

Buitenruimte

Cooltoren en

omgeving

Algemene

informatie

Project

omschrijving	De nieuwe ontwik

Hoornbrel

De Baan krijgt een

en langsp

De ambitie is om c

te richte

gesitueerd. In d
gepland als comp
bomen dragen bij

Gebied		
Planning	1905	
Dekking	GO	Gen
(c		
800		
Toelichting		
Toelichting		
Uitvoering		
(inhoudelijk)		
Toelichting		
Verschil		
realisatie -		
begroting		
(financieel)		
Bedrag		
herbestemming		
Toelichting		
herbestemming		

F11001 - GO -	12.250	995	2.248	1.461	-787	9.794	Budget	Realisatie
Programma Extra	GO							
Vergroening	Stedelijke 98.781 inrichting en ontwikkeling							
F11001 - GO -	12.250							
Programma								
Extra								
Vergroening								
Algemene								
informatie								
Project								
omschrijving	Is het realiseren van de aanpak van de (tuinen, onderhoudsp							

									In het actiepl daken", "werkloca
									Gebied
									Planning 1905
									Dekking GO Gen
									(c
									12.250
									Toelichting
									Toelichting Eind 2020
									Uitvoering college target
									(inhoudelijk) worden inrichtir
									Toelichting In het kader van f
									Verschil kosten gerealiseer
									realisatie - over de jaargr
									begroting \
									(financieel)
									Bedrag
									herbestemming
									Toelichting
									herbestemming
F11005 - GO -	890	0	890	399	-491		491		Budget F
Vergroeningsbudget									GO
vanuit									
Parkeervoorzieningen									

Stedelijke inrichting	98.781
en ontwikkeling	

F11005 - GO -	890
Vergroeningsbudget	
vanuit	
Parkeervoorzieningen	

Algemene informatie	
Project omschrijving	Dit buc buit
Gebied	
Planning	1905
Dekking	GO (

							890		
								Toelichting	
							Toelichting Uitvoering	Elk ja	
							(inhoudelijk)	vastgestel	
							Toelichting Verschil	De	
							realisatie - begroting	beste	
							(financieel)		
							Bedrag		
							herbestemming		
							Toelichting		
							herbestemming		
F11010 - GO -	3.200	0	1.000	120	-880		3.080	Budget	Realisa
Koppelen lokale								GO	
groene plekken en									
initiatieven									
							Stedelijke	98.781	
							inrichting en		
							ontwikkeling		
F11010 - GO -	3.200								
Koppelen									
lokale groene									
plekken en									
initiatieven									
							Algemene		
							informatie		
Project							Daar waar mogelijk		
omschrijving							doorgaande en bi		
							zowel binner		
							bijdrage aan de		
							tegelijk voor wat		
							Het college van		
									• R
							Gebied		
Planning							1905		
Dekking							GO	Gen	

Pagina 987 van 1209

						Toelichting Uitvoering	
						(inhoudelijk)	
						Toelichting Verschil	Wel hebben
						realisatie - begroting	Dam in de
						(financieel)	verwijderen
						Bedrag	
						herbestemming	
						Toelichting	
						herbestemming	
F11022 - GO -	2.000	0	1.500	1.120	-380	880	Budget Realisa
Buitenruimte Floating							GO
Office Rotterdam							Stedelijke
(FOR)GO -							inrichting en
Buitenruimte Floating							ontwikkeling
Office Rotterdam							F11022 - GO -
(FOR)							2.000
						Buitenruimte	
						Floating Office	
						Rotterdam	
						(FOR)GO -	
						Buitenruimte	
						Floating Office	
						Rotterdam	
						(FOR)	
						Algemene	
						informatie	
						Project	In 2017 heeft t
						omschrijving	Centre on Ada
							drijvend kantoorg
							de Rijnhaven. Flo
							Company en wordt
							(GCA).
							realiseren van in
							-Opbouw drijf
						Gebied	

Planning	1905
Dekking	GO
	Gen
	(c
	2.000
Toelichting	
Toelichting	De uitvoer
Uitvoering	bouwteamverbar
(inhoudelijk)	gereed en word
	De bouwplaat
	Daarna wordt het
	/groen), verlichtin
	FOR ligt v
	genomen (prog
Toelichting	In verband met c
Verschil	de planning, waar
	realisatie -
	begroting
	(financieel)
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

Verkeer en Vervoer	500	84	216	38	-178	378	
F11020 - GO -	500	84	216	38	-178	378	Budget F
Aanpak							GO
parkeerproblematiek							
Noord & vergroening							

Verkeer en Vervoer	500
F11020 - GO -	500
Aanpak	
parkeerproblematiek	
Noord & vergroening	
Algemene informatie	
Project omschrijving	I
	groenkw
	gereed
Gebied	
Planning	2019

500

Toelichting

Toelichting Uitvoering Ter be
(inhoudelijk)

Toelichting Verschil Er zijn r
realisatie - begroting
(financieel)

Bedrag

herbestemming

Toelichting

herbestemming

Totaal	99.281	44.834	24.026	14.850	-9.176	40.656

Vrijval

Niet van toepassing

Bestemmingsreserve NPRZ

Pagina 132

Bestemmingsreserve NPRZ

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) bestaat uit de pijlers Onderwijs, Werk en Wonen.

De bestemmingsreserve NPRZ-wonen wordt gebruikt als dekking van projecten binnen de pijler Wonen van het NPRZ. De middelen in de bestemmingsreserve worden gebruikt als dekking voor projecten in de focuswijken, tuinsteden en tuindorpen in Rotterdam Zuid, die bijdragen aan de fysieke doelstellingen van het NPRZ-programma. De projecten zijn concreet opgezet om invulling te geven aan de gemeentelijke opgave binnen het NPRZ of dienen ter ondersteuning en facilitering van de opgave van derden (zoals woningcorporaties).

Door het Rijk is via het Gemeentefonds een bedrag beschikbaar gesteld waarmee in 2013 de bestemmingsreserve is gevormd. De bestemmingsreserve is in 2017 aangevuld met gemeentelijke financiële middelen voor fysieke projecten in Rotterdam Zuid, die eerst waren ondergebracht in de bestemmings-reserves Investeringsfonds Rotterdam (IFR) en Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV3).

Vanaf 2018 zouden tevens de rijksmiddelen vanwege de regiodeal Rotterdam zuid (2018-2025) en de gemeentelijke cofinanciering voor de Regiodeal worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Het Rijk heeft echter in december 2019 de rijksmiddelen voor de Regiodeal gewijzigd van decentralisatie-uitkering naar een

specifieke uitkering. Daarom zijn alleen de gemeentelijke cofinanciering voor de Regiodeal NPRZ en de rijksmiddelen regiodeal voor 2018 toegevoegd aan deze bestemmingsreserve en worden de rijksmiddelen voor 2019-2021 ondergebracht in een afzonderlijk fondsproject.

Toevoegingen

De gemeenteraad heeft op 29 juni 2017 besloten tot de vorming van één bestemmingsreserve voor het programma NPRZ pijler Wonen door gemeentelijke middelen voor projecten in Rotterdam zuid te bundelen.

In 2020 is aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen vanuit toegevoegd:

Vanuit het IFR:

- € 5 mln. voortvloeiend uit de gemeentelijke verplichting om – als cofinanciering bij de korting op de verhuurdersheffing van woningcorporaties voor de transformatie-opgave in Rotterdam zuid (convenant Financiële impuls Rotterdam Zuid 2016-2022) –binnen de gemeentelijke begroting in totaal € 50 mln. te reserveren;
- € 6,3 mln. voortvloeiend uit de gemeentelijke verplichting om – als cofinanciering bij de Regiodeal Rotterdam Zuid (Regiodeal Rotterdam Zuid 2018-2025) –binnen de gemeentelijke begroting in totaal € 100 mln. te reserveren voor NPRZ-pijler Wonen.
- € 1,5 mln. voor apparaatskosten voor het programma NPRZ-wonen, conform besluiten in de begroting 2019 (Voorjaarsnota 2018);

Vanuit taakveld Bouwen en Wonen (NBWT) van cluster SO:

€ 3,5 mln. ten behoeve van de basisaanpak particuliere woningvoorraad (conform besluit directie cluster Stadsontwikkeling 21 februari 2019 en Voorjaarsnota 2019

Onttrekkingen

In totaal is er in 2020 € 21,8 mln onttrokken aan de bestemmingsreserve NPRZ. De grootste uitgaven in 2020 betreffen uitgaven voor het programma Steigers op Zuid (€ 1,4 mln), subsidieprojecten Mijnskintbuurt blok 1 + 2 (€ 1,6 mln), Mijnskintbuurt blok 3 (€ 3,8 mln), Stichting wijkverbetering Rotterdam Zuid (€ 690) en de uitvoeringskosten voor de projecten Mijnskintbuurt blok 1+2 (€ 3,3 mln), Basisaanpak particuliere voorraad 2019-2022 (€ 2,2 mln), de subsidieregeling samenvoegen voor particulieren (€ 600), Tweebosbuurt (€ 1,1 mln), Vogelbuurt (€ 985), Mijnskintbuurt blok 3 (€ 902) en buitenruimte Vreewijk-Valkeniersbuurt (€ 599). Ook is er in 2020 € 1,5 mln besteed aan uitvoeringskosten voor het programma NPRZ-Wonen en een aantal kleinere projecten.

De onderbesteding ten opzichte van de begroting 2020 wordt vooral veroorzaakt doordat de gemeenteraad heeft besloten om de Fazantstraat niet aan te wijzen voor de projectaanpak herstructurering. De aanpak van dit gebied in de wijk Carnisse wordt opnieuw uitgewerkt en de gereserveerde financiële middelen blijven hiervoor vooralsnog beschikbaar. Verder is de gerealiseerde besteding beïnvloed door het positieve exploitatiesaldo vastgoed van € 848 bij het project strategisch verwerven.

	Budget	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
	NPRZ	t/m 2019	2020	2020		per 1-1-2021

Beheer van de stad	1.340	631	259	200	-59	509

N04015 - NPRZ -	540	481	59	0	-59	59	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
IP Entree												
Beverwaard												

Beheer van de stad	1.340	631	259	200	-59

N04015 -	540	481	59	0	-59
NPRZ - IP					
Entree					
Beverwaard					

Algemene informatie

Project	Exogeen - De sterk toegenomen instroom van asielzoekers in Nederland maakt dat ook in Rotterdam gericht
omschrijving	is ten behoeve van de realisatie van een AZC, de zorg voor statushouders en crisis(nood)opvang voor de du
	Tegen deze achtergrond heeft de gemeenteraad op 12 november 2016 ingestemd met de realisatie ve
	asielzoekerscentrum aan de Edo Bergsmaweg in de wijk Beverwaard. Het is daarbij de ambitie van h
	behoefte van de wijk waar het AZC is voorzien, te sturen op het behouden en mogelijk verbeteren v
	kwaliteits- en voorzieningenniveau van de wijk. De inspanningen/maatregelen, waarvoor geen ruimte binn
	begroting is gevonden, worden hieronder beschreven en moeten leiden tot een fysiek en maatschapp
	Uit gesprekken met bewoners, instellingen en uit de belangrijkste uitkomsten van de digitale meningspeilr
	dat 4 thema's prioriteit hebben voor Beverwaard: veiligheid, een schone wijk, opgeknapt l
	werkgelegenheid. Eén van de maatregelen die hieraan moet gaan bijdragen betreft de a
	Cannenburgstraat/ Groeninx van Zoelenlaan, oftewel de Entree van Beverwaard. Hie
	- Verduidelijking doc
	- Vergro
	- N

Gebied				
Planning	2016	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	540	0	0	540

Toelichting	Door veel en extra afstemming met ondernemers uit de directe omgeving over de grondover
Uitvoering	werkzaamheden vertraagd. De projectrealisatie wordt in de loop van 2021 al
(inhoudelijk)	
Toelichting	Vanwege vertraging in de juridische afhandeling van de grondoverdracht tussen gemeente en de gebruike
Verschil	heeft het werk stilgelegen en zijn er in 2020 minder kosten gemaakt dan begroot. De verwac

realisatie - werkzaamheden in de eerste helft van 2021 alsnog kunnen wor

begroting

(financieel)

Bedrag Niet vi

herbestemming

Toelichting Niet vi

herbestemming

N10017 - NPRZ	800	150	200	200	0	450	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

- Wijkconciërges

Beheer van de stad	1.340	631	259	200	-59

N10017 - NPRZ	800	150	200	200	0

- Wijkconciërges

Algemene

informatie

Project Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) streeft naar wijken waar het prettig wonen is. Komende ja

omschrijving geïnvesteerd via de programma's Wonen en Buitenruimte op die buitenruimte, met extra aandacht op di

Die buitenruimte moet uitnodigen tot ontmoeten, verblijven en bewegen (schoon, heel en ve

wijkconciërges leverde in diverse wijken een positief resultaat op dit thema. Daarnaast is de wijk

belangrijke schakel binnen de keten in de transitie van gebiedsgericht naar wijkgericht werken. De wijkco

dagelijks benaderbaar en herkenbaar aanspreekpunt voor bewoners. Daarnaast is hij/zij de oren en ogen v

schakel tussen de Rotterdammer en de collega's van de gemeenti

Gebied

Planning	2019	tot	2022	Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	800	0	0	800

Toelichting

Toelichting De 4 wijkconciërges worden sinds 2019 ingezet in de wijken Feijenoord, Afrikaanderwijk, Hillesluis

Uitvoering Landbouwbuurt. De wijkconciërges zijn in 2020 grotendeels ingezet op het onderdeel Schoon, waarbij ze

(inhoudelijk) naastplaatsingen van vuilnis oplossen en voorkomen. Daarnaast onderhouden ze contacten met bew

buitenruimte en betrekken hen hierbij. Als gevolg van de inzet van wijkconciërges zien we nu tevens

koppeling met wijkregie ontstaan, waardoor de wisselwerking tussen gebiedsbeheer en de functie wijk

duidelijker en zichtl

Toelichting De bestedingen in 2020 passen binnen het geheel van de voorziene werkzaamheden en binnen het

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag Niet vi

herbestemming

Toelichting

Niet v

herbestemming

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	75.818

N01001 - NPRZ -	13.800	9.855	2.320	1.470	-850	2.475	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

UP Particuliere

Woningvoorraad

"Steigers op Zuid"

(oud IFR)

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460

N01001 -	13.800	9.855	2.320	1.470	-850

NPRZ - UP

Particuliere

Woningvoorraad

"Steigers op

Zuid" (oud IFR)

Algemene

informatie

Project omschrijving In overeenstemming met de afspraken uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moet in een periode van jaren (tussen 2010 en 2030) van 13.000 woningen de onderhoud- en beheerstructuur aanmerkelijk worden verbeterd. Om deze ambitie waar te maken zullen in deze collegeperiode minstens 3.000 woningen moeten worden aangevuld. In juni 2015 heeft het college het Uitvoeringsprogramma Steigers op Zuid vastgesteld. Hierin wordt bevestigd dat de aanvulling wordt gegeven aan de aanpak van 3.1

Gebied

Planning	2015	tot	2022	Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	13.800	0	0	13.800

Toelichting

Toelichting De aanpak om de onderhoud- en beheerstructuur van in totaal 3.000 woningen aanmerkelijk te verbeteren en de uitvoering. In 2020 zijn er 414 woningen bouwkundig aangepakt en afgerond. Eind 2020 zijn er in totaal 2.475 woningen (inhoudelijk) bouwkundig aangepakt. Binnen het programma "Steigers op Zuid" zal een deel van het restbudget ingezet worden voor de uitbreiding handhaving en de aanpak van de overige woningen.

Toelichting Verschil De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt doordat er minder uitgaven zijn gemaakt dan gepland. Het restantbudget zal gebruikt worden om het project te realiseren. Verschil realisatie - begroting (financieel)

Bedrag

Niet v

herbestemming

							Toelichting		Niet vastgesteld				
							herbestemming						
N02001 - NPRZ -	200	150	50	0	-50	50	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant	
Buca 1 Katwol en							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
Pleinweg (Hefboom							inrichting en						
zuid)							ontwikkeling						
N02001 -	200	150	50	0	-50								
NPRZ - Buca 1													
Katwol en													
Pleinweg													
(Hefboom zuid)													
Algemene informatie													
Project	Een inventarisatie samen met bewonersorganisatie en ondernemersvereniging heeft in 2014 geleid tot een												
omschrijving	de meest kansrijke plekken voor verbetering op korte termijn. Een ontwikkelende partij zal een pand k												
	failliete eigenaar en dit slopen en nieuw bouwen. De gemeente faciliteert deze partij. Daarnaast zorgt de g												
	de herinrichting van openbare ruimte bij een nieuw horecapaviljoen aan de Dorpsweg dat de huidige												
	vervangt (privat												
Gebied													
Planning	2015	tot		2022	Fase								
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)		Derden	Totaal								
	200	0		800	1.000								
Toelichting													
Toelichting	De kiosken zijn medio 2019 gesloopt en de locatie aan de Dorpsweg is bouwrijp gemaakt. Tevens is ni												
Uitvoering	aangelegd. De bouwwerkzaamheden zijn nog niet gestart omdat de eigenaar het bouwplan heeft aangep												
(inhoudelijk)	wordt dat na de zomer in 2021 de bouw gesti												
Toelichting	De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door andere fasering van het project dan												
Verschil	restantbudget zal gebruikt worden om het projectde												
realisatie -													
begroting													
(financieel)													
Bedrag												Niet vastgesteld	
herbestemming													
Toelichting												Niet vastgesteld	
herbestemming													
N02003 - NPRZ -	4.363	4.029	200	0	-200	334	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant	
Urkersingel F1							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	

(gemeente grex)

inrichting en ontwikkeling					
N02003 -	4.363	4.029	200	0	-200
NPRZ -					
Urkersingel F1					
(gemeente					
grex)					
Algemene informatie					
Project omschrijving	Als uitwerking van gemaakte afspraken tussen gemeente met woningcorporaties in het convenant "Financieel Aanpak Particuliere Woningvoorraad Ca 2016-2022" van juli 2016 is de samenwerkingsovereenkomst "Aanpak Particuliere Woningvoorraad Ca 2016-2022" ondertekend door woningcorporatie Woonbron en gemeente Rotterdam op 4 juli 2017.Het project heeft als doel het gemeentelijke aandeel van de grondige aanpak aan de Urkersingel, Walchersestraat en Carnissensingel te behouden en de volgende prestaties en activiteiten (conform art 2.3 en art 4.6 SOI) te realiseren: - de monitoring van het project, beoordeling van halfjaarlijkse rapportage van Woonbron en agendering van de besluiten tot besluitvorming door Woonbron - het organiseren van de onteigening van de woningen die door Woonbron niet minnelijk (133) kunnen worden onteigend - De voorbereiding van de benodigde onteigening start uiterlijk per 1 januari 2024 (conform art 7.1 SOI) - in een latere fase het ontwikkelen van een bestemmingsplan, het voorbereiden en opzetten van een grondexploitatieplan, het organiseren van de gebiedsontwikkeling (incl. gronduitgifte) ten behoeve van woningbouw project en de realisatie van de doelstellingen van het gebiedsontwikkelingsplan Vanaf 2019 wordt de voortgang van het project gemonitord, wordt de halfjaarlijkse rapportage van woonbron opgesteld en wordt besloten over eventueel hieruit voortvloeiende noodzakelijke acties door Woonbron en de gemeente Rotterdam.				
Gebied					
Planning	2018	tot	2023	Fase	
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	4.363	0	0	4.363	
Toelichting					
Toelichting	De voortgang van de verwervingen door Woonbron wordt halfjaarlijks gemonitord en geëvalueerd. De veranderingen in de werzaamheden voor zowel de onteigening als het bestemmingsplan zijn in 2020 gestart, en zullen naar verwachting eerder gefaseerd worden uitgevoerd.				
Uitvoering (inhoudelijk)					
Toelichting	De uitnutting van de toegekende middelen NPRZ houdt verband met de vorming van een verliesvoorziening voor de realisatie van de werzaamheden met het berekende tekortsaldo (netto contante waarde) van de grondexploitatie Urkersingel. Vanwege veranderingen in de budgetten tussen de jaren is de realisatie lager dan begroot. Het restant blijft beschikbaar voor eventueel aanvulling van de verliesvoorziening (financieel)				
Bedrag	Niet vastgesteld				
herbestemming					
Toelichting	Niet vastgesteld				

							herbestemming					
N02005 - NPRZ -	7.662	3.717	3.474	3.327	-147	618						
Mijnkintbuurt blok							Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
1+2 (Gemeente-deel)							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
							N02005 -	7.662	3.717	3.474	3.327	-147
							NPRZ -					
							Mijnkintbuurt					
							blok 1+2					
							(Gemeente-deel)					
Algemene informatie												
Project omschrijving	Als uitwerking van gemaakte afspraken in september 2016 door gemeente met woningcorporaties in I "Financiële impuls 2016-2022" van juli 2016 is in september 2016 de samenwerkingsovereenkomst "Aanp Woningvoorraad Tarwewijk, locatie Mijnkintbuurt" ondertekend door woningcorporatie Woonstad en gemeen De vermelde financiële middelen zet de gemeente in voor de verwerving van 172 woningen en bedrijfsruimt via onteigeningsinstrument). Vervolgens worden deze panden tegen marktwaarde verkocht aan won Woonstad, die vervolgens zorgt voor sloop en bouwrijp maken en het realiseren van 72 grondgebe huurwoningen met "niet D.											
Gebied												
Planning	2016		tot		2022		Fase					
Dekking	NPRZ		Gemeente (overig)		Derden		Totaal					
	6.586						6.586					
Toelichting												
Toelichting	In 2020 waren de verwervingen en onteigening voor de Mijnkintbuurt 1 en 2 bijna afgerond, op 2 wo											
Uitvoering (inhoudelijk)	inmiddels doorgeleverd zijn. De panden zijn tegen marktwaarde verkocht aan woningcorporatie Woonstad. sloop en bouwrijp maken en het realiseren van 88 grondgebonden sociale huurwoningen											
Toelichting	De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt door											
Verschil realisatie - begroting (financieel)	schadeloosstellingen zijn verstrekt dan gepland. Het restantbudget zal gebruikt worden om het projectdo											
Bedrag herbestemming	Niet va											
Toelichting herbestemming	Niet va											
N02008 - NPRZ -	3.000	997	-879	-848	31	2.851						

Strategische

verwervingen

	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
inrichting en						
ontwikkeling						

N02008 -	3.000	997	-879	-848	31	
NPRZ -						
Strategische						
verwervingen						

Algemene informatie

Project Het project "Niet-projectmatige verwerving" dient om in de focuswijken van het NPRZ aankopen te kunr omschrijving woningen waar nog geen samenwerkingsovereenkomst (SOK) of bestuurlijk geaccordeerde projectn tegenover staat. Deze middelen worden ingezet om in te kunnen spelen op kansen die de markt biedt voo projecten grondige aanpak particuliere voorr

Gebied						
Planning	2019	tot	2022		Fase	
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	3.000	0	0	3.000		

Toelichting

Toelichting Op dit project worden strategisch verworven panden tijdelijk geadmistreerd totdat zij worden opge Uitvoering uitvoeringsproject dan wel worden zij weer verkocht. In de tussentijd worden deze panden verf (inhoudelijk) huuropbrengsten genereert voor dit project. In 2020 zijn diverse eerder aangekochte panden c uitvoeringsprojecten (sloop-nieuwbouw of samenvoegingen binnen NPRZ gebied) en zijn er pandi verworven. Omdat op de panden in de portefeuille huuropbrengsten zijn gegenereerd, is het beschikbare per saldo

Toelichting						
Verschil						
realisatie -						
begroting						
(financieel)						
Bedrag						Niet vi
herbestemming						
Toelichting						Niet vi
herbestemming						

N02009 - NPRZ - 90 55 35 23 -12 12

Veldstraat

	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
inrichting en						
ontwikkeling						

N02009 -	90	55	35	23	-12
NPRZ -					
Veldstraat					

Algemene informatie

Project omschrijving	In de Landbouwbuur is sprake van een overschot aan kleine, kwalitatief slechte woningen. In juli 20 gemeente en Havensteder een convenant getekend waarbij o.a. afspraken zijn gemaakt over de inzet van m verhuurdersheffingskorting. Besteding van dit zogenaamde "rode geld" is nader vastgelegd in de prest (februari 2018) voor onder andere de Veldstraat. De herontwikkeling van juist de Veldstraat is in het be verbeterd imago op deze visueel belangrijke locatie. In 2019 is hierover een samenwerkingsovereenkoms waarin nadere details zijn afgesproken over de taakverdeling, de stedenbouwkundige randvoorwaar nieuwbouw van 11 woningen), en de ver				

Gebied				
Planning	2018	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	90	0	0	90

Toelichting

Toelichting	In 2020 is het bestemmingsplan voor de Landbouwbuur voorbereid en door de gemeenteraa			
Uitvoering	Havensteder heeft inmiddels 8 van de 11 p			
(inhoudelijk)				

Toelichting	De lagere uitgaven in 2020 zijn veroorzaakt door de fasering van het project. De onteigeningsprocedure			
Verschil realisatie - begroting (financieel)	overgenomen door de gemeente. De resterende middelen zullen gebruikt worden om het beschreven			

Bedrag	Niet vi			
herbestemming				

Toelichting	Niet vi			
herbestemming				

N02010 - NPRZ -	7.085	496	929	903	-26	5.686	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Mijnkintbuurt 3

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
Inrichting en ontwikkeling					

N02010 -	7.085	496	929	903	-26

NPRZ -					
Mijnkintbuurt 3					

Algemene informatie

Project	De aanpak van de Mijnkintbuurt is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid			
omschrijving	Hierdoor wordt een meer gedifferentieerde samenstelling van woonmilieus verkregen en zal – conform de ambitie van het programma NPRZ - de leefbaarheid van de buurt een oppepper krijgen en krijgen ook gezinnen met een lager inkomen kans om in het gebied een woning te vinden. De besluitvorming over sloop en vestiging van nieuwe woningen (in het kader van de herbestemming van de voormalige gemeentelijke woonvoorziening) heeft in maart 2019 plaatsgevonden. Op 6 juni 2019 is het raadsbesluit genomen om de herbestemming van de voormalige gemeentelijke woonvoorziening te financieren, vestiging Wvg en start van de realisatie van de herbestemming van de voormalige gemeentelijke woonvoorziening.			

Gebied				
Planning	2018	tot	2027	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	7.085	0	0	7.085

Toelichting	
Toelichting	In 2020 zijn 36 woningen aangekocht. Tevens zijn de voorbereidingswerkzaamheden voor het nieuwe bestemmingsplan in uitvoering.
Uitvoering	(inhoudelijk)
Toelichting	
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	Niet vastgesteld
herbestemming	
Toelichting	Niet vastgesteld
herbestemming	

N02011 - NPRZ - Tweebosbuurt	6.000	3.686	1.200	1.131	-69	1.183	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460							
N02011 - NPRZ - Tweebosbuurt	6.000	3.686	1.200	1.131	-69							

Algemene informatie	

Project	De aanpak van de Tweebosbuurt is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid			
omschrijving	Het programma beantwoordt aan de uitgangspunten van het NPRZ en de Woonvisie 2030 en past binnen het concept van de herbestemming van de voormalige gemeentelijke woonvoorziening. Het programma voorziet in de realisatie van een nieuw woonmilieu dat aansluit op het nog te realiseren woonprogramma Parkstad/Nieuw Zuid. Er zijn verschillende uitgangspunten die de realisatie van het programma bepalen. Het programma voorziet in de realisatie van een nieuw woonmilieu dat aansluit op het nog te realiseren woonprogramma Parkstad/Nieuw Zuid. Er zijn verschillende uitgangspunten die de realisatie van het programma bepalen. Het programma voorziet in de realisatie van een nieuw woonmilieu dat aansluit op het nog te realiseren woonprogramma Parkstad/Nieuw Zuid. Er zijn verschillende uitgangspunten die de realisatie van het programma bepalen.			

woningtypen, geschikt voor diverse doelgroepen, waaronder gezinswoningen. De buurt wordt ontsloten d

van nieuwe straten over de dijk en er komt (kwalitatief

Gebied				
Planning	2018	tot	2026	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	6.000	0	0	6.000
Toelichting				
Toelichting	In 2020 zijn diverse onderdelen van het project Tweebosbuurt (plots I, T en S) bouwrijp gemaakt, waarvan c			
Uitvoering	één onderdeel (blok I) is afgerond. Verschillende particuliere woningen zijn aangekocht door de gemeente e			
(inhoudelijk)	een groot aantal huurder			
Toelichting	De uitnutting van de toegekende middelen NPRZ houdt verband met de vorming van een verliesvoorzien			
Verschil	met het berekende tekort (netto contante waarde) van de grondexploitatie Tweebosbuurt. Vanwege ver			
realisatie -	budgetten tussen de jaren is de realisatie lager dan begroot. Het restant blijft beschikbaar voor eventueel			
begroting	aanvulling van de verliesvoorziening v			
(financieel)				
Bedrag	Niet v			
herbestemming				
Toelichting	Niet v			
herbestemming				

N02018 - NPRZ -	55	0	55	45	-10	10	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan						
Sikkelstraat /																		
Dordtsestraatweg																		
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460												
	inrichting en																	
	ontwikkeling																	
N02018 - NPRZ	55	0	55	45	-10													
- Sikkelstraat /																		
Dordtsestraatweg																		

Algemene informatie

Project omschrijving De gemeente heeft in 2015-2016 met woningcorporatie Havensteder voor delen van de Landbouwboulevard b opgesteld. Momenteel wordt door Havensteder en de gemeente – na project Veldstraat – de businesscas project Sikkelstraat / Dordtsestraatweg nader uitgewerkt en opgestart. De aanpak van Sikkelstraat / Dordtsestraatweg is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma R

Gebied				
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	55	0	0	55

N06002 - NPRZ -	1.495	510	940	985	45	0		Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Vogelbuurt													
								Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
								Inrichting en					
								ontwikkeling					
								N06002 -	1.495	510	940	985	45
								NPRZ -					
								Vogelbuurt					

Project	De aanpak van de Vogelbuurt is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Noord
omschrijving	Op 1 november 2017 zijn de gemeente Rotterdam, het Rijk, Corporaties en Marktpartijen met de coalitieovereenkomst van de Vogelbuurt een samenwerking aangegaan voor de eerste fase van de grondige aanpak van de Vogelbuurt. Het doel van de aanpak is om de leefomgeving van de Vogelbuurt te verbeteren en de leefbaarheid te verhogen. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving. De aanpak is gericht op de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en de economische leefomgeving.

Gebied				
Planning	2018	tot	2020	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.495	0	0	1.495

Pagina 1002 van 1209

[illegible]

herbestemming

N02014 - NPRZ -	130	45	85	46	-39	39						
							Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Maximiliaanstraat												
							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
							inrichting en					
							ontwikkeling					
							N02014 - NPRZ	130	45	85	46	-39
							-					
							Maximiliaanstraat					
							Algemene					
							informatie					
							Project	De aanpak van de Maximiliaanstraat is onderdeel van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. De str				
							omschrijving	potentie om de mooiste straat van Rotterdam-Zuid te worden. Hiertoe wordt de uitstraling verbeterd: gere				
								oog voor historische details en nie				
							Gebied					
							Planning	2018	tot	2020	Fase	
							Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
								130	0	0	130	
							Toelichting					
							Toelichting	De uitstraling van de Maximiliaanstraat is aanzienlijk verbeterd doordat de transformatie van de school g				
							Uitvoering	diverse aanvullende acties in de openbare ruimte. De gevels zijn gereinigd, alle schotelantennes zijn w				
							(inhoudelijk)	zijn boom- en diverse bloembakken. Het project is hiermee succesvol afgerond. De bewoners zijn tevi				
								resultaat en onderhouden zelf de bloembakken, legen zelf de nieuwe prullenbak, en organiseren s				
								wijknetwerker diver				
							Toelichting	De lagere uitgaven worden veroorzaakt doordat de kosten van de uitvoeringswerkzaamheden lager zijn				
							Verschil	Het restbudget wordt herbestemd binnen de bestemmingsreserve				
							realisatie -					
							begroting					
							(financieel)					
							Bedrag					
							herbestemming					
							Toelichting	Het budget wordt binnen de bestemmingsreserve NPRZ-wonen herbestemd, omdat het niet meer nc				
							herbestemming					
N02015 - NPRZ -	130	83	47	2	-45	45						
							Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Verschoorblok							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
							inrichting en					
							ontwikkeling					

N02015 -	130	83	47	2	-45

NPRZ -

Verschoorblok

Algemene informatie

Project omschrijving	De aanpak van het Verschoorblok maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. I wordt in de Verschoorstraat achterstallig onderhoud aan de particuliere woningvoorraad aangepakt en wo- woningen samengevoegd tot grotere, duurzame en comfortabele woningen. Hierdoor ontstaat een meer ge

Gebied

Planning	2018	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	130	0	0	130

Toelichting

Toelichting	De aanpak van de panden aan het Verschoorblok is afgerond. Nieuwbouw op voormalige locatie Ast
Uitvoering (inhoudelijk)	

Toelichting	De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt doordat de herinri
Verschil realisatie - begroting (financieel)	openbare buitenruimte in met name de binnentuin later wordt uitgevoerd, dit vanwege participatiemogelijkheden wegen de corona maatregelen. Het restantbudget zal gebruikt worden om het

Bedrag herbestemming	Niet vi

Toelichting herbestemming	Niet vi

N02016 - NPRZ -	130	77	53	19	-34	34	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Mijnkintbuurt blok

4+5

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460

N02016 -	130	77	53	19	-34

NPRZ -

Mijnkintbuurt blok 4+5

Algemene informatie

Project	De aanpak van de Mijnkintbuurt blok 4 en 5 maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Rotterdam

omschrijving project wordt achterstallig onderhoud aan de particuliere woningvoorraad aangepakt en worden klein gerenoveerd en samengevoegd tot grotere, duurzame en comfortabele woningen waardoor een ge woonmilieu ontstaat. Vanuit de kleinere transformaties en vanuit jarenlange ervaring met particuliere ontwikkelaars is dit project ontstaan voor de gerichte gebiedsaanpak vanuit een samenwerking met (e kleinere

Gebied				
Planning	2018	tot	2023	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	130	0	0	130

Toelichting

Toelichting Het project is conform de Samenwerkingsovereenkomst met een externe in uitvoering. In 2020 is de proc
Uitvoering om panden samen te voegen en te vergroten voortgezet. Realisatie van het beoogde aantal samengevoegc
(inhoudelijk) panden (51) duurt langer dan gepland, omdat het tempo waarin de benodigde panden kunnen worden verw

Toelichting

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag

Niet vi

herbestemming

Toelichting

Niet vi

herbestemming

N02017 - NPRZ - 1.144 366 778 575 -203 203

Budget NPRZ Realisatie t/m 2019 Begroting 2020 Realisatie 2020 Verschil Restan

Zegenstraat

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460

N02017 - NPRZ -

1.144

366

778

575

-203

Zegenstraat

Algemene informatie

Project omschrijving

In het kader van NPRZ pijler Wonen zijn op 12 juli 2017 de erfpachtrechten van Zegenstraa
aangekocht en op 26 augustus 2017 in gemeentelijke handen gekomen om de volgende do

1) op korte termijn een maatregel treffen om een einde te maken aan de acute overlast waar de l

de Zegenstraat mee te kampen hebben, door de huurcontracten van de huidige huurders

2) een aanvullend middel (eigenaarschap) ter beschikking krijgen om hulpbehoevende bewoners v

de zorg te verlenen die zij

3) uiteindelijke transformatie van de panden tot woningen waarin bewoners met een

bovengemiddeld inkomen zich kunnen vestigen v

Gebied

Planning	2017	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.144	0	0	1.144
Toelichting				
Toelichting Uitvoering	In 2020 zijn er 12 woningen verkocht en er is één woning aangekocht waar funderingsherstel wor			
(inhoudelijk)				
Toelichting Verschil	De lagere uitgaven in 2020 zijn veroorzaakt door de stagnatie die het project heeft opgelopen ter			
realisatie - begroting	de corona maatregelen. De resterende middelen zullen gebruikt worden om het beschreven			
(financieel)				
Bedrag herbestemming	Niet vi			
Toelichting	Niet vi			
herbestemming				

N03012 - NPRZ -	1.010	307	702	534	-168	169	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Polderlaan												
buitenruimte (komt												
uit VJR'17)												
							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
							inrichting en					
							ontwikkeling					
N03012 -	1.010	307	702	534	-168							
NPRZ -												
Polderlaan												
buitenruimte												
(komt uit												
VJR'17)												

Algemene informatie

Project omschrijving Doelstelling van het project is het creëren van een uitstraling voor de Polderlaan van een warme woonstr(u), door deze te vergroenen en door het toepassen van klinkers in de rijbaan. De middenberm van de Pol vergroend en de oversteeksituatie voor voetgangers aan de zijde van de Hilledijk wordt verbeterd. Hier Polderlaan representatiever, gebruiksvriendelijker en veiliger gemaakt. Daarnaast zal Stadsbeheer het ric met de verwachting om hiermee tegelijkertijd de rattenproblematiek te

Gebied

Planning	2018	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.010	210	0	1.220

Toelichting

Toelichting Medio 2020 is het buitenruimte project opgeleverd en in gebruik genomen (met uitzondering van de aar
Uitvoering groen). Momenteel zit het project in de afrondingsfase. Er zijn nog enkele verbeteringen doorgevoerd naar e
(inhoudelijk) klachten uit

								Toelichting	De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt doordat de aanleg van de groenvoorziening is verplaatst						
								Verschil	Het restantbudget zal gebruikt worden om het project te financieren						
								realisatie -							
								begroting							
								(financieel)							
								Bedrag	Niet vastgesteld						
								herbestemming							
								Toelichting	Niet vastgesteld						
								herbestemming							
N04003 - NPRZ -	750	699	51	51	0	0		Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant		
Vergroening								Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460		
campus Tarwewijk								Inrichting en ontwikkeling							
								N04003 -	750	699	51	51	0		
								NPRZ -							
								Vergroening							
								campus							
								Tarwewijk							
								Algemene informatie							
								Project omschrijving	In dit gebied spelen verschillende initiatieven die met aanvullend investeringsgeld kunnen worden vergroend. Het project bestaat uit de realisatie van een 'Lekker fit' gymzaal (die aanpassing van de buitenruimte wenselijk maakt, namelijk het bouwen van een 'Lekker fit' gymzaal op de locatie van de huidige sporthal aan Zwartewaalstraat 191), herinrichting Millinxpark en verplaatsen bomen van Millinxpark naar Rijnsoordmetrobaan (waar de tijdelijk bouw-/opslagplaats wordt opgeheven) en vergroening rondom de speeltuinver Heinenoordstraat. Als deze plekken worden vergroend, wordt meer massa gemaakt, zodat de vergroening beter en voelbaar is. Dit project wordt voortgezet in een volgende fase; Campus Tarwewijk						
								Gebied							
								Planning	2016	tot	2020	Fase			
								Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
									750	0	0	750			
								Toelichting							
								Toelichting	In 2020 is de planvorming ten behoeve van de vergroening campus Tarwewijk uitgewerkt en zijn er verschillende ruimtelijke ingrepen uitgevoerd, waarmee fase 1 van dit project is afgerond. Ook is er een Programma van Aanpak opgesteld en het participatietraject met bewoners is opgestart. Er is een hek geplaatst bij de school van de Heinenoordstraat, en aldaar is ook een overlast gevend zitelement gesloopt en in samenwerking met de gemeente vervangen						
								Uitvoering (inhoudelijk)	fase 2 opgesteld en het participatietraject met bewoners is opgestart. Er is een hek geplaatst bij de school van de Heinenoordstraat, en aldaar is ook een overlast gevend zitelement gesloopt en in samenwerking met de gemeente vervangen						
								Toelichting	Niet vastgesteld						
								Verschil							

N04012 - NPRZ -	688	460	228	14	-214	214	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Van Haeftenblok												
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460						
	inrichting en											
	ontwikkeling											
N04012 -	688	460	228	14	-214							
NPRZ - Van												
Haeftenblok												
Algemene informatie												
Project	Conform de uitgangspunten van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en de prestatieafspraken 2015											
omschrijving	Woonstad en de gemeente vervangt Woonstad Rotterdam in de wijken Bloemhof en Hillesluis grote d voorraad door nieuwbouw. Zo ook het van Haeftenblok, waar 21 eenheden van Woonstad zullen worde plaats maken voor grondgebonden eengez											
	Dit bedrag betreft een gemeentelijke subsidie aan Woonstad als bijdrage aan het onrendabele deel van t verwerving, sloop en bouwrijp maken van 2 woningen en 1 bedrijfsruimte (Van Haeftenstraat 4-6) ten be ontwikkeling en realisatie van 2 sociale eengezinswoningen (daeb) voor gezinnen met kinderen op he Haeftenstraat 4-6 en Adriaen Nimantsstraat 42, zoals omschreven in de vastgestelde gebiedsvisie Hilleslu Deze ontwikkeling sluit aan op de ontwikkeling en realisatie van 9 sociale eengezinswoningen (daeb) op he Haeftenstraat 8 t/m 24, en Janne Bouwensstraat 41 voor rekening en risico v											
Gebied												
Planning	2016	tot	2020	Fase								
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal								
	688	0	2.468	3.156								
Toelichting												
Toelichting	Verwerving en sloop van de 21 eenheden aan de Van Haeftenblok zijn gerealiseerd. In maart 2019 zijn											
Uitvoering	opgeleverd. De nieuwbouw bestaat uit 11 grondgebonden gezinswoningen. Hiervan zijn er 9 woninger											
(inhoudelijk)	Sociaal en 2 (hoekwoningen) voor Sociaal Plus. In 2020 is het project financ											
Toelichting	De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt doordat het onrendabele deel van wervingen en											
Verschil	particuliere panden goedkoper is uitgevaller											
realisatie -												
begroting												
(financieel)												
Bedrag												
herbestemming												
Toelichting	Het budget wordt binnen de bestemmingsreserve NPRZ-wonen herbestemd, omdat het niet meer nc											

Pagina 1013 van 1209

herbestemming													
Toelichting							Niet van toelichting						
herbestemming													
N05002 - NPRZ -	465	179	286	279	-7	7	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant	
(Ver)huren in													
Carnisse													
							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
							inrichting en						
							ontwikkeling						
N05002 -							465	179	286	279	-7		
NPRZ - (Ver)													
huren in													
Carnisse													
Algemene informatie													
Project	Dit project (Ver)Huren in Carnisse richt zich op de vastgoedmarkt van particuliere huurwoningen in Carr												
omschrijving	wordt nader gezien wie er in de betreffende woningen wonen, wie de huurwoningen bezitten/verhu												
processen zich voltrekken tussen deze groepen. Het project '(Ver)Huren in Carnisse' ontwikkelt een uitvo													
om de disfunctionele aspecten van de vastgoedmarkt voor huur en verhuur te minimaliseren. (Ver)Hure													
levert een beschrijving van een uitvoeringsaanpak gericht op de aanpak van excessen van de vastgoedm													
huur in Carnisse en maakt daarbij een inschatting van wat de omvang van die (ongeoorloofde) exce													
uitvoeringsaanpak baseert zich op de kennis en ervaringen van enkele op kleine schaal toegepaste inten													
opstellen van de uitvoeringsaanpak worden nadrukkelijk de stakeholders betrokken die nodig zijn voor													
brengen v													
Gebied													
Planning	2019	tot		2022	Fase								
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)		Derden	Totaal								
	465	38		0	503								
Toelichting													
Toelichting	Monitoring van de koop- en verkoopbewegingen. Aanpak is in 2020 verder uitgebreid met bestu												
Uitvoering	maatregelen, zoals handhaving op onderhoud van woningen en het opstellen verhuurders												
(inhoudelijk)													
Toelichting													
Verschil													
realisatie -													
begroting													
(financieel)													
Bedrag	Niet van toelichting												
herbestemming													
Toelichting	Niet van toelichting												

							herbestemming					
N07001 - NPRZ -	2.000	165	1.835	465	-1.370	1.370	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Subsidieregeling												
samenvoegen												
							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
							Inrichting en					
							ontwikkeling					
N07001 -	2.000	165	1.835	465	-1.370							
NPRZ -												
Subsidieregeling												
samenvoegen												
Algemene informatie												
Project	Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zet in op de verbetering van wijken in Rotterdam Zuid											
omschrijving	pijler Wonen zich richt op het verbeteren van de woonomstandigheden en leefkwaliteit, primair in de focus moment is de woningvoorraad nog te eenzijdig en bestaat deze veelal uit kleine woningen die behoren tot voorraad. De aanpak is erop gericht om particuliere woningeigenaren in de NPRZ focuswijken via een su te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eron											
Gebied												
Planning	2019	tot		2022	Fase							
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)		Derden	Totaal							
	2.000	0		0	2.000							
Toelichting												
Toelichting	De subsidieregeling samenvoegen en vergroten van woningen Rotterdam Zuid is in 2019 gestart. Via di											
Uitvoering	campagnes is het samenvoegen regelmatig onder de aandacht gebracht bij de eigenaren van de w											
(inhoudelijk)	daarvoor aangewezen gebieden (Feijenoord, Bloemhof, Hillesluis, Afrikaanderwijk en Landbouwbuurt (Oud-Charlois, Carnisse en Tarwewijk (Charlois). Er zijn inmiddels subsidiegelden uitgekeerd bij 10 s (betreft 20 oude woningen) en 15 bij vergroten. Er zijn nog 26 subsidiebeschikkingen voor samenvoegen in (betreft 52 oude woningen). Bij het vergroten zijn nog 49 subsidiebeschikkingen in											
Toelichting	De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt door											
Verschil	subsidieaanvragen zijn ingediend dan gepland. Het restantbudget zal gebruikt worden om het projectdo											
realisatie -												
begroting												
(financieel)												
Bedrag												Niet va
herbestemming												
Toelichting												Niet va
herbestemming												
N07002 - NPRZ -	270	129	140	136	-4	5	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Apparaatskosten												

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
Inrichting en					
ontwikkeling					

N07002 - NPRZ 270 129 140 136 -4

-

Apparaatskosten

subsidieregeling

Algemene**informatie**

Project Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zet in op de verbetering van wijken in Rotterdam Zuid.

omschrijving pijler Wonen zich richt op het verbeteren van de woonomstandigheden en leefkwaliteit, primair in de focus moment is de woningvoorraad nog te eenzijdig en bestaat deze veelal uit kleine woningen die behoren tot voorraad. De aanpak is erop gericht om particuliere woningeigenaren in de NPRZ focuswijken via een subsidie te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eronder of naast.

Gebied

Planning 2019 tot 2022 Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	270	0	0	270

Toelichting

Toelichting De subsidieregeling samenvoegen en vergroten van woningen Rotterdam Zuid is in uitvoering.

Uitvoering Via diverse reclamecampagnes is het samenvoegen regelmatig onder de aandacht gebracht bij de eigenaars van woningen in de daarvoor aangewezen gebieden. Er zijn inmiddels 10 subsidies voor samenvoegen en 15 v

Toelichting

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag Niet vastgesteld

herbestemming

Toelichting Niet vastgesteld

herbestemming

N07004 - NPRZ - 500 174 326 326 0 0 Budget NPRZ Realisatie t/m 2019 Begroting 2020 Realisatie 2020 Verschil Restant

Apparaatskosten

transformatie

overige sporen (PV)

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
Inrichting en					
ontwikkeling					

N07004 - NPRZ 500 174 326 326 0

-

Apparaatskosten															
transformatie															
overige sporen															
(PV)															
Algemene informatie															
Project omschrijving	Binnen het programma NPRZ is grondige aanpak van de particuliere woningvoorraad een belangrijk onderdeel worden initiatieven en inspanningen langs de volgende punten benaderd: a. subsidieregeling "Samenvoegen en vergroten" wordt door subsidie verstrekt aan eigenaar-besitzer van de woningen b. door afspraken over de aanpak van blokken te maken met de eigenaar-besitzer c. door een aantal blokken met appartementen als gemeente zelf als project samenvoegen en vergroten d. eventuele kansen rond samenvoegen die zich aandienen slagvaardig te benutten Voor het inventariseren en uitvoeren van de initiatieven in de verschillende transformatiesporen worden diverse activiteiten ondernomen: - het verkennen van mogelijkheden - initiatieven beoordelen op haalbaarheid - initiatieven uitwerken en financieel doen vaststellen - afspraken maken met de eigenaar-besitzer overeenkomsten budget is beschikbaar gesteld voor zowel de benodigde gemeentelijke apparaatskosten als voor het inhuren van externe expertise (onderzoeksbureaus) ten behoeve van de uitwerking van de initiatieven														
Gebied															
Planning	<table><tr><th>2019</th><th>tot</th><th>2022</th><th>Fase</th></tr><tr><td>Dekking</td><td>NPRZ</td><td>Gemeente (overig)</td><td>Derden</td><td>Totaal</td></tr><tr><td></td><td>500</td><td>0</td><td>0</td><td>500</td></tr></table>	2019	tot	2022	Fase	Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		500	0	0	500
2019	tot	2022	Fase												
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal											
	500	0	0	500											
Toelichting															
Toelichting	In 2020 is de procesbegeleiding om panden samen te voegen en te vergroten voortgezet. Er is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om panden samen te voegen en te vergroten.														
Uitvoering (inhoudelijk)	samenwerkingsovereenkomst met stichting wijkverbetering Rotterdam Zuid aangegaan. Ook is er een start gemaakt met de uitvoering van de samenvoegprojecten in de Beijerlandselaan en de Van Swietenlaan/Goereeseestraat. lopen de gesprekken met marktpartijen (zoals Steenvlinder en Woonbron) en zijn de voorbereidingen getroffen voor de realisatie van de projecten Fazantstraat en de projecten in de Beijerlandselaan en de Van Swietenlaan/Goereeseestraat.														
Toelichting	Niet van toepassing														
Verschil realisatie - begroting (financieel)															
Bedrag	Niet van toepassing														
herbestemming															

Toelichting							Niet vastgesteld					
herbestemming												
N07008 - NPRZ -	3.903	0	700	450	-250	3.453	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Swiego fase 1												
Stedelijke inrichting en ontwikkeling							128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
N07008 -							3.903	0	700	450	-250	
NPRZ - Swiego												
fase 1												
Algemene informatie												
Project omschrijving							Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel van het totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. Als uitwerking van dit onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is het project Swiego fase 1 opgenomen. Doel van het project is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het wonen op de Van Swietenlaan & Goereesestraat (in de focuswijk Carnisse). Dit behelst het realiseren van nieuwe woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen en nieuwbouw te h					
Gebied												
Planning							2020	tot	2023	Fase		
Dekking							NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
							3.903	0	0	3.903		
Toelichting												
Toelichting							Voor het project Swiego zijn er in 2020 35 woningen aangekocht voor samenvoegen en vergroten					
Uitvoering (inhoudelijk)							particuliere eigenaren begeleid in het proces om zelf woningen samen te voegen en te vergroten. De eerste van panden zijn door de particulieren					
Toelichting							De lagere uitgaven in 2020 zijn veroorzaakt door de stagnatie die het project heeft opgelopen ten gevolge v					
Verschil realisatie - begroting (financieel)							maatregelen. De resterende middelen zullen gebruikt worden om het beschreven project te d					
Bedrag							Niet vastgesteld					
herbestemming												
Toelichting							Niet vastgesteld					
herbestemming												
N10001 - NPRZ -	180	0	30	99	69	81	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
Bewonersinitiatieven												
Stedelijke inrichting							128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	

en ontwikkeling

N10001 - NPRZ - 180 0 30 99 69

Bewonersinitiatieven

Algemene

informatie

Project omschrijving Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 (uitwerking Regiodeal) een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het project bewonersinitiatieven buitenruimte in specifiek de focuswijken (Bloemhof, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en de Laan van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen wordt het participatieproces met bewoners georganiseerd en worden diverse bewonersinitiatieven (ontwerpen en inrichten van een aantal c

Gebied

Planning 2020 tot 2021 Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	180	0	0	180

Toelichting

Toelichting In 2020 zijn de volgende bewonersinitiatieven in uitvoering gegaan. Bij het Doornplein Irene is een uitwerking gerealiseerd; het bewonersinitiatief voor het doornplein Lidl bij de Lange Hilleweg is in uitvoering (inhoudelijk) De speelplekvervangende aan de Boudewijnstraat kon dankzij deze middelen voorzien worden van kwaliteitstoelichting. Tevens zijn autoparkeerplaatsen aan de Quackstraat in groene half verharding zodat niet meer in de wadi geplaatst

Toelichting Verschil In 2020 is een aanvullende toekenning afgegeven van € 150. Per abuis is deze toekenning niet in realisatie - begroting (financieel)

Bedrag Niet vastgesteld

herbestemming

Toelichting Niet vastgesteld

herbestemming

N10002 - NPRZ -	583	0	158	0	-158	583	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant

Buitenruimte

Kindercampus

Bloemhof

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en					
ontwikkeling					

N10002 - 583 0 158 0 -158

NPRZ -

Buitenruimte

Kindercampus

Bloemhof

Algemene

informatie

Project Het project "buitenruimte Kindercampus Bloemhof" is opgenomen in het programma NPRZ Buitenruimte 2019-2022.

omschrijving Het doel van het programma NPRZ-buitenruimte is om de komende jaren de leefomgeving in de focuswijken (Charlois, Carnisse, Tarwewijk, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en Bloemhof) van een kwaliteitsimpuls te voorzien. Het inrichtingsplan Kindercampus Bloemhof is ontworpen met het doel om een zo groot mogelijke waarde aan de maatschappelijke doelstelling van de Children's Zone in Bloemhof. Het ontwerp voegt vergroening toe aan de speelplek met enkele toestellen voor de allerkleinsten en zo ook waterberging.

Gebied

Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	583	1.089	0	1.672

Toelichting

Toelichting De bouwvoorbereiding voor de herinrichting van de buitenruimte Kindercampus Bloemhof is in 2020 gestart.

Uitvoering contract aangegaan met de aannemer. Na de oplevering van de school in 2020 is begin 2021 gestart met de realisatie van de werken.

(inhoudelijk) van de werf.

Toelichting De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door andere fasering van het project dan gepland.

Verschil gemaakte kosten zijn gedekt vanuit andere gemeentelijke middelen. Het restantbudget zal gebruikt worden voor de realisatie van de werken.

realisatie - projectde

begroting

(financieel)

Bedrag Niet vastgesteld.

herbestemming

Toelichting Niet vastgesteld.

herbestemming

N10003 - NPRZ	560	139	421	223	-198	198	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant

- Proceskosten
programma
buitenruimte

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
Inrichting en					
ontwikkeling					

N10003 -	560	139	421	223	-198

NPRZ

- Proceskosten

programma

buitenruimte

Algemene

informatie

Project In het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-2022 is het doel gesteld om komende jaren de buitenruimte van de focuswijken te verbeteren.

omschrijving wijk Feijenoord, Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis, Tarwewijk, Carnisse, Oud-Charlois en Landbouw

kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat de buitenruimte uitnodigt voor nieuwe bewoners om daar te komen wonen. Het doel van het project is het opleveren van een samenhangend buitenruimte programma, met pri
van gemeentelijke apparaatslasten voor het buitenruimte programma voor zover het geen uitvoeringspro
zover zij zo omvangrijk zijn dat zij niet binnen de apparaatslastenbudgetten van de gemeente ku
opgevangen. Doel van dit project is het opleveren van een samenhangend buitenruimte programma, met pri
de focuswijken een woonomgeving te realiseren die iedereen uitnodigt tot ontmoeten, beweg

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	560	0	0	560

Toelichting

Toelichting In 2020 is verder gewerkt aan het NPRZ programma Buitenruimte. De realisatie heeft betrekking op
Uitvoering voortgang van het buitenruimte-programma. Verder is gewerkt aan nieuwe verkenning
(inhoudelijk) uitvoeringsprogramma in samenwerking met programma Rotterdam

Toelichting In september 2020 is een aanvullende toekenning afgegeven van € 280. In de begroting is ten onrechte de
Verschil voor 2020 begroot, terwijl een deel van de kosten pas i
realisatie -
begroting
(financieel)

Bedrag Niet vi
herbestemming

Toelichting Niet vi
herbestemming

N10004 - NPRZ -	1.700	0	1.700	0	-1.700	1.700	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Fazantstraat

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en					
ontwikkeling					

N10004 -	1.700	0	1.700	0	-1.700

NPRZ -

Fazantstraat

Algemene informatie

Project De aanpak van de Fazantstraat is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam
omschrijving november 2017 zijn de gemeente Rotterdam, het Rijk, Corporaties en Marktpartijen met de coalitieoveree
een samenwerking aangegaan voor de eerste fase van de grondige aanpak van de Vogelbuurt.De local
Fazantstraat e.o. bevindt zich in de wijk Carnisse in Rotterdam Zuid. Het projectgebied omhelst zowel de
zelf, alsook delen van de aangrenzende Gruttostraat, Wielewaalstraat en Roodborststraat.Het plangebied
groot en maakt onderdeel uit het Nationaal Programma Rotterdam

Gebied

Planning	2020	tot	2023	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.700	0	0	1.700

Toelichting

Toelichting	In 2020 is de aanpak van het integrale herstructureringsproject Fazantstraat voorbereid en in besluitvorm
Uitvoering	Eind 2020 is de gemeenteraad, door het aannemen van een amendement niet akkoord gegaan
(inhoudelijk)	herstructurering maar net het vestigen van wvg en de opdracht om te komen tot een nie

Toelichting	De uitnutting van de toegekende middelen NPRZ aan de grondexploitatie Fazanstraat is nihil. De voorgest
Verschil	met de grootste kostencomponent (sloop/nieuwbouw) zijn in december 2020 door de gemeenteraad afg
realisatie -	grondexploitatie is niet in uitvoering gebracht. Daarom heeft de vorming van een verliesvoorziening in ve
begroting	berekende tekort (netto contante waarde) van de grondexploitatie Fazanstraat niet plaatsgevonden. Er wor
(financieel)	aanpak voor de wijk Carnisse opnieuw uitgewerkt, de financiële middelen blijven hiervoor vooralsno

Bedrag	Niet vi
herbestemming	

Toelichting	Niet vi
herbestemming	

N10005 - NPRZ -	686	0	76	0	-76	686	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Malieklos

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en					
ontwikkeling					

N10005 -	686	0	76	0	-76

NPRZ -

Malieklos

Algemene

informatie

Project	Het project Malieklos is opgenomen in het programma NPRZ buitenruimte 2019-2022, dat op haar beurt eer
omschrijving	van een onderdeel "Woonmilieus" in het Werkprogramma NPRZ-wonen 2019-2022. Malieklos maakt d
	verbeteringsopgave voor de wijk Hillesluis, om deze wijk verder te ontwikkelen tot een rustig stedelijk wo
	gezinnen en ouderen gefaciliteerd worden. De bijdrage wordt gebruikt om - aansluitend op de vervangenc
	van Woonstad (52 appartementen en 33 eengezinswoningen met tuin) - de betrokken straten te herpro
	wordt in de straten (Klosstraat, Maliestraat, Putsestraat, Slaghekstraat deels) aan één kant een besp
	gerealiseerd en worden er vanwege de wens tot vergroening bo

Gebied	

Planning	2019	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	686	0	0	686

Toelichting

Toelichting In 2020 zijn de eerste woninge

Uitvoering

(inhoudelijk)

Toelichting De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt doordat de oplevering van de eerste woningen ve

Verschil opgelopen. De herinrichting van de buitenruimte volgt op de oplevering van de woningen (niet

realisatie - woningcorporatie Woonstad. De uitvoeringswerkzaamheden voor de herinrichting van de buitenruimte Ma

begroting 2021. Het restantbudget zal gebruikt worden om het projectde

(financieel)

Bedrag Niet vi

herbestemming

Toelichting Niet vi

herbestemming

N10006 - NPRZ -	300	0	90	79	-11	221	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Campus Tarwewijk

fase 2

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en					
ontwikkeling					

N10006 -	300	0	90	79	-11

NPRZ -

Campus

Tarwewijk fase

2

Algemene

informatie

Project Het project Campus Tarwewijk fase 2* is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-20:

omschrijving onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van het programma is om de kom

buitenruimte in de focuswijken Tarwewijk van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iederee

ontmoeten, beweg

De ambitie is om in nauwe samenwerking met bewoners een groene route te realiseren in de

verblijfsplekken als het Balkon aan de Maashaven, het plein voor de Zwartewaalschool en het Millinxpark

verbinden. Dit project is gericht op de omgeving van het Mi

Gebied

Planning	2020	tot	2022	Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal

300	500	0	800

Toelichting

Toelichting In 2020 is er een Programma van Eisen voor het ontwerp Campus Tarwewijk fase 2 opgesteld

Uitvoering participatietrajecten opgestart. Op de Mijnsheerenlaan door middel van een tijdelijke inri

(inhoudelijk) ontwerputgangspunten die bij bewoners zijn opgehaald. Op het Zwartewaalplein is een opdracht ve

Toelichting	Werkzaamheden zijn nagenoeg conform begroting
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	Niet vastgesteld
herbestemming	
Toelichting	Niet vastgesteld
herbestemming	

N10010 - NPRZ -	350	13	42	42	0	295	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant

Simonsblokken

buitenruimte

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
Inrichting en					
ontwikkeling					

N10010 -	350	13	42	42	0

NPRZ -

Simonsblokken

buitenruimte

Algemene**informatie**

Project	Aan de Feijenoordkade liggen vier bouwblokken met 490 portiekwoningen van Woonstad Rotterdam.
omschrijving	Simonsblokken genoemd. De vier woningblokken beschikken ieder over een openbaar binnenterrein waar eigenaar van is en kunnen een opknapbeurt gebruiken. Er is nu de kans om een integrale kwaliteitsverbetering te voeren voor de buurt om de leefbaarheid van de buurt te vergroten. De planvorming wordt samen met de bewoners uitgevoerd, zodat de binnenhoven voor en door de bewoners zijn. Doelstellingen van het project zijn: - verhogen van de leefbaarheid van de wijk Feijenoord door een hogere gebruikskwaliteit van de Simonsblokken - focus op ontmoeting, kwaliteit van beplanting en betere speelaanleiding voor kinderen - het actief betrekken van bewoners bij de inrichting en beheer van de buitenruimte - het verbeteren overgangen van open ruimte naar bebouwd gebied - realiseren betere verbindingen tussen de hoven voor een meer open en uitnodigend karakter - aandacht voor klimaat adaptieve maatregelen

Gebied

Planning	2019	tot	2021	Fase

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	131	0	0	131

Toelichting

Toelichting	In 2020 is het Programma van Eisen voor de buitenruimte van de Simonsblokken opgesteld. In 2021 wordt het schetsontwerp verder uitgewerkt in een voorlopig en een definitief ontwerp dat in de zomer 2021 wordt vastgesteld.
Uitvoering	

	(inhoudelijk)	uitvoering van de aanleg van de buitenruimte vindt s
Toelichting	De lagere uitgaven in 2020 zijn veroorzaakt door de stagnatie die het project heeft opgelopen ten gevolge v	
Verschil	maatregelen, hierdoor is het proces om input op te halen bij de bewoners vertraagd. De resterende m	
realisatie -	gebruikt worden om het beschreven projectde	
begroting		
(financieel)		
Bedrag	Niet vi	
herbestemming		
Toelichting	Niet vi	
herbestemming		

N10011 - NPRZ -	145	0	130	61	-69	84	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan													
Inrichtingsplan																									
Walravenbuurt																									
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460																			
	Inrichting en																								
	ontwikkeling																								
N10011 -	145	0	130	61	-69																				
NPRZ -																									
Inrichtingsplan																									
Walravenbuurt																									

Algemene informatie

Project Het project "inrichtingsplan Walravenbuurt " is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-2022.

omschrijving het programma is om in de focuswijken de buitenruimte van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat c

uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen. In de Walravenbuurt (Hillesluis) zijn er rondom het Walravenple

Haeftenplein een aantal woningbouwontwikkelingen van Woonstad en een particulier initiatief gesituee

stenige pleinen zullen opnieuw worden ingericht en er zullen een aantal ingrepen uitgevoerd worden om de

(veiliger) met elkaar te verbinden. Op het Van Malsenplein is het uitgangspunt dat de huidige speelelem

gehandhaafd en er extra groen wordt toegevoegd . De behoeften en wensen van zowel verhuurder (Wor

bewoners/gebruikers worden actief opgehaald en deze partijen worden betrokken bij het uiteindelijke i

Gebied

Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	145	0	0	145

Toelichting

Toelichting In 2020 is het Programma van Eisen voor de buitenruimte van de Walravenbuurt opgesteld en de proce

Uitvoering voorlopig ontwerp is gestart. Het participatie proces met bewoners/gebruikers (school) wordt binnenk

(inhoudelijk)

Toelichting De lagere uitgaven in 2020 zijn veroorzaakt door de fasering van het project. De resterende middelen z

Verschil worden om het beschreven projectde

realisatie -													
begroting													
(financieel)													
Bedrag							Niet vastgesteld						
herbestemming													
Toelichting							Niet vastgesteld						
herbestemming													
N10015 - NPRZ -	440	0	320	414	94	26	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant	
Herinrichting													
Pleinweg													
							Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460	
							Inrichting en						
							ontwikkeling						
N10015 -							440	0	320	414	94		
NPRZ -													
Herinrichting													
Pleinweg													
Algemene informatie													
Project omschrijving	Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het project herinrichting Pleinweg opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van de Regiodeal en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2020 een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het project herinrichting Pleinweg is om de fysieke vertoer van de Tarwewijk en Carnisse te verbeteren. Beide rijbanen op de Pleinweg worden versmald (van 7.30m naar 6.50m.) en de middenberm wordt verbreed (van 2.50m. naar 4.10m.). Daarnaast worden er tussen de kruising Mijnsheerenlaan/Goereesestraat en de Wolphaertsbocht twee extra fietsoversteekplaatsen aangelegd.												
Gebied													
Planning	2020	tot		2021	Fase								
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)		Derden	Totaal								
	440	0		0	440								
Toelichting													
Toelichting	In 2020 zijn de werkzaamheden voor de herinrichting van de buitenruimte bij de Pleinweg uitgevoerd en opgeleverd. Hiermee is de fysieke verbinding tussen de Tarwewijk en Carnisse verbeterd. Beide rijbanen op de Pleinweg zijn versmald (van 7.30m naar 6.50m.) en de middenberm is verbreed (van 2.50m. naar 4.10m.). Daarnaast worden er tussen de kruising Mijnsheerenlaan/Goereesestraat en de Wolphaertsbocht twee extra fietsoversteekplaatsen aangelegd.												
Uitvoering (inhoudelijk)	De hogere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt door andere fasering van het project dan gepland. Het restantbudget zal gebruikt worden om het projectdoel te behalen. De toplaag op de Pleinweg zal in 2022 uitgevoerd worden, dit in combinatie met de uitvoering van het project kruising Pleinweg G												
begroting (financieel)													
Bedrag													
Niet vastgesteld													

herbestemming

Toelichting

Niet v

herbestemming

N10019 - NPRZ -	107	58	49	2	-47	47	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Herinrichting

Drentsestraat e.o.

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en					
ontwikkeling					

N10019 -	107	58	49	2	-47

NPRZ -

Herinrichting

Drentsestraat e.

o.

Algemene

informatie

Project In 2019 heeft Woonstad Rotterdam het project 'Drents Plantsoen' opgeleverd. De buitenruimte (I omschrijving Overijsselsestraat, Vlasakkerstraat en Westerbeekstraat) sluit niet goed aan op het uitgiftepeil van de v niveauverschil is op sommige plekken ca. 30cm. Om de woningen toegankelijk te houden heeft de aann voorzieningen moeten treffen door het aanleggen van trap treden en een smal trottoir. De tijdelijke voorzien leiden tot gevaarlijke situaties. Zo zijn de trottoirs te smal om er met een kinderwagen en kind aan de he lopen. De buitenruimte dient daarom op niveau aangelegd te worden zodat de tijdelijke voorzieningen ku verwijderd. Tegelijkertijd wordt ook nieuwe bestrating aangelegd. Hiermee krijgt de woonomgeving e ruimte

Gebied

Planning	2019	tot	2020	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	107	252	0	359

Toelichting

Toelichting De buitenruimte van de Drentsestraat, Overijsselsestraat, Vlasakkerstraat en Westerbeekstraat is herbestr
Uitvoering het straatprofiel tot aan de uitgiftepeil van de nieuwbou
(inhoudelijk)

Toelichting De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt doordat er gebruik is
Verschil hergebruikt materiaal en er is minder grondwer
realisatie -
begroting
(financieel)

Bedrag

herbestemming

Toelichting Het budget wordt binnen de bestemmingsreserve NPRZ-wonen herbestemd, omdat het niet meer nc

N10023 - NPRZ -	82	0	82	82	0	0
Inrichtingsplan						
Kokerstraat fase 1						
	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
	Inrichting en ontwikkeling					
N10023 -	82	0	82	82	0	
NPRZ -						
Inrichtingsplan						
Kokerstraat						
fase 1						
Algemene informatie						
Project omschrijving	Het project Kokerstaat is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-2022 (uitwerking onder Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van het programma is om de komende jaren de buitenfocuswijken van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en opgave voor de Kokerstraat en omliggende straten is om de verblijfskwaliteit van het gebied te verbeteren van vergroening waardoor het Kokerplein meer betekenis krijgt in de context van de buurt en bewoners worden elkaar te ontmoeten. Het project Kokerstraat is verdeeld in twee fases: de Kokerstraat (ook wel Fase genoemd) (Fase 1) en de omgeving van de Kokerstraat (Wapenstraat, Schildstr De voorliggende bijdrage wordt verstrekt ter dekking van de kosten van de voorbereidingsfase van project					
Gebied						
Planning	2020	tot	2021	Fase		
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	82	0	0	82		
Toelichting						
Toelichting	In 2020 is het definitief ontwerp voor het project Kokerstraat fase 1 vastgesteld. De uitvoeringswerkzaamheden					
Uitvoering (inhoudelijk)	het eerste kwartaal 2021 starten. Ook is er een overeenkomst met Stichting de Verre Bergen gesloten opgenomen is dat de stichting de uitvoeringskosten en het beheer voor fase 1 op zich neemt.					
Toelichting						
Verschil realisatie - begroting (financieel)						
Bedrag herbesteding	Niet vastgesteld					
Toelichting herbesteding	Niet vastgesteld					

N10027 - NPRZ -	132	0	65	23	-42	109
Herinrichting						
Slotboomplein						
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
	inrichting en					
	ontwikkeling					
N10027 -	132	0	65	23	-42	
NPRZ -						
Herinrichting						
Slotboomplein						
Algemene informatie						
Project omschrijving	Het project "herinrichting Slotboomplein" is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-2022, onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van het programma is om de komende jaren een buitenruimte in de focuswijken van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot bewegen en spelen. De opgave voor het Slotboomplein is om de verblijfskwaliteit van het gebied te verbeteren door middel van vergroening waardoor het Slotboomplein meer betekenis krijgt in de context van de buurt en uitgenodigd worden elkaar te ontmoeten. De voorliggende bijdrage wordt verstrekt ter dekking van de planvormingsfase van het project herinrichting Slotboomplein.					
Gebied						
Planning	2020	tot	2021	Fase		
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	132	0	0	132		
Toelichting						
Toelichting	In 2020 is voor het slotboomplein een programma van eisen opgesteld en zijn de voorbereidingen getroffen.					
Uitvoering (inhoudelijk)	bewonersinbreng en bewonersparticipatie voor de herinrichting van het Slotboomplein.					
Toelichting	De lagere uitgaven ten opzichte van de begroting worden voornamelijk veroorzaakt doordat het participatieprogramma nog niet volledig is uitgevoerd.					
Verschil realisatie - begroting (financieel)	vertraagd in verband met de coronamaatregelen.					
Bedrag herbesteding	Niet vastgesteld.					
Toelichting herbesteding	Niet vastgesteld.					

N11001 -	100	0	25	11	-14
NPRZ -					
Placemaking					
programma					
Algemene					
informatie					
Project	Binnen het programma NPRZ wordt via placemaking gestimuleerd dat (tijdelijke) ideeën tot leven gebr				
omschrijving	Rotterdam zuid. Deze ideeën hebben veelal een tijdelijk karakter, hebben een raakvlak met de gebiedsor				
	tonen aan dat er positieve verandering gaande is in de focuswijken van Zuid. De werkzaamheden betreffen				
	het organiseren, faciliteren en monitoren van alsmede het rapporteren over de gerealiseerde ini				
Gebied					
Planning	2019	tot	2022	Fase	
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	100	0	0	100	
Toelichting					
Toelichting	In 2020 zijn werkzaamheden uitgevoerd om aantrekkelijke signing en etalages op de Boulevard Zuid				
Uitvoering					
(inhoudelijk)					
Toelichting	Als gevolg van de coronamaatregelen zijn niet alle onderdelen van de werkzaamheden rondom de Boul				
Verschil	uitvoe				
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag	Niet va				
herbestemming					
Toelichting	Niet va				
herbestemming					

N12001 - NPRZ -	6.000	1.500	1.500	1.481	-19	3.019	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Capaciteit NPRZ												
Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460							
inrichting en												
ontwikkeling												
N12001 -	6.000	1.500	1.500	1.481	-19							
NPRZ -												
Capaciteit												
NPRZ												
Algemene												

informatie

Project Dekking van gemeentelijke apparaatslasten voor de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam

omschrijving zover zij niet gedekt zijn door een investeringskrediet én voor zover zij zó omvangrijk zijn dat zij i

apparaatslastenbudgetten van de gemeente kunnen worden opgevangen. Voor de jaren 2019-2022 gaa

mln. jaarlijks ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nationaal Programma R

Gebied

Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	6.000			6.000

Toelichting

Toelichting In 2020 is het reguliere programmamanagement ook het programma samenvoegen uitgewerkt. Tevens is i

Uitvoering naar sociale stijgers uitgebreid en er zijn toekomst verkenningen gedaan naar de lange termijn ontwikkelin

(inhoudelijk)

Toelichting De werkzaamheden zijn nagenoeg conform begrot

Verschil

realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag Niet vi

herbestemming

Toelichting Niet vi

herbestemming

N03001 - NPRZ -	1.600	85	400	0	-400	1.515	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan

Verwerving Oud
carnisse (grex)

Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460
inrichting en ontwikkeling					

N03001 -	1.600	85	400	0	-400
NPRZ -					
Verwerving					
Oud carnis					
(grex)					

Algemene

informatie

Project In de grondexploitatie die op 15 december 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld, is opgenomen: sloo

omschrijving van 16 panden, het verplaatsen van de buurtsuper en herinrichting van g

De bijdrage wordt ingezet voor de verwerving van 8 van de 16 aan te kopen panden in de 2e C

(huisnummers 4 t/m 34 even zijde), die aangewezen zijn voor sloop/nieuwbouw. Uitgangspunt na sloop is kleinschalige nieuwbouw, grondgebonden woningen van 2 lagen met een kap die binnen het kleinschalig

Oud Car

Gebied				
Planning	2016	tot	2022	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.600	0	0	1.600
Toelichting				
Toelichting	In 2020 is het Koninklijk Besluit voor onteigening genomen, waarna de juridische procedure gestart is. Er zijn			
Uitvoering	panden in de 2e Carnissestraat aangekocht, die aangewezen waren voor sloop/nieuwbouw. De panden			
(inhoudelijk)	gesloopt. In 2021 zal de gronduitgifte plaatsvinden ten behoeve van			
Toelichting	De verliesvoorziening die tot op heden is getroffen voor het verwachte tekort op de grondexploitatie 2e Ca			
Verschil	naar verwachting voldoende om het project in de nabije toekomst saldoneutraal te kunnen afsluiten. De n			
realisatie -	zijn inmiddels gemaakt en er worden geen tegenvallers meer verwacht. Daardoor zijn de midd			
begroting	bestemmingsreserve NPRZ-Wonen zijn gereserveerd voor de grondexploitatie 2e Carnissestraat niet lang			
(financieel)	dit project. Deze middelen kunnen worden herbestemd binnen de bestemmingsreserve			
Bedrag				
herbestemming				
Toelichting	Het budget wordt binnen de bestemmingsreserve NPRZ-wone			
herbestemming				

N02020 - NPRZ -	6.638	0	0	3.815	3.815	2.823	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Mijnkintburt Blok 3												
(Woonstaddeel)												
	Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460						
	inrichting en											
	ontwikkeling											
N02020 -	6.638	0	0	3.815	3.815							
NPRZ -												
Mijnkintburt												
Blok 3												
(Woonstaddeel)												

Algemene informatie	
Project omschrijving	De aanpak van de Mijnkintbuurt is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rc Hierdoor wordt een meer gedifferentieerde samenstelling van woonmilieus verkregen en zal – conform de van het programma NPRZ - de leefbaarheid van de buurt een oppepper krijgen en krijgen ook gezinner hoger inkomen kans om in het gebied een woning te vinden. De besluitvorming over sloop en vestig voorkeursrecht gemeente) heeft in maart 2019 plaatsgevonden. Op 6 juni 2019 is het raadsbesluit g financiën, vestiging Wvg en start van i

Gebied												
Planning	2020	tot		2027		Fase						
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)		Derden		Totaal						
	6.638	0		0		6.638						
Toelichting												
Toelichting	In 2019 is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Stichting Woonstad Rotterdam voor de herontwik											
Uitvoering	Mijnkintbuurt blok 3. Ook is gestart met de voorbereiding en uitvoering van een communicatieplan, planvo											
(inhoudelijk)	Mijnkintbuurt en met het verwervingstraject van											
In 2020 heeft de gemeente 36 woningen aangekocht. Stichting Wo												
sloop en nieuwbouw van circa 52 gezinswoningen organiseren conform de afspraken												
overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomst												
Toelichting	De uitnutting van de toegekende middelen NPRZ door Stichting Woonstad Rotterdam houdt verband met de											
Verschil	een verliesvoorziening in verband met het berekende tekort (netto contante waarde) van de grondexploitatie											
realisatie -	blok 3. Vanwege verschuiving van budgetten tussen de jaren is de realisatie hoger dan begroot. Na afro											
begroting	project zal de subsidie op basis van de gerealiseerde prestatie formeel word											
(financieel)												
Bedrag	Niet v											
herbestemming												
Toelichting	Niet v											
herbestemming												
N02004 - NPRZ -	3.815	0	0	1.609	1.609	2.206	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Mijnkintbuurt blok												
1+2 (Woonstad-												
deel)												

Woonstad: het tijdelijk beheer en sloop van verworven panden, bouwrijp maken van het plangebied en het f
van circa 80 grondgebonden sociale huurwoningen met "niet DAEB" kwaliteit welke worden verhuurd teg

Gebied				
Planning	2016	tot	2024	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	3.815	0	0	3.815
Toelichting				
Toelichting	In 2020 is de onteigening afgerond en zijn alle woningen juridisch doorgeleverd naar Woonstad. Stichting W			
Uitvoering	voor het tijdelijk beheer en sloopt op termijn de appartementen en realiseert het nieuwbouwprogramma			
(inhoudelijk)	grondgebonden sociale h			
Toelichting	De uitnutting van de toegekende middelen NPRZ door Stichting Woonstad Rotterdam houdt verband met de			
Verschil	een verliesvoorziening in verband met het berekende tekort (netto contante waarde) van de grondexploitatie			
realisatie -	blok 1+2. Vanwege verschuiving van budgetten tussen de jaren is de realisatie hoger dan begroot. Na afro			
begroting	project zal de subsidie op basis van de gerealiseerde prestatie formeel worde			
(financieel)				
Bedrag	Niet v			
herbestemming				
Toelichting	Niet v			
herbestemming				

N07006 - NPRZ -	10.000	0	0	690	690	9.310	Budget NPRZ	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restan
Grondige aanpak												
PV Rotterdam Zuid												
Stedelijke	128.229	30.782	45.089	21.629	-23.460							
Inrichting en												
ontwikkeling												
N07006 -	10.000	0	0	690	690							
NPRZ -												
Grondige												
aanpak PV												
Rotterdam												
Zuid												

Algemene informatie

Project Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voorraad als onde
omschrijving totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. Als uitwerking van dit onderdeel van de Reg
werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 is het project Stichting Wijkverbeteri
Zuid opgenomen.
van het project is dat de stichting Wijkverbetering in de komende jaren ongeveer 200 woningen van c
woningvoorraad in de Tarwewijk en Oud Charlois Zuid aanpakt om hiermee meer variaties te krijgen in het v

in die wijken. De aanpak betreft het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen
doelstellingen door de woningen aan te kopen, samen te voegen en/of te vergroten, een aantal jaren te v
vervolgens te verkopen, indien mogelijk aan de zittende huurders. De NPRZ subsidie is bedoeld om ee
effect teweeg te brengen in de beoogde aanpak van de woningen en hiermee de gewenste transformatie te

Gebied				
Planning	2020	tot	2039	Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	10.000	0	0	10.000
Toelichting				
Toelichting	Na een lange voorbereidingstijd is de stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid begin 2020 opgericht e			
Uitvoering	subsidie in december 2020 formeel toegekend. De stichting is in december 2020 ook daadwe			
(inhoudelijk)	projectuitvoering begonnen met de verwerving van de eerste 23 woningen door een aantal panden van de g			
Toelichting				
Verschil				
realisatie -				
begroting				
(financieel)				
Bedrag	Niet v			
herbestemming				
Toelichting	Niet v			
herbestemming				

Totaal	129.569	31.413	45.348	21.829	-23.519	76.327

Vrijval

Niet van toepassing

Bestemmingsreserve Energietransitie

Pagina 133

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties. De keuzes die we daarin maken zijn ook kansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen, verduurzamen en aardgasvrij maken van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid. In deze collegeperiode maken we met het Uitvoeringsplan

Energietransitie € 68,2 mln vrij om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie in Rotterdam en de kansen daarvan te verzilveren. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

Toevoegingen

Conform raadsbesluit is in 2020 € 61,9 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Energietransitiebudget toegevoegd. Hiermee komt het totaal voor het Energietransitiebudget op € 68,2 mln.

Onttrekkingen

Het in september 2019 vastgestelde Uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020 is in juni 2020 geactualiseerd. Veel van de in het plan opgenomen projecten en programma's zijn meerjarig en hebben ook in 2021 en 2022 middelen nodig. Met het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 zijn die middelen toegekend. Daarnaast zijn 15 projecten toegevoegd. Hiermee zijn de middelen voor 2020-2022 bijna volledig gecommitteerd. Vrijval van middelen zal in eerste instantie gebruikt worden om succesvolle lopende projecten en programma's financieel aan te vullen. Alle projecten staan beschreven in het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022.

Voorbeelden van projecten die in 2020 in uitvoering waren zijn de aanleg van openbare laadinfrastructuur voor emissieloze voertuigen, een subsidieregeling voor experimenten met walstroom voor kleine zeeschepen, het programma MKB010Next voor het versnellen van digitalisering en verduurzaming van het Rotterdamse MKB en het programma Rotterdam Circulair.

	Budget	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant						
	ET	t/m 2019	2020	2020		per 1-1-						
							2021					
Beheer van de stad	14.795	966	4.749	3.860	-889	9.969						
ET0001 - ET - Rotterdam	8.253	966	2.650	2.563	-87	4.724	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Circulair							2019	2020	2020			
	Beheer van de stad	14.795	966	4.749	3.860	-889						
	ET0001 - ET - Rotterdam	8.253	966	2.650	2.563	-87						
	Circulair											
Algemene informatie												
Project omschrijving	Met het programma geven we invulling aan onze ambities op het gebied van circulariteit. In 2030 is de Rotterdamse samenleving echt volledig circulair. Materiaalkringlopen zijn dan g											
Programmaonderd												

• Circulair ontwikkelen, beheren, inrichten en

• Bewustzijns- en gedragsverandering bij Rotterdammers, bedrijven en aml

• Initiatieven die echt anders met afval

• Opgebouwde samenwerkingen voortzetten en ui

Uit de meting in 2020 blijkt dat bijna alle Rotterdammers een circulaire economie belangrijk vin
circulair handelen van Rotterdammers blijft nog steken op 22%. Wel zien we dat het scheidingspe
van ons huishoudelijkafval is toegenomen. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit in de
zien we o.a. aan het aantal initiaiteven die wij als gemeente ondersteunen, via bijv. citylab
programma zetten we ook in op circulair inkopen. In steeds meer aanbestedingstrajecten nemen we c
criteria op. Voorbeelden hiervan zijn het groenbestek, containers, betonputten en koff

Gebied	R			
Planning	2018	tot	2030	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	8.253	0	0	8.253

Toelichting	
Toelichting	In 2019 is het 4-jaren programma Van Zoi naar Mooi van start gegaan. Mede mbv de r
Uitvoering	energietransitie zijn we in de volle breedte van het programma aan de slag met de hierin ge
(inhoudelijk)	activiteiten. Via twee hoofdroutes, waar onze activiteiten aan bijdragen, werken we toe naar onze uite
	ambitie, waarin we streven naar een halvering van ons primaire grondstoffen gebruik in 203
	activiteiten zijn verdeeld over de verschillende programmaonc
	> Circulair ontwikkelen, beheren, inrichten en
	> Bewustzijns- en gedragsverandering bij Rotterdammers, bedrijven en aml
	> Initiatieven die echt anders met afval
	> Programmaproducten: oa voortzetten samenwerkingsverbanden (Blue City, cirkelstad), stimu
	faciliteren circulair
	programmacoördinatie.
	Een nadere toelichting kan gevonden worden op https://rotterdamcirculair.nl/voortgangsrapportage
	voortgangsrapportage gaat nader in op de twee hoofdroutes die leiden tot onze ambitie, de inze
	verschillende instrumenten en de ontwikkelingen op de sleutelsectoren met daarin aandacht
	aangekondigde activiteiten. Daarnaast gaat de voortgangsrapportage in op de effecten van Cov
	breder circulaire beweging in de stad en het lerend vermogen van het pro
Toelichting	Verschil is rela
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	
herbestemming	

ET0035 - ET -	6542	0	2.099	1.297	-802	5.245	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Vershil	Restant

Verduurzaming

gemeentelijk wagenpark

2019	2020	2020

Beheer van de stad	14.795	966	4.749	3.860	-889

ET0035 - ET -	6542	0	2.099	1.297	-802

Verduurzaming

gemeentelijk

wagenpark

Algemene informatie

Project omschrijving Met het verduurzamen van het eigen wagenpark stimuleert de gemeente de markt voor elektrisch geeft het goede voorbeeld. Hierbij is kennisdeling van groot belang. Dit doet de gemeente in r verband, maar ook breder, zodat de gemeente de markt aan kan zetten tot innovaties van deze di (werk)voertuigen. Het programma omvat verschillende maatregelen. De doelstelling is dat he gemeentelijk wagenpark in 2030 emissieloos is. Hiervoor heeft de gemeente een Rijksbijdrage van € or Afgelopen periode is vooral ingezet op kennisdeling omtrent emissieloze voertuigen, logistieke aanpa het opstellen van gezamenlijke meerjarenplannen en het creëren van massa om marktinn bevorderen. Het wagenpark wordt stapsgewijs verduurzaamd. In 2023 zijn alle personenwagens en e deel van de kleinere machines en gereedschappen emissieloos. In het segment lichte bedrijfsvc wordt ervaring opgedaan met batterij-elektrische voertuigen en vindt gestage uitbreiding plaats. In h segment worden pilots uitgevoerd (emissieloze vuilniswagens, veegmachines e.d.) Het is de bedo in 2021 en 2022 het aantal voertuigen in het zware segment verder opgeschaald wordt. Dit is noo om de doelstelling in 2030 te kunnen behalen. Tot slot is de eerste werkplaats, waar werkzaamhe emissieloze voertuigen verricht worden, aangelegd en worden de monteurs opgeleid voor de to

Gebied	R

Planning	2019	tot	2030	Fase	L

Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	6.542	0	0	6.542

Toelichting

Toelichting Uitvoering (inhoudelijk) In 2019 en 2020 zijn in het zware segment een aantal pilots gestart met batterij-elektrische vuilnisw middelgrote veegmachines. De meerkosten van deze innovatieve voertuigen zijn ten laste gebrach ETB. De ontwikkelingskosten van een kolkenzuiger, die in 2021 op waterstof gaat rijden, zijn even laste van het ETB budget 2020 gebracht. Bij de aanleg van de werkplaats van de toekomst zijn de ko waterstofdetectie vanuit het ETB gedekt en zijn gerichte opleidingen op dit gebied verzorgd. Tot s communicatie over de (werk)voertuigen plaatsge

Toelichting Verschil In 2019 is het ETB budget t.b.v. de aanschaf van 30 Renault Kangoos ad. € 1,1 mln helaas niet doo

Verschil Hiervoor heeft de gemeente een Rijksbijdrage van € 1,1 mln ontvangen (is ETB budget ge

realisatie - Inzetbaarheid van de voertuigen bleek niet betrouwbaar en levering is stopgezet. Dit geld was al over
begroting naar 2020. In verband met het stopzetten van de levering in het najaar kon ten laste van dit budget al
(financieel) een emissieloze veegmachine ad. € 145 meerkosten aangekocht worden. Onderbes
955.
In 2020 is € 1,5 mln ter beschikking gesteld. Hier is € 1,1 mln van uitgegeven. Onderbesteding € 34
een grote batterij-elektrische veegmachine en een veegmachine rijdend op waterstof pas in 2021
konden worden. Overloop 2020>2021 : € 348 . Resteert € 20 aan urenbudget dat eveneens her
wordt.

Bedrag	975
herbestemming	
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019 en/ of niet gerealiseerd ure
herbestemming	2020. Conform spelregels zal dit vrijvallen. Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB her worden voor andere/ nieuwe pr

Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559	5.896

ET0018 - ET - Biondoil	100	100	0	-4	-4	4	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
							2019	2020	2020			
Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559							
ET0018 - ET - Biondoil	100	100	0	-4	-4							

Algemene informatie

Project omschrijving De firma Biondoil heeft het voornemen om op de Maasvlakte een fabriek te bouwen die houtachtige b
omzet in biobrandstoffen (vooral ethanol) en biochemicalïen (isobutanol). De biobased-productie v
circulaire chemische grondstoffen resulteert in een aanzienlijke verlaging van de CO2-uitstoot in ver
met de productie van deze grondstoffen op basis van fossiele grondstoffen. 'Biobased chemistr
belangrijke voorwaarde om te komen tot een minder grote afhankelijkheid van fossiele brandstof
daarmee essentieel voor de transitie van de haven
De gemeentelijke bijdrage betreft cofinanciering van diverse onderzoeken van Biondoil ter onderbou
de haalbaarheid var

Gebied					R
Planning	1-10-2019	tot	31-12-2020	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	100	0	0	100	

Toelichting

Toelichting Eindrapport is in 2020 op
Uitvoering

(inhoudelijk)												
Toelichting	Er is minder subsidie uitgegeven dan toegekend in											
Verschil	beschikking.											
realisatie -												
begroting												
(financieel)												
Bedrag	-											
herbestemming												
Toelichting	nvt											
herbestemming												
ET0019 - ET -	125	100	25	25	0	0	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Haalbaarheidsstudie							ET	2019	2020	2020		
stoomintegratie Rotterdam							Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559
Botlek												
ET0019 - ET -	125	100	25	25	0	0						
Haalbaarheidsstudie												
stoomintegratie												
Rotterdam Botlek												
Algemene informatie												
Project omschrijving												
Het project betreft de cofinanciering van eenstudie om te komen tot een investeringsbesluit aanleg/uitbreiding van een geïntegreerd stoomnetwerk in de Rotterdamse haven (Botlek gebied) investeringsbesluit is een investering gemoeid van circa € 32 mln. Gebleken is dat het investeren van transportinfrastructuur voor stoom geen activiteit is die door de markt wordt opge komt omdat de typische eisen van een marktpartij (zoals terugverdiendtijd en financieel rendement) passen bij het karakter van dergelijke projecten. Daarom is hier een actieve rol van de gemeente gewenst. Randvoorwaarde voor aanleg is minimaal 50% (co)financiering van de initierende partij (Verder B.V., onderdeel van Stedin Groep). De haalbaarheidsstudie wordt in 2020 afgerond. Het resultaat van de studie is een rapport waarin voldoende strategische informatie is verzameld om een goede risicoanalyse te kunnen maken van de voorgenomen investering en daarmee, na afname van de resultaten, de volgende fase in te gaan (engineering en realisatie)												
Gebied												
Planning												
1-1-2019 tot 31-12-2020 Fase												
Dekking												
ET Gemeente (overig) Derden Totaal												
125 0 0 125												
Toelichting												
Toelichting												
De studie om te komen tot een investeringsbesluit is uitgevoerd. Alle technische on												
Uitvoering												
conceptovereenkomsten en concept subsidieaanvragen zijn												
(inhoudelijk)												

							Toelichting Verschil	nvt					
							realisatie - begroting						
							(financieel)						
							Bedrag	nvt					
							herbestemming						
							Toelichting	nvt					
							herbestemming						
ET0021 - ET - H-Vision	50	35	15	25	10	-10		Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant

Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559

ET0021 - ET - H-Vision	50	35	15	25	10

Algemene

informatie

Project omschrijving	Het project H-Vision onderzoekt de haalbaarheid van productie en toepassing van zogeheten waterstof in het Rotterdamse havengebied. De industrie en chemie in de Rotterdamse haven zitten in een fase van economische transitie. Deze transitie richt zich onder meer op het verlagen van energiekosten (vanwege de hoge concurrentie van het concurrerend vermogen) en het (mede in het licht van klimaatakkoorden) verduurzamen van de productieprocessen. Zogeheten 'hoge temperatuur' processen zijn niet of moeilijk via elektrificatie te verduurzamen. Daarom kijken bedrijven hiervoor nadrukkelijk naar de inzet als brandstof van duurzaam opgewekte waterstof. Zogeheten blauwe waterstof biedt een kans om nu al te starten met deze economische transitie. Daarnaast wordt er ook gekeken naar het niet alleen om de toepassing van blauwe waterstof in industriële en chemische processen, maar ook naar de aanleg van de benodigde waterstofinfrastructuur en de ontwikkeling van de Rotterdamse haven tot een internationale waterstof-hub voor de productie, invoer en doorvoer van waterstof. Wij dragen bij in de kosten van een haalbaarheidsstudie (totale kosten € 300) die onderzoek doet naar de mogelijkheden er zijn om de industrie al vóór 2030 te voorzien van CO2-arme energie door aardgas te vervangen door blauwe waterstof en mogelijk ook restgassen circulair in te zetten. Zowel technische als economische, als financiële haalbaarheidsaspecten komen in het onderzoek aan de orde. De conclusies van de studie worden binnen de haalbaarheidsstudie zijn conform afspraken en naar tevredenheid uitgevoerd. De resultaten worden in de loop van 2020 gepresenteerd.

Gebied	R

Planning	2019	tot	2020	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	50	0	0	50

Toelichting

Toelichting	De verdieping en actualisatie van de haalbaarheidsstudie is succesvol afgerond. Betrokken partners hebben het project scherper kunnen afbakenen en een beter inzicht gekregen in mogelijkheden, voorwaarde voor de realisatie.
Uitvoering	het project scherper kunnen afbakenen en een beter inzicht gekregen in mogelijkheden, voorwaarde voor de realisatie.

(inhoudelijk) dilemma's voor grootschalige productie en toepassing van blauwe waterstof waarmee de inc Rotterdam al voor 2030 een substantiële CO2-reductie kan

Toelichting	In de begroting was geen rekening gehouden met het schrijven van interne
Verschil	uren.
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

ET0022 - ET - Hydrocat 3	100	95	5	0	-5	5	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
							2019	2020	2020			
Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559							
ET0022 - ET - Hydrocat 3	100	95	5	0	-5							

Algemene informatie

Project omschrijving Hydrocat3: dit project richt zich op de productie van brandstof, stroom en warmte door verwer afvalstromen die nu nog worden gestort (zoals veegafval en tomatenafval) en op de toekomstige ve van vervuilde gemixte plasticstromen die nu worden verbrand. Succesvolle opschaling leidt vermindering van de CO2-uitstoot en het terugdringen van de uitstoot van methaangas bij stortplaats bijdrage is voor een subsidie aan de lab/ ontwikkelfase van dit

Gebied	R				
Planning	2019	tot	2021	Fase	/
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	100	0	0	100	

Toelichting

Toelichting Uitvoering (inhoudelijk) Ondanks Corona is de labopstelling gerealiseerd en zijn er proeven gedaan met diverse afvalstro heeft tot aanpassingen aan het ontwerp geleid. Begin 2021 volgt de formele subsidierapportage. Mc wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor een pilot. Kortom, het project is geslaagd en gaat volge

Toelichting Verschil realisatie - begroting (financieel) Begin 2021 volgt de formele subsidierapportage. Deze was oorspronkelijk in 2020 v

Bedrag													
herbestemming													
Toelichting													
herbestemming													
ET0025 - ET - Mobility	300	75	75	75	0	150	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per	
City Campus													
							Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559	
							ET0025 - ET -	300	75	75	75	0	
							Mobility City						
							Campus						
							Algemene informatie						
							Project omschrijving	De Mobility Campus wil de campus van Europa worden op het gebied van mobiliteitsir Productontwikkeling, events en marketing staan hierbij centraal. Door de vestiging van bedrijven kon campusontwikkeling op gang. Via een experience center wordt de innovatie toegankelijk voor ei publiek, wat uiteindelijk bijdraagt aan de versnelling van acceptatie van. De events geven veel ac gebied. Rotterdam wordt hiermee een living lab op het gebied van mobiliteitsinnovatie die geri duurzaamheid, energietransitie en circulariteit. De bijdrage is bestemd voor de doorontwikkelin business case door een private partij. De programma ontwikkeling is in volle gang en loopt volgens f Als de ambities van de Mobility Campus worden gerealiseerd leidt dit voor Rotterdam in de periode tc 2025 tot meer dan 2.000 fte aan werkgelegenheid in met name Research & Development					
							Gebied	R					
							Planning	2019	tot	2021	Fase		
							Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
								300	0	0	300		
							Toelichting						
							Toelichting	De ontwikkeling van dit soort initiatieven gaat in sprongen. Momenteel is de voortgang mede v					
							Uitvoering (inhoudelijk)	Corona beperkt, waardoor ook een kans ontstaat dat de ontwikkeling stagneert. Met name de interr ontwikkelingen liggen stil. De initiafnemers zijn zich aan het oriënteren op de volgende stap realisatie van de campus. Dit betekent dat de oorspronkelijke planning niet meer gerealiseerd zal w 2021 moet duidelijk worden of de ontwikkeling realistisch is en het budget nodig is en een bijdrage v gemeente noodzake					
							Toelichting	nvt					
							Verschil realisatie - begroting (financieel)						
							Bedrag	nvt					

herbestemming													
Toelichting							nvt						
herbestemming													
ET0028 - ET - Programma	1013	50	215	172	-43	791	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per	
versnellen Innovatie													
Rotterdams MKB													
							Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559	
							ET0028 - ET - Programma	1013	50	215	172	-43	
							versnellen Innovatie						
							Rotterdams MKB						
							Algemene informatie						
							Project omschrijving	Het brede MKB is de kurk van de Rotterdamse economie en werkgelegenheid. Het MKB kent koplopers ook een groot 'peloton' dat het hoge tempo van vernieuwing moeilijker bij kan houden en heeft met het vormgeven van noodzakelijke vernieuwingen. Dit terwijl er grote kansen liggen voor verduurzaming en digitalisering. Het programma Versnellen Innovatie Rotterdams MKB zet zich in voor het vergroten van bewustwording (informatie en inspiratie), overzicht (kennis, financiële handelingsperspectief voor het brede MKB. We ontwikkelen het programma met partners zoals Rotterdam-Rijnmond, VNO-NCW Rotterdam, KvK, Rabobank, ministerie EZK en onderwijsinstellingen. Het programma richt zich alleen op die zaken die buiten het bereik van het MKB zelf liggen. Hiermee wil het MKB stimuleren om de transitie naar een meer circulaire, duurzame en digitale bedrijfsvoering in te zetten. De interesse is groot. Zo waren er in 2019 150 MKB bedrijven aanwezig op de MKBdag 'Jouw afval is mijn waarde'. Verder is recent gestart met het project 'koplopers circulaire restaurants', loopt het project 'circulaire tracks' waarin MKB-bedrijven aan de slag gaan met een circulair ontwerp van hun dienst of product. Het MKB wil digitale en circulaire goodiebags beschikbaar via ondernemen010, en wordt er een communicatiecampagne voor ontwikkeld.					
							Gebied	Rotterdam					
							Planning	2019	tot	2022	Fase	L	
							Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
								1.013	0	0	1.013		
							Toelichting						
							Toelichting	In 2020 zijn circa twintig activiteiten aangeboden zoals verschillende CIRCO-tracks, de Dag voor					
							Uitvoering (inhoudelijk)	tijdens de week van de Circulaire Economie, de Ondernemersontbijt Rotterdam special over ondernemen, de MKB Online Business Boost, de Digitaliseringsvouchers, de Dag van de Ondernemer, de Digitalisering en het IT Campus Café. De activiteiten hebben fysiek en door corona ook online plaats gevonden. Hieraan hebben in 2020 totaal 1.097 MKB bedrijven deelgenomen. De communicatiecampagne 'Ook jouw Zaak!' die via socialmedia op de doelgroep getarget is heeft de doelgroep op socialmedia					

mate bereikt. In deze campagne vertellen Rotterdamse MKB bedrijven welke stappen zij al hebben met duurzaam, circulair en duurzaam ondernemen en wat het hun bedrijf oplevert. De zes videos zijn maanden tijd 186.344 keer bijna geheel uitgekeken en de bijbehorende artikelen zijn 3.568 keer gelezen. Het bereik onder de doelgroep was hoger dan verwacht. De pagina's op Ondernemen.010 trokken 8.780 bezoekers.

Toelichting		De coronacrisis beperkt MKB ondernemers en ook MKB010>>Next partners. In 2020 is er iets toegevoegd aan de begroting van de MKB010>>Next partners. In 2020 is er iets toegevoegd aan de begroting van de MKB010>>Next partners.									
Verschil realisatie - begroting (financieel)		programmaaanbod op de MKB010>>Next partners.									
Bedrag		Nvt									
herbestemming											
Toelichting		Nvt									
herbestemming											

ET0029 - ET -	3548	60	750	418	-332	3.070						
							Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Programmatische aanpak							2019		2020	2020		
Smart Energy Systems												
(incl M4H)												

delen we de geleerde lessen bij de private sector, publieke sector en kennisinstellingen. Voor de sector kan het programma concrete praktijklessen opleveren voor regelgeving en ander instrum

Gebied					R
Planning	2019	tot	2022	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
(overig)					
	3.548	0	220	3.768	
Toelichting					
Toelichting	Opstartfase: in de eerste helft van 2020 is de strategie van het programma Smart Energy System				
Uitvoering	uitgewerkt en is een subsidieregeling ontwikkeld. De subsidieregeling is opengesteld per 1 Aug				
(inhoudelijk)	Oktober en zal in 2021 nog 2-maal worden opengesteld. Als resultaat van de eerste ronde wor				
	energie-innovaties ondersteund. De regeling en de ontwikkelfilosofie achter het programma werkt				
	de verwachting dat ultimo 2021 15-20 privaat gedreven energie-innovatie trajecten worden onde				
Toelichting	Verskil is te verklaren door: opstartfase/ ingroei; relatief hoog innovatiebudget ronde 1. De result				
Verskil	2020 wijzen er wel op dat de ontwikkelfilosofie onder het programma en de subsidieregeling				
realisatie -	Daarom is het de verwachting dat in 2021 het innovatiebudget (gereserveerd voor directe onder				
begroting	van private innovaties) nuttig besteed kan worden. Zo wordt gekomen tot een breed s				
(financieel)	innovatietrajecten, waarbij de gemeente Rotterdam de ondernemers ook waar nuttig verder helpi				
	ontsluiten van ons netwerk en				
Bedrag	-				
herbestemming					
Toelichting	Nvt				
herbestemming					

ET0031 - ET - Rotterdam	1650	0	600	530	-70	1.120	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie	Verskil	Reste
The Hague Innovation	2020											
Airport												
Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559							
ET0031 - ET - Rotterdam The Hague Innovation Airport	1650	0	600	530	-70							

Algemene informatie	
Project omschrijving	Het Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA) programma heeft als primaire doel het leveren bijdrage aan innovaties voor de Nederlandse luchtvaartsector die gericht zijn op een positieve en d impact op de directe omgeving van luchthavens. Een van de uitdagingen waar het RHIA zich op ric reduceren van de CO2-uitstoot door vliegtuigen en (het vervoer van en naar) de luchthaven. Door f

uit te voeren rondom elektrisch vliegen, schone brandstof en het opwekken van nieuwe energie uit z
en waterstof, compenseert de luchthaven CO2 -emissies en nemen de emissies van huidige vliegt
RHIA ontwikkelt zich als een brede proeftuin voor schaalbare innovaties waarbij het een voorbeeld
andere (regionale) luchthavens. Onderdeel van het programma zijn innovatie en educatieproje
moeten leiden tot minder impact op de omgeving (zoals geluid en CO2-)
Binnen het projectportfolio van RHIA zijn er een aantal projecten die een duidelijke CO2-reducti
verbetering van de luchtkwaliteit realiseren. Zo zal er bij de realisatie van het zonnepark ruim 13.00t
jaar aan CO2-uitstoot worden gereduceerd. De totale reductie van SO2 bedraagt 2,25 ton per jaar,
2,41 ton aan NOx gereduceerd en 0,17 ton per jaar aan fijnstof vermeden. Verder is er een proef ge
synthetische kerosine te produceren. Bij succesvolle realisatie hiervan kan er op termijn ruim 380.00t
jaar CO2- reductie plaatsvinden. Daarnaast zal er een waterstof tankstation worden gebouwd voor bu
ander zwaar verkeer. Hiermee kan 13,4 ton aan CO2 per jaar worden bespaard. Met de opstelling va
HeliCubes rondom de luchthaven (ingang terminal, parkeerterrein) wordt een actieve bijdrage gele
de verbetering van de luchtkwaliteit door reduceren van stikstof e

Gebied					R
Planning	2020	tot	2023	Fase	U
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	1.650	0	0	1.650	
Toelichting					
Toelichting	Voor veel organisaties in het netwerk van stichting RHIA was 2020 een lastig jaar om hun activiteiten				
Uitvoering	kunnen uitvoeren. Desondanks konden de meeste activiteiten doorgang vinden, zoals het werven van				
(inhoudelijk)	partners en het verkennen en ontwikkelen van nieuwe projecten. On-line konden de geplande even				
	en bijeenkomsten voor kennisdeling gecontinueerd worden. Ook is er een meerjarenplan voor de k				
	vijf jaar aan de stakeholders gepresenteerd en is gestart met het opstellen van een n				
	financieringsplan. Enkele projecten hebben vertraging opgelopen en komen daardoor later in ui				
	Internationale contacten werden gelegd, maar konden mede door COVID-19 restricties nog nie				
	omgezet in samenwerkingsverbanden. Concrete resultaten waren er desaln				
	• Opening van het Airport Technology Lab door de TU Delft en de Royal Schiphol				
	• Ondertekening van de Memory of Understanding tussen RHIA en Technology Park Ypenburg v				
	samenwerking met MKB'ers uit de regio wordt				
	• Oprichting van Zenid One BV voor de productie van synthetische				
	• Programmatische bijdrage aan de internationale conferentie over synthetische luchtvaartbrandstof				
	initiatief van de minister van Infrastructuur en Wa				
	• Opening van het Albeda RTHA College en lancering van de RTHA Campus (m.m.v. hogeschole				
Toelichting	Er zijn minder kosten gemaakt voor projectbegeleiding vanuit				
Verschil	de gemeente.				
realisatie -					
begroting					
(financieel)					

[illegible]

Toelichting	nvt
Verschil	
realisatie -	
begroting	
(financieel)	
Bedrag	-
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

ET0033 - ET -	68	22	45	45	0	1	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per

Vervolgonderzoek	Economische	8.734	582	2.815	2.256	-559
synthetische brandstoffen	Zaken					

ET0033 - ET -	68	22	45	45	0
Vervolgonderzoek					
synthetische					
brandstoffen					

Algemene

informatie

Project	Rotterdam The Hague Airport (RTHA) bereidt een – wereldwijd toonaangevende - pilotproject voor
omschrijving	gebied van synthetische brandstoffen. De pilot omvat de productie van een kleine hoeveelheid synthetische brandstof voor gebruik in de luchtvaart. Dit is een eerste stap in een langer ontwikkelingsproces waarmee allereerst een 'proof of concept' wordt gerealiseerd. Vervolgens kan de technologie stapsgewijs verder worden opgeschaald. De locatie bij het vliegveld is voor deze opschaling niet geschikt. De expertise, benodigde infrastructuur en ruimte is echter wel in de haven van Rotterdam beschikbaar. Het onderzoekstudieseektocht onderzoekt welke stappen noodzakelijk zijn om het 'proof of concept' door te ontwikkelen in een volwassen technologie en businessmodel. In de loop van 2020 worden de stappen gepresenteerd en noodzakelijk zijn om het 'proof of concept' door te ontwikkelen.

Gebied	R			
Planning	2019	tot	2020	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	68	0	0	68

Toelichting

Toelichting	De subsidie van de gemeente is aangewend voor twee doeleinden: verdere ontwikkeling
Uitvoering	pilotproject voor productie van synthetische kerosine en opzetten van een regionale coö
(inhoudelijk)	

ontwikkeling van duurzame luchtvaartbrandstoffen. Het concept is verder ontwikkeld, en recent is de naam Zenid One gepresenteerd op een internationale conferentie. Er is een lokaal consortium gevormd, waarvan de gemeente Rotterdam een van de leden is. Het lokale consortium is nu bezig is met de ontwikkeling van een regionale ontwikkelstrategie voor synthetische brandstoffen.

Toelichting	nvt
Verschil realisatie	
- begroting	
(financieel)	
Bedrag	Nvt
herbestemming	
Toelichting	nvt
herbestemming	

ET0043 - ET - Asbetter	375	0	355	355	0	20	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Acids								2019	2020	2020		

Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559

ET0043 - ET - Asbetter Acids	375	0	355	355	0

Algemene informatie

Project omschrijving

Project betreft een subsidie aan de onderzoeks- en testfase gericht op de technologische en economische validatie van de verwerking van asbest op industriële schaal. Door deze industriële afval hergebruiken ontstaat een proces om asbestcement dakplaten volledig en veilig af te breken. Dit proces is noodzakelijk om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken.

1. Vermijden van lozen van 170.000 ton industriële afvalzuren op het oppervlak van de haven.

2. Vermijden van storten van 35.000 ton asbestcement materialen zoals de bekende golfplaten van de haven.

35.000 ton verminderde Co2 uitstoot in de haven.

De circulaire invalshoek van Asbetter Acids kan dit op industriële schaal haalbaar en betaalbaar te maken. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken.

het om 170.000 ton aan afval te verminderen.

Na deze fase volgt de investeringsfase voor een fabriek van de verwerking van 35.000 ton asbestplaten. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken. Het project is bedoeld om de afvalverwerking van asbest te verbeteren en de milieuproblemen te beperken.

Haven Industrieel Park

Gebied	R			
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	375	0	0	375

Toelichting

Toelichting

De onderzoeken en testen zijn uitgevoerd conform planning. Begin 2021 volgt de formele subsidierapportage.

Uitvoering

Inmiddels werkt met aan een vervolgtraject, te weten, de voorbereiding voor de definitieve investeringsplan.

							verwerkingsfabriek (investering)						
Toelichting													
Verschil													
realisatie -													
begroting													
(financieel)													
Bedrag													
herbestemming													
Toelichting													
herbestemming													

Toelichting													
Verschil													
realisatie -													
begroting													
(financieel)													
Bedrag													
herbestemming													
Toelichting													
herbestemming													

ET0046 - ET - CARR	100	0	100	0	-100	100	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
								2019	2020	2020		

Economische Zaken	8.734	582	2.815	2.256	-559

ET0046 - ET - CARR	100	0	100	0	-100

Algemene informatie

Project omschrijving	Project betreft een subsidie aan een chemisch-technische studie voor het project CARR – Circulair A Reststoffen Rotterdam. Met de studie willen samenwerkende bedrijven in Rotterdam de economische en procestechnologische voorwaarden onderzoeken voor verwerking van reststoffen en grindvervangende korrels. De CO2-winst wordt gerealiseerd doordat de CO2 uit de lucht voor alternatief materiaal wordt vastgelegd. Hieruit ontstaat een studie met laboratoriumtesten die de basis vormen voor de experimentele ontwikkeling van een milieuveilige en werkzame techniek voor de Rotterdamse afvalstroom de CCU (Carbon Capture Utilisation) technologie. Dit onderzoeksproject levert ook inzicht in de mogelijkheden om secundaire bouwmaterialen met als basis een circulair businessmodel dat veilig hergebruik in de toeleveringsketen mogelijk maakt.

Gebied	R

Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	100	0	0	100

Toelichting

Toelichting	Vanwege Corona is het de bedrijven niet gelukt om een team te vormen om e.e.a. in werking te stellen.
Uitvoering (inhoudelijk)	Inmiddels is dat in volle gang en start het project met volop enthousiasme.

Toelichting	Vanwege Corona is het de bedrijven niet gelukt om een team te vormen om e.e.a. in werking te stellen.
Verschil	Inmiddels is dat in volle gang en start het project met volop enthousiasme.

realisatie -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
begroting																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
(financieel)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
Bedrag																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
herbestemming																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
Toelichting																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
herbestemming																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
ET0057 - ET - Zero							95	0	75	60	-15	35																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</

herbestemming													
Toelichting													
herbestemming													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling													
ET0003 - ET -													
Duurzaamheidsloket en publiekscampagne													

							prominente plaats gekregen, zodat nieuwe (gemeentelijke, rijks- en andere) regelingen zonde											
							kunnen worden gepubliceerd. Gebruikerstesten zijn											
Toelichting Verschil		Verschil is gering.																
realisatie - begroting																		
(financieel)																		
Bedrag		6.246																
herbestemming																		
Toelichting		Project is afgerond. Het restant zal binnen het ETB																
herbestemming		herbestemd worden.																
ET0005 - ET - Fieldlab	2.500	0	339	339	0	2.161	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per						
elektrificatie																		
							Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975						
							inrichting en											
							ontwikkeling											
							ET0005 - ET -	2.500	0	339	339	0						
							Fieldlab											
							elektrificatie											
							Algemene											
							informatie											
							Project	Elektrificatie gaat een essentiële rol spelen in de verduurzaming van de industrie in de hav										
							omschrijving	technologieën die in theorie kansrijk zijn, zijn al ontwikkeld op laboratoriumschaal. Veelal gaat het ec										
								niet om 'proven technology' en is er daarom ook nog geen sprake van toepassing op grote schaa										
								bestaande industriële sites in het havengebied. Het project 'field lab industriële elektrificatie' (FLIE) t										
								proeftuin om kansrijke initiatieven te testen op middelgrote schaal, om hiermee ervaring op te doen e										
								tonen dat innovaties ook op (haven)industriële schaal toepasbaar zijn. Het field lab zal daarnaast ve										
								zogeheten competence center pilotprojecten bij eindgebruikers ondersteunen. De kennis en ervaring										
								pilots opleveren dragen vervolgens bij aan implementatie, risicomanagement,wet- en reg										
								Het field lab bestaat financieel uit drie onderdelen: de programmaorganisatie die de diensten										
								investeringen in fysieke infrastructuur en de individuele projecten die in het field lab getest zullen wo										
								gemeentelijke bijdrage richt zich vooral op de algemene kosten. De initiële investering bedraagt onge										
								miljoen. Hieraan dragen wij € 2,5 mln bij. Andere publieke en semi-publieke partijen (EZK, TN										
								Deltalinqs, HbR, IQ, PZH) dragen zorg voor de rest van de initiële investering die zich richt op inno										
								baten zien we terug in het halen van duurzaamheidsdoelstellingen en het revitalisere										
								haveneconomie. De financiering van individuele projecten wordt primair door het bedrijfsleven ge										
								door technologieleveranciers en industriële bedrijven uit c										
							Gebied					R						
							Planning	2020	tot	2023	Fase	U						
							Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal							
								2.500	0	12.500	15.000							

							Toelichting						
							Toelichting	De subsidie voor het Fieldlab elektrificatie (FLIE) heeft een looptijd van 2,5 jaar. In 2020 zijn de v					
							Uitvoering	activiteiten uitgevoerd vanuit di					
							(inhoudelijk)	- aanstellen kwart					
								- opzetten programmaorganisatie en solutio					
								Het FLIE heeft met onze subsidie verder kunnen werken aan haar oprichting; het Fieldlab is					
								gelanceerd op 10 febru					
							Toelichting						
							Verschil						
							realisatie -						
							begroting						
							(financieel)						
							Bedrag						
							herbestemming						
							Toelichting						
							herbestemming						
ET0006 - ET -	295	8	55	0	-55	287	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant	
Gebiedsaanpak Pendrecht:								2019	2020	2020			
Energiecoaches													
							Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975	
							inrichting en						
							ontwikkeling						
ET0006 - ET -	295	8	55	0	-55								
Gebiedsaanpak													
Pendrecht:													
Energiecoaches													
							Algemene						
							informatie						
							Project	Doel van het project Energiecoaches Gebiedsaanpak Pendrecht is om de energietransitie laagdremp					
							omschrijving	maken door de inzet van zogeheten energiecoaches uit de wijk. Bewoners accepteren eerder een ad					
								mensen uit hun eigen buurt dan van een commerciële energiemaatschappij of de gemeent					
								professionals kunnen energiecoaches ook buurtbewoners zijn die andere buurtbewone					
								energiebesparingsadvies geven. Zij worden hiervoor					
								De adviezen leiden tot directe energie- en kostenbesparingen en daarmee tot een betere betaalbaar					
								de energietransitie. Samen met Werk & Inkomen onderzoeken we of de functie van energiecoach he					
								van eigenaarschap en zelfredzaamheid ondersteunt en een mogelijke opstart naar betaald werk kan					
								hebben ons in eerste instantie gericht op huismoeders, huisvaders, mantelzorgers en gepensioneer					
								2020 leggen wij ook de focus op jongeren. Door een rol als energiecoach te vervullen kunnen ze					
								verrijken en zo hun kansen op de arbeidsmarkt ve					
							Gebied						

Planning	2019	tot	2021	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	295	0	0	295	
Toelichting					
Toelichting	Het doel van dit project is het geven van energieadvies die direct kunnen worden toegep				
Uitvoering	bijvoorbeeld kleine maatregelen als een tochtstrip aan te brengen of door				
(inhoudelijk)					
Toelichting	Door de lockdowns en de diverse andere corona-maatregelen hebben we in 2020 geen				
Verschil	energiecoaches kunnen opleiden en zijn bewoners slechts in zeer beperkte mate geadviseerd. Er				
realisatie -	verschillende bijeenkomsten om voorlichting te geven aan groepen in de agenda maar deze zijn o				
begroting	geannuleerd vanwege				
(financieel)					
Bedrag	67				
herbestemming					
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019. Conform spelregels zal dit v				
herbestemming	Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB herbestemd worden voor andere/ nieuwe pr				

ET0007 - ET - 800 0 1.334 1.211 -123 -411

Gebiedsaanpak Reyerdijk

	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per
Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975	
inrichting en						
ontwikkeling						
ET0007 - ET -	800	0	1.334	1.211	-123	
Gebiedsaanpak						
Reyerdijk						
Algemene informatie						
Project	Doelstelling van de Gebiedsaanpak Heindijk is het aardgasvrij maken van het gebied Heindijk, Kor					
omschrijving	in Rotterdam-Zuid door aansluiting op het warmtenet. Met deze financiële middelen wordt de aa					
	warmte-infrastructuur en de aansluiting van woningen op het warmtenet mogelijk gemaakt.					
	eigenaren hun warmtevoorziening vervangen voor een aansluiting op het warmtenet, draagt het p					
	aan een lagere uitstoot van CO2. Een gemiddelde aansluiting (25 GJ per jaar) op het warr					
	Rotterdam-Zuid zorgt voor een CO2 reductie van ongeveer 1.175 kg					
	De gemeentelijke financiering bestaat uit een vooruitbetaling, subsidies en een garantie. I					
	vooruitbetaling en het geven van de garantie op een deel van het volloopriscio aan Vattenfall en een					
	aan bewoners, brengen we de bijdrage in de aansluitkosten voor eigenaren en bewoners flink					
	Randvoorwaarde voor het doorgaan van dit project was dat minimaal 30% van de pa					
	gebouweigenaren bereid is om hun woningen aan te sluiten op het w					
Gebied	Reyeroord					

Planning	2019	tot		2022	Fase		L
Dekking	ET	Gemeente (overig)		Derden	Totaal		
	800	0		0	800		
Toelichting							
Toelichting	Eind 2020 heeft ongeveer 70% van de eigenaar-bewoners aangegeven dat ze willen aans						
Uitvoering	stadsverwarming. Op basis daarvan is de vooruitbetaling aan Vattenfall bepaald. Op een aantal m						
(inhoudelijk)	(2022, 2027 en evt 2035) wordt bepaald wat hiervan subsidie is en welk bedrag revolverend is en ter						
	betaald aan de gemeente. Voor het deel na de afleverset wordt in 2021 de installateur gekozen. Dez						
	komen ten laste van het budget van 2021						
Toelichting	Een deel van de kosten wordt later gerealiseerd, in 2021 en 2022. Dit zijn de kosten voor het de						
Verschil	afleverset. Het negatieve restbudget wordt binnen het ETB verrekend met het budget van pr						
realisatie -	Gebiedsaanpakken aan						
begroting							
(financieel)							
Bedrag	Nvt						
herbestemming							
Toelichting	Nvt						
herbestemming							
ET0008 - ET -	30	0	30	24	-6	6	
Haalbaarheidsonderzoeken	Budget		Realisatie t/m		Begroting	Realisatie	Verschil
kleinschalige wind opwek	ET		2019		2020	2020	
Stedelijke inrichting en	23.397		261		8.221	3.246	-4.975
ontwikkeling							
ET0008 - ET -	30	0	30	24	-6		
Haalbaarheidsonderzoeken							
kleinschalige wind opwek							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Dit project betreft de cofinanciering van haalbaarheidsonderzoeken naar kleinschalige op						
	van stroom uit windenergie. Het uitgangspunt is dat dat deze kleinschalige opwekking va						
	uit windenergie geen geluidshinder mag veroorzaken. Er zijn inmiddels meerdere aanbie						
	'kleine windturbines' op de markt. Deze aanbieders zoeken plekken in en rond Rotterdam						
	deze plekken geldt dat er een haalbaarheidsonderzoek nodig is (technische haalbaarh						
	de vraag of een dergelijke turbine ruimtelijk en technisch goed in te p						
	Dergelijke studies laten vaak zien dat er technische en economische kansen lig						
	kleinschalige opwek aan de randen van de stad. We bieden hierbij cofinancie						
	kleinschalige nieuwe spelers. Deze cofinanciering helpt in de versnelling van de opg						
	(kleinschalige) wind op land. Een voorwaarde is dat de marktpartij ook 50% cofinanci						
	onderzoek						
	In 2020 wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar elektriciteitsopslag achter de						
	Ahoy. Daar wordt kleinschalige windenergie in meeg						

Gebied													R	
Planning		2020		tot		2020		Fase		U				
Dekking		ET		Gemeente		Derden		Totaal						
(overig)														
		30		0		0		30						
Toelichting														
Toelichting Uitvoering		Voor een bedrag van € 24 is in 2020 een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar elektricitei												
(inhoudelijk)		achter de meter bij het Ahoycomplex. Hierbij zijn analyses uitgevoerd naar de huidige												
		energieverbruik en impact zonne-energie opwek, naar systeemconfiguratie en inzet												
		batterij en naar een financiële business case voor ee												
Toelichting Verschil		De inschatting voor deze opdracht lag iets hoger dan dat daadwerkelijk het g												
realisatie - begroting														
(financieel)														
Bedrag herbestemming		nvt												
Toelichting herbestemming		nvt												
ET0009 - ET - Inzet		100	0	20	0	-20	100	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restan	
Energiecoaches										2019	2020	2020		
stadsbreed														

ondersteuning nodig is. Op deze manier ondersteunen we Rotterdammers die zelf met de energie aan de slag willen. De ervaringen van Pendrecht zijn inmiddels gebundeld in een plan van aanpak stadsbrede pro

										Gebied				R															
										Planning		2020		tot		2021		Fase											
										Dekking		Energietransitie		Gemeente		Derden		Totaal											
														(overig)															
												100		0		0		100											
Toelichting																													
Toelichting														Eind 2020 is een start gemaakt met het project. In 2021 zal dit verder gerealiseerd gaan															
Uitvoering																													
(inhoudelijk)																													
Toelichting														Start van project is later geweest dan oorspronkelijk gepland, vandaar dat besteding in															
Verschil														achterg															
realisatie -																													
begroting																													
(financieel)																													
Bedrag																													
herbestemming																													
Toelichting																													
herbestemming																													
ET0012 - ET - Opwek														933		28		200		163		-37		742					
zonne energie in de stad																		Budget ET		Realisatie t/m		Begroting		Realisatie		Verschil		Restant	
																				2019		2020		2020					
Stedelijke														23.397		261		8.221		3.246		-4.975							
inrichting en																													
ontwikkeling																													
ET0012 - ET -														933		28		200		163		-37							
Opwek zonne																													
energie in de																													
stad																													
Algemene																													
informatie																													
Project																													
omschrijving																													

wijken Prinsenland en Het Lage Land met mogelijkheden voor gefaseerde uitrol van verschillende van het opwekken van schone energie, opslag en distributie (smart grids). In 2020 wordt geconsulteerd om te komen tot haalbare toepassingen en investeringen in het gebied.

2. In beeld brengen welke gemeentelijke parkeerterreinen in aanmerking komen voor het overkappen van zonnedaken. Tevens wordt daarbij onderzocht welke andere functies als toevoeging mogelijk zijn. Het moet worden gedacht aan elektrische laadpalen, docking stations voor elektrische fietsen en/of op andere wijze aan andere functies. Een eerste scan blijkt dat op basis van het geschikte oppervlak in totaal circa 150 MWp aan zonnepanelen opgesteld kan worden. Ook is een marktconsultatie gedaan die de basis vormt voor een gemeentelijke aanbesteding en input levert voor de selectie van een aantal parkeerterreinen die meegenomen worden in de gemeentelijke aanbesteding. Ook is een interactieve online tool ontwikkeld voor eigen parkeerterreinen, projectontwikkelaars en andere potentiële initiatiefnemers t.b.v. het analyseren van de potentie én haalbaarheid voor het overkappen van parkeerterreinen.

3. Onderzoek naar de mogelijkheden voor het (grootschalig) opwekken van zonneenergie langs de Rotterdamse ring van snelwegen (De 'Ruit van Rotterdam'). In 2021 start hiermee een haalbaarheidsstudie.

Haalbaarheidsstudie				
Gebied	R			
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	933	0	0	933

Toelichting	
Toelichting	Aan experiment 1 is € 105 uitgegeven aan de volgende activiteiten:
Uitvoering	- Het restbedrag van € 6 van de opdracht uit 2019 aan Durin is bij oplevering van de totale opdracht (inhoudelijk)
	- Het maken van een infographic door de firma Pi
	- Aan Sobolt is de opdracht gegeven om in een thermografische gevelscan te voorzien waarbij gezocht wordt naar isolatieproblemen.
	- Het Rotterdamsse bureau Rebel heeft voor de gemeente de begeleiding van een marktconsultatie gegeven.
	energie in Prinsenland- Het Lage Land op zich zelf.
	- Het bedrijf Unisearch heeft de gemeente ondersteund in het opstellen van een business case.
	Aan experiment 2 is € 58 uitgegeven aan de volgende activiteiten:
	- Door het bedrijf EGEN is een subsidiescan uitgevoerd. De subsidiescan is de oplossing om de gewenste inzichten te krijgen in de potentiële subsidiekansen voor een project gericht op de opwekking en distributie van zonne-energie.
	- Er is een bijdrage geleverd aan de Provincie Noord-Holland om gezamenlijk tot de ontwikkeling van een Park The Sun te komen.
	- Daarnaast heeft het bedrijf Sobolt een SLA gesloten.
	- Te behoeve van videopnames ter lancering van de tool Park the Sun is bedrijf Bocavista ingeschakeld.
Experiment 3: Bij dit experiment is in 2020 al veel overleg gevoerd met allerlei stakeholders. Partijen zijn niet zover dat er voor dit experiment opdrachten uitgezet kunnen worden. Wellicht dat dit in 2021 zij	

Toelichting Er zitten diverse opdrachten in de pijplijn die in 2021 zullen worden uitgevoerd.

Pagina 1062 van 1209

Toelichting						
Toelichting	Dit project is verdeeld over twee gebiedsaanpakken aardgasvrij: Heindijk en Pendrecht. In de gebied					
Uitvoering	Heindijk zijn de bewoners over de regeling geïnformeerd. Zij hebben tot en met oktober 2022 de mog					
(inhoudelijk)	om de subsidie voor elektrisch koken aan te vragen. In de gebiedsaanpak Pendrecht is de u					
	vertraagd als gevolg van de maatregelen rondom corona. Hierdoor kon er geen campagne worden ge					
	de wijken. Ook deze eigenaar-bewoners hebben de mogelijkheid om de subsidie tot en met oktober 2					
	te					
Toelichting	Het was vooraf niet mogelijk om in te schatten wanneer de eigenaren gebruik zouden make					
Verschil	subsidieregeling. Een deel van de eigenaar-bewoners in Heindijk hebben gebruik gemaak					
realisatie -	ontzorgaanbod via Bruynzeel. De subsidie-afrekening met Bruynzeel moet nog plaatsvinden. De r					
begroting	bewoners in Heindijk hebben recht op deze subsidie. Het budget moet daarom worden doorgescho					
(financieel)	2021 r					
Bedrag	15					
herbestemming						
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019. Conform spelregels zal dit v					
herbestemming	Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB herbestemd worden voor andere/ nieuwe pr					

ET0014 - ET - Stimuleren	550	0	100	77	-23	473	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
energiecoöperaties								2019	2020	2020		

Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975
inrichting en					
ontwikkeling					

ET0014 - ET -	550	0	100	77	-23
Stimuleren					
energiecoöperaties					

Algemene

informatie

Project	Het project is gericht op het activeren, informeren en ondersteunen van duurzame lokale (be					
omschrijving	initiatieven. Het mogelijk maken van deze bottom-up beweging is een essentieel onderdeel					
	energietransitie. Naast de verschuiving naar het gebruik van duurzame bronnen van warmte er					
	gaat het ook om het creëren van draagvlak voor de energietransitie en eigenaarschap in deze					
	Dit is essentieel om de energietransitie te laten slagen. We streven naar het oprichten van tenmi					
	nieuwe coöperaties rond zon, wind en warmte en ondersteunen bestaande coöperaties bij					
	stappen. Daarbij maken we gebruik van de ervaringen van bestaande initiatieven binnen e					
	Rotterdam. We helpen met advies, beperkte subsidies en financiering door middel van be					
	leningen en garanties. Een recente ontwikkeling is de platformorganisatie Samenw					
	Energiecoöperaties Rotterdam. Hierin zijn de huidige zeven energiecoöperaties ir					
	vertegenwoo					
	platformorganisatie bestaat uit een Dienstenbureau dat kennisdeling, legitimiteit en versterkin					
	ledenbasis van coöperaties tot doel heeft en daarmee ook nieuwe coöperaties helpt op t					
	Daarnaast is er een projectontwikkelingsorganisatie die (in eerste instantie) zonprojecten o					

opbrengsten van deze projecten komen, naast de leden, ook terecht in de wijken die het inve
behoefden vanuit de wijken zelf. Middels opzet van (zon)projecten worden groepen bewoners t
gebracht en wordt de opstart van coöperaties in de gehele stad in gang gezet. Het ondernemings
de platformorganisatie wordt in september 2020 gepre

Gebied					R
Planning	2020	tot	2030	Fase	
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	550	0	430	980	

Toelichting	
Toelichting	In 2020 heeft de gemeente Energie van Rotterdam (hierna: EvR) zowel financieel onderst
Uitvoering	gestuurd op inhoudelijke uitwerking van de ambities van EvR. Deze zijn in het kort: het st
(inhoudelijk)	zonprojecten waarbij álle Rotterdammers met alle inkomens een zonnepaneeldeel kunnen
	krijgen en in de opbrengst hiervan delen. Zo worden Rotterdammers actief onderdeel van de c
	naar schone energiebronnen voor ons energiegebruik. Ook is de ambitie om zoveel
	Rotterdammers bij deze projecten als o.a. paneelinstallateur aan het werk te kunnen zetten. Wi
	Bonte is vanaf de start in begin 2020 betrokken geweest bij gesprekken over de ontwikkelingen rc
	Dit heeft geleid tot een ondernemingsplan dat de basis is geworden voor verdere gesprekken mei
	investeerdere zoals Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR). In oktober 2020 is de samenwerkin
	gemeente en EvR vastgelegd in een nieuwe 'Deal in Ontwikkeling' als onderdeel van de Klim
	Daarin werden de volgende afspraken gemaakt: - steun vanuit de gemeente voor de ambitie
	Rotterdammers eigenaarschap te bieden in de energietransitie, - financiële steun in voor opstart v
	- het voornemen om te onderzoeken of we gemeentedaken beschikbaar kunnen stellen voor zong
	via EvR. Na de Klimaatdeal is er verder gewerkt aan het onderzoeken van geschikte gemeented
	bedrijfsmodel achter EvR verder te ontwikkelen en heeft EvR verdere gesprekken gevoerd mei
	investeerdere om de zonprojecten te kunne

Toelichting	De € 100 die begroot was een grove schatting van de te maken kosten in de opstartfase van EvR
Verschil realisatie -	in opdrachten aan de initiatiefnemers. Deze uitgaven zijn bijna behaald, de ruim € 23 die overb
begroting	2021 besteed worden in een subsidie die verleend wordt in april 2021. Deze subsidie :
(financieel)	revolverend zijn. m.a.w.: deels terugbetaakt

Bedrag
herbestemming
Toelichting
herbestemming

ET0015 - ET -	2.000	0	1.800	0	-1.800	2.000	Budget	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Walstroomvoorziening							ET	2019	2020	2020		
Landtong Rozenburg												
Stedelijke inrichting	23.397	261	8.221	3.246	-4.975							
en ontwikkeling												
ET0015 - ET -	2.000	0	1.800	0	-1.800							

Walstroomvoorziening													
Landtong Rozenburg													
Algemene informatie													
Project omschrijving		De enorme schepen van de offshore firma Heerema hebben een vaste ligplaats langs de Landtong Rozenburg, naast een bestaand windpark van Eneco. Het project Walstroomvoorziening Landtong Rozenburg omvat de aanleg van een walstroomvoorziening die de schepen van Heerema voor duurzame elektriciteit, geproduceerd door deze windmolens. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van aanleg van een walstroom-hub waarmee behalve de schepen van Heerema ook om andere schepen ligplaatsen over vaste walstroom kunnen beschikken. Qua omvang en impact betreft dit een project dat zonder gemeentelijke ondersteuning niet van de grond komt. De totale investering is circa 2.000 miljoen.											
Gebied		Rozenburg											
Planning	2020	tot		2021	Fase		Uitvoering						
Dekking	ET	Gemeente		Derden	Totaal								
		(overig)											
		2.000	0	0	2.000								
Toelichting													
Toelichting Uitvoering (inhoudelijk)		In 2020 is het project vrijwel volledig gebouwd. Er is lange tijd geprobeerd om het eerste december 2020 aan te sluiten maar door vertraging in de aanleg van de kabels naar het schip is niet gelukt. De ambitie is nu om uiterlijk in het derde kwartaal van 2021 de eerste schepen te sluiten. De installatie is in maart of april compleet, maar gedurende lente en zomer zijn de schepen van Heerema niet in Rozenburg.											
Toelichting Verschil realisatie - begroting (financieel)		Voor € 1,5 mln geldt als verschil dat de subsidie uithoofde van het Calandkanaal als een investering in activa van derden moet worden gezien en kan daarom niet onttrokken worden uit de bestemmingsreserve energietransitiebudget. De subsidie is echter wel uit het energietransitiebudget. Voor de overige € 300 is met de subsidieontvanger een uitkeringsritme afgesproken waarbij de betaling wordt gedaan zodra de installatie voor het eerst in gebruik wordt genomen en vervolgens (jaarlijkse) betaling wordt gedaan zodra de inpassingsmaatregelen om de installatie te laten inpact hebben op de omgeving van de Landtong Rozenburg, zijn in Rozenburg.											
Bedrag herbesteding													
Toelichting herbesteding													
ET0016 - ET -	900	0	400	355	-45	545	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant	
Proceskosten								2019	2020	2020			
Stedelijke inrichting en	23.397	261	8.221	3.246	-4.975								

ontwikkeling												
ET0016 - ET -	900	0	400	355	-45							
Proceskosten												
Algemene informatie												
Project omschrijving	Binnen de bestemmingsreserve Energietransitiebudget (ETB) is een budget gelabeld voor het organische beheer van de gelden van deze bestemmingsreserve. De werkzaamheden betreffen het beoordelen van ingediende aanvragen voor een bijdrage/subsidie, toekennen, uitbetalen en vaststellen van bijdragen aan projecten, controleren en toezien van de financiële middelen in de bestemmingsreserve, het monitoren van de voortgang in de projecten, het controleren van de in LIAS begrote cijfers, het controleren en goedkeuren van de ingediende onttrekkingen en het vaststellen van vrijvallende middelen bij de projecten. De werkzaamheden betreffen het rapporteren over de bestedingen uit de bestemmingsreserve in het kader van de P&C cyclus (fondsbeheer). Het coördineren van (her)bestemmingsvoorstellen van de vrijvallende middelen aan het gemeentebestuur.											
Gebied	Rijswijk											
Planning	2019	tot	2022	Fase	Uitvoering							
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal								
	900	0	0	900								
Toelichting												
Toelichting	Het proceskostenbudget is bedoeld voor de gemeentelijke coordinatie en het beheer van het Energietransitiebudget. In 2020 is het fondsbeheer van het Energietransitiebudget verder vormgegeven door de aanstelling van een fondsbeheerder. De fondsbeheerder is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het ETB, de financiële rapportages op de P&C momenten. De fondsbeheerder werkt nauw samen met de ETB coordinator, die de inhoudelijke coordinatie doet. Daarnaast is het afwegingskader van het ETB vastgesteld. Het doelstellingen, criteria en aanvraagformulier verder uitgewerkt.											
Toelichting	Doordat de fondsbeheerder pas in februari 2020 is gestart is de realisatie iets lager dan de begroting.											
Verschil realisatie - begroting (financieel)												
Bedrag herbesteding	45											
Toelichting herbesteding	Van het restant budget van € 545 mag € 45 herbestemd worden binnen de bestemmingsreserve. Deze herbesteding bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019 en/ of niet gerealiseerd urenbudget. Conform spelregels zal dit vrijvallen. Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB herbestemd worden voor lopende/ nieuwe projecten.											
ET0023 - ET -	300	0	100	67	-33	233	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Intensivering programma												

		2019	2020	2020	
Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975
inrichting en					
ontwikkeling					
ET0023 - ET -	300	0	100	67	-33
Intensivering					
programma					
Windenergie					
Algemene informatie					
Project omschrijving	De Rotterdam Offshore Wind Coalition (ROWC) is een coalitie van de koplopers binnen het windcluster in de regio Rotterdam. De coalitie bestaat uit 18 partijen, waaronder Van Oord, SIF, Bo het Havenbedrijf. De coalitie werkt actief aan de versterking van het Rotterdamse offshore (winc Hierbij voert de coalitie continu de dialoog met betrokken bedrijven, waarbij de partners in gezame inzetten op acties op het gebied van marketing en branding, opleiding en training, beleid en innovatie. Hiermee draagt de coalitie bij aan het vergroten van de mogelijkheden voor groot windenergie opwek, hetgeen van belang is voor haven en stad. Beoogde resultaten zijn verster samenwerking, koppeling van vraag en aanbod voor de verduurzaming van de haven en concrete van innovatieve investeringsprojecten in de regio R De economische spin-off van dit programma is groot. De verschillende projecten leveren ad investeringen en werkgelegenheid op. Hierbij gaat het om bedrijven die vooroplopen in de ontwik realisatie tot en met het beheer van windparken op zee. Windenergie is een bedrijfstak die in Eur groeit, mede door de Green Deal van Europese Commissie. Verwachting is zo'n 74.000 MW in 20 goed voor een investeringsvolume van ca. € 200 mld In Rotterdam zijn hier reeds enkele d arbeidsplaatsen mee gemoeid. De ROWC zet hierbij in op verdere groei van de				
Gebied	R				
Planning	2020	tot	2022	Fase	
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	300	0	0	300	
Toelichting					
Toelichting	In 2020 is een projectmanager ingehuurd om het project ROWC te begeleiden voor € 29. Verder				
Uitvoering (inhoudelijk)	subsidie van € 40 verstrekt aan Hy				
Toelichting	Een gedeelte van het verschil betreft niet geschreven uren en dit gedeelte zal vrijvallen. De overige t				
Verschil realisatie - begroting (financieel)	2021 nc				

Bedrag							23											
herbestemming																		
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019 en/ of niet gerealiseerd ure																	
herbestemming	2020. Conform spelregels zal dit vrijvallen. Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB her																	
worden voor andere/ nieuwe pr																		
ET0036 - ET -	500	187	213	111	-102	202	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant						
Experimenten Walstroom								2019	2020	2020								
voor kleine zeeschepen																		
Stedelijke							23.397	261	8.221	3.246	-4.975							
inrichting en																		
ontwikkeling																		
ET0036 - ET -	500	187	213	111	-102													
Experimenten																		
Walstroom																		
voor kleine																		
zeeschepen																		
Algemene																		
informatie																		
Project	Het project walstroom voor kleine zeeschepen is een stimuleringsregeling samen met het Havenbedr																	
omschrijving	ontwikkeling van (mobiele) walstroom voor de binnenscheepvaart te stimuleren Scheepvaart is een l																	
vieze lucht in de stad. Zeeschepen die in de haven liggen afgemeerd, produceren geluidsoverlast en																		
(waaronder NOx, Sox, fijnstof, CO2). Het is mogelijk deze emissies te reduceren door de hulpmoto																		
zetten en de schepen te voorzien van externe stroom. Dit kan met een aansluiting op l																		
elektriciteitsnetwerk maar dat is kostbaar en financieel vaak niet rendabel. Een alternatieve oplossi																		
aanbieden van stroom met een mobiele unit. De gebruikte technieken voor walstroom kun																		
verwachting ook deels worden ingezet bij bouwmaterieel. Walstroom draagt bij aan het verminder																		
stikstofdepositie waarmee ook de vergunningverlening voor de bedrijven en industrie weer op ga																		
Deze vergunningen zijn ook noodzakelijk voor de energietransitie in de haven. In de eerste fase																		
bestaande concepten getest aan de Parkkade; daarna worden ook innovatieve technieken en alte																		
brandstoffen ingezet. Bij het project worden ook marktpartijen uitgedaagd om mee te der																		
oplossingen. Uit de marktconsultaties blijkt dat de markt geïnteresseerd is om dit als commerciële																		
gaan ontwikkelen. Er zijn echter nog wel diverse uitdagingen waardoor de stimuleringsregeling op dit																		
noodzakelijk is om walstroom verder te kunnen ontwikkelen in de gehele haven van R																		
Gebied	R																	
Planning	2019	tot	2022	Fase	L													
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal														
							(overig)											
							500	0	500	1.000								
Toelichting																		
Toelichting	Betreft een pilotprogramma om kennis en ervaring op te doen voor waslroom voor de zeescheep																	

Pagina 1069 van 1209

Planning	2019	tot		2022	Fase	
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	1.376	0	0	1.376		
Toelichting						
Toelichting	Deze maatregelen worden uitgevoerd middels 3 p					
Uitvoering	Citizen science Middels het zelf kunnen meten van de luchtkwaliteit wordt de bewustwording					
(inhoudelijk)	luchtkwaliteit vergroot. In elk deelgebied wordt een community (luchtclub) opgericht die zelf de luch					
	in hun gebied gaan monitoren. Daarnaast worden er bijeenkomsten georganiseerd om het gesprek t					
	rondom het thema lucht					
	Houtstook betreft een zomer en wintercampagne om mensen bewust te maken van de effe					
	houtstook. Zomercapagne is uitgesteld vanwege de maatregelen agv					
	Verschoning bouwmaterieel/ Aanscherpen eisen bij aanbesteden. Op dit onderwerp wordt samen r					
	een inventariserende studie uitgevoerd. Daarnaast wordt ingezet op diver					
	Tijdens de bouw wordt diverse soorten materieel ingezet. Dit materiaal zorgt voor hinder en overlast.					
	om het bouwmaterieel te verschonen is opgesteld. De aanpak gaat naast inventarisatie in op de u					
	van diverse pilots, en het opstellen van een roadmap en het zetten van stappen in het beleid. De					
	wordt samen met partners in het SLA o					
Toelichting	Campagnes houtstook en zelf meten luchtkwaliteit lopen vertraging op als gevolg van de					
Verschil	maatregelen. De activiteiten op het onderwerp mobiele werktuigen zijn vertraagd gestart vanwege he					
realisatie -	aan o					
begroting						
(financieel)						
Bedrag	210					
herbestemming						
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019 en/ of niet gerealiseerd ure					
herbestemming	2020. ETB is gevraagd om deze middelen alsnog toe te kennen vanwege de gemaakte afsp					
	toezeggingen aan					
ET0038 - ET - Stimuleren	1.443	0	375	319	-56	1.124
slimme bouwlogistiek			2019	2020	2020	
Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975	
inrichting en						
ontwikkeling						
ET0038 - ET -	1.443	0	375	319	-56	
Stimuleren						
slimme						
bouwlogistiek						
Algemene						
informatie						

Project omschrijving	Rotterdam overschrijdt op een aantal drukke doorgaande wegen de wettelijke EU-norm voor luchtkwaliteit. De bouwsector is verantwoordelijk voor circa 27% van uitstoot van alle transportbewegingen in Rotterdam. Bouwlogistiek is daarmee – na de categorie stukgoederen (met 39%) – de grootste veroorzaker van luchtverontreiniging in de stad. Met de stimuleringsregeling Bouwlogistiek stimuleren we efficiënte planmatige, en (zo mogelijk) emissievrije bouwlogistiek, waarbij bouwers minder ritten door de stad om de Rotterdamse bouwplaatsen te bevoorraden. De regeling heeft een directe relatie met de woningbouwopgave (18.000 woningen erbij) die ertoe leidt dat de bouwlogistiek de komende jaren toeneemt. In 2019 en 2020 zijn er vijf subsidieaanvragen ingediend waarvan er twee zijn verleend. Deze twee projecten leveren samen bijna 3500 ritbesparingen op. De regeling is onderdeel van de afspraken met het Rijk voor verbetering van de luchtkwaliteit in Rotterdam, waarvoor we een rijkssubsidie van € 6,5 mln ontvangen.				
Gebied	Rotterdam				
Planning	2020	tot	2022	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	1.443	0	1.500	2.943	
Toelichting					
Toelichting	De stad groeit, in economisch opzicht en Rotterdam is ook een populaire stad om te wonen. De groei heeft effecten van deze groei zijn onmiskenbaar, maar er zijn ook negatieve effecten. Waarvoor is de gemeente verantwoordelijk? De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit.				
Uitvoering (inhoudelijk)	effecten van deze groei zijn onmiskenbaar, maar er zijn ook negatieve effecten. Waarvoor is de gemeente verantwoordelijk? De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. luchtvervuiling, CO2 uitstoot, filevorming en verkeersonveilige situaties als gevolg van bouwverkeer. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. een tijdelijk probleem werd gezien, moeten we met de nu geplande bouwprojecten erkennen dat de druk op de stad zal toenemen. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. jaren bouwverkeer constant een grote druk zal uitoefenen op bereikbaarheid en milieu. Bouwverkeer is een belangrijke factor in de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. alleen mede veroorzaker van filevorming en vieze lucht in de stad, het tijdverlies bij het aanvoeren van bouwmaterialen en het daardoor niet optimaal kunnen benutten van bouwspecialisten op de bouwplaats. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. serieuze kostenpost. De bouwsector is verantwoordelijk voor circa 27% van uitstoot van alle transportbewegingen in de stad. Schone lucht, een bereikbare en economische sterke stad zijn belangrijke thema's voor Rotterdam. Bovendien heeft Rotterdam een verantwoordelijkheid in de CO2-reductie opgave. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. thema's valt nog veel winst te behalen bij bouwlogistiek, waarbij de gemeente Rotterdam een belangrijke rol moet vervullen Door het goede contact van de gemeente met bouwers, transporteurs en kennisinstellingen weten we dat het bouwverkeer efficiënter kan. De sector heeft echter wel een zetje nodig om dat te bereiken. Daardoor is de subsidieregeling bouwlogistiek opgezet. De subsidieregeling stimuleert bouwlogistiek. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit. transport van bouwmaterialen naar de bouwplaats planmatiger en met volle ladingen (waar mogelijk emissievrij) uit te voeren: goed zicht wat en hoe er wordt gereden en geen halfvolle vrachtwagens. Betreft de stimulering van de bouwlogistiek door middel van een subsidieregeling. Project loopt tot 2022.				
Toelichting	Betreft de stimulering van de bouwlogistiek door middel van een subsidieregeling. Er zijn inmiddels subsidies toegekend aan aannemers. Project loopt conform planning.				
Verschil realisatie - begroting (financieel)	subsidies toegekend aan aannemers. Project loopt conform planning.				

Bedrag	22
herbestemming	
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet gerealiseerd urenbudget 2020. Conform spelregels 2020.
herbestemming	vrijvallen. Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB herbestemd worden voor andere bestemmingen.

Algemene informatie

Gebied					R
Planning	1-1-2019	tot	31-12-2022	Fase	U
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	3.850	0	4.000	7.850	

Toelichting Verschil	De aanpak is later uitgevoerd dan gepland doordat de uitvoering vertraging heeft opgelopen.
realisatie - begroting (financieel)	Daarnaast is het verkeersaanbod en de verdeling over de dag veranderd als gevolg van de lockdown. De maatregelen zijn in 2020 niet volledig uitgevoerd. Uitvoering van stap 1 is verlengd met 4 maanden in de verwachting dat het verkeer in het najaar zou veranderen. Op dit moment zijn er nieuwe lockdown maatregelen van kracht die de realisatie van de planning langer zal doorlopen. Stap 2 zal in 2021 worden gerealiseerd. Besluitvorming over de maatregelen kan pas plaatsvinden na november 2021. Huidige inschatting is dat na het afschalen van de lockdown maatregelen het verkeersaanbod weer zal toenemen en dan zal moeten blijken of na stap 2 het verkeersnetwerk steeds voldoende capaciteit heeft. Doordat de uitvoering vertraagd is, zijn de bestedingen lager dan gepland.

Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet opgemaakt budget uit 2019 en/ of niet gere-
herbestemming	urenbudget 2020. Conform spelregels zal dit vrijvallen. Budget zal binnen de bestemming
	ETB herbestemd worden voor andere/ nieuwe p

Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975
inrichting en					
ontwikkeling					

Project Met dit project dragen we bij aan de realisatie van een docking station op de locatie Waalhaven omschrijving laden van gecontaineriseerde batterijen voor de binnenvaart. In de technische opstelling worden e gecontaineriseerde batterij samen met een groot vliegwiel in een vaste opstelling gerealiseerd, met d twee (en in de toekomst meerdere) plekken waar de mobiele batterijen kunnen worden geladen en c Het laadstation wordt daarbij technisch uitgerust als virtuele energiecentrale om systeemdie samenwerking met Eneco, te leveren aan het energiesysteem. Hierdoor wordt de onbalans energienet (gedeeltelijk veroorzaakt door nieuwe onvoorspelbare energiebronnen zoals zon verholpen. De docking stations worden gebruikt om verwisselbare batterijcontainers te laden, zo opnieuw gebruikt kunnen worden in de binnenvaart, voor festivals en op bouwplaatsen. Wat verwisselbare batterijcontainers zijn volgeladen kunnen deze ook worden ingezet op de systeemdie

Gebiet	R

	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per
ET0048 - ET -	200	0	50	0	-50	200
Energievouchers voor						
huurders						
	Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975
	inrichting en					
	ontwikkeling					
ET0048 - ET -	200	0	50	0	-50	
Energievouchers						
voor huurders						

Algemene informatie

Project	Het project richt zich op huurders en biedt energiebespaarpakketten en energiebespaaradvies aan huishoudens. Voor deze groep is in bestaande landelijke en lokale regelingen weinig aandacht. Naast bewustwording dat huurders kleine energiebesparende maatregelen (ledlampen, radiatorfolie) kunnen nemen, wordt een energiebespaaradvies toepassen en bewuster omgaan met hun energiegebruik.
Doelstelling	Deze aanvraag is aanvullend op de Regeling Reductie Energiegebruik die huiseigenaren als doel heeft. Met deze aanvulling kunnen ook huurders participeren in de energiebesparing.

Gebied	R			
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	200	0	0	200

Toelichting

Toelichting Dit project is onderdeel van het grotere project Energie besparen met RRE+. Hierbij hebben we 2

Uitvoering (inhoudelijk)	het budget dat we van de Rijksoverheid ontvingen á 495 euro samen gevoegd. De 495 euro was voor eigenaar bewoners (waarvan 100 euro naar ons VVE-loket is gegaan voor energiebespaaradvies VVE's). De 200 euro binnen dit project is uitgegeven aan Energievouchers á 90 euro per huis waarmee we 2222 huishoudens van huurders konden bereiken. Met de Energievouchers konden huishoudens een keuze maken voor energiebesparende producten of een energiebespaaradvies webshop. 18 januari 2021 is de webshop geopend. Er was een enorme belangstelling voor deze vouchers binnen zeer korte tijd was het maximale aantal vouchers aangevraagd, zowel voor huurders als eigenaars. Vooral onder huurders was er enorm veel belangstelling. In het bijzonder was dit het geval voor de energiebesparende producten, er was een stuk minder belangstelling voor de energiebespaaradvies.											
	Door juridische complicaties is er vertraging opgetreden. Door de enorme belangstelling voor de vouchers is de realisatie van het project, het behalen van de 2200 huishoudens van huurders, alsnog behaald worden. In 2021 zal het volledige bedrag uitgegeven zijn, de verwachting is dat het totaalbudget uiterlijk 31 augustus 2021 is uitgegeven.											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
	nvt											
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												
nvt												

Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	375	0	0	375		
Toelichting						
Toelichting	In 2020 is gestart met het opstellen van een subsidieregeling Energievouchers voor onderne					
Uitvoering	bedrijventerreinen. Half maart 2021 wordt de regeling door het college vastgesteld. De lancering vin					
(inhoudelijk)	bij de start van de campagne Power voor Rot					
Toelichting	De subsidieregeling gaat in maart 2021 van start. Dit is later dan oorspronkelijk gepland. Hierdoc					
Verschil	2020 nog geen budget aangesproken. De verwachting is dat dit geen gevolg heeft voor de benutting					
realisatie -	total					
begroting						
(financieel)						
Bedrag						
herbestemming						
Toelichting						
herbestemming						
ET0050 - ET -	300	0	20	0	-20	300
Energievouchers voor						
VVE's Pendrecht						
</						

Planning	2020	tot		2022	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	300	0	0	300	
Toelichting					
Toelichting					
Het project werd in 2020 niet uitgevoerd en bevindt in de op					
Uitvoering					
(inhoudelijk)					
Toelichting					
Het project werd in 2020 niet uitgevoerd en het begrote budget is niet in 2020					
Verschil					
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag					
herbestemming					
Toelichting					
herbestemming					

ET0051 - ET -	1.300	0	50	0	-50	1.300	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant

Energievouchers voor

VVE's

	2019	2020	2020	
Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246 -4.975
inrichting en				
ontwikkeling				

ET0051 - ET -	1.300	0	50	0	-50

Energievouchers

voor VVE's

Algemene

informatie

Project omschrijving Dit project heeft als doel om VvE's te ondersteunen bij het duurzaam onderhoud en verduurzamen woongebouw (met name thema Energie), met extra aandacht voor VvE's in NPRZ-gebied en aart wijken. Het voorstel biedt hiertoe drie samenhangende faciliteiten: 1. systematisch a procesbegeleiding voor VvE's (budget € 625); 2. een subsidieregeling om de daadwerkelijke uitv versnellen (budget € 450); 3. aanvullende activiteiten voor info, advies en ondersteuning aan ' uitvoering regelingen (budget € 225). Ad 1. De aanbesteding / raamovereenkomst voor a ondersteuning verduurzaming VvE's is bedoeld voor alle VvE's in Rotterdam van 8 of meer apparte Er wordt een combinatie gemaakt van een energie-advies en een duurzaam meerjarenonderhouds is gericht op een termijn van 15 jaar, en het praktisch voorbereiden voor het nemen van twee maa binnen 5 jaar. De ondersteuning bestaat daarom ook uit juridische en financiële borging gebruikgemaakt wordt van gemeentelijke en landelijke subsidies en leenfaciliteiten.Hiermee worde VvE's ofwel ca. 2.500 woningen bereikt, met name in de jaren 2021 en 2022. Ad 2. De subsidie

'isolatievouchers' is met name bedoeld voor kleine VvE's tot 8 appartementen. Mede vanw
gewenste impuls voor de lokale werkgelegenheid, worden deze kleine VvE's gestimuleerd om binn
(2021-2022) één isolatiemaatregel uit te voeren. Zij ontvangen hiervoor € 1,5 per appartement en n
€ 10 per VvE. Hiermee worden bereikt ca. 300 woningen in maximaal 100 VvE's. Ad 3. De aan
activiteiten zijn bedoeld om met name kleine VvE's te interesseren en informeren, en daarna toe
naar praktisch advies over verduurzaming in combinatie met onderhoud, inclusief fina
besluitvorming. Daarnaast zijn er ca. 15 grote VvE's met in totaal ca. 800 woningen die vóór 2020
met een begeleidingstraject (zogenaamde 'ELENA-VvE's'), die tot in Q2 van 2021 nog onder
aangeboden

Gebied					R
Planning	Q3 2020	tot	Q2 2024	Fase	
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	1.300	0	0	1.300	
Toelichting					
Toelichting	- Aanbesteding / Raamovereenkomst 2021 - 2024. Publicatie Q1 2021, start diensten aan VvE's 1 j				
Uitvoering	- Subsidieregeling 'Isolatievouchers' 2021 - 2022. Regeling in voorbereiding Q1 en (				
(inhoudelijk)	beschikbaarheid 1 j				
	- Diverse activiteiten 2020 - 2022. Lopende grote VvE's worden tot in Q2 2021 begeleid. Met name				
	010 en afgestemd op gebiedsaanpakken worden (vooral kleine) Rotterdamse VvE's gestimuleerd st				
	verduurzaming t				
Toelichting	Het begrote bedrag van € 50 voor 2020 was bedoeld voor de aanvullende activiteiten / voorber				
Verschil	regelingen / begeleiding lopende VvE's. Deze activiteiten zijn wel in het najaar van 2020 op gang g				
realisatie -	maar leiden pas in 2021 tot facturering / b				
begroting					
(financieel)					
Bedrag					
herbestemming					
Toelichting					
herbestemming					

ET0052 - ET -	310	0	20	0	-20	310	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Energiewinning								2019	2020	2020		
oppervlaktewater Ahoy												
Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975							
Inrichting en												
ontwikkeling												
ET0052 - ET -	310	0	20	0	-20							
Energiewinning												
oppervlaktewater												
Ahoy												

Algemene

informatie

Project omschrijving	Het project betreft de aanleg en monitoring van een thermisch energiesysteem voor warmte- en koudeopslag uit oppervlaktewater rond Ahoy. Hiermee kan getest worden wat deze technologie kan betekenen voor het Rotterdamse energiesysteem. Hiermee willen we inzicht krijgen in de energieopslag en de positieve invloed op de waterkwaliteit. Direct effect is dat door de benutting van deze energiebron er minder fossiele energie het gebied ingebracht hoeft te worden, zodat er CO2 t wordt. Mede door dit project wordt Ahoy en omliggende gebouwen er			

Gebied	R			

Planning	1-1-2021	tot	31-12-2021	Fase

Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	310	0	0	310

Toelichting

Toelichting	In de periode oktober 2020 tot januari 2021 is het ontwerp nader uitgewerkt tot een uitvoeringsplan. Het fasedocument is in februari 2021 afgerond en wordt ter beoordeling aan de stuurgroep meegestuurd.			
Uitvoering (inhoudelijk)	Huidige situatie: de opbrengsten en daarmee de business case valt e			

Toelichting	Het fasedocument wordt naar verwachting in februari 2021 i			

Verschil realisatie - begroting (financieel)				

Bedrag herbesteding				

Toelichting herbesteding				

ET0053 - ET - Gebiedsaanpakken aardgasvrij	3030	0	520	0	-520	3.030	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	23.397	261	8.221	3.246	-4.975

ET0053 - ET - Gebiedsaanpakken aardgasvrij	3030	0	520	0	-520

Algemene

informatie

Project omschrijving	Deze collegeperiode gaan we in vijf wijken in Rotterdam aan de slag met gebiedsaanpakken om de uitdaging van aardgasvrij te maken. Dit doen we in de wijken Peize, Bospolder-Tussendijken, Groot-IJsselmonde (Reyeroord/Heindijk), Rozenburg en Prinsenland-IJ			

Land. Hierbij is het doel om te komen tot een aanpak om de rest van de Rotterdam voor 2050
aardgas af te halen. We willen alle bewoners in de pilotgebieden een haalbaar en betaalbaar
doen om over te gaan op stadsverwarming en/of elektrisch koken. Hierbij kiezen we ervoor om de
bewoners financieel tegemoet te komen. Dit doen we omdat we bewoners van de eerste pilotwiel
al het leergeld willen laten betalen en om mensen te verleiden over te stappen op een alternatief.
In de gebiedsaanpakken is namelijk sprake van een aanpak op basis van vrijwillige
middelen zijn bedoeld om te starten met de uitvoering van het aardgasvrij maken van de gebieden.

Gebied	R			
Planning	2020	tot	2030	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	3.030	0	0	3.030

Toelichting

Toelichting De € -411 uit het ETB project ET0007 komt ten laste van het onderhavige project. Betreft u
Uitvoering gebiedsaanpak Heindijk (voorheen: Reyerdijk). Er was ook geld gereserveerd om de overname
(inhoudelijk) elektrisch koken te ondersteunen. De uitvoering van dit project is vertraagd als gevolg van
maatregelen rondom corona. Hierdoor kon er geen campagne worden gevoerd in de gebieden.

Toelichting Zie h

Verschil realisatie -

begroting

(financieel)

Bedrag

herbestemming

Toelichting

herbestemming

ET0054 - ET - PHARIO	135	0	100	0	-100	135	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant

	2019	2020	2020

Stedelijke	23.397	261	8.221	3.246	-4.975
Inrichting en					
ontwikkeling					

ET0054 - ET - PHARIO	135	0	100	0	-100

Algemene

informatie

Project Phario is een initiatief van vijf waterschappen (waaronder Hollandse Delta; hoofdkantoor: Ridder
omschrijving technologie-organisatie Paques, dat tot doel heeft om afbreekbare bioplastics te produceren uit biologisch
van huishoudelijke afvalwaterzuiveringen. Project betreft subsidie aan demonstratieproject voor 40

productie van bioplastics (PHA) uit bioslib, waardoor andere grondstoffen worden vermeden. Het doe
demo is de productie van 400-600kg materiaal, dat zal worden geleverd aan geïnteresseerde klanter
demo installatie kunnen de project partners de laatste technische belemmeringen opheffen en fin
aantrekken voor de full-scale fabriek. Het marktpotentieel in Nederland is een productie van 25.000
ton PHBV per jaar vanuit rioolslib en organi

Gebied					R
Planning	2020	tot	2022	Fase	
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
		0	0	0	
Toelichting					
Toelichting	In oktober 2020 is de subsidie ontvanger HVC begonnen met de voorbereidingen van de bouw van				
Uitvoering	installatie. Dit is conform de				
(inhoudelijk)					
Toelichting	Het verschil is veroorzaakt doordat het proces van subsidieaanvraag en verlening langer duurde dan				
Verschil	Dit heeft geen invloed gehad op de voortgang van he				
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag					
herbestemming					
Toelichting					
herbestemming					

ET0055 - ET -	600	0	30	0	-30	600	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Verduurzamingspakketten							2019	2020	2020			
							23.397	261	8.221	3.246	-4.975	
ET0055 - ET -	600				30		0			0	-30	
Verduurzamingspakketten												

Algemene informatie	
Project omschrijving	Vanuit dit project worden verduurzamingspakketten ontwikkeld met als doel de verduurzar Rotterdamse particuliere woningen te versnellen en betaalbaar te maken. Voor deze m wordt gestart met een marktconsultatie om de markt uit te dagen met Rotterdamse part ZZP'ers) te komen tot deze verduurzamingspakketten, met prijsvoordeel voor r maatregelen. Verwachtte effect is een duurzaamheidsaanbod: isolatie en zonne-enei 20.000 woningen van particulieren (en mogelijk particuliere verhuurt duurzaamheidsaanbod wordt gekoppeld met een duidelijk subsidie- en lening aanbod. effect is dat 2.000 woningen in 2021-2022 tot uitvoering overgaan van werkzaamheder mogelijkheid tot opschaling daarna. Deze maatregel maakt een investering los van circa

mln euro voor lokale ondernemers. Dit geeft werk voor circa 26 FTE. Daarnaast worden woningen verduurzaamd en worden Rotterdammers ondersteund hun energielasten behouden. Het voordeel van de combinatie van een lening en subsidieaanb woningeigenaren direct kunnen investeren zonder daarvoor eigen vermogen in te brei maakt het mogelijk voor huishoudens met een kleine portemonnee direct te profiteren va maandlasten. Uit een deel van deze lagere maandlasten kan dan de lening worden

Gebied				R
Planning	2020	tot	2022	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	600	0	0	600
Toelichting				
Toelichting Uitvoering	In 2020 is gewerkt aan de voorbereiding van dit project. De juridische mogelijkheden			
(inhoudelijk)	onderzocht om uitvoering van dit programma door Rotterdamse ondernemers mogelijk te maken			
	Daarnaast is tijd geïnvesteerd om de subsidiemogelijkheden en juiste uitvoering te verifiëren			
Toelichting Verschil	2020 is gebruikt als voorbereiding op het project. In 2021 zal de uitvoering en daarmee			
realisatie - begroting	lasten gerealiseerd gaan			
(financieel)				
Bedrag herbestemming				
Toelichting				
herbestemming				

ET0056 - ET - Werk	600	0	300	0	-300	600	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
maken van zon								2019	2020	2020		

Algemene informatie

Project omschrijving In 2019 kende Rotterdam een opgesteld vermogen van 38,5 MW aan zonne-energie. De Startnota ve Zonne-energie voorziet in de opwek van Rotterdamse zonne-energie van 150 MW opgesteld verr 2022. Deze ambitie komt onder druk te staan door de maatschappelijke en economische effecte coronacrisis. Investeringskosten, eigendomsverhoudingen, specifieke kennis en de governance ron daken maakt de uitvoeringspraktijk niet zelden lastig en tijdrovend. Met dit programma versnelle zonopgave, bieden we kansen om de Rotterdamse economie te versterken en bestrijden we energie: Onze ambitie is dat er 55000 zonnepanelen geplaatst gaan worden in Rotterdam. Dit levert 3

werkgelegenheid op en 7950 ton Co2 besparing. Dit doen we op twee r

1. Deelname aan het Klimaatfonds: het Klimaatfonds ondersteunt bewonersinitiatieven in de stad
bijdrage per zonnepaneel en organisatie rond inkoop en plaatsing van 5000 zonnepanelen. Daard
de investering voor burgers lager en worden ze ondersteund of ontzorgd in he
2. Opschalen governance: extra inzet en expertise voor ondersteuning van bewonersinitiatieven voor
oprichten van energietoöperaties en het versnellen en faciliteren van projecten van woningbouwcor
bedrijven en vastgoedei

Gebied					R
Planning	2020	tot	2022	Fase	
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	600	0	0	600	
Toelichting					
Toelichting	De uitvoering van dit project wordt, middels een subsidie, belegd bij het Haags Klimaatfonds				
Uitvoering					
(inhoudelijk)					
Toelichting	In 2020 zou er een subsidie aan het Haags Klimaatfonds uitbetaald gaan worden. De beschikking voor 2020 is nu beschikbaar				
Verschil	2020 echter nog niet helemaal klaar en daarom wordt dit doorgeschoven naar 2021				
realisatie -					
begroting					
(financieel)					
Bedrag	-				
herbestemming					
Toelichting	Nvt				
herbestemming					

Verkeer en Vervoer	8.175	0	2.070	1.910	-160	6.265

ET0041 - ET -	4550	0	1.500	1.340	-160	3.210	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Laadinfrastructuur												
emissieloze voertuigen												

		2019	2020	2020	
Verkeer en	8.175	0	2.070	1.910	-160
Vervoer					

ET0041 - ET -	4550	0	1.500	1.340	-160
Laadinfrastructuur					
emissieloze					
voertuigen					

Algemene	
informatie	
Project	Het programma Laadinfrastructuur emissieloze voertuigen geeft invulling aan de Rotterdamse aar
omschrijving	emissie mobiliteit welke in 2019 bestuurlijk is vastgesteld. Daarnaast ondersteunt het progr

inspanning op het gebied van laadinfrastructuur uit het coalitieakkoord. Op basis van de vraag bej
hoeveel laadpalen en welke verdere infrastructuur nodig is om elektrisch rijden nog gemakke
aantrekkelijker t
Een passende laadinfrastructuur is noodzakelijk om emissievrij rijden met elektrische voertuigen
te maken. Laadinfrastructuur is ook vereist ter ondersteuning van (toekomstig) flankerend belei
gemeente, dat elektrisch rijden verder wil stimuleren. Hiermee wordt Rotterdam minder afhank
fossiele grondstoffen. Rotterdam en Nederland behoort tot de koplopers op het gebied van e
vervoer. Er is een hoog aandeel verkochte elektrische auto's en we hebben een hoge c
laadpunten. Ook op innovatie thema's zoals smart charging, communicatieprotocollen en stan
behoren we bij de top. Zowel Rotterdamse als Nederlandse bedrijven doen nationaal als interr
goede zaken. Cijfers van RVO uit 2019 geven aan dat er in 2019 een landelijke omzet stijging
44% die boven de € 1 mld uitkwam. Door als stad te investeren in laadinfrastructuur gaat er ee
stimulans uit naar inwoners en bedrijven om over te stappen op elektrische voertuigen. De
benadering heeft aantoonbaar gewerkt toen we enkele jaren terug zijn gestart met het realiseren
laadnetwerk en zal ook nu nieuwe doelgroepen zoals personenvervoerders en logistieke partij
streep trekken. Per 2019 heeft dit geleid tot een totaal van 1.150 openbare laadpalen, het l
Veerhaven, twee snelladers en laadinfra in de stad t.b.v.55 E

Gebied					R
Planning	2020	tot	2021	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	4.550	0	2.500	7.050	
Toelichting					
Toelichting	In 2020 is het laadnetwerk verder vraag- en behoeftegestuurd uitgebreid. Tevens is er een aanb				
Uitvoering	voor een nieuwe concessie voorbereid en gepubliceerd ten behoeve van reguliere openbare la				
(inhoudelijk)	Concreet zijn de volgende resultaten in 202				
	- 4 laadpleinen met elk 10 laa				
	- plaatsing van 350 reguliere l				
	- in gebruikname van een Fastned snella				
	- veiling van 2 tankstations met de verplichting voor s				
	- integratie van laadinfra in het leenfonds voor VVE, particulieren en				
	- uitvoering van een aanpak laden elektrische voertuigen				
Toelichting	De gemeente was voornemens een inkoop te doen voor een 4 tal openbare hoog vermogen la				
Verschil realisatie	behoefte van de doelgroepen taxi en bestelverkeer. De voorbereiding heeft vertraging opgelopen				
- begroting	in 2020 niet geleid tot een gunning. De voorbereiding loopt door in 2021 en de gunning di				
(financieel)	inkoopverplichting staat nu gepland				
Bedrag	-				
herbestemming					
Toelichting	Nvt				
herbestemming					

ET0042 - ET -	3.625	0	570	570	0	3.055	Budget ET	Realisatie t/m	Begroting	Realisatie	Verschil	Restant
Stappenplan Zero Emissie								2019	2020	2020		
Stadslogistiek (ZES)												
Verkeer en Vervoer	8.175	0	2.070	1.910	-160							
ET0042 - ET -	3.625	0	570	570	0							
Stappenplan												
Zero Emissie												
Stadslogistiek												
(ZES)												
Algemene informatie												
Project omschrijving	Met dit meerjarige programma willen we een samenhangend pakket van stimulerende en regulerende maatregelen voor emissievrije stadslogistiek in Rotterdam realiseren. Het programma beschrijft de invloeden die we hiervoor tot en met 2025 nemen. Het belangrijkste onderdeel is de invoering van de zero-emissiezone voor stadslogistiek vanaf 2025. De beoogde zone omvat grofweg het gebied binnen de ring van Rotterdam exclusief de bedrijventerreinen. De leefbaarheid (waaronder bereikbaarheid en luchtkwaliteit) streeft ernaar het gebied het meest onder druk en dit gebied is het meest kansrijk voor slimme logistieke concepten van de toekomst. Het aantal transportritten gereduceerd kunnen worden. De invoering van een zero-emissiezone in Rotterdam (en in andere steden) biedt de (logistieke) ondernemers een gelijkwaardig speelveld en een stok om te roeien om versneld te verduurzamen en een inhaalslag te maken t.o.v. andere sectoren die al veel verduurzamen. De middelen worden ingezet om samen met een representatieve afspiegeling van de logistieke sector de zero-emissiezone verder in te richten. De meeste grote bedrijven hebben voldoende investeringsruimte om zelf de overstap naar emissievrij transport te kunnen maken. Deze bedrijven hebben vooral zo snel duidelijkheid nodig over de zero-emissiezone. Extra aandacht is er voor stimuleringsmaatregelen voor de lokale MKB. Voor het MKB is de stap naar emissievrij transport door o.a. de hoge aanschafkosten nog moeilijk. De intentie is om eind 2020 met de logistieke sector een convenant te ondertekenen. Hierin worden afspraken vastgelegd over de geografische afbakening en toegangseisen van de zero-emissiezone voor stadslogistiek in 2025 en is ook benodigd flankerend beleid opgesteld.											
Gebied	Rotterdam											
Planning	2020	tot	2030	Fase		L						
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal								
	3.625	0	0	3.625								
Toelichting												
Toelichting	In 2020 is het Convenant ZES Rotterdam gesloten. Hierin heeft de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt met de logistieke sector over de zero emissie zone voor stadslogistiek (ZES-zone) en de acties die nodig zijn. Ook is de subsidieregeling LabZES vastgesteld.											
Uitvoering (inhoudelijk)												
Toelichting	Realisatie is conform de planning.											
Verschil realisatie -												

begroting	
(financieel)	
Bedrag	
herbestemming	
Toelichting	Bedrag van herbestemming bestaat uit niet gerealiseerd urenbudget 2020. Conform spelreg
herbestemming	vrijvallen. Budget zal binnen de bestemmingsreserve ETB herbestemd worden voor andere
p	

Overhead	928	0	528	323	-205	605

ET0004 - ET -	800	0	400	251	-149	549	Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per
Energiebesparing en							Overhead	928	0	528	323	-205
productie Living Lab												
Kleinpolderplein							ET0004 - ET -	800	0	400	251	-149
							Energiebesparing					
							en productie					
							Living Lab					
							Kleinpolderplein					

Algemene

informatie

Project	De gemeentelijke werklocatie Kleinpolderplein (KPP) wordt ingericht als proeftuin en living
omschrijving	energiebesparing en CO2-reductie. De locatie is hiervoor zeer geschikt. De locatie biedt l mogelijkheden om duurzaamheidsmaatregelen te nemen die bij een goed resultaat kunner toegepast op bijna alle andere gemeentelijk werklocaties. Het Kleinpolderplein kent e energieverbruik, onder meer door het continue gebruik van de locatie en de aanwezighei werkplaatsen van Stadsbeheer Vervoer en Materieel. Daarnaast is het een geschikte locatie wa vanuit het programma PortXL, start-ups en scale-ups hun producten kunnen testen of tonen aan c Belangrijke doelstellingen zijn het verminderen van het energieverbruik door het gebruik van ledve (indien mogelijk) infrarood-verwarming, lokale opwekking van duurzame energie (zon en wind). testen we ook welke maatregelen het meest bijdragen aan energiebesparing en CO2-reductie. D en ervaring die we opdoen, komt ten goede aan de verduurzaming van andere gemeentelijke doordat we beter in staat zijn mogelijke investeringen in duurzaamheid optimaal tegen elkaar af te Een in 2019 geplande pilot om 300 werkplekken aan te passen is komen te vervallen. Hier l Corona maatregelen deels aan ten grondslag, als ook de doorontwikkeling van de werl

Gebied					R
Planning	1-1-2020	tot	2021	Fase	L
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	800	0	0	800	

Toelichting

Toelichting	Gere
Uitvoering	- Aansluiten van Battery Energie Storage System (Accu's waarin energie opgeslage

(inhoudelijk)							- pilot met 17 zonne					
							- rijwiel oplaadpalen "off grid" (energie wordt opgeladen door zon en wind, niet aangesloten op r					
							In voorb					
							- het vervangen van TL-verlichting door LED-verlichting in werk					
							- omgevingsvergunning voor het plaatsen van verticale windturbines in verschillende					
Toelichting							In 2020 zijn verplichtingen aangegaan die in 2021 gerealiseerd worden. Aankoop, plaatsen en a					
Verschil realisatie							windturbines kan nadat omgevingsvergunning is goe					
- begroting												
(financieel)												
Bedrag												
herbestemming												
Toelichting												
herbestemming												
ET0010 - ET -							Budget ET	Realisatie t/m 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil	Restant per
Laadvoorzieningen												
gemeentelijke terreinen												
							Overhead	928	0	528	323	-205
ET0010 - ET -							128	0	128	72	-56	
Laadvoorzieningen												
gemeentelijke												
terreinen												
Algemene												
informatie												
Project							Onze doelstelling is dat het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 volledig CO2-neutraal is. Hi					
omschrijving							uitbreiding van de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op gemeentelijke locaties noo					
							Dit project betreft de voorbereiding van de concessie voor 10 laadpalen voor zware vc					
							(vuilniswagens), 30 laadpalen voor middelzware voertuigen (transporters en kleine busjes					
							laadpalen voor personenauto's (waaronder deelauto's). Doel is dat deze laadvoorzienir					
							managementinformatie leveren over het opgenomen vermogen per voertuig. De stroom waai					
							wagenpark zich via de laadpalen voedt, wordt geleverd via het nieuwe gemeentelijke contract voo					
							stroom. Voor de uitvoering van de concessie zijn geen gemeentelijke middelen nodig. De invester					
							exploitatie komen ten laste van de concessi					
							De aanbesteding is begin 2020 gepubliceerd. Medio 2020 vindt de definitieve gunning plaat					
							definitieve gunning vindt overname van de al aanwezige laadpalen plaats en start de verdere					
							andere					
Gebied							R					
Planning							2020	tot	2021	Fase	L	
Dekking							ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
							128	0	0	128		

Toelichting	
Toelichting	De aanbesteding is in november 2020 afgerond en aan concessiehouder gegund. Planning is tc
Uitvoering	juni 2021 de overdracht van de bestaande laadpalen op de locaties van de Gemeente
(inhoudelijk)	overgedragen aan concessiehouder. Tevens worden, waar mogelijk en nodig, laadpalen toegelaten op de locaties. Na juni 2021 wordt het proces compleet ingebed in de bestaande or
Toelichting	Betreft budget ten behoeve van implementatie van de aanbesteding en zal in 2021 gerealise
Verschil realisatie	
- begroting	
(financieel)	
Bedrag	Nvt
herbestemming	
Toelichting	Nvt
herbestemming	

Totaal	56.029	1.809	18.383	11.595	-6.788	42.625

Vrijval

Niet van toepassing

Voorzieningen

Pagina 134

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

Toelichting verloopstaatVermogensspecificatie voorzieningen

Voorzieningen	31-12-2019	Correctie	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	31-12-2020
Voorziening Pensioenen Bestuurders	50.571	0	8.401	1.508	0	57.464
Verliesvoorziening Grondexploitatie	30.378	-39	0	0	0	30.339
Voorziening Garantstelling Grondbank Zuidplaspolder	6.950	0	0	0	140	6.810
Voorziening Verzekeringen	4.765	0	2.290	1.282	1.150	4.623
Voorziening Vennootschapsbelasting	4.271	0	1.015	1.501	0	3.785

Voorziening Pensioenvoorziening Ex Raadsleden	1.520	0	103	6	0	1.617
Voorziening Project Collectiegebouw	0	0	1.555	0	0	1.555
Voorziening Afkoop Onderhoudsplicht Begraafplaatsen	669	0	332	0	40	961
Voorziening Leges Leidingen	944	0	953	0	944	953
Voorziening Belastinggeschillen	150	0	466	0	0	616
Voorziening Beheer en Onderhoud N209	649	0	0	47	0	602
Voorziening Concernhuisvesting	300	0	0	0	0	300
Voorziening Huursuppletie Cultuurwerkplaats	206	0	0	103	0	103
Voorziening Bomenfonds	33	0	2	0	0	35
Voorziening Vervangingsinvesteringen Riolerig	0	0	29.891	29.891	0	0
Totaal Voorzieningen	101.406	-39	45.008	34.338	2.274	109.763

Toelichting verloopstaat

Hieronder volgt een toelichting van de voorzieningen met een eindsaldo groter dan € 5 mln.

Een nadere toelichting op de voorzieningen is terug te vinden in de hierop volgende paragraaf:

[Vermogensspecificaties voorzieningen](#). Deze specificaties betreft additionele informatie die op grond van het BBV niet verplicht is. Deze specificaties zijn geen integraal onderdeel van de Jaarrekening en vallen dan ook buiten de scope van de accountantscontrole.

Voorziening Pensioenen Gebieden en Bestuurders

De voorziening is gevormd om over voldoende vermogen te beschikken om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van het college van B&W en politiek ambtsdragers van Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen. De hoogte van de voorziening is conform de berekening van een externe deskundige.

Verliesvoorziening Grondexploitaties

In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden verantwoord.

Voorziening Garantstelling Grondbank Zuidplaspolder

Deze voorziening is gevormd omdat de gemeente Rotterdam voor 40% deelneemt in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas. De beoordeling van de grondverkoop en het ontwikkelperspectief vindt jaarlijks plaats na vaststelling van de jaarstukken van de Grondbank.

Vermogensspecificatie voorzieningen

[Vermogensspecificatie voorzieningen](#)

Vermogensspecificaties voorzieningen

Pagina 135

Vermogensspecificaties voorzieningen

Hieronder het overzicht van de voorzieningen van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je de verloopstaat en een algemene toelichting over de betreffende voorziening. Daarnaast worden de mutaties aan de voorziening en afwijkingen tussen de begroting en realisatie toegelicht.

Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020	
Bestuur en Dienstverlening	52.091	8.504	1.514	0	59.080	
Voorziening Pensioenen	50.571	8.401	1.508	0	57.464	Realisatie Voorzieningen
Bestuurders						Beginstand 1-1-2020
						Eindstand 31-12-2020
						Bestuur en Dienstverlening
						52.091 8.504 1.514 0 59.080
						Voorziening Pensioenen
						50.571 8.401 1.508 0 57.464
						Bestuurders
						Verloopstaat Voorziening
						Beginstand 1-1-2020
						Eindstand 31-12-2020
						Pensioenen Bestuurders
						(samenvoeging van de voorziening
						Pensioenen bestuurders en
						voorziening pensioenen gebieden)
						Realisatie 2020
						50.571 8.401 1.508 0 57.464
						Begroting 2020
						50.571 1.451 1.498 0 50.524

Verschil Realisatie en Begroting	0	6.949	10	0	6.939

Toelichting Voorziening

Ingesteld per: 1-1-2014

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

Doel Voorziening: Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.

Toelichting Realisatie 2020: Aan het einde van het jaar is de voorziening geactualiseerd.Dit heeft geleid tot een extra dotatie. Oorzaak van deze significante dotatie zijn de herziene actuariële berekeningen en wederom een rentedaling.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020: De berekeningen worden aan het eind van het jaar gemaakt / geactualiseerd. Door de actuariële herziene berekeningen en rentedaling is een verschil met de begroting ontstaan.

Voorziening	1.520	103	7	0	1.617
Pensioenvoorziening ex raadsleden					

Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
Bestuur en Dienstverlening	52.091	8.504	1.514	0	59.080

Voorziening	1.520	103	7	0	1.617

Pensioenvoorziening

ex raadsleden

Verlooptstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
Pensioenvoorziening					
ex raadsleden					

Realisatie 2020	1.520	103	7	0	1.617

Begroting 2020	1.520	78	0	0	1.598

Verschil Realisatie en Begroting	0	25	7	0	18

Toelichting

Voorziening

Ingesteld per: 1-1-2015

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

Doel Voorziening: Het dekken van de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).

Toelichting Realisatie 2020: Naast de jaarlijkse toevoeging van € 78, is in de realisatie € 25 extra toegevoegd. Dit bedrag had eigenlijk uitgekeerd moeten worden. Deze uitkeringen hebben niet plaats gevonden vanwege het ontbreken van een door de Belastingdienst goedgekeurde regeling.

In het eerste kwartaal van 2021 zou dit opgelost moeten zijn, zodat tot uitkeren kan worden over gegaan. Daarnaast heeft er een niet begrote onttrekking plaats gevonden. Dit betreft een afkoopsom van een deelnemer.

Toelichting Verschil	Het verschil tussen de begroting en de realisatie betreft polissen die pas in 2021 tot
Realisatie - Begroting	uitkering zullen overgaan voor wat betreft de toevoegingen. Bij de onttrekking betreft het
2020:	een afkoopsom van een deelnemer.

Overhead	9.486	3.771	2.783	1.150	9.325

Voorziening	4.765	2.290	1.282	1.150	4.623	Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Verzekeringen						Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
						Overhead	9.486	3.771	2.783	1.150	9.325
						Voorziening	4.765	2.290	1.282	1.150	4.623
						Verzekeringen					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
						Verzekeringen					
						Realisatie 2020	4.765	2.290	1.282	1.150	4.623
						Begroting 2020	4.765	3.000	0	1.000	6.765
						Verschil	0	-710	1.282	150	-2.142
						Realisatie en					
						Begroting					
						Toelichting					
						Voorziening					
						Ingesteld per:	1-1-2005				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Doel			Het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.		
						Voorziening:					
						Toelichting	Door ontwikkelingen in onderhanden schadedossiers is toevoeging van de voorziening				
						Realisatie 2020:	noodzakelijk gebleken. Afwikkeling van schades gebeurt door aanwending van de voorziening.				
							Neerwaarts bijgestelde, of afgewezen claims hebben geleid tot vrijval.				
						Toelichting	De omvang van de schadeportefeuille en het verloop in de onderliggende dossiers, zijn op				
						Verschil	voorhand moeilijk te voorspellen. De mutaties in de voorziening volgen de werkelijke				
						Realisatie -	ontwikkelingen van schades en de afwikkeling daarvan.				
						Begroting 2020:					

Voorziening	300	0	0	0	300	Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Concernhuisvesting						Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
						Overhead	9.486	3.771	2.783	1.150	9.325

Voorziening	300	0	0	0	300
Concernhuisvesting					
Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
Concernhuisvesting					
Realisatie 2020	300	0	0	0	300
Begroting 2020	300	0	0	0	300
Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting					
Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2017				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het dekken van toekomstige risico's in relatie tot Concernhuisvesting. De voorziening van € 300 is in 2017 getroffen. Jaarlijks wordt bezien in hoeverre het bedrag van de voorziening aangepast dient te worden. Het huidige saldo betreft een nog lopend juridische geschil.				
Toelichting Realisatie 2020:	De voorziening is in 2017 getroffen. Jaarlijks wordt bezien in hoeverre het bedrag van de voorziening aangepast dient te worden. Het huidige saldo betreft een nog lopend juridische geschil.				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020:	Niet van toepassing				

Voorziening	150	466	0	0	616	Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Belastinggeschillen						Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
						Overhead	9.486	3.771	2.783	1.150	9.325
Voorziening	150	466	0	0	616						
Belastinggeschillen											
Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand						
Voorziening	1-1-2020				31-12-2020						
Belastinggeschillen											
Realisatie 2020	150	466	0	0	616						
Begroting 2020	150	466	0	0	616						
Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	0	0						
Toelichting											
Voorziening											

Ingesteld per:	1-1-2001
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald
Doel Voorziening:	Het volledig afdekken van risico's in de toepassing van de werktuigenvrijstelling van enkele industriële complexen en risico's als gevolg van de lopende procedure omtrent de precario-en reclamebelasting.
Toelichting	De beginstand ten bedrage van € 150 volgt door een geschil met Lindegas Benelux B.V.
Realisatie 2020:	inzake tariefdifferentiatie op precario op leidingen. Het risico strekt over de belastingjaren 2017 tot en met 2019. Vanwege het beperkte risico is 25% van het principiële bezwaar over deze belastingjaren, inclusief rentecomponent, toegevoegd aan de voorziening. Als gevolg van de uitbreiding van het lopende geschil met Lindegas Benelux B.V. met belastingjaar 2020 en een nieuw geschil van eenzelfde strekking met Dow Benelux, is bij de 10-maands de voorziening belastinggeschillen met € 466,- gedoteerd.
Toelichting Verschil	Niet van toepassing.
Realisatie -	
Begroting 2020:	

Voorziening	4.271	1.015	1.500	0	3.786	Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Vennootschapsbelasting							1-1-2020				31-12-2020
						Overhead	9.486	3.771	2.783	1.150	9.325
						Voorziening	4.271	1.015	1.500	0	3.786
						Vennootschapsbelasting					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
						Vennootschapsbelasting					
						Realisatie 2020	4.271	1.015	1.500	0	3.786
						Begroting 2020	4.271	784	1.500	0	3.555
						Verschil Realisatie en Begroting	0	231	0	0	231
						Toelichting Voorziening					
						Ingesteld per:					
						Eindigt per:					
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.				
						Toelichting Realisatie 2020:	De realisatie in 2020 betreft de toevoeging aan de voorziening wegens actualisatie voor de jaren 2017 tot en met 2020 op basis van de recente gegevens voor de belastbare prestaties (€ 1 mln) en aanwending wegens opgelegde aanslag voor 2016 (€ 1,5 mln)				

voor de belaste prestaties. Ultimo december 2020 bedraagt deze voorziening € 3,8 mln.

Toelichting Verschil In de realisatie is een overschrijding te zien van de toevoeging aan deze voorziening (€
Realisatie - Begroting 231). Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een nadere actualisatie van de
2020: belastbare activiteiten gedurende het jaar.

Cultuur, sport en recreatie	206	0	103	0	103

Voorziening	206	0	103	0	103
huursuppletie					
cultuurwerkplaats					

Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Cultuur, sport en recreatie	206	0	103	0	103

Voorziening huursuppletie	206	0	103	0	103
cultuurwerkplaats					

Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
huursuppletie cultuurwerkplaats	1-1-2020				31-12-2020

Realisatie 2020	206	0	103	0	103

Begroting 2020	206	0	103	0	103

Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	0	0

Toelichting Voorziening

Ingesteld per: 31-12-2014

Eindigt per: 31-12-2021

Doel Voorziening: Het dekken van een deel van de jaarlijkse huurkosten van de cultuurwerkplaats.

Toelichting Realisatie 2020: Het in 2020 aangewende bedrag is onderdeel van de in dat jaar toegekende subsidie aan de cultuurwerkplaats.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020: Niet van toepassing.

Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550

Voorziening	0	29.891	29.891	0	0
Vervangingsinvesteringen					
riolering					

Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550

Voorziening	0	29.891	29.891	0	0

Vervangingsinvesteringen					
riolering					

Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Vervangingsinvesteringen	1-1-2020				31-12-2020

riolering					

Realisatie 2020	0	29.891	29.891	0	0

Begroting 2020	0	29.891	29.891	0	0
Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2007				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen				
Toelichting Realisatie 2020:	Het jaarlijkse spaarbedrag binnen de rioolheffing wordt aangewend ter dekking van de investeringsuitgaven aan de rioolvervanging. De begrote toevoeging is volledig afgeboekt op de vervangingsinvesteringen van riolen.				
Toelichting Verschil	Niet van toepassing,				
Realisatie - Begroting 2020:					

Voorziening Leges	944	953	0	944	953	Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Leidingen						Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
						Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550
						Voorziening	944	953	0	944	953
						Leges Leidingen					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
						Leges					
						Leidingen					
						Realisatie 2020	944	953	0	944	953
						Begroting 2020	944	944	0	944	944
						Verschil	0	9	0	0	9
						Realisatie en Begroting					
						Toelichting					
						Voorziening					
						Ingesteld per:	31-12-2013				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Doel	De vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een				
						Voorziening:	volgend jaar worden gemaakt.				
						Toelichting	Vrijval van € 944 ontstaat als gevolg van de in 2020 uitgevoerde werkzaamheden. De toevoeging				
						Realisatie 2020:	van € 1,0 mln betreft de vooruit ontvangen opbrengsten van derden ultimo 2020. De werkzaamheden hiervoor zullen in de loop van 2021 plaats vinden.				

Toelichting De toevoeging is afhankelijk van de ingediende aanvragen vanaf 1 juli tot en met 31 december en

Verschil de stand van de uitvoering hiervan. Hiervan is van te voren geen inschatting te maken. De

Realisatie - begroting wordt gelijk gehouden aan de laatst berekende toevoeging.

Begroting 2020:

Voorziening Bomenfonds	33	2	0	0	35	Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
						Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550
						Voorziening	33	2	0	0	35
						Bomenfonds					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
						Bomenfonds					
						Realisatie 2020	33	2	0	0	35
						Begroting 2020	33	0	0	0	33
						Verschil Realisatie en	0	2	0	0	2
						Begroting					
						Toelichting					
						Voorziening					
						Ingesteld per:	31-12-2016				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
						Toelichting Realisatie	Voor het kappen van bomen in Rotterdam is een bedrag ontvangen van € 2k ter dekking van herplantplicht. Omdat dit bedrag in 2020 niet besteed is, is het toegevoegd aan de voorziening.				
						Toelichting Verschil	Niet van toepassing.				
						Realisatie - Begroting					
						2020:					

Voorziening Afkoop	649	0	46	0	603	Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
beheer en onderhoud							1-1-2020				31-12-2020
N209						Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550
						Voorziening Afkoop beheer en	649	0	46	0	603
						onderhoud N209					
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Afkoop beheer en	1-1-2020				31-12-2020
						onderhoud N209					

Realisatie 2020	649	0	46	0	603
Begroting 2020	649	0	46	0	603
Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	0	0
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-7-2019				
Eindigt per:	31-12-2033				
Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
Toelichting Realisatie 2020:	De bijdrage van de Provincie Zuid Holland is in 2019 ontvangen, in 2020 heeft de tweede aanwending plaatsgevonden (van de in totaal 15 aanwendingen).				
Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020:	Niet van toepassing.				

Voorziening afkoop	669	332	0	40	960	Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
onderhoudsplicht							1-1-2020				31-12-2020
begraafplaatsen						Beheer van de stad	2.295	31.176	29.937	984	2.550
						Voorziening afkoop	669	332	0	40	960
						onderhoudsplicht					
						begraafplaatsen					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening afkoop	1-1-2020				31-12-2020
						onderhoudsplicht					
						begraafplaatsen					
						Realisatie 2020	669	332	0	40	960
						Begroting 2020	669	333	0	40	962
						Verschil Realisatie en Begroting	0	-1	0	0	-1
Toelichting Voorziening											
Ingesteld per:	1-1-2018										
Eindigt per:	31-12-2033										
Doel Voorziening:	De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsommen begraafrechten waar een schoonmaak of onderhoudsverplichting tegen over staat. De betaalde afkoopsommen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.										
Toelichting Realisatie 2020:	De in 2020 in rekening gebrachte afkoopsommen zijn aan de voorziening toegevoegd. Daarnaast heeft de vrijval over 2020 plaatsgevonden.										

Toelichting Verschil

De werkelijke opbrengst is lager uitgevallen dan begroot.

Realisatie - Begroting

2020:

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	37.328	1.555	39	140	38.704

Voorziening	6.950	0	0	140	6.810
Garantstelling Grondbank					
Zuidplaspolder					

Realisatie Voorzieningen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
	1-1-2020				31-12-2020

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	37.328	1.555	39	140	38.704

Voorziening Garantstelling	6.950	0	0	140	6.810

Grondbank Zuidplaspolder

Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Garantstelling Grondbank	1-1-2020				31-12-2020
Zuidplaspolder					

Realisatie 2020	6.950	0	0	140	6.810

Begroting 2020	6.950	0	0	0	6.950

Verschil Realisatie en Begroting	0	0	0	140	-140

Toelichting Voorziening

Ingesteld per: 31-12-2010

Eindigt per: 31-12-2020

Doel Voorziening:

De gemeente Rotterdam neemt deel voor 40% in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas.

Toelichting Realisatie 2020: In 2020 is € 140 vrijgevallen als gevolg van een verwacht positief saldo van € 350.

Toelichting Verschil Realisatie - Begroting 2020: De mutatie in de voorziening wordt niet begroot omdat de mutatie wordt gebaseerd op de uitkomsten van de jaarrekening.

Verliesvoorziening	30.378	0	39	0	30.339
Grondexploitaties					

Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	37.328	1.555	39	140	38.704

Verliesvoorziening	30.378	0	39	0	30.339

Grondexploitaties

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending/Correctie	Vrijval	Eindstand
verliesvoorziening	1-1-2020				31-12-2020
Grondexploitaties					

Realisatie 2020	30.378	0	39	0	30.339
Begroting 2020	30.378	0	0	0	30.378
Verschil Realisatie en Begroting	0	0	39	0	-39

Toelichting

Voorziening

Ingesteld per: 31-12-2019

Eindigt per: Nader in te vullen

Doel Voorziening: De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.

Toelichting In 2020 wordt € 30,3 mln gereclassificeerd van de verliesvoorziening grondexploitatie conform Realisatie 2020: de in het doel van de voorziening genoemde BBV regels. In januari 2021 wordt deze boeking weer teruggedraaid.

Toelichting Verschil Deze mutatie wordt niet begroot is wordt alleen bij de jaarrekening opgevoerd in het kader van Realisatie - de BBV regels.
Begroting 2020:

Voorziening Project	0	1.555	0	0	1.555
Collectiegebouw					
Realisatie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorzieningen	1-1-2020				31-12-2020
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	37.328	1.555	39	140	38.704
Voorziening	0	1.555	0	0	1.555
Project					
Collectiegebouw					
Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Voorziening	1-1-2020				31-12-2020
Project					
Collectiegebouw					
Realisatie 2020	0	1.555	0	0	1.555
Begroting 2020	0	0	0	0	0
Verschil	0	1.555	0	0	1.555
Realisatie en					
Begroting					

Toelichting**Voorziening**

Ingesteld per:	1-12-2020

Eindigt per:	31-12-2021

Doel Voorziening:	Het dekken van de verwachte kosten van het meerwerk rondom de bouw van het Depot Boijmans.

Toelichting	Binnen het project Depot Collectiegebouw is er sprake van meerwerk. Voor een deel van het uitgevoerde meerwerk was op jaareinde nog niet bekend hoe deze lasten verdeeld zouden worden over de drie financiers van het project, stichting de Verre Bergen, Museum Boijmans van Beuningen en de gemeente. Hierom is een voorziening gevormd.

Toelichting	Bij de laatste vastgestelde begroting was nog niet bekend dat er een voorziening gevormd zou moeten worden.
Verschil	
Realisatie -	
Begroting 2020:	

Totaal	101.406	45.007	34.376	2.273	109.763

Vaste schulden met rentetypische looptijd van één jaar of langer

Pagina 136

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In de volgende tabel zijn de vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer opgenomen.

Toelichting verloopstaat

	31-12-2019	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2020	Rente:
Obligatieleningen	56	0	1	55	N.v.t.
Medium Term Notes	894.500	0	543.500	351.000	3.951
Totaal obligatieleningen:	894.556	0	543.501	351.055	3.951
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	75.000	0	75.000	0	-87
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	579.204	85.000	212.167	452.037	18.479
Openbare lichamen	75.000	0	0	75.000	922
Overige binnenlandse sectoren	5.000	0	5.000	0	41
Totaal onderhandse leningen	734.204	85.000	292.167	527.037	19.355

Door derden belegde gelden	27	0	27	0	N.v.t.
Waarborgsommen	2.521	292	593	2.220	N.v.t.
Vooruit ontvangen afkoopsommen erfpacht	34.168	1.840	1.727	34.281	N.v.t.
Totaal overige leningen	36.716	2.132	2.347	36.501	N.v.t.
Totaal vaste schulden	1.665.476	87.132	838.015	914.593	23.306

Toelichting verloopstaat

De behoefte aan nieuwe financieringsmiddelen is afhankelijk van de ontwikkeling van de gemeentelijke investeringen in vaste activa en onderhanden werk, de ontwikkeling van de interne financieringsmiddelen en de ontwikkeling van de bestaande in portefeuille opgenomen geldleningen.

Obligatieleningen

Obligatieleningen

Tot in de jaren '50 van de vorige eeuw heeft de gemeente obligaties uitgegeven om in de financieringsbehoefte te voorzien. De rentecoupons op de obligaties zijn verlopen en er wordt dus geen rente meer uitbetaald. Een klein deel van de in het verleden uitgegeven obligaties is nog niet geïnd door de houders.

Medium Term Notes

Medium term Notes (MTN's) zijn waardepapieren die worden uitgegeven onder het MTN-programma Nederlandse Gemeenten dat wordt verzorgd door de Bank Nederlandse Gemeenten. In 2020 is er voor € 543,5 mln afgelost.

Onderhandse leningen

Onderhandse leningen binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen

Betreft een lening van verzekeringsinstelling SRLEV NV die in het voorjaar van 2020 is afgelost.

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Bij de volgende banken en overige financiële instellingen zijn onderhandse leningen opgenomen:

	31-12-2019	31-12-2020
Bank Nederlandse Gemeenten	347.695	278.935
Nederlandse Waterschapsbank	231.509	173.102
Totaal	579.204	452.037

Onderhandse leningen van openbare lichamen

Betreft een lening van de provincie Noord-Brabant die medio 2024 zal worden afgelost.

Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren

Betreft een onderhandse lening van Vereniging voor Vreemdelingenverkeer Nederland BV (VVV) die medio 2020 is afgelost.

Overige leningen

Door derden belegde gelden

Dit betrof een renteloze lening aan de voormalige PTT in verband met uitgifte grond Veenweg.

Waarborgsommen

Dit betreft ontvangen waarborgsommen bij woningen en bedrijfsmatig onroerend goed welke bij beëindiging van het huurcontract worden terugbetaald.

Vooruit ontvangen afkoopsommen erfpacht

De post vooruit ontvangen afkoopsommen erfpacht omvat het nog niet vrijgevallen deel van de vooruit ontvangen afkoopsommen uit hoofde van niet-eeuwigdurende erfpacht.

Vooruitontvangen Afkoopsommen Erfpacht		
Balans per 31-12-2019		34.168
Toevoeging afkoopsommen 2020		1.840
Vrijval / Verminderings 2020		1.727
Balans per 31-12-2020		34.281

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onder de netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn de betalingsverplichtingen opgenomen die de gemeente binnen één jaar moet voldoen.

Toelichting verloopstaat

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2019	31-12-2020
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	323.000	0
Banksaldi	8.652	5.612
Overige schulden	102.658	119.423
Totaal netto-vlottende schulden	434.310	125.035

Toelichting verloopstaat

De tabel hieronder geeft een specificatie van de kasgeldleningen weer:

Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	31-12-2019	31-12-2020
Spoorwegpensioenfondsen	97.000	0
Aegon Custody NV	82.000	0
Achmea Investerings Management (A.I.M.) Lagere Overheden (LO) Kasgeldstorting Fonds	54.000	0
Aegon NV	47.000	0
Aegon Levensverzekering. NV	25.000	0
Stichting Pensioenfondsen Openbaar Vervoer (OV)	18.000	0
Totaal	323.000	0

In april 2020 heeft de gemeente met een gedeelte van de opbrengst van de verkoop van de aandelen Eneco de kasgeldleningen afgelost.

Betalingen onderweg/kruisposten	9.293	9.514
BNG	-641	-3.902
Totaal	8.652	5.612

Het saldo bestaat uit de daadwerkelijke banksaldi en de betalingen onderweg. Per bank zijn de Gemeentelijke bankrekeningen georganiseerd in een rente- en saldocompensabel stelsel. Dit betekent dat de saldi van de diverse bankrekeningen worden getotaliseerd voordat rente afrekening plaatsvindt.

Overige schulden	31-12-2019	31-12-2020
Na te betalen facturen	87.893	93.419
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) en Zelfstandige regeling	0	11.971
Crediteuren Kredietbank	10.963	11.261
Herziening gemeentefonds	3.033	2.635
Overige schulden < 5 mln	769	137
Totaal	102.658	119.423

Na te betalen facturen

Deze post heeft betrekking op nog te betalen facturen, grotendeels ontvangen voor eind december 2020 met een vervaldatum in 2021 € 93,4 mln.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) en Zelfstandige regeling

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) is een maatregel om zelfstandige ondernemers, waaronder Zelfstandigen Zonder Personeel (ZZP'ers) te ondersteunen tijdens de corona crisis. Het Regionaal Bureau Zelfstandigen voert de Zelfstandige regeling uit. Het Regionaal Bureau Zelfstandigen verricht werkzaamheden in het kader van bijstandverlening zelfstandigen en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). € 12,0 mln.

Crediteuren Kredietbank

Het bedrag heeft betrekking op de schulden aan derden die zijn overgenomen van particulieren in het kader van de schuldhulpverlening € 11,3 mln.

Herziening Gemeentefonds

De herziening op het Gemeentefonds wordt uiterlijk 2 jaar na afloop van het desbetreffende jaar definitief vastgesteld. De belangrijkste maatstaf die -op dit moment- het meest fluctueert en nog kan worden bijgestelde is de 'waarde van de stad'. Dit is de totale Waardering Onroerende Zaken (WOZ)-waarde van de woningen en de niet-woningen van de Gemeente Rotterdam. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verwerkt met een aanzienlijke vertraging de waarden van de maatstaf 'waarde van de stad'. Het effect is samen met de overige nagekomen correcties op het Gemeentefonds verwerkt € 2,6 mln.

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit gelden op floatbankrekeningen gereserveerd voor cliënten/werkzoekenden € 137.

Overlopende passiva

Pagina 138

Overlopende passiva

In onderstaande tabellen zijn de vooruit ontvangen en nog te betalen bedragen opgenomen. De vooruit ontvangen bedragen zijn volgens de voorschriften onderverdeeld in de categorieën overheidslichamen en overige bedrijven of instellingen. De categorieën zijn in deze paragraaf verder gespecificeerd en nader toegelicht.

Toelichting verloopstaat

	31-12- 2019	31-12- 2020
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;		193.538
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen (vooruit ontvangen bedragen);	16.167	14.514
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (nog te betalen bedragen).	186.038	208.470
Totaal overlopende passiva	318.444	416.522

Verdeling van ontvangen bedragen overheidslichamen ontvangen bedragen naar herkomst

Categorie	31-12-2019	Correctie/ overboeking	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	31-12-2020
Overige Nederlandse overheidslichamen	23.303	-595	32.198	29.762	25.144

Het Rijk	70.037	2.504	176.783	100.693	148.631
Europese overheidslichamen	22.899	0	40.248	43.384	19.763
Totaal	116.239	1.909	249.229	173.839	193.538

Regeling	31-12- 2019	Correctie /overboeking	Ontvangen bedragen	Vrijgevallden bedragen of terugbetalingen	31-12- 2020	Categorie
Regio Deal Rotterdam Zuid	21.178	0	38.250	18.482	40.946	Rijk
Besluit Woningbouwimpuls 2020	0	0	25.000	0	25.000	Rijk
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	19.158	0	39.282	39.471	18.969	EU
IBS Project Mainportontwikkeling Rotterdam - deelproject 750 hectare Natuur en Recreatiegebied	15.235	0	0	1.491	13.744	Rijk
Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	6.409	0	6.875	65	13.219	Rijk
Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	0	0	10.245	8	10.237	Rijk
IBS Project Mainportontwikkeling Rotterdam - deelproject Bestaand Rotterdams Gebied	10.671	0	4.036	7.021	7.686	Rijk
Regeling specifieke uitkering stimulering sport	6.316	0	629	421	6.524	Rijk
Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	0	3.062	54.680	51.278	6.464	Rijk
Subsidieverordening Vervoersautoriteit Metropoolregio Rotterdam Den Haag	654	0	26.102	21.053	5.703	Overige
IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid versterking aanpak ondermijning 2019, 2020 en 2021	0	5.286	3.666	3.605	5.347	Rijk
Regionale Bestuursvereenkomst Blankenburgverbinding	7.074	0	0	2.678	4.396	Overige
Specifieke uitkering Proeftuinen Aardgasvrije Wijken	0	0	3.870	0	3.870	Rijk
Horizon 2020	4.196	0	2.104	2.824	3.476	Overige
Kansen voor West	2.591	0	1.711	1.420	2.882	Overige
Herstructurering / ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid- Holland	0	1.485	1.250	0	2.735	Overige
Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	0	0	2.680	0	2.680	Rijk
Samenwerkingsvereenkomst Binnenstedelijke Rotte	2.960	0	0	300	2.660	Overige
Zorgbonus	0	0	1.718	0	1.718	Rijk
Subsidieregeling herstructurering / ontwikkeling en planvorming	0	1.714	0	0	1.714	Overige

Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020	0	0	1.710	83	1.627	Rijk
Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	0	1.178	2.261	1.924	1.515	Rijk
Besluit specifieke uitkering educatie 2020	0	228	7.414	6.217	1.425	Rijk
Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	0	0	1.399	0	1.399	Rijk
SZW Pro-VSO	0	0	957	0	957	Rijk
Subsidieregeling publieke gezondheid	0	250	4.456	4.099	607	Rijk
Specifieke uitkering preventieve aanpak tegen ondermijning	0	0	630	43	587	Rijk
LIFE 2014-2020	911	0	94	430	575	EU
HHSK Kralingse Plas 2018	500	0	0	0	500	Overige
Regeling specifieke uitkering reductie energiegebruik	0	0	495	0	495	Rijk
IBS Provincie Zuid-Holland Afzanden Kralingse Plas 2018-2020	399	0	0	0	399	Overige
Subsidieregeling AMIF en ISF 2014-2020	375	0	20	0	395	Rijk
Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	0	0	377	0	377	Rijk
Regeling specifieke uitkering regionale aanpak voortijdig schoolverlaten	0	823	1.958	2.480	301	Rijk
Regeling specifieke uitkering MKB-deals	0	0	289	0	289	Rijk
Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020	0	0	216	0	216	EU
IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid versterking aanpak afpakken crimineel vermogen	0	638	72	496	214	Rijk
Subsidieregeling PrEP	0	0	394	185	209	Rijk
Afvalfonds Verpakkingen	613	0	547	952	208	Overige
IBS Rijk Steekenergieinjetoeekomst	0	0	150	0	150	Rijk
Regeling specifieke uitkering heroïnebehandeling	0	0	1.541	1.405	136	Rijk
Antes	0	360	0	232	128	Rijk
Subsidieregeling mobiliteit Zuid-Holland 2017	0	0	177	77	100	Overige
Uitvoeringsregeling Groen 2014	424	0	0	329	95	Overige
IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid versterkingsgelden lokale integrale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme 2020	0	0	594	519	75	Rijk
ZoRo busbaan	72	0	0	8	64	Overige
Incidentele specifieke uitkering voor de uitrol en ontwikkeling van slimme	196	0	0	134	62	Rijk

laadpleinen

IBS Provincie Zuid-Holland Uitwisseling warmte-stoom Rotterdamse haven	52	0	0	0	52	Overige
Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling bedrijventerreinen	3.248	-3.198	0	0	50	Overige
IBS Rijk Wijkrechtspraak Rotterdam Zuid 2021	0	0	50	0	50	Rijk
IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid LVB-experiment Tarwewijk Rotterdam-Zuid	0	0	101	53	48	Rijk
Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 - 2022	0	0	41	0	41	Rijk
Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten 2013	27	0	84	81	30	Rijk
Bijdrageregeling versterking economisch vestigingsklimaat Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2015	0	-74	176	72	30	Overige
IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid aanpak High Impact Crimes	0	248	29	248	29	Rijk
IBS Rijk Bestuurlijke aanpak cyberveiligheid	0	0	28	0	28	Overige
Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	0	0	21	0	21	Rijk
Interreg IVB North West Europe (NWE)	0	0	20	0	20	Overige
Bijdrage RWS Koploperproject Circulaire Horeca	15	0	0	0	15	Rijk
Subsidieregeling instandhouding monumenten	46	0	91	123	14	Rijk
Subsidieregeling Groen Zuid-Holland 2016	0	0	11	0	11	Overige
IBS Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid Lokale weerbaarheid cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit	0	0	40	31	9	Overige
Algemene Subsidieverordening Waddenfonds 2017	0	0	15	8	7	Overige
Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland	0	-2	17	10	5	Overige
Interreg North Sea Region 2014-2020	187	0	542	726	3	EU
Bedrijvenregeling	3.135	-3.135	0	0	0	Rijk
Onderwijsachterstandbeleid	3.062	-3.062	0	0	0	Rijk
Urban Innovative Action (UIA)	1.561	0	114	1.675	0	EU
Voorziening Meld - en Coördinatiefunctie RMC	1.178	-1.178	0	0	0	Rijk
ELENA	1.082	0	0	1.082	0	EU
Subsidies High Impact Crimes (HIC)	886	-886	0	0	0	Rijk
Voortijdig Schoolverlaten rijksmiddelen (VSV)	823	-823	0	0	0	Rijk
Antes	360	-360	0	0	0	Overige

Vooruitontvangen bijdrage SOA/HIV	250	-250	0	0	0	Rijk
Uitkering Educatie	228	-228	0	0	0	Rijk
Subsidieregeling gebiedsprogramma's groen Zuid-Holland 2016	94	-94	0	0	0	Overige
PZH Floating Office Rotterdam GCA	37	-37	0	0	0	Overige
Interreg Vlaanderen Nederland 2014-2020	29	-29	0	0	0	Overige
Rivier als Getijddepark 2019-2021	7	-7	0	0	0	Rijk
Totaal	116.239	1.909	249.229	173.839	193.538	

Toelichting verloopstaat

Correctie/Overboeking

De kolom correctie/overboeking heeft betrekking op overboekingen tussen overlopende activa en passiva medeoverheden, al naar gelang de debet- of creditstand per 31 december van de betreffende regeling.

Daarnaast worden jaarlijks de benamingen van de regelingen en de categorie beoordeeld. Indien (een deel van) het saldo van een regeling onder een nieuwe naam wordt gepresenteerd, is middels de correctie/overboeking kolom het saldo overgeboekt.

Ontvangen bedragen / Vrijgevallen bedragen

De kolom ontvangen bedragen bevat de in 2020 geboekte toename van de schuldpositie. Dit zijn de nog niet met subsidieverstrekking afgerekenende bedragen. De kolom vrijgevallen bedragen of de terugbetalingen betreffen de daadwerkelijke uitgaven. Voor deze regelingen dient nog met de subsidieverstrekking te worden afgerekend. Daarom zijn deze regelingen aan de passiva kant gepresenteerd. Hieronder volgt het doel en toelichting van de regelingen met in de stand per 31 december en/of in de kolommen correctie/overboeking, ontvangen bedragen en vrijgevallen bedragen of terugbetalingen een bedrag dat boven het drempelbedrag van € 937,5 ligt.

Regio Deal Rotterdam Zuid

Vrijgevallen bedragen € 18,5 mln.

Ontvangen bedragen € 38,3 mln

Op grond van de Regio Deal Rotterdam Zuid verstrekt het Rijk subsidie voor de continuering en versnelling van de integrale aanpak op de thema's school, wonen en werken in het kader van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Dit is nodig om de achterstanden van Rotterdam Zuid op het gebied van school, werk en wonen weg te werken en opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 te laten stijgen naar het G4-gemiddelde.

Besluit Woningbouwimpuls 2020

Geen Vrijgevallen bedragen

Ontvangen bedragen € 25,0 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het inlopen van het woningtekort en het meerjarig hoog houden van de bouwproductie. De uitkering wordt verstrekt op basis van het Besluit en de Regeling Woningbouwimpuls 2020.

Europees fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Vrijgevallen bedragen € 39,5 mln

Ontvangen bedragen € 39,3 mln

Kansen voor West II is het samenwerkingsprogramma van de vier randstad provincies en de G4 gericht op het stimuleren van regionale ontwikkeling. Het Kansen voor West II programma wordt uitgevoerd met middelen uit het Europese fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO). De gemeente Rotterdam is als management autoriteit verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen moeten betrekking hebben op innovatie en duurzame energie

IBS Project Mainportontwikkeling Rotterdam deelproject 750 hectare Natuur & recreatiegebied

Vrijgevallen bedragen € 1,5 mln

Geen ontvangen bedragen

Het project 750 hectare natuur- en recreatiegebied maakt deel uit van het project Mainportontwikkeling Rotterdam. Het project heeft betrekking op het nieuw natuur- en recreatiegebied op Midden-IJsselmonde (600 ha) en aan de Noordrand van Rotterdam (150 ha). Tevens is voorzien in een verbinding voor langzaam verkeer tussen Midden-IJsselmonde en Rotterdam-Zuid.

Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï

Vrijgevallen bedragen € 0,1 mln

Ontvangen bedragen € 6,9 mln

Op grond van de Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï kan subsidie worden verstrekt aan projecten gericht op het beperken van de geluidsbelasting vanwege wegen en spoorwegen aan woningen, andere geluidsgevoelige gebouwen en geluidsgevoelige terreinen dan wel het beperken van het geluidsniveau binnen woningen of andere geluidsgevoelige gebouwen. De regeling is bedoeld voor (samenwerkingsverbanden van) gemeenten.

Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020

Vrijgevallen bedragen nihil

Ontvangen bedragen € 10,2 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020.

IBS Project Mainportontwikkeling Rotterdam deelproject Bestaand Rotterdams Gebied

Vrijgevallen bedrag € 7,0 mln.

Ontvangen bedragen € 4,0 mln

Het programma Bestaand Rotterdams Gebied (BRG) maakt deel uit van het project Mainportontwikkeling Rotterdam. Het programma omvat projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van de Rotterdamse haven en de gelijktijdige verbetering van het woon- en leefklimaat.

Regeling specifieke uitkering stimulering sport

Vrijgevallen bedragen € 0,4 mln

Ontvangen bedragen € 0,6 mln

Op grond van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport kan subsidie worden verstrekt voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen. De regeling is in het leven geroepen ter compensatie van de per 1 januari 2019 ingevoerde maatregel waardoor gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek kunnen brengen.

Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

Vrijgevallen bedragen € 51,3 mln

Ontvangen bedragen € 54,7 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de minister voor Basis- en Voortgezet onderwijs en Media voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie. De uitkering wordt verstrekt op basis van Artikel 168a, eerste en derde lid van de Wet op het Primair Onderwijs.

Subsidieverordening Vervoersautoriteit Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Vrijgevallen bedragen € 21,1 mln

Ontvangen bedragen € 26,1 mln

Op grond van de Subsidieverordening Vervoersautoriteit Metropoolregio Rotterdam Den Haag kan subsidie worden verstrekt aan verkeer- en vervoerprojecten. Het gaat om subsidies voor de aanleg van infrastructuur, het beïnvloeden van rij- en reisgedrag, de exploitatie van het openbaar vervoer en voor sommige pilots. Deze subsidies worden voornamelijk bekostigd vanuit de Brede Doeluitkering gelden (BDU). Een voorwaarde voor het verkrijgen van een subsidie is dat het een regionaal doel moet bevorderen of dienen, zoals beschreven in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid (UAB).

IBS Ministerie van Justitie en Veiligheid versterking aanpak ondermijning 2019, 2020 en 2021

Vrijgevallen bedrag € 3,6 mln

Ontvangen bedragen € 3,7 mln

Een bijdrage van het Ministerie van Justitie en Veiligheid uit het Ondermijningsfonds voor de uitvoering van het versterkingsplan RIEC Rotterdam 2019-2021.

Regionale Bestuursovereenkomst Blankenburgverbinding

Vrijgevallen bedragen € 2,7 mln

Geen ontvangen bedragen

Op grond van de Regionale Bestuursovereenkomst Blankenburgverbinding verstrekt het rijk een bijdrage aan het kwaliteitsprogramma Blankenburgverbinding (Nieuw Waterland).

Specifieke uitkering Proeftuinen Aardgasvrije Wijken

Geen vrijgevallen bedragen

Ontvangen bedragen € 3,9 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Binnenlandse Zaken voor activiteiten die tot doel hebben om via een wijkgerichte aanpak bestaande woningen en andere gebouwen aardgasvrij of aardgasvrij-ready te maken. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling specifieke uitkering proeftuinen aardgasvrije wijken.

Horizon 2020

Vrijgevallen bedrag € 2,8 mln

Ontvangen € 2,1 mln

Horizon 2020 is het programma van de Europese Commissie om onderzoek en innovatie te stimuleren. Onderdeel van het programma is de inzet op de maatschappelijke vraagstukken zoals klimaatverandering, vergrijzing, voedselveiligheid en betaalbare duurzame energie.

Kansen voor West

Vrijgevallen bedragen € 1,4 mln

Ontvangen bedragen € 1,7 mln

Kansen voor West is het samenwerkingsprogramma van de vier Randstad-Provincies en de G4 gericht op het stimuleren van regionale ontwikkeling. Het Kansen voor West programma wordt uitgevoerd met middelen uit het Europese fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO). De gemeente Rotterdam is als management autoriteit verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Projecten die voor subsidie in aanmerking komen moeten betrekking hebben op innovatie en duurzame energie.

Herstructurering/ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid Holland

Geen vrijgevallen bedragen

Ontvangen bedragen € 1,3 mln

Correctie € 1,5 mln met Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling bedrijventerreinen

Een projectsubsidie van de Provincie Zuid-Holland, op basis van de Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling Maritieme Cluster en Cluster Transport en Logistiek bedrijventerreinen Zuid-Holland, voor activiteiten die gericht zijn op de voorbereiding en uitvoering van een ontwikkelingsproject, herstructureringsproject, of een combinatie hiervan voor het bedrijventerrein Port Valley Stadshavens van de gemeente Rotterdam.

Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen

Geen vrijgevallen bedragen

Ontvangen bedragen € 2,7 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het versneld realiseren van projecten die in de huisvesting van kwetsbare doelgroepen voorzien. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de huisvesting van kwetsbare doelgroepen.

Samenwerkingsovereenkomst Binnenstedelijke Rotte

Vrijgevallen bedragen € 0,3 mln

Ontvangen bedragen: het volledige bedrag is al ontvangen.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst Binnenstedelijke Rotte verstrekt het Recreatieschap Rottemeren een bijdrage voor het project de binnenstedelijke Rotte binnen het programma Rivieroevers

Zorgbonus

Vrijgevallen bedragen € 0,4 mln

Ontvangen bedragen € 2,1 mln

Een bonus voor zorgmedewerkers van zorgaanbieders die een uitzonderlijke prestatie leveren in de strijd tegen corona.

Subsidieregeling herstructurering / ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid-Holland

Correctie € 1,7 mln met Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling bedrijventerreinen

Op grond van de Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid-Holland kan subsidie worden verstrekt voor de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en in mindere mate voor het stimuleren van de aanleg van nieuwe terreinen.

Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020

Vrijgevallen bedragen € 0,1 mln

Ontvangen bedragen € 1,7 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020 en is bedoeld voor het opzetten van bovenregionale expertisecentra jeugdhulp.

Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten

Vrijgevallen bedragen € 1,9 mln

Ontvangen bedragen € 2,3 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De uitkering wordt verstrekt op basis van de RMC-wet en het Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De RMC-functie heeft tot taak met de niet meer kwalificatieplichtige dreigende voortijdig schoolverlaters uit VO en MBO contact te leggen en het zoveel mogelijk terug te begeleiden naar school en/of werk.

Besluit specifieke uitkering educatie 2020

Vrijgevallen bedragen € 6,2 mln

Ontvangen bedragen € 7,4 mln

In 2020 is het bedrag van de balans naar de projectadministratie overgeboekt.

Op grond van het Uitvoeringsbesluit Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) kunnen middelen beschikbaar gesteld worden voor de exploitatiekosten en de huisvestingskosten voor zowel het beroepsonderwijs als het voorbereidend beroepsonderwijs

Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek

Geen vrijgevallen bedragen

Ontvangen bedragen € 1,4 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Financiën voor het bekostigen van gemeentelijke hulp ten behoeve van gedupeerden toeslagenproblematiek. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek.

Subsidieregeling publieke gezondheid

Vrijgevallen bedragen € 4,1 mln

Ontvangen bedragen € 4,5 mln

De subsidieregeling Publieke Gezondheid van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bevat het juridisch kader voor het verstrekken van subsidies op het terrein van de publieke gezondheid.

Regeling specifieke uitkering heroïnebehandeling

Vrijgevallen bedragen € 1,4 mln

Ontvangen bedragen € 1,5 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister voor Medische Zorg en Sport voor het bekostigen van behandelingen van therapieresistente heroïneverslaafden. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Regeling heroïnebehandeling.

Afvalfonds Verpakkingen

Vrijgevallen bedragen € 1,0 mln

Ontvangen bedragen € 0,5 mln

Het Afvalfonds Verpakkingen vergoed kosten voor de inzameling en recycling van verpakkingen aan gemeenten. Het Afvalfonds Verpakkingen treedt op namens het verpakkende bedrijfsleven en de taken die worden uitgevoerd worden gefinancierd vanuit een bijdrage die verpakkende bedrijven betalen. De verplichtingen waar de verpakkende bedrijven zich aan moeten houden zijn vastgelegd in het Besluit beheer verpakkingen 2014. De afspraken tussen bedrijfsleven, gemeenten en overheden liggen vast in een Raamovereenkomst.

Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling bedrijventerreinen

Vrijgevallen bedragen € 3,2 mln

Geen ontvangen bedragen

Op grond van de Subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid-Holland kan subsidie worden verstrekt voor de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en in mindere mate voor het stimuleren van de aanleg van nieuwe terreinen.

Regeling specifieke uitkering regionale aanpak voortijdig schoolverlaten

Vrijgevallen bedragen € 2,5 mln

Ontvangen bedragen € 2,0 mln

Een specifieke uitkering verstrekt door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De uitkering wordt verstrekt op basis van de Gewijzigde regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2017 en is bedoeld voor het uitvoeren van maatregelen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.

Urban Innovative Actions (UIA)

Vrijgevallen bedragen € 1,7 mln

Ontvangen bedragen € 0,1 mln

Urban Innovative Actions is een initiatief van de Europese Commissie voor ondersteuning van innovatieve projecten waarmee hardnekkige stedelijke vraagstukken in het kader van de Urban Agenda worden aangepakt. Rotterdam heeft een UIA-subsidie ontvangen voor het project BRIDGE. Met de subsidie worden activiteiten uitgevoerd gericht op het helpen van jongeren in Rotterdam-Zuid om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken.

ELENA

Vrijgevallen bedragen € 1,1 mln

Geen ontvangen bedragen

ELENA (European Local Energy Assistance) is een (voorwaardelijke) subsidieregeling van de Europese Commissie en de Europese Investeringsbank waarmee steden en regionale overheden ondersteund kunnen worden bij het uitwerken van investeringsprogramma's en -projecten. ELENA-ondersteuning is van toepassing voor projecten op het gebied van energiebesparing, verduurzaming van gebouwen, duurzame energieopwekking, duurzaam stedelijk transport en infrastructuur.

Vooruit ontvangen bedragen	31-12-2019	31-12-2020
Vooruitontvangen ruimtelijke projecten	6.402	5.658
Overige vooruit ontvangen < € 5 mln	9.765	8.856
Totaal	16.167	14.514

Vooruitontvangen ruimtelijke projecten

Projecten waarbij per saldo meer vooruit ontvangen is dan aan kosten is gemaakt. Deze post fluctueert jaarlijks afhankelijk van de voortgang van de projecten.

Overige vooruit ontvangen bedragen < € 5 mln

Het betreft hier een aantal posten waarvan de grootste van € 3,6 mln betrekking heeft op vooruitgefactureerde huren inzake maatschappelijk en commercieel vastgoed en erfpacht. Vooruitontvangen bedragen Rotterdampas 2021 voor € 770. Vergroening Museumpark/Collectiegebouw is opgenomen voor € 531. Rest nog € 4 mln voor een aantal kleinere posten.

Nog te betalen bedragen	31-12-2019	31-12-2020
Te ontvangen facturen	76.678	80.838
Loonheffing, premies en salaris	63.156	80.453
Rente en aflossing	21.449	15.007
Reparatie- en onderhoudsfonds Leasebedrijf	5.160	6.862
Overige nog te betalen bedragen < € 5 mln	19.595	25.310
Totaal	186.038	208.470

Te ontvangen facturen

Hier worden de in 2020 geleverde prestaties opgenomen waarvoor in 2020 nog geen factuur is ontvangen. De grootste posten bestaan uit € 51,8 mln vastgelegde ontvangsten op inkooporders, € 26,3 mln diverse zorg posten zoals; Zorg in natura Jeugd, hulpmiddelen, AOW jeugdtegoed en Jeugdhulp. Nog te betalen met betrekking tot Coronakosten (zoals teststraten, inhuur) € 1,3 mln en € 2,5 mln ruiming explosieven WOII en huurverplichting collectiegebouw € 1,1 mln, nog te betalen aan Greenchoice € 1,3 mln. Het restant van € 5 mln bestaat uit diverse kleinere posten.

Loonheffing, premies en salaris

Deze post bevat € 63,9 mln af te dragen loonheffing over 2020, € 12,8 mln aan pensioenpremies, € 134 restbedrag voor diverse inhoudingen /afdrachten wat salarisgerelateerd is. Verder is hierin ook verwerkt € 920 presentatiecorrectie en € 808 subsidie vermindering loonheffing.

Rente en aflossing

Dit betreft de opgebouwde rente over leningen vanaf de vervaldatum tot eind 2020 en de rente en aflossing van leningen met een vervaldatum van 31 december 2020 die begin 2021 worden verrekend.

Reparatie- en onderhoudsfonds Leasebedrijf

Dit zijn reserveringen voor te maken kosten van leasevoertuigen.

Overige nog te betalen bedragen < € 5 mln

De grootste bedragen bestaan uit Parkeren € 4,8 mln, nog te betalen Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond ivm meerkosten Corona € 3,3 mln, labkosten Corona € 2,4 mln, verkoopkosten Schiecentrale € 2,3 mln, Project

Collectiegebouw € 2,1 mln verwachte afrekeningen Regio Gemeenten € 1,1 mln, diverse verminderingen belasting € 1,1 mln, Onderwijshuisvesting € 1,3 mln. Restsaldo van € 6,9 mln bevat diverse kleinere posten.

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen Pagina 139

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

De niet uit balans blijkende verplichtingen zijn langlopende overeenkomsten waaruit één of meerdere verplichtingen voortvloeien. Hiertoe rekenen we ook de verplichtingen die slechts voor één jaar of minder zijn aangegaan, die in de loop van het jaar zijn ontstaan en per ultimo van dat betreffende jaar nog voortduren.

Er dient gerapporteerd te worden over alle contracten die boven het drempelbedrag liggen van de Europese aanbestedingsregels. De meerjarige contracten nemen we op voor het volle bedrag waarover het contract is gesloten.

De volgende verplichtingen worden onderscheiden:

- garantieverplichtingen;
- inkoop- en afnameverplichtingen;
- huurverplichtingen;
- verplichtingen uit hoofde van personeelslasten;
- subsidieverplichtingen;
- leveringsverplichtingen.

Onderstaand volgt de beschrijving van garanties en borgstellingen zoals wordt voorgeschreven in artikel 57 van het BBV. Vervolgens geven we u, conform artikel 53 van het BBV, een beschrijving van de belangrijkste overige financiële verplichtingen.

[Achtervang, garanties en borgstellingen](#)[Bankgaranties](#)[Renteswaps](#)[Inkoopverplichtingen](#)[Huurverplichtingen](#)[Subsidieverplichtingen](#)[Leveringsverplichtingen](#)[Arbeidskostengerelateerde verplichtingen](#)[Niet uit de balans blijkende rechten](#)

Achtervang, garanties en borgstellingen

De onder de buiten balanstelling opgenomen posten worden hieronder nader toegelicht. In lijn met de voorgaande jaren wordt onder de buiten balanstelling als totaalbedrag opgenomen de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. De gemeente kan als achtervanger worden aangesproken om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen indien die in liquiditeitsproblemen komen. Bij de verdeling van de renteloze leningen over Rijk en gemeenten wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. In opdracht van de toenmalige Minister voor Wonen en Rijksdienst ontwikkelt de VNG een methodiek ten aanzien van de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

BUITEN BALANSTELLING	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020
Niet uit balans blijvende verplichtingen:			
Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang Gemeente Rotterdam	10.011.419	10.011.419	9.628.957
Garanties volkshuisvesting particulieren	36.714	36.714	33.887
Garanties ten behoeve van rechtspersonen	117.267	117.267	10.927
Indirecte garantstellingen uit hoofde van gemeenschappelijke regelingen	69.580	69.580	73.190

1. Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Rotterdam

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen. In lijn met de voorgaande jaren wordt het gegarandeerde bedrag weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door de waarborgfondsen voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. In samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de G4-gemeenten wordt door de VNG nog een methodiek ontwikkeld voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Ad 1.a Achtervang Waarborgfonds Eigen Woning

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. De Rotterdamse achtervangpositie bij WEW neemt jaarlijks verder af. Volgens de laatste opgave van het WEW wordt borg gestaan voor leningen onder Rotterdamse achtervang (afgegeven tot 2011) met een oorspronkelijk leningbedrag van € 3,0 mld. Dit is 1,2% van het totaal door het WEW gegarandeerd bedrag (€ 243 mld).

Ad 1.b Achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het

borgstelsel te versterken. Het WSW heeft dit programma in 2020 verder uitgewerkt samen met de verschillende belangenhouders, waaronder de achtervangers. In 2021 worden de afspraken vastgelegd in verschillende overeenkomsten. De meest recente opgave van het WSW geeft aan dat van het totaal van € 81 mld door het WSW geborgde bedrag, € 6,7 mld betrekking heeft op de achtervang van de gemeente Rotterdam.

Borgstellingen van waarborgfondsen op Rotterdams grondgebied met achtervang gemeente	Gegarandeerd bedrag 1-1-2020	Gegarandeerd bedrag 31-12-2020
a. Waarborgfonds Eigen Woning (WEW)	3.382.000	2.951.000
b. Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	6.629.419	6.677.957
Totaal borgstellingen van waarborgfondsen	10.011.419	9.628.957

2. Garanties volkshuisvesting particulieren

Ad 2.a Hypotheekgaranties

Deze hypotheekgaranties zijn in het verleden rechtstreeks door de gemeente ten behoeve van particulieren verstrekt. Tot 1995 gold er een rijksregeling. Eventuele verliezen op grond van deze regeling komen voor 50% voor rekening van het Rijk en voor 50% voor rekening van de gemeente. Het risico voor de gemeente is 50% van het verschil tussen restantschuld en de waarde van de woning bij verkoop. Bij de instelling van het WEW in 1995 eindigde deze rijksregeling.

Ad 2.b Garantielening NRF-leningen

In 1992 is de Samenwerkingsovereenkomst en de Overeenkomst inzake Zekerheidsfonds tussen de gemeente Rotterdam en de Stichting Nationaal Restauratiefonds (NRF) getekend. Hierbij heeft de gemeente Rotterdam zich garant gesteld voor door het NRF uitgegeven geldleningen aan voornamelijk particulieren.

Garanties volkshuisvesting particulieren	Gegarandeerd bedrag 1-1-2020	Gegarandeerd bedrag 31-12-2020
a. Hypotheekgaranties (50% contragarantie Rijk)	32.680	29.957
b. Garantie NRF-leningen	4.034	3.930
Totaal garanties volkshuisvesting particulieren	36.714	33.887

3. Garanties ten behoeve van rechtspersonen

Ultimo 2020 was het totaal gegarandeerde bedrag € 10,9 mln (2019: € 117 mln); dit betrof 16 verschillende geldnemers (2019: 18) met totaal 27 geldleningen (2019: 31). De meeste borgstellingen zijn vóór 2008 afgegeven. In 2020 zijn geen nieuwe borgstellingen verleend. Hieronder worden de garanties ten behoeve van geldnemers met een totaal schuldrestant groter dan € 0,5 mln of bijzondere ontwikkelingen nader toegelicht.

Ad 3.a Garanties ten behoeve van rechtspersonen, deelnemingen

De gemeente heeft aan de BNG Bank een garantie van € 104 mln verleend ten behoeve van het Warmtebedrijf. Deze garantie betreft de financiering van het aanleggen van een warmtetransportsysteem met het oog op de reductie van CO₂-uitstoot. In 2020 is de gemeente aangesproken op deze garantie. Het Warmtebedrijf was niet in staat om aan haar aflossingsverplichting te voldoen. Daarom heeft de gemeente het openstaande bedrag aan de BNG betaald en daarmee een vordering op het Warmtebedrijf verkregen. Voor meer informatie over de ontwikkelingen met betrekking tot het Warmtebedrijf, zie de paragraaf Verbonden partijen.

Ad 3.b Garanties ten behoeve van rechtspersonen, geen deelnemingen

De garanties die in het segment Kunst zijn verstrekt, hebben betrekking op drie stichtingen voor aankoop en verbouwing van hun locaties. De Stichting Kunstzinnige Vorming heeft een van de onderliggende leningen afgelost waardoor het schuldrestant is afgenomen tot € 0,4 mln (2019: € 0,6 mln).

De garantieverplichtingen in het segment Zorg betreffen voornamelijk leningen ten behoeve van de investeringen in zorginstellingen (Argos, Humanitas, Laurens), waarbij de garanties in eerste instantie in de jaren 1970-1990 zijn afgegeven. In de jaren '90 zijn een aantal schulden geherfinancierd en wederom gegarandeerd. Ten behoeve van de Hefgroep is een aantal leningen gegarandeerd voor de aankoop van voornamelijk panden voor buurthuiswerk. Het totale schuldrestant van de leningen in het segment Zorg is teruggelopen van € 8,1 mln ultimo 2019 naar € 7,2 mln ultimo 2020.

In het segment Sport en recreatie staat voor € 2,1 mln (2019: € 3,7 mln) aan garanties uit, waarvan het merendeel voor Diergaarde Blijdorp (€ 1,8 mln). In 1999 is door deelgemeente Prins Alexander een borgstelling afgegeven ten behoeve van de Stichting Sporthal WION. Omdat de stichting binnen de huidige financiële mogelijkheden niet aan zijn verplichtingen kan voldoen heeft de geldgever in 2020 een claim ingediend bij de gemeente als rechtsoptvolger van deelgemeente Prins Alexander. De gemeente heeft deze claim voldaan, waarmee de garantie is vervallen.

Sinds 1999 staat de gemeente garant voor een de financiering van een pand van woonwerkvereniging De Lelie. Ultimo 2020 bedraagt het schuldrestant € 0,6 mln.

Achtervang, garanties en borgstellingen tbv	Geldnemer	Aandeel	Hoofdsom	Gegarandeerd	Gegarandeerd
rechtspersonen		Rotterdam		bedrag 01-01-2020	bedrag 31-12-2020

Garanties ten behoeve van rechtspersonen,

deelnemingen					
Energie	Warmtebedrijf Holding BV	100%	104.000	104.000	0
Subtotaal garanties ten behoeve van rechtspersonen, deelnemingen			104.000	104.000	0
Garanties ten behoeve van rechtspersonen, niet-deelnemingen					
Kunst	Stichting KunstAccomodatierotterdam	100%	857	343	257
	Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	100%	3.696	583	363
	Stichting Muziektheater de Ontmoeting	100%	350	289	284
Zorg	Hefgroep Stichting	100%	2.874	521	369
	Stichting Argos Zorggroep	100%	13.403	4.086	3.872
	Stichting Horizon, instituut voor Jeugdzorg en Onderwijs	100%	1.029	284	248
	Stichting Humanitas	100%	11.345	748	681
	Stichting Laurens	100%	13.940	1.932	1.610
	Stichting Lelie Zorggroep	100%	817	204	184
	Stichting Zeemanshuis Rotterdam	100%	2.382	298	238
Sport en recreatie	BV Recreatiecentrum Oostervant	100%	1.388	154	62
	Stadion Excelsior BV	100%	1.180	268	215
	Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	100%	34.895	2.758	1.808
	Watersportvereniging Aegir	100%	68	12	9
Overig	Woonvereniging De Nieuwe Blauwen	100%	658	126	86
	Woonwerkvereniging de Lelie	100%	817	661	641
Subtotaal garanties ten behoeve van rechtspersonen, niet-deelnemingen			89.699	13.267	10.927
Totaal garanties ten behoeve van rechtspersonen			193.699	117.267	10.927

4. Indirecte garantstellingen uit hoofde van gemeenschappelijke regelingen

Ad 4.a. Indirecte garantstellingen GR Grondbank RZG Zuidplas

De gemeente Rotterdam heeft een deelname van 40% in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas. Volgens de ontwerp jaarstukken 2020 heeft de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas ultimo 2020 voor € 65 mln aan leningen opgenomen. De gemeente Rotterdam staat indirect voor 40% van dit bedrag garant, dat wil zeggen voor € 26,0 mln.

Ad 4.b. Indirecte garantstellingen Nieuw Reijerwaard

De gemeente Rotterdam heeft een deelname van 33% in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard. Volgens de concept jaarstukken 2020 heeft de gemeenschappelijke regeling voor € 143 mln aan leningen opgenomen. De gemeente Rotterdam staat indirect voor 33% van dit bedrag garant, dat wil zeggen voor € 47,2 mln.

Indirecte garantstellingen uit hoofde van gemeenschappelijke regelingen	Gegarandeerd bedrag 1-1-2020	Gegarandeerd bedrag 31-12-2020
a. Gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas	28.000	26.000
b. Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard	41.580	47.190
Totaal indirecte garanties u.h.v. gemeenschappelijke regelingen	69.580	73.190

Overige niet uit de balans blijken de verplichtingen

Bankgaranties

Ultimo 2020 heeft de gemeente Rotterdam voor in totaal € 0,1 mln aan bankgaranties uitstaan. Dit betreft in de meeste gevallen huurgaranties. Het bedrag komt ten laste van obligoruimte bij ABN AMRO.

Renteswaps

De gemeente heeft in 2009 en 2010 renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarna zijn geen nieuwe renteswaps meer afgesloten. Het totale volume van de lange financieringsbehoefte dat door middel van swaps tegen toekomstige renterisico's is beschermd bedraagt per ultimo 2020 € 185 miljoen. Deze swaps zijn afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten, een van de meest veilige banken ter wereld. De renteswaps zijn effectief.

Een renteswap heeft bij afsluiten een marktwaarde van € 0. Afhankelijk van ontwikkelingen in de marktrente kan zich gedurende de looptijd van een renteswap een (positieve of negatieve) marktwaarde ontwikkelen. De marktwaarde van de renteswaps zal echter aan het einde van de looptijd altijd weer teruglopen tot € 0. De theoretische marktwaarde van de renteswaps bedroeg ultimo 2020 -/- € 203,7 mln (ultimo 2019 was dit -/- € 139,7 mln). Deze marktwaarde is echter alleen van belang indien er sprake is van een bijstortverplichting – daarbij wordt

een bedrag tot maximaal de marktwaarde ter zekerheid aan de tegenpartij in onderpand gegeven – of als er voortijdig moet worden afgekocht. Omdat voor de gemeente geen bijstortverplichting geldt en er contractueel geen bijzondere ontbindende voorwaarden bestaan, is deze theoretische marktwaarde voor de gemeente niet relevant.

Bedragen x € 1.000	BNG 253507	BNG 253508	BNG 260784
Type instrument	Payer swap	Receiver swap	Payer swap
Tegenpartij	BNG Bank	BNG Bank	BNG Bank
Onderliggende waarde	100.000	-100.000	85.000
Jaar van afsluiten	2010	2010	2010
Ingangsjaar	2010	2010	2012
Looptijd	50 jaar	20 jaar	50 jaar
Betaalde rente	3,10%	Euribor	3,31%
Ontvangen rente	Euribor	3,35%	Euribor
Onderliggende lening(en)	1001770		10018830 10018850
Hoofdsom onderliggende lening(en)	100.000		85.000
Marktwaarde per 31-12-2019	-88.403	33.800	-85.139
Marktwaarde per 31-12-2020	-122.654	36.123	-117.143

Inkoopverplichtingen

Onderstaand worden de lopende contracten vermeld waarvoor langlopende inkoopverplichtingen bestaan.

Inkoop- en afnameverplichtingen	Openstaande verplichting
Activiteiten	206
Automatisering	54.509
Communicatiekosten	8.546
Facilitaire diensten	627.190
Flexibele arbeid	38.459
Gebouwen & Installaties	99.205
Horeca	357
Kantoorbenodigdheden	740

Maatschappelijke activering	11.451
Materialen	30.431
Medische kosten	1.087
Natuur en Milieu	6.646
Niet-Inkoop en specifiek	5.247
Overige materiële kosten	3.473
Personeelskosten	5.777
Subsidies	16
Telecommunicatie	3.739
Uitbestede werkzaamheden	400.301
Veiligheid & Middelen	7.487
Verkeer & Parkeer	5.940
Vervoer	2.101
Voorziening	3.302
Werken	174.717
Vervoer & Logistiek	18.556
Aankoop	6.000
GREX	2.080
Eindtotaal	1.517.564

Huurverplichtingen

Voor de vastgoedexploitatie wordt een aantal vastgoedobjecten meerjarig gehuurd. Onderstaande tabel toont de huurverplichtingen voor 2021 en de daaropvolgende jaren.

Huurverplichtingen	Verplichting
<i>Huurcontract voor:</i>	
Concernhuisvesting	305.936
Onderwijs	216.700
Sport en recreatie	6.712
Kunst en cultuur	16.527
Overig	2.678

Subsidieverplichtingen

Verplichtingen van subsidies die toegekend zijn in 2020 waarvan de activiteiten gedeeltelijk of geheel plaatsvinden in 2021.

Subsidieverplichtingen	Openstaande verplichting
SO Algemeen	2.210
Citylab010 stadsjury	2.991
Gebiedscommissie	92
179 Natuur en Milieu	157
179 Sport	151
179 Wijkrecreatie	135
Bijzondere bijstand	22
Jeugd - Jeugdhulp A	763
Jeugd - Jeugdhulp B	2.032
Jeugd - Kansrijk Opgroeien	86
Jeugd - Overig	2.555
Jeugd - Risicjongeren	63
Jeugd - Sociaal Medische Indicatie	974
Jongerenloket - Ex Participatiebudget	121
Jongerenloket - RMC/VSV	33
Kunst en cultuur in de gebieden	6
Leefstijl, Leefomgeving en Indicatie	2.258
Onderwijs Jonge Kind	42.130
Onderwijs MBO-HO	1.041
Onderwijs PO	19.521
Onderwijs VO	3.247
Overig dKC	1.033
Samenleving	337

Snelloket	1
Podiumkunsten dKC	4
Algemeen	225
552 - Fondsbeheer overig	0
552 - Monumenten	15
552 - PWVB	542
Projectsubsidies cultuur	844
SB Klimaat	27
SO Duurzaamheid	2.360
SO Economie	973
Stedelijk Welzijn	1.011
Structureel dKC	5.264
Veiligheid	1.681
Welzijn Gebied	1.494
Werkgelegenheid	56
Zorg en Marktsamenwerking	229
Zorg en Veilig	20
Noodfonds Cultuur	4.323
Noodfonds Sport	588
SO Duurzaamheid Gebiedsaanpak	434
Totaal	102.049

Leveringsverplichtingen

Huurvorderingen van huurcontracten op jaarbasis op portefeuilleniveau.

Portefeuille	Verplichting
Beheer Gebiedsontwikkeling	14.255
BNK Bedrijfsmatig Onroerend Goed	2.591
BNK Strategisch	11.865
BNK Wonen	10
Brandstofverkooppunten	15.894

Concernhuisvesting	2.008
GO Beheer Go panden NPRZ	1.918
GO Beheer Grex	295
Grond en Water	9.310
Kunst & Cultuur	52.389
Onderwijs	13.447
Parkeren	22.366
Reclame	14.494
Sport & Recreatie	57.257
Welzijn & Zorg	14.886
Totaal	232.984

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Voor de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met vergelijkbaar volume is door het college een eenduidige gedragslijn ontwikkeld. Voor de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen heeft de gemeente geen voorziening getroffen.

Uitgangspunt is het BBV waarin staat voorgeschreven dat voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een jaarlijks vergelijkbaar volume geen verplichting mag worden opgenomen.

Uitzonderingen vormen specifieke posten voor pensioenen van bestuurders. Jaarlijks wordt een inventarisatie gemaakt van de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (met onderbouwing). Op grond van de onderbouwing wordt beoordeeld of de geïntariseerde verplichtingen leiden tot een verstorend effect.

Er is sprake van een verstorend effect indien de mutaties in de omvang van de gemiddelde verplichtingen of de lasten voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, over een periode van vier jaar meer dan 2% bedraagt van het totaal aan personele lasten van de jaarrekening (t-1).

Indien sprake is van een verstorend effect, is sprake van een 'niet vergelijkbaar volume'. In dat geval wordt in de concernjaarrekening een voorziening gevormd voor het deel dat de norm van 2% overschrijdt. Indien het risico zich voordoet, dan beslist het college bij de bestuursrapportages over de budgettaire consequenties. De gemiddelde omvang van de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de periode 2021 tot en met 2024 bedraagt € 17 mln. De tolerantienorm voor 2020 bedraagt circa € 19,5 mln. De gemeente blijft hiermee onder de norm.

Niet uit de balans blijkende rechten

In 2018 zijn bij het Rijk twee verzoeken ingediend voor een bijdrage uit het BTW-compensatiefonds voor de jaren 2013 en verder. Dit ging om 1) een bijdrage voor de kosten voor de aanleg, het onderhoud, de uitbreiding en de

inrichting van gemeentelijke begraafplaatsen en 2) een bijdrage voor de kosten voor re-integratie en outplacement. Voor beide is in 2019 een aanvullend verzoek ingediend voor de jaren 2014 en verder. De bedragen voor re-integratie en outplacement zijn uitgekeerd in 2020. Het verzoek voor begraafplaatsen is afgewezen.

BUITEN BALANSTELLING	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020
Niet uit balans blijvende rechten:			
Recht op claim BCF 2013 ter behoud van onderhoud en investeringen afd. BC	116	116	0
Recht op claim BCF 2013 re-integratie	1.975	1.975	0
Recht op claim BCF 2014 ter behoud van onderhoud en investeringen afd. BC	123	123	0
Recht op claim BCF 2014 re-integratie	2.068	2.068	0

Kasstroomoverzicht

Pagina 140

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de banksaldi en liquide middelen die beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik van deze geldmiddelen in 2020. Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode en bestaat uit kasstromen operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten. Deze pagina betreft additionele informatie die op grond van het BBV niet verplicht is. Deze specificatie is geen integraal onderdeel van de Jaarrekening en valt dan ook buiten de scope van de accountantscontrole.

KASTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	2020
Exploitatieresultaat	1.290.890
<i>Aanpassing voor:</i>	
Afschrijvingen MVA en waardeverminderingen	140.672
Afschrijvingen bijdragen aan activa in eigendom van derden	855
Mutatie voorzieningen	8.357
Mutatie vaste schulden (excl. Leningen og)	-215
<i>Subtotaal</i>	149.669

Vorraden en onderhanden werk	-30.956
<i>Mutatie in werkkapitaal</i>	
Kortlopende uitzettingen (excl. Liquide middelen)	-90.205
Kortlopende schulden (excl. Rek.-couranten en kortlopende leningen)	16.765
Overlopende activa	-149.685
Overlopende passiva	98.078
	-125.047
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.284.556
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	2020
Investeringsen	-321.988
Desinvesteringsen en bijdragen derden	69.789
<i>Subtotaal</i>	-252.199
Verstreking leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	0
Aflossingsen leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	33.047
<i>Subtotaal</i>	33.047
Verstreking overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	-3.884
Aflossingsen overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	2.289
<i>Subtotaal</i>	-1.595
Mutatie kapitaalverstrekingen	-1.271
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-222.018
KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	2020
Mutatie kortlopende geldleningen	-323.000
Aangetrokken leningen og	85.000
Aflossingsen leningen og	-835.668

Mutatie geldmiddelen

-11.130

Gebeurtenissen na balansdatum

Pagina 141

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die bij deze jaarrekening relevant zijn.

Overzicht van baten en lasten

Pagina 142

Overzicht van baten en lasten

[Baten en lasten concern](#)[Begrotingsonrechtmatigheid](#)[Incidentele baten en lasten](#)[Algemene dekkingsmiddelen](#)[Baten en lasten per programma en taakveld](#)[Baten en lasten per BBV-taakveld](#)

Baten en lasten concern

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten op concernniveau gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten Concern	Oorspr. Begroting 2020	Bijgestelde Begroting 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Baten exclusief reserves	3.515.778	5.154.514	5.238.547	84.033
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.422.266	2.782.968	2.810.524	27.557
Belastingen	342.874	339.744	348.318	8.574
Dividenden	108.785	116.892	116.896	4
Financieringsbaten	6.938	1.297.053	1.301.154	4.101
Overige opbrengsten derden	629.916	659.479	633.010	-26.468
Overige baten	5.000	-41.621	28.645	70.265
Lasten exclusief reserves	3.633.040	4.037.660	3.945.954	-91.706

Apparaatslasten	1.022.650	1.104.131	1.090.941	-13.190
Inhuur	93.315	152.082	141.961	-10.122
Overige apparaatslasten	19.096	25.150	26.132	982
Personeel	910.238	926.899	922.848	-4.051
Intern resultaat	-56.043	-68.317	-55.252	13.064
Intern resultaat	-56.043	-68.317	-55.252	13.064
Programmalasten	2.666.433	3.001.846	2.910.265	-91.580
Financieringslasten	43.232	22.824	23.413	589
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	859.354	892.208	775.948	-116.260
Kapitaallasten	138.708	170.768	156.851	-13.917
Overige programmalasten	69.531	129.463	151.285	21.822
Salariskosten WSW en WIW	55.601	51.744	51.746	3
Sociale uitkeringen	832.582	991.466	1.030.134	38.668
Subsidies en inkomensoverdrachten	667.425	743.373	720.888	-22.485
Saldo voor vpb en reserveringen	-117.262	1.116.854	1.292.593	175.739
Vennootschapsbelasting	800	1.440	1.704	264
Saldo voor reserveringen	-118.062	1.115.414	1.290.889	175.475
Reserves	118.062	-1.115.414	-1.204.716	-89.302
Onttrekking reserves	212.322	323.381	231.339	-92.042
Toevoeging reserves	133.431	1.516.464	1.516.464	0
Vrijval reserves	39.171	77.669	80.409	2.740
Saldo	0	0	86.173	86.173

Begrotingsonrechtmatigheid

Bij vier begrotingsprogramma's zijn de lasten (vóór toevoeging aan de reserves) voor in totaal € 34,7 mln overschreden.

De lastenoverschrijding op het programma Bestuur en dienstverlening bedraagt € 2,9 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een extra dotatie aan de voorziening pensioenen bestuurders. De noodzaak van een hoger dan geraamde dotatie bleek na actuariële berekeningen in het eind van het jaar.

Hogere uitgaven aan inkomensregelingen veroorzaakten bij het programma Werk en Inkomen lastenoverschrijdingen van in totaal € 24,9 mln. Deze overschrijdingen passen binnen het door de gemeenteraad

vastgestelde beleid, worden gecompenseerd door direct gerelateerde hogere baten en konden niet eerder worden gerapporteerd.

De lastenoverschrijdingen van € 0,4 mln bij het programma Beheer van de stad houdt verband met extra uitgaven voor de inzameling en verwerking van huisafval. In de laatste maanden van 2020 bleek dat de werkelijke lasten hoger zouden worden dan tijdens de 10-maandsrapportage werd geraamd.

Bij het opmaken van de jaarrekening bleek een dotatie aan de voorziening voor de waardering van Warmtebedrijf Holding B.V. nodig. De dotatie van bijna € 12 mln heeft geleid tot een overschrijding van de lasten van het programma Algemene Middelen van € 6,5 mln.

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit het structurele begrotingssaldo wordt afgeleid. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves gedekt zijn door structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves. Volgens de Gemeentewet en Provinciewet dient in het belang van de horizontale verantwoording en het verticale toezicht er sprake te zijn van een structureel en reëel evenwicht. Met het begrip 'structureel evenwicht' wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term 'reëel' heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen. Baten en lasten worden als incidenteel aangemerkt wanneer ze een tijdelijke geldstroom vertegenwoordigen. Als vuistregel hiervoor geldt een periode van maximaal drie jaar bij ongewijzigd beleid en omstandigheden. In het overzicht is er een analyse gemaakt van de realisatie ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

Incidentele baten en lasten	Begroting 2020	Realisatie 2020
Totaal baten	3.515.778	5.238.547
Incidentele baten	296.355	1.862.692
Algemene middelen	99.314	1.443.854
Gemeentefonds	94.500	147.871
Actualisatie dividenden deelnemingen	4.411	4.446
Project BAG-WOZ	403	0
Verkoop aandelen Eneco	0	1.289.713
Voormalig deelneming Beurs	0	1.480
Verkoop (1e tranche) Tower Hotel Rotterdam	0	344
Cultuur, sport en recreatie	1.230	1.108

Eenmalig baten uit het Mediabeleid	1.230	0
Eurovisie Songfestival	0	770
Heffingsrente factuur sportbedrijf	0	338
Openbare orde en veiligheid	0	637
IBS Ondernijning	0	497
IBS Risicogroepen	0	140
Overhead	539	1.241
Baten Van werk naar werk	335	30
Opbrengst regiogemeenten WMO-toezicht 2019	204	233
Dividend deelnemingen	0	978
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	109.172	139.729
Baten uit grondexploitaties	70.800	59.217
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten	34.572	41.947
Resultaatsnemeningen grondexploitaties	460	22.442
Vergroening Buitenruimte Museumpark	1.160	0
Veilingopbrengsten Brandstofverkooppunten	928	6.975
Bijdragen van externe partijen voor Eiland van Brienenoord	550	0
Baten Ruggedised	352	0
Grondbank LMO Sportcampus	200	209
Bijdrage Blankenburgverbinding	150	0
Collectiegebouw Boijmans van Beuningen (Depot)	0	8.939
Verkeer en Vervoer	52.850	30.772
Hoekse Lijn	52.850	30.772
Volksgesondheid en Zorg	0	66.693
Reizigerszorg	0	710
TBC en HBV vaccinaties	0	134
Bijdragen Rijk in verband met de coronauitgaven	0	65.664
PrEP Pre Expositie Profylaxe	0	185
Werk en Inkomen	0	158.134
Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	0	146.334

Hallo Werk bijdrage clustergemeenten	0	282
Teruggave BTW op re-integratie trajecten 2013 - 2019	0	11.518
Diverse Programma's	33.250	20.523
Regiodeal NPRZ	33.250	18.250
Vrijval voorziening	0	2.273
Totaal lasten, inclusief VPB	3.633.840	3.947.658
Incidentele lasten	512.756	833.257
Algemene middelen	400	1.332
Verhoging advieskosten deelnemingen	400	0
Project BAG-WOZ	0	53
Budget Ondernijning	0	244
Claim VJN: Basisregistraties	0	1.035
Beheer van de stad	0	5.278
Kosten Coronamaatregelen	0	1.533
Kosten verwerken hogere afval vanwege thuiswerken	0	3.745
Bestuur en dienstverlening	682	2.386
Impuls voor de wijken	300	291
Project BoTu	265	1.143
Project Behavioural Insight Group Rotterdam (BIG'R)	0	207
Rechtsherstel Joodse slachtoffers	117	0
Project Pupillenbuurt	0	217
10% Participatiebudget	0	350
Onderhoud en beheer archieven Rotterdam	0	178
Cultuur, sport en recreatie	12.175	9.380
Kosten die verband houden met de vestiging van theater Zuidplein in het nieuwe kunstenpand.	1.175	867
Niet activeerbare kosten als gevolg van verbouwing van museum Boijmans van Beuningen	800	822
Eurovisie Songfestival	10.200	5.437
Heffingsrente factuur sportbedrijf	0	574
Niet compensabele btw onderwijsgedeelte prestatiecontract sportbedrijf	0	1.275
Onderzoek en voorbereiding herhuisvesting Centrale Bibliotheek Rotterdam	0	405

Economische Zaken	0	406
Kosten Coronamaatregelen Markten	0	406
Maatschappelijke Ondersteuning	828	828
Project Beschermingsbewindvoering	528	528
Pilot perspectieffonds (100 jongeren)	300	300
Onderwijs	1.230	670
Europese subsidie UIA Bridge	1.230	670
Openbare orde en veiligheid	1.953	1.774
Bijdrage VRR in cao verhoging	1.953	0
IBS Ondernijning	0	497
Ondernijning	0	500
Corona kosten 2020	0	296
IBS Risicogroepen	0	140
Kosten Coronamaatregelen Handhaving	0	341
Overhead	6.798	5.024
Lasten Van werk naar werk	6.648	3.584
Inhuur Jaarrekeningproces	150	0
Doorontwikkeling Stuurinformatie	0	765
Energie	0	375
HR uitvoeringsagenda	0	300
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	106.794	99.644
Lasten uit grondexploitatie	58.290	58.417
Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten	17.219	12.405
Hart van Zuid	14.104	3.096
Renovatie Museum Boijmans van Beuningen	6.653	2.790
Verkoopkosten vastgoedobjecten	3.500	3.198
Buitenruimte Hofplein en omstreken	1.601	0
Vergroening Buitenruimte Museumpark	1.160	0
Bijdrage gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas	914	902
Bodemsanering KPSV	900	462

Herinrichting Kerkhoflaan	800	55
Eiland van Brieneoord	550	0
Ruggedised	352	0
Verstrekte subsidies	232	196
Grondbank LMO Sportcampus	204	175
Plan Oud Crooswijk onderdeel functionele wijzigingen	165	0
Blankenburgverbinding	150	0
Herinrichten Spinozapark	0	0
Plan Oud Crooswijk onderdeel herinrichten van Meekerenplein	0	0
Afboeking verzelfstandigingsbijdrage Theater Zuidplein	0	1.074
Incidentele afboekingen vastgoed	0	4.079
Afboeking project Boijmans van Beuningen	0	1.260
Extra onderhoudsbudget de Doelen	0	553
Collectiegebouw Boijmans van Beuningen (Depot)	0	10.982
Verkeer en Vervoer	52.850	30.810
Hoekse Lijn	52.850	30.772
Aanpak Parkeerproblematiek Noord & Vergroening	0	38
Volksgezondheid & Zorg	0	65.845
Coronauitgaven	0	65.660
PrEP Pre Expositie Profylaxe	0	185
Werk en inkomen	600	140.120
Projectbudget Rotterdam Inclusief (R.I.)	600	502
Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	0	139.185
Perspectief op werk	0	433
Diverse programma's	328.446	469.760
Regiodeal NPRZ	33.250	18.250
Gemeentefonds	94.500	147.871
Rotterdam wet / Huisvestingsvergunningen	0	121
Investerings gedekt uit OOP-uitgaven	192.034	221.285
Toevoeging voorziening	8.662	82.233

Onttrekking en vrijval reserves	251.493	311.747
Structureel	72.316	10.053
Incidenteel	179.177	301.694
Toevoeging aan reserves	133.431	1.516.464
Structureel	22.906	0
Incidenteel	110.525	1.516.464
Saldo na reserveringen	0	86.173
Totale incidentele baten	475.532	2.164.386
Totale incidentele lasten	623.281	2.349.721
Structurele begrotingssaldo	147.749	271.508
Structurele begrotingssaldo in % van baten excl. onttrekkingen reserves	4%	5%

Toelichting staat incidentele baten en lasten

Uit bovenstaande tabel blijkt dat meerjarig de structurele lasten volledig gedekt worden door de structurele baten. Hieronder worden de grootste, meest terugkerende incidentele posten toegelicht.

Incidentele baten

Baten uit grondexploitaties - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De baten uit grondexploitaties bestaande uit baten uit gronduitgiften, subsidies en bijdragen van derden. Hier staan incidentele lasten in de grondexploitaties tegenover.

Gemeentefonds - Algemene Middelen

De Decentralisatie-uitkeringen vanuit het gemeentefonds worden per definitie als tijdelijk en dus incidenteel aangemerkt. Tegenover de baat bij het programma Algemene middelen staan lasten bij de overige programma's.

Hoekse lijn - Verkeer en vervoer

De ontvangen bijdrage voor de aanleg van metroverbinding Hoekse Lijn.

Regiodeal NPRZ - Algemene middelen

Het ontvangen van de decentralisatie uitkeringen voor de Regiodeal NPRZ. Hier staan incidentele lasten tegenover.

Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Incidentele opbrengsten door verkoop (dispositie) van vastgoedobjecten die de gemeente niet meer nodig heeft voor haar kerntaken.

Resultaatsnemingen grondexploitaties - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Dit betreft de resultaatsnemingen op de grondexploitaties die samenhangen met de woningbouwproductie.

Verkoopopbrengst Eneco

Dit betreft het resultaat op de verkoop van de aandelen Eneco.

Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)

In verband met COVID 19 is een tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers in het leven geroepen (TOZO). In 2020 is een voorlopig bedrag van € 98 mln ontvangen van het Rijk voor deze regeling.

Overige incidentele baten

Riec versterkingsgelden(Openbare orde en veiligheid), verkoop brandstofknooppunten(Stedelijke inrichting en ontwikkeling) en Regio deal Rotterdam Zuid Pijler Onderwijs(Onderwijs en Maatschappelijke Ondersteuning)

Incidentele lasten

Uitgaven gerelateerd aan onttrekkingen van bestemmingsreserves - (Voornamelijk Stedelijke inrichting en ontwikkeling en Verkeer en vervoer)

Het betreft de lasten die gemaakt worden voor niet activeerbare investeringen die gedekt worden door een onttrekking aan bestemmingsreserves.

Gemeentefonds - Algemene Middelen

De Decentralisatie-uitkeringen vanuit het gemeentefonds worden per definitie als tijdelijk en dus incidenteel aangemerkt. Tegenover de lasten bij diverse programma's staat een baat bij het programma Algemene middelen.

Lasten uit grondexploitaties - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De lasten in de grondexploitaties bestaande uit kosten voor verwerving, bouwrijp maken, woonrijp maken en overige kosten. Hier staan incidentele baten uit de grondexploitaties tegenover..

Hoekse lijn - Verkeer en vervoer

De lasten voor de aanleg van metroverbinding Hoekse Lijn.

Regiodeal NPRZ - Algemene middelen

De lasten die worden gemaakt vanuit de decentralisatie uitkeringen voor de Regiodeal NPRZ. Hier staan incidentele baten tegenover.

Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Incidentele afschrijvingslasten (boekwaarde verkopen) die voortvloeien uit de verkoop van vastgoedobjecten.

Lasten Hart van Zuid - Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Incidentele lasten ten behoeve van het programma hart van zuid.

Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)

In verband met COVID 19 is een tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers in het leven geroepen (TOZO). In het kader van deze regeling is een bedrag van € 131 mln uitgekeerd aan ondernemers. Het Rijk zal grotendeels de totale uitkeringslasten financieel dekken. Daarnaast zijn kosten verantwoord voor de uitvoeringsorganisatie COVID 19 ter waarde van € 4 mln

Diverse incidentele lasten

Riec versterkingsgelden(Openbare orde en veiligheid), Van Werk Naar Werk(Overhead), Toevoegingen voorzieningen(Voornamelijk Algemene Middelen).

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden toegelicht bij het programma [Algemene middelen](#).

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma en taakveld gepresenteerd.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	3.558.598	54.432	1.424.670	80.616	67.190	2.227.301
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.837.486	6	0	0	0	1.837.479
Belastingen overig	35.104	- 2.016	0	53	0	37.172
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	3.823	319	0	0	0	3.504
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	57.889	1.382.258	80.563	67.190	- 1.292.395

OZB niet-woningen	206.046	12.038	0	0	0	194.008
OZB woningen	60.711	5.246	0	0	0	55.464
Treasury	1.415.429	- 20.770	42.412	0	0	1.393.788
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	1.719	0	0	0	- 1.719
Beheer van de stad	235.522	375.912	2.903	9.420	2.740	- 131.133
Afval - Grondstoffen	102.925	90.341	0	3.413	0	15.997
Begraafplaatsen en crematoria	6.391	5.910	0	0	0	481
Cultureel erfgoed - Archeologie	323	1.136	0	0	0	- 813
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	366	2.004	0	0	0	- 1.638
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	1.232	48.594	1.050	713	0	- 47.698
Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII	759	3.339	0	0	0	- 2.580
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	32.685	25.197	0	1.297	2.740	11.525
Riolering	78.531	62.479	0	0	0	16.052
Ruimtelijke Ordening - Beheer	296	6.264	0	0	0	- 5.968
Verkeer en vervoer - Beheer	12.015	130.648	1.853	3.996	0	- 116.489
Bestuur en dienstverlening	9.177	80.140	1.459	686	2.852	- 68.884
Bestuur - College	149	11.392	0	15	0	- 11.228
Bestuur - Gebieden en bewonersparticipatie	93	23.246	0	286	2.800	- 20.067
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	662	12.565	130	0	52	- 11.980
Burgerzaken	7.857	27.416	1.329	385	0	- 20.503
Musea - Stadsarchief	416	5.522	0	0	0	- 5.106
Cultuur, sport en recreatie	6.005	241.008	25.037	15.835	1.600	- 242.606
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.437	92.079	13.750	7.771	0	- 96.622
Media	1	21.478	300	286	0	- 21.491
Musea - Cultuur	2	34.217	5.642	2.564	0	- 37.293
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.174	18.760	0	82	0	- 16.504
Sportaccommodaties	528	59.924	5.345	5.107	600	- 59.034
Sportbeleid en activering	1.863	14.550	0	25	1.000	- 11.662
Economische Zaken	1.929	33.647	0	4.996	0	- 26.721
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	7	2.022	0	40	0	- 1.975

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	1.285	3.146	0	0	0	- 1.860
Economische ontwikkeling	517	14.825	0	4.141	0	- 10.167
Economische promotie	120	13.655	0	815	0	- 12.719
Maatschappelijke Ondersteuning	17.648	206.588	150	719	0	- 188.372
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	2.270	21.760	150	150	0	- 19.490
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	6.055	61.881	0	248	0	- 55.578
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	945	18.968	0	0	0	- 18.023
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	6.238	9.511	0	0	0	- 3.273
Samenkracht en burgerparticipatie	2.140	94.469	0	321	0	- 92.008
Onderwijs	65.404	192.853	0	1.700	65	- 125.684
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	65.072	132.043	0	1.700	65	- 65.207
Onderwijshuisvesting	333	60.810	0	0	0	- 60.477
Openbare orde en veiligheid	6.014	143.737	0	70	0	- 137.653
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	13	64.009	0	0	0	- 63.995
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	2.683	43.958	0	0	0	- 41.275
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.318	35.775	0	70	0	- 32.388
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	- 6	0	0	0	6
Overhead	11.147	444.068	5.480	3.429	332	- 434.640
Overhead - Activering Overhead	0	- 22.093	0	0	0	22.093
Overhead - Audit & Control	380	18.117	0	0	0	- 17.737
Overhead - Clusterondersteuning	0	88.592	0	0	0	- 88.592
Overhead - Concernondersteuning	6.065	350.622	5.480	2.277	332	- 347.428
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	30	3.614	0	1.152	0	- 2.432
Overige baten en lasten - Verzekering	4.673	5.216	0	0	0	- 544
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	322.561	399.956	27.278	80.511	5.630	- 18.532
Beheer overige gebouwen en gronden	176.370	146.594	300	14.086	2.430	45.993
Cultureel erfgoed - Monumenten	2	632	0	0	0	- 631
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	72.445	61.832	5.550	10.708	0	15.771
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	5.850	41.165	12.038	5.750	0	- 41.603
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	795	9.492	890	3.461	600	- 5.526

Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	2.237	8.191	0	159	0	- 5.795
Wonen en bouwen	64.862	132.050	8.500	46.347	2.600	- 26.742
Verkeer en Vervoer	153.790	132.729	399	17.940	0	38.602
Openbaar vervoer	26.364	39.385	0	4.881	0	- 8.139
Parkeerbelasting	112.365	26.205	0	0	0	86.160
Parkeren	10.726	30.428	0	0	0	- 19.702
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	88	6.168	0	0	0	- 6.080
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	4.247	30.543	399	13.059	0	- 13.637
Volksgezondheid en zorg	105.712	772.140	11.515	15.290	0	- 662.652
Geëscaleerde zorg 18-	3.186	133.611	0	13.620	0	- 116.806
Geëscaleerde zorg 18+	7.185	152.244	0	0	0	- 145.059
Maatwerkdienstverlening 18-	566	45.350	4.384	0	0	- 49.167
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	7.736	207.945	7.131	480	0	- 206.860
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	11.718	0	0	0	- 11.718
Volksgezondheid	82.594	111.041	0	0	0	- 28.446
Wijkteams en Wmo-loketten	4.445	110.231	0	1.190	0	- 104.597
Werk en inkomen	745.040	870.448	17.572	128	0	- 142.853
Arbeidsparticipatie - Werk	15.638	50.714	0	0	0	- 35.076
Begeleide participatie	6.563	76.386	0	57	0	- 69.766
Inkomensregelingen - Inkomen	722.839	743.348	17.572	71	0	- 38.011
Totaal	5.238.547	3.947.658	1.516.464	231.339	80.409	86.173

Baten en lasten per BBV-taakveld

In onderstaande tabel worden de baten, lasten en het saldo per BBV-taakveld getoond.

Tekst

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1 - Bestuur	905	47.202	-46.298
0.2 - Burgerzaken	7.857	27.416	-19.559
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	176.370	146.594	29.776

0.4 - Overhead	6.444	435.237	-428.793
0.5 - Treasury	1.415.429	-20.770	1.436.199
0.61 - OZB woningen	60.711	5.246	55.464
0.62 - OZB niet-woningen	206.046	12.038	194.008
0.63 - Parkeerbelasting	112.365	26.205	86.160
0.64 - Belastingen overig	35.104	-2.016	37.120
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.837.486	6	1.837.479
0.8 - Overige baten en lasten	37.388	91.917	-54.529
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	0	1.719	-1.719
0.10 - Mutaties Reserves	311.748	1.516.464	-1.204.716
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	86.173	-86.173
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	13	64.009	-63.995
1.2 - Openbare orde en veiligheid	6.759	83.072	-76.313
2.1 - Verkeer en vervoer	16.350	167.353	-151.004
2.2 - Parkeren	10.726	30.428	-19.702
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0
2.4 - Economische Havens en waterwegen	0	0	0
2.5 - Openbaar vervoer	26.364	39.385	-13.021
3.1 - Economische ontwikkeling	517	14.825	-14.308
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.292	5.168	-3.875
3.4 - Economische promotie	3.943	13.974	-10.031
4.1 - Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	333	60.810	-60.477
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	71.309	141.554	-70.245
5.1 - Sportbeleid en activering	1.863	14.550	-12.688
5.2 - Sportaccommodaties	528	59.924	-59.396
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.437	92.079	-90.642
5.4 - Musea	418	39.739	-39.321
5.5 - Cultureel erfgoed	325	1.769	-1.444

5.6 - Media	1	21.478	-21.477
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.201	76.846	-72.645
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	2.140	94.469	-92.329
6.2 - Wijkteams	4.445	110.231	-105.786
6.3 - Inkomensregelingen	728.893	805.228	-76.335
6.4 - Begeleide participatie	6.563	76.386	-69.823
6.5 - Arbeidsparticipatie	17.908	72.474	-54.566
6.6 - Maatwerkvoorziening (WMO)	0	11.718	-11.718
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	8.681	226.912	-218.232
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	566	45.350	-44.784
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	7.185	152.244	-145.059
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	3.186	133.611	-130.426
7.1 - Volksgezondheid	82.594	111.041	-28.446
7.2 - Riolering	78.531	62.479	16.052
7.3 - Afval	102.925	90.341	12.584
7.4 - Milieubeheer	6.216	43.169	-36.953
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	6.391	5.910	481
8.1 - Ruimtelijke Ordening	2.533	14.455	-11.922
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	72.445	61.832	10.613
8.3 - Wonen en bouwen	64.862	132.050	-67.189
Eindtotaal	5.550.295	5.550.295	0

Verantwoording WNT

Pagina 143

Verantwoording WNT

Bezoldiging topfunctionarissen Bezoldiging topfunctionaris zonder dienstbetrekking

De WNT is van toepassing op gemeente Rotterdam. Het voor gemeentelijke toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging of ontslagvergoeding van de 'overige functionarissen', indien deze bezoldiging respectievelijk (ontslag)uitkering de maximale norm te boven gaat.

Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt dat de eerste twaalf kalendermaanden de bezoldiging niet meer mag bedragen dan de som van € 26.800 per maand voor de eerste zes maanden en € 20.300 per maand voor de volgende zes maanden waarin de functie wordt vervuld. Het maximumuurtarief bedraagt vanaf 2020 voor de eerste twaalf kalendermaanden € 193.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2020

I.C.M. Broeders

V.J.M. Roozen

bedragen x € 1

Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	13/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.559	171.931
Beloningen betaalbaar op termijn	19.678	22.263
<i>Subtotaal</i>	134.237	194.194
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.410	201.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	134.237	194.194
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2019

V.J.M. Roozen

bedragen x € 1

Functiegegevens	Gemeentesecretaris

Omvang dienstverband (in fte)	1
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	165.043
Beloningen betaalbaar op termijn	20.674
<i>Subtotaal</i>	185.717
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totale bezoldiging	185.717
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Bezoldiging toefunctionaris zonder dienstbetrekking

Bedragen x € 1

M. van Dam

Functiegegevens	Griffier a.i.		
Kalenderjaar	2020	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-1 t/m 31-1;	20-9 t/m 31-12;	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	4	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 193	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 26.800	€ 103.600	€ 0
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12			€ 95.825
Bezoldiging			

Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 17.655	€ 66.275	€ 0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12			€ 83.930
(-/) Onverschuldigd betaald bedrag			€ 0
Totale bezoldiging, exclusief BTW			€ 83.930
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		

SiSa-verantwoording

Pagina 144

SiSa-verantwoording

SiSa staat voor *Single information, Single audit*. SiSa is de manier waarop gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen jaarlijks verantwoording afleggen over de besteding van specifieke uitkeringen. Hieronder is de SiSa-bijlage gepresenteerd. Door op het informatie-icoon te klikken krijg je inzicht in de ingevulde indicatoren van de betreffende SiSa-uitkering.

Ministerie en SiSa- nummer	SiSa-uitkering		
JenV - A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme (SiSa tussen medeoverheden)		
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Analyse van de lokale
A5/01		controle	problematiek met betrekking tot
		n.v.t.	radicalisering en extremisme en
			de evaluatie van de aanpak van
			radicalisering en extremisme;
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Ja
A5/02		controle	
		D1	
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 172.430

A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	R
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 172.430
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	R
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	n.v.t.
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	n.v.t.
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Persoonsgerichte aanpak van
A5/01		controle	geradicaliseerde personen;
		n.v.t.	
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Nee
A5/02		controle	
		D1	
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 32.274
A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 32.274
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	R
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	n.v.t.
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	n.v.t.
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Opbouwen, behouden en
A5/01		controle	faciliteren van een netwerk van
		n.v.t.	personen en organisaties die
			betrokken zijn bij de preventie
			van radicalisering;
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Nee
A5/02		controle	
		D1	
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 32.515

A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	R
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 32.515
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	R
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	n.v.t.
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	n.v.t.
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Deskundigheidsbevordering en
A5/01		controle	voorlichting van personen en
		n.v.t.	organisaties die betrokken zijn bij
			de preventie van radicalisering;
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Ja
A5/02		controle	D1
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 30.403
A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	R
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 30.403
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	R
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	n.v.t.
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	n.v.t.
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Preventie-activiteiten gericht op
A5/01		controle	specifieke kwetsbare
		n.v.t.	doelgroepen;
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Ja
A5/02		controle	D1
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 196.302
A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	

		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 196.302
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	
		R	
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Naam hoofdcategorie	Aard	Evalueren van de activiteiten die
A5/01		controle	zijn verricht in het kader van het
		n.v.t.	tegengaan van radicalisering,
			extremisme en terrorisme.
Indicator:	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Aard	Ja
A5/02		controle	
		D1	
Indicator:	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Aard	€ 50.856
A5/03	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Aard	€ 50.856
A5/04	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	controle	
		R	
Indicator:	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator	Aard	Nee
A5/05	06 verplicht	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	Aard	
A5/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
A5/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard	Nee
A5/08		controle	
		n.v.t.	
JenV - A6 Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondermijning			
Indicator:	Totale besteding (jaar T)	Aard	€ 43.333
A6/01		controle	

Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard	€ 43.333
A6/02		controle	
	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	n.v.t.	
Indicator:	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 0
A6/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
A6/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Alleen jij bepaalt wie je bent (AJB)
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	AJB is een twee-jarig traject.
A6/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Schoon Schip
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Subsidie is laat beschikbaar
A6/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project Citysteward
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Vanwege administratieve redenen, duurt subsidieaanvraag langer dan
A6/07		controle	
		n.v.t.	

verwacht. Project start januari
2021.

Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Uitvoering actieprogramma
A6/05		controle n.v.t.	Veiligheid in en om scholen
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard controle n.v.t.	Vanwege administratieve redenen, duurde subsidieverlening langer dan verwacht. Project start in 2021.
A6/07			
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project Schaduwzijde
A6/05		controle n.v.t.	drugsgebruik
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard controle n.v.t.	Conform projectpalm
A6/07			
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project Vadercentrum
A6/05		controle n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard controle n.v.t.	Conform projectpalm
A6/07			
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project Join the Club
A6/05		controle n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard controle	Conform projectpalm
A6/07			

		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Pilot Ervaringsdeskundigen
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Conform projectpaln
A6/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project LOVITURA
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Conform projectpaln
A6/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Voorlichting Criminele Uitbuiting
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Conform projectpaln
A6/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	Project City24 - Over Leven in IJsselmonde
A6/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Aard	Nee
A6/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.	Aard	Vanwege administratieve redenen, duurde
A6/07		controle	
		n.v.t.	

FIN - B1			
Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
Indicator: B1/01	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen	Aard controle R	54
Indicator: B1/02	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Aard controle R	€ 20.520
Indicator: B1/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Aard controle n.v.t.	€ 20.520
Indicator: B1/04	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Aard controle R	€ 0
Indicator: B1/05	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: B1/06	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Nee
BZK - C1			
Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik			
Indicator: C1/01	Totaal ontvangen bedrag beschikking	Aard controle R	€ 495.000
Indicator: C1/02	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: C1/03	Projectnaam/nummer per project	Aard controle n.v.t.	2019-622437
Indicator: C1/04	Besteding (jaar T) per project	Aard controle R	€ 0
Indicator: C1/05	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Aard controle	Nee

		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) aan afwijkingen.	Aard	€ 495.000
C1/06		controle	
	Alleen invullen bij akkoord ministerie.	R	
Indicator:	Kopie projectnaam/nummer	Aard	2019-622437
C1/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T)	Aard	€ 0
C1/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Toelichting	Aard	Er is vertraging opgetreden door
C1/09		controle	Covid-19. Met BZK is dit issue
		n.v.t.	afgestemd en vanuit BZK is de
			goedkeuring gekomen om het
			project t/m 31-12-2021 te
			verlengen.
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Aard	Nee
C1/10		controle	
		n.v.t.	
BZK - C8	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied (BRG) Project Mainportontwikkeling Rotterdam		
	Uitwerkingsovereenkomst tussen rijk en gemeente Rotterdam		
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 7.158.721
C8/01		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
C8/02		controle	
		n.v.t.	
BZK - C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls		
Indicator:	Projectnaamnummer	Aard	Noordrand Zuiderpark / 2020-
C9/01		controle	0000529378
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag	Aard	0
C9/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T)	Aard	0
C9/03		controle	
	gerealiseerd	n.v.t.	

Indicator: C9/04	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 04 verplicht.	Aard controle n.v.t.	Ja
Indicator: C9/05	Toelichting afwijking realisatie maatregelen (jaar T) volgens projectplan	Aard controle R	
Indicator: C9/06	Kopie projectnaamnummer	Aard controle n.v.t.	Noordrand Zuiderpark / 2020- 0000529378
Indicator: C9/07	Totale besteding (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: C9/08	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 07 verplicht	Aard controle n.v.t.	Ja
Indicator: C9/09	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Aard controle n.v.t.	Aangezien de woningbouw nog niet gestart is en wij niet weten of dit in het budget past
Indicator: C9/10	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: C9/11	Kopie projectnaamnummer	Aard controle n.v.t.	Noordrand Zuiderpark / 2020- 0000529378
Indicator: C9/12	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Aard controle R	
Indicator: C9/13	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: C9/14	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: C9/15	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t.	0%
Indicator: C9/16	Eindverantwoording project (Ja/Nee)	Aard controle	Nee

		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaamnummer	Aard	Feyenoord City / 2020-
C9/01		controle	0000528617
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag	Aard	0
C9/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T)	Aard	0
C9/03		controle	
		gerealiseerd	n.v.t.
Indicator:	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 04	Aard	Ja
C9/04	verplicht.	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting afwijking realisatie maatregelen (jaar T) volgens projectplan	Aard	
C9/05		controle	
		R	
Indicator:	Kopie projectnaamnummer	Aard	Feyenoord City / 2020-
C9/06		controle	0000528617
		n.v.t.	
Indicator:	Totale besteding (jaar T)	Aard	€ 0
C9/07		controle	
		R	
Indicator:	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 07 verplicht	Aard	Ja
C9/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Aard	Aangezien de woningbouw nog
C9/09		controle	niet gestart is en wij niet weten of
		n.v.t.	dit in het budget past
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard	€ 0
C9/10		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie projectnaamnummer	Aard	Feyenoord City / 2020-
C9/11		controle	0000528617
		n.v.t.	
Indicator:	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Aard	
C9/12		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 0

C9/13		controle	
		R	
Indicator:	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Aard	Nee
C9/14		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t	Aard	0%
C9/15	/m jaar T)	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording project (Ja/Nee)	Aard	Nee
C9/16		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
C9/17		controle	
		n.v.t.	
BZK - C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening		
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
C10/01		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
C10/02		controle	
		R	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Aard	Nee
C10/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Aard	Nee
C10/04		controle	
		R	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten	Aard	Late uitkering Innovatiebudget,
C10/05		controle	nog niet gestart in 2020
		R	
BZK - C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde		
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
C30/01		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
C30/02		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	

Indicator:	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aard	0
C30/03		controle	
		D2	
Indicator:	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aard	0
C30/04		controle	
		D2	
Indicator:	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Aard	Ja
C30/05		controle	
	Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	n.v.t.	
Indicator:	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	Aard	
C30/06		controle	
	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld	n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
C30/07		controle	
		n.v.t.	
BZK - C31			
Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 0
C31/01		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T)	Aard	€ 0
C31/02		controles	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Aard	€ 0
C31/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	Aard	
C31/04		controle	
	Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
C31/05		controle	
		n.v.t.	
OCW - D1			
Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten			
Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten			
Contactgemeenten			

Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 1.924.068
D1/01		controle	
		R	
Indicator:	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard	€ 1.178.054
D1/02		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
D1/03		controle	
		n.v.t.	
OCW - Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021			
D1A			
Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten			
Contactgemeenten			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 1.567.664
D1A/01		controle	
		R	
Indicator:	Besteding aan contactschool (jaar T)	Aard	€ 662.890
D1A/02		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)	Aard	€ 2.230.554
D1A/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard	€ 823.074
D1A/04		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
D1A/05		controle	
		n.v.t.	
OCW - D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
Indicator:	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke	Aard	€ 30.660.991
D8/01	kwaliteits-eisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de	Aard	€ 20.615.813
D8/02	Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen	Aard	€ 1.000
D8/03	van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	controle	

			R
Indicator:	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard	€ 3.061.148
D8/04		controle	
			R
Indicator:	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Aard	
D8/05	verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	controle	
			n.v.t.
Indicator:	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering	Aard	€ 0
D8/06	onderwijsachterstandenbeleid	controle	
			R
Bedrag			
Indicator:	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Aard	
D8/07	verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	controle	
			n.v.t.
Indicator:	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering	Aard	€ 0
D8/08	onderwijsachterstandenbeleid	controle	
			R
Bedrag			
OCW -		Volwasseneducatie	
D10			
		Contactgemeenten	
Indicator:	Verstrekte uitkering (jaar T)	Aard	€ 7.414.078
D10/01		controle	
			R
Indicator:	Besteding (jaar T) van educatie	Aard	€ 6.216.381
D10/02		controle	
			R
Indicator:	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Aard	€ 1.197.697
D10/03		controle	
			R
Indicator:	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Aard	€ 0
D10/04		controle	
			R
OCW -		Regeling specifiek uitkering extra financiële middelen RMCfunctie	
D11			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 0
D11/01		controle	
			R

Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard	€ 0
D11/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
D11/03		controle	
		n.v.t.	
OCW -	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024		
D12			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 0
D12/01		controle	
		R	
Indicator:	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard	€ 0
D12/02		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
D12/03		controle	
		n.v.t.	
OCW -	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024		
D12A			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 0
D12A/01		controle	
		R	
Indicator:	Besteding aan contactschool (jaar T)	Aard	€ 0
D12A/02		controle	
		R	
Indicator:	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch)	Aard	€ 0
D12A/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard	€ 0
D12A/04		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
D12A/05		controle	
		n.v.t.	
IenW - E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï. Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï.		
	Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	576.267.01
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	

		n.v.t.	
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikkingsnummer	Aard controle n.v.t.	576.267.01
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee

Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	576.232.01
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	576.232.01
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de		
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee

E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.049.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.049.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de		
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	

		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.045.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.045.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de		
	verantwoordingsinformatie		

Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.071.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.071.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de
verantwoordingsinformatie

Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	2019.042.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikingsnummer	Aard controle n.v.t.	2019.042.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0

E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.040.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.040.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	

verantwoordingsinformatie			
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle n.v.t.	€ 0
Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	2019.047.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikingsnummer	Aard controle n.v.t.	2019.047.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard controle n.v.t.	€ 0
Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0

E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de		
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.046.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.046.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	

verantwoordingsinformatie			
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard controle n.v.t.	€ 0
Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle n.v.t.	€ 0
Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	2019.041.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikingsnummer	Aard controle n.v.t.	2019.041.03
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0

E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/10		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard	2019.044.03
E3/01		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/06		controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.044.03
E3/07		controle	

		n.v.t.	
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard controle	€ 0
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard controle	€ 0
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle	€ 0
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	576.267.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0

Indicator:	Kopie beschikkingsnummer	Aard	576.267.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/10		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard	576.232.03
E3/01		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0
E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0

E3/06	rijksmiddelen	controle R	
Indicator: E3/07	Kopie beschikkingsnummer	Aard controle n.v.t.	576.232.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	576.235.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle	€ 0

Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikkingsnummer	Aard controle n.v.t.	576.235.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	2019.050.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0

Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikkingsnummer	Aard	2019.050.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	€ 0
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.048.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard	€ 0

E3/04		controle	
		R	
Indicator:	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/05		controle	
		R	
Indicator:	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van	Aard	€ 0
E3/06	rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Kopie beschikingsnummer	Aard	2019.048.03
E3/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/08		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
E3/09		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	n.v.t.	
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten	Aard	€ 0
E3/10	laste van rijksmiddelen	controle	
		n.v.t.	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de		
	verantwoordingsinformatie		
Indicator:	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard	€ 0
E3/11		controle	
		R	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	€ 0
E3/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de	Aard	2019.051.03
E3/01	verantwoordingsinformatie	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard	€ 0
E3/02		controle	
		R	
Indicator:	Overige bestedingen (jaar T)	Aard	€ 0
E3/03		controle	

		R	
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikkingsnummer	Aard controle n.v.t.	2019.051.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/01	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	2019.052.03
Indicator: E3/02	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0

Indicator: E3/03	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/04	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/05	Correctie over besteding t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/06	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/07	Kopie beschikkingsnummer	Aard controle n.v.t.	2019.052.03
Indicator: E3/08	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/09	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/10	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: E3/11	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Aard controle R	€ 0
Indicator: E3/12	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard controle n.v.t.	Nee
IenW - Slimme laadpleinen. Toekenningsbeschikking. Gemeenten en provincies E13			
Indicator: E13/01	Projectnaam / nummer	Aard controle	MOB Nul Emissie - Laadinfra / 100020626

		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 174.312
E13/02		controle	
		R	
Indicator:	Project afgerond (in jaar T)?	Aard	Nee
E13/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen?	Aard	Nee
E13/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting op niet-afgeronde projecten	Aard	n.v.t.
E13/05		controle	
		n.v.t.	
lenW - Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020- 2022			
E21			
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 0
E21/01		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard	€ 0
E21/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 0
E21/03		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 0
E21/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Aard	Nee
E21/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Aard	Nee
E21/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of /en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)	Aard	Project is nog niet gestart, vandaar dat we een nee hebben bij E21/06
E21/07		controle	
		n.v.t.	
lenW - Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur			
E38			

Indicator:	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Aard	€ 0
E38/01		controle	
	Alleen van toepassing in 2020	R	
Indicator:	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Aard	€ 147.486
E38/02		controle	
	Zelfstandige uitvoering	R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Aard	€ 147.486
E38/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 0
E38/04		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 0
E38/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Projectnaam/nummer per project	Aard	5000004629 (zaaknummer
E38/06		controle	31165636)
		n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project	Aard	Ja
E38/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard	Ja
E38/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Correctie besteding (Jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Aard	
E38/09		controle	
	Vanaf SiSa 2021 invullen	R	
Indicator:	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)	Aard	Ja
E38/10		controle	
		n.v.t.	
EZK - F9 Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	EAW-20-00337580
F9/01		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 111.138
F9/02		controle	
		R	

Indicator:	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Aard	€ 111.138
F9/03		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Aard	Nee
F9/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting	Aard	Factuur is in 2021 ingediend en
F9/05		controle	social return component moet
		n.v.t.	nog plaatsvinden.
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
F9/06		controle	
		n.v.t.	
EZK - F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals		
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
F11/01		controle	
	Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	R	
Indicator:	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde	Aard	€ 0
F11/02	(sisu tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021.	controle	
		R	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.		
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 0
F11/03		controle	
	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal.	R	
Indicator:	Project afgerond in (jaar T)?	Aard	Nee
F11/04	(Ja/Nee)	controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Aard	Nee
F11/05		controle	
		D2	
Indicator:	Toelichting	Aard	Middelen MKB Deal zijn in
F11/06		controle	december 2020 toegekend. Er
	Als bij 03 en 04 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht	n.v.t.	hebben nog geen uitgaven plaats
			gevonden in 2020.
SZW - G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2020. Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op		

grond van de Wgr.

Indicator:	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Aard	€ 510.592.010
G2/01		controle	
	Gemeente	R	
I.1 Participatiewet (PW)			
Indicator:	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Aard	€ 8.262.374
G2/02		controle	
	Gemeente	R	
I.1 Participatiewet (PW)			
Indicator:	Besteding (jaar T) IOAW	Aard	€ 24.682.793
G2/03		controle	
	Gemeente	R	
I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)			
Indicator:	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Aard	€ 470.129
G2/04		controle	
	Gemeente	R	
I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)			
Indicator:	Besteding (jaar T) IOAZ	Aard	€ 1.115.381
G2/05		controle	
	Gemeente	R	
I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)			
Indicator:	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Aard	€ 2.976
G2/06		controle	
	Gemeente	R	
I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)			
Indicator:	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Aard	€ 3.816.456
G2/07		controle	
	Gemeente	R	
I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)			
Indicator:	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Aard	€ 2.073.817
G2/08		controle	
	Gemeente	R	

I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz
2004)

Indicator:	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Aard	€ 32.426
G2/09		controle	
	Gemeente	R	

I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)

Indicator:	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Aard	€ 5.907.420
G2/10		controle	
	Gemeente	R	

I.7 Participatiewet (PW)

Indicator:	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Aard	€ 0
G2/11		controle	
	Gemeente	R	

I.7 Participatiewet (PW)

Indicator:	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Aard	Ja
G2/12		controle	
		n.v.t.	

SZW - G3

Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020. Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004. Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.

Indicator:	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Aard	€ 113.464
G3/01		controle	
		R	

Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Aard	€ 2.980
G3/02		controle	
		R	

Indicator:	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Aard	€ 208.060
G3/03		controle	
		R	

Indicator:	Besteding (jaar T) Bob	Aard	€ 0
G3/04		controle	
		R	

Indicator:	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Aard	€ 0
G3/05		controle	

		R	
Indicator: G3/06	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)	Aard controle R	€ 210.530
Indicator: G3/07	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Ja
SZW - G4 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr			
Indicator: G4/01	Welke regeling betreft het?	Aard controle n.v.t.	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)
Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Aard controle R	€ 57.323.149
Indicator: G4/03	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Aard controle R	€ 7.507.350
Indicator: G4/04	Baten (jaar T) levensonderhoud	Aard controle R	€ 1.163.277
Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Aard controle R	€ 131.333
Indicator: G4/06	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	Aard controle R	€ 1.726
Indicator: G4/07	Kopie regeling	Aard controle n.v.t.	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)
Indicator: G4/08	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aard controle R	15.189
Indicator: G4/09	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Aard controle R	1.670

Indicator: G4/10	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Aard controle R	€ 3.143.829
Indicator: G4/11	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Ja
Indicator: G4/12	Kopie regeling	Aard controle n.v.t.	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)
Indicator: G4/13	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard controle R	
Indicator: G4/14	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Aard controle R	
Indicator: G4/15	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Aard controle R	
Indicator: G4/16	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard controle R	
Indicator: G4/01	Welke regeling betreft het?	Aard controle n.v.t.	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)
Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Aard controle R	€ 31.506.564
Indicator: G4/03	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Aard controle R	€ 4.820.129
Indicator: G4/04	Baten (jaar T) levensonderhoud	Aard controle R	€ 625.381
Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Aard controle R	€ 74.937
Indicator: G4/06	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	Aard controle	€ 817

		R	
Indicator:	Kopie regeling	Aard	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)
G4/07		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aard	6.967
G4/08		controle	
		R	
Indicator:	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Aard	953
G4/09		controle	
		R	
Indicator:	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Aard	
G4/10		controle	
		R	
Indicator:	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard	Ja
G4/11		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie regeling	Aard	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)
G4/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard	
G4/13		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Aard	
G4/14		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Aard	
G4/15		controle	
		R	
Indicator:	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard	
G4/16		controle	
		R	
Indicator:	Welke regeling betreft het?	Aard	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)
G4/01		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Aard	€ 24.286.716
G4/02		controle	
		R	
Indicator:	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Aard	€ 2.643.095

G4/03		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) levensonderhoud	Aard	€ 71.557
G4/04		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Aard	€ 10.000
G4/05		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	Aard	€ 0
G4/06		controle	
		R	
Indicator:	Kopie regeling	Aard	Tozo 3 (1 oktober t/m 31
G4/07		controle	december 2020)
		n.v.t.	
Indicator:	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aard	5.697
G4/08		controle	
		R	
Indicator:	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Aard	494
G4/09		controle	
		R	
Indicator:	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo- aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Aard	
G4/10		controle	
		R	
Indicator:	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard	Ja
G4/11		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie regeling	Aard	Tozo 3 (1 oktober t/m 31
G4/12		controle	december 2020)
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard	
G4/13		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Aard	
G4/14		controle	
		R	
Indicator:	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Aard	
G4/15		controle	
		R	

Indicator:	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Aard	
G4/16		controle	
		R	
VWS - H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling: Gemeenten		
Indicator:	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Aard	90
H1/01		controle	
	Afspraak	D1	
Indicator:	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Aard	120
H1/02		controle	
	Realisatie	D1	
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 1.320.772
H1/03		controle	
		R	
VWS - H3	Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding.		
	Subsidieregeling publieke gezondheid gemeenten		
Indicator:	Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied.	Aard	896
H3/01		controle	
		D1	
Indicator:	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied	Aard	1.626
H3/02		controle	
		D1	
Indicator:	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied	Aard	7.039
H3/03		controle	
		D1	
Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 4.099.479
H3/04		controle	
		R	
Indicator:	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T)	Aard	€ 445.685
H3/05		controle	
		R	
VWS - H4	Specifieke uitkering Sport		
Indicator:	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Aard	€ 6.945.284
H4/01		controle	
		R.	
Indicator:	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	Aard	€ 6.524.015
H4/02		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	1.1
H4/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/04		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/05		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/06		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/07		controle	
		R	
Indicator:	Toelichting	Aard	
H4/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie projectnaam/nummer	Aard	1.1
H4/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Aard	
H4/10		controle	
		R	
Indicator:	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Aard	0%
H4/11		controle	
		R	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	1.3 / V0002415
H4/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 170.423
H4/04		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 170.423
H4/05		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/06		controle	

		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/07		controle	
		R	
Indicator:	Toelichting	Aard	
H4/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie projectnaam/nummer	Aard	1.3 / V0002415
H4/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Aard	€ 170.423
H4/10		controle	
		R	
Indicator:	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen	Aard	2%
H4/11	(automatische berekening)	controle	
		R	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	2.2 / 100020475
H4/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 250.846
H4/04		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/05		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van	Aard	€ 250.846
H4/06	Rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/07		controle	
		R	
Indicator:	Toelichting	Aard	
H4/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie projectnaam/nummer	Aard	2.2 / 100020475
H4/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Aard	€ 250.846

H4/10		controle	
		R	
Indicator:	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen	Aard	4%
H4/11	(automatische berekening)	controle	
		R	
Indicator:	Projectnaam/nummer	Aard	3.2
H4/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/04		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/05		controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van	Aard	€ 0
H4/06	Rijksmiddelen	controle	
		R	
Indicator:	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
H4/07		controle	
		R	
Indicator:	Toelichting	Aard	
H4/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Kopie projectnaam/nummer	Aard	3.2
H4/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Aard	
H4/10		controle	
		R	
Indicator:	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen	Aard	0%
H4/11	(automatische berekening)	controle	
		R	
VWS - H5	Subsidieregeling Prep		
Indicator:	Aantal intakeconsulten	Aard	437
H5/01		controle	
		R	
Indicator:	Aantal vervolgcconsulten	Aard	1.193
H5/02		controle	

R

Indicator:	Aantal geïnde eigen bijdragen van de gebruiker van € 7,50 per dertig pillen	Aard	3.406
H5/03		controle	
		R	

VWS - H8**Regeling Sportakkoord**

Indicator:	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Aard	
H8/01		controle	
	Gerealiseerd	R	

Indicator:	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Aard	€ 296.998
H8/02		controle	
	Gerealiseerd	R	

Indicator:	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Aard	
H8/03		controle	
	Gerealiseerd	n.v.t.	

Indicator:	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Aard	€ 296.998
H8/04		controle	
	Gerealiseerd	n.v.t.	

Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Ja
H8/05		controle	
		n.v.t.	

VWS - H9**Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020**

Indicator:	Besteding (jaar T)	Aard	€ 83.460
H9/01		controle	
	Zelfstandige uitvoering	R	
	Gerealiseerd		

Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard	€ 83.460
H9/02		controle	
	Inclusief uitvoering voor derden vanaf SiSa 2021	R	

Indicator:	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Aard	Ja
H9/03		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Toelichting (als bij indicator 03 nee is ingevuld toelichting verplicht)	Aard	nvt
H9/04		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Is deelgenomen aan de stuurgroep expertisecentra jeugd (Ja/Nee)	Aard	Ja
H9/05		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Is deelgenomen aan de het lerend netwerk (Ja/Nee)	Aard	Ja
H9/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
H9/07		controle	
		n.v.t.	
VWS - Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020			
H10			
Indicator:	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Aard	Ja
H10/01		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Aard	Nee
H10/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Aard	Nee
H10/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Aard	De deadline daarvoor is 1-4-21
H10/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Aard	€ 8.092
H10/05		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Aard	€ 8.092
H10/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Aard	€ 0
H10/07		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Aard	€ 0
H10/08		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Aard	€ 0
H10/09		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Aard	€ 0
H10/10		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Aard	€ 0
H10/11		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Aard	€ 0
H10/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Aard	€ 0
H10/13		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Aard	€ 0
H10/14		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Aard	€ 0
H10/15		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Aard	€ 0
H10/16		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
H10/17		controle	
		n.v.t.	
VWS -	Corona Bonusregeling Zorg		
H11			
Indicator:	Kenmerk/nummer aanvraag	Aard	COBONUS2009210
H11/01		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen voor bonus	Aard	€ 1.190.000
H11/02		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen voor belastingcomponent	Aard	€ 927.350
H11/03		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen	Aard	€ 2.117.350
H11/04		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	De totale besteding (t/m jaar T) aan medewerkers netto uitgekeerde bonus van € 1.000	Aard	€ 191.000
H11/05		controle	
		R	

Indicator: H11/06	De totale besteding (t/m jaar T) aan derden netto uitgekeerde bonus van € 1.000	Aard controle R	€ 119.000
Indicator: H11/07	Zijn de zorgprofessionals die een bonus van aanvrager hebben ontvangen werkzaam geweest in de periode 1 maart tot 1 september 2020 bij de organisatie waarvoor een aanvraag is gedaan (Ja/Nee)	Aard controle D1	Ja
Indicator: H11/08	Voldoen de betalingen (t/m jaar T) aan de inkomenstoets zoals omschreven in de regeling (Ja/Nee)	Aard controle D1	Ja
Indicator: H11/09	Afgedragen of aangegeven verschuldigde eindheffing over de aan medewerkers netto uitgekeerde bonus	Aard controle n.v.t.	€ 0
Indicator: H11/10	Afgedragen verschuldigde belasting (t/m jaar) over de aan derden netto uitgekeerde bonus	Aard controle R	€ 89.250
Indicator: H11/11	Overig saldo voor bonus in (jaar T)	Aard controle R	€ 880.000
Indicator: H11/12	Overig saldo voor belastingcomponent in (jaar T)	Aard controle R	€ 838.100
Indicator: H11/13	Eventuele toelichting verplicht als bij 05, 06 Nee is ingevuld. Of als bij 07 of 08 een bedrag hoger dan 0,- is ingevuld.	Aard controle n.v.t.	De zorgbonus is aan 6 mensen in 2021 nog uitgekeerd.
Indicator: H11/14	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t.	Nee
LNV - L2		Regio deal Rotterdam Zuid	
Indicator: L2/01	Totaal ontvangen Rijksbijdrage	Aard controle n.v.t.	€ 106.000.000
Indicator: L2/02	Totaal beschikbaar t.o.v. ontvangen Rijksbijdrage	Aard controle Automatisch ingevuld	€ 75.176.106
Indicator: L2/03	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Aard controle n.v.t.	

Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
L2/04		controle	
	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	n.v.t.	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	School
L2/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale verplichting (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per pijler	Aard	€ 3.839.491
L2/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	De besteding in (2019) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 3.049.024
L2/07		controle	
	Deze indicator komt overeen met indicator 04 in de SiSa-bijlage van 2019.	D2	
Indicator:	De besteding in (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 8.138.919
L2/08		controle	
		R	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	School
L2/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Aard	€ 11.187.943
L2/10		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 8.768.406
L2/11		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 11.817.430
L2/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	Werk
L2/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale verplichting (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per pijler	Aard	€ 177.843
L2/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	De besteding in (2019) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 6.270.000
L2/07		controle	
	Deze indicator komt overeen met indicator 04 in de SiSa-bijlage van 2019.	D2	
Indicator:	De besteding in (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 3.670.178

L2/08		controle	
		R	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	Werk
L2/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Aard	€ 9.940.178
L2/10		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 4.191.198
L2/11		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 11.571.198
L2/12		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	Wonen
L2/05		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Totale verplichting (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per pijler	Aard	€ 141.000
L2/06		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	De besteding in (2019) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 2.522.722
L2/07		controle	
	Deze indicator komt overeen met indicator 04 in de SiSa-bijlage van 2019.	D2	
Indicator:	De besteding in (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 6.032.767
L2/08		controle	
		R	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	Wonen
L2/09		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Aard	€ 8.555.489
L2/10		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 4.434.803
L2/11		controle	
		n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 6.062.327
L2/12		controle	
		n.v.t.	

Indicator:	Betreft pijler	Aard	Cultuur
L2/05		controle n.v.t.	
Indicator:	Totale verplichting (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per pijler	Aard	€ 40.000
L2/06		controle n.v.t.	
Indicator:	De besteding in (2019) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 500.025
L2/07		controle	
	Deze indicator komt overeen met indicator 04 in de SiSa-bijlage van 2019.	D2	
Indicator:	De besteding in (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (prestatie) per pijler.	Aard	€ 640.258
L2/08		controle R	
Indicator:	Betreft pijler	Aard	Cultuur
L2/09		controle n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Aard	€ 1.140.283
L2/10		controle n.v.t.	
Indicator:	Cofinanciering (jaar T)	Aard	€ 176.604
L2/11		controle n.v.t.	
Indicator:	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aard	€ 374.760
L2/12		controle n.v.t.	
LNV - L4B Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)			
Uitwerkingsovereenkomst tussen het rijk en de provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de stadsregio Rotterdam			
Stadsregio (Wgr+) Rotterdam en gemeente Rotterdam			
Indicator:	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Aard	€ 2.770.000
L4B/01		controle R	
Indicator:	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 19.603.000
L4B/02		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	n.v.t.	
Indicator:	Eindverantwoording Ja/Nee	Aard	Nee

Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen
bestedingen meer wilt verantwoorden

n.v.t.

LNV - L15**Eenmalige bijdrage voor de uitvoering van en openstelling van de Stimuleringsregeling****Boerderij van de Toekomst Kansen voor West**

Indicator:	Totale besteding (Jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard	€ 0
L15/01		controle	
		R	
Indicator:	Cumulatieve bestedingen per project ten laste van Rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Aard	€ 0
L15/02		controle	
	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.	n.v.t..	
Indicator:	Aantal vouchers (t/m jaar T)	Aard	0
L15/03		controle	
		n.v.t..	
Indicator:	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard	Nee
L15/04		controle	
		n.v.t..	

Wijken

Pagina 145

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Gebiedsverslag 2020 Afrikaanderwijk

Pagina 146

Gebiedsverslag 2020 Agniesebuurt

Pagina 147

[Gebiedsverslag-Agniesebuurt-2020.pdf](#) - PDF(18.8M)

Gebiedsverslag 2020 Bergpolder

Pagina 148

[Gebiedsverslag-Bergpolder-2020.pdf](#) - PDF(2.2M)

Gebiedsverslag 2020 Blijdorp

Pagina 149

[Gebiedsverslag-Blijdorp-2020.pdf](#) - PDF(939.3K)

Gebiedsverslag 2020 Bloemhof

Pagina 150

[Gebiedsverslag-Bloemhof-2020.pdf](#) - PDF(166.8K)

Gebiedsverslag 2020 Centrum

Pagina 151

[Gebiedsverslag-Centrum-2020.pdf](#) - PDF(660.9K)

Gebiedsverslag 2020 Charlois

Pagina 152

[Gebiedsverslag-Charlois-2020.pdf](#) - PDF(1.4M)

Gebiedsverslag 2020 Delfshaven

Pagina 153

[Gebiedsverslag-Delfshaven-2020.pdf](#) - PDF(905.2K)

Gebiedsverslag 2020 Feijenoord

Pagina 154

[Gebiedsverslag-Feijenoord-2020.pdf](#) - PDF(658.4K)

Gebiedsverslag 2020 Hillegersberg-Schiebroek

Pagina 155

[Gebiedsverslag-Hillegersberg-Schiebroek-2020.pdf](#) - PDF(988.3K)

Gebiedsverslag 2020 Hillesluis

Pagina 156

[Gebiedsverslag-Hillesluis-2020.pdf](#) - PDF(567.8K)

Gebiedsverslag 2020 Hoek van Holland

Pagina 157

[Gebiedsverslag-Hoek-van-Holland-2020.pdf](#) - PDF(329.7K)

Gebiedsverslag 2020 Hoogvliet

Pagina 158

[Gebiedsverslag-Hoogvliet-2020.pdf](#) - PDF(2.1M)

Gebiedsverslag 2020 IJsselmonde

Pagina 159

[Gebiedsverslag-IJsselmonde-2020.pdf](#) - PDF(282.5K)

Gebiedsverslag 2020 Katendrecht - Wilhelminapier

Pagina 160

[Gebiedsverslag-Katendrecht-Wilhelminapier-2020.pdf](#) - PDF(851.0K)

Gebiedsverslag 2020 Kop van Zuid - Entrepot

Pagina 161

[Gebiedsverslag-Kop-van-Zuid_Entrepot-2020.pdf](#) - PDF(707.1K)

Gebiedsverslag 2020 Kralingen-Crooswijk

Pagina 162

[Gebiedsverslag-Kralingen-Crooswijk-2020.pdf](#) - PDF(2.3M)

Gebiedsverslag 2020 Liskwartier

Pagina 163

[Gebiedsverslag-Liskwartier-2020.pdf](#) - PDF(3.5M)

Gebiedsverslag 2020 Mathenesse

Pagina 164

[Gebiedsverslag-Mathenesse-2020.pdf](#) - PDF(519.7K)

Gebiedsverslag 2020 Middelland

Pagina 165

[Gebiedsverslag-Middelland-2020.pdf](#) - PDF(416.0K)

Gebiedsverslag 2020 Nesselande

Pagina 166

[Gebiedsverslag-Nesselande-2020.pdf](#) - PDF(1.1M)

Gebiedsverslag 2020 Noordereiland

Pagina 167

[Gebiedsverslag-Noordereiland-2020.pdf](#) - PDF(339.3K)

Gebiedsverslag 2020 Oude Noorden

Pagina 168

[Gebiedsverslag-Oude-Noorden-2020.pdf](#) - PDF(1.9M)

Gebiedsverslag 2020 Overschie

Pagina 169

[Gebiedsverslag-Overschie-2020.pdf](#) - PDF(2.4M)

Gebiedsverslag 2020 Pendrecht

Pagina 170

[Gebiedsverslag-Pendrecht-2020.pdf](#) - PDF(188.9K)

Gebiedsverslag 2020 Pernis

Pagina 171

[Gebiedsverslag-Pernis-2020.pdf](#) - PDF(1.1M)

Gebiedsverslag 2020 Prins Alexander

Pagina 172

[Gebiedsverslag-Prins-Alexander-2020.pdf](#) - PDF(1.9M)

Gebiedsverslag 2020 Provenierswijk

Pagina 173

[Gebiedsverslag-Provenierswijk-2020.pdf](#) - PDF(3.8M)

Gebiedsverslag 2020 Rozenburg

Pagina 174

[Gebiedsverslag-Rozenburg-2020.PDF - PDF\(2.7M\)](#)

Gebiedsverslag 2020 Tarwewijk

Pagina 175

[Gebiedsverslag-Tarwewijk-2020.pdf - PDF\(179.9K\)](#)

Gebiedsverslag 2020 Vreewijk

Pagina 176

[Gebiedsverslag-Vreewijk-2020.pdf - PDF\(334.1K\)](#)

Gebiedsverslag 2020 Zevenkamp

Pagina 177

[Gebiedsverslag-Zevenkamp-2020.pdf - PDF\(429.7K\)](#)

Getekende Jaarstukken 2020

Pagina 178

[Getekende Jaarstukken 2020](#)

[Controleverklaring Rotterdam 2020](#)